Jukka S. Rannila

LIITE 1: mielipiteitä erilaisista aiheista (1998-2014) sähköisessä muodossa

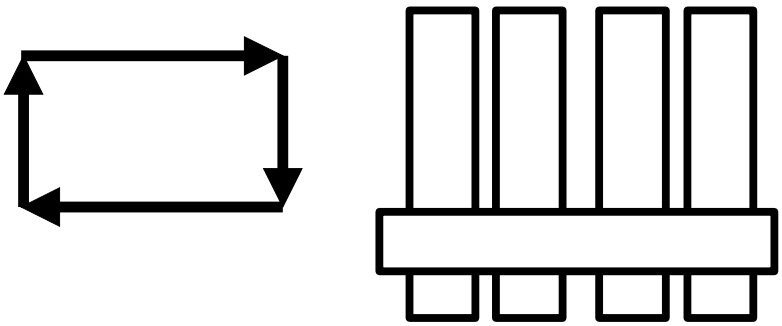

2014

15

(c) Jukka S. Rannila 2014 (c)

LIITE 1: mielipiteitä erilaisista aiheista (1998-2014) sähköisessä muodossa

(c) Jukka S. Rannila 2014 (c)

LIITE 1: mielipiteitä erilaisista aiheista (1998-2014) sähköisessä muodossa

ISBN: 978-952-67826-4-5 (PDF)

Jukka S. Rannila: Jalasjärvi

Julkaisupäivä: 1. joulukuuta 2014

Lisenssi

Nimeä-Epäkaupallinen-Ei muutoksia 4.0 Kansainvälinen

Avoimesti lisensoitu teos

Tämä teos on lisensoitu Nimeä-Epäkaupallinen-Ei muutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä. Teoksen uudelleen käytön yhteydessä pitää mainita kirjoittaja. Valittu lisenssi tarkoittaa, että teoksen sisältö on vapaasti käytettävissä, kunhan alkuperäislähteeseen viitataan.

Lisenssin kansantajuinen esitys on seuraavalla www-sivulla:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/

NIMI:
Teoksen tekijä on ilmoitettava siten kuin tekijä tai teoksen lisensoija on sen määrännyt (mutta ei siten että ilmoitus viittaisi lisenssinantajan tukevan lisenssinsaajaa tai teoksen käyttötapaa).

Ei muutettuja teoksia
Teosta ei saa muuttaa, muunnella tai käyttää toisen teoksen pohjana.

Epäkaupallinen
Lisenssi ei salli teoksen käyttöä ansiotarkoituksessa.

Lisenssin perusteellinen juridinen esitys on seuraavalla www-sivulla:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode

Vastuulausekkeita

Yksittäisen ihmisen yksittäistä tulkintaa yksittäisistä asioista / aiheista

Tämä teos on yksittäisen ihmisen tulkintaa eri asioista / aiheista, eikä edusta minkään (rekisteröidyn tai rekisteröimättömän) yhteisön virallista tai epävirallista kantaa. Tässä teoksessa mainitut mielipiteet eivät ole (lainopillisia) neuvoja, ja lukijoita kehotetaan itse perehtymään huolellisesti tässä teoksessa mainittuihin asioihin / aiheisiin.

Tämä teos ei kata tulevaisuuden kehittymistä, jolloin tässä teoksessa mainitut ennustukset voivat osoittautua vääräksi. Vastaavalla tavalla tämä teos ei kata menneisyyden tulkintaa, jolloin tässä teoksessa tehdyt arviot menneisyydestä voivat osoittautua vääriksi.

Poliittisia vastuulausekkeita

Tämä teos käsittelee useita poliittisia mielipiteitä erilaisista asioista / aiheista. Nämä mielipiteet eivät kuitenkaan ole virallisia neuvoja poliittisen päätöksen perustaksi. Teoksen lukijoita kehotetaan lukemaan kukin mielipide yksittäisen henkilön ajatuksena, koska esitetyt mielipiteet eivät ole minkään yksittäisen puolueen (rekisteröity tai rekisteröimätön) virallisia mielipiteitä. Lisäksi esitetyt poliittiset mielipiteet eivät edusta minkään puoleen (rekisteröity tai rekisteröimätön) jäsenjärjestön (rekisteröity tai rekisteröimätön) virallista kannanottoa.

Teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät kata Suomen, Euroopan tai maailmanlaajuisen politiikan menneisyyttä tai tulevaisuutta, ja ovat vain yksittäisen henkilön yksittäisiä mielipiteitä.

Teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät ole tarkoitettu virallisen tai epävirallisen ehdokkuuden tukemiseksi missään vaalissa millään tasolla, eli teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät ole virallisiin vaaleihin valmistautuvan virallisen tai epävirallisen ehdokkaan mielipiteitä. Mahdollisissa virallisissa vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen) virallisena ehdokkaana esitetyt poliittiset mielipiteet ovat oma kokonaisuutensa, ja virallisissa vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen) virallisen ehdokkaan julkiset mielipiteet ovat tämän teoksen ulkopuolella, ja tämä teos ei ennakoi tulevia mahdollisia poliittisia mielipiteitä virallisissa vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen).

Viitattujen www-sivujen sisältö

Tässä teoksessa viitataan erilaisiin www-sivuihin. Viitattujen www-sivujen laillinen sisältö on tarkistettu tämän teoksen julkaisuhetkellä, mutta monen viitatun www-sivu sisältö tulee mahdollisesti muuttumaan tämän teoksen julkaisun jälkeen. Kaikki muutokset viitatuilla www-sivuilla ovat viitattujen www-sivujen omistajien / ylläpitäjien vastuulla. Kaikki uusi laillinen ja/tai laiton sisältö viitatuilla www-sivuilla ei ole tämän teoksen kirjoittajan vastuulla, ja tämän teoksen lukijoita kehotetaan huolellisesti välttämään www-sivuilta ladattavien laittomien sisältöjen käyttöä.

Kaupallinen sisältö / Yleishyödyllisyys

Tämä teos ei sisällä kaupallista sisältöä, eikä tätä teosta ole tarkoitettu kaupalliseksi sisällöksi, ja käytetyn lisenssin mukaisesti tämä teos on tarkoitettu ei-kaupalliseksi sisällöksi. Tämä teos ei sisällä kaupallisen yhteisön (rekisteröity tai rekisteröimätön) liike- tai ammattisalaisuuksia.

Sisällysluettelo

Lisenssi....4
Vastuulausekkeita....5
SL 1: Esipuhe / Ajatuksia alkuun....13
SL 1.1: Mikä on erilaista verrattuna Kirjoitelmia-teoksiin (I, II ja III)?....13
SL 1.2: Lukujen numeroinnista / Ero Kirjoitelmia-teoksiin....13
SL 1.3: Sähköiset aineistot edelleen perusteena....13
SL 1.4: Vastuulausekkeita lainattuihin viesteihin liittyen....14
SL 1.5: Merkintä 500 tarkemmin ensivaiheessa....14
SL 1.6: Aikataulutuksista....15
SL 2: Omakotiasujan oikea osaaminen....16
SL 2.1: Pohdinta 4.5.1999....16
SL 2.2: Pohdinta vuosia myöhemmin....17
SL 3: Militantteja Suomessa?....18
SL 3.1: Pohdinta 6.5.1999....18
SL 3.2: Pohdintaa vuosia myöhemmin....18
SL 4: Kunnallisvaalit vuonna 2000....20
SL 4.1: Pohdintaa aluksi – viestit 0-7....20
SL 4.2: Viesti 0: Pohdinta vuosia myöhemmin....26
SL 4.3: Viesti 1: Pohdintaa vuosia myöhemmin....27
SL 4.4: Viesti 2: Pohdintaa vuosia myöhemmin....27
SL 4.5: Viesti 3: Pohdintaa vuosia myöhemmin....27
SL 4.6: Viesti 4: Pohdintaa vuosia myöhemmin....27
SL 4.7: Viesti 5: Pohdintaa vuosia myöhemmin....28
SL 4.8: Viesti 6: Pohdintaa vuosia myöhemmin....28
SL 4.9: Sitoutumattomuus / Yhteenvetoa kyseisistä vaaleista?....28
SL 5: Tietotekniikka kunnan palveluksessa vai kunta tietotekniikan palveluksessa?....30
SL 5.1: Pohdintaa 12.2.2001....30
SL 5.2: Pohdintaa vuosia myöhemmin....31
SL 5.3: Yhteenveto edellä olevasta?....32
SL 6: (P/puolueen) tietotekniikan asianharrastajien yhteistyöhenkinen työryhmä?....33
SL 6.1: Viestiä 31.10.1998....33
SL 6.2: Ajatukset näköjään kiertävät kehää?....34
SL 6.3: Parhaita otteita vuoden 2007 ajatuksista....34
SL 6.4: Vielä kerran jälkiarviointia?....41
SL 6.5: Kovasta todellisuudesta....41
SL 6.6: Yksi esimerkki?....42
SL 7: Globalisaatio – Keskustelua....43
SL 7.1: Joitain ajatuksia 10.8.1999....43
SL 7.2: Joitain uusia ajatuksia (30.3.2014)....43
SL 8: Globalisaatio – osa 1....45
SL 8.1: Esitettyjä jatkoajatuksia 16.8.1999....45
SL 8.2: Uutta pohdintaa (30.3.2014)?....45
SL 9: Globalisaatio – osa 2....47
SL 9.1: Jatkoajatuksia 24.8.1999....47
SL 9.2: Onko edes uutta pohdintaa (30.3.2014)?....47
SL 10: Globalisaatio – osa 3 - Jankuttamista....49
SL 10.1: Saman asian jankuttamista (24.8.1999)....49

SL 10.2: Oliko jotain uutta (31.3.2014)?....50
SL 11: Globalisaatio – osa 4 – Mistä kiinnostunut henkilöstö?....51
SL 11.1: Jankutusta jatkaen (30.8.1999)....51
SL 11.2: Wanhat HyWät Ajat (vrt. 31.3.2014) takaisin?....52
SL 12: Globalisaatio – osa 5 – politiikan lohkot....54
SL 12.1: Politiikan lohkoista (1.10.1999)....54
SL 12.2: Onko kokonaisvaltaisuus mahdollista?....54
SL 13: Globalisaatio – osa 6 – Käsitetarkennuksia....56
SL 13.1: Globalisaation käsitteestä 5.10.1999....56
SL 13.2: Globalisaation todellisuudesta (2014)....57
SL 14: Vapaa-aikamarkkinoista / Vapaa-ajasta....58
SL 14.1: Vapaa-ajasta pohdintaa (21.10.1999)....58
SL 14.2: Vapaa-aikamarkkinoilla on entistä enemmän tungosta!....58
SL 15: Seminaaritietämyksen (Osa 1) siirtoa eteenpäin....60
SL 15.1: Seminaaritiivistelmä 25.11.1999....60
SL 15.2: Seminaarien arvon osoittaminen....62
SL 16: Seminaaritietämyksen (Osa 2) siirtoa eteenpäin....63
SL 16.1: Väittelyä seminaaritietämyksestä 26.11.1999....63
SL 16.2: Jälkikäteisiä ajatuksia vuosia myöhemmin....63
SL 17: Yhteistyö puolueiden välillä?....65
SL 17.1: Tilastot ja väittämät (2.3.2000) yhteistyöstä....65
SL 17.2: Todellisen yhteistyön luonteesta?....66
SL 18: Presidentinvaalien pohdintaa....67
SL 18.1: Ajatuksia 14.2.2000 – presidentinvaalien jälkeen....67
SL 18.2: Muutaman presidentinvaalin jälkeen vuonna 2014....68
SL 19: Valtakunnallista vaikuttavuutta?....69
SL 19.1: Asumisasioiden seminaarin järjestämistä? (31.10.2000)....69
SL 19.2: Jälkiviisastelua myöhemmin....69
SL 20: Kilpailutuksen harjoittelua & Tekninen osaaminen....71
SL 20.1: PC:n suorituskyvyistä (21.12.2000)....71
SL 20.2: Kilpailutuksiin tekniset liitteet....72
SL 21: Jatkuva kasvu & Innottomuus?....73
SL 21.1: Kansalaisten innokkuus (16.2.2001)?....73
SL 21.2: Kehitysusko vuosia myöhemmin?....76
SL 22: Seminaareissa käyn(n)eistä....77
SL 22.1: Seminaarit ovat oleellisia (5.3.2001)....77
SL 22.2: Seminaariaineistoja on hävitettynä....77
SL 23: Väestökäyrien vaikutuksia?....78
SL 23.1: Ajatusta vuoden 2001 tilanteessa?....78
SL 23.2: Nykytilanteen arviointia (2014)....79
SL 24: Eri ryhmien toimintamalleista?....80
SL 24.1: Yhden tutkimusraportin perkaamista (19.3.2001)....80
SL 24.2: Paljon samanlaista tänäänkin....81
SL 25: Toisen kirjoittaminen hiljaiseksi?....82
SL 25.1: Väittelyä julkisuudesta (20.3.2001)....82
SL 25.2: Julkisuuden kanssa pärjääminen?....82
SL 26: Arvomaailmojen törmäämisestä edelleenkin....84
SL 26.1: Oma porukka aina oikeassa? (20.3.2001)....84
SL 26.2: Missä kohtaa voi osoittaa vakaumuksen biologisen perustan?....84
SL 27: Eipä ollut kansallista merkitystä?....85

SL 27.1: Asumisasioiden seminaarista (19.4.2001)....85
SL 27.2: Pelkkä tieto ei näköjään riitä....86
SL 28: Katsaus Euroopan Unionin arkeen?....87
SL 28.1: Raportti seminaarista (24.7.2001)....87
SL 28.2: Jälkiarviointia (2014)?....92
SL 29: Puolueiden lukumäärän laskeminen?....93
SL 29.1: Lähettämäni viesti (1.8.2001)....93
SL 29.2: Miten kävi (2014)?....93
SL 30: Mitä poliittiset järjestöt tarjoavat?....94
SL 30.1: Poliittisten nuorisojärjestöjen tarjonnasta (28.8.2001)....94
SL 30.2: Mitä poliittiset järjestöt tarjoavat nykyään (2014)?....95
SL 31: Avoimuuden erilaisista asteista?....97
SL 31.1: Eri järjestöjen keskusteluun perustetut sähköpostilistat (2.8.2001)....97
SL 31.2: Kaikille avoin vai kaikilta kielletty?....98
SL 32: Näkökulmien lukkiutumisista edelleen(kin)....100
SL 32.1: Saman asian jankutusta (26.9.2001)....100
SL 32.2: Puolueiden sisäisestä väännöstä....101
SL 33: Mosaiikki?....102
SL 33.1: Puolueiden sisäistä fraktioista (28.9.2001)....102
SL 33.2: Vastakkainasetteluiden esittelyä?....103
SL 34: Eri linjoja – edelleen....104
SL 34.1: Saman toistoa (29.9.2001)....104
SL 34.2: Mikä tilanne vuosia myöhemmin?....104
SL 35: Aatteiden sisäistämisestä?....105
SL 35.1: Kasvisruokavaliosta ja vaikutuksista (5.10.2001)....105
SL 35.2: Paluu entiseen?....105
SL 36: Avoimissa tilaisuuksissa kulkemisesta?....106
SL 36.1: Vuodatusta (11.10.2001)....106
SL 36.2: Jälkiviisautta (2.4.2014)....106
SL 37: Perheiden asemasta?....107
SL 37.1: Lainattu viesti (15.10.2001)....107
SL 37.2: Keskustelua aiheesta (17.10.2001)....107
SL 37.3: Jälkiarviointia vuosia myöhemmin (2.4.2014)....110
SL 38: Imago – totta vai tarua?....111
SL 38.1: Vuodatusta (9.11.2001)....111
SL 38.2: Vuodatusta (29.11.2001) edelleen....111
SL 38.3: Näin se vain on?....112
SL 39: Yhteenvetoa (pääasiasiallisesti) poliittisista viesteistä (SL 4 – SL 38)....113
SL 39.1: Lyhyet tiivistelmät eri aiheista....113
SL 39.2: Poliittinen tai akateeminen maailmankuva?....114
SL 40: Tekstitiedonhaun periaatteet / Informaatiotutkimus P8....115
SL 40.1: Miksi ei aikaisemmissa teoksissa?....115
SL 40.2: Luentopäiväkirja (29.11.1999)....115
SL 40.3: Referaatti (P8) (29.11.1999)....120
SL 40.4: Arviointia (jälleen kerran) vuosia myöhemmin....124
SL 41: Ryhmäohjelmat (1999)....126
SL 41.1: Referaatti (Ackerman & Halverson 1998)....126
SL 41.2: Referaatti arvioiden uudelleen....128
SL 41.3: Ryhmäohjelmat / Essee (8.12.1999)....129
SL 41.4: Esseen jälkiarviointia....141

SL 42: TEK 4 – esitettyjä arvioita jatkosta?....144
SL 42.1: TEK 3 – vielä kerran – 1998-2000....144
SL 42.2: TEK 4 – tätä pohdittiin....144
SL 42.3: Koko laitos katosi alta pois....146
SL 43: Media-analyysi (Tiedotusoppi – P4)....147
SL 43.1: Luentopäiväkirja (P4) (5.3.2000)....147
SL 43.2: Luentopäiväkirjan (P4) arviointia vuosia myöhemmin....163
SL 43.3: Essee (P4) 10.3.2000: Mitä on hyvä journalismi?....163
SL 43.4: Esseen (P4) arviointia....180
SL 43.5: Yleistä (P4) yhteenvetoa....180
SL 44: Kansalaisaktivismin murroksen maailmassa....181
SL 44.1: Lyhennelmät tärkeimmistä puheenvuoroista....181
SL 44.2: Mikä piti paikkansa arvioituna vuosia myöhemmin?....186
SL 45: Ympäristönsuojelutieteen kurssi 1....187
SL 45.1: Essee: Hammastunturin läheisen hakkuualueen kiistakysymykset....187
SL 45.2: Arviointia: Ympäristövaikutusten arviointi liiketaloudellisten prosessien kannalta....194
SL 45.3: Jälkiarviointia / Ympäristönsuojelutiede....198
SL 46: Ympäristönsuojelutieteen kurssi 2....199
SL 46.1: Essee (2.1.2001)....199
SL 46.2: Jälkiarviointia....207
SL 47: Ruoka – politiikka tässäkin....208
SL 47.1: Neljä (lauta)kuntaa....208
SL 47.2: Poliittisia ohjelmia talteen?....209
SL 48: Pro gradu – erilaisista viritelmistä....210
SL 48.1: Yleistä....210
SL 48.2: Matka strategiseksi kumppaniksi (27.4.2001)....210
SL 48.3: Väliversio (25.10.2001)....219
SL 48.4: Väliversio (22.11.2001) – vielä ohjelmistotuotannosta....221
SL 48.5: Väliversio (3.4.2002) – toimintakokonaisuuksien toimintasuhteista....225
SL 48.6: Väliversio (3.4.2002) – tiedonhallinta kahden toimintakokonaisuuden välillä....227
SL 48.7: Taas väliversio (23.6.2002) – edelleen tiedonhallintaa....230
SL 48.8: Väliversio (8.12.2002) – kohti yksittäistä tehtävää....234
SL 48.9: Lähemmäksi hyväksyttyä aihetta (9.3.2003)....236
SL 48.10: Lopullinen kysymys (26.10.2003) ja vastauksia (2003)....243
SL 48.11: Esimerkki myyntiraportista – A4-tyyppinen....245
SL 49: ODF vai OOXML? - kenties PDF?....246
SL 49.1: Vaihe 1 / Mielipide 17.1.2008....246
SL 49.2: Vaihe 2 / Tilannepäivitys 27.6.2008....247
SL 49.3: Vaihe 3 / Tilannepäivitys 30.11.2008....248
SL 49.4: Vaihe 4 / Tilannepäivitys 6.3.2009....251
SL 49.5: Vaihe 5 / Tilannepäivitys 21.3.2009....253
SL 49.6: Vaihe 6 / Tilannepäivitys 1.7.2009....255
SL 49.7: Vaihe 7 / Tilannepäivitys 7.4.2010....257
SL 49.8: Vaihe 8 / Tilannepäivitys 23.6.2010....259
SL 49.9: Vaihe 9 / Tilannepäivitys 14.5.2011....260
SL 49.10: Vaihe 10 / Tilannepäivitys 25.11.2011....264
SL 49.11: Vaihe 11 / Tilannepäivitys 7.12.2011 / Numerointivirheet....268
SL 49.12: Vaihe 12 / Tilannepäivitys 26.8.2012 / Selvityksiä....269
SL 49.13: Vaihe 13 / Tilannepäivitys 25.11.2012 / Hylkäämisiä....273
SL 49.14: Vaihe 14 / Tilannepäivitys 25.2.2014 / Standardeista....275

SL 49.15: Vaihe 15 / Tilannepäivitys 26.2.2014 / Standardeista....277
SL 49.16: Vaihe 16 / Tilannepäivitys 28.7.2014 / Määräyksiä....278
SL 49.17: Haasteita vai ongelmia?....280
SL 50: Sähköinen äänestys / vanhan tekstin (85.1) kopiointi....281
SL 50.1: (luku 85.1.) Vuoden 2010 aloitteen teksti kerraten....281
SL 50.2: Kertausta....290
SL 51: Vuonna 2012 myöhästyminen aloitteiden jättämisessä....291
SL 51.1: Johdanto (2012)....291
SL 51.2: Aloite-ehdotus 1 (2012): Internet- ja mobiiliäänestys ei ole peruspalvelu!....291
SL 51.3: Aloite-ehdotus 2 (2012): Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet eivät sovellu internet- ja mobiiliäänestyksen tunnistusmenetelmiksi!....292
SL 51.4: Aloite-ehdotus 3 (2012): Selvitys sähköisen äänestyksen kokeiluista eri maista on turha hanke!....293
SL 51.5: Aloite-ehdotus 4 (2012): Selvitys sähköisen äänestyksen kokeiluista eri maista on turha hanke!....293
SL 51.6: Jälkiarviointia (2014)....294
SL 52: Vuoden 2013 aloite-ehdotukset / Versio 1....295
SL 52.1: Johdanto (2013) / Aloite-ehdotus....295
SL 52.2: Aloite-ehdotus 1 (2013): Sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ei ole peruspalvelu....295
SL 52.3: Aloite-ehdotus 2 (2013): Sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ei voi perustaa yhteen keskitettyyn palvelimeen....296
SL 52.4: Aloite-ehdotus 3 (2013): Sähköinen äänestys mahdollisesti vaati laajan joukon uusia ja erilaisia standardeja....298
SL 52.5: Aloite-ehdotus 4 (2013): Järjestelmän toteuttaminen hajautettuna järjestelmänä?....301
SL 52.6: Aloite-ehdotus 5 (2013): Onko avoin lähdekoodi ratkaisuna ongelmiin?....302
SL 52.7: Aloite-ehdotus 6 (2013): Sekä avoimet että suljetut tekniikat ovat alttiita virheille, haavoittuvuuksille ja tietoturvarikkomuksille....305
SL 52.8: Aloite-ehdotus 7 (2013): Kaikki tekniset ratkaisut vaatisivat runsaasti oikeaa ja korkeasti palkattua työvoimaa!....307
SL 52.9: Aloite-ehdotus 8 (2013): Erilaiset kilpailutuksien ongelmat johtuen suuresta työmäärästä!....309
SL 52.10: Aloite-ehdotus 9 (2013): Erilaiset tarkastukset (auditoinnit) takaamaan järjestelmän laatu....312
SL 52.11: Aloite-ehdotus 10 (2013): Verkkopankkitunnukset tunnistautumisen menetelmänä? 312
SL 52.12: Aloite-ehdotus 11 (2013): Muut menetelmät tunnistautumiseen?....313
SL 52.13: Aloite-ehdotus 12 (2013): Asiantuntijakuulemiset teknisistä yksityiskohdista mahdollisimman julkisina....316
SL 52.14: Aloite-ehdotus 13: Erilaisia omistuksen ongelmia tulee väistämättä....317
SL 52.15: Aloite 14-ehdotus (2013): Yksityisyyden suoja, äänten myyminen ja mahdollinen pakotus äänestää vastoin omaa tahtoa....318
SL 52.16: Aloite-ehdotus 15 (2013): Muiden puolueiden kannatus?....319
SL 52.17: Aloite-ehdotus 16 (2013): Yhteenvetoa edellä olevasta....319
SL 52.18: Jälkiarviointia (2014)....319
SL 53: Hieman toisenlainen aloite-ehdotus (2013)....320
SL 53.1: Johdanto (2013)....320
SL 53.2: 1. aloite-ehdotus (2013): Onko sähköinen äänestys peruspalvelu?....320
SL 53.3: 2. aloite-ehdotus (2013): Keskitetty yksi sähköisen äänestyksen järjestelmä on käytännössä vaikea toteuttaa....321

SL 53.4: 3. aloite-ehdotus (2013): Sähköisen äänestyksen ero moneen muuhun hajautettuun järjestelmään....323
SL 53.5: 4. aloite-ehdotus (2013): Järjestelmän muiden teknisten osien ongelmatilanteet ja haavoittuvuudet....324
SL 53.6: 5. aloite-ehdotus (2013): Mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittäminen avoimiin tekniikoihin perustuvana....326
SL 53.7: 6. aloite-ehdotus (2013): Järjestelmän ulkopuolinen tarkastus ei takaa järjestelmän virheettömyyttä....328
SL 53.8: 7. aloite-ehdotus (2013): Mahdollisen sähköisen äänestysjärjestelmän tunnistautumisen menetelmiä on erilaisia....329
SL 53.10: 8. aloite-ehdotus (2013): Erilaisia omistukseen liittyviä ongelmia....330
SL 53.11: 9. aloite-ehdotus (2013): Kilpailutuksen ongelmat omistuksen erityiskysymyksenä. 331
SL 53.12: 10. aloite-ehdotus (2013): Äänestyssalaisuus äänestystapahtumassa on turvattava…332
SL 53.13: 11. aloite-ehdotus (2013): Avoimet kuulemiset ja avoimet lausuntomahdollisuudet. 333
SL 53.14: 12. aloite-ehdotus (2013): Sähköinen äänestysjärjestelmä ei oikeasti edistä tietoyhteiskuntakehitystä....334
SL 53.15: 13. aloite-ehdotus (2013): Yhteistoiminta muiden puolueiden kanssa....334
SL 53.16: Jälkiarviointia (2014)....335
SL 54: Vuoden 2014 aloitteet liittyen sähköiseen äänestykseen....336
SL 54.1: Johdanto....336
SL 54.2: Aloite 1 (2014): Äänestyksen salaisuus äänestystapahtumassa on turvattava myös sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmissä....336
SL 54.3: Aloite 2 (2014): Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) ei ole peruspalvelu....337
SL 54.4: Aloite 3 (2014): Teknisten asiantuntijoiden mahdollisuudet tutustua sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään....338
SL 54.5: Aloite 4 (2014): Valtion omistus järjestelmälle takaa mahdollisuudet sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän parhaalle kehitystyölle.....338
SL 54.6: Aloite 5 (2014): Erilaiset avoimet tekniikat mahdollistavat järjestelmän mahdollisimman laajan riippumattomuuden erilaisista tietotekniikan toimittajista....339
SL 54.7: Aloite: Erilaiset suljetut tekniikat on selvitettävä ja tunnistettava sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tosiasiallisessa toiminnassa....339
SL 54.8: Aloite 7 (2014): Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet eivät sovellu internet- ja mobiiliäänestyksen tunnistusmenetelmiksi....340
SL 54.9: Puoluekokouksen jälkeen....341
SL 55: Puoluekokous 2014: Kaksi tietotekniikkaan liittyvää aloitetta....342
SL 55.1: Aloite (2014): Julkisen sektorin ohjelmistojen hankintajärjestys....342
SL 55.2: Aloite (2014): Suomen hallinnon asiakirjojen standardit hallinnon sisäiseen käyttöön 343
SL 55.3: Puoluekokouksen jälkeen....344
SL 56: Puoluekokous 2014: Kuusi muihin aiheisiin liittyvää aloitetta....346
SL 56.1: Aloite (2014): Perustuslakituomioistuin?....346
SL 56.2: Aloite (2014): Hallituksen esitysten (HE) ja valiokuntien lausuntojen/mietintöjen (luonnoksien) määräajat kansalaisten lausuntomahdollisuuksille....346
SL 56.3: Aloite (2014): Suomalainen julkinen edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöjen rekisteri…347
SL 56.4: Aloite (2014): Testamenttirekisteri?....348
SL 56.5: Aloite (2014): Osaamisen oikea osoittaminen....349
SL 56.6: Aloite (2014): Tohtorin tutkintojen määrä ja laatu....349
SL 56.7: Puoluekokouksen jälkeen....350

SL 57: Lausunto perustuen lausuntopyyntöön koskien hankintalain uudistamista (EDK / 10 / versio 1)....352
SL 57.1: Lausunnon tekstiä....352
SL 57.2: Uudelleenarviointia....361
SL 58. Yleisesti: Yksityistäminen vai kansallistaminen?....362
SL 58.1. Mistä lähteä liikkeelle?....362
SL 58.2. Omakotitalo erilaisten teknisten ratkaisujen yhdistäjänä....363
SL 58.3. Omistus, jäsenyys ja sopimus?....363
SL 58.4. Päättämisen pakko, määräysvallan pakko ja politiikan synty?....366
SL 58.5. Yleinen etu ja elämän tärkein asia?....369
SL 58.6. Päätyminen takaisin yksityistämiseen ja kansallistamiseen?....371
SL 58.7. Tiet, rautatiet, sähköverkko ja postitoiminta teknisinä ilmiöinä?....371
SL 58.8. Kaista vai Linja?....372
SL 59.9. Omistus, jäsenyys, sopimus – uudelleen....376
SL 58.10. Tekninen vikaantuminen?....377
SL 58.11. Linjan tai kaistan tekninen vikaantuminen?....377
SL 58.12. Määräysvalta linjalle tai kaistalle pääsyssä? / Kolmas osapuoli?....378
SL 58.13. Välillä yhteenvetoa....378
SL 58.14. Oma etu, yleinen etu ja työnjako?....379
SL 58.15. TIET: oma etu, yleinen etu ja työnjako....380
SL 58.16. RAUTATIE: oma etu, yleinen etu ja työnjako....383
SL 58.17. SÄHKÖ: yleinen etu, oma etu ja työnjako....388
SL 58.18. POSTI: yleinen etu, oma etu ja työnjako....393
SL 58.19. Yhteenvetoa: tie, rautatie, sähkö, posti....402
SL 58.20. Sopimuksen luonteesta....403
SL 58.21. Kilpailutus systeemin käynnistyksenä: alku, muutos ja loppu....409
SL 58.22. Onko oikea kilpailutus oikeasti mahdollista oikeassa maailmassa?....409
SL 58.23. Erilainen kilpailutuksen järjestelmä?....412
SL 58.24. Kilpailutuksen valvonta....414
SL 58.25. Onko kilpailuttaminen järkevää?....414
SL 58.26. Rautatiet vielä erikseen tarkastellen....415
SL 59: Lausunto nettiäänestystyöryhmän väliraporttiin....421
SL 59.1: Johdantotekstiä (25.8.2014)....421
SL 59.2: Lausunnon teksti kokonaisuudessaan (EDK 11 / v1)....421
SL 60. Lausunto Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksestä....497
SL 60.1. Lausunto / Asiakirjan tunnus / EDK / 12 / versio 1....497
SL 60.2. Joitain oheishuomioita?....515
SL 61. Yhteenvetoa....516
SL 61.1. Politiikan seuraaminen vai politiikkaan osallistuminen?....516
SL 61.2. Informaatiotutkimus ja tiedotusoppi....516
SL 61.3. Pro gradu – erilaiset viritelmät?....517
SL 61.4. ODF / OOXML / PDF / yksi A4-sivu tekstiä?....517
SL 61.5. Sähköisen äänestyksen vastustaminen....517
SL 61.6. Yksityistäminen vai kansallistaminen?....518
SL 61.7. Jatkoa: uudet LIITE-teokset ja uudet Kirjoitelmia-teokset?....518
Lähteitä....519

SL 1: Esipuhe / Ajatuksia alkuun

Aikaisemmin olen julkaissut kolme teosta painettuun kirjalliseen muotoon tehdyillä omakustanteilla (Rannila 2011, 2012, 2013), eli kyseiset teokset ovat paperillakin luettavissa. Miten tämä teos eroaa aikaisemmista omakustanteista?

SL 1.1: Mikä on erilaista verrattuna Kirjoitelmia-teoksiin (I, II ja III)?

Ensimmäisenä perusajatuksena tässä LIITE 1 -teoksessa on kerätä tekstejä yhteen, jotta jokaiselle hyväksi havaitulle tekstille löytyisi jatkossa ISBN-numeron mukaisesti virallinen lähde; näin ollen tekstit olisivat muodollisempia kuin pelkkä teksti omilla kotisivuilla.

Toisena perusajatuksena on tarkoitus kerätä laajempia tekstimassoja yhteen sähköisessä muodossa. Verrattuna Kirjoitelmia-teoksiin (I, II ja III) läpikäytävät tekstimäärät voivat olla hyvinkin laajoja, koska varsinaisesti mitään sivumäärien rajoitusta sähköisissä teksteissä ei ole.

Kolmanneksi voi todeta, että tässä teoksessa tehdyt johtopäätökset ja havainnot voi tiivistää yhteen, ja tiivistetyt huomiot voidaan ottaa osaksi seuraavia Kirjoitelmia-teoksia (alkaen IV).

SL 1.2: Lukujen numeroinnista / Ero Kirjoitelmia-teoksiin

Tässä kohtaa voi todeta, että lukujen numerointi noudattaa hieman eri tapaa kuin Kirjoitelmia-teoksissa. Tämän sähköisen tekstin otsikkotasolla on merkintä ”SL”, joka erottaa nämä tekstit Kirjoitelmia-teoksista erillisiksi teksteiksi.

SL 1.3: Sähköiset aineistot edelleen perusteena

Tässäkin yhteydessä perusteena kirjoituksille on säilyneet sähköiset tiedostot, joita on alkaen vuodesta 1997. Sähköiset aineistot voi jakaa pariin luokkaan: sähköpostiviestit ja sähköiset asiakirjat. Sähköisiä asiakirjoja on (Rannila 2011, 2012, 2013) läpikäytynä aikaisemmissa teoksissa.

Vuosien 1998-2001 välisessä tarkastelussa sähköpostiviestien (tarkastettu 28.3.2014) joukosta löytyi tarkastelun jälkeen n. 69 sivua oleellista tekstiä. Sinänsä (ketään?) ei yllätä, että poliittiseen nuorisojärjestöön liittyen (1998-2001) tekstiä oli eniten.

Tässä kohtaa täytyy todeta, että sähköpostiviestien läpikäynti perustuu vain itse lähettämiini viesteihin, ja vastaanottamiini viestejä en ole läpikäynyt, koska minulla ei varsinaisesti ole mitään lupaa vastaanotettujen viestien esittelyyn.

SL 1.4: Vastuulausekkeita lainattuihin viesteihin liittyen

Tähän kohtaa voi koota vastuulausekkeet liittyen lainattuihin sähköpostiviesteihin.

Vastuulauseke 1: Tämä perustuu ITSE lähettämääni viestiin:

* en ole ottanut tähän mukaan toisten lähettämiä viestejä
* olen ottanut mukaan vain itse lähettämäni viestit
* oman käsitykseni mukaan voin itse lähettämiäni viestejä lainata.

Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä EI tässä mainita:

* olen ottanut henkilöitä koskevat tiedot pois kokonaan
* yksittäistä henkilöä ei lainatuista viesteistä tunnista.

Vastuulauseke 3: EN ole julkaissut saamiani viestejä:

* muiden lähettämiä viestejä en ole julkaissut
* minulla ei tietysti ole lupaa julkaista muiden lähettämiä viestejä.

Vastuulausekkeet on vielä erikseen lyhyesti kerrattuna jokaisessa luvussa, jossa on lainattu lähettämiäni viestejä.

SL 1.5: Merkintä 500 tarkemmin ensivaiheessa

Merkinnässä [1] 500 tein yhteenvedon aikaisempien (LXXVII ja 499) merkintöjen aihepiireistä, jotka toistuivat eri muodoissa useammassa merkinnässä. Erilaisia toistuvia aihepiirejä ovat olleet mm. seuraavat:

* tietotekniikan kummalliset (inhimilliset) sivuvaikutukset ja muut vaikutukset
* yleinen ulkopolitiikan seuranta, erityisesti Yhdysvallat
* suomalaisen sisä- ja ulkopolitiikan seuranta
* jokaisen suomalaisen puolueen arvostelua on ollut useammassa merkinnässä
* sähköisen äänestyksen vastustus
* ODF / OOXML / PDF: näiden standardien kehittymisen seuranta
* erityisaiheena sosiaalisen median vaikutukset, erityisesti Facebook
* rationaalisuusolettaman perustelua ja arviointia eri yhteyksissä
* terrorismiin liittyvä viestintä (mölinä) ja sen epävastaavuudet
* erilaisten sotien suorat ja epäsuorat vaikutussuhteet
* suomalaisten puolueiden yhteistyö
* suomalaisten puolueiden muutos eri aikaväleillä
* tutkivan journalismin (rappio)tila
* erilaisten vaihtoehtokanavien seuranta, esim. RT, Al Jazeera, Press TV.
* avoimen ohjelmistokehityksen selviytyminen jatkuvien hyökkäysten keskellä
* erilaisten (tieto)teknisten osa-alueiden seuranta, esim. käyttöjärjestelmät ja selaimet
* terveydenhuollon ratkaisematon työnjaon ongelma.

Tässä kohtaa voi todeta, että olen numeroinut ja luetteloinut eri aiheita. Tähän kohtaan voi todeta seuraavat seurantakohteet ja niiden numero (vast.) kirjoitushetkellä (2.8.2014):

1 http://www.jukkarannila.fi/paivakirja_arkisto_9.html#aihe_500, Jukka Rannila – sähköisen päiväkirjan (blogi) merkintä 500

* moniajo (siis ihmisten käytöksessä) (i-xvi)
* älypuhelimiin liittyvät erilaiset (sivu)vaikutukset (A-N)
* perinteisiin tietokoneisiin (työpöytäkoneet ja kannettavat) liittyvät (sivu)vaikutukset (A-F)
* kuntauudistus (Katainen I -hallitus) yleisesti (i-xx)
* www-selaimiin liittyvät arviot (1-18)
* ODF / OOXML / PDF – seuranta (1-92 merkintää)
* Ron & Rand Paul -seuranta (I-XXXXIX)
* Seuranta Euroopan Unionin eri ilmiöistä (1-3).

Lyhyesti voi todeta, että kunnallisvaalien jälkeen en ole päiväkirjamerkinnöissä pohtinut henkilökohtaisen elämän aiheita, ja olen sittemmin käsitellyt eri asioita arvioivalla otteella.

SL 1.6: Aikataulutuksista

Tämän teoksen työtiedosto on luotu 27.3.2014, ja vastaavasti tulevan Kirjoitelmia IV -teoksen työtiedosto on luotu 27.8.2013. Käytännössä voi todeta, että kaksi teosta on siis tekeillä samaan aikaan. Kuten edellä todettuna, niin tällä teoksella (LIITE 1) ja toisella teoksella (Kirjoitelmia IV) on selvästi erilaiset tarkoitukset, joista on edellä ollut laajempaa selvitystä. Pari lukua on siirtynyt Kirjoitelmia IV -teoksen ja tämän teoksen (LIITE 1) välillä.

Johonkin on vain pakko lopettaa. Tämän teoksen (LIITE 1) julkaisupäivä on 1. joulukuuta 2014.

SL 2: Omakotiasujan oikea osaaminen

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 2.1: Pohdinta 4.5.1999

Hei vaan,

Tenttiin lukiessa mieleen tulevat tosiaan kaikki muut olennaisemmat(?) asiat. Onko se sitten sitä alitajuista toimintaa?

Vakavasti ottaen, pohdiskelin hieman tuota asiantuntijuutta eri aloilta puhelinsoittoni jälkeen.

Mieleeni tuli ajatus omakotiasujan tutkinnosta. (Tälle voi sitten keksiä paremman nimikkeen). Tietenkin tutkinnossa on eri osa-alueita, esim. tietyt lakiasiat voisivat olla oma osuutensa. Itselleni on tässä tullut yllätyksenä mitä kaikkia yllättäviä osa-alueita omakotiasumiseen liittyy; onneksi en ole korvia myöten veloissa omakotitalon takia, jolloin on vielä aikaa miettiä asiaa, eli ottaako aikanaan vaivakseen [mitään] omakotitaloa.

Tällaiselle perusjäsenelle voisi riittää tutkinnon perustaso, eli esim. tarvittavat perustiedot omakotitalon lakiasioista. Ehkä [henkilön] tarkoittamille asiantuntijoille voisi olla oma asiantuntijataso. Sinä varmaan voisit suorittaa omakotitalon lakiasioiden asiantuntijatason tutkinnon.

Tietenkin ideassa on hyvät puolensa: olisi aina jotain minkä vuoksi järjestää tilaisuus, ja mitä voisi kouluttaa perustasolla täällä yhdistyksissä. Lisäksi liiton antamaan koulutukseen tulisi ryhtiä, jolloin tiedetään koko ajan kokonaisuus.

Toisaalta ideassa on huonot puolensa: pitäisi luoda järjestelmä, jonka kustannuksista ei kukaan tiedä mitään. Lisäksi kokeiden valvonta ja tarkastus vaatisi henkilöitä. Lisäksi koulutusta järjestetään jo monelta muulta alueelta. Lisäksi saattaa vihattu byrokratia lisääntyä.

Yksi suuri ongelma olisi vaadittavan tietopohjan muuttuminen. Esim. lait muuttuvat, jolloin tutkinnon arvo muutaman vuoden päästä voi olla kyseenalainen. Toisaalta tutkinto voisikin olla määräaikainen, jolloin se kannustaisi ihmisiä päivittämään tietonsa määräajoin. Toisaalta voisi olla pieniä osatutkintoja, joista osa voi vanhentua nopeammin ja osa hitaammin, sillä kaikki osa-alueet eivät muutu niin nopeasti.

Ehkä tutkinnon voisi jakaa kolmeen pääluokkaan:

1. Siirtyminen asumaan omakotitaloon
2. Asuminen omakotitalossa
3. Luopuminen omakotitalosta

Esimerkiksi meikäläisen kohdalla vuonna 1992 olisi ollut ajankohtaista kohdan 1 mukaiset tiedot.

Tällä hetkellä kiinnostaa kovasti kohdan 2 tiedot. Aikanaan voi olla ajankohtaista luopua omakotitalosta tai siirtyä uudelleen vaiheeseen 1.

Varsinkin nuoren ensirakentajan kohdalla taito/tietotaso on monesti suhteellisen heikko, jolloin kohdan 1 mukaisia tietoja tarvitaan. Olisiko tämä samalla konsti huijata/houkutella niitä nuoria jäseniä liittoon?? Mainoslause: Nuori ensirakentaja, älä tule huijatuksi, vältä rakentamisen sudenkuopat Suomen Omakotiliiton omakotiasujan tutkinnolla!

Jokaisen pääluokan voi jakaa alakohtiin, esim. lakiasiat, taloudelliset tekijät ja tekniset tekijät. Jos tässä oli mitään tolkkua, voisi tätä käsitellä jossain toimikunnassa ja viedä syksyllä käsiteltäväksi Kajaanin seminaariin.

SL 2.2: Pohdinta vuosia myöhemmin

Kirjoitushetkellä (28.3.2014) oli EU:n tasolla käynnissä Euroopan komission järjestämä julkinen kuuleminen (Consultation on a “European Area of Skills and Qualifications”) Euroopan laajuisesta alueesta, jossa luotaisiin (ehkä) hyväksytyt menetelmät taitojen osoittamiseen.

Tietysti omakotiasujan tilanteeseen nähden erilaiset taidot ja niiden osaamisen oikea osoittaminen voisi olla mielenkiintoinen harjoitus. Esimerkkinä sähköpostikeskustelussa oli erityisesti lakiasioiden hallinta erityisesti omakotiasujan tilanne huomioiden.

Tietysti voi todeta, että taas kerran luodaan voimakkaan koulutususkon mukaisesti uutta koulutuksen ja koulutuksen hallinnon järjestelmää. Tietysti voisi todeta, että omakotiasujan taitojen parantamisen järjestelmän voisi kehittää useampi järjestöt yhdessä, jolloin eri järjestöt rakentaisivat omat osuutensa taitojen arviointiin. Lisäksi tähän osaamisen osoittamisen järjestelmään voi(si) sekoittaa hyvin vähän julkisen sektorin (erityisesti valtio) eri yksiköitä.

Aikaisemmin (Rannila 2012, luku 59) olen esittänyt huomiota reserviläisen taidonnäytekirjasta, jolloin hyvin hajanaisessa järjestörakenteessa olisi yhdistävänä tekijänä taidonnäytekirjaan perustuvaa vapaaehtoista koulutusta.

Tämän jälkeen voi pohtia eri järjestöjen sääntömääräisiä kokouksia, joihin osallistuu hyvin harva jäsen. Monelle jäsenelle tärkeintä on osoittaa jäsenmaksulla yleisestä tukea jonkin (aatteellisen) yhdistyksen toiminnalle ja muu toiminta ei varsinaisesti kiinnosta. JOS sääntömääräisten kokousten ohessa olisi esimerkiksi koulutusta jostain erityisaiheesta, niin tällöin voisi saada paikalle erityisaiheesta kiinnostuneita jäseniä kunhan paikalle tullutta jäsentä ei määrätä johonkin yhdistyksen hallinnon tehtävään.

Onko mitään yhteenvetoa siirrettäväksi myöhemmille teoksille? Lyhyesti voisi todeta seuraavat huomiot:

* jonkin erityisaiheen osaamisen oikea osoittaminen on vaikeaa
* tarvitsemme erilaisia tapoja osaamisen oikealle osoittamiselle
* erityisosaamisen osa-alueille voisi kehittää (ns.) taidonnäytekirjan
* osaamisen osa-alueita voidaan järjestöissä kouluttaa muodollisesti ja epämuodollisesti.

Lopuksi: Valtiota EI tarvitse sekoittaa jokaisen erityisaiheen oikean osaamisen osoittamiseen. Valtion vastuut ja velvollisuudet on pidettävä mahdollisimman vähäisenä eri osa-alueilla.

SL 3: Militantteja Suomessa?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 3.1: Pohdinta 6.5.1999

Hei vaan,

Helsingin Sanomissa 6.5.1999 oli artikkeli vihreästä kansanedustajasta, joka on tehnyt valituksen Kuusamon lukion ja Ammatti-instituutin valmiuskursseista.

Mitään uutta ja ihmeellistä ei ole tapahtunut, sillä samanlaisia kursseja on järjestetty muuallakin.

Jos pelko [poistettua] on, että kurssin käyneistä opiskelijoista tulee liian ”militantteja”, on pelko aivan turha. Yleensä ottaen opiskelijat käyvät opiskelijoille suunnatun kurssin, mutta siihen se yleensä jää.

”Militanttisuus” lisääntyy nimenomaan valvomattomilla foorumeilla, joista on hyviä ulkomaisia esimerkkejä, esim. Yhdysvalloista. Suomessa kaikki vapaaehtoinen maanpuolustus tapahtuu valvotuissa olosuhteissa, joten pelko homman räjähtämisestä käsille on turha.

Oppilaat kyseisillä kursseilla ovat valvotuissa olosuhteissa, ja monella kurssilla onkin opettaja valvomassa kouluttajien lisäksi. Käsittääkseni nykyiset koululait antavat mahdollisuuden järjestää paikallisesti suunniteltua koulutusta, joten mitään laitontakaan ei ole tapahtunut.

Jos tuo vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on epäselvää, kannattaa [poistettua] käydä osoitteessa Döbelninkatu 2, ja kysellä MPK ry:n koulutustarkastajalta tietoja asiasta. Lisäksi kurssit ottavat varmasti vierailijoita tutustumaan, jolloin voit itse käydä paikan päällä tutustumassa annettavaan koulutukseen. [poistettua]

Jotain rajaa kannattaa kuitenkin vetää kirjallisiin kysymyksiin. Tässä tapauksessa saattaa käydä niin, että kysymys on muotoiltu asiantuntemattomasti, jolloin sitä ei voi käsitellä asiallisesti. [poistettua] tiedät varmaan, että on tutkittava ennen hutkimista. Unohtuiko pieni taustatutkimus ennen [poistettua] kysymystä?

Toisaalta demokratiaan kuuluu sisäinen kritiikki, ja olet esittänyt sisäistä kritiikkiä. Ehkäpä [poistettua] syntyy asiallista keskustelua, ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tila todetaan eduskuntatasollakin, mikä taas ei hyvää asiaa pahenna.

SL 3.2: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Itse olen ollut järjestämässä kolmea maanpuolustusaiheista kurssia nuorille henkilöille. Voi todeta,

että nuoret arvostavat toiminnallisuutta enemmän kuin muuntyyppistä toimintaa. Itse olen ollut 29:llä vapaaehtoisella maanpuolustuskurssilla, mutta en ole kursseilla käynyt vuoden 2006 jälkeen (virkkeen kirjoitushetkellä vuonna 2014).

Oma väittämä on, että kannattaa pitää ”militantti” toiminta osana vapaaehtoista maanpuolustusta, jolloin toiminta pysyy paremmin hallinnassa ja valvonnassa.

Aikaisemmassa teoksessa (Rannila 2012, luku 59) olen pohtinut reserviläisen taidonnäytekirjaa. Tässä kohtaa voisi pohtia, että olisiko nuorten maanpuolustuskursseilla pitänyt käydä muun toiminnan ohessa yksi (pienehkö) kohta reserviläisen taidonnäytekirjaan perustuen.

Tämä kaikki on tietysti vain yksittäisen taistelijan yleistä pohdintaa.

Militarismia? Jaa-A. Oma näkemys on, että vapaaehtoinen sotilaskoulutus pitäisi olla puolustusvoimien oikeasti tarvitsemaa sotilaskoulutusta ja sotilaskoulutuksen pitäisi olla puolustusvoimien valvomaa ja/tai hyväksymää.

SL 4: Kunnallisvaalit vuonna 2000

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

Kunnallisvaalien 2000 aikana majailin Seinäjoella, ja yritin seurata Seinäjoella käytävää vaalikampanjaa jollain tasolla.

Oleellista on, että pohdin viesteissä 1-7 sitoutumattomuutta ilmiönä. Itse olen moneen kertaan todennut, että yksittäisen puolueen tilaisuuteen ei oikein tahdo saada puolueen ulkopuolisia kuuntelijoiksi. Ongelma useamman puolueen yhteistilaisuudessa on tietysti tilaisuuden järjestämiseen liittyvä työmäärä, joten yhteistilaisuuksia on loppujen lopuksi aika harvoin.

SL 4.1: Pohdintaa aluksi – viestit 0-7

Viesti 0

[poistettua] seuraavat asiat pohdittavaksi. Pohjana [poistettua] oli (Borg 1998) Sami Borgin tutkimus ”Puolueet ja edustuksellinen kunnallisdemokratia”, joka on tutkimus vuoden 1996 kunnallisvaalien perusteella. Luin tämän (Borg 1998) tutkimuksen läpi 11.9.2000. [poistettua]

1. Karkea yleistys on, että huomattavan suuri osa porukasta tietää melko huonosti kunnallispolitiikasta. Tämän vuoksi kampanjan aikana on varauduttava "tyhmiin" kysymyksiin. Kysyjää ei tietenkään moitita.

2. Puolueisiin sitoudutaan aiempaa vähemmän, mikä ei ole sinänsä yllätys.

3. Ehdokkaan merkitys on kasvanut. [poistettua]

4 . Nuorten aktiivisuus on vähäisempää, mikä ei sinänsä ole yllätys.

5. Johtavassa asemassa olevat, ylemmät toimihenkilöt, eläkeläiset ja yrittäjät ovat muita aktiivisempia.

[poistettua]

7. Suurin osa valtuutetuista on miehiä. [poistettua]
Erityiset nais/miesasialla profiloituneet ehdokkaat eivät ole pärjänneet kertaakaan.
Tosiasiassa n. 68% miehistä on äänestänyt 1996 miehiä, ja 51% naisista miehiä, joten kampanjassa ei kannata näillä asioilla elämöidä.

8. Epäluottamus poliitikkoja ja yleensä politiikkaa kohtaan on lisääntynyt.
[poistettua]

9. Valtuutettujen tasapuolinen ikäedustus valtuustoissa tulee tietenkin esille jossain vaiheessa.

Tutkimuksen mukaan äänestäjille tämä ei ollut tärkein asia, MUTTA ehdokkaille tämä oli tärkeä asia.
[poistettua]
Äänestäjille on ollut tärkeintä asiat.

10. Henkilöt, jotka ovat mukana politiikassa ovat tietenkin keskimääräistä tyytyväisempiä kunnan palveluihin kuin vähemmän aktiiviset. [poistettua]

Äänestäjillä ja ehdokkailla on erilaiset käsitykset asioista, joita pitäisi kehittää. Borgin tutkimuksessa on tehty seuraava listaus käsityksistä, äänestäjät / ehdokkaat.

Työllisyyden hoito: 1. / 1.
Terveyskeskuspalvelut: 2. / 6.
Vanhusten huolto: 3. / 4.
Joukkoliikennepalvelut: 4. / 3.
Ympäristönsuojelu: 5. / 7.
Asuntotuotannon tukeminen: 6. / 8.
Yritys- ja elinkeinotoiminnan tukeminen: 7. / 2.
Koulutoimi: 8. / 5.
Lasten päivähoito: 9. / 9.
Toimeentulotuki: 10. / 14.
Katujen kunnostus ja katuvalaistus: 11. / 9.
Viher/virkistysalueiden kunnossapito: 12. / 11.
Kulttuuripalvelut: 13. / 12.
Kirjastotoimi: 14. / 15.
Urheilu- ja liikuntapalvelut: 15. / 13.

Erityinen ristiriita on kohdassa yritys- ja elinkeinotoiminnan tukeminen (7. / 2.), eli kaikki äänestäjät eivät ymmärrä verorahojen tulevan elinkeinotoiminnasta.

Kuten huomaatte, on järjestys erilainen.
[poistettua]

11. Äänestäjät uskovat, että poliitikot unohtavat heidät vaalien jälkeen. Lisäksi he uskovat, että poliitikot ovat vain kiinnostuneita äänestäjien antamista äänistä.
[poistettua]

12. Riippumatta äänestäjän puoluekannasta, aktiivisuudesta, ehdokkaiden tuntemisesta, on suurin osa keskustellut politiikasta omien perheenjäsenten, työkavereiden ja muiden tuttujen kanssa. Tämä asia on muistettava kaikesta tietotekniikasta huolimatta. Tämän lisäksi tulevat kaikki muut tiedottamiskeinot [poistettua].

13. Vuoden 1996 kunnallisvaalien perusteella äänestäjät voi jakaa seuraaviin ryhmiin:

* Aktiivikriitikot, 29 %
* Puolueosallistujat, 20 %
* Politiikanvihaajat, 22 %
* Ulkopuoliset, 28 %.

Aktiivikriitikoista lähes 100 % on kiinnostunut kunnallispolitiikasta. He ovat korkeammin koulutettuja, ja he tietävät enemmän politiikasta keskimäärin. He myöntävät kunnanvaltuustolla

olevan valtaa, mutta suhtautuvat pessimistisesti kunnallisvaaleihin.

Puolueosallistujat tietävät myös politiikasta. He suhtautuvat myönteisesti politiikkaan ja puolueisiin. Yllättävää on, että heillä ei kuitenkaan ole keskimäärin parhaat tiedot politiikasta.

Politiikanvihaajat kirjaimellisesti vastustavat, ja ovat hyvin vähän kiinnostuneita kunnallispolitiikasta.

Ulkopuoliset eivät vastusta kunnallispolitiikkaa, mutta ovat välinpitämättömiä.

[poistettua]

AKTIIVIKRIITIKOT.

Seuraavat prosenttiluvut puhukoot heidän puolestaan:

Kunnallispolitiikasta kiinnostuneita: 98%
Tiedon taso politiikasta: 27 %, (muilla alle 18%)
Omat tiedot mielestään suht. hyvät kunnallispolitiikasta: 70 %
Suhtautuu myönteisesti kunnallispoliitikoihin: 49 %
Valtuustolla paljon valtaa: 92%

[poistettua]

15. Aktiivikriitikoille tärkeintä on hyvä ehdokas, jonka he tuntevat henkilökohtaisesti.
[poistettua]

16. Puolueista riippumattomiin tilaisuuksiin on saatu aktiivikriitikoita, [poistettua].
Puoluetilaisuuden menevät omalla logiikallaan.

17. Millaisia aktiivikriitikoiden tilaisuuksien pitäisi olla? Näistä ei ole tietämystä, koska näitä ei ole juurikaan ollut? Puoluetilaisuudet ovat toistensa kopioita, ja ne oppii äkkiä? Kuitenkin näiden tilaisuuksien on oltava vähälle väkimäärälle, jotta saadaan henkilökohtainen ote.

[poistettua]

Viesti 1:

Lähdetäänpä pohtimaan asiaa [poistettua]:

1. Ongelma:
Ovatko ihmiset kiinnostuneet Seinäjoella yhteisistä asioista?
Ihmiset ovat nykyään epäpoliittisia, miten yhteiset asiat hoidetaan epäpoliittisesti?

[poistettua]

Viesti 2:

Ensinnäkin nyt on vielä tehty yksi tutkimus jossa voi tutkia tulevien äänestäjien mielipiteitä asioista.

Kunnallisalan kehittämissäätiön sivulla
[poistettu vanha www-osoite]

on julkaisu.

Polemia-sarja: Nro 38. (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000)

Lisäksi on muuna julkaisuna seuraava: Karhulahti & Laine (2000).

[poistettua]

Käykäähän katsomassa. [poistettua].

Viesti 3:

Aloin lukemaan tätä Polemia 38 -kirjasta, ja tässä muutama hajapoiminta.

Ensinnäkin puoluekannoista todetaan seuraavaa, sivulla 10:
”
Edes tavallisesti takuuvarma vaihtelulähde puoluekanta ei loihdi tuloksista esille mullistavia mielipide-eroja. Erot ovat, siinä määrin kuin niitä esiintyy, paljolti totunnaisten käsitysten mukaisia. Neljän suurimman puolueen kannattajakuntien näkemyksiä toisiinsa verrattaessa tulee mieleen teesi puolueiden yhdenmukaistumiskehityksestä. (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000)

Puolueet voi toki tunnistaa tuloksista (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000).

SDP:n kannattajat korostavat hieman keskimääräistä enemmän kunnan merkitystä osallistumiskanavana ja sosiaalisena turvaverkkona, ovat säilyttävällä kannalla eivätkä isommin innostu yksityistämiskaavailuista. (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000)

Keskustan kannattajille tunnusomaista on mm. tavallista suurempi huoli valtion määräysvallasta (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000).

Kokoomuksen kannattajia luonnehtii selvimmin pyrkimys kuntien palvelutuotannon yksityistämiseen (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000).

Vasemmistoliiton profiili muodostuu kaikkein korkeimmaksi ja osin kokoomuksen profiilin käänteiskuvaksi. Vieroksutuin asia on yksityistäminen, ja leikkauksetkin ovat olleet aivan liiallisia. Myös luottamushenkilöiden otteen irtoaminen vallan kahvasta askarruttaa tavallista enemmän vasemmistoliittolaisia (kuvio 7). (Kunnallisalan kehittämissäätiö 2000)
”

Viesti 4

Jaa-a,

Minulla ei ole mitään nuoria vastaan, juurihan tein sen nuorisoasuntoselvityksen.

Sitten vähäsen tuota käytännön realiteettia. Itse hyökkäsin kovasti vuoden 1996 kunnallisvaaleissa nuorten asialla. Ongelma on vain, että erilaisissa tilaisuuksissa suurin osa ei ole nuorisoa. Tällä tavalla kovasti syytellen asia kääntyy itseään vastaan. Nimim. "Onpa tuostakin kokemusta".

[poistettua]

9. Valtuutettujen tasapuolinen ikäedustus valtuustoissa tulee tietenkin esille jossain vaiheessa. Tutkimuksen mukaan äänestäjille tämä ei ollut tärkein asia, MUTTA ehdokkaille tämä oli tärkeä asia.
[poistettua]
Äänestäjille on ollut tärkeintä asiat.
"

[poistettua, Olen pyrkinyt] käymään eri puolueiden tilaisuuksissa, ja muutamassa olen ollut [poistettua]

Jälleen esimerkki asiasta: Olin perjantaina 15.9.2000 käymässä [nuorisojärjestön] tilaisuudessa, jossa pääpuhujana oli [ehdokas]. [Ehdokas] on profiloitunut selkeästi nuorten ehdokkaaksi, mutta tilaisuudessa minä olin ainut [poistettua] aktiiviporukan ulkopuolinen. Lisäksi tilaisuus oli ravintolassa, jossa pitäisi perjantaisin olla täysi meno päällä. 15.9.2000 paikka oli sananmukaisesti kuollut.

[poistettua]

Sama on ollut tilanne muidenkin puolueiden nuorisotilaisuuksissa, onpa tuotakin tullut seurattua ihan elävästi.

Nuorisoasialla metelöiminen on nuorisopoliitikkojen jo 50 vuotta harrastama tapa yrittää saada nuoria valtuustoon. Tulokset ovat olleet aika laihoja, joten on mietittävä jotain muuta.

[poistettua]

<u>Viesti 5</u>

Olen miettinyt sitoutumattomuutta [poistettua] pohdiskellen, ja mm. seuraavia kysymyksiä on tullut mieleeni sitoutumattomuudesta.

- millaisia ihmisiä sitoutumattomat ovat?
- kenestä tulee puolueaktiivi ja kenestä sitoutumaton?
- voidaanko sitoutumattomat jakaa erilaisiin ryhmiin?
- miten sitoutumattomat suhtautuvat puolueisiin?
- miten puolueet suhtautuvat sitoutumattomiin?
- miten puolueaktiivit, siis järjestöväki, suhtautuvat sitoutumattomiin?
- voidaanko puolueaktiivit jakaa erilaisiin ryhmiin tähän asiaan suhtautumisessa?
- miten puolueiden työntekijät suhtautuvat sitoutumattomiin?
- voidaanko puolueiden työntekijät jakaa erilaisiin ryhmiin tähän asiaan suhtautumisessa?
- miten sitoutumattomat suhtautuvat puolueiden työntekijöihin?
- miten lehdistön edustajat suhtautuvat sitoutumattomiin?
- miten sitoutumattomat suhtautuvat lehdistön edustajiin?
- miten äänestäjät suhtautuvat sitoutumattomiin?
- miten sitoutumattomat suhtautuvat toisiin sitoutumattomiin?
- onko sitoutumattomia tulossa aina vain lisää?
- onko tässä käynnissä jokin suurempi muutos?
- sitoutuuko sitoutumaton mielestään puolueen arvoihin allekirjoittaessaan ehdokaslomakkeen?
- millaisia käsityksiä sitoutumattomilla on erilaisista puolueista?
- millaisia käsityksiä sitoutumattomilla on kunnan toiminnasta?

- millaisia käsityksiä sitoutumattomilla on valtion toiminnasta?
- eroaako sitoutumattomien (poliittinen) toimintatapa puolueaktiiveista?
- mitkä asiat ovat tärkeitä sitoutumattomille?
- mitkä asiat ovat tärkeitä puolueaktiiveille?
- onko sitoutumattomilla ja puolueaktiiveilla samoja käsityksiä eri asioista?
- onko sitoutumattomilla ja puolueaktiiveilla erilaisia käsityksiä eri asioista?
- miksi sitoutumaton valitsee jonkin puolueen listan?
- onko mahdollista olla sitoutumattomana eri vaaleissa eri puolueiden listoilla?
- kokevatko sitoutumattomat puolueet tärkeiksi?

Tässä on muutama mielessä pyörinyt kysymys.
[poistettua]

Viesti 6

Asiallisesti tässä kohtaa olette ihan oikeassa. Katsokaa nyt tätä nykyistä hallitusta, siinä on kaikki muut paitsi yksi ainut suuri puolue.

Olemme Suomessa siirtyneet lopullisesti 3/4-demokratiaan, jota joku viisas(?) pohdiskeli jo 60-70 -luvulla.

[poistettua]

Tosiasiassa Vasemmistoliitossa, SDP:ssä, Kokoomuksessa ja vihreissä on tällä hetkellä 3/4-enemmistö, jotka ovat samalla kannalla muiden 3/4-porukoiden kanssa.

Keskusta on poissa hallituksesta, koska niillä on 1/2-tilanne, ei 3/4-tilanne. Tällöin ei saada suuntaa valittua, eikä neuvoteltua muiden puolueiden 3/4-porukan kanssa. He ovat heti hallituksessa, kun he saavat 3/4-tilanteen päälle.

Tämä on yksi syy, miksi olen suositellut [poistettua] käymään kaikkien mahdollisten puolueiden tilaisuuksissa. Riippumatta mitä puolueohjelmissa lukee, niin puolueiden porukat ovat jakaantuneet hyvinkin erilaisiin ryhmiin. On hyvä tutustua näihin ryhmittymiin, ja huomata päätöksenteon monikasvoisuus ja monitasoisuus.

Nykymallilla tehdään niin epäpyhiä allianssejа, että 1900-luvun alussa syntyneiden puolueiden perustajat eivät ikinä uskoisi. Näissä alliansseissa ei nyt muutama sitoutumaton haittaa yhtään.

Jos joku nyt sanoo olevansa sitoutumaton, on hän vain rehellinen itselleen, ja se siitä.

Viesti 7

Nyt kun kunnallisvaaleista on kulunut vähän aikaa, ja pahimmat ”analysoinnit” sekä ihmisten haukkumiset on suoritettu julkisesti, voi vaalihässäkkää ajatella analyyttisemmin.

Vaalien aikana ajattelin kirjoittaa pienen kirjoituksen sitoutumattomuudesta, [poistettua], [mutta on] parempi jättää [kirjoitus] johonkin muuhun ajankohtaan.

Olin jo unohtanut koko asian, mutta sitten törmäsin mielenkiintoiseen pikku-uutiseen.

Suomen Akatemian tutkimusprojekti ”Muuttuva suomalainen kansalaisaktivismi” järjestää seminaarin 1.12.2000.
Seminaarin WWW-sivu on seuraava:
[poistettuna vanha www-sivun osoite]

[poistettua]

Onneksi vakavasti tiedettä tekevät ihmiset ovat heränneet asiaan, ja moinen tutkimusprojekti on aloitettu. Itse olen näistä asioista puhunut eri tilaisuuksissa, mutta vähänpä niihin on kiinnostusta ollut poliittisissa piireissä.

Ilmeisesti [poistettua], puolueista riippumattomat, kansalaisaktivistit omalla toiminnallaan tulevat olemaan tulevaisuudessa merkittävämpi tekijä.

Itse olen menossa seminaariin pohtimaan näitä asioita. [poistettua, Kunnallisvaalien] kampanjan aikana nousi esille monta asiaa, joita toivon jonkun aktiivisen ihmisen tutkivan, tai sitten ehdotan niitä tutkittavaksi. Oleellista on kuitenkin, että näitä asioita on ryhdytty pohtimaan isommalla joukolla.

[poistettua]
Vaalikampanjan aikana käytännössä tapahtuneista asioista riittää taas teoretisoitavaa joksikin aikaa.

SL 4.2: Viesti 0: Pohdinta vuosia myöhemmin

Sami Borgin julkaisu (Borg 1998) on siis jotenkin luettu aikanaan. Virkkeen kirjoitushetkellä (29.3.2014) voi tehdä seuraavia yleisiä huomioita:

1) Tosiasia on edelleen, että (ns.) tavallisten kansalaisten keskuudessa voi olla edelleenkin hyvin vaihteleva tietomäärä liittyen kunnallispolitiikkaan.
2) Sitoutuminen johonkin puolueeseen vaatii edelleenkin paljon pohdintaa, koska uskoisin (ns.) tavallisten kansalaisten pelkäävän leimautumista johonkin yksittäiseen puolueeseen
3) Nuorten vähäisempi kiinnostus politiikkaan on edelleenkin tosiasia.
4) Edelleenkin erilaiset väestöryhmät eroavat äänestysinnokkuuden suhteen.
5) Luottamus politiikkaan ja poliitikkoihin ei ole lisääntynyt liikaa kirjoitushetkestä (siis 1999)
6) Nais- tai nuorisoasialla elämöimisen määrän, laadun ja vaikuttavuuden jatkoselvitys olisi melko mielenkiintoinen aihe arvioitavaksi [1999 tilanteeseen verrattuna].
7) Jako neljään: Aktiivikriitikot, Puolueosallistujat, Politiikanvihaajat, Ulkopuoliset.
8) Aktiivikriitikot: tietävät varmaan nykyäänkin laajasti eri aiheita
9) Puolueuskolliset: tämän ryhmän väestötason tutkimuksia en ole penkonut
10) Politiikanvihaajia on aivan varmasti edelleenkin
11) Osa väestöstä ei äänestä ja suuri osa heistä on varmaan edelleenkin ulkopuolisia politiikan suhteen.

1) Osa puolueuskollisista haluaa kuitenkin antaa nuorille ääniä, kunhan nuori henkilö osoittautuu asiansa tietäväksi ja on vielä yhteistyökykyisen oloinen. Hyvin käsitellyt puolueuskolliset edustaja voivat edistää valitsemansa nuoren asemaa lautakuntapaikkojen jaossa.

2) Sitten on se joukko aktiivikriitikkoja, joiden kanssa pitää edelleenkin keskustella. Oma arvioni oli, että ehdokkaalla pitäisi olla muutama teema, joista olisi suhteellisen hyvä tietämys. Kohdistamalla aktiivikriitikoille tiettyjä teemoja voi saada heidän kannatustaan, vaikka kaikki heistä eivät edusta mitään puoluetta. Jälkikäteen voi todeta, ns. aktiivikriitikoiden löytäminen saattoi olla hyvin vaikeaa.

SL 4.3: Viesti 1: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Jälkiviisaana voi todeta, että Seinäjoella isohko väkimäärä aiheuttaa omat ongelmansa äänestäjien löytämissä, ja vieläpä ns. aktiivikriitikoiden löytäminen on oma ongelmansa.

Kuljin Seinäjoella kunnallisvaalien aikana (jälleen kerran) useamman puolueen tilaisuuksissa, ja tunnetulla tavalla tilaisuudet olivat puolueuskollisten (tietty puolue siis) kannattajien tilaisuuksia.

Viestissä 1 pohdin ääneen erilaisten seminaarien järjestämistä, jolloin mm. aktiivikriitikkoja ilmaantuisi paikalle. Perusongelma tuossa on, että seminaareissa pitäisi olla useamman puolueen edustajia, jolloin paikalle voisi tulla ilman pelkoa leimautumisesta johonkin yksittäiseen puolueeseen. Tämän jälkeen esittelen pari teemaa, jota olen pohtinut mahdollisena kehityskaarena, JOS sitoutumattomien määrät alkavat olla kaksinnumeroisia lukuja.

Virkkeen kirjoitushetkellä (29.3.2014) voi todeta, että sitoutumattomien määrä ei ole kasvanut kaksinumeroiseksi äänestysikäisten joukossa. Puolueet hankkivat edelleenkin omilla koneistoillaan kunnallisvaaleihin ehdokkaita, vaikka jokainen asiaa seurannut tietää puolueiden koneistojen vaihtelevat tasot ja puolueiden koneistojen oikeat ongelmat eri puolilla Suomea.

SL 4.4: Viesti 2: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Tähän ei ole paljon lisättävää.

SL 4.5: Viesti 3: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Näin jälkikäteen arvioiden puolueiden välillä on edelleenkin merkittäviä(kin) eroja, ja viestissä 3 on keskitytty muutamaan suurimpaan puolueeseen.

SL 4.6: Viesti 4: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Tosiaan muistelen vuoden 1996 kunnallisvaaleista, että panostin kovasti nuorten asiaa. Ei siinä mitään, mutta ongelma on nuorten vähäinen osallistuminen poliittisiin tilaisuuksiin. Lisäksi mahdollinen vanhempien sukupolvien moittiminen ei aina tuota nuorisopoliitikolle parasta lopputulosta, esimerkkejä löytyy varmaan useampikin.

Tällöin pitäisi olla oikeasti muutama valittu teema, joka tarttuisi eri-ikäisiin puolueuskollisiin kannattajiin.

SL 4.7: Viesti 5: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Pohdin laajasti erilaisia sitoutumattomuuteen liittyviä kysymyksiä tässä viestissä. Minulla ei ollut tuolloin vastausta esitettyihin kysymyksiin, ja virkkeen kirjoitushetkellä (29.3.2014) voi todeta, että kysymysten laatu ja määrä on edelleen ajankohtaista.

Tämä on toistoa aikaisemmasta. Puolueet hankkivat edelleenkin omilla koneistoillaan kunnallisvaaleihin ehdokkaita, vaikka jokainen asiaa seurannut tietää puolueiden koneistojen vaihtelevat tasot ja puolueiden koneistojen oikeat ongelmat eri puolilla Suomea.

Yksi perusongelma taitaa olla, että sitoutumattomille ei tietääkseni (29.3.2014) ole omaa maanlaajuista hallintokoneistoa, ja jokaisessa kunnassa/kaupungissa sitoutumattomat painivat edellä mainittujen kysymysten kanssa ilman maanlaajuista hallintokoneistoa. Edelleenkin voi toistaa samaa viestiä: perustavalliset äänestäjät eivät yleensä halua tulla merkityksi/leimatuksi johonkin yksittäiseen puolueeseen.

SL 4.8: Viesti 6: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Viestissä 6 pohdin puolueiden sisäisiä vääntöjä: 3/4 ja 1/2 voi olla puolueen sisäinen kannatus joillekin toimintalinjoille. Eli puolueiden sisällä on käynnissä jatkuva keskustelu valittavista toimintalinjoista, ja tämä keskustelu ei varmaan lopu koskaan nykyisen kaltaisissa puolueissa.

Oppina ja ojennuksena voi todeta, että eri puolueiden sisällä on omat erilliset kannattajat eri aiheille. Tämän vuoksi jokaisen puolueen sisällä on aina ja iankaikkisesti jatkuvaa keskustelua puolueen linjasta.

Virkkeen kirjoitushetkellä (29.3.2014) on tiedossa suomalaisten puolueiden sisäpuolista ja puolueiden ulkopuolista vääntöä koskien uusinta sosiaali- ja terveydenhuollon (ns. SOTE) ehdotelmaa. Tarkasti ottaen kyseessä on vasta sopimus aloittaa järjestelmälliset neuvottelut uudistuksesta, mistä huolimatta eri puolueissa on jo esitetty arvostelevia lausuntoja.

SL 4.9: Sitoutumattomuus / Yhteenvetoa kyseisistä vaaleista?

Vakiintuneilla puolueilla ei oikein ollut käsitystä sitoutumattomista. Tämä on täysin ymmärrettävää, koska parkkiintunut puolueen kannattaja on tietysti ollut puolueen uskollinen soturi mahdollisesti vuosikymmeniä. Eli he tietenkään eivät vaadi sitoutumattomien toimintamahdollisuuksien selvittämistä. Summaten: Sitoutumattomien toimintamahdollisuudet pitäisi kartoittaa tarkemmin.

Jälkeenpäin olen ajatellut Yhteiset asiat ry:n tyyppistä koulutusjärjestelmää, joka kouluttaisi yhteiskunnallisia asioita ilman yksittäiseen puolueeseen sitoutumista. Tietystikin Yhteiset asiat ry:n tilaisuuksiin voidaan pyytää eri puolueiden edustajia esittelemään jotain erityisaihetta.

JOS tuollainen Yhteiset asiat ry:n koulutusjärjestelmä pistettäisiin pystyyn, niin sen toiminnan taso voisi olla puolueiden nuorisojärjestöjä vakaampi. Käytännössä Yhteiset asiat ry:n koulutusjärjestelmän pitäisi tahkota joka vuosi samantapaiset seminaarit vuodesta toiseen. Tietysti puolueiden nuorisojärjestöt voisivat mainostaa Yhteiset asiat ry:n koulutusjärjestelmän tilaisuuksia

omalle jäsenistölle.

Toisaalta voisi todeta, että Yhteiset asiat ry:n koulutusjärjestelmä voitaisiin sitoa eri järjestöjen kalentereihin, jolloin eri järjestöt voisivat vuosittain laittaa koulutusjärjestelmään uusia henkilöitä ilman aikaisempaa koulutusta.

Tietysti on [2] OK-opintokeskus, joka palvelee useampaa jäsenyhteisöä. Heillä (OK-opintokeskus) [3] on oma sivusto, jossa eri järjestöjen koulutukset ovat samassa tietokannassa. Tarkistushetkellä (2.8.2104) jäsenyhteisöinä ei ollut poliittisia nuorisojärjestöjä.

Toisaalta on tietysti [4] Allianssi ry, joka palvelee erilaisia nuorisojärjestöjä, ja heillä on omat koulutuksensa. Mutta eri järjestöjen koulutusten linkittäminen ei ollut heidän koulutuskalenterissaan – en sitä löytänyt 2.8.2014 tilanteessa. Toisaalta Allianssi ry:n tiedotelistalle tulee monen erilaisen järjestön tiedotetta, joten joku linkitys heillä on nuorisojärjestöjen kanssa.

Tähän kohtaan voi vielä kerran kerrata eri väittämiä koskien politiikkaa:

- kannattaa käydä eri puolueiden tilaisuuksissa
- pelkkä yhdistyshallinto kiinnostaa hyvin vähäistä henkilöstömäärää eri sidosryhmissä
- yhteistilaisuudet (eri järjestöt siis) kannattaisi selvittää mahdollisuuksien mukaan.

2 http://ok-opintokeskus.fi/, OK-opintokeskus, linkki toimi 2.8.2014
3 https://www.okryverkko.net/, Okryverkko, linkki toimi 2.8.2014
4 http://www.alli.fi/, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry, linkki toimi 2.8.2014

SL 5: Tietotekniikka kunnan palveluksessa vai kunta tietotekniikan palveluksessa?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 5.1: Pohdintaa 12.2.2001

Sitten noita tietotekniikan tutkimuskurssin aiheita tajunnanvirtatekniikalla.
Älä ota näitä täysin vakavasti. Kehittele eteenpäin.

1.
[poistettua] kunnan WWW-sivujen odotusten ja tarjonnan kohtaaminen.

Ongelma:
- kunta tarjoaa jotain WWW-sivuillaan
- väki odottaa jotain WWW-sivuilta
- miten tämä homma sujuu?

Menetelmä:
- kyselyt
- teemahaastattelut (kunnan työntekijöitä, tavallisia tallaajia)

2.
[poistettua] kunnan taloushallinnon järjestelmien integrointi reaaliaikaiseksi WWW-järjestelmäksi.

Ongelma:
- Kunnalla on monenlaisia tietoteknisiä taloushallinnon järjestelmiä???
- saisiko näistä jonkin yhtenäisen WWW-järjestelmän
- kunnan taloustilanteen reaaliaikainen seuranta
- eräänlainen Balanced Scorecard -järjestelmä

3.
Tietokoneen elinkaari [poistettua] kunnassa

Ongelma:
- tietokoneita ostetaan ja vaihdetaan
- toisaalta vanha tietokone voisi tulla hyötykäyttöön toisessa paikassa
- miten tämä olisi edes teoriassa mahdollista?
- standardointi hankinnoissa ??
- standardointi hankinnoissa, vaikka olisi eri myyjiä

Tavoite:
- tietokoneiden elinkaaren pidentäminen

- parempi tuotto investoinneille

4.
[poistettua] kunnan tarjouspyyntöjen WWW-järjestelmä

Ongelma:
- ketkä kaikki ovat kiinnostuneita julkisista tarjouksista
- kaikki eivät osaa tehdä tarjouksia paperimuodossa
- julkisia hankintoja ei seurata / osata seurata

Tavoite:
- tarjousprosessien nopeuttaminen, yksinkertaistaminen
- määrämuotoiset systeemit tarjousprosessiin

Sitten tällaisia ”todella hyvä ehdotus, perustetaan työryhmä tutkimaan asiaa” -ajatuksia. Vähintäänkin valtuustoaloitteen arvoisia.

A.
Tietoteknisen kyttäysjohtamisen pilottiprojektin toteuttaminen [poistettua] kunnassa.

Ongelma:
- miten saada tehtyä kunnan työntekijöiden seuranta reaaliaikaiseksi WWW-järjestelmäksi?
- tämän järjestelmän suunnittelu

Tavoite:
- jokaisen kunnan työntekijän liikkeiden reaaliaikainen seuranta
- missä kukin kunnan työntekijä on milläkin hetkellä
- statistiikkaa: paljonko työpaikalla, paljonko kahvihuoneessa??
- WAP-palvelu, jolla saa koko ajan reaaliaikaisia tietoja (yhdistettynä tietenkin GPS-paikantimiin)
- kuntien työntekijöiden elämänkumppaneille erityispalvelut seurantaan: missä se taas luuhaa?? - pikanäppäin, jne.

B.
Valtuutettujen yksilöllisten esityslistojen tulostusjärjestelmä

Ongelma:
- esityslistojen epäselvyys

Tavoite:
- XML-järjestelmä, joka tulostaa jokaiselle valtuutetulle tälle sopivan esityslistan liitteineen
- jokainen valtuutettu ymmärtää esityslistan sen luettuaan
- yksilölliset esittämistavat: fonttikoko, asian esittämistapa
- toiselle riittää A4 ja liitteet omille sivuilleen,
- toisille pitää olla tietyt asiat ensin, sitten jotain muuta

SL 5.2: Pohdintaa vuosia myöhemmin

Heh – ”Tietoteknisen kyttäysjohtamisen pilottiprojektin toteuttaminen jossain kunnassa”. Tämä ehdotus on tehty vähän huumorilla, vaikkakin nykyisellään ihmiset antavat itsestään paljonkin tietoa

erilaisiin palveluihin. Kuka kyttää ketäkin?

Sittemmin erilaiset taloushallinnon järjestelmät ovat kehittyneet voimakkaasti, ja tosiaikainen talouden seuranta on tehty paljon helpommaksi kuin aikaisemmin. Kuvaavaa on vanhan liiton tekemä nimenmuutos, jolloin tunnemme kyseisen liiton [5] Suomen Taloushallintoliitto ry:nä. Eli järjestelmien käyttöönoton jälkeen voi taloushallinnossa päästä eroon turhasta paperityöstä, jolloin jää enemmän aikaa talouden tunnuslukujen opastukseen.

Eri kunnissa on hyvin erilaisia käytäntöjä toimielimien esityslistojen ja pöytäkirjojen laatimisessa, ja erilaisia päätöksenteon tukijärjestelmiä on mm. Etelä-Pohjanmaalla erilaisia. Joissain kunnissa on järjestelmiä, jossa esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen ovat sähköisesti saatavilla asianmukaisesti. Vastaavasti joissain kunnissa on jonkinlaisia välimuotoja paperin pyörityksen ja bittien pyörityksen välimaastossa.

Vastaavuudet ja epävastaavuudet kuntien tarjoamilla www-sivuilla? Oma arvio on, että tarkemmalla penkomisella tätä voisi edelleenkin penkoa tarkemmin. Yleinen virhe on laittaa etusivu täyteen erilaisia kuvia ja jopa animaatioita, jolloin etusivun lataus kestää aivan liian pitkään.

Virkkeen kirjoitushetkellä (29.3.2014) on vain lyhyt aika Windows XP -nimisen käyttöjärjestelmän tuen päättymiseen. Käytännössä melkoinen joukko Windows XP -tietokoneista voi päätyä oikeasti elektroniikkajätteeksi.

Virkkeen kirjoitushetkellä on tiedossa Münchenin kaupungin läpikäymä hanke avoimien ohjelmistojen käytölle ja vielä erityisesti avoimen käyttöjärjestelmän käytölle. Hanke alkoi jo vuonna 2003 ja vuoden 2013 tilanteessa oli siis tapahtunut suuri siirtyminen pääasiallisesti avoimien ratkaisujen käyttäjäyhteisöksi.

Oma arvio Münchenin kaupungista on, että avoimella käyttöjärjestelmällä varustetut tietokoneet eivät päädy yhtä herkästi elektroniikkajätteeksi. Vastaavasti Karjalainen (2010) osoittaa, että siirtyminen avoimen toimisto-ohjelmiston käyttäjäksi vaatii oman aikansa ja oman vaivansa.

Tarjousprosessien kehittämisessä on nykyisin käytössä [6] HILMA-tietokanta, joten yksittäisen kunnan osalta ei enää tarvitse keksiä itse mitään kilpailutuksen prosessimalleja.

SL 5.3: Yhteenveto edellä olevasta?

Vuoden 2014 tilanteessa voi todeta, että edellä esitettyihin aiheisiin löytyy nykyisin hyvinkin valmiita ratkaisuja, ja erilaisia räätälöintejä ja sovituksia ei tarvitse tehdä itse juuri ollenkaan.

Google-yhtiön sisäinen raportti (vuodelta 2013) on tullut osaksi yleistä tietoisuutta. Perusväittämä on, että internet-käyttäjät ovat hyvin kärsimättömiä, ja 250 millisekuntia on kärsivällisyyden pituus monessa yhteydessä. Google yhtiönä on varautunut tähän 250 millisekunnin vaatimukseen, ja heillä on tuhansia palvelimia ympäri maailman vastaamaan tähän 250 millisekunnin vaatimukseen. Ensimmäinen ladattava sivu on tunnetusti hyvin kevyt sisältäen vain hakukentän. Eli nykyisiä www-sivuja pitäisi tarkastella tuon 250 millisekunnin mukaisesti. JOS tuo 250 millisekunnin nopeusvaatimus pitää paikkansa, niin tällöin on www-sivuston etusivun latauduttava salamannopeasti, jotta kärsimätön asiakas/kansalainen jaksaa sivuja lukea.

5 http://www.taloushallintoliitto.fi/, Suomen Taloushallintoliitto ry, linkki toimi 29.3.2014
6 http://www.hankintailmoitukset.fi/fi/, HILMA – julkiset hankinnat, linkki toimi 29.3.2014

SL 6: (P/puolueen) tietotekniikan asianharrastajien yhteistyöhenkinen työryhmä?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 6.1: Viestiä 31.10.1998

Hei taas,

Tässä viestissä: uusi mahdollinen yhdistys = [poistettua] ry (työnimi)

Pohdiskelin vielä uudemman kerran asiaa, ja toteaisin seuraavaa:

1) rinnakkaisjäsenyysasia on jäänyt kesken. Kuten muistat puhuimme tästä [poistettua] kanssa. Itse voisin harkita, että olisin [poistettua] ja mahdollisen uuden perustettavan yhdistyksen jäsen.

Itse asiassa tällä hetkellä voisin olla jopa [poistettua] jäsen ja [poistettua] rinnakkaisjäsen, jos se olisi mahdollista.

Elikkäs, ennen tämän uuden yhdistyksen perustamista varten pitäisi rinnakkaisjäsenyysasiaan saada selvyys ja se vaatii asian ottamista esille uudemman kerran.

2) jos rinnakkaisjäsenyysasia olisi selvä, voisi uudelle yhdistykselle saada mukavasti jäseniä, koska monet haluavat toimia myös paikallisesti tai muussakin [poistettua] jäsenyhdistyksessä.

Itse ehdottaisin tämän asian ottamista uudelleen esille. Ehkä [poistettua] voisi auttaa tässä asiassa.

Toisaalta mekin saisimme tämän asian kahdestaan esille: aloitteet [poistettua] liittokokouksiin sekä puoluekokoukseen kahdesta osastosta.

Lisäksi muutama muu henkilö voisi aloitteita muissa järjestöissä: [poistettua], jolloin aloitteita on varmasti tarpeeksi.

3) ennen yhdistyksen perustamista kannattaisin seuraavia toimenpiteitä suoritettavaksi:

a) ilmoittelu [poistettua] jäsenlehtien lehdissä ([poistettua] puolueen) ja muissa lehdissä (esim. Tietoviikkko jne), eli lehdistötiedotteet matkaan, onnistunee sähköpostilla
b) kiinnostuneiden sähköpostiviestin vastaanottaminen
c) onko tarpeeksi nimiä, vai kannattaako asia jättää vielä kehittymään?
d) perustamiskokous

Vaihe 3 vasta kun rinnakkaisjäsenyysasia on selvä.

4) yksi vaihtoehto on vielä:

- perustetaan vaan yhdistys mutta se ei liity vielä [poistettua] jäsenyhdistykseksi
- liitytään alkuvaiheessa muihin liittoihin, joilla on tietoteknistä merkitystä (Tietotekniikan liitto, ym.)
- kun rinnakkaisjäsenyys on selvä, voisi liittyä myös [poistettua] jäsenyhdistykseksi

Tämä vaihtoehto vaatii yhteydenottoja muihin liittoihin ja yhdistyksiin, joilla on tietoteknisiä etuja ajettavanaan.

Itse näkisin, että mahdollisesti perustettava yhdistys voisi olla myös muiden kuin [poistettua] jäsenyhdistys, jolloin yhdistys voisi koota laajasti yhteen [poistettua] tietoteknisen porukan. Esimerkiksi Tietotekniikan liitto pohtii annettavaa koulutusta. Tällaiset liitot voisivat olla ihan mielissään, koska he voisivat saada tällä tavalla kommentteja tarvitsemistaan asioista. En ole ainakaan kuullut, että missään olisi [poistettua] [puolueen] tietotekninen osaaminen keskittynyt ja sieltä voisi kysyä [poistettua] yhteiskunnallis-tietoteknistä näkemystä.

5) Lopuksi jotain ylevää:

Lisäksi yhdistys voisi omalla tavallaan edistää Suomen tietoteknisen osaamisen kehittymistä, jos toiminta onnistuu (HUOM. jos). Tässä ajattelen oikeiden ihmisten kohtaamista yhdistyksen toiminnan merkeissä, joka voi johtaa uusiin perustettaviin yrityksiin tai yhteistyösuhteisiin eri yritysten välillä. Tässä ajattelin mahdollisten atk-yrittäjien mahdollisia kohtaamisia ja ns. hyvien suhteiden syntymistä.

Tämä on tietysti kaunista ajattelua ja vaatii onnistunutta toimintaa, joka ei synny hetkessä.

Toivottavasti jaksoit lukea koko viestin mutta enpä osannut lyhyemmin selittää.

SL 6.2: Ajatukset näköjään kiertävät kehää?

Vuoden 2012 (Rannila 2012, luku 71) osalta voi todeta, että ajatukset näköjään kiertävät kehää. Vuoden 2007 tilanteessa yritin toisen kerran pohtia ääneen erillisen yhdistyksen tai työryhmän perustamista – siis tietotekniikasta kiinnostuneiden henkilöiden jonkinlaisena kokoonajona.

Tässä kohtaa voi kerätä yhteen vuoden 2007 ajatukset jollain tasolla yhteen, ja aikaisempi vuoden 2012 (Rannila 2012, luku 71) tiivistelmä on vain kolme sivua vuonna 2012.

SL 6.3: Parhaita otteita vuoden 2007 ajatuksista

<u>Tiivistelmä kiireisille henkilöille</u>

Lyhyesti [poistettua] on idea, jonka voi tiivistää seuraavasti:

* koota [poistettua] ICT-aktiivit yhteen, ja he todella tietävät jotain oikeasti tietotekniikasta ja tietoyhteiskunnan aiheista
* ICT-aktiivit (ei pelkästään ICT-ammattilaiset)
* puolueen virallisten ICT-linjausten valmistelu puolueen toimielimiä varten

* [poistettua] ICT-aktiivien yhteydenpitoa
* ICT-aiheiden yleistä edunvalvontaa puolueen eduksi
* tavoite viiden (5) henkilön ydinjoukko
* tavoite kymmenen (10) henkilön seuraava kehä
* kaksikymmentä (20) henkilöä on kova saavutus
* kuusi (6) kannanottoa vuodessa liittyen ICT-aiheisiin
* ilmoitus tai juttu jäsenlehdessä kerran vuodessa
* yksi (1) isompi seminaari vuodessa
* yksi (1) tilaisuus vuodessa jonkin [poistettua] ison tapahtuman yhteydessä, esim. oheisseminaari
* yksi (1) viikonloppu [poistettua] ICT-aktiivien joukolla
* yksi (1) tilaisuus/viikonloppu toisen järjestön/järjestöjen kanssa
* sähköinen keskustelupalsta itsestäänselvyys
* toiminta voidaan järjestää toimikuntana tai yhdistyksenä.

Erilaisia erityisryhmiä on useitakin [poistettua], niin miksei ICT-aktiiveillakin voisi olla omansa ja tällaisen erityisryhmä voisi perustaa joko toimikuntana tai yhdistyksenä.

Tähän voivat kiireiset ihmiset lopettaa lukemisen ja lähettää yleisen palautteen suoraan tämän yhteenvedon perusteella.

[poistettua] ICT-aktiivin määritelmä

[poistettua] jäsenistä jotkut työskentelevät ICT-alan tehtävissä, minkä lisäksi nuoremmat sukupolvet käyttävät hyvin laajasti tietotekniikka omassa toiminnassaan. Toisaalta jotkut jäsenistä harrastavat hyvin voimakkaasti tietotekniikka, vaikka ovatkin aivan muulla toimialalla joko työnsä tai opiskelunsa vuoksi.

Lisäksi on huomioitava, että tässä yhteydessä emme rajaa [poistettua] ICT-aktiivien ikää, jolloin [poistettua] ICT-aktiivien ikähaarukka on [poistettua] [laaja], eli voimme yhdistellä uutta sekä vanhaa ICT-aktiivisuutta.

Miksi perustaa oma [poistettua] ICT-aktiivien oma toimikunta tai jopa oma erityisyhdistys?

[poistettua] erityisyhdistyksiä on erilaisia: esimerkiksi [poistettua] lehtimiehet, [poistettua] lakimiehet ja [poistettua] eräkerho. Tässä mielessä ajatus jonkin erityisryhmän oma erityinen [poistettua] toimintaryhmä ei ole uusi.

Toiminnan aloittaminen

Valitun [poistettua] yksi vaalikampanja teema oli [poistettua] oma jäsenlehti. Jos ja kun tämä jäsenlehti saadaan normaaliksi toiminnaksi, niin tällöin toiminnan aloitus ja markkinointi alkuvaiheessa on suhteellisen helppoa.

Liitteenä on jäsenlehteen tulevan mainoksen malli, ja tätä on ehdottomasti kehitettävä paremmaksi, kun tietoa toiminnan aloittamisesta ilmoitetaan tulevassa jäsenlehdessä.

Oleellista on saada noin viiden (5) henkilön ydinjoukko alkuvaiheeseen, ja suunnitella vähintään yhden (1) vuoden toiminta etukäteen, jolloin voidaan toimintaa laajentaa ilman suurempaa tuskaa. Jos alkuvaiheessa esittää vain kivan idean, niin on turha olettaa ICT-aktiivien todella kiinnostuvan

aiheesta.

Perustettava toimikunta tai yhdistys

Oleellista on saada kartoitettua [poistettua] ICT-aktiivien määrä ja kiinnostuksen laatu. Voi olla, että kiinnostuneita on, mutta heidän määränsä ei mahdollisesti ole riittävä toiminnan perustamisen kannalta.

Yksi vaihtoehto on perustaa alkuvaiheessa kevyesti toimikunta, ja toiminnan saadessa tarpeeksi jäseniä, on yhdistyksen perustaminen tällöin mahdollista.

Yhdistyksen perustaminen on lähinnä tekninen toimenpide, ja ennen sitä kannattaa perusteellisesti miettiä, onko yhdistyksen perustamisen edes tarpeellista. Suomi on täynnä yhdistysrekisterissä roikkuvia toimimattomia rekisteröityjä yhdistyksiä, ja yhden tällaisen toimimattoman yhdistyksen perustaminen on lähinnä ajanhukkaa.

[poistettua] ICT-aktiivien sisäinen ja ulkoinen toiminta

Sisäisen toiminnan voi tiivistää seuraaviin:

* puolueen jäsenten ICT-asioiden tietoisuuden lisääminen
* seminaarien järjestäminen
* seminaarit
* mahdollisesti yritysvierailut
* seminaarien ja yritysvierailujen jälkeinen vapaamuotoinen ohjelma
* sisäinen keskustelu
* omat kannanotot
* [poistettua] ICT-linjan valvominen ja kehittäminen
* tärkeiden ICT-kannanottojen valmistelu puolueen virallisten toimielinten kokouksia varten
* johtoryhmän tai johtokunnan työskentely
* www-sivujen ylläpito
* sisäisen keskustelupalstan ylläpitäminen
* puoluekokousaloitteet.

Ulkoisen toiminnan voi tiivistää seuraaviin:

* kannanottojen julkistaminen puolueen sisäisissä ja ulkoisissa tilaisuuksissa
* yhteydet tiedotusvälineisiin
* puolueen hyväksyttyjen virallisten ICT-linjojen edustaminen tarpeellisissa virallisissa tilaisuuksissa valittuna edustajana
* vaalimateriaaliin tarpeellinen ICT-osuus tarpeen mukaan
* yhteisesiintymiset toisten järjestöjen kanssa.

Tarvittavat henkilöt

Käytännössä yhdistyksen tai toimikunnan puheenjohtaja tekee kuitenkin suurimman työn, ja muille jaetaan tehtäviä sovitulla tavalla.

Käytyjen keskustelujen perusteella noin viisi (5) henkilöä pystyy käynnistämään toiminnan, minkä lisäksi toiminnassa on itsestään selvää tietotekniikan järjestelmällinen hyötykäyttö, koska kyseessä on nimenomaan tietotekniikkaa joko työkseen tai harrastukseen käyttäviä.

Tämän perusteella henkilöiden jakaantuminen ympäri Suomen ei ole ongelma.

Toiminnan mahdollisuudet

Esimerkkinä on todettava, että esimerkiksi yli 300 jäsenen Etelä-Pohjanmaan tietojenkäsittely-yhdistys ry:llä [7] on omat haasteensa saada väkeä tilaisuuksiinsa, vaikka toiminta-alue on vain ja ainoastaan Etelä-Pohjanmaa.

Tämän(kin) esimerkin perusteella on järjestettävän toiminnan laajuudessa ja mahdollisuuksissa oltava yhdistystoiminnan tosiasioiden perustotuuksien mukaista. Eli turhan tilaisuuden osanottajia on yleensä ottaen hyvin vähän, jolloin vähätkin tilaisuudet kannattaa pitää laadukkaina.

Lisäksi on huomioitava, että realistinen määrä tilaisuuksia vuodessa voi olla noin neljä (4) kappaletta, eli tällöin keväisin ja syksyisin olisi kaksi tilaisuutta. Tässäkin on ihan tarpeeksi järjestämistä, jos toiminnan ydinjoukkona on edellä mainitut viisi (5) henkilöä.

Toisaalta voi osoittautua käytännössä, että sopiva tavoite on loppujen lopuksi kaksi (2) tilaisuutta vuodessa, eli keväällä ja syksyllä yksi tilaisuus.

ICT-linjauksien esittäminen puolueen ulkopuolelle ja sisäisesti

Edellä mainitusta seuraa, että valitun [poistettua] ICT-linjan esittämisen ja tiedotusvälineiden yhteydenottoihin vastaamiseen voi tehdä yleispoliittisesti hieman tuntemattomampikin henkilö. Tärkeintä on oikeasti asiantuntevan ICT-linjauksen esittäminen ilman epäselvää ja epämääräistä juhlapuhetta.

[poistettua]

Itse ajattelisin, että toiminnan virkeyden kannalta olisi hyvä valmistella kannanotto kerran kahdessa (2) kuukaudessa, eli kuusi (6) kertaa vuodessa. Kun lisäksi huomioidaan, että kesä-, heinä- ja elokuu ovat hyvin hiljaista aikaa niin kannanotto tai kannanotot tällä välillä voi läpäistä hyvinkin tiedotusvälineiden kontrollin. Kun kesäajan kannanotot valmistellaan jo toukokuuhun mennessä, niin tällöin ei käytettäisi kenenkään ICT-aktiivin kallisarvoista kesäloma-aikaa, ja kesän mediayhteydet pystyy tällöin yksi henkilö hoitamaan.

Seminaarit

Tässäkin kannattaa olla käytännöllinen. Käytännössä on huomioitava, että tietotekniikan alalla on useita erilaisia (myös turhia) seminaareja ja tilaisuuksia, jolloin tässä yhteydessä järjestettävien seminaarien on oltava oikeasti erilaisia ja lisäarvoa tuottavia.

Mahdollisuutena voi pitää sitä, että poliittiselle järjestölle esiintyvät luennoitsijat voivat tulla pitämään esitelmän ilman eri maksua, koska poliittisesti aktiivisille henkilöille ja vielä samaan aikaan ICT-asioista kiinnostuneille henkilöille esiintyminen seminaarissa voi olla heidän edustamansa organisaation etujen mukaista. Joukko-oppia: A ja B yhtä aikaa voimassa tai toisin sanoen.

[poistettua]

7 http://www.etky.fi/, ja sieltä katsoen hallituksen pöytäkirjat, linkki toimia 29.3.2014

Tämän vuoksi käytännössä on pidettävä osa seminaareista yhteyksissä, jossa [poistettua] ovat muutenkin jo koolla. Käytännössä yksi seminaarimahdollisuus on puoluekokouksen yhteydessä järjestettävä erillinen tilaisuus, joka käsittelee nimenomaan ICT-asioita. Yksi mahdollisuus on laivaristeily, jossa on vain ICT-asioihin keskittyvä tilaisuus.

Yksi mahdollisuus on erilaiset isot valtakunnalliset tapahtumat, joissa ICT-asioista vastaavat ovat muutenkin liikkeellä. Tällöin on keskusteltava tilaisuuden järjestäjän kanssa erillistilaisuudesta ja seminaaritiloista.

Kevät- ja syyskokousten järjestäminen pelkästään sääntömääräisillä asioilla ilman seminaaria on ajan hukkaamista, ja toiminnan ollessa toimikuntapohjaista ei kevät- ja syyskokousten aiheuttamaa riesaa tarvitse pohtia.

Viikonlopputilaisuudet

Edellä mainitusta seuraa, että jokin yksittäinen iltatilaisuus keskellä työviikkoa ei saa innokastakaan [poistettua] ICT-aktiivia lähtemään [poistettua] pitkään matkaan. Tämän pohjalta on ajateltava myös tilaisuuksia, jotka kestävät viikonlopun ja joiden sisältö on sen verran merkittävä, että siihen viitsii viikonloppunsa käyttää.

Käytännössä voi ajatella, että viikonlopputilaisuuteen tulee asiantunteva henkilö tai henkilöitä esiintymään konsultointia vastaavalla tavalla. Tästä olisi se etu, että [poistettua] maksullisen esiintyjän kohdalla voidaan noudattaa esimerkiksi liikkeenjohdon konsultoinnin yleisiä sopimusehtoja (LJK-2002), PKT-säätiö 2000 -sopimusehtoja tai joitain muita sopimusehtoja. Ehdotus voi olla aluksi huonolta tuntuva, mutta tällä tavalla pakotettaisiin esiintyjä todella miettimään, että onko esiintyminen todella ehtojen mukaista laadukasta työtä. Jälleen kerran on pyrittävä välttämään turhia tilaisuuksia huonoilla esiintyjillä.

Jos ajatellaan, että osa esiintyjistä esiintyy matkakustannuksien hinnalla, osa ilmaiseksi ja osa maksua vastaan, niin tästä voisi saada kohtuullisilla kustannuksilla tasokkaan viikonlopputilaisuuden. Tietysti edellyttäen, että aihe on hyvä.

Tämän pohjalta on hyvä pohtia, mikä on [poistettua] ICT-aktiivin kustannusten kipuraja viikonlopputilaisuuteen osallistumiselle, kun otetaan huomioon matka-, majoitus-, ruokailu ja osallistumiskustannukset. Oletuksena on, että suurin osa on kuitenkin keskipalkkaisia henkilöitä ja mukana on vielä työuran alussa olevia nuorempia aktiiveja.

Pyöreillä luvuilla on mukava leikkiä. Jos oletetaan, että viikonlopputilaisuuden kustannukset kaikkinensa olisi esim. 1000, 2000 tai 5000 euroa järjestäjille, niin tästä voi laskea erilaisia kipurajoja ja niiden suhdetta tarvittaviin osallistujiin.

Käytännössä voi verrata tätä [poistettua] nimissä järjestettyyn [poistettua] talousseminaariin, jonka hinta on 690 euroa, eli tuollaisella hinnalla on turha odottaa useampaa innokasta keskipalkkaista [poistettua] ICT-aktiivia.

Järjellisesti ajatellen [poistettua] (A) ICT-aktiivien (B) joukko kahden hyvin erilaisen joukon yhdistelmä (A ja B voimassa yhtä aikaa) ja kyseinen joukko on kuitenkin kohtuullisen rajallinen. Tämän pohjalta ajattelin, että 100 euron viikonloppumaksu on järjellisesti mahdollinen ottaen huomioon yhdistystoiminnan kovat reunaehdot. Jos paikalle saa 10-20 henkilöä näillä ehdoilla viikonlopuksi, niin saa olla todella tyytyväinen. 20-50 osanottajaa on ehkä suuruudenhullu ajatus.

Kipuraja	1000 / kipuraja	2000 / kipuraja	5000 / kipuraja
50	20 osallistujaa	40 osallistujaa	100 osallistujaa
100	**10 osallistujaa**	**20 osallistujaa**	50 osallistujaa
200	5 osallistujaa	10 osallistujaa	25 osallistujaa
300	Noin 3-4 osallistujaa	Noin 7 osallistujaa	Noin 17 osallistujaa
400	Noin 3 osallistujaa	5 osallistujaa	Noin 13 osallistujaa

Edellä mainitusta seuraa, että viikonlopputilaisuuden ohjelman täytyy olla todella laadukasta, että keskimääräinen [poistettua] ICT-aktiivi käyttäisi 100 euroa ja vielä muut tässä mainitsemattomat kustannukset, esim. omat matkakustannukset, koska näitä tilaisuuksia ei saa työnantajan kirjanpitoon ja kustantamiksi.

Toisaalta on mahdollista, että viikonloppuseminaarin kustannuksiin osallistuu sponsoreita, jolloin on mahdollista saada osallistumiskustannus alle 100 euron. Tällöin sponsori tietysti asettaa omat ehtonsa, joiden hyväksyminen tai hylkääminen on oma lukunsa viikonlopputilaisuuksien järjestämisessä.

Yhteistilaisuudet jonkin muun järjestön kanssa

On kuitenkin huomioitava, että muutkin erityisjärjestöt tekevät ansiokasta toimintaa, jolloin ns. yleispuolueen toiminnan lisäksi on hyvinkin erilaista toimintaa. Kun otetaan vielä huomioon, että erilaisia tietoteknisiä erityisyhdistyksiä on useita ja erilaisia, niin tästä seuraa erilaisten yhteistilaisuuksien mahdollisuus.

Esimerkkinä voi mainita yhden ison seminaarin, johon osallistuin, ja tällöin tämä seminaari oli Suomen Tekoälyseura r.y:n [8] (STeS) ja Suomen Automaatioseura r.y:n [9] (SAS) yhteistilaisuus.

Jos ajatellaan, että tällainen yhteistilaisuus saadaan järjestettyä, niin kustannuksiin voi osallistua kaksi tai useampi yhdistys, jolloin avautuu mahdollisuus esimerkiksi viikonlopputilaisuuden järjestämiseen, [poistettua]. Lisäksi näin toimien voi tilaisuuden osanottajien määrä olla suurempi kuin pelkästään [poistettua] ICT-aktiivien omalla osallistujamäärällä, mikä taas osallistumismaksun 100 euron kipuraja huomioiden voi taas alentaa osallistumismaksua.

Tilaisuuksien järjellinen yhteenveto

Edellä pyörittelin erilaisia ajatuksia seminaareista ja viikonlopputilaisuuksista. Tämän pohjalta ajattelisin seuraavaa toimintamallia tilaisuuksille:

* neljä (4) tilaisuutta vuodessa
* yksi (1) seminaari on väistämättä kuitenkin Helsingissä, esimerkiksi isojen messujen yhteydessä
* yksi (1) seminaari [poistettua] ison tilaisuuden yhteydessä erillisenä tilaisuutena
* yksi (1) viikonloppu jossain maakunnassa omalla [poistettua] ICT-aktiivien joukolla
* yksi (1) yhteinen tilaisuus/viikonloppu toisen järjestön/järjestöjen kanssa.

8 http://www.stes.fi/, linkki toimi 29.3.2014
9 http://www.automaatioseura.fi/, linkki toimi 29.3.2014

Toisaalta on mahdollista, että yhteinen tilaisuus toisen järjestön/järjestöjen kanssa voi olla keskellä työviikkoa, mutta tällöin tilaisuuden luonteeseen täytyy kuulua se, että tilaisuuden osallistuminen, matka- ja majoituskulut voidaan mahdollisuuksien mukaan saada osallistujien työnantajan kuluiksi.

Sponsorit

Jos yhdistys tai toimikunta saa muutaman yleisen sponsorin, eli sponsorit saavat mainokset muutaman kerran vuodessa, esim. 4 kertaa, jakoon toimikunnan tai yhdistyksen jäsentiedotteessa, niin tällöin yhdistyksen kustannukset ovat osittain katettavissa sponsorien maksuilla.

Lisäksi yhteistilaisuudessa jonkin muun järjestön yhteydessä sponsorit voivat suhtautua myötämielisimmin kun kyseessä ei olisi vain [poistettua] tarkoitettu mainos. Esimerkiksi sponsorin logo laadukkaan konferenssin konferenssijulkaisun kansilehdellä lisättynä sponsorin tervehdyksellä sisäsivulla on monelle sponsorille riittävä syy sponsoroida tilaisuutta.

Puheenjohtajan puhelinkustannusten korvaaminen

Kun erilaisia tilaisuuksia järjestetään, niin yksi kustannuserä on puhelinkustannukset. Tilaisuuksien esiintyjien varaamisessa ei kuitenkaan kannata laskea pelkästään sähköpostiviestien käyttöön, ja näistä syntyy puhelinkustannuksia.

Puhelinkustannuksista keskustelu voi tuntua turhalta, mutta puheenjohtajan mahdollisesti ollessa kovin alussa työuraansa voivat puhelinkustannukset olla periaatteellinen este tehtävän hyväksymiselle. Kyseessähän ovat ICT-aktiivit, joiden ikä voi olla hyvinkin vaihteleva ja nuorella henkilöllä voivat rahavarat olla rajalliset.

Varmaankaan emme halua rajata puheenjohtajan ikää ja muidenkaan ICT-aktiivien ikää.

Puheenjohtajan matkapuhelin

Edellä on mainittu puheenjohtajan puhelinkustannusten korvaaminen. Aikaisemmissa yhdistystoiminnan riennoissa olen havainnut, että kaikkien tarpeellisten sidosryhmäyhteyksien välittäminen puheenjohtajalta toiselle on aina kivulias paikka. Tämän välttämiseksi on puheenjohtajalle on hyvä tarjota yhdistyksen matkapuhelin, jossa on talletettuna muistipaikkoihin kaikki sidosryhmäyhteydet.

Aikaisemmissa yhdistystoiminnan riennoissa olen havainnut, että puheenjohtajan puhelinnumeron vaihtuminen vuosittain aiheuttaa erilaista tuskaa lähes kaikissa yhteyksissä. Tämänkin välttämiseksi on puheenjohtajalle on hyvä tarjota yhdistyksen matkapuhelin.

Lisäksi toiminnan puhelinkustannusten kattamiseksi yksi matkapuhelinnumero helpottaa kirjanpitoa, jos päädytään erilliseen kirjanpitoon.

Jäsenmaksut tai toimintamaksut

Käytännössä toimitaan kuitenkin hyvin pienellä budjetilla, mikä on yhdistystoiminnan perussääntö ja yleinen luonnonlaki. Monessa erityisyhdistyksessä on noin 10 euroa vuodessa perusmaksuna, ja enemmänkin saa lahjoittaa. Tämä periaate on [] piirissä. Toisaalta joissain järjestöissä, joissa olen jäsenenä, on jäsenmaksu yli 15 euroa.

Jäsenmaksusta tai toimintamaksusta veivaaminen voi olla toisaalta turhaa, mutta käytännössä jäsenmaksun tai toimintamaksun vastikkeellisuudesta käydään aina kriittistä keskustelua.

Jäsenmäärä	10 euroa	15 euroa
5	50	75
10	100	150
20	200	300
30	300	450
40	400	600
50	500	750

Jos aloittaa varovaisella arviolla, että tavoittelisi alkuvaiheessa 10 henkilöä ja 15 euron jäsen- tai toimintamaksulla. 20 henkilöstä saa olla enemmän kuin tyytyväinen.

Kirjeet, postikulut yms. kaikki turhat hilkekilkkeet sähköisen viestinnän ansiosta jäävät suurimmaksi osaksi pois.

SL 6.4: Vielä kerran jälkiarviointia?

Vuoden 2012 teoksessa (Rannila 2012, luku 71) totean, että kova todellisuus iskee vastaan, ja tietotekniikan asianharrastajien oman työryhmän (vast.) kerääminen olisi oikeasti melkoinen markkinoinnin työkenttä useammaksi vuodeksi eteenpäin.

Edelleenkin voi todeta, että tietotekniikan asianharrastajien löytyminen/löytäminen olisi kovaa työtä, koska tietotekniikan asianharrastajien myöntyminen oman vapaa-ajan käyttöön vaatisi paljon hyviä perusteluita.

SL 6.5: Kovasta todellisuudesta

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

<u>Tähän sopiikin oivallisesti 6.12.1998 lähettämäni viesti.</u>

Hei taas,

Olen pohtinut vielä vähäsen [poistettua] omaa yhdistystä ja totean seuraavaa:

Olin perustamassa itse tänne [poistettua] yhdistystä ja projekti valitettavasti epäonnistui, ja siitä on otettava opiksi muutama asia:

1. Perustamista kannattaa valmistella pitkään. Yksin ei kannata lähteä liikkeelle. Yhdistyksen

perustamisen tarvetta kannattaa tutkia tarkasti. Parempi olla perustamatta kuin perustaa yhdistys, jonka toiminta sitten lässähtää hetken päästä, kertoo nimimerkki "Kokemusta on".

2. Markkinointi on erittäin pitkäjännitteistä työtä. Ennen perustamista on tehtävä markkinointia ja perustamisen jälkeen on tehtävä markkinointia. Kun luulee jo kymmenennen viestin menneen perille, huomaa joidenkin vasta kuulevan koko asiasta. (Samaa asiaa voit kysyä joltain kansanedustajaehdokkaalta)

3. Ihmiset kiinnostuvat tällaisista asioista erittäin hitaasti. Nyt puhumme yhdistystoiminnasta, johon on aina vaikea saada ihmisiä mukaan. Kun puhumme puoluetoiminnasta, on ihmisiä vielä vaikeampi saada mukaan.

[] tässä asiassa kannattaa ottaa tavoite esim. keväälle 2000. Vuosi 1999 kuluisi markkinoinnissa ja kiinnostuneiden sähköpostiosoitteiden sivujen keräämisessä. Jos löytyisi tuollainen 100 - 200 kiinnostunutta, voisi yhdistyksellä olla tarvetta mutta se selviää vasta kartoituksella. Tuostakin määrästä olisi aktiiveja 10 - 20, joten voi kysyä koko yhdistyksen tarpeellisuutta. Keväällä 2000 voisi sitten todeta yhdistyksen tarpeen.

[] sivut verkkoon vuodeksi 1999 ja sitten markkinointi päälle. Kyllä se vuoden lopussa on selvää onko koko yhdistyksellä tarvetta.

Lopuksi:
Toisaalta en vielä hautaisi ajatusta; [poistettua] omassa yhdistyksessä on oma ideansa mutta on todettava myös kovat realiteetit.

SL 6.6: Yksi esimerkki?

Yhdestä tietotekniikan erityisyhdistyksestä voi tietysti mainita [10] Electronic Frontier Finland ry:n (EFFI), joka on tietysti sitoutumaton puolueisiin nähden.

Tietystikin voisi pitäisi eri puolueiden kerätä yhteen puolueiden tietotekniikan ammattilaiset ja asianharrastajat. Käytännössä eri puolueiden pitäisi käynnistää sisäinen markkinointiprojekti kartoittamaan tietotekniikan ammattilaiset ja asianharrastajat.

Yksi mahdollisuus olisi yhteistyö eri puolueiden ICT-henkilöiden toimikuntien (vast.) yhteistilaisuudet. Näihin tilaisuuksiin voisi saada hyviä puhujia, jos on varmaa, että he eivät leimaudu mihinkään yksittäiseen puolueeseen.

Kuten todettua, niin kaikki tämä vaatisi useamman vuoden markkinointihankkeen eri puolueissa, joten ajatus ei välttämättä toteutuisi hetkessä.

10 http://www.effi.org/, Electronic Frontier Finland ry

SL 7: Globalisaatio – Keskustelua

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 7.1: Joitain ajatuksia 10.8.1999

[poistettua]

Yhteenvetona: poliittisen ohjelman luonnostelu alkaa nyt ja vuoden 2000 liittokokouksessa paperi hyväksytään.

[poistettua]

Missä on tällä hetkellä [poistettua] poliittinen projekti?

Tämä oli yksi pohdittavista asioista viikonloppuna. Toiset taitavat puhua poliittisen linjan selkiyttämisestä tai punaisen langan löytämisestä. Itse ymmärtäisin niin, että olisi jokin aihe, josta voisimme aina ja kaikkialla liiton, piirin ja osastojen tilaisuuksissa. Lisäksi tästä aiheesta pitäisi jankuttaa kaikissa ukkopuolueen tilaisuuksissa.

Tästä tuleekin mieleen tarina kaloista, jotka eivät koskaan keskustelleet veden merkityksestä omalle elämälleen. Onko olemassa jokin aihe, joka koskettaa kaikkia elämänalueita. Emme koskaan huomaa sen merkitystä, paitsi viimeisellä hädän hetkellä, jolloin kaikki on jo menetetty. Tarinan kalat lopulta kuolivat, koska he eivät ymmärtäneet veden merkitystä elämälleen.

[poistettua]

Saunaillan keskusteluissa pohdimme yhdeksi mahdollisuudeksi globalisaation vastustamista. Kukaan ei oikein syttynyt ajatukselle, joten asia jäi vielä pohdinnan alle.

Olisiko kaiken kattava aihe kuitenkin PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA?

[poistettua]

SL 7.2: Joitain uusia ajatuksia (30.3.2014)

Niin – globaalit ilmiöt tulevat jopa Jalasjärven kaltaiselle pienemmälle paikkakunnalle; esimerkiksi syötävää ruokaa tulee eri maista paikkakunnan ruokakauppoihin säännöllisesti. Käytännössä voisi Jalasjärvelläkin elää kokonaan syömällä vain ja ainoastaan ulkomaalaista ruokaa. Tietysti on niinkin, että monet kuluttajat Jalasjärvelläkin haluavat kotimaista ja/tai lähellä tuotettua ruokaa.

Aikanaan Seinäjoella vaikutti suuresti Markku Sotarauta, joka on aluetieteeseen perehtynyt henkilö.

Alueellisen kehittämisen tutkimusryhmä (SENTE) [11] on yksi Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun tutkimusryhmistä, jossa Markku Sotarauta on edelleen mukana. Kyseisen tutkimusyksikön julkaisulistat ovat kunnioitettavan laajat ja keskittyvät erilaisiin osa-alueisiin. Sinänsä minulla ei ole oikeasti osaamista arvioida kaikkia SENTE-yksikön julkaisuja.

Minulla on kuitenkin tallella merkintöjä Markku Sotaraudan luennosta ja Markku Sotaraudan kutsusta Seinäjoella vierailleen professorin esityksen merkintöjä. Lisäksi suoritin Tampereen yliopistossa yhden luentokurssin ja yhden kirjallisuustentin aluetiedettä osana vapaaehtoisia opintoja, minkä lisäksi on yhden aluetieteen peruskurssin (laadullinen tutkimus(ote)) aineistoja ilman arvosanaa. Sotarauta (1996) oli tentittävänä tulevaisuuden tutkimuksen yhdessä tentissä. Mutta eipä näistä luennoista ja tenteistä muista kovin paljoa yli vuosikymmentä myöhemmin.

Sen verran kuitenkin muistelen, että kilpailu alueiden välillä on globaalia, ja osa kaupunkiseuduista voi muodostaa kilpailukykyisiä kokonaisuuksia, jotka ovat kestävällä taloudellisella pohjalla ja väkimäärä ei vähene tällaisella kilpailukykyiseltä alueelta.

Seinäjoelle alettiin kehittämään [12] professoriverkostoa, jotka olisivat osa tapa nostaa Etelä-Pohjanmaalla tutkimuksen tasoa kohti kansainvälistä kärkeä. Itse kannatin ajatusta sillä ehdolla, että professorien harrastaman soveltavan tutkimuksen pitäisi selvästi auttaa Etelä-Pohjanmaan kärkiyrityksien kilpailukykyä jollain aikavälillä.

11 http://www.uta.fi/jkk/sente/, Alueellisen kehittämisen tutkimusryhmä (Sente), sivu toimi 30.3.2014
12 http://www.epky.fi/, täältä löytyy linkki EPANET-professoreiden tutkimusalueisiin ja eri alojen tutkimusryhmiin

SL 8: Globalisaatio – osa 1

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 8.1: Esitettyjä jatkoajatuksia 16.8.1999

[poistettua] totesi perusajatukseni "PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA" olevan pohtimisen arvoinen.

Mutta mikä tämä perusajatus sitten on? Yritän vähäsen pohdiskella tätä perusajatusta.

[poistettua]

Voiko globalisaatiossa pärjätä?

[poistettua]

Kilpailunäkökulmasta kaikki on nykyään kilpailtua tai kilpailutettua. Samalla tavalla alueetkin kilpailevat keskenään. Tämän vuoksi aluepolitiikankin peruslähtökohta on muuttunut.

Tästä päästäänkin kilpailussa pärjäämiseen. Vähänkin asiaa seuranneet tietävät, että kilpailu johtaa erikoistumiseen.

Tästä seuraa loogisesti, että alueet alkavat erikoistua tiettyihin kilpailun alueisiin.

[poistettua]

PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA vaatii, että nousemme henkisesti tällaisen piipertämisen yläpuolelle ja teemme valinnat alueen kilpailussa pärjäämisessä. Tällöin ei kunnanvaltuusto ei ole tärkein poliittinen projekti, itse asiassa kunnanvaltuuston rooli on lähinnä olla mukana kilpailuetujen luomisessa.

[poistettua]

Alueiden on pärjättävä nykyään itse, kukaan ei tule auttamaan.

[poistettua]

SL 8.2: Uutta pohdintaa (30.3.2014)?

Lyhyesti voi todeta, että Etelä-Pohjanmaallakin olisi pakko tehdä erilaisia strategisia valintoja keskittymällä voimakkaasti joihinkin tiettyihin aloihin, ja näillä aloilla pitäisi ketjun toimia

peruskoulutuksesta kohti kaikkein korkeinta koulutusta. Tosiasiahan on, että suurin osa työssä käyvästä väestöstä ”on vain töissä” ja eivät pahemmin pohdi mitään strategisia valintoja eri puolella Etelä-Pohjanmaata.

Esimerkki valaissee asiaa. Esimerkiksi voi todeta, että lukion oppilaanohjauksessa (1990-1993) emme (muistaakseni) koskaan käyneet läpi mitään koulutusalueiden luetteloita, joista näkyisi pidemmän ja lyhyemmän aikavälin työvoimatarpeet alueella. Tilanne voi olla parempi nykytilanteessa, mutta en ole moista asiaa tarkistanut nykyisiltä oppilaanohjaajilta ympäri maakuntaa.

Sitten takaisin tuohon professoriverkostoon, jossa oli käsittääkseni seuraavia ajatuksia:

* pääpaino olisi soveltavassa tutkimuksessa
* painotusta maakunnan tutkimustarpeiden muodossa
* professoreiksi yritetään valita uransa alkuvaiheessa olevia innokkaita tutkijoita
* semmoisia viiden vuoden hankkeita professuurit olisivat
* professorit keräävät ympärilleen tutkimusryhmän
* tutkimusryhmät tuottaisivat jotain merkittävää uutta valikoiduille alueille
* vähitellen tutkimusryhmät kantaisivat tehokkaasti itse itsensä yli viiden vuoden aikojen.

Yksi ajatus tosiaan olisi, että tutkimusryhmät laajentuisivat tilassa ja ajassa, jolloin paikattaisiin Seinäjoelta puuttuvan yliopiston poissaolon vaikutuksia. Sitten näillä viiden vuoden professuureilla saataisiin kovatasoisia tutkimusryhmiä säännöllisesti eri sovellusalueille.

Käytännössä on kuitenkin niin, että erilaiset tutkimusprojektit vaativat melkoisen paljon hallintoa, ja käytännössä professoriverkostoa on alkuvaiheessa edistänyt [13] Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys ry, mutta en ole tietenkään perillä yksittäisen tutkimusryhmän rahoituskuvioista. Sen tiedän, että jokainen professuuri vaatii melkoisen hallinnon pyörityksen.

Itse olen ollut sillä kannalla, että maakuntaan hankittavien (väliaikaisten) professuurien pitäisi olla lähtökohtaisesti ns. kovaa tekniikkaa, jota voitaisiin soveltaa maakunnan teknologiayrityksissä. Tosiasiahan on, että ns. kova tekniikka tuottaa merkittävän osan alueen ulkomaankaupan voitoista. Tietysti päälle voi laittaa esimerkiksi jonkin lääketieteen osa-alueen kehitystä alueella. Katsoin tutkimusryhmien tilannetta 30.3.2014, ja kaikeksi onneksi osa professuureista on ns. kovaa tekniikka, jota voidaan soveltaa eri puolilla Etelä-Pohjanmaata. En tiedä kuinka paljon valittujen professorien ajasta kuluu hallintoon; toivottavasti hallinto ei heitä rasita liikaa tai jopa uuvuttavasti.

13 http://www.epky.fi/, Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys ry – linkki toimi 29.11.2014

SL 9: Globalisaatio – osa 2

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 9.1: Jatkoajatuksia 24.8.1999

Lupasin vielä kommentoida Kilpailu työstä -kirjaa (Kasvio & Nieminen 1999), ja aihe sopiikin [poistettua].

Sivulla 324, otsikon ”Mistä globalisaatiossa on kyse? alla”, on varsin mielenkiintoisia johtopäätöksiä.

Suora lainaus sivulta 325:
”
Toisaalta juuri eri alueiden välisen sijaintipaikkakilpailun kehittyminen merkitsee sitä, että nykyisin ei ole enää mielekästä vetää selkää rajaa talouden 'avoimen' ja 'suljetun' sektorin välille, sillä yhteiskunnan edullisuus sijaintipaikkaan on viime kädessä kiinni siitä, millä tavoin kyseinen yhteiskunta kokonaisuudessaan toimii. (Kasvio & Nieminen 1999)
”

Tätähän jankutin 16.8.1999 viestissäni, otsikolla "Re: Meidän tilamme", eli kaikki alueen ihmiset ovat samassa kilpailutilanteessa, ja kilpailu käydään eri alueiden välillä.

[poistettua]

Jatkoa sivulta 326:
”
Kokonaisuudessaan olemme päätyneet globaalia työpaikkakilpailua teoriakeskustelun erittelyn pohjalta johtopäätökseen, jonka mukaan tämä kilpailu on syytä tunnustaa realiteetiksi ja että sen tuomiin haasteisiin kannattaa suhtautua vakavasti kaikissa kilpailun vaikutuspiirin alaisissa yhteiskunnissa. (Kasvio & Nieminen 1999)
”

Olisiko jo aika tunnustaa tosiasiat, ja ryhtyä miettimään pärjäämiskeinoja oikein tosissaan, ja lopettaa turhanaikainen itkeminen menneiden perään. Wanhat Hywät ajat ovat ohi, ja turha ruikutus ei enää auta.

Palaisinkin alkuperäiseen ehdotukseeni [poistettua] poliittisesta projektista, eli PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

SL 9.2: Onko edes uutta pohdintaa (30.3.2014)?

Nyt nykytilanteessa voi todeta Kiina- ja Intia-ilmiön. Sekä (ns.) kovien (teknologia)tuotteiden että (osaksi toimistotyön tapaiset) palvelutoiminnot ovat osasta siirtyneet halvemman kustannustason maihin.

Tunnetulla tavalla Etelä-Pohjanmaa [14] on semmoinen 4% maakunta, jossa tuottaa n. 4% bruttokansantuotteesta ja jossa on n. 4% Suomen väestöstä. Näin muistan asian olevan yhden luennon perusteella, mutta voin muistaa väärinkin. Lisäksi voi todeta, että monessa suhteessa Etelä-Pohjanmaa on melko perinteisten tuotteiden tuottaja.

Tietysti tähän on pakko ns. viran puolesta otettava kantaa tietotekniikan sovellettavuuteen Etelä-Pohjanmaalla. Tietotekniikasta voisi määritellä esimerkiksi seuraavat:

* puhtaan tietotekniikan kehittäminen
* tuotteisiin upotettavat tietokoneet ja ns. älykkäät laitteet
* tuotteisiin liittyvät informaatiopalvelut.

Puhdas tietotekniikan kehitys on Etelä-Pohjanmaalla todella vaikeaa, koska tietotekniikan perustekniikat väännetään ankarassa kilpailutilanteessa, joka perustuu suurten ja kansainvälisten tietotekniikkayritysten kehittämiin standardiratkaisuihin.

Toisaalta ns. koviin (vienti)tuotteisiin voidaan upottaa erilaisia tietokoneita, jotka tuottavat jotain lisäarvoa ”perinteisen” tuotteen käytölle. Tällöin sovelletaan edellä mainittuja perustekniikoita, jotka siis ratkaistaan suurten tietotekniikkayritysten välisessä kilpailussa ja erilaisten tietotekniikan standardeja kehittävissä yhteisöissä.

Sitten on perinteisen tuotteiden oheen liitettävät informaatiopalvelut, jotka antavat asiakkaiden käyttöön hyvinkin paljon käyttöohjeita ja oikeasti hyödyllistä tietoa. Tietysti näissä informaatiopalveluissa on käytettävä maailman kovatasoisinta tietämystä yksittäisen palvelun kehittämisessä.

14 http://www.epliitto.fi/, Etelä-Pohjanmaan liitto – linkki toimi 29.11.2014

SL 10: Globalisaatio – osa 3 - Jankuttamista

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 10.1: Saman asian jankuttamista (24.8.1999)

[poistettua]

Poliittisesta projektista jankuttamiseen olen syyllinen minä, ei siinä mitään.

[poistettua]

Voisipa sanoa, että maailman kovuus ja todellisuus on valjennut [poistettua] veteraaneille, kun he ovat vähitellen siirtyneet pois [poistettua] tehtävistä. Tärkeintä on, mitä kaikesta [poistettua] toiminnasta on jäänyt korvien väliin, riippumatta missä tehtävissä on [poistettua] aikana ollut.

Millaiseen maailmaan olemme kasvamassa päättäjinä? Millainen on toimintaympäristö, jossa joudumme tekemään päätöksiä [poistettua] toimintamme aikana ja sen jälkeen? Pärjäämmekö tässä toimintaympäristössä, onko meillä eväitä tehdä päätöksiä?

Tästä päästäänkin tähän poliittiseen projektiin, josta olen tehnyt ehdotuksia. Maailma on muuttunut ratkaisevasti monelta osin, eli kaikki toiminta on globaalia ja meidän on jotenkin tässä pärjättävä. Poliittisen projektin aiheeksi ehdotin aihetta PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA. Käytännön toimenpiteenä [poistettu] olisi kasvattanut uudenlaisia alueellisia kehittäjiä, jotka ymmärtävät muuttuneen tilanteen.

Miksi tällainen poliittinen projekti? [poistettua]

Siksi, että politiikan toiminta-alue on rajautunut, emmekä voi palata Wanhoihin HyWiin aikoihin, jolloin politiikalla sai aikaan lähes kaikkea tässä maailmassa. Katsokaa ympärillenne, todelliset kehittämispäätökset tehdään lähes poikkeuksetta yritysten hallitusten/johtokuntien/johtoryhmien strategiakokouksissa/seminaareissa/viikonlopuissa (riippuu vähän yrityksen koosta ja rakenteesta). Voimme todellakin itkeä menneiden perään ja toivoa, että politiikka saisi takaisin entisen toiminta-alueensa. Voimme valita poliittiseksi projektiksi [poistettu] saamisen hallitukseen/Suomen erottamisen EU:sta/EU:n lakkauttamisen, mutta globalisaatio ei siitä häviä mihinkään.

Koska en itse usko Wanhojen HyWien aikojen palaamiseen, ja ihan noin vaan sattumalta tutkimustulokset sattuivat vahvistamaan globalisaation kehityskulun, olen ehdottanut uudenlaista poliittista projektia, eli PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

Jos kerran politiikan toiminta-alue on rajautunut peruuttamattomalla tavalla, ja päätökset tehdään poliittisen järjestelmän ulkopuolella tai poliittisen järjestelmän on sopeuduttava tehtyihin päätöksiin, herää kysymys mitä tässä on enää tehtävissä. Onko poliittiset järjestöt lakkautettava ??

Onneksi totuus ei ole näin yksinkertainen. Yrityksien menestys ei perustu enää perinteisiin kilpailutekijöihin, eli pääomaan tai työvoimaan. Eikä se tietokaan enää ole kaikkea ratkaiseva. Kannattaa joskus lukea joitain KTM:n/TEKESin ym. teettämiä kilpailukykyselvityksiä. Koventuneen kilpailun ja nopeutuneiden kehityssyklien takia kokonaisten alueiden on pärjättävä globaalissa kilpailussa, ja tässä tarvitaan uudenlaisia [henkilöitä, poistettu].

Poliittisten päätöksentekijöiden rooli muuttuu täydellisesti entisistä edunvalvojista joksikin muuksi. On tietysti kovaa sanoa, että koko alueen kaikki toimijat ovat luomassa alueen kilpailukykyä alkaen leikkikouluista. Eikö mikään ole enää kilpailulta suojattua? Jos kuitenkin lähtökohdaksi otetaan alueiden kilpailukyky, poliittisten järjestöjen muututtava muiden organisaatioiden mukana.

Tästä olen ehdottanut poliittista projektia, eli PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

[poistettua]

SL 10.2: Oliko jotain uutta (31.3.2014)?

Tosiasiahan on, että erilaiset nuorisojärjestöt ovat melkoisen epävakaita järjestelmiä, koska johtohenkilöiden ja jäsenistönkin vaihtuvuus on melkoinen. Lisäksi voi todeta, että esim. 15-30 -vuotiaille tarkoitetut nuorisojärjestöt ovat siis lapsuuden ja aikuistumisen välisessä välimaastossa. Henkilövalinnat ovat aina kovan jännityksen kohteena poliittisissa nuorisojärjestöissä. Aikaisempaa toistaen: tunnetulla tavalla henkilöstö vaihtuu koko ajan myös poliittisissa nuorisojärjestöissä.

Muistelen yhtä viestiä, jossa lähempänä 30 vuoden ikää ollut järjestöaktiivi viittasi nuorempien järjestöaktiivien (esim. n. 18 vuotta) tietämättömyyteen yksittäisessä aiheessa.

Tietystikin pärjääminen globalisaatiossa on tullut aina vain ajankohtaisemmaksi. Monet Suomen yrityksistä voivat vielä pitää pääkonttoria Suomessa, vaikka toimintaa voi olla tietysti kymmenissä maissa. Ja toisaalta Suomessa on paljon isojen kansainvälisten yritysten osia, esim. tytäryhtiöitä, joiden lakkauttaminen on aina iso riski pitkällä aikavälillä.

Pärjääminen globalisaatiossa on edelleen aivan pätevä aihe erilaisille poliittisille järjestöille.

SL 11: Globalisaatio – osa 4 – Mistä kiinnostunut henkilöstö?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 11.1: Jankutusta jatkaen (30.8.1999)

[poistettu]

Katselin tuossa lähettämiäni ja vastaanottamiani viestejä tekemästäni ehdotuksesta. Rivien välistä voisi todeta, että ehdotukseni on ymmärretty pelkästään johonkin tutkimustulokseen perustuvaksi.

Jonkin verran konkretiaa siis pitäisi ehdotuksiinsa saada, jos olen tehnyt oikean johtopäätöksen.

[poistettua]

Otetaanpa pieni historiakatsaus asian selventämiseksi:

syksy 1994 - kevät 1996: opiskelin Lappajärvellä
syksy 1996 - kevät 1997: majailin Jalasjärvellä
syksy 1997 - kevät 1998: opiskelin Kauhavalla Suomen Yrittäjäopistossa
syksy 1998 - kevät 1999: majailin Jalasjärvellä, opiskelin Seinäjoella

Kaikissa näissä paikoissa olen kulkenut [poistettua] [eri puolueiden] tilaisuuksissa, ja monessa muussa tilaisuudessa. [poistettua]

[poistettua]

Miksi kaikissa näissä kunnissa on sitten naristu maaseudun ongelmia, vaikka kaikista näistä kunnista on lähetetty edustajia eduskuntaan/europarlamenttiin? Eikö [poistettua] edustajien pitäisi saada maailma mallilleen?

Kaikki (lähes) palautuu siihen, etteivät kunnanvaltuutetut [poistettua] ole hoitaneet tehtäviään. Käytännössä tämä ilmenee EU-projektien kuntarahoissa ja niiden myöntämisessä. Olen keskustellut useamminkin näistä EU-projekteista kunnanvaltuutettujen kanssa. Joko valitetaan projektien määrää tai sitten niiden epämääräisyyttä tai jotain muuta.

Missä on vika? Vastauksen voisi tiivistää kahteen väitteeseen:

a) ei ole ymmärretty maailman muuttumista
b) ei ole ymmärretty alueellisten valintojen merkitystä.

Aloitetaan alueellisista valinnoista. Jos alueelliset valinnat olisi tehty, olisi projektirahojen myöntäminen helpompaa. Koska niitä ei ole tehty on jokaisen hankkeen kohdalla käytävä valtava vääntö asiasta.

[poistettua]

Jos alueelliset valinnat olisi tehty kunnolla, jo projektin ehdottamisvaiheessa voisi kunnan hallintojohtaja laittaa konsulttien kouraan tiedot millaisia hankkeita kunta haluaa.

[poistettua]

Tästä kaikesta päästään lopulta alkuperäiseen ehdotukseeni, eli PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

[poistettua]

SL 11.2: Wanhat HyWät Ajat (vrt. 31.3.2014) takaisin?

Jokainen henkilö voi muistella oman lapsuutensa hyviä ja huonoja puolia. Itse muistan joitain asioita esim. 1980-luvun puolelta, siis esimerkiksi aikaa ennen EU:n jäsenyyttä.

En nyt muista kaikkea lukemaani. Käsittääkseni asuminen omakotitalossa olisi monen henkilön tavoite, mutta tietysti käytännössä tämä voi olla mahdoton toteuttaa useammassa tapauksessa.

Ensimmäiseksi tulee väistämättä mieleen televisio-ohjelma, jossa (”Maajussille morsian”) yritetään löytää maaseudun miespuoliselle henkilölle mahdollista puolisoa. Itse EN ole (muistaakseni) katsonut kuin yhtä jaksoa muutaman minuutin verran. Toiseksi tulee mieleen lähiruoka ja vieläpä luomutuotteet, joita kumpaakin osa kuluttajista haluaa kauppojen hyllyille.

Mikä yhdistää? Kummassakin tapauksessa on mahdollista luoda maaseudusta erilaisia mielikuvien kokonaisuuksia.

Tässä kohtaa voi todeta [15] jotain Jalasjärvellä käydystä mielipidekirjoituksiin perustuvasta keskustelusta, joka käsitteli Lammin talon purkamista. Jotkut entiset asukkaat kirjoittivat omia muistojaan Lammin talon toiminnoista esim. 1950-1960 -luvulta. Ongelma vain on, että Jalasjärvellekään ei ole ollut mahdollista jäädä esim. 1950-1960 -luvun paikkakunnaksi, ja paikkakunta on toisennäköinen 2010-luvulla. Ei maaseudullakaan voi elää jossain umpiossa, joka olisi jämähtänyt paikalleen. Toisekseen Jalasjärvellekin ovat eri yritykset eri tavoin mukana kansainvälistymisessä – jotkut enemmän ja jotkut vähemmän.

Seinäjoen vaiheen aikana kuljin hyvin erilaisissa tilaisuuksissa, osasta täysin poliittisia ja osasta täysin sitoutumattomia tilaisuuksia.

Selväksi tilaisuuksista tuli, että erilaiset alueet väistämättä erikoistuvat erilaisiin aiheisiin. Eli jonkin alueen pärjääminen globalisaatiossa on tarpeeksi kova hanke kaikille toimijoille esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla.

Loppujen lopuksi voi todeta, että esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan todellisen pärjäämisen globalisaatiossa ratkaisee loppujen lopuksi hyvin pieni porukka. Suuri osa tästä porukasta ei taida edes olla kunnanvaltuutettuja. Samalla tavalla totesin Tampereen vaiheessa (kesä 2001 - kesä 2004), että Pirkanmaallakin pärjäämisen globalisaatiossa ratkaisee hyvin pieni porukka. Pirkanmaallakin

15 http://www.jp-kunnallissanomat.fi/, JP-Kunnallissanomat, Jalasjärven ja Peräseinäjoen paikallislehti

suuri osa ihmisistä ”on vain töissä” jossain yhteisössä ilman laajempia pohdintoja strategioista (tms.).

Selvää nykytilanteessa on, että Suomi on kansainvälistynyt eri tavoin, ja osa politiikan tekijöistä kiinnittää huomiota yksittäisiin globalisaation ilmiöihin, esim. Suomeen saapuvien ulkomaisten henkilöiden oikeaan pärjäämiseen oikeassa elämässä Suomessa muuton jälkeen – maahan tulevia ryhmiä on monenlaisia. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaallakin on erilaisia ulkomailta tulleiden henkilöiden alaryhmiä. Esimerkinomaisesti todeten vuoden 2012 pakolaisnainen asuu Seinäjoella – siis vuoden 2012 tilanteessa.

Lopuksi voi todeta, että jonkin alueen (esim. kunta tai maakunta) kilpailukyvyn oikeasti ratkaisevat/hoitavat henkilöt eivät aina istu yksittäisen kunnan kunnanvaltuustossa.

Lyhyesti voi todeta, että pärjääminen globalisaatiossa on aivan pätevä aihepiiri.

SL 12: Globalisaatio – osa 5 – politiikan lohkot

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 12.1: Politiikan lohkoista (1.10.1999)

[poistettu]

Nyt varmaankin joku jo muisti, mistä jankutin 10.8.-31.8.1999 useammassa viestissä, eli aiheena oli PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

[poistettua]

Ehdotin poliittisen projektin aiheeksi PÄRJÄÄMINEN GLOBALISAATIOSSA.

[poistettua]

Mikä kokonaisuus muodostuu seuraavista osista:

- asuntopolitiikka
- sosiaalipolitiikka
- nuorison asema
- kehittämistoiminta
- aluepolitiikka
- koulutus
- elinkeinopolitiikka
- EU-politiikka
- tiedepolitiikka
- ym. politiikat?

Näistä kaikista ja monesta muusta muodostuu alueellinen kilpailukyky eri alueille. Nämä kaikki ovat eri alueilla erilaisia, ja niiden avulla rakennetaan alueille kilpailukyky, jolla ne pärjäävät globalisaatiossa.

[poistettua]

SL 12.2: Onko kokonaisvaltaisuus mahdollista?

Edelleenkin voi todeta, että nuorisojärjestöt ovat hyvin epävakaita järjestelmiä. Eli toiminta vaihtelee eri tavoin, ja nuorisojärjestöt järjestelminä heiluvat hyvin herkästi eri suuntiin.

Itse muistelen osallistuneeni seminaariin, jossa esiteltiin silloin tulossa olevan työsopimuslain ja

muiden liitännäisten lakien uudistuksia. Tässäkin voi todeta, että kyseessä oli yksittäisen liiton 1881
työntekijän innostus. Kun henkilöstön määrä ja laatu vaihtelee tilassa ja ajassa, niin mitään 1882
perinteeksi vakiintunutta seminaarisarjaa ei saada jatkuvasti järjestettyä seminaarin sisällön 1883
parantuen vuodesta toiseen. 1884
1885
Loppujen lopuksi nuorisojärjestöjen pitäisi toistaa tietyt tilaisuudet joka vuosi uusille (ja ehkä 1886
vanhemmillekin) jäsenille. 1887
1888
Esimerkiksi nuorisoasuntoselvityksen [16] perusteella totesin, että olisi voinut olla eri järjestöille 1889
asumisasioiden toimikunta, joka veivaisi esimerkiksi kerran vuodessa asumisasioiden seminaarin. 1890
1891
Oma johtopäätös noista nuorisojärjestöistä on, että monesti vasta liittotasolla on jotain takuuta 1892
jatkuvuudesta, mutta tietysti liittojen toiminta ja toiminnan tavoitteet vaihtelevat liitosta toiseen. 1893
1894
Oma johtopäätös on, että yksittäisen alueen (vrt. Etelä-Pohjanmaa) kilpailukyvyn ratkaisee siis 1895
hyvin pieni porukka, ja suurin osa tästä porukasta ei ole kuntien/kaupunkien valtuustoissa. 1896
1897
Edelleenkin voi todeta, menestyneiden yritysten voittojen verot ja valtionosuudet taas 1898
mahdollistavat monenlaista toimintaa, joka voi osaltaan parantaa jonkin yksittäisen alueen 1899
kilpailukykyä. 1900
1901
Tuo ketju (yritykset → verotulot → julkinen toiminta → yritykset → jne.) tosin jakaantuu todella 1902
monelle toimijalle, ja edellä mainitut syyt ja seurannaiset eivät tule yksittäisen yhteisön 1903
pohdittavaksi joka päivä. 1904
1905
Esimerkinomaisesti voisi todeta Jalasjärven musiikkielämän, joka on käsittääkseni hyvin hoidettu ja 1906
hyvin laajaa ottaen huomioon asukkaiden lukumäärä: 30.9.2014 tilanteessa väkiluku on 7899. Eli 1907
vilkas musiikkielämä on tietysti yksi osa kunnan kilpailukykyä joillain mittareilla. 1908

16 http://www.jukkarannila.fi/selvitys/, Nuoriasuntoselvitys – www-sivut

SL 13: Globalisaatio – osa 6 – Käsitetarkennuksia

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

Tässä kohtaa olen viitannut (Väyrynen 1999) yhteen SITRA:n julkaisusta, joka on ainakin selattu läpi, mutta en tätä muista virkkeen kirjoitushetkellä (31.3.2014) kaikkea sisältöä virheettömästi.

SL 13.1: Globalisaation käsitteestä 5.10.1999

Tästä on hyvä jatkaa....

Tuon globalisaatio-käsitteen kanssa kannattaa olla muuten tarkkana. Akateemikkona ;-) varmaankin tiedostat laadukkaiden käsitteiden merkityksen.

Vakavasti ottaen esim. SITRAlla on ollut aiheesta kokonainen tutkimusohjelma vuosina 1997-1999. Tutkimusohjelman nimi oli GLOBALISAATIO, HYVINVOINTI JA TYÖLLISYYS.

Lisäksi muutama muukin taho on uhannut julkaista / on julkaissut aiheesta kirjan tai selvitystyön tuloksen. Miksi ??

Onko muuten niin, että Suomeen mahtuu vain yksi aihe kerralla, eli nyt on pinnalla jokin muu aihe, kun tämä aihe on jo menossa pois muodista? Jos se nyt koskaan edes muodissa on ollutkaan?

Olen kuitenkin eri mieltä tuosta ehdotuksestasi vaikuttaminen globalisaatiossa tai johtaminen globalisaatiossa.

Otetaanpa suora lainaus tutkimushankkeen loppuraportista:
”
Taloudellista globalisaatiota vievät eteenpäin monikansalliset taloudelliset toimijat ja avointa maailmantaloutta kannattavat valtiot. Silti yksikään niistä ei voi hallita tätä maailmanlaajuisiin markkinoihin johtavaa kehitystä, vaan se etenee omavoimaisesti taloudellisten ja poliittisten muutosten kautta. Globalisaatio voidaan määritellä markkinasuhteiden laajenemiseksi ja syvenemiseksi kansallisella ja kansainvälisellä tasolla erityisesti yritysten toiminnan vaikutuksesta. Markkinavaraisuutensa vuoksi se vahvistaa talouden ja kulttuurin yksityistymistä sekä heikentää toisaalta yhteiskuntien keskusjohtoisuutta ja hierarkkisuutta. (Väyrynen 1999)
”

Jos otetaan tämä annettuna realiteettina, ei globalisaatiota ole mahdollista johtaa tai siinä suuremmin vaikuttaa. Tämän vuoksi siinä on pärjättävä.

Otetaan vielä yksi lainaus samasta lähteestä:
”
Globalisaation ulottuvuuksien ja vaikutusten erittely merkitsee helposti samaan kuin vasara pikkupojalle – koko maailma näyttää naulalta – eli liki kaikki yhteiskunnan muutokset halutaan

nähdä globalisaation seurauksina. (Väyrynen 1999)
”

Näinhän tämä on; on helppo selittää kaikki yhdellä tekijällä. Tosiasiassa tässäkin maassa - myös [] - ovat olleet tekemässä päätöksiä, joiden seurauksena meillä on rakenteita, jotka eivät kestä uudessa tilanteessa. Onko tämä maailmanmarkkinoiden tai EU:n vika? Vaikea kysymys, johon ei löydy heti vastausta, sillä monia päätöksiä on tehty vilpittömällä mielellä.

Sitten käytännöllisyyteen jotain pohdintoja. Onko näillä tutkimustuloksilla mitään tekemistä todellisuuden kanssa? Otetaanpa vaihtoehtoja:

Vaihtoehto 1:
- tutkimustulokset ovat täyttä apulantaa (olipas hieno käsite)
==> [poistettua] etsii poliittisen projektinsa muualta

Vaihtoehto 2:
- tutkimustulokset pitävät paikkansa osittain tai kokonaan

Vaihtoehto 2a)
==> [poistettua] poliittinen projekti on valmentaa jäseniään tulevaisuuteen, eli pärjääjiksi globalisaatiossa

Vaihtoehto 2b)
==> [poistettua] valitsee jonkin muun tavan, jolla jäsenet saavat mahdollisuuden valmistautua tulevaisuuden koitoksiin, esim. saamaan omat edustajansa europarlamenttiin ja kansanedustajiksi

SL 13.2: Globalisaation todellisuudesta (2014)

Selasin vähän tuota SITRA:n julkaisua (Väyrynen 1999), ja monet ajatukset ovat vielä vuoden 2014 tilanteessa aivan asiallista pohdintaa. Lisäksi olen lukenut jollain tasolla seuraavat SITRA:n julkaisut: Lehto (1997); Trux (2001).

Kyllä voi sanoa, että kyllä pienemmätkin kunnat (esim. Jalasjärvi) voivat joutua tekemisiin globalisaation eri ilmiöiden kanssa. Lisäksi erilaiset julkisten hankintojen kilpailutukset ovat myös nykyään todellisuutta kaikenlaisissa kunnissa.

Tietenkään yksittäisessä kunnassa kaikki toimijat eivät tiedä täydellisesti kunnan yritysten tilanneetta ja tavoitteita. Suuri osa ihmistä ”on vain töissä”, ja laajemmat pohdinnat ovat vähäisempiä.

Edelleenkin voi todeta, että pärjääminen globalisaatiossa olisi aivan pätevä aihepiiri hyvin erilaisille järjestöille.

SL 14: Vapaa-aikamarkkinoista / Vapaa-ajasta

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 14.1: Vapaa-ajasta pohdintaa (21.10.1999)

[Poistettua]

Tulee tästä mieleen Jalasjärven nuorisomessut vuodelta 1997, jolloin kaikki halukkaat nuorisojärjestöt saivat esittäytyä Jalasjärven nuorisolle. Olin minäkin siellä [poistettua] osastoa isännöimässä.

Jos palataan vähänkin ajassa taaksepäin, niin ei ollut niin paljon vaihtoehtoja kuin nykyään. Esim. Jalasjärvellä oli 1997 niin paljon nuorisojärjestöjä, että itsekin ihmettelin, ja lisää on perustettu 90-luvulla. (Kun minä olin 15-vuotias vuonna 1989, ei osasta 1997 Jalasjärvellä olleista järjestöistä oltu edes kuultu.)

Kaikki nämä järjestöt kilpailevat samoista nuorista, joita on kuitenkin rajallinen määrä jokaisella paikkakunnalla ja Suomessa.

Tämän lisäksi lopullinen teesini: [poistettua] nuorisojärjestöt toimivat paljolti vapaa-aikamarkkinoilla. Vapaa-aikamarkkinoilla on muitakin vaihtoehtoja: TV, Internet ja ilta kapakassa ovat esimerkkejä.

Kun toimimme vapaa-aikamarkkinoilla, on kilpailu äärettömän tiukkaa.

[poistettua]

Meidänkin on vain otettava kiltisti asiat asioina, ja mietittävä tarkasti mikä on [poistettua] rooli nuorisojärjestökentässä. Kaikki ovat tervetulleita, mutta vain osan saamme haalittua mukaan.

[poistettua]

SL 14.2: Vapaa-aikamarkkinoilla on entistä enemmän tungosta!

Aikaisemmassa teoksessa (Rannila 2012, luvut 61, 63 ja 64) olen esittänyt erilaisia ajatuksia reserviläisjärjestöjen nykytilanteesta ja/tai kehittämistä. Reserviläisjärjestötkin toimiva vapaa-aikamarkkinoilla, joka on siis hyvin laaja ja moniulotteinen nykytilanteessa.

Tosiaan olin vuonna 1997 valvomassa yhtä osastoa nuorisomessuilla, joiden näytteilleasettajina olivat Jalasjärvellä toimivat järjestöt. Tosiasiassa tämmöisten messujen järjestäminen vaatii todella laajaa sitoutumista, jotta voidaan moiset yhteisesiintymiset järjestää. Ilmeisesti nykytilanteessa ei

vastaavia useiden järjestöjen yhteisesiintymisiä ole vuosittain.

Jälkikäteen on tietysti tullut vastaan eri nuorisojärjestöille myönnettävät valtionavut – ehkä ”valtionapu” on oikea termi. Oma arvaus on, että jokainen poliittinen nuorisojärjestö liikuttaa yksittäisellä ajan hetkellä tietyn määrän porukkaa, jonka määrä ja laatu vaihtelee tietysti järjestöstä toiseen.

Sitten on jossain poliittisessa nuorisojärjestössä toimivat valtiotieteen opiskelijat – eli tämä on yksi alaryhmä poliittisesti innokkaista henkilöistä. Heistä osa päätyy ihan oikeasti poliittisiin tehtäviin – ei siinä mitään.

Sitten on poliittisissa nuorisojärjestöissä toimivat henkilöt, joille poliittinen toiminta on vain harrastus, vaikka osa heistä innostuu pyrkimään kunnanvaltuustoon (esim.) jossain vaiheessa.

Kerraten: Vapaa-aikamarkkinoilla on hyvin paljon mahdollisuuksia, ja kilpailu ihmisten vapaa-ajasta on hyvin tiukkaa.

Itse olen pohtinut eri yhteyksissä mm. seuraavia aiheita.

1) Tilaisuuksien ja/tai seminaarien on oltava todella laadukkaita.
2) Tilaisuuksien ja/tai seminaarien osanottajia ei pidä valita yhdistyshallinnon tehtävään.
3) Järjestetään mieluummin vain laadukkaita tilaisuuksia vaikka sitten harvemmin.

Kun vapaa-aikamarkkinoilla kova kilpailu on tosiasia, niin tämän kilpailun ymmärtäminen, kilpailutilanteen käsittely ja toimintalinjojen valinta vaatisi erilaisilta järjestöiltä joiltain osin uudenlaista toimintaa.

SL 15: Seminaaritietämyksen (Osa 1) siirtoa eteenpäin

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 15.1: Seminaaritiivistelmä 25.11.1999

Tässä on viime aikoina keskusteltu KEPAn toiminnasta ja viitattu globaaleihin tulonjako-ongelmiin.

Ei hätää, Etelä-Pohjanmaan maakuntaintellektuellit kokoontuivat 3.-4.11.1999 pohtimaan globalisaation myllerrystä ja köyhien alueiden/maiden pärjäämistä tässä kehityksessä.

Into oli kova; harvoin näkee akateemisen koulutuksen saaneita koulutuksen ihmisiä valtavan tunteellisen innostuksen palossa. Helsingin herrat tulevat vielä kuulemaan tästä porukasta.

Eli asiaan: Seinäjoella oli 3.-4.11.1999 Innovatiivinen Alueellinen Kehittäminen -seminaari. Luennot olivat erittäin innostavia ja asiantuntevia.

Sitten parhaimpaan luentoon:

Hannu Katajamäki piti luennon sosiaalisesta pääomasta.

Katajamäki lähestyi globalisaatiota seuraavista näkökulmista:

- prosessi
- monikerroksinen laaja-alainen ilmiö
- kansallisvaltion oheneminen
- yritysten sijaintikäyttäytymisen muuttuminen
- valtion ja alueiden kilpailu työpaikoista.

Kaiken tämän seurauksena on käynnissä yhteiskunnallinen muutosprosessi, jossa ihmisyhteisöt vähitellen integroituvat maailmanlaajuiseksi järjestelmäksi.

Globalisaatioon on seuraavat suhtautumistavat

1. uusliberaali globalisaatio (perinteisin tapa)
2. kansallismielinen konservatismi
3. hyvinvointiyhteiskunnan puolustajat
4. ympäristöaktivistit.

Vaihtoehto 1 on suhtautua kehitykseen myönteisesti ja pyrkimys kiihdyttää globalisaatiokehitystä.

Vaihtoehdot 2-4 ovat vastareaktioita globalisaatiota kohtaan. Mielenkiintoista on, että nämä liikkeet ovat poliittisesti hyvin erillään toisistaan.

Tämän hajanaisuuden voi havaita omassakin porukassa seuraavien kommenttien avulla, 6 kpl:

Toimituksellinen huomio: ALKAA

Tässä kohtaa lainasin kuuden henkilön lähettämää viestiä, ja tiivistelmänä voisi esittää seuraavia ajatuksia.

1) KEPA on piipertäjien kokoontumisajo
2) KEPA tekee hyvää työtä
3) KEPA:n toiminnoista voisi parhaimpia kannattaa
4) Suomalaisilla on kyllä varaa maksaa kehitysapua
5) Globaalin vastuun pitäisi koskettaa meitä kaikkia
6) KEPA:n kannanotot ovat joskus kyseenalaisia.

Toimituksellinen huomio: PÄÄTTYY

Näiltä osin Katajamäen väite globalisaatiota vastustavien / kriittisesti suhtautuvien hajanaisuudesta pitää paikkansa.

Kaikesta huolimatta ankarimmatkin kriitikot myöntävät globalisaation olemassaolon. Tarttis tehdä jotain!!! Tästä ollaan yhtä mieltä, mutta keinoista on täysin ristiriitaisia mielipiteitä.

Tällä hetkellä globalisaation suhteen vallitsee suuri neuvottomuus sekä kehittyneissä maissa että kehitysmaissa.

Tähän tilanteeseen [poistettua] on laajasti tutkinut sosiaalisen pääoman käsitettä.

Taustalla tähän ajatukseen on suomalaisten alueiden nouseminen lamasta. Huolimatta perinteisestä ja EU:n uudesta aluepolitiikasta osa alueista on jäänyt vanhaan moderniin, jolloin työ ym. oli pitkäaikaista. Menestyneet alueet ovat siirtyneet uuteen moderniin, jolloin työ on jotain yrittäjyyden ja palkkatyön välillä.

Miksi jotkut alueet ovat siirtyneet nopeasti uuteen moderniin? Onko vastaus sosiaalisessa pääomassa?

[poistettua] viittasi muutaman muun tutkijan tutkimuksiin sosiaalisesta pääomasta, esim. Putnam, Coleman ja Fukuyama. Keskeisiä määreitä sosiaalisessa pääomassa ovat seuraavat:

- luottamus
- osallistuminen
- ulkoisista vaikutteista oppiminen.

Kriittisesti tutkien pelkkä luottamus ja osallistuminen ei näyttäisi yksistään riittävän. Ulkoisesta vaikutteista oppiminenkaan ei sekään yksin riittäisi.

Keskeiseksi kysymykseksi näyttää nousevan kyky ottaa ulkopuoliset vaikutteet ja soveltaa niitä alueellisesti. Tämä prosessi on erittäin monimutkainen, jolloin puhutaan alueellisista innovaatiojärjestelmistä.

Oleellista on kuitenkin se, että alueellista innovaatiojärjestelmää varustettuna lujalla ja kestävällä sosiaalisella pääomalla ei pystytä kopioimaan maailmanlaajuisesti. Tämä on ja pysyy tietyllä alueella, eikä se ole tuonti- tai vientituote. Tällöin alueella olisi jokin kilpailukyky, jolla se pärjäisi kovassa globaalissa kilpailussa.

Harmillista on, että tutkimustyö on vasta alkutekijöissään. Jonkin verran heikkoja todisteita on sosiaalisen pääoman käsitteen tueksi, mutta ei mitään yksiselitteisen tyhjentävää todistusaineistoa.

[poistettua] kannalta sosiaalisessa pääomassa on kuitenkin pohtimisen arvoista asiaa. LISÄÄKÖ [poistettua] toiminta sosiaalista pääomaa vai KULUTTAAKO [poistettua] toiminta loputkin sosiaalisesta pääomasta?

[poistettua]

Lopuksi on hyvä todeta, että en opiskele yhteiskuntatieteitä, eli en tiedä kaikkia yhteiskuntatieteiden virtauksia. Seminaari oli kuitenkin hyvä, tuli taas ajateltavaa.

SL 15.2: Seminaarien arvon osoittaminen

Harisalo & Miettinen (1995) on tiivis esitys edellä mainitusta luottamuspääomasta, ja ainakin kerran olen sen lukenut. Tämän lisäksi kuuntelin kerran radiosta haastattelua, jossa todettiin luottamus merkittäväksi talouden tekijäksi, koska luottamuksen avulla on tarvetta vähemmän kaikenlaisille tarkastuksen ja valvonnan järjestelmille. Lisäksi on eteen tullut yksi väittämä, jossa Suomea pidetään hyvin vakaana yhteiskuntana maailman maihin verrattuna.

Luottamus? Paljon on tullut vastaan (lähinnä sanomalehdissä) mainittuja tilanteita, joissa on todettu jonkin toimijan menettäneensä luottamuksen. Etelä-Pohjanmaallakin jokaisessa kunnassa kuohuu aina joskus, ja välillä ovat eri ihmiset menettäneet luottamusta eri sidosryhmien mukaan.

Sen voi todeta, että Seinäjoella oli ainakin tuossa vaiheessa useampiakin mielenkiintoisia tilaisuuksia. Varmaankin tätä voi kutsua yhdeksi yliopiston tehtäväksi, eli tehdyn tutkimuksen esittäminen tarpeeksi kansantajuisesti eri sidosryhmille.

Tässä kohtaa voisi auttaa esille erilaiset etäseminaarit, joiden järjestäminen olisi mahdollisuus poliittisille nuorisojärjestöille. Jos seminaari vielä tallennettaisiin, niin talletuksien avulla voisivat eri henkilöt laajentaa omaa tietämystä kiinnostavista aiheista.

SL 16: Seminaaritietämyksen (Osa 2) siirtoa eteenpäin

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 16.1: Väittelyä seminaaritietämyksestä 26.11.1999

[poistettua]

Minusta tutkijan väite globalisaation vastustajista / kriittisisesti suhtautuvien hajaannuksesta ja voimakkaistakin erimielisyyksistä oli mielenkiintoinen. Ainakin listalla esiintyvät olivat yhdestä asiasta yhtä mieltä, eli kehitysyhteistyö on tärkeää. Kuitenkin kehitysyhteistyön toteuttamisesta ja toteuttajista oli värikkäitä mielipiteitä. Käsittääkseni kehitysyhteistyötä tehdään, jotta globaali kehitys maailmanlaajuisesti olisi tasapuolisempaa. Vai olenko ymmärtänyt väärin ??

Tutkijakopioinnista voi olla montaa mieltä. Seminaari oli sitä varten, että tutkijat voisivat esitellä julkisesti vuosienkin tutkimuksen tuloksia. Tähän tutkimustyöhön on suunnattu julkista rahaa suuria summia. Pitäisikö minun aloittaa uudelleen Katajamäen tutkimustyö? Käsittääkseni idea julkisen rahan tutkimuksessa on, että minä ja muut kansalaiset voimme jatkaa siitä mihin tutkija on jäänyt.

Tutkijakopioinnista tuleekin väistämättä mieleen [poistettua] kokous 13.11.1999, joka pidettiin täsmälleen samassa salissa kuin siteeraamani tutkijaseminaarin luennot. Itse ainakin minua on tässä viime aikoina mietityttänyt tutkimusmaailman ja poliittisen päätöksenteon yhteys, kun se tuli näin konkreettisella tavalla esille.

Molemmissa tilaisuuksissa tärkeänä asiana oli tietenkin alueellisen kehityksen tasapuolisuus, mutta käsittelytapa oli täysin erilainen.

Tutkijakopiointiin voimme ottaa loppujen lopuksi kaksi kantaa:

1. emme kiinnitä huomiota tutkimustuloksiin poliittisessa päätöksenteossa
2. tutkimustuloksilla on jotain merkitystä poliittiselle päätöksenteolle.

SL 16.2: Jälkikäteisiä ajatuksia vuosia myöhemmin

Tarkasti ottaen minun ja lainatun tutkijan väittämät on eroteltu asianmukaisesti toisistaan. Tutkijakopioinnin arvostelu oli mielenkiintoista, ja jotkut valittelivat pelkästä kopioinnista. Oma ajatus on, että julkisella rahalla harrastettua tutkimusta pitää tuoda esille erilaisilla tavoilla.

Soininvaara (2002) vertaili tutkimustyötä ja poliittista työtään oltuaan jonkun aikaa ministerinä. Käytännössä ministeriöissä tulee jatkuvasti eteen tilanteita, ja ministeriöissä on koko ajan käynnissä erilaisia politiikan ja hallinnon ajankohtaisia painetilanteita. Nämä politiikan ja hallinnon painetilanteet ovat tietysti perustavallisille kansalaisille tuntemattomia. Tämän kaiken paineen keskellä pitäisi vielä jaksaa perehtyä tutkimuskirjallisuuteen.

Edelleen on mielenkiintoista, että yliopistoissa opiskelevat valittivat seminaaritietämyksen kopioinnista. Lyhyesti voi todeta, että Seinäjoella oli melkoista akateemista pöhinää, koska erilaisia seminaareja oli runsaasti.

Toisaalta voi todeta, että kunnallisvaalit olisivat eri henkilöille tarkemman seurannan paikka.

Tosiasiassa jokainen presidentinvaali nostaa aina esille jotain kahta vastakohtaa ehdokkaissa – varsinkin toisella kierroksella nousee ja/tai nostetaan joku vastakkainasettelu helposti tikun nokkaan.

Kirjoitushetkellä (29.11.2014) tiedämme, että tutkijoiden [17] tieteellisen neuvonannon päätöksenteosta oli [18] kysely 21.11. 2014 saakka – itse en vastannut kyselyyn. Mahdollisesti valtioneuvoston yhteyteen perustetaan tiedeneuvonantajan tehtävä. Ajatus tiedeneuvonantajan tehtävästä on tietysti selvittämisen arvoinen aihe.

Tähän kohtaan voi vielä lisätä Eduskunnan [19] tulevaisuusvaliokunnan julkaisun (TUVJ 6/2013) otsikon: ”Suomen sata uutta mahdollisuutta: radikaalit teknologiset ratkaisut”. Kyseisessä julkaisussa käydään läpi tiiviisti sata uutta teknologiaa vuoden 2013 tilanteessa.

Itse olen kirjoittanut omissa [20] sähköisissä päiväkirjamerkinnöissä (blogi), että tarvittaisiin toimielin, joka ottaisi perustellusti kantaa erilaisten teknologioihin liittyviin eettisiin aihepiireihin. Kyseisen toimielimen jäseninä voisi olla esimerkiksi tieteen edustajia ja uskontojen edustajia. Edelleen voisi todeta, että tällainen toimielin voisi järjestää erilaisia seminaareja, joita olen kannattanut eri yhteyksissä.

Oma arvioni on, että osa teknologioista voi levitä suhteellisen nopeasti tutkimusmaailmasta kohti kaupallista käyttöä. Tämän nopeuden vuoksi lainsäädäntö pysy perässä, joten erilaiset suositukset voisi tehdä ennen lainsäädäntöä.

Oma huomion, on että vaaleilla valittavat edustajat valitaan eri perusteilla kuin tieteellinen ja/tai eettinen asiantuntemus. Käytännössä valitut edustajat ovat monessa tapauksissa melkoisia yleistiedon hallitsijoita. Tietysti herää kysymys, että keitä valitaan ehdottamaani toimielimeen jäseniksi.

Lopuksi voi todeta, että puolueet ovat melkoisen hyvin viritetty vaalien hoitamiseen, ja vaaleja tahtoo olla melkein jokaisena vuotena. Tällöin voi todeta, että seminaarien järjestäminen ei ole jokaisessa tilanteessa ykkösasia.

---

17 http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=428686, Selvitysmies Raiviolta esitys päätöksenteon tieteellisen neuvonannon malleista – linkki toimi 29.11.2014

18 https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=857e4281-0473-4f8f-8cad-bc053f562a73, Selvitys tutkittuun tietoon perustuvan päätöksenteon neuvonantomalleista – linkki toimi 29.11.2014

19 http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/valiokunnat/valiokunta-tuv01/index.htx, Tulevaisuusvaliokunta → julkaisuille on oma linkkinsä, linkki toimi 29.11.2014

20 http://www.jukkarannila.fi/paivakirja.html, Jukka Rannila – päiväkirjasivut, linkki toimii 29.11.2014

SL 17: Yhteistyö puolueiden välillä?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 17.1: Tilastot ja väittämät (2.3.2000) yhteistyöstä

Tällä listalla on keskusteltu jonkin verran erilaisista yhteistyökuvioista eri puolueiden ja organisaatioiden välillä.

Itse olen tuossa pohtinut samaa asiaa. Tosin lähtökohtani on hieman erilainen, koska en ollut aateseminaareissa.

Itse olen ollut seuraavissa tilaisuuksissa, joissa erilaiset yhteistyömallit ovat tulleet esille:

- [nuorisojärjestöjen] tilaisuudet
- Kokoomuksen tilaisuudet
- Keskustan tilaisuudet
- SAK/SDP:n seminaari
- vasemmistoliiton tilaisuus
- kristillisen liiton tilaisuus
- SAKKI ry:n muutama tilaisuus
- muutaman kunnan kunnanvaltuuston kokous.

Toimituksellinen huomio: ALKAA

> Tietysti vuoden 2014 tilanteessa olen käynyt useamman puolueen tilaisuudessa (enimmäkseen) Jalasjärvellä. Eli tilastollisesti voisi tietysti laskea osallistumisluvut eri puolueiden tilaisuuksissa. Esimerkiksi Kristillisdemokraatit rp:n ja Perussuomalaiset rp:n paikallisia tilaisuuksia on kertynyt useampi vuoteen 2014 mennessä. Itsenäisyyspuolueenkin tilaisuudessa olen käynyt ainakin kerran muistikuvieni mukaan.

Toimituksellinen huomio: PÄÄTTYY

Yksi yhteinen piirre monelle tilaisuudelle on. Jostain kaukaa, monesti Helsingin herra, tulee puhuja kertomaan ajankohtaisia asioita.

Monesti poliittisen keskustelun sisältö näyttää olevan toisien ryhmien kovasanainenkin arvostelu. Tämä on sinänsä ymmärrettävää kaikkien ryhmien kannalta.

Jos taas ajattelee tavallista peruskannattajaa eri ryhmillä, niin he ovat monesti näiden Helsingin rouvien ja herrojen sanomisien varassa.

Tämän vuoksi on äärimmäisen tärkeää mitä ns. kentälle tullaan puhumaan eri ryhmistä. Jos ajattelee tavallista vähemmän koulutettua peruskannattajaa eri puolueissa, joita on monella eri puolueella kaikesta huolimatta, niin heillä ei monesti ole henkisiä edellytyksiä esittää mitään kritiikkiä

esitettyihin puheenvuoroihin.

Kuitenkin tosiasiassa näiden asioiden hoidossa on kaksi eri tasoa. Julkinen taso, jossa voidaan heittää joskus hieman lennokkaita ajatuksia tai kärkeviä kommentteja, ja todellinen päätöksenteon taso.

Harvalla peruskannattajalla on pääsyä todelliselle päätöksenteon tasolle. Tuskin [poistettua] on voinut kaikkea hallituksen toimintaa vastustaa. Monet asiat ovat rutiiniasioita, jotka on vain hoidettava huolimatta hallituksen väristä ja koostumuksesta.

Tämän jälkeen päästään näihin huolestuttaviin piirteisiin. Jos päätöksenteon tasolla alkaa olla oikeasti yhteistyökyvyttömyyttä eri ryhmien välillä, niin ongelmiahan siitä alkaa tulla.

Tämän vuoksi olisi hyvä saada hieman selvennystä näihin yhteistyökeskusteluihin.

1. Onko [poistettua] välillä todellista yhteistyökyvyttömyyttä?
2. Onko yhteistyökeskustelu julkista koepallojen heittelyä ilmaan, jolla testataan kannattajien reaktioita kentällä?

SL 17.2: Todellisen yhteistyön luonteesta?

Suomeenkin on sittemmin perustettu erilaisia ajatushautomoita (think tank), jotka esittelevät erilaisia mahdollisia toimintalinjoja ja erilaisia perusteita kullekin toimintalinjalle. Myöhemmin perkasin ajatushautomoiden (pääasiassa Yhdysvallat) sivustoja, ja muutaman suomalaisen ajatushautomon julkaisu on jäänyt (joistain tilaisuuksista) kotiin luettavaksi.

Itse totean, että ajatushautomoiden julkaisut voivat nousta julkisuuteen, jonka jälkeen niistä käydään joskus vilkastakin keskustelua.

Tietysti Suomessa on menty perinteisen valtiojohtoisen mallin kautta, ja Oikeusministeriön kautta rahoitettiin muutama ajatushautomoihin liittyvä kokeiluhanke. Tietysti olen seikkaillut suomalaisten ja ulkomaisten ajatushautomoiden www-sivuilla.

Yksittäisen ajatushautomon tilaisuudessa en ole päässyt vielä käymään. Jos haluttaisiin ajatushautomoiden esiintymistä jossain päin Suomea, niin se vaatii jälleen kerran paikallista innostusta järjestää tilaisuuksia, joihin voitaisiin kutsua esim. ajatushautomoiden edustajia.

SL 18: Presidentinvaalien pohdintaa

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 18.1: Ajatuksia 14.2.2000 – presidentinvaalien jälkeen

[poistettua] totesi, että tällä listalla ei ole pahemmin keskusteltu presidentinvaalien jälkeen. Omalta osaltani syy on ollut opintokiireissä. Juuri äsken pääsin tentistä, joten jotain voi taas pohdiskella.

[poistettua]

Sitten vähäsen historiaa kauan (?) ennen presidentinvaaleja, eli 29.11.1999 pohdiskelin vähäsen sosiaalisen pääoman muodostumista jollakin alueella. Ohessa on osa 29.11.1999 lähettämästä viestistäni. Poistin epäonnistuneet lainaukset, ettei tule toistettua samaa virhettä uudelleen.

Mielenkiintoiseksi sosiaalisen pääoman pohtimisen tekee menneet presidentinvaalit. Kampustalolla on ollut sosiaalisen pääoman pohtimisen jälkeen seuraavat poliittiset tilaisuudet: [poistettua] [Kokoomus, Keskusta ja SDP]

Ovatko nämä tilaisuudet ja menneet presidentinvaalit lisänneet vai kuluttaneet sosiaalista pääomaa E-P:llä ja koko Suomessa yleisesti???

Keskeisiä määreitä sosiaalisessa pääomassa ovat seuraavat:

- luottamus
- osallistuminen
- ulkoisista vaikutteista oppiminen.

Luotammeko me nyt enemmän toisiimme, kun presidentti on valittu? Olemmeko osallistuneet enemmän? Olemmeko oppineet ulkoisista vaikutteista?

Luottamuksesta on ainakin täällä E-P:llä vaikea sanoa mitään yksiselitteistä.

[poistettua]

Osallistumisen osalta voi todeta, että väki oli liikkeellä. Kaikkien kolmen suurimman puolueen ehdokkaan tilaisuuksissa on ollut ns. tupa täynnä. Emme voi siis moittia ihmisiä kotiin jäämisestä.

Toivatko ehdokkaat jotain uutta alueille pohdittavaksi näihin laajoihin yleisötilaisuuksiin? Oliko heillä mitään erityistä annettavaa kuulijoilleen? Mitä vaikutteita heillä olisi ollut tarjottavanaan? Tuliko meille jotain erityistä pohdittavaa alueille ehdokkaiden puheista?

[poistettua]

SL 18.2: Muutaman presidentinvaalin jälkeen vuonna 2014

Joo-o.

Presidentinvaalit aukaisevat melkoisen laajasti erilaiset mielipiteiden välityskanavat, esimerkiksi (paljon puhuttu) sosiaalinen media on nykyisin (31.3.2014 tilanne) yksi mielipiteiden välityskanava. Tähän on jouduttu ottamaan kantaa mm. Julkisen sanan neuvostossa, joka on julkaissut liitteen (”Yleisön tuottama aineisto tiedotusvälineiden verkkosivuilla”) journalistin ohjeiden oheen.

On tietysti ymmärrettävää presidentinvaaleihin liittyvän julkisen keskustelun mahdolliset ylilyönnit. Näitä tulee esille aina jokaisessa presidentinvaaleissa. Erityisesti presidentinvaalien toinen kierros näyttää nostavan esille hyvin erilaisia mielipiteiden vastakkainasettelua – vaaleista riippuen toisen kierroksen (vastakkainasettelun) aiheet vaihtelevat tietystikin.

Toisaalta voi todeta, että presidentinvaalit vaikuttavat suhteellisen vähän tavallisen kansalaisen elämään, jolloin tärkeämpiä vaaleja olisivat kunnallisvaalit ja eduskuntavaalit. Käsittääkseni kunnallisvaalit eivät herätä aivan yhtä suuria intohimoja kuin presidentinvaalit.

Eduskuntavaaleissa tahtoo olla niin, että muutama aihepiiri aiheuttaa melkoisen mielipiteiden myllytyksen; esimerkkinä [21] voi pitää (Ervasti 2004) vuoden 2003 eduskuntavaaleissa käytyä Irak-keskustelua, jonka seurannaisena valittu pääministeri erosi oltuaan muutaman kuukauden pääministerinä. Irak-keskustelua käytiin koko ajan vaalikampanjan aikana, ja osa politiikan tarkkailijoista tuskaili Irak-keskustelun peittävän alleen muita tärkeitä aihepiirejä.

Kaikesta huolimatta Suomea pidetään suhteellisen vakaana maana, jossa kansalaiset voivat luottaa monen julkisen ja yksityisen asian toimivan ilman suurempia häiriöitä.

Tosiasia on, että tiedotusvälineille erilaiset vastakkainasettelut ovat hyviä juttujen aiheita, jolloin tiedotusvälineet esittelevät erilaisia henkilöitä, joilla on vastakkaisia mielipiteitä.

Itse olen ollut tyytyväinen vaalikauden 2011-2015 (tilanne 22.9.2014) aikana käydyn keskustelun liittyneen enemmän asioihin kuin yksittäisen poliitikon yksityiselämään. Tietystikin erilaiset yksityiselämän esittely-yritykset ovat osa joidenkin politiikkojen imagonrakennusta, mutta ne ovat pysyneet hyvin hallinnassa. Eli poliitikon henkilöä ja hänen yksityiselämää ei ole riepoteltu laajasti eri tiedotusvälineissä.

Käytännössä tiedotusvälineiden on ollut vaalikaudella 2011-2015 (tilanne 22.9.2014) pakko keksiä erilaisia asioita, joilla kyseenalaistaa valittujen kansanedustajien mielipiteitä.

21 http://fi.wikipedia.org/wiki/Irak-vuoto, Irak-vuoto – Wikipedia-artikkeli

SL 19: Valtakunnallista vaikuttavuutta?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 19.1: Asumisasioiden seminaarin järjestämistä? (31.10.2000)

[poistettua]

Meikäläinen teki selvitystyön aikana pohjatyön, ja esitin käsiteltäväksi seminaareissa seuraavia asiakokonaisuuksia:

- nuorisoasuminen
- opiskelija-asuminen
- vuokra-asuminen
- asumisoikeusasuminen
- osaomistusasuminen
- omistusasuminen (asunto-osake, omakoti)
- eri asumismuotojen rahoitusmuodot.

[poistettua]

Täällä Seinäjoen seudulla selvitystyön aikana tuli käsiteltyä eri henkilöiden kanssa eri asumismuotojen organisaatioita. Tuloksena olisi lista henkilöiden nimistä, joiden kanssa voisi sopia seminaarien luennoista.

[poistettua]

Lopuksi korostan erityisesti seminaarien tarvetta kaikille poliittisille nuorisojärjestöille. [poistettua] kanssa pohdimme tätä asiaa, ja sovimme, että asiaan palataan liittokokouksen jälkeen. [poistettua] totesi, että ehdotus on oikea ja asiallinen, mutta asian esittäminen muille järjestöille on suurin ongelma. Jos asian esittää väärin, ei sinne tule sitten ketään muuta.

Asiaa pohdittuani ([poistettua] hyvästä ehdotuksesta) luotan tässäkin asiassa liittotoimiston päätöksiin, enkä ryhdy tässä asiassa liian aktiiviseksi. Eli te [poistettua] liittotoimistolla varmasti tunnette parhaiten muiden poliittisten nuorisojärjestöjen liittotoimistojen tilanteen ja henkilöt paremmin.

SL 19.2: Jälkiviisastelua myöhemmin

Loppujen lopuksi liittotasolla järjestettiin Helsingissä yksi asumisasioiden seminaari, ja itse kävin siellä viisastelemassa. No joo – vakavasti? Tuon seminaarivirityksen aikana tuli selväksi, että asumisasioiden seminaareja ei pysty ajamaan useamman piirin alueelle.

Oma tuomio on edelleenkin sama kuin aikaisemmin: vasta [nuorisojärjestöjen] liittotasolla voidaan rakentaa jotain jatkuvuutta vuodesta toiseen. Eli käytännössä nuorisoasumisen suhteen tämä on Nuorisoasuntoliitto ry:n [22] hallituksessa (mm.) toimimista, minkä takeena neljä poliittista nuorisojärjestöä on Nuorisoasuntoliitto ry:n jäsenjärjestönä. Kirjoitushetkellä (31.3.2014) Seinäjoella ei ole Nuorisoasuntoliitto ry:n alaista paikallisyhdistystä. Tekemäni [23] nuorisoasuntoselvityksen www-sivuilla on eritasoista aineistoa luettavissa edelleenkin.

Suositukseni oli, että Seinäjoella toimivan yhdistyksen (Seinäjoen kotopesä nuorisoyhdistys ry) liittyminen Nuorisoasuntoliitto ry:n alaiseksi paikallisyhdistykseksi olisi aivan oman selvityksensä arvoinen. Seinäjoella toimiva yhdistys (Seinäjoen kotopesä nuorisoyhdistys ry) oli ja on edelleen melko matalan profiilin toimintaa, ja keskittyi pelkkään asunnon tarjoamiseen ja erilaisia nuoriso- ja/tai sosiaalitoimen kanssa tehtyjä hankkeita ei ollut käynnissä.

Toinen ehdotus oli, että erilaiset nuorisojärjestöt Seinäjoen alueella voisivat perustaa toimikunnan, jonka jatkuvuuden takeena olisi paikallisen nuorisoasuntoyhdistyksen työntekijä(t). Eli tietysti toimikunnan jäsenyydessä olisi koko jatkuvaa vaihtelua, mutta toimikunnan nimissä voisi pitää vuosittain 1-2 tilaisuutta asumisasioiden ympärillä. Mutta kärsivällisesti vuosittaisilla tilaisuuksia järjestämällä mm. nuorisoasuminen olisi tiedossa laajemmalla henkilöstömäärällä.

Summaten voi todeta, että myös monen muunkin aiheen ympärille pitäisi rakentaa vuosittain järjestettävä seminaari (mm.) tai tapahtuma. Tämä vaatisi paikallisten nuorisojärjestöjen (Etelä-Pohjanmaa esimerkiksi) oikeaa yhteistoimintaa, mutta nuorisojärjestöjen epävakaus käytännössä estää vuosittaiset tapahtumat eri aiheiden ympärillä. Tämä nyt oli vanhan toistoa.

Toisaalta voi todeta, että esimerkiksi Suomessa on Eduskunta järjestänyt erilaisia julkisia seminaareja eri aiheista. Jos avoimet seminaarit vielä tallennetaan, niin eri aiheista kiinnostuneet henkilöt voivat seurata seminaareja riippumatta puoluekannasta.

Yksi esitetty ajatus on ollut Eduskunnan valiokuntien järjestämät avoimet kuulemiset (vrt. Yhdysvallat, erityisesti liittovaltion kongressi). Kuulemisen lisäksi voisivat eri henkilöiden antamat lausunnot liittää osaksi kuulemisiin liittyviä www-sivuja.

Tietysti on selvää, että julkiset kuulemiset aiheuttaisivat joitain uusia vaikutuksia, joista osa ei olisi kaikkien henkilöiden mieleen. Eli osa politiikoista ei kannattaisi valiokuntien julkisia kuulemisia – kannatus tai vastustus riippuisi tietysti henkilöstä.

22 https://www.nal.fi/, Nuorisoasuntoliitto ry ja sen jäsenjärjestöt
23 http://www.jukkarannila.fi/selvitys/, Nuorisoasuntoselvitys, Jukka Rannila

SL 20: Kilpailutuksen harjoittelua & Tekninen osaaminen

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 20.1: PC:n suorituskyvyistä (21.12.2000)

Viimeisimmässä [poistettua] lehdessä oli jäsenille KotiPC-paketti jäsentarjouksena.

Noin vähäsen noita mystisiä kirjainlyhenteitä tarkastellen tarjouksista jotain. Keskustelin koulun atk-gurun kanssa. IBM tekee ihan hyviä koneita, MUTTA nämä ovat IBM:n omia virityksiä. Joissain tapauksissa ns. peräkylän paja ei voi sitten mitään IBM:n virityksille. Itse olen oman koneeni ostanut vuonna 1998 yhdestä Seinäjoen pajasta, ja käyttänyt konetta ahkerasti, kuten on liittokokousaloitteistakin havaittavissa ;-)

Keskusteluista gurun kanssa, eli huomioikaa seuraavia asioita:

1. näyttömuisti: käyttääkö omaansa vai emolevyn keskusmuistia. Tässä on huisi ero.

2. kiintolevy: 10 GB on nykyään jo vähän pieni.

3. tarkistakaa näytön merkki ja malli. (Kysykää sitten joltain gurulta näytön luotettavuudesta, älkää minulta)

4. montako USB-liitäntäpaikkaa koneessa on? (en tässä ryhdy selittämään USB-standardia, http://www.usb.org/ kertoo tarkemmin). Tämä asia tulee vastaan sitten lisälaitteiden kanssa.

5. Windows Millenium on vielä uusi käyttöjärjestelmä. WIN 95 ei ole enää (ainakaan laajassa) myynnissä. WIN 98 on jo koeteltu tuote, ja siihen on saatavissa tarvittavat korjauspaketit.

6. Rapid Access -näppäimistö ja IBM ScrollPoint -hiiri näyttävät olevan IBM:n omia virityksiä. Näissä tuskin on mitään erillisliittymiä, PS/2 ja USB ovat nykyisin käytetyimmät liitäntämahdollisuudet. Lisäksi on jo olemassa PS/2+USB -muuntimia, joten hätää ei pitäisi olla.

7. Smart Suite on sitten eri ohjelmistopaketti kuin Office. (Tätä ei Gurun tarvinnut sanoa). Kun käyttää tekstitiedostomuotona RTF-tiedostoja yhteensopivuusongelmista selviää melko näppärästi. Ei kaikkien tarvitse käyttää Officea, se on kuluttajan valinta.

Sitten vähäsen tuota hallinnollista asiaa. Mainoksessa todetaan, että [poistettua] valitsi nämä kokonaisratkaisut. Tällainen ilmoitus lehden takakannessa voi olla seuraavanlaisen ketjun tulos:

- tarjouspyynnöt
- tarjoukset
- tarjouksien vertailu
- (tarkennettu tarjouspyyntö)
- (lopulliset neuvottelut)

- tilaus
- tilausvahvistus.

Tosin tässä tapauksessa tuskin on [poistettua] tehnyt tilausta. Sehän jää meidän jäsenten asiaksi.

Vakavasti ottaen kyseessä on ollut kilpailutustilanne. Aiheesta vakavammin on "Monopoli vai kilpailu" -kirjassa, jossa on vertailtu erilaisia yksityistämis- ja kilpailutusprosesseja. (Eero Lehto (toim.), Monopoli vai kilpailu? Yksityistäminen, sääntely ja kilpailurajat. 1997. 392 s. Atena Kustannus Oy. ISBN 951-796-073-5.)

Oleellista on, että myös meidän nuorten tulee olla valveutuneita, kun olemme sitten vallankäyttäjinä kunnanvaltuustoissa. Eikös [poistettua] organisaatio tällaiseen tavoitteeseen pyri?

Kilpailutusprosessin muoto on oleellista. Jos kilpailutusprosessi on ns. epäreilu, on pienillä yrityksillä vaikeuksia osallistua kilpailutukseen. Esimerkiksi ison kaupungin iso kokonaishankinta voi olla pienen yrityksen vuosituotanto, ja tällä tavalla pieni yritys jää pihalle kilpailusta. Jos taas kilpailutetaan ison kaupungin iso kokonaishankinta pienempinä kokonaisuuksina, voivat pienet yritykset valita itselleen sopivimmat osat ja suuret voivat ottaa isojen volyymien kohteet. Pahimmassa tapauksessa voittanut iso yritys jättää sitten pienet sivukokonaisuudet huonolle hoidolle. Tämä johtaa sitten vähitellen kansan napinaan - tietenkin, joka voi taas kostautua ikävinä lieveilmiöinä.

Eli viisautta näissä kilpailutusprosesseissa tarvitaan. Meidän porukassa on yrittäjiä ja yrittäjien lapsia, joten tällainen pohdiskelu voi tuntua turhankin tutulta. Mutta vastuullisten päättäjien kasvattajana [poistettua] pitää näistäkin asioista puhua, vaikka päättäjä ei itse yritystoimintaan eksyisikään.

SL 20.2: Kilpailutuksiin tekniset liitteet

Edellä olen pariin otteeseen viitannut jonkinlaiseen tietotekniikasta kiinnostuneiden työryhmään tai toimikuntaan. Jos sellainen olisi toiminut, niin apua tietotekniikan hankintoihin olisi voinut kyseiseltä työryhmältä pyytää mahdollisuuksien mukaan.

Vuonna 2010 osallistuin koulutukseen, jossa asianajajan johdolla mentiin läpi mm. julkisten hankintojen tarjouspyyntöjen kiemuroita läpi.

Oma tuomio on, että joidenkin tarjouspyyntöjen tekniset liitteet pitäisi jonkun teknisen asiantuntijan tarkastaa. Jos/Kun tarjouspyyntö tehdään suuripiirteisesti, niin käytännössä homma alkaa kaatua tarjouksien vertailussa. Se on selvää, että joku tekniikan asiantuntija ei välttämättä ymmärrä kilpailutuksen vaatimaa hallintoa, joten hän ei ehkä osaa laatia teknistä liitettä, joka kattaisi sekä tekniikan että hallinnon.

Tietysti on erilaisia hankintoja, joissa ei ehkä tarvita mitään teknisiä liitteitä.

Kilpailutuksen olen kiinnittänyt huomiota aikaisemminkin (mm. Rannila 2011, luvut 46 ja 52).

SL 21: Jatkuva kasvu & Innottomuus?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 21.1: Kansalaisten innokkuus (16.2.2001)?

[poistettu]

Tavallaan [poistettu] sähköpostilistakin heijastaa tyypillistä julkista keskustelua. Jokin ajankohtainen tai muuten vain tunteita herättävä asia nousee hetkeksi pinnalle. Tästä sitten väitellään hetki, ja heitetään herjaa eri suuntiin. Tällä tavalla listalla on käyty muutama keskustelu, siviilipalvelus ja samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinti ovat pari esimerkkiä.

Syvemmät ja analyyttisemmat asiat tahtovat kuitenkin jäädä tällaisen pintakeskustelun alle. Itse olen lukenut viimeiset pari vuotta parin-kolmen viikon lehdet kerrallaan. Tällä tavalla lehtiä lukien huomaa saman ilmiön: jotakin asiaa paistetaan ja kärvennetään hetki julkisuudessa, jonka jälkeen asia vähitellen unohtuu noustakseen jossain vaiheessa taas pinnalle.

Tietyllä tavalla ilmiö on inhimillinen ja ymmärrettävä. Ongelmaksi nousee vain asioiden pitkäjänteinen ja hallittu käsittely. Onko olemassa mitään linjaa, kun aina on jokin uusin juttu kommentoitavaksi, jne. Sääliksi käy kansanedustajia, aina pitää olla kommentoimassa jotakin viimeisintä, vaikka todellisuudessa olisi monta muutakin asiaa.

Itse olin 1.12.2000 ”Kansalaisaktivismi murroksen maailmassa”-seminaarissa, jossa pohdittiin hyvin vakavasti poliittisten järjestöjen tulevaisuutta. Mitenkään ongelmaton ja yksiselitteinen tulevaisuus ei tule olemaan. Tässä on sitten ollut aikaa pohdiskella seminaarin antia eri yhteyksissä.

Todellisten syvien muutosten havainnointi kaiken pintakuohun alta on vaikeaa, kuten pienessä johdannossa totesin. Ehkä seminaarin suurimpana antina voisi olla seuraava: jokin syvällinen muutos on käynnissä, kukaan ei vain tiedä tarkasti ja täydellisesti muutoksen luonnetta ja suuntaa. Erilaisia valistuneita arvauksia aiheesta kyllä esiteltiin.

Tässä olen sitten lueskellut kaikenlaista ja ihmetellyt, mikä tämä syvällekäyvä muutos sitten oikein olisi. [poistettu]

Tästä muutoksesta on nähtävissä kaikenlaisia arkipäiväisiä ilmentymiä, joita voisi luetella sivukaupalla. Mutta mikä on sitten taustalla, se syvällinen muutos??

Syksyllä 1999 virittelin keskustelua globalisaatiosta ja sen vaikutuksista [poistettu]. Loppujen lopuksi aiheen kiinnostavuus tai merkittävyys ei ole hävinnyt mihinkään (1,5 vuotta menee ihan sutjakkaasti, toim. huom.).

Tällä hetkellä väittäisin, että kovin juttu mihin nämä taustalla oleva globalisaatiokehitys, jne. vaikuttaa, on länsimaisen ihmisen arvomaailma. Väittämä on ehkä yllättävä, mutta olen tätä

pohdiskellut vähän pitempään.

Kun lähdetään ruotimaan historian hämäriä, niin voidaan todeta monen länsimaisen aatevirtauksen olevan valistuksen ajan ja alkaneen teollistumisen ajan lapsia. Tältä ajalta tai vähän kehittyneenä ovat melkein kaikki keskeisimmät länsimaiset ajattelun ainekset: liberalismi eri suuntauksineen, sosialismi, kommunismi, rationalismi, individualismi, kapitalismi, edustuksellinen demokratia, tieteenfilosofian metodit ja vähän muutakin.

Mikä leimasi tämän aikakauden alkua? Tämä oli rajaton usko ihmisen mahdollisuuksiin, irtautuminen uskonnosta sekä perinteistä ja valtava taloudellinen kasvu. Oma Chydeniuksemmekin on tämän ajan lapsia muiden ajattelijoiden mukana.

Oleellinen muutos on kuitenkin länsimainen kehitysusko. Ja onhan kehitys ollut silmillä nähtävää ollut siitä saakka, kysäiskää vaikka isovanhemmiltanne mitä ei ollut heidän nuoruudessaan.

Tästä kehitysuskosta voidaan tehdä sitten seuraavat johtopäätöksen näihin kotoisiin suomalaisiin aatevirtauksiin:

vasemmisto: usko työväen kehitykseen, materiaalisen hyvän jakaminen työväestölle
keskusta: usko ihmisen kehitykseen, materiaalisen hyvän jakaminen tasapuolisesti koko Suomeen
oikeisto: usko talouden kehitykseen, materiaalisen hyvän jakautuminen vakaan taloudellisen kasvun kautta.

[poistettu]

Oleellista on, että nykyisenkin [poistettu] kehitysusko on nimenomaan usko materiaalisen hyvän jakamiseen taloudellisen kasvun avulla. Eikös [poistettu] saanut vientisektorimme aika hyvin vetämään, niin kuin hyvän taloudellisen kehitysuskon toteuttamiseen kuuluu?

Kun nyt kahden kehitysuskon aatevirtauksen taistelu on päättynyt sosialismin häviämiseen ja kapitalismin voittamiseen, voidaan Suomessakin havaita mielenkiintoinen ilmiö, eli entiset sosialismin kannattajat voivat kannattaa toista kehitysuskon suuntausta, eli kapitalismia. Voittajien joukossa on mukava olla, näinhän se on.

Mutta, mutta..... Entäs jos kehitys pysähtyy, tai jopa taantuu? Taloudellinen laskusuhdanne on aina ollut paha asia kehitysuskon mukaisesti. Eihän se voi olla kehitystä, jos kaikki mittarit eivät näytä ylöspäin.

Tässähän tämä länsimaisen arvomaailman ongelma alkaa tulla vastaan. Ensimmäistä kertaa teollisen vallankumouksen jälkeen on esitetty vakavia haasteita kehitysuskoa vastaan.

Ne, jotka ovat edes vähäsen lukeneet uskontotiedettä (ei siis teologiaa) tietävät vähintään pari uskonnollista ryhmittymää, joiden usko on ollut äärimmäisen vahvaa kaiken ulkopuolisen osoittaessa uskon täysin vääräksi. Hyvä esimerkki on ryhmittymä, joka ryhtyy odottamaan maailmanloppua, eikä viljele maata kevään aikana ja syö kaikki varastot tyhjiksi syksyisen maailmanlopun odotuksessa. Talven tullessa sitten todetaan maailmanlopun jääneen tulematta, ja nälän riivaamana uskonnollinen ryhmittymä hajoaa – joskus väkivaltaisesti.

Esimerkki voi tuntua huvittavalta, mutta kertoo jotakin aatteen voimasta. Aate, myös poliittinen aate, on erittäin voimakas voimatekijä. Tarinat ihmisen mielen ihmeellisyydestä eivät ole tuulesta

temmattuja.

Takaisin 1.12.2001 seminaariin, jossa pohdimme erilaisia kansalaisaktivismin muotoja. Poliittisten ryhmittymien rinnalle on syntynyt erilaisia yhden asian liikkeitä. Samalla tavalla politiikasta on tullut henkilökeskeisempää, ja yksittäinen ihminen voi edustaa pelkästään yhtä ainutta asiaa.

Tässä täytyy ymmärtää näitä yhden asian liikkeen ihmisiä: kaikki puolueet edustavat heidän mielestään vääräksi osoitettua kehitysuskoa, joten oma yksittäinen asia on vastapainoa tälle. Toisaalta koetaan, että koko maailmaan vaikuttaminen on täysin mahdotonta, joten edes yhteen pieneen asiaan vaikuttaminen tuntuu mielekkäältä.

Toisaalta sosialismin romahduksen jälkeen politiikasta on voinut tulla monen mielestä vaihtoehdotonta, koska kaikki vannovat taloudellisen kehitysuskon nimiin. Onhan kuitenkin monessa porukassa, myös hallituspuolueissa, marinaa jatkuvan säästämisen ja leikkausten paineissa.

Mikä sitten on tulevaisuus? Tällä hetkellä itse uskon arvojen pirstoutuvan, eikä montaa kaikkia yhdistävää arvoa enää tahdo löytyä. Kun toisaalta uskomme liberalismiin, ei tätä kehitystä voi kieltääkään. Toisaalta uskomme edustuksellisen demokratian hoitavan tämän asian kuntoon, vaikka tosiasiassa äänestysprosentit ovat laskeneet viime aikoina.

Summa summarum. Niin kauan, kunnes länsimaiselle kehitysuskolle ei löydy haastajaa, ja länsimaisen kehitysuskon toteuttajat ovat vallassa, ei nykymenolle näy juuri vaihtoehtoja. Tiedän tässä vaiheessa esim. KEPA-aktiivien esittävän listan kehitysmaiden ongelmia, jotka ovat nimenomaan länsimaisen kehitysuskon ongelmia.

Itse ajattelinkin tässä jo murrosvaiheen jälkeistä aikaa. Oleellista on, missä ja millainen murrosvaihe on. Kun länsimainen kehitysusko kohtaa haastajansa tai länsimainen kehitysusko hajoaa sisältäpäin, voi heittää kaiken vanhan romukoppaan, tai ainakin suuren osan.

Oletettavasti murros on kymmenkertainen verrattuna sosialismin hajoamiseen. Eihän sosialismin kaatumisessakaan oleellisinta ollut materia: heillä oli käytössä monesti monin verroin suuremmat luonnonvarat, mutta oleellisinta olikin ihmisten toiminnan muuttaminen. Ihmisten toiminnan muuttaminen on monesti vuosikymmenten tehtävä. [poistettua]

Vertaus uskonnolliseen ryhmittymään ei ole mitenkään kaukaa haettu. Kun mahdollinen murros iskee länsimaiseen kehitysuskoon, silloin valittu toimintalinja ratkaisee tulevaisuuden. Erilaisia vaihtoehtoja:

- jatkamme kuin ennenkin
- muutamme täysin toimintatapaamme
- ryhdymme sisäiseen kiistelyyn
- järjestelmän halvaantuminen
- jne.

Lopputulosta on vaikea ennustaa, koska murrokseen mennessä arvot ovat pirstoutuneet, ja lopullista voittajaa on vaikea sanoa. Lisäksi hommaan osallistuu paljon enemmän ihmisiä kuin mainitussa uskonnollisen ääriryhmän esimerkissä.

Mikä on murroksen jälkeinen vallitseva ihmisten arvomaailma ja toimintamalli? Onko se aivan jotain tällä hetkellä täysin käsittämättömältä tuntuvaa? Kun tätä ei tiedä, niin sitten sitä ei tiedä.

Elämme siis mielenkiintoisia aikoja. Ne meistä, jotka näkevät vuoden 2100 voivat hyvin/huonosti

sattuessa kirjoittaa hyvinkin mielenkiintoisia muistelmia.

SL 21.2: Kehitysusko vuosia myöhemmin?

Jatkuvan talouskasvun nimiin vannotaan edelleenkin monessa suunnassa – tässä ei ole mitään uutta.

Seinäjoella oli aikanaan MAKES-viritelmä, joka on nykyisin [24] Ruralia-instituutti. Tuona MAKES-aikana kävin muutaman kurssin ympäristönsuojelutieteestä, ja kahdelta kurssilta on jäljellä sähköisessä muodossa muutama essee (vast.) paperilla olevien merkintöjen lisäksi. Sain sittemmin hyväksytettyä nuo ympäristönsuojelutieteen arvosanat osaksi vapaaehtoisia opintoja Tampereen yliopiston vaatimukset huomioiden.

Nyt voi todeta jälkiviisaasti, että kyseinen ympäristönsuojelutieteen peruskurssien kokoelma vaati tietysti asianmukaisesti koulutussuunnittelijan työtä. Eli ympäristönsuojelutieteen peruskurssit järjestäytyivät ajassa ja tilassa, ja nykytilanteessa Ruralia-instituutti järjestää Seinäjoella toisenlaista avoimen yliopiston koulutusta.

Tietenkään ympäristönsuojelutieteen kirjallisuustenteistä ei muista mitään – tässä ei ole mitään uutta. Mutta jotain kirjallista on edelleen tallella vuosia myöhemmin.

Selvää on, että tällä hetkellä kulutamme materiaa kovalla vauhdilla. Ongelmaksi tulee joidenkin materiaalien lajin loppuminen ja/tai joidenkin materiaalin lajin valtavat hinnat. Pohdimme kuitenkin ympäristönsuojelutieteen kurssilla tilannetta, jossa taloudellinen kasvu kohtaakin luonnonvarojen rajat. Sinänsä voi pohtia, että ihmisen kekseliäisyys ei lopu koskaan, ja voimme ehkä kehittää uusia ratkaisuja, jolloin materiaalia tarvitaan vähemmän.

Yksi kuvaava esimerkki Suomesta on erilaisten väestöryhmien suhtautuminen [25] Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon, josta voi nykyisin erota hyvin [26] helposti eroakirkosta.fi -palvelun avulla. Lisäksi tähän voi ottaa [27] Oikeusasiamiehen [28] ratkaisuun 3994/2013 koskien oppilaalle tarjottavaa, jossa ei osallistuta koulujen aamunavauksiin.

Itse muistan jotain 1980-luvulta, jolloin aamunavaukset olivat osa koulun toimintaa. Jos koulun oppilaista esimerkiksi 30-40 % ei kuulu Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon, niin tietysti tämä asettaa omat rajauksensa aamunavauksille. Lisäksi on vielä huomioitava muiden uskontojen edustajat eri kouluissa, jolloin hekään eivät osallistuisi aamunavauksiin.

Eli erilaisten alaryhmien vuoksi yhteiset arvot voivat pirstoutua enemmän tai vähemmän asiayhteydestä riippuen – esimerkinomaisesti jäsenyys Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on yksi jakolinja.

30.11.2014 (klo 14.39) tilanteessa on eroakirkosta.fi -palvelun avulla eronnut yhteensä 448380 henkilöä. Näin suuri henkilömäärä jakaantuu hyvin erilaisiin osaryhmiin, jolloin arvot tietysti pirstoutuvat eri ryhmien välillä.

---

24 http://www.helsinki.fi/ruralia/, Ruralia-instituutti -– www-sivut toimivat 29.11.2014
25 http://evl.fi/, Suomen evankelis-luterilainen kirkko – www-sivut toimivat 29.11.2014
26 http://www.eroakirkosta.fi/, eroakirkosta.fi -palvelu – www-sivut toimivat 29.11.2014
27 http://www.oikeusasiamies.fi/, Oikeusasiamies – www-sivut toimivat 29.11.2014
28 http://www.eduskunta.fi/eoaratkaisut/eoak+3994/2013, eoak 3994/2013 Koulun on järjestettävä vaihtoehto uskonnolliselle päivänavaukselle / Skolan måste ordna ett alternativ till en religiös morgonsamling

SL 22: Seminaareissa käyn(n)eistä

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 22.1: Seminaarit ovat oleellisia (5.3.2001)

Meikäläinen vielä kerran painottaa näitä seminaareja, ja niiden tärkeydestä tällaisille rivijäsenille.

Kuten ehkä muistatte, olin aikanaan seminaarissa, jossa oli mm. [poistettua] esitelmöimässä mahdollisesta uudesta työsopimuslaista.

Tällaisella tavallisella tallaajalla ei olisi mitään mahdollisuuksia päästä moisista asioista selville. Kun asian järjestää poliittinen (nuoriso)järjestö, niin monet ovet avautuvat. Tämä on sitä jäsenten palvelua.

Sitten ihan esimerkkinä millaisiin hyötyihin seminaarit johtavat. Ohessa tänä aamuna lähettämästäni sähköpostiviestistä osa. Ilman [poistettua] seminaareja en olisi koskaan päässyt selville monista kiemuroista nykyisen ja entisen työsopimuslain taustalla.

[poistettua]

Terveisin,

Jukka Rannila
seminaarijyrä

SL 22.2: Seminaariaineistoja on hävitettynä

Itselläni oli yhdessä vaiheessa n. 100 kansiota erilaisista aiheista. Muutettaessa pienempään asuntoon (2007-2008) oli pakko laittaa osa kansioiden sisällöstä paperinkeräyksen. Yksi hävitetty osasto oli erilaisten seminaarien aineisto – muutaman kansion verran.

Käytännössä riippuu täysin liittotoimistojen henkilökunnasta, että millaisia seminaareja liiton nimissä järjestetään. Tosiasia on, että seminaarin järjestämisessä on todella kova työ, joten innokkuus seminaarin järjestämiseen riippuu täysin vastuussa olevista henkilöistä.

Kirjoittamishetkellä (27.11.2014) olen osallistunut muutamaan etäseminaariin, eli kotona Jalasjärvellä (kotikunta kirjoitushetkellä) on voinut seurata seminaaria tietokoneen avulla. Vähän on riippunut tapauksesta erilaisten diaesitysten (yleensä PowerPoint) virittelystä, että voiko seurata ruudulla sekä luennoitsijaa että diaesitystä vierekkäin.

Poliittisille (nuoriso)järjestöille etäseminaarit voisivat olla yksi iso mahdollisuus.

SL 23: Väestökäyrien vaikutuksia?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 23.1: Ajatusta vuoden 2001 tilanteessa?

[poistettu] puhuu asiaa. Annetaan tällaisten median päiväperhosten elää omaa elämäänsä, ja keskitytään todellisiin asioihin.

Yksi todellinen vakava ongelma on väestökehitys, joka selvästi näyttää piirteitä, joita meidän tulevaisuuden päättäjinä on otettava huomioon.

Onneksi on nuo tutkijat, jotka miettivät asioita, joita eivät nykyiset päättäjät mieti.

Väestöliitto järjestää konferenssin, ohjelmasta on todettu seuraavaa:
”
The Conference aims at providing insights into the variations of European population trends and patterns, the various contexts which shape this variety and their multiple consequences. A full range of population issues will be covered by this general conference and although its main focus is on Europe's population, the conference will also address global population issues.
”

Tarkemmin konferenssista: [vanhan www-sivun osoite]

Vakavasti ottaen [poistettu] sisälläkin pitää aloittaa pohdinta väestökäyrien kehityksen vaikutuksista. Näillä alkaa olla vaikutuksia vähitellen myös [poistettua]. Eli peruskysymys: koska otamme enemmän siirtolaisia ja mistä maista alamme heitä ottaa Suomeen? Minne heidät sijoitetaan, kuinka heidät integroidaan suomalaiseen yhteiskuntaan, jne,jne,jne..... Kun me olemme aikanaan sitten ihan oikeasti sukupolvena vallankahvassa, tämä asia lankeaa päätettäväksemme.

Olisiko tässä taas vaikka seminaarin aihetta???? [poistettua]

Olen tarkkaillut muutaman kunnan päätöksentekoa koskien näitä väestökehitysjuttuja. Esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamislain soveltamisen kohdalla kunnanhallitusten päätökset ovat lähinnä seuraavia: odotamme TE-keskuksen määräyksiä.

Erittäin vastuutonta nykyisiltä päättäjiltä, ja homma lankeaa sitten meille. Mutta tällaiset asiat eivät ole kovin mediaystävällisiä, sillä niissä ei ole Hyvää ja Pahaa eikä Sankaria ja Konnaa.

Nurkan takana odottaa monta muutakin asiaa, jotka ovat sitten meidän päätettävänä. Silloin kukaan ei muista [poistettu] skandaalia kuin historiankirjoista.

Tämä on muuten sitten sitä länsimaisen ihmiseen arvomaailmaan kohdistuvaa muutosta, jota pohdin yhdessä aiemmassa viestissä.

SL 23.2: Nykytilanteen arviointia (2014)

Virkkeen kirjoitushetkellä (31.3.2014) on tietysti selvää, että Suomi on muuttunut kansainvälisemmäksi eri tavoin.

Trux (2001) tuli aikanaan luettua, ja siinä teoksessa pohdittiin kansainvälistymistä suomalaisen yritystoiminnan kannalta. En ole lukenut kirjaa uudelleen (Trux 2001) tätä teosta varten.

Nyt tietysti pitäisi pystyä jakamaan ja/tai erottelemaan erilaiset maahanmuuttajien ryhmät toisistaan, vaikka jokainen lajitteluyritys tietysti ei vastaa kokonaisvaltaisesti todellisuutta.

Sinänsä siirtolaisuutta on ollut Suomesta poispäin, ja maailmalla on isohko joukko suomalaisilla sukujuurilla. Tunnetusti Etelä-Pohjanmaalta ulospäin oli suhteellisesti aika paljon muuttoliikettä, ja tätäkin aikaa voidaan tietysti herkistellä jälkeenpäin eri muodoissa: esimerkiksi kirjoja, näytelmiä ja elokuvia on väännetty (Etelä-)Pohjanmaa-myytin ympärille. No-joo.

Lampinen (1995) on katsaus uskonnon ja politiikan suhteesta eri maissa. Se on selvää, että ulkomailta on muuttanut Suomeen henkilöitä, joilla on hyvin erilaiset uskonnolliset taustat. Osa heistä on tietysti maista, jossa uskonnolla on täysin erilainen asema verrattuna Suomeen.

Helsingin Sanomat julkaisi jokin aika sitten jutun Suomessa asuvista sikheistä. Heitäkin on Suomeen päätynyt, ja kaikki Suomessa asuvat miespuolisista sikheistä eivät käytä sikhien perinteistä päähinettä.

Vastaavalla tavalla kaikki Suomessa asuvat muslimit eivät ole yhtenäinen ryhmä, koska hekin ovat kotoisin eri puolilta maailmaa, ja eri maissa on erilaisia tulkintoja eri aiheisiin. Katsomalla Suomen Islamilainen Neuvosto ry:n [29] www-sivuilta jäsenjärjestöjä, niin monenlaista yhteisöä löytyy heidänkin keskuudestaan. Näin voi jatkaa eteenpäin Suomessa asuvien buddhalaisten osalta, ja heilläkin on keskusjärjestö: Suomen Buddhalainen Unioni ry [30]. Muidenkin uskontojen suomalaiset kannattajat ovat järjestäytyneet jollain tavoin.

Lopputulema 1: Yksittäisen henkilön vakaumus omassa kodissaan voi tietysti poiketa yksittäisen henkilön uskonnollisen taustaryhmästä.

Lopputulema 2: Suomalaisetkin ovat jakautuneet erilaisiin ryhmiin ja yksittäisen suomalaisen henkilön vakaumus omassa kodissaan voi poiketa valtavirrasta.

Tietysti tulee erilaisia väärinkäsityksiä kun näiden erilaisten ryhmien edustajat ovat tekemisissä keskenään.

Tietysti vuoden 2014 tilanteessa on yleistä tietoa, että Suomen väkiluvun kasvussa on kansainvälistyminen merkittävä tekijä. Seurantaan pitäisi laittaa vuoden 2001 väittämistä seuranta päälle. Tuleeko oikeasti puutetta työntekijöistä eri aloilla? Tähän minulla ei ole vastausta.

29 http://www.sine.fi/, Suomen Islamilainen Neuvosto ry
30 http://www.sbu.fi/, Suomen Buddhalaisen Unionin SBU ry

SL 24: Eri ryhmien toimintamalleista?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 24.1: Yhden tutkimusraportin perkaamista (19.3.2001)

Tällä listalla on ollut keskustelua [poistettua] tutkimuksesta.

Itsekin olen pientä tutkimusta harrastanut kaksi kertaa (nimenomaan harrastanut), ja joutunut pohtimaan tutkimuksen ja politiikan suhdetta.

Omassa tutkimustyössä olen pohdiskellut ideaa sosiaalisesta yhteisöstä, ja se on tässä [poistettua] tutkimuksen kohdalla tullut taas esille hyvinkin konkreettisesti.

Eli pohdintoihin.

Tässä tapauksessa on eroteltavissa kolme sosiaalista yhteisöä:

1. tutkijoiden yhteisö [poistettua]
2. journalistit [poistettua]
3. poliittiset päättäjät (ketä tässä nyt on ollut).

Omassa pohdissani olen todennut, että jokainen sosiaalinen yhteisö vaikuttaa maailmaan omalla tavallaan, minkä he ovat katsoneet parhaaksi tavaksi (a) sekä sopivaksi omaan arvomaailmaansa (b).

Tässä tapauksessa on siis eroteltavissa kolmenlaista toimintatapaa ja arvomaailmaa.

1. tutkijoiden yhteisö
1.a. totuuden lähestyminen erilaisilla menetelmillä, tutkimustulosten julkisuus
1.b. arvo: maailma seuraa hitaasti, mutta varmasti tutkimustuloksia, maailma voi muuttua

2. journalistit
2.a. yhteiskunnan epäkohtien esittely
2.b. arvo: julkisuus on paras keino yhteiskunnan muuttamiseen, maailma voi muuttua

3. poliittiset päättäjät
3.a. päätöksien tekeminen epävarmuuden tilassa, arvojärjestelmän mukaisesti
3.b. arvo: päätöksien tekeminen valitun arvojärjestelmän mukaisesti, maailman muuttaminen.

Omassa tutkimustyössäni olen havainnut, että erilaisten sosiaalisten yhteisöjen välillä on monenlaista ristiriitaa.

Tässä tapauksessa kyse on ristiriitatilanteesta, jonka on aiheuttanut [poistettua] toiminta oman sosiaalisen yhteisön toimintamalli. Oman arvomaailmansa mukaisesti journalismiin kuuluu monesti

yhteiskunnallisten epäkohtien esittely.

Se, että [poistettua] ottaa tutkimustuloksista "vähäsen" raflaavia otteita on sitten ihan normaalia journalistista toimintaa, eikä journalismin arvomaailmaan kuulu pohtia artikkelissa kaikenmaailman metodeja, jne. Oleellista on löydetty yhteiskunnallinen epäkohta, jota sitten tuodaan julkisuuteen. Kysäiskääpä ihan huviksenne joltain tutkijalta, montako lausetta tutkimuksen johtopäätöksistä lopulta pääsee julkiseen sanaan.

Kun [poistettua] tutkimus on laadittu ohjaajan alaisuudessa, on tutkielmassa lähestytty tiettyä ongelmaa tietyillä metodeilla. Tällä taas ei ole mitään tekemistä [poistettua] juttujen kanssa, mutta kuuluu tutkimukseen.

[poistettua]

Jos jokin tutkimus tai tosiasiaksi esitetty väite on omaa arvomaailmaa vastaan, on se tietenkin väärin. Näinhän tämä politiikka toimii. Tällöin otetaan poliittiset konstit käyttöön, eli lähdetään argumentoimaan väitettä vastaan tai puolesta erilaisilla foorumeilla.

[poistettua]

Tässä pääsemmekin sitten siihen, että ns. totuus on riippuvainen yhteisöstä, josta asiaa kysyy.

On äärimmäisen harvinaista, että joku yksilö pystyy ylittämään erilaisten sosiaalisten yhteisöjen rajoja. Kyllä sitä vain uskotaan todella pitkään omaan "totuuteen".

[poistettua, julkaisut www-sivulle]

Samalla tulee tutkimustulosten julkisuus huolehdittua maksimaalisesti, mikä on tutkijoiden yhteisön perinteinen toimintatapa. Samalla keskustelu voisi siirtyä siihen, mikä olisi kaikille kunniallista, eli alkuperäisen tutkimuksen kommentointiin lehtijuttujen sijasta.

SL 24.2: Paljon samanlaista tänäänkin

Koko keskustelu lähti liikkeelle yhdestä kyselystä, jota oli yksi journalisti lainannut. Toimittaja oli esittänyt vain joitain johtopäätöksiä kyselystä, jonka laajempi esittely jäi tietysti toimittajalta tekemättä – kaikenlaiset metodikuvaukset ja erilaiset tutkimuksen rajaukset eivät aina kiinnosta toimittajia.

Itse ehdotin seuraavia: oma julkaisu verkkoon ennen julkisuutta. Nykyisin vielä kehottaisin tekemään omille kotisivuille asianmukaiset jälkihuomiot jokaisen lehtijutun jälkeen, jos lehtijuttu tähän antaa aihetta.

Selväksi on tullut, että journalismi ja politiikka ovat toimintatavoiltaan erilaisia ja eroavat merkittävästi toisistaan.

Toimittajat ovat tietysti tyytyväisiä, jos/kun jokainen puolue narisee jonkin asian esittämisen vuoksi. Näin on tilanne ainakin Suomessa nykyhetkellä (2014) – eli Suomessa on suhteellisen laaja tiedotusvälineiden toimintaympäristö.

SL 25: Toisen kirjoittaminen hiljaiseksi?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]
[poistettua]

SL 25.1: Väittelyä julkisuudesta (20.3.2001)

Otetaanpas perusväitteeni uudestaan, eli tutkimustulosten on oltava julkisia. Paras tapa maksimaaliseen julkisuuteen nykyaikana on julkaista omat tutkimuksensa tai vastaavat WWW-sivuilla.

Tähän yksinkertaiseen WWW-suositukseen päädyin loppujen lopuksi omassa viestissäni. Yhden kerran olen näin itse toiminut, ja todennut asian hyväksi. Tänä keväänä aion toimia samalla tavalla toisen kerran, kunhan saan harrasteltua tutkimusta muiden hommien joukossa.

Jos tutkimus on tehty asiallisesti, kyllä se julkisuuden kestää. Jos asia ei näin ole, niin silloinhan tutkimus ei julkisuutta kestä. Näin tämä homma pyörii.

[poistettua]

Eli ihan oman oikeusturvankin takia kannattaa nykyaikana julkaista omat tutkimustuloksensa WWW-sivuilla, jos vähänkin siltä tuntuu. Tämä mediamyllytys on nykyään niin nopeaa, että yksikin narahdus yhdessä paikassa aiheuttaa monenlaista menoa erilaisilla foorumeilla. Kun pystyy ohjaamaan porukan omalla WWW-sivulleen, kohdistuu keskustelu siihen mistä on alun perin ollut kysymys, eli tutkimusraportista.

Itse en mielelläni lehtijuttujen perusteella kovin pitkälle kommentoi tutkimustuloksia. Kun kommentoi toimittajan tekemää lehtijuttua, niin aina jää monta asiaa alkuperäisestä tutkimuksesta pois. Toimittajien oikeus on nostaa mistä tahansa asiasta mikä tahansa osatotuus esille, se heille suotakoon.

[poistettua]

Tutkimustulokset WWW-sivuille ja sitten muuhun julkisuuteen. Mitä herkempi aihe, sitä enemmän tätä suosittelen.

[poistettua]

SL 25.2: Julkisuuden kanssa pärjääminen?

Sinällään oli mielenkiintoista, että piti selittää yliopistoissa opiskeleville henkilöille tutkimusjulkaisujen julkisuudesta ja tutkimustulosten pitävyydestä.

Perusväittämä on tietysti se, että poliittisesti innokas henkilö näkee maailman omalla tavallaan, ja tämä ajattelutapa tietysti vahvistuu vähitellen puoluekoneistojen järjestämissä tilaisuuksissa.

Tietysti on niin, että erityisesti politiikasta kiinnostuneet yliopisto-opiskelijat käyvät läpi erilaiset myllytykset läpi yliopisto-opiskelijoiden omissa poliittisissa järjestöissä ja tietysti mm. ylioppilaskunnan erilaisissa tilaisuuksissa.

Ylijoki (1998) on tietysti mielenkiintoinen esitys ”akateemisista heimokulttuureista”, jolloin erilaisten myllytysten seurauksena vahvistuu tietyt tavat nähdä maailmaa. Toisaalta (Ylijoki & Ursin 2013) voidaan osoittaa, että ns. akateeminen identiteetti on osa yliopiston työntekijöiden maailmankuvaa.

Ehdotetulla tavalla osa tutkijoista pitää yllä omaa blogia, jonne he keräävät vastineita erilaisiin aiheisiin – esimerkiksi lehtihaastatteluiden jälkeen.

SL 26: Arvomaailmojen törmäämisestä edelleenkin

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 26.1: Oma porukka aina oikeassa? (20.3.2001)

[poistettu]

Politiikoilla on oma arvomaailmansa, tästähän emme pääse mihinkään. Oman käsitykseni mukaisesti heillä on melko selkeät mielipiteet maailman muuttamisen tarpeesta. Yleensä se menee jotenkin tähän malliin:

- oma arvomaailma
- oman poliittisen porukan arvomaailma
- oman poliittisen porukan tavoitteet
- oman poliittisen porukan toiminta.

Kun kerran puhutaan omasta porukasta, on oma porukka oikeassa ja toimii oikealla tavalla.

[poistettua]

SL 26.2: Missä kohtaa voi osoittaa vakaumuksen biologisen perustan?

Fowler & Dawes (2008) viittaavat kaksosilla tehtyihin tutkimuksiin, joissa on selvitetty poliittisen vakaumuksen perinnöllistä perustaa. Onko osa poliittisista vakaumuksista johdettavissa geeneihin saakka? Tietystikään en ollut lukenut (vrt. Fowler & Dawes 2008) tästä aiheesta vuoden 2000 tilanteessa.

Itse olen pohtinut, että osasta henkilöt siirtyvät johonkin puolueeseen esim. perheenjäsenten esimerkin mukaan. Sitten puolueen sisällä on erilaisia kannatuksia eri aiheille. Jos osa vakaumuksesta on joidenkin väittämien perusteella johdettavissa geeneihin saakka, niin joku yksittäinen henkilö saattaa olla muun porukan kanssa eri mieltä.

SL 27: Eipä ollut kansallista merkitystä?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 27.1: Asumisasioiden seminaarista (19.4.2001)

18.4.2001 oli Helsingissä [poistettua] asuntoasiain seminaari. Tässä on muutama hajahuomio yleiseen jakeluun.

1. Ensinnäkin aihe todettiin monessa puheenvuorossa tärkeäksi. Seminaaria ei siis järjestetty turhaan.

2. Saimme maan parhaan alustuksen mitä on saatavissa nykytilanteesta asuntopoliittisen strategian toteuttamisessa. Strategiaehdotuksen laatinut [poistettua] on nykyään ympäristöministeriön erityisasiantuntijana vetämässä monia hankkeita. Kaikkien hankkeiden esittely on turhaa tässä viestissä, parhaiten asiasta pysyy perillä seuraamalla ympäristöministeriön toimenpiteitä asiassa.

Lyhyesti voisi sanoa, että Suomeen yritetään ensimmäistä kertaa aivan oikeasti ja vakavissaan kokonaisvaltaista asuntopolitiikkaa. Kuinka tässä onnistutaan, jää nähtäväksi tulevaisuudessa.

Tämän yrityksen seurauksena asuntopolitiikan kenttä näyttää olevan liikkeessä, ja meidän tulevina päättäjinä "perimä" asuntopolitiikan kenttä tulee olemaan joiltain osin nykyisestä poikkeava. Eli aihetta liitto- ja piiritason seurantaan on todellakin olemassa.

3. Erityishuomion ansaitsee kuitenkin [poistettua] näkemys asuntopolitiikan alueellistumisesta.

Tässä yhteydessä on turha ottaa arvokannanottoja, onko asuntopolitiikan alueellistuminen hyvä vai huono asia. Käsittääkseni taustalla on maan sisäinen eriytyminen asuntopoliittisesti.

Tämän perusteella valtion antamat välineet ovat vain välineitä, ja asuntopolitiikassa on pystyttävä käyttämään näitä välineitä alueen oman toiminnan perusteella.

Lisäksi valtion toiminta saattaa muuttua kannustavaksi perinteisen ohjaustoiminnan sijasta, jolloin kunnat saavat lisähyvityksiä ja lisähelpotuksia toivotuista toimenpiteistä.

Elämme siis mielenkiintoisia aikoja tässäkin suhteessa, ainakin kunnanvaltuustoissa kannattaa tilannetta seurata tarkasti.

4. Nuorisoasuntoliiton edustajana [poistettua] totesi nuorten erityiset asunto-ongelmat. Haastetta riittää, voi todeta lyhyesti.

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuottamisen lisäksi Nuorisoasuntoliitto korostaa erityisesti asumisen sisältöjä, ja [poistettua] korosti tätäkin liiton linjausten mukaisesti.

Nuorten erityisongelmat tarvitsevat näköjään nykyisten rahoitusvälineiden parantamista tai joidenkin uusien erityisvälineiden luomista.

5. [poistettua] kävi heittämässä lyhyen puheenvuoron. Tässä kohtaa ihmettelin itse ääneen, onko paluu lakisääteisiin asunto-ohjelmiin oikea ratkaisu ratkaista kuntien asuntopolitiikan linjattomuus.

Emme tietenkään päässeet mihinkään lopputulokseen, mutta asiasta käytiin hyvä keskustelu. Näkemyksissä on kaksi peruslinjaa: a) kunnissa osataan asia kyllä hoitaa ilman lakisääteisyyttä, b) lakisääteisyys kannustaa kuntia.

Nykytilanteen ongelma todettiin muutamassa puheenvuorossa, eli monessa kunnassa asuntopolitiikan kehittäminen on sattumanvaraista.

[poistettua] korosti kovasti kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaa asuntotilanteessa, ja kertasi tekemäänsä asuntoselvitystyötä [poistettua]. Tämä selvitystyö on luettavissa [poistettua] www-sivuilta, joten sitä ei kannata tässä enempää referoida.

6. Loppukeskustelu oli erittäin yhteistyöhenkinen; mukavaa oli kuulla muiden järjestöjen näkemyksiä asiasta.

Erityishuomiona loppukeskustelussa nousi esille erittäin vaihtelevat tilanteet eri järjestöjen sisällä eri puolilla maata.

Tämän vuoksi totesimme, että asumisen kehittäminen järjestöjen yhteistyönä tulee vaatimaan osittain / täysin erilaisia malleja eri puolilla maata. Lisäksi vapaamuotoisissa keskusteluissa todettiin, että mallien siirtämisessä kannattaa olla tarkkana ja tutkia ensin alueellinen tilanne ENNEN radikaaleja toimenpiteitä.

7. Asuntopolitiikan pitkäjänteisyys nousi esille monessa virallisessa ja epävirallisessa puheenvuorossa.
Lisäksi asuntomarkkinoiden monimutkaisuus ja kokonaisuuden vaikea hallittavuus tuli hyvin esille.

Lopuksi: Näillä eväillä kannattaa viritellä alueellisia asumisasioiden seminaareja; lisäksi kaikkien esitelmöijät tähän kannustivatkin. Nyt on paljon asioita liikkeessä, joten paljon esiteltävää myös alueellisesti.

SL 27.2: Pelkkä tieto ei näköjään riitä

Edellä mainitulla voi todeta, että pelkkä tiedon tarjoaminen ei oikein toimi nuorisojärjestöissä, koska väki vaihtuu jatkuvasti, ja joku yksittäinen aihe voi pudota tärkeysjärjestyksessä alas riippuen henkilöistä.

Vuoden 2014 tilanteessa tiedämme hyvin, että alueet ovat eriytyneet hyvin erilaisista syistä. Eli käytännössä muutama keskuskaupunki lähikuntineen on jatkuvan kasvun tiellä ja melkoinen osa sivussa olevista kunnista on väestön vähenemisen tiellä. Tietysti voi todeta, että eri paikoissa on tehtävä erilaista asuntopolitiikkaa.

SL 28: Katsaus Euroopan Unionin arkeen?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 28.1: Raportti seminaarista (24.7.2001)

Olin 21.-22.7.2001 Espoon Siikarannassa ESN ry:n seminaarissa. [poistettua] kävi pyytämässä, että tekisin lyhyen tiivistelmän seminaarista sähköpostilistoille levitettäväksi. Tulipa sitten luvattua jotakin pientä.

Ensin muutama yleinen huomio:

1. Tilaisuudessa oli Eurooppa-myönteinen henki.
2. Käsitteellä "federalismi" näyttää olevan monta merkitystä.
3. Poliittiset ryhmät menevät limittäin EU-tasolla.

Ensinnäkin kohtaan 1. Tilaisuuden osanottajista suurella osalle EU-myönteisyys vaikutti olevan itsestäänselvyys. Itselläni ei ole suuremmin antipatioita tai sympatioita Euroopan Unionia kohtaan, vaan totean tilanteen vaativan uutta tietoisuutta muuttuneesta tilanteesta. Eli itse olin lähinnä päivittämässä tilaisuudessa tietojani.

Federalismi vilahti useammassa puheenvuorossa. Oma havaintoni on, että eri puolueiden kannattajat näyttivät olevan federalistia. Federalistisen aatesuunnan mukaan tiettyjen asioiden ylikansallinen päätöksenteko ei ole haitallista, vaan suotavaa.

Federalismin tarkempaan ymmärtämiseen suosittelisin jonkun uskontotieteilijän tekevän tarkemman kartoituksen. Oma havaintoni on, että federalismin kannattajat voisi jakaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon herätysliikkeitä muistuttavalla tavalla; eli kulkevat samassa kirkossa, mutta kuuntelevat eri pappeja.

Samalla tavalla näyttäisi muuten olevan suuria eroja federalismin vastustajien kanssa, tosin silloin erottelussa voidaan jo puhua uskontojen eroista.

Kohdassa 3 tuli monessa puheenvuorossa esille, että kansalliset puolueet ovat sosiaalisia järjestelmiä, joiden kansalliset painotukset ovat muodostuneet vuosikymmenien aikana. Kun Suomi on ollut muutaman vuoden EU:n jäsenenä, ei toiminnassa enää ole suuremmin uutuuden viehätystä ja arkisetkin piirteet EU-puolueista ovat tulleet esille. Tämän vuoksi on mahdollista, että suomalaiset voivat olla EU-parlamentissa täysin eri mieltä oman eurooppalaisen puolueryhmänsä kanssa; toisin sanoen EU-tasolla liittolaiset tulevat yllättävistä suunnista.

Sitten havaintoja luennoista.

MATTI VANHANEN:

Tilaisuuden alussa kävi pitämässä pienen kannustuspuheenvuoron Matti Vanhanen,

eduskunnan suuren valiokunnan puheenjohtaja.

Matti Vanhanen esitteli lyhyesti suuren valiokunnan toiminnan. Suomalainen erityispiirre EU-asioiden käsittelyssä, on että suuri osa EU-asioista alkaen komission ehdotuksesta päättyen ministerineuvoston päätökseen käy suuren valiokunnan kautta. Järjestelmä on todettu hyväksi, ja EU:n hakijamaissa on kiinnostusta järjestelmään. Perusperiaate on, että eduskunnalla/suurella valiokunnalla on koko ajan vaikutusmahdollisuus käynnissä oleviin EU-asioihin.

Tulevaisuuskeskusteluun Matti Vanhanen otti kantaa. Peruskysymys on: mikä on unionin ja jäsenvaltioiden rooli. Kysymys ei ole helppo.

Loppukeskustelussa totesimme, että on syytä pitää erillään erilaiset käsitteet: unioni, liittovaltio, perustuslaki, perussopimus. Nämä kaikki ovat erilaisia käsitteitä.

MATTI VIIALAINEN:

Matti Viialainen alusti EU:n perustuslaista.

Tällä hetkellä on käynnissä keskustelua Nizzan sopimuksesta. Tämä ei ole mikään tuleva perustuslaki, jos sitä joku ehti epäillä.

Jos EU:lle laaditaan perustuslakia, tulee tämän sisällön esittämään perustuslain laativa toimielin. Tähän liittyy konventti, joka laatisi esitettävän perustuslain.

EU:n perustuslaki ei ole läpihuutojuttu, koska:
- on monenlaisia näkemyksiä
- osa EU:n jäsenmaista vastustaa
- on kilpailevia malleja perustuslaista.

Tämän perusteella asiassa kannattaa pitää seurantavaihde päällä.
Perustuslaki voi tulla jollain aikataululla, tai olla tulematta.

Viialainen esitti SAK:n linjan, joka on sosiaalisemman unionin rakentaminen. Tässä on perusajatuksena työntekijöiden aseman turvaaminen, ja EU:n mahdollinen perustuslaki ei ole näiden etujen vastainen.

TUIJA BRAX:

Tuija Brax jatkoi EU:n mahdollisesta perustuslaista.

Perusoikeuskirjaa on ollut valmistelemassa paljon puhuttu konventti, joka on Saksan pj-kauden peruja. Tuija Brax on ollut tämän toimielimen yhtenä suomalaisena jäsenenä. Pelkkään perusoikeuskirjaankin on liittynyt suuria näkemyseroja, kuten Tuijan monet esimerkit osoittivat.

Kävin katsomassa Tuijan www-sivuilta, ja sieltä löytyy tietoja asiasta:
[www-sivun osoite]

Tässäkin täytyy taas todeta, että perusoikeuskirja on eri asia kuin perustuslaki.

EU-sivuistoilla löytyy lisää asiasta
[www-sivun osoite]
=> ajankohtaista
=> perusoikeuskirja
=> Euroopan unionin perusoikeuskirjaksi
Näin saa luettua ihan itse perusoikeuskirjaa (PDF-muodossa, tietotekninen huomautus).

[Osoitteet ovat tietysti vaihtuneet vuoteen 2014 mennessä]

ESA STENBERG:

Esa Stenberg alusti rahayksiköstä nimeltä euro.

Tässä asiassa on taloudellinen ja poliittinen puoli.

Taloudelliselta kannalta ajatellen suuri osa yrityksistä ei sen kummemmin ole järkyttynyt eurosta suuntaan tai toiseen. Erityisesti suuremmat yritykset toimivat koko maailmassa, joten yksi valuutanmuutos ei suuremmin häiritse.

Poliittiselta kannalta ajatellen euro on herättänyt suuria ajatuksia, ja monenlaista liikehdintää. Eli varsinaisesti EU:n keskuspankki ei pahemmin politikoi, mutta suuri poliittinen päätös on luoda Euroopan keskuspankki.

SIMULAATIO

Edellä on ollut vähäsen mainintoja EU:n perussopimuksen Nizzan versiosta. Perussopimusten suuri anti on erilaisten päätöksentekomenettelyjen määräykset.

Tässä simulaatiossa kokeilimme vähäsen leikkimielisesti, millaista olisi saavuttaa yksimielinen päätös ministerineuvoston kokouksessa. Eli simulaatiossa jokainen joutui toisen "ministerin" kanssa edustamaan yhtä EU-maata.

Omalle kohdalleni tuli esittää Kreikan "ministeriä". Rooli oli sikäli mielenkiintoinen, että kaikkien muiden "ministerien" ollessa eri mieltä oli taivuttava jonkinlaiseen kompromissiin. Osanottajille oli annettu oman hallituksen kanta etukäteen, joten siitä ei voinut kovin mahdottomasti poiketa.

Simulaatiosta on todettava, että erityisesti Ranskan, Portugalin, Espanjan ja Iso-Britannian "ministerit" olivat sisäistäneet varsin hyvin suurvaltaroolinsa. Pienten neuvotteluiden jälkeen saimme aikaan kompromissin esitettyyn asiakohtaan

1. Välissä piti pitää neuvottelutauko, jossa tein sitten sopimusta asiakohdasta 2, voidakseni kannattaa asiakohdan 1 kompromissia. Näinhän me Välimerellä asiat hoidetaan, eikö vain ;-)

Muiden osapuolten, erityisesti Pohjoismaiden tarjouksista, eli lehmänkaupoista en ehtinyt ottaa selvää.

Innostuimme sen verran simuloimaan, että jouduimme tyytymään vain asiakohdan 1 päättämiseen. Mutta hyvä julistus ja toimenpide saatiin ajalliseksi.

Vakavasti ottaen simulaatio osoitti ministerineuvoston yksimielisyyspäätösten hankaluuden. Tämän pohjalta ymmärtää paremmin vierailleiden politiikoiden pohdinnat erilaisista päätösmenettelyistä. Jokainen puhuu tietenkin itselleen tärkeistä asioista, ja päätösten tekeminen on politiikoille tärkeä asia.

UKKO METSOLA:

Ukko Metsola kertoi käytännössä miten EU-asioiden valmistelu pyörii Suomen osalta.

Kun Suomessa on suuri valiokunta, jolle pitää esitellä EU-asioita, on tästä seurauksena tietty viikkorytmi virkamiehillä ja politiikoilla.

Oleellisinta on, että erityisavustajat, virkamiehet (ja suuri valiokuntakin osaltaan) putsaavat valmisteluvaiheessa kiistattomat asiat pois. Tällaiset asiat ovat lähinnä nuijankopautuksia ministerineuvoston kokouksessa. Sinänsä oli mukava kuulla, että on olemassa helppojakin asioita.

Kiistanalaisissa asioissa tarvitaan varsinaisesti politiikkoja asian ratkaisuissa, ja lopulta ministerineuvosto tekee asiassa päätökset.

PETER EKHOLM:

Itälaajentuminen oli Peter Ekholmin alustuksen aiheena.

Tässä asiassa näyttäisi olevan, että sisämarkkinat eivät herätä suuria intohimoja.

Suurimmat intohimot ovat poliittisia, ja liittyvät moneen muuhun asiaan kuin talouteen. Ajatellaanpa nyt jotain kansallisidentiteettiä.
Hakijamaista voi todeta, että varsin sekalainen seurakunta on tulossa.

EU:sta laajentumisen jälkeen. Tästä on seurauksena, että asioiden käsittelyssä syntyy uudenlaisia liittoja uusien ja vanhojen jäsenmaiden välillä. Tunnetusti Pohjoismaatkaan eivät ole olleet mikään yhteinen ryhmä EU:ssa.

Mielenkiintoinen oli havainto, että EU-jäsenyyden hakeminen / hyväksyminen luo uskomattoman määrän erilaisia populismin aiheita eri maihin. Tästä meillä on Suomessakin kokemusta….
Tällä hetkellä EU-integraatiossa on monenlaisia jännitteitä:

- isot ↔ pienet
- etelä ↔ pohjoinen (<> itä uutena?)
- katolinen ↔ protestanttinen
- federalistit ↔hallitusten välisyyden kannattajat
- nettomaksajat ↔ nettosaajat
- perustajat ↔ tulokkaat

Tämän perusteella on ymmärrettävää, että EU-laajentumiseen suhtaudutaan hyvin monella tavalla.

TIMO RANTA:

Uudistuva EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka oli tämän alustuksen aihe.

Varsin pian yleisön vaatimuksesta pohdinta alkoi keskittyä yhteisen puolustuksen ympärile. T. Ranta oli varsin tietoinen yleisestä suomalaisesta keskustelusta, jossa todetaan Suomen ajautuvan vähitellen liittoutumisen tielle.

T. Ranta osoitti millaisia esteitä on yhteisen puolustuksen edessä:

1. muutamassa maassa, erit. Tanska, Ruotsi ja Iso-Britannia, on melko vahva vastustus tälle asialle.
2. näiden maiden taivuttaminen ei välttämättä onnistu lähiaikoina.

Toisaalta kriisinhallinta on noussut keskeiseksi kysymykseksi tällä alueella. Yleisesti ottaen koko kriisinhallinnan hallinta poliittisesti näyttää olevan vaikeaa, sekä EU:ssa että NATOssa. Toisaalta EU:lla on tähän hyvät edellytykset, koska EU:lla on eri puolella maailmaa edustustoja, ohjelmia, jne. Tämän pohjalta kriisin ennakointiin ja hallintaan on mahdollisuuksia. Toisaalta rauhaan pakottaminen on todella vaikea päätös tehtäväksi.

PIIA-NOORA KAUPPI:

MEP Piia-Noora Kauppi (EPP-ED, kok.) piti alustuksen europarlamentaarikon työstä ja arjesta.

Edellä totesin aiemmin, että EU-tasolla kansalliset puolueet menevät limittäin.

P-N. Kauppi vahvisti tämän ilman eri pyyntöä toteamalla, että EU-parlamentissa muodostuu yleensä jonkin asian ympärille kannattajien ja vastustajien omat ryhmät.

Kun nämä ryhmät sitten vaihtuvat eri asioiden mukaan, ovat EU-puolueet suhteellisen eläväisiä ryhmittymiä.

Kansalliseen parlamenttiin verraten EU-parlamentin lisämauste on eri jäsenmaiden erilaisten järjestelmien ymmärtäminen. Kotimaassa riittää, kun on oman asiansa asiantuntija. Eli pientä opiskeltavaa riittää koko ajan.

EU:n työrytmi on seuraava:

- viikko täysistuntoja
- kaksi viikkoa valiokuntatyöskentelyä
- viikko poliittisten ryhmien kokouksia.

Lopulliset ja tärkeimmät päätökset tehdään lopulta poliittisten ryhmien kokouksissa. Täysistuntoviikot ovat sitten tehtyjen päätösten äänestämisiä.

Merkittävin uusi tieto oli, että täysistuntoviikolla on äänestyksiä sen verran runsaasti, että parlamenttiryhmät valmistavat äänestyslistat valmiiksi. Varsinaiset äänestykset ovat monesti käsiennostoja suhteellisen nopeassa tahdissa äänestyslistan mukaan. Toki on olemassa muitakin äänestystapoja.

SL 28.2: Jälkiarviointia (2014)?

Tietysti kaikkien Euroopan Unionin jäsenmaiden toiminta EU:ssa pitää jotenkin järjestää, ja jälkeenpäin voi todeta, että vanhat sopimukset eivät olisi ehkä enää toimineet laajentuneessa unionissa. Jäsenmaita on nykyisin 28 (tilanne 2014), joten päätöksenteon järjestelmiä on pitänyt käytännössä sovitella verrattuna alkuperäiseen kuuden valtion unioniin.

Tunnetulla tavalla Euroopan Unionin lainsäädäntöaloitteet tulevat Komission kautta, jonka jälkeen ministerineuvosto ja parlamentti osallistuvat omalla tavallaan lainsäädäntöaloitteiden käsittelyyn. Käytännössä jokin lainsäädäntöaloite voi viedä vuosiakin riippuen aiheen vaikeudesta. Itse [31] olen vastannut useampaan Komission järjestämään kuulemiseen.

Nykyisin moni asia hoidetaan tietokoneistettuna, ja mm. seuraaviin tietokantoihin olen tutustunut:

- PreLex: http://ec.europa.eu/prelex/apcnet.cfm?CL=fi
- OEIL: http://www.europarl.europa.eu/oeil/
- IPEX: http://www.ipex.eu/
- EurLex: http://eur-lex.europa.eu/
- Euroopan Unionin virallinen lehti: http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html
- Komission asiakirjojen rekisteri: http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/index.cfm

Voi todeta, että eri instituutiot EU:n sisällä ovat valinneet erilaisia tietoteknisiä ratkaisuja omalla toiminnalleen, joten instituutioilla on esimerkiksi vaihtelevia tietokantaratkaisuja. Jotenkin ne saadaan toimimaan yhteen, mutta hallinnollisesti ja teknisesti kyseessä on monenlaista vääntöä.

Kun EU:ssa on asukkaita vuoden 2012 arvion mukaan yli 500 miljoonaa, niin tietystikin sähköisillä järjestelmillä voidaan rakentaa erilaisia tietopalveluita [32] itsepalvelun periaatteella, jolloin EU:n eri instituutioiden asiakirjat voi hakea suhteellisen helposti vaivaamatta instituutioiden työntekijöitä.

Suomalaisessa yhteydessä suuri valiokunta on osoittautunut aivan asianmukaiseksi järjestelmäksi, ja suuren valiokunnan kuulemisjärjestelmä pyörii koko ajan. Lisäksi suuri valiokunta pyytää eri valiokunnilta lausuntoja tarpeen mukaan. Käsittääkseni on niin, että kansalliset parlamentit pidetään tietoisena lainsäädäntöaloitteista tuolla IPEX-järjestelmällä.

Kirjoitushetkellä (1.4.2014) on Euroopan parlamentin vaaleihin liittyen on useampi ehdokas aloittanut kampanjoinnin. Itse osallistuin vaalitilaisuuteen 30.3.2014, jossa oli kolme nuorta ehdokasta ja sitten yksi hieman kokeneempi parlamentin jäsen. Lähetin tilaisuuden jälkeen kannustusviestin nuorille ehdokkaille, ja erikseen vielä tietoa minun lausuntojen www-sivusta.

Suomessa on kehitteillä [33] erilaisia sähköisiä ratkaisuja, joissa kansalaiset voivat osallistua jollain tasolla lainsäädäntöaloitteiden käsittelyyn. Kovasti kannustin nuoria ehdokkaita kertomaan näistä mahdollisuuksista.

Perusajatukseni: Poliitikoiden pitää aina ja kaikkialle kertoa kansalaisten osallistumismahdollisuuksista. Vanha tapa jättää äänestäjät vain yksittäisen ehdokkaiden antamien tietojen varaan on tosiaan menneestä maailmasta, ja uusiakin osallistumismahdollisuuksia on.

---

31 http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html, Jukka Rannilan laatimia lausuntoja eri aiheisiin

32 http://europa.eu/, alkaen EU:n viralliselta www-sivulta pääsee kiinni monenlaisiin asiakirjoihin

33 http://demokratia.fi/, tämä jakaantuu neljään erityispalveluun: kansalaisaloite, kuntalaisaloite, valmisteluvaiheen ehdotusten arviointi ja lausuntopalvelu viranomaisten lausuntopyyntöihin.

SL 29: Puolueiden lukumäärän laskeminen?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 29.1: Lähettämäni viesti (1.8.2001)

Nuorsuomalaisten kohtalon perusteella oletan puolueiden määrän nykyisestä laskevan, jos nykyinen kehitys jatkuu. Lähinnä kaikkein pienimmät häviävät, ja vasemmalla laidalla tapahtuu yhdistymistä.

Jos puolueiden määrä alkaa rajusti kasvamaan, olemme oman tulkintani mukaan silloin siirtyneet laadullisesti uuteen aikakauteen. Tällaisena voi pitää aiemmin ollutta teollistumiskautta ja sitä edeltäneen sääty-yhteiskunnan muuttuminen. Tapahtuuko tällainen muutos minun elinaikana, onkin jo mielenkiintoisempi kysymys.

Mutta mielenkiintoista nähdä kuinka [poistettua] porukalle käy.

Itse ohjelma on puolueohjelmien tapaan yksi tulkinta todellisuudesta, joka tulee törmäämään muihin tulkintoihin, jolloin varsinaisesti yksikään ohjelma ei tule toteutumaan täydellisenä.

SL 29.2: Miten kävi (2014)?

Vuoden 2014 tilanteessa tiedämme hyvin, että Perussuomalaiset rp sai suhteellisen suuren kannatuksen vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. Tunnetulla tavalla Perussuomalaiset rp:n edustajat esittävät väittämiä ”vanhoista puolueista”. ”Vanhoja puolueita” taitavat olla kaikki muut eduskunnassa edustetut puolueet.

Nuorsuomalaiset olivat yksi tähdenlento, ja tunnetulla tavalla nuorsuomalaiset eivät saaneet edustajia yhden vaalikauden jälkeen.

Olin ehkä väärässä kuitenkin: puolueiden yhdistymisiä ei tullut.
Olin ehkä oikeassa kuitenkin: uusia puolueita ei kovin äkkiä Eduskuntaan tule.

SL 30: Mitä poliittiset järjestöt tarjoavat?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 30.1: Poliittisten nuorisojärjestöjen tarjonnasta (28.8.2001)

[poistettua]

Kun käyt osoitteessa
[poistettu www-osoite]
ja valitset sieltä nuorisoasuntoselvityksen [34] linkin, palautuu varmaankin viime vuoden aloite asumisasioiden seminaarista.

Tämän aloitteen perusteella liitto järjesti oman seminaarinsa asuntoasioista.

[poistettua]

Oman näkemykseni mukaan hommassa muutama perusongelma:
a) perinteiset ristiriidat ovat hävinneet
b) perinteisten ristiriitojen mukaisia yksinkertaisia perusratkaisuja ei ole
c) ongelmien käsittely vaatii nykyään voimakasta erikoistumista
d) kokonaisuutta on vaikea hallita
e) ihmiset rakastavat yksinkertaisuuksia ja selkeitä erimielisyyksiä.

Muutama esimerkki valaissee asiaa:
a)
- oikeistolainen tavoite markkinataloudesta on toteutunut
- vasemmistolainen tavoite hyvinvointiyhteiskunnasta on toteutunut
- keskustan ja vasemmiston ajama sivistystavoite on toteutunut
- maan/työn/pääoman merkitys on muuttunut rajusti
- on syntymässä uusia kysymyksiä, joita "vanhojen" puolueiden aate/etujärjestöperinne ei ole koskaan edes pohtinut: siirtolaisuus, väestökäyrät teollisuusmaissa, kansainvälistyminen, teknologia, kansainvälinen resurssijako, jne.
- toisaalta erilaisten tutkimusten mukaan ihmisten identiteetin rakennus on yhä kirjavampaa
b)
- ennen oli helppoa määrätä tehtäviä valtiolle
- valtion tehtävien lisääminen ei ole yksiselitteinen ratkaisu
- kylmän sodan aikainen pelottelu vastapuolella ei enää oikein toimi
- ennen vannottiin oman porukan nimiin
- kun oli oma porukka, ja identiteetti oli tämän mukainen, oli helpompi toimia
c)
- asioiden kansainvälistyminen vaatii laajempaa ymmärrystä yli oman kansallisvaltion
- poliitikkojen kannattajat haluavat selkeitä ratkaisuja / perusteluja

34 Nykyisin selvityksen www-sivut ovat seuraavassa osoitteessa: http://www.jukkarannila.fi/selvitys/

- tosiasiassa päätöksiä tehdään aikamoisessa sumeudessa
- päätöksentekojärjestelmään kohdistuu monenlaisia ristipaineita
d)
- toisaalta monenlaisia asioita hallittavaksi on niin paljon, että päätöksentekojärjestelmät ovat ylikuormitettuja
- yksittäinen edustaja ei voi keskittyä kaikkeen
e)
- tavallinen peruskansalainen kaipaa kuitenkin elämäänsä selkeyttä
- olisi mukava olla suomalainen, työssä käyvä, jne.
- erilaisten liikkeiden nousu kertoo tästäkin; yhdellä ratkaisulla hoidetaan koko maailma kerralla kuntoon
- kun asioista on aina vain vaikeampi keskustella, on helpompi keskustella henkilöistä. Hyvänä esimerkkinä tästä on suomalaiset presidentinvaalit 1990-luvulla
- henkilöiden välisten erimielisyyksien kautta on helpompi hahmottaa maailmaa.

Mitä tästä monimuuttujayhtälöstä sitten seuraa?

1. poliittisilla järjestöillä on haasteita edessään.
2. poliittisten joukkoliikkeiden aika taitaa olla joksikin aikaa ohi.
3. poliittisten järjestöjenkin jäsenistö moninaistuu.

Eli yhteenvetoon.

Tarjoamme uusille/vanhoille jäsenille:

- osastotoimintaa
- piirin toimintaa
- liittokokouksia
- osallistumista henkilövaaleihin
- vaalitoimintaa.

Mitä tarjonnan pitäisi olla tulevaisuudessa? Tätä olisi hyvä pohtia oikein urakalla. Toisaalta meillä on ollut ryhmä [poistettu], mutta näistä pohdinnoista en tiedä yhtään enempää. Toisaalta puolueen puolella on istunut strategiatyöryhmä, mutta tulokset ovat jääneet melko vähäisiksi.

Sama ongelma on säilynyt, kuten [poistettua] 30.7.2001 viestistä voi todeta, eli politiikka yleisesti ottaen on melko reaktiivista. Tähän olen itsekin viitannut joissain sähköpostikirjoituksissa. Politiikka on nykyään juoksemista paikasta toiseen sekä kaiken mahdollisen kommentoimista ilman selkeitä painopisteitä, eräänlaista harmaata mössöä.

Strategisen otteen luominen on äärimmäisen vaikeaa, tähän tulokseen ovat tulleet kaikki tutkijat ja käytännön ihmiset.

Mutta katsellaan eteenpäin. Aina aiheesta voi yhden tilaisuuden järjestää; ehkä se helpottaa paikalla olijoiden ahdistusta.

SL 30.2: Mitä poliittiset järjestöt tarjoavat nykyään (2014)?

Aikaisemmin (esim. Rannila 2012, luku 94) viittaan jälleen kerran siihen tosiasiaan, että ihmisiä on vaikea saada yksittäisen puolueen tilaisuuteen.

Käytännössä pitäisi järjestää useamman puolueen yhteistilaisuuksia, mutta niiden oikea järjestäminen vaatii aivan mielettömän työmäärän, koska jokainen asia pitää varmistaa useamman kerran riippuen tilaisuuteen osallistuvien puolueiden määrän mukaan.

Maailmasta on tullut entistä monimutkaisempi, ja yllättäviä tilanteita tulee koko ajan lisää. Luin Taleb (2010) noin pintapuolisesti, ja Taleb esittää vahvan käsitteen ”Mustasta joutsenesta”. ”Musta joutsen” voisi olla erittäin epätodennäköisen ilmiön todellistuminen ilman mitään ennakkovaroitusta.

Esimerkiksi 11.9.2001 (tunnettu myös termillä ”9/11”) terroristi-iskut New Yorkissa voi luokitella olevan ”Musta joutsen”, koska hyvin harva meistä osasi moista tapahtumaa odottaa.

Välillä olen pohtinut Yhteiset asiat ry:n tarvetta. Eli poliittisia aiheita pitäisi kouluttaa ilman sitoumusta mihinkään puolueeseen. Kyllä väki sitten johonkin puolueeseen voi liittyä, jos sen katsoo tarpeelliseksi.

Tässä kohtaa voisi tehdä katsauksen kohtiin a)-e) (edellisestä luvusta)

a) Itse olen joskus kirjoittanut Elämän Tärkeimmästä Asiasta, jonka ympärille yksittäinen puolue on voinut järjestäytyä. Erityisesti vanhemmista puolueista voi todeta, että on näitä tärkeitä asioita tullut ja mennyt eri tahdissa.

b) Jossain yhteyksissä on puhuttu/kirjoitettu monimutkaisista ongelmakokonaisuuksista, joiden ratkaisu sektorikohtaisena ratkaisuna ei aina onnistu.

c) Erikoistuminen on tietysti edelleen päivän sana monelle politiikassa ja/tai hallinnossa vaikuttavalle henkilölle. Ongelma on tietysti kokonaisvaltainen ajattelu.

d) Kokonaisvaltaisuus on edelleen vaikeaa.

e) Yksinkertaistamiset ja vastakohtien esittelyt ovat edelleenkin päivän sana monessa yhteisössä.

SL 31: Avoimuuden erilaisista asteista?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 31.1: Eri järjestöjen keskusteluun perustetut sähköpostilistat (2.8.2001)

Kiitoksia viestistä. Jostain syystä osasin lukaista, että viesti on pistetty eteenpäin [poistettua] keskustelulistalta.

Näin kesällä on vielä aikaa pohdiskella asioita. Pian alkaa taas luennot, ja normaali aherrus. Töissä lepääminen on pian ohi ;-)

Elikkä pari asiaa:

1.
Pistä liiton päässä vauhtia, että [poistettua] keskustelulistalle liittymisestä olisi kunnon ohjeet, ja että liitonkin työntekijätkin ymmärtäisivät, ettei pelkkä maininta keskustelulistan olemassaolosta ei riitä. [poistettua]

Kyllä nykyaikana pitää olla selkeä linkki sähköpostilistan liittymissivulle, josta löytyvät ohjeet.

Monien muiden puolueiden osalta keskustelulistoille liittyminen ja poistuminen on melko helppoa. Mallikelpoisin oli [poistettua].

Olin alkuvuodesta 2000 pari kuukautta muutaman puolueen/nuorisojärjestön listalla, ja seurasin keskustelua, mutta en osallistunut keskusteluun. Tarkemmin ottaen Vihreä liitto, Vasemmistonuoret, Demarinuoret sekä Keskustanuoret. [poistettua] osalta olin jonkun aikaa [poistettua]-tiedotuksessa mukana, mutta en ole enää.

En jaksanut vuonna 2000 ryhtyä moittimaan niitä puolueita/nuorisojärjestöjä, joiden sähköpostilistoille liittyminen on hankalaa. Jos kotisivuilla ei ollut kunnon ohjeita, en sitten liittynyt listalle.

Mutta pistä sinä asiaa eteenpäin omassa järjestössäsi. Mielestäni ei ollut kuitenkaan kohteliasta räksyttää valtavasti, kun ole [poistettua] jäsen.

Erittäin mallikelpoisesta sähköpostilistatiedotuksesta on erinomainen esimerkki TEKES.

2.
Sitten DEFENS-asiaa.

ESN:n seminaarissa mainitsin SITRAn tekemästä tutkimuksesta, jossa oli tutkittu kansalaisjärjestöjen suhtautumista globalisaatioon. Kannattaa lukaista kirja, ja ohessa on linkit

tutkimushankkeen WWW-sivuille: [SITRAn vanhan www-sivun osoite]

Globalisaatioon näyttää olevan kaksi suhtautumista:

- globalisaatio edistää kaikenlaista hyvää (DEFENS)
- globalisaatio edistää kaikenlaista surkeutta (moni muu järjestö).

Tässäkin asiassa törmää jälleen kaksi tulkintaa samasta asiasta. Uskoisin, että molemmilla osapuolilla on sama tavoite: ihmisille hyvä elämä.

Tässä tulemme jälleen klassiseen menettelytapaerimielisyyteen, eli varsinainen kiista koskee menettelytapoja, ei tavoitetta. Tätähän muuten politiikka taitaa olla; kaikkien puolueohjelmien mukaan tavoite on kaikkien ihmisten hyvä elämä – kaunis ajatus sinänsä.

Toisaalta on hyvä tiedostaa, mikä näissä aatevirtauksissa on taustalla. Globalisaatiosta näyttää tulevan uudenlainen jakaja puolueiden välillä ja sisällä. Tosin käsitteen määrittely on riippuvainen määrittelijästä, joten väiteltävää riittää vielä pitkäksi aikaa.

Kävin kuitenkin DEFENSin www-sivuilla, ja sieltä eksyin heidän sähköpostilistansa ylläpitäjien sivuille. Tämä lista kuuluu "World Politics"-ryhmään, klikkaa: [vanha www-sivu]

Kun sitten tarkastelee millaisia listoja on "World Politics" -ryhmässä, huomaa sekä globalisaation vastustajien (sekä osaksi kannattajien) koostuvan monenlaisista ryhmistä.

Eli SITRAn tutkimus on ollut aivan kohdallaan – näinhän tutkimuksen on oltava aikaansa edellä.

Eli vastaus kysymykseen: kävin DEFENSin www-sivuilla.

[poistettua]

Aina kannattaa käydä kuuntelemassa, vaikka ei kaikesta ymmärtäisikään.

SL 31.2: Kaikille avoin vai kaikilta kielletty?

Tampereella kesästä 2001 alkaen kuljin useamman puolueen Tampereen yliopistossa toimivien (koulutus)poliittisten järjestöjen tilaisuuksissa. Pitäisi tietysti tarkistaa kalentereista tilaisuuksien määrä ja laatu.

Seurailin jonkin aikaa viiden poliittisen nuorisojärjestön (keskustelu)listaa, ja eri järjestöillä oli erilaisia ratkaisuja tähän liittyen: kaikille avoimia listoja ja vain järjestön sisäiseen keskusteluun tarkoitetut listat. Tarinan yksi opetus on, että järjestöillä ei ollut mitään rekisteriselostetta sähköpostilistoista.

Nyt voi virkkeen kirjoitushetkellä todeta, että erilaiset sähköiset foorumit ovat tulleet jäädäkseen. Sähköisen foorumin avoimuus riippuu sähköisen foorumin taustaryhmän päätöksistä, on avointa ja suljetumpaa foorumia. Edellä mainitussa journalistin ohjeissa on liite yleisön tuottamasta aineistosta tiedotusvälineiden verkkosivuilla. Foorumit ovat kehittyneet hyvin paljon vuoden 2001 jälkeen.

Lisäksi voi todeta, että järjestelmiin liittyvät rekisteriselosteet ovat lisääntyneet, ja niissä on monesti hyvät merkinnät verrattuna vuoden 2001 tilanteeseen.

Vuoden 2001 jälkeen globalisaatio on tietysti edennyt eri tavoin. Vuoden 2014 tilanteessa on kehitteillä/toiminnassa erilaisia unioniratkaisuja: esim. Euroopan Unioni, ASEAN, Afrikan Unioni. Mielenkiintoista on jatkossa nähdä, että miten erilaiset unionit koettavat jatkossa hallita globaaleja ongelmia. Käytännössä moni ongelma on nykyään täysin kansainvälinen ja useamman valtion alueelle ulottuvia. Eri unionit ovat erilaisia (hallinnon) virityksiä, ja niiden tehokkuuden aste on mielenkiintoinen jatkossa seurattava aihe.

Sen verran täytyy todeta, että DEFENS-asiasta ei ole mitään muistikuvia näiden viestien lähettämisen jälkeen (vrt. vuosi 2014). Eli pitäisi perehtyä tarkemmin asiaan uudelleen.

SL 32: Näkökulmien lukkiutumisista edelleen(kin)

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 32.1: Saman asian jankutusta (26.9.2001)

Meikäläisen kotisivulta
[vanha osoite]
on linkki tekemääni [35] nuorisoasuntoselvitykseen, joka on ollut meikäläiselle erittäin merkittävä oppimisprosessi. Vilkaise ihan kiusaksi selvityksen päiväkirjaa, niin ymmärrät miksi näin on.

Selvityksen perusteella olen muuttanut monia käsityksiäni poliittisesta toiminnasta. Viestin ohessa (allekirjoituksen jälkeen) on lainauksia loppuraportin sivulta 25. Koko loppuraportti kannattaa ladata www-sivulta ja lukea joskus.

Omina mielipiteinäni olen todennut seuraavia, mutta en ole niitä kirjannut loppuraporttiin:

1. on melkein sama, mihin poliittisen järjestöön kuuluu
2. kannattaa tutustua laajasti moniin poliittisiin järjestöön
3. liittolaiset tulevat yllättäviltä suunnilta
4. vastustajat tulevat yllättäviltä suunnilta
5. ihmisten osaamattomuutta ja osaamista on yllättävillä ihmisillä, sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä
6. todellinen yhteistyö ihmissuhdetoimintaa, jossa vaaditaan sitoutumista
7. sitoutuneet ihmiset löytyvät yllättävistä paikoista.

[poistettua]

Eli laita viestiä takaisin, niin sovitaan paikka ja aika tarkemmille keskusteluille.

[poistettua]

T: Jukka Rannila

Lainauksia loppuraportin sivulta 25:
”
8.4. Suositukset poliittisten nuorisojärjestöjen piirijärjestöille Etelä-Pohjanmaan alueella

Nuorisoasuntoliitto ry:n jäsenjärjestöinä olevien poliittisten nuorisojärjestöjen piirijärjestöjen suhtautuminen nuorisoasumiseen on ollut hyvin vaihtelevaa. Kiinnostusta on ollut henkilöstä riippuen erittäin paljon tai ei ollenkaan.

Selvitystyön tuloksena voi todeta, että piirijärjestöjen suhtautumisella ei ole mitään tekemistä sen tosiasian kanssa, että liitot ovat Nuorisoasuntoliitto ry:n jäsenjärjestöjä.

35 Nuoriasuntoselvitys on nykyään tässä osoitteessa: http://www.jukkarannila.fi/selvitys/

Piirijärjestöjen kannattaa koota asumisasioista kiinnostuneita jäseniään yhteisiin koulutustilaisuuksiin. Yhden piirijärjestön asumisasioista kiinnostuneet ovat liian pieni joukko koulutettavaksi. Erilaisilla asumismuodoilla on omia järjestöjään, ja ne tulevat antamaan mielellään koulutusta poliittisesti aktiivisille nuorille.

.....

Vastuullisten päättäjien kasvattaminen on poliittisten nuorisojärjestöjen tehtävä, ja asumisasioiden yhteiskunnallisen puolen kouluttamisen ympärille piirijärjestöillä olisi mahdollisuus järjestäytyä.
”

SL 32.2: Puolueiden sisäisestä väännöstä

Tosiaan vuoden 2001 aikana siirryin Tampereella opiskelemaan tarkoituksena suorittaa puuttuvat osuudet maisterin tutkinnosta (kts. Rannila 2013: luvut 107 ja 125 erityisesti). Eli Seinäjoella olin suorittanut jo melkoisen osan vaadittavista opintojaksoista kevääseen 2001 mennessä.

Edellä mainitulla tavalla kuljin kesästä 2001 alkaen erilaisissa tilaisuuksissa Tampereella, ja kaikki tilaisuudet eivät olleet Tampereen yliopistossa toimivien poliittisten järjestöjen tilaisuuksia. Lisäksi edellä mainituilla tavoin poliittisilla järjestöillä oli siis erilaisia tiedotuslistoja.

Tunnetulla tavalla [36] Tampereen yliopiston ylioppilaskunta (TAMY) oli melkoinen lausuntoautomaatti, ja erilaisia kannanottoja laitettiin julkisuuteen TAMY:n nimissä. Perusongelma on, että TAMY:n jäsenyys oli/on käytännössä pakkojäsenyys, jolloin TAMY:n pitäisi luonnollisesti edustaa kaikkia jäseniä.

Vastaavalla tavalla metsänhoitoyhdistyksien jäsenyys oli aikanaan pakkojäsenyys ja nyt on hieman löysätty metsänhoitoyhdistyksien jäsenyyden ehtoja. Merkittävä ero on kuitenkin siinä, että metsänhoitoyhdistykset ovat täysin keskittyneet metsänomistajien edunvalvontaan ja jäsenille tarjottaviin metsänhoidon palveluihin.

Muistan TAMY:n jotain edustajiston kokouksista. Eri henkilöt painottivat ”pelkän” edunvalvonnan ja erilaisten palveluiden hoitamista mahdollisimman tehokkaasti. Toisella puolella oli tarkoitus olla vahva toimija laajemmalla (maailmanparannuksen) asialistalla. Edellisestä seuraa, että TAMY:n nimissä ajettiin julkisuuteen hyvin erilaisia (maailmanparannuksen) kannanottoja, ja osa näistä lausunnoista aiheutti kipakoita vastineita ja/tai arvostelua eri suunnissa.

TAMY:n nykyisen pääsäännön 3. §: ”Ylioppilaskunnan lailla säädettynä tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä.” Näin kyseinen pykälä mahdollistaa erittäin laajan toimintavapauden.

Ylioppilaskunnissa myllytetään läpi kaikkien puolueiden edustajat omaksumaan poliittisesti innokkaiden henkilöiden maailmankuvaa; tietystikin samalla myllytetään oman puolueen asialista väitellessä valittavista toimintalinjoista. Näin valitettavasti jäykistetään maailmankuvaa pysyvästi.

36 http://www.tamy.fi/, Tampereen yliopiston ylioppilaskunta (TAMY)

SL 33: Mosaiikki?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 33.1: Puolueiden sisäistä fraktioista (28.9.2001)

Hei,

[poistettua]

Niin,

Väittämä 1 vaatii ehkä hieman selittämistä. Esim. [poistettua] sähköpostilistalla tulee niin monenlaisia kommentteja, että on vaikea uskoa henkilöiden olevan samassa poliittisessa liikkeessä. [poistettua]

Tähän väittämään antaa tukea Matti Virtasen väitöskirja "Fennomanian perilliset", jossa hän esittelee melko mielenkiintoisen ajatuksen. Olin tämän väitöskirjan väitöstilaisuudessa, kun luennon jälkeen oli aikaa. Olennainen väittämä Virtasella on, että MYÖS poliittiset järjestöt sisältävät monenlaisia sukupolvisia fraktioita. Taustalla on teoriaa aiheesta.

> **[Toim. huom. väitöskirjaa ei saanut sähköisessä muodossa 2.4.2014 tilanteessa.]**
> **[Viite kuitenkin: Virtanen (2001)]**

Kun näitä sukupolvisia fraktioita sitten syntyy useita, ovat poliittiset järjestöt siten kokoelma erilaisia keskenään erimielisiä joukkoja. Lisäksi erimielisyys on myös sisäistä. Samalla perusteella mielestäni tulet aina löytämään samaa mieltä olevia monesta eri puolueesta, mutta monessa yksittäisessä asiassa on erimielisyyttäkin.

Tämän pohjalta todellisten vastustajien ja kannattajien löytyminen yllättäviltä suunnilta ei ole yllättävää.

Ehkä [poistettua] tapauksessa sisäiset fraktiot ovat niin vähäisiä, että sisäisiä ryhmittymiä on vaikea havaita. Jos [poistettua] puolueen puheenjohtajasta ei tarvitse äänestää, niin se on merkki vahvasta sisäisestä yhtenäisyydestä. Tosin tätä en tiedä varmasti. Vastaavasti esim. [poistettua] tapauksessa istuvan puheenjohtajan on pitänyt uhata eroamisella, joka on mielestäni merkki sisäisistä erimielisistä ryhmittymistä.

Eli kyllä voit laittaa väitteitä eteenpäin. Tosin vanhassa väitteessä 2 oli kirjoitusvirhe, joten tässä ne uudelleen. Pyynnöstäsi hieman muutettuna.

Kiistanalainen väittämä 0: on melkein sama, mihin poliittisen järjestöön kuuluu

"Uudet" väittämät:

1. kannattaa tutustua laajasti moniin poliittisiin järjestöihin
2. liittolaiset tulevat yllättäviltä suunnilta
3. vastustajat tulevat yllättäviltä suunnilta
4. ihmisten osaamattomuutta ja osaamista on yllättävillä ihmisillä, sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä
5. todellinen yhteistyö ihmissuhdetoimintaa, jossa vaaditaan sitoutumista
6. sitoutuneet ihmiset löytyvät yllättävistä paikoista.

Eli laita kaikessa rauhassa "uudet" väittämät 1-6 eteenpäin.

SL 33.2: Vastakkainasetteluiden esittelyä?

Kumpi on kovempaa vääntöä? Puolueiden sisäinen vääntö on kovinta mahdollista politiikkaa? Puolueiden välinen vääntö on kovinta mahdollista politiikkaa? Tähän minulla ei ole valmista vastausta.

Tosiasiallisesti kaikki Eduskunnassa toimivat nykyiset puolueet ja/tai niiden erinimiset edeltäjät ovat olleet valtakunnallisesti vastuussa hallituspuolueena.

Kirjoitushetkellä on tiedossa, että 23.3.2014 silloiset hallituspuolueet (Kokoomus, SDP, Vihreät, Vasemmistoliitto, RKP ja KD) ja silloiset oppositiopuolueet (Keskusta ja Perussuomalaiset) sopivat menettelytavasta, jolla Sote-uudistusta aloittaan virittelemään kahdeksan puolueen kanssa. Tähän liittyen teksti Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote:

> Hallituspuolueet sopivat 23.3.2014 yhdessä oppositiopuolueiden kanssa sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta. Tarkoitus on järjestää kaikki sote-palvelut viiden vahvan alueellisen järjestäjän toimesta. Alueet rakentuvat nykyisten erityisvastuualueiden pohjalta ja ne tukeutuvat olemassa oleviin toimiviin rakenteisiin.

Mielenkiintoisella tavalla Vasemmistoliitto r.p. päätti lähteä hallituksesta ns. kehysriihen jälkeen (2014). Myöhemmin myös Vihreä liitto r.p. jätti hallituksen (2014).

Jatkossa jääkin nähtäväksi, että miten hallituksessa jatkavat viisi puoluetta ja kolme oppositiopuoluetta pystyvät virittelemään Sote-uudistuksen uudet kuviot.

Heti 23.4.2014 jälkeen alkoivat erilaiset puolueiden sisäisen pyykinpesun keskustelut, joissa epäiltiin eri aiheita liittyen saavutettuun sopuratkaisuun. Tietystikään tuo sisäinen pyykinpesu ei pysy vain yksittäisen puolueen sisällä, ja väistämättä osa tästä ajautuu julkisuuteen tiedoksi.

Tietysti tiedotusvälineille kaikenlaiset myötä- ja vastaväitteet on erinomaista aineistoa, koska erilaisten vastakkainasetteluiden esittely on yksi tiedotusvälineiden uutisointitapa.

SL 34: Eri linjoja – edelleen

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 34.1: Saman toistoa (29.9.2001)

Hei,

Tässä on muistiona yhteenveto keskustelujen oleellisimmista kohdista. Mitään sitovia nämä eivät ole, mutta hyvä kuitenkin muistaa.

1.
[poistettua] suuri ajatus TAMY:n edustajistossa: ylioppilaskunnan roolin selkiyttäminen. TAMY ei ole mikään kansalaisjärjestö, vaan yliopiston opiskelijan edunvalvoja. Eli TAMY:n roolina ei olisi ottaa kantaa jokaiseen mahdolliseen ajankohtaiseen poliittiseen asiaan.

Tämä sopii meikäläisen linjaan. Ensinnäkin TAMY:ssa on "pakkojäsenyys", joten on outoa sitten esiintyä kaikkien mielipiteen edustajana, ja tehdä hyvin kiistanalaisia kannanottoja. Minunkin piti maksaa jo vuonna 1999 "pakkomaksu", ja kannanottoja on tehty meikäläisenkin nimissä, vaikka opiskelin siinä vaiheessa vielä Seinäjoella.

Tarkemmat tavoitteet ovat [poistettua] osalta vielä selkiyttämättä. Mutta eiköhän se siitä.

2.
[poistettua] Lisäksi TAMY:n edustajiston kokoukset ovat avoimia, kuten jo yhdessä kokouksessa istuinkin hämmentämässä.

[poistettua]

3.
Muuten asioissa ei pitäisi olla epäselvyyttä. [poistettua]

SL 34.2: Mikä tilanne vuosia myöhemmin?

Tosiaan istuin muutamassa Tampereen yliopiston ylioppilaskunnan (TAMY) edustajiston kokouksessa. En tietystikään enää muista kaikenlaisia yksityiskohtia.

Edellä lainatussa keskustelussa on pohdittu kahta toimintamallia: pelkkä edunvalvonta vai laajempi maailmanparannuksen hanke. Uskoisin, että väittely pelkän edunvalvonnan ja maailmanparannuksen hankkeiden kesken on käynnissä edelleenkin. Tämä tietysti vaihtelee riippuen erilaisissa vastuuasemissa olevien henkilöiden arvostuksista.

SL 35: Aatteiden sisäistämisestä?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 35.1: Kasvisruokavaliosta ja vaikutuksista (5.10.2001)

Kuvastaa hyvin ajan henkeä. Kriittinen sukupolvi yleensä majailee yliopistoissa, ei niinkään teknillisissä korkeakouluissa. Tämän vuoksi kannattaa tehdä opintoretkiä oman poliittisen viiteryhmän ulkopuolelle; esim. [poistettua] on ensi viikolla oma tilaisuus. Sinne suuntaan minäkin ihmettelemään muutosta, sillä [poistettua] tällaiset asiat näyttävät olevan ohjelmatason tavoitteita.

Kunnon strategi toteaa markkinatilanteen muutoksen, ja ryhtyy hiomaan oman organisaationsa sopeutumisstrategiaa. Yleensä viivytystaistelu on turhaa ja pikemminkin nopeuttaa muutosta vastapuolen ärhäköityessä.

Eli Juvenes on ottanut ilmeisesti keskustelevan linjan, ja tarkkailee markkinatilanteen muutosta. Voi toki olla, että Juvenes Oy:n sisällä on luomuaktiiveja, mutta uskoisin heidän suunnittelijoiden toisaalta tunnustavan kaupalliset realiteetit. Hyvä linja mielestäni tähän mennessä.

Mielestäni tärkeä tavoite on, että kaikki tarjoiltavat vaihtoehdot ovat ravitsemussuositusten mukaisia. Jos jättää lihan tarjoamat proteiinit pois, on tämä korvattava jollain tavalla. Lisäksi maidon puuttuessa tulee kalsiumin korvaaminen olennaiseksi.

Naisvaltaisessa yliopistossa väärin toteutettu kasvisruokavalio tarkoittaa tulevaisuudessa lisääntyvää luukadon (kalsium) riskiä, joka taas lisää yhteiskunnan kustannuksia. Toisaalta meillä on täällä juuri lukiosta tulleita ihmisiä, joilla on vielä jonkin verran kasvutarvetta (proteiinit), joten emme halua myöskään puutostiloja.

Tunnetusti myös lukioikäisillä on jo kasvisruoka-aatetta; olipa eräällä maanpuolustuskurssilla kokoomuslainen kasvissyöjä naispuolinen maanpuolustusaktiivi. ==> aatteet eivät muodostu ihmisillä loogisina kokonaisuuksina :-)

[poistettua] perinteisesti on tainnut olla tavoitteena vähentää yhteiskunnan kustannuksia, eli eiköhän siitäkin löytynyt jo yksi teema Juvenes Oy:n ruokavalion osalta.

SL 35.2: Paluu entiseen?

Tuo väittämä teknillisistä korkeakouluista ei ehkä pidä enää paikkaansa, koska myös teknisissä yliopistoissa on maailmanlaajuista vastuuta kannattavia henkilöitä. Sinänsä en vastusta luomu- tai lähiruoka-ajattelua, mutta korostaisin mahdollisessa kasvisruokaan siirtymisessä huomioimaan tarve syödä tiettyjä kasviksia enemmän, jotta ravinto olisi tarpeeksi monipuolista.

SL 36: Avoimissa tilaisuuksissa kulkemisesta?

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

SL 36.1: Vuodatusta (11.10.2001)

Tässä varmaan pitää erota kaikista järjestöistä, jotta saa kulkea vapaasti haluamissaan avoimissa tilaisuuksissa. Olen kulkenut monenlaisessa avoimessa tilaisuudessa; ympäri Suomea voisi todeta.

Olen monessa tilaisuudessa ja sähköpostiviestissä todennut, että nykyiset puoluejaot eivät ole tästä päivästä. Laitanko vielä useamman sähköpostilistan viestin (tms.) mausteeksi ???

[poistettua]

Minkään puoleen aatetta en tunnusta sen paremmaksi tai huonommaksi. Puolueet nyt vain sattuvat olemaan Suomessa tällaisilla jaoilla historiallisista syistä. Esim. ESN:n kesäseminaari oli vallan loistava esimerkki tästä, kuinka puoluejaot ovat menneisyydessä kehittyneet täysin eri lähtökohdista verrattuna nykypäivään.

Mutta ihmisten tulkintakyky on sitten ihmeellistä. Ja kaikkein uskomattominta on, ettei voi kysyä meikäläiseltä itseltään, vaikka sähköpostiosoite on luettavissa joka viestistä.

Mutta elämme epätäydellisessä maailmassa :-(
Ehkä jonain päivänä ihmiset oppivat ymmärtämään toisiaan täydellisesti :-)
Tämä riemun päivä ei ehkä tule meikäläisen elinaikana; eikä ainakaan TAMY:n seuraavassa edustajiston kokouksessa ;-)

Minulle riittää, kun saan seurata edustajistoryhmän työtä. Samalla sitä varmaan viisastuu itsekin. En lähde ohjaamaan (moittimaan/terrorisoimaan?) edustajistoryhmän työtä, [poistettua].

Mutta muuten olen ajatellut olla kuunteluoppilaana. No, pyydettäessä voin jotain kertoa....
[poistettua]

SL 36.2: Jälkiviisautta (2.4.2014)

Tosiaan eri puolueiden avoimissa tilaisuuksissa kulkeminen ei miellyttänyt kaikkia henkilöitä, ja tästä aiheutui narinaa. Sinänsä tämä on ymmärrettävää seurausta edellä mainitun maailmakuvan jäykistymisestä johtuen. Loppujen lopuksi en jaksanut kulkea säännöllisesti edustajiston kokouksissa, koska halusin hoitaa puuttuvat opintojaksot mahdollisimman nopeasti. Kuljin kuitenkin vuonna 2001 (kesä ja syksy) muidenkin Tampereelle toimivien opiskelijajärjestöjen avoimissa tilaisuuksissa: mm. silloinen eteläpohjalainen osakunta, Luuppi ja TaKoRu.

SL 37: Perheiden asemasta?

SL 37.1: Lainattu viesti (15.10.2001)

From: Tampereen yliopiston tiedotus
Subject: POLITIIKKAA LAPSEN PARHAAKSI -SEMINAARI

Tampereen yliopisto tiedottaa 15.10.2001

Sosiaalipoliittisen yhdistyksen Tampereen paikallisosasto ja Hämeen sosiaalialan osaamiskeskus järjestävät seminaarin lasten kysymyksistä ja asemasta päätöksenteossa. Teemmekö lapsipolitiikkaa vai lasten politiikkaa?

Ohjelma:
10.00-10.15 Avaus
10.15-11.00 Projektipäällikkö Auli Paavola, Suomen Kuntaliitto. Lapsipoliittinen ohjelmatyö Suomessa.
11.00-11.45 Sosiaalipalvelupäällikkö Mirja Saarni, Tampereen kaupunki. Lapsipoliittinen ohjelma Tampereella.
11.45-12.15 Projektityöntekijät Arja Lanki ja Pertti Lepistö, Lasten Tampereen Love-projekti. Lasten ja nuorten osallistumisen edistäminen.
12.15-12.30 Keskustelu
13.30-14.15 Erikoistutkija, Marjatta Bardy, Stakes. Mikä lapsiamme uhkaa? Sukupolvisuhteet lapsipolitiikan perustana.
14.15-14.30 Keskustelu

15.00-16.00 Paneelikeskustelu lapsipolitiikasta:
Professori Anja-Riitta Lahikainen, Tampereen yliopisto
Kehitysjohtaja Jukka Karvinen, SUL/Nuori Suomi -projekti
Kasvatustoiminnan ohjaaja Sari Mäntylä, Tampereen kaupunki
Nuorisofoorumin edustajat Marja Väätti ja Aino Sipari
Tervetuloa.

Tampereen yliopisto, Tiedotus

SL 37.2: Keskustelua aiheesta (17.10.2001)

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

[poistettua]

Mutta [poistettua] laittoi listalle vähäsen ajatuksiani. Ihan hyviä lainauksia [poistettua] oli, mutta

oleellisimman ajatuksen poliitikolle tyypillisesti hän oli jättänyt pois. Tätähän poliittinen retoriikka on: kerrotaan kannattajille puolitotuuksia, eikä kerrota asian kaikkia puolia.

[poistettua]

Esimerkki valaisee aina asiaa. Otetaanpa esimerkki tällä kertaa [poistettua] perinteisesti tärkeästä asiasta, eli perheestä. Tässä viittaan muutamaan julkaisuun.

Tuli luettua luentotauolla erään kirjan (Aino Ritala-Koskinen: MIKÄ ON LAPSEN PERHE ? Tulkintoja lasten uusperhesuhteista) johdanto.

Helsingin sanomissa oli viime viikolla pari mielenkiintoista artikkelia: toisessa artikkelissa kuvattiin ilman puolisoa elävien senioreiden vanhuudenkotihanketta. Lisäksi viime viikolla Aamulehdessä (tai Hesarissa) oli artikkeli nuorista yksinään elävistä ihmisistä, ja heidän mahdollisista psyykkisistä ongelmistaan.

Edellä olevan perusteella on täysin ymmärrettävää, että tutkijat ja virkamiehet ovat heränneet asiaan, kuten ohessa oleva lapsipoliittisen seminaarin kutsu osoittaa. (Itse en tuohon seminaarin mene, kun olen syksyn aikana ollut jo viidessä seminaarissa – pitäisi opiskellakin välillä.)

No niin. Lähdetäänpä pohtimaan tällaisen kehityksen pitempiaikaisia vaikutuksia.

Kuten jotkut ehkä muistavat tekemäni [37] nuorisoasuntoselvityksen, tuli vuosina 1999-2000 perehdyttyä asuntoasioihin. Noilla kaikilla edellä mainituilla tekijöillä on pitkässä juoksussa suuria vaikutuksia asumiseen ja asuntotarpeeseen. Lyhyesti sanoen täällä Tampereellakin jo tuskaillaan jatkuvan yksiötarpeen kanssa.

Mihin kaikki on tähän mennessä perustunut? Tietenkin perinteiseen perhemalliin, joka on edelleen [poistettua] tärkeä asia. Mutta millainen on yhteiskunta, jossa erittäin merkittävä osa eri-ikäisistä (esim. vuonna 2020) ei ole koskaan saanut kokemuksia "normaalista" perhemallista. Tällöin tarkoitan, että esim. nyt syntyvät ovat silloin 20-vuotiaita, ja nyt 20-vuotiaat ovat 40-vuotiaita. Tällä kehityksellä voi käydä niin, että perinteinen perhemalli on jo osalle kansasta vaikea käsite.

Työmarkkinoiden osalta vastaava muutos on käynnissä hyvää vauhtia. Meillä on jo nyt sukupolvia, joiden kokemus ”normaalista” työssäkäynnistä on vaihtelevaa. Täällä yliopistolla oli pätkätyöseminaari, jossa pohdittiin asiaa (itse en ollut seminaarissa). Mielestäni tässäkin on käynnissä selkeä muutos.

Millaisella ratkaisuille iskeydytään tällaisen mahdollisesti tulevan yhteiskunnan ongelmiin? Millainen on:

a) vasemmistolainen ratkaisu
b) keskustalainen ratkaisu
c) oikeistolainen ratkaisu?

Voiko perhemallien muuttumista ohjata tarkoilla yhteiskunnan määräyksillä ja yhdellä yksittäisratkaisulla, eli ns. tasapäistävä vasemmistolainen malli? Tätähän meillä on jo jossain määrin, mutta eipä yksi ratkaisumalli taida tässä toimia.

Millainen olisi sitten [poistettua] malli?

37 Selvityksen www-sivun osoite nykyään: http://www.jukkarannila.fi/selvitys/

Perinteisesti [poistettua] perheiden kotihoitoa, ym. yksilöllisiä ratkaisuja perheen tarpeiden mukaan. Ongelmana on vain, että yhteiskunnan suunnittelukoneiston voi olla vaikea pysyä muutoksessa mukana, ja luoda erilaisia yksilöllisiä ratkaisuja.

Oikeistolaisittain ajatellen perinteinen perhemalli on ollut tehokkaan markkinatalouden perusyksikkö, ja luonut kulutukselle hyvät puitteet. Ongelmaksi tässä ajattelusuunnassa muodostuu perinteisen yksilövapauden rajoitteet; jos perheillä on selkeitä ongelmia, missä määrin yhteiskunta voi sekaantua ihmisten vapauteen?

Kun tuohon perhemallin muutokseen yhdistetään vielä työmarkkinoiden muutos (höystettynä muilla mahdollisilla muutoksilla), ollaan uudessa tilanteessa. Jo nyt on nähtävissä, että nykyisillä päättäjillä vaikeuksia pysyä kehityksessä mukana.

Tätä asiaa pohdimme oikein urakalla 29.5.2001 Suomen Laatuyhdistys ry:n Pohjamaan jaoksen seminaarissa, kun esiteltiin Vaasan kaupungin koulutoimen laatuprojekteja. Kyllä on koululla ym. instituutioilla kova työmaa edessä, on yleinen toteamus.

Tämän kaiken päälle voi vielä lisätä yleisen teknologisen kehityksen sosiaalisen vaikutuksen, johon jopa perinteisesti teknologiauskovainen TEKES on herännyt. TEKESin raportissa 116/2001 todetaan seuraavia asioita:

> ”
> Even when we discount all the hype around new technologies and the new economy, we have to admit that the ongoing transformation is a profound one. It will change lifestyles, organizations, politics, and values.
> .....
>
> To understand technological change, and the issues it generates, we therefore have to study the social dimension of knowledge society.
> .....
> Until recently, technology was often in the center when information society was discussed.
> ” (s. 1)

Yleisenä toteamuksena raportista voi todeta, että jopa tutkijoilla on suuria haasteita ymmärtää koko muutoksen laajuutta ja kaikkia mahdollisia vaikutuksia. Olemme siirtymässä johonkin, mutta mihin?

Mihin olemme siis siirtymässä? Poliitikoille tyypillisesti [poistettua] kaipaili Wanhoja Hywiä aikoja. Eli pitäisi palata puolueiden perinteiselle toimintalinjalle, eli profiloituminen erilaisiksi etupuolueiksi. Näinhän kaikki merkittävät puolueet ovat syntyneet, jotain etua ajamaan.

Mutta, mutta.....
Jos kaikki yhteiskunnan perusjärjestelmät ovat muutoksen kohteena, on pelkkien etujen ajaminen kohta vaikeaa. Jos pitää muuttaa kokonaisia järjestelmiä, ovat kaikkien edut uhattuna.

Näin ajatellen kaikki nykyiset puolueet tulevat haastetuiksi, siinä ei juurikaan katsota puolueen aatteeseen. Samalla tavalla kaikkien puolueiden toimintamallit tulevat hyvin kyseenalaisiksi. Itse olin 1.12.2000 ”Kansalaisaktivismi murroksen maailmassa”-seminaarissa, jossa pohdittiin hyvin vakavasti poliittisten järjestöjen tulevaisuutta.

Mitenkään ongelmaton ja yksiselitteinen tulevaisuus ei tule olemaan. Eli kyllä muutkin ovat heränneet samaan ongelma-alueeseen; puolueiden on jossain vaiheessa mietittävä uusia toimintamalleja. Ongelmana on, ettei kukaan vielä tiedä, mikä on paras uusi toimintamalli – en edes minä.

Tätä pohdintaa vasten väittämäni puoluejakojen merkityksellisyydestä (tai niiden vähäisyydestä) saa uusia ulottuvuuksia.

[poistettua] meikäläinen ajatteli vähän pitempiä yhteiskunnallisia kehityslinjoja. Mutta kumpikaan näkökulma ei ole huono. Menneisyydestä voi aina oppia jotain, mutta tulevaisuutta pitää pohtia koko ajan. [poistettua] ajatusten perusteella kannattaa tutustua laajasti aiempiin yhteiskunnallisiin murrosvaiheisiin.

SL 37.3: Jälkiarviointia vuosia myöhemmin (2.4.2014)

Kuten viestistä näkyy, niin kuljin mahdollisuuksien mukaan erilaisissa avoimissa seminaareissa. Tietysti osa seminaareista oli aiheista, joista minulla ei ole laajempaa ymmärrystä, mutta erilaisten näkökulmien edustajia on aina hyödyllistä kuunnella, vaikka olisikin täysin eri mieltä.

Mikä on loppujen lopuksi perhe? Vuoden 2013 teoksessa (Rannila 2013, luku 130) tein yleistä ja erityisiä käsitekaavioita perheen käsitteestä. Erilaisia perhemalleja on maailmalla vielä edelleenkin, joten uusia ja paljon tarkempia perheen käsitteen käsitemalleja voisi rakentaa edelleen.

Tunnetusti [38] kirjoitushetkellä (2.4.2014) on Eduskunnan käsittelyssä kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliittolaista. Samaa sukupuolta olevat henkilöt ovat tähän saakka voineet rekisteröidä parisuhteensa, ja tasa-arvoinen avioliittolaki muuttaisi tilannetta. Kysymys samaa sukupuolta olevien henkilöiden adoptio-oikeudesta on tietystikin yksi mielenkiintoinen kysymys.

Itse olen sitä mieltä, että ns. tavalliset tallaajat ovat katsoneet television viihdesarjoja, joissa yksi aihepiiri on ollut samaa sukupuolta olevien henkilöiden tilanteet ja/tai ongelmat. Aihe on sitä kautta tullut jonkin verran tutummaksi.

Tietysti samassa taloudessa voi asua naispari, joka haluaa hankkia lapsen. Toisaalta (Laki hedelmöityshoidoista: 22.12.2006/1237) antaa mahdollisuuden hedelmöityshoitoon naiselle, joka ei elä avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Niin tai näin? Eri syistä johtuen käsitykset esimerkiksi työstä ja av(i)oliitoista ovat muutoksen alaisena.

38 https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/192, Kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliittolaista (linkki toimi 2.4.2014)

SL 38: Imago – totta vai tarua?

SL 38.1: Vuodatusta (9.11.2001)

Vaalien aikana tein havainnon, että erilaisten ryhmittymien luomat imagot toisistaan ovat yllättävän vahvoja. Eli kertaakaan ei voinut keskustella asioita asioina, mutta hyvä oli nähdä tämä konkreettisesti. Mielestäni tämä oli masentavinta koko vaalikampanjassa, eli mielikuvien luominen perusteettomasti – varsinkin heikolla tietopohjalla.

Muuten meikäläisellä ei ole mistään mitään valittamista. Kaikenlaista tuli opittua näin [poistettua]. Oli tässä myös positiivisia puolia.

SL 38.2: Vuodatusta (29.11.2001) edelleen

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

[poistettua]

Sitten tuosta identifioitumisesta. Tämän päivän (29.11.2001) IT-viikossa (Tietotekniikan liitto ry:n jäsenlehti) oli mielenkiintoinen pikkuartikkeli, jossa todettiin ihmisten identiteettimuutoksen vaikutuksista työelämään. Kyllä se on silläkin puolella tullut vastaan.

Asiasta innostuneena teen harjoitustyötä perheen käsitteellisestä mallista. Aloitin mallin vääntämistä eilen (28.11.2001), ja identiteetti on tässä vaiheessa alimmaisena peruskäsitteenä. Mielenkiintoinen juttu on pohtia esim. uusperheen vaikutusta identiteettiin. Katsotaan nyt, saanko tehtyä geneerisen perhekäsitteen mallin, aineistona on antropologinen kirja perheestä.

Tähän voin palata tammikuussa, kun harjoitustyö ja malli on valmis. Toki kyseessä on harjoitustyö, mutta asiaa kannattaakin pohtia aluksi vähän kevyemmin.

Suosittelen tottumista ajatukseen, että jossain porukassa voi olla henkilöitä, joiden identiteetti rakentuu muiden kuin perinteisten puolueiden varaan. Ongelmaksi homma muodostuu erityisesti johtamisen ja yhteistyön kannalta. Meikäläinenhän on vielä helppo tapaus: tiedostan asian. Mutta entäs sellaiset henkilöt, jotka eivät edes koko asiaa tiedosta???

Tarvittaessa voin pitää vaikka pienen esitelmän; kyllä aineistosta löytyy. Tämä on sitä taustavaikuttamista, mistä oli keskustelua puhelimessa.

[poistettua]

SL 38.3: Näin se vain on?

Päätelmät Tampereen ylioppilaskunnan edustajistovaaleista ovat aika masentavia näköjään. Eri puolueet ajoivat toisistaan liikkeelle erilaisia mielikuvia, joiden todenperäisyydestä voi esittää hyvin arvostelevia lausuntoja. Kuten todettua, niin kävin eri puolueiden tilaisuuksissa, joissa todistin väärien mielikuvien rakentamista eri puolueista.

Identiteetti – olipa hieno käsite! Ehkä olisi voinut käyttää käsitettä ”Minuus”, jolloin jokaisen henkilön kokema ”Minuus” on yksi keskeinen käsite esim. perheiden käsitteellisiä malleja laatiessa.

Vuoden 2014 tilanteessa tiedämme hyvin erilaisten helposti käytettävien tietoteknisten järjestelmien leviämisestä (vrt. sosiaalinen media) eri suuntiin. Eli ”Minuutta” voi esitellä julkisesti erilaisilla viestintävälineillä.

Edellä kuvatulla tavalla akateemiset heimokulttuurit ovat tosiasia, ja tämän lisäksi poliittisesti innokkaat henkilöt käyvät erilaisia sosiaalisen toiminnan myllytyksissä. Kummassakin tapauksessa maailmakuva jäykistyy edelle viitatulla tavalla. Ei mitään uutta tässä!

Mistä ihmisen ”Minuus” (tai identiteetti) oikein koostuu? Tähän minulla ei ole yksiselitteistä vastausta. Selvää on, että ”Minuus” (tai identiteetti) ratkaisee paljonkin suhtautumista yksittäisen henkilölle saapuvaan informaatioon; aina on mahdollista kerätä informaatiovirrasta vain omia käsityksiä vahvistavaa informaatiota.

SL 39: Yhteenvetoa (pääasiasiallisesti) poliittisista viesteistä (SL 4 – SL 38)

Edellä olen käsitellyt (SL 4 – SL 38) nimenomaan vain niitä viestejä, joissa olen ollut itse lähettäjänä, ja vastaanotettuja viestejä on ole luonnollisesti julkaissut.

Monessa kohdassa osa tekstistä poistettua, joten yksittäisen henkilöiden nimiä ei ole tähän teokseen liitetty. Osa viesteissä olleista lähettäjistä ja vastaanottajista (ehkä) eivät ole enää harrasta poliittista toimintaa, joten heitä koskee melko lailla yleiset tiedonvälityksen periaatteet. Eli (ns.) julkipoliitikot voivat olla näissä viesteissä arvostelun tai kehun kohteena.

SL 39.1: Lyhyet tiivistelmät eri aiheista

[Vastuulauseke 1: Tämä perustuu itse lähettämääni viestiin]
[Vastuulauseke 2: Yksittäisiä henkilöitä ei tässä mainita]
[Vastuulauseke 3: En ole julkaissut saamiani viestejä]

1) Yritin pohtia vaalikampanjan luonnetta perustuen tutkimushankkeen tuloksiin.
2) Sitoutumattomuutta ilmiönä pitäisi perata tarkemmin.
3) Eri puolueiden tilaisuudet ja monesti olin ainut henkilö puolueen ulkopuolelta.
4) Eri puolueiden yhteistilaisuuksien järjestäminen on iso haaste.
5) Kunnille tarjottava tietotekniikka on lisääntynyt ja kehittynyt eri tavoin.
6) (P/p)uolueiden tietotekniikkaa harrastavien ryhmien perustamisia en ole tähän mennessä nähnyt. (voi olla, että tämä aihe on voinut mennä ohi seurannan)
7) Globalisaation vaikutuksen ja globalisaatiossa pärjääminen ei ole kaikkien politiikan harrastajien asialistan ensimmäinen asia
8) Seinäjoella oli virityksiä (esim. Sente-yksikkö) alueen kilpailukyvyn kehittämiseksi.
9) Kaupunkiseutujen pärjääminen oli eri tavoin esillä.
10) Nuorisojärjestöt ovat hyvin epävakaita järjestelmätasolta tarkastellen.
11) Kaupunkiseutujen kilpailukyky vaatii yhteensopivia päätöksiä kaikilla mahdollisilla tasoilla.
12) Kokonaisvaltaisempi ajattelu olisi paikallaan.
13) Vapaa-aikamarkkinoilla on todellista tungosta nykyään
14) Globalisaation seurannaiset ja tietoiset vastatoimenpiteet eri maissa ja eri tasoilla.
15) Luottamus on yksi yhteiskunnan kantavista voimista, vrt. Suomen kansalaisten luottamus eri tasoilla alkaen yksittäisestä päätyen erilaisiin yhteisöihin.
16) Lisääkö vai vähentääkö politiikka luottamusta eri puolilla suomalaisessa yhteydessä?
17) Tiedon jakaminen (esim. nuorisojärjestöissä) ei vielä tarkoita oikeaa toimintaa.
18) Kehitysusko erilaisissa yhteisöissä.
19) Kansalaisaktivismin uudet muodot (ennustus tästä).
20) Seminaarien järjestäminen on kannatettavaa.
21) Mitä olisi suomalainen väestöpolitiikka?
22) Suomessakin alkaa olla useamman uskonnon kannattajia.
23) Suomeen kohdistuvan muuttoliikkeen seurannaiset?
24) Eri ryhmien hyvin erilaiset lähestymistavat: poliitikot, toimittajat ja tutkijat.
25) Ristiriidat mainittujen lähestymistapojen välillä.

26) Tutkimuksen (julkiset) tulokset on nopeasti lisättävä asianmukaisille www-sivuille.
27) EU:n toiminnan seuranta eri tavoilla.
28) Uusien puolueiden vaikeus nousta eduskuntapuolueeksi.
29) Nykyisten puolueiden vaikeus saada uusia ihmisiä toimintaan mukaan.
30) Oikeasti politiikan toteuttaminen (erit. hallituspuolueena) on melkoista asioiden vyörymistä ja monesti ei ole aikaa ja/tai mahdollisuuksia pohtia jotain asiaa ns. strategisella tasolla.
31) Puolueiden järjestämät keskustelujärjestelmät vaihtelevat eri tavoin: vapaa julkisuus keskustelujärjestelmälle tai täysin suljettu sisäinen keskustelujärjestelmä.
32) Maailmankuvan jäykistyminen sekä yliopistokoulutuksen että puolueiden sosiaalisten (sisäisten) myllytyksien seurannaisena.
33) Puolueiden sisäiset ryhmät vaikuttavat puolueen ulkoisiin toimintamahdollisuuksiin.
34) Jonkun henkilön tai järjestön imagon kohottamisen hankkeet vaikuttavat jopa korkeasti koulutettujen henkilöiden keskuudessa.
35) Eri ryhmien sisäiset sosiaaliset myllytykset todettu moneen kertaan, vrt. ”akateemiset heimokulttuurit”.

SL 39.2: Poliittinen tai akateeminen maailmankuva?

Sen muistan yliopisto-opiskeluista Tampereella, että eri opiskelijaryhmillä oli tosiaan hieman poikkeavia lähestymistapoja eri aiheisiin.

Yammarino ym. (2005) käy läpi erilaisia johtamisen koulukuntia. Itse väittäisin, että riippuen yliopiston yksiköstä on johtamisen koulutuksessa käytössä erilaisia näkökulmia, joiden mukaan johtamista koulutetaan eri yksiköissä. Joissain yksiköissä ei ehkä kouluteta johtamista niin paljon, jolloin hyvinkin koulutetulla henkilöllä voi olla johtamisen teorioista hyvin epämääräisiäkin käsityksiä.

Toisekseen täytyy todeta, että tasapainoilu viihteen ja asian välillä vaihtelee yhteisön sisällä ja yhteisöjen välillä. Toiset haluavat enemmän viihdettä ja toiset enemmän asiaa. Riippuen johtohenkilöiden arvostuksista viihde ja asia painopisteinä tosiaan vaihtelevat ajassa ja tilassa.

Sen verran muistan ylioppilaskunnan yhteydessä käydystä keskustelusta, että nuorehkot henkilöt kirjoittivat melko puhdasoppisia kirjoituksia – siis erilaiset poliittiset aatteet. Eli jonkin aatteen syvempiä merkityksiä voi tarkastella poliittisten nuorisojärjestöjen kannanotoista.

Edellä olen viitannut useampaa kertaan maailmankuvan jäykistymiseen, jolloin hyvinkin perustellut väittämät ja/tai tiedot ei muuta yksittäisen henkilön omaksumia näkemyksiä. Tosiasiassa yksittäinen henkilö voi koota eri tietolähteistä vain tietyt väittämät ja/tai tiedot vahvistamaan omia käsityksiä.

SL 40: Tekstitiedonhaun periaatteet / Informaatiotutkimus P8

SL 40.1: Miksi ei aikaisemmissa teoksissa?

Edellisissä teoksissa (Rannila 2011, 2012 ja 2013) on ollut erilaisia painotuksia. Erityisesti (Rannila 2013) yksi teos keskittyi nimenomaan erilaisiin tietojärjestelmiin. Katsoin vuoden 2013 tilanteessa, että informaatiotutkimuksen kurssi P8 (”tekstitiedonhaun periaatteet”) ei ollut tarpeeksi tietotekninen 2013 vuoden teosta varten.

Tässä vaiheessa lisään kurssi P8:n säilyneestä sähköisestä aineistosta parhaat otteet tähän lukuun.

SL 40.2: Luentopäiväkirja (29.11.1999)

Keväällä 1999 opintojaksolla ”Sisällönkuvailun menetelmät” pohdiskelimme informaatioprosessia, josta käsittelimme tarkemmin sisältöjen analysointia eli sisällönkuvailua.

Tämän opintojakson mukaisesti käsiteltävä informaatioprosessin osa on tiedon haku. Luentojen aikana on kuitenkin ollut selviä viittauksia sisällönkuvailun menetelmiin. Syy tähän on selvä: kun haettavan aineiston sisältö on kuvailtu, ja aineistolle on luotu hakujärjestelmä, on aineistoa mahdollista hakea.

Tälläkin opintojaksolla muistutettiin käsitteiden data, informaatio ja tieto eroista.

Selventääkseni itselleni muotoilin asian näin: opintojaksolla tutustutaan periaatteisiin, joilla haetaan informaatiota tietokannoista, joiden sisältö on jo aiemmin kuvailtu.

Kortisto on jäämässä sivuun, joten sen voi ohittaa maininnalla osana historiallista kehitystä.

Tärkeitä käsitteitä tiedonhaussa ovat:

* tiedonhankintaprosessi
* tiedon tarve
* dokumentti
* relevanssi
* hakuhaastattelu, käsiteanalyysi
* hakutehtävä.

Ennen näiden tarkempaa määrittelyä on pohdittava, miksi opintojakson nimi on ”Tekstitiedonhaun periaatteet”. Syy tähän on selvä, sillä tekstitiedonhaku tulee säilymään vielä pitkään, jolloin tiedonhaku tietokannoista on (lähes) aina tekstitiedonhakua. Oman kokemukseni mukaan esim. ääni- ja kuvatietokantoihin liittyy lähes aina tekstihakua, joten tekstitiedonhaku tulee säilymään tämänkin vuoksi pitkään.

Opintojakson opiskelun kohde on aktiivinen tiedonhaku, jonka alku on tiedontarve. Tiedontarve on prosessin alku, ja tämä tarve pitäisi muotoilla käsitteelliseksi. Tämä prosessi ei ole mitenkään

tekninen, joten tähän ei löydy heti teknisiä apuvälineitä.

Tämän jälkeen käsittelimme erilaisia tietokantarakenteita. Meille tietojenkäsittelyopin pääaineopiskelijoille nämä tulevat erittäin tarkasta käsiteltäväksi Tietorakenteet-opintojaksolla.

Tärkeintä käyttäjän kannalta on tietojärjestelmästä tiedonhakujärjestelmä, jolla käyttäjä hakee tarvitsemansa informaation tietokannoista. Opintojakson yhtenä harjoituksena oli arvioida yksi tietokanta, ja arvioida mm. tietokannan hakujärjestelmää. Tekemäni harjoitus on liitteenä.

Tiedonhaun yksi perusongelma on sopivien tiedonhakujärjestelmien kehittäminen. Tässä on sinänsä haastetta, koska ihmisten käyttäytymisen mallintaminen tietokoneelle on vaikeaa.

Lisäksi tietokone ei ymmärrä tekstien merkitystä, joten tiedonhakujärjestelmissä on jatkuvaa kehittämistä.

Tämän vuoksi tiedonhakujärjestelmiin liittyy aina relevanssi ja evaluointi. Ihmisten tehtävänä on evaluoida, eli arvioida, tiedonhaun tuloksellisuutta ja kustannuksia. Evaluointia voi suorittaa eri perusteilla, esim. järjestelmää ja hakua voi evaluoida. Hakujen evaluoinnissa saanti, tarkkuus, tulosjoukon koko ja vastausaika ovat arvioitavia.

Relevanssi on yksi monista ongelmallisista käsitteistä. Luennoilla yritimme määritellä ja itse ymmärsin relevanssin käyttäjälle käyttökelpoiseksi. Esimerkkinä oli jonkin tieteenalan perusteon ala-asteen opiskelijalle ja tieteenalan jatkotutkijalle, jolloin sama teos on molemmille epärelevantti; toinen ei ymmärrä kirjaa ja toiselle teos on enemmän kuin tuttu. Tämän vuoksi relevanssi muuttuu koko ajan, koska käyttäjän tilanteen muuttuessa informaationkin arvo muuttuu.

Tämän jälkeen siirryimme käsitteisiin saanti ja tarkkuus, joissa on käsite relevanssi on mukana. Saanti tarkoittaa haussa löytyviä relevantteja dokumentteja tietolähteestä, ja tarkkuus on relevanttien dokumenttien osuus saaduista dokumenteista. Eli oli vaihteeksi jälleen mukava käsitesekamelska.

Itselläni tuli mieleen, että hienosti toimiva tietojärjestelmä on mukava tehdä tietoteknisillä välineillä. Kuitenkin käyttäjän kannalta relevanttien dokumenttien löytyminen järjestelmästä on aivan eri asia, ja kuuluu ns. henkitieteisiin. Tämän vuoksi haku voi epäonnistua useista eri syistä, sillä erilaisten inhimillisten tekijöiden vuoksi hakutulokset voivat olla epätarkkoja. Kaiken tämän seurauksena hakujen kanssa on toimittava todennäköisyyksien kanssa.

Näistä todennäköisyyksistä siirryimme luontevasti täsmäytysmenetelmiin, joiden avulla yritetään täsmäyttää hakuja. Menetelmiä on useita, joista tarkemmin käsittelimme Boolen logiikkaa. Boolen logiikka perustuu joukko-oppiin, jossa eri joukkoja voidaan yhdistää, tai etsiä joukon osaa. Käytännössä käyttäjän antamilla asiasanoilla etsitään isommasta joukosta dokumenttijoukko.

Todennäköisyyksien ym. epävarmuustekijöiden vuoksi tietokannan tuntemus on tärkeää, ja tietokannan käyttäjä voi olla välittäjä. Välittäjän hakuhaastattelu on vaihe, jossa asiakkaan käsitteet ja tiedontarve muutetaan tietokannan hakusanoiksi. Hakuhaastattelu ei tule katoamaan, koska asiakkailla ei voi olla täydellistä tuntemusta hakusanoista ja tietokannoista.

Hakuhaastattelun tuloksena on hakutehtävä. Välittäjä voi ehdottaa jotain muuta kuin tietokantaa. Tietokannan valinta on tämän jälkeen välittäjän tehtävä.

Itse pohdiskelin hakujärjestelmä suunnittelua ja käyttöä johtamisopillisena ongelmana. Tarvitaan erilaisia henkilöitä suunnitteluun ja käyttöön; ainakin oman kokemukseni mukaan tietokantojen suunnittelijat ovat eksaktin työn tekijöitä, kun taas käyttäjät hakuhaastattelussa joutuvat puristamaan laajasta käsitejoukosta hakutermit. Tämän vuoksi hakuhaastattelijalla on monta tehtävää suoritettavana ennen varsinaista tiedonhakua, ja tehtävä vaatii ihmistuntemusta. Johtamisopillinen ongelma on löytää oikea henkilö hakuhaastattelijaksi, sillä hakuhaastattelu voi asiakkaalle nöyryytys väärällä tavalla suoritettuna.

Oikealla tavalla suoritetussa hakuhaastattelussa hakuhaastattelija selvittää asiakkaan aihetuntemuksen, hakutarpeen ja haettavien dokumenttien tyypin. Luennoitsijan kommenttien mukaan hakuhaastattelussa kannattaa olla realisti. Monesti asiakas tarvitsee vain yhden dokumentin tai vastaus voi löytyä muualta kuin tietokannasta.

Hakuhaastattelun jälkeen on käsitys hakutehtävästä, jolloin hakuaihe ja haun tarkoitus sekä laajuus ovat selvillä. Tässä vaiheessa on päätettävä, haetaanko tietokannasta vai muista lähteistä. Nykyään tietokantoja on hyvin paljon, joten ennen hakua tietokannasta on päätettävä, monestako tietokannasta haetaan. Valitettavasti tähän ei voi antaa selkeää ohjetta, joten hakijan on käytettävä omaa järkeään.

Ennen hakua on hyvä tehdä hakusuunnitelma, jossa on määriteltynä keskeiset käsitteet ja niiden suhteet. Tässä vaiheessa jouduimme - jälleen - pohdiskelemaan käsitteitä. Tällä hetkellä haku ei tapahdu ideoilla, vaan ideoista kertovilla käsitteillä. Tästä aiheesta voi puhua enemmän epistemologiassa (erit. kriittisessä realismissa), joka on filosofian yksi haara. Koska hakijan idea voi kuulua erilaisiin käsitteisiin, joilla on erilaisia suhteita toisiinsa, on nämä käsitteet hyvä kirjata hakusuunnitelmiin.

Käsitteiden tunnistaminen on yksi vaativa tehtävä, joka on suoritettava hakuhaastattelun aikana ja sen jälkeen. Käytännössä käsitteiden tunnistaminen vaatii tietokannan tuntemusta. Tässä on hyvä viitata referaattiini Outi Meriläisen artikkelista ”Sisällönkuvailun menetelmät” -opintojaksolla. Vaikka kyseessä oli kaksi saman aihepiirin tietokantaa, oli niissä selkeitä eroja käsitteissä. Tietokannan sisällä olevia käsitteiden suhteita käsittelimme enemmän Sisällönkuvailun menetelmät -opintojaksolla.

Itse hakutehtävässä voi olla seuraavia strategioita:

* pikahaku
* lohkohaku
* helmenkasvatusstrategia
* lohkojen peräkkäishaku
* selailuhaku.

Ihmisluonteen tuntien pikahaku on yleisin hakutyyppi, jolloin haetaan yhdellä komennolla. Tämä on monesti riittävä ja on alku hakuprosessille. Lohkojen peräkkäishauissa yhdistetään useamman pikahaun komentoja eri tavoilla. Helmenkasvatusstrategiassa etsitään yksi relevantti dokumentti, esim. pikahaulla, jonka jälkeen tutkitaan tarkasta tämän dokumentin käsitteet. Tämän jälkeen muotoillaan uusi hakukomento löydetyillä käsitteillä. Selailuhakua pohdimme, mutta nykyisellä dokumenttimäärällä tämä on hidasta ja tehotonta. Selailuhaku sopii erinomaisesti tietokantaan tutustuttaessa ja asiasanojen tarkkuuden selvittämiseen.

Tämän jälkeen aloimme pohtia kielellisiä ongelmia tiedonhaussa. Lyhyesti sanoen luonnollisen kielen kääntäminen hakukomennoiksi voi olla monimutkaista. Kielessä on Ingardenin mukaan neljä

tasoa:

* foneettinen taso
* merkitysyksikköjen taso
* merkityskokonaisuuden taso
* kokonaismerkityksen taso.

Ongelman tiedonhaussa on kokonaismerkityksen ja merkityskokonaisuuden palauttaminen merkitysyksiköiksi. Käytännössä tietokannat toimivat merkitysyksikköjen tasolla, ja asiakkaalla on monesti tämä vaikeaa ymmärtää, jolloin yritetään hakuja ainoastaan yhdellä merkitysyksiköllä. Ennen hakua on valittava hakuavaimet hakutehtävään, jotka voivat olla vapaasti määriteltyjä. Hakutermit haussa ovat määriteltyjä tietokannan mukaisesti. Hakuavaimille on useita lähteitä, joista tärkein on tietenkin tiedontarvitsija.

Käytännössä eri hakusanoilla on erilaisia ekvivalenssisuhteita. Tätä aihetta olen käsitellyt referaatissani Outi Meriläisen artikkelista, jonka perusteella voi todeta, että eri tietokannoissa on erilaisia hakuavaimia. Erityistietokannoissa on selkeät ja tarkat hakuavaimet, kun taas yleisissä tietokannoissa on yleisempiä hakuavaimia. Hakutermeistä indeksitermeillä on mahdollista suorittaa hakuja, jolloin haku voidaan aloittaa nopeasti. Tosin indeksitermeillä haku voi olla joskus joustamatonta. Luonnollisen kielen hakusanoilla haku on joustavaa, mutta laajojen hakujen suoritus voi olla vaikeaa.

Kaiken tämän jälkeen päästään itse kyselyyn. Itse haku voi näyttää yksinkertaiselta suoritukselta. Käytännössä itse haun aikana on kokeiltava eri hakulauseita, vaikka olisikin erilaisia hakulauseita. Käytännössä haun aikana kyselyä on ehkä laajennettava tai supistettava, ja haun aikana voi olla erilaisia yksilöllisiä tyylejä. Toiset voivat painottaa haun tarkkuutta ja toiset taas saantia.

Hakumenetelmät ovat kehittyneet ja nykyään hypermedia ja rakenteiset dokumentit ovat lisääntyneet. Käytännössä tämä kehitys tapahtuu standardoinnin mukaan. Hypermediassa on tekstin lisäksi kuvaa ja ääntä useissa eri muodoissa. Rakenteisissa dokumenteissa itse teksti ja tekstin esitysmuoto on eriytetty toisistaan, jolloin samasta tekstimassasta voidaan luoda erilaisia näkymiä.

Lopuksi pohdimme välittäjän roolia. Kaikesta teknisestä kehityksestä huolimatta välittäjän rooli tulee säilymään, tosin muuttuneena. Tiedonhaku tulee vaatimaan ammattitaitoa, ja sitä ei ole vielä voitu mallintaa järjestelmiin.

LIITE LUENTOPÄIVÄKIRJAAN

HAKUJÄRJESTELMÄN EVALUOINTI

Harjoituksen tehtävänä oli arvioida jokin hakujärjestelmä. Omien tietojenkäsittelyopintojen jatkon vuoksi tutustuin LINDA-tietokantaan, joka on tieteellisten kirjastojen yhteisluettelo. LINDA oli hyvä kohde siksi, että olen käyttänyt järjestelmän komentopohjaista liittymää. Harjoituksen vuoksi tutustuin järjestelmän multimediaversioon, joten järjestelmän molemmat versiot on nyt arvioitu.

Aloitetaan helpoimmasta, eli teknisten seikkojen arvioinnista. Komentopohjainen versio toimii normaalilla Telnet-yhteydellä, jolloin yhteyden muodostuttua annetaan normaalit HELLO-komennot ja syötetään tunnussana. Multimediaversiossa tämä sama toimii tavallisella HTTP-protokollalla TCP/IP-yhteyden päällä, jolloin käyttäjä tarvitsee pelkästään tavallisen WWW-selaimen. Tietoteknisesti arvioiden nämä ovat käyttöjärjestelmäriippumattomia tietoliikenteen perussovelluksia, joten teknisesti järjestelmä on toimiva ratkaisu.

Vaikka järjestelmä on teknisesti yksikertainen, on järjestelmän käyttö suhteellisen kallista, joten harvat yksityiset tuskin hankkivat käyttäjätunnuksia ja salasanaa. Itse testasin LINDA-tietokantaa Seinäjoen korkeakoulukirjaston yleisöpäätteellä, jolloin kirjastonhoitaja ottaa yhteydet ja syöttää käyttäjätunnuksen sekä salasanan.

Käyttäjälle tästä järjestelmästä on suuri hyöty. Monen tieteellisen kirjaston kokoelmia voi selata ilmaiseksi, mutta LINDA-tietokannan avulla mahdollista tutkia kaikkien tieteellisten kirjastojen kokoelmia yhdellä komennolla. Hyödyn kannalta juuri tieteellisten kirjastojen kannattaa hankkia käyttäjätunnukset, ja samalla tarjota palvelua omille asiakkailleen.

Hakutehtävänä tutkin mitä Kalle Lyytinen ja hänen johtamansa tutkimusryhmä Jyväskylän yliopistossa on julkaissut kirjoina. Lisäksi saatujen viitteiden perusteella tutkin hieman selaillen mitä muuta aiheesta on kirjoitettu.

Komentopohjaisena hakutehtävät ovat aivan hirvittäviä ensikertaiselle. Itse olen tietojenkäsittelyopin eri opintojaksoilla käyttänyt runsaasti Telnet-yhteyttä, joten en säikähdä kömpelöä komentopohjaista liittymää. Jos ajattelen aivan tavallista peruskäyttäjää, niin hänelle ei edes kannata näyttää komentopohjaista liittymää.

Multimediaversio on todella helppo käyttää, ja lisäksi käyttöliittymä on erittäin yksinkertainen. Erittäin hyvänä on mainittava, että LINDA-tietokannan multimediaversion käyttöliittymä ei sisältänyt mystisiä kuvia, vaan linkeissä luki rehellisesti, mitä kaikki tarkoittaa.

Verrattuna komentopohjaista ja multimediaversiota, oli multimediaversiossa hieman tarkemmat viittaukset. Ilmeisesti järjestelmään on ohjelmoitu, jolloin käyttäjälle näytetään asiasanat ja luokat tarkasti.

Multimediaversion paras puoli oli, että yhden onnistuneen haun avulla saattoi yhdellä valinnalla tutustua tarkemmin alaluokkiin, ja niiden sisältöihin. Muutkin kuin Lyytinen tutkimusryhmineen tekevät tutkimusta, oli selailuhaun tulos.

Asiasanoituksella ei LINDA-tietokannasta kannata hakea spesifiä aihetta. Tarkasti ottaen tutkimusryhmä aihe on ollut ohjelmistotekniikan (Software Engineering) ja tietojärjestelmätieteen (ISD, Information System Development) yksi osa-alue, eli CASE-menetelmien (meta)metodologiat ja niiden tietokoneavusteinen kuvaamienen. Asiasanoitusta tehneet henkilöt eivät ole osanneet erottaa tietotekniikan osa-alueita toisistaan, monesti asiasanat olivat erittäin yleisiä.

Tämän vuoksi haluttaessa tutkia mitä kaikkea aiheesta on kirjoitettu, on parempi tutustua ACM Computing Review Categories -luokitusta käyttäviin järjestelmiin. Koska halusin tutkia mitä yksi suomalainen tutkimusryhmä on aiheesta kirjoittanut Suomessa, oli LINDA-tietokanta kuitenkin parempi.

Molemmat versiot toimivat teknisesti moitteettomasti. Komentopohjainen liittymä on kuitenkin armoton, joten kerran jouduin omien virheiden vuoksi sulkemaan yhteyden ja aloittamaan hakutehtävä alusta. Koska tein hakutehtävät kiinteän linjan kautta, olivat vastausajat erittäin nopeita.

Järjestelmän käyttökelpoisuus paranee, kun pyytää kirjastonhoitajalta listauksen kirjastotunnuksista. Kirjastotunnukset ovat erittäin mystisiä, joten kirjastotunnuksen avulla tämäkin ongelma selviää.

Tähän hakutehtävään LINDA-tietokanta oli erinomainen valinta. Kun olen tutustunut suomalaiseen tutkimukseen aiheesta, ja omakin näkemys aiheesta kirkastuu, voi jollain toisella tietokannalla tutustua maailmanlaajuiseen tutkimukseen aiheesta.

SL 40.3: Referaatti (P8) (29.11.1999)

LÄHDE: Vakkari, Savolainen & Dervin (1997, toim.)

LIITTEET:
kopio sivulta 47, kirjasta Information Seeking in Context
kopio sivulta 100, kirjasta Information Seeking in Context

JOHDANTO

Opintojakson vaatimusten mukaisesti tämä on referaatti informaatiotutkimusta käsittelevästä kirjasta. Koska en saanut Järvisen kirjaa käyttöön, tutustuin kirjaan "Information Seeking in Context". Kirja on kansainvälisen informaatiotutkimuksen tutkijakongressin seminaariesitelmien kokoelma.

Olen tutustunut muutaman kirjan artikkeliin, ja referaatti käsittelee tiedonhaun prosessia.

INFORMATION SEEKIN IN CONTEXT. A CHALLENGING METOTHEORY
Pertti Vakkari

Pertti Vakkari on tehnyt yhteenvedon konferenssin annista. Monien muiden tieteenalojen mukaisesti informaatiotutkimuksessa on ajoittain vallalla erilaiset teoriat. Informaatiotutkimuksessa on vuonna 1997 ollut vallalla seuraavia trendejä:

* metateoriassa siirtyminen henkilökeskeisyydestä henkilön
* konteksti/tilannekeskeisyyteen
* kokonaisvaltainen teoreettinen lähestymistapa
* informaation tarve ja etsintä osana isompaa ilmiötä
* enemmän prosessisuuntautuneisuutta
* enemmän pitkäaikaistutkimuksia
* muiden tieteenalojen menetelmien teorioita ja menetelmiä
* kvalitatiiviset menetelmät
* tutkimuksen ammatillistuminen.

Tämän konferenssin kannalta mielenkiintoinen on metateoria. Wagnerin ja Bergerin jaolla metateoriaa voi lähestyä kolmella tavalla:

* orienting strategies
* unit theories
* theoretical research programs

Orienting strategies -lähestymistavan mukaisesti metateoria on niin yleisellä tasolla, että se voidaan katsoa soveltuvan mihin tahansa sosiaaliseen systeemiin. Esimerkiksi tehtävä, rooli, informaation tarve ja etsintä voidaan soveltaa työpaikkaan, perheeseen, työryhmään, jne.

Unit theories -lähestymistavan mukaisesti metateoria spesifioidaan todelliseen sosiaaliseen

asetelmaan. Tällä tavalla teoria on empiirisesti testattavissa.

Theoretical research programs -lähestymistavan mukaisesti teorialla on kolme erilaista suhdetta:

* elaboration (kehittyminen)
* profileration (sivulle siirtyminen)
* competition (kilpailu).

Kehittyessään teoria [muuttuu] vanhasta uudeksi. Sivulle siirtyessään samaa teoriaa sovelletaan uuteen tutkimuskohteeseen. Kilpailevassa tilanteessa samalla tutkimuskohteelle on kaksi kilpailevaa teoriaa. (Toim. huomio: [muuttuu] tilalla on voinut olla toinen sana, 13.5.2014)

Edellisten kolmen lähestymistavan pohjalta voimme havaita, että informaatiotutkimuksen metateoria on muuttunut henkilökeskeisestä paradigmasta henkilö tilanteessa -paradigmaan. Aiemmin oli siirtymä järjestelmäkeskeisestä paradigmasta henkilökeskeiseen paradigmaan.

Nykyään informaation tarvetta ja informaation etsimistä pidetään osana laajempaa ongelmatilannetta. Tämä on johtanut prosessinäkemykseen ja pitkäaikaistutkimuksiin.

Mielenkiintoista on, että informaation käyttö on harvoin tutkittu alue, ja tutkimus on pääasiassa keskittynyt informaation tarpeeseen ja etsimiseen. Kuitenkin informaation käyttö on tärkeä osa informaatioprosessia.

INFORMATION BEHAVIOUR: AN INTER-DISCIPLINARY PERSPECTIVE
Tom Wilson

Yhtenä metateoriana Tom Wilson esittelee Information Behaviour -teoria; informaatiokäyttäyminen lienee sopiva suomennos.

Informaatiokäyttäytymisen yleisessä mallissa on oltava vähintään seuraavat osat:

* informaation tarve ja synty
* vaikuttavat tekijät yksilön reaktioon informaation tarpeen havainnosta
* prosessit / tehtävät reaktiossa.

Wilson kritisoi omaa aiempaa malliaan, joka on esitelty informaatiotutkimuksen opintojaksolla P2. Omana huomiona totean, että Wilsonin malli on kehittynyt (elaboration) muiden tieteenalojen vaikutuksen tuloksena.

Wilsonin parannellusta mallista on kopio, referaatin liite 1. Ensimmäiset kaksi laatikkoa päällekkäin vasemmalla mallissa:

* context of information need (informaationtarpeen konteksti)
* person-in-context (henkilö tilanteessa / kontekstissa).

Kun suhtaudumme informaationtarpeeseen käytännöllisesti, Weigtsin jaottelun mukaisesti on seuraavat tiedontarpeet:

* tarve uudelle informaatiolle
* tarve tarkentaa henkilön aikaisempaa informaatiota
* tarve vahvistaa henkilön aikaisempaa informaatiota.

Tämän lisäksi Wilson laajentaa jaottelun seuraavilla lisäyksillä:

* tarve tarkentaa henkilön uskoja ja arvoja
* tarve vahvistaa henkilön uskoja ja arvoja.

Tarpeista muodostuvat kysymykset voi luokitella seuraavasti:

* orientation
* reorientation
* construction
* extension.

Orientation on etsimistä, mitä on tapahtumussa. Reorientation on tarkistamista, että etsimisen suunta on oikea. Construction on etsimistä, jolla yritetään muodostaa vastaus/ratkaisu ongelmaan. Extension on olemassa olevan informaation laajentamista uudella informaatiolla.

Tiedontarpeesta tiedonhankintakäyttäytymiseen on vielä matkaa. Seuraavaksi mallissa ovat päällekkäin:

* activating mechanism
* stress / coping theory.

Stressi ja selviytyminen (coping) ovat syitä miksi informaatiokäyttäytyminen jatkuu eteenpäin. Jos informaation puute ei ole vakavaa / oleellista, puuttuvaa informaatio ei lähdetä etsimään

Seuraavaksi mallin keskellä on päällekkäin pieni ja iso laatikko. Pienen laatikon Intervening variables -tekstin voisi suomentaa väliin tuleviksi tekijöiksi. Isossa laatikossa nämä tekijät ovat:

* psychological
* demographic
* role-related or interpersonal
* enviromental
* source charasteristics.

Henkilön ominaisuudet vaikuttavat paljon informaatiokäyttäytymiseen. Näitä ominaisuuksia ovat mm. koulutus, talous ja käytettävissä oleva aika. Sosiaaliset esteet ovat yksi väliin tuleva tekijä. Koska ihmiset elävät yhteisöissä, on mahdollista, että jotain informaatiota ei jaeta tietyssä yhteisössä. Ympäristössä voi olla muitakin tekijöitä estämässä informaation etsimistä, esim. aika, paikka tai kulttuuri. Informaation lähde on vielä yksi väliin tuleva tekijä, jossa on huomioitava kaksi asiaa:

* saatavuus
* luotettavuus.

Jos informaation etsijä ei pääse informaation lähteelle, ei informaatioprosessi voi jatkua. Luotettavuus tarkoittaa informaation tuottajaa, informaation tarkkuutta ja päivitysaikaa.

Neljäntenä vasemmalla mallissa on kolme laatikkoa päällekkäin. Ennen informaation etsimistä henkilö arvioi riskejä ja hyötyjä informaation etsimisestä. Tässäkin on jälleen mukana henkilökohtaisia ominaisuuksia, jotkut sietävät enemmän epävarmuutta kuin toiset.

Tämän jälkeen tulee informaation etsiminen ja käyttö.

Yhteenveto Wilsonin uudesta mallista

Wilsonin uusi malli on mielenkiintoinen ja huomattavasti parempi kuin edellinen malli vuodelta 1981. Opintojakson kannalta, eli tekstitiedonhaku, ovat oleellisia kohtia.

* informaation lähde
* informaation etsiminen.

A GENERAL MODEL OF THE INFORMATION SEEKING OF PROFESSIONALS
Gloria J. Lecklie and Karen E. Pettigrew

Toisen metateorian kuvaus on liitteenä 2 oleva kuva, joka artikkelin kirjoittajat ovat tehneet tutkimuskirjallisuuden yhteenvetona.

Malli on tarkoitettu informaation etsimiseen työtehtävissä. Käytännössä tutkittujen työelämä on monimuotoista, ja heillä on useita rooleja (roles) työpäivän aikana. Usein mainittuja rooleja ovat: palvelun tarjoajat

* johtajat
* tutkijat
* kouluttajat
* opiskelijat (ammatillinen kehittyminen).

Seuraavana mallissa on tehtävät (tasks), joihin tarvitaan informaatiota.

Tämän jälkeen mallissa on informaationtarpeen tunnusmerkit (characteristics of information needs). Informaationtarpeeseen vaikuttavat monet väliin tulevat tekijät, jotka riippuvat: informaation tarvitsijasta:

* kontekstista
* informaation esiintymistiheydestä
* informaation ennustettavuudesta.

Ammattilaisten informaation etsimisessä on valtavasti erilaisia lähteitä:

* viralliset / epäviralliset lähteet
* suulliset / kirjoitetut lähteet.

Tietoisuus informaatiosta on tärkeä osa informaatioprosessia. Kirjallisuuden mukaan tietoisuuden tasoja ovat:

* saatavuus
* tuttuus / aikaisempi onnistuminen
* sopivuus
* kustannus.

Informaation etsimissä on tuloksia (outcomes). Onnistuessaan informaation etsijä saa haluamansa informaation. On mahdollista, että vastausta ei löydy, ja informaation etsimistä on jatkettava. Tämä palautesilmukka (feedback loop) osoittaa, etteivät tulokset ole yksiselitteisiä. On mahdollista, että tuloksesta ei ole etsijälle hyötyä tietyssä roolissa, mutta tietyssä roolissa on.

Rooliteorialla näyttäisi olevan oma merkityksensä tutkittaessa informaatioprosessia. Ongelmana on, että rooli on määritelty hyvinkin kapea-alaisesti. Rooliteorian mahdollisuudet ovat vielä tutkimatta. Kun ymmärretään mikä rooli informaation tarvitsijalla todella on, voidaan ymmärtää tarkemmin koko informaatioprosessi.

Yhteenveto

Tämän artikkelin pohjalta Wilsonin paranneltu malli saisi tukea. Yhteistä mallilla on palautemekanismit, kontekstisidonnaisuus ja väliin tulevat tekijät.

Opintojakson aiheen kannalta vahvistui edelleen tekstitiedonhaun merkitys vain yhtenä osana informaatioprosessia.

SL 40.4: Arviointia (jälleen kerran) vuosia myöhemmin

Tässä kohtaa voi viitata seuraaviin: Carr (2010a, 2010b); Tapscott (2010). Ihmisten altistuminen tietokoneille voidaan nähdä eri tavoin. Toisaalta tietotekniikka nostaa ihmisten tehokkuutta joissain toiminnoissa. Toisaalta tietotekniikan käyttö heikentää ihmisen toimintaa joiltain osin.

Tosiasia on, että hyvin suuri osa eri sidosryhmien edustajista ei ymmärrä monimutkaisuutta liittyen erilaisiin tiedon haun tehtäviin. Erilaiset internetissä toimivat hakukoneet antavat yhden hakukentän, johon haut sitten kohdistetaan. Käsitys erilaisten tietokantojen hakuominaisuuksista yleisesti ottaen on vähäisempää. Esimerkiksi Boolen logiikan ymmärrys on eri henkilöillä hyvin vaihtelevaa, jolloin haut ovat edelleen yleisiä pikahakuja.

Tietystikin on niin, että pätevä informaatikko osaa käyttää useampia tietokantoja yhtä aikaa, ja erilaisten tietokantahakujen avulla saadaan tarkempia tuloksia verrattuna internetissä toimiviin hakukoneisiin.

Jonkin verran on tullut vastaan esityksiä semantiikan esittämistä tietokoneilla, jolloin eri palvelut toimisivat yhteen paremmin. Vuoden 2014 tilanteessa (3.4.2014) voi todeta, että tutkimus tietokoneiden ymmärtämästä semantiikasta on tietysti hyvin laajaa.

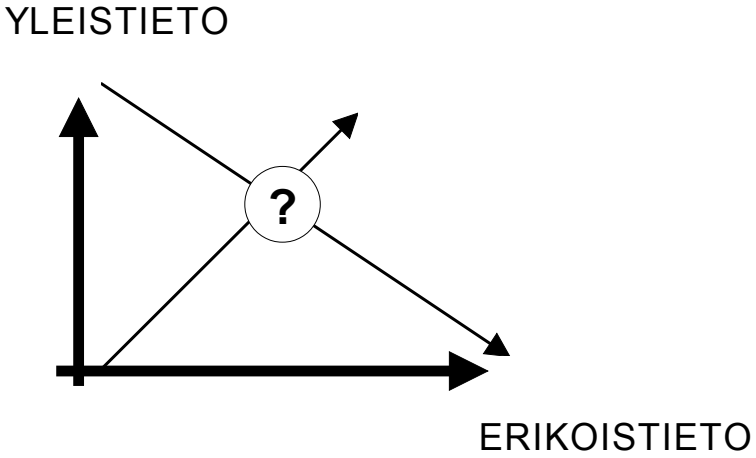

Olen tähän aikaisemminkin viitannut. Mikä olisi oikea suhde yleistiedon ja erikoistiedon välille? Tässä kohtaa voi todeta, että pätevä informaatikko voi olla perillä hyvin erilaisista tietokannoista, ja hän tietää kunkin yksittäisen tietokannan hakuominaisuudet hyvinkin tarkasti.

Tähän kohtaa voi laittaa seuraavan kuvan.

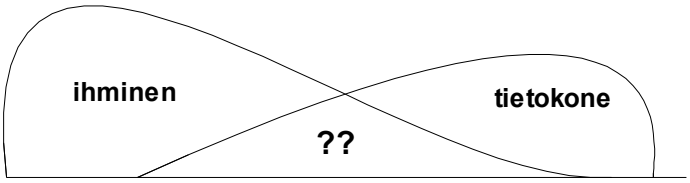

Joissain tehtävissä ihminen on ylivoimainen, ja toisissa tehtävissä tietokone on ylivoimainen. Ongelma on tietysti väliin jäävä alue, joka pitää suunnitella tarkasti, että ihmisten käyttöön tulee oikeasti toimivia (tieto)järjestelmiä.

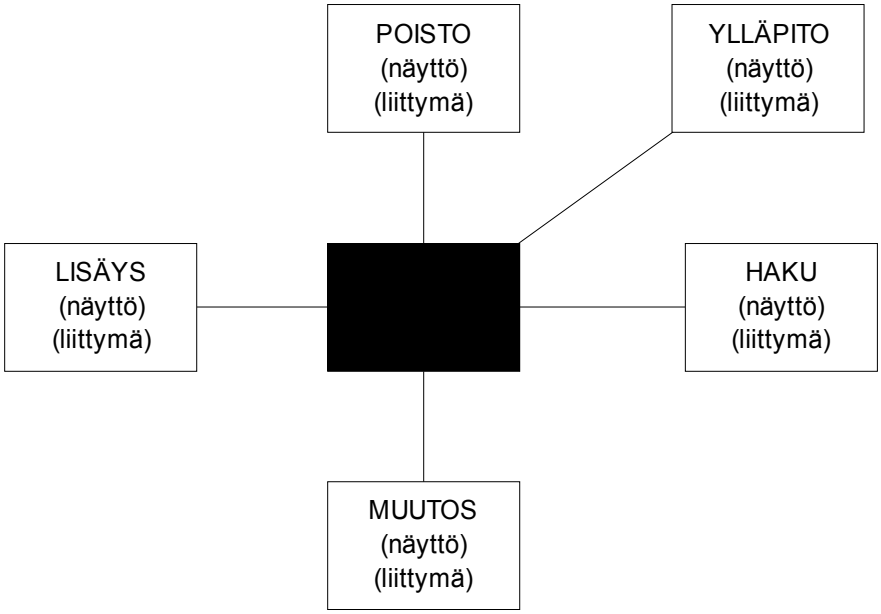

Toisaalta voi todeta, että erilaiset haut tietokantaa tehdään ns. mustan laatikon periaatteella, jolloin erityisesti haut on toteutettava hyvin. Riippuen tietokannasta tämä ns. mustan laatikon toiminta on helpompaa tai vaikeampaa.

Oma huomio/tuomio on, että yleisesti ottaen suurin osa tietokantojen käyttäjistä haluaa tehdä vain hakuja tietokantoihin, ja muut toiminnot (lisäys, poisto, muutos) vaativat erilaisia kannusteita käytännön toiminnassa.

Jian & Jeffres (2006) on yksi pohdinta aiheeseen. Miksi tietokantojen käyttäjät lisäisivät tietoa tietokantoihin?

Tietysti on esimerkiksi Facebook, Twitter ja Wikipedia, joiden tietokantoihin voi lisätä tietoa koko ajan – tällöin voisi selvittää näiden palveluiden käytön kannustimia.

SL 41: Ryhmäohjelmat (1999)

Aikaisemmin (Rannila 2013: luku 116) on tiivis esitys ”Ryhmäohjelmat”-kurssista. Kun tämä teos on sähköinen julkaisu, niin sivumäärät eivät ole esteenä, joten tähän kohtaan voimme laittaa oleellisen aineiston säilyneestä sähköisestä aineistosta.

SL 41.1: Referaatti (Ackerman & Halverson 1998)

Referaatti artikkelista "Considering an Organization´s Memory"

JOHDANTO

Tämä artikkeli tutkii käsitettä ”organizational memory”. Suomeksi tämän käännän organisaation muisti. Koska käsite on sekava, ja monilla eri tavoilla käytetty, ovat kirjoittajat selventäneet käsitettä. Monesti organisaation muisti pitäisi olla kokemuksen uudelleekäyttöä, jolloin vain osa organisaation muistin alueista tulee käsitellyiksi. Tämän vuoksi kirjoittajat ovat tutkineet organisaation muistin näkymättömiä osia.

Tutkimuksen teoriana on jaetun tiedon teoria, englanniksi distributed cognition theory. Tutkimusmateriaali on kerätty etnografisella menetelmällä puhelinpalvelun toimipisteestä.

Artikkelin sisältö on seuraava:

1. organisaation muistia käsittelevä kirjallisuus
2. tutkimuskohteen ja -tavan valinta
3. jaetun tiedon teoria
4. yhden puhelinkeskustelun kuvaus
5. johtopäätökset.

1. ORGANISAATION MUISTIA KÄSITTELEVÄ KIRJALLISUUS

Organisaation muistia käsitteenä on kirjallisuudessa määritelty hyvin monella tavalla. Tämä on yllättävää, koska termiä käytetään yleisesti jopa päätöksentekotilanteissa.

Lisäksi käsitteellä on monia teoreettisia ongelmia. Tämän lisäksi organisaation muistia käsitellään yleisesti organisaatiotasolla, eikä teorioita tukemassa ole empiiristä tutkimustietoa. Monesti tutkimukset ovat keskittyneet tutkimaan järjestelmiä, jotka on tarkoitettu korvaamaan ihminen ja paperijärjestelmät.

Loppujen lopuksi on tutkittu vähän miten organisaatiot todella kehittävät ja käyttävät organisaation muistia.

Tämän artikkelin empiirisen tutkimuksen perusteet on ollut organisaatiotasolla, ja tutkimuskohde on ollut pienin organisaation osa, jolloin on voitu tutkia tarkemmin organisaation muistia.

2. TUTKIMUSKOHTEEN JA -TAVAN VALINTA

Tutkimuskohteena on ollut 18 kuukauden ajan CyberCorp-yhtiön henkilöstöosaston puhelinpalvelu, jossa vastataan yhtiön tuhansien työntekijöiden kysymyksiin.

Työskentely puhelinpalvelussa on erittäin informaatiokeskeistä, ja työntekijöillä on käytössä useita ohjelmistoja työvälineinä.

Moniin kysymyksiin puhelinpalvelun työntekijöillä on vastaus heti, koska puhelinpalvelun kysymykset ovat osittain toistuvia. Tämän lisäksi uusien tilanteiden vuoksi kysymykset vaihtelevat. Tämän vuoksi puhelinpalvelun työntekijöillä on oltava ulkoisia muisteja työskentelyn tueksi.

3. JAETUN TIEDON TEORIA (DISTRIBUTED COGNITION THEORY)

Tämä teoria tutkii toiminnallisia järjestelmiä tietojärjestelminä (functional systems as cognitive systems).

Ensimmäiseksi on tutkittava kuinka toiminnallinen järjestelmä toimii. Toiminto käännetään pienimpiin osiin, joilla on merkitystä järjestelmälle. Kun pienempiä yksiköitä on tarkkailtu ja yksityiskohdat selvitetty, on selvillä miten toiminto toimii.

Muiden tiedon teorioiden (cognitive theory) tavoin tämäkin teoria huomioi myös epäviralliset informaatiosyötteen järjestelmään.

Osien havaintojen perusteella, tilat ja prosessit, perusteella tutkija voi rekonstruoida järjestelmän toimivuuden.

4. YHDEN PUHELINKESKUSTELUN KUVAUS

Puhelinpalvelun tapauksessa toiminnon tarkoitus on vastata soittajan ongelmaan.

Kun tätä toimintoa ryhdytään jakamaan osiin tietojärjestelminä (cognitive systems) huomataan, että toiminnossa on useita erilaisia tietojärjestelmiä:

* yhtiön työntekijätietokannat
* soittajan tiedot
* puhelinpalvelun työntekijät
* erilaiset paperiluettelot puhelinpalvelussa
* puhelinpalvelun työntekijöiden tietojärjestelmät.

Jaetun tiedon teoria (distributed cognition theory) sopii tähän tapaukseen hyvin, koska työntekijät aivan oikeasti joutuvat käyttämään useita erilaisia tietojärjestelmiä työtehtävien aikana.

Tämän jälkeen artikkelissa on analysoitu tarkasti yksi puhelinkeskustelu.

Yhtenä tuloksena analyysista on, että puhelinpalvelussa käytetään useita pieniä muisteja. Kaikkien näiden pienien muistien on toimittava, jotta koko toiminto onnistuu, eli soittaja saa vastauksen.

Verrattuna esim. lennonjohtojärjestelmiin, puhelinpalvelulla on vähän ennalta määrättyjä rutiinisuorituksia. Tämän vuoksi puhelinpalvelulla on monia pieniä epävirallisia rutiineja, jotka muuttuvat tarpeiden mukaan.

Poikkeustilanteissa ja vaikeissa tilanteissa puhelinpalvelussa luotettiin pitempään työskennelleisiin 5029
työntekijöihin. Muiden puhelinpalvelun työntekijöiden lisäksi myös muita työntekijäryhmiä 5030
käytetään organisaation muistina. 5031
5032
Yhteys verrattuna yhdistämiseen 5033
5034
Puhelinpalvelussa voimme pohtia organisaation muistin yhteyttä puhelinpalvelun toimintaan. Koska 5035
puhelinpalvelun pitää käyttää useaa organisaation muistia, voisi olla tarvetta yhdistää kaikki muistit 5036
yhdeksi organisaation muistiksi. Kuitenkin totuus on hieman monimutkaisempi. Koska 5037
puhelinpalvelussa on vastattava 45-60 sekunnin kuluessa, ei ole mahdollista selata valtavia 5038
informaatiomääriä. 5039
5040
Organisaation muistit rajoittavina tekijöinä 5041
5042
Jaetun tiedon teorian (distributed cognition theory) mukaisesti on organisaation muisteissa monesti 5043
rajoitteita. Koska prosessin aikana on monesti siirryttävä organisaation muistista toiseen, katoaa osa 5044
asiayhteydestä. Tämän vuoksi talletettu informaatio on tuotava takaisin asiayhteyteen 5045
(decontextualise). 5046
5047
Organisaation muistin käyttö vaatii uudelleenymmärtämistä käyttäjän tarpeisiin. 5048
5049
Uudelleenkäytön monimutkaisuus 5050
5051
Organisaation muistin uudelleenkäyttö on mahdollista, mutta vaatii aikaa, jos prosessi ei ole tuttu. 5052
Tämän vuoksi organisaation muistin käyttö eri asiayhteyksissä voi onnistua tietyssä tilanteessa tai 5053
olla erityisen hankala prosessi. 5054
5055
5. JOHTOPÄÄTÖKSET 5056
5057
Empiiristen tutkimusten havaintojen perustella on mahdollista tehdä organisaation muistista 5058
seuraavia johtopäätöksiä. 5059
5060
* ei ole olemassa yhtä organisaation muistia 5061
* organisaation muisteilla on monimutkaisia suhteita 5062
* organisaation muisti on sekä kohde että prosessi, eli monella käyttäjällä on organisaation 5063
muisti ja organisaation muisti on osa toimintoja 5064
* uusien muistien luomisessa ja käytön joustavuudessa on jännitteitä, johtuen 5065
organisaatioiden luomista rajoista organisaation muisteihin 5066
* organisaation muistin uudelleenkäyttö on mahdollista, mutta vaatii tuomista asiayhteyteen, 5067
talletusta ja uudelleentuomista asiayhteyteen. 5068
5069

SL 41.2: Referaatti arvioiden uudelleen 5070

5071
Mäkinen (2003) on laaja käsitteellinen analyysi ”organisaation muistista”, ja luonnollisesti 5072
Ackerman & Halverson (1998) löytyy sen lähdeluettelosta. Mäkisen (2003) perusteella voi todeta, 5073
että käsitteellinen analyysi on ollut tarpeellinen, ja hän päätyy seuraavaan määritelmään: 5074
5075
> Organisaation muisti on organisaation järjestetty tietämys, sekä yksilökeskeinen, 5076
> mutta jaettu, menneisyyttä tallentava prosessi, joka vaikuttaa organisaation 5077

oppimiseen ja päätöksentekoon sekä kilpailukykyyn ja jota voidaan tukea informaatioteknologialla. (Mäkinen 2003, sivu 53)

SL 41.3: Ryhmäohjelmat / Essee (8.12.1999)

1. JOHDANTO

Ryhmäohjelmat opintojaksolla opiskelimme erilaisten ryhmäohjelmien käyttöä ja testasimme muutamaa ryhmäohjelmaa. Jonkin verran käsittelimme ryhmäohjelmien suunnittelua ja toteutusta.

Itse olin aiemmin tutustunut Method Engineering -käsitteeseen, ja siihen liittyvään tutkimukseen.

Opintojakson alussa minulle tuli mieleen, voisiko Method Engineering -käsitettä soveltaa ryhmäohjelmiin. Tämä essee on pohdintoja aiheesta, ja sisältää viittauksia lähteisiin, joihin tutustuin. Aihe oli varsin mielenkiintoinen ja opetti tutkijalleen paljon elämästä.

Esseen rakenne on seuraava:

* Incremental Method Engineering -käsitteen selventäminen
* ryhmäohjelmat -käsitteen selventäminen
* metodin valinta
* johtopäätökset
* jatkotutkimusaiheita.

Koska tämän esseen laajuudessa en voi pohtia koko Incremental Method Engineering -prosessia, olen valinnut vain yhden osan prosessista tarkempaa tutkimukseen, eli kohdan metodin valinta. Tässä on myös käytännöllisiä syitä, koska itse en ole käynyt koko prosessia läpi missään ohjelmistoprojektissa. Tämän vuoksi on omankin edun mukaista pohtia prosessin ensimmäistä vaihetta, jolloin on enemmän teoreettisia valmiuksia valita metodi käytännössä.

2. INCREMENTAL METHOD ENGINEERING

Tieteellisessä työssä on käytettävä tarkkoja käsitteitä, ja ne on määriteltävä ennen käyttöönottamista.

Method Engineering on osa laajempaa käsitettä.

Perinteisesti on erotettu toisistaan tietojärjestelmien kehittäminen (Information Systems Development, ISD) ja ohjelmistotekniikka (Software Engineering, SE) toisistaan. Kuitenkin molempia voidaan pitää systeemin kehittämisenä (System Development). Suomessa on tällöin puhuttu systeemityöstä, jolloin kehitettävät järjestelmät voivat olla esim. tietokantoja, ohjelmistoja tai sulautettuja järjestelmiä.

Pentti Marttiinin (1998) väitöskirjassa ”Customisable Process Modelling Support and Tools for Design Environment” sivulla 32 on kuvattu käsitteet System Development, Method Engineering ja Process Engineering.

Process Engineering on alue, jossa tutkitaan ja kehitetään ohjelmistoprosesseja. Ohjelmistoprosessien kehittäminen on mielenkiintoinen osa-alue, ja liittyy läheisesti laatujohtamiseen. Erinomainen johdanto aiheeseen on Risto Nevalaisen (1999) artikkeli

”Kokemuksia ohjelmistoprosessin arvioinnista SPICE:n avulla”, josta selviää sekä ohjelmistoprosessi että väline prosessin kehittämiseen. Itse suomentaisin käsitteen Process Engineering ohjelmistoprosessin kehittämiseksi. Monessa Ryhmäohjelmat-opintojakson artikkelissa on sivuttu erilaisia ohjelmistoprosesseja, mutta jätän ne kuitenkin tämän esseen ulkopuolelle.

Method Engineering on alue, jossa suunnitellaan, rakennetaan ja sopeutetaan metodeja, tekniikoita ja työkaluja systeemien kehittämiseen. Tällä on huomattava ero ohjelmistoprosessien kehittämiseen, jolloin miten prosessi suoritetaan käytössä olevilla metodeilla. Metodien kehittäminen on oma suomennokseni Method Engineering -käsitteestä.

Aluksi voi olla vaikea erottaa ohjelmistoprosessin kehittäminen ja metodien kehittäminen toisistaan. Itse kuvaisin eron näin: ohjelmistoprosessi toteutetaan käytettävissä olevilla metodeilla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ohjelmistosuunnittelija voi suorittaa ohjelmistoprosessin perinteisen esitutkimus-, määrittely-, suunnittelu- ja toteutusvaiheilla sekä metodina voidaan käyttää ER-mallinnusta (Karkimo 1998). Ohjelmistoprosessia voidaan kehittää siirtymällä esim. spiraalimalliin ja metodia voidaan kehittää siirtymällä UML-mallinnukseen.

Esimerkki on erittäin yksinkertainen, mutta kuvaa perusideaa.

Tämän luvun otsikkona on kuitenkin Incremental Method Engineering. Miten tämä eroaa aikaisemmin määritellystä? Juha-Pekka Tolvasen (1998) väitöskirjassa sivulla 191 on kuvattu Incremental Method Engineering -prosessi.

Metodien kehittämisessä valitaan olemassa oleva metodi, ja otetaan se käyttöön tai mukautetaan metodia. Itse suomentaisin Incremental Method Engineering -käsitteen kokemuksista oppivaksi metodien kehittämiseksi.

Kokemuksista oppivaksi metodien kehittäminen tunnustaa yhden tosiasian, jota monikaan metodien kehittäjä ei tunnusta, eli kukaan ei pysty luomaan täydellistä metodia kerralla. Täydellisen metodin kehittämiseen on käytetty paljon rahaa ja aikaa, ilman mainittavaa menestystä.

Kuvan prosessista vielä muutama tarkentava suomennus:

> CAME-väline: Computer-Aided Methodology Engineering -väline tarkoittaa tietokoneavusteista välinettä, jolla luotu metodi kuvataan ja tallennetaan
> CASE-väline: Computer-Aided Systems Engineering -väline tarkoittaa tietokoneavusteista välinettä, jolla kuvataan - monesti myös luodaan - ISD-projektissa luotava järjestelmä
> ISD-projekti: Information Systems Development -projektissa kuvataan metodilla järjestelmä ja luodaan ohjelmistoprosessissa järjestelmä.

3. RYHMÄOHJELMAT

Tämän opintojakson aiheena on ryhmäohjelmat. Ryhmäohjelmien määrittely melko vaikea tehtävä, mutta auttaa aiheen ymmärtämisessä.

Grudin (1994) jakaa systeemit kolmeen:

* järjestelmiin
* ryhmäohjelmiin
* sovelluksiin.

Järjestelmät ovat isoja organisaatiokohtaisia tietojärjestelmiä, ja sovellukset yhden käyttäjän ohjelmia. Grudinin määritelmän mukaisesti ryhmäohjelmat ovat tarkoitettu pienille ryhmille.

CSCW, Computer Supported Cooperative Work, on tietojenkäsittelyopin suuntaus, joka tutkii ryhmäohjelmia. Toisaalta käsite on hieman harhaanjohtava, koska käsitteessä ei ole sanoja tutkimus (research) tai tiede (science). Grudinin määritelmän mukaisesti ryhmäohjelmien määrittely on vielä helppoa: useampi ihminen käyttää samaa ohjelmaa.

Yleensä tutkimussuuntauksessa on useampia tutkijoita tutkimussuuntauksen vakiinnuttua, niin myös ryhmäohjelmien tutkimuksessa. Ellis ym. (1991) ovat määritelleet ryhmäohjelman tarkemmin:

> We propose a somewhat broader view, suggesting that groupware be viewed as the class of applications, for small groups and organizations, arising from the merging of computers, information bases and communication technology.

Tässä määrittelyssä on seuraavat osat:

* tietokoneet
* tietokannat
* kommunikaatioteknologia
* edellisten yhdistyminen
* ryhmä
* organisaatiot.

Määritelmän mukaisesti ryhmäohjelmat ovat tietokoneiden, tietokantojen ja kommunikaatioteknologian yhdistymisenä syntyneitä sovelluksia, joita ryhmät ja organisaatiot käyttävät.

Tämän jälkeen Ellis ym. (1991) antavat tarkemman lisämäärittelyn ryhmäohjelmille:

> computer-based systems that support groups of people engaged in a common task (or goal) and that provide an interface to a shared environment

Tällä lisämäärittelyllä on seuraavat tärkeät kohdat:

* tietokoneperustainen järjestelmä
* ryhmä ihmisiä
* yhteinen tehtävä
* liittymä yhteiseen ympäristöön.

Lisämäärittelyineen määritelmä on hyvä, koska tässä lähdetään ilmiöstä ja sen tunnusmerkeistä, ja vasta sitten määritellään tietojenkäsittelyopin termein. Tavalliselle peruskäyttäjäryhmälle ryhmäohjelmat ovat järjestelmiä, joissa voi olla tietokone, ohjelmistoja ja tietoliikennettä eri muodoissa, liittyneinä yhteiseen työympäristöön. Liittyminen työympäristöön on käyttäjälle oman liittymän kautta, ja työympäristössä tehdään yhteistä työtehtävää.

Yksi ongelma kummassakin määrittelyssä on, eli ryhmän määrittely on ongelmallista tietojenkäsittelyopin termein. Tämän vuoksi apu löytyy yhteiskuntatieteistä, jossa erilaisia ryhmiä on tutkittu pitkään.

Tutkimussuunnan määrittelyn auttaa myös tutkimuskohteen ymmärtämisessä. Ryhmäohjelmien tutkimus on tietojenkäsittelyopin ja yhteiskuntatieteiden poikkitieteellinen tutkimussuuntaus.

Kun olemme määritelleet tutkimuskohteen ja kohdetta tutkivan tutkimussuuntauksen, voimme siirtyä tutkimusongelmaan.

4. METODIN VALINTA

Tutkimusongelma

Mitä tästä kaikesta on seurauksena? Aiemmin olen määritellyt ryhmäohjelmat ja kokemuksista oppivan metodien kehittämisen (Incremental Method Engineering). Opintojakson alussa minulla tuli mieleen ajatus metodin luomisesta ryhmäohjelmien suunnitteluun. Valitettavasti en ole muiden opintojaksojen tentteihin valmistautumisen vuoksi perehtyä Tolvasen ja Marttiinin käyttämään GOPPR-metamallinnuskieleen. Tämän vuoksi jouduin tyytymään suppeaan artikkelikatsaukseen ryhmäohjelmista ja niiden suunnittelumenetelmistä.

Koska valitsin metodin valinnan osaprosessin tutkittavaksi, on siinä huomioitava seuraavat:

* mahdollisten metodien kuvaukset
* tietojärjestelmien kehittämisen ympäristö
* metodin kehittämiskriteerit.

Tähän esseeseen en voi ottaa metodien kuvauksia, koska en tunne yhtäkään metodia.

Metodien kehittämiskriteereissä on huomioitava seuraavat perustuen:

* mahdollisiin metodeihin
* kehittämisongelmiin
* osanottajien arvoihin.

Metodien kehittämiskriteereissäkään en voi pohtia mahdollisia metodeja.

Näiden rajausten jälkeen tähän esseeseen jäävät jäljelle huomioitavaksi metodin valinnassa:

* tietojärjestelmien kehittämisen ympäristö
* kehittämisongelmat
* osanottajien arvot.

Artikkelikatsauksissa etsin vaatimuksia metodin valinnalle ryhmäohjelmien suunnittelussa.

Artikkelikatsaus luentoartikkeleista

Grudinin (1994) artikkelissa on käyty läpi kahdeksan ongelmaryhmää, joita esiintyy ryhmäohjelmien toteuttamisessa.

Ongelma 1: ryhmäohjelmien käyttöönotosta hyöty jakautuu eri tavalla eri käyttäjille, ja Grudin suosittelee osoittamaan ryhmäohjelmien hyödyn kaikille ryhmän jäsenille.

Ongelma 2: ryhmäohjelmilla on oltava tarpeeksi käyttäjiä, jotta se on hyödyllinen. Suunnittelussa on huomioitava erilaiset kannustimet käyttää ryhmäohjelmaa.

Ongelma 3: monesti organisaatiossa on sanattomia sopimuksia, ja ryhmäohjelmat

voivat rikkoa niitä. Ryhmissä tapahtuu monenlaisia prosesseja, jotka eivät ole niin selkeitä. Tämän vuoksi pitää ymmärtää tarkasti käyttäjien työympäristö ja työskennellä tyypillisen käyttäjän kanssa.

Ongelma 4: monesti työyhteisöissä on virallinen ja epävirallinen tapa tehdä työtä, eli epävirallisesti työ tehdään niin kuin se oikeasti tehdään. Suunnittelija on tutkittava, miten työ todella tehdään.

Ongelma 5: ryhmätyöohjelmien ryhmätyöominaisuuksista käytetään harvemmin yhden käyttäjän ominaisuuksia. Tämän vuoksi ryhmätyöominaisuuksien on oltava helposti käytettävissä, ja (mahdollisesti) olemassa olevan sovelluksen osina.

Ongelma 6: ryhmäohjelmien testaaminen on hankalaa ja äärimmäisen hankalaa ja aikaa vievää. Suunnitteluvaiheessa on testattava taidot, joita ryhmäohjelmien käyttö vaatii.

Ongelma 7: yksittäiskäyttäjillä on intuitiivinen käsitys, mikä auttaa omassa työssä, mutta ei intuitiivista käsitystä ryhmän edusta.

Ongelma 8: ryhmäohjelman hyväksyminen voi olla todella vaikeaa, jos yksikin ryhmän jäsen vastustaa ryhmäohjelmaa. Grudinin mukaan olemassaoleviin sovelluksiin on helpompi lisätä ryhmätyöominaisuuksia. Täysin uuden ryhmäohjelman on tultava todellisiin tarpeisiin ja työympäristö on tunnettava.

Yhteenvetona Grudinin artikkelista voisi todeta, että on siirryttävä teknologiakeskeisyydestä työpaikkakeskeiseen näkemykseen.

Grudinin artikkelin pohjalta metodeissa on oltava seuraavat kuvausmahdollisuudet:

<u>vaatimus 1</u>: kuvausmahdollisuus hyötyjen jakautumisesta eri käyttäjille ja ryhmälle
<u>vaatimus 2</u>: kuvausmahdollisuus kannustimista ryhmäohjelmien käytöstä
<u>vaatimus 3</u>: sanattomien sopimusten kuvaus
<u>vaatimus 4</u>: työympäristön kuvausmahdollisuus
<u>vaatimus 5</u>: virallisen työtavan kuvaus
<u>vaatimus 6</u>: epävirallisen työtavan kuvaus
<u>vaatimus 7</u>: yhden käyttäjän ominaisuuksien kuvaus
<u>vaatimus 8</u>: olemassa olevan sovelluksen kuvaus
<u>vaatimus 9</u>: kuvaus, mitkä ominaisuudet liitetään olemassa olevaan sovellukseen
<u>vaatimus 10</u>: kuvaus ryhmäohjelman vaatimista taidoista
<u>vaatimus 11</u>: kuvaus ryhmäohjelman käytön eduista yhdelle käyttäjälle
<u>vaatimus 12</u>: kuvaus ryhmäohjelman käytön eduista ryhmälle.

Ellis ym. (1991) painottavat artikkelissaan ryhmäohjelmien määrityksen mukaisesti yhteistä tehtävää ja jaettua työympäristöä. Lisäksi ryhmäohjelma voi olla reaaliaikainen tai eriaikainen.

Yhdistämälle ajan ja paikan eri tavoilla saadaan seuraava jaottelu (suomennos lisätty)

	SAME PLACE sama paikka	DIFFERENT TIME eri aika
SAME PLACE sama paikka	DIFFERENT PLACES eri paikka	ASYNCHRONOUS INTERACTION vuorovaikutus eriaikaisesti
DIFFERENT PLACES eri paikka	SAME PLACE sama paikka	ASYNCHRONOUS DISTRIBUTED INTERACTION eriaikainen eri tilassa tapahtuva vuorovaikutus

Tämän pohjalta valittavalle metodille tulee jälleen lisävaatimus.

vaatimus 13: mahdollisuus kuvata ryhmäohjelman käyttöä eri paikoissa, eri aikoina tai samaan aikaan sekä samassa paikassa, eri aikoina tai samaan aikaan.

Ellis ym. kuvaavat erilaisia näkökulmia, joilla ryhmäohjelmia voi tarkastella:

* hajautetut systeemit
* kommunikaatio
* ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutus
* tekoäly
* sosiaalinen näkökulma.

Hajautettuna systeeminä ryhmäohjelmista on pystyttävä kuvaamaan data ja kontrollien sijainti eri paikoissa.

vaatimus 14: metodilla on pystyttävä kuvaamaan systeemin fyysinen kokoonpano ja datan sijainti fyysisesti.

Kommunikaation kannalta on huomioitava seuraavia asioita

* tiedonvaihto ryhmäohjelman agenttien välillä
* protokollat tiedonsiirrossa

vaatimus 15: metodilla on kuvattava ryhmäohjelmien agenttien välinen tiedonsiirto
vaatimus 16: kuvaustapa tiedonsiirtoprotokollille

Ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutuksessa on tärkeä käyttöliittymä, tosin ryhmäohjelmassa on vielä erikseen ryhmän käyttöliittymä.

vaatimus 17: metodilla on pystyttävä kuvaamaan ja erottamaan toisistaan yksittäiskäyttäjän käyttöliittymä ja ryhmän käyttöliittymä

Tekoälyn kannalta on haaste tunnistaa käyttäjän eri tavat käyttää järjestelmää samaan tehtävään.

vaatimus 18: kuvaustapa saman tehtävän eri suoritustavoille

Sosiaalisesta näkökulmasta ryhmäohjelma on uusi tai erilainen tietoisuus käyttäjilleen, jolloin ryhmäohjelman on tunnistettava käyttäjät. Ellis ym. ehdottavat, että järjestelmä voisi opastaa käyttäjiä kertomalla tarvittaessa järjestelmän suunnitteluperiaatteista.

vaatimus 19: metodilla on pystyttävä kuvamaan järjestelmän opastusta.

Ellis ym. ovat olleet perusteellisia ja ovat miettineet suunnittelussa huomioitavia seuraavissa:

* ryhmän käyttöliittymissä
* ryhmän prosesseissa
* samanaikaisuuden hallinnassa.

Ryhmän käyttöliittymässä on periaatteena, että ryhmä näkee saman kuin käyttäjä. Tässäkin on kaksi perusperiaatetta: rajattu ja vapaa. Rajatussa vaihtoehdossa käyttäjä ei voi vaikuttaa omaan käyttöliittymäänsä; vapaassa vaihtoehdossa käyttäjällä voi olla omia näkymiä.

vaatimus 20: jos käyttäjällä on mahdollisuus asettaa omia asetuksia käyttöliittymään, on vaihtoehdot pystyttävä kuvaamaan

Yksi ongelma ryhmän käyttöliittymässä on toisten käyttäjien toimenpiteet, joiden pitäisi näkyä käyttäjille. Tämän toteuttamiseen on eri tapoja.

vaatimus 21: kuvaustapa toisten käyttäjien toimenpiteiden näkymiseen käyttäjälle

Ryhmien prosesseista on huomioitava ryhmien protokollat ja ryhmien suoritus kokonaisuutena. Protokollat voivat olla teknisiä tai ryhmä itsensä luomia vapaita/muodollisia sosiaalisia protokollia.

vaatimus 22: kuvaustapa teknisille protokollille
vaatimus 23: kuvaustapa sosiaalisille protokollille
vaatimus 24: kuvaus, miten ryhmä voi luoda omia protokolliaan

Ryhmän suoritus kokonaisuutena voi olla samanaikainen tai eriaikainen.

vaatimus 25: ryhmän samanaikaiset ja eriaikaiset suorituksen on kuvattava

Yhtäaikaisissa ryhmän suorituksissa on ongelma, että käyttäjät voivat toimia samanaikaisesti poikkeuksellisesti, ja toiminta-ajat samaan tehtävään vaihtelevat.

vaatimus 26: kuvaus ryhmän poikkeustilanteille

Samanaikaisuuden hallinta on ongelma, kun järjestelmän reaktioaika kasvaa. Tällöin on mietittävä menetelmiä, joilla reaktioaikoja voi nopeuttaa.

vaatimus 27: kuvattava mitä tietoja välitetään reaaliaikaisesti ja mitä tietoja ajoittain

Lopuksi Ellis ym. toteavat muutaman lisäongelman. Käyttäjien pääsy järjestelmän eri objekteihin vaihtelee: osan määrää järjestelmä ja osan määräävät käyttäjät. Käyttäjän toimenpiteistä on välitettävä tieto muille käyttäjille jollain tavalla, esim. käyttäjän lisäämä teksti.

vaatimus 28: kuvaus pääsystä eri objektien käsittelyyn
vaatimus 29: kuvaus, miten eri pääsymekanismeja muutetaan
vaatimus 30: kuvaus tavasta, jolla muilla käyttäjille ilmoitetaan käyttäjän toimenpiteistä

Whittakerin ja Sidnerin (1996) artikkelissa on pohdittu sähköpostin käyttämistä sellaisiin tehtäviin,

joihin sitä ei alun perin osattu ajatella. Mielenkiintoista artikkelissa on miten eri haluavat käsitellä muiden lähettämiä viestejä. Monesti viestit ovat muistuttajia odottavista tehtävistä. Lisäksi uudet viestit olisi hyvä olla automaattisesti arkistoituna, mutta ne halutaan kuitenkin lukea yhdellä kertaa ja tavallaan hyväksyä automaattinen arkistointi.

vaatimus 31: jos ryhmäohjelman viesteistä tehdään muistuttaja tehtävästä, tämän prosessin kuvaus
vaatimus 32: viestien arkistointimenetelmien kuvaus

Monesti sähköpostia vastaavat järjestelmät ovat mukana ryhmäohjelmassa, ja Malone ym. (1987) ovat kehittäneet Information Lens -järjestelmää, joka laajentaa tavallista sähköpostia.

Mielenkiintoinen ajatus Information Lens -järjestelmässä on valmiiksi muotoillut viestimallit. Käyttäjät voivat luoda itse lisää näitä viestimalleja, jonka lisäksi järjestelmä osaa lähettää tavallista sähköpostia.

vaatimus 33: kuvaus, miten järjestelmän ulkopuolelle lähetetään viestit
vaatimus 34: valmiiden viestimallien vakiokenttien kuvaaminen
vaatimus 35: kuvaus, miten järjestelmä ottaa vastaan viestit järjestelmän ulkopuolelta

Schianon & Whiten (1998) artikkelissa on kuvattu käyttäjän kokemuksia LambdaMOO:n käytöstä. Järjestelmä täyttää ryhmäohjelman vaatimukset yhteisen ympäristön osalta. Yhteisen tehtävää ei ollut, koska järjestelmän käyttö on enemmän viihteellistä virtuaalista yhdessäoloa ilman laadullisia tavoitteita.

Tuloksena oli kuitenkin mielenkiintoinen havainto, että käyttäjän perustivat "kodin", jossa he viettivät paljon aikaa ja muu tila oli julkista tilaa. Havainto on tärkeä, sillä käyttäjät halusivat tietää milloin he olivat yksityisessä tilassa ja milloin julkisessa tilassa. Lisäksi siirtyminen tilasta toiseen on tärkeää, ja muiden käyttäjien tulo yksityiseen tilaan.

vaatimus 36: kuvaus käyttäjien siirtymisestä yksityisen ja julkisen tilan välillä
vaatimus 37: kuvaus, miten käyttäjän yksityiseen tilaan otetaan yhteys ryhmäohjelmassa
vaatimus 38: kuvaus, miten käyttäjille tehdään selväksi oleminen eri työympäristön tiloissa

Monesti erilaisissa ryhmäohjelmissa on kirjoittamismahdollisuus, joskus jopa yhtäaikainen kirjoittaminen on mahdollista. Baecker ym. (1993) ovat tutkineet tällaisen ryhmäohjelman suunnittelua.

Yhden käyttäjän kirjoittamisen on oltava mahdollista ryhmäohjelmassa itsessään, ja ryhmäohjelman on oltava hyvin liittynyt yksittäiskäyttäjän kirjoitusohjelmiin.

vaatimus 39: kuvaus, miten ryhmäohjelma ja yhden käyttäjän ohjelmat voivat toimia yhdessä

Yhdessä kirjoittamiselle on monia vaatimuksia:

* käyttäjien tunnistaminen
* kommunikaatio käyttäjien välillä
* tieto toisen käyttäjän toimenpiteistä

* viittaukset
* toiminnan peruutus
* yhteyden kontrollit.

Osa vaatimuksista on tullut jo aiemmin, mutta pari uutta vaatimusta on tämän artikkelin pohjalta.

vaatimus 35: kuvaus, millaisia viittauksia käyttäjät voivat tehdä, esim. ääni, teksti ja kuva
vaatimus 36: kuvaus, mitä käyttäjän on tehtävä yhteyden luomisessa, yhteyden aikana ja yhteyden lopettamisessa
vaatimus 37: tiedostojen versiot: kuvaus miten tiedostojen versioita hallitaan ja päivitetään

Ryhmän tehtävänä (common task) voi olla suunnittelu. Conklin & Begeman (1988) ovat tutkineet, miten gIBIS-työväline voisi tukea suunnitteluprosesseja. Työvälineen tavoite ei ole olla päätöksenteon tuki, vaan auttaa suunnitteluun osallistuvia löytämään kaikki perustelut eri näkökannoille. Vaikka kyseessä oli vasta prototyyppi, niin joitain suosituksia tutkijat uskalsivat antaa.

Suunnittelun aikana tehdään päätöksiä, ja niille pitäisi olla jonkinlainen tuki, suunnittelupäätösten tuki.

vaatimus 38: tehtyjen suunnittelupäätösten tallentaminen ja perustelut, kuvaus miten tämä tapahtuu

gIBIS perustuu hypertekstirakenteeseen, joten ongelmana on suunnittelupolkujen haarautuminen. Tämän vuoksi pitäisi olla tieto nykyisestä valitusta suunnittelupolusta ja tieto tärkeimmistä perusteluista.

vaatimus 39: kuvaus, miten käyttäjät voivat muuttaa (suunnittelu)päätösten perustelujen arvoa

Monesti käyttäjät keskustelivat suunnitteluprosessista, eli he keskustelivat metatasolla prosessista (vrt. Method Engineering), jolloin metataso on huomioitava kuvausmenetelmissä.

vaatimus 40: kuvaus, miten (suunnittelu)prosessien metatason keskustelu liitetään varsinaiseen prosessiin

Kun suunnitteluprosessi etenee, niin osa perusteluista ja suunnittelupäätöksistä vanhenee. Jotta käyttäjät voisivat käyttää tietoja tehokkaasti, on käyttäjillä oltava tiedossa mitkä perustelut ja päätökset ovat vanhoja, ja mitkä ovat ajankohtaisia.

vaatimus 41: kuvaus, miten suunniteltava järjestelmä käsittelee vanhoja tietoja prosessista
vaatimus 42: kuvaus, miten käyttäjälle ilmoitetaan prosessien tietojen ikä
vaatimus 43: kuvaus, miten käyttäjä voi käsitellä eri-ikäistä tietoa eri menetelmillä
vaatimus 44: kuvaus, miten järjestelmän ylläpitäjä voi käsitellä eri-ikäistä tietoa eri menetelmillä

Orlikowski (1992) on tutkinut miten Lotus Notes -järjestelmän käyttöönotto olisi suoritettava.

Vaikka artikkeli käsittelee ryhmäohjelman käyttöönottoa, on siinä selviä viittauksia järjestelmän kuvaamiseen suunnitteluvaiheessa.

Orlikowskin mukaan tehokkaassa käyttöönotossa on huomioitava ihmisten tietämys ja organisaation rakenteelliset tekijät.

Tiedollisista elementeistä tärkeinä havainto on teknologinen kehys, joka tarkoittaa ihmisten elämänkokemuksesta, koulutuksesta, työstä ja organisaatiosta muodostuvaa teknologisen osaamisen kokonaisuutta. Jos ryhmäohjelmien poikkeaa tästä kehyksestä, on käyttöönotto vaativaa.

> vaatimus 45: metodilla on pystyttävä kuvaamaan tulevien käyttäjien ns. teknologinen kehys

Rakenteellisista tekijöistä mielenkiintoisia ovat toimintatavat sekä yrityksen kulttuuri ja työnormit.

> vaatimus 46: metodilla on pystyttävä kuvaamaan yrityskulttuuria ja toimintatapoja

Vaikka vaatimusten 45 ja 46 mukaisesti mallintaminen saattaa tuntua, juuri näissä tekijöissä ryhmäohjelma onnistuu tai epäonnistuu.

Nunamaker ym. (1991) ovat kehittäneet elektronista kokousjärjestelmää (GroupSystems). Artikkelissa on paljon edellä mainittuja vaatimuksia. Tärkein uusi havainto on, että saman tehtävän suorittamisessa on isossa ja pienessä ryhmässä on erilaista: pienessä ryhmässä on mahdollista käyttää useita työskentelytyylejä, kun isommissa ryhmissä vain tietyt tyylit näyttävät toimivan.

> vaatimus 47: kuvaus, millä eri työskentelytyyleillä sama tehtävä suoritetaan erikokoisissa ryhmissä

Lamming ja Flynn (1994a, 1994b) ovat tutkineet miten ihmiset muistavat erilaisia asioita kontekstin mukaan, esim. paikka, aika, ihmiset, jne. Ryhmäohjelman olisi tuettava muistamista kontekstin avulla.

> vaatimus 48: kuvaus, miten tallennettavan informaation konteksti huomoidaan

Luentoartikkelien katsauksesta huomaa, että osa vaatimuksista on päällekkäisiä. Huomioitavaa on kuitenkin, että valittavalla metodilla pitäisi pystyä kuvaamaan monenlaisia asioita. Lisäksi monet kuvattavista asioista vaativat muutakin asiantuntemusta kuin pelkän metodin tuntemisen.

Artikkelikatsaus valikoiduista lisäartikkeleista

Argyresin (1999) artikkeli organisaatioiden välisestä yhteistyöstä on mielenkiintoinen, koska nykyään on enemmän organisaatioiden välisiä yhteistyöhankkeita. Artikkelin yhteistyöhanke oli erittäin laaja aseteollisuuden projekti, jossa neljä päähankkijaa ja iso joukko alihankkijoita.

Yhteistyöhanke ei ollut normaali tietojärjestelmäprojekti, koska iso joukko insinööreitä suunnitteli pommikoneen eri osia kuuden vuoden ajan, ja eri vaiheissa koneesta tehtiin prototyyppejä.

Artikkelin merkitys on pohdittaessa organisaatioiden välistä yhteistyötä, kun organisaatiot eivät tunne toisiaan hyvin, mutta kaikki haluavat kuitenkin sopimuksella sitoutua hankkeeseen. Tämänkaltaiset laajat hankkeet ovat yleistyneet tutkimuksessa ja tuotekehityksessä.

Tekniset standardit eivät saa olla esteenä, joten vaatimus 16 saa tukea artikkelin pohjalta.

Työtapojen standardointi tarkoittaa, että yhdessä suunniteltavien osien kuvaus ja merkintätavat olivat sopimuksellisesti sovittu, jolloin eri yritysten insinöörit ymmärsivät toistensa kuvauksia.

> vaatimus 49: jos ryhmäohjelma on organisaatioiden välinen, on pystyttävä kuvaamaan yhteisten tehtävien kuvaustapa

Yhteisen kuvaustavan lisäksi eri yhtiöiden välillä täytyi olla selkeät säännöt, miten ja missä suunnittelumuutokset tehdään. Argyres vertasi tätä liikennevaloihin, jossa jokainen toimii risteyksessä tietyllä tavalla.

> vaatimus 50: organisaatioiden välisissä ryhmäohjelmissa täytyy kuvata sosiaaliset käytännöt, joille organisaatioiden väliset (suunnittelu)muutokset kuvataan

Vaatimukset 49 ja 50 saattavat tuntua ristiriitaiselta vaatimuksien 23 ja 24 kanssa. Vaatimuksissa 49 ja 50 on kuitenkin kyse organisaatioiden välisistä ryhmäohjelmista, jolloin ei rikota organisaatioiden sisäisiä käytäntöjä / protokollia. Argyresin artikkeli ei käsitellyt miten eri yhtiöissä olisi voitu sama osa suunnitella byrokraattisesti tai itseohjautuvasti. Koska alihankkijoita oli paljon, on selvää, että eri yhtiöissä oli hyvinkin erilaiset toimintatavat.

Yhteenvetona artikkelista totean, että organisaatioiden väliset ryhmäohjelmat ovat mahdollisia, mutta ne eivät saa rikkoa yhtään/paljoa organisaatioiden sisäisiä käytäntöjä.

Yates, Orlikowski & Okamura (1999) ovat tutkineet miten Usenet-uutisjärjestelmä japaninkielisen version käyttö on vaikuttanut organisaatioviestinnän tyyppeihin, eli ns. genreen.

Uuden välineen käyttöönotossa organisaatioiden vanhat genret voivat siirtyä uuteen välineeseen. Tämän lisäksi uudessa välineessä on valmiina muutama genre, ja käytön aikana syntyy organisaatio- ja ryhmäkohtaisia genrejä.

Tämän artikkelin pohjalta vaatimukset 22, 23 ja 24 saisivat jonkin verran tukea.

Dennis ym. (1999) ovat tutkineet GroupSystems-kokousjärjestelmän käyttöä. GroupSystems on esitelty luentoartikkelissa Nunamaker ym. (1991). Artikkelin tutkimuksessa samaa tehtävää suoritettiin eri tavoilla. Kyseessä oli ns. aivoriihi, brainstorming, jota suoritettiin seuraavilla tavoilla:

> * 1 ideointikerta, 1 ideoitava aihe
> * 1 ideointikerta, 3 ideoitavaa aihetta
> * 3 ideointikertaa, 1 ideoitava aihe
> * 3 ideointikertaa, 3 ideoitavaa aihetta

Tutkimukseen osallistui 400 yliopisto-opiskelijaa, 40 ryhmää ja ryhmän koko 10 opiskelijaa.

Näiltä osin vaatimus 47 saisi tukea, eli samaa tehtävää voidaan suorittaa eri tyyleillä erilaisissa/erikokoisissa ryhmissä.

Vaikka Dennisin ym. testaus on vasta suuntaa-antava, on siinä kuitenkin merkittävä huomio:

ryhmät, jotka ideoivat kolmea aihetta tuottivat enemmän ideoita. Tämän esseen kannalta tämä artikkeli antaa jälleen vaatimuksia.

vaatimus 51: kuvaus, miten eri työtehtävien ym. tuloksia kerätään tilastollisesti
vaatimus 52: kuvaus, miten tilastollisia menetelmiä voidaan ottaa käyttöön ryhmäohjelmassa

Santerin (1999) artikkelissa on pohdittu päätöksenteon tukijärjestelmää auttamassa johtajien intuitiivista päätöksentekoa. Johtajilla on monesti aavistus, miten asia on. Ryhmäohjelmassa voi olla aihetta käsittelevä tieto esim. taulukkona, mutta se voi olla muodossa, jota johtaja ei käsitä.

Yksi tärkeä osa päätöksentekoa on ymmärtää informaatio päätöksen perustana. Tämän vuoksi ryhmäohjelmassa täytyy olla mahdollisuus esittää sama informaatio eri muodoissa, esim. taulukko graafisessa muodossa.

vaatimus 53: kuvaus, missä eri muodoissa sama informaatio voidaan esittää

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Artikkelikatsauksien pohjalta löysi 53 vaatimusta ryhmäohjelmien metodeille. Artikkelikatsaus oli kieltämättä suppea, ja rajoittui käytännössä Seinäjoen korkeakoulukirjaston mahdollisuuksiin.

Valittavalla kuvaustavalla, tai metodilla, pitäisi pystyä kuvaamaan uskomattoman monta asiaa. Tämän vuoksi tuskin kerralla saadaan valittua sellaista metodia, joka kuvaisi kaikki mahdolliset asiat ryhmäohjelmista. Tämän vuoksi Juha-Pekka Tolvasen esittelemä kokemuksista oppiva metodien kehittäminen vaikuttaa järkevältä. Koska ryhmäohjelmia ohjelmoidaan useisiin eri ympäristöihin, yksiselitteisesti yhtä oikeaa metodia ei löydy ryhmäohjelmille, jolloin metodia on kehitettävä oppimalla jokaisesta ryhmäohjelmaprojektista uusia kuvattavia kohteita.

Vahvistusta kokemuksista oppivalle metodien kehittämiselle antaa tämän hetken suosituimman metodin, eli UML-mallinuksen, kehitys.

Boochin & Kobrynin artikkelit osoittavat, että UML on kokoelma kolmen metodin kuvaustavoista, joita on kehitetty UML-mallinnuksena vuodesta 1995. Näiltä osin Tolvasen menetelmä saisi myös tukea.

Ryhmäohjelmien kuvauksen kannalta esseeni vaatimukset asettavat UML-mallinnuksen toimivuuden kyseenalaisiksi: 1,2,3,6,8,10,11,12,18,23,45,46 ja 50.

Oman lyhyen tutustumiseni perusteella totean, että esimerkiksi sosiaaliset tekijät ovat erittäin vaikeita kuvattavia UML-mallinnuksella.

Näillä vaatimuksilla Tolvasen väittämät metodien erilaisista kuvaustarpeista saisi tukea.

Esseen perusteella esitän hypoteesin ryhmäohjelmien metodista:

ryhmäohjelmien kuvauksessa on oltava oma metodi.

6. JATKOTUTKIMUSAIHEITA

Esseen tuloksena esitetty hypoteesi kaipaisi tietenkin vahvistusta. Tämä olisi mahdollista tutustumalla ryhmäohjelmien kuvaustapoihin eri organisaatioissa.

Yksi mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi tutkia ohjelmistoprosessien kehittämistä ryhmäohjelmien kannalta, erityisesti Marttiinin (1998) väittämien pohjalta.

Luentoartikkelit:

Baecker ym. (1993); Conklin & Begeman (1988); Clarence ym. (1991); Grudin (1994); Lamming & Flynn (1994a, 1994b); Malone ym. (1987); Nunamaker ym. (1991); Orlikowski (1992); Schiano & White (1998); Whitaker & Sidner (1996)

Lisäartikkelit:

Argyres (1991); Booch (1999); Dennis ym. (1999); Karkimo (1998); Kobryn (1991); Marttiin (1998); Nevalainen (1999); Sauter (1999); Tolvanen (1998); Yates, Orlikowski & Okamura (1999).

SL 41.4: Esseen jälkiarviointia

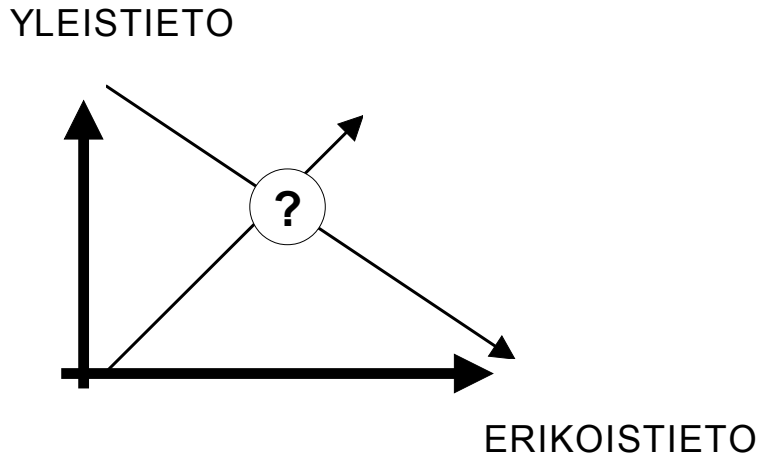

Tässä voi ottaa esille yleistiedon ja erikoistiedon välisen erottelun. Tarkasti ottaen esittämiäni vaatimuksia on vaikea toteuttaa oikein millään valittavalla mallinnusmenetelmällä. Vuoden 1999 jälkeen olen luonnollisesti lukenut uuttakin kirjallisuutta liittyen mallintamiseen. Eri mallintamismenetelmät perustuvat omaan lähestymistapaan, ja menetelmiä voi olla mm. seuraavia:

* prosessien kuvaukset
* systeemin kuvaukset
* muuttujien kuvaukset.

Yksi Tampereen opiskeluvaiheen aikana esiin tullut menetelmä oli Hannu Kangassalon kehittämä CONCEPT D/D (kts. Rannila 2013, luku 130) käsitteiden kuvaamisen.

Edellä olen kirjoittanut näkökulmien laajentamisesta ja näkökulmien lukkiutumisesta. Tosiasiassa mallinnuksen pitäisi olla monikerroksista, jotta voisi edellä mainittuja vaatimuksia toteuttaa käytännössä. Tällöin voisi siirtyä yleisemmästä kohti alempaa ja yksityiskohtaisempaa mallinnettavan todellisuuden kohteessa.

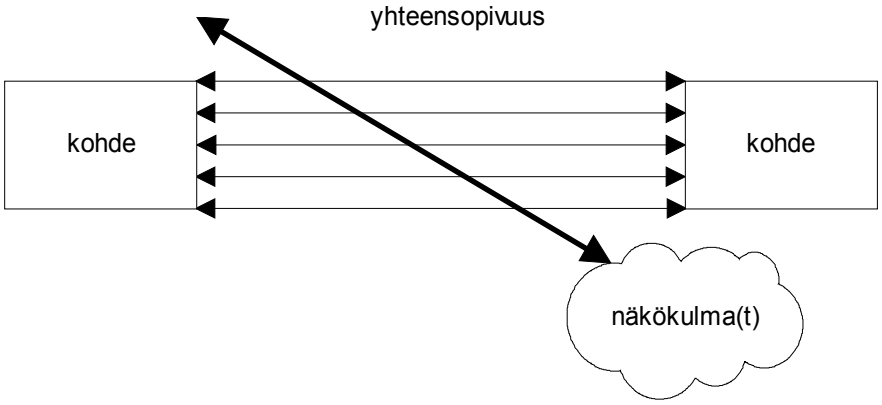

Tässä kohtaa voi kerrata, että paljon puhuttua yhteensopivuutta voi tarkastella hyvin monesta näkökulmasta – yleisemmästä tai erikoistuneesta näkökulmasta.

Ryan (1985, 1991, 2006) osoittaa, kuinka ihmismieli voi kuvitella useita erilaisia maailmoja, ja kirjallisuus on näiden erilaisten maailmojen käyttämistä.

- todellinen maailma (Actual)
- tietämisen maailma (Knowledge)
- tavoitteiden maailma (Intentions)
- toiveiden/halujen maailma (Desires)
- sitoumusten maailma (Obligations).

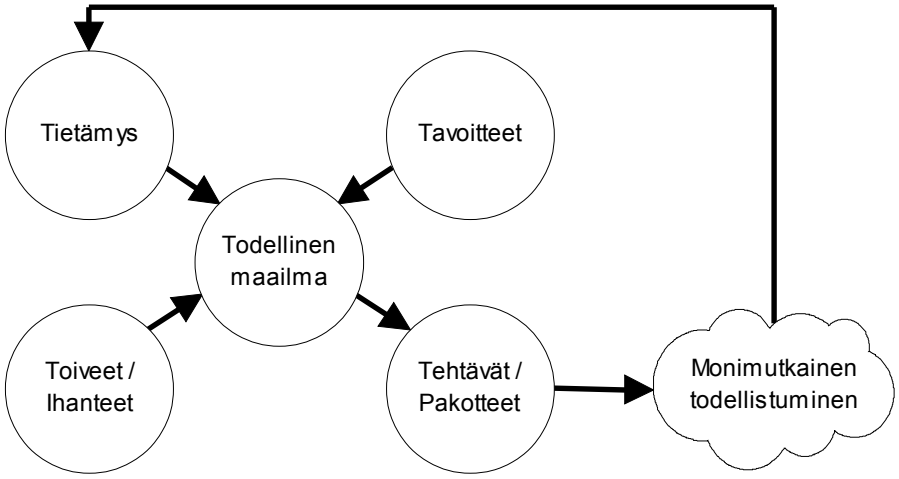

Tämän päälle me lisäämme monimutkaisuuden (Complex Actuality) nousemisen todelliseen maailmaan sovellettaessa/tehtäessä oikeasti oikeaan maailmaan vaikuttavia sitoumuksia.

Todellisuudessa todellisuus on monimutkaista, ja todellisuus tulee (monimutkainen todellistuminen) esille eri tavoin, vaikka ihminen mielen sisältö voi olla epävastaavassa tilanteessa suhteessa todellisuuteen. Edelleen voi (jälleen kerran) pitää poliittisten ryhmien mielipide-eroja. Itse olen kutsunut tätä yhteiskuntainsinöörin mielentilaksi, jossa joku poliittinen ryhmä voi uskoa tiettyihin väittämiin. Eli (ns.) yhteiskuntainsinöörin mielentila luulee, että vaihtamalla vääntämällä oikeita säätöjä yhteiskunta ikään kuin täydellistyy yhteiskunnan luonnonlakien mukaisesti. Jokainen

hetkenkin politiikkaa seurannut tietää, että jokaiselle poliittiselle päätökselle voi syntyä aina joku vaste, koska ihmiset eivät käyttäydy luonnonlakien mukaisesti.

Kun ihmiset pystyvät hahmottamaan erilaisia maailmoja, niin näiden erilaisten maailmojen kuvailuilla ihmiset/ihmismieli pystyy luomaan monimutkaisia kokonaisuuksia, joiden totuusarvo/todellisuus on moniselitteinen asia. Lisäksi on huomioitava, että ihmiset pystyvät kaiken lisäksi pitämään muistissaan ajatuksia menneestä maailmasta (Past), nykyisestä maailmasta (Now) ja tulevasta maailmasta (Future).

Takaisin mallinnukseen? Loppujen lopuksi täytyy todeta, että mallinnusten pitäisi toimia kerrostuneesti, jotta erikoistuneemmatkin näkökulmat huomioitaisiin.

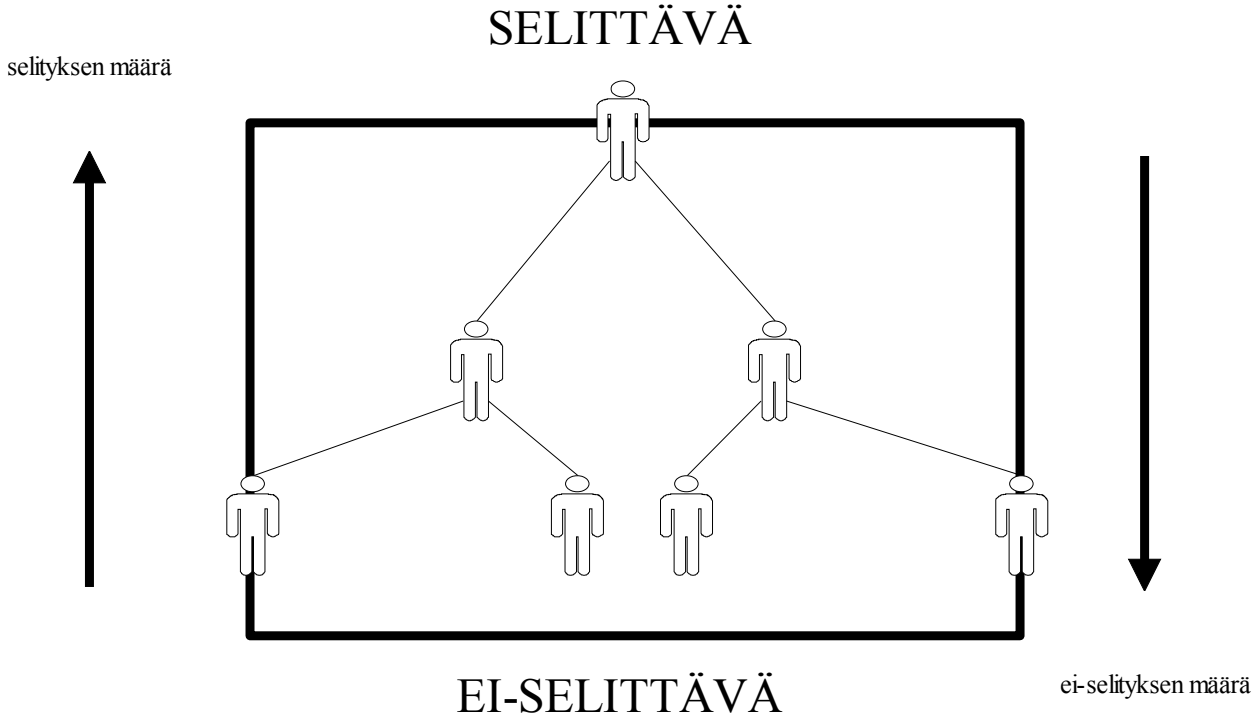

Toisaalta voi todeta, että selityksen ja ei-selityksen määrät ja suhteet on pakko hoitaa jotenkin. Käytännössä erilaisten johtajien ja alaisten välisessä (yhteis)ymmärryksessä voi olla erilaisia aukkoja suuntaan ja toiseen. Selvää on, että suuremmissa yhteisöissä on erilaisia ryhmä(työ)ratkaisuja, jolloin eri ryhmät erikoistuvat eri aiheisiin. Käytännössä erilaisen ryhmätyöohjelmien sisäänajo johonkin yhteisöön voi kohdata hyvin erilaisia ongelmia eri vaiheissa.

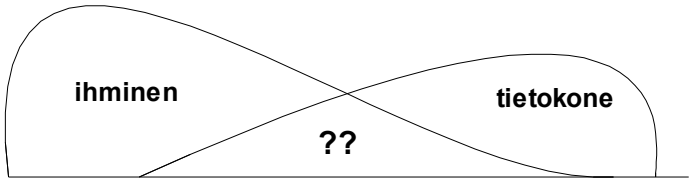

Jos ryhmätyöohjelmat pakottavat ihmiset kaikenlaiseen turhaan työhön, niin ryhmäohjelmat eivät luonnollisesti saa laajaa kannatusta eri yhteyksissä. Ihmisen ja tietokoneen soveltuvuus eri yhteyksiin vaatii erittäin huolellisesta tarkastelua.

SL 42: TEK 4 – esitettyjä arvioita jatkosta?

SL 42.1: TEK 3 – vielä kerran – 1998-2000

Aikaisemmin (Rannila 2013: luku 125) olen lyhyesti esitellyt TEK 3 -koulutusputken, joka tuli käytyä vuosina 1998-2000.

Itse olen ollut suhteellisen tyytyväinen läpikäytyyn koulutukseen mm. seuraavista syistä:

* opetus oli tarkoitettu aikuisopiskelijoiden vaatimusten mukaan todella tehokkaaksi
* opetus oli aikuisopiskelijoiden vaatimusten mukaisesti ilta- ja viikonloppukoulutusta
* täysipäiväisille opiskelijoille (kuten minä) oli ns. virka-aikana (klo 8.00-16.00) mahdollisuus tehdä monenlaista hyödyllistä opintojen ohessa
* opintoviikkomääräisesti opinnot etenivät koko ajan.

Yksi esimerkki virka-ajan hyötykäytöstä on luonnollisesti tekemäni [39] nuorisoasuntoselvitys, joka sekin eteni melko hyvin opintojen ohessa. Tietysti ilta- ja viikonloppukoulutus sitoi Seinäjoella olemisen aika tarkasti, mutta edellä mainitulla tavalla opetus oli aikuisopiskelijoiden vaatimusten mukaisesti tehokkaita kokonaisuuksia, jolloin peruskurssien läpivientiin ei käytetty tehottomasti koko lukukautta.

Summaten: On mahdollista rakentaa hyvin tehokas opintoputki myös akateemisille opinnoille. Kuten todettuaa aikaisemmin, niin opiskelu ns. emoyliopistolla (Tampereen yliopisto) oli tietenkin tehottomampaa, ja johonkin kurssiin saatettiin uhrata koko lukukausi.

SL 42.2: TEK 4 – tätä pohdittiin

EHDOTUS TEK IV –KOULUTUSOHJELMASTA

Uusi koulutusohjelma voi alkaa vuoden 2001 keväällä, jota ennen on suoritettava projektin suunnittelu ja haku. Suunnittelu ja haku on aloitettava ajoissa, jolloin myös hyväksymispäätökset tulevat ajoissa.

Vuonna 2001 mahdollisen koulutusohjelman alkaessa tietotekniikan peruskoulutusta on jo aika paljon Etelä-Pohjanmaalla, esim. SeAmk, Suomen Yrittäjäopisto, ja mahdollinen Vaasan yliopiston koulutus Seinäjoella, ja toteutuneet TEK 1, TEK 2 ja TEK 3.

Kysymys on: mitä uutta ja kilpailukykyistä TEK 4 voisi tuoda Etelä-Pohjanmaan tietotekniikan koulutustarjontaan?

30 + 15/30 opiskelijaa

TEK 3 –ohjelman aikana on selvästi nähtävissä, että työssä käyvät / itsenäiset yrittäjät valitsevat

39 http://www.jukkarannila.fi/selvitys/, Nuoriasuntoselvitys nykyisin tässä osoitteessa

koulutusohjelmasta heille parhaiten soveltuvat opinnot, eivätkä kaikki heistä tule varmaankaan suorittamaan kaikkia opintoja koko opintokokonaisuudesta.

TEK 4 -ohjelmassa voisi olla 30 kokopäiväistä opiskelijaa, jolloin saadaan koulutusohjelman läpi suurempi määrä kaikki opinnot suorittaneita henkilöitä.

Nykykäytännön lisäksi kokopäiväopiskelijoilla voisi olla 1 –2 päivää viikossa ohjattua opetusta, jolloin he saavat enemmän harjoitusta alalle. Tämä ei sovi akateemiseen vapauteen mutta täysipäiväiselle opiskelijalle (ilman työtä) voi olla vaikeaa motivoida itseään, ja tämä lieventäisi tätä ongelmaa.

Työssä käyvien opiskelu on erittäin tärkeää, joten heille on tarjottava mahdollisuus osallistua koulutukseen, esim. 15/30 henkilöä. Koska työssä käyvät ovat jo valinneet heille parhaiten soveltuvat opinnot, kannattaisi tämä käytäntö ottaa viralliseksi käytännöksi, ja sopia heidän kanssaan suoritettavat opinnot ohjelmasta.

Edellisessä kokouksessa keskustelimme pitkään työssä käyvien koulutusmahdollisuuksista ja tämä voisi olla yksi ratkaisu siihen.

1½ - 2 työntekijää

45-60 henkilöä on iso ryhmä, ja vaatii jonkin verran hallinnointia, ja voi olla yhdelle henkilölle liikaa. Jos noudatetaan kokopäiväopiskelijoiden ja työssä käyvien jakoa, on työtehtäviä jaettava kahdelle henkilölle tämän jaon mukaisesti.

Jos ohjatun opetuksen määrää lisätään, on lisähenkilöstöä tämänkin vuoksi pohdittava. Tämän lisäksi on laskettava [Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Seinäjoen] toimistosta muuhun hallintoon vaadittava henkilöstö.

Uutta ja kilpailukykyistä Etelä-Pohjanmaan tietotekniikan koulutustarjontaan

Edellä totesin, että vuonna 2001 on Etelä-Pohjanmaalla tietotekniikan peruskoulutusta nykyistä enemmän.

Tietotekniikan sovellukset leviävät uusille alueille, jolloin tarvitaan eri alueiden osaamista yhdistettynä tietotekniikan osaamiseen, esim. sairaanhoito ja tietotekniikka. Tämä kannattaisi ottaa huomioon hakijoiden valintakriteereissä, jolloin selkeästi valitaan opiskelijoiksi oppilaita, joilla on jo ennestään toisen alan osaamista. Tämä tuo myös erilaisuutta verrattuna muihin koulutusohjelmiin, esim. Vaasan yliopiston muuntokoulutukseen.

Vuonna 2001 on EU:n V puiteohjelmasta (1998 – 2002) kaksi vuotta jäljellä ja VI puiteohjelman valmistelu käynnistymässä. Tässä tilanteessa kannattaa kouluttaa tutkimus- ja tuotekehityssuuntautuneita opiskelijoita, jolloin tästä ei ole kiinni Etelä-Pohjanmaan tutkimuksen ja tuotekehityksen epäonnistuminen. Tutkimuksen ja tuotekehityksen painottaminen ei kuulu suoranaisesti mihinkään nykyiseen koulutusohjelmaan, jolloin tämä olisi jälleen erilaistamista ja ei kilpailisi muiden oppilaitosten peruskoulutuksen kanssa.

[poistettua]

[yhtenä] painotuksena TEK 4 –ohjelmassa voisi olla ajankohtaiset teemat. Tähän suuntaan on ollut

ETKY:n seminaari, joka on hyvä esimerkki ajankohtaisuudesta. Tässä kannattaisi tehdä yhteistyötä ETKY:n lisäksi alueen yritysten ja tutkimus- ja tuotekehitysorganisaatioiden kanssa. Tämä osuus olisi osaltaan yritysten täydennyskoulutusta ja TEK 4 –ohjelman opiskelijoille alan viimeisintä tietotaitoa.

[yhtenä] painotuksena voisi olla suurempi painotus yritysten suuntaan, jolloin saadaan koulutuettua osaavaa henkilöstöä tutkimus- ja tuotekehitystehtäviin. Tämä osuus olisi huolehdittava nykyistä paremmin, jolloin työssä käyvät opiskelijat tietävät heti alusta alkaen, että harjoitustöitä tulee tehtäväksi omaan yritykseen. Aktiivisille työnantajille olisi annettava mahdollisuus antaa sanoa oma sanansa koulutusohjelman sisällöstä.

Yhteenveto

Uskoisin näillä painotuksilla saatavan kokoon asiallisen projektiehdotuksen:

* 30 + 15/30
* tietotekniikka yhdistettynä muihin osaamisaloihin
* ajankohtaiset teemat
* voimakkaampi yrityspainotteisuus

Kritiikki

Ehdotusta voi kritisoida monellakin tavalla:

* taas yksi hieno ajatus, joka ei koskaan toteudu
* liian optimistinen, ja vaatii liian suuria ponnistuksia onnistuakseen
* 30 – 60 opiskelijaa liian suuri ryhmä, käytännön esteet (tilat, aikataulut, jne.)
* 1-2 päivää lähiopetusta päiväopiskelijoille on liian kallista / ei saa rahoitusta
* peruskoulutus riittää, eikä muuta tarvita
* korostettu liikaa tutkimusta ja tuotekehitystä
* onko Etelä-Pohjanmaalla tutkimus- ja tuotekehitysorganisaatioita?
* yrityspainotteisuus jää vain sanahelinäksi – jälleen kerran
* yrittäjät ovat jo kyllästyneet projektiehdotuksiin
* ehdotus ei vastaa yritysten todellisia tarpeita
* ajankohtaiset teemat eivät tule merkityiksi opintoina, vähentää kiinnostusta
* ehdotus ei ole samassa suunnassa Etelä-Pohjanmaan aluekehitystavoitteiden kanssa

Toisaalta kritiikkiin voi antaa asiallisia vastauksia, ja ehdotus voi olla pohjana TEK 4 -koulutuksen ideoinnille.

SL 42.3: Koko laitos katosi alta pois

TEK 4 -koulutusta ei koskaan tullut, koska Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Seinäjoen yksikkö (TYT Seinäjoki) lakkautettiin, ja muutenkin Tampereen yliopiston rakenteita muutettiin. TYT Seinäjoki oli hyvin monessa mukana, ja sen mahtiaikoina työntekijöitä oli paljon.

Samaan aikaan voi tietysti todeta, että Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SEAMK) järjestää nykyisin tietotekniikan joidenkin osa-alueiden koulutusta. Onko oikeasti edes tarvetta TEK 3 -koulutuksen tapaisille viritelmille? Lyhyesti voi todeta, että olen itse ollut tyytyväinen TEK 3 -koulutuksen läpiviennistä, eli akateeminenkin koulutus voi olla hyvin tehokkaasti järjestettyä.

Tampereen vaiheessa annettu opetus oli joissain tapauksissa tehottomasti järjestetty.

SL 43: Media-analyysi (Tiedotusoppi – P4)

SL 43.1: Luentopäiväkirja (P4) (5.3.2000)

Media

Monesti luentosarja alkaa käsitteiden määrittelyllä, niin myös tämäkin luentosarja.

Käsitteenä media on epämääräinen, mikä on yleistä yhteiskunnallisille tutkimukselle ja opetukselle. Media voi tarkoittaa useaa asiaa:

1. joukkotiedotusvälineitä
2. välitystekniikkaa
3. joukkoviestinnän koko kenttää.

Tiedotusopin kannalta media tarkoittaa kolmatta vaihtoehtoa, vaikka tiedotusopin sisällä on eri käsityksiä joukkoviestinnän koko kentästä. Tällöin voidaan laskea mukaan viihde, kaunokirjallisuus tai joukkotiedotusvälineet.

Mediaa on analysoitu myös kielitieteellisesti. Käytännössä media on erittäin abstrakti käsite, jota on vaikea konkretisoida. Koska mediassa tapahtuu henkisiä toimintoja, on näitä vaikea konkretisoida. Kielitieteellisesti ajatellen media on laajakäyttöinen käsite, jolloin sitä voidaan käyttää monella tavalla.

Käsitteen vaikea määriteltävyys on vain hyväksyttävä. Ilmeisesti vähänkin tieteellisemmässä yhteydessä on media käsitteenä määriteltävä, ennen kuin käsitettä käytetään enemmän.

Tämän jälkeen mediakäsitteeseen voidaan liittää uusia käsitteitä, ja luoda uusia käsitteitä. Muutama tällainen käsite on vanha media, uusi media ja supermedia.

Vanhalla medialla tarkoitetaan joukkotiedotusta laajalle yleisölle, jolloin lähetyksen suunta on yksisuuntainen. Uuteen mediaan liitetään joukkotiedotus pienemmille yleisöille ja kaksisuuntainen lähetys.

Itse opiskelen tietojenkäsittelyoppia pääaineena, ja tiedotusoppi on yksi opiskeltava sivuaine. Jos uutta ja vanhaa mediaa ajattelee tietojenkäsittelyopillisesti, ovat uuden median perustekniikat olleet olemassa jo pitkään. Uusi media on uutta tiedotusopillisesti, kun perustekniikat ovat levinneet tarpeeksi laajalle. Tietojenkäsittelyopin kannalta ns. uusi media on jotain muuta.

Yksi mielenkiintoinen käsite on supermedia. Tätä ei kuitenkaan pidä sekoittaa hypermedian käsitteeseen. Supermedia on median voimakas mutta vaikeasti määriteltävä vaikutus elämäämme. Tämä onkin jälleen yhteiskuntatieteellisesti erittäin mielenkiintoinen kysymys, jolloin tietojenkäsittely käsitteet loppuvat. Supermediaksi luettava yksi suuri vaikutus on median tunkeutuminen kulttuuriin ja vaikutus kulttuuriin. Tämäkin on erittäin vaikeasti tutkittava ilmiö, koska on vaikea osoittaa, mistä jokin vaikutus kulttuuriin on syntynyt. Itse olen joskus pohtinut amerikkalaisen viihteen vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin, sillä monesti eurooppalaisen kulttuurin vaikutus amerikkalaiseen kulttuuriin on ollut voimakasta. Kumpi vaikuttaa kumpaan?

Samalla tavalla supermedian yhteiskunnallinen vaikutus voidaan vielä kohdistaa yhteen ihmiseen, jolloin siirrytään ihmistieteiden puolelle. Nämäkin vaikutukset ovat erittäin vaikeasti tutkittavia, ja niistä käydään jatkuvaa kiistelyä.

Toisaalta supermedian vaikutus kertoo yhteiskunnallisesta vallasta, koska joukkotiedotusvälineiden omistus on keskittynyt. Tällöin pienellä joukolla henkilöitä olisi enemmän vaikutusta yhteiskuntaan.

Lopuksi supermediaa voisi ajatella olevan ihmisten välistä sosiaalista rituaalisuutta.

Ongelmaksi käsitteiden yhdistämisessä tulee kahden sekavan käsitteen. Esimerkiksi voisi ottaa ympäristöpolitiikan. Ympäristön ja politiikan eri käsitteiden määrittelyllä saadaan aikaan (noin) yhdeksän erilaista käsitystä ympäristöpolitiikasta.

Journalismi

Medioista keskustellessa tulee esille väistämättä journalismi. Journalismin perinteinen määritelmä on tosiasiapohjaisen faktan esittäminen. Tosin erään lisäyksen mukaan esittämishetkellä faktojen oletetaan olevan tosiasiapohjaisia, vaikka ne voivat myöhemmin osoittautua vääriksi.

Toisaalta journalismin voi määritellä mediassa tapahtuvan julkisen keskustelun taidoiksi, joilla yritetään pysyä hengissä median sisällä.

Lopuksi journalismilla voidaan tarkoittaa sekä journalistista tuotetta että prosessia, esim. tv-uutiset ja tv-uutisten tuotantoprosessi.

Journalisminkin käsitteeseen voidaan liittää muita lisäkäsitteitä.

Journalistinen kulttuuri on mielenkiintoinen käsite, ja kuvaa journalistista toimintaympäristöä, ei yhden ihmisen yksittäisiä näkemyksiä. Käytännössä arvot, normit, päämäärät ja käytännöt vaikuttavat hyvinkin paljon journalistiseen toimintaan. Näistä on kirjoitettu julkisesti esim. journalistin ohjeissa ja YLEn ohjelmatoiminnan säännöstöissä.

Journalismin yhteiskunnallinen paikka on myös pohtimisen arvoinen. Yhteiskunnassa on monenlaisia toimijoita: esimerkiksi poliittinen päätöksenteko, tuomiovalta, talous ja julkinen sektori. Journalismi on yksi yhteiskunnallinen toimija, jota verrattiin luennoilla tieteeseen. Molemmilla on ihanteena riippumattomuus ja objektiivisuus, jonka lisäksi molemmat haluavat valita itse tutkimusaiheensa ja tutkimusmetodinsa. Toisaalta journalismi on lähempänä erilaisia valtakeskuksia, kun taas tiede muuttuu koko ajan. Tieteeseen on tullut uusia tutkimussuuntauksia, jopa kokonaisia tieteenaloja, ja tutkimusmenetelmät ovat muuttuneet. Journalismin muutokset ovat olleet hitaampia.

Journalismille on seuraavat tehtävät:

1. tiedonvälitys
2. vallan kontrolli
3. viihdytys
4. ilmoitustilan tarjoaminen.

Tiedonvälityksen kannalta journalismin välittämää tietoa voisi tarkastella kriittisesti. Esimerkiksi tieteellisissä julkaisuissa välitettävä tieto ei ole aina kovin selkeää ulkopuolisille, ja voi vaatia

hyvinkin laajoja perustietoja, että edes ymmärtää välitetyn tiedon.

Journalismin välittämän tiedon pitäisi olla yhteiskunnallisesti merkittävää. Toisaalta olemalla vallan kontrolloija, pitäisi journalismin herättää yhteiskunnallista keskustelua. Lisäksi ns. tutkivalla journalismilla löydetään yhteiskunnallisia epäkohtia, joista erilaisten eliittien pitäisi vastata. Journalismin tehtävänä on esitellä näitä epäkohtia yleisölle. Jos edelleen jatketaan vertailua tieteeseen, tulee mieleen epäilys, onko journalisteilla todellisia välineitä analysoida yhteiskunnallisia epäkohtia. Monesti journalistit "löytävät" yhteiskunnallisia ongelmia, joista eri tutkijat ovat puhuneet jo pitkään omissa piireissään.

Journalismin viihdyttäminen on mielenkiintoinen ilmiö, puhutaan jopa viihdyttävästä faktasta. Toisaalta yleisön viihtyminen on tärkeää, koska mainostajat haluavat tilaa omille viesteilleen. Esimerkiksi lehtien tuloista suurin osa on ilmoitustuloja. Viihdyttävyydestä ja kaupallisuudesta on käyty erittäin kovaa keskustelua. Pelkona on, että journalismista tulee kaupallista uutisviihdettä, joka ei uskalla tuoda esille eri asioiden monimutkaisuutta tai on ilmoittajien mukaan ohjailtavissa.

Yhtenä journalismin tehtävänä on pidetty kansallisen päiväjärjestyksen luomista, jolloin tietyt asiat ovat käsiteltävinä mediassa.

MEDIA-ANALYYSI JA MEDIAKRITIIKKI

Opintojakson aiheena on media-analyysi, joka on eroteltava mediakritiikistä.

Journalismin kritiikki etsii vikoja journalismista. Journalismikritiikin voi Luostarisen mukaan jakaa kolmeen:

1. journalismin säännöt ja sen ilmoittamat tavoitteet
2. journalismin välittämien sanomien vastaavuus todellisuuden kanssa
3. journalismin yhteiskunnalliset vaikutukset.

Perinteisin kritiikin muoto on kritisoida journalismin välittämistä epätosista väitteistä. Yhteiskunnallisista vaikutuksista oletus on, että journalismi epä-älyllistää yhteiskunnallista keskustelua. Toisaalta epäillään journalismin estävän demokratiaa ja yhdenvertaisuutta.

Media-analyysi eroaa mediakritiikistä sillä tavalla, että kritiikin sijasta tutkitaan mediaa ilmiönä.

Mediakritiikki on ollut kasvava ilmiö, ja media itsekin on ryhtynyt kritisoimaan itseään, tällöin voidaan puhua mediajournalismista.

Median ulkoista kritiikkiä harrastavat monet toimijat, joista esimerkkeinä:

* järjestöt
* mainostajat
* yleisö
* juridinen valta
* tutkimus
* taide.

Media-analyysia tai mediakritiikkiä voi olla monenlaista, mutta luennoilla käsittelimme nelijakoa, jossa pääkohteina ovat:

* instituutio
* tieto
* merkitykset
* yhteisyys.

Instituutioiden kohdalla keskeisiä kysymyksiä ovat rakenteet ja valtasuhteet. Esimerkiksi analyyttisena toteamuksena voidaan esittää listaus Suomen joukkotiedotusvälineiden omistuksesta ja ylimmistä päätöksentekijöistä. Kriittisesti tarkastellen voidaan esimerkiksi kritisoida joiden omistajien omistuksia eri tiedotusvälineissä ja kritisoida heidän vaikutusvaltaansa.

Tietoa arvioidessa voidaan tarkastella välitetyn tiedon totuutta ja olennaisuutta. Analyyttisesti voimme esim. laskea joukkotiedotusvälineiden tiettyä maata koskevat uutisoinnit ja tutkia niiden välittämää asiasisältöä. Kriittisesti arvioiden voidaan tämän jälkeen kritisoida jonkin maan vääristynyttä uutiskuvaa.

Merkityksen tasolla tutkitaan käytettyjä käsitteitä. Joissakin tapauksissa voidaan osoittaa, että jotkin käsitteet ovat tiettyjen ryhmien käyttöön ottamia, ja muut ryhmät käyttävät niitä. Mielestäni hyvä esimerkki on käsitteet liittoumattomuus ja puolueettomuus. Aiemmin käsitettä liittoutumattomuus ei käytetty, mutta nykyään puhutaan liittoutumattomasta Suomesta, koska emme ole enää puolueettomia.

Yhteisyyden kannalta voi pohtia ketkä ovat mukana mediassa ja ketkä eivät. Tämä eroaa sillä tavalla tiedosta, että jostain ryhmästä saatetaan ketoa mediassa, mutta tämä ryhmä ei pääse itse kertomaan itsestään. Toisaalta jokin ryhmä voi olla suhteellisen yliedustettu mediassa.

Tällä opintojaksolla tarkastellaan enemmän tietoa, yhteisyyttä ja merkitystä. Joukkoviestinnän instituutiot ovat aivan oma opintojaksonsa, mutta jonkin verran tätäkin käsiteltiin.

Toisaalta esitettyä nelijakoa voisi kritisoida yksinkertaistetuksi, mutta se on kaikessa yksinkertaisuudessaan melko toimiva. Erilaiset joukkotiedotusvälineet muodostavat joukkoviestinnän instituution, ja ne välittävät informaatiota. Tällä informaatiolla rakennetaan erilaisia merkityksiä ja merkityksien avulla muodostuu erilaisia yhteisöjä.

Etiikka ei ole tämän opintojakso pääaihe, mutta liittyy tietenkin media-analyysiin. Tässä vaiheessa katsoimme autolautta Estonia uppoamisen jälkeen tehdyistä uutisista koosteen. Osassa jutuista voisi kysyä, ovatko tehdyt uutiset olleet eettisesti asianmukaisia.

Journalistista etiikkaa Suomessa valvoo Julkisen sanan neuvosto. Jaetussa monistenipussa oli mukana muutama neuvoston päätös, joiden avulla voi tutkia erilaisten tapausten avulla hyvän lehtimiestavan tulkintoja.

Eettisistä kysymyksistä väkivallan esittäminen joukkotiedotusvälineissä nousee ajoittain esille. Media-analyysin kannalta väkivaltaa voi mitata määrällisesti ja laadullisesti. Erilaisissa tutkimuksissa ei ole kuitenkaan todettu yksiselitteisiä tuloksia väkivallan esittämisen vaikutuksista. Laadullisesti tutkien voidaan analysoida väkivallan esittämistä tehokeinojen käytön tai esittämistavan mukaan.

Toisaalta media itse voi olla hyvin kriittinen esittämäänsä väkivaltaa kohtaan. Katselimme esimerkkinä "Yksikin lyönti on liikaa" -kampanjan mainosta. Median itsekritiikin vuoksi jotkut tiedotusvälineet lopettivat mainoksen esittämisen.

Media-analyysissa on oman käsitykseni mukaisesti median etiikka mukana kaikessa analyysissä läpileikkaavana tekijänä, eikä ole mikään erillinen media-analyysin työkalu.

Kriittiset kysymykset

Edellä oleva on siis rajannut media-analyysin neljään eri lohkoon, joissa jokaisessa on omat kriittiset kysymyksensä.

Instituutioiden kohdalla kriittisinä kysymyksinä on joukkoviestinnän rakenne ja vallankäyttö. Media-analyysia tarvitaan, jotta tavallinen kuluttaja osaisi erottaa erilaiset joukkoviestinnän rakenteet toisistaan, ja erottaa erilaiset henkilöt rakenteiden takana.

Tiedon kohdalla kriittiset kysymykset koskevat tiedon totuutta ja olennaisuutta. Media-analyysin tehtävä on tällöin arvioida totuudeksi väitetyn väitelauseen perusteita ja olennaisuutta. Erilaisten päättelyketjujen arviointi ja näiden perustelujen todenmukaisuus on tärkeä osa media-analyysia.

Merkityksissä olennaiset kysymykset koskevat käytettyjä käsitteitä, ja niiden maailmasta antamaa kuvaa. Media-analyysia tarvitaan erilaisten käsitteiden purkamiseen, ja erilaisten käsitteiden merkityksen muuttumisen ymmärtämiseen.

Yhteisyyden kannalta media-analyysi on yhteiskunnallisten asioiden selvittämistä. Kriittiset kysymykset koskevat mukana olevia tai poissa olevia ihmisiä ja ihmisryhmiä. Toisaalta analysoitavana on media luoma yhteiskuntakäsite.

MEDIA TIEDONVÄLITTÄJÄNÄ

Median oman arvion mukaan tiedonvälityksessä tärkein osa on uutisten välittäminen.

Uutiset ovat sinänsä melko uusi ilmiö ja liittyvät lehdistön kaupallistumiseen. Kun lehdistöstä tuli kaupallinen toimija, olivat uutiset vähemmän poliittisia ja tarkoitettu entistä laajemmalle sekä entistä tuntemattomammalle yleisöille. Tällöin uutisen tavoitteeksi tuli puolueettomuus ja erilaisten näkökantojen esittely.

Tämän kehityksen seurauksena uutisille on kehittynyt erilaisia uutiskriteerejä. Uutiskriteeri tarkoittaa normeja julkaistavalle uutiselle, jolloin määritellään julkaistava tai julkaisematon uutinen. Näiden perusteella syntyy erilaisia rutiineja.

Määrittelyrutiineissa määritellään oikeat aiheet uutisille. Uutisten keruuseen on erilaisia rutiineja, esimerkiksi uutisten faktojen tarkistus. Esitysrutiineilla valittu uutinen esitetään tietyllä tavalla.

Media-analyysin kannalta on hyvä tutkia eri maissa vallitsevia uutiskriteerejä. Luennolla vertailimme lyhyesti länsimäisiä ja venäläisiä uutiskriteerejä. Länsimaissa uutiskriteereissä korostuu nopeus ja venäläisissä uutiskriteereissä on tärkeää tulkinnat ennen nopeutta.

Yhteistä kaikille kulttuureille ovat uutiskriteereissä seuraavat:

* esiintymistiheys
* uutisen ylitettävä jokin kynnys
* yksiselitteisyys
* merkittävyys

* odotustenmukaisuus
* odottamattomuus
* jatkuvuus
* uutisaineiston kokoaminen.

Odotustenmukaisuus ja odottamattomuus voivat aluksi tuntua ristiriitaisilta. Esimerkki valaisee hieman tätä ristiriitaa: odottamaton uutinen voi olla jokin luonnonkatastrofi ja odotettu uutinen Suomen tasavallan presidentin vaalin tulos.

Analyyttisemmin tarkasteltuna on länsimaissa korostunut suhde eliittivaltioihin ja eliitti-ihmisiin. Toisaalta länsimaiset uutiset henkilöityvät ja kielteisten tapahtumien uutisointi on yleistä.

Uutiskriteerien muuttumista pohdimme katseltuamme "TV-uutisten 40 vuotta" -videosta osan. Televisiouutisten kriteerit ovat muuttuneet television käytön yleistyessä ja televisiouutisten vakiinnutettua paikkansa.

Uutiskriteerien kohdalla tarvitaan jälleen pohdintoja media-analyysista. Uutisten tuottajien kohdalla, ei siis toimittajien, on pohdittava analyyttisesti uutiskriteerejä. Tunnustamalla uutiskriteerit ymmärtää myös uutisten toimittajien toimintaa.

Pietilän ja Kivikurun tutkimusten mukaan ulkomaan uutisten välityksessä on eroja maiden välillä. Yleisimpinä tuloksina voi pitää kaukaisten maiden eliittien toiminnasta uutisointia. Tavalliset ihmiset pääsevät kaukaisista maista negatiivisiin uutisiin. Analyyttisesti voisi pohtia Estonia-onnettomuuden uutisointia. Tuskinpa tavalliset kansalaiset Estonian kyydissä olisivat tulleet esille eri maiden uutisvälineissä ilman onnettomuutta.

Galtung ja Ruge ovat ehdottaneet seuraavia parannuksia uutisten välitykseen:

1. tausta-aineiston painottaminen
2. raportit jokapäiväisestä elämästä
3. monimutkaisten ja epäselvien tapahtumien raportointi
4. kaukaisten alueiden raportteja enemmän
5. huomioita riitasointuihin stereotypioista
6. huomiota ennustettavissa olevaan ja säännölliseen
7. huomiota jatkuvuuteen ja tapahtumien seurantaan
8. uutisten valinnassa uutisaineiston kokonaisuus, ei valmiit rutiinit
9. uutisia muistakin kuin eliittimaista
10. uutisia muistakin kuin eliitti-ihmisistä
11. uutisointi enemmän tapahtuman syistä kuin henkilöistä
12. huomiota myös positiivisiin tapahtumiin.

Analyyttisesti tutkien uutisointi ei noudata Galtungin ja Rugen ehdotuksia. Erityisesti kaksi viimeistä kohtaa eivät toteudu, sillä monesti uutisointi on henkilöihin keskittyvää negatiivista uutisointia, vaikka taustalla voi olla laajempi tapahtumien ketju kuin yksittäinen henkilö yhdessä tapahtumassa.

Luentojen aikana oli käynnissä presidentinvaalien kampanjointi, ja erityisesti kohta 5 ei toteutunut koko presidentinvaalien aikaisessa uutisoinnissa. Ehdokkaat ovat itse pyrkineet osoittamaan, etteivät he ole tiettyjen stereotyyppien mukaisia. Mielenkiintoista on ollut havaita, että suuri osa toimittajista ilmeisesti uskoo stereotyyppeihin tai käyttää tietoisesti stereotyyppejä hyväkseen uutisoinnissa.

Toisaalta kohtaa 8 voi pohtia analyyttisesti. Onko uutisten valinta presidentinvaalien aikana ollut uutisaineiston kokonaisuuden mukaista, vai onko valmiin kaavan mukaisesti käsitelty presidentinvaaleja yli niiden todellisen uutisarvon? Erityisesti tämä korostuu tv-uutisissa, jossa ohjelma-aika on rajallinen; sanomalehtien kohdalla oli helpompi ohittaa presidentinvaaleja koskeva uutisointi ja tutkia muita uutisia.

Lopuksi uutisten välityksessä on muistettava kansainvälisten uutistoimistojen rooli. Kansainvälisten uutisten välitys on keskittynyt voimakkaasti isoille länsimaisille uutistoimistoille, jonka vuoksi tarvitaan jälleen media-analyysia, koska todelliset tiedot erityisesti Afrikasta ja Etelä-Amerikasta on hankittava jollain muulla tavalla kuin uutisia seuraamalla.

Tiedonvälitys ulkomaalaisista

Ennen kuin tutkin Galtungin ja Rugen kriteerejä tarkemmin, käsittelen vielä luennoilla esitellyn Kaarina Horstin esittämät teesit rasismin uutisoinnista Suomessa. Horstin mukaan rasismin uutisoinnissa on seuraavat piirteet:

1. maahanmuutto määritellään uhaksi / ongelmaksi valtaväestölle
2. pakolaiset ym. muuttajat koetaan negatiivisesti
3. siirtolaisten/vähemmistöjen pysyvä oleskelu kuvattu negatiivisesti
4. positiivinen käsitys ”meistä”
5. vain avoin rasismi kritiikin kohteena, ei arkirasismi
6. vähemmistöille tärkeitä aiheita ei käsitellä
7. vähemmistöjen edustajia käytetään vähemmän lähteinä
8. ulkomaiset hierarkisessa järjestyksessä, eri maat eri tavalla
9. jos ulkomaisista hyötyä, niin hyöty ”meille”
10. ulkomaalaiset esitetään avuttomina uhreina.

Galtungin ja Rugen ehdotukset sekä Horstin teesit voidaan kerätä yhteen taulukkoon ja tulkita niitä jonkin uutisen avulla. Luentomateriaalin liitteenä on 2.7.1999 Iltasanomien sivun 10 artikkelit Slovakian romanien turvapaikan hakemisesta Suomesta. Näitä artikkeleita voidaan tämän jälkeen analysoida.

Horsti		**Galtung ja Ruge**	
1	**X**	**1**	**X**
2	**X**	**2**	**X**
3	**X**	**3**	**X**
4	**X**	**4**	
5		**5**	
6	**X**	**6**	
7	**(X)**	**7**	**X**
8		**8**	**X**
9		**9**	**X**
10		**10**	**X**
11		**11**	**X**
12		**12**	

Näiden artikkelien perusteella Horstin, Galtungin ja Rugen ajatukset saisivat tukea.

Sukupuoli tiedon välittämisessä

Toisena kysymyksenä voisi tarkastella sukupuolirooleja tiedonvälityksessä. Luennoilla tämä herätti vilkasta keskustelua, joka osittain ei ollut analyyttista.

Aiheesta on tehty analyyttisesti erilaisia määrällisiä tutkimuksia, joissa on todettu uutisissa olevan enemmän miehiä kuin naisia. Luennoilla katsoimme uutisista koostetun videon. Yleisesti ottaen naisille on varattu tunnelman ilmentäjän paikka uutisissa. Toisaalta uutiskulttuurissa on muutoksia, joten nykyään ns. pehmeitä aiheita on enemmän.

Journalismin lähteistä

Uutiset tehdään erilaisten lähteiden antamasta informaatiosta. Kuten edellä on käynyt ilmi, monesti lähteet ovat erilaisten eliittien edustajia.

Julkisuuden voi käsittää erilaisina tiloina: areena, nyrkkeilykehä, yhteistyöfoorumi, tori, jne. Erilaisia julkisuuskäsityksiä on siis paljon.

Media-analyysin kannalta lähteitä voi analysoida kahdesta näkökulmasta: propaganda ja imagonrakennus.

Propaganda on korostunut 1900-luvulla, kun erilaisilla välineillä on mahdollista saada laajoja yleisöjä helpommin. Nykyään ei niinkään korosteta propagandaa, mutta keskitytään erilaisiin imagonrakennuskeinoihin. Imagolla tarkoitetaan lähettäjän tavoittelemaa mielikuvaa. Mielikuvalla tarkoitetaan vastaanottajan käsitystä lähettäjästä.

Nykyään on paljon erilaisia imagonrakennuksen ammattilaisia. Tässä vaiheessa katsoimme luennoilla mediakriittisen ohjelman Maailma sanojen vankina yhden jutun imagonrakennuksesta. Esimerkkinä oli poliittinen imagonrakennus, ja poliitikkojen keinot imagonrakennuksessa. Yleensä esimerkkinä otetaan Margaret Thatcherin onnistuneet imagonrakennustoimenpiteet, niin myös tässäkin yhteydessä.

Imagonrakennus ja propaganda ovat kuitenkin vain erilaisia tapoja julkisuuden hallintaan. Julkisuuden hallinnassa voidaan käyttää myös erilaisia painostuskeinoja, rajoituksia ja suostuttelukeinoja. Julkisuuden hallinta voi johtaa monenlaisiin tuloksiin, koska viestien lähettäjät ja journalistit pyrkivät moneen eri suuntaan. Luostarinen on kuvannut neljä erilaista tulosta julkisuuden hallinnasta:

* lähettäjien ja välittäjien jatkuva kilpailu
* julkisen vallan onnistunut imagonrakennus
* viihdyttävät faktat
* jakautuminen julkisuutta hallitseviin ja hallitsemattomiin.

Mihin tarvitaan media-analyysia tiedonvälityksessä?

Edellä olen kuvannut lyhyesti erilaisia huomioitavia asioita tiedonvälityksessä. Tämän jälkeen herää kysymys: miksi koko media-analyysia edes tarvitaan?

Tiedonvälityksen osalta media-analyysia tarvitaan analysoitaessa lähetettyjä viestejä. Vaikka päivän uutistarjonta on tutun näköistä, juuri tämän vuoksi lukijan tai katsojan on pystyttävä olemaan analyyttinen.

Lukijalle on analysointiin monenlaisia kriittisiä kysymyksiä. Ketkä ovat lähteinä? Kenen kannalta tietoa välitetään? Tällöin katsoja/lukija voi analysoida suoraan tiedon lähteitä. Onko kyseessä imagonrakennusta/pr-toimintaa? Tällöin on todettava, että välitetyt viestit ovat lähettäjän kannalta myönteisiä. Onko välitetty tieto yksipuolista? Tällöin voi arvioida tiedonvälityksestä puuttuvia lähteitä. Ovatko journalistit noudattaneet eettisesti hyväksyttyjä periaatteita? Miksi he ovat tehneet uutisen tietyllä tavalla? Onko heillä journalistia tavoitteita?

Edellä olevilla kysymyksillä voi analysoida syvällisesti hyvinkin tavalliselta näyttävää tiedonvälitystä.

MEDIA MERKITYKSEN RAKENTAJANA

Luennoilla pohdimme merkityksenantoja katsottuamme IBM MikroMikko -mainoksen. Tässä mainoksessa seikkailivat kaksi minihameeseen pukeutunutta naista sekä yksi erittäin hillitysti pukeutunut nainen. Lopuksi työpaikkaan tulivat valituksi minihameiset naiset, ja valinnan suoritti vanhempi mieshenkilö.

Kyseisen mainoksen uloskoodaukseen olisi kolme tapaa:

1. annetun merkityksen kautta
2. neuvotteleva
3. vastustava.

Esitetty mainos on hyvä esimerkki representaatiosta, jolloin asioita voidaan esittää muullakin tavalla kuin kielellisesti. Merkityksen tulkinnassa tekstillä tarkoitetaan laajempaa ilmiötä, jolloin esimerkiksi kuva tulee mukaan tulkittavaksi.

Merkitysten tulkinnassa konteksti on tärkeä käsite. Eri käyttötilanteissa samalla tekstille tulee erilaisia merkityksiä. Käytännöllisesti ajatellen näin tietenkin on. Esimerkkimainosta voi esittää media-analyysin luennoilla tai mainonnan ammattilaisten omissa tilaisuuksissa. Molemmissa tapauksissa annettu merkitys voi olla erilainen kuin keskivertokatsojalla.

Genre

Tämän jälkeen pohdimme journalismia yhtenä genrenä, eli lajityyppinä. Seija Ridellin jaottelun mukaan voidaan genrestä erottaa kolme osaa:

1. journalistisen työn käytäntö
2. journalistinen teksti
3. journalistinen lukukäytäntö.

Journalistisen työn käytännöt ovat käytännölliset säännöt, eettiset ja diskursiiviset säännöt sekä oletus lukijasta odotuksineen. Journalistinen teksti koostuu tekstin rakenteesta ja puhuttelevasta retoriikasta. Tämän lisäksi journalistiseen tekstiin vaikuttaa oletettu lukija, jolloin voidaan puhua tekstuaalisesta luenta-asemasta. Journalistinen lukukäytäntö on lukemisen säännöt ja "todellinen" merkityksenanto.

Journalismi on yksi genre, johon jatkuvalla toistolla on kasautunut erilaisia asioita. Genret ovat muuttuvia, ja tiettynä aikana tietyssä genressä voi käsitellä tai olla käsittelemättä eri asioita.

Representaatiot voivat jäsentyä erilaisiksi kertomuksiksi, joilla on ajallinen ulottuvuus ja kertoja.

Monesti kertomuksilla on alku ja loppu. Tällä tavalla voidaan tehdä esimerkiksi uutisista kertomustutkimus. Koska uutisilla ei ole alkua ja loppua, on niitä verrattu kertomuksina saippuaoopperaan.

Metafora

Journalismia ja viestintää yleensä voi tulkita erilaisten metaforien eli vertauskuvien avulla. Metaforan avulla voidaan tiivistää asioita, helpottaa yhteydenpitoa ja vedota yhteiseen taustaan. Toisaalta erilaiset metaforat voivat vahvistaa vallitsevaa näkökulmaa, ja tälle voidaan luoda vastametafora.

Luennoilla katselimme videokoosteen, jossa oli televisio-ohjelmien aloitusosia. Ihmeellistä, mutta totta, metaforia todellakin käytettiin hyvin tehokkaasti pienessä ajassa.

Metaforatkin muuttuvat ajassa, samalla tavalla kuin genret. Esimerkkinä pohdimme entisen NL:n, nykyisen Venäjän, Suomen rajalla tapahtuvaa liikennettä, jota kutsutaan ralliksi; on ollut viina-, tupakka-, bensa-, marja- ja rekkarallia. Aiemmin ei ollut rallia itärajalla.

Retoriikka

Yksi tapa merkitysten rakentamiseen on retoriikka. Tässä yhteydessä tarkastelimme ns. uutta retoriikkaa, joka tarkastelee kelle tahansa tarkoitettua tekstiä. Tämän taustalla on uusien tiedotusvälineiden vaikutus.

Retoriikan kohdalla tarkastellaan argumentaatiotekniikoita, joista muuta esimerkki on:

* kvasiloogiset
* syy-seurausväitteet
* todellisuutta luovat väitteet
* vastakkainasettelu.

Kvasiloogiset väitteet noudattavat tietyllä tavalla matemaattista päättelyä.

Pelkät argumentaatiotekniikat eivät riitä, jolloin voidaan käyttää erilaisia retoriikoita:

* uskottavuusretoriikat
* yhteisyysretoriikat
* syyllistämisretoriikat
* tulevaisuusretoriikat
* jupakkajournalismi
* minäjournalismi.

Jupakkajournalismissa esitellään jotain jupakkaa tai asiaa, ja minäjournalismissa korostuvat keskeisenä journalistin kokemukset.

Retorisia keinoja on siis monenlaisia. Katsojana tai lukijana meidän on hyvä pystyä erottelemaan erilaiset retoriikan keinot.

Diskurssi

Representaatiota laajempi käsite on diskurssi, jolla tarkoitetaan laajempaa ryhmää lausumia. Diskurssi sulkee pois osan todellisuudesta, jolloin diskurssista tulee oma käsitys todellisuudesta.

Esimerkkinä diskurssista voi pitää lääketiedettä, jota kylläkin voi esiintyä erilaisissa genreissä. Lääketieteen erikoisalueen tiedelehti on hieman eri asia kuin lääketiedettä kansanomaistava potilasjulkaisu, jolloin sama asia voi kahdessa genressä.

Journalismi on jälleen oma lukunsa, koska sitä pidetään diskurssien diskurssina, jolloin journalismi valikoi käytettävän diskurssin ja käyttää sitä omalla tavallaan.

Diskurssien tarkasteluun Norman Fairclouch on antanut neljä kriittistä kysymystä.

1. Kuinka teksti on suunniteltu, miksi se on suunniteltu ja kuinka se olisi voitu suunnitella toisin? Käytännössä tekstissä on erilaisia genrejä diskursseja, jotka liittyvät toisiinsa eri tavalla. Tekstissä käytettävällä kielellä saadaan luotua erilaisia representaatioita, joiden avulla tekstissä on läsnä tai poissa eri asioita, ja toiset ovat ensisijaisia tai toissijaisia. Kielen avulla tekstiin saadaan erilaisia suhteita ja identiteettejä, esimerkiksi yleisön ja tekstissä olevien toimijoiden välille.
2. Kuinka tekstit tuotetaan ja millä tavoin niitä todennäköisesti tulkitaan ja käytetään? Tämän kysymyksen avulla yritetään päästä selville tekstien tuotantoprosesseista, jolloin havaitaan tuottamisen käytännöt ja yhteiskunnalliset suhteet. Kuluttamisen osalta kysymyksen avulla selvitetään tekstien tulkintaa ja käyttöön.
3. Mitä teksti kertoo tiedotusvälineiden diskurssijärjestyksestä? Kysymyksen avulla pyritään havaitsemaan tiedotusvälineiden erilaisia diskursseja ja niiden muotoa.
4. Mihin laajempaan sosiokulttuuriseen yhteyteen teksti kuuluu, mitkä ovat sen yhteiskunnalliset ehdot ja millaisia vaikutuksia sillä todennäköisesti on? Käytännössä monet yhteiskunnalliset ehdot rajoittavat tiedotusvälineiden tekstejä. Esimerkiksi taloudelliset ja poliittiset ehdot rajoittavat länsimaista (ja suomalaista) tiedonvälitystä. Olemme niin tottuneet markkinatalouteen ja edustukselliseen demokratiaan, että näitä pidetään itsestään selvinä. Kuitenkin maailmalla on vielä keräilytaloudessa eläviä heimoyhteisöjä, joten niiden uutisointi länsimaisen sosiokulttuurisessa yhteydessä voi olla hankalaa.

Fairclouchin neljän kysymyksen lisäksi on ehdotettu viidettä kysymystä: mihin tekstiä voidaan käyttää? Tällöin korostetaan tekstien yhteiskunnallista toimintaa, jolloin seurauksena voi olla uutta yhteiskunnallista toimintaa. Tekstien seurauksena voi syntyä uusia tekstejä, tai jotain muuta toimintaa. Analyyttisesti ajatellen lukijoiden ja katsojien on pystyttävä erittelemään analyyttisesti erilaisten tekstien tarkoitusperiä ja tavoitteita.

Toimijuuden tuottaminen

Yksi tapa rakentaa merkityksiä on toimijuuden tuottaminen. Erilaisilla toimijoilla on eri paikkoja ja niiden tuottamiseen erilaisia tapoja:

* otsikointi
* tekijyys
* tekemisten esittäminen
* lähteen lainaustapa
* etäännyttäminen
* kielteisyys
* nimeäminen
* sukupuolisuus
* etnisyys.

Luennoilla tarkastelimme muutaman videon avulla naisten ja miesten toimijuutta. Naiset ovat kyllä mediassa runsaasti esillä, mutta heidän toimijuutensa on erilaista verrattuna miesten toimijuuteen.

Maailma sanojen vankina -ohjelman videokoosteesta totesimme seuraavat naisten ja miesten toimijuudet:

naiset	**miehet**
yksityisyys	julkisuus
passiivisia kohteita	rationaalisia toimijoita
naiset kuvittajina	mieskuva hegemoninen

Tämän jälkeen katsoimme videon, jossa suositussa Ally McBeal -sarjassa muutama nainen tappeli. Sinänsä tappelukohtausten esittäminen ei ole mitenkään epätavallista, tavallista on esittää miesten harjoittamaa väkivaltaa. Esimerkkivideossa naisten tappelu oli hassua ja naurettavaakin, kun taas miesten tappelusta on leikki kaukana ja harvemmin esitetään koomisena tapahtumana.

Samalla tavalla erilaisia kansallisuuksia voidaan esittää erilaisina toimijoina. Tässä tapauksessa valkoisen rodun (miehen?) toiminta olisi oikeaa toimintaa, johon muita rotuja verrataan. Näitäkin osataan hyödyntää mediassa eri tavalla. Tästä esimerkkinä katsoimme mainoksen, jossa muutama intialainen esiintyi huvittavalla tavalla. Mainoksen jälkeen voi kysyä, on annettu kuva intialaisista oikea? Käytettiinkö tässä hyödyksi perinteisiä käsityksiä jollain tavalla hyväksi?

Kuva

Kuvan suhteesta todellisuuteen on käyty keskustelua läpi historian, asiasta on syntynyt jopa uskonnollisia oppiriitoja. Taustalla on erilaiset käsitykset kuvan vaikutuksesta katsojaan: toiset olettavat vaikutuksen olevan suoraa ja toiset olettavat katsojan ymmärtävän kuvien kontekstien. Kuvien analysointi on tämän vuoksi monenlaista.

Kuvan merkitys on korostunut nykyaikana, koska kuvia on paljon ja niiden tuottaminen entistä helpompaa. Esimerkiksi kuvan suhdetta valtaan on tutkittu, jolloin valtaapitäviä, rikollisia tai ulkomaalaisia voidaan kuva täysin eri tavalla.

Lisäksi kuvakerronnalla saa luotua hyvin erilaisia merkityksiä. Esimerkkejä kuvakerronnan muodoista ovat:

* kuvien koot
* kuvakokojen vaihtelut
* kuvien muodot
* perspektiivien käytöt
* kuvakulmat
* kohteen sijoittaminen kuviin.

Kuva-analysoinnin taito korostuu nykyään, koska kuvia on helppo käsitellä, vaikka kuvamanipulaatiota on esiintynyt aina.

AV-analyysi

Liikkumattomasta kuvasta on nykyään tultu liikkuvaan kuvaan, jossa on mukana ääntä (audio+video). Media-analyysin kannalta hyvä kohde on televisio-ohjelmien analyysi, vaikka liikkuvaa kuvaa on elokuvissa, videoilla ja tietotekniikassa. Television luomat merkitykset luodaan

kuvavirrassa, joka on suurin ero perinteiseen kuvaan.

Toisaalta televisio-ohjelmien tyyleillä on erilaisia hierarkioita, jolloin eri ohjelmille annetaan erilaisia merkityksiä. Uutiset on arvostettu korkealle, vaikka niistä ei muisteta juuri mitään. Uutisten kohdalla on joskus puhuttu kunnollisten kansalaisten rituaalista, jolloin kunnon kansalaiset tietävät keskustelunaiheet. Vastaavasti hierarkian alapäässä on ei-realistiset ohjelmat.

Television merkitykset syntyvät monesti viihteellisissä sarjaohjelmissa, joissa käsitellään ajankohtaisia tai yhteiskunnallisia asioita. Tässä vaiheessa voisi kysyä analyyttisesti: kumman avulla tuodaan paremmin katsojan tietoisuuteen yhteiskunnalliset ongelmat – televisiouutisilla vai viihdesarjoilla?

Mielenkiintoinen analysoitava tarkemminkin on televisiossa yleistyneet formaattiohjelmat, joissa toistetaan samaa menestynyttä ohjelmarunkoa eri maissa. Esimerkkinä formaattiohjelmasta katsoimme osan Uutisvuoto-nimisen ohjelman yhdestä esityskerrasta. Toisena yleisenä ohjelmatyyppinä on talk show, josta esimerkkinä katsoimme Ben Furmanin tavallisten ihmisten haastatteluihin perustuvaa ohjelmaa.

Molemmissa ohjelmista analysoimme studiotilan käyttöä, ja totesimme ne hyvin erilaisiksi. Uutisvuodossa jokaisen esiintyjän on joka hetki keksittävä nokkelia lausuntoja. Ben Furmanin ohjelmassa jokainen saa vuorollaan puheenvuoron ja voi puhua rauhassa oman osuutensa loppuun.

Audiovisuaalisia tekstejä on monenlaisia. Pertti Näräsen antamat neuvot audiovisuaalisen tekstin analysoinnista jakaantuvat kolmeen osaan:

1. tekstin aineksiin
2. kontekstin aineksiin
3. kertomuksen merkityksen tulkintaan.

Tekstin aineksien tulkinnassa voi tutkia seuraavia aineksia:

* henkilöhahmot
* instituutiot
* alakulttuuri
* arvot
* esineet
* puvustus
* miljööt
* maisemat
* kuvailmaisut
* ääni-ilmaisut
* avainkuvat
* avainrepliikit
* kerrontarakenne.

Kontekstin voi jakaa seuraavilla tavoilla:

* lajityyppi
* ohjelmatyyppi
* tuotannon tausta
* kulttuuritausta

* tekijät
* välittäjät
* vastaanotto yleisössä.

Kertomuksen merkityksen tulkinnan voi jakaa seuraavasti:

* päähenkilöiden kehittyminen
* miljöiden kehittyminen
* parallelismit
* tarinan kehityskaari
* kokoavat tulkinnat.

Näräsen antamilla työkaluilla erilaisia audiovisuaalisia tekstejä voi tarkastella monesta näkökulmasta. Esimerkkinä olevista Uutisvuoto- ja Ben Furman -ohjelmista niiden kontekstit ovat erilaisia ja esimerkiksi vastaanotto yleisössä erilaista.

Mainonta

Mainonnan tulkinta on haasteellista, koska pieneen tilaan tai aikaan on saatava mahdutettua haluttu tulkinta. Tämän vuoksi mainos on kokonaan oma tyylilajinsa. Mainoksien toteuttamiseen on monenlaisia tapoja, joista esimerkkejä:

* asianomistajamainokset
* draamamainokset
* elämäntapamainokset
* rinnastusmainokset
* assosiaatiomainokset
* myyttejä käyttävät mainokset
* stereotyyppiset mainokset
* vastakohtaisuutta käyttävät mainokset
* stereotyyppiset mainokset
* aitoutta korostavat mainokset.

Luennoilla katselimme vanhempia ja uudempi mainoksia, ja niistä havaittavissa selviä eroja. Mainokset ovat nykyään ammattitaitoisemmin tehtyjä ja itse tuotteen mainostaminen tapahtuu monesti pienen tarinan sisällä tavallaan tarinan osana.

Mihin tarvitaan media-analyysia merkitysten tulkinnassa?

Edellä olen kuvannut lyhyesti, miten erilaisia merkityksiä voidaan rakentaa eri tavoilla. Mutta mihin tätä analyysia tarvitaan? Onko sen tavoitteena olla vain akateemista pohdiskelua? Ainakin median analysointiin on syntynyt monenlaista akateemista tutkimusta, joista semiotiikka on yksi esimerkki.

Mediassa meille luodaan erilaisia merkityksiä päivittäin, joiden tulkintaa joudumme tekemään, halusimme tai emme. Media-analyysin yksi tehtävä on antaa tavallisille lukijoille tai katsojille apuvälineitä tulkintaan.

Toisaalta olemme olleet omassa yhteiskunnassamme jatkuvasti samantapaisten merkitysten toistossa, ja olemme tottuneet tuttuihin merkityksiin. Media-analyysin avulla on mahdollista purkaa erilaisia merkityksiä sekä omassa että vieraassa ympäristössä.

Media-analyysin vaarana on kuitenkin ylitulkinnan vaara, mutta selkeää ylitulkinnan rajaa on

vaikea osoittaa.

MEDIA JA YHTEISYYS

Yleisö tai vastaanottaja on analyysin kohteena analysoitaessa media luomaa yhteisyyttä. Analysointimenetelmät voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Laadullisen analyysin yksi väittämä on, että yleisön elämäntilanne määrää medioiden käyttöä. Määrällinen tutkimus toteaisi kuinka paljon yleisö on käyttänyt eri medioita.

Yksi esimerkki yhteisyyden tutkimuksessa on reseptiotutkimus, jonka keskeinen tutkimuskohde on media merkityksellistyminen arjessa. Tällöin on vaikea todentaa katsojien tai lukijoiden aitoja kokemuksia, koska todelliset merkitykset riippuvat ihmisten tavallisista arkisista tilanteista.

Yksi mielenkiintoinen tutkimuskohde on parasosiaaliset suhteet, jolloin yleisöllä on suhteita mediassa oleviin ihmisiin. Tämä ilmiö on mielenkiintoinen, mutta vaikeasti tutkittava. Millaisia parasosiaaliset suhteet todella ovat? Millä tavalla parasosiaaliset suhteet syntyvät ja miten niitä ylläpidetään? Oma arvaukseni on, että tv-sarjojen käsikirjoittajat osaavat luoda yleisölle parasosiaalisia suhteita.

Toisaalta kansainvälistyvien medioiden kulutus voi luoda kansalliset rajat ylittäviä yhteisöjä. Tällöin voi olla vaikea luoda mitään paikallista. Tästä hyvänä esimerkkinä on yhdysvaltalaiset elokuvat ja tv-sarjat, koska Yhdysvaltain liittovaltion osavaltiot eroavat toisistaan. Kuitenkin me suomalaiset katsojat osaamme yhdistää yhdysvaltalaiset elokuvat yhteen (liitto)valtioon ilman erityisiä pohdintoja. Onko Yhdysvallat vain yksi paikka, vai erilaisista kokonaisuuksista koostuva kokoelma?

Median avulla voidaan luoda erilaisia yhteiskuntakäsityksiä. Luennoilla kävimme läpi lyhyesti medioiden yhteiskuntakäsityksiä, joista esimerkkeinä:

* toimittamaton yhteiskunta
* referoitu yhteiskunta
* vuoropuheleva yhteiskunta
* toimitettu yhteiskunta.

Esimerkkeinä näistä neljästä yhteiskuntakäsityksestä voidaan pitää suhtautumista valtaapitävien toimintaan, josta olen laatinut taulukon.

yhteiskuntakäsitys	suhde valtaapitäviin
toimittamaton yhteiskunta	journalismi esittää tapahtuman, kertoo tausta
referoitu yhteiskunta	journalisti kertoo valtaapitävien suunnitelmista: mitä valtaapitävät tekevät/aikovat tehdä
vuoropuheleva yhteiskunta	journalistit keskustelevat objektiivisesti valtaapitävien kanssa, osana vuoropuhelua
toimitettu yhteiskunta	journalismi valitsee käsiteltävät ongelmat, valtaapitävien arvostelu

Kuneliuksen mukaan journalistit eivät enää pidä itseään velvollisina tarjoamaan foorumia yhteiskunnalliselle keskustelulle, joten vuoropuhelevasta yhteiskuntakäsityksestä olisi siirrytty

johonkin muuhun.

Yhtenä väitteenä on esitetty, että media olisi ainut tekijä, joka pitäisi post-modernia yhteiskuntaa koossa. Tätä voi kritisoida voimakkaasti, koska yhteiskunnassa on muitakin toimijoita kuin media.

Kansalaisjournalismi

Kansalaisjournalismi on yksi tapa yhteisyyden luomiseksi. Kansalaisjournalismin tavoitteena on luoda tila, jossa erilaiset näkökulmat voivat olla esillä.

Kansalaisjournalismin taustalla on kritiikkiä eritasoisesta pääsystä julkisuuteen. Toiset lähteet pääsevät paremmin julkisuuteen kuin toiset lähteet, jolloin kansalaisjournalismi korjaisi vinoutumaa.

Kansalaisjournalismin erilaisia kokeiluja on ollut eri puolilla maailmaa, ja toteuttamiseen on ollut kaksi tapaa. ohut ja vankka journalismi. Ohut journalismi seuraa yhteiskunnan edustuksellista toimintaa, mistä esimerkkinä on kunnanvaltuustojen kokouksien välittäminen paikallis-tv:n verkossa. Vankan journalismin journalistit etsivät erilaisia kanavia kansalaisten vaikuttamiseen.

Vankan (kansalais)journalismin ajatus on tarkemman pohtimisen arvoinen. Eivätkö nykyiset vaikuttamismahdollisuudet edustuksellisessa demokratiassa, kuten Suomi, ole riittäviä? Onko edustuksellisen demokratian rinnalle luotava erilaisia kanavia. Suomessa Kaija Majoinen on tutkinut englantilaisen mahdollistava valtuusto -kokeilumallin toteutusmahdollisuuksia. Suomessa on ollut jonkin verran keskustelua paikallisdemokratian kriisistä, ja keskustelu vankasta (kansalais)journalismista ja mahdollistavasta valtuustosta ovat saman asian kaksi eri puolta: kansalaisjournalismin vaatijat katsovat paikallisdemokratian instituutioita ulkopuolelta ja mahdollistava valtuuston pohdiskelijat katsovat paikallisdemokratian instituutioiden sisäpuolelta.

Miksi tarvitaan media-analyysia yhteisyyden analysoimiseen?

Mediat luovat erilaisia yhteisöjä, joko tiedostetusti tai tietämättään. Tavallisen lukijan tai katsojan on hyvä pystyä erittelemään erilaisia taustalla olevia oletuksia yhteisöistä ja yhteiskunnasta.

Yhteisyyden luomiseen on monenlaisia keinoja, ja niiden ymmärtämiseen on yksi tapa analysoida median toimintaa.

MEDIA-ANALYYSIN YHTEENVETO

Edellä olen lyhyesi käsitellyt media-analyysin keinoja kolmella eri alueella:

* tieto
* merkitys
* yhteisyys.

Miksi media-analyysi on tärkeä työkalu tulevaisuudessa? Tähän on yksi selkeä syy: medioiden käyttö on pikemminkin lisääntymässä kuin vähenemässä. Lisäksi erilaiset mediat tulevat muuttumaan. Tällä hetkellä keskustellaan ns. uuden median vaikutuksista perinteisiin medioihin.

Uuden median vaikutukset ovat tietoon, merkitykseen ja yhteisyyteen ovat vielä osittain tai kokonaan tietämättä. Suomessakin on vasta aloitettu kriittinen keskustelu ns. uusien medioiden jatkuvan käytön vaikutuksista ihmisiin. Esimerkkinä tällaisista puheenvuoroista on Kari-Hans Kommosen puheenvuorot tietotekniikan ammattilehdissä.

Monet vanhojen medioiden toimintavoista tulevat siirtymään uusiin medioihin, joten uuden median media-analyysi on olemassa valmiita työkaluja.

Tämän pohdinnan perusteella media-analyysia tarvitaan tulevaisuudessakin arvioitaessa medioiden senhetkistä toimintaa. Esimerkkinä tämänhetkisestä media-analyysistä on keskustelu Internetin vaikutuksista. Asiaa vähän enemmän tietävät tutkivat tällä hetkellä Internet2-ratkaisuja, jotka voivat tulla yleiseen käyttöön joskus tulevaisuudessa. Aikanaan tarvitsemme media-analyysia Internet2-mediaympäristössäkin.

SL 43.2: Luentopäiväkirjan (P4) arviointia vuosia myöhemmin

Media? Supermedia? Hypermedia? Multimedia?

”Supermedian” käsitteestä en ole kyllä luentojen jälkeen kuullut, ainakin virkkeen kirjoitushetkellä ei ole tätä tullut vastaan (3.4.2014). Hypermediaksi luokiteltiin joskus jokin tietotekninen viritelmä, joka voi kuitenkin olla yhteydessä muihin paikkoihin. Multimediaksi luokiteltiin yksittäinen tietotekninen viritelmä, jossa on useampi media yhdessä, mutta linkkejä tms. ei ole tietoteknisen viritelmän ulkopuolelle. Mutta nämä ovat vain määrittely-yrityksiä.

Vuosia myöhemmin (2014) voi todeta, että journalismi on toimintana joutunut melkoiseen pyöritykseen erilaisten teknisten verkkojen kehityksen vuoksi, internetin kehitys on tietysti hyvä yleishuomio. Eri puolilla maailmaa on tiedotusvälineiden ollut pakko sopeutua lukijoiden ja mainostajien uusiin toimintamalleihin. Käytännössä tiedostusvälineissä on väkeä vähennetty eri tahtiin.

”Päiväjärjestys”. Itse toteaisin, että esimerkiksi Suomessa voivat eri mediat luoda päiväjärjestyksiä päivästä toiseen. Eli tiedotusvälineiden suurin voima on osoittamisen voima, jolloin voidaan joku aihepiiri nostaa käsiteltäväksi aina uutispäivän aikana. Erilaiset yhteisöt suhtautuvat tietysti eri tavoin tiedotusvälineiden osoittamaan aihepiiriin.

Uutena ilmiönä on tietysti ”Journalismikritiikin vuosikirja”, jossa arvioidaan median toimintaa eri aiheissa. Tätä ei korostettu vielä vuoden 2000 tilanteessa.

Mielenkiintoista oli uutisten esittämisen vertailu: nopeus vastaan tulkinnat. Itse olen huomioinut eri uutisvideoista, että esimerkiksi ohjelman aloittavat tunnusvideon pituus vaihtelee kanavasta riippuen: toisilla on hyvin nopea aloitus ja toisissa tunnusvideo kestää pidempään.

Stereotyyppejä? Tämähän on tietysti jonkinlainen rakennettu tietoinen pyrkimys esittää joku henkilö tai henkilöryhmä tietyllä tavalla. Tosiaan luentojen aikana oli käynnissä vuoden 2000 presidentivaalit.

SL 43.3: Essee (P4) 10.3.2000: Mitä on hyvä journalismi?

MITÄ ON HYVÄ JOURNALISMI?

Johdanto

Valitsin tähän esseeseen kolmen sanomalehden, Ilkan, Pohjalaisen ja Helsingin Sanomien, 15.1.2000 ilmestyneet numerot.

Esseen liitteenä on muutama sivu jokaisesta sanomalehdestä.

Lisäksi esseen vaatimusten mukaisesti olen käyttänyt Sopulisilppuri-kirjaa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) esseen taustamateriaalina.

Kun viittaan tässä esseessä sanomalehtiin, tarkoitan ilman eri mainintaa liitteenä olevia 15.1.2000 sanomalehtiä, en sanomalehtiä yleensä.

Journalismin kritiikki

Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla (sivu A1) on journalismikritiikkiä kahdessa artikkelissa: otsikoilla "Lamakausi muutti perusoikeudet" ja "Tehoavatko valistuskampanjat?".

Teuvo Pohjolainen kritisoi, että media ei ymmärtänyt perusoikeusuudistuksen kokonaisuutta, vaan on keskittynyt helppoon aiheeseen, eli tasavallan presidentin valtaoikeuksiin.

Toisessa artikkelissa Matti Piispa toteaa, että median on pystyttävä nostamaan esille päihdeongelmat, jolloin niiden vaikutuksista voidaan keskustella.

Tässä vaiheessa kriittinen lukija voisi sanoa, että kaksi tohtoria on turhaan huolestunut jonkin aiheen vähäisestä julkisuudesta. Toisaalta edellä mainittuja artikkeleita voi tarkastella journalismin kritiikin kolmen kehän perusteella:

1. kehä: journalismin omat säännöt ja sen ilmoittamat tavoitteet
2. kehä: journalismin välittämien sanomien vastaavuus sen todellisuuden kanssa, jota ilmoitetaan kuvattavan
3. kehä: journalismin yhteiskunnalliset ja kulttuuriset vaikutukset.

Tämän kehärakenteen perusteella kahden tohtorin kritiikki ei ole enää niin asiatonta. Teuvo Pohjolaisen kritiikki sijoittuu toiselle kehälle. Hänen mukaansa journalismin välittämät sanomat eivät käsitelleet juuri ollenkaan perusoikeusuudistusta, vaan toivat esille vain yhtä uudistukseen osaa. Matti Piispan artikkeli ei ole kovin kriittinen journalismia kohtaan, mutta tuo esille journalismin vaikutukset. Piispan mukaan mediajulkisuudella on tärkeä vaikutus päihdeongelmista tiedotettaessa, jolloin yleinen mielipide muuttuu päihdetyötä suosivammaksi.

Kehärakenteen pohjalta journalismilla on monenlaisia kriitikoita:

* omistajat ja yritysjohto
* toimituksen johto ja kollegat
* mainostajat
* muut viestimet
* ammattikunta
* lähteet ja kohteet
* kansalaisjärjestöt
* yleisö
* taide
* sääntelijät
* tutkimus.

Ilkan (s.11), Pohjalaisen (s 4.) ja Helsingin Sanomien (s. A7) numeroissa on hyvä esimerkki tutkimusmaailman mediakritiikistä. Asko Hynninen toteaa oman tutkimuksensa tuloksena, että toimittajat eivät jaksa ottaa selville EU-tukien päätöksien perusteita, vaan tyytyvät uutisoimaan valmiita päätöksiä.

Edellä olleista artikkeleissa on käytetty yleistä mediakritiikin muotoa, eli on yritetty nostaa jokin aihe esille mediassa itsessään.

Esseen aiheen kannalta voisi pohtia edellä mainittuja artikkeleita. Hyvä journalismi kestää journalismia vastaan esitetyn kritiikin.

Kritiikin historiaa

Sopulisilppuri-kirjan (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) toinen luku "Ikkunoita kritiikin historiaan" avaa varsin mielenkiintoisia näkökulmia Helsingin Sanomien sivun C11 artikkeliin "Yhdysvaltain huumevirastolla sormensa pelissä suosituissa tv-sarjoissa".

Artikkelin mukaan Yhdysvaltain huumeviranomaiset olisivat vaikuttaneet voimakkaasti tv-sarjojen käsikirjoituksiin. Tässä vaiheessa en voi ottaa kantaa uutisen todenperäisyyteen.

Liberaalin ja vasemmistolaisen kritiikin huolena olisi tässä tapauksessa, että julkinen valta sekaantuu niin voimakkaasti joukkotiedotuksen toimintaa. Artikkelin lopussa yksi haastateltava on huolissaan sananvapaudesta.

Moraalisesti painottunut journalismikritiikki ei välttämättä olisi pahoillaan, jos uutinen olisi todella totta. Tämän kritiikin suuntauksen mukaan on aivan oikein, että huumeiden käytöstä luodaan vaarallinen käsitys.

Tasapuolisuutta kaikille ryhmille vaativa journalismikritiikki voisi ryhtyä tutkimaan viranomaisten hyväksymiä käsikirjoituksia. Jos huumeiden käytöstä tehdään yhden ryhmän ongelma tai jokin ryhmä leimautuu huumeiden käyttäjiksi, voisi tämä kriitikoiden ryhmä aloittaa kritikoinnin.

Journalistien itsenäisyyttä korostavat kriitikot puolestaan huolestuvat luettuaan uutisen. Jos hallitus pystyy vaikuttamaan tv-sarjojen käsikirjoituksiin, niin mikä on hallituksen vaikutus tv-uutisiin?

Tällä tavalla tarkastelleen journalismin kritiikki kolmelle kehälle voidaan esittää monesta eri näkökulmasta. Näkökulmia on toki muitakin kuin neljä edellä mainittua, mutta niillä on ollut lähihistoriassa suuri merkitys.

Mitä on hyvä journalismi kaikkien näiden kriitikkoryhmien keskellä? Tästä herää kysymys, onko hyvää journalismia olemassa. Mikä tahansa artikkeli on jonkin kriitikkoryhmän mielestä hyvä tai huono.

Onko edes mahdollista tehdä uutista, jota ei voisi kritisoida jollakin tavalla? Tätä voimme pohtia seuraavaksi.

Yksi uutinen - monta näkökulmaa

Tässä kappaleessa tarkastelen yhtä uutista, joka on ilmestynyt kaikissa kolmessa lehdessä: Ilkka (s.

15); Pohjalainen (s. 14) ja Helsingin Sanomat (s. C11). Tarkastelemani uutinen on lehdistötilaisuudesta, jossa Ruotsin sosialidemokraattinen puolueen johtohenkilöstö on ollut esittelemässä puoluejohdon myönteistä suhtautumista Euroopan rahaliitto EMUn jäsenyyteen.

Näitä uutisia voi tarkastella kahden pääkoulukunnan mukaisesti: prosessina tai merkityksenä. Prosessikoulukunnalle tärkeintä on tutkia välitettyä tietoa, kun taas merkityksen tutkimuksessa tutkitaan lukijoille välittynyt merkitystä.

Tiedon välitys

Ensimmäisenä tietona kaikki kolme uutista tuovat esille samat tiedot: Ruotsin sosialidemokraatit ja heidän suhtautumisensa rahaliitto EMUn jäsenyyteen.

Toisena tietona kaikissa kolmessa lehdessä on uutisen lähde. Ilkalla ja Pohjalaisella lähteet ovat STT ja TT, ja uutinen on tullut Tukholmasta. Myös Helsingin Sanomien uutinen on tullut Tukholmasta, mutta paikalla on ollut oma toimittaja.

Ilkan ja Pohjalaisen uutinen on peräisin samasta STT:n lehdistötiedotteesta, koska teksti on täsmälleen sama. Tosin Ilkan artikkeli on lyhyempi, joten osa lehdistötiedotteesta on jätetty julkaisematta.

Tämän jälkeen olen tarkastellut taulukon muodossa, mitä tietoja nämä kolme uutista ovat välittäneet. Taulukko on tämän esseen liitteenä, liite 1.

Prosessikoulukunnan mukaisesti voi erottaa Shannonin ja Weaverin mallin mukaisesti seuraava tekijät prosessissa:

* informaatiolähde
* lähetin
* vastaanotin
* määränpää.

Tutkimalla taulukkoa, huomaa välitetyn viestin olleen kovin erilainen eri lehdissä. Tämän vuoksi Shannonin ja Weaverin malli ei ole kovin toimiva, ja se sopii pikemminkin sanomalehtien lukuprosessin arviointiin.

Gerbnerin malli on paljon selittävämpi. Gerbnerin mallin mukaisesti on seuraavat tekjät:

* tapahtumat
* havainto
* sanoma: muoto ja sisältö
* havainto tapahtumaa koskevasta lausunnosta.

Tapahtumana on ollut Ruotsin sosialidemokraattien johdon pitämä tiedotustilaisuus. Havaintoja tapahtumasta ovat tehneet TT ja Helsingin Sanomat, joilla on ollut mahdollisuus tehdä havaintoja kyseisestä tapahtumasta. Tapahtumasta on laadittu sanoma kolmessa muodossa, joka toistettu kolmessa eri lehdessä. Kuten taulukosta ilmenee, on sanoman sisältö hyvinkin erilainen.

Taulukon perusteella on selvää, että toimittajat voivat tehdä hyvinkin erilaisia valintoja koskien sanomien sisältöjä.

Merkityksen välitys

Sopulisilppurikirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) on esitetty Tuchmannin löytämät menetelmät artikkelien uskottavuuden rakentamiseksi.

Ensimmäisenä menetelmänä Tuchmann esittelee ristiriitaisten tai poikkeavien näkökulmien esittämisen. Erityisesti Helsingin Sanomien EMU-artikkelissa tätä menetelmää on käytetty. Toimittaja on esitellyt seuraavat ristiriitaiset tai toisistaan poikkeavat näkökulmat:

* kansanpuolue
* maltillinen kokoomus
* ympäristöpuolue
* vasemmistopuolue
* työnantajaliitto / SAF.

Toisena menetelmänä Tuchmann mainitsee jotain sisältöä tukevat faktat. Pohjalaisen STT:lta kopioima artikkeli on hyvä esimerkki tästä. Ruotsin sosialidemokraattien johdon myönteisen EMU-suosituksen lisäksi artikkelissa on seuraavat faktat:

* sosialidemokraatit on Ruotsin suurin puolue
* mielipidekyselyt EMU:sta
* EU:ssa 15 maata
* puskurirahastoja selvitetään
* EMU:sta voidaan järjestää kansanäänestys
* työnantajaliitolla on mielipide EMU:sta
* Ruotsin valtiopäivät voivat päättää EMU:sta.

Pohjalaisen artikkelin perusteella kritiikki ei voi kohdistua toimittajaan, koska hän on vain esitellyt kyseistä tapahtumaa koskevia faktoja.

Kolmanneksi toimittaja voi käyttää lainausmerkkejä, jolloin jokin toisen lausuma ei tule toimiajan lausumaksi. Helsingin Sanomien toimittaja on käyttänyt tätä menetelmää, ja laittanut Göran Perssonin lausumia lainausmerkkeihin.

Neljäs menetelmä on esittää uutinen tutussa järjestyksessä, jolloin kysymyssarja on: mitä, missä, milloin, miten, miksi, kuka.

	ILKKA	**POHJALAINEN**	**HELSINGIN SANOMAT**
MITÄ	Ruotsin sosiali-demokraattien johdon myönteinen suhtautuminen EMU-jäsenyyteen	Ruotsin sosiali-demokraattien johdon myönteinen suhtautuminen EMU-jäsenyyteen	Ruotsin sosiali-demokraattien johdon myönteinen suhtautuminen EMU-jäsenyyteen
MISSÄ	toimeenpaneva valiokunta	toimeenpaneva valiokunta	työvaliokunta
MILLOIN	puoluekokous	puoluekokous	puoluekokous
MITEN	puoluekokous	puoluekokous	puoluekokous
MIKSI	EMU oikea päätös	EMU oikea päätös	EMU oikea päätös
KUKA	Göran Persson	Göran Persson	Göran Persson ja muutama johtava Ruotsin sosialidemokraatti

Erityisesti STT:n lehdistötiedote noudattaa tätä järjestystä, koska Ilkan lyhyempi versio samasta uutisesta antaa silti vastauksen näihin kaikkiin kysymyksiin.

Kaikissa lehdissä on käytetty viidettä keinoa, eli uutinen on erotettu kaikesta muuta aineistosta omaksi kokonaisuudekseen.

Ideologia ja jutun rakenne

Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) todetaan Risto Kuneliuksen genre koville uutisille. Erityisesti STT:n lehdistötiedotteesta tehty artikkeli noudattaa tätä genreä:

* sisällöllisesti lukija oletetaan historiattomaksi ja muistittomaksi, sillä artikkelissa kerrotaan EU:n ja EMU:n jäsenmaiden määrät
* kielen puolesta Pohjalaisen artikkelissa ei ole mitään vaikeaa
* rakenteen puolesta artikkeli noudattaa tärkein ensin -periaatetta, koska Ilkka on pystynyt kertomaan saman asian paljon lyhyemmällä artikkelilla
* kerronnassa uutinen sijoittuu todellakin lukijoiden ulottumattomiin, koska kyseessä on Ruotsin sosialidemokraattien ylimmän johdon päätöksiä.

Journalismin itsekritiikki

Ari Heinonen on tutkinut laajasti journalistien käsityksiä omasta työstään kirjassaan Vahtikoiran omatunto, joka on ollut eräänä tenttikirjana. Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) on lyhyt tiivistelmä aiheesta.

Sivun 92 taulukossa todetaan neljä ihannetta suomalaistoimittajille:

* epäoikeudenmukaisuuksien arvostelu
* uusien ajatuksien esille tuominen
* maailman selittäminen
* valtaapitävien vahtiminen.

Tämän jälkeen voimme ottaa uudelleen tarkasteluun Asko Hynnisen väitöstutkimuksesta kertovat artikkelit neljän ihanteen mukaisesti (Ilkka s.11, Pohjalainen s 4. ja Helsingin Sanomat s. A7). Tälläkin kertaa Helsingin Sanomilla on oman toimittajan artikkeli, ja Ilkka sekä Pohjalainen ovat jälleen kopioineet STT:n lehdistötiedotteen lähes suoraan, otsikoinnissa on pieniä eroja.

Paljastettu epäoikeudenmukaisuus on pienen eliitin toiminta EU-tukien jakamisessa, ja eliitin toiminta julkisuuden ulottumattomissa. Uutena ajatuksena Hynninen esittää maakuntavaltuuston vaaleja. Maailma selittyy moniportaiseksi, epäselväksi, osin salailluksi hallinnoksi. Myös valtaapitävien vahtiminen tulee esille. Nämä artikkelit ovat erinomaisia esimerkkejä suomalaisten toimittajien vahtikoira-asenteesta.

Tämän jälkeen Heinosen tutkimuksen tuloksia on esitelty sivulla 95. Kun kuvion kääntää ymmärrettäväksi, on suomalainen journalismi journalistien omasta mielestä:

* ammattitaitoista
* vastuullista
* helposti manipuloitavaa
* kritiikitöntä
* vähän epäilevää
* ei juurikaan rohkeata
* epäihanteellista.

Tämän tulokseen tullaan myös Asko Hynnisen väitöskirjasta tehdyissä artikkeleissa, erityisesti Helsingin Sanomissa:

* toimittajat tyytyvät vähään
* toimittajat käyttävät helppoa valmista materiaalia
* annettuja faktoja ei epäillä
* julkisuutta ei uskalleta käyttää.

Tämän jälkeen voin olla itsekin kriittinen. Sinällään Hynnisen väittämät eivät ole tuoneet mitään uutta. Itse en ole tavannut yhtäkään henkilöä, joka olisi erityisen tyytyväinen tehtyihin maakuntaliitto- ja TE-keskusratkaisuihin. Hynnisen esille tuomista aiheista poliittiset päätöksentekijät (ja hallintotieteilijät) ovat puhuneet jo vuosia, mutta heidän sanomaansa ei ole tuotu voimakkaasti esille. Ehkä syynä he on, että he ovat olleet valtaapitäviä, ja vasta valtaapitävien ulkopuolelta tuotu erillinen tutkimus huomioidaan mediassa laajemmin. Yhtenä syynä on tietenkin se, etteivät he halua arvostella julkisesti järjestelmää, jossa on mukana tuttuja ihmisiä. Tässä mielessä Hynnisen tutkimus on voinut olla monen odottama ulkopuolinen arvio, mutta mitään uutta Hynnisen väittämät eivät tuo. Jälleen kerran toimittaja on "löytänyt" yhteiskunnallisen ongelman, josta on puhuttu vuosikausia.

Toisaalta edellinen kappale on vain yhden EU-kuvioita seuranneen henkilön arvio aiheesta, ilman erityisiä tosiasiaperusteita.

Lopuksi Helsingin Sanomien artikkelissa pohditaan journalistien ammattikunnan sisäistä kritiikkiä; olemmeko me todella sellaisia, kuin Hynninen väittää?

Mitä sitten on hyvä journalismi? Hynnisen mukaan se on kovan faktan yhdistelyä monesta eri uutislähteestä: viitseliäisyyttä, kovaa työtä, tietojen yhdistämistä ja kokonaisuuden ymmärtämistä.

Tässä vaiheessa herää kysymys, millä tavalla yksittäinen journalisti voisi tehdä yhtä laajan tutkimuksen kuin Hynnisen väitöskirjatutkimus: tutkimus on laaja projekti, ei samanlaista projektia voi tehdä jokaiselle aiheelle. Tähän problematiikkaan siirryn seuraavaksi.

Journalistisista rutiineista

Koska uutiset on tuotettava säännöllisin väliajoin, kehittyy journalisteille ns. mediarutiinit. Tuomo Mörä on omassa osuudessaan käsitellyt luokitellut rutiinit määrittely-, keruu- ja esitysrutiineiksi.

Määrittelyrutiinit määrittelevät mikä on uutinen ja mikä ei. Tässä vaiheessa voimme tutkia mikä on uutinen kolmessa eri sanomalehdessä.

Helsingin Sanomien sivulla A14 on pieni uutinen STT:n tiedotteesta koskien Kauhajoella tapahtunutta räjähdystä. Sama uutinen on Pohjalaisen sivulla 7 ja Ilkassa on ensin etusivulla johdanto sivulla 4 olevaan laajempaa uutiskokonaisuuteen.

Tässä tapauksessa Helsingin Sanomien kannalta kaukaisen maakunnan räjähdykset riittävät STT:n tiedotteesta kopioitavaksi, ja uutiskriteeri tuskin on ollut asian merkittävyys Helsingin Sanomien lukijakunnan enemmistölle.

Etelä-Pohjanmaan kannalta kyseessä on jälleen yksi mystinen räjähdys Kauhajoen suunnalla, ja uutisointi on paljon laajempaa. Lisäksi IKL.n puheenjohtaja Järviharjun ympärillä on ollut

monenlaista toimintaa, alkaen kettutyttöjen vastustamisesta eduskuntavaaleihin päätyen viimeaikaisiin räjähdyksiin. Nämä ovat selviä paikallisia uutiskriteereitä.

Tämän jälkeen voisi pohtia keruurutiineja. Kuten edellä on tullut selväksi, ovat STT:n palvelut tärkeitä kaikille kolmelle lehdestä koosta riippumatta. Helsingin Sanomat luottaa STT:n palveluihin pienemmissä kotimaisissa uutisissa, ja vastaavasti Ilkka ja Pohjalainen luottavat STT:n palveluihin monissa koti- ja ulkomaanuutisissa. Joissain tapauksissa samassa tilaisuudessa voi olla STT:n ja Helsingin Sanomien toimittaja.

STT:n ja muiden uutistoimistojen kautta tulevat uutiset todellakin luovat päivälistan eri lehtiin, erityisesti Ilkka ja Pohjalainen ovat ulkomaanuutisissa uutistoimistojen varassa enemmän kuin Helsingin Sanomat, jolla olisi mahdollisuus luoda oma päivälista, mutta sekin noudattaa paljolti samaa päivälistaa.

Omien uutisten tekemisessä keruutapana on kerätä lausuntoja erilaisilta yhteiskunnallisilta päättäjiltä. Tästä esimerkkinä on Pohjalaisessa sivun 11 ja Ilkan sivun 9 artikkelikokonaisuudet tehtävästä kuntaliitosselvityksestä. Jutuissa haastatellaan pelkästään erilaisia eliitti-ihmisiä maakuntatasolla: kansanedustajia, kunnanjohtajia, kunnanvaltuustojen ja poliittisten järjestöjen johtohenkilöitä.

Loppujen lopuksi ns. kova uutinen on, että jotakin selvitystä ollaan tekemässä; aikataulu, tekijät, osanottajat ja koko selvitysprosessi jäävät esittelemättä. Myös selvityksen syyt jäävät täysin esittelemättä. Ilkan eliittihaastatelluista Petri Salo toteaa, että maakuntakeskuksena Seinäjoki on liian pieni, mutta tämäkin jää vain hänen omaksi lausunnokseen.

Esitystaparutiineista Tuomo Mörä mainitsee kärjellään olevan pyramidin ja objektivoinnin. Kärjellään olevasta pyramidista, eli tärkein ensin, on hyvänä esimerkkinä aiemmin mainitut Ilkan ja Pohjalaisen kopioimat STT:n tiedotteen Ruotsin sosialidemokraattien johdon EMU-linjauksista.

Objektivointi on käytetty menestyksekkäästi Ilkan ja Pohjalaisen kuntaliitosartikkeleissa. Ketään toimittajaa ei voi moittia, koska kyseessä on vain kokoelma eliitti-ihmisten lausuntoja.

Mediarutiinien ongelmia

Mediarutiinien ongelmista mainitaan, että politiikka tulee esille jonkinlaisena pelinä. Ainakin Ilkan ja Pohjalaisen kuntaliitosartikkelien perusteella on käynnissä jonkinlainen puolueiden valtasuhteiden arviointipeli.

Huolimatta kolmen lehden täysin erilaisesta historiallisesta taustasta on presidentinvaalien 15.1.2000 käänne uutisoitu lähes samalla tavalla (Ilkka s.11, Pohjalainen s 13. ja Helsingin Sanomat s. A8). Kaikissa lehdissä toistuvat seuraavat asiat:

* uusin galluptulos tullut
* Aho ja Halonen tasalukemissa
* ehdokkaat ovat olleet haastateltavina.
* lisäksi uutiset noudattavat pitkälti samaa kaavaa.

Yhtenä mediarutiinien ongelmana on, että asioista tehdään vastakkaisia, vaikka niissä voi olla hyvinkin erilaisia puolia käsiteltävinä. Esimerkkinä olevasta presidenttiehdokkaiden vastauksista olisi voitu rakentaa jonkinlainen taulukko, mutta uutisointi keskittyy kahden gallupeja johtavan ehdokkaan vastakkaisuuden uutisointiin.

Tasa-arvosta

Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) Elina Sana kertoo Yleisradiossa tehdystä tasa-arvotyöstä ja muusta aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta.

Jos Ilkan, Pohjalaisen ja Helsingin Sanomien 15.1.2000 numeroista tehtäisiin samanlainen määrällinen analyysi, kuten on tehty kansainvälisessä Media Watch -tutkimuksessa, tulosa olisi samantapainen: miehiä on enemmistö ja naisia vähemmän juttujen kohteena. Elina Sana esittelee omassa artikkelissaan tätä tutkimusta tarkemmin.

Sisältöanalyysin määrällistä tutkimusta mielenkiintoisempi onkin tässä tapauksessa laadullinen analyysi. Ilkan 15.1.2000 muutama sivu on tästä erinomainen esimerkki. Ensinnäkin sivun 1 uutisoinnit ovat mielenkiintoisia analysoitavia. Ylimpänä on ensin kaksi perinteistä kovaa uutista: Kauhajoen räjähdys ja eliittien puuhastelu kuntaliitosselvityksen ympärillä. Kolmantena onkin sitten lämminhenkinen (naisellinen?) juttu Riikka ja Sami Haapaojan majatalosta, mikä jatkuu sivulla 5.

Muuten Ilkan uutisointi on perinteisiä miehisiä uutisia, joista on kaksi poikkeusta: majatalon esittely (sivu 5) ja Kyrönmaan kriisiryhmästä kertova artikkeli.

Kyrönmaan kriisiryhmästä kertova artikkeli (sivu 7) on ns. pehmeä juttu, jossa naisvaltaisen alan työntekijä esittelee kriisiryhmän uusien jäsenien tarvetta. Toki ns. kovissa uutisissa on naisia mukana sivuosassa tai mukavasti täydentäjänä. Sivulla 6 on miesjoukon mukana eliittiin kuuluvana kaupunginjohtaja Lea Tolonen; itse asiassa kansanedustaja Pekkarinen on tehnyt jälleen yhden vierailun Etelä-Pohjanmaalle. Vastaavasti kaupunginjohtaja Tolosta ei ole pahemmin näkynyt lehtien sivuilla näkynyt valintansa jälkeen.

Tämän jälkeen voi vielä analysoida sivulla 7 olevaa Ahon vaalimainosta, jossa on nimenomaan kaksi naista tukemassa Esko Ahon valintaa presidentiksi (sama mainos Helsingin Sanomien sivulla A13). Ilkeästi sanoen Ilkassa 15.1.2000 ovat olleet miehet pääosassa, ja muutamassa kuvassa on esiintynyt nainen sivuosassa tai juttu on ollut muuten kaavasta poikkeava. Lopuksi kaksi naista vielä esittelee pehmeillä arvoilla miesehdokkaan valintaa presidentiksi. Sama on kyllä tilanne Pohjalaisessa ja Helsingin Sanomissa.

Pohjalaisen kuntaliitosjutussa on sentään yksi nainen, muuten haastateltavat ovat miehiä. Hauska asettelu on Pohjalaisen sivulla 4. Ensin on Asko Hynnisen paljastuksia EU-tukien julkisuudesta ja seurannasta, minkä jälkeen mies on valittu vuoden professoriksi. Molemmat miehet ovat siis elämää suurempia ihmisiä, ovatko he sankareita? Tämän jälkeen nainen pääsee esille esittelemään opastamaan arkisissa asioissa, eli miten nainen voi pärjätä uusperheessä puolison edellisen avioliitosta seurauksena olevista isän ja lasten tapaamisviikonlopuista.

Näiden esimerkkien jälkeen pohjalta voi tutkia Sopulisilppuri-kirjan (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) sivulta 124 Larsenin mallin sääntöjä:

1. lajityyppisäännöt
2. tiedonhankinnan säännöt
3. tuotantosäännöt.

Lajityyppisääntöjen kannalta esimerkkiuutiset noudattavat hyvin uutisten tärkein ensin -periaatetta. Tiedonhankinnan sääntöjen kannalta eliitti-ihmisten haastattelu on hyvin käytössä, poikkeuksena

pari artikkelia, joissa haastateltavana on nainen.

Tämän jälkeen otan kuitenkin esille esimerkiksi joitain lehtijuttuja, joissa on vähän ylitetty perinteisiä sääntöjä. Ilkan sivulla 19 on kolumni, jossa kirjoittaja on nainen, minkä lisäksi sivulla 2 on kolme suurehkoa naisten kirjoittamaa kolumnia. Ilkan numerosta voisi tehdä pikapäätelmän, että naiset pääsevät esille erilaisissa kolumneissa uutisia paremmin. Vastaavasti Helsingin Sanomista ja Pohjalaisesta en löytänyt naisten kirjoittamia kolumneja. Pohjalaisen uusperheneuvonta ei ole kolumni perinteisessä mielessä eikä uutinen, vaan vastaus lukijan kysymykseen.

Näiden pohjalta voisi tehdä uudenlaisen Media Watch -tutkimusta vastaavan analyysin. Pääsevätkö naiset esille paremmin muilla tavoin kuin uutisissa? Tähän en ota kantaa, mutta tällainen tuli mieleen tutkiessani Ilkan 15.1.2000 numeroa.

Kansalaisten mediakritiikkiä

Esimerkkinä tavallisten kansalaisten mediakritiikistä Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) on analysoitu ennen kansanäänestystä liittymisestä Euroopan Unioniin ollutta kansalaisten mediakritiikkiä.

Kirjan artikkelin perusteella voi tehdä seuraavan yhteenvedon ns. rahvaan mediakritiikistä:

* kritiikki epämääräistä
* kritiikki tyytymättömyyden purkauksia
* totuutta vääristellään
* lähteiden ja toimittajien välillä ei ole eroa
* vaikea tehdä muutosehdotuksia uutisten muotoon tai sisältöön
* todetaan eri tiedotusvälineillä olevan eri linjoja
* joistain tärkeistä asioista ei puhuta
* uutisointi ei kosketa tavallista ihmistä
* yleisö omalla puolellaan
* toimittajat ja poliitikot eri puolilla kuin yleisö
* uutisoinnin muoto kritiikin kohteena
* käytetyt termit epäselviä.

Tästä kritiikistä täytyy muistaa, että artikkelin päätelmät on tehty kansanäänestyksen aikoihin, jolloin kritiikki on kerätty poliittisen järjestelmän kannalta tärkeästä asiasta, johon kansalaisten on täytynyt ottaa kantaa.

Tätä esseetä varten otan tähän esseeseen tarkemmin käsiteltäväksi seitsemän seuraavaa:

1. totuutta vääristellään
2. lähteiden ja toimittajien välillä ei ole eroa
3. todetaan eri tiedotusvälineillä olevan eri linjoja
4. joistain tärkeistä asioista ei puhuta
5. uutisointi ei kosketa tavallista ihmistä
6. toimittajat ja poliitikot eri puolilla kuin yleisö
7. käytetyt termit epäselviä.

Vuoden 2000 presidentinvaalien kampanjoinnin mediakritiikkiä

Vuoden 2000 Suomen tasavallan presidentin vaaliin liittyneen kampanjoinnin aikana ja jälkeen on esitetty erilaisia arvioita tiedotusvälineiden vaikutuksesta suuntaan ja toiseen.

Kolmessa tutkimassani sanomalehdessä voidaan arvioida myös tavallisten kansalaisten mediakritiikkiä. 15.1.2000 oli ehdokkaiden viimeinen kampanjointipäivä vaalin ensimmäisellä kierroksella, koska 16.1.2000 oli vaalin ensimmäisen kierroksen varsinainen äänestyspäivä.

Pohjalaisen sivulta 13 on vaikea löytää nopeasti jotain kritisoitavaa valitulla seitsemän kohdan listalla. Listan kohta 4 voisi kuitenkin täyttyä: on varmasti aiheita, joista ehdokkaat ovat puhuneet ilman Pohjalaisen uutisointia. Kohdan 7 mukaisesti ehdokkaiden kommenteissa Venäjän ydinaselinjauksista on sana doktriini, joka ei varmasti ole kaikille lukijoille selvä käsite.

Pohjalaisen sivulla 8 olevaa artikkelia listan kohdan 3 perusteella. Ehkä innokkaat Ahon kannattajat voisivat todeta Pohjalaisen linjan olevan heitä vastaan ja muut toteavat Pohjalaisen kertovan vain totuuden.

Ilkan sivulla 2 on kaksi kolumnia koskien presidentinvaaleja. Kirsti Potkan kolumnin lopuksi todetaan vihjailevasti, että valinta on tehtävä. Tästä on sinänsä vaikea keksiä mitään kritisoitavaa. Taina Hautamäki kolumni menee suoraan asiaan ja kritisoi Euroopan Unionia ankarastikin. Itse asiassa tässä tulee esille kaikki kritiikin seitsemän kohtaa, ja Hautamäki kritisoi EU:a, ydinvoimaa ja presidenttiehdokkaita. Tällä tavalla tulee esille, että tavalliset kansalaiset osaavat olla mediakriittisiä.

Tämän jälkeen Ilkan sivulla 8 artikkelissa Pekkarisen vierailusta on sivuttu presidentivaaleja. Jos kriittinen lukija suhtautui kriittisesti presidenttiehdokas Esko Ahoon, ovat kritiikin kohdat 1-4 tietenkin selvästi oikeutettuja, ja kohdan 6 mukaisesti Ilkan toimittajat olisivat eri puolella kuin kriittinen lukija.

Ilkan sivulla 11 on vain yksi artikkeli vastaamassa Pohjalaisen laajempaa kokonaisuutta. Ilkan artikkeli on kopioitu suoraan STT:n MTV3:n kyselyä koskevasta tiedotteesta. Muiden kuin Ahon ja Halosen kannalta tämä artikkeli on tietenkin puolueellinen. Toisaalta kritiikin kohta 4 on aivan totta jokaisen ehdokkaan kohdalla, sillä kannatuslukujen lisäksi uutisessa ei ole mitään muuta, jolloin uutisointi ei muuten kosketa tavallista ihmistä.

Ilkan sivun 13 artikkeli Helsingin etelä-pohjalaisten puheenjohtajasta on mielenkiintoinen. Toisaalta haastateltavana on vähemmän tunnettu ihminen, ja taas toisaalta tämäkin uutinen on jonkin ehdokkaan puolella, jolloin tätäkin voisi kritisoida puolueelliseksi.

Helsingin Sanomat käsittelee presidentinvaaleja pääkirjoituksessaan, jossa analysoidaan pääasiassa gallupeja ja niiden vaikutusta. Jos pääkirjoitusta tulkitaan kohdan 3 mukaisesti, ei pääkirjoituksesta voi löytää suoraa asettumista minkään ehdokkaan puolelle.

Helsingin Sanomien sivut A8 ja A9 on varattu kokonaan presidentinvaaleille. Sinällään näistä artikkeleista on vaikea löytää mitään erikoista kritisoitavaa. Kuvituksen puolesta joku voi kritisoida isohkoa kuvaa kahdesta gallupeja johtavasta ehdokkaasta.

Yhteenvetoa

Onko mikään esitetty kansalaisten kritiikki ollut aiheellista. Ainakin Ilkan ja Pohjalaisen kohdalla on mahdollista löytää linjavedot joissain asioissa. Helsingin Sanomien kohdalla ei linjoja löytynyt tästä numerosta. Jos Helsingin Sanomien osalta oli jokin linja presidentinvaaleissa, olisi pitänyt tutkia useamman päivän lehti, ei vain yhtä numeroa.

Kritiikin kohta 4 on totta jokaisen lehden osalta. Kaikki lehdet toistelivat pitkälti samoja asioita, ja lainasivat samoja mielipidekyselyjä. Jotain muutakin olisi voinut käsitellä, ehkä jotain tärkeää jäi esittelemättä.

Kritiikin kohta 5 on mielenkiintoinen pohdittavaksi. Tavallinen kansalainen on hyvin harvoin tekemisissä tasavallan presidentin kanssa, joten moni muu uutinen olisi voinut olla tärkeämpi tavalliselle ihmiselle.

Ympäristöjournalismista

Tyypillistä ympäristöjournalismia on löytää jokin uhka meille kaikille maailman ihmisille, tai ainakin laajaa joukkoa koskeva uhka. Tämän jälkeen ympäristöstä uutisointia kritisoidaan yksinkertaiseksi, joissa on selkeä alku ja loppu. Näin on kirjoitettu Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996).

Hieman analyyttisempaa otetta ympäristöongelmien rakentumisesta on Risto Willamon (1992) laatima kaavio, liite 2.

Jos jotain journalistien merkittäväksi havaitsemaa uhkaa pitäisi ryhtyä tutkimaan erittäin perusteellisesti, huomaa ympäristöjournalismin vaikeuksia. Yksittäisestä ympäristöongelmasta on helppo kirjoittaa, koska ne ovat suhteellisen helppoja rajata ja niitä on monesti helppo uutisoida. Klassinen esimerkki on jonkin teollisuuslaitoksen päästö jonnekin jostakin, josta on helppo saada valokuvia ja videomateriaalia. Tällöin puhutaan Willamon (1992) kaavion mukaisesti päästöstä tai poistosta ekologiseen ympäristöön.

Jos siirrytään monimutkaisempien ongelmien, kuten ilmastonmuutos tai otsonikato, on Willamon (1992) kaavion mukaisesti siirryttävä inhimillisessä ympäristössä yhteiskunnallisiin ja yksilöllisiin tekijöihin.

Petri Tapio on omassa artikkelissaan (liite 3) laatinut kaavion koskien ympäristöongelmien yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia tekijöitä. Tähän kaavioon perehtymällä huomaa, miksi ympäristöjournalismi on vaikea journalismin laji. Jos todellista tutkivaa ympäristöjournalismia harrastava toimittaja tekisi syvällisen analyysin jostain ympäristöongelmasta, joutuisi hän pakostakin ottamaan kantaa joihinkin asioihin. Jos tätä ajattelee journalismin objektiivisuuden kannalta, on toimittaja tällöin ongelmissa.

Näistä eri syistä ympäristöjournalismissa toimittajat pysyvät mieluummin uutisoimassa joitain selkeitä ympäristöongelmia. On helpompaa uutisoida jotain konkreettista tapahtumaa, kuin selvittää niiden todellisia syitä.

Tämän analyysin perusteeksi voisi tutustua Helsingin Sanomien sivun A7 Itämeri-artikkelia ja sivun D2 ydinjäte-artikkelia. Molemmissa artikkeleissa toimittajat eivät ole olleet aktiivisesti selvittämässä ympäristöongelmien taustoja. Itämeren silakoista kertova artikkeli sijoittuu suurimmaksi osaksi ekologisen ympäristön ongelman kuvakseen, kun taas ydinjäteartikkeli on puhtaasti inhimillisen ympäristön ongelma.

Molemmissa tapauksissa toimittajat tyytyvät referoimaan tehtyjä julkaisuja. Jos toimittajilta odottaisi Willamon ja Tapion kaavioiden mukaisesti pohdintoja tai analyyseja laajemmista yhteyksistä, näitä on turha etsiä. Loppujen lopuksi ydinjäte-artikkelissa toimittaja tyrkkää vastuun

lopuksi tutkijoille: "Tutkijoiden kirjoitusten joukosta jää kaipaamaan syvemmälle meneviä näkökulmia". Eikö tässä olisi artikkelisarjan paikka tutkivalle journalistille?

Politiikka sanomalehdissä

Vuoden 1991 välikysymyskeskustelun uutisointia Helsingin Sanomien osalta on analysoitu Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996). Lopputuloksena on, että Helsingin Sanomat lehtenä suhtautui myönteisesti Euroopan Unionin jäsenyyteen, mutta uutisoinnissa oli tilaa myös EU:n vastustajille, tosin uutisointitapa suosi EU:n kannattajia.

Keskustelu Euroopan Unionin jäsenyydestä on mielenkiintoinen esimerkki, mutta poliittisena päätöksenä harvinainen. Vastaavia poliittisia päätöksiä ei ole ollut Euroopan Unioniin liittymisestä tehdyn myönteisen päätöksen jälkeen.

15.1.2000 poliittinen keskustelu on liikkunut merkittävissä, mutta poliittiselta painoarvoltaan pienemmissä asioissa. 15.1.2000 poliittisen keskustelun painopiste on ollut verotuksessa. Tässä vaiheessa ohitan presidentinvaalit, koska käsittelen niitä muualla.

15.1.2000 Helsingin Sanomat ei ole ottanut lehtenä kantaa verotukseen, muta on uutisoinut sivulla kaksi verotukseen liittyvää uutista sivulla A11.

Ensimmäinen sivun A11 artikkeli käsittelee Hämeenlinnassa olleita asianajajapäiviä. Artikkelissa lainataan oikeusministerin puhetta, jossa todetaan olevan tarvetta lisätä julkista oikeusapua.

Toisessa sivun A11 artikkelissa on kerrottu opetushallituksen tulevaisuusfoorumista. Valtion verotulojen vähenemisen seurauksena koulujen ylläpidosta on tullut eri kunnissa eritasoista.

Jos Helsingin Sanomat on ottanut tietoisesti kantaa lehtenä kantaa verotuksen määrästä tai kohdentamisesta, ei ole tehnyt sitä pääkirjoitussivullaan. 15.1.2000 numeron perusteella kannanotot voidaan tuoda esille erilaisten asiantuntijoiden avulla. Tällöin Helsingin Sanomat voisi tuoda omat kantansa esille haastattelemalla "oikeita" asiantuntijoita ja antamalla tilaa "oikeiden" asiantuntijoiden puheenvuoroille. Näinhän on tapahtunut Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla, jossa perusoikeusuudistuksesta kirjoittaa julkisoikeuden professori.

Samasta aiheesta paljon räväkämmin ja suoraan on kirjoittanut Ilkka. Helsingin Sanomien artikkeleissa todetaan asiantuntijoiden puolesta kuntien heikentynyt taloudellinen tilanne. Ilkka hyökkää suoraan istuvaa Lipposen hallitusta vastaan omassa pääkirjoituksessaan, ja toteaa kuntien joutuvan kantamaan vastuun valtion veronkevennyksistä.

Samalla tapaa räväkästi lähtee veroasioita penkomaan Pohjalaisen pääkirjoitus. Pääkirjoitustoimittaja Kupari tyrmää erityisesti opposition esittämät alueelliset verohelpotukset.

Pohjalaisen sivulla 13 on hieman lisää veroasiaa Lyhyesti-palstalla. Pienenä uutisena on oppositiopuolueiden kritiikki hallituksen veroratkaisuista.

Ainoana lehtenä Pohjalainen tutkimistani kolmesta lehdestä EU:n ns. veropaketista. Toisaalta prosessi on kesken, mutta lyhyt uutinen kertoo prosessin olevan kesken.

Jos esimerkkinä mainittuja uutisia ja kirjoituksia ajattelee politiikan kannalta on selkeästi erotettavissa kaksi linjaa: suora ja hienovarainen linja. Ilkka ja Pohjalainen noudattavat 15.1.2000

suoraa linjaa, ja ottivat estottomasti kantaa. Helsingin Sanomat toimi 15.1.2000 hienovaraisemmin ja antoi erilaisten asiantuntijoiden sekä instituutioiden kertoa omia ajatuksiaan. Hienovaraisesti Helsingin Sanomat voi politikoida antamalla erilaisille asiantuntijoille eri tavalla palstatilaa.

Toisaalta politiikkaa voi tarkastella Helsingin Sanomien ja Pohjalaisen muuttoliikkeestä kertovissa artikkeleissa (Helsingin Sanomat s. A12 ja Pohjalainen s. 17). Helsingin Sanomien Savonlinnasta kertova artikkeli antaa lohduttoman kuvan työttömyyden riivaamasta kehityksestä pudonneesta kaupungista. Pohjalaisen artikkelissa esitellään samaa asiaa, ja samalla yhdelle seutukunnalle laadittua selviytymisstrategiaa. Ovatko nämä uutiset poliittisia?

Helsingin Sanomien juttua voisi ajatella poliittisena kannanottona, jolla yritetään saada Savonlinnan ihmisiä liikkeelle. Helsingin Sanomat on ennenkin tehnyt artikkeleita jonkin alueen surkeudesta. Tämän jälkeen alueen ihmiset ovat lähteneet puolustamaan oman alueensa kunniaa ja kehitysmahdollisuuksia erityisesti paikallisissa tiedotusvälineissä. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaa on joutunut 1999 Helsingin Sanomien "käsittelyyn" ja aikoinaan Helsingin Sanomat totesi Pieksamäen Suomen surullisimmaksi kunnaksi. Molemmissa tapauksissa alueen lehdistössä heräsi ankara keskustelu aiheesta.

Puhtaasti poliittisia kannanottoja Helsingin Sanomat ei sinänsä sisällä, vaan kirjaa Savonlinna-artikkelissa yhteen tosiasioita värikkäällä tavalla. Myös Pohjalaisen artikkelissa esitellään tilastoja ja haastatellaan yhtä asiantuntijaa, jolloin tämäkään artikkeli ei sinänsä ota voimakkaan poliittista kantaa, mutta menee Helsingin Sanomien artikkelia pidemmälle ja esittelee tehtyä seutukunnan selviytymisstrategiaa.

Helsingin Sanomien artikkeli kertoo pelkästään ongelmat, mutta ei kerro mitään tehdyistä selvityksistä, mitä Savonlinnassa tai Suomen tasolla on tehty. Tässä mielessä artikkeli on poliittinen, ja jättää kertomatta monta asiaa.

Uutiskuvasta

Hall on kirjannut kolme peruskriteeriä uutiskuvalle:

1. kuva liittyy tapahtumaan
2. tapahtuman on oltava äskettäinen
3. tapahtumalla ja henkilöillä on oltava uutisarvo.

Hallin kriteerit käsittelevät kuvajournalismia, eivät sinänsä kuvia kohteina, eli Hallin kriteerit ovat pikemminkin kuvien valinnan kriteerejä.

Valokuvaa itseään voidaan tarkastella kahdella tavalla:

1. kuvan autenttisuus
2. valokuvan yhteiskunnallinen vaikutusyritys.

Ilkan sivulla 11, Pohjalaisen sivulla 13 ja Helsingin Sanomat sivulla A8 on kuvia presidenttiehdokkaista. Hallin kaikki kriteerit kyllä täyttyvät:

1. kuvat liittyvät presidentinvaaleihin
2. tapahtumat ovat 14.1.2000 televisioväittelystä
3. presidentinvaalien ehdokkailla on uutisarvoa.

Tämän jälkeen voi tarkastella Helsingin Sanomien ja Ilkan suurehkoa kuvaa Esko Ahosta ja Tarja Halosesta. Kuvat ovat luultavasti autenttisia, siinä ei liene mitään epäilyä. Toisaalta Helsingin

Sanomien ja Ilkan kuvissa voi vertailla seuraavalla tavalla:

	Esko Aho	Tarja Halonen
HELSINGIN SANOMAT	keskittynyt odottava	rento iloinen
ILKKA	keskittynyt odottava	keskittynyt odottava

Mustan tausta ja erilaisen värisävyn vuoksi Helsingin Sanomien ja Ilkan kuvissa on veikeitä erottuvia yksityiskohtia. Halosen asun värisävy on täysin erilainen kuvissa ja Ilkan kuvassa Ahosta näkyy hyvin pää ja kädet mustasta tausta sekä hieman kravattia ja kauluspaitaa. Onko Aho väritön ja taustaan katoava, vastaavasti Halonen taustasta erottuva ja värikäs?

Jos Ilkan ja Helsingin Sanomien isoja valokuvia tarkastelee yhteiskunnallisena vaikutusyrityksen kautta, niin valokuvat tuovat kahden ehdokkaan erilaisuutta esille. Varmasti yhteen kuvaan olisi mahtunut useampi ehdokas kerralla, mutta rajaamalla kuva kahteen ehdokkaaseen saadaan luotua kahden ehdokkaan vastakkainasettelua.

Tämän jälkeen on mukava vertailla Helsingin Sanomien ja Pohjalaisen valokuvasarjaa seitsemästä ehdokkaasta. Pohjalaisen osalta mielenkiintoinen on kuvien järjestys. Miksi ehdokkaat eivät ole numerojärjestyksessä kuten Helsingin Sanomissa. Pohjalaisen kuvat ovat gallupien mukaisesti järjestettyjä. Onko tässä jokin yhteiskunnallinen kannanotto Pohjalaisen osalta?

Tämän jälkeen olen pohtinut erilaisia merkityksiä Helsingin Sanomien ja Pohjalaisen kuvasarjan avulla.

Ehdokas	HELSINGIN SANOMAT	Pohjalainen
2. Heidi Hautala		Kertakäyttökuppia käyttävä vihreä?
3. Riitta Uosukainen	hillittyä tyyliä	tyyliä vaikka muille jakaa
4. Elisabeth Rehn	kohti suuria tavoitteita	olenko varma mistään?
5. Esko Aho	tyhmään kysymykseen täytyy vastata, vaikka huvittuneisuus näkyy	jäykkis
6. Risto Kuisma	MINÄ TIEDÄN !	MINÄ TIEDÄN !
7. Ilkka Hakalehto	MINÄ TIEDÄN !	Pienen ihmisen suuri valistaja
8. Tarja Halonen	pitää nyt vastata tähänkin kysymykseen vastata kärsivällisesti	rento, iloinen

Näin analysoiden kuvat antavat hyvin erilaisia merkityksiä, joskin osaksi subjektiivisia, ja ovat hyvin erilaisia eri lehdissä. Toisaalta on muistettava, että kuvat on koottu hyvin erilaisista lähteistä.

Yhteenvetona voi kuitenkin todeta, että saman asian voi kuvittaa hyvin erilaisilla tavoilla, jolloin välittyvä merkitys voi olla hyvin erilainen.

Ulkomaan uutisoinnista

Sopulisilppuri-kirjassa (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) pohditaan negatiivista ja positiivista etnosentrismiä:

Negatiivisen etnosentrismin mukaan muu maailma on vääränlainen, ja oma maa on oikeanlainen.

Positiivisen etnosentrismi ymmärtää omaa ja muiden erilaisuutta, ymmärtäen oman maan erikoisuuden.

Etnosentrismin eri muodot tulevat esille ulkomaan uutisissa, koska monet lehdet ovat ulkomaan uutisten osalta uutistoimistojen varassa.

Esimerkkinä ulkomaan uutisoinnista on Ilkan ja Pohjalaisen (Ilkka s.11 ja Pohjalainen s.12) artikkelit slovakialaisille määrätystä viisumipakosta. Hauskana yksityiskohtana on mainittava, että uutiset ovat kuitenkin Kotimaa-osastolla.

Artikkeleissa kuvataan, miten slovakialaisten romanien turvapaikan hakemisesta on tullut ongelma Suomelle. Tämän jälkeen todetaan, että Slovakian pitäisi itse hoitaa ongelmansa, ja Suomi pyrkii auttamaan asiassa osana sivistynyt Euroopan Unionia.

Sopulisilppurikirjassakin (Luostarinen, Kivikuru & Ukkola 1996) mainitaan oleelliseksi kysymykseksi asioiden kertomatta jättäminen. Artikkelissa todetaan lyhyesti, että Slovakian romaneilla on ongelmia, mutta ei sen laajemmin. Tässä vaiheessa journalismi keskittyy seurauksiin, ei sen laajemmin syihin.

Pienten lehtien voimattomuus laajemmassa ja paremmassa ulkomaanuutisoinnissa tulee esille Helsingin Sanomien sivun C9 artikkelikokoelmassa, joka käsittelee somalialaisten tilannetta Somaliassa, ulkomailla ja Suomessa. Ilkan ja Pohjalaisen resurssit eivät riitä lähettämään toimittajia Somaliaan penkomaan todellisia syitä.

Helsingin Sanomien artikkeli on esimerkki positiivisesta etnosentrismistä ja poikkeavasta ulkomaan uutisoinnista. ”Länsimaiset toimittajat kertovat kehitysmaan romahtamisesta, mutta eivät sen kasvusta” on monesti totta. Tässä mielessä Helsingin Sanomien uutisointi on poikkeus. Muut lehdet ovat voineet unohtaa Somalian, mutta Helsingin Sanomat voi tuoda esille myönteisiäkin tapahtumia. Lisäksi yhdessä artikkelissa kritisoidaan YK:n rauhaturvaajia, joka tosiasiassa olivat kiduttaneet viattomia somaleja.

Näiden esimerkkien pohjalta erityisesti maakuntalehtien ulkomaanuutisointiin olisi suhtauduttava kriittisesti. Monet maakuntalehtien uutisista seuloutuvat kansainvälisten uutistoimistojen kautta, eivätkä voi millään sisältää kaikkia puolia jostain ulkomaisesta tapahtumasta tai ulkomaasta.

MITÄ ON HYVÄ JOURNALISMI?

Hyvän journalismin määrittely on äärimmäisen vaikea tehtävä. On paljon helpompi arvostella jotakin journalismin osa-aluetta tai journalismia kokonaisuudessaan.

Tämän esseen perusteella hyvä journalismi on:

* oikeaa tietoa välittävää
* oikeaa merkitystä välittävää
* itsekriittistä
* ei rutiininomaista
* tasa-arvoista
* lukijat ja katsojat huomioivaa

* taustat tarkoin selvittävää
* tasapuolisesti uutiskuvat laativaa
* positiivisesti etnosentristä
* tasapuolisesti ulkomaita uutisoiva.

Ovatko nämä ihanteita, joihin ei koskaan päästä? Monesti journalismi ei ole tätä, joko käytännön kiireistä tai tietoisesta valinnasta johtuen.

Kysymys oli kuitenkin: mitä on hyvä journalismi? Edellä olen antanut yhden vastauksen kysymykseen.

Hyvän journalismin määrittelyn avulla journalistit voivat kuitenkin jatkuvasta tavoitella hyvää journalismia, ehkä sitä koskaan saavuttamatta.

Liitteenä olleista taulukoista esimerkki

Tämän jälkeen olin purkanut yhden uutisen taulukkomuotoon ja vertaillut kolmen lehden uutisointia (ILKKA, Pohjalainen ja Helsingin Sanomat); eli Ruotsin sosiaalidemokraatteja koskeva uutinen.

Tässä on esimerkki yhdestä taulukoinnista.

(I = ILKKA, P = Pohjalainen, HS = Helsingin Sanomat)	I	P	HS
Ruotsin sosiaalidemokraattien johto	X	X	X
Göran Persson	X	X	X
Toimeenpaneva valiokunta			
Työvaliokunta			X
Asettunut muodollisesti EMU-jäsenyyden kannalle			X
EMU-jäsenyys toisi kuitenkin paljon myönteistä Ruotsille			X
tiukat ehdot mahdolliselle jäsenyydelle			X
takeet, että matalasuhdanteita voidaan torjua kansallisin toimenpitein			X
palkkakehityksen noudatettava eurooppalaista kehitystä			X
ulkoministeri Anna Lindh			X
valtiovarainministeri Bosse Ringholm			X
puoluesihteeri Lars Stjernkvist			X
EMU-jäsenyden hyötyjä: esim. alhaisemmat korot, työttömyyden väheneminen, lisääntyvä kilpailu, hintojen aleneminen sekä matkustamisen helpottuminen			X
puoluehallituksen kannanotto 21.tammikuuta			X

Taulukosta näkee, että mikä osa tapahtumasta on uutisoitu eri lehdissä. Taulukointeja on useampi sivu, mutta tähän voi vetää tilastoja:

ILKKA: 15 uutisoitua ”yksikköä”
Pohjalainen: 39 uutisoitua ”yksikköä”
Helsingin Sanomat: 54 uutisoitua ”yksikköä”.

SL 43.4: Esseen (P4) arviointia

On mielenkiintoista, että yhden päivän sanomalehdistä (ILKKA, Pohjalainen ja Helsingin Sanomat) sain puristettua edellä mainitun esseen. Eli yhden päivän sisällä mahtuu lehtiin kaikenlaista aineistoa, joista osaa voi pitää vakioituna ja osaa melkoisen laajoja ponnistuksia vaativana toimintana.

Vakioidusta toiminnoista paras esimerkki lienee nykyinen [40] STT-Lehtikuva, joka tarjoaa laajan kokoelman uutisaineistoa pudotettavaksi erityisesti lehtien jutuksi. Toisaalta on sitten omaa vaivaa ja omaa rahoitusta vaativa (perus)uutisten tuotanto, joka kohtaa nykyisin monia paineita eri suunnista. Sitten on vielä se tutkivan journalismin taso, joka vaatii erittäin paljon resursseja riippuen asiakokonaisuudesta.

Kuten esseestä selviää, niin ILKKA ja Pohjalainen käyttivät STT:n aineistoja, ja vastaavasti Helsingin Sanomat olivat laittaneet tilaisuuteen oman toimittajan.

SL 43.5: Yleistä (P4) yhteenvetoa

Mitä on hyvä journalismi? Jaa-a. Riippuu tietystikin kysyjästä ja vastaajasta.

Kuka jatkossa haluaa maksaa tiedotusvälineiden käytöstä? Se on selvää, että nykyisessä tilanteessa eri tiedotusvälineet ovat kovien muutosten paineessa, koska tiedotusvälineiden mainosten myynti ja mainosten esittäminen käy läpi muodonmuutosta:

1) Kuka jatkossa maksaa mainosten esittämistä?
2) Mikä on paras mainostamisen tapa uudenlaisessa tiedotusvälineiden muutoksessa?
3) Mitä toiminnan muutoksia mainosrahojen uusjako aiheuttaa?

Tähän kohtaa voi todeta kaksi suomalaista viritelmää: [41] Hitaan journalismin yhdistys ja [42] Tutkivan journalismin yhdistys ry. Kummassakin viritelmässä pyritään saamaan laajemman vaivan uutisoinnille huomiota ja osittain jopa rahoitustakin. Hyvä esimerkki on Yhdysvallat, jonne on viritelty säätiöiden rahoittamaa tutkivaa journalismia, jolloin säätiöiden tukemana voidaan tehdä oikeasti merkittävää tutkivaa journalismia.

Essee oli kirjoitettu vuoden 2000 presidentinvaalien aikaan. Vuoden 2014 tilanteessa voi todeta tiedostusvälineiden tarjoavan hyvin laajasti erilaisia keskustelupalstoja pelkkien uutisten lisäksi. Lisäksi tiedotusvälineiden käyttöön tulee uutisten kuluttajien itsensä tuottamaa aineistoa. Ehkä voisi sanoa, että vuoden 2012 presidentinvaalit saattoivat olla ensimmäiset oikeat (ns.) sosiaalisen median vaalit.

Hutkiva vai tutkiva journalismi? Tässä on meille kaikille pohdittavaa.

40 http://www.stt.fi/, STT-Lehtikuva, linkki toimi 5.4.2014
41 http://ry.longplay.fi/, Hitaan journalismin yhdistys ry, linkki toimi 5.4.2014
42 http://www.tutkiva.fi/, Tutkivan journalismin yhdistys ry, linkki toimi 5.4.2014

SL 44: Kansalaisaktivismin murroksen maailmassa

Seminaarin oli järjestänyt Suomen Akatemian tutkimusprojekti "Muuttuva suomalainen kansalaisaktivismi". Yleisesti ottaen tutkijat ovat heränneet pohtimaan puolueiden muutosta ja muuttuvaa kansalaisaktivismia. Aiheesta on virinnyt tutkimusta eri puolilla, ja tämä on yksi tutkimushanke muiden joukossa.

Käytännön esteiden vuoksi muutama luennoija oli perunut tulonsa seminaariin, ja he eivät tällöin tuoneet omaa paperiaan työryhmään, jossa itse olin. Tässä muistiossa en ryhdy enempää arvostelemaan akateemista velttoutta, vaikka aihetta monesti riittäisi.

SL 44.1: Lyhennelmät tärkeimmistä puheenvuoroista

Jukka Paastela

Jukka Paastela avasi seminaarin, ja totesi uusien muutosten vaikuttavan. Uutena ilmiönä voidaan puhua uusradikalismista, josta on erilaisia esimerkkejä: eläinaktivismi, anarkismi, kunnalliseen tai poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen.

Vallassa olevat päätöksentekijät ovat reagoineet jollain tavalla uusradikalismiin. Tämän seminaarin aihe oli pohtia erilaisia lähestymistapoja.

Vilho Harle

Varsinaisen johdanto aiheeseen oli Vilho Harlen määritelmä politiikasta:

> politiikka on reikien poraamista paksujen lautojen läpi, eli avata reikiä mahdottomaksi havaittuun.

Käytännössä poliittista sankaruutta on Harlen mukaan nykymaailmassa vaikea saavuttaa, eli mahdottoman tekeminen politiikan avulla on muuttunut mahdottomaksi. Tällaisen mahdottomuuden edessä on muutamia vaihtoehtoja:

* apatia
* pysähtyminen
* kohdistuminen uusiin asioihin.

Mikä on aiheuttanut tällaisen mahdottomuuden? Tämän jälkeen ryhdyimme pohtimaan kansainvälisiä rakenteita ja Harle esitti seuraavia näkökulmia:

1. Globalisaation myötä myös tuotanto on tullut perinteisen kaupan rinnalla liikkuvaksi tekijäksi.
2. Aiemmin suuryhtiöt olivat nöyriä palvelijoita, nyt ne voivat heiluttaa myös teollisuusmaiden taloutta kehitysmaiden lisäksi.
3. Teknologisen kehityksen ja kansainvälisen kehityksen vuoksi politiikka ei voi ohjata ihmisten elämää niin paljon kuin aikaisemmin.

Tämän pohjalta aktivismi ja poliittinen aktivismi ovat eskapistista toimintaa: kun mahdottomaan ei voi porata reikiä, ryhdytään keskittymään pieniin asioihin.

Harle otti esimerkin 2000 vuoden takaa, ja pohti Jeesus-liikettä kansalaisaktivismin muotona. Silloinen Välimeren alue oli omassa mittakaavassaan globaali Rooman valtakunta ja valtarakenteet voimakkaan hierarkkisia. Silloiset juutalaiset puolueet olivat sopeutuneet Rooman valtaan, paitsi maalle karkotetut selootit.

Tässä tilanteessa Jeesus-liike valitsi kansalaisaktivismin tien, koska poliittinen vaikuttaminen olisi vaatinut sitoutumista valtarakenteisiin. Kansalaisaktivismi oli keskustelua erämaassa, jossa silloinen yhteiskunnan pohjakerros otettiin Jeesus-liikkeen täysivaltaiseksi jäseniksi.

Nykyaikaa varten Jeesus-liike antaa pohdittavaa:

1. aktivistit olivat liikkeellä oikealla hetkellä
2. liikkeeseen lähtivät oikeat henkilöt
3. ei ollut sankaruutta
4. mahdollisen näkeminen mahdottoman takaa.

Rakenteiden muuttumiseen voi olla kaksi tapaa:

1. rakenteet murtuvat
2. rakenteiden murtaminen.

Itse ymmärsin muutosilmiön tekijänä, jonka jokainen tavallinenkin ihminen huomaa arkisessa elämässä.

Mikael Böök

Internetistä ja kansalaisaktivismista kertoi osoitteessa [www-sivu] [vaikuttava] Mikael Böök. Hänen esityksessään oli kaksi painopistettä:

1. tietoverkko kansalaisaktivismin välineenä
2. tietoverkko kansalaisaktivismin kohteena.

Välineenä tietoverkot ovat olleet jo pitkään. Vähitellen 1990-luvulla Internet on tullut laajalle levinneeksi. Internetin palveluista sähköposti on erittäin keskeinen. Verkon avulla kansalaisaktivistit ovat voineet koordinoida omaa toimintaansa, millä on jo tunnettuja seurauksia.

Kohteena tietoverkot avaavat uusia mahdollisuuksia poliittiselle keskustelulle, ja mahdollisesti luovat uusia julkisyhteisöjä. Keskeinen kysymys on: synnyttääkö Internet ylikansallisen kansalaisyhteisön? Toisaalta Internetistä voi syntyä eskapismin paikka.

Julkisuuden rakenteen muuttuminen Internetin vuoksi on kysymisen arvoinen asia. Kirjan keksimisen jälkeen keskeinen media ei ole muuttunut, ja Internetin osalta tätä muutosta odotetaan nähtäväksi, mutta varma ei vielä voi olla.

Böök teki lopuksi kannanottoja, että kirjastoista tulee tehdä Internetin tiedon varastointi ja jakelupaikkaoja, uusi Informaatiovalta.

Seija Ridell

Seija Ridell esitti kommenttipuheenvuoron Böökin alustuksen pohjalta. Tampereella on käynnissä projekti, jota voi seurata osoitteessa [www-sivu]. Tavoitteena on projektissa luoda keskustelua tamperelaisten ja päättäjien välille uusien tietoteknisten välineiden avulla.

Tietoverkoilla on kaksi mahdollisuutta:

a) paikallistasolla
b) globaalilla tasolla.

Miten nämä tasot eroavat käytännössä toisistaan?

Ridell esitti pohdittavaksi seuraavia asioita:

1. ohitetaanko mediajulkisuus liian kevyesti politiikan tutkimuksessa?
2. määritteleekö valtamedia kansalaisaktivismin imagoa, ja kansalaisaktivistit puuhaavat omiaan?

TYÖRYHMÄ 2

Tämän jälkeen työryhmissä käsiteltiin erilaisia teemoja. Itse olin ilmoittautunut työryhmään 2, jossa pohdittiin kansalaisaktivismia ja puolueita. Pari esitelmöijää oli perunut tulonsa, mutta selvisimme kuitenkin pienellä improvisoinnilla.

[puhuja]

Yksi improvisointi oli ottaa käsiteltäväksi yleisön joukosta jokin aihe, ja yksi valtio-opin opiskelija esitteli pro gradu -pohdintojaan. Aiheet olivat kyllä mielenkiintoisia.

Miten moraalinen aate tulee politiikkaan? Miten vihreä liike on kehittynyt? Pysytäänkö yksittäisissä asioissa vai siirrytäänkö yleiseen politiikkaan? Onko vihreä liike menettänyt radikalisminsa? Nämä olivat keskeisimpiä pohdintoja, ja yleisö riehaantui neuvomaan opiskelijaa.

Erilaisia ehdotuksia olivat seuraavat:

1. 1800-luvun työväenliikkeen ja vihreän liikkeen vertailu
2. ideologiatutkimus
3. vihreän liikkeen historian tutkimus
4. vihreiden sisäiset kiistat
5. muiden puolueiden käsitykset vihreistä.

Itse pohdin ääneen, että vihreiden "hovikelpoisuuden" kehittyminen olisi mielenkiintoinen kohde. Miksi ja millä tavalla vihreistä on tullut lopulta hallituskelpoinen puolue?

Vihreiden historia liikkeestä puolueeksi voisi avata erilaisia asioita. Ketkä ovat poistuneet vihreiden kannattajista, ja miksi. Millaisia sisäisiä kiistoja heillä on ollut? Ovatko vihreät vai muut puolueet muuttuneet?

Karina Jutila

Karina Jutila työskenteli ensimmäistä päivää Suomen Akatemian nuoremman tutkijan rahoituksella, ja oli aloittamassa kolmivuotista tutkimustyötään puolueen sisäisestä päätöksentekojärjestelmän toiminnasta. Empiirisenä aineisto käsittää Suomen Keskusta rp:n aineistoa: dokumentteja,

haastatteluja ja jäsenkyselyn. Tällä hetkellä Jutila oli lukenut kasan erilaisia dokumentteja, eli teki ns. kotiläksyjä ennen haastatteluja.

Oleellinen kysymys on, miten jäsenistö määrittelee roolinsa ja ammattipolitiikoiden näkemys asiasta. Mikä on oletetun ja todellisuuden suhde tässä asiassa?

1990-luvulla riittää tutkittavia tapauksia keskustalaisesta päätöksenteosta:

* EY-jäsenyyden hakemus
* EY-jäsenyys
* EMU
* työreformi.

Nämä kaikki ovat olleet merkittäviä aiheita, ja niistä on käyty vilkasta keskustelua.

Ammattipoliitikoiden ja ns. kentän suhde on näissä kaikissa tapauksissa mielenkiintoinen aihe. Ammattipoliitikoilla tarkoitetaan sekä poliitikkoja että viran puolesta toimivia, esim. järjestöjen palkkaama henkilöstö.

Oleellisena asian on tutkia miten puolueet toimivat, ja miten tämä heijastuu demokratian toimintaan.

Keskusteluissa Karina Jutila ilmoitti, että hän on ns. puolueuskovainen, eli puolueet ovat merkittäviä demokratian toimijoita. Ilmeisesti tätä hän ei ryhdy väitöskirjatyössään kiistämään. Tällöin toki merkittäväksi tulee pohtia politiikan ja kansalaisaktivismin suhdetta.

Itse kehotin tutustumaan Helsingin yliopiston valtio-opin laitoksen Juri Mykkäsen tutkimukseen ryhmäkurista, koska hänen keskeinen aineistonsa on kerätty Keskustan eduskuntaryhmästä. Oman ehdotukseni oli pohtia poliittisten päätösten valumista tai perustelua eduskuntaryhmästä ns. kentälle.

Rauli Mickelsson

Rauli Mickelsson oli valmistellut kirjallisen esitelmän, ja tämä jaettiin kaikille työryhmän osanottajille. Tässä en referoi koko kirjallista esitelmää.

Puolueiden kehittymisessä on erotettavissa seuraavat vaiheet:

1. liike
2. näkökulma
3. puolue.

Tästä puolueiden institutionalisoitumisesta on olemassa useita erilaisia näkemyksiä.

Yksinkertaisessa modernismissa vallitsevana ovat olleet joukkopuolueet. Nyt olemme kuitenkin siirtymässä reflektiiviseen modernismiin, ja puolueetkin muuttuvat tässä mukana.

Tällä hetkellä puolueet eivät ole enää ole joukkopuolueita, vaan vaalipuolueita.

Tämän perusteella pohdimme liikepuolueen mahdollisuutta ja rakennetta. Ideana on, että puolueet koostuisivat erilaisista toimijoista, ja puolueet olisivat moniäänisiä, jopa konflikteja sallivia.

Asiasta keskusteltiin vilkkaasti, ja erilaisia kysymyksiä heräsi:

1. Miten liikepuolue avustaisi kansalaisliikkeitä
    a) suora valtion tuki kansanliikkeille?
    b) tuki puolueiden kautta?
2. kansalaisjärjestöjen sisäinen demokratia ei aina toimi, kun taas puolueilla on lakisääteisiä velvollisuuksia huolehtia sisäisestä demokratiasta.

Vesa-Matti Salomäki

Myös Salomäellä oli kirjallinen esitys, joten siihen voi tutustua erikseen. Kirjallinen esitys on pitkälti teoreettinen johdanto luvun 10 yhteenvetoon ja johtopäätöksiin.

Aloitimme käytännön keskustelun melko läheltä luvun 10 ajatuksia.

Keskeinen ajatus oli pohtia puoluekentän jakoa tulevaisuudessa, ja Salomäki esitti yhden mahdollisuuden tulevaisuudessa:

Puoluekenttä kahteen osaa: jatkuvan identiteetin ja vuokralaisidentiteetin puolueet.

Jatkuvan identiteetti puolueissa tarkoittaisi perinteisiä puolueita, joissa henkilö profiloisi itsensä puolueen kautta: porvari on porvarien puolueessa, työläinen on työläisten puolueessa, jne.

Vuokralaisidentiteetti onkin sitten vaikeampi käsite, ja Salomäen kirjallisesta teoksesta suuri osa teoretisoi tätä asiaa. Oleellista on, että vuokralaisidentiteetin puolueissa voi olla osittain ristiriitaisia identiteettejä. Tällöin ns. takinkääntäminen ei olisi perinteisen puolueen tavoin synti.

Millaiseksi puoluekenttä muodostuu tulevaisuudessa
1. pelkästään perinteiset puolueet
2. vuokralaisidentiteettipuolueet
3. näiden yhdistelmä?

Tämän jälkeen palasimme takaisin ajatukseen, miten liikepuolueet voisivat toimia. Tätä käsittelimme jo Mickelssonin esityksessä.

OMIA TULKINTOJA SEMINAARISTA

Seminaarin aihe oli varsin mielenkiintoinen. Tällä hetkellä aktivismin tutkiminen on suosittu yhteiskuntatieteellinen tutkimuskohde.

Henkilölle, joka on vain osa-aikainen yhteiskuntateoreetikko, seminaarin anti saattoi olla osittain korkealentoista: arkista aherrusta teoretisoitiin monessa mielessä.

Omien havaintojeni mukaan tutkimusotetta hallitsee tietty holhoavuus. Ikään kuin yritettäisiin ymmärtää mikä on ns. ajan henki vanhojen poliittisten puolueiden kannalta. Tutkimustyössä ei ilmeisesti ole vielä päästy aktivismin sisäisten merkitysten ymmärtämiseen, eli maailman mallintamiseen kansalaisaktivismiliikkeiden näkökulmasta.

Akateemisten heimokulttuurien osalta seminaari oli mielenkiintoinen kulttuurishokki. Itse olen hankkinut kaupallista ja tietojenkäsittelyopillista koulutusta, joten Marxin ja kumppaneiden

lainaaminen on harvinaista. Toisaalta on hyvä tiedostaa, että on olemassa monia erilaisia ajatussuuntia, ja edes pintapuolisesti tuntea niitä.
[poistettua]

Onneksi näistä kaikista kulttuurishokeista on selvitty kaikkien osapuolten kannalta kunniallisesti.

Vakavasti ottaen seminaarin anti jäi oletettua vähäisemmäksi. Tutkijat vielä ihmettelevät asiaa: mitä on uusradikalismi? Mitään suoria johtopäätöksiä ei esitetty, enemmän valistuneita arvauksia.

Pohtimieni sisäisten merkitysten ongelmaan ei tullut vastausta seminaarin aikana. Asiaa voisi tutkia esimerkiksi antropologisesti, eli osallistuvan havainnoin kautta, mutta ongelmaksi muodostuu toiminnan vaatima aktiviteetti. Normaalisti antropologia tutkii ihmisyhteisöjä, jotka ovat perinteikkäitä ja vakiintuneita. Uusradikalismi ym. on muotoutuvaa, ja antropologin pitäisi osallistua toimintaan, joka voi olla ulkopuoliselle havainnoijalle arvomaailman vastaista.
[poistettua]

SL 44.2: Mikä piti paikkansa arvioituna vuosia myöhemmin?

Uusradikalismi on näköjään pysynyt suhteellisen rajattuna ilmiönä. Hyvä esimerkki on tietysti erilaisten tuotantoeläinten ongelmien kuvaaminen salaa aivan laillisuuden rajoja koetellen. Globalisaatio ja teknologia ovat levittäytyneet vuoden 2000 jälkeen aina vain uusille ja uusille elämänalueille. En osaa ennustaa, että tuleeko globalisaatiolle erilaisia vastavoimia.

Eri tutkijat olivat perehtyneet eri puolueisiin, ja osa saattaa olla jäsenenä tutkitussa puolueessa. Mielenkiintoinen oli ajatus, että erilaiset kansalaisliikkeet voisivat tehdä (väliaikaisia) alliansseja eri puolueiden kanssa, ja nämä allianssit saattaisivat vaihdelle eri aikoina.

Vuoden 2014 tilanteessa voi todeta nykyisten puolueiden pysyvyyden Eduskunnassa kaikenlaisten sosiaalisten muutosten keskellä. Eli puoluekenttä ei ole hajaantunut, ja itse oletan eri puolueissa olevan erilaisia aatteellisia osakokonaisuuksia, jolloin kovinta vääntöä ehkä käydään puolueiden sisällä. Riippuu eri vaalien tuloksista, että mitkä aatteelliset osakokonaisuudet pääsevät enemmistöasemaan yksittäisessä puolueessa.

Oma arvio on, että erityisesti Eduskunnan valiokuntatyöhön kuuluva erilaisten sidosryhmien kuuleminen eri aiheissa on tasannut ja/tai rauhoittuneet monen radikaalinkin yhteisön toimintaa. Esimerkkinä on [43] EFFI, joka nykyisin huomioidaan lausunnonantaja erilaisiin sähköisiin järjestelmiin liittyvien ongelmien ja/tai ratkaisuihin. EFFI on saanut kovalla työllä itselleen tärkeän aseman huomioituna lausunnonantajana. Muitakin esimerkkejä löytyy, jolloin radikalismin lisäksi on pitkäjänteisempää ja matalammalla julkisuudella hoidettavaa edunvalvontaa.

Esterling (2007) on esimerkki politiikan ”työhevosista” ja ”näyttelyhevosista”. Tosiasiassa politiikan ”työhevoset” ovat valiokuntatyön yksi moottori, jolloin he jaksavat perehtyä erilaisiin näkökulmiin koskien yksittäistä lainsäädäntöhanketta. Tarkalla seurannalla pystyy erottelemaan ”työhevoset” ja ”näyttelyhevoset”.

Toisaalta voi todeta, että radikaaliakin kansalaisaktivismia harrastaneet henkilöt voivat edetä esimerkiksi kansanedustajaksi. Voiko tällä tavalla ”kesyttää” erilaiset radikaalit liikkeet?

43 http://www.effi.org/, Electronic Frontier Finland ry, sivu toimi 6.4.2014

SL 45: Ympäristönsuojelutieteen kurssi 1

Vuoden 2000 syyslukukaudelta on jäljellä kahden ympäristönsuojelutieteen kurssin sähköistä aineistoa. Sain sittemmin ympäristönsuojelutieteen kurssit upotettua osaksi vapaaehtoisia opintoja Tampereen yliopiston silloisten vaatimusten mukaisesti.

SL 45.1: Essee: Hammastunturin läheisen hakkuualueen kiistakysymykset

Lähteet

Tämän esseen tärkein lähde on Helsingin Sanomien 2.11.2000 numerossa sivulla A11 oleva artikkeli "Hammastunturin takana kytee taas uusi hakkuuriita". Tämän lisäksi olen tietenkin käyttänyt Ympäristönsuojelun perusteet -opintojakson muistiinpanoja.

Lyhyt kuvaus ympäristöongelmasta

Tehtävänannon mukaisesti tarkoitus oli etsiä artikkeli, jossa kuvataan ympäristöongelmaa, jossa on näkemyseroja. Hakkuukiista on malliesimerkki, koska lyhyessäkin artikkelissa on kuvattu useita erilaisia liittyen hakkuualueen hakkuisiin.

Havaittu ympäristöongelma on ehdollinen, mikä toteutuu eri osapuolien mukaan, jos hakkuu suoritetaan hakkuualueella. Tämän vuoksi seuraavat osapuolet toteavat seuraavia ongelmia:

Ryhmä	Havaittu ongelma
poronkasvattajat	hakkuun jälkeen luppopuut häviävät, poroille ei ole syötävää luppoa
luontoaktivistit	hakkuun jälkeen metsojen soidinalue häviää
mökkiläiset	hakkuun jälkeen metsojen soidinalue häviää
artikkelissa määrittelemätön ryhmä	hakkuun jälkeen häviää aarniometsää, alueella on kolme harvinaista kääpälajia, oletettavasti kääpien elinolosuhteet huononevat

Artikkelissa ei määritellä, mikä ryhmä on erityisen huolestunut kääpälajien kohtalosta, mutta oletan oikean ryhmän olevan luontoaktivistien ryhmä jatkossa

Artikkelin pääasiallinen sisältö ei ole kuitenkaan edellä mainituissa ongelmissa, vaan vallankäytössä hakkuupäätösten suhteen. Artikkelin mukaan metsähallituksella on täysi yksinoikeus päättää alueella suoritettavista hakkuista, koska alue on valtion omistuksessa. Alueella asuu kuitenkin saamelaisia, ja useissa tapauksissa heitä on kuultava ennen hakkuupäätösten tekemistä, tosin artikkelin mukaan heillä ei ole kuitenkaan muita vaikutusmahdollisuuksia hakkuupäätöksiin.

ANNETTUJEN KYSYMYSTEN POHDINTA

Tiedon osuus ympäristöongelmien havaitsemisessa

Artikkelissa viitataan lyhyesti Helsingin yliopiston opiskelijan Kaisa Raution pro gradu -työhön. Oletettavasti viitatussa työssä on käytetty tieteellisiä menetelmiä. Oleellista työssä ei ole ilmeisesti ollut ympäristöongelmien löytäminen, vaan hallinnollisten ristiriitojen osoittaminen maankäytön suunnittelussa. Muuten artikkelissa ei ole tieteellisiä viittauksia, mutta kääpälajien ja metsojen soidinalueen osalta olisi mahdollista, että joku olisi voinut tutkia asiaa tieteellisesti.

Näkemyserojen tieteellisyys, tietopohja, arvot ja edut

Näkemyserojen tieteellisyys on tässä artikkelissa äärimmäisen mielenkiintoinen kysymys Kaisa Raution päättötyön osalta. Oletettavasti Rautio on haastatellut laajasti eri osapuolia, ja kerännyt yhteen eri osapuolien näkemykset. Vaikka Rautio olisikin päätynyt puolueellisesti poronkasvattajien puolelle, on hänellä ainakin laaja tietopohja esitellä poronkasvattajien näkemyksiä. Ilman tutustumista Raution kirjalliseen tuotokseen on mahdotonta sanoa, onko tutkimus tehty noudattaen tieteellistä objektiivisuusvaatimusta sekä lähdekritiikkiä noudattaen.

Eri osapuolien tietopohja näyttää olevan melko vankka. Ensinnäkin Metsähallitus on valtiollinen viranomainen, joten joidenkin Metsähallituksen työntekijöiden on tämän vuoksi tunnettava lainsäädäntöä omalta toimialueeltaan, minkä lisäksi hakkuista vastaavien on tunnettava metsänhoito ammattilaiselta vaadittavalta tavalla. Toiseksi poronkasvattajien tietopohja on oletettavasti melko hyvä, koska he suorittavat poronkasvatusta käytännön työnä, ja osa tiedosta on siirtynyt useamman sukupolven yli. Kolmanneksi luontoaktivistien tietopohjaa voisi tarkastella kriittisesti. Oletettavasti he ovat tutustuneet alueeseen tarpeeksi tarkasti, että he voivat tehdä kannanottoja metsojen soidinalueista ja harvinaisista kääpälajeista.

Mökkiläisten tietopohjasta artikkelissa ei ole mitään mainintaa, ja tässä esseessä sitä on vaikea arvioida. Oletettavasti mökkiläiset ovat kokoelma hyvin erilaisia ihmisiä, joilla on vapaa-ajan asunto hakkuualueen lähistöllä. Yleensä tietopohja satunnaisesti kootuilla ihmisillä on hyvin vaihteleva. Maanomistajien tapaan mökkiläiset ovat luultavasti asiantuntijoita oman maa-alueensa viihtyvyyttä koskevissa asioissa.

Tämän lyhyen selostuksen pohjalta eri osapuolien tietopohjassa ei sinänsä ole mitään moittimista. Suurin ero tietopohjassa on tiedon hankkimistapa: vaihtelua on harrastuksesta ammattimaisuuteen.

Käytännössä kiistan suurimmat tekijät ovat eri osapuolien arvot ja edut. Poronkasvattajat haluavat oman etunsa mukaisesti vakaan ruokintaympäristön porojen kasvatuksen vuoksi. Metsähallituksen on lakisääteisen tehtävänsä vuoksi ajateltava metsien taloudellista tuottoa, jolloin hakkuita on suoritettava jonkin verran. Toisaalta luontoaktivistit ja mökkiläiset haluavat puhdasta luontoa omien arvostustensa mukaiset. Artikkelissa ei tosin oteta kantaa siihen, vastustavatko luontoaktivistit ja mökkiläiset porojen kasvatusta hakkuiden lisäksi.

KIISTAKYSYMYKSEEN HANKITTAVA TIETO

Ympäristönsuojelutieteen näkökulma

Tässä esseessä lähestyn kiistakysymystä ympäristönsuojelutieteen näkökulmasta. Ympäristönsuojelun perusteet -opintojaksolla käsittelimme Risto Willamon ja Petri Tapion laatimia tarkastelukehikkoja ympäristöongelmien käsittelyssä.

Willamon kaavion mukaisesti tärkeimmät kohdat ovat:

* toiminta
* päästö / poisto
* muutos.

Ympäristönsuojelutieteellisesti toiminta on aina ihmisen toiminta, jolloin emme käsittele luonnon omia toimintoja. Ihmisen toiminnasta aiheutuu luontoon joko päästöjä tai poistoja, mistä seuraa erilaisia muutoksia luontoon.

Luonnossa ihmisen aiheuttamat muutokset saavat aikaan erilaisia vaikutuksia, jotka ihminen voi havainnoida. Näin on syntynyt ympäristöongelma, joiden havainnoitsija ja monesti kokijanakin on ihminen. Ympäristöongelma on tämän pohjalta inhimillinen havainto, luonto itse ei tule meille ihmisille sanomaan ympäristöongelmista.

Koska ihminen on ympäristöongelman aiheuttaja, voi hän myös vaikuttaa luonnossa havaittuun vaikutukseen, josta on tullut ympäristöongelma. Tällöin on valittava päämäärät ja keinot vaikuttaa muutokseen aiheuttajaan, eli ihmisen toimintaan.

Näin kehä kiertyy takaisin ihmisen toimintaa. Ihmisen toiminta ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti yhden ihmisen toimintaa, vaan jokaisen ihmisen toimintaan vaikuttavat yhteiskunnalliset ja yksilölliset tekijät. Petri Tapio on esitellyt omassa artikkelissaan näitä tekijöitä. Yksilöllisistä tekijöistä Tapio mainitsee seuraavat:

* tiedot
* arvot
* tunteet
* esteettiset elämykset
* kokemukset
* aineelliset resurssit.

Tämän lisäksi vaikuttavista yhteiskunnallisista tekijöistä Tapio mainitsee seuraavat:

* politiikka
* hallinto
* oikeusjärjestelmä
* talous
* tiede
* uskonto
* julkisuus
* kansalaisjärjestöt ja kansalaisliikkeet.

Kiistakysymyksen erittely eri osiin

Kun ympäristönsuojelutieteen tarkastelukehikko on nyt lyhyesti esitelty, on artikkelissa mainittua kiistakysymystä helpompi lähestyä analyyttisemmin.

Inhimillinen toiminta kiistakysymyksessä on teknisenä suorituksena melko yksinkertainen: tietyllä alueella suoritetaan mahdollisesti hakkuutoimenpiteitä. Monien ympäristöongelmien tavoin ongelma ei olekaan itse toiminnassa, vaan toiminnan seurauksissa. Tässä tapauksessa kyse on oletetuista seurauksista.

Tässä tapauksessa tuleva poisto olisi luonnosta olisi tietyn alueen iäkkään puuston häviäminen, sekä

puissa sillä hetkellä olevien eliöiden häviäminen.

Muutoksen luontoon on artikkelissa oletettu eri osapuolien mukaan kohdistuvan seuraaviin:

* poronkasvattajien poroihin
* puissa kasvavaan luppoon
* alueella soidintaviin metsoihin
* kolmeen kääpälajiin
* alueen puustoon.

Vaikutuksista luontoon ja ihmisen toimintaan on todettu seuraavia:

* poronkasvattajien porojen ruokinnan vaikeutuminen
* lupon häviäminen puuston hävittyä
* alueella soidintavien metsojen soidinalueen häviäminen
* kääpälajien elinalueen kaventuminen.

Alueen puusto aloittaisi vähitellen kasvun uudelleen, mutta pohjoisissa olosuhteissa puuston kasvaminen uudelleen luppopuuksi vaatisi pitkähkön ajan, n. 150 vuotta artikkelin mukaan.

Edellä mainitut vaikutukset ovat samalla ongelmia kiistan eri osapuolille, ja he ovat luetelleet omia päämääriään ja keinoja, joilla ongelma vältetään tai lievennetään.

ryhmä	päämäärä	keino
poronkasvattajat	poronkasvatuksen on säilyttävä	alueella ei suorittaa hakkuita
luontoaktivistit	metsojen soidinalueen on säilyttävä	alueella ei suorittaa hakkuita
luontoaktivistit	kääpälajien elinaluetta ei saa kaventaa	alueella ei suorittaa hakkuita
mökkiläiset	(artikkelissa ei mainintaa, oletettavasti rauhallinen vapaa-ajan ympäristö)	alueella ei suorittaa hakkuita

Keinoilla on päämääränä vaikuttaa inhimilliseen toimintaa, joiden taustalla Tapion mukaan on yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia tekijöitä. Olen koonnut nämä tekijät taulukkoon, jonka lisäksi taulukossa on maininta tekijän osuus kiistassa artikkelin mukaan sekä millaista vaikutusta tekijällä n todettu olevan kiistassa mainittuun inhimilliseen toimintaan.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

tekijä	osuus kiistassa artikkelin mukaan	millaista vaikutusta todettu olevan inhimilliseen toimintaan
yksilölliset tekijät		
tiedot	poronkasvattajien ja Metsähallituksen edustajien tiedot	omien tietojensa perusteella Metsähallitus aikoo suorittaa hakkuut alueella
arvot		
tunteet	poronkasvattajien mielipiteiden ohittaminen, poronkasvattajien kiukku ja voimattomuuden tunne	poronkasvattajien hakkuiden vastustaminen omilla tunneperusteilla
esteettiset elämykset		
kokemukset	poronkasvattajien kokemukset	poronkasvattajien vastustus omien kokemusten perusteella
aineelliset resurssit	poronkasvattajien elinkeino, Metsähallituksen tarjoamat työpaikat	kiistely erilaisten työpaikkojen merkityksestä
yhteiskunnalliset tekijät		
politiikka	Metsähallituksesta annettua asetus	Metsähallituksen toiminta asetuksen tulkinnan mukaan
hallinto	Metsähallitus, saamelaiskäräjät	Metsähallituksen toiminta, saamelaiskäräjien puheenjohtajan moitteet hallinnon epäkohdista
oikeusjärjestelmä	ei valitusoikeutta koskien Metsähallituksen päätöksiä	Metsähallituksella neuvotteluvelvollisuus, ja päätösvalta hakkuista
talous	tulot poronkasvatuksesta, tulot metsänhoidosta, tulot mökkiläisistä, muut tulot metsästä	poronkasvattajien huoli työpaikoistaan, Metsähallituksen edustajien huoli työpaikoista
tiede	Kaisa Raution tutkimus	osoittaa neuvottelujärjestelmän puutteellisuuden
uskonto		
julkisuus	Helsingin Sanomien artikkeli	tuo kiistaan julkisuuteen Suomen suurimmassa päivälehdessä
kansalaisjärjestöt	luontoaktivistit	osallistuminen hakkuita vastustavan addressin nimikirjoituskeräykseen

Erilaisia tapoja hankkia kiistakysymystä koskevaa tietoa

Tämän lyhyen selostuksen perusteella hakkuukiistaan liittyy monenlaisia erilaisia näkökulmia, joiden avulla kiistakysymyksestä voi hankkia tietoa. Näistä näkökulmista olen laatinut taulukon, jonka lisäksi on eri näkökulmista nousevat kysymykset.

näkökulma	kysymykset / tapa hankkia tietoa
poronkasvattajien porot	porojen määrän laskeminen, laskennallinen porojen tarvitsema ruokinta-alue, porojen optimimäärän arviointi luonnon kestokyvyn kannalta, hakkuiden vaikutus laskennalliseen poromäärään
puissa kasvava luppo	puissa kasvavan lupon määrän arviointi, luppoon kohdistuvat vähennystekijät. hakkuumäärien arviointi lupon uusiutumisen ja säilymisen kannalta
alueella soidintavat metsot	metsojen määrän arviointi / laskeminen, metsojen soidinalueiden sijainti, hakkuiden vaikutuksien arviointi metsojen soidinalueisiin
kolme kääpälajia	kääpälajien lajikohtaisten elinehtojen selvitys, selvitys kääpälajien levinneisyydestä, arviot hakkuiden vaikutuksesta kääpälajien kokonaislevinneisyyden alueella
alueen puusto	alueen puuston lajikohtaisen rakenteen selvittäminen, puuston lajikohtainen uusiutumisikä, hakkuiden laskennallinen vuosimäärä uusiutumisiän mukaan, onko mahdollista löytää
porojen ruokinnan vaikeutuminen (lupon häviäminen)	porojen eri ruokintavaihtoehdot lupon lisäksi, porojen laskennallinen optimimäärä eri ruokintavaihtoehdoilla
soidinalueen ja kääpälajien häviäminen alueelta	miten muilla alueilla metsojen soidinalueen häviäminen on vaikuttanut metsojen soidintamiseen, onko kääville mahdollista jättää elintilaa hakatulle alueelle, kääpien "istutus" (tarkoituksellinen levittäminen) halutulle alueelle, onko tämä edes mahdollista?
poronkasvattajat	onko poronkasvatuksen lisäksi mahdollista työllistyä muulla tavoin kuin pelkällä poronkasvatuksella, mitä elinkeinomuotoja poronkasvattajilla jo on poronkasvatuksen lisäksi,

	onko poronkasvattajien optimaalista määrää mahdollista arvioida
luontoaktivistit ja mökkiläiset	alueen hyödyntäminen taloudellisesti ilman hakkuita, miten paljon mökkiläiset ja matkailijat tuovat alueella ulkopuolelta valuuttaa aluetalouden kiertoon, miten hakkuut vaikuttavat mökkiläisten ja matkailijoiden käyttäytymiseen
tiedot	Kirsi Raution tutkimus selvitti tätä osaksi
arvot	Kirsi Raution tutkimus selvitti tätä osaksi
tunteet	Kirsi Raution tutkimus selvitti tätä osaksi
esteettiset elämykset	näitä on vaikea mitata millään tavalla
kokemukset	Kirsi Raution tutkimus selvitti tätä osaksi
aineelliset resurssit	Kirsi Raution tutkimus selvitti tätä osaksi
politiikka	onko Metsähallituksesta annettua asetusta muutettava
hallinto	mikä on Metsähallituksen neuvottelukäytännön rooli, onko tätä uudistettava, millä tavalla
oikeusjärjestelmä	mikä on eri elinkeinojen oikeudellinen turva, millä tavalla omaa elinkeinoa uhkaavasta toiminnasta voi valittaa oikeusteitse
talous	hakkuiden ja poronkasvatuksen aluetaloudellinen merkitys, muun metsänkäytön aluetaloudellinen merkitys, onko mahdollista löytää alueelta taloudellisesti mielekästä toimintaa ilman hakkuita
uskonto	uskonnolliset näkemykset koskien aluetta
julkisuus	eri osapuolien mahdollisuus tuoda omat näkökulmansa julkisuuteen, imagokonsultointi, imagon rakentaminen
kansalaisjärjestöt	eri kansalaisjärjestöjen mielipide asiasta

YHTEENVETO

Selvitettävää ja tutkittavaa riittäisi monelle osapuolelle, jos kaikkia ehdottamiani asioita ryhdyttäisiin tutkimaan hakkuualueella. Hakkuukiista on erinomainen esimerkki, miten inhimilliseen toimintaan liittyy valtavasti erilaisia osatekijöitä, vaikka itse toiminta onkin melko yksinkertaista.

Toisaalta asiaa on tarkasteltava laajemmissa yhteyksissä, koska artikkelin otsikossakin todetaan hakkuukiistojen olevan toistuvia. Tällöin ei enää riitä yksittäisen hakkuun tarkastelu, vaan on pakostakin tarkasteltava asiaa laajemmin.

Ympäristövaikutusten arvioinnin ja arvottamisen kannalta tämä on hyvä esimerkki. Ympäristövaikutuksia voidaan arvioida hyvinkin erilaisista näkökulmista, jonka jälkeen arvioituja vaikutuksia voidaan arvottaa jälleen hyvin monella tavalla.

Varsinainen pääaineeni on tietojenkäsittelyoppi, ja ympäristövaikutusten arviointi muistuttaa monimuuttajaongelmaa, jossa arvioitavia ja muuttuvia kohteita on ihmisen tietojenkäsittelykapasiteetin ylittävä määrä. Monimuuttujaongelmia on pyritty ratkaisemaan tietojenkäsittelyopin tekoälysuuntauksen menetelmin. Tämän esseen tarkoitus ei ole kuitenkaan esitellä tekoälysuuntauksen hyvin erilaisia lähestymistapoja, mutta ympäristövaikutusten arviointi muistuttaa kieltämättä kybernetiikan mukaisesti systeemiä, jossa monella sisäisellä toisistaan riippuvilla muuttujalla on useita toisiinsa vaikuttavia arvoja, jonka lisäksi systeemi saa useita erilaisia syötteitä. Tietotekniseksi ongelmaksi tulee tällöin mallintaa kaikki muuttujat jokaisessa uudessa ympäristövaikutusten arviointitilanteessa.

Oleellista on kuitenkin, että artikkelin esimerkki osoitti, kuinka haastavaa on arvioida erilaisia ympäristövaikutuksia.

SL 45.2: Arviointia: Ympäristövaikutusten arviointi liiketaloudellisten prosessien kannalta

HUOMIO: Mainitut lähteet ovat tämän luvun lopussa

Tämän harjoitustyö tehtävänä on arvioida yhtä ympäristövaikutusten arviointiselostusta. Jokainen opintojakson osanottaja sai valita mieleisensä kohteen, joten osanottajilla oli mahdollisuus valita oman eritysosaamisensa tai muun tekijän perusteella itselleen sopiva arviointiselostus.

Itse olen ollut mukana yritystoimintaa kehittävässä toiminnassa, ja seurannut jonkin verran yritysten arkista aherrusta. Ympäristöasiat ovat yksi esille noussut asia, mutta pienten yritysten henkiset resurssit asian käsittämiseksi ja järkevän toimintamallin valinnaksi ovat riittämättömät. Tämä on ollut oma syyni perehtyä ympäristönsuojelutieteen perusteisiin.

Tämän pohjalta Outokumpu Zinc Oy:n arviointiselostuksen yhteenveto on varsin mielenkiintoinen tutkittava. Alun perin tarkoitus oli perehtyä kokonaiseen ympäristövaikutusten arviointiselostukseen, mutta käytännön esteiden vuoksi sain käyttööni vain yhteenvedon. Käytännön esteet kokonaisten arviointiselostusten hankkimisessa olivat hyvin tiedossa, joten pelkkä arviointiselostuksen yhteenvetokin on jo hyvä saavutus.

Arvioimani arviointiselostuksen yhteenvedon hankkeesta vastaavana on kaupallinen yritys, ja ilmeisesti hankkeessa on ollut mukana toinenkin kaupallinen yritys, Suunnittelukeskus Oy.

Esityksen rakenne on seuraava:

1. ympäristölainsäädäntö yritystoiminnan kannalta
2. ympäristövaikutusten arviointi
3. esimerkkihankkeen arviointi
4. yhteenveto.

YMPÄRISTÖLAINSÄÄDÄNTÖ YRITYSTOIMINNAN KANNALTA

Ensisilmäykseltä vilkaisu Suomen Laki -kirjan Ym-osastoon voi tuntua tuskastuttavalta. Lakia, asetusta ja päätöstä sivukaupalla. Miten ihmeessä tästä selviää?

Asiaa on onneksi esitetty kansantajuisemmin erilaisissa yritystoiminnan oppaissa. Tätä harjoitustyötä varten perehdyin pintapuolisesti Yrityksen ympäristövastuut -kirjan toiseen painokseen

Ympäristönkäytön ohjaukseen on kolmenlaisia keinoja:

* oikeudellis-hallinnolliset ohjauskeinot
* taloudelliset ohjauskeinot
* informaatio-ohjaus.

Oikeudellis-hallinnolliset ohjauskeinot keinot voi jakaa ennakkovalvonnallisiin ja jälkivalvonnallisiin keinoihin. Ennakkovalvontaa ovat erilaiset luvat, ilmoitukset, mittaukset ja normit. Jälkivalvontaa ovat erilaiset tarkastukset ja mittaukset sekä näiden perusteella käytettävät pakkokeinot.

Taloudellisilla keinoilla pyritään ohjaamaan yritysten toimintaa ympäristöystävälliseen suuntaan. Lyhyesti sanoen keinot ovat kannustavia tai kustannuksia aiheuttavia. Kannustavissa keinoissa yritys saa jotain taloudellista hyötyä toiminnan muuttamisesta. Kustannuksia aiheuttavissa keinoissa yritys joutuu maksamaan ympäristölle haitallisesta toiminnasta.

Informaatio-ohjauskeinoja ovat erilaiset ympäristömerkit ja ympäristöjärjestelmät. Yleisesti ottaen nämä ovat yleensä yrityksille vapaaehtoisia, mutta joillain aloilla käytännön kauppatavaksi muodostuneita perusvaatimuksia.

Tämän edellä olevan lyhyen jaottelun perusteella on yrityksen johdon helpompi suunnistaa ympäristölainsäädännön säädöksissä. Riippuen yritysten tilanteesta ja toimialasta on helpompi arvioida tarvittavia toimenpiteitä.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Edellä olevan lyhyen selostuksen perusteella laki ympäristövaikutusten arvioinnista on yksi oikeudellis-hallinnollinen keino, koska YVA-menettelyä on sovellettava lakisääteisesti tiettyihin hankkeisiin. Lisäksi YVA-menettely on ennakkovalvontaa, koska menettelyä on noudatettava ennen tiettyjen hankkeiden aloittamista. YVA-menettelyssä on seuraavat tärkeät kohdat:

* arviointiohjelma
* arviointiprosessi
* arviointiselostus
* arviointiselostus arviointi ja lupapäätös.

Huomioitavaa on, että luvan myöntävän lupaviranomaisen on saata arviointiselostus käyttöönsä ennen luvasta päättämistä. Arviointiselostus ei luonnollisesti ole lupaviranomaisen päätös eikä lupaviranomaista sitova.

Yritystoiminnan prosessia kannalta oleellista on, että pienet hankkeet eivät kuulu lain soveltamisalaan. Tällöin on noudatettava kevyempiä lupamenettelyjä. Huomioitavaa on, että suuremmissa hankkeissa on oltava sekä lupa- että YVA-menettely. On lisäksi mahdollista, että ympäristöluvan myöntävä viranomainen määrää suoritettavaksi YVA-menettelyn mukaiset

prosessit, kuten on käynyt Outokumpu Zinc Oy:n ympäristöluvan hakemuksen yhteydessä.

Tämän harjoituksen tarkoitus ei ole kuitenkaan arvioida YVA-menettelyä tarkemmin, vaan yhtä arviointiselostusta.

ESIMERKKIHANKKEEN ARVIOINTI

Varsinainen Outokumpu Zinc Oy:n teettämä arviointiselostus on paksuhko mappi, mutta tätä harjoitusta varten sain arviointiselostuksen yhteenvedon. Sinänsä arviointiselostuksen yhteenvedossa ei ole mitään moitittavaa; yhteenveto on asiantuntevasti laadittu.

Hankkeen täydellinen ymmärtäminen vaatisi tarkempaa tuntemusta Kokkolan Ykspihlajan teollisuusalueen yritystoiminnasta. Joissain kohdissa viitataan, että Outokumpu Zinc Oy:n lisäksi hankkeeseen liittyy myös kahden muun alueella toimivan yrityksen prosessit: OMG Kokkola Chemicals Oy:n ja IVO Oy:n yritystoiminnan prosessien muodostaman jätteen läjitys.

Tarkasti ottaen jätettä on muutamaa lajia: jarosiitti ja rikkirikaste. Jarosiitti on koostumukseltaan vaihtelevaa jätettä, eli rautasakkaa kulloisenkin valmistusprosessin mukaan. Rikkirikaste on pääosin alkuainerikkiä ja sisältää myös sinkki- ja rautasulfideja. Tästä eteenpäin kirjoitan yleisesti ottaen jätteestä.

Oman tulkintani mukaan kyseessä saattaa olla kolmen yrityksen strateginen hanke, jolla selvitetään ja ratkaistaan yritysten jäteongelmaa. Ilmeisesti tämän hankkeen vetovastuu on annettu Outokumpu Zinc Oy:lle.

Ottaen huomioon mainittujen yritysten toimialat ja omistajatausta, on yhteenvedossa noudatettu suuryritysten tarkkaa tiedotustoiminnan linjaa, eli vain pakolliset ilmoitettavat asiat tiedotetaan.

Tämän vuoksi yhteenvedosta on turha etsiä seuraavia asioita:

* pitemmän aikavälin tavoitteet
* mahdolliset tulevat hankkeet
* uudet tulevat investoinnit tai tuotteet.

Ympäristövaikutusten pitkäkestoisemman arvioinnin kannalta nämä olisivat mielenkiintoisia. Ottaen huomioon kaavoitustoiminnan ja ympäristövaikutusten pitkäjänteisyys, olisi kaikkien mainittujen yritysten tavoitteita tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena, jolloin voitaisiin miettiä jo seuraavien läjitysvaihtoehtojen nykyisten lisäksi.

Käytännössä tämä on mahdoton suorittaa, koska yrityksillä ei ole mitään syytä kertoa pitkän tähtäimen strategisia tavoitteita. Jos tällainen velvollisuus asetettaisiin, johtaisi pakotettu velvollisuus tietoisen disinformaation levittämiseen, mikä taas johtaisi ristiriitoihin oikeiden hankkeiden julkistamisessa. Tämän vuoksi YVA-menettelyn malli on toimiva, koska yritykset voivat kertoa hankkeistaan sopivalla hetkellä, mutta kuitenkin tarpeeksi ajoissa hallinnollisen järjestelmän kannalta. Näin voidaan sovitella yhteen kahta ristiriitaista tavoitetta:

* hallintojärjestelmän vaatimaa avointa YVA-menettelyä
* yritysten liikesalaisuuksien hallittua julkistamista.

Arviointiprosessi on luultavasti hoidettu lakien ja asetusten mukaisesti. Outokumpu Zinc Oy on osa laajempaa Outokumpu-konsernia, ja tämän kokoiset konsernit eivät oletettavasti sorru alkeellisiin muotovirheisiin tällaisessa prosessissa. Jos tällainen lipsumista olisi sattunut, on Outokumpu Zinc

Oy turvannut selustansa Suunnittelukeskus Oy:n kanssa tekemällään sopimuksella. Oletukseni mukaan Suunnittelukeskus on suorittanut YVA-prosessin Outokumpu Zinc Oy:n alihankkijana.

Tässä hankkeessa vertaillaan kahta erilaista vaihtoehtoa: nykytilaa ja ehdotettua laajennusta. Molempien vaihtoehtojen vaikutusta on pohdittu perusteellisesti. Käytössä on ollut ulkopuolisten tuottamaan informaatiota, sekä yritysten sisäisesti tuottamaa informaatiota. Näin ollen hanketta ei voi syyttää informaatioperustaltaan yksipuoliseksi.

Yhteenvedossa ei ole kuitenkaan arvioitu kovin laajasti hankkeeseen liittyviä riskitekijöitä. Yhteenvedon sivulla 7 todetaan, että välillisiä vaikutuksia saattaa tulla joissakin erittäin harvinaisissa tapauksissa. Ottaen huomioon, että jätteen läjitysalue sijaitsee pohjavesialueella, olisi riskianalyysiin pitänyt kiinnittää laajempaa huomiota. Vaikka jäte läjitetään ja vähitellen maisemoidaan, ovat jätteet pohjavesialueen päällä erittäin pitkään. Pitkällä aikavälillä kyseisiä harvinaisia poikkeustapauksia saattaa tulla. Sivulla 1 todetaan, että alueen jatkosuunnittelussa näitä asioita tulisi pohtia alueen jatkosuunnittelussa, ei kuitenkaan tässä hankkeessa.

Sinänsä tässä voi pohtia yleisesti ottaen hallintojärjestelmän toimivuutta, valtionhallinnon sisällä tehtäviä ristiriitaisia päätöksiä. Puolustusministeriön ja osin sisäministeriön valmiussuunnittelussa todetaan varsin yleisesti, että ympäristökatastrofit ovat suuri riski. Tästä arviointiselostuksen yhteenvedosta ei kuitenkaan käy ilmi mitään riskianalyysia. Jos tämä on varsinaisessa arviointiselostuksessa, on tämä pohdinta turhaa.

Muuten yhteenvedosta ei löydy moitittavaa. Myönteinen asia on, että sivulla 9 on oma osionsa jätteen hyötykäytölle. Nykytilanteessa jätteelle ei ole löydetty hyötykäyttömahdollisuuksia, joten ainut tapa on läjittää jäte jollakin tavalla.

YHTEENVETO

Mikä on YVA-menettelyn merkitys yritystoiminnalle esimerkkitapauksen arvioinnin perusteella? Koska YVA-menettelyä sovelletaan melko suuriin hankkeisiin, on taustalla yleensä suurehkoja organisaatioita. Pienemmille yrityksille jo pelkkä ympäristölupamenettely voi olla valtava haaste.

Yritysten imagon kannalta YVA-menettely on mahdollisuus: oikealla tavalla hoidettuna yritykset voivat luoda itsestään ympäristötietoista imagoa. Lisäksi hanke oikealla tavalla suoritettuna antaa mahdollisuuden hoitaa yritysten yhteiskuntasuhteita.

Koska YVA-menettely on melko tarkasti säädelty, yritykset eivät luultavasti ylitä näitä määräyksiä vapaaehtoisesti. Itse kiinnitin huomiota, että esimerkkihankkeessa ei ole arvioitu pahimpia mahdollisia riskejä. Vaikka tällä hetkellä elämme vakaissa oloissa, eivät vakaat olot ole säännönmukaisuus. YVA-menettely perustuu siinä mielessä idealistisuuteen, että hankkeen sijaintialueella asuvat ihmiset osaisivat tuoda esille hyvin kaikki hankkeeseen liittyvät asiat. Tavallinen peruskansalainen harvoin osaa omatoimisesti epäillä ja kyseenalaistaa nykytilanteen ja luoda erilaisia järjestelmällisiä.

YVA-menettelyn mukaiset hankkeet ovat merkitykseltään laajoja, olisi hankkeita arvioita myös poikkeusolojen mukaisissa tilanteissa. Ongelma on, että kenen tehtävänä on määrätä kulloinkin arvioitavat riskit. Onko tässä määrättävä kulloinkin asetuksen mukaan, vai riittääkö valtakunnallisesti jonkin tutkimuslaitoksen riskianalyysi? Tällaisen riskianalyysin perusteella uskoisin löytyvän ne tekijät, joilla voidaan arvioida äärimmäisiä kielteisiä ympäristövaikutuksia, ja pohtia keinot näiden estämiseen.

LÄHTEET: Marttinen, Saastamoinen & Suvanto (2000); Outokumpu Zinc Oy (1997); Ympäristölainsäädäntö 2000.

SL 45.3: Jälkiarviointia / Ympäristönsuojelutiede

Nykytilanteessa voi todeta, että suurin höyry laatujohtamisesta on puhallettu ulos, vaikkakin erilaisia toimintajärjestelmiä on vielä jossain käytössä (vrt. ISO 9000 -sarja). Ympäristöjärjestelmiäkin on tullut vastaan (vrt. ISO 14000 -sarja). Itse olen tullut siihen tulokseen, että prosessit ovat sinänsä yksinkertaisia, mutta erilaiset näkökulmat tekevät prosesseista monimutkaisia. Tuon ympäristönsuojelutieteen kurssin jälkeen en ole perehtynyt muihin ympäristövaikutusten arvioinnin asiakirjoihin (YVA).

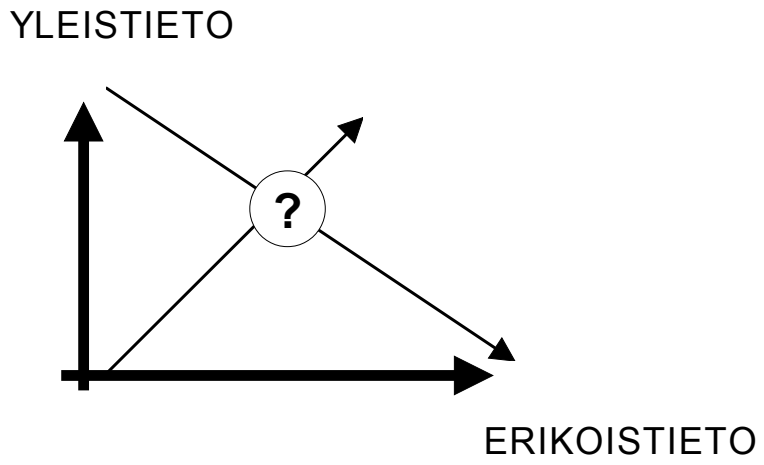

Jälleen kerran voi ottaa esille erilaiset erikoistumisen mahdollisuudet ja yleistiedon hallinta. Esimerkiksi ympäristöön liittyvän suojelun ja ympäristön käyttöön voi ottaa hyvin erilaisia näkökulmia. Itse olen todennut, että tietyn näkökulman oppiminen vaatii oman aikansa.

Tässäkin kohtaa voi ottaa esille tekniikan siunaukset ja kiroukset. Eri tekniikat käyttävät luonnonvaroja eri tavoin – tietystikin. Toisaalta tekniikan avulla voidaan jotain ongelmia ratkaista eri tavoin.

Itse olen pohtinut, että jossain vaiheessa voisi erilaisiin materiaalisiin kohteisiin liittää älytarroja, joiden avulla yksittäinen materiaalinen kohde/tuote voidaan rekisteröidä valmistushetkellä. Tällöin jokin yksittäinen kohde voisi mennä käyttöön ja jälkikäteinen kierrätys olisi ehkä helpompaa perustuen älytarroihin.

Toisaalta on ollut uutisia ja/tai mielipiteitä, joka kyseenalaistavat kaiken jätteiden kierrätyksen ja ehdottavat ensisijaisesti kierrätystavaksi jätteen polttamisen.

Sinänsä minulla ei ole osaamista sanoa, että onko kierrätys vai poltto ratkaisu eri materiaaleille aina paras ratkaisu. Mutta älytarrojen avulla voisi lajittelu ehkä olla uusi mahdollisuus.

SL 46: Ympäristönsuojelutieteen kurssi 2

SL 46.1: Essee (2.1.2001)

Esseekokoelmassa mainitut lähteet:

Buckley: Buckley (1991)
Enders: Enders (1998)
Halme: Halme (1998)
Heiskala: Heiskala (1993)
Järvikoski: Järvikoski (1984)
Kultalahti: Kultalahti (1990)
Laitila: Laitila (1987)
Linkola: Linkola (1986)
Massa: Massa (1990)
McCloskey: McCloskey (1991)
Miller: Miller (1993)
Nuorteva: Nuorteva (1991)
Oksanen: Oksanen (1993)
Ollikainen: Ollikainen (1991)
Sphoer: Sphoer (1956)
Tiuri: Tiuri (1990)
Turtiainen: Turtiainen (1991)
Veikkola: Veikkola (1988)
Vishvanathan: Vishvnathan (1991)
Willamo: Willamo (1992)

Merkitsin kyseiset lähteet lähdeluetteloon, vaikkakin ne oli listattu hyvin vaihtelevilla lähdemerkintöjen tyyleillä, vaikka lähteet sinänsä ovat oikein.

ESSEEKOKOELMA YMPÄRISTÖNSUOJELUTIETEELLISTEN ARTIKKELEIDEN PERUSTEELLA

Filosofia ja ympäristönsuojelu

Risto Willamo ruotii omassa artikkelissaan analyyttisen ja synteettisen ajattelun suhdetta. Oleellisin väittämä hänen artikkelissaan on, että nykyihminen hallitsee analyyttisen ajattelun, eli kokonaisuuden pilkkomisen osiin. Synteettinen ajattelu, eli kokonaisuuksien hahmottaminen osista on jäänyt vähemmälle.

Tieteen ja arkiajattelun kannalta ongelma on tietysti mutkikas. Analyyttinen ajattelu on monesti tehokasta; tieteen voima on perinteisesti ollut rajattujen ongelmien ratkaisemisessa. Normaalissa arkipäiväisessäkin ajattelussa on mukavaa ja helppoa ajatella pieniä osakokonaisuuksia kerrallaan.

Ympäristönsuojelun kannalta analyyttinen yksityiskohtien ajattelu ei Willamon mukaan riittäisi, vaan tarvetta on poikkitieteelliselle synteettiselle ajattelulle. Lisäksi analyyttisen ajattelun ongelma

on yhteiskunnallisesti laajempi ja heijastuu esimerkiksi peruskoulun eriytyneiden oppiaineiden muodossa.

Samalla tavalla Miller ja Visvanathan käsittelevät artikkeleissaan tieteellisen ajattelun ongelmia. Onko tiede osa valta- ja väkivaltakoneistoa? Tähän voidaan esittää artikkeleiden perusteella erilaisia vastauksia: tiede oikeuttaa, tiede on syy, tiedettä käytetään välineen, jne. Oleellista on, että ympäristöongelmien kannalta tieteen tuloksia voidaan käyttää monella tavalla päätöksentekijöiden kannalta.

Tästä tieteen ja päätöksentekijöiden suhteesta tulee hyvin esille ympäristöongelmien yhteiskunnallinen luonne. Periaatteessa tieteen tavoite on tuottaa objektiivista ja todennettua tosiasiatietoa. Käytännössä yhteiskunnan eri toimijat arvottavat näitä tosiasiatietoja ja antava niille erilaisia merkityksiä.

Malliesimerkki erilaisista tosiasiatietojen arvotuksista on Linkolan ja Tiurin artikkelien vertailu. Molemmissa artikkeleissa on käytetty jonkin verran tieteellistä tosiasiatietoa omien arvoväittämien perusteiksi. Tavallaan molempia herroja voi pitää tietynlaisten sosiaalisten ryhmittymien edustajina, tai laajemmin ajateltuna sosiaalisten instituutioiden edustajina.

Nuortevan artikkeli osoittaa, kuinka käsitykset ympäristönsuojelusta ja luonnosta voivat muuttua eri tavalla eri aikoina. Eilisen ympäristönsuojelu voi olla nykyihmisen mielestä epäoleellista puuhastelua tai muulla tavalla huonoksi todettua. Ympäristönsuojelu käsitteenä näyttää olevan ajassa ja tilassa muuttuva käsite, ja se on määriteltävä erikseen kullakin ajanhetkellä.

Filosofian artikkelien perusteella näyttäisi, että erilaisilla sosiaalisilla instituutioilla on hyvinkin muuttuvia ja erilaisia käsityksiä ympäristönsuojelusta. Tämän perusteella pelkästään yhden yksittäisen ihmisen ajattelu ympäristönsuojelusta ei ole oleellisinta, vaan erilaisten ajatussuuntien laajempi kannatus voi vasta tuottaa tuloksia. Tosin jonkin aatteen tai asian kannatus ei vielä merkitse toimintaa käytännössä.

Ympäristönsuojelu ei ole siis yksittäinen tiedonala, vaan hyvin arvoriippuvainen kokonaisvaltainen suhtautumistapa. Tämän pohjalta Oksasen artikkeli ympäristöetiikasta on hyvin ymmärrettävä. Kuten edeltä on käynyt ilmi, on ympäristönsuojelu ajassa ja tilassa muuttuva ilmiö, ja Oksasen artikkelin perusteella vielä eettinen ilmiö. Erilaiset sosiaaliset instituutiot sitten omaksuvat näitä eettisiä suuntauksia tai ovat omaksumatta.

Kun siirrytään pohtimaan erilaisia eettisiä suuntauksia, esimerkiksi Oksasen artikkelin perusteella, tulee entistä paremmin esille ympäristönsuojelun moninaisuus ja arvosidonnaisuus. Esimerkkinä Oksanen erottelee kolme ympäristöeettistä suuntausta: holistit, individualistit ja kollektivistit. Kun jokaisessa näissä on vielä sisäisiä alasuuntauksia, on ympäristöeettisiä keskustelunaiheita riittämiin. Lisäksi on muistettava, että Oksasen esittelemän kolmijaon lisäksi on monta muuta eettistä suuntausta.

Lyhyesti sanoen ympäristönsuojelu on erilaisten eettisten suuntauksen kulloisestakin valta-asemasta ja kannatuksesta riippuvainen ilmiö. Tämän valta-aseman perusteella tehdään ajassa ja tilassa päätöksiä, jotka määritellään ympäristönsuojeluksi. Tämän lisäksi valtasuuntauksen haastajana on jatkuvasti erilaisia eettisiä suuntauksia, jotka kritisoivat jatkuvasti valta-asemassa olevaan eettistä suuntausta ja määriteltyä ympäristönsuojelun käsitettä.

Eettisyyden lisäksi filosofiseksi ongelmaksi näyttää syntyvän yksilön omien tietolähteiden

valitseminen. Miten voi luottaa jonkin sosiaalisen instituution tuottamaan tietoon? Miten hankkia tietoa erilaisilta sosiaalisilta instituutioilta? Miten vertailla erilaisten sosiaalisten instituutioiden väittämiä ympäristönsuojelusta? Miten vertailla erilaisten eettisten suuntausten väittämiä ympäristönsuojelusta?

Tiedon luotettavuuden ja uskottavuuden kannalta yksittäinen henkilö voi tuntea ristiriitaisuuksia. Erilaisia tiedonlähteitä yksilöllä voivat olla esimerkiksi:

* perinne
* auktoriteetti
* omat havainnot ja kokemukset
* tieteellinen tutkimus.

Periaatteessa nämä kaikki voivat tuottaa yksittäisen henkilön kannalta ristiriitaisia väittämiä ympäristönsuojelusta. Kun vielä jokainen esimerkkitiedonlähde voi tuottaa ajassa muuttuvaa tietoa ympäristönsuojelusta, on yksittäisellä henkilöllä oletettavasti vaikeuksia seurata ympäristönsuojelun kokonaiskeskustelua.

Filosofian tehtävänä ei ole aina tuottaa vastauksia, vaan esittää hyviä kysymyksiä. Ympäristönsuojelun kannalta suuria filosofisia kysymyksiä on muutama. Kenen väittämät ympäristönsuojelusta ovat oikeita? Millaista eettistä näkemystä yksittäisen henkilön ympäristönsuojelulliset näkemykset edustavat? Mikä ympäristönsuojelun käsite on ajanhetkellä vallitseva? Onko oma ympäristönsuojelullinen näkemys vastoin vallitsevaa suuntausta?

Historia ja ympäristönsuojelu

Ilmo Massan ja Timo Järvikosken artikkelit osoittavat, että luonnon- tai ympäristönsuojelun aatevirtaukset ovat alkaneet saada kannatusta Suomessa 1800-luvulta alkaen. Mielenkiintoinen pohdittava asia on näiden aatteiden järjestäytyminen liikkeiksi ja liikkeiden toimintatavat.

Erilaisia toimintatapoja on ollut 1800-luvulta alkaen monenlaisia: kannanottoja, ohjelmia, mielenilmauksia, jne. Järjestäytymisen kannalta voidaan erottaa kaksi pääsuuntausta: suora toiminta ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen pyrkimys. Periaatteessa molemmilla tavoilla on sama tavoite: estää ympäristön väärinkäyttö. Suorassa toiminnassa tavoite on saada tuloksia heti, kun taas yhteiskunnallinen vaikutus pyritään saamaan pysyväksi vallitsevan päätöksentekojärjestelmän kautta.

Molempia toimintatapoja on esiintynyt ympäristöliikkeiden historiassa, kuten Massan ja Järvikosken artikkelit osoittavat. Yleisesti ottaen radikaalista liikkeestä on voinut kehittyä eri vaiheiden kautta yhteiskunnallisempi liike. Hauska pieni yksityiskohta on tutkia Jyri Halmeen artikkeleissa mainittuja aktivistien nimiä. Ajan kuluessa osa aktivisteista on siirtynyt käyttämään hitaamman vaikuttamisen keinoja, esimerkiksi kirjallisuutta, opetusta, tutkimusta ja politiikkaa.

Kansainvälisestikin sama ympäristönsuojelun aatteellinen jakautuminen on nähtävissä, esimerkiksi McCloskey omassa artikkelissaan erottelee kaksi ryhmittymää: pragmaattiset uudistajat (pragmatic reformers) ja elämäntyyliaktivistit (lifestyle camp).

Historiallisesti tarkastellen ympäristönsuojelu on monesti kiistelyä toimintatavoista: ympäristönsuojelijat kiistelevät keskenään ja tapauksesta riippuen kiistellään muiden osapuolien kanssa. Tämän perusteella ei ole yllättävää, että esimerkiksi 27.12.2000 eteläpohjalaisen Ilkka-lehden 2. pääkirjoitus pystyy tuomitsemaan yhden ympäristönsuojelujärjestön ja kehumaan kahta

muuta. Historiallisen kehityksen perusteella voidaankin puhua moniäänisestä, jopa osittain riitaisesta ympäristönsuojeluliikkeestä.

Ympäristönsuojelujärjestöt ovat ajaneet mitä erilaisimpia asioita historiassa, mistä McCloskeyn artikkeli antaa joitain esimerkkejä:

* energian käyttö
* ilmaston liiallinen lämpeneminen
* saastuminen
* maankäyttö
* eri alueiden suojelu
* ym.

Kuten artikkelista käy ilmi, on historiallisesti eroteltavissa vielä yksi tekijä, eli ympäristöongelman tason vaikutus liikehdintään. On havaittavissa paikallisia, kansallisia ja maailmanlaajuisia ympäristönsuojeluliikkeitä. Monesti liikehdintään liittyy julkisuus, ja eritasoisen julkisuuden saaminen eri aiheille on vaihtelevaa. Tavallisen lehdenlukijan kannalta eritasoisia ympäristöongelmia voidaan esitellä samassa lehden numerossa, ja niihin liittyy monesti keskenään erimielisiä kannattajia ja vastustajia. Edellä olevan perusteella ympäristönsuojeluliikkeen hajanaisuuden voi kuvata seuraavalla taulukolla:

	radikaali suuntaus	**yhteiskunnallinen suuntaus**
maailmanlaajuinen		
kansallinen		
paikallinen		

Taulukon perusteella voisi kuvata ympäristönsuojeluliikkeiden jakaantumisen tietyillä ajanhetkillä, esimerkiksi Suomesta kymmenen vuoden välein. Oletettavasti taulukkoon tulisi erilaisia ryhmiä, joista osa siirtyisi lohkosta toiseen. McCloskeyn artikkelin perusteella monet ryhmistä muuttuisivat lopulta kansallisen tason yhteiskunnallisen suuntauksen liikkeiksi. Tämän sama ilmiö on nähtävissä myös Suomessa, kun monet radikaaleista ryhmistä ovat vakiintuneet toimijoiksi toimijoiden joukkoon.

Millaisia tuloksia ympäristönsuojeluliike moninaisuudessaan on saanut ajalliseksi. Artikkelien perusteella on eroteltavissa erilaisia tasoja tuloksille:

* ei tulosta
* julkisuus
* kansalaiskeskustelu
* muuttunut käytäntö vapaaehtoisesti
* muuttunut käytäntö pakkokeinoilla.

Erilaisia pakkokeinoja on monesti asetettu valtion, valtioiden sopimusten, lakien ja asetusten muodossa.

Jyri Halmeen artikkeli suomalaisesta liikehdinnästä osoittaa, kuinka jokin radikalismista alkanut ajatus on joissain tapauksissa muuttanut käytäntöä, eli ympäristöongelman kannalta parempaan suuntaan. Joissain tapauksissa muuttunutta käytäntöä on pitänyt vauhdittaa lainsäädännöllisesti.

Yhteenvetona voisi todeta, että ympäristönsuojelun historia on jatkuvaa muutosta. Erilaiset asiat muuttavat merkitystään, ja uusia asioita tulee esille. Erilaisten asioiden käsittely ympäristönsuojelun sosiaalisissa instituutioissa ja muissa sosiaalisissa instituutioissa on merkittävä osa

ympäristönsuojelua.

Kulttuuri ja ympäristönsuojelu

Jokainen ihminen elää jossain kulttuurissa. Tämä väite on itsestäänselvyyden tasoa, ainakin äkkiä ajatellen. Monesti juuri itsestäänselvyydet ovat kaikkein vaikeimpia ja hankalimpia asioita ymmärrettäväksi. Kulttuurin osalta olemme tekemisissä niin arkipäiväisten asioiden kanssa, ettemme edes huomaa ajatella niiden syvempiä syitä, merkityksiä tai vaikutuksia.

Kulttuurin merkitystä on jo pohdittu 1950-luvulla, kuten Spoehrin artikkeli osoittaa. Spoehr jakaa omassa artikkelissaan kulttuurisen suhtautumisen luonnonvaroihin kolmeen tekijään:

1. luonnonvaroihin ja teknologiaan
2. luonnonvaroihin ja sosiaaliseen rakenteeseen
3. luonnonvaroihin ja asuinpaikkaan.

Ihmisen arkisen toiminnan tasolla kaikki kolme tekijää ovat koko ajan läsnä, kuten Spoehrin esimerkit ja Sibandan artikkeli osoittavat.

Suomalaisen tai länsimaisen nykyihmisen kannalta voi kriittisesti kysyä näiden kaikkien tekijöiden vaikutusta.

1. Miten suhtautua luonnonvaroihin, kun käytettävissä oleva teknologia on uutta? Miten suhtautua jatkuvasti uudistuvaan teknologiaan?
2. Miten nykyihmiseen vaikuttaa sosiaalisten rakenteiden jatkuva muutos? Länsimaisen yhteiskunnan läpikäymien muutosten jälkeen ei voida puhua perinteisistä sosiaalista rakenteista, ei ainakaan laajassa mittakaavassa.
3. Asuinpaikan vaihtaminen on helppoa, joissa länsimaissa muuttaminen on erittäin tavallista. Miten ihmisellä voi olla mitään suhdetta asuinpaikkaansa, jos se vaihtuu usein?

Laajemminkin ottaen ihmisen luontosuhteen muuttumista ja kehittymistä voisi pohtia. Jos edellä mainitut kolme osatekijää ovat liikkuvia, ovatko muutkin kulttuuriset osatekijät liikkeellä?

Perinteisesti uskontoa on pidetty yhteisöjen kulttuuristen arvojen ilmentäjänä. Länsimaisten ihmisten osalta tämäkin osatekijä näyttäisi olevan liikkeessä. Juhani Veikkolan artikkelissa viitataan lyhyesti, kuinka kristinusko, länsimaiden valtauskonto, on kohdannut valistusajasta alkaen useita erilaisia haastajia. Veikkola käsittelee artikkelissaan tarkemmin ns. modernia tieteellistä maailmankuvaa. Sivuhuomautuksena voi todeta, että kristinuskon mahdollistaminen modernille tieteelliselle maailmankuvalle on mielenkiintoinen väittämä.

Peruskysymykseksi tulee yksittäisen ihmisen (kulttuurisen) identiteetin rakentaminen. Joissain länsimaisissa yhteiskunnissa on saavutettu tilanne, jossa ihminen voi vapaasti valita oman identiteettinsä osatekijät. Toisaalta ihminen voi kokea oman identiteettinsä ristiriitaisena.

Miten tämä liittyy ympäristönsuojeluun? Historiallisesti tarkastellen ympäristönsuojelu on sovitellut kahta asiaa: radikalismia ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Radikalismin kannalta ihmisten identiteettien liikkuvuus länsimaissa antaa monenlaisia mahdollisuuksia radikalismille. Kun tilanteeseen lisätään vielä kansainvälinen kanssakäyminen ja kehittynyt tiedonsiirto, on mahdollisuuksia hyvinkin kosmopoliittisille identiteeteille. Uskontotieteellisesti kosmopoliittinen uskonto tarkoittaa pienehköä uskontoa, jolla on kuitenkin kannatusta kansainvälisesti. Tältä pohjalta Laitilan artikkeli tietyllä tavalla vanhentunut, koska hänen pohdintansa perustuvat laajojen kannattajajoukkojen universaalien uskontojen luontosuhteen pohdintaan (hindulaisuutta voisi toki

pitää Intian nationalistisena uskontona, mutta intialaisia asuu nykyään eri puolilla maailmaa).

Ympäristönsuojelun kannalta kulttuurisen identiteetin hajoaminen lukuisiksi osaryhmiksi on uhka ja mahdollisuus. Uhkatekijöinä ovat liikkeiden hajanaisuus ja ennakoimaton radikaali toiminta. Mahdollisuuksina on erilaisten ryhmittymien mobilisointi erilaisiin asioihin.

Ihmisten arkisten käytäntöjen muuttumisen kannalta tilanne on samalla tavalla uhka ja mahdollisuus. Uhkana on, että kulttuurisesti yhtenäisiä ohjeita, sääntöjä, kieltoja tai määräyksiä on entistä vaikeampi saavuttaa, eli ympäristönsuojelijoiden vuosikausien työn tuloksena tehtyä poliittista päätöstä noudatetaan hyvinkin vaihtelevasti. Mahdollisuutena on, että huolimatta kulttuurisesta hajanaisuudesta ympäristönsuojelullisten viestien oikealla kohdentamiselle eri ryhmittymät muuttavat arkista käyttäytymistään.

Yhteiskunta ja ympäristönsuojelu

Yhteiskuntaa yleisesti ottaen voi pitää kulttuurin tuotoksena. Esimerkiksi voi pohtia kulttuurievoluution vaikutusta fyysisiin esineisiin, eli ihmisen henkisen työn tuloksena syntyviä käytännön fyysisiä esineitä, ja niiden muuttumista kulttuurievoluution tuloksena. Samalla tavalla kulttuurievoluution tuloksena yhteiskunnalliset rakenteet muuttuvat ajan kuluessa.

Esimerkkinä kulttuurisesta muutoksesta on Jukka Kultalahden artikkeli, jossa ympäristönsuojelu erilaisten vaiheiden jälkeen on tullut osaksi lainsäädäntöä alkaen 1800-luvun ensimmäisistä puheenvuoroista päätyen 1900-luvun elämäntapakritiikkiin. Lyhyesti sanoen ympäristönsuojeluaktiivit ovat olleet aina pari askelta edellä lainsäädäntöä.

Jälkeenpäin kehitys voidaan aina osoittaa loogiseksi kehityskuluksi, kuten Kultalahden artikkelissa. Käytännössä kehitys on hyvin sekavaa ja monesti ennustamatontakin. Kuten Buckleyn artikkelissa todetaan, on ympäristöllisen hallinnon ja suunnittelun onnistumisen edessä monenlaisia ongelmia. Teknisiin ongelmiin ei aina löydy ratkaisua. Toisaalta tekninen ratkaisu ei riitä, jos sille ei ole laajaa sosiaalista hyväksyntää. Ongelma voi olla myös institutionaalinen, eli jotain ratkaisua ei hyväksytä jossain instituutiossa sosiaalisesta tai poliittisesta syystä.

Kulttuurisen muutoksen heijastuminen yhteiskunnallisiin instituutioihin onkin pitkällinen ja monesti yllätyksellinen prosessi , kuten Buckley artikkelissaan osoittaa. Oleellista on, että ulkopuolisen paineen on oltava tarpeeksi suuri muutosten aiheuttamiseksi.

Riippumatta yhteiskunnan rakenteesta, on päätökset tehty jossain muodossa päätöksentekijöiden ryhmässä. Länsimaisessa järjestelmässä ajatuksena on, että vaaleilla valitut päättäjät tekevät päätöksiä. Maailmassa on käytössä muitakin päätöksentekojärjestelmiä, mutta Suomessa ja länsimaissa olemme tottuneet demokratian ajatukseen.

Demokratioissa uusien asioiden on monesti muututtava päätöksentekijöiden kannalta poliittisiksi, ennen kuin painetta muuttaa muita sosiaalisia instituutioita on tarpeeksi. Lasse Rautniemen artikkeli on yksi esimerkki, kuinka poliittiset puolueet käsittelevät ympäristöön liittyviä kysymyksiä. Tosin poliittisten ohjelmien osalta on muistettava, että niiden laatiminen ei ole koskaan yksimielistä. Poliittiset puolueet ovat sisäisesti hajanaisia, ja puolueiden jäsenten kannatus ohjelmien eri osille on vaihtelevaa.

Poliittisten puolueiden ohjelmalliset julistukset ovat vain yksi välivaihe yhteiskunnallisessa keskustelussa. Ennen poliittisia ohjelmia täytyy tapahtua paljonkin muussa yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallisen keskustelun muuttuminen poliittisista ohjelmista ihmisten toiminnaksi tai lainsäädännöksi on Risto Heiskalan artikkelissa todettu pitkälliseksi prosessiksi. Kuten Heiskala toteaa artikkelissaan, on sanallinen hyväksyntä monesti täysin luonnollista. Sanallisesta hyväksynnästä ihmisten arkiseen toimintaan on vielä pitkä matka.

Onko yhteiskunnallinen muutos tuskastuttavan hidasta? Näin näyttäisi olevan viitattujen artikkelien perusteella. On otettava huomioon, että ympäristönsuojelun lisäksi yhteiskunnallisessa keskustelussa on monta muuta asiaa samanaikaisesti. Olisi melko helppoa, jos yhteiskunnassa pitäisi muuttaa vain yhtä asiaa kerrallaan. Kun muutettavia tekijöitä on paljon, voi yksittäisestä ihmisestä tuntua kaiken muuttuvan jatkuvasti.

Yhteiskunnallisten muutosten läpivienti vaatii toimintaa monella tasolla. Jos ajatellaan lopullista tavoitetta, eli ihmisten arkisten käytäntöjen muuttumista, on läpikäytävä monenlaisia prosesseja. Ympäristönsuojelu näyttäisi olevan jollakin kohtaa matkalla ihmisten arkipäiväiseen toimintaa vaikuttamisessa. Aiheesta on kirjoitettu valtavasti, alan koulutusta on eri muodoissa, aiheesta on kunniallista keskustella ja kirjoittaa, jne.

Aiempien yhteiskunnallisten uudistusten tapaan matkaa on vielä edessäpäin melko paljon. Vertailun vuoksi voi pohtia kansansivistyksen aatteen leviämistä. Alkuperäisestä vastustuksesta ja kansan kiihotuksen pelkäämisestä on siirrytty vähitellen tilanteeseen, jossa kansansivistys nähdään esimerkiksi Suomessa äärimmäisen tärkeänä. Kukaan tuskin enää vakavissaan ehdottaa, että lukutaito olisi jotenkin hyödytön asia. Aikaa tosin kului tässä uudistuksessa runsaasti, ja ympäristönsuojelun laajemmassa sosiaalisessa hyväksynnässä vaaditaan edelleen aikaa ja vaivaa.

Talous ja ympäristönsuojelu

Historian aikana aina jokin sosiaalinen instituutio on ollut tosiasiallisesti hallitsevassa asemassa, vaikka muodollisesti se on voinut olla alisteisessa asemassa päätöksentekijöiden ryhmään nähden.

Nykyään taloutta pidetään monesti kaiken läpäisevänä mahtitekijänä, jonka alaisuudessa tosiasiallisesti kaikki muut sosiaaliset instituutiot ovat. Muutama sata vuotta sitten nykyisissä länsimaissa on voitu pohtia uskonnon tai säätyjaon hallitsevuutta.

Erilaisissa yhteyksissä talouden ylivaltaa on kritisoitu tai ainakin osoitettu joitakin huolenaiheita. Nykyään globaali talous on monen aktivistin mielestä kaiken pahan alku ja juuri. Monet ympäristönsuojeluaktivistit eivät tee tästä poikkeusta, kuten Goldsmithin artikkeli osoittaa.

Toisaalta talouden omat etujärjestöt, esim. Suomessa ETLA, ovat heränneet pohtimaan ympäristönsuojelullisia teemoja. Yksi esimerkki tällaisesta pohdinnasta on Ollikaisen artikkeli kestävästä kehityksestä.

Koska talous yleisesti ottaen on yksi sosiaalinen instituutio, on taloustieteilijöissäkin ja taloudellisissa toimijoissa eroteltavissa hyvin monenlaisia sosiaalisia suuntauksia. Talouden sisälläkin suhtautuminen globaaliin talouteen on hyvin kirjavaa. Esimerkiksi erilaiset toimialat kilpailevat hyvin voimakkaasti keskenään, minkä vuoksi eri toimialoilla on havaittavissa ympäristönsuojelullisia painotuksia. Monesti nämä ympäristönsuojelulliset painotukset ovat pyrkimyksiä kilpailuedun luomiseen.

Artikkelikokoelma käsittelee tarkemmin kahta taloustieteellistä suuntausta, eli uusklassista ja

instituutionaalista suuntausta. Periaatteessa, esimerkiksi Turtiaisen artikkelin pohjalta, suuntauksien ero on melko selvä: uusklassinen taloustiede tutkii lähes rajoittamattomien markkinoiden toimintaa ja institutionaalinen taloustiede tutkii yhteiskunnallista päätöksentekoa markkinoiden kannalta. Käytännössä molemmissa taloustieteen suuntauksissa on eroteltavissa sisäisiä ryhmittymiä.

Melko hyvin uusklassisen taloustieteen markkinaohjausajattelu tulee esille Endersin artikkelissa, jossa päädytään suosittelemaan markkinaohjautuvia mekanismeja ympäristöongelmien ehkäisyssä.

(Kansan)taloustieteellisten suuntausten ongelmana on yleisyyden ongelma. Kun pyritään mallintamaan taloutta, on mitattava laaja joukko erilaisia asioita. Uusklassisen taloustieteen voima ja samalla oletettu suosion syy näyttää olevan sen melko yksinkertaisissa malleissa. Ottamalla huomioon muutama yksinkertainen mittari, on melko helppo tehdä arvioita markkinamekanismin toiminnasta. Institutionaalisen taloustieteen ongelmaksi tulee erilaisten instituutioiden toiminnan mallintaminen. Vaikka uusklassisen suuntauksen seuraajat ymmärtävätkin erilaisten sosiaalisten instituutioiden vaikuttavan talouden toimintaan, ei se poista mallintamisen ongelmaa.

Kun siirrytään kansainväliseen vertailuun, tulee ongelma helpommin havaittavaksi. Perinteisesti olemme tottuneet näkemään eri maiden BKT-lukuja. Näiden pohjalta on toki helppo tehdä erilaisia arvioita, mutta sosiaalisten instituutioiden kannalta BKT-luvut kertovat hyvin vähän. Oletuksena voidaan tehdä, että korkea BKT-luku kertoisi sosiaalisten instituutioiden hyvästä toiminnasta. Todellista syytä on kuitenkin vaikea löytää BKT-tilastoista.

Talouden artikkelikokoelmassa ei puututa yksittäisen taloudellisen toimijan näkökulmaan. Perinteisesti tätä suuntausta on kutsuttu liikkeenjohto-opiksi. Uusklassinen taloustiede olettaa melko positivistisesti, että markkinamekanismi huolehtii kaikkien taloudellisten toimijoiden käyttäytymisestä. Kovassa reaalimaailmassa taloudelliset toimijat eroavat toisistaan paljon, ja institutionaalinen taloustiede tunnustaa tämän.

Yksittäisen taloudellisen toimijan ympäristönsuojelumielipiteet ovat mielenkiintoinen pohdittava asia. Jos ajatellaan taloudellisten toimijoiden kenttää, on toimijoilla hyvin erilaisia tavoitteita. Monesti moitittujen kansainvälisten suuryritysten rinnalla on laaja joukko pienyrityksiä. Näiden ympäristönsuojelullisen käyttäytymisen ennakoiminen on vaikeaa. Tosiasiallisesti suuryritykset osaavat vaikuttaa tehokkaasta päätöksentekoon, mutta yleensä noudattavat maineensa vuoksi annettuja määräyksiä. Vastaavasti pienyritysten kenttä on erittäin hajanainen, mutta niiden vaikutuspiirissä on runsaasti ihmisiä. Erilaisten määräysten vieminen pienyrityskenttään ei yleensä onnistu ilman erityistoimenpiteitä. Ympäristönsuojelullisten keinojen osalta tämä tarkoittaa monipuolisen keinovalikoiman käyttöä. Kun tähän lisätään vielä muut taloudelliset toimijat, esimerkiksi kunnat ja valtion erilaiset yksiköt, on sosiaalisten instituutioiden määrä ja laatu varmasti vaikeasti hallittava.

Perusongelmaksi tämän pohjalta syntyy jatkuvan muutoksen hallinta ympäristönsuojelullisessa mielessä. Vaikka taloudellisten toimijoiden tilanne saataisiin mallinnettua tietyllä ajanhetkellä, muuttaa taloudellisen toiminnan logiikka tilannetta jossain vaiheessa, yleensä ennemmin kuin myöhemmin. Tilanteen muuttumisen vuoksi tietyn ajanhetken ympäristönsuojelulliset keinot voivat olla toimimattomia myöhemmällä ajanhetkellä. Ympäristönsuojelullisen keinovalikoiman pysyminen muutoksessa mukana on haaste.

Taloustieteellisten teorioiden kehittyminen huomioimaan monialaisia vaikutuksia on valtava haaste, ympäristötekijöiden huomioimisen puute on vain yksi esitetty kritiikki. Esimerkiksi henkinen hyvinvointi, kansakunnan henkinen osaaminen, ym. ovat olleet ehdotuksia mitattaviksi asioiksi.

Erilaisia yrityksiä teoreettiseen kehittymiseen on esitelty eri yhteyksissä, mutta mitään läpimurtoa jonkin taloustieteellisen teorian osalta ei ole tähän mennessä havaittu.

SL 46.2: Jälkiarviointia

Sinänsä on mielenkiintoista, että olen voinut käsitellä noinkin laajan artikkelien kokonaisuuden joksikin järjelliseksi esitykseksi. Tietysti virkkeen kirjoitushetkellä (28.7.2014) ei muista juuri mitään itse artikkeleista.

Aivan alussa pohdin analyyttisen ja synteettisen ajattelun suhdetta. Eri yhteyksissä olen veivannut näkökulmien kokonaishallintaa ja tarvetta käyttää eri näkökulmia kokonaisvaltaisuudella.

Mielenkiintoista ympäristösuojelutieteen kursseilla oli osallistujien laatu, koska he eivät todellakaan olleet juuri lukiosta päässeitä uusia ylioppilaita. Jälleen kerran todeta, että yliopistokoulutusta on mahdollista järjestää hyvin tehokkaasti myös aikuisopiskelijoille. Käytännössä ympäristösuojelutieteen kursseilla oli hyvin erilaisten näkökulmien edustajia eri ammattialoilta. Uskoisin keskustelun olleen erilaista kuin juuri lukiosta päässeiden uusien ylioppilaiden kanssa.

Historian osalta voi sanoa, että Suomessakin voidaan ympäristöasioista kiinnostuneet eri kohtiin edellä mainittua taulukkoa, vaikka ajan kuluessa he voivat siirtyä ryhmästä toiseen ja/tai ryhmä muuttuu ajan suhteen. Talouden osalta voi sanoa, että bruttokansantuote on edelleen kova mittari, ja bruttokansantuotteen oheen tarvittaisiin muita mittareita.

Itse olen pohtinut jälkikäteen, että tekniikka on ajanut moneen ongelmaan. Toisaalta pitää ehkä puskea uusia/muutettuja tekniikoita eteenpäin ratkaisemaan vanhoja ongelmia. Ehkä näin on?

SL 47: Ruoka – politiikka tässäkin

Kävin 13.9.2000 biotekniikan BIOTEC 2000 -messuilla, sekä liittosihteerin [] ja järjestösihteerin [] luona. Vapaamuotoisissa keskusteluissa tuli ilmi, että tekeillä on [poistettua] ohjelma. Koska BIOTEC 2000 -messuilla oli [ruokaan] liittyviä näytteilleasettajia, pyysi [] antamaan sopivaksi katsomani lausunnon työryhmälle.

Tutustuin messumateriaaliin, ja tein lyhyen selvityksen materiaalin perusteella.

SL 47.1: Neljä (lauta)kuntaa

ELINTARVIKENEUVOTTELUKUNTA, UUSELINTARVIKELAUTAKUNTA, GEENITEKNIIKAN LAUTAKUNTA JA BIOTEKNIIKAN NEUVOTTELUKUNTA

[Ruoan] [poistettua] kannalta tärkeimmät näytteilleasettajat olivat uuselintarvikelautakunta, geenitekniikan lautakunta ja biotekniikan neuvottelukunta.

Uuselintarvikelautakunta toimii uuselintarvikeasetuksen (EY) 258/87 perusteella, ja lautakunta valvoo seuraavien luokkien mukaisia elintarvikkeita:

* geenitekniikalla tuotetut elintarvikkeet, jotka koostuvat geenimuunnelluista organismeista (GMO)
* geenimuunnelluista organismeista (GMO) valmistetut elintarvikkeet
* elintarvikkeet, joissa on muutettu molekyylirakenne
* mikrobeista, levistä tai sienistä koostuvat elintarvikkeet
* uusilla valmistustekniikoilla tuotetut elintarvikkeet.

Uuselintarvikelautakunta toimii KTM:n yhteydessä, Elintarvikeviraston osana.

KTM:n yhteydessä toimiva elintarvikeneuvottelukunta käsittelee elintarvikevalvontaa ja -lainsäädännön valmistelua koskevia asioita sekä koordinoi kansallisesti elintarvikealan kansainvälistä yhteistyötä. Myös tämän toimielimen toiminta on tärkeä ruokapoliittisen ohjelman kannalta.

Aiemmin edellä mainitussa listassa kahdessa kohtaa mainittu geenimuunneltu organismi (GMO). Näiden osalta on vielä huomioitava geenitekniikkalaki 377/1995 sekä geenitekniikka-asetus 821/1995. Näiden määräysten vuoksi geenimuunneltuja organismeja (GMO) sisältävien elintarvikkeiden valmistuksessa on huomioitu erinäisiä asioita.

Käytännössä geenitekniikkalakia ja -asetusta valvoo geenitekniikan lautakunta, joka on STM:n alaisuudessa.

Tämän lisäksi geenitekniikka-asetus määrittelee biotekniikan neuvottelukunnan kokoonpanon ja toiminnan. Biotekniikan neuvottelukunta ei ole valvova viranomainen, vaan asiantuntijaelin, jonka tehtäviä ovat:

* edistää biotekniikan ja erityisesti geenitekniikan asioiden käsittelyssä yhteistyötä viranomaisten, alan tutkimuksen ja toiminnanharjoittajien kesken

* seurata ja edistää biotekniikkaa koskevaa kansainvälistä yhteistyötä
* seurata biotekniikkaa koskevaa kehitystä ja biotekniikan tutkimusta sekä biotekniikan terveys- ja ympäristövaikutuksia
* kehittää ja edistää biotekniikan tutkimusta, tiedotusta ja koulutustoimintaa
* edistää eettisten näkökohtien huomioon ottamista biotekniikassa.

EHDOTUKSET [poistettu] TOIMENPITEISTÄ

Edellä olevan lyhyen selvityksen perusteella ehdotan järjestettäväksi seminaaria, johon kutsutaan mahdollisuuksien mukaan edustajat seuraavista toimielimistä:

* uuselintarvikelautakunta [44]
* elintarvikeneuvottelukunta [45] (=> [46] Elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan jaosto)
* geenitekniikan lautakunta [47]
* biotekniikan neuvottelukunta [48].

Seminaarin jälkeen [poistettu] ohjelmaa valmistelevalla työryhmällä on varmasti kokonaiskäsitys elintarvikelainsäädännöstä, uuselintarvikeasetuksesta, geenitekniikkalaista ja -asetuksesta sekä valvovien viranomaista että asiantuntijaelimien toiminnasta. Tämän perusteella uskoisin [poistettu] ohjelman käsittelyn olevan lainsäädännön tuntemuksen osalta sujuvaa.

SL 47.2: Poliittisia ohjelmia talteen?

Vuoden 2000 tilanteessa poliittinen nuorisojärjestö siis teki jotain poliittista ohjelmaa. Nyt olisi mielenkiintoista kaivaa esille lopullisesti hyväksyttyjä poliittisia ohjelmia.

Yksi mielenkiintoinen aihe olisi selvittää perustulon kannatuksen ja vastustuksen virtaukset erilaisissa poliittisissa järjestöissä ja muissakin yhteisöissä. Tähän voisi ottaa tarkasteluun Eduskunnassa edustetut puolueet ja muuta puolueet.

Jälleen kerran palaan seminaareihin järjestettynä (poliittisten) nuorisojärjestöjen jäsenille. ISO ongelma on, että seminaarin järjestäminen on kovan työn takana.

Tämän jälkeen olen pohtinut, että eri järjestöjen piirikokousten yhteydessä voisi olla ”miniseminaari” ennen piirikokouksen alkua – esimerkiksi vain kahdella puhujalla. Tällöin voisi terveellä naamalla kutsua puhujia, jos osallistujia olisi tarpeeksi.

---

44 http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/elintarvikkeet/muuntogeenisetjauuselintarvikkeet/uuselintarvikelautakunta.html, Uuselintarvikelautakunta, linkki toimi 6.4.2014

45 Maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimineen elintarvikeneuvottelukunnan työ päättyi 31.5.2013. Neuvottelukunnan työtä jatkaa elintarvikelainsäädännön ja valvonnan jaosto.

46 http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/elintarvikkeet/elintarvikelainsaadannonja-valvonnanjaosto_35.html, Elintarvikelainsäädännön ja –valvonnan jaosto, linkki toimi 6.4.2014

47 http://www.geenitekniikanlautakunta.fi/fi, geenitekniikan lautakunta, linkki toimi 6.4.2014

48 http://www.btnk.fi/, Biotekniikan neuvottelukunta, linkki toimi 6.4.2014

SL 48: Pro gradu – erilaisista viritelmistä

SL 48.1: Yleistä

Tässä luvussa menen läpi erilaisia ehdotelmia pro gradu -työn aiheista. Kun sähköisessä julkaisussa sivumäärä ei ole rajoite, niin laitoin tähän lukuun vanhoja aihe-ehdotuksia jälkikäteen arvioitavaksi.

SL 48.2: Matka strategiseksi kumppaniksi (27.4.2001)

Ohjelmistotuotantoyrityksen matka strategiseksi kumppaniksi: esitetyt vaatimukset ohjelmistotuotantoyritykselle, päähankkijalle sekä tuki- ja kehittämisorganisaatiolle

1.1. Ohjelmistotuotanto

Suomalainen ohjelmistotuotannon perusteos on Haikalan ja Märijärven "Ohjelmistotuotanto" (1998). Englanninkielinen termi on Software Engineering (SE), joka käsittää ohjelmiston tuotantoprosessiin liittyvät osa-alueet:

* laatujärjestelmän
* projektinhallinnan
* dokumentoinnin
* tuotteenhallinnan
* laadunvarmistuksen
* määrittelyn
* suunnittelun
* toteutuksen
* testauksen
* käyttöönoton
* ylläpidon.

Tässä tutkimuksessa Haikalan ja Märijärven teos toimii yleisteoksena, ja tarvittaessa eri osa-alueilta löytyy osa-aluetta tarkemmin käsitteleviä lähteitä.

Tämän lisäksi ohjelmistotuotantoa on määritelty tarkemmin ulkomaisissa lähteissä. Tämän tutkimuksen kannalta merkittävin on kansainvälinen SWEBOK-projekti, jonka lopputuloksena on määriteltynä edellä mainituista osa-alueista tarkemmat sisällöt. SWEBOK (Software Engineering Body of Knowledge) on lyhyesti sanoen osa-alueet, jotka ohjelmistotuotantoammattilaisen on hallittava.

SWEBOK-projekti on kesken, ja lopullinen SWEBOK-määrittely ei ole tämän tutkimuksen tehtävä.

1.2. Ohjelmistotuotantoyritys prosessinäkökulmasta

Luvussa 1.1. on määritelty mitä osa-alueita ohjelmistotuotantoon kuuluu. Ohjelmistotuotantoa harjoitetaan monesti yritysmuotoisesti, jolloin voidaan puhua ohjelmistotuotantoyrityksistä.

On olemassa muitakin organisaatiomuotoja ohjelmistotuotannolle kuin yritystoiminta, mutta tämä tutkimus rajaa muut organisaatiomuodot pois tutkimuskohteena. Tämän tutkimuksen kannalta oleellista on arvioida ohjelmistotuotantoyrityksen ohjelmistoprosessien kyvykkyyttä ja kyvykkyyden kehittymistä.

Ohjelmistotuotanto-organisaatioiden ohjelmistoprosessien kyvykkyyden arvioinnissa on kolme merkittävää standardia: ISO 9001, ISO 15504 ja CMM. Tämän tutkimuksen kannalta olennainen on CMM, Capability Maturity Model for Software, joka on standardina valmis ja laajalle levinnyt. CMM keskittyy nimenomaan ohjelmistotuotanto-organisaatioiden kyvykkyyden arviointiin.

ISO 15504 on tällä hetkellä koekäytössä, ja tämän standardin lopullinen hyväksyminen ei ole tutkimuksen tehtävä.

Keskusteltaessa ohjelmistotuotantoyrityksistä ja ohjelmistotuotantoyrityksen ohjelmistoprosessien kyvykkyyden on eroteltava seuraavat keskeiset käsitteet toisistaan:

* prosessi (Process)
* ohjelmistoprosessi (Software process)
* ohjelmistoprosessin kyvykkyys (Software process capability)
* ohjelmistoprosessin suoritus (Software process performance)
* ohjelmistoprosessin kypsyys (Software process maturity)
* institutionalisointi (Institutionalization).

Prosessi on sarja järjestelmällisiä toimenpiteitä jonkin lopputuloksen saavuttamiseksi. Prosessista on eroteltavissa ihmiset, koneet, laitteet, toimintatavat ja itse toiminta. Kun kyseessä on ohjelmistotuotantoyritys on keskeistä puhua liiketoimintaprosesseista, joissa on eroteltavissa prosessin asiakas ja prosessin omistaja.

Ohjelmistoprosessi on ohjelmistotuotantoyrityksen liiketoimintaprosessi, joka tuottaa ohjelmistoja ohjelmistoprosessin asiakkaille.

Ohjelmistoprosessin kyvykkyys on arvio ohjelmistotuotantoyrityksen ohjelmistoprosessin suorituskyvystä, kun noudatetaan määriteltyä ohjelmistoprosessia.

Ohjelmistoprosessin suoritus on todellinen suoritus, kun noudatetaan määriteltyä ohjelmistoprosessia. Kyvykkyydessä tuotetaan arvioita suorituskyvystä, ja suoritus osoittaa todellisen suorituskyvyn.

Ohjelmistoprosessin kypsyys (maturity) kuvaa ohjelmistotuotantoyrityksen tasoa ohjelmistoprosessien määrittelyssä, johtamisessa, mittaamisessa, valvonnassa ja tehokkuudessa. Enemmän kypsässä ohjelmistotuotantoyrityksessä ohjelmistoprosessin kyvykkyys ja suoritus on parempi kuin vähemmän kypsässä ohjelmistotuotantoyrityksessä.

Institutionalisointi on ohjelmistoprosessin kypsyyden toteuttamista fyysisillä rakenteilla sekä ohjelmistotuotantoyrityksen organisaatiokulttuurilla, joka tukee liiketoiminnan metodeja, käytäntöjä ja toimintatapoja huolimatta henkilöstön vaihtumisesta.

1.3. Projektinhallinta

Ohjelmistotuotantoyritysten erityispiirre on, että lähes kaikki ohjelmistotuotanto tapahtuu

ohjelmistoprojekteissa. Edellä mainittu SWEBOK-määrittely toteaa, että projektinhallinta on ohjelmistotuotantoon läheisesti liittyvä osa-alue.

Projekti määritellään tyypillisesti ainutkertaisen tuotteen tai palvelun toteuttavana
a) ajallisesti ja
b) kustannuksiltaan rajattuna ja
c) laajuuden ja/tai lopputuloksen suhteen määriteltynä kokonaisuutena.

Artto ym. (1998) toteavat projektinhallinnan olevan keskeinen yritystoiminnan osa-alue, jonka erityisongelmat on havaittu myös ohjelmistotuotantoyrityksissä. Tämän perusteella on hyvä tiedostaa projektinhallinnan olevan yksi osa ohjelmistotuotantoyrityksen kyvykkyyttä.

1.4. Sovellusalueiden hallinta

1.4.1. Ohjelmistotuotannon suuntauksen hallinta

Ohjelmistojen avulla on mahdollista suorittaa monenlaisia tehtäviä, ja ohjelmistotuotannon sisällä on eroteltavissa erilaisia pääsuuntauksia ja pääsuuntauksien alasuuntauksia. SWEBOK-määrittelyssä on mainittu lyhyesti tällaisten suuntauksien olemassaolo (SWEBOK, liite B).

Suomessa TEKES on teettänyt kolme erilaista raporttia (Nukari & Forsell 1999, Saukkonen & Oivo 1998, Seppänen ym. 1996) suomalaisen ohjelmistotuotannon tilasta ja kehittämisestä. Tarkasta ottaen raporteista on havaittavissa kolme yleistä suuntausta ohjelmistotuotannolle:

* ohjelmistotuotteiden tuotanto
* sulautettujen ohjelmistojen tuotanto
* räätälöityjen ohjelmistojen tuotanto.

Vaikka ohjelmistotuotannon suuntausten erottelu saattaa tuntua saivartelulta, on erilaisilla suuntauksilla selkeästi toisistaan poikkeavia toimintatapoja ohjelmistojen tuotannossa.

Edellä olevan lisäksi on eroteltava tieteellisen tutkimuksen ja tuotekehityksen ansiosta syntyvä varsinaisen ohjelmistoinnovaatiot. Esimerkin vuoksi voi pohtia tekoälytutkimuksen tuottamia ohjelmistotuotannon mahdollisuuksia, joita voidaan soveltaa usealla eri tavoilla ohjelmistotuotannon eri suuntauksissa.

1.4.2. Sovellusalueen hallinta

Ohjelmistotuotteet on harvoin tuotettu pelkästään ohjelmiston itsensä vuoksi. Monesti ohjelmistolla tehostetaan jonkin toiminnan suorittamista, ja ohjelmisto on vain mahdollinen yksi väline toiminnan tehostamisessa.

Esimerkin vuoksi voi todeta, että rakennussuunnittelija ja lääkärin käyttävän ohjelmistotuotteita, jotka ovat erilaisia. Huolimatta ohjelmistojen erilaisista sovellusalueista, on mahdollista käyttää samaa ohjelmistotuotannon suuntausta, esimerkiksi edellä mainittua tekoälyä.

1.4.3. Sovellusalueen ja ohjelmistotuotannon suuntauksen yhdistäminen

Varsinaisesti sovellusalueen hallinta ohjelmistotuotteen avulla on monen erilaisen osa-alueen yhdistelyä. Tähän ohjelmistotuotannon yhdistävään luonteeseen on kiinnittänyt huomiota TEKES (1996, s. 32-34) huomiota julkaisussaan, jossa on todettu pelkän ohjelmisto-osaamisen riittävän

useimmiten alihankintatyöhön. Samaa yhdistelyn merkitystä korostava Autere ym. (1999, s. 47-55) esitellessään suomalaisen ohjelmistotuotteiden kärkihankkeiden mahdollisuuksia.

1.5. Liiketoiminnan johtaminen

Kun tutkimuksen kohteena on ohjelmistotuotantoyritys, on huomioitava edellä mainittujen kohtien koskevan pääasiallisesti tuotantoa. Yritys, myös ohjelmistotuotantoyritys, on kokonaisuus, josta on perinteisesti eroteltu seuraavat päätoiminnot:

* tuotanto
* tuotekehitys
* markkinointi
* talous
* johtaminen.

Nukari ja Forsell (1999, s. 43) ovat käyttäneet omassa raportissaan mukaillen Porterin laatimaa strategista pyörää, jonka keskellä ovat seuraava osa-alueet:

* strategiat
* hallinto
* teknologia.

Nämä osa-alueet voidaan todeta olevan liiketoiminnan johtamisen perustoimintoja.

Näillä johtamisen perustoiminnoilla voidaan huolehtia muista ohjelmistotuotantoyrityksen osa-alueista, joita ovat:

* kohdemarkkinat
* markkinointi
* myynti
* jakelu
* tuotanto
* työvoima
* ostotoiminnot
* tuotekehitys
* rahoitus ja tilintarkastus
* tuotevalikoima.

Tässä tutkimuksessa peruslähtökohtana on, että liiketoiminnan johtaminen on edellä kuvatun kokonaisuuden johtamista.

1.7. Ohjelmistotuotantoyrityksen kokonaiskyvykkyys

Edellä olen esitellyt CMM-mallin yhdeksi tavaksi arvioida ohjelmistotuotantoprosessin kyvykkyyttä. Luvussa 1.6. esittelin ohjelmistotuotantoyrityksen erilaisia osa-alueita yhdistävänä kokonaisuutena.

On syytä erotella ohjelmistotuotantoprosessin kyvykkyys ja ohjelmistotuotantoyrityksen prosessien kokonaisuuden kyvykkyys, koska niillä ei välttämättä ole toistensa kanssa tekemistä; kyvykkäällä ohjelmistotuotantoprosessilla ei välttämättä pelasteta muuten huonosti johdettua ohjelmistotuotantoyritystä.

1.8. Strateginen kumppanuus

1.8.1. Verkostoajattelu yritystoiminnassa

Verkostoista puhuminen ja kirjoittaminen on todettu joissain tapauksissa jopa muoti-ilmiöksi. Tämän tutkimuksen lähtökohta on, että verkosto on ulkomaisista esimerkeistä päätellen erittäin kyvykäs toimintamuoto, mutta todellisen kyvykkään yritysverkoston saavuttaminen on äärimmäisen vaikeaa.

Suomessakin on tutkittu verkostoja, ja yritysverkostoihin on otettu erilaisia lähestymistapoja. Tähän lainaan kahden aiemman tutkimuksen lähestymistapaa yritysverkostoihin.

MARKKINAT	**UUSI**	**3. MARKKINOINNIN KEHITTÄMINEN**	**4. DIVERSIFIOI-TUMINEN**
	TUNNETTU	**1. TAVALLINEN LÄHTÖTILANNE**	**2. TUOTE- JA/TAI PROSESSIEN KEHITTÄMINEN**
		TUNNETTU	**UUSI**
		TEKNOLOGIA tuotteet ja prosessit	

(kuvio mukaillen, Forström et al. 1997, s. 4).

SISÄINEN TYÖNJAKO	**TÄYDELLINEN**	- alenevat transaktiokustannukset - erikoistumisen kautta lisääntyvä kilpailukyky - kustannusten jako	- alenevat transaktiokustannukset - erikoistumisen kautta lisääntyvä kilpailukyky - kriittinen massa - kustannusten jako
	EI TYÖNJAKOA	- kustannusten jako	- kriittinen massa - kustannusten jakoo
		VÄHÄISTÄ OPERATIIVISTA	**MERKITTÄVÄÄ STRATEGISTA**
		RESURSSIEN KUMULOITUMINEN JA KÄYTTÖ	

(kuvio mukaillen, Murto-Koivisto & Vesalainen 1995, s. 61).

Molemmissa lähestymistavoissa voidaan puhua todellisesta verkostosta, kun on saavutettu kuvion oikea ylänurkka. Mielenkiintoista molemmissa tutkimuksissa on havainto, että yritysverkosto tarvitsee kehittyäkseen selkeästi johtoroolissa olevia henkilöitä ja yrityksiä. Toisaalta yritysverkoston kehittymistä tukevan henkilön voi olla vaikeaa ottaa johtava rooli, koska tukitoiminta on yleensä tarkoitettu väliaikaiseksi.

Tämän lyhyen analyysin perusteella on todettava, että samankokoisten yritysten muodostama yritysverkosto on mahdollinen, mutta sen toteuttamisessa ja johtamisessa on haasteita.

1.8.2. Strateginen kumppanuus yritysverkostoissa

Erilaisista yritysverkostoista on eroteltavissa sellaiset verkostot, joissa on selkeästi yksi johtava iso yritys, jota voidaan kutsua päähankkijaksi. Perusajatus on, että päähankkija on suorassa yhteydessä asiakkaaseen, ja päähankkija huolehtii omalla verkostollaan tuotteiden valmistuksesta ja toimittamisesta asiakkaalle.

Päähankkijan kannalta yritysverkostossa voidaan erottaa seuraavat toimijat:

* strategiset kumppanit
* verkostoyritykset
* osatoimittajat.

Osatoimittajia voidaan pitää perinteisinä alihankkijoina, joilta tilataan osia monesti kilpailuperiaatteen mukaisesti. Tällöin ei voida puhua varsinaisesti verkostosta, koska yhteistyösuhde ei ole erityisen tiivis.

Verkostoyrityksinä voidaan pitää päähankkijan kannalta toimittajia, jotka toimittavat yksittäisiä osia laajempia kokonaisuuksia päähankkijalle: tällöin voidaan puhua järjestelmätoimittajista.

Järjestelmä- ja osatoimittajien toiminta perustuu päähankkijan suunnittelemiin ja määrittelemiin tilauksiin. Moni verkosto toimiikin puhtaasti päähankkijan tekemillä tilauksilla, jotka jakaantuvat edelleen pienemmiksi tilauksiksi alihankkijoille.

Strategisessa kumppanuudessa voidaan todeta, että päähankkijalla ja alihankkijalla on yhteistä suunnittelutoimintaa, minkä lisäksi tunnusmerkkinä voidaan pitää päähankkija ja alihankkija yhteisiä strategioita. Tästä tuleekin tähän tutkimukseen käsite ”strateginen kumppanuus”.

Miksi on yritysverkostoissa ryhdytty puhumaan strategisen kumppanuuden käsitteestä? Syitä on monia, mutta erittelen tässä vain muutaman. Ensinnäkin voi todeta, että monet verkostojen yrityksistä eivät pysty kehittymään osa- ja järjestelmätoimittajasta strategiseksi kumppaniksi. Toiseksi voi todeta, että isojen päähankkijoiden on mahdoton hallita yritysverkostoa, joihin kuuluvat kaikki alihankkijat. Tällöin on ollut perusteltua päähankkijan näkökulmasta kehittää itselleen strategisia kumppaneita, jotka työskentelevät edelleen muiden alihankkijoiden kanssa. Kolmanneksi kysymys on puhtaasti resursseista. Päähankkijan näkökulmasta kriittisimpien osa- ja järjestelmätoimittajien toiminnan kehittäminen on edistänyt päähankkijan omaa toimintaa asiakkaan suuntaan.

1.8.3. Ohjelmistotuotantoyritys strategisena kumppanina?

Tämän tutkimuksen kannalta on tärkeää pohtia ohjelmistoyrityksen mahdollisuutta päähankkijan strategisena kumppanina. Edellisessä alaluvussa olen esitellyt kolme melko perinteistä syytä strategiselle kumppanuudelle.

Päähankkijan kannalta strateginen kumppanuus tarkoittaa tilannetta, jossa tuotteiden suunnitteluvastuuta on myös strategisella kumppanilla. Ohjelmistotuotanto on luonteeltaan erittäin suunnitteluvaltaista, joten tässä on yksi peruste pohtia ohjelmistotuotantoyrityksen strategista kumppanuutta. Tämäkään ei ole yksinään hyvä peruste pohtia ohjelmistotuotantoyrityksen strategista kumppanuutta.

Keskeinen peruste strategiselle kumppanuudelle on alihankkijan monen kertaan todennettu ja varmennettu suorituskyky, joka ylittää päähankkijan oman suorituskyvyn samassa toiminnassa. Tällöin voidaan pohtia päähankkijan ja strategisen kumppanin yhteistä tuotantoa, tuotekehitystä, tuotesuunnittelua ja tuotannonsuunnittelua, koska strateginen kumppani hallitsee oman osa-alueensa päähankkijaa paremmin.

Ohjelmistotuotannon osalta todennettu ja varmennettu suorituskyky tekee strategisen

kumppanuuden tutkimisen varsin mielenkiintoiseksi, koska ohjelmistotuotannon sisällä on eroteltavissa monenlaisia suuntauksia, joihin ohjelmistotuotantoyritys voi erikoistua. Periaatteessa kyseessä on melko yksinkertainen asia: kyvykäs ohjelmistotuotantoyritys yhdistää hallitsemansa ohjelmistotuotannon suuntauksen päähankkijan edustamaan sovellusalueeseen niin kyvykkäästi, että päähankkija ei tähän itse pystyisi.

Jos strateginen kumppanuus olisi niin yksinkertainen asia kuin edellä oleva kappale antaisi ymmärtää olisi aivan turha tutkia yritysverkostoja ja strategista kumppanuutta. Koska yritysverkostot ovat lainattujen lähteiden perusteella erittäin vaikeita kehittää, on silloin perusteltua tutka strategista kumppanuutta ohjelmistotuotantoyrityksen kannalta.

1.8.3. Strategisen kumppanuuden tieteellisistä lähteistä

Yleisesti ottaen strategista kumppanuutta on vasta alettu tutkia, ja yritysverkostojenkin tutkimus on vasta vakiintumassa. Luvun 1.8. ajatukset strategisesta kumppanuudesta perustuvat osittain professori Jukka Vesalaisen lennokkaaseen luentoon, joka puolestaan perustui käynnissä olevaan tutkimustyöhön. Tämän perusteella strategisen kumppanuuden tutkiminen ohjelmistotuotantoyrityksen näkökulmasta on erittäin haastavaa, koska strategisen kumppanuuden tutkimusalue yleisestikin on vasta muotoutumassa.

1.9. Ohjelmistotuotantoyrityksen tuki- ja kehittämisorganisaatiot

Johdannon lopuksi on syytä perehtyä ohjelmistotuotantoyrityksen tuki- ja kehittämisorganisaatioiden toimintaan. Edellä olen lainannut lähteitä, joissa on todettu yritysverkostojen kehittämisen kannalta erilaisten tuki- ja kehittämisorganisaatioiden olevan erittäin suuri mahdollisuus yritysverkostojen kehittymiselle. Tuki- ja kehittämisorganisaatioiden jakaminen erilaisiin luokkiin on vaikeaa, joten tässä on enemmänkin erilaisia esimerkkejä tuki- ja kehittämisorganisaatioista:

* riskirahoittaja
* teknologiakeskus
* konsulttiyritys
* koulutuskeskus
* markkinatutkimusorganisaatio
* toimiala- tai etujärjestö
* tutkimuslaitos
* standardointiorganisaatio
* kunnallinen tai alueellinen elinkeinotoimi.

Yritysverkostojen toiminnan kehittämisen kannalta myös tuki- ja kehittämisorganisaatioiden toiminta on erittäin keskeistä; esimerkiksi CMM-malli ei ota kantaa, kenen johdolla tai avustuksella ohjelmistoprosessin suorituskyky on saavutettu. On täysin mahdollista, että ohjelmistotuotantoyritys on kehittänyt ohjelmistoprosessinsa täysin itse, ulkopuolisen tuki- ja kehittämisorganisaation avustuksella, päähankkijan johdolla tai kaikkien näiden yhdistelmänä.

Tämän vuoksi yritysverkostojen ja strategisen kumppanuuden tutkimuksessa ei voida ohittaa tosiasiaa, että myös tuki- ja kehittämisorganisaatioiden toiminnan suorituskyvyllä on merkitystä yritysverkoston toiminnan suorituskyvylle.

3.1. Strategisen kumppanuuden kehittyminen ohjelmistotuotantoyrityksessä

Luvun 1. johdannossa on laajahko katsaus yritysverkostoihin yleensä, ja strategisen kumppanuuden käsitteeseen osana yritysverkostojen tutkimusta. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisintä on tarkastella strategisen kumppanuuden kehittymistä ohjelmistotuotantoyrityksessä. CMM-mallin mukaan on eroteltavissa viisi prosessin kyvykkyyden kypsyysastetta. Tämän saman ajattelun perusteella on eroteltavissa erilaisia vaiheita ohjelmistotuotantoyrityksen kehittymisessä yksittäisestä yrityksestä eri vaiheiden kautta kohti strategista kumppanuutta. Tämän perusteella voidaan todeta tutkimuksen ensimmäinen tutkimusongelma:

Tutkimusongelma 1:

> Mitkä ovat strategisen kumppanuuden kehittymisen vaiheet ohjelmistotuotantoyrityksen erityistapauksessa?

3.2. Esitetyt vaatimukset ohjelmistotuotantoyritykselle, päähankkijalle sekä tuki- ja kehittämisorganisaatiolle eri vaiheissa strategisen kyvykkyyden kehittymisessä

Edellä olen kuvannut, kuinka yritysverkostossa voidaan erotella verkoston alihankkijat, verkoston päähankkija sekä verkoston tuki- ja kehittämisorganisaatiot. Kun tutkimuksessa on saatu eroteltua strategisen kumppanuuden kehittymisen vaiheet ohjelmistotuotantoyrityksen erityistapauksessa, on tarkasteltava erilaisia vaatimuksia eri osapuolille eri vaiheissa.

Tämän tutkimuksen peruslähtökohta on, että ohjelmistotuotantoyritys voi kehittyä kohti strategista kumppanuutta, mutta eri vaiheissa on tehtävä erilaisia asioita oikein, jotta siirtyminen seuraavaan vaiheeseen on mahdollista. Toisaalta on mahdollista, että eri vaiheissa ohjelmistotuotantoyritys on tekemisissä erilaisten tuki- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa sekä mahdollisesti erilaisten päähankkijoiden kanssa. Lisäksi päähankkijalla on vaatimuksia tuki- ja kehittämisorganisaatioille. Tutkimuksen ajattelutapana on, että vaatimukset eivät ole pelkästään päähankkijan yksisuuntaisesti määräämiä, vaan vaatimusten olevan kaksisuuntaisia.

Tämän perusteella voidaan esittää tutkimuksen toinen tutkimusongelma, joka jakaantuu kuuteen alaongelmaan:

> Tutkimusongelma 2:
> Mitkä ovat strategisen kumppanuuden kehittymisen asettamat kaksisuuntaiset vaatimukset ohjelmistotuotantoyritykselle, päähankkijalle sekä tuki- ja kehittämisorganisaatiolle?

Tutkimusongelman 2 osaongelmat:

1. Mitä vaatimuksia päähankkija asettaa ohjelmistotuotantoyritykselle?
2. Mitä vaatimuksia päähankkija asettaa tuki- ja kehittämisorganisaatiolle?
3. Mitä vaatimuksia ohjelmistotuotantoyritys asettaa päähankkijalle?
4. Mitä vaatimuksia ohjelmistotuotantoyritys asettaa tuki- ja kehittämisorganisaatiolle?
5. Mitä vaatimuksia tuki- ja kehittämisorganisaatio asettaa ohjelmistotuotantoyritykselle?
6. Mitä vaatimuksia tuki- ja kehittämisorganisaatio asettaa päähankkijalle?

3.3. Ohjelmistotuotantoyrityksen strategisen kumppanuuden vaatimukset eri vaiheissa strategisen kumppanuuden kehittymistä

Kun tutkimusongelma 1 ja 2 yhdistetään, havaitaan ohjelmistotuotantoyrityksen strategisen kumppanuuden kehittymisen olevan erittäin dynaaminen prosessi, eräänlainen matkakertomus.

Vertausta käyttääkseni tutkimusongelman 1 vastaus on tuntemattomaan maahan suuntautuvan

vaarallisen matkan matkasuunnitelmaan, jonka erilaiset vaiheet ovat tiedossa ennen matkan aloittamista. Matkasuunnitelmaa tehdessä on tiedossa, että eri vaiheissa matkaa tavataan neuvojia, kanssamatkustajia, matkaoppaita ja mahdollisesti epäluotettavia huijareita sekä uskollisia liittolaisia.

Tutkimusongelman 2 vastauksia voi verrata matkalle lähtijän kotoaan saamaan toimintaohje- ja välinekokoelmaan, jonka avulla hänen on matkan aikana hankittava ja kehitettävä uusia toimintaohjeita ja välineitä. Matkan päättyessä ohje- ja välinekokoelma on kehittynyt vastaamaan vaarallisessa maastossa liikkumista. Matkan aikana on täytynyt pysähtyä kehittämään uusia välineitä ja toimintaohjeita, joilla matkan tekijä pystyy jatkamaan matkaa olosuhteissa, jotka eivät olleet tiedossa matkasuunnitelmaa tehdessä.

Tämän tutkimuksen lähestymistapaa voi pitää ongelmalähtöisenä, eli jotain ongelmaa lähestytään ongelman vaatimilla menetelmillä. Koska kyseessä on tutkimussuunnitelma on hyvä kuvata käytännön arkielämän syitä tutkimusongelman syntymiselle:

1. Olen työskennellyt kehittämisorganisaatiossa, jolloin on havaittavissa kehittämisorganisaatiolla olevan erilainen lähestymistapa yritysten kehittämiseen prosessien kehittämisen avulla (Kehittämisorganisaatio, kehittämisorganisaation vaatimukset, yritys kokoelmana erilaisia prosesseja).
2. Toisaalta olen työskennellyt/harjoitellut yrityksissä, jotka ovat osallistuneet erilaisiin tuki- ja kehittämisorganisaatioiden johtamiin hankkeisiin (Yritys, yrityksen vaatimukset).
3. Kehittämisorganisaation palveluksessa tutustuin muutamaan yritysverkostoon, jonka lisäksi olen ollut kuuntelemassa useampaa yritysverkostoja käsittelevää luentoa (Yritysverkosto, yritysverkoston kehittyminen, yritysverkoston vaiheet).
4. Erilaisissa yhteyksissä on ollut esimerkkejä verkostoja johtavista yrityksistä, joiden palveluksessa olen työskennellyt tai joiden alihankkijoita olen ollut mukana kehittämässä (Päähankkija, päähankkijan vaatimukset, päähankkijan ja alihankkija suhteen kehittyminen, alihankkijoiden jakautuminen erilaisiin ryhmiin).
5. Vuosina 1998-2000 olen osallistunut koulutusohjelmaan, joka on ollut täysin yhden kehittämis- ja tukiorganisaation johtama ja organisoima. Suurena haasteena koulutusohjelman aikana on pidetty sovellusalueen hallitsevien yritysten, ohjelmistotuotantoyritysten ja päähankkijoiden osallistumista koulutuksen suunnitteluun ja organisointiin (Erilaisten näkökulmien yhdistäminen prosessien kehittämiseen).
6. Vuosina 1999-2000 tein selvitystyön, jossa tutkin tietyn toimialan kehittämisen mahdollisuuksia. Tässä selvitystyössä (Rannila, 2000) tutustuin erityisesti kolmeen organisaatioon, joiden yhteistoiminnassa oli monia erilaisia ongelmia ja mahdollisuuksia. Lisäksi selvitystyön aikana tutustuin yhteen sosiaali- ja terveysalan verkostoon, jonka kehittymisessä oli selvästi osoitettavissa tapahtuneen siirtymisiä tasolta toiselle (Verkoston kehittyminen, strategisen kumppanuuden kehittyminen, kumppanuuden tasot).
7. Selvitystyön tuloksena vuonna 2001 olin tilanteessa, jossa kahden organisaation edustajat esittävät toisilleen erilaisia yhteistyön mahdollisuuksia ja edellytyksiä yhteistyön kehittymiselle (Päähankkijan ja strategisen kumppanin toisilleen esittämät vaatimukset).
8. Vuoden 2000 lopussa ja vuoden 2001 alussa tutustuin yhteen tuki- ja kehittämisorganisaatioon, joka on keskittynyt erittäin kapeaan osa-alueeseen. Tässä tilanteessa pohdimme yhdessä tuki- ja kehittämisorganisaation edustajan kanssa

tietotekniikan yhdistämisen mahdollisuuksia tähän kapeaan osa-alueeseen. Omien havaintojeni mukaan ohjelmistotuotannon ja sovellusalueen yhdistäminen on ongelmallista, koska kumpikaan osapuoli ei osannut esittää toisilleen oikeita kysymyksiä (Ohjelmistotuotantoyritys, ohjelmistotuotannon suuntaus, sovellusalue, sovellusalueen ja ohjelmistotuotannon yhdistäminen, strategisen kumppanuuden ensimmäinen vaihe, strategisen kumppanuuden aloittaminen).

Teksti osoittaa erilaisia tutkimusongelmien osa-alueita, jotka ovat tulleet vastaan käytännön työskentelyssä. Tässä tutkimuksessa teoretisoin käytännön työskentelyssä löytyneitä tutkimusongelmia, ja etsin niille teoreettisia viitekehyksiä.

SL 48.3: Väliversio (25.10.2001)

1.1. Tutkimuskohde

Tutkimuskohteen määrittely on kaiken tutkimuksen alku. Tutkimuskohteesta on löydettävä mielekäs tutkimusongelma, jota yksittäinen tutkimus käsittelee. Periaatteessa tämä näyttää helpolta tehtävältä, mutta pelkästään tutkimuskohteen määrittely on monessa tutkimuksessa vaikeaa, niin myös tässä tutkimuksessa. Tähän on viitannut Mingers (2001) artikkelissaan, joka käsittelee laajasti erilaisia tietojärjestelmien tutkimusmetodeja. Yleisesti ottaen on tutkimuskohteet voidaan jakaa kolmeen maailmaan:

* materiaalinen maailma (the material world)
* henkilökohtainen maailma (my personal world)
* sosiaalinen maailma (our social world)

(Mingers 2001, vapaasti suomentaen).

Jos ajatellaan ohjelmistotuotantoyritystä ja kehittämisorganisaatioita, molemmat koostuvat mm. ihmisistä, fyysistä tiloista ja laitteista. Ihmiset, tilat ja laitteet sinänsä kuuluvat materiaaliseen maailmaan. Ihmisten henkilökohtainen ajattelu, tunteet, kokemukset ja uskomukset kuuluvat henkilökohtaiseen maailmaan. Sosiaalisessa maailmassa on ihmisten välinen toiminta kaikessa moninaisuudessaan.

Mihin maailmaan sijoittuu tämän tutkimuksen kohde? Kun tutkimuskohteena on ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhde, on tutkimuskohde sosiaalisessa maailmassa. Erityispiirteenä sosiaalisen maailman tutkimuskohteissa on, että ne ovat erittäin vaikeasti lähestyttävissä, ja niiden varsinainen tutkimuskohde on monesti käsitteellinen. Kriittinen lukija varmasti ihmettelee, miksi tutkimuskohteeksi ei voisi valita materiaalisen maailman kohdetta, jota olisi huomattavasti helpompi lähestyä ja tutkia. Tähän on kiinnittänyt Tuomi (2001) esitellessään erittäin laajasti tulevaisuuden tutkimustarpeita. Tuomen (2001) tutkimuksesta voi todeta lyhyesti, että tietotekniikan mahdollistama muutos on luomassa uudenlaista sosiaalisen maailman järjestystä, jota eri tutkijat kutsuvat eri nimillä. Oleellista tälle tutkimukselle on, että sosiaalisen maailman järjestelmien tutkiminen on erittäin perusteltua.

1.1.1. Ohjelmistotuotantoyritys

Ohjelmistotuotantoyritysten osuus suomalaiselle kilpailukyvylle (Rajala ym. 2001) on todettu merkittäväksi, ja näiden yritysten menestykseen on kiinnitetty erityishuomiota kansallisella tasolla. Perusajatuksena on, että hyvin toimivat ohjelmistotuotantoyritykset mahdollistavat muidenkin alojen kasvua niiden soveltaessa ohjelmistoja omilla toimialoilla (TEKES, 1996 s.33-34).

Mutta ohjelmistotuotanto teollisuudenalana on perinteisestä teollisuudesta monella tavalla poikkeava, kuten Rajala ym. (2001, s. 21-25) toteavat:

1. Ohjelmistotuote ei ole fyysinen kokonaisuus, vaan informaatiotuote.
2. Ohjelmistotuote on vaikea tuottaa, mutta helppo kopioida.
3. Ohjelmistotuotteen valmistaminen on sosiaalinen oppimisprosessi.

Tässä tutkimuksessa keskityn ohjelmistotuotantoyrityksiin, jolloin ne on rajattava muista organisaatiomuodoista. Yritystoiminnan erityispiirre on, että yritystoiminnalla on asiakkaita, jotka voivat valita erilaisista vaihtoehdoista. Tällöin tästä tutkimuksesta rajautuvat pois ohjelmistotuotannon organisaatiot, jotka eivät ole kilpailutilanteessa verrattuna muihin ohjelmistotuotanto-organisaatioihin.

1.1.2. Kehittämisorganisaatio

Kun tutkimuskohteen osana on ihmisten muodostama organisaatio ollaan jälleen sosiaalisessa maailmassa, koska organisaatiota ei varsinaisesti voi nähdä, mutta se on siitä huolimatta olemassa. Jos tarkastellaan kehittämisorganisaatiota, tulee jälleen esille erilaisia erityispiirteitä:

1. Kehittämisorganisaatio muuttaa jollain tavalla yritysten toimintaa.
2. Kehittämisorganisaatio ei osallistu yrityksen päivittäiseen toimintaan.

Kehittämisorganisaatio syytä rajata yrityksen tukiorganisaatioista, joilla on täysin erilainen tehtävä. Tukiorganisaation tehtävä on osallistua yritysten päivittäiseen toimintaan.

1.2. Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Käytännössä monet erilaiset toimijat työskentelevät liiketoimintasuhteen ongelmien parissa. Osaa näistä toimijoista voidaan kutsua tieteen edustajiksi, mutta monella muulla toimijallakin on kokemuksia liiketoimintasuhteen ongelmista. Kenen väittämät ovat oikeassa, ja kenen kokemuksia voidaan arvioida? Tässä tutkimuksessa peruslähtökohtana on, että erilaisten toimijoiden käsitykset liiketoimintasuhteista ovat arvokkaita.

Tämän tutkimuksen kannalta merkittävää on, että erilaiset toimijat ovat esittäneet erilaisia näkemyksiä ja keränneet kokemuksia liiketoimintasuhteesta. Käytännön toimijoiden esittämät mallit ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteesta ovat monesti ensimmäinen esitetty ratkaisu ongelmaan. Toisaalta tieteellisen tutkimuksen edustajat ovat arvioineet monella tavalla tehtyjä ratkaisuja, ja löytäneet ratkaisujen hyviä ja huonoja puolia.

Tässä kohtaa on hyvä pysähtyä Niiniluodon (1984, s.19-32) esimerkin perusteella pohtimaan tieteen ja arkiajattelun eroja. Arkiajattelu on monesti puutteellista tai virheellistä, kuten Wartofsky (1968, s. 63-65) on todennut, mutta arkiajattelusta on mahdollista siirtyä kohti tieteellistä ajattelua. Niiniluodon (1984, s. 24) mukaisesti tieteen yleisiä piirteitä ovat:

* objektiivisuus
* kriittisyys
* autonomisuus
* edistyvyys.

Kun otetaan huomioon nämä tieteellisen toiminnan yleiset piirteet ja vaatimukset, on nämä huomioitava tässä tutkimuksessa. Jos tämän tutkimuksen tuloksena laadittu tarkastelukehikko sisältää osia, joita ei ole aiemmin kriittisesti arvioitu aiemmissa tutkimuksissa, on tämä tuotava

selkeästi esille. Tällöin tieteen periaatteiden mukaisesti muiden tutkimusten tekijät voivat arvioida kriittisesti ja itsenäisesti muissa tutkimuksissa näitä esiteltyjä malleja ja edistää laaditun tarkastelukehikon kehittymistä.

Edellä olen esittänyt tutkimusongelman, jonka jälkeen on päätettävä tutkimuksen metodit. Silverman (2000, s. 1-12) toteaa, että tutkimusongelmaa on lähestyttävä tutkimusongelmaan sopivalla menetelmällä, eikä etukäteen määrätyllä aina käytettävällä yksittäisellä menetelmällä. Mingers (2001) esittelee monen tutkimusmenetelmän käyttöä tutkimuksessa, jolloin tutkimusongelmaa voi lähestyä monella erilaisella lähestymistavalla. Miten siis rakentaa tutkimusmenetelmä, jonka avulla voi lähestyä ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhdetta, kun otetaan huomioon kyseisen liiketoimintasuhteen kuuluvan vaikeasti hahmotettavaan sosiaaliseen maailmaan?

Tämän tutkimuksen kannalta oleellista on, että erilaiset toimijat ovat laatineet erilaista kirjallista materiaalia omista kokemuksistaan. Näissä kirjallisissa lähteissä on esitetty osia, joiden avulla voi rakentaa tutkimuksen tavoitteen mukaisesti teoreettisen tarkastelukehikon. Näissä lähteissä tutkimuskohdetta on lähestytty hyvin monenlaisilla metodeilla, joten tuloksetkin ovat hyvin vaihtelevia.

SL 48.4: Väliversio (22.11.2001) – vielä ohjelmistotuotannosta

1. JOHDANTO

Lukijan kannustaminen lukemaan jotain tutkimusta on haasteellista. Kaikilla lukijoilla on erilainen tausta, ja kirjoittaja ei voi koskaan tietää kaikkien lukijoiden taustaa täsmällisesti. Miten siis palvella tieteellisesti kiinnostunutta lukijaa ja käytäntöön suuntautunutta lukijaa? Tämän haasteen vuoksi aloitan tämän tutkimustyön raportoinnin kuvitteellisella esimerkillä, jossa on mukana joitain omia käytännön kokemuksia ja osa yleisesti todettuja ongelmia.

Vaikka esimerkki on kuvitteellinen, voidaan tästä esimerkistä pohtia erilaisia käytännön asioita:

1. Mikä on ohjelmistoyrityksen kehittämistarpeen syy?
2. Mitä mahdollisuuksia kehittämistarpeen toteuttajilla on?
3. Millaisen kehittämistavan ohjelmistotuotantoyritys valitsee?

Tällaisia käytännön ongelmia monet ohjelmistotuotantoyritykset joutuvat ratkaisemaan, ja niihin voidaan toki esittää monia käytännön ratkaisuja.

Mutta riittääkö pelkkä käytäntö? Aloittaessani tätä tutkimusta oli yksi käytännön kommentti, että ohjelmistoyrityksen ja toisen organisaation on luotettava toisiinsa. Varmasti näin on, mutta saavutetaanko luottamus käytännössä niin helposti. Kun erilaisia kysymyksiä alkaa tarkastelemaan kriittisesti, huomaa niiden taustalla olevan monia erilaisia hyvinkin teoreettisia asioita.

1.1. Tutkimuskohde

On siis aika aloittaa tutkimuksen tieteellinen osa. Tutkimuskohteen määrittely on kaiken tutkimuksen alku, ja edellä olevasta kuvitteellisesta esimerkistä nostan esille seuraavat kohteet:

* ohjelmistotuotantoyrityksen
* kehittämisorganisaation
* ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteen.

Tutkimuskohteesta on löydettävä mielekäs tutkimusongelma, jota yksittäinen tutkimus käsittelee. Periaatteessa tämä näyttää helpolta tehtävältä, mutta pelkästään tutkimuskohteen määrittely on monessa tutkimuksessa vaikeaa, niin myös tässä tutkimuksessa. Tähän on viitannut Mingers (2001) artikkelissaan, joka käsittelee laajasti erilaisia tietojärjestelmien tutkimusmetodeja. Yleisesti ottaen on tutkimuskohteet voidaan jakaa kolmeen maailmaan:

* materiaalinen maailma (the material world)
* henkilökohtainen maailma (my personal world)
* sosiaalinen maailma (our social worl)

(Mingers 2001, vapaasti suomentaen).

Jos ajatellaan ohjelmistotuotantoyritystä ja kehittämisorganisaatioita, molemmat koostuvat mm. ihmisistä, fyysistä tiloista ja laitteista. Ihmiset, tilat ja laitteet sinänsä kuuluvat materiaaliseen maailmaan. Ihmisten henkilökohtainen ajattelu, tunteet, kokemukset ja uskomukset kuuluvat henkilökohtaiseen maailmaan. Sosiaalisessa maailmassa on ihmisten välinen toiminta kaikessa moninaisuudessaan.

Mihin maailmaan sijoittuu tämän tutkimuksen kohde? Kun tutkimuskohteena on ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhde, on tutkimuskohde sosiaalisessa maailmassa. Erityispiirteenä sosiaalisen maailman tutkimuskohteissa on, että ne ovat erittäin vaikeasti lähestyttävissä, ja niiden varsinainen tutkimuskohde on monesti käsitteellinen. Kriittinen lukija varmasti ihmettelee, miksi tutkimuskohteeksi ei voisi valita materiaalisen maailman kohdetta, jota olisi huomattavasti helpompi lähestyä ja tutkia. Tähän on kiinnittänyt Tuomi (2001) esitellessään erittäin laajasti tulevaisuuden tutkimustarpeita. Tuomen (2001) tutkimuksesta voi todeta lyhyesti, että tietotekniikan mahdollistama muutos on luomassa uudenlaista sosiaalisen maailman järjestystä, jota eri tutkijat kutsuvat eri nimillä. Oleellista tälle tutkimukselle on, että sosiaalisen maailman järjestelmien tutkiminen on erittäin perusteltua.

1.1.1. Ohjelmistotuotantoyritys

Ohjelmistotuotantoyritysten osuus suomalaiselle kilpailukyvylle (Rajala ym. 2001) on todettu merkittäväksi, ja näiden yritysten menestykseen on kiinnitetty erityishuomiota kansallisella tasolla. Perusajatuksena on, että hyvin toimivat ohjelmistotuotantoyritykset mahdollistavat muidenkin alojen kasvua niiden soveltaessa ohjelmistoja omilla toimialoilla (TEKES, 1996 s.33-34).

Mutta ohjelmistotuotanto teollisuudenalana on perinteisestä teollisuudesta monella tavalla poikkeava, kuten Rajala ym. (2001, s. 21-25) toteavat:

1. Ohjelmistotuote ei ole fyysinen kokonaisuus, vaan informaatiotuote.
2. Ohjelmistotuote on vaikea tuottaa, mutta helppo kopioida.
3. Ohjelmistotuotteen valmistaminen on sosiaalinen oppimisprosessi.

Tässä tutkimuksessa keskityn ohjelmistotuotantoyrityksiin, jolloin ne on rajattava muista organisaatiomuodoista. Yritystoiminnan erityispiirre on, että yritystoiminnalla on asiakkaita, jotka voivat valita erilaisista vaihtoehdoista. Tällöin tästä tutkimuksesta rajautuvat pois ohjelmistotuotannon organisaatiot, jotka eivät ole kilpailutilanteessa verrattuna muihin ohjelmistotuotanto-organisaatioihin.

1.1.2. Kehittämisorganisaatio

Kun tutkimuskohteen osana on ihmisten muodostama organisaatio ollaan jälleen sosiaalisessa maailmassa, koska organisaatiota ei varsinaisesti voi nähdä, mutta se on siitä huolimatta olemassa.

Jos tarkastellaan kehittämisorganisaatiota, tulee jälleen esille erilaisia erityispiirteitä:

1. Kehittämisorganisaatio muuttaa jollain tavalla yritysten toimintaa.
2. Kehittämisorganisaatio ei osallistu yrityksen päivittäiseen toimintaan.

Kehittämisorganisaatio rajattava yrityksen tukiorganisaatioista, joilla on täysin erilainen tehtävä. Tukiorganisaation tehtävä on osallistua yritysten päivittäiseen toimintaan, ja tukea organisaation päivittäistä toimintaa.

Edellä totesin, että eräs käytännön kommentti oli luottamus kehittämisorganisaatioon. Kun tätä tarkastellaan kriittisesti (Saunders, 2001), voidaan todeta pelkän luottamuksen olevan riittämätön osatekijä. Ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation välillä on siis jotain syvempää.

1.1.3. Ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhde

Edellä olen kuvannut lyhyesti ohjelmistotuotantoyritystä ja kehittämisorganisaatiota. Kun näiden kahden välillä on liiketoimintasuhde, on tutkimuskohde esiteltynä.

Onko ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation välinen liiketoimintasuhde merkittävä tutkimuskohde? Käytännön toimijoista Suomessa Teknologian kehittämiskeskus TEKES on ollut erittäin aktiivinen, ja on rahoittanut monia tutkimuksia ja selvityksiä (Rajala ym, 2001; Nukari & Forsell 1999, s. 71-72, s. 99-100; Niemelä ym., s. 124-125; Autere, Lamberg & Tarjanne 1999, s. 31-46; Seppänen ym. 1996, s.77-87), joissa todetaan ohjelmistotuotantoyritysten tarvitsevan monenlaista kehittämistä. Edellä lainatun Saundersin ajatukset (2001) ovat osa laajempaa selvitystä, ja tämänkin taustalla on TEKES. Perusajatuksena kaikissa näissä lähteissä on, että ohjelmistotuotantoyritysten kehittämiseen on tarvetta, ja taustalla on hyvin monenlaisia syitä kehittämistarpeille.

Pelkkä kirjattu teksti syistä ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation väliselle liiketoimintasuhteelle ei tarkoita, että kyseinen liiketoimintasuhde olisi helppo toteuttaa. Kun tarkastelee kriittisesti TEKESin rahoittamien tutkimusten ja selvitysten raportteja, on perushavaintona, että ohjelmistotuotantoyritysten on luotava liiketoimintasuhteita hyvinkin erilaisten kehittämisorganisaatioiden kanssa. Tästä on seurauksena, että ennestään tuntemattomat organisaatiot kohtaavat, mutta tämän liiketoimintasuhteen määrittely on hyvin vaihtelevaa. Voiko tällaisessa tilanteessa sanoa, että pelkkä luottamus riittäisi, jos edes peruskäsitteistä ei ole selvyyttä?

1.2. Tutkimusongelma

Edellä olen kuvannut lyhyesti, kuinka tutkimuskohteena oleva ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation välinen liiketoimintasuhde. Pelkkä tutkimuskohteen määrittely ei kuitenkaan riitä tutkimuksessa, vaan tutkimuskohteesta on löydettävä joitain mielekkäitä tutkimusongelmia.

Tämän tutkimuksen ensimmäinen tutkimusongelma on hyvin käsitteellinen. Edellä olen kuvannut, kuinka erilaisissa selvityksissä ja tutkimuksissa ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation välinen liiketoimintasuhde on määritelty suhteellisen vapaasti. Tämän vuoksi tämän tutkimuksen ensimmäinen tutkimusongelma on seuraava:

Tutkimusongelma 1:
Ohjelmistotuotantoyrityksen, kehittämisorganisaation ja näiden välisen liiketoimintasuhteen käsitteellinen määrittely.

Varoittava esimerkki käsitteen huolimattomasta käytöstä on Abrahamssonin (2001) huomio sitoumus-käsitteen epämääräisestä määrittelystä, vaikka käsitteen epämääräisestä määrittelystä huolimatta käsitettä käytetään monen käytännön toimenpiteen perusasiana. Tämä esimerkki on otettava vakavasti, ja pyrittävä välttämään käsitteen epämääräistä määrittelyä.

Peruskäsitteiden määrittelyn jälkeen voi siirtyä seuraaviin tutkimusongelmiin. Pelkkä liiketoimintasuhteen määrittely ei vielä riitä, että kyseinen liiketoimintasuhde voisi onnistua. Tämän perusteella esitän seuraavat tutkimusongelmat:

> Tutkimusongelma 2:
> Mitkä ovat ohjelmistotuotantoyrityksen ja tuki- ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteen aloittamisen edellytykset?
>
> Tutkimusongelma 3:
> Mitkä ovat ohjelmistotuotantoyrityksen ja tuki- ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteen jatkumisen edellytykset?
>
> Tutkimusongelma 4:
> Mitkä ovat ohjelmistotuotantoyrityksen ja tuki- ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteen aloittamisen ja jatkumisen esteet?

Tutkimuksen tuloksena on teoreettinen tarkastelukehikko, jonka avulla voi tarkastella ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhdetta aloittamisesta alkaen. Tutkimuksen tulokset voivat olla joko positiivisia tai normatiivisia. Normatiivisien tuloksien perusteella voidaan esittää selkeitä toimintasuosituksia, mutta tämän tutkimuksen tavoite ei ole tuottaa normatiivisia tuloksia. Positiivisilla tuloksilla tarkoitetaan jonkin asian edellytyksiä, joilla asia voisi toteutua. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tarkastelukehikko, jonka avulla sekä ohjelmistotuotantoyritys että kehittämisorganisaatio voivat tarkastella mahdollisen liiketoimintasuhteensa edellytyksiä ja mahdollisuuksia.

1.2. Tutkimuksen menetelmät ja aineisto

Käytännössä monet erilaiset toimijat työskentelevät liiketoimintasuhteen ongelmien parissa. Osaa näistä toimijoista voidaan kutsua tieteen edustajiksi, mutta monella muulla toimijallakin on kokemuksia liiketoimintasuhteen ongelmista. Kenen väittämät ovat oikeassa, ja kenen kokemuksia voidaan arvioida? Tässä tutkimuksessa peruslähtökohtana on, että erilaisten toimijoiden käsitykset liiketoimintasuhteista ovat arvokkaita.

Tämän tutkimuksen kannalta merkittävää on, että erilaiset toimijat ovat esittäneet erilaisia näkemyksiä ja keränneet kokemuksia liiketoimintasuhteesta. Käytännön toimijoiden esittämät mallit ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhteesta ovat monesti ensimmäinen esitetty ratkaisu ongelmaan. Toisaalta tieteellisen tutkimuksen edustajat ovat arvioineet monella tavalla tehtyjä ratkaisuja, ja löytäneet ratkaisujen hyviä ja huonoja puolia.

Tässä kohtaa on hyvä pysähtyä Niiniluodon (1984, s.19-32) esimerkin perusteella pohtimaan tieteen ja arkiajattelun eroja. Arkiajattelu on monesti puutteellista tai virheellistä, kuten Wartofsky (1968, s. 63-65) on todennut, mutta arkiajattelusta on mahdollista siirtyä kohti tieteellistä ajattelua.

Niiniluodon (1984, s. 24) mukaisesti tieteen yleisiä piirteitä ovat: objektiivisuus, kriittisyys, autonomisuus ja edistyvyys.

Kun otetaan huomioon nämä tieteellisen toiminnan yleiset piirteet ja vaatimukset, on nämä huomioitava tässä tutkimuksessa. Jos tämän tutkimuksen tuloksena laadittu tarkastelukehikko sisältää osia, joita ei ole aiemmin kriittisesti arvioitu aiemmissa tutkimuksissa, on tämä tuotava selkeästi esille. Tällöin tieteen periaatteiden mukaisesti muiden tutkimusten tekijät voivat arvioida kriittisesti ja itsenäisesti muissa tutkimuksissa näitä esiteltyjä malleja ja edistää laaditun tarkastelukehikon kehittymistä.

Edellä olen esittänyt tutkimusongelman, jonka jälkeen on päätettävä tutkimuksen metodit. Silverman (2000, s. 1-12) toteaa, että tutkimusongelmaa on lähestyttävä tutkimusongelmaan sopivalla menetelmällä, eikä etukäteen määrätyllä aina käytettävällä yksittäisellä menetelmällä. Mingers (2001) esittelee monen tutkimusmenetelmän käyttöä tutkimuksessa, jolloin tutkimusongelmaa voi lähestyä monella erilaisella lähestymistavalla. Miten siis rakentaa tutkimusmenetelmä, jonka avulla voi lähestyä ohjelmistotuotantoyrityksen ja kehittämisorganisaation liiketoimintasuhdetta, kun otetaan huomioon kyseisen liiketoimintasuhteen kuuluvan vaikeasti hahmotettavaan sosiaaliseen maailmaan?

Tutkimusongelmassa 1 on käytettävä jotain menetelmää käsitteiden kuvaamiseen. Kun tutkimuskohdetta tarkastelee tarkemmin, on liiketoimintasuhteen sisällä monia erilaisia käsitteitä. Miten kuvata tällainen kokonaisuus selkeästi? Tietojenkäsittelyopin tutkimuksessa on kehitelty hyvin monenlaisia menetelmiä käsitteiden mallintamiseen, joten tämä tutkimus voi tukeutua olemassa oleviin kuvausmenetelmiin. Tähän tutkimukseen käytän graafista CONCEPT D/D -käsitteenkuvauskieltä (Kangassalo, 1993), joka on kehitetty erityisesti käsitteiden mallintamiseen.

Tämän tutkimuksen kannalta oleellista on, että erilaiset toimijat ovat laatineet erilaista kirjallista materiaalia omista kokemuksistaan. Näissä kirjallisissa lähteissä on esitetty osia, joiden avulla voi rakentaa tutkimuksen tavoitteen mukaisesti teoreettisen tarkastelukehikon. Näissä lähteissä tutkimuskohdetta on lähestytty hyvin monenlaisilla metodeilla. Käsitteiden selventämisen kannalta tämä asettaa haasteita, koska eri tutkimuksissa samasta ilmiöstä voidaan käyttää eri nimiä, ja vastaavasti samoilla nimillä voidaan tarkoittaa samaa asiaa.

SL 48.5: Väliversio (3.4.2002) – toimintakokonaisuuksien toimintasuhteista

Pääotsikko
Toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde tiedonhallinnan näkökulmasta

2. Johdanto

Yritysten ja yliopistojen välinen yhteistyö on liian vähäistä (TEKES 1996, s. 9). Näin rajusti todetaan suomalaista ja eurooppalaista teknologiatoimintaa koskevassa arviossa. Eräänä suomalaisena teknologiastrategian painopisteenä on yritysten, tutkimuslaitosten ja yliopistojen välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen. Kun tältä pohjalta tarkastelee esimerkin vuoksi Elorannan (2002) suosituksia kuusi vuotta myöhemmin, on suositusten päälinja edelleen samansuuntainen: yritysten on lisättävä yhteistyötään asiakkaiden kanssa.

Edellä olevia suosituksia on suomalaisessa yhteydessä noudatettu monella tavalla, ja monet suomalaiset organisaatiot ovat lähteneet kokeilemaan ja tekemään yhteistyötä suomalaisten ja

ulkomaalaisten organisaatioiden kanssa. Tässä työssä en lähde tarkemmin esittelemään näitä yhteistyöhankkeita. Seuraus tästä kaikesta on, että hyvin erilaiset organisaatiot ovat kohdanneet, ja joitain kokemuksia on mahdollisesti dokumentoitu.

2.1. Toimintakokonaisuuden käsitteestä

Edellä olemme todenneet erilaisten organisaatioiden yhteistyötarpeen. Tässä työssä emme kuitenkaan käytä organisaation käsitettä, vaan täsmällisempää toimintakokonaisuuden käsitettä. Jahnukainen (1970) on määritellyt toimintakokonaisuuden seuraavasti:

> Toimintakokonaisuus on yhteen kuuluvien toimintojen sekä näiden edellyttämien ihmisten, koneiden ja / tai muiden apuvälineiden joukko, joka tarvitaan tiettyjen toistuvasti esiintyvien tehtävien suorittamiseksi (Jahnukainen 1970).

Yleensä organisaatiolla tarkoitetaan nimenomaan ihmisten järjestäytymistä, jolloin voimme todeta toimintakokonaisuuden käsitteen olevan laajempi ja kattavampi.

2.2. Toimintakokonaisuuden välinen toimintasuhde

Aiemmin totesimme, että erilaisia organisaatioita on kannustettu yhteistyöhön keskenään. Tässä työssä emme lähde arvottamaan erilaisia yhteistyön käsitteitä, monesti yhteistyöhön liitetään molemminpuolinen vapaaehtoinen toiminta. On monia yhteistoiminnan muotoja, joihin ei kuulu vapaaehtoisuutta, mutta tästä huolimatta organisaatioilla on yhteistoimintaa. Liiketoimintaa käsittelevässä kirjallisuudessa keskustellaan monesti liiketoimintasuhteesta (business relationship). Tässä työssä keskistymme tarkasti ottaen toimintakokonaisuuksien väliseen toimintaan, jonka määrittelemme toimintasuhteeksi.

Näin olemme saaneet määriteltyä tämän työn kohteen: toimintakokonaisuuden välinen toimintasuhde.

Yhdellä toimintakokonaisuudella voi olla monia toimintasuhteita eri toimintakokonaisuuksiin, joten kuva on yksinkertaistus. Seuraavassa kuvassa on monimutkaisempi tilanne, joka vastaa paremmin reaalimaailman monimutkaisuutta.

2.3. Tiedonhallinnan näkökulma

Toimintakokonaisuuksien välistä toimintasuhdetta voisi lähestyä monella tavalla. Tässä työssä keskitymme tiedonhallintaan, ja jätämme muut näkökulmat vähemmälle huomiolle. Valitusta näkökulmasta oleellisia ovat seuraavat kysymykset:

1. Mitä on tieto toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa?
2. Miten toimintakokonaisuuksien välistä tietoa voi hallita?

Esitetyt kysymykset voivat vaikuttaa ensilukemalta yksinkertaisilta. Jos tilanne olisi oikeasti niin yksinkertainen, niin esimerkiksi Knowledge Management -keskustelu olisi omalta osaltaan turhaa (esim. Wiig 1994, Mertins 2001).

2.4. Tutkimusmenetelmistä

Samaa ongelmaa voi ratkaista monella eri menetelmällä. Tässä työssä käytämme teoreettis-käsitteellisen tutkimuksen menetelmiä (Järvinen & Järvinen 2001, s. 15-35), ja vielä tarkemmin induktiivista otetta yleistämään aiempia tutkimuksia. Valitulla lähestymistavalla on omat perusteensa. Ensinnäkin tiedonhallintaa on jo tutkittu monesta näkökulmasta aiemmin, joten

yleistävällä otteella voi laatia näistä yhteenvedon. Toisekseen tällä hetkellä toimintakokonaisuuksien välisen toimintasuhteen tiedonhallintaan on laadittu monenlaisia apuvälineitä, joten niiden kehittäminen uudelleen ei ole perusteltua. Pikemminkin on perusteltua kysyä, mitä tiedonhallinta on toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa, kuin miten tiedonhallintaa toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa nykyään tehdään. Ilman kokonaiskäsitystä voi olla vaikea suorittaa kyseistä tehtävää, ja juuttua nykyisiin ratkaisuihin.

SL 48.6: Väliversio (3.4.2002) – tiedonhallinta kahden toimintakokonaisuuden välillä

Pääotsikko
Toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde tiedon hallittavuuden kannalta

Alaotsikko:
tapaustutkimus kansainvälisten ja paikallisten tietojärjestelmien integroinnista toimintasuhteiden välisen tiedon hallittavuuden apuvälineiksi

Tässä vaiheessa pohdittavaa:

1. tutkimuskohde selvä?
2. tutkimuskysymys selvä?
3. menetelmä selvä?
4. valittu näkökulma selvä?

2. Johdanto

Yritysten ja yliopistojen välinen yhteistyö on liian vähäistä (TEKES 1996, s. 9). Näin rajusti todetaan suomalaista ja eurooppalaista teknologiatoimintaa koskevassa arviossa. Eräänä suomalaisena teknologiastrategian painopisteenä on yritysten, tutkimuslaitosten ja yliopistojen välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen. Kun tältä pohjalta tarkastelee esimerkin vuoksi Elorannan (2002) suosituksia kuusi vuotta myöhemmin, on suositusten päälinja edelleen samansuuntainen: yritysten on lisättävä yhteistyötään asiakkaiden kanssa.

Edellä olevia suosituksia on suomalaisessa yhteydessä noudatettu monella tavalla, ja monet suomalaiset organisaatiot ovat lähteneet kokeilemaan ja tekemään yhteistyötä suomalaisten ja ulkomaalaisten organisaatioiden kanssa. Tässä työssä en lähde tarkemmin esittelemään näitä yhteistyöhankkeita. Seuraus tästä kaikesta on, että hyvin erilaiset organisaatiot ovat kohdanneet.

Käytännön elämästä yksi pintapuolisesti, ja osittain markkinahenkisesti, dokumentoitu toimintasuhteen tiedon hallittavuuden ongelmista ja ratkaisuyrityksistä on Lehtisen (2002) artikkeli. Kriittisesti tarkastellen esitellyssä toimintasuhteessa molemmat osapuolet ovat tehneet isoja investointeja tiedon ja informaation hallintaan ja käyttöön. Vastaavalla tavalla moni muu toimintakokonaisuus on saman haasteen edessä: miten hallinta järjestelmällisesti toimintasuhteessa tarvittavaa tietoa?

2.1. Toimintakokonaisuuden käsitteestä

Edellä olemme todenneet erilaisten organisaatioiden yhteistyötarpeen. Tässä työssä emme kuitenkaan käytä organisaation käsitettä, vaan täsmällisempää toimintakokonaisuuden käsitettä.

Jahnukainen (1970) on määritellyt toimintakokonaisuuden seuraavasti:

> Toimintakokonaisuus on yhteen kuuluvien toimintojen sekä näiden edellyttämien ihmisten, koneiden ja / tai muiden apuvälineiden joukko, joka tarvitaan tiettyjen toistuvasti esiintyvien tehtävien suorittamiseksi (Jahnukainen 1970, s. 14).

Yleensä organisaatiolla tarkoitetaan nimenomaan ihmisten järjestäytymistä, jolloin voimme todeta toimintakokonaisuuden käsitteen olevan laajempi ja kattavampi.

2.2. Toimintakokonaisuuden välinen toimintasuhde

Aiemmin totesimme, että erilaisia organisaatioita on kannustettu yhteistyöhön keskenään. Tässä työssä emme lähde arvottamaan erilaisia yhteistyön käsitteitä, monesti yhteistyöhön liitetään molemminpuolinen vapaaehtoinen toiminta. On monia yhteistoiminnan muotoja, joihin ei kuulu vapaaehtoisuutta, mutta tästä huolimatta organisaatioilla on yhteistoimintaa. Liiketoimintaa käsittelevässä kirjallisuudessa keskustellaan monesti liiketoimintasuhteesta (business relationship). Tässä työssä keskistymme tarkasti ottaen toimintakokonaisuuksien väliseen toimintaan, jonka määrittelemme toimintasuhteeksi.

Näin olemme saaneet määriteltyä tämän työn kohteen: toimintakokonaisuuden välinen toimintasuhde.

Yhdellä toimintakokonaisuudella voi olla monia toimintasuhteita eri toimintakokonaisuuksiin, joten kuva on yksinkertaistus.

2.3. Tiedon hallittavuus näkökulmana

Toimintakokonaisuuksien välistä toimintasuhdetta voisi lähestyä monella tavalla. Tässä työssä keskitymme tiedon hallittavuuteen, ja jätämme muut näkökulmat vähemmälle huomiolle. Valitusta näkökulmasta oleellisia ovat seuraavat kysymykset:

1. Mitä on tieto toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa?
2. Miten toimintakokonaisuuksien välisen toimintasuhteen tietoa voi hallita?

Esitetyt kysymykset voivat vaikuttaa ensilukemalta yksinkertaisilta. Jos tilanne olisi oikeasti niin yksinkertainen, niin esimerkiksi Knowledge Management -keskustelu olisi omalta osaltaan turhaa (esim. Wiig 1994, Mertins ym. 2001). Kun kuitenkin tarkastelee kriittisesti Knowledge Management -keskustelu esimerkkejä (esim. Mertins ym. 2001), on keskustelu painottunut erittäin voimakkaasti liiketoimintaprosesseihin, esim. käsitteet ”core process” ja ”value added business process”. Perushaaste on, että kaikki huomio keskittyy tällöin Jahnukaisen (1970) määritelmän mukaisesti vain tiettyihin toistuvasti esiintyviin tehtäviin. Kriittisesti tarkastellen monet prosessit käsittävät toimintakokonaisuuksia, ja näiden prosessien ilmentymät ovat vain yksi osa toimintakokonaisuuksien välistä toimintasuhdetta.

Toisaalta prosessiajattelussa on paljon voimaa, ja prosessiajattelun syvällinen toteuttaminen vaatii paljon ponnisteluja käytännön reaalimaailmassa. Hyvä esimerkki prosessiajattelusta ja sen toteuttamisen haasteista on kokoomateos (Jahnukainen & Vepsäläinen, toim. 1998). Tälle työlle oleellista on yleishavainto, että jonkin asian johtamiseksi tai hallitsemiseksi pitää olla monia edellytyksiä kunnossa.

Prosesseja tiedon kannalta ajattelevassa Knowledge Management -ajattelussa tulee vastaan toimintakokonaisuuden välisen toimintasuhteen hallittavuus. Kun toimintasuhteen sisältämiä prosesseja edeltää monia toimenpiteitä, joissa tarvitaan tietoa, ei pelkkä prosessi riitä tiedon

hallittavuuden perustaksi. Eli jonkinlaiset edellytykset on oltava tiedon hallittavuuden perustaksi.

Valittuna näkökulmana tiedon hallittavuus rajaa kohdetta tehokkaasti, jolloin ei ole tarvetta ratkaista kaikkia toimintakokonaisuuden tarvitseman tiedon ongelmia. Lisäksi keskittyminen tiedon hallittavuuteen on keskittymistä nimenomaan edellytyksiin, ei varsinaiseen johtamiseen tai varsinaisiin toimenpiteisiin. Tarkasti ottaen valitulla näkökulmalla voimme esittää seuraavat tarkennetut tutkimuskysymykset:

1. Mikä on toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde?
2. Mitä on tieto toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa?
3. Millaisia edellytyksiä kansainvälisten ja paikallisten tietojärjestelmien integroitu kokonaisuus tuo toimintasuhteiden välisen tiedon hallittavuuteen?

2.4. Tutkimusmenetelmistä

Samaa ongelmaa voi ratkaista monella eri menetelmällä. Tässä työssä käytämme tapaustutkimuksen menetelmiä (Järvinen ja Järvinen 2000, s. 78-85). Tutkimuksessa perehdymme tapaustutkimuksena yhden toimintakokonaisuuden tietojärjestelmiin paikallisella ja kansainvälisellä tasolla, ja erityisesti näistä järjestelmistä integroituun kokonaisuuteen, jolla talletetaan, käsitellään ja jaetaan informaatiota kyseisen toimintakokonaisuuden ja muiden toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa.

Niiniluoto (1980, s.18-24) kuvaa yleisellä tasolla, mitä on tieteellinen tutkimus. Tässä kohtaa oleellista on pohtia, mitä tutkimusmenetelmä (metodi), koska menetelmällisistä kysymyksistä käydään tieteen ankarimpia kiistoja. Itse asiassa kiistely menetelmistä on yhtä vanha kuin tiede itse ja silti aina yhtä ajankohtainen, mistä hyvä esimerkki on Boudreaun ym. (2001) suositukset. Suositteluna on, että valitun menetelmän perustelu on jokaisen tutkimuksen oleellinen kohta. Tältä pohjalta myös valittu tapaustutkimuksen menetelmä on perusteltava.

Tapaustutkimuksen perusperiaate on tarkastella yhtä tapausta tai useita tapauksia, ja kerätä hyvin erityyppistä aineistoa tapauksista. Järvinen ja Järvinen (2000, s. 78) toteavat tapaustutkimuksessa olevan kolme pääasiallista otetta:

1. kuvaileva ote
2. teoriaa testaava ote
3. teoriaa luova ote.

Tässä tutkimuksessa valitsemme pääasiallisesti teoriaa testaavan otteen, ja kuvailemme jonkin verran tutkimuskohdetta.

Mingers (2001) toteaa omassa artikkelissaan, että tietojärjestelmien tutkimuksen osalta on perusteltua käyttää useita tutkimusmenetelmiä. Mingers (2001) käyttää tässä yhteydessä jo vanhaa jakoa kolmeen maailmaan, jotka ovat:

1. materiaalinen maailma
2. henkilökohtainen maailma
3. sosiaalinen maailma.

Kun tietojärjestelmiä tarkastelee kaikista näkökulmista, on tietojärjestelmä eri tavalla hahmotettavissa. Näin ajatellen yksittäisen toimintakokonaisuuden tietojärjestelmien tarkastelu eri näkökulmista yhdessä tapaustutkimuksessa tuottaa hyvin erityyppistä aineistoa. Ongelma Mingersin (2001) esittämässä lähestymistavassa on kaikkien erilaisten tutkimusmenetelmien hallinta yhdessä tutkimuksessa. Tämän hallittavuuden ongelman vuoksi yleensä yhdessä tutkimuksessa käytetään vain yhtä menetelmää.

Mingersin (2001) esittämä ajatus monesta tutkimusmetodista samassa tutkimuksessa on houkutteleva, ja avaa monia mielenkiintoisia näkökulmia. Ongelmana on, että metodien oikeiden yhdistelmien tekeminen on haasteellista. Tämän vuoksi tutustumme lyhyesti jo tehtyyn tutkimukseen, jossa on käytetty monia metodeja samassa tutkimuksessa. Montealegre ja Keal (2000) ovat tehneet tutkimusta nimenomaan monella metodilla, ja heidän artikkelinsa metodinen osuus antaa arvokkaita huomioita tälle tutkimukselle.

Montealegre ja Keal (2000) ovat käyttäneet omassa tutkimuksessaan seuraavia metodeja:

1. julkisen aineiston kerääminen
2. organisaation sisäisen dokumentaation kerääminen
3. arkistoidun aineiston kerääminen
4. havainnointi tutkimuskohteessa
5. haastattelut
6. lisähaastattelut
7. aineistotietokanta
8. tapahtumaketjun listaus.

Tapahtumaketjun listaus on ollut keskeinen menetelmä (Montealegre ja Keal 2000), jonka avulla muiden menetelmien tuottamaa aineistoa on verrattu ja tarkasteltu. Tällöin tarkastelussa oleellista on ollut oikea aikajärjestys, minkä jälkeen kaikki uusi aineisto havainnoinneilla, haastatteluilla ja päättelyllä on liitetty kokonaisuuteen. Lisäksi tällä tavalla ristiriitainen aineisto on saatu selvemmäksi.

Montealegre ja Keal (2000) käyttämä monien menetelmien kokoelma on jo testattu, joten myös me käytämme tässä tutkimuksessa samaa lähestymistapaa. Boudreaun ym. (2001) suositusten mukaisesti käytämme jo kerran kokeiltua ja testattua metodia, emmekä ryhdy Mingersin (2001) esittämällä tavalla rakentamaan itse täysin uutta metodien kokoelmaa tähän tutkimukseen.

SL 48.7: Taas väliversio (23.6.2002) – edelleen tiedonhallintaa

Pääotsikko
Toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde tiedon hallittavuuden kannalta

Alaotsikko:
tapaustutkimus kansainvälisten ja paikallisten tietojärjestelmien integroinnista toimintasuhteiden välisen tiedon hallittavuuden apuvälineiksi

Tässä vaiheessa pohdittavaa:

1. tutkimuskohde selvä?
2. tutkimuskysymys selvä?
3. menetelmä selvä?
4. valittu näkökulma selvä?

2. Johdanto

Yritysten ja yliopistojen välinen yhteistyö on liian vähäistä (TEKES 1996, s. 9). Näin rajusti todetaan suomalaista ja eurooppalaista teknologiatoimintaa koskevassa arviossa. Eräänä suomalaisena teknologiastrategian painopisteenä on yritysten, tutkimuslaitosten ja yliopistojen välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen. Kun tältä pohjalta tarkastelee esimerkin vuoksi Elorannan (2002) suosituksia kuusi vuotta myöhemmin, on suositusten päälinja edelleen

samansuuntainen: yritysten on lisättävä yhteistyötään asiakkaiden kanssa.

Edellä olevia suosituksia on suomalaisessa yhteydessä noudatettu monella tavalla, ja monet suomalaiset organisaatiot ovat lähteneet kokeilemaan ja tekemään yhteistyötä suomalaisten ja ulkomaalaisten organisaatioiden kanssa. Tässä työssä en lähde tarkemmin esittelemään näitä yhteistyöhankkeita. Seuraus tästä kaikesta on, että hyvin erilaiset organisaatiot ovat kohdanneet.

Käytännön elämästä yksi pintapuolisesti, ja osittain markkinahenkisesti, dokumentoitu toimintasuhteen tiedon hallittavuuden ongelmista ja ratkaisuyrityksistä on Lehtisen (2002) artikkeli. Kriittisesti tarkastellen esitellyssä toimintasuhteessa molemmat osapuolet ovat tehneet isoja investointeja tiedon ja informaation hallintaan ja käyttöön. Vastaavalla tavalla moni muu toimintakokonaisuus on saman haasteen edessä: miten hallinta järjestelmällisesti toimintasuhteessa tarvittavaa tietoa?

2.3. Tiedon hallittavuus näkökulmana

Toimintakokonaisuuksien välistä toimintasuhdetta voisi lähestyä monella tavalla. Tässä työssä keskitymme tiedon hallittavuuteen, ja jätämme muut näkökulmat vähemmälle huomiolle. Valitusta näkökulmasta oleellisia ovat seuraavat kysymykset:

1. Mitä on tieto toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa?
2. Miten toimintakokonaisuuksien välisen toimintasuhteen tietoa voi hallita?

Esitetyt kysymykset voivat vaikuttaa ensilukemalta yksinkertaisilta. Jos tilanne olisi oikeasti niin yksinkertainen, niin esimerkiksi Knowledge Management -keskustelu olisi omalta osaltaan turhaa (esim. Wiig 1994, Mertins ym. 2001). Kun kuitenkin tarkastelee kriittisesti Knowledge Management -keskustelu esimerkkejä (esim. Mertins ym. 2001), on keskustelu painottunut erittäin voimakkaasti liiketoimintaprosesseihin, esim. käsitteen core process, value added business process. Perushaaste on, että kaikki huomio keskittyy tällöin Jahnukaisen (1970) määritelmän mukaisesti vain tiettyihin toistuvasti esiintyviin tehtäviin. Kriittisesti tarkastellen monet prosessit käsittävät toimintakokonaisuuksia, ja näiden prosessien ilmentymät ovat vain yksi osa toimintakokonaisuuksien välistä toimintasuhdetta.

Toisaalta prosessiajattelussa on paljon voimaa, ja prosessiajattelun syvällinen toteuttaminen vaatii paljon ponnisteluja käytännön reaalimaailmassa. Hyvä esimerkki prosessiajattelusta ja sen toteuttamisen haasteista on kokoomateos (Jahnukainen ja Vepsäläinen, toim. 1998). Tälle työlle oleellista on yleishavainto, että jonkin asian johtamiseksi tai hallitsemiseksi pitää olla monia edellytyksiä kunnossa.

Prosesseja tiedon kannalta ajattelevassa Knowledge Management -ajattelussa tulee vastaan toimintakokonaisuuden välisen toimintasuhteen hallittavuus. Kun toimintasuhteen sisältämiä prosesseja edeltää monia toimenpiteitä, joissa tarvitaan tietoa, ei pelkkä prosessi riitä tiedon hallittavuuden perustaksi. Eli jonkinlaiset edellytykset on oltava tiedon hallittavuuden perustaksi.

Valittuna näkökulmana tiedon hallittavuus rajaa kohdetta tehokkaasti, jolloin ei ole tarvetta ratkaista kaikkia toimintakokonaisuuden tarvitseman tiedon ongelmia. Lisäksi keskittyminen tiedon hallittavuuteen on keskittymistä nimenomaan edellytyksiin, ei varsinaiseen johtamiseen tai varsinaisiin toimenpiteisiin. Tarkasti ottaen valitulla näkökulmalla voimme esittää seuraavat tarkennetut tutkimuskysymykset:

1. Mikä on toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde?
2. Mitä on tieto toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa?

3. Millaisia edellytyksiä kansainvälisten ja paikallisten tietojärjestelmien integroitu kokonaisuus tuo toimintasuhteiden välisen tiedon hallittavuuteen?

2.4. Tutkimusmenetelmistä ja tutkimusaineistoista

Samaa ongelmaa voi ratkaista monella eri menetelmällä. Tässä työssä käytämme tapaustutkimuksen menetelmiä (Järvinen ja Järvinen 2000, s. 78-85). Tutkimuksessa perehdymme tapaustutkimuksena yhden toimintakokonaisuuden tietojärjestelmiin paikallisella ja kansainvälisellä tasolla, ja erityisesti näistä järjestelmistä integroituun kokonaisuuteen, jolla talletetaan, käsitellään ja jaetaan informaatiota kyseisen toimintakokonaisuuden ja muiden toimintakokonaisuuksien välisessä toimintasuhteessa.

Niiniluoto (1980, s.18-24) kuvaa yleisellä tasolla, mitä on tieteellinen tutkimus. Tässä kohtaa oleellista on pohtia, mitä tutkimusmenetelmä (metodi), koska menetelmällisistä kysymyksistä käydään tieteen ankarimpia kiistoja. Itse asiassa kiistely menetelmistä on yhtä vanha kuin tiede itse ja silti aina yhtä ajankohtainen, mistä hyvä esimerkki on Boudreaun ym. (2001) suositukset. Suositteluna on, että valitun menetelmän perustelu on jokaisen tutkimuksen oleellinen kohta. Tältä pohjalta myös valittu tapaustutkimuksen menetelmä on perusteltava.

Tapaustutkimuksen perusperiaate on tarkastella yhtä tapausta tai useita tapauksia, ja kerätä hyvin erityyppistä aineistoa tapauksista. Järvinen ja Järvinen (2000, s. 78) toteavat tapaustutkimuksessa olevan kolme pääasiallista otetta:

1. kuvaileva ote
2. teoriaa testaava ote
3. teoriaa luova ote.

Tässä tutkimuksessa valitsemme pääasiallisesti teoriaa testaavan otteen, ja kuvailemme yksittäistä tapausta.

Jokaisella tutkimusmenetelmällä on puolustajansa ja vastustajansa, ja tapaustutkimuksen osalta Yin (1994) on esitellyt perusteluja tapaustutkimuksen käyttöön. Yksittäisen tapauksen tutkimisen osalta Yin (1994, s. 13-14) antaa perusteluja, miksi yksittäisenkin tapauksen tutkiminen perusteellista. Ensinnäkin tapaustutkimus soveltuu, kun tutkimuskohde ja konteksti eivät ole täydellisesti toisistaan eroteltavissa. Toiseksi tapaustutkimus soveltuu tilanteisiin, jossa kohteesta saatavaa informaatiota voi lähestyä monella tavalla, ja saatava informaatio on monessa eri muodossa.

Tältä pohjalta Jahnukaisen (1970) esittämä toimintakokonaisuuden käsite osoittautuu monella tavalla hyväksi pohjaksi tapaustutkimukselle.

> Ovatko toimintakokonaisuuden ihmiset, koneet ja apuvälineet eroteltavissa täydellisesti omiksi erillisiksi kokonaisuuksiksi? Kriittisesti tarkastellen ne muodostavat kokonaisuuden, joka on vaikeasti eroteltavissa.

Kun toimintakokonaisuus muodostuu ihmisistä, koneista, apuvälineistä ja näiden muodostamista toiminnoista, on tämän pohjalta hankittavissa hyvin monenlaista informaatiota monessa muodossa.

Lisäksi Mingers (2001) toteaa omassa artikkelissaan, että tietojärjestelmien tutkimuksen osalta on perusteltua käyttää useita tutkimusmenetelmiä. Mingers (2001) käyttää tässä yhteydessä jo vanhaa jakoa kolmeen maailmaan, jotka ovat:

1. materiaalinen maailma
2. henkilökohtainen maailma
3. sosiaalinen maailma.

Kun tietojärjestelmiä tarkastelee kaikista näkökulmista, on tietojärjestelmä eri tavalla hahmotettavissa. Näin ajatellen yksittäisen toimintakokonaisuuden tietojärjestelmien tarkastelu eri näkökulmista yhdessä tapaustutkimuksessa tuottaa hyvin erityyppistä aineistoa. Ongelma Mingersin (2001) esittämässä lähestymistavassa on kaikkien erilaisten tutkimusmenetelmien hallinta yhdessä tutkimuksessa. Tämän hallittavuuden ongelman vuoksi yleensä yhdessä tutkimuksessa käytetään vain yhtä menetelmää.

Yin (1994, s. 90-99) antaa suosituksia, millä tavalla tapaustutkimuksen aineisto pitäisi kerätä.

> Ensimmäinen periaate on kerätä aineistoa monesta eri lähteestä, jolloin jokaista yksittäistä faktaa tukee moni tutkimusaineiston osa.
>
> Toinen periaate on laatia tutkimustietokanta, jolloin kuka tahansa voisi käydä tutkimustietokannan aineiston läpi uudelleen. Yin (1994, s. 90-99) suosittelee erottelemaan tutkimustietokannan ja tutkimusraportin selkeästi erillisiksi kokonaisuuksiksi, eikä pitämään niitä yhtenä kokonaisuutena.
>
> Kolmas periaate on, että raportin lopputulokseen päästyään lukija voisi käydä tutkimustietokannan aineiston läpi ja päätyä samoihin tuloksiin, eli tutkimuksen todisteluketju on aukoton. Yin (1994, s. 98-99) vertaa tätä oikeustieteellisen todisteluun, jossa jokainen aineistolla varmennettu tosiasia on osa laajempaa kokonaisuutta, joka johtaa tapauksen ratkaisuun.

Edellä olevan perusteella tässä tutkimuksessa lähestymme esitettyä tutkimusongelmaa tapaustutkimuksen menetelmällä, ja yritämme löytää vastauksia tutkimusongelmaan erityisesti yksittäisen tapauksen avulla. Yinin (1994, s. 90-99) antamien suositusten mukainen aineiston kuvailu on liitteessä 1.

3. Toimintakokonaisuuksien välinen toimintasuhde

Jahnukaisen (1970) määritelmä toimintakokonaisuudesta on edelleen hyvä, mutta se jää joiltain osin epätarkaksi. Suuri ero toimintakokonaisuuden käsitteellistämisessä on, käsittääkö toimintakokonaisuuden ulkopuolelta nähtäväksi (white-box) vai ulkopuolelle näkyvien liittymien kautta (black-box). Tässä työssä en lähde enempää osallistumaan tähän keskusteluun, vaan tyydyn Dietzin (1999) esittämiin ajatuksiin, joilla voi tarkastella toimintakokonaisuutta eri tasoilla. Jahnukaisen tavoin myös Dietz (1999) toteaa, että tarkastelemalla eri näkökulmista saadaan erilaisia tuloksia. Dietzin (1999) lähestymistavassa huomionarvoista on systemaattisuus, johon hänen esittämänsä DEMO-metodi perustuu. Oleellisinta tälle työlle on Dietzin (1999) esittämä kolmitasoinen lähestymistapa.

Esitetty tasorakennelma Dietz (1999) on mielenkiintoinen ja vaatii selventämistä. Essential-tasolla tarkastellaan toimenpiteitä, jossa luvataan, tarkastellaan ja pyydetään toimenpiteitä. Informational-tasolla luodaan, kerätään ja esitetään essential-tason vaatimaa informaatiota. Documental-tasolla kerätään, jaetaan, kopioidaan ja tuhotaan dokumentteja, joissa on ollut tietoa essential-tason toimenpiteistä.

Varsinainen toiminta voidaan jakaa näille kolmelle tasolle, mutta oleellisinta on essential-tason toiminta, koska tämän tason vuoksi toimintakokonaisuus, Dietz (1999) puhuu organisaatiosta, toimii. Kun tätä tarkastelee tarkemmin, erottelee Dietz (1999) objektiivisen ja intersubjektiivisen toiminnan. Objektiivinen toiminta tarkoittaa jonkin henkilön toimintaa, jota voidaan tarkastella

etäältä. Esimerkkinä voisi pitää rakennuskohteen rakentajia, jotka ulkopuolisen kannalta näyttävät kävelevän edestakaisin ilman tavoitetta. Kun rakentajilta kävisi kysymässä toiminnan tavoitetta, voisi vastauksena tulla hyvinkin tarkkoja selostuksia: "olen luvannut tehdä toimenpiteen X henkilölle Y ajankohtaan A mennessä". Tällä tavalla tarkastellen intersubjektiiviset toimenpiteet ovat eritasoisia sitoumuksia, joiden tuloksena on objektiivisia toimenpiteitä.

Miten Dietzin (1999) ajatuksen liittyvät toimintakokonaisuuksien välisen tiedon hallintaan? Kun tarkastelemme Dietzin ajatuksia tarkemmin, on niissä oma merkityksensä, koska terävin huomio on essential-tason toimenpiteiden piiloutuminen informational- ja documental-tasojen alle. Monesti erilaiset tekniset ratkaisut vievät huomion pois siitä, mistä todella on kysymys. Edellä oleva esimerkki oli rakennuskohde, jossa on helpommin ymmärrettävissä tiettyjen sitoumusten seuraavan toisiaan: esimerkiksi maaperätutkimus kannattaa tehdä ennen kohteen rakentamista, ei vasta vuosi kohteen rakentamisen jälkeen.

Dietzin (1999) ajatukset ovat arvokkaita, kun tarkastellaan tehtäviä, joissa ei käsitellä konkreettisia esineitä. Tällöin essential-tason ainoana toimintana on tiedon käsittely ja erilaiset henkiset prosessit, mistä on seurauksia informationa- ja documental-tasolle.

Vaikka Dietzin (1999) mallia voi pitää osin puutteellisena, on liitteessä 2 kuvattu tutkimuksen tapaus Dietzin (1999) esittämällä jaolla.

* toimintasuhde: tämän tarkempaa määrittelyä
* esim. liiketoimintasuhde, tätä on vähäsen jo pengottu, esim. Järvelin ja Mittilä
* jonkinlainen tasorakenne tässä vaiheessa on mielessä, eri tasot toimintasuhteessa

SL 48.8: Väliversio (8.12.2002) – kohti yksittäistä tehtävää

Avoimia kysymyksiä seminaarin osanottajille

* ymmärtääkö tästä lukija yhtään mitään?
* perinteiset kysymykset: kohde, menetelmä, aineisto, kysymys selvänä?

Taustaa

Keväällä 2002 tuli vinkkinä, että kannattaa ajatella tapaustutkimusta omasta työstään. Tämän pohjalta keväällä 2002 aloitin rakentamaan tapaustutkimuksen versiota tutkimussuunnitelmasta.

6.-7.8.2002 kesäseminaarissa tapaustutkimuksen tutkimusmetodiin ei ollut kenelläkään suurta huomauttamista. Kesäseminaarissa jaoin paperimuodossa 25.7.2002 laatimani ajatuksen tapaustutkimuksen toteutuksesta, jossa oli kohdat 1-20. Kesäseminaarin palaute oli, että tutkimusaihe kannattaa vielä kerran pohtia uudelleen. Tämä on ollut hyvin tavallinen kommentti seminaareissa, ja itsekin olen tätä joillekin ehdottanut.

7.8.2002 jälkeen olen pohtinut aihetta vapaamuotoisesti eri yhteyksissä. Kun kyseessä on oman työn analysointiin perustuva aihe, on käytännön työssä tullut vastaan monia ajatuksia tai ongelmatilanteita, joita olen pohtinut syksyn 2002 aikana. Kun nykyisessä tehtävässäni (myyntityö) joudun jatkuvasti olemaan yhteyksissä asiakkaaseen, ovat asiakkuuteen liittyvät esitelmät olleet mielenkiintoisia syksyn 2002 aikana.

Varsinaisesta aiheesta

Käytännöllistä taustaa voi kuvata seuraavasti:

* myyntihenkilö on yhteydessä asiakkaaseen
* tilatun palvelun toteutuksen aikana yhteydessä ovat muutkin henkilöt
* tilattavasta palvelusta voidaan keskustella jopa vuosikymmen tai kaksi ennen asiakkaan tilausta
* ennen palvelun tilausta (jopa vuosikymmenen ajan) voi olla yhteydessä useampikin myyntihenkilö.

Yksi vastaus on tietysti, että erilaiset asiakkuudenhallintajärjestelmät (CRM) ovat vastaus tähän ongelmaan. Työssäni käytänkin asiakkuudenhallintajärjestelmää, joten tämä ei ole enää itse ongelma. Vähitellen on huomannut, että tieto asiakkaasta hajautuu eri muotoihin eri paikkoihin. Tämäkään ei sinänsä ole uusi havainto, seminaarissa on luettu artikkeleita tietämyksestä ja tietämyksenhallinnasta.

Lukukauden 2002-2003 aikana pohdin eri yhteydessä laajastikin käsitteellistä mallintamista. Tällöin pohdimme henkilön/henkilöryhmän käsitekaavion esittämistä ulkoisen kuvauksen avulla. Tämäkään ei sinänsä ole mikään uusi ajatus, onhan Tampereella tehty pitkään työtä tämän ympärillä. Esitetyissä kirjoituksissa ja muissa lähteissä on paljon hyviä huomiota, eli pelkkä informaatio tietojärjestelmässä ei tarkoita, että se olisi heti muutettavaksi tiedoksi. Välissä näyttäisi olevan eri lähteiden mukaan käsitteellinen taso, jolla informaatio pystytään muuttamaan tiedoksi. Toisaalta käsitteelliseltä tasolta voidaan laatia ulkoinen esitys, eli ns. käsitekaavio.

Syksyn 2002 aikana asiakaskeskusteluiden ja asiakaskäyntien perusteella olen huomannut, että käytössä olevan asiakkuudenhallintajärjestelmän käsitekaavio (käsitteellinen taso) ei ole täysin riittävä. Tämän vuoksi järjestelmään voi liittää vapaamuotoisia dokumentteja, jolloin kaikki vapaamuotoinen informaatio voidaan tallentaa, joten epämääräisen informaation tallennus ei ole varsinainen ongelma.

Haasteeksi tuleekin seuraava:

miten seuraava myyntihenkilö pystyy oppimaan saman (sisäisen) käsitekaavion ilman ulkoista esitystä käsitekaaviosta?

Helppo perusvastaus tietysti on, että kyseessä on oppimis- ja perehdytysongelma, jolloin kyse on lähinnä käytetyn ajan määrästä.

Kun kysymyksen asettaa toisin, niin sen voi esittää seuraavasti:

mitä kaikkea seuraavan myyntihenkilön on käsitteellisesti (käsitteellinen taso) tiedettävä, ennen kuin hänen edes kannattaa aloittaa käydä läpi asiakkuudenhallintajärjestelmän tallettamaa informaatiota?

Kun ryhdyin purkamaan tätä tarkemmin, päädyin seuraaviin tarkennettuihin kohtiin:

Tutkimuskysymys 1: mitä käsitteellistä tietoa (käsitekaavio) tutkittavana oleva yksittäinen työtehtävä vaatii asiakkuudesta?

Tutkimuskysymys 2: mitä käsitteellistä tietoa (käsitekaavio) tutkittavana olevan yksittäisen työtehtävän tietojärjestelmät sisältävät asiakkuudesta?

Tutkimuskysymys 3: mitä eroa on näillä kahdella tutkimuksen aikana muodostuneella käsitekaaviolla?

Tutkimuskohde: yksittäisen työtehtävän tieto (käsitteellinen taso) asiakkuudesta.
Tutkimusmenetelmä: tapaustutkimus yksittäisestä työtehtävästä ja käsitekaavioiden ulkoisen esityksen laatiminen.

Tutkimusaineisto: yksittäisen työtehtävän tuottama kaikki käsiteltävissä oleva aineisto.
Tutkimustulosten esittäminen: käsitekaavioiden ulkoinen esitys, tapauksen kuvailu ja analysointi.

Eri lähteiden mukaisesti tieto on äärimmäisen vaikeasti lähestyttävissä oleva tutkimuskohde, joten itse tutkimuskohteestakaan ei ole täyttä yksimielisyyttä. Käytännön tehtävissä kuitenkin käytämme tietoa jatkuvasti, vaikka sitä emme aina osaa määritelläkään. Joudun tyytymään johonkin tiedon määritelmään tutkimuksen aikana (artikkelikatsaus tiedossa siis).

Tapaustutkimuksen suuri haaste on perustella tapaustutkimuksen käytön mielekkyys ja yleistettävyys. Tässä vaiheessa näyttäisi siltä, että yksittäisen työtehtävän käsitteellinen sisältö ei ole riippuvainen käytettävästä tietojärjestelmästä. Tällöin mielenkiintoinen kysymys on verrata työtehtävän vaatiman oikean käsitekaavion ulkoista esitystä ja erilaisten tietojärjestelmien käyttämiä käsitekaavioita, ja pohtia näiden erojen yleistä merkittävyyttä. Henkilöiden ja tietojärjestelmien käsitekaavioiden erojen ja yhtäläisyyksien pohtiminen yhdessäkin tapauksessa voi tuoda esille mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita tehtäväksi muilla tutkimusmenetelmillä.

SL 48.9: Lähemmäksi hyväksyttyä aihetta (9.3.2003)

2. Johdanto

2.1. Vaatimustenhallinnan aihepiirin esittely

Vaatimustenhallinta (engl. Requirements Engineering) on tämän tutkimuksen keskeinen käsite, joten sen määrittely on tehtävä hyvin. Pohl (1997) tekee melko kattavan kuvauksen vaatimustenhallinnan määrittelyistä ja määrittelyiden ongelmista, ja eri vaiheiden jälkeen toteaa vaatimustenhallinnassa olevan seuraavat tehtävät:

* vaatimuksien etsiminen (elicitation)
* vaatimuksista neuvottelu (negotiation)
* vaatimuksien määrittely/dokumentointi (specification & documentation)
* vaatimuksien vahvistaminen/todentaminen (validation & verification).

Käytännön työssä ja tutkimustulosten vahvistamina vaatimustenhallinta on todettu vaikeaksi toiminnaksi, joka on vielä kaiken lisäksi sisäisesti hajanainen, kuten Pohl (1997) toteaa.

Pohlin (1997) tekemä esitys soveltuisi varmasti monenlaisten systeemien rakentamiseen, mutta vastaavalla tavalla keskitymme tässä työssä pelkästään tietojärjestelmien vaatimustenhallintaan, ja jätämme muut järjestelmät tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Pohl (1997) toteaa vaatimuksen olevan tuloksen vaatimuksienhallinnasta, ja vaatimus kuvaa mitä systeemin pitää tehdä: Tähän samaan ovat päätyneet myös Sawyer ja Kotonya (2001). Kun otetaan vielä huomioon Jahnukaisen (1970), Hautamäen (1986) ja Pohlin (1997) huomiot tarkastelukulmasta, niin voidaan todeta vaatimuksen kuvaavan mitä systeemin on tehtävä jostain tarkastelukulmasta nähtynä.

Mutta miksi vaatimus on niin tärkeä aihe, että siitä on tehty suuri määrä tutkimuksia? Tässä kohtaa on syytä ottaa hieman historiallista tarkastelua. Kun Jahnukainen (1970) teki omaa tutkimustaan, niin erilaiset tietotekniset systeemit olivat voimakkaasti tulossa laajempaan käyttöön. Tällöin Jahnukaisen (1970) mukaan samasta toimintakokonaisuudesta voidaan useampiakin systeemejä

valitun tarkastelukulman mukaan, ja osa näistä systeemeistä voi olla informaatiosysteemejä. Kun tämän jälkeen tarkastelee myöhemmin tehtyä esitystä (Banavar ja Bernstein 2002), niin huomaa tiettyjä yhtäläisyyksiä huolimatta ajallisesta erosta. Molemmissa esityksissä on kuitenkin tietty yhtäläisyys: laajaa toiminnan kokonaisuutta voidaan kerralla tarkastella monesta tai yhdestä näkökulmasta.

Useiden erilaisten tarkastelukulmien käyttäminen ei ole uusi ilmiö, ja Hautamäki (1986) on tutkinut tätä tieteellisellä tarkkuudella. Käytännön arkielämässä erilaisten näkökulmien ottaminen samaan aiheeseen on varmasti tuttua kaikille lukijoille. Mitä tekemistä erilaisten näkökulmien mahdollisuuksilla on tekemistä vaatimustenhallinnan kanssa? Pohl (1997) toteaa omassa esityksessään, että informaatiosysteemin mallintaminen tapahtuu neljässä maailmassa:

* kohteen maailma (subject world)
* käytön maailma (usage world)
* systeemin maailma (system world)
* kehittämisen maailma (development world).

Yhteenvetona tämä tarkoittaa, että todellisessa maailmassa on jokin kohde, jota kohteen käyttäjät käyttävät, joko suoraan systeeminä ja/tai tietojärjestelmän avulla. Kehittämisen maailmassa kehitetään ja rakennetaan tietojärjestelmiä. Kun jonkin tietojärjestelmän kehittäminen aloitetaan, niin jokaisesta maailmasta tulee esiin täysin uudenlaisia tarkastelukulmia ja jokaisesta tarkastelukulmasta täysin uudenlaisia vaatimuksia kehitettävälle systeemille.

Seurauksena edellä olevasta on vaatimusten määrästä ja ennakoimattomuudesta syntyy vaatimustenhallinnan tehtävä: suuri määrä erilaisia vaatimuksia on hallittava jollain tavalla. Mutta miksi vaatimustenhallinta ei ole helposti ratkaistava ongelma? Kun tarkastelee uudelleen Banavarin ja Bernsteinin (2002) esitystä, niin olemme ohittaneet tekniset ongelmat joiltain osin, eli käytännössä monesti suuri ongelma on löytää käyttäjien vaatimukset tekniikan mahdollisuuksille uusien tietojärjestelmien osalta.

Pelkkä vaatimusten määrä ja ennakoimattomuus ei ole ainut haaste vaatimustenhallinnalle. Kun Pohlin (1997) esitystä tarkastelee vielä tarkemmin, niin hän toteaa vaatimusten kehittyvän ajassa seuraavien dimensioiden suhteen:

* määrittely (spesification)
* esitys (representation)
* yhteisymmärrys / sopimus (agreement).

Käytännön työn tekijänä Kähkönen (2002) esittää samat kohdat ilman tieteellisiä viitteitä (vrt. Pohl 1997), ja toteaa vaatimusten selviävän ajassa, josta on seurauksena seuraavat ilmiöt:

1. määrittelyjä ja määrittelydokumentteja on useassa muodossa
2. esitystapoja on useita epämuodollisesta muodolliseen
3. yhteisymmärryksen saavuttaminen vaatimuksista vaatii aikaa ja paljon kommunikaatiota.

Edellä olevasta voi todeta vaatimuksen olevan hyvin moniulotteinen käsite, ja sen määrittelyn olevan vaikeaa. Tämän tutkimuksen kannalta seuraavat Pohlin (1997) väittämät vaatimuksesta antavan lopullisen yhteenvedon vaatimuksista:

* vaatimus dokumentoi saavutetun ymmärryksen ongelmasta
* vaatimus tarjoaa erilaisia näkökulmia määrittelyyn
* dokumentoi saavutetun yhteisymmärryksen
* kuvaa suhteita kolmeen maailmaan (kohteen maailma, käytön maailma, systeemin maailma)
* vaatimukset ovat jäljitettävissä alkuperäiseen tilanteeseen.

2.2. Aikaisempaa tutkimusta vaatimustenhallinnasta

Vaatimustenhallinnan tutkimuksen osalta on mainittava erittäin laaja [49] CREWS-projekti, jossa vaatimustenhallintaa on tutkittu laajasti monella eri tavalla. Tutustumalla näiden tutkimusten tutkimusraportteihin voi todeta, miten laaja aihe vaatimustenhallinta on. Tämän lisäksi vaatimushallintaan on oma tieteellinen lehti [50] Requirements Engineering, jossa vaatimustenhallintaa käydään läpi tieteellisen aikakauslehden käytännöillä.

Tällöin hyvä kysymys näiden kahden tausta-aineiston perusteella on seuraava: mikä on oleellinen tutkimuskohde vaatimustenhallinnassa? Kriittisesti tarkastellen voi todeta, että vaatimustenhallinnassa korostuu Pohlin (1997) esittämällä tavalla tietojärjestelmien kehittäminen.

Kun tarkastelee Mäkäräisen (2000) työn jatkotutkimusaiheita, voidaan todeta tietojärjestelmien kehityksessä siirryttävän vähitellen uuteen ja mielenkiintoiseen tilanteeseen: käytössä on jo paljon valmiita osia. Tällöin perinteisen vaatimustenhallinnan näkökulman mukaisesti ei tarvitse kehittää koko tietojärjestelmää täysin alusta. Mäkäräisen (2000) työn mielenkiintoinen tulos on muutoksenhallintaprosessin yleinen malli (Mäkäräinen 2000, s. 104, Figure 14), joka ei ole riippuvainen tietojärjestelmän elinkaaren vaiheesta. Yksi näkemys tietojärjestelmän elinkaaren vaiheista on Huhanantin (1998) esitys, joka jakaa tietojärjestelmän elinkaaren seuraaviin vaiheisiin:

* esitutkimus
* määrittely
* toteutus
* käyttöönotto
* ylläpito
* järjestelmän version vaihto
* käytöstä poisto.

Elinkaari esitutkimuksesta käytöstä poistoon voi olla hyvinkin pitkä riippuen järjestelmästä, ja voi sisältää monia eri vaiheita epämääräisessä järjestyksessä. Banavarin ja Bernsteinin (2002) esitys avaa tässäkin mielessä monia mielenkiintoisia tulevaisuuden haasteita: järjestelmän elinkaaren aikana yksittäisen tietojärjestelmän on oltava yhteydessä moniin muihin tietojärjestelmiin - myös aikaisemmin tuntemattomiin.

Vaatimustenhallinnan kannalta tämä tarkoittaa, että vaatimustenhallinnan laajemmin huomioitavaksi yhdeksi osaksi tulee yksi uusi näkökulma lisää, eli järjestelmän koko elinkaaren huomioiminen. Sinänsä tämäkään ei ole uutta, koska Haikalan ja Märijärven (1998) esityksien mukaan vaatimustenhallinta on lähtökohtaisesti osana kaikissa järjestelmän kehittämisen vaiheissa, vaikka he erityisesti korostavat ohjelmistotuotannon eri osa-alueita.

2.3. Tämän tutkimuksen näkökulma vaatimustenhallintaan

Tässä tutkimuksessa otan näkökulmaksi pohtia vaatimustenhallintaa tietojärjestelmän käytön ja ylläpidon aikana. Mäkäräisen (2000) esimerkin perusteella olen kiinnostunut muistakin kuin kehittämisvaiheen vaatimustenhallinnan ongelmista. Tietojärjestelmän käytön aikana korostuu järjestelmän käyttäjien näkökulmat, ja tähän hyvä johdanto on DeLonen ja McLeanin (1992, 2002) esitykset tietojärjestelmien vaikuttavuudesta. Yhteenvetona voi todeta, että käyttäjien kannalta käyttöönotto- ja ylläpitovaihe ovat oleellisimmat vaiheet tietojärjestelmän elinkaaren aikana.

DeLone ja McLean (1992, 2002) eivät ole varsinaisesti kiinnostuneita, miten systeemi on

49 http://sunsite.informatik.rwth-aachen.de/CREWS/, CREWS – projektin etusivu
50 http://link.springer.com/journal/766, Requirements Engineering

rakennettu, vaan millaista hyötyä järjestelmä tuo käyttäjälle. Tämä näkökulma on täysin erilainen verrattuna kehittämisen näkökulmaan, jota Pohl (1997) edustaa. Näiden näkökulmien erot voi tiivistää seuraavaan taulukkoon:

tietojärjestelmän kehittäjä	**tietojärjestelmän käyttäjä**
1. järjestelmän kehittäminen 2. järjestelmälle voidaan asettaa vaatimuksia 3. järjestelmän muuttaminen on löydettyjen, hyväksyttyjen ja toteutettujen vaatimusten tulos	1. järjestelmän käyttö 2. järjestelmä asettaa vaatimuksia käyttäjille 3. käyttäjä käyttää järjestelmää järjestelmän asettamien ehtojen mukaan

Ensilukemalta kyseiset näkökulmat voivat vaikuttaa täysin sovittamattomilta, ja voisi olettaa tietojärjestelmien kehittäjien ja käyttäjien olevan toisistaan irrallisia tekijöitä. Tämä mahdollinen ristiriita on tiedostettu, ja erityisesti käytettävyystutkijat ovat erityisen kiinnostuneita molempien näkökulmien yhdistämisestä tietojärjestelmien kehittämisen aikana, esimerkiksi Kujala (1998); Kujala ja Mäntylä (2000).

2.4. Tämän tutkimuksen kohde, menetelmät ja aineisto

Varsinaisesti käytön ja ylläpidon aikaiset vaatimustenhallinnan ongelmat eivät ole korostuneet, koska kehittäjillä ja käyttäjillä on ollut täysi työ saada järjestelmät kehitettyä otettavaksi käyttöön. Edellä olen kuvannut, miksi olen kiinnostunut käytön ja ylläpidon aikaisesta vaatimustenhallinnasta.

Jokaisella tutkimuksella on oma käytännöllinen taustansa, joten se on hyvä kirjata tässä kohtaa. Oman työ- ja opiskeluhistoriani vuoksi olen ollut jonkin verran kehittämässä erilaisia tietojärjestelmiä, ja tiedän taustalla olevista haasteista. Toisaalta tämän tutkimuksen taustalla olevassa työtehtävässä olen peruskäyttäjän asemassa käyttäessäni tietojärjestelmiä kyseisen työtehtävän suorittamiseen. Tästä aiheutuu mielenkiintoinen älyllinen ristiriita, joka on tutkimuksen taustalla vaikuttava tekijä.

		Mikä on oleellista?
Kohde	yksittäinen työtehtävä	työtehtävän tarpeeksi kattava kuvaus
Menetelmä	tapaustutkimus	menetelmän soveltuvuus tutkimuskysymykseen
Aineisto	yksittäisen työtehtävän tuottama käsiteltävissä oleva aineisto	aineiston kattavuus
Näkökulma	tietojärjestelmien vaatimusten arviointi käyttöönoton jälkeen	onko kyseiseen näkökulmaan olemassa tarpeeksi tutkimustekniikoita?

Kun jokainen tutkimus tapahtuu ajassa ja tilassa tietyillä resursseilla, joutuu jokainen tutkimus keskittymään vain tiettyihin aiheisiin kerrallaan. Tässä tutkimuksessa menetelmänä on tapaustutkimus, jonka aineistona on yksittäisen työtehtävän tuottama käsiteltävissä oleva aineisto. Tutkimuksen kohteena on tällöin yksittäinen työtehtävä, jota lähestytään tietojärjestelmän vaatimustenhallinnan näkökulmasta. Mitä tämä siis tarkoittaa käytännössä?

Käytännössä kaikki edellä olevat ovat kuitenkin alisteisia tutkimuskysymykselle. Tämän vuoksi tutkimuskysymysten esittäminen on oleellinen osa tutkimusta, koska yksi tutkimus voi vastata kerrallaan vain muutamaan tutkimuskysymykseen. Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat ositettuna seuraavat:

1. kuvaa yksittäinen työtehtävä
2. kuvaa yksittäisessä työtehtävässä käytetty tietojärjestelmä (tai tietojärjestelmät)
3. kuvaa yksittäinen työtehtävän käyttämän tietojärjestelmän (tai tietojärjestelmien) toteutetut vaatimukset
4. kuvaa yksittäisen työtehtävän kaikki vaatimukset tietojärjestelmälle (tai tietojärjestelmille).

Kun nämä osittaiset tutkimuskysymykset kokoaa yhteen tutkimuksen kokonaisvaltaisemmaksi tutkimuskysymykseksi, niin se on seuraava:

Vertaa yksittäisen työtehtävän asettamia vaatimuksia tietojärjestelmälle ja työtehtävässä käytetyn tietojärjestelmän toteutettuja vaatimuksia.

Tutkimuksen toistettavuutta muissa yhteyksissä: on nimittäin mahdollista, että tutkimus voidaan toteuttaa monella yksittäisellä työtehtävällä. Kun tutkimuskysymykset vielä asettaa vastaamaan tämän tutkimuksen taustalla olevaan yksittäiseen työtehtävään, niin silloin tutkimuskysymys voidaan esittää seuraavina osina:

1. kuvaa myyntipäällikön työtehtävä
2. kuvaa myyntipäällikön työtehtävässä käytetty tietojärjestelmä eli []-tietokanta
3. kuvaa [] tietokannan toteutetut vaatimukset
4. kuvaa myyntipäällikön työtehtävän vaatimukset []-tietokannalle.

Kokonaisuutena tutkimuskysymys on silloin seuraava:

Vertaa myyntipäällikön työtehtävän asettamia vaatimuksia []-tietokannalle ja []-tietokannan toteutettuja vaatimuksia.

Myöhemmin voisi tehdä uusia tutkimuksia/selvityksiä korvaamalla ”[]” tietokannan nimellä ja vaihtamalla työtehtävän nimi jollain muulla kuin ”Myyntipäällikkö”.

2.5. Onko tämä tutkimus oleellinen?

Jokainen tutkimusraportin tekijä joutuu jossain vaiheessa tämän kysymyksen eteen, ja joutuu perustelemaan oman tutkimuksensa oleellisuutta itselleen ja muille. "Mitä yleisempää hyötyä on verrata yksittäisen työtehtävän kaikkia vaatimuksia tietojärjestelmälle ja työtehtävässä käytetyn tietojärjestelmän toteutettuja vaatimuksia?" on tämän tutkimuksen kannalta oleellinen kysymys, johon on löydyttävä vastaus.

Kun tarkastelee tilannetta esimerkiksi elektronista liiketoiminta (esim. Kalakota & Robinson 2001), niin lähes jokaisessa yhteydessä jaksetaan muistuttaa erilaisten tietojärjestelmien liittämisestä toisiinsa. Toisaalta välineet erilaisten järjestelmien liittämiseen ovat kehittymässä. Toisaalta käyttäjien pitäisi pystyä tulevaisuudessa (esim. Banavar & Bernstein 2002) käyttämään monia tietojärjestelmiä täysin yhtenä kokonaisuutena.

Mitä tästä kehityksestä on sitten seurauksena? Oman tutkimukseni kannalta näyttäisi, että Pohlin (1997) esittämässä käytön maailmassa (usage world) tulee olemaan osana monenlaisia tietojärjestelmiä, ja joihinkin niistä kehittäjät eivät välttämättä pääse vaikuttamaan ollenkaan erilaisista syistä johtuen. Tällöin olennaiseksi kysymykseksi myös kehittäjien osalta tulee työtehtävään tutustumisen lisäksi tutustuminen olemassa olevaan tietojärjestelmään. Tällöin vertailu

olemassa olevien tietojärjestelmien toteutettujen vaatimusten ja työtehtävän kaikkien löydettyjen vaatimusten välillä voi olla oleellinen osa tietojärjestelmän kehittämistä.

2.6. Tutkimustulosten käyttö

Kun tarkastelee kriittisesti tutkimuskysymyksiä, niin huomaa niiden olevan kuvailevia ja liittyvän yhteen yksittäistapaukseen. Tällöin kritiikkinä on, ettei pelkkä kuvailu ole tieteellistä päättelyä. Hyvä onkin todeta, ettei pelkkä tapauksen kuvailu tapaustutkimuksen keinoin ole riittävä tutkimusraportin sisällöksi.

Kun tarkastelee tietojärjestelmätieteen metodologian oppikirjaa (Järvinen ja Järvinen 2000), niin tapaustutkimusta voidaan käyttää hyviin moneen tarkoitukseen. Tälle tutkimukselle oleellista ovat seuraavat tarkoitukset kuvailevan tapaustutkimuksen tuloksille:

1. tulosten vertailu olemassa olevien teorioiden vahvistamiseksi
2. tulosten vertailu olemassa olevien teorioiden epäilemiseksi
3. tulosten analysointi erilaisten hypoteesien esittämiseksi.

Aikaisemmin olen (Rannila 2001) käyttänyt täysin teoreettista otetta ja rakentanut hypoteeseja myöhempää testausta varten; tässä tutkimuksessa löydetyt hypoteesit perustuvat konkreettiseen tapaukseen. Hypoteesien esittämistä tutkimustuloksina voidaan kritisoida, jolloin puolustuksena voidaan todeta niiden esittämisen olevan varsinaisen tutkimuksen mielenkiintoisia sivutuloksia.

3. Myyntipäällikön toimesta

Järvinen (1998) toteaa työntekijöiden toimen suunnittelun olevan edelleen ajankohtainen varsinkin erilaisten tietojärjestelmien liittyessä toimeen. Tässä tutkimuksessa ymmärrämme toimen (job) kokonaisuudeksi, joka sisältää erilaisia tehtäviä (tasks). Järvisen 1970-luvulla tekemissä tutkimuksissa oleellinen kysymys on ollut tietojärjestelmän käyttöönotto ja tehtävien uudelleenmuotoilu tietojärjestelmien vuoksi.

Tämän tutkimuksen taustalla olevassa toimessa tietojärjestelmää ei varsinaisesti tarvitse ottaa käyttöön, vaan pikemminkin sopeuttaa uusi työtehtävä olemassa olevaan tietojärjestelmään. Ero sinänsä voi tuntua pieneltä, mutta sillä omat vaikutuksensa työtehtävän suunnitteluun. Järvisen (1980) esittämät kysymykset suunnitteluongelmista ovat edelleen ajankohtaisia, joten ne on hyvä kirjata.

1. Miten jakaa työ ihmisen ja tietokoneen välillä (how to distribute work between man and computer)?
2. Miten rakentaa ihmisen ja tietokoneen välinen liittymä (how to construct man-computer interfaces)?
3. Kuinka kerätä tehtävät toimeksi (how to group tasks into jobs)?
4. Miten rakentaa kontrollijärjestelmä uudelle tietojärjestemälle (how to build up a control subsystem for a new information system)?
5. Kuinka nimittää/valita ihmisiä toimiin (how to assign people to jobs)?

Myyntipäällikön toimen kannalta kaikki kysymykset ovat edelleen ajankohtaisia, ja tässä tutkimuksessa käsittelen erityisesti kysymystä 2 vaatimustenhallinnan näkökulmasta.

Mikä on myyntipäällikön toimi (job)? Kun tapauksen kuvailu perustuu tapauksen kuvailuun ja tulkintaan, olen tehnyt seuraavan jaottelun työtehtävien (tasks) pääluokista:

* asiakassuhteiden mahdollisuuksien etsiminen
* asiakassuhteen hankkiminen, eli sopimuksien saaminen

* asiakassuhteen ylläpitäminen
* muut tehtävät.

Asiakassuhteiden hankkiminen on käytännössä myyvän organisaation ulkopuolisen maailman tarkkailu ja mahdollisuuksien etsimistä. Tietoteknisesti tätä tehtävää voidaan auttaa erilaisilla luetteloilla, mutta lopullisen arvioinnin asiakassuhteen mahdollisuudesta tekee henkilö. Tämän tutkimuksen kannalta oleellisimpia ovat asiakassuhteen hankkiminen ja ylläpitäminen, joiden apuna voidaan käyttää erilaisia tietojärjestelmiä.

Asiakassuhteiden hankkimisessa ja ylläpitämisessä oleellisia työtehtäviä ovat seuraavat:

* asiakasyhteyden valmistelu
* varsinainen asiakasyhteys
* asiakasyhteyden jälkityöt
* sopimusten siirtäminen toteutukseen.

Näin kirjoitettuna myyntityötä voisi pitää hyvinkin yksioikoisena puurtamisena. Kun jälleen tarkastelee käytännön toimijan (Alenius 2002) ilman tieteellisiä viitteitä, tulee hyvin esille myynti- ja ostotyön erikoisuus ja vaativuus. Kun myynti- ja ostotyötä tarkastelee kahden systeemin välisenä kohtaamisena, voidaan tästä laatia yksinkertainen kuvallinen kaavio:

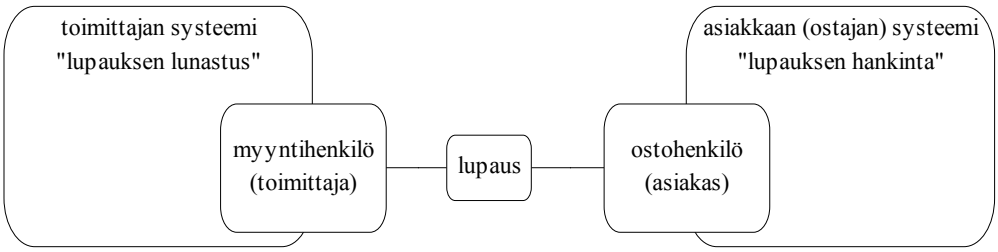

Kun tarkastelee uudemman kerran Jahnukaisen (1970) teosta, niin havaitsee, että myyvät ja ostavat henkilöt ovat omien systeemiensä rajalla ja toimivat systeemien ulos- ja sisääntuloina Jahnukaisen esittämän mallin mukaisesti.

Toisaalta ISO 9001 : 2000 (2000) toteaa myyntityöhön liittyen seuraavaa:

7.2. Asiakkaaseen liittyvät prosessit
7.2.1. Tuotteeseen liittyvien vaatimusten määrittäminen
7.2.2. Tuotteeseen liittyvien vaatimusten katselmus
7.2.3. Viestintä asiakkaan kanssa

ISO 9001: 2000 (2000) toteaa ostotyöhön liittyen seuraavaa:

7.4.1. Ostoprosessi

[Poistin ISO 9001 -lainauksesta tekstejä]

Verrattaessa käytännön toimijan (Alenius 2002) ja kansainvälisen standardin (ISO 9001 : 2000) esityksiä voi todeta, että myyntityön suurin ongelma ei ole myyntityön suoritusten monimutkaisuus, vaan monien erilaisten tekijöiden huomiointi yhtä aikaa. Tällöin myyvän ja ostavan organisaation välillä olevaan lupaukseen kohdistuu hyvin monenlaisia tekijöitä samaan aikaan, jolloin näennäisesti yksinkertainen lupaus voi tarkoittaa monenlaisia asioita riippuen tarkastelukulmasta.

3.1. Myyntipäällikön työtehtävän mallintamisesta

Yleisesti voi todeta, että jokainen organisaatio joutuu ratkaisemaan edellä olevat kohdat omalla tavallaan riippuen organisaation myytävästä tuotteesta. Tätä samaa tukee Löytyn (2003) artikkeli, jossa todetaan yksinkertaisenkin prosessin mallintamisen avaavan monia näkökulmia itse prosessin kehittämiselle; Itse artikkelissa (Löytty 2003) todetaan olevan 17 erilaista lähestymistapaa mallinnetun prosessin kehittämiseen ja parantamiseen.

Aiemman perusteella voi todeta, että yksinkertainenkin prosessi kannattaa mallintaa, jotta siihen vaikuttavat monimutkaisuudet tulevat helpommin esille. Suureksi haasteeksi tulee valita oikea mallintamistapa, koska esim. ISO 9001: 2000 (2000) ei varsinaisesti ota kantaa, mikä olisi paras mallintamistapa. Toisaalta Pohl (1997) toteaa, että on olemassa monia erilaisia mallintamistapoja (representation), ja Löytyn (2003) artikkeli on esimerkki vain yhdestä mallintamistavasta. Tämän tutkimuksen tehtävänä ei ole luoda uusia mallintamistapoja, koska tällöin tutkimus joutuisi perustelemaan ja vakuuttamaan kyseisen mallintamistavan erinomaisuuden. Tällöin on siis valittava yksi hyvä mallintamismenetelmä, jota on käytetty menestyksellisesti jossain muussa yhteydessä.

Tämän tutkimuksen kannalta yksi mallintamismenetelmä on varsin mielenkiintoinen (Kujala, Kauppinen ja Rekola 2001), koska sitä on käytetty nimenomaan etsittäessä tietojärjestelmän vaatimuksia. Oleellista kyseisessä menetelmässä on, että siinä yritetään yhdistää tietojärjestelmän käyttäjän ja tietojärjestelmän kehittäjän näkökulma rakentavalla tavalla. Kun tämän työn henkisenä lähtökohtana on nimenomaan näiden kahden näkökulman erillisyys, mahdollisesti jopa ristiriita, niin nämä kaksi näkökulmaa yhdistävä yksikertainen menetelmä on lupaava lähestymistapa. Lisäksi tutkimusraportin lukijana voi olla henkilöitä, jotka eivät hallitse erilaisia mallintamismenetelmiä, on tutkimusraportissa käytettävän mallintamismenetelmän tulokset oltava hyvin nopeasti omaksuttavissa ilman laajaa käyttökoulutusta.

SL 48.10: Lopullinen kysymys (26.10.2003) ja vastauksia (2003)

Tähän voi ottaa Rannila (2003, sivu 10) seuraavat kohdat.

1. kuvaa yksittäisen toimen (job) tiettyjä tehtäviä (tasks)
2. kuvaa yksittäisen työtehtävän kaikki vaatimukset tietojärjestelmälle (tai tietojärjestelmille) liiketoimintasääntöinä
3. kuvaa tietyissä työtehtävissä käytetty tietojärjestelmä (tai tietojärjestelmät)
4. kuvaa työtehtävien käyttämän tietojärjestelmän (tai tietojärjestelmien) toteutetut vaatimukset.

Kun nämä osittaiset tutkimusvaiheet kokoaa yhteen tutkimuksen kokonaisvaltaisemmaksi tutkimuskysymykseksi, niin se on seuraava:

Vertaa yksittäisen toimen tiettyjen tehtävien liiketoimintasääntöjen asettamia vaatimuksia tietojärjestelmälle ja tehtävissä käytetyn tietojärjestelmän toteutettuja vaatimuksia.

Tutkimuksen voisi näin toistaa eri yhteyksissä eri työtehtävällä ja eri järjestelmällä:

* tietty tehtävä
* kuvaa tietty tehtävä (ainakin osa siitä) liiketoimintasääntöinä
* kuvaa tietty tietojärjestelmä
* kuvaa tietyn tietojärjestelmän toteutetut vaatimukset
* vertaa tietojärjestelmän liiketoimintasääntöjä ja tehtävän liiketoimintasääntöjä.

Omia tuloksia hyödynnettäväksi olivat mm. seuraavat (Rannila 2003)

> Kun [nimi] -järjestelmä on käytössä kymmenissä kulttuureissa, niin yksi pohdinnan arvoinen aihe on tietojärjestelmään tehtävät kulttuurikohtaiset liittymät. Tällöin tietojärjestelmän kehittämiselle tulee paljon erilaisia lisähaasteita, kun jo lähtökohtaisesti on pystyttävä tekemään kymmeniä erilaisia liittymiä tietojärjestelmään. (Rannila 2003, sivulta 58, järjestelmän nimi poistettu)
>
> Kun globaaleja tietojärjestelmiä käytetään monista ongelmista ja epäilyistä huolimatta, on tämän tutkimuksen perusteella globaalien tietojärjestelmien kehittämistä, käytön ja ylläpidon ongelmia sekä ratkaisuja edelleen tutkittava. (Rannila 2003, sivulta 59)
>
> Käytännön toiminnan kannalta voi todeta, että globaalien tietojärjestelmien suunnittelu, toteutus, käyttö ja ylläpito on haasteellista. Tässä tapauksessa globaalille tietojärjestelmälle on yksi kriittinen tehtävä, josta missään organisaation osassa ei ole eriäviä mielipiteitä, eli [yksi tehtävä]. Tämän tutkimuksen perusteella näyttäisi, että globaalin tietojärjestelmän kehittämisessä kannattaa käyttää runsaasti aikaa yhteisesti hyväksytyn kriittisen tehtävän löytymiseen. (Rannila 2003, sivulta 59, (yksi tehtävä poistettu))
>
> Toisena suosituksena on, että yhteisesti hyväksytyn kriittisen tehtävän toteuttaminen tietojärjestelmässä kannattaa tehdä äärimmäisen tehokkaaksi ja yksinkertaiseksi. Globaalien tietojärjestelmän todellisen käytön yksinkertaisuutta ei voi liikaa korostaa. Kun tutkimuksen tapauksessa on tuhansia käyttäviä ihmisiä ympäri maailmaa, niin heidän osaamisensa taso väistämättä vaihtelee hyvin paljon, jolloin käytettävä globaali tietojärjestelmä on oltava hyvin yksikertainen ja käyttövarma todellisessa käytössä. (Rannila 2003, sivulta 59)
>
> Vaikka globaalille tietojärjestelmälle olisi yksi yhteisesti hyväksytty tehtävä, niin käytännössä ihmisten koulutukseen ja opastukseen on varattava resursseja. Tällöin kannattaa miettiä koulutukselle ja opastukselle ajat, paikat ja tilanteet, joissa organisaation ihmiset jo muutenkin kohtaavat. Tämän tutkimuksen tapauksen perusteella voi todeta, että pelkkä liittymä tietojärjestelmään ei ole riittävä perehtymisen kannalta. (Rannila 2003, sivulta 59)

Tähän kohtaan voi laittaa myöhemmin kehittämäni kuva. JOS järjestelmään pitäisi kehittää paljon liittymiä, niin se tietysti voi vaikeuttaa järjestelmän kehittämistä. Toisaalta olen todennut, että puhtaan A4-sivun mukainen liittymä hyvin vähillä valinnoilla olisi ollut tarpeen. Tämän vuoksi kaiken väännön jälkeen oli omalla tietokoneella tekstimuodossa itse kehitetyt raportit, koska käytettävä järjestelmä oli liian jäykkä suurkäyttäjälle.

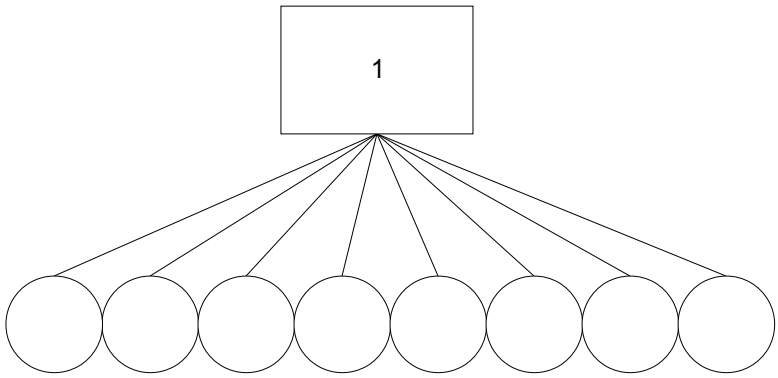

Käytetty järjestelmä toimi tietysti keskitetyltä palvelimelta. Tosiasiassa kovassa käytössä salamannopeasti avautuva paikallinen tiedosto oli tietysti nopeampaa kuin palvelimelta ajettu

myyntiraportti, jonka lataaminen kestää useamman sekunnin.

SL 48.11: Esimerkki myyntiraportista – A4-tyyppinen

Kokosin 11.7.2014 vanhojen myyntiraporttien lukemisen jälkeen yhteenvedon A4-tyyppisestä myyntiraportin pohjasta, jonka nyt tekisin luettuani uudestaan muutaman kymmenen raporttia. Tämän perusteella voisi tehdä myyntihenkilölle A4-tyyppisen liittymän, jossa olisi vain muutama valinta.

Yrityksen nimi

Päivämäärä, Yhteyshenkilö
- merkintä heti yhteydenottojen jälkeen
- viimeisin yhteydenotto päällimmäiseksi
- kuka soitti (myyntikoordinaattori)
- kuka/ketkä kävivät?
- mistä keskusteltiin?
- mitä sovittiin?
- muuta oleellista
- merkintä sähköpostista
- jatkotoimenpiteet selvästi !!!

Päivämäärä, Yhteyshenkilö
- vanhempi yhteys uudemman jälkeen
- näin näkee helposti asiakassuhteen kehittymisen muutamassa sekunnissa
- esim. yhteyshenkilön vaihdokset saadaan näin haltuun
- esim. yhtiön sisäiset muutokset on hyvä kirjata
- esim. yhtiöiden nimien muutokset tulee tässä samalla huomioitua
- vrt. ”kuumekurva”, jota lääkärit eivät saa järjestelmistä

Päivämäärä, Yhteyshenkilö
- jne. jne. entisiä / vanhempia yhteyksiä
- jne. jne. entisiä / vanhempia yhteyksiä
- vanhempi yhteys uudemman jälkeen

Yhteystiedot:
- tästä löytyy paremmin kuin käyntikorttien joukosta
- yhteyshenkilön yhteystiedot, puhelin / sähköposti (käyntiosoite) / postiosoite, www-sivut

Lähetetyt sähköpostiviestit – tarpeen mukaan
* päivämäärä, vastaanottaja, lähettäjä talteen
* Miksi? Koska: sähköposteja ei ole aikaa kaivaa muiden viestien joukosta
* Sähköposteissa voi olla yksityiskohtaisempaa keskustelua.
* sähköposteissa voi olla myös sopimuksiin liittyviä yksityiskohtia
* myös maininta lähetetystä liitetiedostosta

Tietoja www-sivuilta, tietoja esitteistä, muuta oleellista taustatietoa
Täältä voi aina nopeasti tarkistaa, että mitä yksittäinen yritys oikein tekee. www-sivuja voidaan aina muuttaa välillä.

SL 49: ODF vai OOXML? - kenties PDF?

Tässä luvussa on listattuna kotisivuilta pohdintaa seuraavista standardeista: ODF, OOXML ja PDF.

Tietysti on selvää, että olin käsitellyt ilman mitään julkisia kannanottoja (ennen 17.1.2008) ODF-asiakirjoja ja vielä erikseen OpenOffice-ohjelmistolla, jonka historia on tietysti mielenkiintoinen.

Riitely OOXML:n ja ODF:n suhteista on välillä ollut ikävää seurattavaa.

Oma mielipide kehittynyt eri vaiheissa, ja olen päätynyt pitämään ODF:n ja OOXML:n välisen kilpailun suhteen ylivoimaiseksi voittajaksi PDF-standardia. PDF elää hyvin riippumatta ODF:n ja OOXML:n välisestä kilpailusta.

SL 49.1: Vaihe 1 / Mielipide 17.1.2008

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_1

17.1.2008 minulla oli seuraavat mielipiteet aiheesta.

1. ODF on parempi tiedostomuoto (17.1.2008)

Tämä on ihan selvä juttu. OOXML:n speksi on aivan mahdoton ymmärtää ilman syvällistä viikkokausien perehtymistä.

2. OOXML ei tule katoamaan mihinkään (17.1.2008)

Jotkut ovat tietysti sitä mieltä, että OOXML pitäisi lailla kieltää. Tosiasia mielestäni on, että OOXML ei tule mihinkään häviämään.

3. Nyt on valistettava kanssaihmisiä (17.1.2008)

Jokaisella on kokemus, kuinka jokin tiedosto ei enää aukea, kun on tullut uusia tekstinkäsittelyohjelmia tms. Koska ODF sopii paremmin arkistointiin, niin jokaisen valistuneen IT-aktiivin on valistettava vähemmän aktiivisia tallentamaan pitkää arkistointia vaativat tiedostot useammassa muodossa, ja pääarkistointimuodon on oltava ODF.

4. Julkisen sektorin on siirryttävä käyttämään ODF-tiedostomuotoa (17.1.2008)

Yksityistä sektoria on hyvin vaikea pakottaa mihinkään, jolloin sillä puolella valistuksen puute tai oikeellisuus ratkaisee tilanteen. Koska yksityinen yritys voi hävitä markkinoilta, niin yksityisten yritysten käyttämiin tiedostomuotoihin ei pidä tukeutua. Julkinen sektori on luultavasti olemassa sadan vuoden kuluttua, mutta nykyisistä OOXML:n kannattajista osa voi hävitä markkinoiden toiminnan seurauksena. Tällöin ODF ratkaisee arkistointiongelman, joka julkisella sektorilla on.

5. OOXML=>ODF -muunnosohjelmien odottelu ja käyttö aikanaan (17.1.2008)

OOXML=>ODF -muunnosohjelmien kehittyminen on ajan kysymys. Kun ne ovat kehittyneet tarpeeksi hyviksi, niin ongelmaksi ei tule enää OOXML sinänsä. ODF=>OOXML -muunnosohjelmien kehitys on samassa junassa. Valistunut IT-aktiivi muuntaa aikanaan tärkeät omat OOXML-tiedostot ODF-muotoon henkilökohtaiseen arkistoonsa.

SL 49.2: Vaihe 2 / Tilannepäivitys 27.6.2008

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_2

Tilanne muuttui 17.1.2008 jälkeen, kun JTC1 -standardisointiprosessi meni omalla tavallaan eteenäin. Hyvin tunnetulla tavalla 27.6.2008 tilanteessa OOXML:n standardisointi on tavallaan odotustilassa, koska ISO:n ja IEC:n on ratkaistava jollain tavalla esitetyt valitukset.

Tässä vaiheessa on hyvä esittää omia mielipiteitään uudelleen.

6. ODF on edelleen parempi tiedostomuoto (27.6.2008)

Tämä ei ole muuttunut mihinkään. Tässä vaiheessa on harrastelijan vaikea sanoa, että mikä on OOXML:n oikea ja standardisoitu versio. Kun kerran käytössä on ODF tiedostomuotona, joka on standardoitu, niin sitä on hyvä käyttää.

7. OOXML ei ehkä katoa, mutta mikä versio jää elämään ? (27.6.2008)

27.6.2008 tilanteessa on tosiaan hankala sanoa, että miten OOXML:n JTC1 -standardisointi tulee päättymään. Tilanne on käsittääkseni sellainen, että OOXML:n lopullisen standardisoidun version käsittely ja hyväksyminen voi kestää useamman kuukauden. Tämä tietysti edellyttää, että kaikkien valitusten käsittelyn jälkeen JTC1 -standardisointi etenee eteenpäin JTC 1/SC 34 -komitean hyväksymien sääntöjen mukaisesti.

Toisaalta voi käydä niin, että valitusten käsittelyn lopputulos voi tarkoittaa paluuta taaksepäin JTC1 -standardisoinnissa. Mihin ja millaiseen vaiheeseen ehkä mahdollisesti joudutaan palaamaan?

Eli tässä vaiheessa on käsittääkseni vaikea sanoa, että mikä on aikanaan se OOXML:n versio, joka saa 60.60 -vaiheen merkinnän ISO:n luetteloon, kts. ISO:n standardien elinkaarien vaiheiden merkinnät.

8. On edelleen valistettava kanssaihmisiä (27.6.2008)

Tämä ei ole varsinaisesti muuttunut mihinkään. Jokaisen valistuneen ihmisen on valistettava muita käyttämään standardisoituja tiedostomuotoja; tarkemmin ottaen sellaisia standardeja, joiden kuvauksien kopioiminen omaan käyttöön on ilmaista ja joiden käytöstä ei makseta mitään lisenssejä. Lisäksi hyvään standardisointitapaan kuuluvat referenssisovellukset-, referenssikirjastot, yms. helpottamaan standardin mukaisen tietokoneohjelman kehitystä.

9. Julkisen sektorin on siirryttävä käyttämään ODF-tiedostomuotoa (27.6.2008)

Tämäkään ei ole varsinaisesti muuttunut mihinkään, eli julkisen sektorin on siirryttävä käyttämään

ODF-tiedostomuotoa Kysymys on edelleen periaatteellinen. Voiko valtio, kunta, kirkko tai seurakunta vaatia, että näiden omistamiin ja ohjaamiin yksiköihin on lähetettävä tiedostoja, joiden laatiminen vaatii kaupallisen ohjelmiston? Olettaako valtio, kunta, kirkko tai seurakunta, että kansalaisen on hankittava juuri täsmälleen tietty tietokoneohjelma asioidakseen näiden yhteisöjen kanssa?

Ilmeisesti valtio, kunta, kirkko tai seurakunta ei voi vaatia, että on kansalaisen on hankittava täsmälleen yksi kaupallinen tietokoneohjelma. Tällöin jäljelle jää kaksi vaihtoehtoa:

1) julkisella sektorilla on itse kehitetty tietokoneohjelma
2) julkinen sektori hyväksyy käyttöön tietyt julkisesti standardoidut tiedostomuodot.

Ensimmäisessä vaihtoehdossa julkinen sektori ilmeisesti joutuisi kehittämään itse omilla toimillaan tietokoneohjelman. Tällöin voi kysyä, että onko tämä pakollista julkisen sektorin toimintaa. Toisaalta hyväksymällä tietty julkisesti standardoitu tiedostomuoto voidaan antaa kaupallisille toimijoille mahdollisuus kehittää tällaisia tietokoneohjelmia. Mutta jälleen päädymme ongelmaan, että onko kansalaisen tällöin ostettava jokin kaupallinen tietokoneohjelma, joka pystyy tuottamaan julkisen sektorin hyväksymän julkisen standardin tiedostomuodon mukaisia tiedostoja.

Ilmeisesti pitäisi olla vähintään yksi ilmainen ohjelma, jolla kansalainen voisi tuottaa ilmaiseksi julkisen standardin tiedostomuodon mukaisia tiedostoja. Tämä ehkä voisi olla mahdollista, mutta tämä jää vielä nähtäväksi.

10. OOXML=>ODF -muunnosohjelmien odottelu ja käyttö aikanaan (27.6.2008)

Jaa-a. Tässä vaiheessa on vaikea sanoa, että tuleeko jostain yleiseen käyttöön tehokkaita OOXML=>ODF ja ODF=>OOXML -muunnosohjelmia. Kehitystä on tietysti kaiken aikaa. Mutta ongelmaksi saattaa muodostua monenkirjavat OOXML-versiot, jos käytössä on monenlaisia väliversioita ennen virallista ISO 60.60 -versiota. Ilmeisesti 27.6.2008 tilanteessa ei voi sanoa, että koska lopullinen ISO 60.60 -versio on käytössä.

Varmaankin tällöin on varminta muuntaa mahdollisimman äkkiä itselle joutuneet OOXML-tiedostot ODF-muotoon parhaalla käytössä olevalla OOXML=>ODF -muunnosohjelmalla. Itselleni ei ole vielä 27.6.2008 tilanteessa tullut vastaan yhtäkään OOXML-tiedostoa, joten olen tältä vaivalta säästynyt.

SL 49.3: Vaihe 3 / Tilannepäivitys 30.11.2008

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_3

Pakko se on uskoa.

ISO/IEC 29500 on nykyisin ISO/IEC 29500:2008, eli se on 60.60 -tilassa ISO:n koodistossa.

Kun vähän katsoo ISO/IEC 29500 -standardin kehittymistä, erityisesti blogit Groklaw/PJ ja Consortiuminfo/Updegrove, niin onhan kyseisen standardin kehittyminen tai kehittäminen ollut melkoinen saippuaooppera.

Tietysti täytyy muistaa, että blogit Groklaw/PJ ja Consortiuminfo/Updegrove ovat olleet kriittisiä

OOXML-standardille, mutta he ovat todella tarkkaan seuranneet koko OOXML-tarinaa.

Groklaw, http://www.groklaw.net/
Consortiuminfo, http://www.consortiuminfo.org/

Mutta omaa mielipidettä .

11. JTC 1 / SC 34 ja OOXML-tarina osoittaa JTC 1 -järjestelmän heikkouksia (30.11.2008)

a) Standardisointiprosessin (JTC 1) alkuun laitettiin liian keskeneräistä, sekavaa ja monimutkaista teknistä asiakirja-aineistoa.
b) Itse standardisointiprosessi (JTC 1) on liian epämääräisesti määritelty.
c) Standardisointiprosessi (JTC 1) jälkeinen aika on liian epämääräisesti määritelty.

Eli suomeksi sanoen: lajittelematonta roskaa sisään, lisää roskaa käsittelyssä, kaatopaikkajätettä lopputuloksena.

JTC 1 -järjestelmä toimii jotenkin, kun standardien sivumäärä on satoja sivuja. Nyt OOXML-ehdotelma oli tuhansia sivuja.

Nyt järjestelmään lykättiin yli 6000 sivua tekstiä, joka valitettavasti oli niin nopeasti kasaan kyhättyä teknistä asiakirja-aineistoa, että kaikkien mahdollisten korjausten teko ei onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla.

12. Maailman mahtavimmat kompuroivat ja kaatuivat äänekkäästi rymisten (30.11.2008)

Katsoin Wikipedia-palvelusta, että mitä siellä oli kirjoitettu 23.11.2008 tilanteessa.
Tässä poimintoja:

- Microsoft Office 14 tulee toteuttamaan standardin ISO/IEC 29500:2008
- Microsoft Office 14 ei ole vielä valmis eikä julkistamispäivämäärää ole
- Microsoft tukee ECMA 376 -versiota, mutta ei vielä ISO/IEC 29500:2008
- ISO/IEC 29500 -standardin ylläpitoryhmän johtaja toivoo, että Microsoft saa piakkoin tuen ISO/IEC 29500:2008 -standardille

Lyhyesti sanoen maailman mahtavin ohjelmistoyritys on helisemässä koko OOXML:n kanssa.

Mielenkiintoinen tilanne.

Maailman mahtavin ohjelmistoyritys ei ole pystynyt tuottamaan 23.11.2008 tilanteessa ohjelmaa, joka toteuttaa ISO/IEC 29500:2008 -standardin.

Jos vedetään mutkat suoraksi, niin ECMA 376 on maailman mahtavimman ohjelmistoyrityksen laatima tekninen asiakirjakokonaisuus.

Koska koko JTC 1 -järjestelmä ei kestänyt, niin tuloksena on ISO/IEC 29500:2008, jonka tekninen toteutus voi kestää pitkän aikaa.

13. Sivuvaikutukset, joka kukaan ei toivo (30.11.2008)

Nyt tämän jälkeen maailman mahtavimmat standardisointijärjestöt ISO ja IEC eivät pystyneet

vetämään läpi JTC 1 -standardisointiprosessi kunniakkaasti läpi, ja muutama ns. kehitysmaa on kyseenalaistanut JTC 1 -järjestelmän ja ehkäpä koko ISO-järjestelmän, eli ns. Consegi declaration (Brazil, South Africa, Venezuela, Ecuador, Cuba and Paraguay).

Mahdollisesti tämä nopeuttaa entisestään kehitystä, jossa IT-alan standardeja ei jatkossa juurikaan tule ISO-standardeiksi. Eli syntyy näitä kaikenlaisia standardisoinnin organisaatioita, SDO = Standards Setting Organisations.

Mutta onko sivuvaikutuksena, että syntyy entistä enemmän alueellisia standardeja? Esimerkiksi Kiinassa on UOF, Uniform Office Format (UOF).

Mielenkiintoista nähdä kuinka tässä käy.

14. OOXML-ohjelmista (30.11.2008)

Tosiaan tilanne on, että Microsoft ei ole vielä pystynyt tuomaan markkinoille ohjelmaa, joka toteuttaisi ISO/IEC 29500:2008 -standardin yksiselitteisesti.

Mielenkiintoista nähdä, että onko jokin ohjelma tulevaisuudessa, joka on yleinen konversio-ohjelma.

Oletettavasti jostain ajan mittaan nousee ohjelma, joka virheettömästi muuntaa tiedostomuotoja toisiinsa, riippumatta standardin versiosta tms.

Esimerkiksi ODF, UOF ja OOXML olisivat vain yksi tiedostomuotojoukko, ja päälle tulee kymmeniä tiedostomuotoja useammalta vuosikymmeneltä.

Tietysti voi kysyä, etteikö joku OpenOffice hoida tämän tehtävän. Mahdollisesti OpenOffice on tulevaisuudessa tämä yleinen muunto-ohjelma, mutta voi toki kehittyä jokin muukin vaihtoehto.

Tosin tiedostomuotojen muuttaminen on joissain tapauksissa kaupallista toimintaa, jos tiedosto on kovin iäkäs.

15. Seurantaa tehtävä (30.11.2008)

Nyt on vain tehtävä seurantaan useampi vuosi tästä eteenpäin.

Mahdollisesti OOXML pysyy suosittuna tiedostomuotona.

Mahdollisesti OOXML ei saa tarvittavaa suosiota.

ODF:n tulevaisuus on myös seurannan arvoinen asia.

16. Kysymys julkisen sektorin tiedostomuodoista (30.11.2008)

Ilmeisesti nyt joudutaan käymään jokaisen maan koko hallinto läpi, ja jokainen hallinnon osa itse arvioi, että käyttääkö se

a) pelkästään ODF-muotoa
b) pelkästään OOXML-muotoa
c) vai molempia.

Tietysti hallinnon kokonaistoimivuuden kannalta voi kysyä, että miten hallinnon osien yhteistyö sujuu, jos jokaisella hallinnon osalla on täysin erilaisia käytäntöjä, eli useita erilaisia tiedostomuotoja eri suunnissa.

17. ODF sopisi parhaiten julkiselle sektorille (30.11.2008)

Vaikka OOXML on hyväksytty, niin se ei poista ongelmaa, joka on koko ajan varjostanut OOXML-standardia.

OOXML-standardi on edelleen tuhansia sivuja tekstiä.

Jos ajatellaan järjestelmien yksinkertaisuutta ja järjestelmien ylläpidettävyyttä, niin silloin tietysti sivumäärältään pienempi standardi tarkoittaisi vähemmän työtä pitkällä aikavälillä.

Ja jos ajatellaan verorahojen käyttöä, niin silloin täytyy tietysti kehitettävien järjestelmien oltava sellaisia, jotka tuottavat vähiten rasitusta veronmaksajille.

SL 49.4: Vaihe 4 / Tilannepäivitys 6.3.2009

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_4

18. Saako OOXML tarpeeksi virallisia hyväksymisiä (6.3.2009)

[Huomio: Myöhemmin huomasin, että merkintä 18 tuli kahteen kertaan]

5.3.2009 maailmalle levisi jännä uutinen.

> http://www.builderau.com.au/news/print.htm?TYPE=story&AT=339286507-339028227t-320000982c

Microsoft struggling in aftermath of OOXML vote
Peter Judge - 2008/03/05 12:03:02

> http://www.builderau.com.au/news/soa/Microsoft-struggling-in-aftermath-of-OOXML-vote-/0,339028227,339286507,00.htm

19. ISO/IEC JTC1 -järjestelmän monimutkaisuus (6.3.2009)

[Huomio: Myöhemmin huomasin, että merkintä 18 tuli kahteen kertaan]

Toki täytyy myöntää ISO/IEC JTC1 -järjestelmä on näköjään kohtuullisen monimutkainen.

Minä luulin, että standardin 60.60-merkintä tarkoittaa standardin yleistä käyttöä.

Minulle oli uutta tuo, että pitää olla vielä tietty määrä kansallisia hyväksymisiä.

Jaa-a. Mielenkiintoista nähdä kuinka Suomessa ja EU:ssa näissä äänestyksissä mennään.

Tässä vaiheessa minulla ei ole tietoa, että kuinka Komission kilpailuosaston kyselyyn OOXML-standardointiprosessin epäselvyyksistä on vastattu.

20. Tähän mennessä kaksi OOXML-asiakirjaa tullut vastaan (6.3.2009)

[Huomio: Myöhemmin huomasin, että merkintä 19 tuli kahteen kertaan]

Tässä vaiheessa minulle on tullut kaksi OOXML-asiakirjaa vastaan.

Nähtäväksi jää, että tuleeko näitä OOXML-asiakirjoja lisää vastaan.

21. Koska tulee lopullinen lopullinen OOXML-standardin versio? (6.3.2009)

[Huomio: Myöhemmin huomasin, että merkintä 19 tuli kahteen kertaan]

Tuosta edellä lainatusta uutisesta tulee käsitys, että OOXML-standardin käsittelyssä loppuu aina aika, ja monimutkaisuudet ja mahdolliset virheet siirtyvät taas seuraavaan käsittelyyn.

Kun laitetaan joku 100 tai enemmän edustajaa selvittämään OOXML-standardin monimutkaisuusksia, niin aina näyttää viikon aika loppuvan.

Jos edellä mainittu kuusikymmentäkuusi (66) prosenttia ISO:n jäsenistä hyväksyy standardin, niin mikä versio oikein tulee hyväksytyksi?

Onko nyt hyväksytty lopullinen OOXML-standardi viimeviikkoisen kokouksen perusteella?

Kuinka monta BRM-tapaamista ja "BRM"-tapaamista vielä tarvitaan. Pitäisikö niitä varata vaikkapa neljä viikon tilaisuutta tälle vuodelle?

22. Ohjelmoijille kivaa pikkupuuhaa (6.3.2009)

En tiedä kuinka kova homma toimisto-ohjelmien tekijöille on noista OOXML-standardin erilaisista versioista.

Mahdollisesti markkinoilla liikkuu tästä eteenpäin erilaisia DOCX-tiedostoja, joiden rakenteet vaihtelevat.

Jos OOXML joskus pääsee siihen tilaan, että ISO/IEC -standardointijärjestelmä ei tarvitse enää käsitellä yhtäkään muutosta tai epäselvyyttä, niin ehkä koko tiedostotunniste kannattaisi muuttaa joksikin muuksi kuin DOCX.

23. Mikä on Suomessa Kilpailuviraston kanta ? (6.3.2009)

Itselläni tulee vain mieleen, että onko epäselvät OOXML-muodot este kilpailulle.

Voiko julkinen sektori sanoa, että OOXML-tiedostot hyväksytään julkisen sektorin hankinnoissa?

Jos OOXML (de facto) tarkoittaa julkisessa hankinnassa jonkin yrityksen tuotteen määräystä, niin miten tähän sitten suhtaudutaan.

Lainopillisesti (de jure) kilpailutuksessa ei saisi mitenkään määrätä yksittäisen yrityksen tuotteen pakkokäyttöä.

Nähtäväksi jää kuinka tässä käy.

SL 49.5: Vaihe 5 / Tilannepäivitys 21.3.2009

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_5

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

24. OOXML-tiedostoja alkaa ilmestyä (21.3.2009)

Sain tässä (lähiaikana) puhelinsoiton.

Kysyjä kysyi, että miten hän saa auki DOCX-tiedoston.

En yllättynyt yhtään.

Kävi ilmi, että käytössä oli joku melkoisen vanhan Microsoft Office -toimisto-ohjelmapaketin versio.

En yllättynyt yhtään.

Kysyjä itse ei voi määrätä, että mitä ohjelmia heidän yhteisönsä käyttää.

En yllättynyt yhtään.

Neuvoin hätäpäissäni lataamaan OpenOffice 3.0 -toimisto-ohjelmapaketin.

25. Onko mitään näppärää pikkuohjelmaa lukemaan OOXML-tiedostoja (21.3.2009)

Nyt pitäisi ehkä jatkoon etsiä joku näppärä ohjelma, joka pelkästään lukee DOCX-tiedostoja.

OpenOffice 3.0 -toimisto-ohjelmapaketti on vain kohtuullisen iso ohjelma asennettavaksi; Tavallinen ihminen voi melko varmasti tuskastua, jos pitää ensin odottaa tuntikaupalla pahimmassa tapauksessa ennen varsinaista asentamista.

26. Kokemuksia näppärän pikkuohjelman etsimisestä (21.3.2009)

Yritin etsiä jotain näppärää, mutta ei niin vain löytynyt.

Tälläinen Firefox-liitännäinen löytyi: OpenXML Document Viewer.

Yllättäen tuo OpenXML Document Viewer on Microsoft-yhtiön CodePlex-palvelussa.

Firefox-selaimen liitännäisten puolella hakutermi "OOXML" ei tuottanut tulosta.

Mutta tavallisen ihmisen kannalta tuo on aivan liian vaikea asentaa.

Ei tavallinen tallaaja osaa välttämättä asentaa Firefox-selainta, jos se puuttuu omalta koneelta. Toisekseen kaikki eivät välttämättä osaa ladata ja asentaa Firefox-selaimen lisäosia.

Sitten löytyi tällainen: OpenXML Writer. Melko lupaava, koska sen koko oli 70 kilotavua.

Mutta ei onnistunut kumpikaan. OpenXML Writer ==> OpenOffice tai OpenOffice ==> OpenXML Writer.

No ei ihme. OpenXML Writer oli joku vanhempi ohjelma, joka ei ole enää aikoihin ollut mukana kehityksessä. Mutta esimerkkinä kuvaa kuinka OOXML-standardilla on useita versioita.

27. Tuomio: näppärää pikkuohjelmaa ei löytynyt helposti (21.3.2009)

Ehkä tällainen näppärä ja helposti asennettava pikkuohjelma löytyy joskus.

Eli kerraten:

* avaa OOXML-dokumentin
* avaa OOXML-dokumentin millä tahansa standardin versiolla
* kevyt ohjelma, muutama kilotavu
* helppo asentaa, vain yksi napsaus
* käynnistyy sekunnissa
* ei muuta.

Ehkä tällainen vielä löytyy.

Itse pärjään kyllä OpenOffice 3.0 -toimisto-ohjelmapaketilla. Ja tietysti osaan hakea erilaisia apuohjelmia tarpeen mukaan.

Mutta tavallisen pienen ihmisen kannalta tietotekniikka on entistä hankalampaa ja monimutkaisempaa, kun sähköpostin liitetiedostot eivät aukea kaikille.

28. Arvio: Turhan työn määrä kasvaa määrättömiin mittasuhteisiin (21.3.2009)

Oletettavasti tavalliset ihmiset lähettävät aivan tavallisia tekstitiedostoja DOCX-muodossa eri suuntiin - tietenkään he eivät tiedä mitä tekevät.

Turhaa työtä tulee aivan valtavasti, kun näitä DOCX-selvityksiä tehdään eri puolilla maailmaa, eri aikavyöhykkeilla, erilaisilla ohjelmilla, erilaisilla ohjelmaversioilla, erilaisilla "standardin" versioilla, eri yhteisöissä, jne. jne.

Sitten isot yhteisöt joutuvat pohtimaan, että mitä ne oikein tekevät.

Otetaan nyt huomioon, että eri puolilla maailmaa on nyt täysin vaihtelevia suhtautumistapoja ODF- ja OOXML-standardeihin.

Sitten tulee kilpailulaisäädäntö vastaan joissain maissa, jos julkiset yhteisöt on pakotettu siirtymään, määrätty siirtymään tai ovat vapaaehtoisesti siirtyneet ODF-standardiin.

29. Arvio: Voittaja on PDF (21.3.2009)

Oletettavasti paras tapa tässä vaiheessa on yhteisöissä hankkia ja asentaa PDF-muuntimet kaikkiin tekstinkäsittelyohjelmiin.

Sitten pitää opastaa kaikki yhteisöjen jäsenet, että kaikissa mahdollisissa tilanteissa pitää lähettää PDF-muotoiset tiedostot, eikä mieluusti ollenkaan ODF- tai OOXML-muodossa.

Itse olen näin todennut parhaaksi. Turhaa sitä kiusata ketään sillä, että ODF tai OOXML vääristyy vastaanottajan tekstinkäsittelyohjelmassa.

Tällöin jokainen yhteisö saa rauhan ainakin jossain mielessä, koska PDF on tiedostomuoto, jonka kehitys on mennyt kohtuullisen hyvin ja sen lukeminen onnistuu kymmenillä ohjelmilla ja useassa eri käyttöjärjestelmässä.

SL 49.6: Vaihe 6 / Tilannepäivitys 1.7.2009

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_6

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

Kevät vilahti, ja en tietysti ole kaikkia ODF- ja OOXML-uutisia tälle sivulle lisännyt.

30. Arvio: Voittaja on PDF (1.7.2009)

Tämä PDF:n voittokulku ei taida enää kovin nopeasti pysähtyä.

PDF on standardoitu tunnuksella ISO 32000-1:2008.

Jos minulta tosiaan joku jotain tästä aiheesta kysyy, niin minun suositus on lähettää aina ja kaikkialla PDF-tiedostoja.

Sitä voi sitten omalla tietokoneella pitää ODF- tai OOXML-tiedostoja.

Jos on pakko lähettää muotoiltava tekstitiedosto, niin sitten pitää kysyä etukäteen, että missä muodossa on lähetettävä.

31. OOXML-tiedostoja tai ODF-tiedostoja ei ole vielä kovin paljon näkynyt (1.7.2009)

Muistaakseni olen kaksi OOXML-tiedostoa tähän mennessä saanut joltain lähettäjältä.

ODF-tiedostoja ei ole kukaan vielä minulle lähettänyt.

Väki on oppinut PDF-tiedostojen ajamisen, ja nyt näitä PDF-tiedostoja tulee aika mukavasti.

32. Word 97/2000/XP -tiedostomuoto (1.7.2009)

Ainakin tässä vaiheessa vaikuttaa siltä, että Word 97/2000/XP -tiedostomuoto on yleisin minulle

saapuva tiedostomuoto ollut, jos kyseessä on muotoiltava tekstitiedosto.

Tässä vaihessa vaikuttaa siltä, että Word 97/2000/XP -tiedostomuoto ei tule kovin äkkiä tästä maailmasta häviämään.

33. JTC 1/SC 34/WG4 - Office Open XML (1.7.2009)

Osoitteessa
http://www.itscj.ipsj.or.jp/sc34/wg4/
on OOXML-standardin lopullista versiota tekevän työryhmän www-sivu.

Latasin omalle kotivulle tiedoston ISO/IEC JTC 1/SC 34/WG 4 N 0050, toiselta nimeltään "IS 29500:2008 Defect Report Log".

Asiakirja "ISO/IEC JTC 1/SC 34/WG 4 N 0050" on julkisen jakelun tiedosto,
http://www.itscj.ipsj.or.jp/sc34/wg4/.

Nyt mielenkiintoinen juttu on, että kyseinen tiedosto sisältää 245 VIRHEraporttia, joita on löytynyt ISO 29500 -standardin jo(i)stain versiosta.

34. OOXML-virheiden korjaus vaatii paljon lisävääntöä ohjelmilta (1.7.2009)

Siis 245 virhettä?

Nyt tietysti ajatellen pieniä ihmisiä, jotka joutuvat ohjelmoimaan OOXML-standardin toteuttavan ohjelman, niin ohjelma on varmaan koko ajan muutostilassa.

Jos lähdetään siitä, että näiden 245 virheen korjaus vaatii vaikka muutaman standardin version, niin tietysti tietokoneohjelmia pitää päivittää vastaavalla tavalla.

Eli käytännössä OOXML-standardin toteuttavan tietokoneohjelmaan on heti käyttöönotossa sovittava jonkinlainen päivitysmenetelmä.

Microsoft Office -tuoteperheessä tämä tarkoittaa Service Pack -nimisiä päivityksiä.

OpenOffice -tuoteperheessä tämä tarkoittaa aina uuden version lataamista, kun OOXML-toteutusta muutetaan versiosta toiseen.

35. Revisio ja Corrigendum (1.7.2009)

Latasin omalle kotivulle tiedoston ISO/IEC JTC 1/SC 34/WG 4 N 0024, toiselta nimeltään "Minutes of the Okinawa Meeting of ISO/IEC JTC 1/SC 34/WG4, 2009-01-28/30 ".

Asiakirja "ISO/IEC JTC 1/SC 34/WG 4 N 0024" on julkisen jakelun tiedosto,
http://www.itscj.ipsj.or.jp/sc34/wg4/

Sivulla 3 on esitetty kuinka OOXML-standardin jatkokorjaukset menevät korjauksina (COR) ja uudet päivitykset menevät päivityksinä (AM).

Eli käytännössä syntyy erilaisia dokumenttipinoja, joissa on COR- ja AM- päivitykset päällekkäin

huomioituna.

Jossain vaiheessa pitäisi olla tilanne, jossa COR- ja AM- vaiheet voidaan lopettaa, ja standardi voidaan jäädyttää hetkeksi, esim. 29500:2011, jos työ saataisiin valmiiksi vuonna 2011.

Sitten, esim. vuoden 2011, jälkeen voisi aloittaa OOXML-standardin seuraavan version valmistelun.

36. Jaa-a. Paljon oli meteliä. (1.7.2009)

Paljon meteliä OOXML ja ODF ovat aiheuttaneet.

Toisaalla ..... Toisaalta

Suomen Standardisoimisliitto SFS laittoi jakeluun englanninkielisen keskusteluasiakirjan, joka koskee dokumenttien säilömistä niin, että asiasisältö ja rakenne olisivat erillään toisistaan.

Esimerkiksi HTML on asiasisällön ja rakenteen/esitystavan yhdistelmä. Vastaavalla tavalla ODF ja OOXML ovat asiasisällön ja esitystavan yhdistelmä

Näitä esityksiä asiasisällön ja rakenteen/esitystavan erotteluista ja yhdistelmistä on varmaan ollut tietotekniikan historian aikana useampi. Ehkä joskus pääsemme siihen tilanteeseen, että tämä erottelu toimii.

Toisaalta voi todeta, että tuskin SFS:n puolelta olisi tullut tällaista keskusteluasiakirjaa, jos ongelma ei ole todellinen.

Itse lausunto on tässä [PDF-tiedostossa] englannin kielellä.

SFS:n keskusteluasiakirja on tässä tiedostossa englannin kielellä.

37. Ilmeisesti tarvitsemme vielä jotain uusia tiedostomuotoja (1.7.2009)

ODF ja OOXML on tarkoitettu tiettyyn käyttöön - ei siinä mitään.

Mutta kaikesta metelistä ja meuhkaamisesta huolimatta ne (ODF ja OOXML) eivät ilmeisesti ratkaise joitain muita ongelmia.

Eli tiedostomuotojen kehittämistä tarvitaan edelleen.

Itse täytyy toivoa, että jatkossa ISO/IEC JTC1 -järjestelmään heitetään paremmin valmisteltua aineistoa kuin alkuperäinen OOXML:n versio.

SL 49.7: Vaihe 7 / Tilannepäivitys 7.4.2010

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_7

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

Talvi vilahti ja kevät saapui, ja en tietysti ole kaikkia ODF- ja OOXML-uutisia tälle sivulle lisännyt.

38. Arvio: Voittaja on PDF (7.4.2010)

Tämä ei ole muutamassa kuukaudessa muuttunut mihinkään. Suurin osa lataamistani tiedostoista on PDF-tiedostoja.

Kukaan järkevä ihminen ei lähetä DOC/ODF/OOXML -tiedostoa, jos vastapuolen ei tarvitse muokata tekstiä. PDF säilyttää alkuperäisen muodon, ja se on koko PDF:n tarkoituskin.

39. OOXML:n standardointi on tosi tuskallista (7.4.2010)

Tämä ei ole muutamassa kuukaudessa muuttunut mihinkään.

Tästä OOXML:n standardoinnin tuskallisuudesta on hyvä esimerkkki Alex Brownin blogimerkintä:
http://www.adjb.net/post/Microsoft-Fails-the-Standards-Test.aspx

Tosi tuskallista näyttä olevan, että OOXML joskus oli standardi, jossa ei ole virheitä, vaan se olisi kokoelma hyvin kirjoitettua tekstiä.

40. OOXML:n vaikea olla kilpailutuksissa käytettävä standardi (7.4.2010)

Julkisen sektorin hankinnoissa voi olla vaikea käyttää OOXML-standardia, koska näyttää olevan vain yhden yhtiön ohjelma, joka pystyy standardin toteuttamaan.

Eli OOXML:n vaatiminen kilpailutuksessa voi avata tien valituksille; Suomen tapauksessa tämä on Markkinaoikeus.

41. Jokainen yhteisö erikseen (7.4.2010)

Nyt on niin, että jokainen valtio, osavaltio, jäsenvaltio, maakunta, valtionvirasto, kunta, kuntayhtymä, jne. jne. joutuu tekemään omat määrittelynsä, että ODF tulee käyttöön ja OOXML ei tule käyttöön.

Maailma on vain sekavampi paikka, kun on ODF/DOC/OOXML-tiedostoja sekaisin pitkin poikin erilaisia yhteisöjä.

Mutta sellaista tilannetta ei synny, että OOXML olisi kaikenkattava standardi julkisissa yhteisössä.
Joissain yhteisöissä OOXML hyväksytään, mutta ei kaikissa.
Joissain yhteisöissä ODF hyväksytään, mutta ei kaikissa.

Paljon on osittain turhia kokouksia eri puolilla maailmaa, kun väki yrittää selvittää, että mikä on ODF ja mikä on OOXML.

42. Tie eteenpäin?? (7.4.2010)

Itsellä on se käsitys, että mahdollisesti OOXML:n standardointi hidastuu, koska OOXML:n standardointiin ei ole enää kiinnostuneita ihmisiä.

Nyt on käsittääkseni sellainen tilanne, että pieni joukko ihmisiä yrittää ratkoa suurta joukkoa OOXML:n virheitä.

Eli mahdollisesti voi kestää vuosia, ennen kuin kaikki OOXML:n virheet on korjattu ja virallinen virheetön ISO-standardi saadaan ulos.

Voin olla väärässäkin, ja OOXML:n virheet saadaan ratkaistua vuodessa tai parissa 7.4.2010 jälkeen.

Mutta tässä tilanteessa näyttää siltä, että pieni joukko ihmisiä on laitettu liian suuren tehtävän eteen.

SL 49.8: Vaihe 8 / Tilannepäivitys 23.6.2010

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_8

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

43. Puolueeton tutkimus / OSA 1?? (23.6.2010)

Lars Marius Garshol Norjasta teki kohtuullisen vakuuttavan tutkimuksen, [tiedoston linkki].

Jokainen suomalainen kouluruotsin lukenut pystyy ymmärtämään kohtuullisia osia tästä esityksestä.

44. Puolueeton tutkimus / OSA 2?? (23.6.2010)

Lars Marius Garshol Norjasta julkaisi aiheesta laajan blogimerkinnän:
http://www.garshol.priv.no/blog/211.html

Tästä voimme kopioida seuraavan johtopäätöksen:

::: ALKAA :::

> If previous experience with the OOXML/ODF war is any guide, now follows the part where lots of people get very upset. That's life, I guess.
>
> I went to this job with a genuinely open mind, curious about what I would find, and was really disappointed with the outcome. I knew the specs had problems, but I really thought they were better than this. That the tools were as poor as they are came as an even bigger surprise. In the end, given the results I got I really had no choice about the conclusion.

::: PÄÄTTYY :::

45. Oma kokemus standardoinnista (23.6.2010)

14.-17.6.2010 kokoontui Helsingissä seuraavanlainen kokoonpano: ISO/IEC / JTC1 / SC34 / WGs 1, 4, 5.

Eli suomeksi sanoen OOXML:n standardointia harrastavat henkilöt kokoontuivat Helsinkiin. Ainakin ns. ydinporukka olisi ollut paikalla.

Itse kirjoitin aiheesta pienimuotoisen raportin, [tiedoston linkki].

46. Kirkasotsaista kiihkoilua (23.6.2010)

Lyhyesti voi sanoa, että Lars Marius Garshol osoitti omalla tutkimuksellaan, että sekä ODF että OOXML ovat täynnä ongelmia.

Kirkasotsainen kiihkoilu aiheesta ei auta mihinkään.

Lopputulema on selvä: PDF on tiedostomuotojen kuningas.

SL 49.9: Vaihe 9 / Tilannepäivitys 14.5.2011

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_9

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

47. Uusia rajalinjoja (14.5.2011)

Tässä jokunen aika sitten Oracle-niminen korporaatio osti SUN Microsystems -nimisen pienemmän korporaation

No joo. Ehkä korporaatio-termiä pitäisi käyttää niiden oikeissa merkityksissä.

Korporaatio on vähän huono suomennos.

Mutta tämä oli tällainen tyypillinen yrityskauppa.

i) Ensin iso yritys ostaa suurella metelillä pienemmän yrityksen.
ii) Jokainen teknoblogi huutaa suureen ääneen kaikenlaista sekavaa aiheeseen liittyen.
iii) Vähitellen pienempi yritys palastellaan osaksi isomman yrityksen osastoja/vast.
iv) Oikeasti pienen yrityksen tuotteiden tekniikasta tietävät henkilöt alkavat lähteä muualle.
v) Pitää palkata uutta väkeä, joka suostuu perkaamaan vanhaa tekniikkaa
vi) Pienen yrityksen alkuperäiset tuotteet on lopuksi pakko ajaa alas, koska oikeat asiantuntijat eivät ole enää käytössä.
vii) Pois lähteneet pienen yrityksen tekniset osaajat voivat perustaa uuden yhteisen yrityksen.
viii) Näin "uusi" "pieni" yritys voi taas kasvaa sopivan isoksi uutta yrityskauppaa varten.

48. Yhteisöllisyyden ongelma (14.5.2011)

Nyt voi todeta, että LibreOffice on entisten OpenOffice-kehittäjien hanke.

Eli OpenOffice-härveleistä tulikin ison yrityksen pientä toimintaa, tai OpenOffice-väki koki joutuneensa täysin oudon johtamisjärjestelmän pariin.

Perussyy mielestäni on, että laitetaan joukko ihmisiä kahdesta yrityksestä yhteen, ja sitten oletetaan heidän toimivan yhtenä joukkona.

Mikään ei ole kauempana totuudesta, koska hyvän joukkueen kasaaminen ja ylläpitäminen vuodesta toiseen on tosi kovaa johtamista vaativa hanke.

Kun meno alkaa ahdistaa, niin keskeiset luottohenkilöt alkavat häipyä vähitellen.

49. Jättimäiset avoimet ohjelmistot kuuluvat säätiöille (14.5.2011)

Viimeistään tämä LibreOffice-seikkailu on osoittanut, että käyttäjämääriltään jättimäisten ohjelmistokokonaisuuksien keskeinen omistaja/kehittäjä pitää olla voittoa tuottamaton säätiö

Eli tässä tapauksessa LibreOffice-härvelien takana on nyt oikeasti säätiö, joka omistaa kaikki tavaramerkit ja jatkossa tarvittavat lakiasioiden sopimukset.

Tämän jälkeen säätiötä voivat rahoittaa yritykset, joiden liiketoimintaan avoimesti kehitettävä toimisto-ohjelma LibreOffice sopii.

Ja jos joku yritys haluaa pois kehittämisohjelmasta, niin tämäkin onnistuu vain muutamalla ilmoituksella.

Yksinkertaista ja helppoa - voittoa tuottamaton säätiö.

50. De-Java-izing LibreOffice (14.5.2011)

Tuossa tuli asiaa penkoessa vastaan uutinen, että LibreOffice-kehittäjät alkavat järjestelmällisesti vähentää LibreOffice-ohjelman riippuvuutta JAVA-ohjelmointikielestä.

Tässäkin on tehty jo virhe ajat sitten.

JAVA-ohjelmointikieltä kehittämään olisi pitänyt perustaa säätiö, jolla olisi omat rahavaransa ja omat aikataulunsa kehittää ohjelmointikieltä.

Tästä tulee toista ohjelmointikieltä kehittävä säätiö: The Python Software Foundation (PSF).

Hyvin harva ihminen on edes kuullut mitään koko Python-ohjelmointikielestä, koska siinä ei ole ollut mitään hallinnollisia tai teknisiä ongelmia, ja ohjelmointikielen hallintoasioita hoitaa säätiön oma väki.

Mutta Python-ohjelmointikieli on yhden maailman mahtavimman korporaation käyttämä ohjelmointikieli.

Aikanaan Google-korporaatio teki oikean valinnan valitessaan Python-ohjelmointikielen Google-palveluiden kehittämiseen, ja säätiö on hoitanut oman osuutensa.

Kukaan ei ole koskaan puhunut, että Python-ohjelmointikielestä pitäisi nyt päästä erityisesti eroon.

51. Itse hankkiuduin tällä viikolla eroon OpenOffice-härvelistä (14.5.2011)

Nyt se on virallista meikäläisenkin osalta: OpenOffice-ohjelma poistui tietokoneilta meikäläisen määräyksestä.

Tein seuraavat päivitykset:

* WIN XP SP 2 -koneet: LibreOffice
* PCLinuxOS: LibreOffice
* Windows 2000: LibreOffice

Sitten päivitin Debian-järjestelmän (versio 6) yhteen koneeseen, mutta Debian ei ole vielä tehnyt LibreOffice-ratkaisua, eli siellä vielä pyörii edelleen OpenOffice.

Tuo WIN 2000 -kone on ollut nurkassa, ja sille pitäisi tehdä tarkistuksia, että voiko sitä käyttää oikeasti mihinkään.

WIN 98 -koneisiin on turha yrittää mitään uutta viritelmää. WIN 98 -koneessa on yksi ainut sovellus, joka ei suostu toimimaan XP-koneissa, joten se on ns. perintöjärjestelmä (legacy system).

Mutta tuotantokäytössä olevalla WIN XP SP 2 -koneella, jossa on neljä näyttöä kiinni, olen nyt tehnyt useammankin asiakirjan LibreOffice-ohjelmalla.

Sinänsä on mielenkiintoista, että OpenOffice-ohjelman logossa on vielä melko paljon sinistä.

http://www.openoffice.org/

Nyt LibreOffice ja ohjelmaa kehittävän taustayhteistön (The Document Foundation) on siirtynyt vihreisiin värisävyihin:

http://www.libreoffice.org/
http://www.documentfoundation.org/

Tässä voisi palauttaa lukijoiden mieleen päiväkirjamerkinnän 12.

12 / 16.11.2008: Arkistoista lisää / värileikkiä
http://www.jukkarannila.fi/paivakirja_arkisto_1.html#aihe_12

Kuten "värileikki" osoitti, niin vihreään siirtymällä lähestyttiin henkisen työn luomuksia, ja nyt LibreOffice ja Document Foundation ovat molemmat vihreillä logoilla liikenteessä.

Eli nyt on yksi muuri murrettu.

LibreOffice ei ole enää pelkkä insinöörien (sininen) hanke.

52. ODF:n tulevaisuus (14.5.2011)

Tässä vaiheessa on mielenkiintoista nähdä, että miten ODF tulee kehittymään.

JOS Oraclen hallinnoima OpenOffice-härveli lopulta häviää kuolleiden ohjelmistojen hautausmaalle, niin tietysti herää kysymys, että minkä yhtiön ohjelma asettaa mittatikun.

JOS LibreOffice menestyy, niin tietysti voi käydä niin, että LibreOffice saa tietynlaisen mittatikun aseman.

Eli LibreOfficella tehtyjen tiedostojen pitäisi aueta samalla tavoin muissa ohjelmissa?

ODF:n standardisointi etenee omalla tahdillaan, ja edellä mainittu LibreOffice-mittatikun asema voi olla täysin toteutumaton ennakointi.

53. Asiakirjaformaattien standardointi on ollut hörhellystä (14.5.2011)

ISO/IEC JTC 1/SC 34 N 1621: Proposal for a New Work Item on Information technology -- Document Container File -- Part 1: Core [WG 1]

Itse olen ollut nyt SFS:n listoilla, ja sinne tulee kaikenlaista asiakirjaa ihmeteltäväksi, eikä minulla ole yleensä mitään osaamista kovin teknisiin asioihin liittyen.

Mutta tuo 1621-asiakirja osoittaa mitä hörhellystä ”PAS Submitter” -toiminta JTC1-komiteassa aiheutti.

Eli nyt on menty standardisoimaan moskaa, ja ZIP-muotoa ei ole kunnolla missään määritelty.

ELI: ODF ja OOXML kummatkin hörheltävät ZIP-muotojen kanssa, ja nyt on iso ongelma, että mitä tarkasti ottaen standardisoidaan ZIP-muotojen sekamelskassa.

Eli vahinko on jo tapahtunut kahteen kertaan: ODF ja OOXML ovat olleet moskaista asiakirja-aineistoa, ja niitä ei olisi ikinä pitänyt päästää ovesta sisälle.

Ongelma vain oli tietysti, että toisaalta piti saada jotain sisälle, jotta olisi jotain standardisoitavaa.

Mutta ennakkotarkastus on ollut huonoa sekä ODF:n että OOXML:n kanssa.

54. ÄLÄ HÄVITÄ vanhoja koneita ja ohjelmia (14.5.2011)

Kova totuus on, että omia vanhoja tietokoneitaan ja vanhoja ohjelmia ei kannata hävittää, vaikka ne vievätkin turhaan tilaa.

Minullekin on jo tullut tilanteita, joissa konvertointi on pitänyt aloittaa WORD 97 -ohjelman tallettamasta tiedostosta, jotta on voitu päätyä eri vaiheiden jälkeen nykyisiin ODF-tiedostoihin.

55. Maailmasta ei ole tullut yksinkertaisempaa paikkaa (14.5.2011)

Fu, Z., Sun, X., Liu, Y., & Li, B. (2011). Forensic investigation of OOXML format documents. Digital Investigation, In Press, Corrected Proof, -. doi:10.1016/j.diin.2011.04.001.

Edellisessä kappaleessa on siis artikkeliviite, jossa pohditaan OOXML-tiedostojen käyttöä digitaalisten todistusaineistojen keräämisessä.

Rikostutkijoille OOXML tuo uusia mahdollisuuksia, sillä tyhmyyttään OOXML-tiedostoja käyttänyt rikollinen voi ajaa itsensä ongelmiin väärinkäyttämällä OOXML-tiedostoja.

Varmaan voimme odottaa vastaavaa artikkelia ODF-tiedostoista.

Eli maailma on edelleen monimutkainen paikka, kun monessa suunnassa on monenlaisia asiakirjoja.

Mutta lopputulema on edelleen selvä: PDF on tiedostomuotojen kuningas.

SL 49.10: Vaihe 10 / Tilannepäivitys 25.11.2011

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_10

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

56. Asiakirjaformaattien standardointi on ollut hörhellystä (25.11.2011)

Tämä ei ole muuttunut juurikaan muutaman kuukauden aikana.

Sekä ODF:n ja OOXML:n standardointi on ollut hörhellystä. Piste.

57. OOXML ja ODF ei kiinnosta enää ketään (25.11.2011)

Olen ollut Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n erilaisilla sähköpostilistoilla, ja täältä on voinut seurata kiinnostuksen vähentyneen sekä OOXML:n että ODF:n suhteen.

SFS:n suunnalta on ollut erilaisia ehdotuksia, joissa OOXML ja ODF olisi standardoitavissa erilaisissa työryhmissä, ja vastuullista työryhmää on ehdotettu eri suuntiin.

JOS OOXML ja ODF oikeasti kiinnostaisi standardointikohteena, niin tietysti siihen osallistuisi kymmenittäin suomalaisia IT-asiantuntijoita, ja kommentointikierrokset aiheuttaisivat aina laajan keskustelun, ja kommentit paranisivat suorassa suhteessa uusiin versioihin.

Mutta asia on juuri päinvastoin, ja sähköpostilistalle ei ole tullut viestejä pitkiin aikoihin, ja ainut keskustelu on koskenut vastuullista työryhmää.

58. VOITTAJAT: PDF ja DOC 97/XP/2000 (25.11.2011)

Joskus harvoin saa joitain OOXML-tiedostoja, eli tiedoston pääte on DOCX.

Mitä DOCX-päätteinen tiedosto sähköpostissa kertoo?

1) TIETYSTI sen, että kyseinen henkilö ei ehkä tiedä, että mikä on OOXML-formaatin ja DOC 97/XP/2000 -formaatin ero.
2) Kyseinen henkilö ei ehkä tiedä, että tekstinkäsittelyohjelmasta voi ajaa PDF-muotoisia asiakirjoja.
3) Kyseinen henkilö ei ehkä osaa käyttää "Tallenna muodossa" -komentoa.

Itse selviän noista DOCX-tiedostoista käyttämällä LibraOffice-ohjelmaa, joka osaa auttavasti avata yksinkertaiset tekstitiedostot, joissa suurin osa tiedoston sisällöstä on puhdasta tekstiä.

59. Miksi DOC 97/XP/2000 on voittaja ? (25.11.2011)

Niin. Miksi DOC 97/XP/2000 on voittaja?

Asiahan on niin, että maailma on täynnä erilaisia tekstinkäsittelyohjelmia, joista osa on tietysti vähemman tunnettuja. LISÄKSI jokaisesta tekstinkäsittelyohjelmasta on hyvin erilaisia versioita, ja versioiden yhteensopivuuksista voi olla erilaisia mielipiteitä.

Koska DOC 97/XP/2000 on ollut ns. markkinoilla jo niin pitkään, niin monet tekstinkäsittelyohjelmat osaavat ainakin auttavasti avata DOC 97/XP/2000 -tiedostot, joissa on pelkkää tekstiä.

Monesti lukijalle riittääkin vain pelkän tekstin lukeminen, ja erilaiset kuvat yms. ihmeviritykset voivat aiheuttaa ongelmia, koska kuvat yms. ihmeviritykset aiheuttavat ongelmia jokaisessa tekstinkäsittelyohjelmassa.

Esim. meikäläinen on lähettänyt mielipidekirjoitukset DOC 97/XP/2000 -muodossa ILKKA-maakuntalehteen ja JP-Kunnallissanomat-paikallislehteen. Kummastakaan ei ole tullut valituksia, että eivät ole saaneet DOC-tiedostoa auki, vaikka DOC-tiedostoja on tehty OpenOffice- ja LibreOffice-ohjelmistoilla.

60. Mutta onhan meillä OpenDocument Format (ODF) Versio 1.2 OASIS-standardina (25.11.2011)

JUST-joo.

5.10.2011 alkaen on ollut tiedossa, että OpenDocument Format (ODF) Versio 1.2 on nyt OASIS-Standardina.

JIPPII-hurraa-jee-jee!!!

JOS tämä olisi ollut juhlan aihe, niin erilaiset teknoblogit olisivat olleet kuumana aiheesta, ja esim. Suomessa tietyt sähköpostilista olisivat käyneet kuumina.

Mutta asia on vajonnut jonnekin välinpitämättömyyden mereen, ja ODF 1.2 saa jatkaa matkaansa ISO:n (International Organization for Standardization) hitaissa prosesseissa eteenpäin.

VAU - ovat oikein antanee ohjeistuksen, että miten pitäisi viitata kyseiseen standardiin.

Open Document Format for Office Applications (OpenDocument) Version 1.2. 17 March 2011. OASIS Committee Specification.
http://docs.oasis-open.org/office/v1.2/cs01/OpenDocument-v1.2-cs01.odt

HOMMA ON HÖRHELLYSTÄ !!!!

Seuraavalla sivulla on on mielenkiintoinen kohta.

http://docs.oasis-open.org/office/v1.2/cs01/OpenDocument-v1.2-cs01-part3.html#__RefHeading__752917_826425813
"For more details about the Zip file format, see [ZIP]."

Kyseinen ZIP-linkki on seuraava: http://www.pkware.com/support/application-note-archives

MIELENKIINTOISTA !!!!!!!!!!!!!

Eli yksityisen yrityksen ylläpitämä ZIP-formaatin määritelmä on osa standardia.

Eikös standardoinnin pidä olla riippumatonta yksityisestä yrityksestä, ja standardi on teknologianeutraali.

Ainakin minulle jää epäselväksi, että mitä ZIP-versiota käyttää ODF tai OOXML.

Voiko ohjelmisto käyttää useita erilaisia ZIP-formaatteja vai miten asia on???

HÖRHELLYSTÄ !!!!!!!!!!

61. ODF-standardikin meni keskeneräisenä sisään (25.11.2011)

Valitettavasti myös ODF meni aikanaan liian keskeneräisenä JTC 1 -prosesseihin.

Vastaavasti myös OOXML meni aikanaan liian keskeneräisenä JTC 1 -prosesseihin.

62. Eli ohjelma ja formaatti on sidottu toisiinsa (25.11.2011)

ELI varsinaisesti mikään ei ole muuttunut mihinkään.

Ohjelmat ja formaatit ovate edelleen sidottuina todella voimakkaasti toisiinsa.

Esimerkiksi OpenOffice ja LibreOffice ovat ainakin minun kokemuksen mukaan huonosti ristiin toimivia ohjelmia.

Olen kokeillut muutaman OpenOffice Writer -ohjelmalla tehdyn tiedoston avaamista LibreOffice Writer -ohjelmalla. Tulokset eivät olleet kovin rohkaisevia

Eli vanha käytäntö jatkukoon: valitse jokin toimisto-ohjelmistopaketti, ja käytä sen oletustiedostomuotoa.

63. Miksi ihmeessä sitten käytän ODF-standardia ? (25.11.2011)

Nyt herää tietysti kysymys, että miksi olen päätynyt kaikesta huolimatta käyttämään LibreOffice-ohjelmistoa.

Vaikka ODF on tiedostomuotona täynnä ongelmia, niin sitä kuitenkin kehittää voittoa tuottamaton standardisointiorganisaatio.

Eli pitkässä juoksussa on mahdollista, että ODF saadaan standardoitua ZIP-sekamelskoineen niin pitkälle, että se on ihan oikeasti standardi ilman virheitä.

Oletusarvoisesti ODF 1.2 ei ole tekniikan viimeinen sana, ja on tarvetta lähteä kehittämään ODF 1.3 -versiota paikkaamaan myöhemmin löydettyjä virheitä

SIIS: pitkässä juoksussa (vuosikymmen esim.) ODF saadaan standardoitua riittävän hyväksi.

64. Miksi ihmeessä sitten käytän LibreOffice-ohjelmistoa ? (25.11.2011)

Tässä vaiheessa voi todeta, että LibreOffice on voittoa tuottamattoman säätiön hallinnassa, ja suuri osa OpenOffice-käyttäjistä voi halutessaan siirtyä kyseisen LibreOffice-ohjelmiston käyttäjäksi.

Koska LibreOffice on voittoa tuottamattoman säätiön hallinnassa, niin pitkässä juoksussa on mahdollista, että ohjelmiston ympärille kehittyy tarpeeksi voittoa tuottamatonta ja kaupallista toimintaa hyvässä yhteistyössä, ja itse ohjelmisto kehittyy koko ajan parempaan suuntaan.

The Document Foundation on parempi paikka kuin The Apache Software Foundation, johon OpenOffice-kehitys on nyt siirretty. VIRHERATKAISU kaikin puolin.

Kannattaa katsoa seuraava sivu Apache-hankkeista:
http://projects.apache.org/indexes/alpha.html

25.11.2011 tilanteessa tuosta listasta ei löytynyt merkintää "OpenOffice", mutta seuraavalta sivulta kyllä löytyy tietoa:
http://incubator.apache.org/openofficeorg/

Sitten on tarkempi sivusto noista Incubator-hankkeista
http://incubator.apache.org/

ELI OpenOffice hukkuu jonnekin Apache-hankkeiden sekaan.

The Apache Software Foundation on keskittynyt aivan toisenlaisiin tietotekniikkahankkeisiin, ja OpenOffice kuuluisi aivan toisenlaiseen hallinnolliseen ympäristöön.

The Document Foundation on keskittynyt vain yhteen asiaan, ja The Apache Software Foundation on keskittynyt hyvin laajaan joukkoon asioita.

Paljon puhutaan, että firmojen yms. pitäisi keskittyä vain yhden asian tekemiseen hyvin.

Eli The Document Foundation on keskittynyt tiettyyn asiaan, ja heidän huomiotaan ei tarvitse hajottaa useisiin erilaisiin hallinnollisiin veivauksiin.

Itse olen päätynyt siihen, että yhden asian säätiöt ovat parempi asia kuin monen asian säätiöt.

Esim. LINUX-säätiö (Linux Foundation) on keskittynyt vain ja ainoastaan LINUX-asian edistämiseen, ja kaikenlaiset muut sivuhörhellykset eivät kuulu heille.

65. Kaksi voittoa tuottamatonta yhteisöä yhteistyössä ? (25.11.2011)

Mikään ei estä sitä, että OASIS ja The Document Foundation tekevät yhteistyötä. Erilaiset plug-fest -tapahtumat yms. voidaan järjestää jomman kumman toimesta, ja paikalle saadaan kutsua kaikki ODF- ja The Document Foundation -kiinnostuneet tahot.

66. Yhteenveto: ODF ==> PDF, ODF ==> DOC 97/XP/2000 (25.11.2011)

Eli käytännössä ohjeistukseni on nykyään seuraavanlainen

* Käytä LibreOffice-ohjelmistoa mahdollisuuksien mukaan
* Talleta tiedostot LibreOffice-ohjelmistolla ODF-muotoon
* JOS lähetät tekstiä vain luettavaksi, niin käytä PDF-muotoa
* Opettele käyttämään LibreOffice-ohjelmiston PDF-muuntimia
* JOS joudut lähettämään tekstiä käsiteltäväksi, niin tarkista vastaanottajan ohjelmisto
* JOS mahdollista, niin kaikkien tekstin muokkaajien kannattaisi käyttää LibreOffice-ohjelmistoa
* JOS ei ole mahdollista käyttää vain ja ainoastaan LibreOffice-ohjelmistoa, niin käyttäkää DOC 97/XP/2000 -muotoa
* Tarkistaakaa, että käytettävät toimisto-ohjelmistot osaavat oikeasti käsitellä DOC 97/XP/2000 -muotoa
* JOS pitää käyttää useita erilaisia toimisto-ohjelmia, niin käyttäkää edelleen PDF-muotoja mahdollisuuksien mukaan

67. PDF: tiedostomuotojen kuningas (25.11.2011)

PDF on edelleen tiedostomuotojen kuningas.

Esimerkiksi voi ottaa tekemäni omakustanteen, jolloin sekä painotalo että Kansalliskirjasto pyysivät aineistot PDF-muodossa.

Painotalo pärjäsi hienosti PDF-tiedoston kanssa, ja painettu versio omakustanteesta ei aiheuttanut mitään hämminkiä missään suunnassa.

PDF on edelleen tiedostomuotojen kuningas.

SL 49.11: Vaihe 11 / Tilannepäivitys 7.12.2011 / Numerointivirheet

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_11

[Huomio: 7.12.2011 on korjattu numeroinnin virheellisyydet]

68. Numerointivirheiden korjaus (7.12.2011)

Nyt on käynyt niin, että edellä on tullut samalle numerolle useampi merkintä, joten korjasin numeroinnin.

Esim. merkinnät 18 ja 19 olivat tulleet kahteen kertaan. Lisäksi lopussa oli pari numerointia kahteen kertaan.

Lisäksi lopussa oli numerointivirheitä.

Samalla lisäsin nuo pysyvät linkit tilannepäivityksiin

SL 49.12: Vaihe 12 / Tilannepäivitys 26.8.2012 / Selvityksiä

http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_12

69. Hiljaista hetken aikaa... (26.8.2012)

Lyhyesti voi todeta, että ODF-, OOXML- ja PDF-standardien kehitystä on tapahtunut koko ajan, mutta tällä sivulla on ollut vähän hiljaisempaa.

Tähän voi ottaa lyhyen uutiskokoelman, joka kertoo ODF-, OOXML- ja PDF-standardien muuttuvista tilanteista.

70. Kokoelma erilaisia uutislinkkejä (26.8.2012)

Arguments Over the Future of OpenOffice.org
http://itmanagement.earthweb.com/osrc/article.php/3935001

The Apache Software Foundation Blog
https://blogs.apache.org/foundation/entry/open_letter_to_the_open

Apache forges ahead with OpenOffice.org suite
http://www.computerworld.com/s/article/9222862/Apache_forges_ahead_with_OpenOffice.org_suite

ODF / OOXML
http://www.h-online.com/open/news/item/European-IT-authorities-want-better-OOXML-in-Libre-OpenOffice-1395595.html

The preferred document exchange among European Institutions is OOXML
http://www.noooxml.org/forum/t-422868/the-preferred-document-exchange-among-european-institutions

The Document Foundation finally incorporated - Update
http://www.h-online.com/open/news/item/The-Document-Foundation-finally-incorporated-Update-1437538.html

Microsoft redeploys OOXML in open standards battle
http://www.computerweekly.com/blogs/public-sector/2012/03/microsoft-redeploys-ooxml-in-o.html

Microsoft moves your Office to the cloud
http://betanews.com/2012/07/16/microsoft-moves-your-office-to-the-cloud/

Dutch Ede municipality moves to open source adaptive case management
https://joinup.ec.europa.eu/news/dutch-ede-municipality-moves-open-source-adaptive-case-management

Why bother? The sad state of Office 2013 touch support
http://arstechnica.com/information-technology/2012/07/why-bother-the-sad-state-of-office-

2013-touch-support/

Microsoft sees Cloud future for Office
http://news.techworld.com/applications/3370367/microsoft-sees-cloud-future-for-office/

Microsoft julkaisi Office 2013:n - radikaaleja uudistuksia
http://www.tietokone.fi/uutiset/microsoft_julkaisi_office_2013_n_radikaaleja_uudistuksia

Finnish city of Tampere to begin pilot with open source office suite
https://joinup.ec.europa.eu/news/finnish-city-tampere-begin-pilot-open-source-office-suite

Valtuustoaloite vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmistojen hyödyntämismahdollisuuksien selvittämiseksi ja avoimen toimisto-ohjelmiston käyttöönottamiseksi Tampereen kaupunkikonsernissa
http://www.ollipoikaparviainen.fi/valtuustoaloitteet/valtuustoaloite-vapaan-ja-avoimen-lahdekoodin-ohjelmistojen-hyodyntamismahdollisuuksien-selvittamiseksi-ja-avoimen-toimisto-ohjelmiston-kayttoonottamiseksi-tampereen-kaupunkikonsernissa/

Microsoft Office must evolve to remain successful
http://www.networkworld.com/news/2012/071412-microsoft-office-must-evolve-to-260888.html

Bristol extends open source adoption to document management
http://www.computerworlduk.com/news/open-source/3369902/bristol-extends-open-source-adoption-document-management/

CERT-FI haavoittuvuustiedote 129/2012 - LibreOffice ja OpenOffice -ohjelmistojen haavoittuvuus korjattu
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/2012/haavoittuvuus-2012-129.html

71. Helsingin kaupungin OpenOffice-selvityksen dokumentit (26.8.2012)

Tähän kohtaan on hyvä laittaa Helsingin kaupungin OpenOffice-selvityksen dokumentit

OpenOffice - Selvitysraportti - Helsingin kaupunki - Talous- ja suunnittelukeskus - Tietotekniikkaosasto - 28.12.2011

Helsingin kaupungin - tietotekniikkaohjelma 2012-2014 - Kaupunginhallitus 30.1.2012

72. Tampereen kaupungin valtuustoaloitteiden dokumentit (26.8.2012)

[PDF-tiedostoja]

73. Asiat ovat suhteellisen monimutkaisia (26.8.2012)

Kuten Tampereen ja Helsingin aloitteista ja selvityksistä näkyy, niin käytännössä OpenOffice- tai LibreOffice-migraatio ei ole kovin yksinkertaista.

Kuten näkyy, niin Bristolin kaupunki siirtyy ALFRESCO- ja DRUPAL-käyttäjäksi.

ELI asianhallintajärjestelmät laitetaan Bristolissa uusiksi.

ELI tietysti asianhallintajärjestelmän vaihtaminen esim. Tampereella tai Helsingissä on monimutkaista, koska tietystikin asianhallintajärjestelmiä on virtaviivaistettu esimerkiksi Microsoft-tuotteiden mukaisesti.

74. OOXML - kuinka harvinaiseksi se jää? (26.8.2012)

Toisaalta on uutista, että Microsoft Office -paketti vähitellen alkaisi tukea OOXML-standardia

Toisaalta jotkut yhteisöt haluavat standardoida OOXML:n päälle.

Toisaalta voi pohtia, että kuinka moni eri yhteisöjen asiakkaista osaa tai haluaa standardisoida OOXML:n päälle.

75. ODF - kuinka harvinaiseksi se jää? (26.8.2012)

TOSIASIA on, että minulle ei ole tullut ODF-dokumentteja mistään yhteisöstä.

ELI epäilen, että ODF ei välttämättä yleisty eri yhteisöjen tietotekniikkaratkaisuissa.

76. PDF - tiedostomuotojen kuningas edelleen! (26.8.2012)

Tähän ei ole tullut uutta 26.8.2012 tilanteessa - lähes kaikki saamani tekstiä sisältävät tiedostot ovat PDF-dokumentteja.

Esim. DOC- tai DOCX-tiedostot ovat todella harvinaisia esim. sähköpostin liitetiedostoina.

77. Erilaisia selvityksiä tehdään siellä ja täällä (26.8.2012)

Lyhyesti voi todeta, että eri yhteisöissä kuitenkin joku henkilö tai sidosryhmä pitää meteliä esim. LibreOffice- tai OpenOffice-ohjelmistoista, koska ne ovat ilmaisia.

ELI tämän metelin vuoksi eri yhteisöt tekevät omia LibreOffice- tai OpenOffice-selvityksiä, ja osa näistä selvityksistä päätyy julkiseen jakeluun saakka.

Tosiasia kuitenkin on, että eri yhteisöissä on erilaisia asianhallintajärjestelmiä: joissain on jokin asianhallintajärjestelmä ja joissain yhteisöissä asianhallintajärjestelmää ei ole.

Eli joissain yhteisöissä homma voi onnistua helpostikin - vaihdetaan vain toimisto-ohjelmat, koska kaikki tiedostot ovat palvelimella. Ehkä joissain yhteisöissä tämä onnistuu näin.

Toisaalta joissain yhteisöissä on monimutkaisia tuotteita, ja erilaiset tuotetiedon hallinnan järjestelmät (Product Data Management, PDM) voivat olla virtaviivaistettu MICROSOFT-tuotteisiin.

Eli tosiasiallisesti esim. LibreOffice- tai OpenOffice-ohjelmistot eivät sinällään ole mikään ongelma. Tosiasiallisesti erilaiset integrointiratkaisut mahdollistavat ja rajoittavat eri ohjelmien yhteensopivuutta.

78. Erilaisten integrointimahdollisuuksien järjestelmällinen seuranta? (26.8.2012)

Tämän vuoksi voisi todeta, että erilaisten dokumentinhallinnan integrointiratkaisut mahdollistavat esim. LibreOffice- tai OpenOffice-ohjelmistojen tehokäytön pitkällä aikavälillä.

Erilaisten dokumentinhallinnan integrointiratkaisut saavat tietysti erilaisia nimityksiä: tuotehallinta, asianhallinta, tiedonhallinta, (sähköinen) arkisto, jne. jne.

Tämän vuoksi pitää olla jatkossa järjestelmällinen seuranta näihin dokumentinhallinnan integrointiratkaisuihin.

79. Perustoiminnallisuus - PDF-tiedostojen dynaaminen ajaminen (26.8.2012)

Lyhyesti voi todeta, että PDF-tiedostojen dynaaminen ajaminen on perusvaatimus monelle järjestelmälle.

Eli esimerkiksi asianhallintajärjestelmästä pitää perusoletuksena ajaa PDF-tiedosto, joka laittaa kaiken asianhallintajärjestelmän tiedon yhteen PDF-dokumenttiin.

Harva käyttäjä tosiasiallisesti tarvitsee muokattavaa DOC-, ODT- tai DOCX-tiedostoa, eli PDF on tässä jo perusvaatimus.

Yksi hyvä esimerkki tästä on eräästä vakuutusyhtiöstä pyytämäni tarjous, joka oli sähköpostiin ajettu PDF-tiedosto, ja kyseinen PDF-tiedosto sisälsi mm. tarjousnumeron luonnollisesti, mutta myös kyseisen PDF-tiedoston numeron numerojärjestyksessä. Eli kyseinen dokumentti sisälsi sarjanumeron ajetusta PDF-tiedostosta.

KUN PDF-tiedostojen dynaaminen ajaminen on perusvaatimus, niin myös MICROSOFT-tekniikoihin perustuvat dokumentinhallinnan integrointiratkaisut joutuvat PDF-ajot jotenkin järjestämään.

Eli PDF:n valta-asema ei tule mihinkään häviämään.

80. Yhteisön sisäinen dokumenttiformaatti - esim. ODF (26.8.2012)

Kuitenkin on mahdollista, että joku yhteisö ottaa sisäiseen käyttöön esim. ODF:n, ja ulospäin hoidetaan kaikki PDF-tiedostoina.

Tämä on tietysti mahdollista, jos yritys on tietohallinnassaan ottanut linjaksi sellaisten noudattaa standardeja, joita kehittää ja ylläpitää jokin yleishyödyllinen yhteisö, esim. säätiö tai yhdistys.

Mutta tämä vaatii päättäväisyyttä tietohallinnosta ja pitkiä selvityksiä muulle yhteisölle, koska muu yhteisö voi olla hyvinkin tottunut erilaisiin suljettuihin ratkaisuihin.

Eli erilaisten avoimien tiedostomuotojen läpiajaminen pitää olla pitkän aikavälin päätös, jonka toteuttamiseen pitää varata aikaa vuosia.

Esimerkiksi joidenkin tuotteiden elinkaaren eri vaiheissa voidaan siirtyä avoimiin tiedostomuotoihin.

Toisaalta siirtyminen muihin(kin) avoimiin tekniikoihin on myös raskaan tason päätös, jonka noudattaminen vaatii vuosien toteutuksen, koska erilaisilla tuotteilla on erilaiset elinkaaret.

Koska PDF on vaadittava perustoiminnaallisuus, niin PDF-tiedostoje ajo tulee jatkossa toteutumaan lähes kaikkien tuotteiden uudistuksissa, koska markkinavoima PDF:n takana on niin vahva.

Oma arvio on, että ODF ja OOXML jäävät mielenkiintoiseksi sivuhuomioiksi eri järjestelmissä. VOIN toki olla väärässä, ja sillä on hyvä päättää tämä tilannekatsaus.

PARAS dokumentinhallinnan integrointiratkaisu voittakoon!!!!!!!

SL 49.13: Vaihe 13 / Tilannepäivitys 25.11.2012 / Hylkäämisiä

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_13

81. Muutama uutislinkki (25.11.2012)

OpenOffice shortcomings forcing German council to go back to Microsoft
http://www.computerworlduk.com/news/open-source/3411718/openoffice-shortcomings-forcing-german-council-go-back-microsoft/

OpenOffice dumped as Freiburg votes to switch back to Microsoft
http://www.computerworlduk.com/news/open-source/3412193/openoffice-dumped-as-freiburg-votes-switch-back-microsoft/

BESCHLUSSVORLAGE G12/ 223 "ANWENDUNG VON OFFENEN STANDARDS UND QUELLOFFENER SOFTWARE (OPEN SOURCE) IN DER IT-KONZEPTION DER STADT FREIBURG"
http://www.osb-alliance.de/themen-aktuelles/detailansicht/artikel/beschlussvorlage-g12-223-anwendung-von-offenen-standards-und-quelloffener-software-open-source/

Wikipedia - OpenDocument adoption
http://en.wikipedia.org/wiki/OpenDocument_adoption

82. Osaamattomuus oikean ongelmana osoittautuu oikeaksi oivallukseksi (25.11.2012)

Kuten linkeistä näkyy, niin Freiburg (Saksa) on kaupunkina luopumassa OpenOffice-ohjelmistosta.

NO - jokainen asiaa seurannut tietää LibreOffice-vaihtoehdon.

Että sinällään on ymmärrettävää, että OpenOffice ei ole täyttänyt odotuksia, ja LibreOffice on mennyt eteenpäin koko ajan.

Ikävä tosiasia on, että aivan tavalliset peruskäyttäjät eivät osaa käyttää toimintoja, jossa valitaan tiedostomuoto.

ELI tietysti seuraa valtavia ongelmia, koska osaamattomat OpenOffice-käyttäjät ovat voineet laittaa ODF-tiedostoja jakeluun yhteisön ulkopuolelle.

PDF-muuntimet ovat osaamattomille OpenOffice-käyttäjille jotain täysin käsittämätöntä.

83. Kovaa vääntöä (maa)kunta/kaupunki kerrallaan (25.11.2012)

Freiburg on vain yksi osa LibreOffice-ohjelmiston julkisuuskampanjaa.

Edellä mainittu avoin kirje toteaa LibreOffice-ohjelmiston käyttömahdollisuuden.

Wikipedia-artikkelin mukaisesti Freiburgissa on 229 144 asukasta - siis tämän hetken tilanne.

Eli kaupungilla on oletettavasti kohtuullinen joukko erilaisia työntekijöitä, ja ehkä/ilmeisesti/mahdollisesti toimisto-ohjelmiston "Tallenna muodossa" on ollut liian kova koulutettava asia.

Tosiasia kuitenkin on, että valtuustoihin ja muihin toimielimiin valikoituu jonkin verran henkilöitä, jotka pitävät yllä tiedo(s)tusta esimerkiksi LibreOffice-ohjelmistosta.

84. MITÄ UUTTA?? (25.11.2012)

PDF:n valta-asemasta on turha kirjoittaa mitään uutta - PDF on tiedostomuotojen kuningas.

Google-haku termillä "Asianhallinta avoin" tuottaa jonkinlaisia tuloksia erilaisiin asianhallinnan yrityksistä Suomessa.

Liikennevirasto uudistaa dokumentin- ja asianhallintansa Proactumin ratkaisulla
http://coss.fi/liikennevirasto-uudistaa-dokumentin-ja-asianhallintansa-proactumin-ratkaisulla/

Kuten näkyy, niin Liikennevirasto on päätynyt avoimen ratkaisun kannalle, mutta tämä ei tapahdu ilman oikeaa yritystoimintaa.

Kyseisessä lehdistötiedotteessa ei mainita vanhan järjestelmän alasajosta ja datan siirrosta uuteen järjestelmään.

Oletusarvo on, että esimerkiksi Liikenneviraston diaari sisältää satoja tai tuhansia kirjattuja asioita.

Migration - englanniksi.

ELI kussakin valtiossa on täysin omanlaiset asianhallintaratkaisut, eikä yksittäisen valtion tilannetta voida suoraan soveltaa muihin valtioihin.

Tämän vuoksi pitää kussakin valtiossa tehdä voimakasta kehitystyötä, jotta vanhoista asianhallintajärjestelmistä voidaan siirtyä avoimiin asianhallintajärjestelmiin.

On kuitenkin huijausta sanoa, että avoimet asianhallintajärjestelmät olisivat ilmaisia.

Kustannuksia syntyy vain eri asioista verrattuna aikaisempiin asianhallintajärjestelmiin.

Esimerkiksi jokainen uusi asianhallintajärjestelmän versio sisäänajettavaksi on aina erittäin iso

riskihanke.

Lisäksi on oltava halukkuutta maksaa asianhallintajärjestelmän ylläpidosta sekä tarvittavasta koulutuksesta uuden asianhallintajärjestelmän sisään ajamiseksi.

85. Johtopäätös - asianhallintajärjestelmä vähentää turhien tiedostojen tarvetta (25.11.2012)

Lyhyesti voi todeta, että hyvä asianhallintajärjestelmä vähentää tarvetta laatia jokaisella tietokoneella erilaisia DOC-tiedostoja, jolloin monet sidosryhmät pärjäävät oikeasti HTML-muotoon ajetuilla dynaamisilla sivuilla.

Kun lisäksi hyvä asianhallintajärjestelmä ajaa PDF-tiedostot saman tien ja tallentaa ne tietokantoihin, niin peruskäyttäjien ei tarvitse murehtia joistain epämääräisista DOC-tiedostoista.

Wikipedia - List of content management systems
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_content_management_systems

Kuten listasta näkyy, niin asianhallintajärjestelmä / sisällönhallintajärjestelmiä on monenlaisia, joten myös avointen järjestelmien kohdalla on kilpailua.

ON aina mahdollista, että joku suljettu ratkaisu voittaa pitkässä juoksussa. Mutta kyseinen suljettu ratkaisu voi tukea aikanaan kaikkia mahdollisia tiedostojen standardeja.

PARAS integrointiratkaisu voittakoon!!!!!!!

SL 49.14: Vaihe 14 / Tilannepäivitys 25.2.2014 / Standardeista

http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_14

86. Muutama uutislinkki (25.2.2014)

Intended To Fail?
http://blogs.computerworlduk.com/simon-says/2012/12/intended-to-fail/index.htm

The social side of LibreOffice
http://standardsandfreedom.net/index.php/2013/06/30/social-libreoffice/

Apache OpenOffice now comes with a handy sidebar
http://news.techworld.com/applications/3460249/apache-openoffice-now-comes-with-a-handy-sidebar/

LibreOffice 3.6.7 on Ubuntu: 547 bug fixes and zero known, well-triaged regressions against version 3.6.0 on release
http://skyfromme.wordpress.com/2013/07/23/libreoffice-3-6-7-on-ubuntu-547-bug-fixes-and-zero-known-well-triaged-regressions-against-version-3-6-0-on-release/

Apache OpenOffice now comes with a handy sidebar
http://www.computerworld.com/s/article/9240973/Apache_OpenOffice_now_comes_with_a_handy_sidebar

OpenDocument ODF Support Coming To The Web
http://www.phoronix.com/scan.php?page=news_item&px=MTU0NTM

87. Kyselyyn liittyvä lausunto (25.2.2014)

Tein lausunnon 47 ja 48 liittyen ODF:n standardisointiin.

EN: Opinion 47: Sharing or collaborating with government documents
25 February 2014
http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_47

EN: Opinion 48: Response to Microsoft´s proposal
26 February 2014
http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_48

The web page for this consultation is here:
http://standards.data.gov.uk/proposal/sharing-collaborating-government-documents

This consultation is organised by the Cabinet Office (UK) - they call these challenges for standardisation.

My opinion in HTML format is in the following address:
http://standards.data.gov.uk/comment/838#comment-838

88. OpenOffice - hiljaista ollut (25.2.2014)

Lyhyesti voi sanoa, että OpenOfficen puolella on ollut hiljaista. Liikaa ei ole OpenOffice-uutisia tullut vastaan.

Toisaalta voi todeta, että Apache-säätiön alaisuudessa OpenOfficen kehitysympäristö voi jatkaa elämäänsä eteenpäin.

Itse kannatan edelleen YHDEN asian säätiöitä, ja Apache on säätiönä levittäytynyt hyvin moneen projektiin. Eli tältä pohjalta LibreOffice on edelleen ratkaisu, koska LibreOffice on yhden säätiöön tärkein ja ainut toiminnan tavoite.

LibreOffice-säätiölle olen tehnyt muistaakseni kaksi lahjoitusta.

89. ODF - siellä täällä?

Toisaalta voi todeta, että ODF:n suhteen on ollut pientä edistystä.

Joissain paikoissa on sallittu ODF-tiedostojen vastaanottaminen/lähettäminen, joten paikoitellen jotkut yhteisöt tiedostavat ODF:n

Enimmäkseen olen lähettänyt DOC-tiedostoja, jos on ollut pakko lähettää tiedosto, jonka sisältöä voidaan jollain tavalla muuttaa ja/tai kopioida.

Omana henkilökohtaisena tiedostomuotona olen edelleen pitänyt ODF:n. Näistä ajetaan sitten PDF-

tiedostot.

Edelleen voi todeta, että OOXML-tiedostoja tulee henkilöiltä, jotka eivät osaa käyttää toimintoja "Tallenna muodossa" ja/tai "Tallennusmuoto".

Koska minulle päätyneet OOXML-tiedostot ovat olleet yksinkertaisia, niin niiden avautuminen LibreOffice-ohjelmistolla ei ole ongelma.

90. Yhteisö kerrallaan (25.2.2014)

Lyhyesti voi todeta, että tilanne ei ole muuttunut: jokainen yhteisö (esim. yritys, kunta ja valtion yksikkö) käy läpi omalla tahdillaan eri tiedostomuodoista käytävän sisäisen väännön.

Koska tämä sisäinen vääntö on osaksi irrationaalista, niin oikeasti pahaa mieltä tulee siellä täällä, jos/kun tiedostomuotojen vääntäminen vaatii isojakin ponnistuksia eri sidosryhmille.

SL 49.15: Vaihe 15 / Tilannepäivitys 26.2.2014 / Standardeista

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_15

91. Kyselyyn liittyvä lausunto (26.2.2014)

26.2.2014 tein lausunnon 48 liittyen ODF:n standardisointiin.

26 February 2014

> http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_48
>
> The web page for this consultation is here:
> http://standards.data.gov.uk/proposal/sharing-collaborating-government-documents
>
> This consultation is organised by the Cabinet Office (UK) - they call these challenges for standardisation.
>
> My opinion in HTML format is in the following address:
> http://standards.data.gov.uk/comment/989#comment-989
>
> Interestingly, Mircosoft gave their opinion, and I wrote a response to their opinion.
>
> Opinion of Microsoft in HTML format is in the following address:
> http://standards.data.gov.uk/comment/929#comment-929

92. Kovaa vääntöä edelleen (26.2.2014)

Mielenkiintoista on nähdä, että mihin he (Cabinet Office) sidosryhmineen päättyvät.

Kuten aikaisemmin on todettuna, niin PDF:n voittokulkua ei tällä hetkellä oikein uhkaa mikään.

ODF ja OOXML pitäisi jättää vain jonkin yhteisön sisäiseen käyttöön.

SL 49.16: Vaihe 16 / Tilannepäivitys 28.7.2014 / Määräyksiä

Permanent link / Pysyvä linkki:
http://www.jukkarannila.fi/ODF_OOXML.html#tilannepaivitys_16

93. Cabinet Office - Määräys ODF:n käytöstä julkisissa yhteisöissä (28.7.2014)

Edellisessä tilannepäivityksessä (15 / 26.2.2014) oli aiheena Cahinef Office (UK), joka oli järjestänyt yleisen kyselyn avoimesti käsiteltävistä dokumenteista.

ELI jotain dokumenttia käsitellään julkisessa yhteisössä, eli dokumenttia voidaan muuttaa (editable) eri tavoin.

Tähän kohtaan voi linkittää yhden linkkien kokoelman.

Galicia recommends use of Open Document Format
https://joinup.ec.europa.eu/community/osor/news/galicia-recommends-use-open-document-format

ODF 1.2 in ISO (PAS-submission)
http://idippedut.dk/post/odf-1-2-in-iso-pas-submission

Open source hindered by OOXML incompatibilities
https://joinup.ec.europa.eu/community/osor/news/open-source-hindered-ooxml-incompatibilities

Open source impeded by incompatibilities and inconsistencies in the Office Open XML document format
https://joinup.ec.europa.eu/elibrary/case/complex-singularity-versus-openness

U.K. Cabinet Office Adopts ODF as Exclusive Standard for Sharable Documents
http://www.consortiuminfo.org/standardsblog/article.php?story=20140722125241786

Open document formats selected to meet user needs
https://www.gov.uk/government/news/open-document-formats-selected-to-meet-user-needs

Open standards for government
https://www.gov.uk/government/publications/open-standards-for-government

Sharing or collaborating with government documents
https://www.gov.uk/government/publications/open-standards-for-government/sharing-or-collaborating-with-government-documents

UK government makes "big step forward" on open document standards
http://opensource.com/government/14/7/uk-government-makes-big-step-forward-open-document-standards

Huge Win for ODF in UK: Let's Not Mess it up
http://blogs.computerworlduk.com/open-enterprise/2014/07/huge-win-for-odf-lets-not-mess-it-up/index.htm

UK to use Open Document Format for government documents
http://www.themukt.com/2014/07/22/uk-use-open-document-format-government-documents

Wikipdedia - OpenDocument
http://en.wikipedia.org/wiki/OpenDocument_Format

Wikipdedia - OpenDocument adoption
http://en.wikipedia.org/wiki/OpenDocument_adoption

94. 100 vuotta Sarajevon laukauksista (28.7.2014)

Tänään tulee kuluneeksi sata vuotta Sarajevon laukauksista, joka laukaisi erilaiset liittolaisuudet johtaen lopulta ensimmäiseen maailmansotaan.

ODF:n ja OOXML:n standardoinnin suhteen yksi lähtökohta on Massachusettsin osavaltion aiottu päätös hyväksyä ODF hyväksytyksi standardiksi.

Tästä päätösehdotuksesta alkoi melkoinen tapahtumavyöry, ja hyvin erilaiset yhteisöt joutuivat ottamaa kantaa ODF:n ja OOXML:n suhteen.

Jotkut ovat verranneet Massachusettsin päätösehdotusta Sarajevon laukauksiin - ehkä syystä tai syyttä.

95. Massachusetts - päätösehdotus - vuosia myöhemmin (28.7.2014)

Massachusettsin päätösehdotuksesta tulee kohta kuluneeksi yhdeksän vuotta.

Tunnetulla tavalla OOXML:n standardointi on edennyt omalla tahdillaan.

Tunnetulla tavalla ODF:n versio 1.2 on lähetettyt ISO/IEC:n JTC 1:n alakomitean käsiteltäväksi.

Kirjoitushetkellä ODF 1.2 on JTC 1 -käsittelyssä, ja käsittelyn kestosta tai laadusta minulla ei ole tällä hetkellä mitään tarkkaa tietoa.

96. Cabinet Office (UK) / Oikeasti tehty päätös / ODF (28.7.2014)

Nyt voi todeta, että kaiken veivauksen jälkeen Cabinet Officen (UK) tekemä päätös voi olla yksi tärkeä päätös ODF:n leviämiselle.

Kuten olen aikaisemmin todennut, niin jokainen kunta, maakunta ja valtio tekee näitä ODF:n ja OOXML:n välisiä selvityksiä. Lisäksi on tietysti vielä koko joukko muitakin merkittäviä yhteisöjä tekemässä näitä päätöksiä. Vastaavalla tavalla jokainen yritys tekee omia selvityksiään.

Kun nämä veivaukset jaetaan eri puolille maailmaa hyvin erilaisiin yhteisöihin, niin tietystikään ihmiset eivät osaa tehdä ero ODF:n ja OOXML:n suhteen, ja eri puolilla maailmaa aiheutuu hyvin paljon pahaa mieltä epävastaavien dokumenttien leviämisestä moneen suuntaan.

Aikaisemmin olen linkittänyt ODF:n käyttöä käsittelevät Wikipedia-artikkelit. Kuten näkyy, niin jotkin julkiset yhteisöt vaativat eri asioita - alkaen suosituksista päätyen määräyksiin.

97. Puoluekokousaloite ODF:n ja OOXML:n suhteen (28.7.2014)

Itse tein puoluekokousaloitteen ODF:n ja OOXML:n suomalaisesta selvitystyöstä. Puoluekokousaloitteet ovat lausuntosivulla numerolla 68.

FI: Lausunto 58: Puoluekokousaloitteet / 2010 ja 2014
http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_58

Tähän voi ottaa kohdan seitsemän kyseistä aloitteesta:
"7) Lähtökohtaisesti suomalainen julkinen hallinnon kanssa asiointi ei saa merkitä vain ja ainoastaan kaupallisten toimisto-ohjelmien käyttöä."

Tässähän tämä koko ongelma on: Voivatko julkiset yhteisöt (valtio, kunta, maakunta, virastot, kuntayhymät, jne) oikesti vaatia kaupallisen ohjelman käyttöä jonkin julkisen yhteisön kanssa asioidessa?

Luonnollinen vastaus on, että julkiset yhteistä EIVÄT voi vaatia vain kaupallisen ohjelman käyttöä, koska kaikille kansalaisille pitäisi antaa mahdollisuus halpa tai jopa maksuton asiointi yksittäisen julkisen yhteisön kanssa.

98. Cabinet Office (UK) / PDF (28.7.2014)

Tähän kohtaan voi linkittää seuraavan sivun.

Viewing government documents
https://www.gov.uk/government/publications/open-standards-for-government/viewing-government-documents

Tässä kohtaa määritellään kolme standardia käytettäväksi: HTML 5, PDF/A-1 ISO/IEC 19005-1:2005 ja DF/A-2 ISO/IEC 19005-2:2011.

Eli PDF sai taas yhden voiton lisää - ei mitään uutta tässä. Missään suunnassa ei noussut mitään kohua näiden standardien käytöstä erityisesti määrättynä pakolliseksi heidän (Cabinet Office (UK)), ja kyse oli lähinnä tarkka määrittely käytettävästä PDF:n versioista, joissa korostettiin PDF:n versiota pitkäaikaiseen säilytykseen.

Summaten: ODF:n ja OOXML:n välisen väännön suurin voittaja on PDF.

SL 49.17: Haasteita vai ongelmia?

Miksi olen arvioinut tiettyjä standardeja (ODF, OOXML, PDF) näinkin paljon? Vastaus on hyvinkin yksinkertainen: lähes jokainen tietokoneen käyttäjä laatii jossain vaiheessa itse tehdyn asiakirjan jollain toimisto-ohjelmalla. Oma arvio on, että ODF ja PDF ovat aivan täysin keskeisiä ja aivan välttämättömiä tietotekniikan standardeja. Tämän johdosta tarvitaan erittäin huolellisesti laadittuja standardeja toimisto-ohjelmistoille. Joitain standardeja (vrt. ODF 1.3 uutena [51] ehdotuksena) toimisto-ohjelmistoille on kehitettävä edelleenkin.

51 https://www.oasis-open.org/committees/document.php?document_id=53872, First draft of ODF1.3-Part1-WD01

SL 50: Sähköinen äänestys / vanhan tekstin (85.1) kopiointi

Sähköisen äänestyksen vastustajana olen tehnyt aiheeseen liittyen useamman tekstin. Rannila (2012, eli Kirjoitelmia II) sisältää luvun 85.1, joka on vuoden 2010 puoluekokoukseen. Tässä luvussa ja muutamassa seuraavassa luvussa on tarkoitus kerätä yhteen eri asiakirjojen tarkka sisältö.

Kirjoitushetkellä (2.5.2014) olen jättänyt vuoden 2014 puoluekokousta (13.-15.6.2014) varten aloitteet sähköiseen äänestykseen liittyen. Puoluekokouksen aloitevastauksen voi käydä aikanaan läpi.

Kopioin tähän aikaisemman luvun 85.1, jotta kaikki sähköisen äänestyksen kirjoitukset voi lukea peräkkäin tämän luvun jälkeen.

SL 50.1: (luku 85.1.) Vuoden 2010 aloitteen teksti kerraten

Oikeusministeriö julkaisi muistion 30.9.2009 sähköisen äänestyksen pilottihankkeesta vuoden 2008 kunnallisvaaleissa. Tässä muistiossa arvioitiin kokemuksia ja opittuja asioita kyseisissä vaaleissa. Tarkastushetkellä (27.2.2010) kyseinen muistio on saatavissa seuraavalta www-sivulta:

[2.5.2014 tilanteessa www-sivua ei enää ollut.]

Aloitteen tekijä suosittelee voimakkaasti tutustumaan kyseiseen muistioon.

Tästä 30.9.2009 muistiosta kopioida luvun seitsemän (7) alaotsikot:

1. Äänestysjärjestelmä tulisi toteuttaa avoimella lähdekoodilla
2. Äänestysjärjestelmästä tulisi tulostaa paperivarmenne
3. Tietoliikenneyhteyksien toimiminen on tärkeää
4. Äänestysjärjestelmän käyttöliittymän toiminnallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota
5. Sähköinen äänestys ei kokonaisuutena arvioiden vähentänyt vaaliviranomaisten työtä
6. Vaalivarmuus parani vahvistettujen sähköisten äänten osalta
7. Sähköinen äänestys nopeutti äänestäjien äänestystoimitusta
8. Sähköisellä äänestyksellä ei ollut vaikutusta äänestysaktiivisuuteen
9. Sähköisten äänten laskenta oli suhteellisesti ottaen melko hidasta
10. Sähköisen äänestyksen kustannukset olivat korkeat
11. Sähköinen äänestys mahdollistaisi ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän välisen ajan tiivistämisen
12. Sähköisen äänestyksen hankkeelle tulee varata riittävät henkilöresurssit ja riittävästi aikaa

18.1.2010 tilanteessa voidaan sanoa, että hallitus teki 13.1.2010 viisaan päätöksen, ja Suomessa ei jatketa äänestyspaikoilla käytettävää sähköistä äänestyskonetta; Tämä on erittäin onnistunut ja hyvä päätös, mutta Internet-äänestyksestä haaveilu ei ole hyvä päätös.

Hallitus teki johtopäätöksiä Internet-äänestyksestä, joka julkaistiin valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010. Tämän tiedotteen 13/2010 sisältöä voidaan kopioida tähän:

”Jos internet-äänestystä koskeva kokeilu päätetään käynnistää, se voisi olla mahdollinen aikaisintaan vuoden 2016 kunnallisvaaleissa. Aikataulu riippuu siitä, milloin tietoturvallinen avoimen lähdekoodin järjestelmä on rakennettavissa.”

Tämän jälkeen voimme katsoa läpi Oikeusministeriön 30.9.2009 muistion kunkin otsikon huolellisesti läpi, ja pohtia niiden merkitystä huolellisesti läpi Internet-äänestyksen kannalta.

1. Äänestysjärjestelmä tulisi toteuttaa avoimella lähdekoodilla

Osalla tietoteknisistä järjestelmistä innostuneilla henkilöillä on erittäin vahva ja osin hyökkäävä usko avoimeen lähdekoodiin; Tällä perusteella osa näistä henkilöistä huutaa apuun avointa lähdekoodia. Avoin lähdekoodi on ajatuksena erittäin kannatettava, ja monessa tällaisessa hankkeessa hankittava tekninen laite on yleensä suhteellisen halpa: esimerkiksi kotitietokone, kannettava mobiililaite, jokin tietty kotitietokoneen ohjelmisto tai kotitietokoneelta ohjattava palvelinsovellus.

Kuuluisin esimerkki avoimesta lähdekoodista on LINUX-käyttöjärjestelmän ydin, jonka kehittäjiä on ollut tuhansia eri vaiheissa. Huolimatta tuhansista kehittäjistä ja valtaisasta työmäärästä, on myös LINUX-käyttöjärjestelmän ytimessä joskus ilmaantunut erilaisia ongelmia.

Tässä vaiheessa kannattaa katsoa kovaa todellisuutta, eli maailmanlaajuista yhtenäistettyä tietokantaa havaituista virheistä (Common Vulnerabilities and Exposures List, CVE) eri tietokonejärjestelmissä:

http://cve.mitre.org/cve/

Seuraavaksi on avattava tämän CVE-tietokannan hakusivu:

http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search

Kun tähän hakusanaan laittaa hakutermiksi LINUX, niin 18.1.2010 tilanteessa näitä vakavia uhkia oli 1384.

Nyt valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010 todetaan, että aikataulu riippuu siitä, milloin turvallinen avoimen lähdekoodin järjestelmä on rakennettavissa. Muistion lukijat saavat odottaa pitkään tällaista turvallista avoimen lähdekoodin järjestelmää, koska esimerkiksi mainittu LINUX-käyttöjärjestelmää on kehitetty pian pari vuosikymmentä, ja vikoja havaitaan silti jatkuvasti.

Toinen ongelma on, että kehitettävä Internet-äänestyksen järjestelmä tulisi sisältämään osia, joiden tietoturvallisuudessa melkoisella todennäköisyydellä löydetään edellä mainittu vakava (CVE) uhka.

Yksi ongelma on, että pelkkä avoin lähdekoodi ei ratkaise sitä ongelmaa, että jokainen tietotekninen järjestelmä vaatii joukon asiasta kiinnostuneita kehittäjiä. Nyt siis oletetaan, että Suomesta löytyisi vaadittava joukko tietoteknisesti suuntautuneita ihmisiä, jotka jaksaisivat paneutua Internet-äänestyksen järjestelmän ongelmiin; emme puhu muodikkaasti haasteista, koska Internet-äänestyksen järjestelmä on ongelma.

On kuitenkin huomioitava, että emme voi laskea sen varaan, että Internet-äänestyksen järjestelmän kehittäisivät innostuneet ihmiset ilman palkkaa. Eli Internet-äänestyksen järjestelmän kehittämiseen on varattava reilusti henkilötyövuosia. Valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010 otetaan kovin odottava asenne, ikään kuin avoimen lähdekoodin Internet-äänestyksen järjestelmä syntyisi itsestään täysin tyhjästä.

Eli toisin sanoen avoin lähdekoodi ei kuitenkaan turvaa mahdollisilta virheiltä.

2. Äänestysjärjestelmästä tulisi tulostaa paperivarmenne

Usko paperivarmenteeseen on osalla sähköisen äänestysjärjestelmän kannattajilla hyvin vahva. Tässä kohtaa on hyvä palauttaa Yhdysvaltojen 2000 presidentinvaalien Floridan osavaltion äänestysjärjestelmä, joka perustui paperivarmenteeseen. Kuten hyvin tunnettua, niin näiden paperivarmenteiden laatu vaihteli hyvin paljon, ja ongelmia ilmeni

* äänestyslaite ei painanut paperivarmenteen paperin läpi ollenkaan
* äänestyslaite ei painanut paperivarmenteen paperin läpi kunnolla
* äänestyslaite painoi paperivarmenteen paperin läpi vain osittain

Näillä perusteella paras paperivarmenne on käsin täytetty äänestyslippu, jonka täyttämiseen ei tarvita tietokonetta.

Nyt Internet-äänestyksen kohdalla voi kysyä, että mihin tehtäisiin paperivarmenne. Oletusarvo valtioneuvoston muistiossa 13/2010 on, että Internet-äänestyksestä ei jäisi paperivarmennetta. Tietotekniikka kirjallisuudessa on tälle ilmiölle oma nimityksensä (black hole experience), eli viestin katoaminen jonnekin järjestelmän uumeniin. Internet-äänestyksessä tämä korostuisi entisestään, koska käsin kosketeltavaa äänestyslippua ei jäisi käytettäväksi.

Minkäänlainen tarkistuslaskenta ei ole käytännössä mahdollinen Internet-äänestyksessä, koska äänestyksien äänet on merkitty pelkästään tietokantoihin, ja kukaan ulkopuolinen tarkastaja ei voi tarkistaa tietokannan virheitä, koska tietokannoille ja tietokantaohjelmille annetuista komennoista ei ole jäljellä mitään varmennetta. Olisimme siis pelkästään tietokantojen mahdollisten virheiden tai oikeellisuuksien varassa.

On kuitenkin niin, että nykyisessä äänestysjärjestelmässä puolueiden keskinäinen epäluottamus vaalilautakunnissa on ollut varmistus siihen, että kaikki äänet lasketaan oikein useampaan kertaan ja tavallisten ihmisten (maallikot) toimesta. Nyt tätä kaikkien puolueiden yhtäaikaista epäluottamukseen perustuvaa varmennusta ei olisi. Lähtökohtaisesti äänestyksen ei pitäisi olla kaupankäyntiin verrattava luottamukseen perustuva tapahtuma, jossa luotamme kauppiaaseen ja kauppiaan omiin järjestelmiin. Ääntenlaskennassa pitäisi olla täydellinen tarkistustaso, koska äänestys ei ole mikään arkinen ja arkiset riskit sietävä toiminto, vaan harvoin toistuva yhteiskunnallisesti hyvin merkittävä tapahtuma, jonka on mentävä kerralla ja 100% varmasti oikein.

Tässä kohtaa jälleen vedotaan pankkijärjestelmän toimivuuteen, mutta vertaus on täysin onneton. Pankkijärjestelmässä on moninkertaiset varmennukset ja yhdistäminen henkilön valintoihin tietojärjestelmässä. Äänestysjärjestelmässä tätä yhdistämistä ei sallittaisi (ääni ja äänestäjä), jolloin järjestelmän ja transaktioiden palauttaminen johonkin aikaisempaan tilaan ei mahdollista pankkijärjestelmän tavoin.

Erityinen ongelma Internet-äänestyksessä olisi uusintalaskennan järjestäminen, jos järjestelmä on hetkenkin aikaa pois käytöstä.

3. Tietoliikenneyhteyksien toimiminen on tärkeää

3.a) tietoliikennekatkos itsessään

Tässä kohtaa on hyvä lainata suoraan Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiosta:

”Pilotissa havaittiin, että tietoliikennekatkoksia kuitenkin esiintyi. Äänestyspäätteen tulisi katkostilanteissa selkeästi ilmoittaa äänestäjälle viasta järjestelmän toiminnassa.”

Tässä kohtaa kyseinen muistio ei ota huomioon sitä, että tietoliikennekatkokset voivat joskus kestää päiväkausia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Internet-äänestyksen aikana on täysin mahdollista, että jokin keskeinen tietoliikenneyhteys (esim. operaattoreiden nettiyhteydet) katkeaa, jolloin osasta Suomen osia voi olla hyvin hitaat tietoliikenneyhteydet tai liikenne katkeaa kokonaan joltain alueelta.

Sitten tietysti hehkutetaan, että Internet-äänestyksessä Suomen ulkopuolella asuvat voisivat äänestää helposti. On tietysti näinkin, mutta ei ole mitään takeita, että internet-yhteydet ulkomailta ovat joka hetki täydessä toiminnassa Internet-äänestyksen aikana. Näin ollen osa äänestäjistä on aina vaarassa jäädä ulkomaisten epävarmojen internet-yhteyksien varaan. Lisäksi ongelmana on, että tietoliikennevian löytyminen on oma ongelmansa, ja tietoliikennevian korjaaminen on oma ongelmansa. Nyt tietysti oletetaan, että Internet-äänestyksen aikana näitä ongelman etsimisen ongelmia ei syntyisi.

3.b) Sähkökatkos

Kyseisessä Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiossa ei huomioida, että tietoliikennekatkoksen alaluokka tai alaryhmä on sähkökatkos. Tämän huomioimatta jättäminen osoittaa, että Oikeusministeriössä ei ole ollut tietotekniikan asiantuntijoita tekemässä kyseistä 30.9.2009 muistiota.

Tietotekniset järjestelmät vaativat täydellisen varmistetun sähkönsyötön koko ajan, ja verrattuna mekaanisiin järjestelmiin jopa millisekunteja kestävät sähkökatkokset voivat olla hyvin vaarallisia järjestelmien ylläpidon kannalta.

Edelleen tässä kohtaa oletetaan, että keskitetty palvelin olisi jatkuvasti täydellä sähkönsyötöllä ja täysin jatkuvalla tietoliikenneyhteydellä.

Nyt on huomioitava, että on mahdollista ostaa kaupallisia palvelinympäristöjä, mutta niiden ylläpitolupaus on maksimissaan 99.99% luokkaa, ei 100% luokkaa. Tältä pohjalta ajatellen oletetaan Internet-äänestyksen järjestelmässä, että kyseisellä 99.99% varmuudella mikään sähkönsyötön tai tietoliikenneyhteyden ongelmaa ei tulisi.

3.c.) Tietoliikenneosaaminen

On kuitenkin niin, että kokenutkaan tietokoneen käyttäjä ei välttämättä aina jokaisessa tilanteessa tiedä, että mikä on tietoliikennekatkoksen syy.

Yksi suuri ongelma tietoliikenneosaamisessa on erilaiset internet-verkkoon kohdistuvat hyökkäykset eri suunnista. Tietoliikennehyökkäysten suuri ongelma on, että kyseiset hyökkäykset voidaan tehdä hyvin huomaamattomasti, ja tietoliikennettä voidaan valvoa hyvinkin pitkään ilman järjestelmän ylläpitäjien tietoa valvonnasta.

Oletuksena tässä tietysti on, että Internet-äänestyksen järjestelmän ylläpitäjinä olisi tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan kovat ammattilaiset. Mutta eivät hekään voi sille mitään, jos syntyy em. ongelmia tai tulipaloja, kaapelikatkoksia, yms., jotka eivät ole näiden ammattilaisten hallinnassa.

4. Äänestysjärjestelmän käyttöliittymän toiminnallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota

Käyttöliittymien täydellinen helppous on Pyhä Graalin malja tietotekniikan tietylle osaryhmälle, jotka tunnemme nimellä käyttöliittymäsuunnittelijat. Valitettavasti on niin, että täydellisen käyttöliittymän todennettua kaavaa ei ole vielä keksitty. Käyttöliittymätutkimuksen ongelma on, että ihmiset voidaan jakaa tunnetulla tavalla jatkumolle (ns. Gaussin käyrä), jolloin jatkumon molemmissa päissä on erilaiset ihmiset: täydet tumpelot ja huippuasiantuntijat.

Tässä kohtaa käyttöliittymissä voi ottaa vertauksen pankkijärjestelmään, joiden helppouteen aina vedotaan esimerkkinä. Tämä vertailu ei ole sopiva eri syistä. Pankkijärjestelmiä on kehitetty vuosia, ja niiden käyttöliittymät ovat käyttäjät oppineet vuosien myötä, eivät muutamassa minuutissa. Internet-äänestyksen osalta voi olla, että tätä vuosien oppimista ja vuosien kehittämistä ei välttämättä ole, koska järjestelmää käytettäisiin mahdollisesti liian harvoin.

Kuitenkin tässä samassa muutaman minuutin ajassa oletetaan, että KAIKKI äänestäjät hoitaisivat äänestyksen virheettömästi. Ei tarvita kuin muutama prosentti tai prosenttia toisesta päästä kyseistä jatkumoa, eli täydet tumpelot, niin Internet-äänestyksessä on ongelmia.

Ja ongelmaksi kaikissa käyttöliittymissä tulevat poikkeustilanteet, jotka olivat juuri sähköisen äänestyskoneen ongelmia. Oletusarvoisesti voi todeta, että kuitenkin Internet-äänestyksen yhteydessä äänestäjille sattuisi sähkökatkoksia, tietoliikennekatkoksia, yms. katkoksia Internet-äänestyksen aikana. Ja ongelmaksi tulisi, että kuinka kauan toimimattomuutta Internet-äänestyksen käyttöliittymä sallisi: minuutin, kaksi, viisi vai viisikymmentä. Pankkijärjestelmätkin katkaisevat yhteyden, jos toimimattomuutta on tietty aika. Internet-äänestyksen yhteydessä tämä muodostuisi ongelmaksi, koska äänestystapahtuma olisi ainutkertainen, joten pitäisikö liittymän toimimattomuutta sietää päiväkausia vai tuntikausia.

5. Sähköinen äänestys ei kokonaisuutena arvioiden vähentänyt vaaliviranomaisten työtä

Kaikki uusi tietotekniikka sisältää mm. seuraavia vaiheita:

* järjestelmän suunnittelu
* järjestelmän kehittäminen ja testaaminen
* järjestelmän käyttöönotto
* järjestelmän sisäänajo ja käyttävien ihmisten opastaminen
* tietoteknisen järjestelmän mahdollistamana turhien töiden poisto
* uuden työjaon suunnittelu ihmisten välille
* ylläpitäminen, kehittäminen ja huolto.

Kun ajatellaan ihan tavallista kotitietokonetta ja yksinkertaista käsinkannettavaa pientä tietokonetta, niin näissäkin järjestelmissä uudelleenopettelu tuottaa kohtuullisen määrän lisätyötä. Edellä mainittu vaihejako alkaen suunnittelusta täysin ylläpidetyksi ja huolletuksi järjestelmäksi voi kestää hyvinkin pitkään, jopa vuosia.

Internet-äänestyksen kehittäminen lisää työtä toisaalta, ja tässä työssä on monia riskejä. Hyvin keskeinen tietotekniikka-asiantuntija voi:

* erota kehittämistehtävästään
* sairastua pitkäaikaisesti
* menehtyä onnettomuudessa
* voi lakkoilla muiden mukana
* voi ryhtyä epärehelliseksi

* ym. hallitsemattomat tilanteet: tulipalo, varkaus, yms.

Nyt tietysti oletetaan, että keskeiselle tietotekniikka-asiantuntijalle löytyy helposti sijaisia. Tietotekniset järjestelmät ovat kuitenkin monimutkaisia, erityisesti ohjelmien lähdekoodi, eli ihmisen ymmärtämä teksti, joista ajetaan konekieliset käskyt tietokoneelle.

Huolimatta vuosikymmenten kehitystyöstä, on tietoteknisen järjestelmän ohjelmointi edelleen paljolti käsityötä, eli kirjoittamistyötä tietokoneella. Eli tätä työtä ei voi nopeuttaa tai hidastaa, minkä lisäksi ohjelmointityön tuottavuudessa on suuria eroja yksilöiden välillä.

Tietokoneohjelman lähdekoodia voi verrata monikymmenosaiseen kirjasarjaan, jossa jokainen osa olisi virheetön osa kokonaisuutta, ja rivejä kirjasarjassa olisi miljoonia. Vastaavalla tavalla oletamme miljoonien rivien tietokoneohjelmasta, että se olisi koko ajan hallittu ja täydellinen kokonaisuus. Perehtyminen miljoonien rivien tietokoneohjelmaan vaatii aikaa, ja se ei tapahdu nopeasti, ja perehtyminen voi viedä viikkoja tai kuukausia.

Jos keskeinen tietotekniikka-asiantuntija päättää heittäytyä epärehelliseksi, niin tästä seuraa merkittäviä ongelmia. Käytännössä epärehellinen keskeinen tietotekniikka-asiantuntija voi tehdä erilaisia teknisiä ratkaisuja Internet-äänestyksen järjestelmään:

* seurata äänestäjien äänestysvalintoja
* muuttaa äänestysvalintoja
* laatia seurantajärjestelmiä ääntenlaskentaan
* muuttaa ääntenlaskennan tapahtumaa
* muuttaa äänestystuloksia
* tehdä yleistä ilkivaltaa Internet-äänestyksen järjestelmälle.

Kun otetaan huomioon, että äänestysjärjestelmä käytännössä olisi mahdollisesti miljoonien ohjelmakoodirivien järjestelmä, eli järjestelmän käyttö vaatii kymmeniä tuhansia käskyjä tietokoneelle, niin on mahdollista muuttaa osa tietokoneelle tehtävistä käskyistä tekemään erilaisia aikaisemmin tuntemattomia käskyjä.

Käytännössä on esimerkkejä yritysympäristöstä, jossa jokin keskeinen luotettu keskeinen tietotekniikka-asiantuntija voi heittäytyä epärehelliseksi ja muuttaa yrityksen tietoteknisiä järjestelmiä muilta tietotekniikka-asiantuntijoilta salaa. Tämä riski olisi Internet-äänestyksen järjestelmässä, koska järjestelmää kehittäisi kohtuullinen joukko tietotekniikka-asiantuntijoita.

Käytännössä Internet-äänestyksen järjestelmässä olisi useita teknisiä tasoja: tekninen käyttöliittymä, tietokoneohjelma, tietokanta, itse tietokone, yms. Jokaiselle tekniselle tasolle on omat asiantuntijansa, ja yhtäkään kaikkien tietoteknisten tasojen osaajaa ei ole vielä koskaan ollut. Eli käytännössä olisi teknisten huippuasiantuntijoiden työryhmä kehittämässä Internet-äänestyksen järjestelmää. ON siis mahdollista, että keskeinen tietotekniikka-asiantuntija voi tehdä muutoksia, jotka ovat muille huippuasiantuntijoille huomaamattomia.

Tältä pohjalta uusi työnjako asettaa Internet-äänestyksen järjestelmän kehittämiselle suuria riskejä, jotka keskittyvät pieneen joukkoon henkilöitä.

6. Vaalivarmuus parani vahvistettujen sähköisten äänten osalta

Tämä kohta Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiossa on täysin käsittämätön, ja voimme kopioida tämän kohdan tähän suoraan:

> ”Vahvistettujen (onnistuneiden) noin 12 000 sähköisen äänen osalta voidaan todeta, että pilottihankkeen tavoitteet täyttyivät: kaikki annetut äänet olivat hyväksyttyjä ääniä (lukuun ottamatta luonnollisesti järjestelmällä annettuja tyhjiä ääniä), epäselviä äänestysmerkintöjä ei tarvinnut tulkita, äänet menivät laskennassa aina oikean kunnan ja oikean äänestysalueen kohdalle, äänestäjä ei voinut vahingossa äänestää väärää ehdokasta tai väärän kunnan ehdokasta, koska hän sai valitsemansa ehdokkaan tiedot näytölle ennen kuin hän vahvisti äänestyksensä.”

Kiistaton tosiasia on, että Karkkilan, Vihdin ja Kauniaisten äänestyksessä katosi ääniä. Kunnallisvaalien jälkeen selvisi, että 232 sähköisesti annettua ääntä oli hukkunut. Viitaan tässä Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätökseen (KHO:2009:39), jolla se kumosi Karkkilan, Kauniaisten ja Vihdin kunnallisvaalien tulokset sähköisen äänestyksen ongelmien takia.

Jotenkin on käsittämätöntä, että Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiossa edelleenkään ei tunnusteta sitä tosiasiaa, että 232 ääntä hävisi sähköisessä äänestyksessä. Ottaen huomioon, että kyseiset kokeilukunnat olivat suhteellisen pieniä, niin aivan varmasti voi todeta, että äänestyksen tulos olisi erilainen, jos lasketut 232 ääntä olisivat olleet laskuissa mukana.

Tältä pohjalta voi sanoa, että yksikin hukattu ääni on liikaa, ja tältä pohjalta puoluekokous ei voi hyväksyä Oikeusministeriön 30.9.2009 muistion päätelmää tältä kohdin. Internet-äänestyksen osalta voi sanoa, että äänten hukkumisen ongelma laajenisi kaikkiin Suomen kuntiin, ei vain kolmeen kuntaan. Edelleenkään yhdenkin äänen hukkuminen ei ole koskaan hyväksyttävissä, ja Internet-äänestyksen järjestelmä moninkertaistaa äänten hukkumisen ongelman.

7. Sähköinen äänestys nopeutti äänestäjien äänestystoimitusta

Tietysti on hienoa, jos Internet-äänestys jonkin verran nopeuttaisia äänestystoimitusta. Mutta edelliseen kohtaan 6 verrattuna on outoa, jos pieni ajallinen säästö on arvokkaampaa kuin äänien hukkuminen.

Kun ottaa huomioon, että nykyisellä paperipohjaisella järjestelmällä saamme vaalien tulokset YHDEN ILLAN AIKANA käytännössä muutamassa tunnissa. Monessa muussa maassa äänten lasku voi kestää päiväkausia, joten muutaman minuutin säästö nykyiseen muutamaan tuntiin on jokseenkin täysin käsittämätöntä.

8. Sähköisellä äänestyksellä ei ollut vaikutusta äänestysaktiivisuuteen

Tässä voimme lainata Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiota:

> ”Sähköisellä äänestyksellä ei ollut sanottavaa vaikutusta äänestysaktiivisuuteen.”

Jotkut politiikan tarkkailijat ehdottivat, että Internet-äänestys olisi hyvä asia nuorten houkutteluun yhteisten asioiden seurantaan ja osallistumiseen. Voiko pahempaa puppua kukaan esittää? Äänestystapahtuman tekninen luonne ei ole olennaisin asia, että ihminen kiinnostuu yhteisistä asioista. Jos yhteiset asiat eivät kiinnosta, niin mikään tekninen äänestysjärjestelmä ei ratkaise henkistä ongelmaa.

Tältä osin on tosiaan outoa, jos henkistä ongelmaa yritetään ratkaista tekniikalla. Parempi tapa nostaa äänestysaktiivisuutta on politiikan sisältö ja kiinnostavuus.

9. Sähköisten äänten laskenta oli suhteellisesti ottaen melko hidasta

Tässä voimme lainata Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiota:

> ”Sähköisten äänten salauksen purku eli äänten laskenta kesti suhteellisesti ottaen ja ennakko-odotuksiin nähden melko kauan. Ensimmäiset tulosraportit voitiin tulostaa järjestelmästä noin 23 minuuttia vaalihuoneistojen sulkemisen jälkeen. Suuremmalla äänimäärällä ja samoilla teknisillä järjestelyillä ääntenlaskenta olisi saattanut kestää jopa kauemmin kuin äänestyslippujen laskenta.”

Tässä kohtaa voimme tehdä vertailun yhteishaun järjestelmään, jonka kanssa oli suuria vaikeuksia vuonna 2009. Kuten kaikki merkittävät järjestelmät, niin yhteishaunkin järjestelmä oli ja on kehitetty keskitettyyn palvelimeen. Ongelmaksi tulee, että hyväkin palvelinjärjestelmä tukehtuu, jos palvelinpyyntöjä on yhtä aikaa tuhansia tai kymmeniätuhansia.

Vastaavaa voisi verrata siihen, että joku käyttäisi tavallista lankapuhelinta, ja hänen pitäisi vastata satoihin tai tuhansiin sekunnin osia kestäviin puheluin. Huolimatta hyvästä teknisestä kehityksestä ei ole vielä kehitetty palvelinta, jolla ei olisi mitään rajaa järjestelmien yhtäaikaisessa käsittelyssä. Tämän vuoksi moni järjestelmä on kehitetty hajautettuihin palvelinratkaisuihin, jolloin samaa tehtävää on käsittelemässä kymmeniä, satoja tai tuhansia palvelimia – riippuen tehtävän laajuudesta.

Tunnettuja hajautettujen palvelimien järjestelmiä ovat Google-yhtiön tuhannet hakupalvelimet ja Wikipedia-yhteisön sadat tiedostopalvelimet. Kyseisten palveluiden luonteesta johtaen niiden toiminta voidaan hajauttaa maailmanlaajuisesti, ja yhden palvelimen toiminnan loppuminen ei estä kokonaisuuden toimintaa.

Internet-äänestyksessä joudutaan kuitenkin turvautumaan yhteen keskitettyyn palvelimeen, ja tällöin tulee edelleen aiemmin mainittu 99.99% varmuus. Tältä pohjin voi todeta, että aina on virhemahdollisuus, että keskitetty palvelin ei kestäkään kymmeniä tuhansia yhtäaikaisia palvelinpyyntöjä, huolimatta kaikesta mahdollisesta testauksesta.

10. Sähköisen äänestyksen kustannukset olivat korkeat

Tässä kohdassa riittää Oikeusministeriön 30.9.2009 muistion otsikko. Jos sähköinen äänestysjärjestelmä on kallis, niin miksi sitä edes kannattaa kehittää. Samalla tavalla Internet-äänestyksen järjestelmän kehittäminen on hukkaan heitettyä rahaa.

11. Sähköinen äänestys mahdollistaisi ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän välisen ajan tiivistämisen

Tässä voimme lainata Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiota:

> ”Sähköinen äänestys mahdollistaisi sen, että nykyinen ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän välinen neljän päivän ajanjakso voitaisiin lyhentää tai jopa poistaa kokonaan. Tämä kuitenkin edellyttäisi, että sähköinen äänestys olisi hyvin laajamittaisesti käytössä ennakkoäänestyksessä.”

Tämä on aivan totta, eli Internet-äänestyksen äänestysjärjestelmän pitäisi olla toiminnassa useita päiviä yhteen menoon. Kun kuitenkin olemme edellä todenneet tietoliikenteen ja sähkökatkosten

ongelmat, niin aika näiden riskien lisääntymiselle kasvaa suhteessa aikaan ja käytettyjen tietokoneiden määrään.

Mielenkiintoinen kysymys on yöllä äänestäminen, ja sallittaisiinko yöllä äänestäminen. Ajatuksena on tietysti mielenkiintoista, että keskellä yötä voisi äänestää haluaamaansa ehdokasta. Ongelmaksi tulee, että tällöin sähköisen äänestysjärjestelmän ylläpitäjiä pitäisi olla myös yöllä ylläpitämässä järjestelmää. Tämän vuoksi Internet-äänestykseen liittyisi erilaisia järjestelmän sulkemisia ja käynnistämisiä uudelleen. Käytännössä on niin, että jokainen ison tietoteknisen järjestelmän sulkeminen ja käynnistäminen on oma riskialtis toimintonsa.

12. Sähköisen äänestyksen hankkeelle tulee varata riittävät henkilöresurssit ja riittävästi aikaa

Edellä on kuitenkin esitetty monia eri syitä miksi sähköinen äänestysjärjestelmä on hylättävä, ja siihen ei kannata enempää käyttää henkilöstöresursseja tai aikaa.

13. Ulkomainen vai kotimainen omistus

Sähköisen äänestyskopin tapauksessa kyseessä oli ulkomaisen järjestelmän sovitus suomalaisiin olosuhteisiin, ja tässä oli valtavasti ongelmia, koska Suomen äänestysjärjestelmä on oma erikoisuutensa maailmalla. Jos Suomessa lähdetään kehittämään Internet-äänestyksen järjestelmää, niin keskeiset osat on hyvin tärkeää saada suomalaiseen omistukseen ja hallintaan.

14. Kenen ääni Internet-äänestyksessä todella on merkitty

Internet-äänestyksen yhteydessä vedotaan tietysti joidenkin suomalaisten ylioppilaskuntien sähköisiin äänestyksiin ja tietysti Viron Internet-äänestyksen järjestelmiin. Ongelmana näissä kaikissa on edellä mainitut teknisen ongelmat. Lisäksi ongelmaksi tulee, että kuka on todella merkinnyt Internet-äänestyksessä oman äänensä. Käytännössä on siis mahdollista, että yksi Internet-äänestäjä voi merkitä useamman äänestäjän äänestyksen, jos hänelle tähän tarjoutuu mahdollisuus. Todellisena ongelmana on äänioikeuden haltijan tahdonvastainen pakottaminen antamaan äänensä jollekin ehdokkalle. Ongelmaksi tulee siis, että äänestäjän todellinen tahdonilmaisu vääristyy tämän tahdonvastaisen pakottamisen vuoksi.

15. Onko Suomessa oltava riski ohjattuun demokratiaan?

Yhteenvetona voi todeta, että Suomessa(kin) voisi syntyä ohjattu demokratia ja äänestäjien valinnoista tietävä ohjattu järjestelmä, ja ohjaus voisi tulla ulkopuolisen toimesta kohdistuen Internet-äänestyksen järjestelmään. Onko puolue valmis ottamaan tämän riskin?

Ehdotus puoluekokouksen päätökseksi

Edellä olevan perusteella esitämme puoluekokoukselle seuraavaa päätöstä.

Jos Internet-äänestyksen järjestelmään siirrytään, niin puoluekokous edellyttää seuraavaa.

A1) Internet-äänestysjärjestelmä on toteutettava avoimella lähdekoodilla.
A2) Internet-äänestysjärjestelmän äänestystapahtumasta on jäätävä paperivarmenne.
A3) Internet-äänestysjärjestelmään liittyvät tietoliikenneongelmat on ratkaistava.
A4) Internet-äänestysjärjestelmän käyttöliittymän ongelmat on ratkaistava.

A5) Internet-äänestysjärjestelmään muut tekniset ongelmat on ratkaistava.
A6) Ennen kuin Internet-äänestyksen järjestelmää lähdetään kehittämään, niin puolueettoman lautakunnan, joka koostuu pelkästään tietotekniikan huippuasiantuntijoista, on annettava lausunto tietotekniikan oikeasta toiminnasta mahdolliseen Internet-äänestyksen järjestelmään.
A7) Jos teknisten asiantuntijoiden lautakunta ei anna suositusta, niin Internet-äänestyksen järjestelmää ei lähdetä kehittämään.
A8) Teknisten asiantuntijoiden lautakunnan työ on oltava julkista, ja lautakunnan asiantuntijakuulemiset on järjestettävä avoimina kuulemistilaisuuksina.
A9) Kaikille Internet-äänestyksen kehittämisestä kiinnostuneille tahoille ja henkilöille on annettava lausuntomahdollisuus, jolloin lausunnoissa voidaan käydä läpi Internet-äänestyksen teknisiä ratkaisuja oikeasti tekniseen keskusteluun perustuen.

Kun edellä mainittiin pakottaminen johonkin äänestysratkaisuu, niin seuraavat aiheet selvitetään.

B1) Onko Internet-äänestys perustuslain ja vaalilain mukainen ratkaisu?
B2) Onko Internet-äänestyksen mahdollisesti toteutuva tekninen ongelma uhka tai este yleisen, salaisen ja yhtäläisen äänestysoikeuden toteutumiselle?
B3) Onko Internet-äänestykseen mahdollisesti liittyvä tahdonvastainen pakottaminen johonkin äänestysratkaisuun perustuslain ja vaalilain vastainen tilanne?

Puoluekokous päättää myös seuraavaa Internet-äänestyksestä.

C1) Puoluekokous vaatii, että Internet-äänestyksen äänestysjärjestelmän kehittämiseen Suomessa suhtaudutaan hyvin varauksellisesti.
C2) Puoluekokous vaatii, että Suomessa jonkin lain nojalla järjestettävissä yleisissä ja yhtäläisissä vaaleissa äänestyksen on edelleen perustuttava paperimuotoiseen äänestyslippuun, johon valinta merkitään kynällä.
C3) Vuoden 2016 tilanteessa, jolloin harkitaan seuraavan kerran Internet-äänestyksen järjestelmää, on nimitettävä edellä mainituilla ehdoilla teknisten huippuasiantuntijoiden lautakunta, joka antaa suosituksen tietotekniikan kehityksen tasosta Internet-äänestyksen kehittämiselle.

SL 50.2: Kertausta

Selväksi tuli vuonna 2010, että sähköisen äänestyksen vastustusta on jatkettava määrätietoisesti monessa eri suunnassa.

SL 51: Vuonna 2012 myöhästyminen aloitteiden jättämisessä

Vuoden 2012 osalta oli tarkoitus tehdä useampi pienempi aloite, mutta aloitteen jättämisaikaa oli aikaistettu kuukaudella puolueen sääntömuutoksen mukaisesti. Eli olin vanhan aikataulun mukaisesti kuukauden myöhässä. Tähän kohtaan voi ottaa ajatellut neljä pienempää aloitetta.

SL 51.1: Johdanto (2012)

Vuoden 2010 puoluekokouksessa oli laajahko aloite otsikolla ”Internet-äänestyksen hankkeesta luopuminen”. Vaikuttaa siltä, että aloite oli tekstimäärältään pitkä, ja kyseisen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen oli varmaan haasteellista/ongelmallista.

Yritetään näin vuonna 2012 muutamalla pienemmällä aloitteella, jolloin laajaan yksittäiseen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen ei ole liian suuri tehtävä kerralla.

SL 51.2: Aloite-ehdotus 1 (2012): Internet- ja mobiiliäänestys ei ole peruspalvelu!

Aloitteen kirjoitushetkellä tiedämme, että vuoden 2008 kunnallisvaaleissa kokeilukäytössä ollut äänestyskone epäonnistui oikeassa käytössä todella surkeasti, ja kolmessa kokeilukunnassa (Karkkila, Kauniainen ja Vihti) jouduttiin kunnallisvaalit uusimaan eri vaiheiden jälkeen.

Joissain yhteyksissä on esitetty ajatus, että esimerkiksi internet- ja mobiiliäänestys olisivat peruspalveluita. Jos/Kun lähtökohdaksi otetaan, että tietoteknisen peruspalvelun pitäisi toimia koko ajan (24/7/365 -ajatus, eli vuoden jokaisena päivänä jokaisena tuntina), niin internet- ja mobiiliäänestys eivät täytä tätä vaatimusta, koska internet- ja mobiiliäänestyksen tietojärjestelmät olisivat käytössä vain ajoittain lyhyen aikaa.

Näin ollen puoluekokoukselle esitetään seuraavat päätösehdotukset:

1) Internet- ja mobiiliäänestys eivät ole kansalaisille tarjottavia tietoteknisiä peruspalveluita.
2) Puolue ei edistä internet- ja mobiiliäänestystä kansalaisille tarjottavana tietoteknisenä peruspalveluna.

Edellä olevan perusteella voi kysyä hyvinkin epäilevästi, että miksi lähteä kehittämään internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmää, koska nykyisten käytössä olevien tietoteknisten peruspalveluiden kehittäminen ja ylläpito vie todella paljon verovaroja. Internet- ja mobiiliäänestykseen käytettävät verovarat kannattaisi pikemminkin kohdistaa nykyisten käytössä olevien tietoteknisten peruspalveluiden kehittämiseen ja ylläpitoon. Tämän perusteella puoluekokoukselle esitetään seuraava päätösehdotukset:

3) Suomessa ei lähdetä kehittämään internet- ja mobiiliäänestyksen uusia järjestelmiä.
4) Puolue ei tule esittämään eikä edistämään internet- ja mobiiliäänestyksen

järjestelmien kehittämistä.

5) Puolue tulee jatkossa vastustamaan jokaisessa vaiheessa internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien kehittämistä.

SL 51.3: Aloite-ehdotus 2 (2012): Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet eivät sovellu internet- ja mobiiliäänestyksen tunnistusmenetelmiksi!

Eräänä ajatuksena voisi luonnollisesti esittää, että suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot voisivat olla tunnistusmenetelmä internet-äänestyksen osalta. Vastaavasti voisi esittää, että erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet olisivat osa mobiiliäänestystä (erityisesti matkapuhelimet).

Ongelma sekä pankkitunnuksessa että mobiilivarmenteissa on, että yksi henkilö voi asioida useampaan suuntaan, jolloin yksi henkilö voi hankkia useammat tunnuslukutaulukot ja mahdollisesti samaa mobiilivarmennetta käsiteltäisiin useammassa mobiililaitteessa (erityisesti matkapuhelimet). Käytännössä yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan tunnuslukutaulukot jokaisesta suomalaisesta pankista. Vastaavalla tavalla yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan hankkia useamman mobiililaitteen (erityisesti matkapuhelimet), ja samaa (yksityistä?) mobiilivarmennetta voisi käyttää useampi laite. Pankkien tarjoamilla tunnuslukutaulukoilla ja erilaisilla (yksityisillä?) mobiilivarmenteilla on toki paikkansa joissain julkisissa palveluissa, ja näistä alkaa olla esimerkkejä eri suunnissa.

Tämän vuoksi puoluekokoukselle esitetään seuraavat päätösehdotukset:

1) Suomessa toimivien pankkien tarjoamat tunnistusmenetelmät (esim. tunnuslukutaulukot) soveltuvat palveluihin, jotka sietävät laajojakin käyttökatkoksia.
2) Erilaiset mobiilivarmenteet (erityisesti matkapuhelimiin) soveltuvat myöskin järjestelmiin, jotka sietävät laajojakin käyttökatkoksia.
3) Internet- ja mobiiliäänestys olisivat palveluita, jotka eivät kestä laajoja käyttökatkoksia, koska vaalit kestävät vain tiettyjen päivien ajan.
4) Puolue edellyttää, että erilaiset yksityiset tunnistusmenetelmät eivät voi olla osana internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmiä.

Kova tosiasia on, että ns. vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu, ja esimerkiksi sähköinen henkilökortti eli HST-kortti (henkilön sähköinen tunnistaminen) on täysin tuntematon tunnistusmenetelmä suurelle osalla Suomen kansalaisista. Koska ns. vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu, niin internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien osalta pitäisi kehittää aivan oma ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä. Nämä ongelmat ovat niin suuria, että on aivan turha lähteä kehittämään internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmiä. Tämän perusteella puoluekokoukselle esitetään seuraava päätösehdotukset:

5) Suomessa ei lähdetä kehittämään internet- ja mobiiliäänestyksen uusia järjestelmiä.
6) Puolue ei tule esittämään eikä edistämään internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien kehittämistä.
7) Puolue tulee jatkossa vastustamaan jokaisessa vaiheessa internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien kehittämistä.

SL 51.4: Aloite-ehdotus 3 (2012): Selvitys sähköisen äänestyksen kokeiluista eri maista on turha hanke!

Yleisesti voi todeta, että vuoden 2008 kunnallisvaaleissa kokeillun äänestyskoneen tekniikasta merkittävä osa oli/on ulkomaista alkuperää. Tällöin voi todeta, että ulkomaisia osia/tekniikoita on kokeiltu eri maissa.

Edellisen perusteella voisi tietysti ajatella, että voisi tehdä selvityksen eri maiden sähköisen äänestyksen järjestelmistä, esim. internet-äänestyksen osalta.

Nyt voi todeta, että sähköisen äänestyksen epäonnistumiset ovat jo kansanperinnettä, eikä esimerkkejä tarvitse hakea kaukaa, esim. Wikipedia-tietosanakirjassa on jo kansanperinteeseen kuuluvia tietoja sähköisen äänestyksen epäonnistumisista (http://en.wikipedia.org/wiki/E-voting#Documented_problems). Tähän voimme listata maat, joissa on ollut ongelmia sähköisessä äänestämisessä: Yhdysvallat eri osavaltioissa, Intia, Hollanti ja Irlanti. Tämän perusteella puoluekokous tekee seuraavat päätökset:

1) Ulkomaisten sähköisen äänestyksen hankkeiden epäonnistumista ei tarvitse erikseen selvittää, koska sähköisen äänestyksen hankkeiden epäonnistumiset ovat jo osa kansanperinnettä.
2) Koska onnistuneita sähköisen äänestyksen hankkeita ei kerran ole, niin Suomessa ei aloiteta erikseen uutta selvitystä sähköisen äänestyksen osalta.

Tämän perusteella puoluekokous tekee seuraavat päätökset.

3) Puolue ei tule esittämään eikä edistämään internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien kehittämistä.
4) Puolue tulee jatkossa vastustamaan jokaisessa vaiheessa internet- ja mobiiliäänestyksen järjestelmien kehittämistä.

SL 51.5: Aloite-ehdotus 4 (2012): Selvitys sähköisen äänestyksen kokeiluista eri maista on turha hanke!

Vuoden 2010 puoluekokouksessa oli laaja aloite, jossa suhtauduttiin hyvin epäilevästi sähköiseen äänestykseen, esim. internet-äänestys. Eri yhteyksissä on esitetty, että sähköinen äänestysjärjestelmä, erityisesti niiden ohjelmistot, pitäisi kehittää avoimesti avoimiksi järjestelmiksi.

On mahdollista, että kaikista terveen järjen varoituksista huolimatta Suomessa aletaan uudelleen ajamaan uutta sähköisen äänestyksen järjestelmää, esim. internet-äänestyksen ja mobiiliäänestyksen järjestelmiä. Koska puolue uskoo terveen järjen mukaisia varoituksia, niin puoluekokous päättää seuraavaa:

1) Puolue tulee jatkossa vastustamaan kaikkia sähköisen äänestyksen järjestelmien kehittämistä
2) JOS sähköisen äänestysjärjestelmän kehittämiseen jostain syystä päädytään, niin

puolue vaatii järjestelmän kehittämistä avoimena järjestelmänä.

Pelkkä järjestelmän avoimuus ei riitä, koska avoimuuden lisäksi pitää keskittyä teknisiin yksityiskohtiin hyvinkin tarkasti. JOS Suomessa kaikista terveen järjen varoituksista huolimatta aloitetaan kehittämään sähköistä äänestysjärjestelmää, niin puoluekokous edellyttää seuraavaa:

3) Puolue tulee jatkossa äänestämään sähköisen äänestyksen järjestelmää vastaan.
4) JOS muut puolueet päättävät lähteä kehittämään sähköisen äänestyksen järjestelmää, niin puolue vaatii järjestelmän kehittämistä avoimena järjestelmänä
5) Puolue edellyttää, että ennen sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä nimitetään tietotekniikan huippuasiantuntijoiden toimikunta, joka tekee perusteellisen, avoimen ja julkisen selvityksen kaikista sähköisen äänestyksen järjestelmää liittyvistä teknisistä yksityiskohdista
6) Nimitetyn toimikunnan työn on oltava julkista ja avointa, jolloin toimikunnan järjestämät asiantuntijakuulemiset on oltava avoimia kaikille kiinnostuneille
7) Kaikilla kiinnostuneilla tahoilla on oltava julkinen ja avoin palautteenantomahdollisuus ennen kyseisen toimikunnan loppuraportin julkaisua
8) Toimikunnan loppuraportin julkaisu on oltava avoin ja julkinen.

Tietysti tiedämme jo tässä vaiheessa, että sähköisen äänestyksen järjestelmää ei kannata lähteä kehittämään, mutta muut puolueet voivat lähteä ajamaan sähköisen äänestyksen järjestelmää edellä mainitun toimikunnan työn tuloksista huolimatta.

SL 51.6: Jälkiarviointia (2014)

Tosiaan nämä jäivät aloite-ehdotuksiksi koska en ollut tarpeeksi ajoissa (2012). Samat asiat tässä toistuvat:

* sähköinen äänestys ei ole peruspalvelu!
* sähköisessä tunnistautumisessa on ongelmia!
* sähköinen äänestys ei lisää äänestysvilkkautta!
* kaiken sähköisen äänestyksen työn pitää kestää julkisuus!

Ei parissa vuodessa ei ollut mitään uutta (virkkeen kirjoitushetkellä 2014).

SL 52: Vuoden 2013 aloite-ehdotukset / Versio 1

Vuonna 2013 oli tarkoitus tehdä aloitetta puoluevaltuuston suuntaan, mutta tilanne muuttui Oikeusministeriön ilmoituksesta aloittaa (ns.) nettiäänestyksen selvittämistä. Eri vaiheiden jälkeen päädyin tekemään aloitteen vuoden 2014 puoluekokoukseen, koska puoluevaltuuston kokoukseen olisi pitänyt valmistella aloite huomioimaan uusi tilanne (Oikeusministeriön muistio).

SL 52.1: Johdanto (2013) / Aloite-ehdotus

Vuoden 2010 puoluekokouksessa esitin aloitteen numero [nro], eli ”Internet-äänestyksen hankkeesta luopuminen”. Aloite oli todella pitkä ja perusteellinen, ja se ei ehkä sopinut puoluekokouksessa käsiteltäväksi.

Tällä kertaa esitän aloitteen purettuna muutamaan osaan, jolloin yksittäistä aloitetta voi käsitellä tarkemmin.

[LIITE: Oikeusministeriön muistio 3/021/2013]

Huomio 1: Tämä aloite EI käsittele sähköistä äänestyskonetta

Heti alkuun on huomioitava, että tämä aloite EI käsittele sähköistä äänestyskonetta, jota kokeiltiin vuoden 2008 kunnallisvaaleissa (Karkkilassa, Kauniaisissa ja Vihdissä). Oikeusministeriön muistiossa (8.10.2010) todetaan, että sähköisen äänestyksen kokeilua ei ole syytä jatkaa pilotoidulla järjestelmällä – eli sähköisellä äänestyskoneella.

Huomio 2: Aloitteen lukeminen ei vaadi insinööritason osaamista

Heti alkuun on todettava, että aloitteessa mennään läpi tietotekniikkaa koskevia ilmiöitä. Aloitteen kirjoittaja on pyrkinyt käyttämään kuvia ja taulukoita kuvaamaan sähköisen äänestyksen mahdollisuuksia ja rajoitteita. Aloitteen kirjoittaja itse ei ole (ohjelmistotekniikan) insinööri, ja olen pyrkinyt pitämään aloitteen melko yleisellä tasolla.

Aloitteen luku ei vaadi insinööritason osaamista, mutta siitä ei tietysti ole haittaakaan.

SL 52.2: Aloite-ehdotus 1 (2013): Sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ei ole peruspalvelu

Jostain syystä eri suuntiin on levinnyt käsitys, että sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) olisi jonkinlainen peruspalvelu. Jos otamme peruspalvelun määrityksessä huomioon, että peruspalvelu on käynnissä vuoden jokaisena (tai lähes jokaisena) päivänä, niin sähköinen äänestys ei ole tällöin peruspalvelu.

Eli aloite on seuraava:

Puolue ei edistä sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) peruspalveluna ja/tai peruspalvelun nimikkeellä.

Lähtökohtana peruspalvelun käsitteen sekoittaminen tähän yhteyteen ei sovi, koska sähköinen äänestys tapahtuisi suhteellisen harvoin.

SL 52.3: Aloite-ehdotus 2 (2013): Sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ei voi perustaa yhteen keskitettyyn palvelimeen

Tässä yhteydessä voi todeta, että sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) perustuisi keskitettyyn palvelimeen, eli siis hyvin tehokkaaseen ”isoon tietokoneeseen”. Tällöin sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) perustuu siihen, että käyttäjät (”pieni tietokone”) ottavat yhteyden palvelimeen. Kuvallisesti tätä voi esittää seuraavalla tavalla.

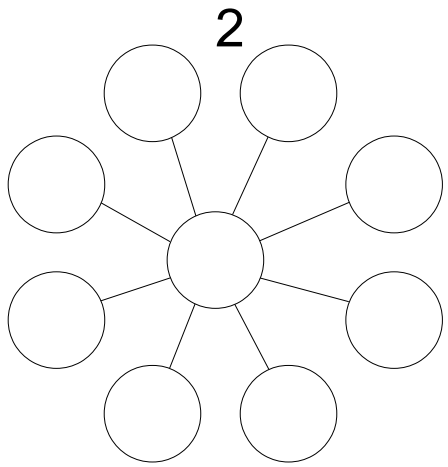

Eli järjestelmän ytimenä olisi **<u>keskitetty</u>** palvelin, ”iso tietokone”. Vastaava keskitetty järjestelmä on yhteishaun järjestelmä, josta on raportoitu ongelmia eri vuosina. Yhteishakujen järjestelmät menivät tukkoon, koska suuri osa yhteishakua tekevistä henkilöistä teki hakunsa vasta viimeisinä päivinä. Sähköisen äänestyksen suhteen voisi todeta, että valtava määrä äänestäjiä äänestäisi vasta viimeisinä tai jopa viimeisenä päivänä, jolloin keskitettyyn sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) palvelimeen tulisi valtava määrä erilaisia yhteyksiä.

Todellisuudessa erilaiset sähköiset järjestelmät ovat monin eri tavoin yhteydessä toisiinsa, ja edellä oleva kuva yrittää kuvata tätä monimutkaisuutta:

* kuvan oikeassa kulmassa olisi keskusjärjestelmä (KJ)
* keskusjärjestelmää (KJ) olisi siis keskitetty palvelin
* keskusjärjestelmään (KJ) tulisi hyvin paljon pyyntöjä eri laitteista (F1-F6)
* keskusjärjestelmästä (KJ) ajettaisiin toisiin järjestelmiin erilaista informaatiota
* vastaanottavat järjestelmän (FA, FB) olisi rakennettu eri tavoin
* edelleen vastaanottavat järjestelmät (FA, FB) ajaisivat informaatiota eteenpäin
* eli järjestelmiä olisi esimerkiksi kahdessa kerroksessa (FD, FC)
* näin eri tavoin liittyviä järjestelmiä voi olla hyvin useammassa kerroksessa
* jokainen järjestelmä on rakennettu omilla käytännöillään.

Käytännön esimerkki on tietysti sähköisen äänestyksen yhteydessä vaalien tulosten esittäminen (Oikeusministeriön tulos- ja tietopalvelu) hyvin monen toimijan välillä; Eli Oikeusministeriö, Tilastokeskus ja Väestörekisterikeskus järjestävät vaalien tulos- ja tietopalvelun keskenään yhteistyössä. Jokainen vähänkin asiaan perehtynyt huomaa näiden kolmen yhteisön www-sivuilta vierailtuaan, että kyseiset yhteisöt ovat käyttäneet täysin erilaisia tietotekniikan teknisiä ratkaisuja.

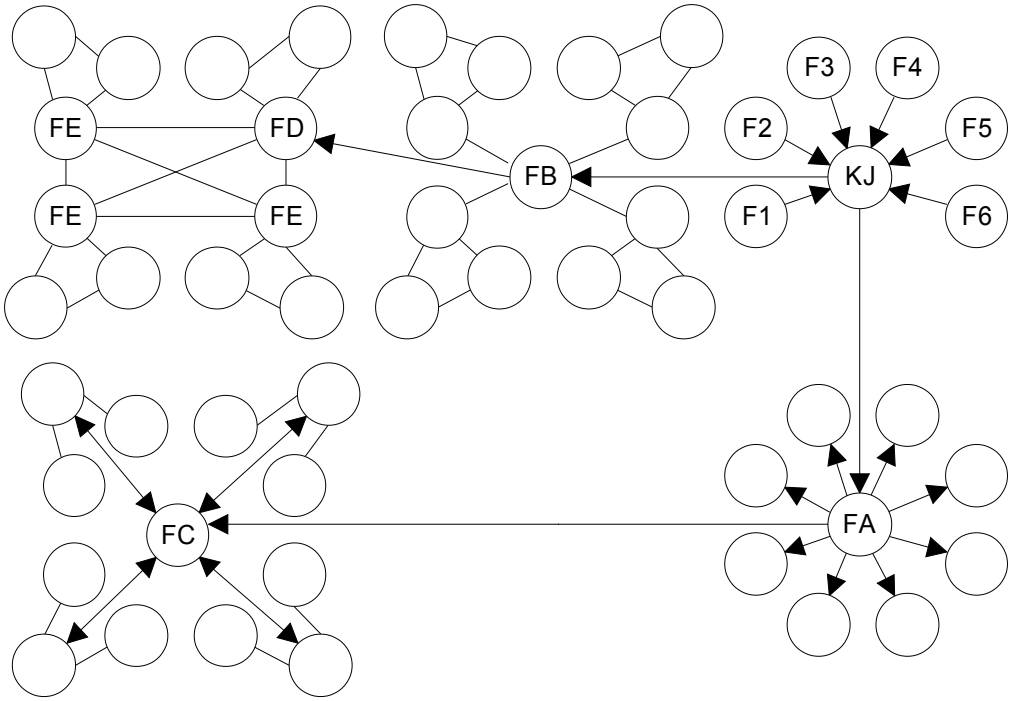

Miksi keskitetty sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) keskusjärjestelmä käytännössä olisi hyvin suurissa ongelmissa oikeissa käyttötilanteissa? Perusvastaus tähän on, että yksikään palveluntarjoaja ei anna millekään palvelinratkaisulle 100% ylläpitovastuuta. Käytännössä palvelinratkaisulle voidaan antaa esimerkiksi 99,99% ylläpitovastuuta, eli järjestelmä on pois käytöstä kyseiset 0,01% jossain vaiheessa järjestelmän elinkaarta.

Tämän 99,99% perusteella voidaan laskea mukavasti suuria lukuja yhteen.

* esimerkiksi 2 000 000 kansalaista äänestäisi sähköisessä äänestyksessä
* 0,01% äänestäneistä olisi 200
* esimerkiksi yksi sähköinen äänestys vaatisi 10 erilaista palvelinpyyntöä
* eli palvelinpyyntöjä olisi yhteensä 20 000 000
* 0,01% palvelinpyynnöistä olisi 2 000.

Eli tuolla laskutavalla olisi ongelmia yhteensä 2 200 kertaa. Virkkeen kirjoitushetkellä kuntien lukumäärä oli 320, jolloin nämä 2 200 ongelmatilannetta jakaantuisivat tasaisesti 6,875 kappaleena jokaiseen kuntaan.

Edellä oleva selvitys on tietysti pitkä perustelu, mutta kaiken kaikkiaan keskitetty palvelin (esim. 99,99% ylläpitovastuulla) kohtaisi kaikenlaisia ongelmia. Tämän perusteella esitetään seuraavaa aloitetta.

Puolue ei edistä sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys), joka perustuu yhteen keskitettyyn palvelinratkaisuun.

SL 52.4: Aloite-ehdotus 3 (2013): Sähköinen äänestys mahdollisesti vaati laajan joukon uusia ja erilaisia standardeja

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmät vaatisivat hyvin laajan joukon standardeja, esimerkiksi laitteistot, ohjelmistot ja tietoliikenne. Käytännössä jokainen laitteita ja ohjelmistoja kehittävä yhteisö joutuu valitsemaan standardit, joita jokin tietotekninen ratkaisu tukee. ON aina mahdollista rakentaa järjestelmiä, joissa osajärjestelmät ovat kaikki liittyneinä toisiinsa; tätä tilannetta esittää seuraava kuva.

1

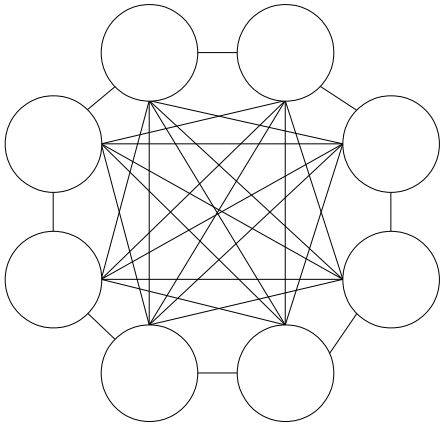

Tosiasiallisesti tilanne, jossa kaikki osajärjestelmät ovat liittyneet toisiinsa, on joissain tilanteissa aina mahdollinen ratkaisu. Kun kaikkien osajärjestelmät liittäminen toisiinsa vaatii melkoisia tietoteknisiä virityksiä, niin ratkaisuksi esitetään keskusjärjestelmää, joka tukee tarvittavia standardeja; tätä tilannetta esittää seuraava kuva.

1-2

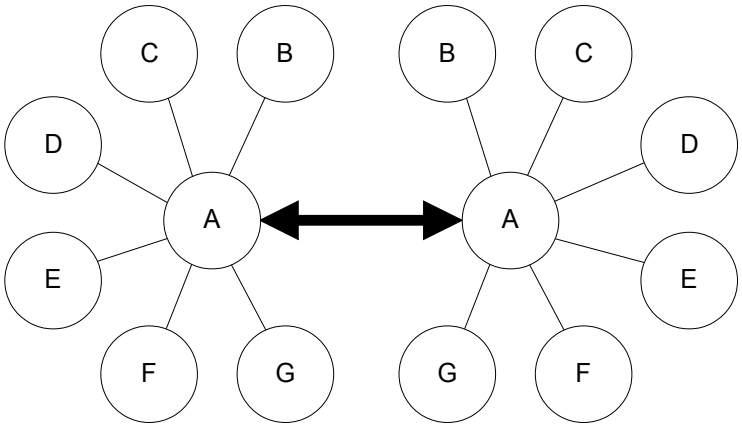

Tämän jälkeen on mahdollisuus rakentaa järjestelmiä, joka tukee useita standardeja yhtä aikaa. Edelleen valitsemalla erilaisia standardeja on mahdollista saada kaksi erillistä järjestelmää liitettyä toisiinsa. Esimerkin vuoksi voisi esittää seuraavia standardimääriä:

* esimerkiksi 10 laitestandardia
* esimerkiksi 10 ohjelmistostandardia

Tämän jälkeen voi todeta, että yksi yksittäinen laitteen ja ohjelmiston yhdistelmä toteuttaa vain tietyn valikoidun joukon laite- ja ohjelmistostandardeja. Edelleen voi todeta, että tosiasiallisesti standardeja tarvitaan hyvin monessa kerroksessa, ja seuraava kuva yrittää kuvata tätä tilannetta.

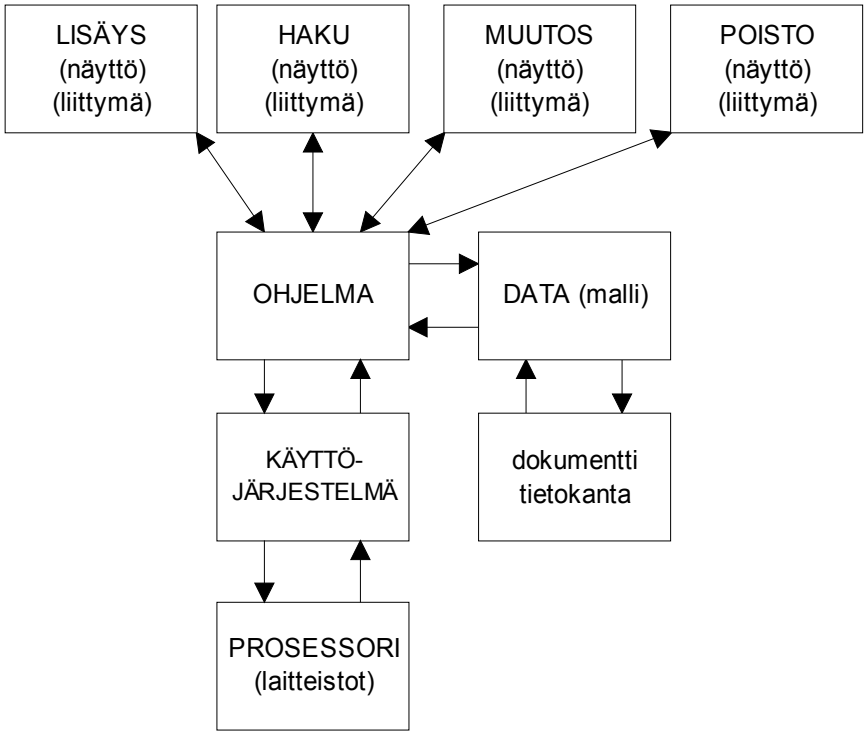

Kaiken keskellä on ohjelma, joka käsittelee jotain ohjelmalle annettuja syötteitä/aineistoa/dataa. Erilaisia perustehtäviä tietokoneen ohjelmistolle on haku, lisäys, poisto, muutos ja ylläpito. Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) kohdalla tärkein tehtävä olisi **lisätä** annetut äänet jonnekin ja oletettavasti tämä äänten varasto perustuisi erilliseen tietokantaan. Edelleen voi todeta, että erilaiset **haku**toiminnot ovat kiinnostavia, koska tuloksia seurattaisiin suurella mielenkiinnolla. Ainakin ajatuksena voi todeta, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) kohdalla **muutos**ta ja **poisto**a haluttaisiin mahdollisimman vähän, koska annetut äänet ja äänestäjien merkinnät pitäisi pysyä samassa tilassa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) jälkeen.

Tämän jälkeen voi laskea tarvittavia standardien määrää tärkeimpien toimintojen yhteydessä:

* lisäys → 10 laitestandardia ja 10 ohjelmistostandardia
* ohjelmistoja esim. 10 kappaletta → 10 * 10 standardia
* laitetyyppejä esim. 30 kappaletta → 30 * 10 standardia
* yhteensä toteutuksia: esimerkiksi 10 * 10 + 30 * 10.

Erityisesti mobiililaitteiden osalta voi sanoa, että markkinoilla on tietyssä ajan hetkessä hyvin paljon erilaisia laitetyyppejä, koska samalta mobiililaitteiden valmistajalta on monesti useita

malleja. Perinteisempien tietokoneiden keskuudessa merkittävä tekijä on käyttöjärjestelmä, koska yksi käyttöjärjestelmä on selvä markkinajohtaja. Toisaalta samalle käyttöjärjestelmälle voidaan ajaa useita ohjelmistoja toteuttamaan sama standardi, esimerkiksi selainohjelmistoja on useampi. Ja taas toisaalta yhdestä ohjelmistosta on useita versioita, ja osa versioista voi toimia eri käyttöjärjestelmissä.

Mitä standardien suuri määrä tarkoittaisi käytännössä? Käytännössä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) yhteydessä erilaisia testattavia laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmiä pitäisi testata useammassa eri kerroksessa ja useamman kerran. Koska yhdistelmiä olisi hyvin monta, niin aina jäisi mahdollisuus tietyn laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmän toimivuudelle tai toimimattomuudelle.

Edellä oleva selvitys on tietysti pitkä perustelu, mutta kaiken kaikkiaan tarvittavien laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmien määrä vaatii todella laajan joukon standardeja ja oikeita standardien toteutuksia. Tämän perusteella esitetään seuraavaa aloitetta.

Puolue ei tule esittämään sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) standardien kehittämistä.

Edelleen voi todeta, että erilaisilla tietoteknisillä systeemeillä on alku-, käyttö- ja lopputilanne, jonka aikana tietoteknisen systeemin käyttämä data muuttuu ja itse systeemi muuttuu. Tästä tilanteesta on taas kuva.

Käytännössä edellä mainittu standardien joukko (esim. 10 laitestandardia ja 10 ohjelmistostandardia) eläisi koko ajan, koska uusia standardeja ja standardien versioita tulisi käyttöön koko ajan, minkä lisäksi vanhojen standardien eri versioita pitäisi mahdollisesti tukea edelleen. Edelleen käytännössä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehitys ei loppuisi koskaan, ja vaaleista vaaleihin olisi järjestelmän kuitenkin toimittava edelleen.

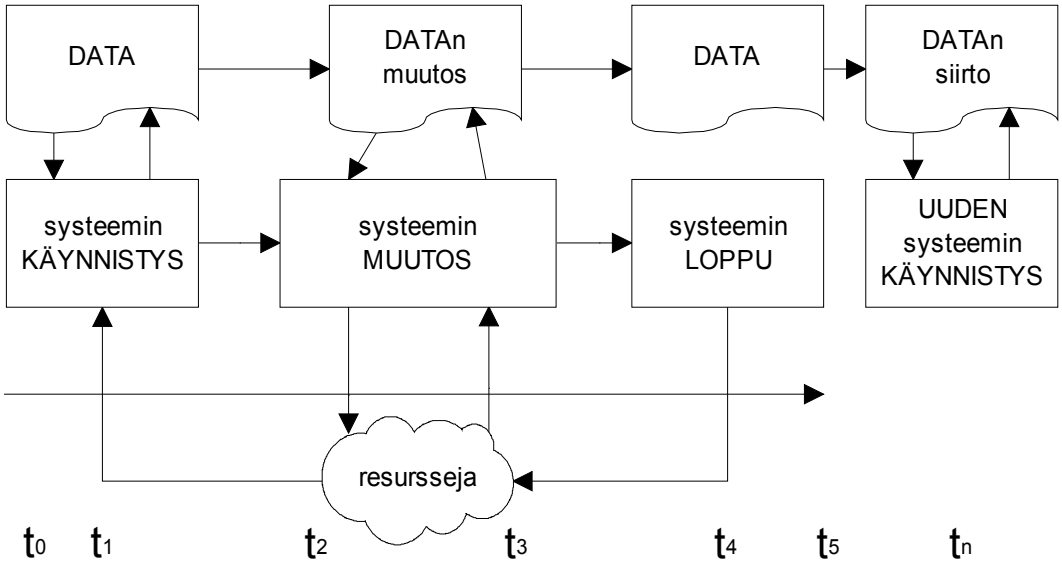

SL 52.5: Aloite-ehdotus 4 (2013): Järjestelmän toteuttaminen hajautettuna järjestelmänä?

Kaiken edellä olevan perusteella voisi esittää, että sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) toteutettaisiin hajautettuna järjestelmänä, jolloin järjestelmä kestäisi erilaisia katkoksia ja virhetilanteita paremmin. Esimerkin vuoksi voi esittää seuraavan kuvan mahdollisuutena.

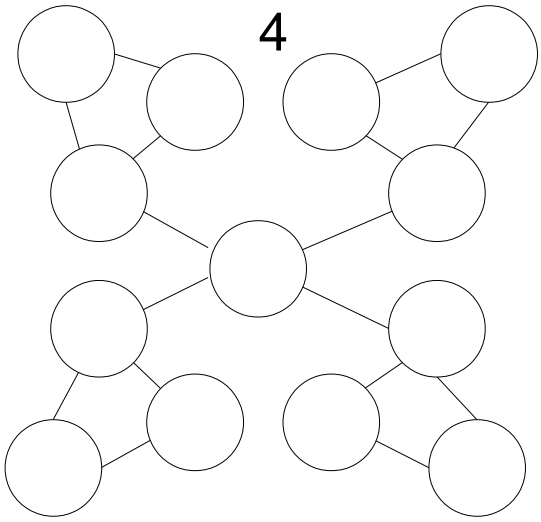

Eli olisi yksi keskitetty järjestelmä, joka olisi yhteydessä muutamaan pienempään järjestelmään, ja pienemmät järjestelmät olisivat verkotettu keskenään; eli näin saisi neljä osajärjestelmää keskusjärjestelmän lisäksi. Tällöin voisi ajatella, että yksittäiset osajärjestelmät keräisivät yhteen tarvittavan määrän sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ääniä osajärjestelmiin.

Jos laskisi, että jokainen osajärjestelmä keräisi esimerkiksi 500 000 ääntä, jotta saadaan edellä mainitut 2 000 000 ääntä osajärjestelmiin. Ongelmaksi muuttuu osajärjestelmien tietojen ajaminen keskusjärjestelmää varten, jolloin tullaan ns. eräajojen ongelmiin. Käytännössä nykymaailmassa erilaiset monet eräajot tehdään öisin, jolloin tuhansien / kymmenien tuhansien / satojen tuhansien / miljoonien tietojen ajaminen voi kestää pitkään. Edelleen voi olla niin, että keskusjärjestelmän toimintoja voidaan keskeyttää, jolloin ns. eräajon aikana ajetaan vain tietojen **haku**a esimerkiksi ilman **muutos**-, **lisäys**- ja **poisto**toimintoja, ja tämä taas riippuu käytettävästä järjestelmästä. Eli käytännössä olisi niin, että esimerkiksi 500 000 äänen ajaminen osajärjestelmästä keskusjärjestelmään vaatisi oman eräajonsa, jolloin osajärjestelmä ja keskusjärjestelmä voivat olla suljettuna jonkin aikaa.

Äänestäjät äänestäisivät vasta viimeisinä hetkinä, niin jokaiseen osajärjestelmään (esim. 500 000 ääntä) kohdistuisi oma keskitetty rasituksensa, jonka ongelmista on jo kirjoitettu aikaisemmin. Tällöin keskitetyn rasituksen ongelma vain muuttuisi erilaiseksi. Käytännössä jonkinlainen hajautus vaatisi muuttamaan äänestysaikatauluja, jotta osajärjestelmien (esim. 500 000 ääntä) vaatimat ns. eräajot voisi jaksottaa oikein kullekin eräajolle vuorollaan.

Monesti tilannetta verrataan pankkijärjestelmiin, joissa ajetaan pankkien välillä valtavia määriä erilaisia tilisiirtoja. Vertailu on hyvin ontuva, koska pankkien väliset järjestelmät ovat käytössä

jatkuvasti (edelleen 99,99%), ja erilaiset eräajot on saatu viritettyä toimiviksi vuosikausien kehitystyön tuloksena. Sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) taas olisi eräajoja esimerkiksi parin viikon aikana, ja varsinkin viimeisten eräajojen pitäisi mennä oikein ilman ongelmia. Edelleen viimeisiin päiviin kohdistuu kova rasite, ja viimeiset eräajot olisivat edelleen hyvin suuria.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

> **Puolue ei edistä sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys), joka perustuu hajautettuun ratkaisuun.**

SL 52.6: Aloite-ehdotus 5 (2013): Onko avoin lähdekoodi ratkaisuna ongelmiin?

Edellä on esitetty useita erilaisia ongelmia liittyen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) oikeaan toteuttamiseen. Yksi iso ongelma liittyy käytettävien ohjelmistojen lähdekoodiin. Lähdekoodi on joukko erilaisia käskyjä, jotka tietokone käytännössä suorittaa tietokoneen ymmärtämässä muodossa. Järjestelmästä riippuen erilaisia käskyjä tietokoneelle voi olla tuhansia tai miljoonia. Edellä on jo viitattu tietoliikenneyhteyksien ongelmiin, ja käytännössä tietoliikenneratkaisut pitää hoitaa erilaisten ohjelmistojen avulla.

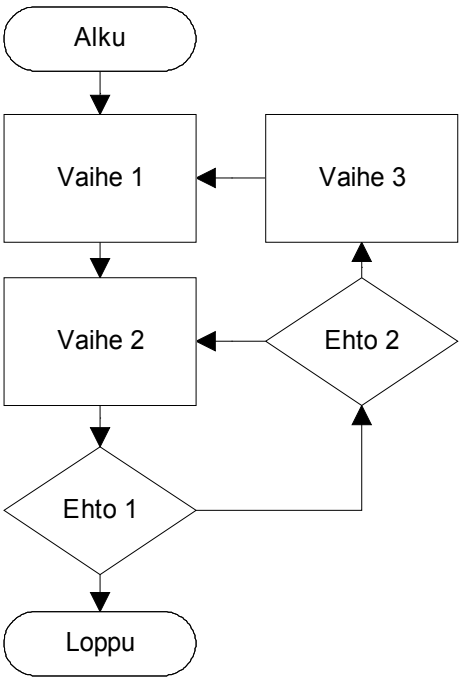

Tietokoneohjelmien käyttöä voi kuvata erilaisina vaiheina ja ehtoina alku- ja lopputilanteen välillä. Eli sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) olisi äänestäjälle tietty joukko vaiheita ja ehtoja, jotka tehtäisiin jonkinlaisen näytön/päätteen avulla. Mahdollisissa virhetilanteissa pitäisi päästä takaisin alkuperäiseen tilanteeseen, jotta sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) onnistuisi.

	Työmäärä 1 h / käsky / 7,5 työtuntia	Työmäärä 10 h / käsky / 7,5 työtuntia
Tietokoneen käskyjen määrä		
1 000	1 000 / 7,5 = 133,33 päivää	10 000 / 7,5 = 1 333,33 päivää
10 000	10 000 / 7,5 = 1 333,33 päivää	100 000 / 7,5 = 13 333,33 päivää
100 000	100 000 / 7,5 = 13 333,33 päivää	1 000 000 / 7,5 = 133 333,33 päivää
1 000 000	1 000 000 / 7,5 = 133 333,33 päivää	10 000 000 / 7,5 = 1 333 333,33 päivää
10 000 000	10 000 000 / 7,5 = 1 333 333,33 päivää	100 000 000 / 7,5 = 13 333 333,33 päivää

Edellä olevassa taulukossa on laskettu erilaisia tietokoneen vaatimia käskymääriä suhteessa työaikaan. Tietokoneet ovat nykyisin nopeita, mutta kaikesta nopeudesta huolimatta tietokoneiden ohjelmistojen kehittäminen on edelleen vaativaa ajattelu- ja kirjoitustyötä.

Edelleen voi naureskella, että mainitut suuret luvut (esim. 10 000 000 tietokoneen käskyä) on täysi mahdottomuus. Tähän kohtaa voi ottaa KELA:n ARKKI-hankkeen kuvauksen.

> Kelan päätökset ratkaistaan 40 eri tietojärjestelmällä ja niihin liittyvällä 90 tukijärjestelmällä. Kela uudistaa kaikki järjestelmät Arkiksi nimetyssä hankkeessa seuraavien kymmenen vuoden aikana.
>
> Arkki on mittavin Kelassa koskaan toteutettu teknologian uudistamishanke. Uudet järjestelmät tehostavat manuaalista ratkaisutyötä ja nopeuttavat käsittelyaikoja. Yhden järjestelmän uudistaminen voi kestää jopa kolme vuotta.

Nyt voisi jakaa käskymääriä esimerkiksi järjestelmiin, esimerkiksi 10-130 järjestelmää.

	Järjestelmien määrä → Käskyjen määrä				
	10 järjestelmää	20 järjestelmää	50 järjestelmää	100 järjestelmää	130 järjestelmää
Käskyjen määrä					
1 000	100	50	20	10	7,69
10 000	1 000	500	200	100	76,9
100 000	10 000	5 000	2 000	1 000	769,23
1 000 000	100 000	50 000	20 000	10 000	7692,31
10 000 000	1 000 000	500 000	200 000	100 000	76923,08

Edellä olevat suuret luvut voi jakaa kahteen kehittämistapaan erilaisille tietoteknisille järjestelmille:

* kehitetään yksi ISO järjestelmä
* kehitetään useampi PIENI järjestelmä.

Käytännössä on tietysti niin, että yksi ISO järjestelmä jakaantuu sisäisesti erilaisiin pienempiin osiin, mutta käyttö on yhtenä isona järjestelmänä.

Edellä oleva jako esimerkiksi 130 alajärjestelmään ei ole kaukaa haettu, koska tosiasiassa mikä tahansa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä, suljettu tai avoin, olisi oikeasti yhteyksissä lukemattomaan määrään muita järjestelmiä, koska yhteyksiä voi tosiasiallisesti olla miljoonia, esim. 2 000 000 sähköistä äänestystapahtumaa.

Kuten KELA:n esimerkki osoittaa, niin vähänkin vanhempaan yhteisöön alkaa kertyä erikokoisia (isoja ja pieniä) järjestelmiä, joiden yhteistoiminta pitää jossain vaiheessa ratkaista, jolloin eri yhteisöissä käynnistetään ARKKI-hankkeen mukainen tietotekniikan iso savotta.

Käytännössä käy yleensä niin, että joku keskusjärjestelmä toimii yhdentävänä järjestelmänä, ja muut järjestelmät ovat yhteydessä tähän yhdentävään järjestelmään - voidaan puhua myös integraattoreista. Standardeihin liittyen on todettava, että yhdentävä järjestelmä joutuu käyttämään monenlaisia standardeja – sekä avoimia että suljettuja standardeja.

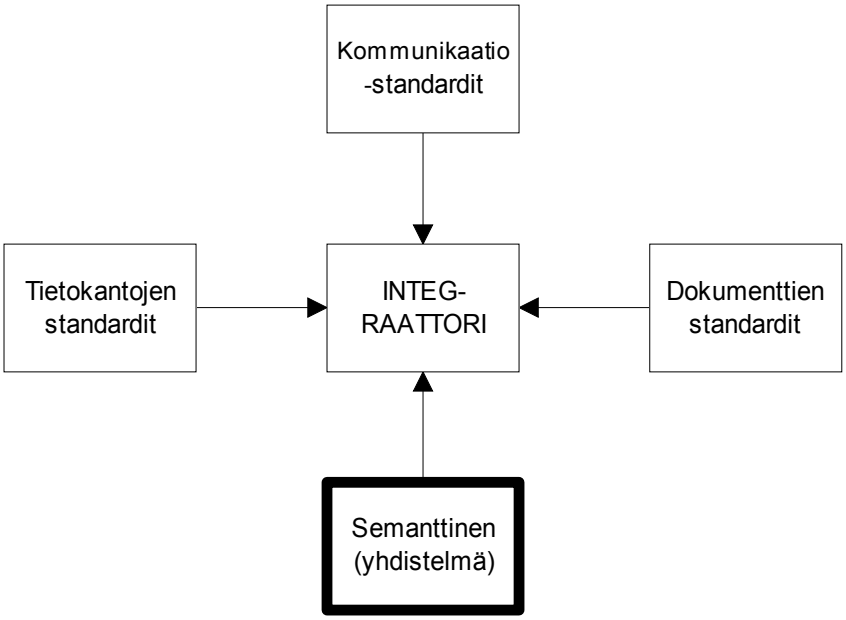

Kaikesta hienosta tekniikasta huolimatta semanttinen työ (asiayhteyksin ymmärtäminen) jää ihmisen tehtäväksi, ja ihmisen tajunta ratkaisee, miten informaatio oikein ymmärretään.

Miten kaikki edellä mainittu liittyy avoimeen lähdekoodiin?

Kaikella edellä olevalla on osoitettu, että lähes minkä tahansa järjestelmän kehittäminen vaatii paljon työtä, ja tehty työ pitää maksaa jollain tavoin. Avoin lähdekoodi ei pelasta oikeasti tehtävältä työltä, vaikka järjestelmään voisi tutustua kuka tahansa. Lisäksi johonkin kohdealueeseen perehtyminen, esimerkiksi sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys), vaatii runsaasti aikaa ja vaivaa. Vaikka joku henkilö olisikin tietotekniikan huippuasiantuntija, niin hänen on oikeasti perehdyttävä kohdealueeseen hyvinkin pikkutarkalla työllä. Vastaavalla tavalla kohdealueen asiantuntijalle tulee paljon työtä tehtäväksi, jotta hän voi perehtyä käytettävään tietotekniikkaan. Lisäksi on huomioitava, että sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmänä vaatii oikeasti yhteistoimintaa monen muun järjestelmän kanssa, ja osa näistä järjestelmistä perustuu suljettuun lähdekoodiin.

Edellä oleva ei ole avointa lähdekoodia vastaan, koska avoin lähdekoodi ainakin ajatuksena mahdollistaa kehitettävän sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän tarkastelun teknisestä näkökulmasta.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

> **Puolue vaatii mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä avoimena järjestelmänä, erityisesti avoimen lähdekoodiin perustuvana järjestelmänä.**

Vaikka edellä on todettu, että avoin lähdekoodi ei pelasta tehtävältä työltä, niin avointa lähdekoodia pitää tietysti käyttää mahdollisuuksien mukaan.

Tämän jälkeen on todettava, että avoin järjestelmä voi perustua avoimiin standardeihin. Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

> **Puolue vaatii mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä avoimiin standardeihin perustuvana järjestelmänä.**

SL 52.7: Aloite-ehdotus 6 (2013): Sekä avoimet että suljetut tekniikat ovat alttiita virheille, haavoittuvuuksille ja tietoturvarikkomuksille

Edellä on toistettu aikaisemmin todetut perustoiminnot ja osat yleisellä tasolle.

Kerraten perustoiminnot:
- Haku
- Lisäys
- Muutos
- Poisto
- Ylläpito.

Järjestelmän peruosia ovat mm. seuraavat:
- Prosessori(t)
- Käyttöjärjestelmä(t)
- Ohjelma(t)
- Datan käsittely – tietokannat
- Datan käsittely – dokumentit.

Edellä mainitulla tavalla järjestelmän voisi rakentaa avoimiin tai suljettuihin tekniikoihin perustuen. Noin yleisesti voisi esittää kahdenlaisen järjestelmän tekniset osat.

Edellä on viitattu mm. järjestelmän lähdekoodiin ja järjestelmän käyttämiin standardeihin. Edellä on vaadittu mm. avoimia standardeja ja avointa lähdekoodia. Huolimatta mahdollisista avoimista tekniikoista olisi sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiseen oikeasti palkattava työvoimaa.

Tähän kohtaan voisi kuvitella, että mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän osat olisivat yleistä avointa tai yleistä suljettu tekniikkaa. Tämän perusteella voisi esittää eri järjestelmien perustekniikat pinottuna yhteen.

Esimerkki 1: LINUX, Apache, MariaDB, Perl / PHP / Python / Ruby
Esimerkki 2: LINUX, Apache, PostgreSQL, Perl / PHP / Python / Ruby

Esimerkki 3: Windows
Esimerkki 4: SQL Server
Esimerkki 5: IBM HTTP Server, DB2
Esimerkki 6: Oracle WebLogic Server
Esimerkki 7: MySQL
Esimerkki 8: JAVA

Kaksi ensimmäistä esimerkkiä ovat avoimia tekniikoita ja kuusi seuraavaa ovat kolmen maailman johtavimman tietotekniikkayritysten pääosin suljettuja tekniikoita.

Tämän jälkeen voimme avata seuraavan www-sivun:

Common Vulnerabilities and Exposures List
http://cve.mitre.org/
ja kyseisen tietokannan hakusivut:
http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search
http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search-advanced

Tämän jälkeen voi tehdä seuraavat haut, joiden tuloksena oli 20.3.2013 seuraavat määrät:

Hakusanoja: avoimet tekniikat	
LINUX	4 012
Apache	608
MariaDB	7
PostgreSQL	85
Perl	5 454
PHP	20 690
Python	149
Ruby	125

Hakusanoja: suljetut tekniikat	
Windows	3 490
SQL Server	74
IBM HTTP Server	11
WebLogic	213
RDBMS	37
DB2	89
MySQL	387
JAVA	1 844

Esimerkin vuoksi voi laittaa vielä hakutulokset pelkästään suuren tietotekniikkatuotteen valmistajan nimen mukaan:

Microsoft	2 981
Oracle	1 993
IBM	1 636

Käyttöjärjestelmän osalta (LINUX ja Windows) voi todeta, että sekä avoimet että suljetut käyttöjärjestelmät ovat alttiita haavoittuvuuksille. PHP on yksi maailman suosituimmista ohjelmointikielistä, ja PHP:n päälle on rakennettu erilaisia sovelluksia, ja nämä sovellukset itsessään sisältävät uusia haavoittuvuuksia (esim. Drupal ja Joomla esimerkkeinä laajalle levinneistä PHP-sovelluksista). Vastaavalla tavalla Microsoft- ja JAVA-tekniikoiden päälle on rakennettu useita erilaisia sovelluksia ja nämä sovellukset sisältävät itsessään uusia haavoittuvuuksia. Lisäksi on huomioitava, että avoimia ja suljettuja tekniikoita käytetään yhdessä, jolloin yksi yksittäinen järjestelmä voi sisältää avointa ja suljettua tekniikkaa yhdistettynä.

Kuten edellä olevat hakutulokset osoittavat, niin erilaisia haavoittuvuuksia on monessa kerroksessa ja monessa paikassa. Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä ja siihen liittyvät muut järjestelmät ovat kokoelma erilaisia tekniikoita, sekä avoimia että suljettuja.

Edellä olevan selvityksen perusteella on seuraavat aloitteet.

> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ja siihen liittyvien järjestelmien olevan sekä avoimien että suljettujen tekniikoiden erilaisia yhdistelmiä.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ja siihen liittyvät järjestelmine olevan hyvin alttiita erilaisille haavoittuvuuksille.**
>
> **Puolue toteaa, että erilaiset haavoittuvuudet ovat suurin ongelma sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmälle ja siihen liittyville järjestelmille.**

SL 52.8: Aloite-ehdotus 7 (2013): Kaikki tekniset ratkaisut vaatisivat runsaasti oikeaa ja korkeasti palkattua työvoimaa!

Edellä on ollut taulukko järjestelmien määrän ja käskyjen määrän suhteesta toisiinsa, esimerkkinä 10, 20, 50, 100, 130 järjestelmää. Toisaalta voisi ajatelle virheiden määrää käskyjä kohde, josta on seuraava taulukko.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

	Käskyjen määrä → Virheiden määrä			
	10 virhettä	20 virhettä	50 virhettä	100 virhettä
Käskyjen määrä				
1 000	0,1 virhe/käsky	0,02 virhe/käsky	2 virhe/käsky	10 virhe/käsky
10 000	0,001 virhe/käsky	0,002 virhe/käsky	0,005 virhe/käsky	0,01 virhe/käsky
100 000	0,0001 virhe/käsky	0,0002 virhe/käsky	0,0005 virhe/käsky	0,001 virhe/käsky
1 000 000	0,00001 virhe/käsky	0,00002 virhe/käsky	0,00005 virhe/käsky	0,0001 virhe/käsky
10 000 000	0,000001 virhe/käsky	0,000002 virhe/käsky	0,000005 virhe/käsky	0,00001 virhe/käsky

Eli tietystikin esim. 10 virheen löytäminen 10 000 000 käskyn joukosta on vaikeampaa kuin 10 000 käskynä joukosta löydettynä. Yleisesti voi todeta, että erilaiset virheet ja sitä kautta hyvin erilaiset haavoittuvuudet edellä mainitulla tavalla ovat sekä avoimien että suljettujen järjestelmien uhka riippumatta valmistajasta tai kehittävästä yhteisöstä.

Edelleen on laskettava henkilötyövuosia, ja oikean kehittämistyön määrää sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä. Esimerkkinä voisi laskea seuraavia työtuntimääriä vuositasolla:
* 1 henkilö / 37,5 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 1687,5, eli n. 1688
* 1 henkilö / 40 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 1800
* 1 henkilö / 60 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 2700

Tietysti voi kritisoida 45 viikon määrää, mutta kaikkien lomien, pyhäpäivien, keskimääräisten sairasteluiden, yms. perusteella esimerkiksi 45 viikkoa voi olla lähempänä totuutta kuin esim. 50 viikkoa. Edelleen voi todeta, että tietysti viikkotuntimäärää voi kasvattaa, mutta siinäkin tulee rajat vastaan.

	1688 vuosityötuntia	1800 vuosityötuntia	2700 vuosityötuntia
Tietokoneen käskyjen määrä			
1 000	0,59 (noin) työvuotta	0,56 (noin) työvuotta	0,37 (noin) työvuotta
10 000	5,92 (noin) työvuotta	5,56 (noin) työvuotta	3,7 (noin) työvuotta
100 000	59,24 (noin) työvuotta	55,56 (noin) työvuotta	37,04 (noin) työvuotta
1 000 000	592,42 (noin) työvuotta	555,56 (noin) työvuotta	370,37 (noin) työvuotta
10 000 000	5924,17 (noin) työvuotta	5555,56 (noin) työvuotta	3700,7 (noin) työvuotta

Tässä vaiheessa voi kysyä, että kuinka monta kehittäjää pitäisi palkata sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiseen. Mikä olisi oikea määrä palkattavien henkilöiden määrälle. Olisiko henkilömäärä esimerkiksi 3, 5, 37, 59 vai jotain muuta?

Edellä olevan pulman vuoksi erilaiset tietotekniset järjestelmät jaetaan pienempiin osiin, jolloin yhtä yksittäistä osaa voi kehittää esimerkiksi viisi ihmistä. Kun edellä on kuitenkin pohdittu osajärjestelmien määrää (10, 20, 50, 100, 130 järjestelmää), niin osajärjestelmiä lisäämällä olisi esimerkiksi viidellä kehittäjällä osaa kohden seuraavat henkilötyömäärät: 50, 100, 250, 500 ja 650 henkilöä. Ja tietysti yksi henkilö yhtä osajärjestelmää kohden olisi tietysti seuraava: 10, 20, 50, 100 ja 130 henkilöä.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa:

> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen vaativan erilaisten ja useiden tietokoneistettujen järjestelmien yhteistoimintaa.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen vaativan erilaisten ja useiden tietokoneistettujen järjestelmien yhteistoiminta vaatii hyvin runsaasti tietokoneiden käskyjä useissa järjestelmissä.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän vaatimat käskyt eri järjestelmissä tarkoittaa useiden ja erilaisten virheiden korjaamista eri järjestelmissä.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen vaativan hyvin runsaasti oikeaa työvoimaa ja oikeita työntunteja huolimatta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän mahdollisesta avoimuudesta tai suljettuudesta riippumatta.**

SL 52.9: Aloite-ehdotus 8 (2013): Erilaiset kilpailutuksien ongelmat johtuen suuresta työmäärästä!

Edellä on todettu, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi tarkoittaa oikeasti hyvin erilaisten tietoteknisten järjestelmien yhteistoimintaa. Edelleen järjestelmistä tahtoo tulla hyvin isoja, ja järjestelmän koon kasvu tarkoittaa samassa suhteessa monimutkaisuutta. Edelleen monimutkaisuus ja laajuus vaatii paljon oikeaa työvoimaa huolimatta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän avoimuudesta tai suljettuudesta riippumatta.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen vaatii aivan oikeasti Suomen valtion kustantamaa oikeaa työtä. Tällöin on muutama vaihtoehto.

> 1) Suomen valtio tekee sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen omana työnään.
>
> 2) Suomen valtio teettää sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ulkopuolisena työnä.

3) Suomen valtio johtaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistyötä omalla työvoimalla, mutta käyttää hyödyksi muiden yhteisöjen tekniikoita ja työvoimaa.

4) Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä voidaan hyödyntää erilaisia kilpailutuksia.

Edellä on laskettu erilaisia henkilötyövuosien ongelmaa, jolloin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen jakaantuu useiden (osa)järjestelmien kehittämiseksi.

Oikeasti sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen tulee vaatimaan Suomen valtion oman työn lisäksi erilaisten toimittajien valintaa, mikä taas johtaa useisiin kilpailutuksiin.

Edelleen voi todeta, että työn jakaminen eri yhteisöjen kesken voidaan järjestää eri tavoin. Edellisessä kuvassa on erilaisia mahdollisuuksia. Mahdollisuuksia on siis täysin omasta työstä useiden (osa)toimittajien käytön mahdollisuuteen.

Toisaalta voi todeta, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisestä vastaava yhteisö on edellä mainituilla tavoilla riippuvainen monesta muusta yhteisöstä, jolloin esimerkiksi toimittajat voivat käyttää muiden yhteisöjen palveluita, esimerkiksi alihankintaa.

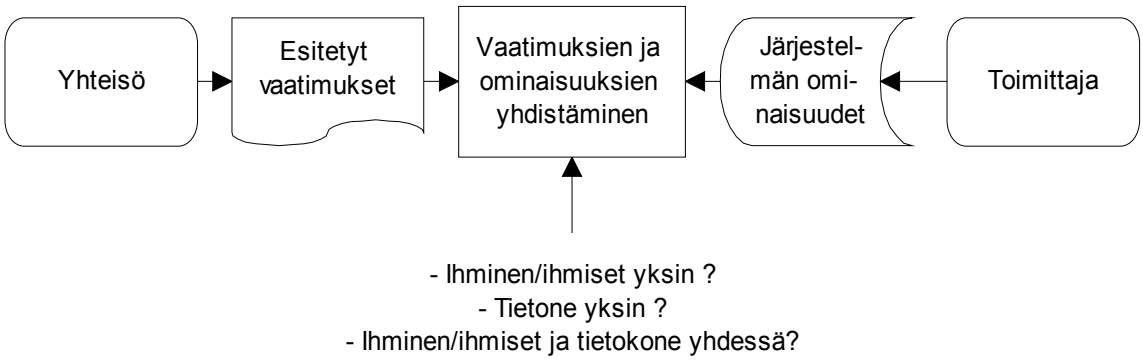

Loppujen lopuksi yhteisöjen on järjestäydyttävä jollain tavalla, jolloin järjestelmän kehittämiseen saadaan määriteltyä joku ratkaisu, huomioiden esimerkiksi tekniikka, lainsäädäntö, henkilömäärät, jne. Eli jonkun yhteisön on otettava johtovastuu ja paimennettava kaikki järjestelmän vaatimukset johdonmukaiseksi kokoelmaksi. Tämän jälkeen jonkun yhteisön on otettava toimitusvastuu ja toimittava yhteisö pyrkii tekemään vaatimusten mukaiset ominaisuudet kehitettävään järjestelmään.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

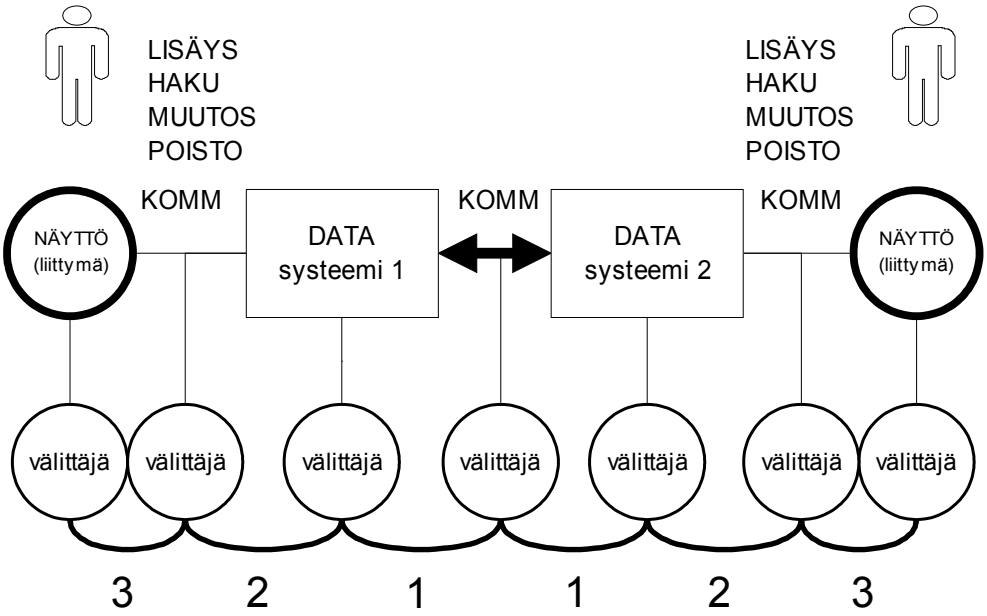

Lisäksi on huomioitava, että edellä mainituilla tavoilla järjestelmät liittyvät hyvin laajasti toisiinsa. Moni järjestelmän osa vaatii monesti luotettavaa kolmatta osapuolta. Yksi perusesimerkki luotettavasta kolmannesta osapuolesta on päivämäärää, yleistä aikaa, kesäaikaa ja talviaikaa välittävät järjestelmät.

Hyvä esimerkki kolmannen osapuolen järjestelmäriippuvuudesta on aikajärjestelmien välittämänä karkaussekunti, jonka ajaminen eri järjestelmiin aiheutti ongelmia viimeisimmällä kerralla. Lisäksi eri valtiot muuttavat kesäaikaan ja talviaikaan liittyviä aikamääriä eri tahtiin eri vuosina, eli kesä- ja talviajan määräykset vaihtuvat koko ajan.

Kaiken tämän seurauksena yksi yksittäinen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän äänestys (elinkaari) vaatisi hyvin monia tapahtumien ja tilojen kirjaamisia eri järjestelmiin. Kokonaisena elinkaarena yhden äänestyksen tilat ja tapahtumat voivat jakaantua useisiin järjestelmiin.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa:

> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen vaativan erilaisten ja useiden yhteisöjen yhteistoimintaa.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän mahdollisen kehittämisen vaativan useita ja erilaisia kilpailutuksia.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) useiden ja erilaisten kilpailutuksien aiheuttavan erilaisia ja yleisiä kilpailutuksen ongelmia.**
>
> **Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen hankkeen olevan erittäin riskipitoinen hanke.**

SL 52.10: Aloite-ehdotus 9 (2013): Erilaiset tarkastukset (auditoinnit) takaamaan järjestelmän laatu

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ongelmiin esitetään tietysti erilaisia tarkastuksia (auditointeja). Tällöin voitaisiin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän toimivuus tarkistaa. Tässä kohtaa on muutamia ongelmia.

1) Oikea testaaminen vaatisi miljoonien yhteyksien yhtäaikaista kokeilua.

2) Sähköisen äänestyskoneen tavoin käyttöliittymän testaus saattaa jäädä pintapuoliseksi.

3) Kymmenien tuhansien käyttäjien joukossa on aina monenlaisia käyttäjiä.

4) Kymmenien tuhansien käyttäjien testiaineiston ajaminen on käytännössä todella vaikeaa.

Tämän perusteella todetaan seuraavaa.

Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän tarkastukset (auditoinnit) eivät kuitenkaan takaa järjestelmän täydellistä ja virheetöntä toimintaa.

SL 52.11: Aloite-ehdotus 10 (2013): Verkkopankkitunnukset tunnistautumisen menetelmänä?

Edellä on ollut mainintoja mobiiliäänestyksestä internet-äänestyksen lisäksi. Yksi ajatus on ollut, että sähköisen äänestyksen voisi hoitaa mobiilivarmenteen avulla; edelleen on esitetty internet-äänestykseen verkkopankkitunnuksia. Tässä lähestymistavassa on muutama ongelma, jota voi käsitellä.

Verkkopankkitunnukset perustuvat Tupas-standardiin, ja Finanssialan Keskusliitto toteaa Tupas-dokumentaatiossa (Pankkien Tupas–tunnistuspalvelun tunnistusperiaatteet, v2.0b, 28.3.2011) seuraavaa:

> Finanssialan Keskusliitto omistaa tekijänoikeudet ja kaikki muut standardiin liittyvät immateriaalioikeudet, kuten tekijänoikeuden Tupas-dokumentaatioon, Tupas-tuotenimikkeen (tavaramerkki) ja Tupas-palvelusta kertovan sivuston tekijänoikeudet.

Eli Suomen valtio ei omista Tupas-standardin kaikkia osia, ja Tupas-standardin osalta Suomen valtion siis tyydyttävä jonkun muun tahon ylläpitämään standardiin. Käytännön elämästä tietää hyvin, että verkkopankkitunnukset ovat hyvin laajassa käytössä, ja erilaiset valtion tietotekniset palvelut käyttävät Tupas-standardia.

Verkkopankkitunnukset kärsivät kuitenkin joistain ongelmista sovellettuna sähköinen äänestykseen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys).

1) Samalla verkkopankkitunnukselle voi nimetä useamman käyttäjän
2) Verkkopankkitunnukset voi halutessaan hankkia esim. kahdesta pankista

Miten edellä mainitut ongelmat aiheuttaisivat?

1) Kuinka tunnistaa yhteistileillä oikea käyttäjä?
2) Miten varmistetaan vain yhden kerran äänestäminen?
3) Yksityisen tekniikan käyttö täysin julkisessa palvelussa on ristiriitaista.

Eri syistä on verkkopankkitunnuksissa erilaisia ongelmia, ja niiden käyttö aiheuttaa periaatteellisia ja käytännöllisiä ongelmia. Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta:

Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) tunnistautumisen perustamista verkkopankkitunnuksiin.

SL 52.12: Aloite-ehdotus 11 (2013): Muut menetelmät tunnistautumiseen?

Verkkopankkitunnukset ovat tietysti vain yksi tunnistautumiseen, joten mielenkiinto kohdistuu muihin (turvallisiin/turvattomiin**?**) menetelmiin.

Tässä kohtaa voi kiinnittää huomiota Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukseen 120/2006 ja toiminnantarkastuskertomukseen 161/2008, koska molemmissa kertomuksissa on käyty läpi huolellisesti erilaisien tunnistusmenetelmien mahdollisuuksia ja ongelmia.

Toiminnantarkastuskertomus 120/2006 – otteita:

Sivu 79: Valtion virastojen tarjoamien sähköisten palveluiden luku määrä oli valtiovarainministeriön kokoamien tietojen mukaan vuoden 2004 lopulla yli 400.

Sivu 82: Tietojärjestelmähankkeiden suunnittelun ja toteuttamisen sektorikohtaisuudesta ja tietohallinnon hajanaisuudesta johtuen järjestelmiä on kehitetty varsin itsenäisesti ministeriö-, alue- ja paikallistasolla. Tämän seurauksena niin valtion kuin kuntien tietojärjestelmät ovat pitkälti yhteentoimimattomia. Yhteisiä tietojärjestelmäarkkitehtuureja on toistaiseksi kehitelty vähäisessä määrin. Samoin yhteisten rajapintojen ja sanastojen luominen olemassa oleviin tietojärjestelmiin on toistaiseksi kehitelty hyvin vähäisessä määrin.

Sivu 85-86: Varmennepalvelun tukemiseen valtion talousarviossa kohdistuu erilaisia näkemyksiä. Tarkastusviraston mielestä julkishallinnossa tulee kartoittaa vahvaa tunnistumista vaativat palvelut sekä niihin liittyvien tunnistamismuotojen asema ja merkitys. Niin ikään on aiheellista arvioida, olisiko sähköisten henkilökorttien hintaa tarpeellista alentaa esimerkiksi määräaikaisesti.

Toiminnantarkastuskertomus 161/2008 – otteita:

Sivu 7: Tarkastuksen perusteella julkisessa hallinnossa on kehitetty tunnistuspalveluinfrastruktuuria voimakkaasti. Kuitenkaan tarpeita tunnistuspalveluiden käytölle sähköisessä asioinnissa ei ole selvitetty riittävästi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on maaliskuussa 2006 antamassaan tarkastuskertomuksessa todennut, että julkishallinnossa tulee kartoittaa henkilön sähköistä tunnistusta vaativat palvelut sekä niihin liittyvien tunnistusmuotojen asema ja merkitys.

Sivu 7: Tunnistuspalveluita on kehitetty julkisessa hallinnossa kunkin toimijan omista tarpeista ja lähtökohdista käsin, jolloin on päädytty päällekkäisiin ja taloudellisesti epäedullisiin ratkaisuihin. Syynä tähän on ollut riittävän kokonaiskoordinoinnin puute valtion IT-toiminnan kehittämisessä.

Sivu 7: Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että nykyisillä tunnistuspalvelumarkkinoilla ei ole todellista kilpailua, vaan tunnisteiden käyttö on keskittynyt verkkopankkitunnisteiden käyttöön. Tähän voi liittyä pitemmällä aikavälillä taloudellisia riskejä. Toisaalta valtionhallinnon omilla toimenpiteillä on ollut vaikutuksensa syntyneeseen tilanteeseen.

Otsikoita luvusta 3 ”Tarkastushavainnot”:

- 3.1 Henkilötunnistuspalvelut
  - 3.1.1 Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelu
  - 3.1.2 Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen varmennepalvelu
  - 3.1.3 Verkkopankkitunnistus (TUPAS)
  - 3.1.4 Virkamiehen tunnistaminen
- 3.3 Tunnistuksenohjaus- ja hallintapalvelut
  - 3.3.1 Tunnistus.fi
  - 3.3.2 Lomake.fi – Suomi.fi
  - 3.3.3 Valtiokonttorin tunnistus- ja käyttäjähallintapalvelu
  - 3.3.4 VETUMA

Sivu 20: Vahvoja tunnistusmenetelmiä ovat tällä hetkellä pankkien tarjoamat Finanssialan keskusliiton julkaisemaan TUPAS2-määritykseen pohjautuvat pankkitunnisteet sekä Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenteeseen perustava korttitunnistus (HST-tunnistus) ja mobiilitunnistus.

Sivu 40: Huolimatta vuosina 2004 ja 2005 tehdystä huomattavasta mobiilikansalaisvarmenteen markkinoinnista, ei se ollut vielä vuonna 2007 yleisessä käytössä vaan käyttäjämäärä on minimaalinen. Mobiilikansalaisvarmenteita oli vuonna 2007 kaikista kansalaisvarmenteista noin 0,1 prosenttia.

Sivu 40: Niin ikään näyttäisi siltä, että puhelimien käyttötavat ja puhelimien tekniikka muuttuvat lyhyelläkin aikavälillä merkittävästi. Puhelimien toiminta perustuu entistä useammin jonkun käyttöjärjestelmän varaan ja käyttöjärjestelmän mahdolliset turva-aukot voivat murtaa koko järjestelmän turvallisuuden. Käytettäessä matkapuhelinta tunnistautumisen apuvälineenä tietokoneen ja sähköisen asiointipalvelun välisen yhteyden turvallisuus on samalla tasolla kuin muissakin selainpohjaisissa palveluissa.

Sivu 155: Tarkastuksen perusteella julkisessa hallinnossa on kehitetty tunnistuspalveluinfrastruktuuria voimakkaasti. Kuitenkaan tarpeita tunnistuspalveluiden käytölle sähköisessä asioinnissa ei ole selvitetty riittävästi. Valtiontalouden tarkastusvirasto on maaliskuussa 2006 antamassaan

> tarkastuskertomuksessa (120/2006) todennut, että julkishallinnossa tulee kartoittaa vahvaa tunnistusta vaativat palvelut sekä niihin liittyvien tunnistusmuotojen asema ja merkitys. Tällaisiin toimenpiteisiin ei ainakaan toistaiseksi ole ryhdytty. Jatkuva tunnistuspalveluiden kehittämisen ylikorostaminen on voinut johtaa hitaaseen julkisen hallinnon sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseen. Erilaisten tunnistusmenetelmien ja käsitteiden vakiintumattomuus sekä niiden sekoittuminen voivat olla yksi merkittävä tekijä sähköisen asioinnin kehittämisen ongelmiin.
>
> Sivu 155: Tunnistuspalveluita on kehitetty julkisessa hallinnossa kunkin toimijan omista tarpeista ja lähtökohdista käsin, jolloin on päädytty päällekkäisiin ja taloudellisesti epäedullisiin ratkaisuihin.
>
> Sivu 157: Nykyiset menettelyt vain lisäävät eri viranomaisten tai niiden muodostamien ryhmittymien välistä kilpailua, joka ei ole valtion taloudenhoidon kokonaisuuden kannalta perusteltua.
>
> Sivuilla 44-46 kuvataan ”yhden kortin periaatteen” toteutumattomuus Suomessa. Lisäksi todetaan, että henkilökorttilaki(kaan) ei mahdollistanut yhtä korttia, jolle saisi monenlaisia toimintoja, ns. monitoimikortti. Lisäongelmina (sivut 47-56) oli eri viranomaisten vastustus eri ratkaisuille, joten Suomessa ei ole vain yhtä korttia viranomaisten kanssa asiointiin.

Lyhyesti sanoen erilaisia henkilötunnistuspalveluita on useita, ja edelleen verkkopankkitunnukset on edelleen mainittu yhtenä henkilötunnistuspalveluna.

Sivulla 163 (Toiminnantarkastuskertomus 161/2008) Valtiontalouden tarkastusvirasto ehdottaa ratkaisuna seuraavaa:

> Vain tunnistuspalveluiden välinen aito kilpailu pitää huolen siitä, että tunnistustapahtumien hinnat pysyvät kohtuullisina verkkopankkitunnisteita tai muita tunnisteita käytettäessä. Julkisen hallinnon tulee olla avoin tunnistemarkkinoilla kehitettäville uusille tunnistuspalveluratkaisuille.

Takaisin sähköiseen äänestykseen

Valtiontalouden tarkastusviraston kanta on mielenkiintoinen, koska toisaalta arvioidaan, että vain yksi kortti Suomessa viranomaisten kanssa asiointiin ei ole oikeasti toteutunut, ja erilaisia kortteja voi yhdellä henkilöllä olla useampi. Toisaalta todetaan, että pitäisi seurata kaupallisten markkinoiden toimintaa, ja ottaa käyttöön kaupallisen kilpailun tuloksena kehitettyjä tunnistusratkaisuja.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) osalta tulee lisäongelmia, jos oikeassa käytössä sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) perustuu useampaan erilaiseen tunnistuspalveluun ja tunnistusmenetelmään. Jos kansalaisella on oikeasti useampi tunnistautumismenetelmä käytössä, niin sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmänä vaatii monenlaisia varmistuksia ja tarkistuksia, jotta voidaan todentaa yksittäinen kansalainen vain kerran äänestäneeksi ja vain yhdellä tunnistautumismenetelmällä.

Oikeassa teknisessä kehityksessä on tapahtumassa koko ajan muutoksia, ja perinteiset tietokoneet ja mobiililaitteet ovat koko ajan lähestyneet toisiaan, ja tarkasti ottaen kukaan ei tule vielä tietämään vuoden 2013 tilanteessa markkinoiden kehitystä pidemmällä aikavälillä. Esimerkiksi ns.

tablettitietokoneet ovat saaneet kannatusta eri suunnissa, ja näiltä osin ”perinteinen” (pöytä)tietokone voi menettää markkinaosuutta.

Eri syistä on vahvassakin tunnistautumisessa useita erilaisia ongelmia, ja niiden käyttö aiheuttaa periaatteellisia ja käytännöllisiä ongelmia. Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) tunnistautumisen tekniikoita olevan useita, erilaisia ja kilpailevia.

Puolue kannattaa yhden yhtenäisen tunnistautumispalvelun kehittämistä kansalaisen ja viranomaisten väliseen asiointiin.

Puolue toteaa, että yksi yhtenäinen tunnistautumispalvelu kansalaisen ja viranomaisten väliseen asiointiin ei ole vielä oikeaa todellisuutta.

Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) tunnistautumisen perustumista useisiin, erilaisiin ja kilpaileviin tekniikoihin.

SL 52.13: Aloite-ehdotus 12 (2013): Asiantuntijakuulemiset teknisistä yksityiskohdista mahdollisimman julkisina

Selvää on, että sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) voivat jotkut puolueet ehdottaa. Edellä on esitetty monia syitä, jonka vuoksi puolueen olisi otettava hyvin pidättyväinen kanta sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) koskien.

Edellä on esitetty erilaisia teknisiä ongelmia yleisellä tasolla menemättä hyvin yksityiskohtaisesti teknisiin yksityiskohtiin. Selvää on, että muiden puolueiden ajaessa sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) eteenpäin, tulevat erilaiset tekniset ongelmat oikeasti ratkaistavaksi. Tämän vuoksi on teknisten ongelmien selvittämiseksi nimitettävä teknisten asioiden huippuasiantuntijoiden toimikunta (tai vastaava), joka voisi käydä hyvinkin yksityiskohtaisesti erilaiset tekniset aiheet huolellisesti läpi. Jos/kun tämä toimikunta toimisi perinteisen Eduskunnan valiokuntakäytännön ohessa/alaisuudessa, niin toimikunnan (tai vastaava) toiminta voisi olla mahdollisimman julkista.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

Puolue vaatii sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) teknisten yksityiskohtien huolellista selvittämistä.

Puolue vaatii sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) teknisten yksityiskohtien huolelliseen selvittämiseen nimitettyä teknisten huippuasiantuntijoiden toimikuntaa (tai vastaava).

Puolue vaatii, että nimitetyn teknisten huippuasiantuntijoiden toimikunnan (tai vastaava) toiminta tulee olla mahdollisimman julkista.

Puolue vaatii, että kaikilla teknisistä yksityiskohdista kiinnostuneilla yhteisöillä ja henkilöillä on oltava julkinen lausuntomahdollisuus teknisiin yksityiskohtiin liittyen.

Puolue vaatii, että ennen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) lainsäädäntötyön aloittamista nimetyllä toimikunnan on annettava suositus ja selvitys teknisten yksityiskohtien mahdollisuuksista ja ongelmista.

On aivan selvää, että muut puolueet voivat lähteä ajamaan sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) lainsäädäntöhankkeena huomioimatta teknisten yksityiskohtien ongelmia ja mahdollisuuksia. Puolueen on huolehdittava, että teknisten yksityiskohtien ongelmat ja mahdollisuudet käydään läpi huolellisesti ennen mahdollista lainsäädäntöhanketta.

SL 52.14: Aloite-ehdotus 13: Erilaisia omistuksen ongelmia tulee väistämättä

Edellä on todettu monenlaisia ongelmia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) lainsäädäntöhankkeeseen liittyen. Yksi erityisongelma on erilaiset omistussuhteet mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) tekniseen järjestelmään liittyen.

Edellä on käyty teknisen järjestelmän osia yleisluonteisesti läpi, minkä lisäksi on kannatettu teknisen järjestelmän kehittämistä avoimiin tekniikoihin perustuen.

Kaikesta huolimatta on niin, että mahdollisen teknisen järjestelmän osia voivat omistaa erilaiset toimijat. Mahdollisen teknisen järjestelmän osien kokonaisuus on tietysti yksi iso toiminta, jolloin on vain huolehdittava kokonaisuuden toiminnasta. Mahdollisissa ja todennäköisissä virhetilanteissa omistuksen ongelmat tulevat vastaan, koska järjestelmän eri osien omistus ja ylläpito voi olla usealla eri toimijalla.

Hylätyn sähköisen äänestyskoneen kohdalla voi todeta, että sähköisen äänestyskoneen kehittämistä johtanut yhtiö käytti hyväkseen alihankkijan omistamaa järjestelmää. Lisäksi on erilaisia esimerkkejä eri maiden sähköisen äänestyksen järjestelmien omistussuhteiden muutoksista. Esimerkiksi alkuperäinen toimittaja voi luopua sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämisestä, jolloin kyseinen liiketoiminta voi siirtyä täysin uudelle yhtiölle.

Tämän perusteella on paras vaihtoehto, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään avoimiin tekniikoihin perustuen, jolloin erilaisia omistusongelmia on vähemmän. Tämän jälkeen olisi parasta, että Suomen valtio omistaisi mahdollisimman monta osaa mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmästä, jolloin omistuksen ongelmia olisi vähemmän.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä avoimin tekniikoihin perustuen.

Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän osien omistusta pääasiassa Suomen valtion omistukseen.

Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän osien yksityistä omistusta mahdollisimman vähäisenä.

Tietysti riippuu aikaisemmin mainituista teknisistä yksityiskohdista, että millaiseen (perus)tekniikkaan mahdollinen järjestelmä oikeasti perustuisi. Eri tekniikoilla on eritasoisia omistajia, ja teknisten yksityiskohtien kohta on erilaiset virhetilanteet, joita tulee väistämättä. Jos mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä olisi pääosin Suomen valtion omistuksessa, niin Suomen valtio voisi kyllä käyttää yksityisten toimijoiden palveluita, mutta Suomen valtio ei ajautuisi harvemmin omistuksen aiheuttamiin ongelmiin.

SL 52.15: Aloite 14-ehdotus (2013): Yksityisyyden suoja, äänten myyminen ja mahdollinen pakotus äänestää vastoin omaa tahtoa

Yksi iso ongelma sähköiseen äänestyksen suhteen on tietysti yksityisyyden ja vaalisalaisuuden suoja. Perinteisessä äänestyksessä yksityisyyden ja vaalisalaisuuden suoja on turvattu äänestyskopin yksityisyydellä ja suojauksella.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) osalta voi todeta, että yksityisyyden suoja voi kärsiä, koska äänestystapahtumaa ei suojaisi kukaan tai mikään. Lisäksi on niin, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) uhkatekijä on pakottaminen äänestämään vastoin omaa tahtoa. Riippuu tietysti henkilöstä, että kuinka tai miksi joku muu henkilö pakottaisi äänestämään tietyllä tavalla.

Lisäksi yksi ongelma on äänten myyminen, koska sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) osalta valvonta ei oikeasti pystyisi estämään äänten myymistä.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

Puolue toteaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän mahdollistavan äänestystapahtuman yksityisyyden suojan häviämisen.

Puolue toteaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän mahdollistan tahdonvastaisen pakottamisen äänestystapahtumassa.

Puolue vastustaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää, joka mahdollistaa äänestystapahtuman yksityisyyden suojan häviämisen.

Puolue vastustaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää, joka mahdollistaa tahdonvastaisen pakottamisen äänestystapahtumassa.

Puolue vastustaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää, joka mahdollistaa äänestyksessä äänten myymisen ilman mitään valvontaa.

SL 52.16: Aloite-ehdotus 15 (2013): Muiden puolueiden kannatus?

Muut puolueet saattavat lähteä ajamaan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä huolimatta tässä aloitteessa esitetyistä ongelmista. Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

Puolue ei tule esittämään sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä huolimatta muiden puolueiden kannatuksesta.

Yhtenä ajatuksen on esitetty, että vuoden 2016 kunnallisvaaleissa voisi kokeilla jotain uutta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää. Tähän liittyen on vuoden 2015 hallitusneuvottelut, jos nykyinen hallitus (Katainen I) pysyy toimintakykyisenä koko vaalikauden. Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita.

Puolue ei tule esittämään sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

Puolue tulee vastustamaan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

SL 52.17: Aloite-ehdotus 16 (2013): Yhteenvetoa edellä olevasta

Edellä olevissa aloitteissa on sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän useista ja erilaisista ongelmista. Koska ongelmat ovat aivan liian suuria saatavaan hyötyyn nähden, niin esitetään seuraava aloite.

Puolue vastustaa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä.

SL 52.18: Jälkiarviointia (2014)

Näin. Nyt on tämäkin teksti tallessa, jolloin voi jälkikäteen arvioida aloite-ehdotuksessa mainittuja ongelmia uudemman kerran.

SL 53: Hieman toisenlainen aloite-ehdotus (2013)

Edellä olevaa aloite-ehdotuksien kokoelmaa moitittiin suhteellisen pitkäksi vuodatukseksi, ja syntyi tarve kuitenkin tehdä vielä yksi versio harkittavaksi, jotta sen voisi harkinnan jälkeen jättää puoluevaltuustolle.

SL 53.1: Johdanto (2013)

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa kokeiltiin sähköistä äänestyskonetta, ja tunnetulla tavalla ääniä meni hukkaan, jolloin eri vaiheiden jälkeen kokeilukunnissa (Karkkila, Kauniainen ja Vihti) järjestettiin kunnallisvaalit uudelleen.

Tämä aloite ei enää koske sähköisen äänestyskoneen ongelmia, koska hallitus päätti iltakoulussaan 13.1.2010, että äänestyspaikalla tapahtuvan sähköisen äänestyksen kehittämistä ei tällä erää jatketa, vaan pitäydytään toistaiseksi nykyisessä vaalijärjestelmässä (katso tarkemmin Oikeusministeriön muistio 8.1.2010).

Eri yhteyksissä on edelleen puhuttu sähköisestä äänestämisestä, ja virheellisesti on viitattu edelleen sähköiseen äänestyskoneeseen, vaikka aloitteen kirjoittaja on nimenomaan kirjoittanut internet-äänestyksestä. Tämän jälkeen on eri keskusteluissa tullut vastaan vielä mobiiliäänestys.

Tässä asiakirjassa kirjoitetut aloitteet koskevat nimenomaan internetäänestystä ja mobiiliäänestystä, tästä eteenpäin sähköinen äänestys.

SL 53.2: 1. aloite-ehdotus (2013): Onko sähköinen äänestys peruspalvelu?

Aloitteen kirjoittaja on jonkin aikaa pohtinut, että täyttääkö sähköinen äänestys peruspalvelun tunnusmerkit. Kysymys siitä, mitä pidetään peruspalveluna, on suhteellisen vaikea.

Jos peruspalvelun määrittelyssä on huomioitu, että peruspalvelu koskee hyvin suurta määrää ihmisiä, niin tietysti sähköinen äänestys voisi olla peruspalvelu. Jos peruspalvelun taas katsoo koskevan hyvin laajasti tavallista arkipäiväistä elämää joka päivä, niin sähköinen äänestys ei tällöin täytä peruspalvelun tunnusmerkkejä, koska sähköinen äänestys tapahtuisi suhteellisen harvoin.

Edellä olevan johdannon perusteella voi todeta, että sähköinen äänestys ei ole jokapäiväinen peruspalvelu, vaan suhteellisen harvoin tarvittava palvelu.

Tämän perusteella aloitteen kirjoittaja ehdottaa seuraavia päätöksiä sähköisen äänestyksen kehittämisessä.

a) Puolueen mielestä sähköinen äänestys ei ole peruspalvelu.
b) Puolue ei edistä sähköistä äänestystä peruspalveluna.
c) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.3: 2. aloite-ehdotus (2013): Keskitetty yksi sähköisen äänestyksen järjestelmä on käytännössä vaikea toteuttaa

Jako mobiililaitteiden ja perinteisten tietokoneiden välillä on hyvin horjuva, ja käytännössä erilaisia laitetyyppien yhdistelmiä tulee kaupalliseen käyttöön koko ajan uusia. Eli matkapuhelimet, perinteiset tietokoneet ja muut laitetyypit muuttavat muotoaan, jolloin yhtä yksittäistä laitetta voi kuvata eri sanoin – tällä hetkellä ns. tablettitietokoneet ovat yleistyneet.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että yhteen sähköisen äänestyksen järjestelmään tulee erilaisia yhteyksiä hyvin erilaisista laitteista. Esityksen kannalta teemme tässä vaiheessa jaon esimerkiksi mobiililaitteiden ja muiden laitteiden välillä. Tästä on seuraava taulukko esimerkkinä.

		Mobiililaitteet	**Muut laitteet**
Laiteyhteyksiä		1000000	1000000
	Josta 99,99%	999900	999900
Onnistuneita palvelinyhteyksiä	Edelleen 99,99%	999800 (noin) palvelinyhteyttä	999800 (noin) palvelinyhteyttä
Laitetyyppejä	Esimerkiksi 50 tyyppiä	19996 yhteyttä / laitetyyppi	19996 yhteyttä / laitetyyppi

Käytännössä voisi jakaa esimerkiksi miljoona (1000000) äänestävää henkilöä mobiililaitteilla ja esimerkiksi miljoona (1000000) äänestävää henkilöä muilla laiteilla, esimerkiksi perinteinen pöytätietokone. Eli käytännössä erilaisia äänestyksiä olisi esimerkin vuoksi 2000000. Tosin voi todeta, että yksi sähköinen äänestystapahtuma voisi tarkoittaa esim. 10 palvelinpyyntöä, jolloin oikeasti palvelinyhteyksiä olisi 20000000.

Erilaisten tietoliikenneyhteyksien ongelmien vuoksi laskemme tässä kohtaa, että tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuus olisi 99,99%, jolloin 2000000 yhteyttä olisikin 1999800 onnistunutta yhteyttä. Eli n. 200 erilaista yhteyttä ei toimisikaan oikeassa kovassa käytössä.

Tämän jälkeen voi kiinnittää huomiota siihen, että käytännössä yksikään palvelimia tarjoava yritys ei pysty takaamaan täydellisiä yhteyksiä jokaiselle hetkelle, ns. 365/24/7 palvelun lupauksena kyllä annetaan. Eli tosiasiassa jokainen palvelin on joskus poissa käytöstä, jolloin on esimerkiksi huoltotöiden vaatima aika (esim. 0,01%) otettava pois 365/24/7 -lupauksesta.

Tästä pääsemme palvelimen ongelmiin, koska edellä mainitut 1999800 onnistunutta yhteyttä voi kärsiä palvelimen ongelmista. Tällöin onnistunut tietoliikenneyhteys ei vielä takaisi onnistunutta sähköistä äänestystä, jolloin (esimerkiksi 99,99%) oikeita onnistuneita äänestyksiä olisikin n. 1999600 kappeleina. Toisin sanoen (2000000 → 99.99% → 99,99%) n. 1999600 kappaletta olisi oikeiden läpimenneiden äänestysten määrä.

Jos lasketaan, että erilaisia laitetyyppejä (mobiililaitteita ja muita laitteita) olisi esimerkiksi 100 erilaista (50 mobiili ja 50 muuta), niin yhtä laitetyyppiä kohden olisi n. 19996 onnistunutta yhteyttä. Tietysti voi kysyä, että olisiko oikeassa sähköisessä äänestyksessä käytössä 100 erilaista laitetyyppiä. Toisaalta voi ottaa huomioon vielä laitteiden käyttämät ohjelmistot, jolloin tosiasiallisesti riippuen laitteen tyypistä on mahdollista valita hyvin erilaisia ohjelmistoja samaan tehtävään. Esimerkiksi perinteisten pöytätietokoneiden selainohjelmistoja eri versioineen on useita, jolloin pöytätietokoneet voisi jakaa erilaisiin ryhmiin riippuen käytettävästä selainohjelmistosta. Edelleen voi todeta mobiililaitteiden kohdalla, että samalta valmistajalta on yleensä tarjolla useita mobiililaitteita.

Lisäksi on huomioitava, että mobiililaitteisiin ja muihin laitteisiin liittyy eri operaattoreiden vastuukysymykset. Edellä mainitut 2000000 palvelinyhteyttä vietäisiin käytännössä useamman operaattorin verkkojen läpi. Tällöin herää kysymys eri operaattoreiden vastuusta sähköisen äänestyksen läpiviennistä. Yksikään operaattori ei pysty antamaan 100% toimintavarmuutta, joten sähköisen äänestyksen onnistuminen olisi yksityisten operaattorien toimintavarmuuden varassa. Yksi lisäongelma tulee ulkomailta äänestettäessä, jolloin ollaan täysin ulkomaisten operaattoreiden toimintavarmuuden varassa.

Lisäksi täytyy vielä erikseen todeta, että aukoton kirjaus aiheuttaa ongelmia. Monessa muussa järjestelmässä on aukoton kirjaus tavallisen käyttäjän valinnoilla; eli käyttäjän valinta voidaan tarkistaa jälkikäteen täysin aukottomasti pitkänkin ajan jälkeen. Äänestysjärjestelmässä tällaista aukotonta kirjausta ei voi järjestää, koska äänestäjän äänestysvalinnan ja äänen suhdetta ei saisi käytännössä olla. Aukottoman kirjauksen puute aiheuttaa ongelmia järjestelmän vikatilanteissa, koska tällöin annetut äänet olisivat irrallaan äänestäjistä. Käytännössä vikatilanteissa ei välttämättä voitaisi aukottomasti kirjata äänestäjien määrää ja äänten määrää, jolloin koko äänestystietokanta voi käytännössä vikaantua eri tavoin. Perinteisessä äänestyslippuun perustuvassa järjestelmässä äänten ja äänestäjien määrä saadaan laskettua ja täsmättyä vikatilanteissa aina uudelleen.

Tämän perusteella aloitteen kirjoittaja ehdottaa seuraavia päätöksiä sähköisen äänestyksen kehittämisessä.

a) Puolueen mielestä sähköistä äänestystä ei voi rakentaa yhteen keskitettyyn palvelimeen.
b) Puolueen mielestä ei ole erikseen tarvetta rakentaa sähköisen äänestyksen keskitettyä ratkaisua.
c) Puolue pidättäytyy edistämästä sähköistä äänestystä keskitettynä ratkaisuna.
d) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

Lisäksi mainitut laitetyypit aiheuttavat melkoisen ongelman erilaisissa standardeissa, koska laitteiden ja ohjelmistojen tuki erilaisille standardeille vaihtelee. Käytännössä pitäisi aloittaa laaja standardointityö, jotta erilaiset laitteet tukisivat sähköisen äänestyksen vaatimia standardeja. Käytännössä laitteisiin liittyvälle standardointityölle ei olisi mitään rajaa, koska markkinoille tulee koko ajan uusia laitteita ja uusia laitetyyppejä. Lisäksi ohjelmistoihin liittyvä standardointityö ei loppuisi koskaan, koska erilaisia ohjelmistoja tulee koko ajan, ja käytännössä sähköisessä äänestyksessä käytettäisiin ohjelmistojen erilaisia versioita.

Tämän perusteella aloitteen kirjoittaja ehdottaa seuraavia päätöksiä sähköisen äänestyksen kehittämisessä.

e) Puolue ei ehdota sähköisen äänestyksen standardien (laitteet ja ohjelmistot)

kehittämistä.

Muut puolueet voivat tietysti lähteä ajamaan sähköisen äänestyksen standardien kehittämistä. Edellä mainituilla tavoilla standardointi ei loppuisi koskaan, ja eri vaaleihin liittyen pitäisi sähköisen äänestyksen järjestelmään ajaa uusia standardeja.

Yksi erityinen lisäongelma on, että monet käytettävistä ohjelmistoista on ulkomailla kehitettyä ja monesti vielä ulkomaisessa omistuksessa riippuen aina yksittäisestä ohjelmistosta. Käytännössä Suomen valtio pakottaisi kansalaisia käyttämään ulkomailla kehitettyjä yksityisiä järjestelmiä. Tähän tietysti annetaan vastauksena, että käyttämällä avoimia standardeja moni ongelma korjaantuisi. Tosiasia on kuitenkin avoimen standardin toteuttaminen yksityisellä ja suljetulla ratkaisulla.

Käytännössä Suomen valtion pitäisi valita tietty joukko erilaisia teknisiä ratkaisuja, ja nämä ratkaisun joukot pitäisi hyväksyä pysyväksi aina yksittäistä vaalia varten. Käytännössä tällainen hyväksyminen ei olisi erityisesti ohjelmien osalta mahdollista, koska erilaiset tietoturvaongelmat pakottavat aina uusimaan erityisesti ohjelmia.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

f) Puolue toteaa sähköisen äänestyksen erityisten standardien ja erityisen ohjelmien kehittämisen olevan loppumaton työ, jolloin tiettyjä joukkoa standardeja ja ohjelmia ei voi hyväksyä tietyksi pysyväksi perusratkaisuksi yksittäisen vaalin ajaksi.

Käytännössä ainut vastaus olisi, että Suomen valtion pitäisi kehittää itse omistettu ohjelmisto pelkästään sähköiseen äänestykseen, ja tämä itse kehitetty ohjelmisto olisi asennettavissa erilaisille laitteistoille. Tosiasiallisesti omien ohjelmien kehittäminen on hyvin riskialtista ja kaiken lisäksi hyvin hidasta.

SL 53.4: 3. aloite-ehdotus (2013): Sähköisen äänestyksen ero moneen muuhun hajautettuun järjestelmään

Edellä on kuvattu keskitetyn järjestelmän isoja ongelmia. Tässä kohtaa tietysti herää kysymys, että voisiko järjestelmän toteuttaa hajautettuna. Moni henkilö on tottunut käyttämään järjestelmiä, joiden hajautus on onnistunut hyvin, ja järjestelmien toimivuus on turvattu hajautettuihin ratkaisuihin. Tunnetuimmat esimerkit ovat tietysti Google, Facebook ja Twitter.

Kaikissa esimerkeissä (Google, Facebook ja Twitter) voi todeta, että haku järjestelmistä voidaan hajauttaa kymmeniin/satoihin/tuhansiin palvelimiin; esimerkiksi Suomessa on Google-yhtiön Haminan palvelinkeskus täynnä palvelimia. Lyhyesti voi todeta, että haku on kaikkein merkittävin toiminto näille kolmelle esimerkille.

Mahdollisesti sähköisen äänestyksen järjestelmässä voisi hakutoiminnat hajauttaa useammalle palvelimelle – ei siinä mitään.

Tämän jälkeen jää jäljelle muutos, lisäys ja poisto, eli sähköisen äänestyksen yhteydessä annettu ääni lisätään järjestelmään, muutetaan äänestäneen henkilön tiedot rekisterissä ja poistetaan henkilön oikeus äänestää uudelleen.

Tässä kohtaa voi tehdä vertailun kolmeen esimerkkiin (Google, Facebook ja Twitter). Yksikään (Google, Facebook ja Twitter) näistä palveluista ei ole sidottu tiettyyn päivämäärään, jolloin järjestelmän muutos-, lisäys- ja poistotoiminta pitää sulkea. Eli muutos-, lisäys- ja poistotoiminta voidaan toki sulkea, mutta mitään tarkkaa päivämäärä ei sulkemiselle ole (Google, Facebook ja Twitter) ole.

Tosiasia on, että äänestäjät äänestäisivät kuitenkin lähellä viimeistä päivämäärää ja (jälleen kerran) lisäystoiminto olisi kuitenkin hyvin keskitetty. Eli pakostakin olisi oltava lisäystoiminnoille keskitetty kohta, ja tämä kohta olisi hyvin altis miljoonien yhteyksien rasituksille lyhyellä aikavälillä; käytännössä viimeiset päivät ja vielä erityisesti viimeiset tunnit.

Tämän perusteella esitetään seuraavia aloitteita.

a) Puolueen mielestä mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän lisäystoiminnot olisivat kuitenkin keskitettyjä.
b) Puolueen mielestä lisäystoiminto kohtaisi edelleen keskitetyn järjestelmän isoja ongelmia.
c) Puolueen mielestä lisäystoimintoa ei saa rakennettu hajautettuna ratkaisuna.
d) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.5: 4. aloite-ehdotus (2013): Järjestelmän muiden teknisten osien ongelmatilanteet ja haavoittuvuudet

Tässä kohtaa voi esittää muutaman www-sivun, joiden ylläpitäjä on Suomen CERT-FI -yksikkö.

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Palvelimet ja palvelinsovellukset
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/palvelimet.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Työasemat ja loppukäyttäjäsovellukset
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/tyoasemat.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Verkon aktiivilaitteet
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/verkonaktiivilaitteet.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Matkaviestinjärjestelmät
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/matkaviestinjarjestelmat.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Sulautetut järjestelmät
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/sulautetut.html

Tämän lisäksi on vielä Suomen CERT-FI -yksikön tilastot, joiden etusivu on seuraava:
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet.html

Tältä sivulta voi ottaa vuosien 2002-2012 tilastot.

2012: 210 haavoittuvuutta yhteensä
2011: 165 haavoittuvuutta yhteensä

2010: 193 haavoittuvuutta yhteensä
2009: 133 haavoittuvuutta yhteensä
2008: 156 haavoittuvuutta yhteensä
2007: 191 haavoittuvuutta yhteensä
2006: 63 haavoittuvuutta yhteensä
2005: 89 haavoittuvuutta yhteensä
2004: 93 haavoittuvuutta yhteensä
2003: 84 haavoittuvuutta yhteensä
2002: 93 haavoittuvuutta yhteensä

Pientä vaihtelua on eri vuosien välillä, mutta yleisesti ottaen kehitys on melko selvä: haavoittuvuuksia tulee väistämättä lisää tietotekniikan levitessä uusille ja uusille alueille. Ongelma haavoittuvuuksissa on tietysti, että haavoittuvuuksia käytetään hyväksi, jolloin järjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset vaarantavat tietoturvan eri tavoin.

Tämän jälkeen voisi vielä kerran ajatella suuria lukuja, esim. 2000000 sähköistä äänestystä. Yksi äänestystapahtuma voisi olla seuraavanlainen ketju.

tietokone ↔ selain ↔ verkkolaite ↔ palvelin ↔ verkkolaite ↔ selain ↔ tietokone
mobiililaite ↔ selain ↔ verkkolaite ↔ palvelin ↔ verkkolaite ↔ selain ↔ mobiililaite

Tämän jälkeen voisi ajatella, että kuinka paljon yhdistelmiä voisi kaiken kaikkiaan olla.

1000000 ↔ 10 ↔ 100 ↔ 1 ↔ 100 ↔ 10 ↔ 1000000 (mobiililaitteet)
1000000 ↔ 10 ↔ 100 ↔ 1 ↔ 100 ↔ 10 ↔ 1000000 (muut, mm. työasemat)

Eli esimerkiksi 1000000 palvelinpyyntöä eteenpäin, 10 selainohjelmistolla, 100 verkkolaitetta, 1 palvelin, 100 verkkolaitetta, 10 selainohjelmistoa, 1000000 palvelinpyyntöä takaisinpäin. Edellä oleva ketju esim. 2000000 sähköisestä äänestyksestä voisi käytännössä tarkoittaa tapahtumaketjun jakaantumista esim. seitsemälle tasolle.

Toisinpäin ajateltuna voisi todeta haavoittuvuuksien määrä eri tasoilla, jolloin korjaamattomia haavoittuvuuksia eri tasoilla olisi esim. 1-5%. Kovassa käytössä olevia laitteita ja/tai ohjelmistoja eivät kaikki yhteisöt ja käyttäjät ehdi tai osaa päivittää, jolloin haavoittuvuuksia jää oikeasti eri puolille tapahtumaketjua. Tällöin nämä tapahtumaketjut voisivat näyttää seuraavilta.

99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99%
95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95%

Lisäongelma haavoittuvuuksissa on, että erilaisten yhteisöjen järjestelmät ovat tosiasiallisesti riippuvia toisistaan, koska yksikään yhteisö ei vastaa kaikesta mahdollisesta tietotekniikasta. Eli jokainen tietotekninen järjestelmän on yhdistelmä eri yhteisöjen kehittämää tietotekniikkaa, ja yksikään yhteisö ei vastaa kaikista järjestelmän osista.

Edellä olevan esityksen perusteella esitetään seuraavia aloitteita.

a) Puolue toteaa mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän olevan hyvin monen tekniikan yhteistoimintaa.
b) Mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän kaikki osat olisivat alttiita erilaisille haavoittuvuuksille.

c) Erilaisten haavoittuvuuksien yhdistelmät yhdessä ja erikseen aiheuttavat erilaisia ongelmia tietoturvalle.
d) Mahdolliseen sähköisen äänestyksen järjestelmään kohdistuu liian suuri joukko haavoittuvuuksien mahdollisuuksia
e) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.6: 5. aloite-ehdotus (2013): Mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittäminen avoimiin tekniikoihin perustuvana

Aiemmin on esitetty, että puolue suhtautuisi hyvin pidättyväisesti sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämiseen. On kuitenkin mahdollista, että muut puolueet esittävät innokkaasti sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

Muiden puolueiden innokkuuden vuoksi puolueella pitää olla selvä linja järjestelmän perustumisesta avoimiin tekniikoihin, koska kehitettävä sähköisen äänestyksen järjestelmä voi perustua myös suljettuihin tekniikoihin. Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita.

a) Puolue vaatii mahdollista sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä avoimien tekniikoiden varaan, erityisesti avoimien standardien varaan.
b) Puolue vaatii mahdollista sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä avoimen lähdekoodin järjestelmänä.

Suomessa suomalaiset voivat ottaa innokkaasti esiin Linux-nimisen käyttöjärjestelmän kehittämistä, koska järjestelmän kehitys alkoi Suomessa nimenomaan avoimen lähdekoodin järjestelmänä. Tähän voi ottaa joitain tilastotietoja Linux-järjestelmästä:

Linux 1.0.0	176250 koodiriviä – 14.3.1994
Linux 2.2.0	1800847 koodiriviä – 25.1.1999
Linux 2.4.0	3377902 koodiriviä – 4.1.2001
Linux 2.6.0	5929913 koodiriviä – 17.12.2003
Linux 3.2	14998651 koodiriviä – vuonna 2012

Kuten Linux-järjestelmän koodirivien määrän kasvu osoittaa, niin ohjelmistot tahtovat kasvaa koko ajan ja niihin lisätään jatkuvasti uusia ominaisuuksia. Sähköisen äänestyksen järjestelmästä voisi ajatella, että sitä ei kehitettäisi niin laajasti kuin Linux-järjestelmää, jolloin sähköisen äänestyksen järjestelmä olisi koodirivien määrässä hallittava kokonaisuus.

Linux-järjestelmää on kehitetty vuodesta 1994 alkaen, ja sen kehittämiseen on osallistunut tuhansia henkilöitä. Kaiken avoimen kehityksen keskellä on hyvä muistaa, että huolimatta tuhansien henkilöiden työstä myös Linux-järjestelmästä löytyy edelleen virheitä. Tämän perusteella voisi esittää virheiden ja työn määrän suhdetta toisiinsa. Esityksessä on luvut pyöristetty sopiviin lukuihin.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

	Työmäärä/rivi	Työmäärä/rivi
	1 h	5 h
100000 riviä	100000 h	500000 h
200000 riviä	200000 h	1000000 h
500000 riviä	500000 h	2500000 h
1000000 riviä	1000000 h	5000000 h

Tarkkoja työmääriä riviä kohden on tietysti vaikea laskea, koska oikeasti yksittäinen (avointakin) järjestelmää kehittävä henkilö käyttää eri määriä työaikaa. Laskelmat osoittavat, että huolimatta järjestelmän avoimuudesta ja avoimista standardeista on järjestelmän oikeaan kehittämiseen käytettävä oikeaa työaikaa.

Edellä olevia lukuja voisi laskea kehittäjien määrän mukaan, esim. 1, 5, 10, 50 ja 100 kehittäjää.

Esim. 100000 h

1 kehittäjä	100000 h
5 kehittäjää	20000 h
10 kehittäjää	10000 h
50 kehittäjää	2000 h
100 kehittäjää	1000 h

Esim. 500000 h

1 kehittäjä	500000 h
5 kehittäjää	100000 h
10 kehittäjää	50000 h
50 kehittäjää	10000 h
100 kehittäjää	5000 h

Edelleen täytyy laskea, että yksi yksittäinen (palkattu) kehittäjä pystyy tekemään oikeasti vain tietyn tuntimäärän, esimerkiksi oikeaa tehokasta kehittämisen työaikaa kuukaudessa olisi n. 15-20 päivää, ja osa työajasta menisi oikeasti muuhunkin kuin järjestelmän kehittämiseen.

Käytännössä järjestelmän kehittäminen pitäisi jakaa erilaisiin osiin, ja eri osille olisi omat kehittäjänsä. Tämän jälkeen tulee kuitenkin vastaan vielä järjestelmän osien yhteistoiminta, ja yhteistoiminnan kokeilu ja varmistus asettaa vielä omat työaikamääränsä.

Kaikki ihmiset eivät tietenkään oikeasti kehitä tietokoneiden käyttämiä ohjelmia, ja tietenkään he eivät tunne ohjelmien kehittämisen vaivalloisuutta. Monet meistä vain käyttävät tietokoneita ja niiden ohjelmia ymmärtämättä niiden oikeaa monimutkaisuutta. Kun ohjelmat ovat sisäisesti monimutkaisia, niin niiden kehittäminen vaatii oikeaa ajattelu- ja kirjoitustyötä. Tätä oikeaa ajattelu- ja kirjoitustyötä ei ole vielä osattu automatisoida, jolloin ohjelmien kehitys on sidottu ihmisten omiin rajoituksiin.

Lisäksi on vielä mainittava erikseen järjestelmien vaatimat huoltotyöt, joita on jokaisessa vähänkin tärkeämmässä järjestelmässä. Mikään avoimuus ei tule poistamaan erilaisten huoltotöiden tarvetta, ja oikeisiin huoltotöihin on varattava oikeaa rahaa.

Johtopäätöksenä pitää olla, että huolimatta avoimista tekniikoista ja avoimesta lähdekoodista, on

oikeasti käytettävä oikeaa työaikaa mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmälle. Kun oikea työaika maksaa paljon, niin on järjestelmien kehittämiselle oltava oikeasti pitävät perusteet.

Tämän perusteella voi tehdä seuraavat aloitteet.

c) Puolue toteaa sähköisen äänestämisen järjestelmän kehittämisen maksavan hyvin paljon huolimatta mahdollisesta avoimesta kehittämisestä.
d) Puolue toteaa, että avoin lähdekoodi ei tule takaamaan järjestelmän virheettömyyttä.
e) Puolue toteaa, että sähköisen äänestämisen järjestelmän kehittäminen vaatisi hyvin paljon oikeita työtunteja, ja Suomen valtion kustantamaa oikeaa rahoitusta oikeasti palkattaville työntekijöille.
f) Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen järjestelmä vaatisi käytännössä oikeaa huoltotyötä, ja Suomen valtion kustantamaa oikeaa rahoitusta oikeasti huoltotyötä tekeville työntekijöille.
g) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.7: 6. aloite-ehdotus (2013): Järjestelmän ulkopuolinen tarkastus ei takaa järjestelmän virheettömyyttä

Edellä on osoitettu monia virhemahdollisuuksia sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämisessä ja käytössä. Yhtenä mahdollisuutena on esitetty, että järjestetään järjestelmän ulkopuolelta tarkastus (ns. auditointi), jolloin tarkastuksen tekisi kehittämisestä vastaavan yhteisön ulkopuolinen yhteisö. Sähköisen äänestyskoneen tavoin yksi ulkopuolisen tarkastuksen kohde olisi järjestelmän erilaiset käyttöliittymät.

Perusongelma ulkopuolisessa tarkistuksessa on, että käytännössä on vaikea testata järjestelmää miljoonien yhteyksien rasituksella. Tämän vuoksi yleinen ulkopuolinen tarkastus ei tulisi kattamaan kaikkia mahdollisia järjestelmän rasituksia.

Ulkopuolinen tarkastaja ei kuitenkaan ehdi/pysty tarkistamaan järjestelmän lähdekoodia, koska lähdekoodiin perehtyminen vaatisi runsaasti aikaa. Tällöinkin ulkopuolinen tarkastus koskee lähinnä järjestelmän ulkoista toimintaa.

Oikeana laadun takeena vaadittaisiin laajaa perehtymistä järjestelmän lähdekoodiin, ja tämän perehtymisen pitäisi tehdä joku toinen yhteisö kuin lähdekoodia kehittävä yhteisö. Käytännössä pitäisi tehdä tilaus vähintään kahdelta eri yhteisöltä: toinen yhteisö kehittäisi järjestelmän lähdekoodia ja toinen yhteisö testaisi järjestelmää eri tavoin perustuen lähdekoodiin. Lisäksi avoimuuden hengessä kaikki kiinnostuneet henkilöt/yhteisöt voisivat testata järjestelmää eri tavoin. Tällaisen vapaaehtoisuuteen ei käytännössä voi luottaa, eli on oikeasti palkattava oikealla rahalla oikeita työntekijöitä.

Tämän perusteella voi tehdä seuraavat aloitteet.

a) Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen järjestelmän ulkopuolinen tarkistus ei kata kaikkia järjestelmän käyttö- ja virhetilanteita.
b) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.8: 7. aloite-ehdotus (2013): Mahdollisen sähköisen äänestysjärjestelmän tunnistautumisen menetelmiä on erilaisia

Kirjoitushetkellä voi todeta, että verkkopankkitunnukset ovat Suomessa nousseet ylivoimaisesti käytetyimmäksi tunnistautumisen menetelmäksi useissa erilaisissa palveluissa. Tämän lisäksi on kehitetty muitakin tunnistautumisen menetelmiä, mutta ne ovat käytännössä jääneet (kirjoitushetkellä) jääneet hyvin vähäiseen käyttöön.

Verkkopankkitunnukset kärsivät sähköisen äänestyksen tunnistautumisen menetelmänä joistain ongelmista. (1) Verkkopankkitunnuksia voi yhdellä henkilöllä olla useampia. (2) Verkkopankkitunnuksien tekniikka ei ole valtion määräämää tekniikkaa. (3) Voiko äänestäjiä velvoittaa hankkimaan yksityiset verkkopankkitunnukset, vaikka kyseessä on julkisten yhteisöjen toimintaa?

Toisaalta on keskustelua yhdestä yhtenäisestä sähköisestä henkilökortista, mutta käytännössä (kirjoitushetkellä) sähköinen henkilökortti on kansalaisilla käytössä hyvin harvoin. Joissain julkisissa yhteisöissä on sisäisesti käytössä sähköinen henkilökortti.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita.

> **a) Puolue ei kannata sähköisen äänestyksen tunnistautumisen perustumista verkkopankkitunnuksien varaan.**
> **b) Puolue toteaa muiden tunnistautumisen menetelmien olevan hyvin vähäisessä käytössä.**

Nyt tietysti voidaan esittää esim. matkapuhelimiin liitettävää mobiilivarmennetta, eli sähköinen äänestys perustuisikin mobiilivarmenteeseen. Tässäkin vaihtoehdossa on joitain ongelmia. (1) Yhdellä henkilöllä voi olla useita matkapuhelimia (vast.). (2) Mobiilivarmenne vaatii jälleen kerran paljon yksityistä tekniikkaa, esimerkiksi matkapuhelinoperaattoreiden tekniikkaa. (3) Mobiilivarmenteen toiminta kaikissa mahdollisissa puhelintyypeissä (vast.) on todella iso ongelma, koska laitteita on käytössä hyvin erilaisia useammalta eri valmistajalta. (4) Lisäksi matkapuhelimien lisäksi on erilaisia muita mobiililaitteita (esimerkiksi ns. tabletit), jolloin mobiilivarmenteen pitää toimia vielä useammassa laitetyypissä.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

> **c) Puolue ei kannata sähköisen äänestyksen tunnistautumisen perustumista mobiilivarmenteen varaan.**

Sähköinen äänestys vaatisi täysin aukottoman tunnistautumisen. On aivan selvää, että tietynlaisissa palveluissa verkkopankkitunnukset ja mobiilivarmenne ovat sopivia vaihtoehtoja. Sähköisen äänestämisen tunnistautumisen menetelmiin liittyy hyvin paljon käytännöllisiä, lainsäädännöllisiä ja periaatteellisia ongelmia, joten esitetään seuraavaa aloitetta.

> **d) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.**

SL 53.10: 8. aloite-ehdotus (2013): Erilaisia omistukseen liittyviä ongelmia

Edellä on todettu tunnistautumisen menetelmiin liittyviä omistuksen ongelmia. Tässä kohtaa voi esittää joitain tietoteknisen järjestelmän osia, joita ovat mm. seuraavat.: (1) laitteisto, (2) käyttöjärjestelmä, (3) ohjelmat, (4) tietokannat, (5) tietoliikenteen osat.

Monessa Suomessakin käytettävässä julkisten yhteisöjen tietotekniikassa laitteisto/ohjelmistotoimittajat omistavat hyvin monia osia, jolloin itse käyttö ja tietojen ylläpito on julkisten yhteisöjen omistuksessa. Monesti tämä toimii aivan hyvin, paitsi erilaisissa ongelmatilanteissa omistus aiheuttaa paljon päänvaivaa.

Aikaisemmin hylätyssä sähköisessä äänestyskoneessa osa sähköisen äänestyskoneen tekniikan omistuksesta meni ulkomaille saakka. Lisäksi muidenkin sähköisen äänestyksen järjestelmissä ongelmaksi ovat tulleet erilaiset yrityskaupat, jolloin sähköisen äänestyksen järjestelmissä viimeisin omistaja ei ole alkuperäinen omistaja. Edellä on viitattu avoimiin järjestelmiin, jolloin esimerkiksi sähköisen äänestyksen järjestelmiä kehitettäisiin osittain tai täysin avoimena.

Erilaisien omistuksien ongelmien vuoksi on varmistettava, että sähköisen äänestyksen (tärkeimmät) osat ovat Suomen valtion omistuksessa, jolloin niiden siirto ulkomaille ei ole mahdollista.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta.

> **a) Mahdollisen sähköisen äänestysjärjestelmän omistus on pääsääntöisesti pysyttävä Suomen valtiolla.**

Lisäksi on todetta, että erityisesti sähkö- ja tietoliikenneverkkojen omistus vaihtelee eri puolilla Suomea. Eli käytännössä erilaisissa ongelmatilanteissa, siis sähkökatkos ja tietoliikennekatkos, ongelmien korjaus vaihtelee eri puolilla Suomea. Ongelmatilanteessa voi sähkökatkos ja/tai tietoliikennekatkos olla ajallisesti hyvin erilaisia eri puolilla Suomea. Käytännössä katkos voi kestää päiviä pahimmillaan.

Tämän vuoksi on todettava seuraavaa.

> **b) Suomen valtio joutuu kuitenkin monessa kohtaa käyttämään järjestelmiä ja/tai järjestelmien osia, jotka eivät ole Suomen valtion omistus- tai määräysvallassa.**
> **c) Erilaiset omistussuhteet muuttuvat jatkuvasti, ja muuttuneet omistukset voivat aiheuttaa ongelmia mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmän eri osissa.**

Edelleen on todettava, että jo aikaisemmin on osoitettu monia ongelmia sähköisen äänestyksen suhteen, jolloin koko omistusongelmaa ei tarvitse pohtia sähköisen äänestyksen hylkäämisen vuoksi. Omistuksen ongelmat voivat tulla liian suureksi, joten esitetään seuraavaa aloitetta.

> **d) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.**

SL 53.11: 9. aloite-ehdotus (2013): Kilpailutuksen ongelmat omistuksen erityiskysymyksenä

Edellä on kehotettu, että Suomen valtion omistaisi mahdollisimman suuren osan sähköisen äänestyksen järjestelmän eri osista.

Selvää on, että suuri osa tietotekniikan toimittajista vastustaa/vastustaisi hyvin voimakkaasti Suomen valtion omistuksen laajuutta ja määrää. Tosiasiassa suuri osa tietotekniikan toimittajista haluaisi sitoa Suomen valtion mahdollisimman laajasta juuri omaan järjestelmäänsä.

Edellä on kehitetty, että sähköisen äänestyksen järjestelmää kehitettäisiin mahdollisimman avoimena ja mahdollisimman avoimiin tekniikoihin perustuen. Näin yksi tai muutama suuri tietotekniikan toimittaja ei pystyisi sitomaan Suomen valtion juuri heidän omaan järjestelmään.

Huolimatta mahdollisimman avoimesta kehittämisestä ja mahdollisimman avoimista tekniikoistariippumatta on edellä todettu esim. henkilöstön määrän ja vaadittavan työmäärän isot luvut ja määrät. Ilmaiseksi sähköisen äänestämisen järjestelmää ei Suomen valtion saisi missään olosuhteissa.

Edellä on pohdittu, että sähköisen äänestyksen järjestelmä koostuisi hyvin monesta osasta, ja eri osien omistuksen suhteet vaihtelevat hyvin paljon. Johtuen tietokoneiden toiminnan yhteensovittamisesta, olisi kokonaisuuden toiminnassa aina joitakin osia, jotka eivät olisi Suomen valtion omistuksessa.

Tämän jälkeen pääsemme omistuksen erityisongelmaan, eli kilpailutuksiin. Johtuen eri syistä sähköisen äänestämisen järjestelmä muuttuisi vaaleista toisiin, ja ylläpito ja kehitys ei loppuisi koskaan. Tämän vuoksi mahdollisia kilpailutuksia olisi aina epäsäännöllisen säännöllisesti, eli jokaista kilpailutusta ei voi ennustaa vuosia eteenpäin.

Tässä kohtaa voi todeta lyhyesti, että tietotekniikan kilpailutus on oma erityiskysymyksensä laajemmissa kilpailutuksen ongelmissa. Käytännössä voi käydä niin, että sähköisen äänestyksen järjestelmän osien kehitys- ja ylläpitovastuuta voidaan vaihtaa järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa. Edellä mainitulla tavalla Suomen valtion mahdollisimman laaja omistus turvaisi järjestelmän kehittämisen lainopillisia ja käytännöllisiä ongelmia.

Tässä kohtaa voidaan todeta seuraavaa.

a) Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa eri osien kehitys- ja ylläpitovastuu voi vaihtua toimittajasta toiseen, esimerkiksi kilpailutuksien johdosta.
b) Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa kehitys- ja ylläpitovastuun vaihtumien aiheuttaa useita erilaisia käytännöllisiä ongelmia.
c) Puolue toteaa, että sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa kehitys- ja ylläpitovastuun vaihtumien aiheuttaa useita erilaisia lainopillisia ongelmia.
d) Eri ongelmien yhdistelmien vuoksi voi syntyä tilanne, jossa sähköisen äänestyksen järjestelmän omistuksen olosuhteet ja kilpailutuksen olosuhteet voivat aiheuttaa isoja ongelmia.

Yksi erityinen ongelmien yhdistelmä on, että tosiasiallisesti järjestelmää kehittävät henkilöt voivat vaihtua kilpailutusten seurauksena. Eli alkuperäinen kehittäjä olisi kilpailutuksen seurauksena joutuisi ulkopuolelle järjestelmän kehittämistyöstä.

Yksi ilmeinen tapahtumaketju tietysti on/olisi, että alkuperäiset kehittäjät vaihtaisivat työsuhteensa uuteen yritykseen/yhteisöön, joka on/olisi voittanut kilpailutuksen. Käytännössä tämä ei ole niin yksinkertaista eri syiden vuoksi ja alkuperäiset kehittäjät voivat joutua oikeasti ulos ulkopuolelle sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistyöstä.

Eli käytännössä kilpailutuksen seurauksena voivat/voisivat järjestelmää kehittävät henkilöt vaihtua aivan oikeasti. Oikea ongelma tästä on, että uudet henkilöt joutuvat perehtymään järjestelmään ilman mitään etukäteistietoa.

Tämän perusteella todetaan seuraavia ongelmia:

> **e) Kilpailutukset voivat aiheuttaa erilaisia ongelmia sähköisen äänestyksen järjestelmää kehittävien henkilöiden työsuhteisiin.**
> **f) Eri henkilöiden vaihtuvuus kilpailutuksien seurauksena voivat aiheuttaa erilaisia epäjatkuvia ongelmia järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa.**

Yleisesti täytyy todeta, että puolue ei lähtökohtaisesti vastusta kilpailutuksia. Puolue kuitenkin toteaa, että huonosti toteutetut kilpailutukset voivat aiheuttaa erilaisia henkilöstöongelmia sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa.

Erilaiset kilpailutuksien ja omistuksen ongelmat ovat suuri riskitekijä sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa, ja pahimmillaan ongelmatilanteessa järjestelmän kehittämiseen liittyen voi syntyä tilanne, jossa kilpailutuksien seurauksena ongelmia ratkaistaan eri oikeusistuimissa, esimerkiksi Markkinaoikeudessa.

Näiden riskien yhdistelmä on oikeaa todellisuutta, ja puolueen mielestä esitetyt riskit ovat oikea ongelma. Koska sähköisen äänestyksen järjestelmää kuitenkin oikeasti tarvitaan suhteellisen harvoin, niin herää kysymys kyseisen järjestelmän riskien määrän suhteessa saatavaan hyötyyn. Onko tarpeellista aloittaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittäminen, koska erilaisia riskejä ja ongelmia on hyvin paljon?

Edellä olevan perusteella esitetään aloitteita.

> **g) sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämiseen liittyvät riskit ovat liian suuret saatavaan hyötyyn, koska sähköisen äänestyksen järjestelmää käytetään kuitenkin suhteellisen harvoin.**
> **h) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.**

SL 53.12: 10. aloite-ehdotus (2013): Äänestyssalaisuus äänestystapahtumassa on turvattava

Perinteissä äänestyksessä äänestyssalaisuus on turvattu hyvin, koska jokainen yksittäinen kansalainen äänestää äänestyskopissa ilman ulkopuolista painostusta. Sähköisessä äänestyksessä tätä äänestyssalaisuutta ei voi turvata, koska erilaisten tietokoneiden käyttö ei olisi valvotussa

tilassa.

Tämän vuoksi on aivan selvää, että sähköisen äänestyksen yhteydessä voi olla tahdonvastaista pakottamista äänestämiseen ja vielä tahdonvastaista pakottamista tietyn vaihtoehdon äänestämiseen. Valvotuilla äänestyspaikoilla tahdonvastaista pakottamista tiettyyn valintaan äänestyksessä ei pysty järjestämään.

Tämän vuoksi todetaan seuraavaa.

> **a) Puolueen mielestä sähköinen äänestys mahdollistaa tahdonvastaisen pakottamisen äänestyksessä.**
> **b) Puolueen mielestä äänestäminen kaikissa vaaleissa on perustuttava vapaaehtoisuuteen, ja tahdonvastaisen pakottamisen mahdollisuuksia äänestyksessä ei saa olla.**

Yksi mahdollisuus on äänten myyminen, koska perinteiseen äänestykseen verrattuna sähköisessä äänestyksessä ei olisi äänestyspaikan valvontaa. Käytännössä äänten myyminen olisi paljon helpompaa verrattuna perinteiseen äänestämiseen.

> **c) Puolueen mielestä äänten myyminen on estettävä kaikissa olosuhteissa.**

Sähköinen äänestys siis vaarantaa monella tavalla äänestyssalaisuutta, joten esitetään seuraavaa aloitetta.

> **d) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.**

SL 53.13: 11. aloite-ehdotus (2013): Avoimet kuulemiset ja avoimet lausuntomahdollisuudet

On aina mahdollista, että muut puolueet lähtevät ajamaan sähköisen äänestyksen järjestelmän lainsäädäntöhanketta eteenpäin.

Jotta erilaiset tekniset riskit otetaan huomioon, niin puolueen pitää vaatia seuraavia asioita mahdollisen lainsäädäntöhankkeen oheen:

> **a) Puolue vaatii laajaa asiantuntijakuulemista koskien sähköisen äänestyksen teknisten yksityiskohtien selvittämiseksi.**
> **b) Laaja asiantuntijakuuleminen on oltava julkista ja avointa.**
> **c) Asiantuntijakuulemisten lisäksi on oltava mahdollisuus antaa kirjallisia lausuntoja sähköisen äänestyksen teknisten yksityiskohtien selvittämiseksi.**
> **d) Asiantuntijakuulemisten jälkeen on asiantuntijoiden annettava perusteltu lausunto sähköisen äänestyksen järjestelmän teknisistä yksityiskohdista.**
> **e) Asiantuntijakuulemisten jälkeen on asiantuntijoiden annettava perusteltu lausunto sähköisen äänestyksen järjestelmän toteuttamiskelpoisuudesta.**

Huolimatta muiden puolueiden kannatuksesta ja lainsäädäntöhankkeista sähköisen äänestyksen kehittämiseksi, on puolueella oltava selvä kanta koko ajan.

f) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

Kun puolue on antanut oman perustellun mielipiteen sähköisen äänestyksen vastustamisesta aikaisemmin mainitulle asiantuntijoille, on puolue ainakin pyrkinyt osoittamaan sähköisen äänestyksen ongelmat.

SL 53.14: 12. aloite-ehdotus (2013): Sähköinen äänestysjärjestelmä ei oikeasti edistä tietoyhteiskuntakehitystä

Yhtenä ajatuksena on esitetty, että erilaisia sähköisiä äänestysjärjestelmiä kehittämällä voidaan edistää tietoyhteiskuntakehitystä eri maissa. Käytännössä voi todeta, että käytännössä tämä vaatisi hyvin paljon poliittista tahtoa ja hyvin paljon päätöksiä esimerkiksi Euroopan tasolla. Esimerkiksi Yhdysvallatkaan ei ole pystynyt yhdentämään vaalijärjestelmiään ja Yhdysvalloissa eri tasoilla on hyvin erilaisia äänestysjärjestelmiä – sekä perinteisiä järjestelmiä että pahasti epäonnistuneita sähköisiä järjestelmiä.

Käytännössä suomalaisesta sähköisen äänestyksen järjestelmästä ei saisi oikeaa vientituotetta eri maiden eroavien äänestyskäytäntöjen kanssa. Lisäksi kehitettyä sähköisen äänestyksen järjestelmää ei voisi hyödyntää kaupallisesti, koska kyseessä olisi vain valtion tarpeisiin tehty järjestelmä.

Tämän vuoksi voidaan todeta seuraava yleinen aloite:

a) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.15: 13. aloite-ehdotus (2013): Yhteistoiminta muiden puolueiden kanssa

Edellä on todettu useita ja erilaisia ongelmia sähköiseen äänestykseen liittyen.

Yleisesti voi todeta, että silloinen hallitus iltakoulussaan (18.1.2010) päätti, että sähköistä äänestyskonetta ei kehitetä jatkossa. Tämän vuoksi tämä aloite ei enää kerrannut sähköisen äänestyskoneen erilaisia ongelmia.

Silloinen hallitus iltakoulussaan (18.1.2010) päätti, että yleisellä tasolla seurataan kansainvälistä kehitystä, ja todennäköisin äänestysjärjestelmä olisi internetäänestys. Tämän lisäksi tässä aloitteessa on huomioituna mobiiliäänestyksen erilaisia ongelmia, koska mahdollisesti joku taho esittää mobiiliäänestystä.

Silloinen hallitus iltakoulussaan (18.1.2010) päätti edelleen, että mahdollisesti sähköiseen äänestykseen voidaan palata aikaisintaan vuoden 2016 kunnallisvaaleissa.

Ennen vuoden 2016 kunnallisvaaleja on kuitenkin eduskuntavaalit, jonka tuloksesta ei voida etukäteen sanoa mitään. Vuoden 2016 ehdotukseen liittyen on esitettävä seuraavat aloitteet.

a) Puolue ei tule ehdottamaan vuoden 2015 eduskuntavaalien kampanjassa sähköisen

äänestyksen järjestelmän kehittämistä.
b) Puolue ei tule ehdottamaan sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä 2015 eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa
c) Puolue ei tule ehdottamaan sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä vuoden 2016 kunnallisvaaleja varten.
d) Puolue ei tule ehdottamaan sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä vuoden 2016 jälkeenkään.

Edelleen voidaan todeta seuraava yleinen aloite:

e) Puolue vastustaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämistä.

SL 53.16: Jälkiarviointia (2014)

Näin. Sama asia oli vielä kerran esitetty – tällä kertaa vähän(?) tiiviimmin.

Tämänkin tekstin osalta eri aikataulutekijät ja tilanteen muutokset johtivat siihen, että teksti jäi antamatta aloitteena puoluehallitukselle/puoluevaltuustolle.

Lopuksi voi todeta, että Oikeusministeriö perusti työryhmän selvittämään nettiäänestyksen mahdollisuuksia. Eli aloitteet pitäisi kohdistaa uudella tavalla esimerkiksi puoluevaltuustolle tai puoluehallitukselle.

SL 54: Vuoden 2014 aloitteet liittyen sähköiseen äänestykseen

SL 54.1: Johdanto

Vuoden 2010 puoluekokouksessa oli laajahko aloite otsikolla ”Internet-äänestyksen hankkeesta luopuminen”. Vaikuttaa siltä, että aloite oli tekstimäärältään pitkä, ja kyseisen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen oli varmaan haasteellista/ongelmallista.

Yritetään näin vuonna 2014 muutamalla pienemmällä aloitteella, jolloin laajaan yksittäiseen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen ei ole liian suuri tehtävä kerralla.

Huomioita aloitteeseen annettavalle vastaukselle

Huomio: Tämä aloite EI enää käsittele sähköistä äänestyskonetta.

Heti alkuun on huomioitava, että tämä aloite EI käsittele sähköistä äänestyskonetta, jota kokeiltiin vuoden 2008 kunnallisvaaleissa (Karkkilassa, Kauniaisissa ja Vihdissä). Oikeusministeriön muistiossa (8.10.2010) todetaan, että sähköisen äänestyksen kokeilua ei ole syytä jatkaa pilotoidulla järjestelmällä – eli sähköisellä äänestyskoneella.

Huomio: Aloitteen lukeminen ei vaadi insinööritason osaamista.

Heti alkuun on todettava, että aloitteessa mennään läpi tietotekniikkaa koskevia ilmiöitä. Aloitteen kirjoittaja itse ei ole (ohjelmistotekniikan) insinööri, ja olenkin pyrkinyt pitämään aloitteen melko yleisellä tasolla.

Aloitteen luku ei vaadi insinööritason osaamista, mutta siitä ei tietysti ole haittaakaan.

Taustaa / Oikeusministeriön asettamispäätös / Tunnus: OM 3/021/2013

Oikeusministeriö on asettanut 15. marraskuuta 2013 nettiäänestystä valmistelevan työryhmän, jonka toimikausi alkaa 15.11.2013 ja päättyy 30.1.2015. Kyseisen työryhmän loppuraportti sekä laajassa kuulemismenettelyssä ehdotuksesta pyydettävät lausunnot tulee luovuttaa hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle viimeistään 30.1.2015. Eli vuoden 2014 puoluekokouksessa ehditään hyvin linjaamaan puolueen kanta ns. nettiäänestykseen.

SL 54.2: Aloite 1 (2014): Äänestyksen salaisuus äänestystapahtumassa on turvattava myös sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmissä

Perinteissä äänestyksessä äänestyssalaisuus on turvattu hyvin, koska jokainen kansalainen äänestää äänestyskopissa ilman ulkopuolista painostusta.

15. marraskuuta 2013 asetetun työryhmän asettamispäätöksessä nettiäänestys määritellään seuraavasti: äänestäminen tietoverkon välityksellä valvomattomissa olosuhteissa.

Edellä mainitusta valvonnan puutteesta voi aiheutua oikeasti erilaisia ikäviä ilmiöitä, eli painostamista äänestää jollain tietyllä tavalla. Sähköisessä äänestyksessä ((internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tätä äänestyssalaisuutta ei voi turvata, koska erilaisten tietokoneiden käyttö ei olisi valvotussa tilassa.

Edellä olevien ongelmien vuoksi ehdotetaan seuraavaa aloitetta:

1) Puolueen mielestä äänestyksen salaisuus on turvattava kaikissa olosuhteissa
2) Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi aiheuttaa erilaista painostusta, koska äänestys tapahtuisi valvomattomissa olosuhteissa.
3) Puolue ei edistä sellaisia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmiä, jotka tosiasiallisesti asettavat äänestyksen salaisuuden kyseenalaiseksi.

SL 54.3: Aloite 2 (2014): Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) ei ole peruspalvelu

Jostain syystä eri suuntiin on levinnyt käsitys, että sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) olisi jonkinlainen peruspalvelu. Jos otamme peruspalvelun määrityksessä huomioon, että peruspalvelu on käynnissä vuoden jokaisena (tai lähes jokaisena) päivänä, niin sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) ei ole tällöin peruspalvelu.

Jos/Kun lähtökohdaksi otetaan, että tietoteknisen peruspalvelun pitäisi toimia koko ajan (24/7/365 -ajatus, eli vuoden jokaisena päivänä jokaisena tuntina myös viikonloppuisin), niin internet- ja/tai mobiiliäänestys eivät täytä tätä vaatimusta, koska internet- ja /tai mobiiliäänestyksen tietojärjestelmät olisivat käytössä vain ajoittain lyhyen aikaa.

Näin ollen puoluekokoukselle esitetään seuraavat päätösehdotukset:

1) Internet- ja/tai mobiiliäänestys eivät ole kansalaisille tarjottavia tietoteknisiä peruspalveluita.
2) Puolue ei edistä internet- ja/tai mobiiliäänestystä kansalaisille tarjottavana tietoteknisenä peruspalveluna.

Edellä olevan perusteella voi kysyä hyvinkin epäilevästi, että miksi lähteä kehittämään internet- ja/tai mobiiliäänestyksen sähköistä järjestelmää, koska nykyisten käytössä olevien tietoteknisten peruspalveluiden kehittäminen ja ylläpito vie todella paljon verovaroja. Internet- ja/tai mobiiliäänestykseen käytettävät verovarat kannattaisi pikemminkin kohdistaa nykyisten käytössä olevien tietoteknisten peruspalveluiden kehittämiseen ja ylläpitoon

SL 54.4: Aloite 3 (2014): Teknisten asiantuntijoiden mahdollisuudet tutustua sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään

On mahdollista, että asetettu työryhmä suosittelee sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä ja käyttöönottoa aikaisintaan vuoden 2018 presidentinvaalissa. Vaaleihin kehitettävä järjestelmä vaatii kuitenkin laajaa teknistä osaamista ja erilaisten virheiden poistaminen järjestelmästä vaatii laajoja tarkastuksia.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

> **1) Puolue vaatii sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) teknisten yksityiskohtien huolellista selvittämistä.**
> **2) Puolue vaatii, että erilaisten teknisten asiantuntijoiden on voitava tarkastaa järjestelmän sisäistä ja ulkoista toimintaa.**
> **3) Puolue vaatii, että tarkastusta tekevät tekniset asiantuntijat ovat järjestelmää kehittävän yhteisön ulkopuolisia henkilöitä.**
> **4) Puolue vaatii, että kaikilla teknisistä yksityiskohdista kiinnostuneilla yhteisöillä ja henkilöillä on oltava julkinen lausuntomahdollisuus teknisiin yksityiskohtiin liittyen.**

Tätä voi verrata Ylioppilastutkintolautakunnan esittämään (osittain) sähköisesti tehtävään ylioppilaskokeeseen (vähitellen alkaen vuodesta 2016). Ylioppilastutkintolautakunta on tämän perusteella valitsemassa järjestelmän kehittämiseen ja tietoturva-asioihin eri toimittajat. Tämän lisäksi kaikilla kiinnostuneilla tahoilla on ollut mahdollisuus perehtyä sähköisen järjestelmän ensimmäisiin kokeiluversioihin. Yksi ongelma tietysti oli, että kiinnostuneet tahot maksoivat omaa rahaa ja omaa aikaa tietoturvaselvitykseen.

Ylioppilastutkintolautakunnan esimerkin perusteella voi todeta, että edellä olevat aloitteet perustuvat oikeaan ja elävään esimerkkiin.

On aivan selvää, että muut puolueet voivat lähteä ajamaan sähköistä äänestystä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) lainsäädäntöhankkeena huomioimatta teknisten yksityiskohtien ongelmia ja mahdollisuuksia. Puolueen on huolehdittava, että teknisten yksityiskohtien ongelmat ja mahdollisuudet käydään läpi huolellisesti.

SL 54.5: Aloite 4 (2014): Valtion omistus järjestelmälle takaa mahdollisuudet sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän parhaalle kehitystyölle

Hylätyn sähköisen äänestyskoneen kohdalla voi todeta, että sähköisen äänestyskoneen kehittämistä johtanut yhtiö käytti hyväkseen alihankkijan omistamaa järjestelmää. Lisäksi on erilaisia esimerkkejä eri maiden sähköisen äänestyksen järjestelmien omistussuhteiden muutoksista. Esimerkiksi alkuperäinen toimittaja voi luopua sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittämisestä, jolloin kyseinen liiketoiminta voi siirtyä täysin uudelle yhtiölle.

Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta:

1) Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän osien omistusta Suomen valtion omistukseen.

Tietysti riippuu aikaisemmin mainituista teknisistä yksityiskohdista, että millaiseen (perus)tekniikkaan mahdollinen järjestelmä oikeasti perustuisi. Eri tekniikoilla on eritasoisia omistajia, ja teknisten yksityiskohtien kohta on erilaiset virhetilanteet, joita tulee väistämättä. Jos mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä olisi pääosin Suomen valtion omistuksessa, niin Suomen valtio voisi kyllä käyttää yksityisten toimijoiden palveluita, mutta Suomen valtio ei ajautuisi harvemmin omistuksen aiheuttamiin ongelmiin.

SL 54.6: Aloite 5 (2014): Erilaiset avoimet tekniikat mahdollistavat järjestelmän mahdollisimman laajan riippumattomuuden erilaisista tietotekniikan toimittajista

On mahdollista, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään avoimiin tekniikoihin perustuen, jolloin erilaisia omistusongelmia on vähemmän.

Suljettujen osien kannalta olisi parasta Suomen valtion laaja omistus mahdollisimman moneen osaan mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmästä, jolloin omistuksen ongelmia olisi vähemmän.

Avoimet tekniikat lisäksi mahdollistavat tarkemman tutustumisen järjestelmään, ja avoimille tekniikoille löytyy hyvin paljon eritasoisia asiantuntijoita. Tämän perusteella voi todeta, että tekniset asiantuntijat osaavat ehdottaa parhaat käytettävissä olevat avoimet tekniikat.

Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

1) Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä avoimiin tekniikoihin perustuen.
2) Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän mahdollisesti suljetut osat on lähtökohtaisesti oltava Suomen valtion omistuksessa.
3) Avoimien tekniikoiden osalta on valinnat tehtävä perustuen kunnolliseen selvitykseen/harkintaan.
4) Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän avoimien tekniikoiden valinnassa on oltava laaja lausuntomahdollisuus, jotta voidaan valita paras mahdollinen avoin tekniikka sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään.

SL 54.7: Aloite: Erilaiset suljetut tekniikat on selvitettävä ja tunnistettava sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tosiasiallisessa toiminnassa

On mahdollista, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään toimimaan yhdessä erilaisten suljettujen tekniikoiden kanssa.

Esimerkiksi internet-äänestyksen osalta voi todeta erilaisten www-sivujen käyttöön käytettävien selainten perustuvan osittain suljettuihin tai avoimiin tekniikoihin. Lisäksi voi todeta, että selaimissa toimii erilaisia lisäosia, jotka perustuvat osittain suljettuihin tai avoimiin tekniikoihin. Tämän seurauksena internet-äänestyksen toimiminen hyvin erilaisissa selaimissa ja erilaisten selainten versioiden kanssa tarkoittaa käytännössä laajaa kehittämistä ja useiden erilaisten teknisten yhdistelmien oikean toiminnan oikeaa varmistamista.

Mobiiliäänestyksen osalta voi todeta, että matkapuhelimien käyttöjärjestelmien suosio on vaihdellut hyvin nopealla tahdilla, ja esimerkiksi suomalaiset matkapuhelimia kehittävät yritykset ovat tehneet täysin erilaisia ratkaisuja käyttöjärjestelmien avoimuuden ja suljettuuden suhteen. Vastaavasti ulkomaiset matkapuhelimia kehittävät yritykset ovat myös tehneet täysin erilaisia ratkaisuja käyttöjärjestelmien avoimuuden ja suljettuuden suhteen.

Edellä olevan perusteella esitetään seuraavia aloitteita:

> **1) Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien vaativan toimimista myös hyvin erilaisten suljettujen tekniikoiden kanssa.**
> **2) Puolue toteaa joidenkin suljettujen tekniikoiden aiheuttavan ongelmia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) oikeassa toteutuksessa.**
> **3) Puolue toteaa joidenkin suljettujen tekniikoiden vaativan hyvin vahvaa luottamusta suljettuja tekniikoita kehittäviin yhteisöihin.**
> **4) Puolue toteaa erilaisten suljettujen tekniikoiden olevan alttiita hyvin erilaisille tietoturvan ongelmille.**
> **5) Puolue vaatii sähköiseen äänestykseen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) liittyvien suljettujen tekniikoiden määrän ja laadun kunnollista selvittämistä.**
> **6) Suljettujen tekniikoiden määrän ja laadun kunnollisen selvittämisen jälkeen voidaan oikeasti tehdä hyvin perusteltuja päätöksiä (joidenkin) suljettujen tekniikoiden oikeasta käytöstä.**

Perusesimerkki suljetusta tekniikasta on omistajanvaihdosten aiheuttamat isot ongelmat, jolloin jollekin suljetulle tekniikalla on tullut täysin uusi omistaja, ja tämä on voimakkaasti vaikuttanut jatkokehittämiseen; esimerkiksi omistajanvaihdosten yhteydessä voi henkilökunta vaihtua joiltain osin.

SL 54.8: Aloite 7 (2014): Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet eivät sovellu internet- ja mobiiliäänestyksen tunnistusmenetelmiksi

Eräänä ajatuksena voisi luonnollisesti esittää, että suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot voisivat olla tunnistusmenetelmä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) osalta. Vastaavasti voisi esittää, että erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet olisivat osa mobiiliäänestystä (erityisesti matkapuhelimet).

Ongelma sekä pankkitunnuksessa että mobiilivarmenteissa on, että yksi henkilö voi asioida useampaan suuntaan, jolloin yksi henkilö voi hankkia useammat tunnuslukutaulukot ja

mahdollisesti samaa mobiilivarmennetta käsiteltäisiin useammassa mobiililaitteessa (erityisesti matkapuhelimet). Käytännössä yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan tunnuslukutaulukot jokaisesta suomalaisesta pankista.

Vastaavalla tavalla yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan hankkia useamman mobiililaitteen (erityisesti matkapuhelimet), ja samaa (yksityistä?) mobiilivarmennetta voisi käyttää useampi laite. Pankkien tarjoamilla tunnuslukutaulukoilla ja erilaisilla (yksityisillä?) mobiilivarmenteilla on toki paikkansa joissain julkisissa palveluissa, ja näistä alkaa olla esimerkkejä eri suunnissa.

Vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu joiltain osin, ja esimerkiksi sähköinen henkilökortti eli HST-kortti (henkilön sähköinen tunnistaminen) on todellisuudessa täysin tuntematon tunnistusmenetelmä suurelle osalla Suomen kansalaisista. Koska ns. vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu, niin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien osalta pitäisi kehittää ehkä aivan oma ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä.

Tämän perusteella esitetään seuraavat aloitteet:

1) Puolue toteaa pankkien tarjoamiin tunnuslukutaulukoihin perustuvan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien aiheuttavan erilaisia teknisiä ongelmia.
2) Puolue ei edistä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä pankkien tarjoamiin tunnuslukutaulukoihin perustuvana.
3) Puolue toteaa (ns.) vahvan tunnistautumisen standardien olevan joiltain osin vasta kehitteillä.
4) Puolue ei edistä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä keskeneräisillä (ns.) vahvan tunnistautumiseen perustuvana.

SL 54.9: Puoluekokouksen jälkeen

Tälläkin kertaa vastaukset aloitteisiin olivat hyvin suppeita. Tietysti on aivan selvää, että satojen puoluekokousaloitteiden vastauksien laatiminen vaatii paljon työtä.

Oma ajatus on, että voi jälkikäteen osoittaa, että oli ainakin yrittänyt vaikuttaa jotenkin johonkin yksittäiseen aiheeseen omassa puolueessa. Tässä tapauksessa voisi katsoa jälkikäteen kirjoitettuja varoituksen sanoja sähköiseen äänestykseen liittyen.

SL 55: Puoluekokous 2014: Kaksi tietotekniikkaan liittyvää aloitetta

SL 55.1: Aloite (2014): Julkisen sektorin ohjelmistojen hankintajärjestys

Suomessa julkisen sektorin käytössä on hyvin laaja valikoima erilaisia ohjelmistoja, joiden ikä ja tekniikka on hyvin erilaisia. Tähän liittyy JHS 167 (Neuvottelumenettelyjen käyttö ICT-hankinnoissa), joka (http://www.jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/167) on hyvin yksityiskohtainen opastus neuvottelumenettelyihin.

Erilaiset avoimet tekniikat ja erityisesti avoimet ohjelmat ovat tulleet ilmeisesti jäädäkseen, ja eri maissa on hyvin erilaisia ratkaisuja perinteisten (suljettu) ja uusimpien (avoin) ohjelmistojen hankintaan. Euroopan Unionin tasolla on toimii avoimien ohjelmistojen seurantapalvelu (OSOR, Open surce observatory, http://osor.eu/), minkä lisäksi on Joinup-sivusto (https://joinup.ec.europa.eu/), jonne on kerätty laaja kokoelma julkiselle sektorille (EU pääasiassa) tarkoitettuja avoimia ohjelmistoja.

Kirjoitushetkellä (3.3.2014) on (JIT 2007, Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot) JHS 166 päivityksessä, ja erityisesti kiinnittyy huomio ehdotettuun uuteen liitteeseen 8 (Erityisehtoja tilaajan sovellushankinnoista avoimen lähdekoodin ehdoin).

Edellä olevan perusteella on aloitteen tekijälle tullut mieleen, että mahdollisesti voisimme pohtia julkisen sektorien ohjelmistojen hankintajärjestystä. Hankintamenettelyn alkuvaiheessa kartoitettaisiin avoimien ja suljettujen ohjelmistojen määrä ja laatu.

Tämän perusteella esitetään seuraavat aloitteet:

1) Puolue edellyttää avoimien ohjelmistojen huomioimista julkisen sektorin ohjelmistojen hankintamenettelyissä.
2) Puolue edellyttää julkisen sektorin ohjelmistojen hankintamenettelyiden uudistamista huomioimaan myös avoimet ohjelmistot.
3) Puolue vaatii, että uudistetuissa hankintamenettelyiden ohjeistuksessa huomioimaan sekä avoimet että suljetut ohjelmistot.
4) Puolue vaatii, että uudistetuissa hankintamenettelyiden ohjeistuksessa on selkeä ohjeistus avoimien ja suljettujen ohjelmistojen toteutuksen vertailu erilaisten vaatimusten osalta.
5) Puolue vaatii, että uudistetuissa hankintamenettelyiden ohjeistuksessa on selkeä ohjeistus taloudellisten kustannuksien vertailusta avoimien ja suljettujen ohjelmistojen välillä huomioiden käyttöönotto, käyttö, ylläpito ja muutokset
6) Puolue vaatii, että uudistetuissa hankintamenettelyiden ohjeistuksessa on selkeä ohjeistus tarvittavasta henkilökunnan vertailusta avoimien ja suljettujen ohjelmistojen käyttöönotossa, käytössä, ylläpidossa ja muutoksissa.

Avoimien ohjelmistojen huomioiminen erilaisten hankintamenettelyiden osaksi vaatii oman (suomalaisen) selvityksensä. Lyhyesti voi todeta, että avoimien ohjelmistojen kunnollinen

huomioiminen vaatii joidenkin JHS-suositusten osittaista päivitystä. Esimerkiksi voi todeta, että pelkkä avoin ohjelmisto ei riitä, ja avoimen ohjelmiston oikea ja tehokas käyttö voi vaatia oikeasti (uutta) henkilökuntaa.

Avoimien ohjelmistojen ylläpito ja päivitysten ajaminen Suomessa käytettyihin avoimiin ohjelmistoihin on oma ongelma. Aloitteen tekijä toteaakin, että avoimien ohjelmistojen käyttö vaatii oikeasti erilaisia kustannuksia, jotka ovat tosin hyvin erilaisia verrattuna suljettuihin ohjelmistoihin. Esimerkkinä voi olla jonkun avoimen ja ulkomaisen ohjelmiston sovittamista suomalaiseen yhteyteen, jolloin voidaan perinteisenä/tavallisena hankintamenettelynä hankkia toimittaja tekemään vaadittava sovitus suomalaiseen yhteyteen, minkä jälkeen kehitetty suomalaiseen yhteyteen sovitettu ohjelmisto voidaan laittaa avoimeen ja julkiseen jakeluun.

Ilmaista tietotekniikkaa EI ole edes olemassa, ja tietotekniikan maksuttomuuden harhaan EI pidä sortua aloitteeseen annettavalla vastauksella.

SL 55.2: Aloite (2014): Suomen hallinnon asiakirjojen standardit hallinnon sisäiseen käyttöön

JTC1 (http://www.jtc1.org/) on kahden (ISO: International Organization for Standardization; IEC: International Electrotechnical Commission) merkittävän standardointijärjestön yhteinen komitea kehittämään tietotekniikkaan liittyviä standardeja.

Aloitteeseen liittyy vapaasti (http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/index.html) jakelussa olevan standardin asiakirjat: ISO/IEC 26300 sekä ISO/IEC 29500.

Standardit tunnetaan myös lyhenteinä: ODF (Open Document Format for Office Applications) ja OOXML (Office Open XML File Formats).

Tosiasiallisesti ODF ja OOXML on tarkoitettu samaan tarkoitukseen: toimisto-ohjelmien käsittelemät vapaasti muutettava tekstitiedostot.

Lisäksi on kolmas standardi. ISO 32000. Tämän standardin lyhenne on PDF (Portable Document Format). Tämä standardi on tarkoitettu esittämään tekstitietoja, joita ei yleensä muuteta. PDF-standardista on vastannut ISO yhdessä teknisessä (ISO/TC 171/SC 2/WG 8) komiteassa. Kirjoitushetkellä (3.3.2014) on PDF-standardin versio 2.0 kehityksen alaisena.

Käytössä on erilaisia toimisto-ohjelmia, ja ne toteuttavat eri standardeja (vrt. vielä DOC- ja RTF-tiedostot) hyvin eri tavoin, ja esimerkiksi saman tekstitiedoston käsittely neljällä eri toimisto-ohjelmalla voi tuottaa erinäköisiä tuloksia tietokoneen ruudulle.

On kuitenkin niin, että jokainen vakavasti otettava toimisto-ohjelma osaa ajaa PDF-tiedoston käsiteltävästä tekstistä. Tämä onkin PDF-standardin vahvuus, koska tällöin PDF-tiedosto voidaan taas avata erilaisilla PDF-tiedoston lukuohjelmalla.

Tämän perusteella esitetään seuraavia aloitteita:

1) Sähköisesti arkistoitavat muuttumattomat asiakirjat on Suomen hallinnossa tallennettava lähtökohtaisesti PDF-muodossa.

2) Suomessa on seurattava tarkasti PDF-standardin jatkokehittämistä.

Tarkasti ottaen PDF-tiedostoja voi ajaa jaettavaksi suojattuina salasanalla, jolloin yksittäistä PDF-tiedoston ei voi enää muuttaa ilman salasanaa.

Tämän jälkeen on pakko palata ODF:n ja OOXML:n käyttöön, koska kummastakin tiedostomuodosta voidaan eri toimisto-ohjelmilla ajaa PDF-tiedostoja. Käytännössä on niin, että Suomen hallinto saa kansalaisilta vapaasti muokattavia asiakirjoja kaikissa mahdollisissa muodoissa, ja Suomen hallinnon sisällä voidaan yksittäinen vastaanotettu tiedosto muuttaa eri muotoihin.

Tässä kohtaa voi todeta standardien tekstimäärät. ODF-standardi on 859 sivua korjaukset huomioiden. OOXML-standardi on 6764 sivua, minkä lisäksi on joukko sähköisiä liitteitä.

Lyhyesti voi todeta, että OOXML:n standardointi on sivumääränsä vuoksi kehittynyt eri vaiheissa, ja OOXML:n jatkokehityksessä ja ylläpidossa suuri sivumäärä on edelleen iso ongelma. OOXML:n päivityksiä ja korjauksia on tullut omalla tahdillaan eri vaiheissa, joten OOXML standardina saadaan joskus aikanaan lopulliseen virheettömään muotoonsa.

Eri maissa on käynnissä eri tahdilla erilaisia selvityksiä toimisto-ohjelmien tiedostomuodoista, ja valitut ratkaisut vaihtelevat eri tavoin. Suomessa Oikeusministeriö (http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-466-599-5) on laatinut selvityksiä käytettäville toimisto-ohjelmien tiedostomuodoille.

Edellä olevan perusteella voi todeta, että Suomessa hallinnon sisällä pitäisi tehdä päätös hallinnon sisällä käytettävistä tiedostomuodoista vapaamuotoisesti käsiteltäville asiakirjoille. Tämän vuoksi ehdotetaan seuraavia aloitteita:

> **3) Puolue edellyttää laajaa selvitystä ODF:n ja OOXML:n eduista ja ongelmista.**
> **4) Laajassa selvityksessä on huomioitava ODF:n ja OOXML:n tuki erilaisissa toimisto-ohjelmissa.**
> **5) Laajassa selvityksessä on huomioitava ODF:n ja OOXML:n toteuttamisen tekninen yksinkertaisuuden tasot.**
> **6) Lähtökohtaisesti Suomen hallinnon sisällä olisi hyvä käyttää vain yhtä tiedostomuotoa vapaasti muokattaville asiakirjoille.**

Yksi ongelma liittyy erilaisten toimisto-ohjelmien käytön lisensseihin ja maksullisuuteen. Periaatteellinen kysymys on seuraava: Voiko Suomessa vaatia kansalaisia käyttämään kaupallisia ohjelmia asioidessaan suomalaisen julkisen hallinnon kanssa? Voiko suomalainen julkinen hallinto käytännössä pakottaa kansalaisia valitsemaan vain kaupallisia toimisto-ohjelmia, jotka toteuttavat vain tietyn osan tiedostomuotojen valikoimasta? Tämän perusteella esitetään seuraavia aloitteita:

> **7) Lähtökohtaisesti suomalainen julkinen hallinnon kanssa asiointi ei saa merkitä vain ja ainoastaan kaupallisten toimisto-ohjelmien käyttöä.**
> **8) Yksittäisellä kansalaisella saa olla käytössään useita ja/tai erilaisia toimisto-ohjelmia, ja julkinen hallinto ei voi määrätä erilaisten toimisto-ohjelmien käyttöä yhdessä tai erikseen.**

SL 55.3: Puoluekokouksen jälkeen

Lyhyesti voi todeta, että eri henkilöillä on täysin erilaisia käsityksiä erilaisia käsityksiä koskien

esimerkiksi toimisto-ohjelmien käytöstä ja avoimista ohjelmista yleisemminkin.

Perustavallinen suljetun ohjelmiston (esim. toimisto-ohjelma) ei ehkä edes ymmärrä ja edes tiedä avoimien ohjelmien toimintaperiaatteita sen kummemmin. Heille ohjelma on vain ohjelma, ja niitä saa kaupasta lisää.

Yleisenä yhteenvetona voi todeta, että avoimien ohjelmien käyttö aiheuttaa ***erilaisia*** kustannuksia verrattuna suljettuihin ohjelmistoihin. Esimerkiksi kaupallinen tuki avoimelle ohjelmistolle voi olla hyvinkin tärkeää, jolloin käyttäjät vähitellen taitojensa mukaan oppivat käyttämään jotain yksittäistä avointa ohjelmaa.

Kirjoitushetkellä (27.11.2014) on selvää, että Yhdistyneiden kuningaskuntien (UK / Cabinet Office) yksikkö antoi [52] määräyksen (ODF 1.2) asiakirjoista, joita on tarkoitus muokata (editable). Tietysti pelkästään luettaville asiakirjoille annettiin määräyksenä PDF – tämä määräys ei yllätä ketään asiaan vähänkin perehtynyttä henkilö.

Vielä kerraten oma johtopäätös: ODF:n ja OOXML:n välisen väännön voittaja on PDF. PDF on tiedostomuotojen ehdoton johtaja/voittaja.

Miksi käsitellä jälleen kerran samaa asiaa? Vastaus on yksinkertainen: tiedostojen käsittely ja muuttaminen (edit) ovat erittäin keskeisiä tietotekniikan oikeaa hyötykäyttöä. Edelleenkin asiakirjojen lukeminen on erittäin keskeistä tietotekniikan oikeaa hyötykäyttöä.

52 https://www.gov.uk/government/publications/open-standards-for-government/sharing-or-collaborating-with-government-documents, Sharing or collaborating with government documents, linkki toimi 30.11.2014

SL 56: Puoluekokous 2014: Kuusi muihin aiheisiin liittyvää aloitetta

SL 56.1: Aloite (2014): Perustuslakituomioistuin?

Eri yhteyksissä ovat eri henkilöt ehdottaneen erillisen perustuslakituomioistuimen perustamista korvaamaan nykyinen perustuslakivaliokunta. Näitä ehdotuksia on tullut myös puolueen eri jäseniltä. Nykyisellään perustuslakivaliokunta kuuntelee säännöllisesti samoja peruslain asiantuntijoita, joten tarkasti ottaen perustuslakivaliokunta tavallaan jo työllistää perustuslakituomioistuinta vastaavaa asiantuntijoiden joukkoa. Lisäksi voi todeta, että monessa muussa maassa on jo perustuslakituomioistuin.

Erillisessä perustuslakituomioistuimessa perustuslain oikeat asiantuntijat (tuomarit) saisivat rehellisen palkan työstä, eikä perustuslakivaliokunnan erillisiä asiantuntijakuulemisia tarvitse jatkuvasti järjestää. Lisäksi perustuslakituomioistuin takaisi jatkuvuuden perustuslain tulkinnassa, ja tähän ei tarvitsisi järjestää monimutkaista kuulemisjärjestelmää. Lisäksi voi todeta periaatteellisena huomiona, että nykyisellään perustuslakivaliokunnan jäsenistön pitäisi olla lainopin asiantuntijoita, mutta vapaissa vaaleissa valitut kansanedustajat valitaan muilla perusteilla kuin lainopillisilla erusteilla.

Kaiken tämän perusteella esitetään seuraavat aloitteet.

> **1) Puolue kannattaa erillisen perustuslakituomioistuimen perustamista.**
> **2) Puolue vaatii asianmukaisen selvityksen perustuslakituomioistuimen erilaisista järjestämismalleista.**
> **3) Puolue edellyttää selvityksen tekemistä perustuslakituomioistuimen erilaisista järjestämismalleista seuraavissa hallitusneuvotteluissa (puoluekokouksen jälkeen).**

SL 56.2: Aloite (2014): Hallituksen esitysten (HE) ja valiokuntien lausuntojen/mietintöjen (luonnoksien) määräajat kansalaisten lausuntomahdollisuuksille

Finlex (http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/) sisältää hallitusten esitysten (HE) luettelot. Lisäksi Eduskunta tarjoaa tietopalvelun, jolloin valiokuntien mietinnöt ja lausunnot saa itselleen suhteellisen helposti.

Kyseisiä palveluita voisi kehittää antamalla mahdollisuudet vapaamuotoisille ja/tai määrämuotoisille lausunnoille. Käytännössä tämän voisi toteuttaa suhteellisen helposti lisäämällä hallituksen esityksiin (HE) yksi luku lausuntojen mahdollisuudesta. Vastaavalla tavalla voisi valiokuntien lausuntojen/mietintöjen (luonnosten) yhdeksi luvuksi lisätä lausuntojen mahdollisuudet.

Vähimmillään tarvitaan yksi sähköpostiosoite, johon kansalaiset voivat lähettää vapaamuotoisen lausuntonsa. Laajimmillaan voidaan rakentaa hienostunut järjestelmä, jossa voi olla monimutkaisia toimintoja. Helpoimmin pääsee liikkeelle vapaamuotoisista lausunnoista, ja mahdollista kansalaisten lausuntojen järjestelmää voidaan kehittää ajan kuluessa.

Edellä olevan perusteella esitetään seuraavat aloitteet.

1) Puolue kannattaa hallituksen esityksien, valtiokuntien lausuntojen (luonnoksien) ja mietintöjen (luonnoksien) vapaamuotoisia lausuntomahdollisuuksia
2) Yksinkertaisimmillaan tähän tarvitaan vain yleinen sähköpostiosoite, johon kansalaisten vapaamuotoiset lausunnot voi lähettää.
3) Hallituksen esityksien, valtiokuntien lausuntojen (luonnoksien) ja mietintöjen (luonnoksien) asiakirjoihin voidaan lisätä luku kansalaisten lausuntomahdollisuudesta.

Aloitteen tekijän kokemus vastatuista Euroopan Unionin järjestämiin (Euroopan Komission pääosastot pääasiassa) kuulemisiin on, että kansalaisten laatimien lausuntojen määrä on kohtuullinen. Voi siis todeta, että lausuntomahdollisuus yli 500 000 000 kansalaiselle (EU: 28 jäsenmaata) ei oikeasti tarkoita laajaa joukkoa kansalaisten lausuntoja.

Toisaalta voi todeta, että erilaiset sidosryhmien edustajat (järjestöjä yleensä) kyllä antavat ahkerasti lausuntoja, ja näiden sidosryhmien lausunnot ovat mm. valiokuntien käytössä. Lyhyesti voi esimerkin (Euroopan Unioni) perusteella todeta kansalaisten antamien lausuntojen määrä pysyvän kohtuullisena.

SL 56.3: Aloite (2014): Suomalainen julkinen edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöjen rekisteri

Euroopan Unionin tasolla on (http://ec.europa.eu/transparencyregister/) julkinen rekisteri edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöille, ja rekisteriin (yhteinen rekisteri Euroopan komissiolla ja Euroopan parlamentilla) voivat erilaiset sidosryhmät lisätä omat tietonsa.

Liittymällä Euroopan Unionin edunvalvonnan yhteisöjen rekisteriin saavat yksilöt ja yhteisöt hyvissä ajoin tietoja erilaisista (lainsäädännön) hankkeista. Lisäksi Euroopan Unionin edunvalvonnan rekisteriin liittymisellä yksilöt ja yhteisöt sitoutuvat edunvalvonnan hyviin tapoihin (Code of Conduct, http://ec.europa.eu/transparencyregister/info/about-register/codeOfConduct.do).

Suomessa voi todeta, että eri ministeriöt ja Eduskunta (valiokunnat erityisesti) järjestävät erilaisia kuulemisia hyvin erilaisista aiheista, ja käytännössä nykyään ministeriöillä ja Eduskunnalla on hyvin kattavat listat erilaisista edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöistä, joilta voidaan pyytää erilaisia (kirjallisia) lausuntoja. Käytännöstä voi todeta, että kansalaiset eivät yleensä saa käyttöönsä ministeriöille ja Eduskunnalle (valiokunnat erityisesti) annettuja kirjallisia lausuntoja.

Edellä olevan perustella on aloitteen ehdotetaan seuraavia aloitteita.

1) Suomessa voisi tehdä selvityksen suomalaisesta julkisesta edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöjen rekisteristä.
2) Suomessa voisi laatia edunvalvonnan hyvien tapojen ohjeistuksen.

3) Julkisen rekisterin edunvalvonnan (lobbaus) rekisteriin liittymisellä edunvalvonnan yhteisö sitoutuisi hyvien tapojen ohjeistukseen.
4) Suomalainen julkinen edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöjen rekisteriin lisättäisiin edunvalvonnan (lobbaus) yhteisöjen antamat kirjalliset lausunnot eri vaiheissa lainsäädännön hankkeita.

Tässä vaiheessa voi todeta, että suomalaisen rekisterin kehittämisessä voi lähteä liikkeelle hyvinkin kevyesti, jolloin käytännössä olisi vain yksi yksinkertainen www-sivusto, jonne listattaisiin eri yhteisöjen tiedot ja yhteisöjen antamat kirjalliset lausunnot. Sivustoon voidaan eri vaiheissa lisätä toiminnallisuutta perustuen saatuihin kokemukseen rekisterin käytössä.

SL 56.4: Aloite (2014): Testamenttirekisteri?

Euroopan Unionin tasolla julkaistiin aikanaan vihreä kirja perinnöistä ja testamenteista (http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=fi&DosId=192591).
Eri vaiheiden jälkeen saatiin lainsäädännöksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta (http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=fi&DosId=198684).

Yksi kysymys vihreässä kirjassa oli testamenttien rekisteröinti. Suomessa ei ainakaan vielä rekisteröidä testamentteja, ja Euroopan Unionin tasolla päästiin sopimukseen lähinnä erilaisten asiakirjojen tunnustamisesta eri jäsenvaltioiden välillä.

Vuoden 2008 jälkeen perintöasioissa ei ole tehty muuta PreLex-tietokannan (http://ec.europa.eu/prelex/) mukaan.

Joissain maissa testamentin voi rekisteröidä, ja näiden maiden rekistereillä on oma verkostonsa: European Network of Registers of Wills Association (ENRWA,http://www.arert.eu/). Kuten verkoston kotisivulta selviää, niin Suomessa ja monessa muussa maassa ei ole erityistä testamenttien rekisteriä.

Vuoden 2008 jälkeen on toki ollut muutoksia lainsäädännössä ja käytännön elämässä on EU:n jäsenmaiden välillä tunnetusti muuttoliikettä, jolloin yksittäinen kansalainen voi elää pitkään muualla kuin alkuperäisessä kotimaassaan.

Tämän vuoksi on aloitteen tekijällä tullut mieleen, että Suomessa voisi tehdä oman selvityksensä testamenttien rekisteristä. Selvää on, että testamenttien rekisteriin liittyy lainopillisia ja teknisiä kysymyksiä suomalaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Edellä olevan perusteella esitetään seuraavat aloitteet.

1) Puolue kannattaa asianmukaista ja laajaa selvitystä suomalaisesta testamenttien rekisteristä.
2) Puolue kannattaa selvitystä Euroopassa toimivien testamenttien rekistereiden lainopillisista ja teknisistä ratkaisuista.
3) Tarvittaessa voidaan perehtyä myös Euroopan ulkopuolisten maiden testamenttien rekistereiden lainopillisiin ja teknisiin ratkaisuihin.

Aiheeseen liittyy tietysti erilaisten sidosryhmien näkemyksiä, ja aiheesta voi järjestää laajan kuulemisen. Koska asia on ollut näin hankala jo vuodesta 2008 alkaen, niin suositus voi olla, että suomalaista testamenttien ei suositella perustettavaksi rekisterin lainopillisten ja teknisten seikkojen hankaluuden vuoksi. Toisaalta joissain maissa testamentteja voi rekisteröidä, joten suosituksena voi aivan hyvin olla testamenttirekisterin perustaminen.

SL 56.5: Aloite (2014): Osaamisen oikea osoittaminen

Euroopan Unionin tasolla (Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosasto, EAC) on järjestänyt useamman kuulemisen koulutusasioihin. Viimeisin kuuleminen (European Area of Skills and Qualifications) koskee mm. erilaisten taitojen tunnustamista, vaikka erilaiset taidot on voitu hankkia hyvin erilaisilla tavoilla, ja määrämuotoinen koulutus ei olisi ainut lähtökohta. Tällöin voisi muulla tavoin hankitut taidot tulla tunnistetuiksi ja tunnustetuksi.

Elinikäinen koulutus ja oppiminen on tietysti hieno ja kannatettava asia, ja kaikki parannusehdotukset elinikäisellä koulutukselle ja oppimiselle on kannatettava asia. Tämän pohjalta aloitteen tekijöille on tullut mieleen, että onko painopiste ollut kuitenkin liikaa muodollisen koulutuksen puolella, ja elinikäinen oppiminen ja vapaamuotoinen opiskelu on jäänyt sivuun.

Kun Euroopan Unionin tasolla on jo tehty selvitystyötä osaamisen oikeaan osoittamiseen liittyen, niin voidaan esittää seuraavat aloitteet.

1) Puolue edellyttää laajaa seurantaa osaamisen oikeasta osoittamisesta.
2) Puolue edellyttää osallistumista Euroopan Unionin tasolla tehtäviin selvityksiin ja ehdotuksiin osaamisen oikeasta osoittamisesta.
3) Puolue edellyttää laajaa seurantaa osaamisen oikeasta osoittamisesta myös Euroopan Unionin ulkopuolisissa maissa.
4) Tarvittaessa on Suomen tehtävä oma perusteltu esitys osaamisen oikeasta osoittamisesta (EU:ssa ja kansainvälisestikin).

SL 56.6: Aloite (2014): Tohtorin tutkintojen määrä ja laatu

Opetus- ja kulttuuriministeriö on monien vaiheiden jälkeen päätynyt (182/2012, Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä) antamaan asetuksen huomioimaan eri tekijöitä yliopistoille annettavassa rahoituksessa. Asetuksen liitteen yksi kohta on yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärän pisteyttäminen (9%). Asetuksen liitteen toinen kohta on kansainvälisten referee-julkaisujen lukumäärä (9%).

Aikanaan oli merkittävä hanke (Julkaisufoorumi), jossa lajiteltiin ja luokiteltiin erilaiset julkaisut kolmeen luokkaan. Asetuksessa (182/2012) on jaettu julkaisut A-, B- ja C-luokkiin omilla alaluokillaan. Lyhyesti voi todeta, että alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä (luokka A1) on parhaimmaksi arvioitu luokka.

Tässä kohtaa voi todeta, että eri hankkeissa on tehty arvokasta työtä, ja nykyisin on kansallinen julkaisurekisteri (Juuli, Julkaisutietoportaali, http://www.juuli.fi/), joka mahdollistaa julkaisujen kartoituksen eri (A-E) tasoille, jolloin luokka A1 on edelleen arvostetuin (A1: Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä).

Tässä kohtaa on pakko viitata tehtyyn selvitykseen tohtoritarpeesta 2020-luvulle saakka arvioituna (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:13; Tohtoritarve 2020-luvulla: ennakointia tohtorien työmarkkinoiden ja tutkintotarpeiden pitkän aikavälin kehityksestä).

Vuoden 2010 julkaisussa todettiin, että kuudella (6) alalla (kulttuurin- ja taiteiden tutkimus, liiketalous ja kauppa, hallinto, tietojenkäsittely, sähkö- ja automaatiotekniikka, terveysala) on tarvetta vähentää tohtorin tutkintojen määrää. Lisäksi mainittiin 17 tutkimusalaa, jolla on arvioitava (vakavasti?) tutkintotason vähentämistä.

Tämän vuoksi herää kysymys, että mikä onko tohtorin tutkintojen lukumäärän pisteyttäminen (9%) mainitulla kuudella (6) tutkimusalalla mielekästä. Lisäksi mainitulla seitsemällätoista (17) tutkimusalalla on varmaankin oikeasti tehtävä perusteellinen selvitys oikeasta tohtoritarpeesta. Tämän vuoksi olisi parempi, että mainitulla (6) kuudella alalla ei painottaisi liikaa(?) tohtorin tutkintojen määrää, ja painotuksen näillä aloilla voisi laittaa enemmän laadun puolelle. Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

> **1) Puolue vaatii erittäin tarkkaa seurantaa asetuksen (182/2012) vaikutuksista tieteellisen tutkimuksen oikeaan määrään ja oikeaan laatuun.**
> **2) Puolue vaatii nykyistä tarkempaa ja nopeampaa arviota eri tutkimusalueiden oikeasta tohtoritarpeesta.**
> **3) Puolue toteaa joillain tutkimusaloilla olevan liikaa tohtorin tutkintoja suhteessa tutkimusalan oikeaan tohtoritarpeeseen.**
> **4) Puolue toteaa asetuksen (182/2012) osoittavan 9 % rahoituksesta perustuvan tohtorin tutkintojen määrään.**
> **5) Puolue toteaa tietyillä aloilla olevan oikeasti nykyistä vähemmän tarvetta uusille tohtorin tutkinnoille.**
> **6) Puolue vaatii tietyillä aloilla painopisteen siirtämisen tohtorin tutkintojen määrän tavoitteista kohti tarkempia laadullisia tavoitteita.**

Tehty ehdotus tekee järjestelmästä ehkä monimutkaisemman, mutta joillain aloilla on oikeasti ongelmia tohtorin tutkintojen määrästä johtuen, ja tähän ongelmaan pitää kiinnittää oikeasti huomiota. Toisaalta ongelman oikea tunnustaminen ja tohtorikoulutettavien vähentäminen oikeasti joillain aloilla mahdollistaa entistä paremman laadun.

SL 56.7: Puoluekokouksen jälkeen

Kuulemma (aloitevastauksessa) perustuslakivaliokunnan suhteen oli aiemmin tehty selvitys, joka ei puoltanut perustuslakituomioistuimen perustamista. Voi edelleenkin todeta, että noin ajatuksena voi esittää, että Eduskuntaan ei pääsisi ehkä yksikään lakiasiantuntemuksen osaajaa kansanedustajaksi. Kenet nimettäisiin tällöin perustuslakivaliokunnan jäseniksi? Eli käytännössä erilaiset perustuslakivaliokunnan asiantuntijakuulemiset voisivat vain lisääntyä.

Kansalaisten lausuntomahdollisuudet ovat kehittyneet eteenpäin, joten lausuntomahdollisuuksien edistäminen voi edetä ilman puoluekokouksen päätöstä. Edelleenkin voi todeta, että esimerkiksi EU:n kyselyihin eivät kansalaiset osallistu millään joukkovoimalla, joten kansalaisten lausuntomahdollisuudet eivät tulisi kaatamaan lausuntoihin liittyvää hallintoa.

Suomalainen edunvalvonnan rekisteri ei olisi mikään kummallisuus maailmassa. Uskoisin erillisen

edunvalvonnan rekisteri kiinnostavan ainakin joitain edunvalvojia, jos heidän edustamansa asiat voisi saada laajemmin julkisuutta. Osa edunvalvonnan henkilöistä voisi ehkä kannattaa antamiensa lausuntojen julkaisua jossain edunvalvonnan rekisterissä, mutta tätä ei tiedä ennen kysymistä.

Osaamisen oikea osoittaminen ja tohtorin tutkinnon laatu ovat ehkä saman ilmiön erilaisia puolia. Myönteisesti ajatellen voisi virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolellakin oppia eri aiheita, ja oikean osaamisen voisi osoittaa. Toisaalta tohtorin tutkinto on vain osoitus hyvin pienen osa-alueen tarkasta läpikäynnistä, ja se ei kuvaa jonkin henkilön kaikkea osaamista.

Kirjoitushetkellä (20.11.2014) yleisessä tietoverkossa toimiva [53] yleissivusto, jonka alaisuudesta löytyy muutaman sivusto:

* kansalaisaloite [54]
* kuntalaisaloite [55]
* lausuntopalvelu [56]
* otakantaa.fi [57]

Tässä kohtaa voi siis todeta, että puolueen aloitevastauksesta huolimatta on kehitteillä erilaisia tietoteknisiä virityksiä, joissa kansalaisia voidaan kannustaa antamaan erilaisia huomioita eri aiheisiin liittyen.

Edelleenkin voi todeta, että hallitusten esitysten arviointimahdollisuudeksi riittäisi yksi sähköpostiosoite, johon voisi laittaa arviot hallituksen esityksistä. Mahdollisesti nämä lausunnot voisi käsitellä esimerkiksi Eduskunnan valiokuntatyössä.

Oma arvio on, että näihin kansalaisten innostamisen/kannustamisen palvelu eivät liikuta suuria kansalaisjoukkoja – esimerkin vuoksi voi todeta, että olen ollut joissain Euroopan Unionin (Komission) järjestämissä kyselyissä ainut kansalainen antamassa perusteltua lausuntoa. Kun Euroopan Unionin kansalaisia on yli 500 miljoonaa kansalaista, niin (1 / 500 miljoonaa) yksi kansalainen osallistumassa yksittäiseen kyselyyn on tietysti vähäinen määrä kiinnostuneita kansalaisia.

53 http://demokratia.fi/, demokratia.fi – yleissivu neljälle muulle sivulle, linkki toimi 20.11.2014
54 https://www.kansalaisaloite.fi/, Kansalaisaloite, linkki toimi 20.11.2014
55 https://www.kuntalaisaloite.fi/, Kuntalaisaloite, linkki toimi 20.11.2014
56 https://www.lausuntopalvelu.fi/, Lausuntopalvelu, linkki toimi 20.11.2014
57 https://www.otakantaa.fi/, otakantaa.fi, linkki toimi 20.11.2014

SL 57: Lausunto perustuen lausuntopyyntöön koskien hankintalain uudistamista (EDK / 10 / versio 1)

SL 57.1: Lausunnon tekstiä

1. Asiakirjan tunnus / EDK / 10 / versio 1

Itselläni alkaa olla todella paljon itse kirjoitettuja asiakirjoja, joten on ollut pakko perustaa oma diaarinumeroiden järjestelmä. Tämän asiakirjan tunnus ja versionumero on mainittu yllä olevassa otsikossa. Jos haluat myöhemmin tarkistaa uudempien versioiden kehittymisen, niin kannattaa ottaa yhteyttä uusimman version hankkimiseksi.

Asiakirjan tunnus on EDK (Eduskunta), koska 6.3.2014 jälkeen voitaisiin poliittisille päättäjille, esim. Eduskunnassa, esitellä tilannetta koskien uudistettuja hankintalain mahdollisia uudistuksia.

Nähtäväksi jää, että onko tällä lausunnolla mitään erityistä merkitystä.

2. Joitain aikaisempia lausuntoja

Sivulla
http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html
on kokoelma suomeksi tekemiäni lausuntoja ja englanniksi tehtyjä (Opinions) lausuntoja, ja osa lausunnoista ei suoraan liity tähän lausuntoon liittyen. Lyhyesti sanoen lausunnot ovat puhtaita mielipiteitä, joita on toki perusteltu useilla tavoilla.

Tähän lausuntoon nähden on ohessa muutaman lausunnon otsikot ja linkit, ja kyseisissä lausunnoissa on erilaisia näkökulmia kilpailutukseen (mm).

* EN: Opinion 27: Public Consultation on the Modernisation of EU Public Procurement Policy
* EN: Opinion 28: Consultation on the Europe 2020 Project Bond Initiative
* FI: Lausunto 49: JSH 166 -suosituksen päivitys

3. Aikaisempia mielipidekirjoituksia

Tähän kohtaan voi linkittää kilpailutukseen liittyvät julkaistut mielipidekirjoitukseni eri lehdissä, tarkemmin seuraava sivu: http://www.jukkarannila.fi/mielipidekirjoitukset.html

* 31 / Todellista tyhmyyttä vai kovaa kilpailua??
* 37 / Kilpailun kannattava kannattamattomuus kummastuttaa?
* 39 / Isot edellä ja pienet narisevat

4. Lausuntoon liittyvien asiakirjojen määrä uuvuttaa pienen kansalaisen?

Hankintoihin liittyvien [58] julkisten hankintojen neuvontayksikkö sisältää kohtuullisen määrän luettavaa aineistoa. EN ole käynyt kaikkea viitattua aineistoa läpi, enkä ole käynyt läpi kaikkia viitattuja www-sivustoja. Tämän vuoksi pitää todeta, että lausunto perustuu yksittäisen henkilön tietoon, eikä kata kaikkea mahdollista kirjallisuutta kilpailuun liittyvään kirjallista aineistoa.

Tässä kohtaa voi todeta, että olin vuonna 2010 tilaisuudessa, jossa esiteltiin hankinnan hoitamista mahdollisimman vähillä lainopillisilla vahingoilla. Lisäksi olin myöhemmin seminaarissa, jossa käsiteltiin erityisesti elintarvikkeiden (mm. lähiruoka) hankintoja tilaajan ja toimittajan kannalta.

Jos hankintojen läpivienti olisi hyvin yksinkertaista, niin kumpaakaan tilaisuutta ei olisi koskaan tarvinnut järjestää. Eli hankintoihin liittyy edelleenkin omia ongelmia.

> **Ehdotus: Onnistuneista kilpailutuksista pitäisi tehdä laaja kartoitus.**
> **Ehdotus: Onnistuneiden kilpailutuksien edellytyksistä pitäisi näin löytyä onnistumisen keskeiset tekijä.**

Mahdollisesti tuollainen laaja kartoitus onnistumisista on jo tehty, mutta minä en ole siihen vielä törmännyt (14.3.2014 tilanteessa). Se on selvää, että epäonnistumisia riittää.

5. Monimutkaisuudesta yksinkertaisuuteen?

Seuraavassa kuvassa on yksinkertaistettu kuva sopimuksen luonteesta: yksinkertaisimmillaan toimittaja antaa tietyn lupauksen jostain aiheesta/asiasta ja toisaalta tilaaja/asiakas lunastaa tietynlaisen lupauksen. Tämän jälkeen voidaan kyllä rakentaa erilaisia johtamisjärjestelmiä ja dokumentinhallintajärjestelmiä, jotka keräävät lisätietoa tehdyistä sopimuksista.

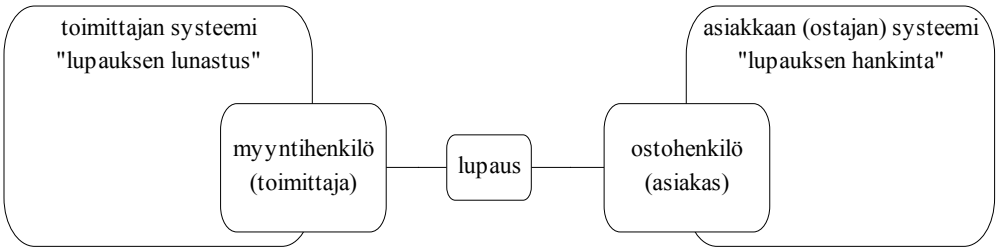

6. Yleistieto vastaan erikoistieto?

Ihminen voi hankkia hyvinkin paljon tietämystä, vaikkakin tietämyksen laadussa ja määrässä on hyvin paljon vaihtelua henkilöiden välillä. Yksittäisen ihmisen toiveita ja ihanteita ei voi irrottaa yksittäisen ihmisen mielestä, ja toiveet ja ihanteet vaikuttavat tietysti todellisen maailman kokemiseen. Lisäksi ihmisillä on oikeasti erilaisia tavoitteita. Loppujen lopuksi ihmisellä on mielessään erilaisia tehtäviä/pakotteita, jotka hänen pitää tehdä/suorittaa.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

58 http://www.hankinnat.fi/, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, linkki toimi 12.3.2014

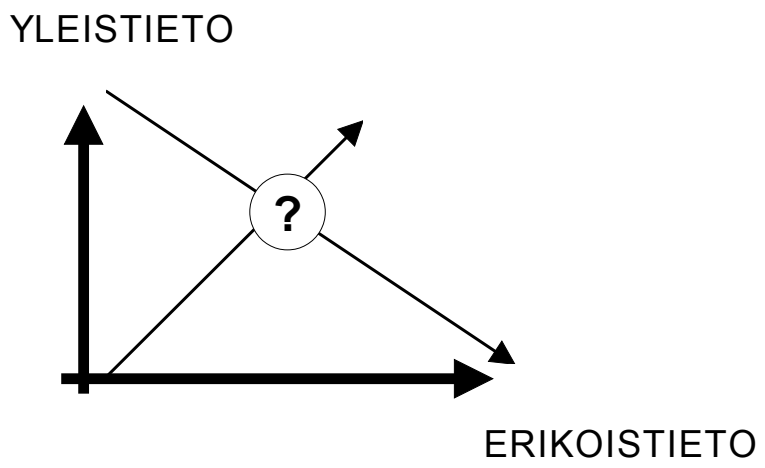

Edelleen voi todeta, että ihmisten mielten sisältö vaihtelee, ja he kokevat todellisuuden eri tavoin. Tätä olen kutsunut monimutkaiseksi todellistumiseksi, jolloin erilaisia tehtäviä tehdessään ihminen joutuu tekemisiin monimutkaisen todellisuuden kanssa, jolloin oikea tietämys oikeasta maailmasta voi kasautua vähitellen.

Yksi iso ongelma on erilaisten näkökulmien hallinta, jolloin samaan aiheeseen voi esittää erilaisia väitteitä. Näkökulmia voivat olla esimerkiksi seuraavat: aika, raha, ympäristöarvot, kierrätys, laki, teknologiat, laatu, turvallisuus, asiakirjahallinto, standardit, tietoturva, jne. Lyhyesti voi todeta, että samaan ilmiöön voi olla paljon erilaisia näkökulmia, joista kaikkia ei välttämättä osata ennakoida sopimusneuvotteluissa.

Edellä mainittuja näkökulmia voisi kerätä hyvinkin järjestelmällisesti yhteen osaksi kilpailutuksen auttavaa aineistoa.

Ehdotus: Kilpailutukseen liittyy useita erilaisia näkökulmia (muitakin kuin laillinen)
Ehdotus: Erilaiset näkökulmat voisi tiivistää omiksi (pieneksi) oppaiksi
Ehdotus: Erilaiset näkökulmat huomioiden voidaan kiinnittää mielenkiintoa pelkästä hinnasta muihinkin näkökulmiin.
Ehdotus: Erityisesti onnistuneista hankkeista voisi kaivaa erilaisia näkökulmia, jotka ovat auttaneet onnistuneessa kilpailutuksen läpiviennissä.

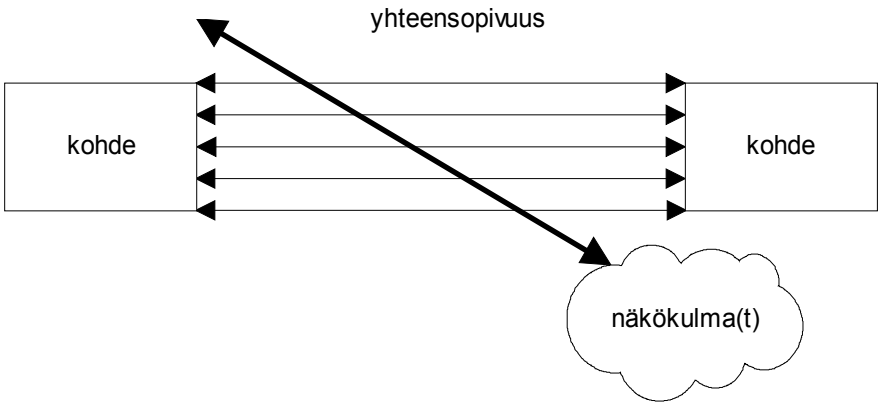

Yhteensopivuutta pidetään yleisesti tietotekniikkaan liittyvänä aiheena. Näin on tietysti teknisellä tasolla, mutta ylemmillä tasoilla yhteensopivuus on hyvin erilaista. Esimerkkinä ovat edelleen edellä mainitut näkökulma, jolloin vastaavasti yhteensopivuutta on useilla tasoilla eri tavoin. Kirjalliset sopimukset paljonkin lainopillisia näkökulmia, mutta kirjallisen sopimuksen ulkopuolella on useita näkökulmia. Lisäksi voi todeta, että erilaisista näkökulmista voi rakentaa erilaisia johtamisjärjestelmiä (esim. laatu, ympäristö, työturvallisuus).

Kerraten: jonkin tietämysalueen (esim. lääketiede yleisesti) vaatii joskus vuosienkin (esim. tietty erityisalue lääketieteessä) perehtymisen. Toisaalta voi todeta, että tietotekniikan edustajilla oma oppimisprosessi taustalla, ja riippuen henkilöstä eri tekniikat ovat eri tavoin hallinnassa: tosin kaiken tietotekniikan osaavaa henkilöä ei nykytilanteessa ei ole eikä tule. Tästä seuraa yleisen tietämyksen ja erityisen tietämyksen ristiriita.

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi erityisesti isommat toimijat voivat hankkia johonkin erityiseen näkökulmaan perehtyneitä osaajia, ja julkiset hankinnat ja julkisten hankintojen läpivienti on yksi näkökulma. Tästä seuraava, että pienten toimijoiden avuksi voisi laatia erilaisia yksinkertaistuksia, jotta pienemmätkin toimijat voivat hallita eri näkökulmia.

7. Luettavuuden talkoot?

Hyvinkin monimutkaiset (lainopilliset) tekstit voidaan kirjoittaa yksinkertaisemminkin. Esimerkkinä voi olla KELA, joka on alkanut kehittää käyttämiään lomakkeita yksinkertaisemmiksi ja luettavammaksi. Eli sama asia on mahdollista sanoa vaikeasti tai helposti.

Näin ollen voi ehdottaa julkisten hankintojen (lainopillisten) tekstien järjestelmällistä läpikäyntiä ja yksinkertaistamista, jolloin sama teksti voidaan kirjoittaa selkeämmin. Yksi mahdollisuus on rakentaa kolmitasoiset tekstit, joiden monimutkaisuutta voi hallita eri tasoilla.

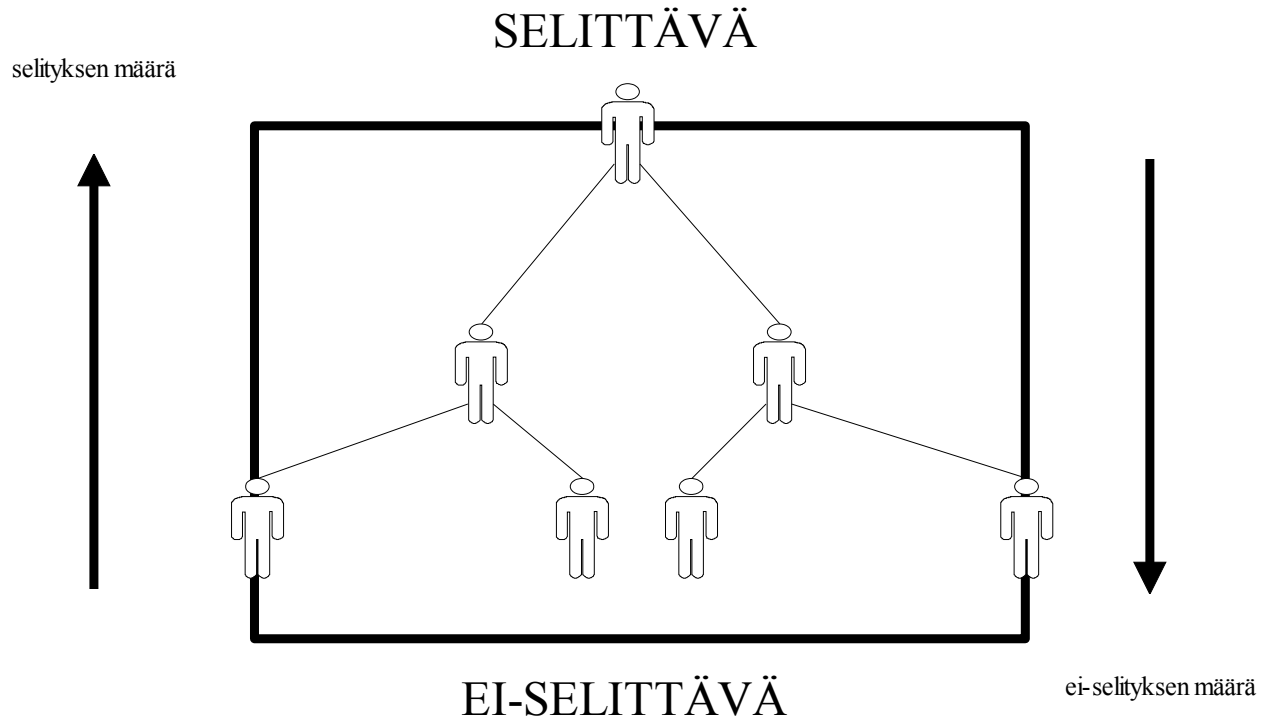

Lisäksi täytyy huomioida yksittäisen yhteisön eri tasoilla tarvittavaa yleistieto ja erikoistietoa. Luettavuuden talkoissa pitää kysyä järjestelmällisesti eri tasojen näkemystä. Lisäksi voi todeta, että aivan alimmalla tasolla suoraan oikeissa tuottavissa toimenpiteissä toimivilta henkilöiltä pitäisi saada hyväksynnät tehdyille prosessikuvauksille. Lisäksi voi todeta, että erilaisiin tarjouksiin voidaan liittää esimerkiksi teknisiä liitteitä, joiden apuna voisi olla erikoistiedon asiantuntijoita.

Lopuksi yksi ongelma on selityksen määrä suhteessa yhteisön oikeaan tuottavaa työhön. Eli ylemmillä tasoilla on erilaisten selvityksien tekemistä alempien tasojen toiminnan perusteella. Lähempänä oikeaa toimintaa tarvitaan vähemmän selitystä, ja erikoistietoon perehtyneet osaajat voivat toimia tehokkaammin ilman laajoja selvityksiä.

Julkisten hankintojen kannalta voi todeta, että selityksen määrä riippuu tietysti tehtävästä tarjouksesta ulkopuoliselle (julkiselle) yhteisölle. Mitä laajempi sopimus, niin sitä enemmän on varmistettavia ja tarkistettavia tehtäviä ennen sopimuksen lopullista hyväksyntää.

> **Ehdotus: Kilpailutukseen liittyvien yleisten lainopillisten tekstien (vrt. vakioehdot) luettavuuden kehittämiseen pitäisi olla aivan oma hankkeensa.**
> **Ehdotus: Lainopillisten tekstien luettavuus pitää hyväksyttää erilaisilla sidosryhmillä.**
> **Ehdotus: Kilpailutukseen liittyvien (esim. teknisten) liitteiden kehittämiseen ja luettavuuteen pitäisi olla aivan oma hankkeensa.**

8. Prosessien läpiviennin ongelmat?

Edellä on viitattu erilaisiin johtamis- ja toimintajärjestelmien mahdollisuuksiin. Yksi tapa on kuvata toimintajärjestelmien prosesseja esimerkiksi vuokaavioita, vaikka muita prosessien mallinnuskeinoja on tietysti useampia.

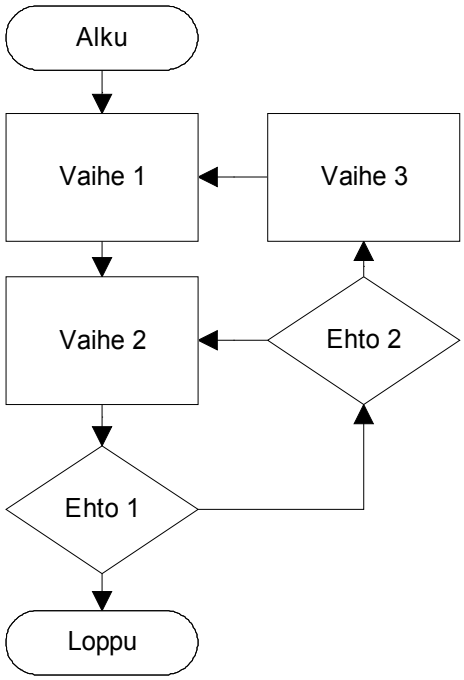

Yksi tapa kuvata prosesseja on alku- ja lopputilan välisien prosessien vaiheiden kuvaaminen. Tällöin joku tapahtuma on ”herätteenä” prosessille, jolloin prosessi viedään läpi eri vaiheiden perusteella.

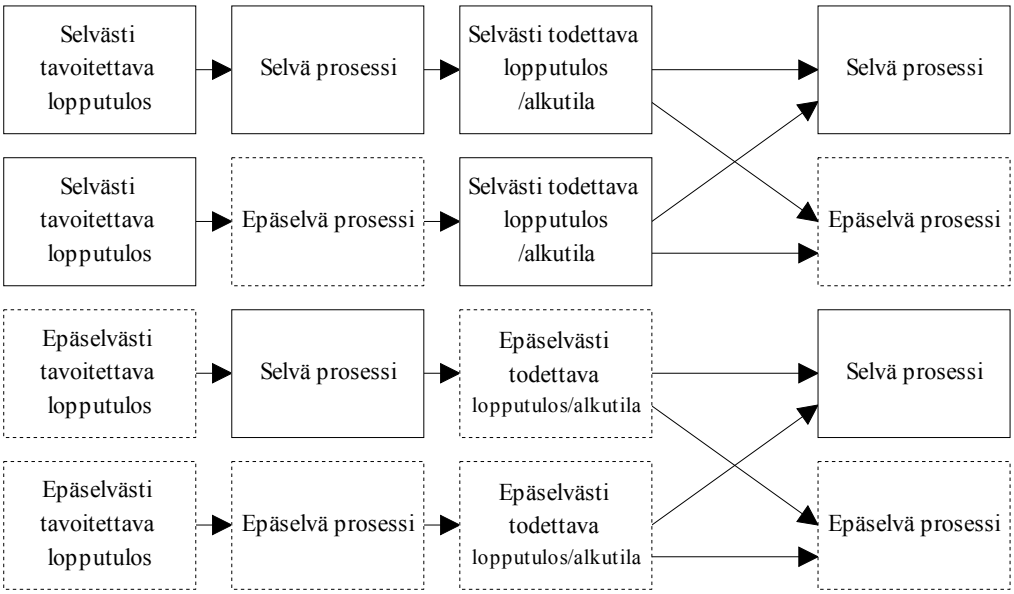

Ongelmaksi tulee, että tilanteet vaihtelevat, ja tämä vaihtelu pitäisi ottaa hyvin huomioon. Ratkaisuehdotus on, että vain tarvittavat osat prosessista (SPEX) määritellään hyvin tarkasti, ja näille määrittelyille pyritään saamaan mahdollisimman laaja yhteisymmärrys.

Yhtä perusongelmaa voi kuvata seuraavassa kuvassa. Jokainen prosessi alkaa alustamisella (työtehtävän valmistelu) jossa on tarkoituksena käsitellä jotain kohdetta (materiaali, tiedot, henkilöt). Prosessin toiminnoissa kohde muuttuu toiseen tilaan. Lopuksi on lopettaminen (työtehtävän lopetus). Palaamme jälleen johtamis- ja toimintajärjestelmien mahdolliseen sekavuuteen ja näiden järjestelmien oikeaan olemassaoloon. Riippuen yhteisöstä voi esimerkiksi prosessimallien ajaminen esille tapahtua vaikeasti tai erittäin vaikeasti. Eri vaiheiden kuvauksen perusteella on mahdollista määritellä hyvin tarkat kohdat (SPEX) kohdat prosesseista, joista voisi ajaa esimerkiksi järjestelmien liittymiä ja/tai näyttöjä.

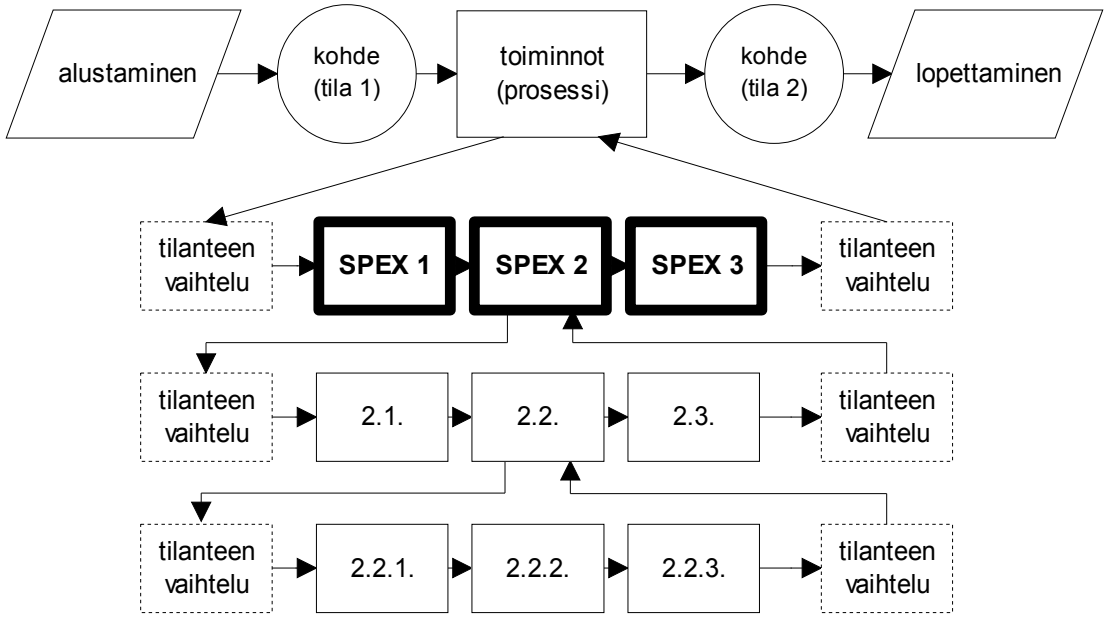

Takaisin prosessimalleihin? Lyhyesti voi todeta, että ihmisen sisäisesti kokemat maailmat vaikuttavat prosessien oikeaan suorittamiseen, vaikka prosessit voivat toistua samalla tavalla useita kertoja. Lisäksi prosesseja toistetaan monimutkaisessa todellisuudessa, jolloin prosessimallien alkuperäiset ajatukset eivät välttämättä päde prosessin useamman toiston jälkeen.

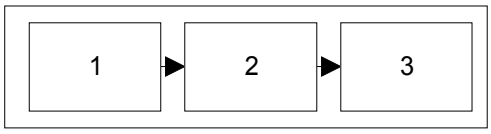

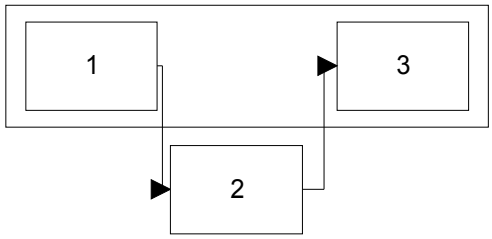

Yksi ilmiö prosessien kehittämisessä on ollut aikaisemmin ulkoistetun toiminnan saattaminen takaisin ulkoistuksen tehneeseen yhteisöön. Prosesseja on sekä ulkoistettu että sisäistetty, ja erilaisista ulkoistuksen ja sisäistyksen perusteen on ollut mm. kustannussäästöt. Tosiasiassa ulkoistuksen ja sisäistyksen läpivienti on aina oma riskihankkeensa, ja kumpaankin vaihtoehtoon pitää tehdä hyvin paljon valmistelevaa työtä.

> **Ehdotus: Jos tilaava yhteisö ON kehittänyt jonkin johtamisjärjestelmän, niin tämä pitää huomioida tarjouspyyntöä tehdessä.**
> **Ehdotus: Jos tilaava yhteisö EI OLE kehittänyt jotain johtamisjärjestelmää, niin tämäkin pitää huomioida tarjouspyyntöä tehdessä.**
> **Ehdotus: Kumpaankin tapaukseen olisi hyvä olla yksinkertaista ja selkeästi luettavaa ohjeistusta.**

Jos jotain johtamisjärjestelmää ei ole, niin tällöin on vaara, että vasta kilpailutuksen yhteydessä aletaan pohtia jotain johtamisjärjestelmää. Käytännössä (uuden) johtamisjärjestelmän kehittäminen alkaa erilaisilla toiminnankuvausmenetelmillä, jonka opettelu on oma ongelmansa. Riippuen hankinnasta on toimittajan omia prosesseja sovitettava yhteen tilaavan yhteisön kanssa, ja huonosti tunnettuihin prosesseihin on vaikea liittää ulkopuolisia prosesseja.

9. Sopimuksen elinkaaren, prosessien ja asiakirjojen hallinta

Sopimuksella on kolme ilmentymää: elinkaari, prosessi ja asiakirja(t). Elinkaaren aikana on paljon erilaisia prosesseja, joilla pyritään täyttämään sopimuksessa sovitut velvollisuudet. Jokaisesta prosessin vaiheesta ja/tai prosessien suorittamisen muuttamisesta voidaan tehdä erilaisia (sähköisiä ja perinteisiä) asiakirjoja.

Sopimusten, sopimusmuutosten ja päätösten hallintaan on valittava joku päätöksenteon menetelmä aivan alussa mitä tahansa kehittämishanketta (hankintaa). Erilaiset päätöksenteon järjestelmät voivat mennä tukkoon, jos kehittämishankkeeseen (hankintaan) sovita selkeää menetelmää. Lyhyesti voi todeta, että sopimuksen muutoksille ja niihin liittyville päätöksille on sovittava hyvät menetelmät hyvin alkuvaiheessa kehittämishanketta (hankintaa).

[jatkuu seuraavalla sivulla]

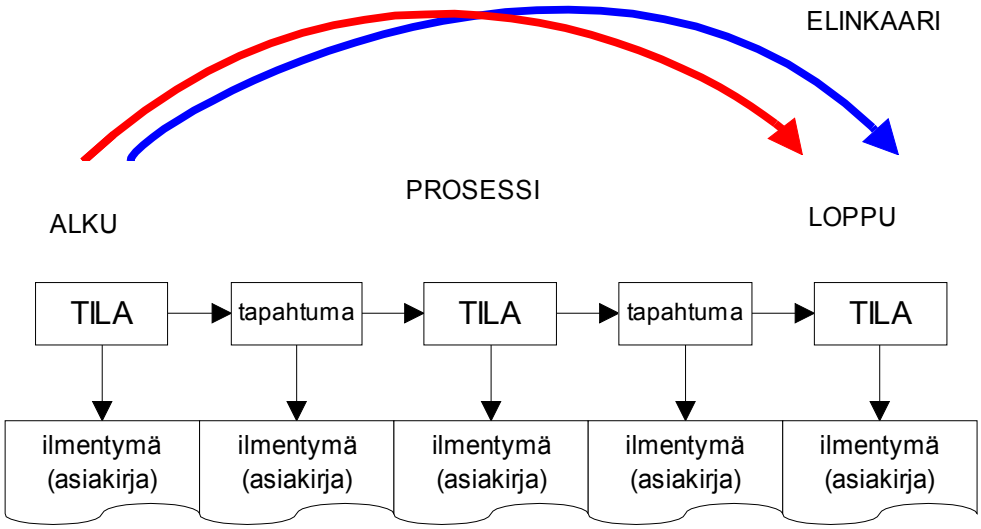

Ehdotus: Tässäkin kohtaa voi todeta tarvetta onnistuneiden hankkeiden päätöksenteon järjestelmiin perehtymiselle.

Ehdotus: Tarvitsemme esimerkkejä onnistuneista päätöksenteon järjestelmistä.

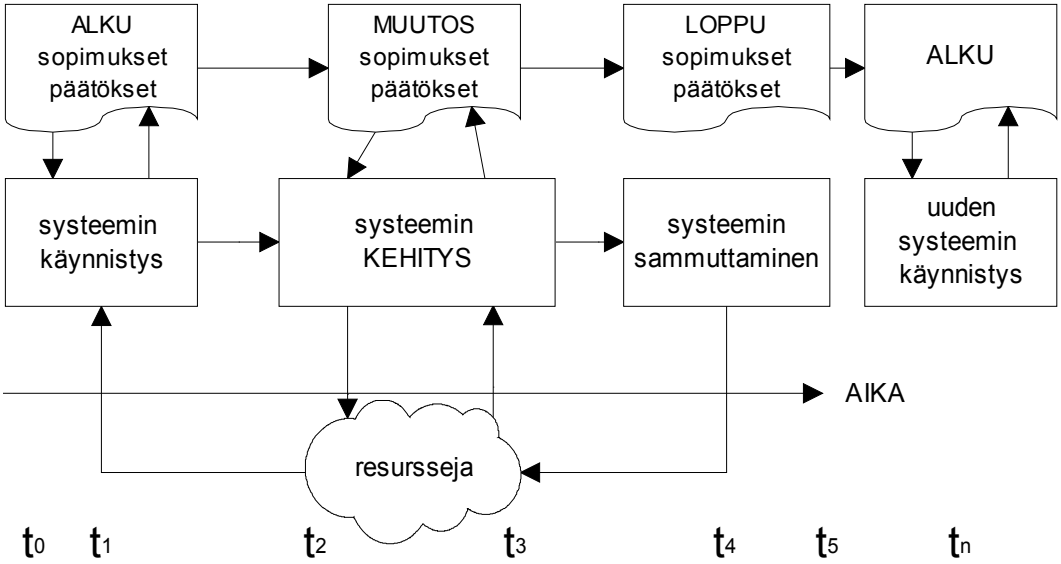

Tosiasiassa jokainen uusi sopimus tarkoittaa sekä toimittajan että tilaajan systeemien (esimerkiksi toimintajärjestelmät) käynnistämistä uudelleen. Tämän jälkeen sekä tilaajan että toimittajan systeemit käyvät läpi erilaisia muutoksia/kehitysvaiheita, ja systeemejä pitää virittää uudelleen huomioimaan uusia sopimuksia. Joskus on tietysti mahdollista, että joku tietty toimittaja lopettaa yhteistyön yksittäisen yhteisön kanssa tai yksittäinen yhteisö purkaa tai irtisanoo sopimuksen. Myös lopettamisesta seuraa systeemien uudelleenvirittämistä toimittajan luopuen joistain toiminnoista.

10. Mistä sopimukset ovat seurannaisia / sopimus, jäsenyys ja omistus

Tarkasti ottaen julkisten hankintojen osalta voi erottaa seuraavat aiheet: sopimus, jäsenyys ja omistus. Esimerkkinä voi olla kunnan/valtion omistama tie. Tarkasti ottaen kunta/valtio omistaa tien

pohjan, ja omistajana kunta/valtio valita tien ylläpitoon ja korjauksiin eritasoisia toimittajia eritasoisilla sopimuksilla. Jäsenyys korostuu yksityisteillä, joiden takana on jäseniin järjestäytynyt yhteisö (tiekunta), jolloin jäsenyys edellyttää maksua yksityistien ylläpitoon ja korjauksiin.

Aiemmin viitattu suhteiden määrän ja laadun eroavuudet johtavat pakostakin erilaisten sidosryhmien kartoitukseen. Eri sidosryhmien valtaisa määrä on monesti kovaa todellisuutta, ja johonkin isoon hankintaan voi ajan kuluessa liittyä hyvin erilaisia sidosryhmiä.

Tämän vuoksi voi todeta, että jokin yksittäinen sopimus on siis ajettava johonkin yhteisöön tehtävillä päätöksillä, ja nämä päätökset voivat olla toisiinsa nähden hyvin monimutkaisissa suhteissa, jolloin tarvittava määrä päätöksiä voi yllättää eri osapuolet. Toisaalta tarvittava päätösten määrä suojaa yhteisöä strategian kopioimisen vaikeutena. Toisaalta tarvittava päätösten määrä vaikeuttaa strategian muutosta ja uuden strategian ajamista johonkin yhteisöön.

Edellä olevan perusteella voi todeta, että tietysti voidaan tehdä uusia määrämuotoisia kirjallisia sopimuksia ja aina uusia määrämuotoisia sopimuksen muutoksia. Käytännössä kuitenkin sopimusten ajaminen käytännöksi vaatii laajan määrän päätöksiä. Edellä olevan perusteella pitää todeta, että pitää olla suhteellisen kevyt menetelmä, jolla hallinnoidaan tarvittavien päätösten määrää ja laatua.

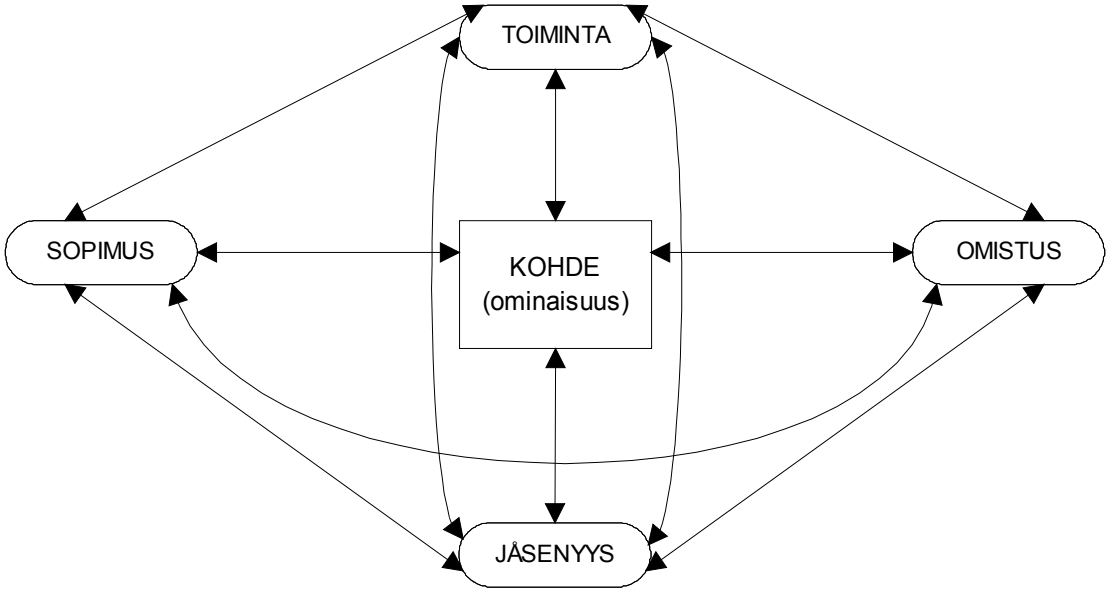

Ehdotus: Omistuksien, jäsenyyksien ja sopimusten suhteet olisi hyvä kuvata hyvissä ajoin ennen tarjouspyynnön jättämistä.
Ehdotus: (Edelleenkin) voi yleisesti olevan tarvetta kuvata onnistumisia myös tässäkin: mitä ovat/olisivat omistuksien, jäsenyyksien ja sopimusten suhteet?

Jos eri tekijät on kuvattu (omistus, jäsenyys, sopimus) tarpeeksi tarkasti, niin yksittäisessä kilpailutuksessa voidaan ajaa sopimukseen perustuva toimintakokonaisuus osaksi tilaajan omana toiminnan kokonaisuutta.

11. Yhteenveto?

Selvää on, että jotain hankintaa järjestävän yhteisön on tehtävä aikamoinen kasa kotiläksyjä ennen

ensimmäistäkään ehdotusta (uudesta) hankinnasta.

12. Lausunto suhteellisen rajoittunut

Lopuksi on hyvä todeta, että tämä lausunto on tietysti rajoittunut vain yhden henkilön näkökulmiin, joten muista lausunnoista saa tietysti muitakin näkökulmia.

SL 57.2: Uudelleenarviointia

Julkisissa hankinnoissa on aina mahdollisuudet valittaa tehdystä hankintapäätöksestä Markkinaoikeuteen. Vuonna 2010 osallistuin tilaisuuteen, jossa luentoa pitävä asianajaja kertoi 700 euron hankintapäätöksen olleen pienin summa, jonka hän on omassa seurannassaan huomannut. Tämän perusteella voi (>700 euroa) todeta, että Markkinaoikeuteen kohdistuu paljon valituksia.

Omasta mielestä tarjouksien valmistelussa pitäisi tehdä tekniset liitteet, jotka tekniset asiantuntijat voisivat tarkistaa. Tähän voi todeta, että ns. pehmeillä alueilla (esim. hoivakoti) voidaan esittää erilaisia teknisiä liitteitä, ja niiden perusteella voi tapahtua oikea ihmisten toimintaan.

Ongelmana on, että teknisiä liitteitä ei oikeasti osata tehdä, jolloin kilpailutuksessa tekniset yksityiskohdat tulevat eri tavoin esille isoina ongelmana.

Kaiken tämän seurauksena yrityskoko kasvaa kilpailutuksien takia, jolloin yritys voi pitää palkkalistoillaan tarjouslaskijaa hoitamaan kilpailutukset oikein. Yrityskoon kasvattaminen ei tietystikään ole ollut lainsäätäjien ensisijainen tavoite.

25.11.2014 olin tilaisuudessa, jossa tuli esille hankintaperiaatteet jollain tasolla. Nykytilanteessa on tiedossa vuonna 2016 voimaan tulevien hankintadirektiivien sisältö. Näiden uusien hankintadirektiivien vaikutukset (alkaen 2016) ovat tietysti vielä näkemättä (vuosi 2014).

SL 58. Yleisesti: Yksityistäminen vai kansallistaminen?

Käytännössä huomasin, että yksi kansanedustaja, jonka työtä olen hieman seurannut, kannatti erään toiminnan kilpailuttamista. Koska olin hieman ihmeissäni, että onko kyseinen toiminta niin helposti kilpailutettavissa, päätin selventää myös itselleni omat ajatukset liittyen yksityistämiseen ja kansallistamiseen.

Tässä vaiheessa en varsinaisesti vastusta kyseisen toiminnan kilpailuttamista, sillä tässä kohtaa haluan tuoda esille erilaisia tekijöitä, jotka tekevät kilpailuttamisesta ja/tai yksityistämisestä vaikeaa. Näiden eri tekijöiden esittelyn jälkeen voi pohtia, että mikä olisi tarkasti ottaen kyseisessä tapauksessa kilpailutuksen ja/tai yksityistämisen kohde. Tämä luku ei edusta minkään Eduskunnassa edustetun puolueen virallista tai epävirallista kantaa. Tämä on yksittäisen kansalaisen yksittäinen lausunto vapaaseen käsittelyyn.

Lyhyesti voi todeta, että tässä luvussa on hyvin vähän lähdeviitteitä, koska kysymyksessä on enemmän henkilökohtaisen mielipiteen esittämistä.

SL 58.1. Mistä lähteä liikkeelle?

Noin vuodesta 1993 alkaen olen muistaakseni seurannut laajemmin maailman menoa ja yhteisten asioiden käsittelyä, kun lukiosta valmistuin kohti laajempia haasteita.

Yksi lukemistani yhteisistä asioita käsittelevä kirjoista oli silloisen SITRA:n [59] julkaisu yksityistämisestä ja monopolista (Lehto toim. 1997). Tästä teoksesta voi laittaa liikkeelle minun ajatteluni koskien erilaisia aiheita liittyen yksityistämiseen ja kansallistamiseen.

Tässä SITRA:n julkaisussa oli erilaisia artikkeleita, joissa käsiteltiin yksityistämistä ja monopolia erilaisista näkökulmista. En nyt muista ulkoa tietenkään kaikkia yksityiskohtia vuoden 2013 tilanteessa, mutta muistaakseni käsiteltiin ainakin vesilaitoksen yksityistämistä ja junaliikenteen yksityistämistä – voin muistaa väärin tietysti.

Toisaalta voin palauttaa yksityistämistä koskevan ajattelun lähtökohtia Suomen Omakotiliitto ry:n järjestämään seminaariin, jossa käsiteltiin sähkömarkkinoiden toimintaa – luonnollisesti erityisesti pientaloasukkaan, esim. omakotitalon, omistajan kannalta.

Tästä seminaarista muistan, että yksi luennoija oli silloisen Sähkömarkkinaviraston edustaja. Kirjoitushetkellä kyseinen laitos kulkee nimellä Energiavirasto [60], koska kyseiseen virastoon liitettiin muidenkin energiamuotojen markkinoiden tarkkailua, valvontaa ja ohjausta.

Sinänsä on ollut mielenkiintoista mainitun seminaarin jälkeen seurata sähkömarkkinoiden toimintaa, ja erityisesti aikanaan esitettyä yleistä etua, jossa kilpailu sähkön tuottajien kanssa on omakotiasukkaan etu ja kilpailu voisi kannustaa sähkön tuottajia parempaan asiakaspalveluun.

59 Tunnetusti SITRA:n toimintaa on uudistettu useammankin yliasiamiehen toimesta, mutta näiden muutosten esittely on tämän esityksen ulkopuolella.

60 http://www.energiavirasto.fi/, linkki toimi 10.5.2014

SL 58.2. Omakotitalo erilaisten teknisten ratkaisujen yhdistäjänä

Kuitenkin on hyvä todeta Suomen Omakotiliitto ry:n edellä mainitun seminaarin perusteella, että tarkasti ottaen omakotitalo voi olla hyvin monenlaisten teknisten verkkojen risteyksestä, koska omakotiasukas on vapaa järjestämään omakotitalonsa tekniikan tiettyjen rajoitteiden varaan. Mutta tarkasti ottaen omakotitalo on mahdollisesti useamman tekniikan käyttäjä ja useammassa teknisessä järjestelmässä mukana:

- tie
- sähkö
- posti
- vesi
- viemäri
- tietoliikenne
- kaasu
- lämpö
- ojat
- salaojat
- järvet, joet, yms. vesistöt
- jne.

Käytännössä omakotiasukas on hyvin monen erilaisen teknisen ratkaisun käyttäjä tai päätepiste. Eli kunkin tekniikan markkinoiden kilpailutilanne vaikuttaa suoraan omakotiasumisen kustannuksiin ja myös omakotiasumisen edellytyksiin.

SL 58.3. Omistus, jäsenyys ja sopimus?

Edellä olen siis osoittanut, että materiaalinen kohde voidaan nähdä useilla eri tavoilla. Lisäksi materiaaliselle kohteelle voi asettaa useita erilaisia merkityksiä. Nyt tietysti herää kysymys, että mitä ovat kulttuuriset merkitykset erilaisten materiaalisten kohteiden ympärillä. Onko olemassa mitään erilaisia yhteneväisiä tai yhdessä sovittuja kulttuurisia merkityksiä liittyen erilaisiin materiaalisiin kohteisiin?

Toisaalta voimme taas palauttaa systeemin käsitteen mieleen, jossa totesimme, että systeemin voi nähdä pelkästään ulkoisen toiminnan kannalta, ja mahdollisesti vielä sisäisen toiminnan kannalta.

Kuvallisesti voi esittää, että joku henkilö ei halua, osaa tai ymmärrä ajatella jonkin kohteen sisäistä maailmaa. Hänelle kohde osoittautuu vain sisään annettavan syötteen ja ulostulevan syötteen kannalta. Esimerkkinä voi pitää autoasentajaa ja tietokoneasentajaa. Autoasentajalle tietokoneet voivat olla vain laitteita, joihin syötetään informaatiota ja vastaanotetaan informaatiota, mutta hän näkee auton sisäisen monimutkaisuuden hyvinkin tarkasti, ja ymmärtää systeemin avoimuuden. Vastaavasti tietokoneasentajalle auto voi olla vain työväline, johon syötetään erilaisia syötteitä, ja autoa vain käytetään ilman suurempaa ihmettelyä, mutta tietokoneen tekniikan monimutkaisuuden ymmärtäminen on hänelle itsestään selvää.

Näin olemme johtaneet kaksi tapaa nähdä systeemi: avoimena systeeminä (lasilaatikko, white box) tai suljettuna systeeminä (musta laatikko, black box).

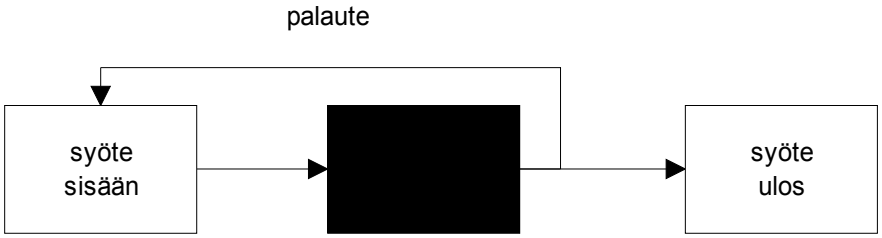

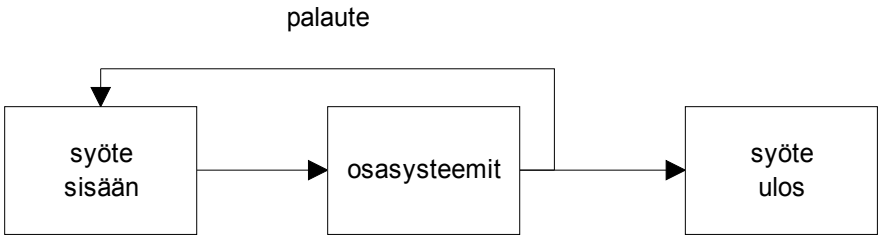

Toisaalta olemme osoittaneet, että materiaa voi käsitellä teknisiksi esineiksi, jolloin syntyy erilaisia suhteita:

- esineen osat ovat kaikki erillään
- esineen osat voidaan liittää toisiinsa
- osat voivat olla sisäkkäin erilaisissa järjestyksissä.

Tästä saamme mielenkiintoiset suhteen pohdittavaksi:

- ihmisen mielen avulla erilliset esineet voi nähdä toisiinsa liittyvinä
- ihmisen mielen avulla erilliset esineet voivat liittyä toisiinsa
- ihmisen mielen avulla erilliset esineet voidaan laittaa sisäkkäin toisiinsa.

Mitä tämä nyt tarkoittaa? Ihmisen mielen avulla voidaan nähdä seuraavia tekijöitä:

- osat ovat toisiensa kanssa jäseniä samasta kokonaisuudesta
- osat voivat olla sopimuksella sisäisesti toisiinsa liitettynä
- osat voivat omistaa sisäänsä pienempiä osia.

Tässä johdin seuraavia kohtia: **Omistus, Jäsenyys ja Sopimus**. Kun edellä olemme pohtineet materiaa ja ihmisen mieltä, niin ihmisen mieli voi nähdä erilaisia suhteita materiaalisten esineiden välillä, koska esineitä voi järjestää toisiinsa nähden ihmisen mielen mukaan eri tavoin.

Omistuksen osalta voimme pohtia, että ihmisen ruumiin sisällä voi olla useita erilaisia materiaalisia osia. Jos ihmisruumis ei omistaisi näitä materiaalisia osia, niin tietysti tämä olisi outo tilanne. Toisaalta voi todeta, että ihminen omistaa oman mielensä, ja mielen omistusta ei ainakaan nykytilanteessa voi siirtää toiselle.

Toisaalta voi todeta, että ihmisruumiissa on käynnissä jatkuva muutos, koska sisään tulee erilaisia materiaalisia osasia usealla erilaisella laadulla. Toisaalta ihmisruumiista poistuu erilaisia materiaalisia osasia usealla erilaisella laadulla. Tällöin voi todeta, että osa näistä materiaalisista osista on jonkin aikaa ihmisen ruumiissa väliaikaisesti jäseninä, ja ne voidaan omalla tavallaan vaihtaa.

Vastaavasti ihminen voi ottaa ruumiiseen sisälle erilaisia materiaalisia osasia usealla eri tavalla. Mutta noin käytännössä monesti ihminen tarvitsee erilaisia sopimuksia muiden ihmisten kanssa,

jotta hän yleensä saa ottaa käyttöönsä erilaisia materiaalisia osia.

Edelleen ihmisruumiilla on tietty toiminta, ja ihmisen mielellä on taas toisaalta oma toimintansa, ja riippuen ihmisen tilasta voi hänellä olla siis yhtä aikaa käynnissä useita erilaisia Omistuksia, Jäsenyyksiä ja Sopimuksia.

Tarkasti ottaen erilaiset sopimukset, jäsenyydet ja omistukset muodostavat hyvin pitkiä verkkoja, joiden laajuus ei aina tule esiin helposti ja/tai ensisilmäyksellä.

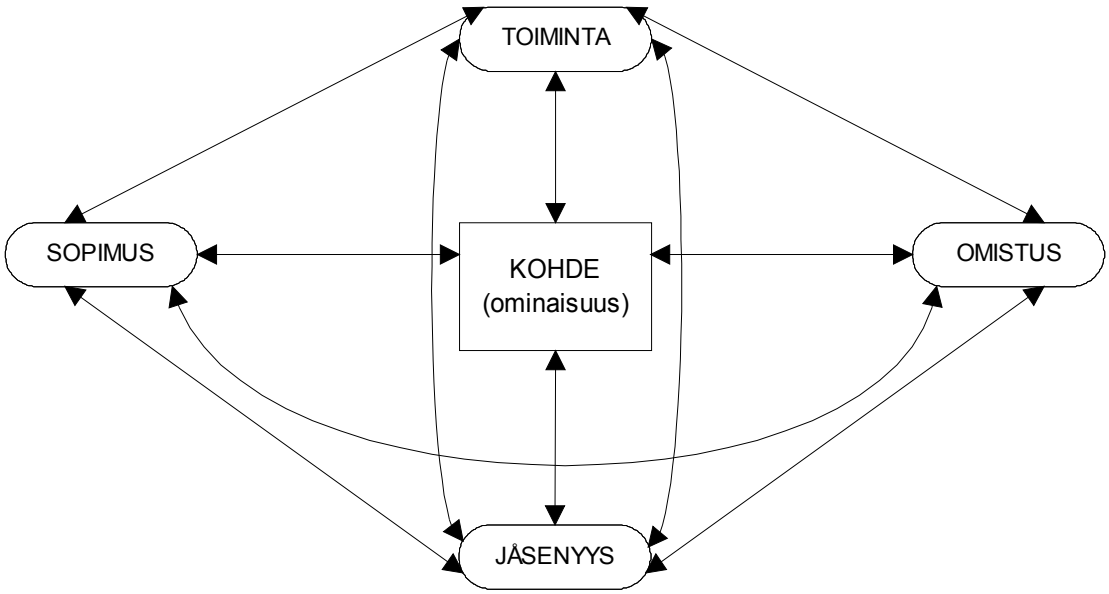

Nyt edelleen voimme palata ihmisen mieleen, ja ihmisen mielen systematisointikyvykkyyteen. Joku ihminen pystyy näkemään erilaisia prosesseja hyvinkin laajasti, eli hän pystyy erottelemaan systeemin tilat ja tapahtumat hyvinkin hienostuneilla tavoilla. Toisaalta vastaavasti huonolla systematisointikyvyllä varustettu yksilö näkee kaiken vain jatkuvasti vaihtuvana tilanteena, jossa aikaisemmat tilat ja tapahtumat eivät hänelle muodosta mitään suurempia kokonaisuuksia.

Nyt edelleen voimme johtaa, että samalle kohteelle voidaan johtaa useita Omistuksia, Jäsenyyksiä ja Sopimuksia, mutta ihmisen sisäinen maailma (mieli) näkee nämä kohteen ominaisuudet hyvinkin eri tavoilla riippuen eri ihmisistä – aikaisemmin osoitimme ihmisen mielen irrationaalisuuden erilaisissa mielen tulkinnoissa, erit. autismi ja narsismi.

Toisaalta jokin kohde voi ”virrata” jonkin yhteisön läpi, ja toisaalta jokin kohde voi jääden osaksi jotain yhteisöä. Eri yhteyksissä on ollut esitetyksi perusjaottelua aineeseen, elämään, mieleen ja kulttuuriin. Erilaisia resursseja voi käytännössä koota yhteen. Materiaali kohteet on tietysti helpompi ymmärtää. Toisaalta voi todeta, että joissain yhteisöissä on ihminen on kohteena, vaikka ihmisellä on oma mielensä. Lisäksi voi todeta, että erilaiset kulttuuriset tekijät vaikuttavat yhteisön toimintaan.

Loppujen lopuksi voi todeta, että erilaiset resurssit voidaan jakaa eri tavalla: esimerkiksi koneisiin/laitteisiin/materiaaliin, henkilöihin, rahaan ja informaation. Toisaalta jotkut pitävät aikaa resurssina, ja jotkut pitävät aikaa resurssien rajoitteena.

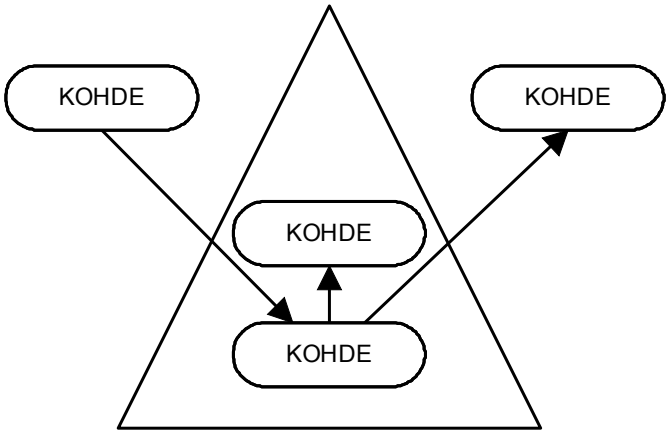

Kohde: aine, elämä, mieli, kulttuuri?
Kohde: omistus, jäsenyys, sopimus?

SL 58.4. Päättämisen pakko, määräysvallan pakko ja politiikan synty?

Nyt voimme palata jälleen aikaisempaan historiaan, jolloin ihmiset elivät suhteellisen pienissä yhteisöissä. Tällöin yhden yhteisön sisällä on ollut suhteellisen helppo järjestää erilaisten kohteiden omistus, jäsenyydet ja sopimukset.

Tässä kohtaa lainaamme kevyesti Engeströmin lähteitä (1987, 1995, 1999, 2000, 2001), joissa voimme todeta, että hänen mallinsa perustuvat seuraaviin ihmisyhteisöjen ominaisuuksiin: työvälineet ja merkit, subjekti, objekti, säännöt, yhteisö, työnjako, tavoiteltava kohde/lopputulos.

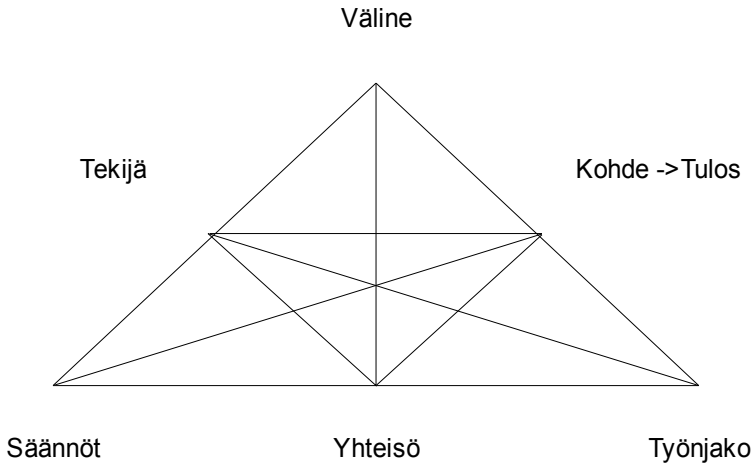

Olemme toisaalta osoittaneet, että omistus, jäsenyys ja sopimus ovat merkittäviä tekijöitä, ja voimme johtaa säännöt koskemaan omistusta, jäsenyyttä ja sopimusta.

Hieman Engeströmin lähteiden (1987, 1995, 1999, 2000, 2001) kuvaa muuttamalla voimme todeta, 15720
että ihmisen alkuperäinen yhteisö on alkanut hajaantua, ja Engeströmin mallin mukaisesti syntyy 15721
uusia yhteisöjä, jotka antavat alkuperäiselle yhteisölle määräyksiä koskien edellä mainittu seitsemää 15722
tekijää. 15723

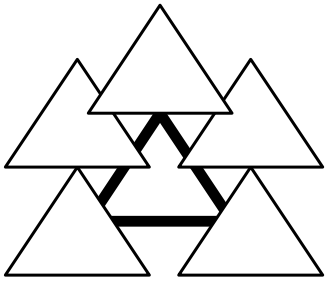

15724
15725
Lopulta päädymme tilanteeseen, jossa alkuperäinen ihmisyhteisö on oikeasti jakaantunut 15726
useammaksi yhteisöksi, jolloin yhteisöt ovat toisiinsa nähden erilaisissa määräysvallan 15727
rajoituksissa, ja niiden välillä voi olla erilaisia omistuksia, jäsenyyksiä ja sopimuksia, eli ihmisten 15728
mielen yhteistyönä oikeuksia/perusteluita. 15729
15730
Tästä pääsemme siihen tilanteeseen, että erilaisten ihmisyhteisöjen yhteiselämä pitää jotenkin 15731
järjestää, koska vaikutussuhteiden määrän rajaa ei välttämättä ole ollenkaan. Nyt riippuu vähän 15732
teoreetikosta, että miten hän näkee nämä suhteet. Itse palaisin kuitenkin jälleen käsiteltyyn 15733
materiaan, koska aikaisemmin olemme pohtineet eri yhteyksissä. Voimme katsoa tähän 15734
teoreetikoiden määrittelyjä. 15735
15736
Aulin-Ahmavaara (1979a, 1979b): 15737
Yhteiskunnan välttämättömän / tarpeellisen hierarkian synty ja hallitsevan luokan synty, kun 15738
tuotantotekijät mahdollistavat tämän. 15739
15740
<u>Oma pohdintamme:</u> 15741
Tähän mennessä olemme puhuneet materian käsittelystä, joka mahdollistaa koko 15742
yhteiskunnan. Kun tutkimme esimerkiksi ravintoaineiden tuottamista ja käsittelyä, niin 15743
voimme todeta tehostetun ravinnontuotannon mahdollistaneen uusien yhteiskunnallistan 15744
ryhmien syntymisen tehostuneen ravinnontuotannon seurauksena. 15745
15746
Veblen (1899): 15747
Syntyy uusia ihmisluokkia tuottavien luokkien päälle, jotka Veblen jakaa karkeasti neljään 15748
luokkaan: hallinto, sota, uskonto ja urheilu (government, warfare, religious observances, and 15749
sports). 15750
15751
<u>Oma pohdintamme:</u> 15752
Olemme osoittaneet, että yhteiskunnan perusta on materiassa, ja käsitelty materia antaa 15753
mahdollisuuden uusille ihmisryhmille, esim. ravinnontuotannon tekninen kehitys 15754
mahdollistaa aikaisempien ihmisryhmien toiminnan välttämättömän ravinnontuotannon 15755
lisäksi. Nämä luokat voivat olla esimerkiksi hallintoa, sotaa, uskontoa ja urheilua, mutta 15756
tarkemmalla jaottelulla näitä voi löytyä enemmänkin. 15757
15758
Niccolò Machiavelli (ilman lähdettä teos nimeltä ”Ruhtinas”, ”Il Principe”): 15759
Machiavelli oli yksi aikansa ajattelijoista, jotka pohtivat kaikkein ylimmän hallitsevan 15760
luokan toimintaa, ja antoi toimintasuosituksia. 15761
15762

Oma pohdintamme:
Kaikkein ylimmällä hallitsevalla luokalla on oma sisäinen ajatusmaailmansa, joka voi olla osittain tai kokonaan täysin erkaantunut muista luokista; Nämä ajatukset ovat vaihdelleet eri vuosisatoina, ja samoja järjestelmiä on perusteltu täysin eri syillä.

Nyt voimme kerätä tähän lyhyen listan erilaisista hallintomuodoista, jotka oli helposti tähän kopioitavissa:

Anarkia, Aristokratia, Autokratia, Autoritarismi, Demokratia, Suora demokratia, Edustuksellinen demokratia, Despotismi, Diktatuuri, Feodalismi, Itsevaltius, Kansantasavalta, Kleptokratia, Kommunistinen valtio, Konevalta, Korporatokratia, Krytokratia, Meritokratia, Minarkismi, Monarkia, Absoluuttinen monarkia, Perustuslaillinen monarkia, Oklokratia, Oligarkia, Politeia, Plutokratia, Tasavalta, Kapitalistinen tasavalta, Parlamentaarinen tasavalta, Perustuslaillinen tasavalta, Sosialistinen tasavalta, Teknokratia, Teodemokratia, Teokratia, Teonomia, Thalassokratia, Timokratia, Totalitarismi ,Tyrannia, Yksipuoluejärjestelmä.

Lyhyesti voi todeta, että näitä kaikkia (ja mahdollisesti muitakin) hallintomuotoja on mahdollisesti kokeiltu ainakin kerran jossain päin maailmaa. Edellä mainitulla tavalla voi todeta, että eri teorioiden perusteella hallitsevien luokkien suhde muihin luokkiin voidaan järjestää eri tavoin. Me päädymme siihen tulokseen, että erilaiset hallintomuodot ovat seurannaista eri tekijöistä, ja niiden paremmuudesta voidaan käydä loputonta keskustelua.

Yksi yhteinen tekijä on kuitenkin kaikille hallintomuodoille, eli niissä päätetään koko järjestelmää koskevista aiheista ja/tai asioista, joten päädymme päätöksentekoon, ja vieläpä ryhmässä tehtävään päätöksentekoon. Ja toisaalta edellä mainittu ihmisluokkien synty johtaa väistämättä erilaisten asioiden ja aiheiden suhteen päättämisen pakkoon, mikä taas synnyttää päätöksenteon ongelman, ja johdetusti vaatii päätöksentekemisen järjestelmän.

Nyt määrittelemme politiikan muodon päätöksentekemisen järjestelmiksi, ja politiikan sisällön erilaisten päätösvaihtoehtojen vertailuksi ja varsinaisen päätöksen tekemiseksi. Päätöksiä tekeviä luokkia voi olla erilaisia ja niiden keskinäinen järjestys hyvinkin erilainen. Päätöksentekoon voidaan järjestää hyvin erilaisia ratkaisuja.

Tässä kohtaa voimme esitellä ”Rationaalisuusolettaman” käsitteen. On hyvä muistuttaa, että rationaalisuusolettaman käsitettä käytetään muissakin yhteyksissä. Tämän vuoksi meidän kannattaa tehdä oma (tarkka?) määritelmä rationaalisuusolettamasta.

1) Henkilöllä tai henkilöiden ryhmällä on oma sisäinen todellisuus.
2) Henkilöllä tai henkilöiden ryhmällä on oma ulkoinen todellisuus.
3) Henkilöllä tai henkilöiden ryhmällä on oma sisäinen tilansa.
4) Henkilöllä tai henkilöiden ryhmälle voi tulla ulkopuolista vaikutusta.
5) Ulkopuolelta oletetaan jokin odotettu käyttäytyminen rationaaliseksi.
6) Henkilöllä tai henkilöiden ryhmän sisäpuolella tulee vastaan irrationaalisia tekijöitä.
7) Sisältäpäin näkyy kaikkea muuta oletetun rationaalisuuden lisäksi.
8) Erilaiset irrationaalisuudet tulevat esille (ryhmän) ulkopuolelle epäsuorasti ja/tai yllättävästi monella eri tavalla.

Kun nyt kuitenkin otamme huomioon edellä mainitut rationaalisuusolettamat, niin jokaisen hallintojärjestelmän tilanteessa löydetään täysin varmasti rationaaliselta vaikuttavat syyt, että miksi

juuri tämä järjestelmä on parempi kuin mikään muu aikaisempi järjestelmä. Mutta edellä olevissa hallintojärjestelmien luokissa voidaan todeta, että Omistus, Jäsenyys ja Sopimukset voivat olla järjestetty hyvinkin erilaisilla tavoilla, ja kaikille tavoille löytyy omat rationaalisilta vaikuttavat perustelunsa.

Näin olemme johtaneet kuitenkin päättämisen pakon ja siitä väistämättä seuraavan politiikan syntymisen. Ja tämän jälkeen voimme todeta, että päättämisen pakon seurannainen on määräysvallan pakko, koska päättämisen ohella on sovittava, että mihin määräysvallan malliin päätös perustuu.

Nykyaikaisessa toimintaympäristössä sama henkilö voi kuulua eri yhteisöihin hyvin erilaisilla tavoilla. Osasta kuuluminen johonkin yhteisöön voi olla nimellistä ja joissain tapauksissa jäsenyys voi olla hyvinkin erilaisiin toimintoihin suuntautunutta.

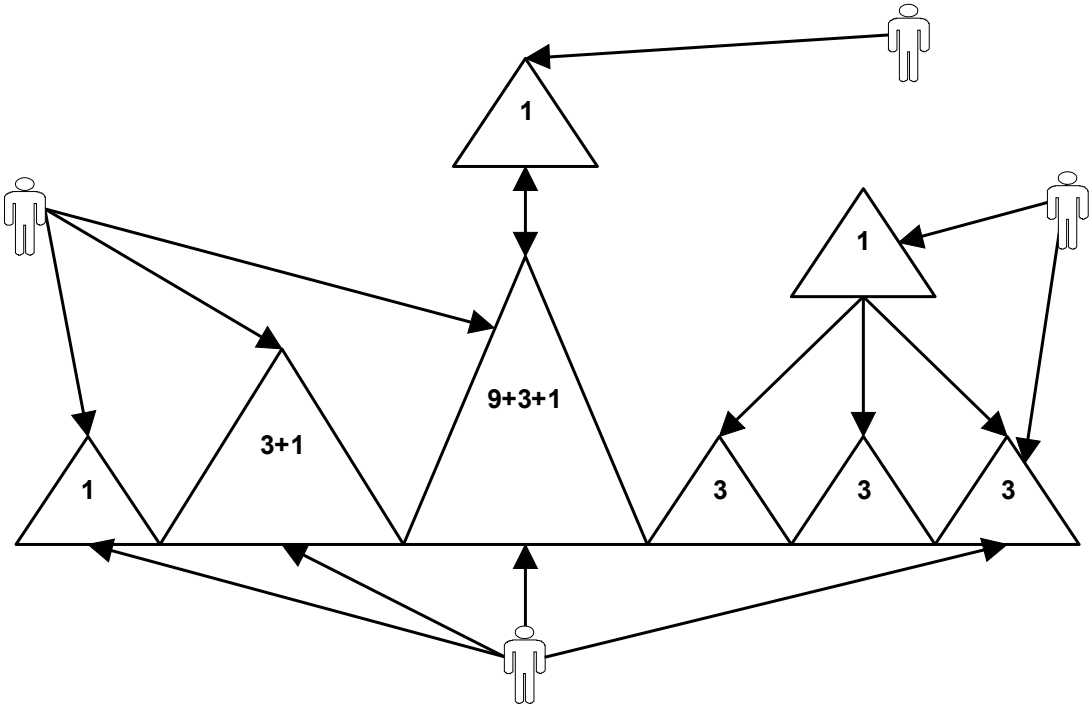

Mitään oikeaa tapaa järjestäytymiseen ei sinänsä ole. Tällöin voi todeta, että ihminen voi kuulua eri yhteisöissä eri kohtaan yhteisön omaa järjestäytymistä.

SL 58.5. Yleinen etu ja elämän tärkein asia?

Nyt olemme johtaneet hyvin pitkän kaaren kautta materiasta päätyen politiikkaan, ja kaikenlaista sillä välillä. Kun olemme osoittaneet, että syntyy hallitsevia luokkia tai ryhmiä, jotka antavat erilaisia määräyksiä muille luokille, ja määräyksen laatu voi vaihdella hyvinkin paljon riippuen kokonaisjärjestelmästä.

Tietysti herää tämän jälkeen kysymys, että mikä on kunkin luokan tai ryhmän oma erityinen etu, ja mikä olisi kaikkien luokkien tai kaikkien ryhmien yhteneväinen yleinen etu. Yllättäen voimme

todeta, että eri ryhmät voivat nähdä yleisen edun täysin eri tavoin, ja lisäksi rationaalisuusolettaman mukaisesti jokainen ryhmä voi nähdä oman etunsa perustelut täysin rationaalisesti, vaikka itse perustelu voi tosiasiassa olla täysin irrationaalinen.

Tämän perusteella voi todeta, että yleisen edun käsittely voi tapahtua hyvin erilaisissa järjestelmissä, ja yleisen edun määrittely ja käsittely on taas täysin sidonnainen päätöksentekemisen järjestelmien luonteeseen

Nyt voimme todeta luonnollisesti, että erilaisille ryhmille on Elämän Tärkein Asia hyvinkin vaihteleva. Jos hyväksymme Veblenin (1899) jaottelun hallintoon, sotaan, uskontoon ja urheiluun, niin näille eri ryhmille Elämän Tärkein Asia vaihtelee hyvinkin paljon. Jos jokainen ryhmä saisi päättää yksin, niin kaikki yhteisesti määrättävissä oleva järjestettäisiin vain ja ainoastaan kyseisen ryhmän Elämän Tärkeimmän Asian mukaisesti.

Nyt voimme suhtautua erittäin varovasti erilaisiin nelikenttiin, joita voi rakentaa lähes mistä tahansa asiasta. Heitetään kuitenkin tähän nyt nelikentän kuva ja sitten hieman vaikeampi kuva perään. Emme kuitenkaan hyväksy nelikenttämalleja maailman kuvaamisen perustaksi.

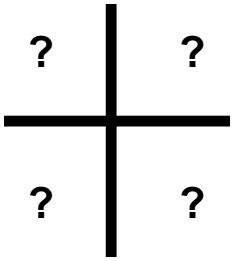

Kun näitä Elämän Tärkeimpiä Asioita on hyvin monessa suunnassa, niin jokainen yksittäinen ihminen tietysti joutuu pohtimaan omaa suhtautumistaan hyvin moneen aiheeseen. Tätä yritämme kuvata kuvalla, jossa on valittava suhtautuminen useisiin asioihin ja valinta leikkaa useamman eri aiheen läpi.

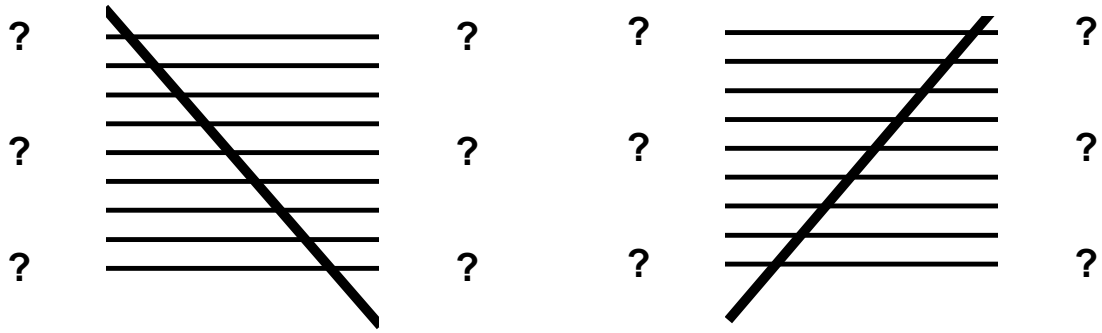

Näin olemme tietysti voineet osoittaa, että näinhän on syntynyt poliittisen puolueet, koska jokin puolue on voinut syntyä jonkin asian ympärille, ja jokin Elämän Tärkein Asia on ollut poliittisen puolueen syntymisen syy. Sitten aikojen kuluessa puolue joutuu ottamaan kantaa useisiin muihin asioihin, vaikka kyseiselle puolueelle kyseinen asia ei ole Elämän Tärkein Asia. Suomen historiasta voi todeta, että erityisesti vanhemmat puolueet ovat jo niin vanhoja, että mahdollisesti joku Elämän

Tärkein Asia on vaihtunut tai muuttunut pitkällä aikavälillä.

SL 58.6. Päätyminen takaisin yksityistämiseen ja kansallistamiseen?

Edellä olemme tehneet kohtuullisen laajan matkan alkaen materiasta päätyen erilaisiin päätöksenteon järjestelmiin, ja kaikkeen siltä välillä. Nyt voimme kysyä, että miten edellä olevat aiheet liittyvät yksityistämiseen ja kansallistamiseen.

Palaamme takaisin erilaisten teknisten keksintöjen tekniseen puoleen, joka on aikaisemmin todettu kaiken ihmistoiminnan ehdottomaksi rajoitteeksi.

Tekninen keksintö?

Tässä voisimme lähteä hyvinkin laajaan kaareen selittelyissä, mutta kuvaamme teknistä keksintöä seuraavalla kuvalla. Kuten kuvasta näkyy, niin keskellä olevaan tekniseen keksintöön olisi liitettävissä samaan aikaan useita erilaisia muita järjestelmiä. Ja toisaalta olemme todenneet, että tekniikkaan liittyy ihmisen ruumiin, ihmisen mielen ja ihmisten välisen kulttuurin luomia järjestelmiä. Eli seuraavassa kuvassa mainittuun tekniseen keksintöön voidaan liittää kaikenlaista mukavaa riippuen kunkin henkilön mielikuvituksesta.

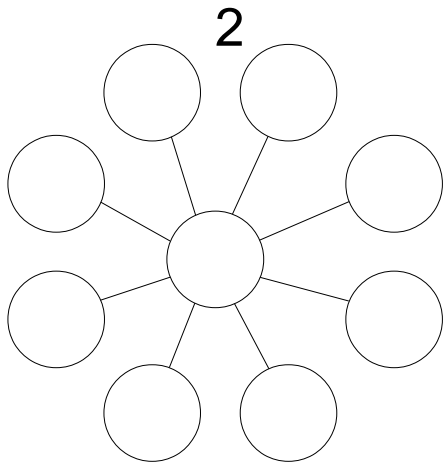

SL 58.7. Tiet, rautatiet, sähköverkko ja postitoiminta teknisinä ilmiöinä?

Nyt edellä olevan kuvan perusteella voimme todeta, että teihin, rautateihin, sähköverkkoon ja postitoimintaan voidaan liittää monenlaista muuta toimintaa: materia, ruumis, mieli ja kulttuuri.

Toisaalta olemme aikaisemmin osoittaneet, että materiaalisesti erilaisia teknisiä keksintöjä voidaan liittää toisiinsa loputtomilla tavoilla. Monesti teknisen keksinnön lisäarvo tulee juuri siitä, että samaa teknistä keksintöä voidaan liittää toisiinsa useilla eri tavoilla.

Nyt teknisesti kaksi teknistä järjestelmää on liitetty toisiinsa (A <==> A). Tämän jälkeen jokainen

voi lyödä päälle omia tulkintojaan ja omaa toimintaa kyseiseen tekniseen keksintöön liittyen (B-G).

Nyt voimme todeta seuraavia liitoksia erilaisten teknisten keksintöjen välillä:

Tiet: Auton ja Auton välillä on liitoskohtana tie.
Juna: Junan ja Junan välillä on liitoskohtana rautatielinja.
Sähköverkko: Sähkö kulkee sähkölinjoja pitkin.

Postitoiminta onkin vähän kinkkisempi juttu määritellä edellä mainitulla tavalla, mutta tässä auttaa erottelu Paperi-Viestiin, Paketti-viestiin ja Sähkö-Viestiin. Eli perinteisellä paperilla ja paketilla viestiessä postitoiminta on kahden paperi/pakettiviestin välillä. Tämän perusteella määrittelemme postitoiminnaksi Paperi-Viestien ja Paketti-viestien välittämisen, eli ns. perinteinen postitoiminta. Ns. uusi postitoiminta sisältää myös Sähkö-Viestejä, ja me keskitymme pelkästään perinteiseen postitoimintaan.

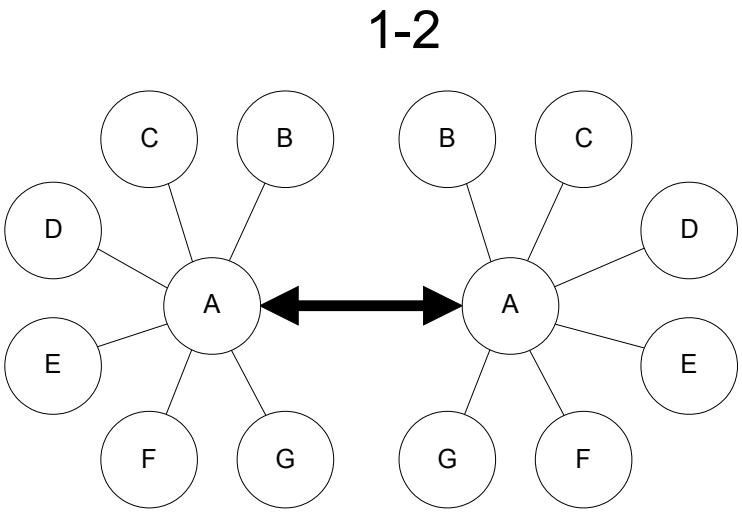

Nyt täytyy tietysti huomauttaa, että kirjoittaja ei ole logistiikkainsinööri, sähköinsinööri, tietotekniikkainsinööri, tms. insinööri, vaan näitä esimerkkejä käsitellään melko kansantajuisesti.

SL 58.8. Kaista vai Linja?

Nyt olemme todenneet, että kaksi teknistä keksintöä voidaan liittää toisiinsa (A<==>A). Erilaisia liittymistapoja on erilaisia, mutta tässä kohdassa tehdään erottelu Kaistaan ja Linjaan.

Kaistalle on ominaista, että siinä liikenne voi olla liikennettä yhteen suuntaan, mutta hyvin monessa tilanteessa voi olla mahdollista ohittaa kaistalla pysähtynyt kohde. Kaistalle voi mahtua useampi rinnakkain, ja liikennettä voi tarvittaessa olla useampaan suuntaan.

Linjalle mahtuu kohteita vain peräkkäin, ja kerralla voi mennä yhteen suuntaan.

Käytännössä linjalla on monesti vain yksi suunta, eli jonkin toiminnan tuottajalta linja kohti loppukäyttöä: esimerkiksi vedessä ja kaasussa on pyrkimys siirtää tuotetta linjalla vain yhteen suuntaan.

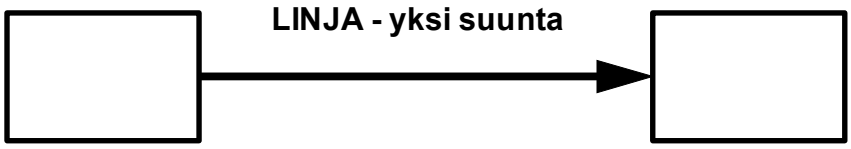

Toisaalta voi todeta, että monesti tarvitaan kaksi linjaa, jolloin toinen linja vie kohdetta eteenpäin ja paluulinja on jotain muuta tarkoitusta varten. Esimerkkinä voi pitää vesi- ja viemärilinjojen suhdetta toisiinsa, jolloin joissain tapauksissa vesi- ja viemärilinjat voivat kulkea rinnakkain, mutta ovat hyvin tarkasti eroteltuna toisistaan omiksi linjoiksi.

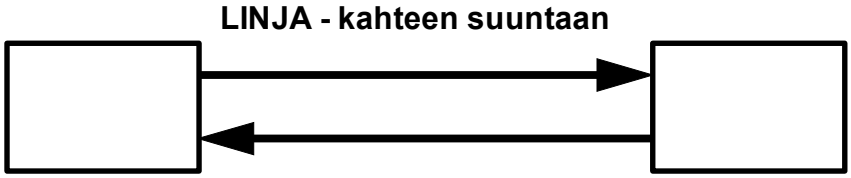

Tietysti on niin, että yksittäinen linja voi toimia kahteen suuntaan, joten linjalla voi olla kerrallaan vain yksi kohde käsittelyssä.

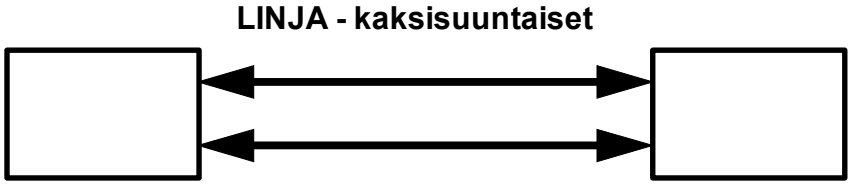

Toisaalta on kaista, jolla erilaiset kohteet liikkuvat eteenpäin. Kuten sanottua, niin kaistalla voivat kohteet monessa tapauksessa ohittaa toisia kohteita. Hyvä esimerkki lienee linja-autoliikenne.

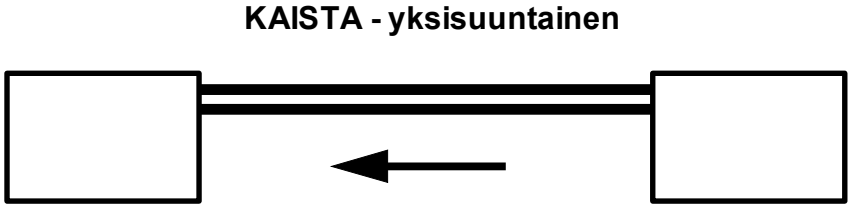

Toisaalta kaistoja voi olla myös kahteen suuntaan, ja kummallakin kaistalla on kohteiden monesti mahdollista ohittaa toisia kohteita. Hyvä esimerkki lienee kaksikaistainen moottoritie.

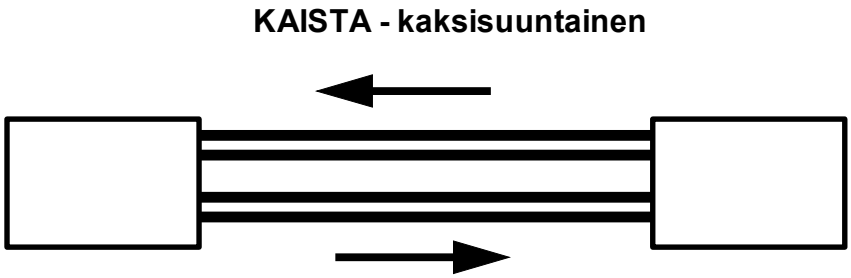

Nyt voidaan pohtia aiheita.

Tiet:
Teille monessa tapauksessa mahtuu monta kohdetta peräkkäin.
Toisaalta leveällä tiellä voi olla monta kohdetta rinnakkain.
On mahdollista ohittaa hitaampi kohde, jos kaistalla on tilaa.

Rautatie:
Rautatielinjalle mahtuu monta peräkkäin.
Monesti linjalla mennään kerralla vain yhteen suuntaan kerrallaan.
Ohittaminen rautatielinjalla on yleensä vaikeaa, joskus jopa mahdotonta.

Sähkö:
Sähkölinjoja on vedetty vain yhdet monessa tapauksessa, koska useamman rinnakkaisen sähkölinjan vetämisen on todettu olevan liian kallista verrattuna saatavaan hyötyyn.

> Nyt tuossa sähköverkon tapauksessa paljastuu kirjoittajan heikko luonnontieteiden tietämys liittyen sähköverkkojen yksityiskohtaiseen tekniikkaan, joten tässä perustelut ovat melko köykäisiä.

Postitoiminta:
Tässä on taas hieman käsitteellistettävä.
Mutta postilinja on tekninen menetelmä, jolla postin linjalle voidaa laittaa menemään paperi-viestejä ja paketti-viestejä.
Toisaalta postilaatikolle voi tulla useammalta toimijalta paperi-viestejä ja paketti-viestejä.
Postitoiminnan osalta voi ajatella tilannetta, jossa postilaatikolle tulee tosiaan useampia linjoja, ja nämä linjat taas voivat mennä monessa tapauksessa rinnakkain, ja linjalta toiselle ei monessa tapauksessa siirrytä.

Tähän voi todeta, että jokainen tekninen ratkaisu (kaista tai linja) voi kärsiä erilaisista vikaantumisista.

Yhden linjan vikaantumisen tilanteessa vikaantuminen katkaisee linjan toiminnan kokonaan. Yksisuuntaisessa linjassa ei ole mahdollista tehdä ohituksia (tms.), jolloin yksisuuntainen linja on vikatilanteessa kokonaan poikki. Hyvä esimerkki yksisuuntaisesta linjasta voisi olla rakennuksista sadevesien johtamiseen tarkoitetut sadevesiputkien linjat. Tällöin sadevesiputkien vikaantuminen aiheuttaa ongelmia rakennuksissa, koska vesi kertyisi tällöin sadevesiputkien linjan päähän ja siitä vesi kertyisi edelleen rakennuksen osiin.

LINJA - yksi suunta - vikaantuminen

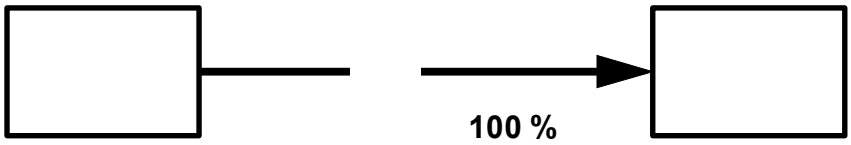

Vastaavalla tavalla myös kaksisuuntainen linja vikaantuu kokonaan, jolloin liikennettä ei ole kumpaankaan suuntaan.

16007

LINJA - kaksisuuntaiset - vikaantuminen

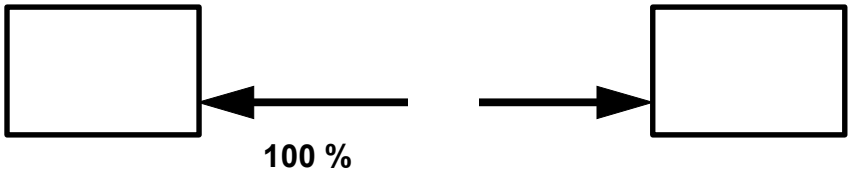

16008
16009
Toisaalta linja kahteen suuntaan voi mennä poikki vain toisen linjan osalta. 16010
16011

LINJA - kahteen suuntaan - vikaantuminen toisessa linjassa

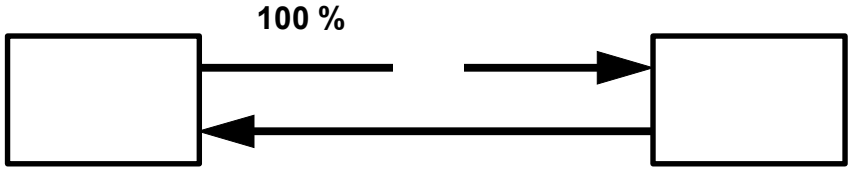

16012
16013
Ja edelleen linja kahteen suuntaan voi vikaantua kummankin linjan osalta, jolloin liikennettä linjalla 16014
ei ole kumpaankaan suuntaan. 16015
16016

LINJA - kahteen suuntaan - vikaantuminen molemmissa

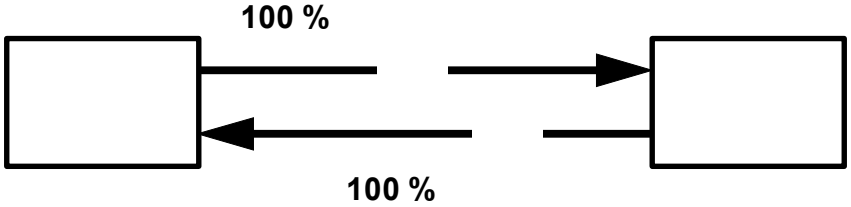

16017
16018
Tästä päästään kaistoihin, joiden vikaantuminen on omanlaisensa. Monesti kaista on leveämpi kuin 16019
yksittäinen linja. Tällöin on monesti mahdollista ohittaa kaistalla oleva vika (tms.). Hyvä esimerkki 16020
lienee leveä tie, jolloin ohitus vikaantuneesta osuudesta on monesti mahdollista. 16021
16022

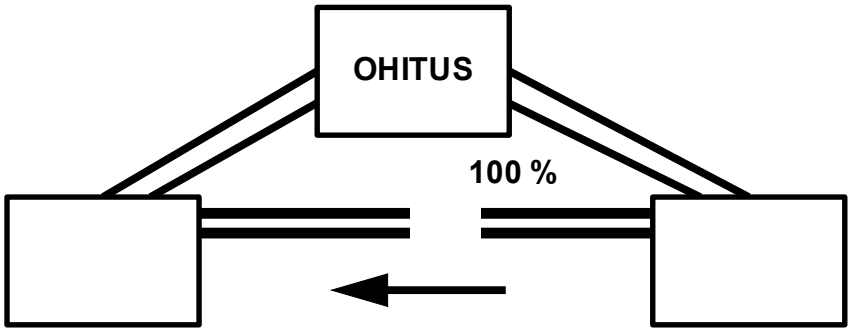

KAISTA - yksisuuntainen - vikaantuminen

16023
16024
Vastaavalla tavalla kaksisuuntaiset kaistat kohdata ongelmia, mutta monesti ohittaminen on 16025

mahdollista myös kaksisuuntaisen kaistan vikaantuessa (osittain).

KAISTA - kaksisuuntainen - vikaantuminen molemmissa

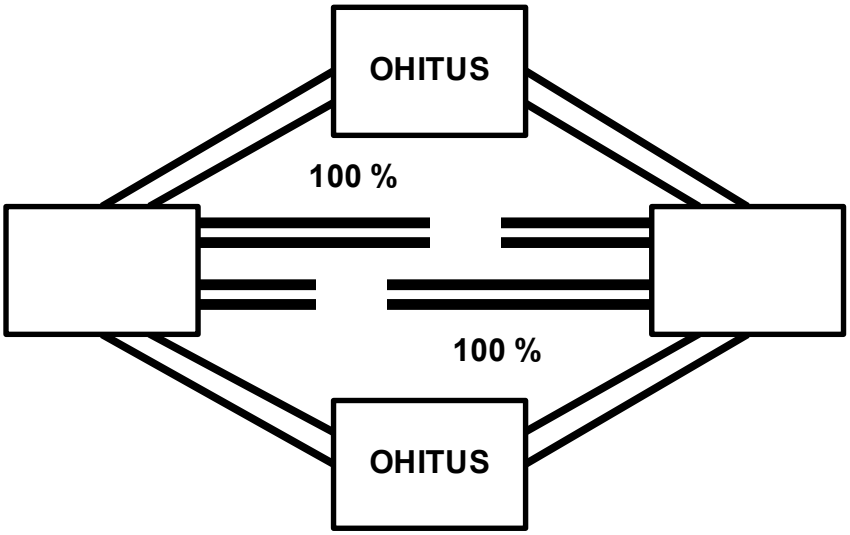

Loppujen lopuksi kaistat ja linjat voivat vikaantua eri tavoin, ja vikaantunut kohde voidaan ohittaa joissain tapauksissa, mutta ei kaikissa tapauksissa.

SL 59.9. Omistus, jäsenyys, sopimus – uudelleen

Nyt tietysti herää kysymys, että miten on järjestetty seuraavat aiheet:

- Kuka määrää teknisestä keksinnöstä (A)
- Kuka määrää linjasta tai kaistasta keksintöjen välillä (<=>)?

Tässäkin on Omistukselle eri vaihtoehtoja:

- Koko ketjun omistaa yksi omistaja (A<==>A).
- Tekniset keksinnöt omistavat eri osapuolet (A).
- Linjan tai kaistan omistaa eri osapuoli (<==>).

Toisaalta voi kyseeseen tulla Jäsenyys:

- Teknisen keksinnön omistus perustuukin jäsenyyteen (A).
- Linjan tai kaistan käyttö perustuu jäsenyyteen (<==>)
- Koko ketjun käyttö perustuu jäsenyyteen (A<==>A).

Toisaalta voi kyseeseen tulla Sopimus:

- Teknisen keksinnön käyttö perustuu sopimukseen (A)
- Linjan tai kaistan käyttö perustuu sopimukseen (<==>)
- Koko ketjun käyttö perustuu sopimukseen (A<==>A).

Ei ole tietenkään yllätys, että näitä kaikkia edellisiä voi yhdistellä eri tavoin, eli Omistus, Jäsenyys ja Sopimus on useassa eri tilassa riippuen ajan hetkestä.

SL 58.10. Tekninen vikaantuminen?

Nyt taas oikaistaan mutkia, mutta jokainen tekninen keksintö on altis vikaantumiselle, näin voidaan todeta. Syitä tekniselle vikaantumiselle on erilaisia riippuen kustakin teknisestä ratkaisusta. Taas voimme johtaa edelleen teknisen vikaantumiset aikaisemman perusteella:

- vika tulee itse tekniseen keksintöön (A)
- vika tulee linjaan tai kaistaan keksintöjen välillä (<==>)

Eli toisin sanoen taas saamme erilaiset vikaluokat aikaisemman perusteella:

Tiet (kaista):
Autot (ja muut liikennevälineet) vikaantuvat.
Tie vikaantuu kokonaan.
Tie vikaantuu osittain, esim. puolet tiestä pois käytöstä.
Toisaalta joskus on mahdollista kiertää vika toista reittiä käyttämällä.

Rautatie (linja):
Juna vikaantuu.
Rautatielinja on poikki kerralla kokonaan.
Monesti vikaa ei ole mahdollista kiertää, koska toista reittiä ei ole.

Sähköverkko (linja):
Sähkön tuotantolaitos vikaantuu.
Sähkölinja menee kerralla poikki.
Noin käytännössä vian ohittaminen sähköverkossa on harvoin mahdollista, koska käyttökohteeseen menee yleensä vain yksi sähkölinja.

Postitoiminta (useita linjoja vierekkäin, mutta ei kaistana):
Tässä on taas hieman käsitteellistettävä.
Postilinjan oma tekniikka vikaantuu, ja postilinjan paperi-viestien ja paketti-viestien liikenne pysähtyy.
Postilinjan käyttämä tekniikka vikaantuu (esim. tie, juna, sähkö), jolloin paperi-viestien ja paketti-viestien liikenne pysähtyy.
Joissain tilanteissa postilinjan käyttämä tekniikka mahdollistaa ohittamisen toista reittiä käyttäen.
Yhden postilinjan katkeaminen ei yleensä haittaa muita postilaatikolle johtavia postilinjoja.

SL 58.11. Linjan tai kaistan tekninen vikaantuminen?

Edellä on osoitettu, että teknisesti ottaen linjan ja kaistan vikaantuminen on erilaista luonteeltaan. Kaista ei välttämättä vikaannu kokonaan, vaan osittain, paloissa ja mahdollisesti vähitellen. Monesti linjan vikaantuminen tarkoittaa, että linja vikaantuu kerralla kokonaan, ja kaikki kohteet seisovat linjalla odottamassa vian korjaamista.

Tämän vuoksi linjan vikaantumisen vuoksi on oltava jokin ohjaaja, joka päättää virhe- tai

vikatilanteessa, että mitä linjoille päästetään milläkin hetkellä. Toisaalta linja voi vaatia, että on koko ajan jokin ohjaava (voima)tekijä, joka määrää linjan käytöstä ja linjan kuormituksesta.

SL 58.12. Määräysvalta linjalle tai kaistalle pääsyssä? / Kolmas osapuoli?

Toisaalta tulemme siihen, että leveäkin kaista voi olla joskus tukossa, ja toisaalta linja voi vetää hyvinkin nopeasti. Toisaalta edellä mainitut vikatilanteet tuovat vastaan sen tilanteen, että jonkun on määrättävä korjaamisen järjestyksestä. Toisaalta voi tulla tilanne vastaan, että jonkun on määrättävä järjestys, jolla kaistalle tai linjalle voi mennä.

Tästä päädymme siihen, että jonkun on annettava määräyksiä kaistan ja linjan käytöstä, ja tämä voi olla vielä oma osapuolensa. Kutsumme tätä osapuolta kolmanneksi osapuoleksi, joka määrää kaistan ja linjan käytöstä normaalissa tilanteessa ja vikatilanteessa.

Tietysti voi kysyä, että mikä tai kuka tällainen Kolmas osapuoli sitten olisi:

- Teknisten keksintöjen omistajat (A)
- Kaistan tai linjan omistaja (<==>).

Tietysti siinä tilanteessa ei synny mitään ongelmia, jos koko ketju (A<==>A) on yhdellä omistajalla ja yhdessä määräysvallassa. Mutta käytännön elämässä tulee vastaan tilanteita, joissa ei ole niin yksiselitteistä, että kuka määrää ketjun osien käytöstä (A<==>A), ja kenet voidaan määrätä kolmanneksi osapuoleksi.

Voisi tietysti ajatella niin, että rationaaliset ihmiset saisivat sovittua teiden, rautateiden sähköverkkojen ja postitoiminnan niin, ettei siitä ole kenellekään ongelmaa. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että ihmiset eivät ole koko ajan rationaalisia, niin kyseisiä teiden, rautateiden sähköverkkojen ja postitoiminnan verkkoja käytetään irrationaalisesti.

Lisäksi edellä on pohdittu teknistä vikaantumista, joiden ennakointi ei ole rationaalisesti määrättävissä. Toisaalta tekninen vikatilanne voi altistaa ihmiset tilanteeseen, jossa heidän toimintansa ei ole missään rationaalisessa suhteessa tekniseen vikaan tai vian laajuuteen.

SL 58.13. Välillä yhteenvetoa

Nyt voimme tehdä erilaisia taulukoita edellisten aiheiden perusteella. Jokaisen kohdalla voi pohtia, että mikä olisi paras yhdistelmä kussakin tilanteessa.

TEKNINEN KEKSINTÖ	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	**???**	**???**	**???**	**???**
Jäsenyys	**???**	**???**	**???**	**???**
Sopimus	**???**	**???**	**???**	**???**

Nyt tässä kohtaa oletamme, että lukijalla on edes alkeellinen käsitys, että miten Suomessa on

järjestetty valtion, kuntien ja yksityisten toimijoiden toimintaa. Edellä kävin läpi erilaisia poliittisia malleja, ja vuoden 2013 tilanteessa voimme todeta, että elämme Suomessa, jossa hallintomallina on (käsittääkseni) edustuksellinen demokratia. Varmaankin voi turvallisesti sanoa, että kyseessä on kuitenkin vain yksi versio länsimaisesta oikeusvaltiosta.

SL 58.14. Oma etu, yleinen etu ja työnjako?

Edellä puhuimme Elämän Tärkeimmästä Asiasta, ja puolueiden synnystä. Toisaalta voi todeta, että jonkin puolueen päästessä valtaan juuri kyseisen puolueen Elämän Tärkeimmät Asiat ovat erityisesti yleisen edun tarkastelun perusteita. Nyt tietysti riippuu poliittisesta järjestelmästä, että kuka tai ketkä saavat määrätä yleisestä edusta.

Nyt voimme katsoa kahta erilaista Yleisen Edun tarkastelumallia:

- **kaupallisten yritysten välistä kilpailua pitää edistää!**
- **varautuminen poikkeusoloihin on erittäin tärkeä asia!**

Kummatkin asiat Yleisessä Edussa ovat aivan perusteluja Suomen tapaisessa maassa:

- kilpailu kannustaa yrityksiä vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin
- Suomen kaltaisessa maassa pitää varautua kaikkiin mahdollisiin sääoloihin ja tästä seuraaviin kaikenlaisiin teknisiin ongelmiin.

Toisaalta voisi aivan hyvin esittää seuraavan Yleisen Edun määritelmän: kaiken yritystoiminnan on kulutettava mahdollisimman vähän materiaa, energiaa ja luonnonvaroja yleensäkin. Rajamme kuitenkin tämän esityksen nimenomaan vain ja ainoastaan kahteen yleiseen etuun: kilpailun tehokkuuteen ja poikkeusoloihin varautumiseen.

Toisaalta voi lähteä katsomaan asiaa Oman Edun kannalta, eli mikä on yritystoiminnan perimmäinen tavoite. Yritykset katsovat Omaa Etuaan, koska niiden tarkoitus on tuottaa voittoa. Riippuu luonnollisesti yrityksen omistajien omasta käsitemaailmasta, että mihin tämä voitto kohdistetaan, ja yrityksiä onkin monenlaisia: esimerkiksi yhden henkilön yhtiöitä, valtionyhtiöitä, kuntien omistamia yhtiöitä, pörssiyhtiötä, perheyhtiötä, osuuskunnan omistamia yhtiöitä, yhdistyksien omistamia yhtiöitä (jne. voi kehitellä lisää). Eli yrityskenttä ei ole mikään yksiulotteinen kokonaisuus.

Lähdetään kuitenkin siitä, että näin ollen hieman riippuen yrityksen omistajien käsitemaailmasta riippuu, että mikä on yrityksen Oma Etu. Ja vastaavasti riippuu kulloisenkin hetken hallintojärjestelmän luonteesta ja hallitsijoiden luonteesta, että mikä on kullakin hetkellä Yleinen Etu. Edellä olevan perusteella lähdemme käymään läpi edellä mainittuja tukkoisia taulukoiden soluja, ja lisäämme siihen Yleisen Edun ja Oman Edun seuraavasti:

Yleinen Etu 1: Kilpailun on oltava tehokasta!
Yleinen Etu 2: Poikkeusoloihin on varauduttava tehokkaasti!

Oma Etu 1: Yrityksen on tuotettava voittoa!
Oma Etu 2: Yrityksessä on oltava vain välttämättömät toiminnot!

Nyt tässä kohtaa voimme siirtyä työnjakoon, jonka merkitystä voimme pohtia tarkemmin. Edellä olevasta yleisesti omasta edusta ja yleisestä edusta voimme esittää seuraavat yhdistelmät:

A) Yritysten on paras itse järjestää oma toiminta, ja sitä pitää säädellä mahdollisimman vähän.
B) Yritysten toiminnalle pitää laittaa selkeät toimintaperiaatteet, ja näissä rajoissa yritysten on toimittava yhteisesti hyväksytyillä toimintasäännöillä.

Voi tietysti vaikuttaa oudolta puhua työnjaosta, mutta edellä viittasimme (Engström) työnjaon merkitykseen ihmisyhteisöissä. Työnjaon merkityksestä on kirjoittanut jo Adam Smith (1776, Book I, Chapter I), ja hän todellakin pohti työnjaon tuottamia hyötyjä kansojen varallisuuden kehittymisessä. Nyt tietenkin voisi kritisoida, että Adam Smith oli filosofi, joka ei esittänyt väittämiensä puolesta mitään nykyisin 2000-luvulla hyväksyttävällä menetelmällä. Mutta toisaalta voi esittää vastaväittämän, että miksi Adam Smithin (1776) ajatuksiin edelleen viitataan (”näkymätön käsi”), vaikka monia hänen esittämiään väittämiä voisi alistaa nykytutkimuksen keinoin alistettavaksi kriittiseen tarkasteluun.

Näin voimme kuitenkin todeta, että ihmisten välisen [61] työnjaon pohtiminen ei ole ollut Engeströmin (1987) etuoikeus tai ensimmäisenä tutkijana esittämä ajatus, jolloin voidaan todeta työnjaon merkityksen pohtiminen laajoissa yhteyksissä olevan tietyiltä osin perusteltua.

Nyt tietysti rationaalisuusolettaman mukaisesti yritykset rationaalisesti tekevät tarjoukset, ja viisaat päättäjät rationaalisesti valitsevat kokonaistaloudellisesti parhaimman ratkaisun. Nyt voi tosiasiallisesti osoittaa, että rationaalisesti kilpailutus ei aina suju. 2.11.2013 tilanteessa voimme ottaa esille Markkinaoikeuden vireillä olevat asiat [62] ja Markkinaoikeuden tekemät [63] päätökset, joita on jopa satoja vuodesta riippuen.

Tässä palaamme takaisin autismin kirjoon ja narsismin kirjoon. Kuten aikaisemmin esitin, niin ihmisten systematisointikyvykkyys vaihtelee, jolloin viisaiden tarjouspyyntöjen tekeminen vaatisi kohtuullisia systematisointikykyjä lisättynä vielä oikeudellisella osaamisella. Toisaalta riippuen kunkin osapuolen narsistisuuden tasosta, tulee esille koston, vihan, omanarvon menetyksen, yms. tunteet, jolloin lähdetään hakemaan hyvitystä (Markkina)oikeuden kautta, vaikka tosiasiallisesti ja lakiteknisesti asiaa katsoen välttämättä valitukselle ei ole mitään perusteita.

Edellä seuraavista ongelmista johtuen joutuvat kilpailuttajat ottamaan huomioon kohtuullisen määrää eri tekijöitä, ja tämän vuoksi on syntynyt uusi ammattikunta, eli kilpailutuksen käytännön ammattilaiset ja kilpailutuksen oikeustapausten ammattilaiset.

Kuten edellä mainitusta työnjaon ongelmasta voimme todeta, että yksi osa työnjakoa on erilaisten osapuolien (oikeudellisten) ristiriitojen käsittely, eli kuka vastaa jo tilastojenkin mukaan aivan varmasti esiin tulevien ristiriitojen käsittelystä.

SL 58.15. TIET: oma etu, yleinen etu ja työnjako

Tähän kohtaan voi laittaa kertauksen vuoksi vikaantumistilanteen teiden suhteen. Eli monessa tapauksessa teillä olevia vikoja voi ohittaa eri tavoin. Teiden vikaantuminen on erilaista verrattuna muihin kaistoihin ja erilaisiin linjoihin. On kuitenkin aina mahdollista, että kaistalla tietyt osata menevät vikatilanteeseen, ja ohitukset eivät ole käytännössä mahdollisia.

61 Järvinen (1980) esimerkkinä ihmisen ja tietokoneen välisestä työnjaosta.
62 http://www.markkinaoikeus.fi/fi/, Markkinaoikeus, linkki vireillä oleviin asioihin löytyy etusivulta
63 http://www.finlex.fi/fi/oikeus/mao/, Markkinaoikeuden päätöksiä, FINLEX-sivusto

KAISTA - kaksisuuntainen - vikaantuminen molemmissa

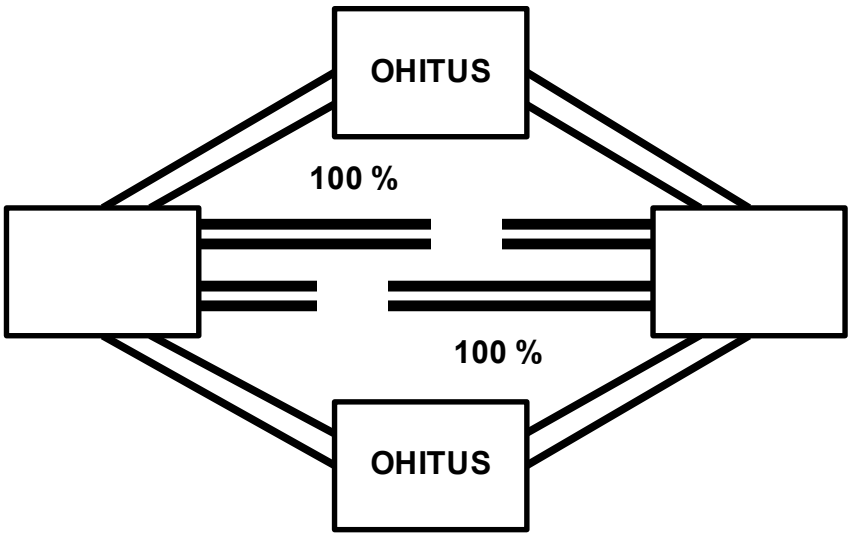

Nyt voimme osoittaa edellä olevan perusteella omistuksen, jäsenyyden ja sopimusten yhdistelmän yhdessä teknisen keksintöön liittyvän pääsyn, käytön, ylläpidon ja vikaantumisen yhdistelmän.

TIE	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	Ei tarvitse omistaa	Ei tarvitse omistaa	Valtio Kunta Yksityinen	Poliisi Pelastustoimi
Jäsenyys	Kaikille vapaa	Kaikille vapaa	Valtio Kunta Yksityinen	Tilannekohtainen Poliisi Pelastustoimi
Sopimus	Liikennesäännöt	Liikennesäännöt	Omistaja **[Ulkopuolinen]**	Omistaja **[Ulkopuolinen]**

Eli hieman taulukkoa avaten joiltain kohdin. Vikaantumistilanteessa voi todeta, että riippuen tilanteen vakavuudesta voi todeta, että poliisi ja pelastustoimi hetkellisesti ottavat tien haltuun riippumatta siitä, että kuka on tien oikea omistaja. Toisaalta vikaantumistilanteessa joutuu osa tienkäyttäjistä jäseniksi kyseiseen vikatilanteeseen, esimerkiksi kolaripaikan liikenteenohjauksen ajan tienkäyttäjät ovat jäseninä kyseisen liikenteenohjauksen aikana.

Toisaalta on niin, että riippuen vikaantumistilanteesta joutuu tien omistaja keskustelemaan mahdollisten ulkopuolisten kanssa vikojen korjaamista, ja nämä ulkopuoliset voi omistaja valita parhaan harkintansa mukaan. Vastaavasti tien ylläpidossa omistaja voi keskustella haluamiensa ulkopuolisten kanssa, että mikä on vikojen korjaamistapa ja korjaamisaikataulu.

Teiden kohdalla osoitimme, että tukkoisuutta oli kahdessa taulukon solussa: ylläpidossa ja vikaantumisen korjaamisessa. Ylläpidon osalta voi todeta, että toimijoita on useampia: valtio, kuntia ja yksityisiä. Toisaalta teiden omistajilla on erilaisia sopimuksia ylläpidon ja vikaantumisen varalta.

Tästä voimme lähteä seuraaviin Yleisen Edun kysymyksiin.

1) Jokainen teiden ylläpidon sopimus on kilpailutettava!
2) Jokaisessa tien ylläpidon sopimuksessa on oltava määräykset poikkeusoloista!

Toisaalta yrityksen Oma Etu sanoo seuraavaa:
1) Kilpailutuksessa hinta ei voi olla ratkaisevin tekijä!
2) Poikkeusoloihin varautuminen vaatii paljon laskutettavaa lisätyötä!

Nyt vielä voimme osoittaa, että seuraavaksi tulee vielä seuraavat tekijät teihin liittyen:

Yleinen Etu:
1) Valtion on kilpailutettava jokaisen tien ylläpito!
2) Kuntien (vast.) on kilpailutettava jokaisen tien ylläpito!
3) Yksityisten on kilpailutettava jokaisen tien ylläpito!

Oma Etu:
1) Jokaiseen tarjoukseen olisi hyvä perehtyä kunnolla!
2) Jatkuva ylläpito(urakka)sopimusten muuttuminen vaatii jatkuvasti lisää työtä!
3) Jatkuvat tarjouskierrokset vievät aikaa varsinaiselta ylläpitotyöltä!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Käytännössä voi olla vaikeaa teiden ylläpitoa tarjoavalle yritykselle jatkuvasti vastata valtion, kuntien ja yksityisten tarjouspyyntöihin. Tällöin tarjouksien tekeminen pitää muuttaa ammattimaisemmaksi, mikä taas johtaa lisätyövoiman käyttöön varsinaisen ylläpidon henkilöstön lisäksi. Eli kilpailutus on johtanut yrityksissä uuteen välttämättömään toimintaan, eli tarjouksien hallintaan: joissain tapauksessa vielä erityisesti tarjoushallintaan erikoistuneeseen työvoimaan. Nyt voimme vielä osoittaa Yleisen Edun ja Oman Edun tilanteen varauduttaessa poikkeusoloihin.

Yleinen Etu:
1) Tiet on oltava jatkuvasti käytössä ja hyvällä ylläpidolla!
2) Teiden ylläpidossa on varauduttava poikkeusoloihin!
3) Tarjouspyynnössä on määrättävä poikkeusoloihin varautumisesta!

Oma Etu:
1) Ylläpidossa on oltava kalusto mahdollisimman tehokkaassa käytössä!
2) Suuret poikkeustilanteet vaativat paljon ylimääräistä kalustoa ja työvoimaa!
3) Ylimääräisen kaluston käyttö on sovittava poikkeusolojen tilanteessa!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Lähdemme taas siitä, että tekniikka on perustana, jolloin tekninen kalusto määrää taloudellisen toiminnan luonteen. Nyt poikkeustilanteet vaihtelevat, esim. päiväkausien lumimyrsky, tielle kaatunut metsikkö, tai useamman päivän jäätävä tihkusade. Tällöin suuressa poikkeustilanteessa kaikki tekninen kalusto voi olla liikkeellä luonnonilmiöiden teknisen luonteen perusteella. Edellä olevasta seuraa ristiriita, koska toisaalta teknistä kalustoa ei pitäisi olla liikaa, ja toisaalta poikkeusoloja varten pitää olla varastossa teknistä kalustoa ja toisaalta ihmistyövoimaa käyttämään ylimääräistä teknistä kalustoa.

Edellä voi nähdä, että teiden suhteen aiheutuu erilaisia <u>työnjaon ongelmia</u> erityisesti ylläpidossa ja vikaantumisessa, koska tällöin tässä on monia erilaisia toimijoita: yleisesti ottaen valtiota, kuntaa, yksityistä ja joskus ulkopuolisia. Mitä vähemmän on työnjakoa, niin sitä vähemmän on tietysti ongelmia. Tämän perusteella voimme laatia työnjaon suhteen uuden taulukon, ja laskea erilaisia

toimijoita.

Teiden erikoinen ominaisuus on, että pääsylle ja käytölle on melkoisen vähän rajoitteita, eikä kukaan maailmassa pysty laskemaan, että montako kilometriä kaikki Suomen teillä liikkuneet liikennevälineet koko Suomessa ovat ajaneet yhden vuoden aikana. Mutta tienpidon ongelmina voi todeta, että ylläpidon ja vikaantumisen kohdalla on satoja toimijoita, jolloin syntyy ylläpidon ja vikaantumisen kohdalla useita erilaisia työnjaon ongelmia.

Edellä olevan perusteella voi todeta, että teiden kohdalla pysyvin tekijä on tien pohja. Teknisesti ottaen tien päällystys voi vaihdella eri vuosisatoina. Toinen pysyvä tekijä on valtio, joka kaikesta muutoksesta huolimatta ollut aina jossain muodossa päättämässä pääsystä, käytöstä, ylläpidosta ja käytöstä johtuvia ongelmia. Valtio voi eri tavoin kyllä jakaa vastuuta muille tasoille (esim. kunta).

TIE	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	Ääretön	Ääretön	1 valtio, useita virastoja 320 kuntaa (kirjoitushetkellä) Yksityisteitä 350 000 kilometriä Satoja tiekuntia	1 Poliisi, aluejako 1 Pelastustoimi, jaettu eri alueisiin
Jäsenyys	Ääretön	Ääretön	1 valtio, useita virastoja 320 kuntaa (kirjoitushetkellä) Yksityisteitä 350 000 kilometriä Satoja tiekuntia	1 Poliisi, aluejako 1 Pelastustoimi, jaettu eri alueisiin
Sopimus	Ääretön	Ääretön	1 valtio, useita virastoja 320 kuntaa (kirjoitushetkellä)) Yksityisteitä 350 000 kilometriä Satoja tiekuntia **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	Omistaja **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat vikojen korjaajat tai tekee itse**

SL 58.16. RAUTATIE: oma etu, yleinen etu ja työnjako

Kertauksen vuoksi voi todeta, että junalinjat voivat olla kaksisuuntaisia, mutta vikatilanne on 100%, eli linjaan voi tulla ohittamaton vika.

LINJA - kaksisuuntaiset - vikaantuminen

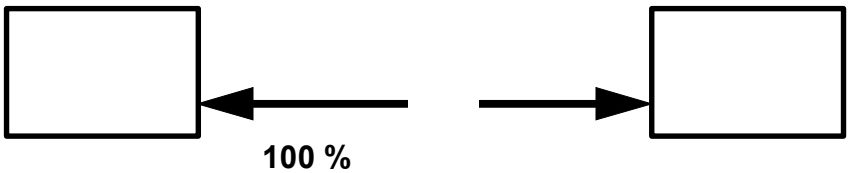

Edellisten esimerkkien perusteella voimme tehdä rautateiden suhteen seuraavan taulukon.

RAUTATIE	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	Junan omistajan lupa Linjan omistajan lupa **[Junaliikenteen ohjaajan lupa]**	Junan omistajan lupa Linjan omistajan lupa **[Junaliikenteen ohjaajan lupa]**	Junan omistaja Linjan omistaja **[Junaliikenteen ohjaaja]** **[Ulkopuolinen]**	**[Junaliikenteen ohjaaja]** Poliisi Pelastustoimi
Jäsenyys	Ei vaadita henkilöasiakkaalta **[Juna ja/tai linja]**	Ei vaadita henkilöasiakkaalta **[Juna ja/tai linja]**	Junan omistaja Linjan omistaja **[Ulkopuolinen]**	**[Junaliikenteen ohjaaja]** <u>Tilannekohtainen</u> Poliisi Pelastustoimi
Sopimus	Junalipun ehdot **[Juna ja/tai linja]**	Junalipun ehdot **[Juna ja/tai linja]**	Junan omistaja Linjan omistaja **[Ulkopuolinen]**	Junan omistaja Linjan omistaja **[Ulkopuolinen]**

Taas avaten taulukkoa. Varsinaisesti Suomessa ei vaadita mitään jäsenyyttä junalipun ostamiseen, ei ainakaan henkilöasiakkailta. Jos ostaa junalipun, niin sitoutuu junalipun ehtoihin, varsinkin henkilöasiakkaan noustessa junaan. Varsinaisesti henkilöasiakkaan harvoin tarvitsee pohtia, että kuka omistaa junan ja/tai rautateiden linjan junan alla.

Toisaalta junien omistaja(t) ja rautateiden linjojen omistaja(t) voivat määrätä toisilleen ehtoja, mutta harvoinpa tavallinen henkilöasiakas moisia pohtii. Mutta tarkasti ottaen henkilöasiakkaan junalipun ehdot ovat näiden sopimuksien tuloksia. Mutta toisaalta junaliikennettä on jonkun ohjattava, koska yhdelle junaraiteelle (linjalle) mahtuu yleensä yksi juna.

Toisaalta on niin, että junaliikenteen ohjaaja omistaa luvan päästää juna jollekin linjalle menemään. Tähän lupaan sitoen tavallisen henkilöasiakkaan pitää junalipun ehtojen mukaisesti hyväksyä kyseisen ohjaajan toiminta. Aikaisemmin on tätä kolmatta osapuolta käsitelty, ja linjan tapauksessa jonkun annettava lupa linjalle pääsystä.

Nyt herää kysymys, että kuka voi olla junaliikenteen ohjaaja, eli paljon puhuttu kolmas osapuoli, ohjaamaan jonkin junalinjan liikennettä? Erilaisia kysymyksiä:

- junaliikenteen ohjaaja voi omistaa sekä junat että linjat?
- junaliikenteen ohjaaja voi omistaa vain junat, mutta ei linjoja?
- junaliikenteen ohjaaja voi omistaa vain linjat, mutta ei junia?
- junaliikenteen ohjaaja ei saa omistaa junia eikä linjoja?

Tämän jälkeen herää junalinjalle pääsyn ehtoja:

- junalinjalle pääsevät kaikki junien omistajat?
- junalinjan omistaja päättää, että keiden junat pääsevät junalinjalle?
- junaliikenteen ohjaaja päättää, että keiden junat pääsevät junalinjalle?

Tämän jälkeen herää junalinjan käytön ehtoja:

- junalinjaa saavat käyttää kaikkien junien omistajat?
- junalinjan omistaja päättää, että keiden junat käyttävät junalinjaa?
- junaliikenteen ohjaaja päättää, että keiden junat käyttävät junalinjaa?

Voi olla tietysti saivartelua erottaa käyttö ja pääsy, mutta voihan olla niin, että junalinjalle päässyt vikaantunut juna ei saa enää junalinjaa enää käyttää. Eli käytöllä ja pääsyllä on eronsa.

Tämän jälkeen pääsemme ylläpitoon:

- junien ylläpidon voi omistaja järjestää itse tai ulkopuolisten kanssa
- junalinjojen ylläpidon voi omistaja järjestää itse tai ulkopuolisten kanssa.
- toisaalta junaliikenteen sovittelu raiteille on sovittava yhdessä junaliikenteen ohjaajan kanssa.

Tämän jälkeen pääsemme vikatilanteeseen:

- riippuen vikaantumistilanteesta on vikaantumisen ajan vastuussa ja omistuksessa poliisi ja pelastustoimi koko järjestelmästä
- taas riippuen tilanteesta on vian purkamisen yhteydessä tilanteeseen mukaan joutuneet junat matkustajineen jäseninä vian purkamisen ajan

Taas toisaalta tietyntyyppiset viat voivat junien ja linjojen omistajat korjata joko itse tai ulkopuolisten kanssa.

Edellä olevaan tulee vielä erilaiset sopimukset ja jäsenyydet, joiden määräykset vaikuttavat eri tavoin.

- mitkä ovat sopimukset junaliikenteen ohjaajan, junien omistajien ja junalinjojen omistajien välissä?
- millaisia jäsenyysratkaisuja voi olla junaliikenteen ohjaajan, junien omistajien ja junalinjojen omistajien kesken?

Tässä voi pohtia seuraavia esimerkiksi:

- onko junaliikenteen ohjaaja yritys, jonka omistavat ketkä?
- onko junaliikenteen ohjaaja yhdistys, jonka jäseninä ovat ketkä?
- onko junaliikenteen ohjaaja osuuskunta, jonka jäseninä ovat ketkä?
- onko junaliikenteen ohjaaja valtion osa, jonka ohjauksesta määräävät ketkä?
- perustuuko junaliikenteen ohjaus sopimukseen, jonka osapuolet ovat ketkä?

Edellä on ollut rautatiehen liittyvä taulukko, ja tämän taulukon solujen ongelmakohtien käsittely on laajempi kokonaisuus, mutta aina kannattaa yrittää. Jaamme nämä ongelmat tarkemmin kunkin taulukon solun mukaan.

<u>Rautatielinjoille pääsy</u>

<u>Yleinen Etu:</u>

1) Rautateille pääsyyn tarvitaan lupa!
2) Lupaehtojen pitää huomioida taloudellisuus ja poikkeusoloihin varautuminen!
3) Rautateille pääsyn ehtona pitää olla kaluston käytön, ylläpidon ja vikatilanteiden hallinta!
4) Rautateiden käyttö pitää olla asiakkaille mahdollisimman halpaa!
5) Rautateiden on toimittava jokaisessa tilanteessa, myös poikkeusoloissa!

Nyt voi pohtia, että kuka määrää tässä kohdassa Yleisen Edun. Jos yleinen etu painottuu kilpailun tehokkuuteen, niin rautateille pääsyn luvan pitää olla mahdollisimman helppoa. Jos etu taas painottuu poikkeusolojen hallintaan, niin silloin pääsyn ehtona pitää olla vaatimukset poikkeusolojen teknisestä kalustosta, kuten teiden ylläpidon yhteydessä. Tässä kohtaa voimme todeta, että junaliikenteen pääsylle voidaan asettaa useita erilaisia muuttujia.

Oma Etu:

1) Rautateille pääsyn lupaehtojen pitää olla yritykselle mahdollista toteuttaa!
2) Lupahakemusten käsittely pitää olla tasapuolista!
3) Kaluston käyttö, ylläpito ja vikojen hallinta pitää olla mahdollisimman kustannustehokasta!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!
5) Poikkeusoloihin varautuminen vaatii teknistä kalustoa varastoon, ja poikkeusoloissa tarvitaan lisätyövoimaa!

Rautatielinjojen käyttö

Yleinen Etu:

1) Linjoilla kulkevien junien pitää kulkea aikataulussa!
2) Linjoille ei saa päästää huonosti huollettuja junia pysähtymään vikatilanteeseen!
3) Junien pitää kulkea aikataulussa jokaisessa sääolosuhteessa (poikkeusolo)!

Tässäkin voi taas pohtia Yleisen Edun merkitystä. Jos kilpailun tehokkuus on Yleinen Etu, niin tällöin pitää tietysti palkita siitä, että junat kulkevat aikataulussa, eivät myöhässä tai täysin aikataulujen ulkopuolella. Tietysti Yleinen Etu vaatii poikkeusoloihin varautumisen osalta, että linjoille lähtevät junat ovat täysin huollettuja, jotta ne eivät pysähdy mihinkään vikaan keskellä junalinjaa, jolloin muut junat eivät pääse pysähtyneen junan ohi mistään suunnasta.

Oma Etu:

1) Aikataulussa pysymisestä pitää maksaa kunnon hinta!
2) Junien huoltoon pitää saada kunnolliset varaosat ja osaava henkilöstö!
3) Hyvin huolletuista junista pitää maksaa kunnon hinta!
4) Poikkeusoloihin varattavista varaosista, varajunista ja varahenkilöstöstä pitää maksaa kunnon hinta!
5) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Edellä oleva meni jo osittain koskemaan vikatilanteita, mutta palaamme vikatilanteisiin vielä tarkemmin.

Ylläpito

Edellä meni osittain asiaa koskemaan ylläpitoa ja vikaantumista, joten voimme pohtia erityisiä ylläpidon ongelmia.

Yleinen Etu (erityisesti linjat):

1) Rautateiden linjat pitää olla mahdollisimman hyvässä kunnossa!
2) Rautateiden linjojen ylläpidossa pitää aiheutua junaliikenteelle mahdollisimman vähän ongelmia, esimerkiksi junaliikenteen ohjauksessa!
3) Junia pitää kulkea mahdollisimman paljon huolimatta ylläpidosta!
4) Ylläpidosta pitää aiheutua mahdollisimman vähän kustannuksia!
5) Ylläpito pitää kilpailuttaa hyvin!

Oma Etu (erityisesti linjat):

1) Rautateiden hyvästä ylläpitämisestä pitää maksaa kunnon hinta!
2) Ylläpidon tekniikan pitää määrä ylläpidon hinta!

3) Ylläpito vaatii varastoon teknisiä varaosia, ja osaavaa teknistä henkilöstöä!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Vikaantuminen (erityisesti poikkeusolot)

Yleinen Etu:
1) Vikatilanteita pitää olla mahdollisimman vähän!
2) Viat pitää korjata mahdollisimman nopeasti!
3) Junaliikenteen ohjaus vikojen takia pitää olla mahdollisimman tehokasta!
4) Poikkeusolojen(kin) vikatilanteet pitää korjata mahdollisimman nopeasti!

Oma Etu:
1) Vikatilanteiden korjaamisesta pitää maksaa hyvä hinta!
2) Vikojen tekninen luonne määrää vikojen korjaamisen nopeuden!
3) Junaliikenteen ohjaus vikojen takia pitää olla tasapuolista!
4) Poikkeusoloissakin vikojen tekninen luonne määrää korjausten nopeuden!
5) Poikkeusoloihin varautumisesta pitää maksaa hyvä hinta!
6) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

RAUTATIE	**Pääsy**	**Käyttö**	**Ylläpito**	**Vikaantuminen**
Omistus	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa 1 junaliikenteen ohjaaja	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa 1 junaliikenteen ohjaaja	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa 1 junaliikenteen ohjaaja **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	1 junaliikenteen ohjaaja 1 Poliisi, aluejako 1 Pelastustoimi, jaettu eri alueisiin
Jäsenyys	1 valtio, useita virastoja Kaikki kansalaiset valtion jäseniä	1 valtio, useita virastoja Kaikki kansalaiset valtion jäseniä	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	1 junaliikenteen ohjaaja 1 Poliisi, aluejako 1 Pelastustoimi, jaettu eri alueisiin
Sopimus	1 valtio, useita virastoja Kaikki kansalaiset valtion jäseniä	1 valtio, useita virastoja Kaikki kansalaiset valtion jäseniä	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa 1 junaliikenteen ohjaaja **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	1 valtio, useita virastoja Junien omistajien määrä sovittavissa Linjojen omistajien määrä sovittavissa **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat korjaajat tai tekee itse**

Tässä kohtaa on hyvä muistuttaa, että ylläpito on suunnitelmallista ja hallittua korjaamista. Vastaavasti vikaantumiset ovat ennalta arvaamattomia, monesti poikkeusoloissa näiden luonne voi olla hyvinkin erilainen, vaikka vikaantumisen luokka olisikin sama, esim. lumimyrskyn pituus vaihtelee, jäätävää tihkua tulee aina ennalta arvaamaton määrä, jne.

Edellä voi nähdä, että rautateiden suhteen aiheutuu erilaisia <u>työnjaon ongelmia</u> lähes jokaisessa taulukon solussa, koska jokaisessa taulukon solussa on useita toimijoita. Mitä vähemmän on työnjakoa, niin sitä vähemmän on tietysti ongelmia. Tämän perusteella voimme laatia työnjaon suhteen uuden taulukon, ja laskea erilaisia toimijoita

Edellä olevan taulukon perusteella voi todeta, että junaliikenteessä erityisyys on se, että tarkasti ottaen lähes kaikki on sovittavissa junaliikenteen suhteen, ja junaliikenteeseen näin ollen voi liittyä ennalta arvaamattoman paljon erilaisia työnjaon ongelmia. Lisäksi on huomioitava, että kaikista sopimuksista huolimatta on vielä yksi joukko sopimuksia, joissa kukin osapuoli voi toimia parhaaksi katsomallaan tavalla.

<u>Eli pysyvä tekijä junaliikenteessä on valtio</u>, joka sekin voi olla jakaantunut useisiin virastoihin, ja virastojen ohessa on luonnollisesti vielä ministeriöt, valtioneuvosto ja Eduskunta. Ja edelleen voidaan todeta, että valtio voi järjestää oman toimintansa juuri niin kuin valtio itse parhaakseen näkee. Edellä olevan perusteella voi todeta, että rautateiden kohdalla <u>pysyvin tekijä on rautatien pohja</u>. Teknisesti ottaen tekniikka (eli se rauta) on vaihdellut eri vuosisatoina, ja rautateiden tekniikka on muuttunut.

Eli lopputulema junaliikenteestä on, että junaliikenne on useiden ristikkäisten Sopimusten, Omistusten ja Jäsenyyksien joukko, ja työnjako voidaan sopia lähes täydellä vapaudella, koska mitään varsinaista rajaa ei Sopimuksille, Omistuksille ja Jäsenyyksille ole.

SL 58.17. SÄHKÖ: yleinen etu, oma etu ja työnjako

Tähän kohtaan voimme laittaa kertauksen vuoksi kuvan liittyen sähkölinjoihin. Käytännössä maailmalle ei ole rakennettu rinnakkaisia sähkölinjoja, eli sähkölinjat vedetään maastoon vain yhden kerran. Käytännössä sähkölinja vikaantuu yleensä 100 %, jolloin joku osa linjastosta on poissa käytöstä.

LINJA - yksi suunta - vikaantuminen

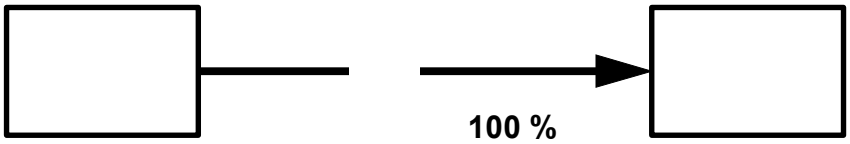

Edellisten esimerkkien perusteella voimme tehdä sähkö(verkkoje)n suhteen seuraavan taulukon.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

SÄHKÖ	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja **[Ulkopuolinen]**	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja **[Ulkopuolinen]** **[Sähköverkon ohjaaja]**
Jäsenyys	Ei yleensä (poikkeuksia on)	Ei yleensä (poikkeuksia on)	Ei yleensä (poikkeuksia on)	**[Sähköverkon ohjaaja]** <u>Tilannekohtainen</u> Poliisi Pelastustoimi
Sopimus	Siirtosopimus Ostosopimus	Siirtosopimus Ostosopimus	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja **[Ulkopuolinen]**	Siirtolinjan omistaja Tuotantolaitoksen omistaja **[Sähköverkon ohjaaja]** **[Ulkopuolinen]**

Taas voimme hieman avata taulukkoa. Tässä kohtaa lähdemme tilanteesta, jossa sähkön käyttäjänä on henkilö/yritys/tms., joka ei omista tuotantoyhtiöstä tai siirtoyhtiöstä yhtään mitään, eli on ns. perusasiakas. Tietysti on vielä osakysymyksensä sellaiset tilanteet, jossa asiakas omistaakin tuotantoyhtiöstä jonkin osan, ja hankkii sähköä omakustannushintaan, mutta jätämme sen tässä vaiheessa irralleen tästä esityksestä.

Sähkön tilanteessa ei kukaan henkilö tai tavara varsinaisesti siirry mihinkään, eli kyseessä on erilainen linja verrattuna junaliikenteen linjoihin, eli sähkölinja. Toisaalta voimme todeta, että sähköverkolla on voi olla ohjaaj(i)a, jo(t)ka määrää(vät) sähköverkon kokonaiskäytöstä. Kun kyseessä on tosiaan linja, niin monesti on tarvetta tällaisille ohjaajille.

Tavallinen asiakas tekee siirtosopimuksen siirtoyhtiön kanssa ja ostosopimuksen tuotantoyhtiön kanssa. Nyt suomalaisessa yhteydessä on mahdollista kilpailuttaa sähkön tuotantoa. Eli tavallinen asiakas pääsee sähköön kiinni kahdella sopimuksella, ja yleensä hänen ei tarvitse muuta edes murehtia – laskut tulevat säännöllisesti, jos ei ole ongelmia.

Tässäkin tilanteessa voi todeta, että tuotantoyhtiöt ja siirtoyhtiöt voivat keskenään sopia erilaisia ehtoja liittyen sähkön tuotantoon ja jakeluun. Edelleenkään tavallisen sähkön käyttäjän ei tarvitse tällaisista murehtia.

Jos kaikki menee hyvin, niin käsittääkseni sähköverkoissa on melko vähän tarvetta Kolmannelle osapuolelle, koska tavallisessa tilanteessa sähkön jakelu sujuu melkoisen hyvin, koska kyseessä on jatkuvasti päällä oleva linja, jonka käyttöä ei katkota koko ajan, verrattuna junalinjaan.

> <u>Tässäkin paljastuu, että kirjoittajalla voi olla täysin väärä käsitys sähkön teknisen käytön ja teknisen myynnin luonnontieteellisestä perustasta.</u>

Junaliikenteen esimerkin vuoksi kuitenkin voimme pohtia Kolmatta osapuolta, eli sähköverkon ohjaajaa:

- sähköverkon ohjaaja voi omistaa sähkölinjat/linjoja?
- sähköverkon ohjaaja ei VOI omistaa sähkölinjoja?
- sähköverkon ohjaaja ei SAA omistaa sähkölinjoja?

Riippuu vähän tietysti teknisistä ratkaisuista, että miten sähköverkkojen ohjaus tehdään, ja jätän yksityiskohdat sähköinsinööreille.

Junaliikenteen esimerkin perusteella pohdimme myös seuraavia vaihtoehtoja:

- sähkölinjalle pääsevät kaikkien tuotantolaitosten omistajat?
- sähkölinjan omistaja päättää, että mitkä tuotantolaitokset pääsevät sähkölinjalle?
- sähköverkon ohjaaja päättää, että mitkä tuotantolaitokset saavat sähköä laittaa sähkölinjoille?

Voi olla tietysti saivartelua erottaa käyttö ja pääsy, mutta voihan olla niin, että vikaantunut tuotantolaitos ei saa mitään sähkölinjaa käyttää. Eli käytöllä ja pääsyllä on eronsa tässäkin tilanteessa.

Tämän jälkeen pääsemme ylläpitoon:

- tuotantolaitoksen ylläpidon voi omistaja järjestää itse tai ulkopuolisten kanssa
- sähkölinjan ylläpidon voi omistaja järjestää itse tai ulkopuolisten kanssa.

Tämän jälkeen pääsemme vikatilanteeseen:

- riippuen vikaantumistilanteesta on vikaantumisen ajan vastuussa ja omistuksessa poliisi ja pelastustoimi koko järjestelmästä
- taas riippuen tilanteesta on vian purkamisen yhteydessä tilanteeseen mukaan joutuneet sähkön kuluttajat, siirtoyhtiöt ja tuotantoyhtiöt jäseninä vian purkamisen ajan

Taas toisaalta tietyntyyppiset viat voivat sähkölinjojen ja tuotantolaitosten omistajat korjata joko itse tai ulkopuolisten kanssa. Edellä olevaan tulee vielä erilaiset sopimukset ja jäsenyydet, joiden määräykset vaikuttavat eri tavoin.

- mitkä ovat sopimukset sähköverkon ohjaajan, sähkölinjojen omistajien ja tuotantolaitosten omistajien välissä?
- millaisia jäsenyysratkaisuja voi olla sähköverkon ohjaajan, sähkölinjojen omistajien ja tuotantolaitostenomistajien kesken?

Tässä voi pohtia seuraavia esimerkiksi:

- onko sähköverkon ohjaaja yritys, jonka omistavat ketkä?
- onko sähköverkon ohjaaja yhdistys, jonka jäseninä ovat ketkä?
- onko sähköverkon ohjaaja osuuskunta, jonka jäseninä ovat ketkä?
- onko sähköverkon ohjaaja valtion osa, jonka ohjauksesta määräävät ketkä?
- perustuuko sähköverkon ohjaus sopimukseen, jonka osapuolet ovat ketkä?

Edellä on ollut sähköön liittyvä taulukko, ja tämän taulukon solujen ongelmakohtien käsittely on laajempi kokonaisuus, mutta aina kannattaa yrittää. Jaamme nämä ongelmat tarkemmin kunkin taulukon solun mukaan.

<u>Sähkölinjoille pääsy</u>

<u>Yleinen Etu:</u>

1) Sähkölinja on saatava mahdollisimman halpana kaikille halukkaille!
2) Sähkölinjoista on oltava mahdollisimman vähän haittaa kenellekään!

3) Kaikkien sähkön tuotantolaitosten pitää päästä sähköverkkoihin mukaan!

Oma Etu:
1) Sähkölinjojen vetäminen maastoon on kallista!
2) Eri sähkölinjoille pääsee eri määrä käyttäjiä, ja tuotto on sen mukainen!
3) Omien tuotantolaitosten pääsy sähköverkkoihin on erityisen tärkeää!

Sähkölinjojen käyttö:

Yleinen Etu:
1) Sähkön käyttö pitää olla mahdollisimman halpaa!
2) Sähköä pitää saada koko ajan riippumatta vuorokauden ajasta!
3) Kilpailu sähkön tuotantoyritysten välillä on toimittava kunnolla!

Oma Etu:
1) Sähkön myynnistä pitää saada kunnollinen hinta!
2) Tuotantolaitosten käyttö on kallista!
3) Sähkön myynnin pitää kattaa kalliit tuotantokustannukset!
4) Sähkön kulutusmäärät vaihtelevat rajusti vuorokauden, vuodenajan, yms. mukaan!
5) Sähkön kulutusmäärien raju vaihtelu pakottaa pitämään yllä varalla tuotantolaitoksen osia tai jopa kokonaan omia tuotantolaitoksia!

Sähkölinjojen ylläpito:

Yleinen Etu:
1) Sähkölinjojen pitää olla jatkuvasti käyttökunnossa!
2) Sähkölinjojen ylläpito pitää olla mahdollisimman halpaa!

Oma Etu:
1) Sähkölinjojen ylläpito on kallista!
2) Sähkön myynnin pitää kattaa kalliit sähkölinjojen ylläpitokustannukset!

Sähkölinjojen vikaantuminen

Yleinen Etu:
1) Sähkölinjojen vikoja pitää olla mahdollisimman vähän!
2) Sähkölinjojen viat pitää korvata mahdollisimman pian!
3) Sähkölinjat pitää korjata myös poikkeusolosuhteissa!

Oma Etu:
1) Sähkölinjojen vikojen ennakointi on joskus vaikeaa!
2) Sähkölinjojen viat voivat tulla ilmoitamatta!
3) Poikkeusoloissa sähkölinjojen vikoja voi olla liikaa suhteessa korjaushenkilöstöön!
4) Sähkölinjojen vikojen korjaaminen on kallista!
5) Sähkön myynnillä pitää saada katettua poikkeusoloja varten tehdyt varastot, yms. poikkeusoloihin varautumisen tekijät!
6) Poikkeusoloihin varautuminen vaatii oman henkilöstönsä, jonka palkkaaminen tarkoittaa erilaisia kuluja!

Edellisten esimerkkien perusteella voimme lähteä rakentamaan työnjaon taulukkoa.

SÄHKÖ	**Pääsy**	**Käyttö**	**Ylläpito**	**Vikaantuminen**
Omistus	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. 1 valtio, useita virastoja, valvomassa toimintaa	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. 1 valtio, useita virastoja, valvomassa toimintaa	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. 1 valtio, useita virastoja, valvomassa toimintaa **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. **[Sähköverkon ohjaaja(t)]** **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat korjaajat tai tekee itse**
Jäsenyys	Ei yleensä (poikkeuksia on) 1 valtio, useita virastoja, kansalaiset jäseninä	Ei yleensä (poikkeuksia on) 1 valtio, useita virastoja, kansalaiset jäseninä	Ei yleensä (poikkeuksia on) 1 valtio, useita virastoja, kansalaiset jäseninä **Ylläpitotilanteessa jonkin siirtolinjan asiakkaat ovat jäseninä ylläpidossa**	**[Sähköverkon ohjaaja(t)]** 1 Poliisi, aluejako 1 Pelastustoimi, jaettu eri alueisiin **Korjaustilanteessa jonkin siirtolinjan asiakkaat ovat jäseninä korjauksessa**
Sopimus	Siirtosopimuksen tekijöiden määrä ei rajattu Ostosopimuksen tekijöiden määrä ei rajattu 1 valtio, useita virastoja, valvomassa toimintaa	Siirtosopimuksen tekijöiden määrä ei rajattu Ostosopimuksen tekijöiden määrä ei rajattu 1 valtio, useita virastoja, valvomassa toimintaa	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat ylläpitäjät tai tekee itse**	Siirtolinjojen omistajien määrä voidaan sopia. Teknisesti vain yksi siirtolinja. Tuotantolaitoksien omistajien määrä voidaan sopia. **[Sähköverkon ohjaaja(t)]** **Kukin osapuoli hankkii sopimuksella omat korjaajat tai tekee itse**

Edellä olevan perusteella voi todeta, teknisesti ottaen siirtolinjoja on lähes aina vain yksi siirtolinja, ei useita. Toisaalta voi tietysti olla niin, että siirtolinjojen eri osat ovat eri omistajien hallussa. Junaliikenteessä on mahdollista joissain tilanteissa kahta junalinjaa vierekkäin, esimerkiksi junien ohitus, mutta sähkölinjoissa hyvin harvoin on kahta erillistä siirtolinjaa vierekkäin. Koska sähkölinjoissa on koko ajan päällä jokin liikenteen määrä, niin junalinjoihin verrattuna liikenteen katkonaisuutta esiintyy harvemmin.

Edellä olevaan taulukkoon on lisätty uutena toimijana valtio, jonka tehtäväksi on laitettu Yleisen Edun tehtävien valvonta, eli kilpailun tehokkuuden ja markkinoiden hyvän toiminnan valvonta. Edelleen voidaan todeta, että Omistus, Jäsenyys ja Sopimukset voidaan jakaa sähkön tuotannossa ja sähkön siirrossa hyvin erilaisiin ratkaisuihin.

Ylläpitotilanteessa on hyvin monia toimijoita, koska silloin pitää sovitella yhteen siirtolinjan omistajien, tuotantolaitosten omistajien ja monimuotoisen omistajajoukon toimintaa yhteen. Riippuen linjan asiakasmäärästä ja asiakkaiden laadusta, voi jonkin yksittäisen siirtolinjan osan ylläpito olla melkoinen ponnistus.

Vikatilanteissakin hyvin monia toimijoita, koska silloin(kin) pitää sovitella yhteen siirtolinjan omistajien, tuotantolaitosten omistajien ja hyvin moninaisen omistajajoukon toimintaa yhteen. Ongelmana vikatilanteessa on, että tuttuun tapaan ne ovat ennalta arvaamattomia ja niiden laajuus on joka kerta hyvin suuri arvoitus. Tämän seurauksena on tietysti se, että yhtäkkiä on hyvin monimuotoinen joukko asiakkaita jäseninä vikojen korjauksen yhteydessä ja alueet voivat olla hyvin laajoja. Jälleen sähkölinjojen vikatilanteissa tulee vastaan rationaalisuusolettama, koska sähkölinjojen vikatilanne aiheuttaa ihmisten toimintaa yllättävään tilanteeseen nähden. Koska ihmiset eivät ole rationaalisia, niin sähkölinjojen vikatilanteesta riippuen voi olla tuhansia ihmisiä irrationaalisuuden vallassa, ja tilanteen vakavuus voi korostaa irrationaalisuutta entisestään.

Toisaalta laajan vaikutuksen poikkeusoloissa tulee vastaa tilanne, jossa kaikki vikoja korjaavat toimijat ovat täysin ylityöllistettyjä, kuten on Suomessa kesän 2010 myrskyjen yhteydessä havaittu. Tällöin tulee tietysti mieleen ulkopuolisen avun käyttäminen, mutta ulkopuolisen avun käyttöön liittyy luonnollisesti teknisiä ongelmia, koska ulkopuolisen avun ohjaamisessa pitää ratkaista monia teknisiä ongelmia. Eli vikaantumisen yhteydessä käytettävä ulkopuolinen apuvoima pitäisi olla lähtökohtaisesti teknisesti pätevää, jotta apuvoima voidaan laittaa korjaamaan jotain siirtolinjan osaa.

Vastaavasti sähkön tuotannossa ongelmana, että tuotannon pitäisi olla mahdollisimman tasaista koko ajan, koska kalliiden tuotantolaitosten ylös- ja alasajo voi olla vaikeaa riippuen käytetystä tekniikasta. Lisäksi vikatilanteessa tulee vastaan tilanne, jossa iso tuotantolaitos joudutaan ajamaan alas ilman mitään ennakkovaroitusta.

Eli pysyvä tekijä sähköverkkojenkin yhteydessä on valtio, joka sekin voi olla jakaantunut useisiin virastoihin, ja virastojen ohessa on luonnollisesti vielä ministeriöt, valtioneuvosto ja Eduskunta. Ja edelleen voidaan todeta, että valtio voi järjestää oman toimintansa juuri niin kuin valtio itse parhaakseen näkee. Edellä olevan perusteella voi todeta, että sähkölinjojen kohdalla pysyvin tekijä on sähkölinjan pohja. Teknisesti ottaen tekniikka (eli se linja) on vaihdellut eri vuosisatoina, ja linjojen tekniikka on muuttunut, ja nykyisin on käynnissä eri puolilla Suomea sähköverkkojen nykyaikaistaminen, esim. maakaapeli ja uudet sähkömittareiden mittarijärjestelmät. Tuotantolaitoksien kohdalla voidaan todeta, että pysyvin tekijä on tuotantolaitoksen paikka, ja itse tuotanto on voitu järjestää useammankin kerran täysin uuteen tekniikkaan perustuvaksi.

SL 58.18. POSTI: yleinen etu, oma etu ja työnjako

Tähän kohtaan voimme ottaa uudelleen esiin aikaisemman kuvan. Käytännössä useampikin postilinja voidaan rakentaa rinnakkain, ja ratkaisujen linjat ovat kilpailutilanteessa vierekkäin. Käytännössä yhden postilinjan vikaantuminen ei vaikuta muihin postilinjoihin. Tosin tiedämme käytännöstä, että Suomessa on yksi valtiollinen posti ja lukuisa joukko pienempiä jakelijoita

(erityisesti mainokset).

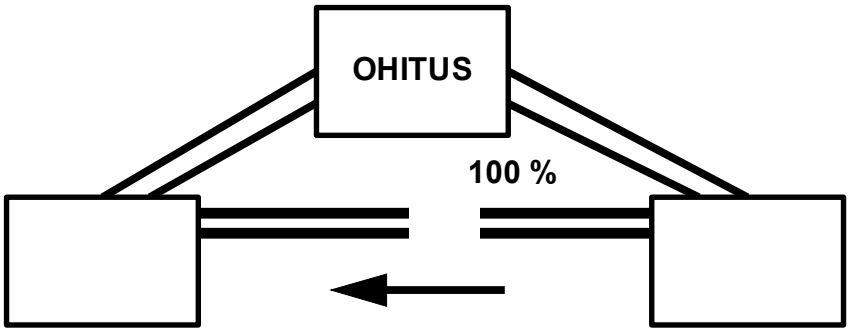

KAISTA - yksisuuntainen - vikaantuminen

Edellä on käsitelty tie(verkkoje)n, rautie(verkkoje)n ja sähkö(verkkoje)n ongelmia. Nyt voisi tietysti esittää, että posti on täysin verrattavissa edellä mainittuihin, kun käsitteellistämiseksi otetaan paperi-viestien ja paketti-viestien linjat. Yleisesti voi todeta, että tarkasti ottaen postilinjat voivat käyttää mm. tie(liikenne)-, rautatie(liikenne)-, sähkö(liikenne)-, tieto(liikenne)-, laiva(liikenne)- ja lento(liikenne)verkkoja omassa toiminnassaan. Tämän vuoksi täytyy tehdä erilaisia erotteluja, ja seuraava taulukko on tästä kuvaus.

LINJA kokonaan	Lähettäminen Keräys	SIIRTO 1	Lajittelu	SIIRTO 2	Kuljetus	SIIRTO 3	Jakaminen Vastaanottaminen
Ratkaisu 1	1.a.	1.b.	1.c.	1.d.	1.e.	1.f.	1.g.
Ratkaisu 2	2.a.	2.b.	2.c.	2.d.	2.e.	2.f.	2.g.
Ratkaisu 3	3.a.	3b.	3.c.	3.d.	3.e.	3.f.	3.g.

Eli voimme todeta, että postitoiminnassa **ratkaisujen linjat kilpailevat**, koska ilmeisistä kilpailusyistä kilpailijat vievät välitettäväksi jätetyn postin vain omaa ratkaisun linjaansa pitkin, ja ratkaisun linjalle on voitu tehdä hyvin erilaisia ratkaisuja riippuen kilpailijoista. Nyt voimme pohtia, että millainen tekninen ilmiö postitoiminta asiakkaan kannalta.

Kuten taulukosta näkyy, niin postia voidaan pitää palveluna, johon kaikki Suomen kansalaiset ja erilaiset yhteisöt ovat oikeutettuja, ilmoitettuun osoitteeseen voi odottaa postinsa saapuvan. Ilmoita osoite ja asenna postilaatikko: siinä pitäisi olla asiakkaan vaiva noin lyhyesti ottaen.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

POSTI (linja)	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	Asiakas: postilaatikko Asiakas: osoite	Asiakas: postilaatikko	Asiakas: postilaatikko	Asiakas: postilaatikon korjaus
Jäsenyys	Asiakas: kaikki Suomen kansalaiset Asiakas: kaikki Suomen erilaiset yhteisöt, joilla osoite	Asiakas postilaatikko	Asiakas: postilaatikko	Asiakas: postilaatikon korjaus
Sopimus	Asiakas: ilmoitus osoitteesta	Asiakas: ilmoitus osoitteesta	Asiakas: ilmoitus uudesta ja vaihtuneesta osoitteesta	Asiakas: väärän osoitteen korjaaminen

Tämän jälkeen voimmekin pohtia tarkemmin, että mitä on postitoiminta yrityksien kannalta.

POSTI (linja)	Pääsy	Käyttö	Ylläpito	Vikaantuminen
Omistus	tie rautatie sähköverkko tietoverkko laivat lentokoneet (muut)	tie / laitteet rautatie / laitteet sähköverkko / laitteet tietoverkko / laitteet laivat / laitteet lentokoneet / laitteet (muut / laitteet)	tie / laitteet rautatie / laitteet sähköverkko / laitteet tietoverkko / laitteet laivat / laitteet lentokoneet / laitteet (muut / laitteet)	tie / laitteet rautatie / laitteet sähköverkko / laitteet tietoverkko / laitteet laivat / laitteet lentokoneet / laitteet (muut / laitteet)
Jäsenyys	??	??	??	??
Sopimus	Hakemus postilinjasta Sopimus postilinjalle Sopimus osoitteiden käytöstä Valtion lupa postitoiminnalle	Sopimus postilinjalle Sopimus osoitteiden käytöstä Valtion lupa postitoiminnalle	Lupa postilinjalle Valtion lupa postitoiminnalle	Sopimusehtojen mukainen korjaus

Kuten edeltä näkyy, niin tarkasti ottaen postitoiminta rakentuu aikaisemmin rakennettujen verkkojen varaan, ja näistä olemme käsitelleet teitä, rautateitä ja sähköä. Joissain tapauksessa voi olla aivan selvä jäsenyys, jolloin voi käyttää jotain omistettua kokonaisuutta. Kuitenkin postilinjan perustajan pitää luoda itselleen **ratkaisun linja**, jossa on yhdistetty koko joukko omia laitteita/koneita muihin verkkoihin. Tällöin laitteet/koneet voivat olla omia tai toisen, ja toisen laitteen käytöstä tietysti pitää olla sopimus. Lisäksi on todettava, että tarkasti ottaen lupia tarvitaan useampia, koska valtio antaa kokonaisuutta koskevan luvan koko ratkaisun linjalle, ja taas ratkaisun linjan osien käyttöön tarvitaan kunkin linjan osan mahdollisilta omistajilta, jotta jotain teknistä ratkaisua voi edes käyttää.

Edellisten esimerkkien perusteella voimme lähteä rakentamaan työnjaon taulukkoa postin suhteen.

POSTI (linja)	**Pääsy**	**Käyttö**	**Ylläpito**	**Vikaantuminen**
Omistus	Tie: osallisia lähes kaikki ihmiset ja yhteisöt Rautatie: Rautatie linjan käyttäjä(t) Sähköverkko: Siirtolinjan omistajat Tuotantolaitosten omistajat Tietoverkko: Tietoverkon käyttäjä(t) Laivat: Laivojen käyttäjä(t) Lentokoneet: Lentokoneiden käyttäjä(t) Muut: Riippuen tapauksesta Osoitteet	Tie: Käyttö lähes vapaata Rautatie: Sopimukset Sähköverkko: Siirtosopimukset Tuotantosopimukset Tietoverkko: Verkkosopimukset Laivat: Vuorosopimukset Lentokoneet: Vuorosopimukset Muut: Riippuen tapauksesta Osoitteet Postilaatikot	Tie: Hyväksyttävä Rautatie: Hyväksyttävä Sähköverkko: Hyväksyttävä Tietoverkko: Hyväksyttävä Laivat: Hyväksyttävä Lentokoneet: Hyväksyttävä Muut: Riippuen tapauksesta hyväksyttävä Osoitteet	Tie: Odotettava / ohitus Rautatie: Odotettava Sähköverkko: Odotettava Tietoverkko: Odotettava Laivat: Odotettava/ohitus Lentokoneet: Odotettava/ohitus Muut: Riippuen tapauksesta odotettava/ohitus
Jäsenyys	Riippuen tapauksesta	Riippuen tapauksesta	Riippuen tapauksesta	Riippuen tapauksesta
Sopimus	Jokaisen kanssa erikseen	Jokaisen kanssa erikseen	Jokaisen kanssa erikseen	Jokaisen kanssa erikseen

Postilinjat perustuvat monen muun aikaisemman teknisen keksinnön päälle, ja näiden teknisten keksintöjen yhdistelmiin, on postitoiminta täten kiinni useamman teknisen keksinnön tekniikalle ja useamman teknisen keksinnön liitokselle. Johtuen omistuksista, jäsenyyksistä ja sopimuksista, ovat nämä tekniset keksinnöt ja keksinnöt liittävät linjat/kaistat vain osaksi postilinjan ratkaisun käyttäjän, ylläpitäjän ja korjaajan hallinnassa. Joissain tapauksessa postilinjan ratkaisussa voidaan vika mahdollisesti ohittaa. Tämän lisäksi ylläpidossa on vielä erilaisia vaihtoehtoja:

- oman tekniikan ylläpito itse
- oman tekniikan ylläpito ulkopuolisen kanssa
- oman tekniikan korjaaminen itse
- oman tekniikan korjaaminen ulkopuolisen kanssa.

Edellä olevan perusteella voi todeta, että postilinjan ratkaisun kehittäjä joutuu kehittämään hyvin hienostuneita ratkaisuja ratkaistessaan postilinjan ratkaisussa eri osapuolien välisen työnjaon, ja erityisesti sopimuksien kannalta tämä tarkoittaa kohtuullisen laajaa sopimusjoukkoa. Ongelmaksi työnjaon kehittämisessä tulee, että mikään kohta ei ole pysyvä, koska esimerkiksi tie(liikenne)-, rautatie(liikenne)-, sähkö(liikenne)-, tieto(liikenne)-, laiva(liikenne)- ja lento(liikenne)verkkojen tekniikka kehittyy jatkuvasti moneen eri suuntaan, mikä taas johtaa väistämättä uuden työnjaon kehittämiseen jatkuvasti. Lisäksi näissä verkoissa voi valita useita eri vaihtoehtoja, jolloin missään olosuhteessa ei voi pitää varmana, että valittu oma ratkaisu on kullakin hetkellä tehokkain.

Tämän perusteella herää kysymys, että mitkä ovat kokonaisuudesta ne osat, jotka postilinjan ratkaisun ylläpitäjä voi lähes varmasti pitää oman työnjakonsa alaisena. Lisäksi on pohdittava, että mikä olisi postilinjan ratkaisun kehittäjälle kolmannen osapuolen merkitys.

Lähettäminen / Keräys

Tässä kohtaa voi pohtia seuraavia työnjakoon liittyviä ongelmia:

- asiakas lähettää paperi-viestit ja paketti-viestit yhden osapuolen kautta
- asiakas voi lähettää paperi-viestit ja paketti-viestit useamman osapuolen kautta
- paperi-viestien ja paketti-viestien keräämisen hoitaa yksi osapuoli
- paperi-viestien ja paketti-viestien keräämisen hoitaa useampi osapuoli

Noin käytännössä tulee tilanne, jossa jollain paikkakunnalla, maakunnassa, jne. on yksi paikka, johon on kerättynä yhteen päivän aikana jätetyt paperi-viestit ja paketti-viestit, eli käytännössä yksi iso kasa monenlaista tavaraa yhdessä paikassa.

SIIRTO 1

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- siirto (1) koottujen paperi-viestien ja paketti-viestien keräyspaikasta kuuluu yhdelle osapuolelle
- siirto (1) koottujen paperi-viestien ja paketti-viestien keräyspaikasta kuuluu useammalle osapuolelle

Noin käytännössä tulee tilanne, jossa jollain paikkakunnalla, maakunnassa, jne. on yksi iso kasa monenlaista tavaraa yhdessä paikassa, ja tämä kasa pitää jollain järjestyneellä tavalla siirtää lajittelua varten, ja lajittelu voi tietysti tapahtua useammassa paikassa.

Lajittelu

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- lajittelun tekee useampi osapuoli
- lajittelun tekee vain yksi osapuoli

Noin käytännössä tulee tilanne, jossa lajittelun alkuun tulee melkoinen kasa erilaista tavaraa jossain järjestyneessä muodossa, ja lajittelu pitää tehdä eteenpäin johonkin järjestäytyneeseen muotoon. Eli suomeksi sanoen monelta paikkakunnalta on tullut tavaraa lajitteluun, ja lajittelussa laitetaan tavaraa takaisin paikkakunnille järjestettynä.

SIIRTO 2

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- siirto (2) lajiteltujen paperi-viestien ja paketti-viestien lajittelusta jakelupaikoille kuuluu yhdelle osapuolelle
- siirto (2) lajiteltujen paperi-viestien ja paketti-viestien lajittelusta jakelupaikoille kuuluu useammalle osapuolelle

Noin käytännössä voi todeta, että lajittelun jälkeen on tuloksena järjestettyjä pinoja/kasoja (vast.) paikkakuntaa kohden, ja nämä pitää kuljettaa eteenpäin paikkakunnille hyvässä järjestyksessä. Noin käytännössä voi todeta, että ennen kuljetusta lajitellut pinot/kasat/vast. on oikeasti siirrettävä kuljetusvälineisiin, ja pelkkä lajittelu ei vielä riitä.

Kuljetus

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- kuljetuksen lajittelupaikoista paikkakunnille voi tehdä yksi osapuoli
- kuljetuksen lajittelupaikoista paikkakunnille voi tehdä yksi tai useampi osapuoli.

SIIRTO 3

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- siirto (3) jakeluun paikkakunnalle saapuvista lajitelluista paperi-viestien ja paketti-viestien pinoista/kasoista/vast. tekee yksi osapuoli?
- siirto (3) jakeluun paikkakunnalle saapuvista lajitelluista paperi-viestien ja paketti-viestien pinoista/kasoista/vast. tekee yksi tai useampi osapuoli?

Noin käytännössä voi todeta, että lajittelun jälkeen on tuloksena järjestettyjä pinoja/kasoja/vast. yhtä paikkakuntaa kohden, ja nämä pitää kuljettaa eteenpäin paikkakunnille hyvässä järjestyksessä. Noin käytännössä voi todeta, että ennen kuljetusta lajitellut pinot/kasat/vast. on oikeasti siirrettävä kuljetusvälineisiin, ja pelkkä lajittelu ei vielä riitä.

Jakaminen

Jälleen herää useampi työnjakoon liittyvä ongelma:

- jakelun paperi-viestien ja paketti-viestien paikkakunnilla voi tehdä yksi osapuoli
- jakelun paperi-viestien ja paketti-viestien paikkakunnilla voi tehdä useampi osapuoli.

Tarkasti ottaen jakamisen yksi osatekijä monesti on, että paikkakunnalle saapuneet lajitellut pinot/kasat/vast. pitää vielä lajitella paikkakunnan oman osoitejärjestelmän mukaisesti.

Edellä on ollut postiin liittyvä taulukko, ja tämän taulukon solujen ongelmakohtien käsittely on laajempi kokonaisuus, mutta aina kannattaa yrittää. Jaamme nämä ongelmat tarkemmin kunkin taulukon solun mukaan.

Postilinjalle pääsy

Yleinen etu:

1) Postilinjan perustaminen pitää perustua hyväksyttyyn lupaan!
2) Postilinjalle pääsyn ehtona pitää olla hakijan kyky hoitaa postilinja!
3) Postin kulkeminen asiakkaille (esim. kansalaiset, yritykset) pitää olla taattu jokaisessa olosuhteessa!
4) Postilinjan kustannus asiakkaille pitää olla mahdollisimman halpa!

Oma etu:

1) Lupaehtojen pitää olla toteutettavissa!
2) Lupaehtojen käsittely pitää olla tasapuolista!
3) Poikkeusoloihin varautumisesta pitää maksaa kunnon hinta!

4) Postitoiminta on kallista, ja maksujen pitää kattaa toiminta!
5) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Nyt tulee kuitenkin mielenkiintoinen yleisen edun aihe pohdittavaksi, sillä verrattuna sähkölinjoihin postilinjat ovat erilaisia. Lähtökohtaisesti sähkölinjat on vedetty, ja sähkölinjoilla on koko ajan liikenne käynnissä. Taas junalinjat menevät vain tiettyjä linjoja pitkin, ja liikenne junalinjoille vaihtelee, mutta junat kulkevat koko ajan, vaikka asiakasmäärä vaihtelee.

Eli postilinja on erilainen linja, koska linjan kuljetusmäärä vaihtelee päivittäin, mutta junalinjasta poiketen voi olla useampi postilinja vierekkäin. Taas sähkölinjoihin verrattuna liikennettä on joka päivä, mutta kunkin päivän liikenteen määrä vaihtelee päivittäin – joka päivä paperi-viestit ja paketti-viestit ovat erilaisia eri määrillä. Toisaalta useammalla rinnakkaisella postilinjalla voi taas liikenteen määrä vaihdella usealla eri tavalla.

Toisin sanoen voidaan todeta, että teknisesti ottaen rinnakkaisia postilinja voi olla useampi, jolloin postilinjojen määrälle on vähemmän (luonnon) tekniikan rajoituksia verrattuna teihin, rautateihin ja sähkölinjoihin. Tällöin voidaan todeta, että jokin muu kuin (luonnon) tekniikka voi määrätä postilinjoista: eli luonnollisesti tämän määrää yleisen edun ja oman edun yhdistelmät.

Tässä kohtaa on todettava, että tarkasti ottaen yleiselle edulle tulee erilaisia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto 1: On oltava yksi tehokas postilinja kaikkialla!
Vaihtoehto 2: Kilpailevat postilinjat kannustavat tehokkuuteen!

Vaihtoehdossa 1 postilinjoja voi ajatella sähköverkon tavoin, jolloin on (luonnon) tekniikan rajoitusten tarkoituksenmukaista vetää vain yksi postin linja. Taas vaihtoehdossa 2 ajatellaan, että (luonnon) tekniikan rajoitusten mukaisesti postilinjat ovat enemmänkin tien kaltaisia, jolloin samalle tielle mahtuu useampi kuljetus peräkkäin, ja vikatilanteessa on usein mahdollista ohittaa vikaantunut kohta, eli autot ohittavat tiellä vikaantuneen toisen auton monessa tapauksessa ilman (luonnon) tekniikan rajoituksia.

Kuten edellä näkyy, niin kummatkin vaihtoehdot on perusteltavissa sekä (luonnon) tekniikan rajoitusten mukaisesti että yleisen/oman edun yhdistelmillä. Tämä erityisyys onkin postilinjojen suurin käsitteellistämisen ongelma ja toisaalta erilaisten ratkaisujen mahdollisuuksia on hyvin paljon.

Tämän vuoksi joudumme tästä eteenpäin käsittelemään sekä vaihtoehdon 1 että vaihtoehdon 2 mukaisia yleisen/oman edun yhdistelmiä.

<u>Postilaatikko harjoittelun vuoksi esimerkkinä</u>

Nyt harjoituksen vuoksi pohtia seuraavaa vaihtoehtoa:

Vaihtoehto 1: Jokaisella asiakkaalla on vain yksi postilaatikko!
Vaihtoehto 2: Jokaisella asiakkaalla on erilainen postilaatikko jokaiselle postilinjalle erikseen.

Nyt voimme todeta, että käytännöllisistä syistä on monesti päädytty vaihtoehtoon 1, koska asiakkaan kannalta on hyvä, että on vain yksi paikka, josta voi hakea kaikkien postilinjojen toimittaman postin. Toisaalta sähköisestä viestinnästä voi todeta, että asiakkaalla voi olla monta sähköistä postilaatikkoa, eli sähköpostiosoitetta, eli (luonnon) tekniikka mahdollistaa sähköisessä

viestinnässä täysin erilaisia ratkaisuja.

Yleistä etua voi jakaa tarkemmin seuraavasti osoitteiden kohdalla, ja käytämme lyhennelmää ”YE”, merkitsemään ”Yleistä Etua”.

Postilinjan käyttö

Osoite ensimmäisenä kunnon esimerkkinä

(YE) Vaihtoehto 1: On oltava vain yhdet osoitteet ja yksi osoitteiden luettelo!
(YE) Vaihtoehto 2: Kilpailevat postilinjat pitävät itse osoitteista huolta!

Ja yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Osoitteiden luettelon sisällön pitää olla oikein kaikissa olosuhteissa (myös poikkeusolot).

Tämän jälkeen voimme pohtia asioita oman edun kannalta.

1) Osoitteiden ylläpito on kallista toimintaa!
2) Osoitteiden ylläpitämisestä on maksettava kunnon hinta!

Nyt voimme palauttaa tästä mieleen asiakkaiden yleisen edun (YE) osoitteiden ilmoittamisen suhteen, josta voimme tehdä seuraavat vaihtoehdot.

(YE) Vaihtoehto 1: Asiakkaiden pitää ilmoittaa uusi ja vaihtunut osoite vain kerran!
(YE) Vaihtoehto 2: Asiakkaiden pitää ilmoittaa uusi ja vaihtunut osoite kullekin postilinjalle erikseen!

Tämän jälkeen voimme pohtia vaihtoehtoja oman edun kannalta.

1) Asiakkaiden kannattaa ilmoittaa omat osoitteensa oikein!
2) Virheelliset osoitteet vaikeuttavat postilinjan toimintaa!
3) Asiakkaille pitää olla kannuste ilmoittaa osoitteensa oikein!
4) Virheellisten osoitteiden vuoksi aiheutuu paljon kallista lisätyötä!

Kuten näkyy, niin tässä tapauksessa postilinjan ratkaisuissa kukin postilinjan ratkaisun kehittäjä on täysin asiakkaiden armoilla, koska ilman asiakkaiden omaa toimintaa osoitteiden ilmoittamisen suhteen mikään postilinja ei voi toimia, jos asiakkaiden osoitteet ovat väärin. Ja riippumatta ratkaisusta, yksi kaikenkattava postilinja tai useampi rinnakkainen postilinja, virheellisistä osoitteista aiheutuu paljon erilaista harmia.

Postilinjan käyttö / Keräys

Tämän jälkeen voimme pohtia jälleen yleistä etu postin keräyksen kannalta.

(YE) Vaihtoehto 1: On oltava vain yksi keräyspaikka kaikelle asiakkaiden jättämälle paperi-viesteille ja paketti-viesteille!
(YE) Vaihtoehto 2: Kilpailevat postilinjat pitävät kukin yllä omaa paperi-viestien ja paketti-viestien keräyspaikkaa!

Ja yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Paperi-viestien ja paketti-viestien keräyspaikkojen

pitää olla mahdollisimman lähellä asiakkaita!

Tämän jälkeen voimme pohtia asioita oman edun kannalta.

1) Keräyspaikkojen ylläpitäminen on kallista toimintaa!
2) Keräyspaikkojen tiheys määrää postilinjan toiminnan kannattavuutta!
3) Keräyspaikkojen ylläpidosta pitää maksaa kunnon hinta!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Postilinja käyttö / Siirto 1

Tämän jälkeen voimme pohtia jälleen yleistä etua siirron 1 kannalta.

(YE) Vaihtoehto 1: Vain yksi keräyspaikkojen verkko ja yksi siirto(linja 1)!
(YE) Vaihtoehto 2: Kilpaileva keräyspaikkojen verkko ja useampi siirto(linja 1)!

Yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Paperi-viestien ja paketti-viestien siirto (1) keräyspaikoista lajitteluun pitää olla mahdollisimman halpaa ja tehokasta!
Yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Paperi-viestien ja paketti-viestien siirto (1) keräyspaikoista lajitteluun pitää onnistua kaikissa olosuhteissa!

Tämän jälkeen voimme pohtia asioita oman edun kannalta.

1) Siirtolinjat (1) keräyspaikoilta kohti lajittelua ovat kalliita ylläpidettäviä!
2) Paperi-viestien ja paketti-viestien määrä vaihtelee keräyspaikasta toiseen!
3) Kaikki keräyspaikat on kierrettävä huolimatta paperi-viestien ja paketti-viestien määrästä!
4) Siirrosta (1) keräyksestä kohti lajittelua on maksettava kunnon hinta!
5) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Kuten edellä näkyy, niin postilinjojen erikoisuus on tässä, eli kaikki keräyspaikat on käytävä läpi siirtoa 1 varten, vaikka jollain keräyspaikalla olisi hyvinkin vähän postia, ja taas jossain toisessa keräyspaikassa voi olla paljonkin postia.

Postilinja käyttö / Lajittelu

Tämän jälkeen voimme pohtia jälleen yleistä etu lajittelun kannalta.

(YE) Vaihtoehto 1: Vain yksi lajittelupaikka ja yhdet lajittelijat!
(YE) Vaihtoehto 2: Kilpailevat lajittelupaikat ja useita eri lajittelijoita!

Yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Paperi-viestien ja paketti-viestien lajittelu pitää olla mahdollisimman halpaa ja tehokasta!
Yhdistelmä (YE) vaihtoehdoista 1 ja 2: Paperi-viestien ja paketti-viestien lajittelun pitää onnistua kaikissa olosuhteissa!

Taas toisaalta postilinjan tekninen luonne antaa mahdollisuuden seuraavan vaihtoehtoon, koska keräyspaikoilta voidaan siirtää lajitteluun useamman linjan paperi-viestejä ja paketti-viestejä.

(YE) Vaihtoehto 1: Lajittelupaikkoja pitää olla vain tarpeellinen määrä!
(YE) Vaihtoehto 2: Lajittelupaikkoja pitää voida kilpailuttaa keskenään!

Tämän jälkeen voimme pohtia asioita oman edun kannalta.

1) Lajittelupaikan käyttö, ylläpito ja korjaaminen on kallista!
2) Lajittelupaikan kannattavuus riippuu lajiteltavien ja laskutettujen paperi- viestien ja paketti-viestien määrästä.
3) Lajittelupaikan käytöstä, ylläpidosta ja korjaamisesta on maksettava kunnon hinta!
4) Hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä!

Postilinjan käyttö / Vastaanottaminen

Edellä olemme osoittaneet, että paperi-viestin ja paketti-viestin jättäminen kuljetettavaksi ja lopulta vastaanotetuksi paperi-viestiksi ja paketti-viestiksi on hyvin laajan toiminnan yhteen sovitettu yksi linja tai sitten useamman rinnakkaisen linjan verkko. Tavallinen kansalainen harvoin tulee ajatelleeksi, että mikä on tarvittavan työn määrä postin suhteen, koska hänellä on varmasti aivan paljon muuta omaa pohdittavaa omassa elämässään.

Edellä olevan perusteella voi todeta, että pysyvin tekijä postilinjoissa on osoite ja postilaatikko, koska lähes kaikki muu toiminta ennen postilaatikkoa ja postilaatikon osoitetta voidaan järjestää hyvin monella erilaisella tavalla. Jälleen kerran voimme osoittaa, että valtio on toinen pysyvä tekijä postitoiminnassa, koska tarkasti ottaen postilinjoilla toimivat yritykset voivat vaihtua, kuntia voidaan yhdistää, kansalaiset muuttavat vapaasti osoitteesta toiseen ja kaikki muutkin yhteisöt voivat vaihtaa sijaintipaikkaansa/osoitettaan. Toisaalta voi todeta, että valtio voi olla jakaantunut useisiin virastoihin, ja virastojen ohessa on luonnollisesti vielä ministeriöt, valtioneuvosto ja Eduskunta. Ja edelleen voidaan todeta, että valtio voi järjestää oman toimintansa juuri niin kuin valtio itse parhaakseen näkee.

SL 58.19. Yhteenvetoa: tie, rautatie, sähkö, posti

Edellä olemme siis käyneet läpi neljän eri toiminnan (tie, rautatie, sähkö, posti) toimintaa perustaen esityksen kansantajuisiin esimerkkeihin kunkin tekniikan luonteesta, ja tämän jälkeen olemme pohtineet ihmistoiminnan järjestämistä kunkin tekniikan rajoituksien mukaisesti ja ihmistoiminnan järjestämisen mahdollisuuksia huomioiden kilpailun tehokkuus ja poikkeusoloihin varautumista esimerkkinä yleisestä edusta.

Toisaalta voimme huomioida, että riippuen eri tekniikasta voimme todeta, että ihmistoiminnan järjestämisen vapaus on hyvinkin laaja. Tämän perusteella voimme tehdä seuraavat yhteenvedot kustakin tekniikasta ja ihmistoiminnan luonteesta kunkin tekniikan päällä.

Toisaalta osoitimme yleistä ja omaa etua erityisesti seuraavista näkökulmista
- kaupallisten yritysten välistä kilpailua pitää edistää
- varautuminen poikkeusoloihin on erittäin tärkeä asia.

Yleisen edun suhteen osoitimme monia eri vaatimuksia, ja kilpailuun osallistuvien yritysten oma etu vaati monesti 1) tasapuolisuutta kilpailuun, 2) huomioimista monia eri tekijöitä hinnan ohella, 3) kunnon korvausta kalliista toiminnasta ja 4) kilpailun perustumista muuhunkin kuin hintaan.

Tekniikka	Pysyvät tekijät	Työnjako
Tie	valtio tien pohja	pääsyssä ja käytössä ääretön määrä toimijoita ylläpidossa paljon työnjakoa vikaantumisessa paljon työnjakoa
Rautatie	valtio rautatien pohja	1 junaliikenteen ohjaaja pääsy valtion luvalla käytössä sopimuksen mukaan paljon työnjakoa ylläpidossa sopimuksen mukaan paljon työnjakoa vikaantumisessa sopimuksen mukaan paljon työnjakoa
Sähkö	valtio sähkölinjan pohja	1 sähköverkon ohjaaja (monesti) pääsy ja käyttö valtion luvalla siirtolinjojen omistajien määrä sovittavissa tuotantolaitosten omistajien määrä sovittavissa ylläpidossa ja vikaantumisessa paljon työnjakoa
Posti	valtio osoite, postilaatikko	pääsyssä, käytössä ja ylläpidossa paljon osapuolia moni asia sovittavissa,eli työnjaon järjestämisen vapaus käyttää eri tekniikoita, ja riippuvuus näiden työnjaosta

SL 58.20. Sopimuksen luonteesta

Kuten edeltä näkyy, niin moni asia on sovittavissa hyvin monella tavalla – riippumatta pohjalla olevasta tekniikasta. Jäsenyys ja omistus toisaalta antoivat monessa kohdassa oikeutuksen tai velvollisuuden sopia erilaisista asioista. Tämän vuoksi joudumme hieman vielä aukaisemaan tarkemmin, että mikä on sopimus.

Voisimme lähteä kaikenlaisiin teoreettisiin pyörityksiin, mutta tässä vaiheessa jätämme ne vähemmälle. Tarkasti ottaen sopimusta voi pitää lupauksena jonkin asian hoitamisesta jollain tietyllä tavalla – ja yleisesti ottaen sopimuksissa on sopimusvapaus ja sopimuksen muoto on vapaa. Tietysti on koko joukko sopimuksia, joissa on määrätty muoto lain mukaan ja sopimus pitää tehdä tietyssä järjestyksessä. Mutta lyhyesti sanoen sopimus on kahden henkilön välillä tehty sopimus, ja sillä hyvä.

On kuitenkin niin, että kilpailutuksen yhteydessä on mahdollista kysyä tarjouksia useammalta osapuolelta, ja edellä mainitulla tavalla tarjouspyyntöihin vastaaminen on joillekin aikaisemmin mainituille yrityksille uusi ja välttämätön toiminto markkinoilla pysymiseksi. Tarkasti ottaen voidaan todeta, että kilpailuttaja monesti käy sopimusneuvotteluita kilpailutettavan myyntihenkilön kanssa. Kun kilpailutus on ohi, niin kilpailuttaja voi luottaa kilpailun voittaneen yrityksen toimintaan lupauksen mukaan, joka monessa tapauksessa on kirjallinen sopimus, mutta henkisesti ottaen kyseessä on kuitenkin lupaus. Tätä voimme selventää seuraavalla kuvalla.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

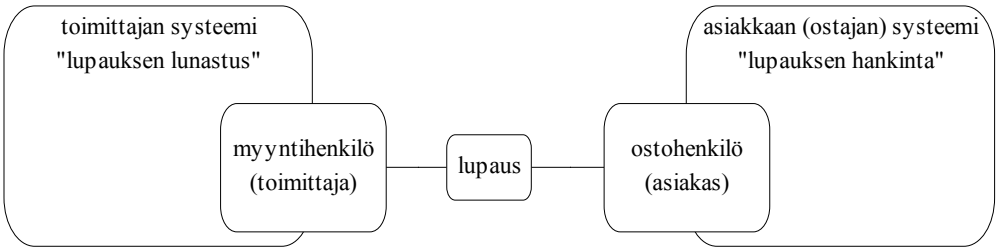

Tähän kohtaa voimme laittaa kohtuullisen teoreettisen osuuden, ja tämän jälkeen voimme taas pohtia tarkemmin asiaa kilpailutuksen kannalta.

Tässä kohtaa voi pohtia, että mitä tarkasti ottaen tapahtuu. Davenport (2005) kuvaa varsin värikkäästi, kuinka liiketoimintaprosessit muuttuvat standardoiduiksi hyödykkeiksi (commoditization) ja kuinka ne voidaan ulkoistaa (outsource). Johtopäätös tästä on, että standardoituja ja ulkoistettuja liiketoimintaprosesseja voidaan yrittää hallita tietojärjestelmien avulla. Davenportin (2005) ajatuksia voi pitää pölyttyneenä teoriana, mutta käytännössä ympäri maailman on juuri hänen esittämällään tavalla kuvattu erilaisia prosesseja, ja erilaiset yritykset ovat ulkoistaneet toimintojaan kilpailutuksen kautta. Davenportin (2005) mukaan liiketoimintaprosessit olisivat helposti siirrettävissä.

Näin voimme kuvata tilannetta, jossa kilpailuttaja siirtäisi oman prosessin ulkopuolelle toisen toimijan (monesti yritys) haltuun. Liiketoimintaprosesseja organisaation sisällä on monesti kuvattu laatikkoina ja nuolina, jolloin ulkoistettu liiketoimintaprosessi voidaan esittää vastaavalla tavalla. Kuvasta voimme todeta pohtivamme tilannetta, mitä liittyy yhden liiketoimintaprosessin (laatikko) siirtämiseen yhteisöstä toiseen.

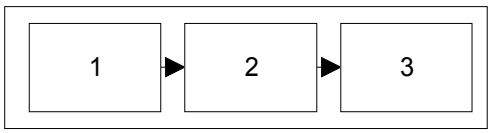

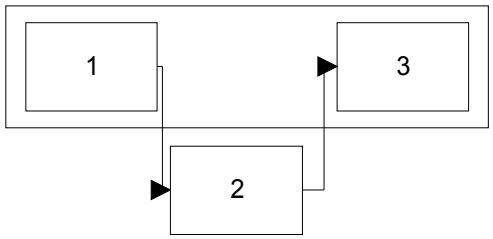

Mutta mitä tarkasti ottaen tapahtuu, kun siirretään prosessi tai prosessin osia pois toisen toimijan hoidettavaksi? Tarkasti ottaen prosessin vastaanottanut yritys/tms. joutuu sovittamaan uudet prosessimallit omien aikaisempien prosessien sekaan. Davenportin (2005) esityksen perusteella liiketoimintaprosessien standardoiminen ja ulkoistaminen vastaisi konkreettisten esineiden tapaista vaihtoa. Tästä voimme esittää kysymyksen:

Mikä on konkreettinen kohde liiketoimintaprosessin ulkoistamisessa (kilpailutuksessa)?

Dietz and Habing (2004) toteavat, että liiketoimintaprosessista on monia erilaisia määritelmiä ja he ehdottavat yhtenäistä määritelmää. He määrittelevät liiketoimintaprosessin toisiaan seuraavina kokoelmana suoritusten (transaction) prosesseja, jotka tapahtuvat organisaatioiden sisällä ja välissä. Suoritusten prosessit tapahtuvat tuotanto- ja hallintatekojen (acts) muodostamien mallien (patterns) mukaan. Tuotannon teko on organisaation tarkoituksen toteuttamista ja hallinta on sitoumusten antamista ja toteuttamista. Teot eivät kuitenkaan tapahdu itsestään, joten tekojen suorittamiseen

tarvitaan toimijat (actors). Toimijat ovat eri rooleissa ja heidän tekojen välissä on viestintää, jossa toimijat rakentavat omaa ohjelmaansa (agenda), jota he käyvät läpi omien toimintojensa kautta.

Huolimatta hyvästä ja erittäin laajasta katsauksesta (Dibbern ym. 2004) ulkoistamisen konkreettinen kohde jää hyvin vaikeasti määriteltäväksi. Mikä siis on liiketoimintaprosessin ulkoistamisen konkreettinen kohde?

Tämän perusteella voimme ottaa lähtökohdaksi erilaisten toimintojen seuraamisen vaiheittain toisiaan, jolloin voidaan puhua liiketoimintaprosessista, joissa käsittelyn kohde voi olla käsin kosketeltava (materiaalinen) tai käsin koskemattomissa (immateriaalinen). Kun liiketoimintaprosessi alkaa, niin käsittelyn kohde on tietyssä tilassa, ja liiketoimintaprosessin jälkeen kohde on uudessa tilassa. Perusoletuksena ulkoistamisessa monesti on, että ulkoistetussa liiketoimintaprosessissa käsittelyn kohde siirtyy organisaatioiden välillä, ja ulkopuolisessa organisaatiossa käsittely eli liiketoimintaprosessin suorittaminen on tehokkaampaa kuin omassa organisaatiossa.

Oleellista on havainto, että liiketoimintaprosessia ei voi kuvata vain laatikoina ja nuolina, koska toimijoiden välinen viestintä on otettava huomioon liiketoimintaprosesseissa. Dietzin (1999) huomioimalla tavalla voimme todeta, että viestinnällinen toiminta (communicative action) on ajatusten vaihtamista toimijoiden välillä, jolloin toimijat tuottavat informaatiota. Informaatio voidaan jakaa kolmelle tasolle: forma, in-forma, per-forma. Alimmalla tasolla (forma) informaatio liikkuu jotain fyysistä välinettä pitkin, esim. ääniaallot. Seuraavalla tasolla (in-forma) on informaation käsittely säännöt, eli ns. semantiikka. Lopuksi seuraa toiminnan taso (per-forma), jolloin informaatio aiheuttaa jotain toimintaa toimijoissa.

Toimijoiden yhteisymmärryksen saamiseen omista ohjelmistaan (agenda) merkittävään asemaan nousevat normit, koska viestinnässä toimijoiden erilaiset normit kohtaavat. Normeja voidaan esittää erilaisten merkkien avulla, esim. asiakirjat, suullinen viestintä tai käytös, jolloin niitä yritetään säilyttää, levittää tai seurata (Stamper ym. 2000). Salterin (2003) esityksen perusteella voimme todeta normien vaikuttavan koko ajan toimijoiden saamaan informaation käsittelyyn ja varsinaiseen toimintaan. Normin käsite on valitettavasti ollut vaikeasti määriteltävä (esim. von Wright 1963). Salterin (2003) esimerkin perusteella kuitenkin voimme esittää seuraavan yksinkertaistuksen:

<u>jos</u> ehto voimassa <u>niin</u> toimija tekee jonkin toiminnan.

Kun nämä ehdot ovat jokaisen toimijan sisäisessä maailmassa, niin niitä on hyvin vaikea ulkopuolelta ymmärtää, mutta tällöin on ymmärrettävää toiminta informaation perusteella. Toisaalta toimimattomuudenkin voi ymmärtää seurauksena saadusta informaatiosta.

Aloitimme Davenportin (2005) kuvauksesta, kuinka liiketoimintaprosessit muuttuvat hyödykkeiksi. Tehdyn katsauksen perusteella voi todeta, että liiketoimintaprosesseissa syntyy hyödykkeitä, mutta itse liiketoimintaprosessien muuttaminen hyödykkeiksi on paljon hankalampaa jo pelkän käsitteellis-teoreettisen katsauksen perusteella.

Johtopäätöksenä voimme tehdä, että Davenportin (2005) esittämässä ajatuksessa on voinut mennä osittain päällekkäin tai sekaisin liiketoimintaprosessi ja liiketoimintaprosessin lopputulos. Kun Turner ja Makhija (2006) ovat esittäneet varsin seikkaperäisen katsauksen prosessin ja lopputuloksen eroihin, niin tällaiselta johtopäätökseltä ei voi välttyä.

Edellä olevasta teoreettisesti katsauksesta voi vetää seuraavat johtopäätökset:

- ulkoistamisen määritelmää on vaikea tehdä
- ulkoistamisen kohde on vaikea määritellä
- ulkoistamisen järjestelmä on vaikea määritellä.

Luulisi tietysti vuoden 2013 tilanteessa, että olisi aivan selvää, että mitä on ulkoistaminen, kilpailutus, kilpailutuksen hallinta ja kilpailutuksen sopimusten hallinta. Edelleen voimme kuitenkin viitata aikaisemmin mainittuun Markkinaoikeuden toimintaan, jolloin voi todeta kilpailutuksen olevan hyvin vaikeaa ja epäonnistuneen kilpailutuksen aiheuttavan monesti oikeudenkäyntejä. Kun on kerran edellä mainituissa tieteellisissä artikkeleissa on pyritty erittäin tarkkaan täsmällisyyteen käsitteissä, niin lopputulos ei ole käytännön toimintaan siirrettävissä oleva täsmällinen kilpailutuksen ja/tai ulkoistuksen käsite.

Teknisesti ottaen pysyvät tekijät ovat melkoisen yksinkertaisen näköisiä, ja käytännössä luonnossa/maastossa liikkuessa ei välttämättä tule ajatelleeksi, että millainen määrä toimintaa on tien pohjan, rautatien pohjan, sähkölinjan pohjan ja postilaatikoiden ympärillä. Edellä mainitun perusteella tämän asian tiedostamiseen tarvitaan yllättävän suuri määrä selitystä.

Kuten aikaisemmin on todettu (esim. Dietz 1999, Dietz ja Habing 2004), niin ihmiset voivat tehdä paljon erilaisia sitoumuksia ja/tai sopimuksia, ja näistä kaikista tuhansista päätöksistä tuskin voidaan tehdä virallisia ja allekirjoitettuja sopimuksia kolmena kappaleena, koska tällöin kaikki aika toiminnasta toimijoilla menisi pelkkiin sopimusneuvotteluihin.

Johtuen sopimusten elinkaaren vaiheista ja kulloisenkin sopimuksen prosessien historiasta aiheutuu tuhansista päätöksistä ja tuhansista sopimuksista väistämättä monimutkainen verkosto. Tämä päätösten ja sopimusten verkko pitäisi pystyä jollain tavalla hallitsemaan, ja kilpailutuksen yhteydessä näitä sopimuksien verkkoja sovitellaan yhteen.

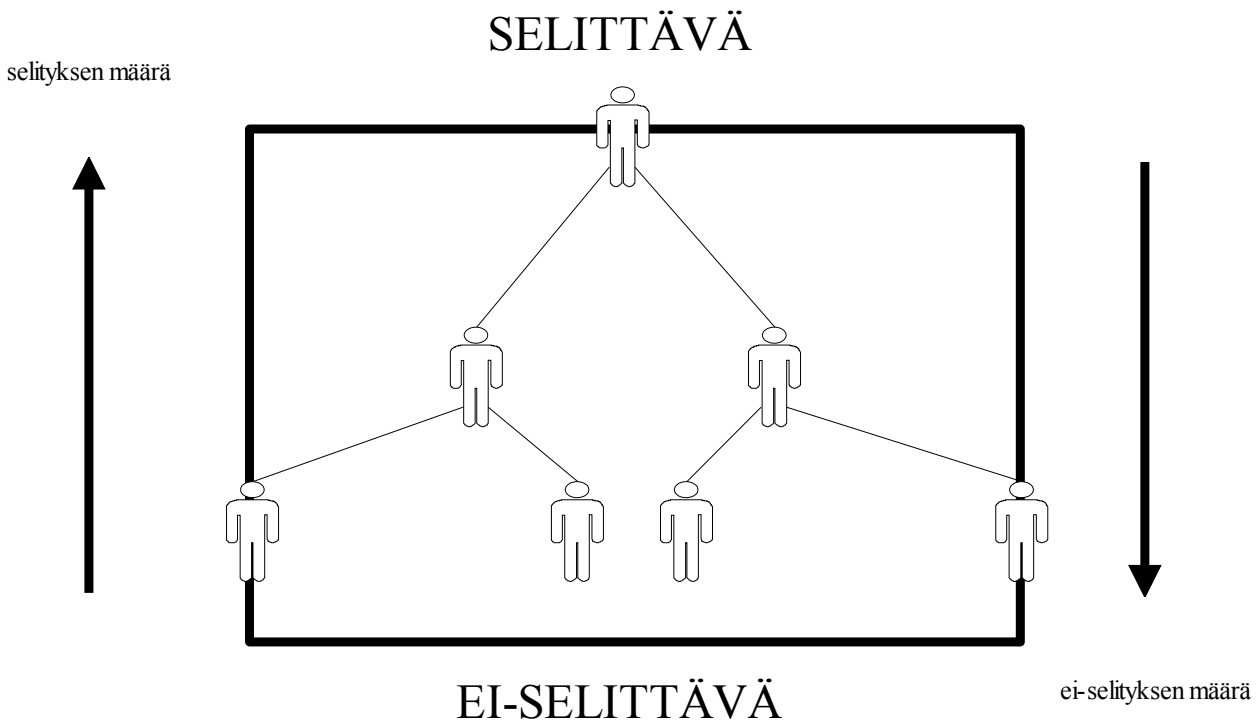

Nyt voimme lähteä käänteisesti purkamaan aikaisemman perusteella sopimusten ja päätösten

määrää.

Kuten on aikaisemmin todettu, niin tarvittava selitys toiminnan turvaamiseksi menee kahteen suuntaan, eli ylös ja alas. Ongelmana on, että yksinkertainenkin toiminta vaatii paljon selitystä, jos toiminnan tasoja on paljon, ja toiminnan ylempien tasojen pitäisi jollain tavalla ymmärtää kokonaisuuden toiminta yhteistyössä alempien tasojen kanssa.

Toisaalta olemme todenneet, että (luonnon) tekniikka on rajoitteena, jolloin ns. perustoiminta aivan alimmilla toiminnan tasoilla on hyvinkin tietoinen toiminnan (luonnon) tekniikan rajoitteista. Kun nyt olemme osoittaneet, niin tarpeeksi pitkälle vietynä selitys voi irtaantua perustana olevan (luonnon) tekniikan rajoitteista, ja näin voi syntyä erilaisia epävastaavuuksia (luonnon) tekniikan rajoitteiden ja ylemmän tason käsityksien kanssa.

Edellä on todettu, että voidaan aina ihmisen mielikuvituksessa luoda järjestelmä, jossa aine, elämä, mieli ja kulttuuri ovat toisiinsa nähden hyvässä järjestyksessä. Kun kuitenkin palaamme takaisin näihin, niin todellisessa maailmassa aine, elämä, mieli ja kulttuuri ovat jatkuvassa muutoksessa, jolloin edellä mainittu sopimus voi muuttua ajassa ja tilassa. Näin sopimuksen kuviteltu järjestelmä kohtaa sopimuksesta oikeasti seuraavien oikeiden päätösten ja uusien sopimuksien todellisen maailman, ja jälleen tulee esiin erilaisia epävastaavuuksia. Koska ihmisen mieli vaikuttaa toiminnan järjestymiseen ja järjestämiseen, niin totesimme toiminnan systeemien järjestyksen perustuvan johonkin ideologiaan, joka ei aina ole rationaalisesti määritelty. Tämän vuoksi esimerkiksi kilpailutilanteessa tehty sopimus yritetään ajaa sisään jonkin ihmisen toiminnan systeemin ajettavaksi, mutta tosiasiallisesti systeemin ideologia voi vastustaa tehtyä sopimusta, koska:

- sisään ajettava sopimus voi olla (luonnon) tekniikan rajoitusten vastaista
- sisään ajettava sopimus voi olla systeemin ideologian irrationaalisuuden tekijöiden vastaista.

Edelleen on ajateltava sopimusten määrää suhteessa systeemin ideologiaan, jolloin jokainen sopimus aiheuttaa hyvinkin laajan selittämisen tehtävän. Tämän vuoksi sopimus pitää esittää niin, että systeemin ideologia pystyy tämän selityksen hyväksyä ja lopulta ajaa sopimus oikeaksi käytännön toiminnaksi.

Edelleen voidaan todeta, että ihmisten yhteisöissä/toiminnassa on ylimmällä johdolla oma ideologiansa, jolloin ylin johto tekee vain sellaisia sopimuksia, jotka ovat heidän hyväksymänsä ideologian rajoissa ja ideologian mukaisia. Toisaalta olemme todenneet, että ihmisen toiminta on hierarkian mukaista, mutta hierarkiaan voi joku henkilö vähitellen kasvaa tai tulla hierarkiaan ulkopuolelta. Jälleen kerran voi todeta, että hierarkiaan ulkopuolelta tulevalla voi olla, ja monesti tosiasiallisesti onkin, erilainen ideologia kuin systeemin alkuperäisessä ideologiassa. Tämän vuoksi on edelleen mahdollista, että systeemin toimintaan ajettava sopimus yritetään ylimmän johdon ideologian vastaisesti ajaa systeemin ideologian vastaisesti, ja tällöin rationaalisuusolettaman vastaisesti tulee esiin erilaisia irrationaalisia tekijöitä sopimuksen käytännön toteuttamisen esteeksi.

Voimme todeta, että systeemin toiminnaksi ajettava sopimus voi tarkoittaa jonkin toiminnan perustamista kokonaan aivan alusta tai jonkin toiminnan siirtämistä ulkopuolelta osaksi aikaisempaa toimintaa. Edelleen voi todeta, että kummassakin tapauksessa sopimus tarkoittaa systeemin sisäisen tilan muutosta. On kuitenkin esitetty, että ihmiset pystyisivät yhdessä tilanteessa pitämään mielessään yllä esim. 150 (vrt. Dunbarin lukua) mielekästä ihmissuhdetta yhdellä ajan hetkellä. Kuitenkin sisään ajettava sopimus voi tarkoittaa, että systeemiin otetaan uusia henkilöitä tai vanhat vaihtuvat uusiin tehtäviin. Kuitenkin edellä mainittu mielekkäiden ihmissuhteiden luku, esim. 150, on yksi rajoite, jolloin riippuen tapauksesta voi uusi sisään ajettava sopimus tarkoittaa, että joillakin

henkilöillä uudistettu toiminta menee tämän mielekkäiden ihmissuhteiden luvun yli, jolloin uudet vaikutussuhteet pitää selittää uudelleen, jolloin selityksen määrä kasvaa suhteessa ei-selityksen määrään.

Tässä kohtaa voimme todeta, että sisään ajettava sopimus tarkoittaa uusia prosesseja ja prosessien osia, jotka ovat selviä tai epäselviä, ja uusia prosesseja ja prosessien osia on vierekkäin, peräkkäin ja päällekkäin. Kun kuitenkin palaamme takaisin ihmisen systematisointikyvykkyyteen, niin uusi sopimus ja siitä seuraavat päätökset voidaan kuvata eri tavoilla. Käytännössä uuden sopimuksen ajaminen uusiksi käytännön prosesseiksi laittaa ihmiset uusien prosessien opettelun eteen ja osa ihmisistä pystyy oppimaan ja systematisoimaan prosessit hyvinkin nopeasti, kun taas joillekin systematisointi ja uuden toiminnan oppiminen voi viedä pitkänkin ajan.

Jälleen kerran voimme todeta rationaalisuusolettaman, koska ihmiset voivat esittää useita erilaisia rationaaliselta vaikuttavia selityksiä oman systematisointikyvykkyyden rajoituksista.

Edellä olevan perusteella voimme todeta, että yksinkertaiseltakin vaikuttava sopimus voi tarkoittaa pitkällä aikavälillä tuhansia tehtäviä päätöksiä. Lisäksi voimme todeta, että päätökset tehdään useammassa paikassa, useammalla tasolla ja useaan eri aikaan. Tämän perusteella voi todeta, sopimus heijastuu tehtyjen päätösten kautta hyvin moneen eri suuntaan, ja monessa tapauksessa kaikkia tehtäviä päätöksiä ei hyvällä tahdollakaan pysty etukäteen tietämään sopimuksen tekohetkellä.

Nyt on kuitenkin todettava, että aina on mahdollista jossain tilanteissa eri henkilön toteavan tehdyn sopimuksen lupauksen tulleen petetyksi. Nyt voidaan todeta, että jälleen kerran tulee vastaan ihmisten irrationaaliset piirteet: kosto, kunnia, rangaistukset, normit ja valta. Edelleen on todettu narsismi ilmiönä, jolloin henkilö voi kokea eri tavalla koston, kunnian, rangaistukset, normit ja vallan. Näin syntyy erilaisia ristiriitatilanteita irrationaalisuuden seurauksena, ja tietyissä tilanteissa osa ihmisistä voi olla valmis koviinkin toimenpiteisiin, kuten oikeudenkäyntiin. Tästä seuraa, että jokin lupauksen pettämisenä koettu tilanne voi aiheuttaa ristiriitoja useassa eri paikassa.

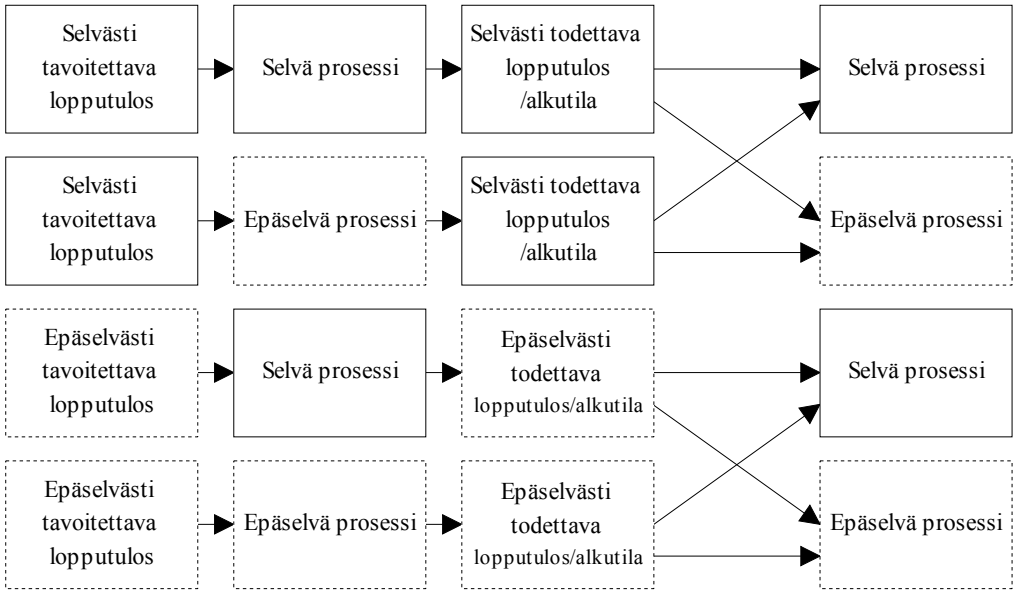

Voi vaikuttaa oudolta, että tehdyt sopimukset oikeasti hajoaisivat ja niistä tulisi ristiriitoja. Suomen esimerkkinä on Markkinaoikeus, johon voi tulla satoja riitatapauksia vuodessa. Näin voidaan todeta,

että jokin yhteisö voi olla yhtäkkiä riitatapauksen yhteydessä hyvinkin sekaisin, koska jälleen kerran irrationaalisuus pääsee valloilleen, ja riippuen ihmisten sisäisen maailman tekijöistä voi yksi riitatapaus aiheuttaa yhteisön sisäisen järjestyksen hajoamista jollakin ajan hetkellä. Tästä seuraa luonnollisesti, että yhteisön sisäisen järjestyksen hajoamisen yhteydessä voi kyky vastata muihin voimassa oleviin sopimuksiin häiriintyä hyvinkin voimakkaasti riippuen jälleen kerran irrationaalisuuden kokemuksen ja mahdollisen irrationaalisen vasteen seurauksena.

SL 58.21. Kilpailutus systeemin käynnistyksenä: alku, muutos ja loppu

Mistä kilpailutuksessa on loppujen lopuksi kysymys? Edellä olevan perusteella voi todeta, että kilpailutus on tarkasti ottaen jonkin toiminnan systeemin käynnistys uudessa tilanteessa. Kun kilpailutettu sopimus ajetaan systeemiin sisään uusia aineen, elämän, mielen ja kulttuuriin tekijöitä. Jälleen kerran riippuu ihmisten sisäisestä maailmasta, että kuinka vaikeaa systeemin käynnistys ja muutos on.

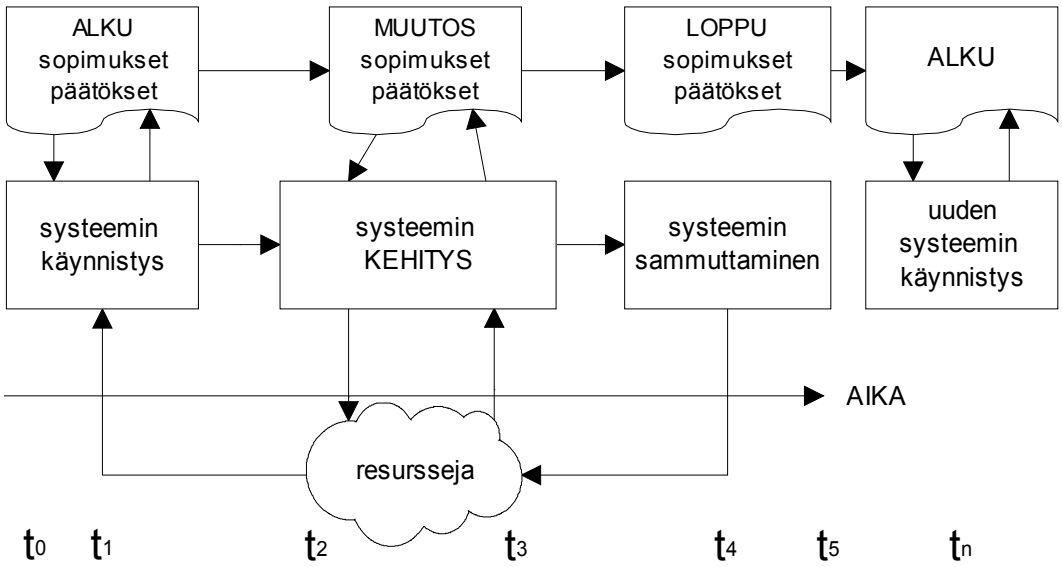

Edellä olemme osoittaneet useita erilaisia ongelmia, jotka rationaalisuusolettaman mukaisesti oletetaan olevan helposti ratkaistavissa. Käytännössä minkä tahansa ihmisten toimintaan perustuva systeemin käynnistys on monen ongelman ratkaisua, ja ihmisten irrationaalisuus tulee vastaan systeemin käynnistyksessä.

SL 58.22. Onko oikea kilpailutus oikeasti mahdollista oikeassa maailmassa?

Nyt edellä olevan perusteella voisi kriittinen lukija kysyä erilaisia kysymyksiä.

- Onko kilpailutus oikeasti mahdollista oikeassa maailmassa?
- Kannattaako kilpailutus missään olosuhteissa?
- Onko mitään mieltä kilpailuttaa yrityksiä uudelleen ja uudelleen?

Näihin kysymyksiin ei ole yksiselitteisiä vastauksia, koska edellä käsitellyt esimerkit – tie, rautatie, sähkö ja posti – ovat perustuneet vain kahden yleisen esimerkkeihin: kilpailu ja poikkeusolot.

Koska kilpailutus on vaikeaa jo Markkinaoikeuden päätöksien tilastojen perusteella, niin meidän on mietittävä uusia suosituksia kilpailutukseen edellisissä luvuissa käsiteltyjen ongelmien ratkaisuksi. Seuraavaksi käsiteltävät ehdotukset eivät ole varsinaisesti minkään lainsäädännön, oikeustapausten tai lakiasiantuntemuksen perusteluja, joten niitä voi arvioida jälkikäteen myös lainsäädännön, oikeustapausten tai lakiasiantuntemuksen asiantuntijoiden toimesta.

Nyt voimme aloittaa erilaisten suositusten uuden listan.

1) Selvitä kilpailutettavaksi ajatellun toiminnan (luonnon) tekninen perusta erittäin perusteellisesti.

Edellä olemme osoittaneet että (luonnon) tekniikka on perimmäinen rajoite kaikelle toiminnalle. Tietysti voi esittää vastaväitteenä, että eihän tämä voi olla mahdollista esimerkiksi palveluiden kilpailutuksessa, esim. hoivakoti tai vastaava. Tarkasti ottaen palveluissakin on monia kohtia, jotka ovat kuitenkin teknisiä, esimerkiksi hoivakodissa tai vastaavassa tulee vastaan esimerkiksi käytettävien huoneiden tekniset vaatimukset. Palvelun suorittamisen nopeus on sidottavissa kuitenkin ihmisen (luonnon) tekniikkaan, koska ihminen itsessään on jo tiettyjen rajoitusten alainen, ja ihmisen oma ruumiin tekniikka vaatii oman aikansa ja tietysti lepoa.

2) Kuvaa kilpailutettavaksi ajatellun toiminnan (luonnon) tekniikka perusta niin hyvin, että kilpailutuksen tekijä itse oikeasti ymmärtää kilpailutettavan (luonnon) teknisen perustan.

Tosiasiallisesti monesti kilpailuttajalla itsellään voi olla kovin hatarat (luonnon) tekniikan rajoista, jolloin on hyvä itse itselleen perustella, että mistä on loppujen lopuksi kysymys. Edelleen palveluiden yhteydessä voi olla hatara käsitys ihmisen suorituskyvyn teknisistä rajoista, jolloin voidaan yrittää kilpailuttaa toimintaa, joka ihmisen mielen ja ruumiin rajoituksista johtuen voi olla hyvinkin erilaisia teknisiä ratkaisuja käyttävä tekninen järjestelmä.

3) Miten edellä mainittu (luonnon) tekniikan keksinnöt ovat liitettävissä toisiinsa: onko yhdistäminen kaista vai linja?

Edellisten esimerkkien perusteella voi todeta, että erityisesti linjan tapauksessa tulee vastaan monia erilaisia teknisiä ongelmia, jolloin on pohdittava, että kuka omistaa tekniset keksinnöt ja kuka omistaa teknisten keksintöjen välisen kaistan tai linjan.

4) Mitä eri tapoja on järjestää teknisen keksinnön ja keksinnöt yhdistävän kaistan/linjan yhdistelmät: omistus, sopimus vai jäsenyys?

Edellä olemme todenneet, että kilpailutettavilla yrityksillä on oma etu, ja riippuen yrityksen omasta ideologiasta riippuu, että mihin yritys tulee hankkimansa voitot sijoittamaan. Tässä kohtaa tulee jälleen vastaan yleisen edun ja oman edun sovittelu.

5) Millä tavalla pidetään omistuksien, jäsenyyksien ja sopimusten yhdistelmillä tilanne sellaisena, että osapuolten välillä on mahdollisimman vähän turhia yhteyksiä toisiinsa nähden, jolloin tehtäviä sopimuksia ja tehtäviä päätöksiä

tarvitaan mahdollisimman vähän?

Edellä on todettu, että jokainen sopimus aiheuttaa toteutusvaiheessa paljon erilaisia päätöksiä ja jatkossa tehtäviä uusia sopimuksia. Tämän vuoksi erilaiset liittymät osapuolten välillä on oltava mahdollisimman vähäiset, mutta kuitenkin tehokkaat. Jos osapuolia on paljon, niin jossain kohtaa voi tulla tilanne, että joku osapuoli ajautuu mielestään tilanteeseen, jossa kyseinen osapuoli kokee jonkin lupauksen tulleen petetyksi, mikä taas johtaa irrationaaliseen käyttäytymiseen.

6) a) Tarvitaanko joku luotettava kolmas osapuoli hoitamaan kaistalle/linjalle pääsyä?
b) Miten kolmannen osapuolen pitää järjestää omistus, sopimus ja jäsenyys muihin nähden?

Edelleen riippuu kaistan/linjan luonteesta, että millainen tällaisen kolmannen osapuolen on oltava, jotta kaistalle/linjalle pääsy tehokkaasti ja luotettavasti järjestetty – lisäksi eri osapuolilla pitää olla koko ajan luottamus kolmannen osapuolen tasapuolisuuteen ja rehellisyyteen.

7) a) Käy läpi (luonnon) tekniikkaa läpi tavallisessa käytössä, eli toimintaa ilman häiriöitä
b) Mikä on tässä tavallisessa tilanteessa paras tapa yhdistellä omistus, sopimus ja jäsenyydet?
c) Mikä on luotettavan kolmannen osapuolen tehtävä tässä tilanteessa?

Monesti kilpailutuksessa ajatellaan, että toiminta on yksinkertaista. Tosiasiallisesti olemme osoittaneet tien, rautatien, sähkön ja postin yhteydessä, että kussakin toiminnassa moni tekijä näytti yksinkertaiselta, mutta hajotettuna erilaisiin päätöksiin ja sopimuksiin liittyvät yksinkertaisuus hajoaa kymmeniin tuhansiin päätöksiin riippuen kustakin tekniikasta. Edelleen palveluiden yhteydessäkin tulee aivan varmasti tilanteita, joissa ulkopuolisesta voi vaikuttaa, että toiminta on yksinkertaista.

8) a) Käy läpi (luonnon) tekniikkaa läpi *ylläpidon* tilanteessa,jolloin tehdään ennalta suunniteltuja korjauksia, vaihtoja, yms.
b) Edelleen - mikä on tässä ylläpidon tilanteessa paras tapa yhdistellä omistus, sopimus ja jäsenyydet?
c) Mikä on luotettavan kolmannen osapuolen tehtävä tässä tilanteessa?

Edelleen voi todeta palveluidenkin yhteydessä, että esimerkiksi käytettäviin tiloihin ja laitteisiin tehdään ylläpitoa. Toisaalta voi todeta, että palveluiden käynnistäminen on vaatinut hyvinkin hienostunutta tekniikkaa, vaikka itse palvelussa ne ovat kuitenkin monesti itsestään selvältä vaikuttavia. Lisäksi ylläpitotilanteessa palveluiden järjestämiseksi koko ajan voidaan joutua tekemään monimutkaisia henkilöstöjärjestelyitä, koska ylläpitotilanne vaatii paljon ylimääräistä työtä.

9) a) Käy läpi teknisen keksinnön (luonnon) tekniikkaa läpi *vikaantumisen* tilanteessa, jolloin tehdään ennalta suunniteltuja korjauksia, vaihtoja, yms.
b) Edelleen - mikä on tässä ylläpidon tilanteessa paras tapa yhdistellä omistus, sopimus ja jäsenyydet?
c) Mikä on luotettavan kolmannen osapuolen tehtävä tässä tilanteessa?

Jälleen voi todeta, että erilaiset vikaantumiset yms. tulevat yllättämättä ja ilmoittamatta ilman

mitään ennakkovaroitusta. Tällöin edelleenkin palveluidenkin yhteydessä voi tulla tilanteita, jossa joudutaan ilman mitään ennakkovaroitusta järjestämään vikaantumisen takia monimutkaisia henkilöstöjärjestelyitä korjauksien yms. takia.

10) Käy läpi edellisen perusteella, että miten ihmisten <u>EI</u> pitäisi käyttäytyä:
a) tavallisessa käytössä
b) ylläpidon tilanteessa
c) vikaantumisen tilanteessa.

Kuten olemme aikaisemmin osoittaneen, niin monesti kilpailutus voi perustua rationaalisuusolettamaan, jolloin oletetaan ihmisten käyttäytyvän rationaalisesti jokaisessa olosuhteessa. Juuri päinvastainen lähestymistapa on parempi, koska ihmiset käyttäytyvät kuitenkin irrationaalisesti, mitä ylläpito ja erityisesti vikaantuminen korostaa.

11) Käy läpi edellisen perusteella, että miten ihmisten irrationaalinen käyttäytyminen estetään eri tilanteissa:
a) tavallisessa käytössä
b) ylläpidon tilanteessa
c) vikaantumisen tilanteessa.

Edellä on kuvattu kuinka teknisen keksinnön, mahdollisen linjan/kaistan käyttö lähtee (luonnon) tekniikan edellytyksistä liikkeelle, jolloin on pohdittava erilaiset omistuksen, jäsenyyden ja sopimuksien yhdistelmät tehokkaan toiminnan turvaamiseksi. Edelleen käyttö, ylläpito ja vikaantuminen altistaa ihmiset monille irrationaalisille tekijöille.

Nyt voi jälleen kysyä, että mikä on palveluiden kilpailutuksen merkitys, koska edellä on puhuttu paljonkin tekniikasta. Joissain palveluissa on varmaankin niin, että (luonnon) tekniikka on yksinkertaista. Mutta palveluiden suhteen on syytä katsoa erityisesti ihmisten irrationaalista käyttäytymistä, koska palvelut ovat suurelta osin ihmistoimintaa, jolloin palvelut ovat jo luonteensa vuoksi erittäin alttiita ihmisten irrationaalisuudelle.

SL 58.23. Erilainen kilpailutuksen järjestelmä?

Nyt voimme siirtyä yleisen edun kysymyksiin, ja tietysti oleellisin kysymys on seuraava:

Kysely itselle: Mitä ovat yleiset edut, jota kilpailutuksella haetaan?

Tässäkin on oltava jälleen tarkkana, että mikä on oikeasti haettava yleinen etu, koska yleisiä etuja voidaan todeta olevan monenlaisia, ei vain edellä mainittu kilpailun tehokkuus tai poikkeusolosuhteet. Esimerkkejä yleisestä edusta ovat esim. ympäristöarvot, hyvä palvelu, asiakastyytyväisyys, tietty peruspalvelu halukkaille Suomen kansalaisille, palvelun saatavuus kaikille Suomen kansalaisille ilman erottelua, jne. voi kehitellä lisää.

Tässä kohtaa ehdotamme erilaista menettelyä kuin tavallisesti, jolloin lähetetään tarjouspyyntö suoraan yritysten arvioitavaksi jätettävää tarjousta varten.

Kysely yrityksille: Ovatko annetut vastaukset oikeita huomioimaan tekniikan edellytykset ja ihmisten edellytykset?

Yleisesti voimme todeta, että yrityksissä varmaan herättää mielipahaa, jos jätetty tarjouspyyntö on huonosti laadittu, jolloin huonoihin tarjouspyyntöihin tulee luonnollisesti huonoja tarjouksia, mikä taas johtaa ristiriitatilanteisiin ja mahdollisiin vastatoimenpiteisiin. Kun kyselyssä laitetaan yritysten tarkastettavaksi osassa yksi (1) mainittuja päättelyketjuja, niin tällöin voi paljastua kuitenkin kaikesta huolimatta (luonnon) tekniikan ja ihmisten toiminnan rajoitteita, joita ei ole pystytty aikaisemmissa vastauksissa huomioimaan.

Tässä kohtaa on hyvä huomauttaa, että kyselyn vastausten keräämisen ei tarvitse olla kovin määrämuotoista, koska erityisesti pienten yritysten kohdalla pelkällä puhelinsoitolla voi saada monesti hyvinkin selviä vastauksia. Tietysti kannattaa lähettää kysely ensin, ja jättää jonkin verran miettimisaikaa ennen kyselyn vastauksen keräämistä.

Kysely yrityksille: Mikä olisi reilu ja tasapuolinen tapa tehdä kilpailutus?

Edellä on monesti todettu, että yrityksille hinta ei voi olla ainut kilpailutekijä, koska hinnan muodostukseen vaikuttaa hyvin moni erilainen kilpailutekijä. Edellä on lisäksi osoitettu, että kilpailuttajalla on oma ideologiansa, ja yrityksillä on oma ideologiansa. Kyselyn yhteydessä voi tulla esille, että kilpailuttajan oma ideologia ja yritysten oma ideologia voivat olla jossain kohdissa kovinkin ristiriitaisia.

Kyselyn tulosten perusteella kilpailuttaja voi esittää itselleen uusia kysymyksiä, joista voi tehdä seuraavan päätelmän:

Kysely itselle: Onko kilpailutus järkevä ratkaisu yrityksille suunnatun kyselyn perusteella?

Tässä kohtaa voi todeta, että kaikki kilpailuttajan oma lähtöolettamuksen (luonnon) tekniikan ja ihmisten toiminnan edellytyksistä ovat olleet täysin vääriä, ja käsitys kilpailutettavan toiminnan luonteesta on ollut täysin väärin. Tässä kohtaa voi todeta, että varsinaisesti ei ole vielä menetetty mitään, koska väärillä lähtöolettamuksilla tehty kilpailutus olisi varmemmin johtanut ongelmiin.

Jos tässä vaiheessa edelleen vaikuttaa, että kilpailutus oikeasti kannattaa järjestää, niin tässä vaiheessa osassa yksi (1) tehdyllä pohjatyöllä ja yrityksiltä saaduilla kyselyn tuloksilla voidaan tehdä varsinainen tarjouspyyntö tarkastettavaksi kilpailutukseen perehtyneellä asiantuntijalla.

Edellä olevan perusteella kertaamme vielä osien yksi (1) ja kaksi (2) vaiheet seuraavasti:

1) Oma taustatyö (osa 1)
2) Kysely yrityksille
3) Oman taustatyön pätevyyden arviointi uudelleen
4) Mahdollinen kilpailutuksen hylkääminen tai päätös kilpailutuksesta.
5) Tarjouspyynnön valmistelu
6) Kilpailutuksen asiantuntija tarkastus tarjouspyynnölle
7) Tarjouspyyntö.

Edellä esitetty työjärjestys voi vaikuttaa työläältä, mutta tosiasiallisesti kilpailuttajilla voi olla täydellisiä harhaluuloja, vääriä käsityksiä (luonnon) tekniikan tekniikasta ja ihmisten toiminnan edellytyksistä. Tämän vuoksi on helpompi lähettää kysely yrityksiin, kuin taistella myöhemmin omien harhaluulojen ja väärien käsitysten vuoksi huonosti tehdyn tarjouspyynnön seurauksista. Kun huonosti tehty tarjouspyyntö johtaa huonoihin tarjouksiin, niin voi vastaan tulla lupauksen

pettämisen tuntu, mikä taas altistaa kaikki osapuolet irrationaaliseen käyttäytymiseen.

SL 58.24. Kilpailutuksen valvonta

Edellä on käynyt ilmi, että käytännössä uusi sopimus on ihmisten luoman järjestelmän jatkokäynnistys tai uudelleenkäynnistys. Käynnistyksen yhteydessä voi tulla vastaan kuitenkin tekijöitä, joita ei ole aikaisemmin missään vaiheessa havaittu.

Edelleen palaamme aikaisempaan kyselyyn, jossa on kysytty hyvästä ja tasapuolisesta tavasta hoitaa kilpailutus. Tällöin voi olla esitettynä erilaisia tapoja ratkaista sopimuksen aikana syntyviä ristiriitoja ennen mahdollisia oikeudenkäyntejä. Kun ihmisten kokemukset lupauksen pettämisestä ja/tai kunnian menetyksestä voidaan käsitellä ennen oikeudenkäyntejä ainakin oletusarvoisesti. Käytännön elämässä on monesti tärkeämpää, että ihmisten kokemukset oman arvon tunnosta käsitellään tasapuolisesti, koska oikeudenkäynnin yhteydessä käsitellään vain ja ainoastaan juridisia tekijöitä, ja ihmisten irrationaaliset tuntemukset ovat täysin olematon sivuseikka oikeudenkäynneissä. Kuitenkin tosiasiallisesti ihmiset lataavat oikeudenkäynteihin paljon irrationaalisia tekijöitä, vaikka tosiasiallisesti tämä on täysin turhaa.

Edelleen sopimuksen aikana tulee väistämättä vastaan ennalta arvaamattomia irrationaalisia tekijöitä, joita ei ole aikaisemmin havaittu. Erityisesti ensimmäiset ylläpidon tai vikaantumisen tilanteet altistavat sopimuksen osapuolet irrationaalisille tekijöille. Edelleen hyvin tehdyssä pohjatyössä on voitu havaita, että irrationaalisia tekijöitä tulee vastaan, joten näiden sovittu ratkaisutapa nopeasti on tärkeämpää kuin riitely jälkikäteen.

Kaikesta edellä mainitusta hyvästä yrityksestä huolimatta sopimus on voinut epäonnistua, ja tyytymättömyyttä esiintyy. Kaikesta edellä mainituista hyvistä ajatuksista huolimatta maailma on edelleenkin monimutkainen paikka, ja kilpailutuksessa on voitu ajatella liian yksiulotteisesti. Tämän vuoksi on kaikesta huolimatta sopimuksiin laitettava erilaiset purkupykälät, jotta sopimuksen purkamisen tilanteessa voidaan tilanteesta selvitä mahdollisimman vähin vaurioin.

SL 58.25. Onko kilpailuttaminen järkevää?

Tämän jälkeen pääsemme yhteiskunnallisesti merkittäviin kysymyksiin, joista tietysti selvin kysymys on seuraava: **Onko kilpailuttaminen oikeasti järkevää**? Edellä olemme käyneet hyvin laajan kaaren erilaisia aiheita alkaen yhteiskunnan perusteista päätyen yhteen ehdotukseen järjestää kilpailuttaminen. Maailma on edelleenkin monimutkainen paikka, jolloin myös kilpailutettu toiminta on myös monimutkaista, vaikka toisin voisi asian väittää olevan.

Johtopäätöksenä voi todeta, että poliittisten ja hallinnollisten päättäjien on todella pohdittava yleistä etu hyvin tarkasti, ja yleinen etu pitää miettiä hyvin ennen kilpailuttamista. Kun edellä olemme osoittaneet hyvin monia tekijöitä, joita on otettava huomioon kilpailutuksessa, niin kilpailutus on aina hyvin raskas hanke, vaikka teknisesti ottaen toiminta monesti näyttää yksinkertaiselta.

Tämän vuoksi kilpailutuksen raskaat hankkeet pitää perustaa **hyvin perusteltuihin yleisiin etuihin**, jotka kuitenkin voivat jäädä toteutumatta johtuen kilpailutetun toiminnan luonteesta.

Lopputulema tästä esityksestä on, että kilpailutuksen järkevyys on sidottu omaan aikaansa, ja

poliittisten ja hallinnollisten päättäjien pitäisi kuitenkin pystyä katsomaan myös kilpailutusta ottaen huomioon historia, nykyhetki ja tulevaisuus.

Aikaisemmin viittasimme (Starbuck 2009), että tieteessäkin on mahdollista ajautua erilaisten muotihullutusten mukana erilaisiin tulkintoihin. Käytännön elämästä (Rannila 2003) on voitu todeta, että toimintaperiaatteiden muutoksen nopeus ja laajuus riippuu kunkin ihmisyhteisön luonteesta, esimerkiksi ihmisyhteisön jäsenten keskimääräinen ikä vaikuttaa hallittavan historiatiedon määrään. Lisäksi voidaan todeta (Rannila 2001), että hyvinkin tekniseltä vaikuttavassa toiminnassa, eli teknisten tietoteknisten järjestelmien ominaisuuksista neuvottelu, tulee vastaan ihmisten rationalisointi tekemilleen päätöksille, vaikka päätökset monesti ovat kyseisen tekniikan luonteen vastaisia. Yleisesti voidaan todeta tietoteknisten järjestelmien kehityksestä, että yksinkertaiselta vaikuttava toiminta, eli tietokoneen ääressä istuminen, voi vaatia kuitenkin kohtuulliset mielen resurssit.

Yleisesti voidaan todeta, että tietotekniikan kehittämisessä ollaan erittäin alttiita erilaisille muotihullutuksille, koska uusia tekniikoita tulee kokeiltavaksi erittäin nopealla tahdilla. Toisaalta on niin, että ihmisen ruumiin ja mielen rajoitus ei ole kuitenkaan mihinkään muuttunut, jolloin jokaisessa tekniikan kehityksessä rajoitteena on ollut ihmisten nopeus tietoteknisten järjestelmien ohjelmoinnissa. Tämän vuoksi on eri vuosikymmenten aikana ollut erilaisia ohjelmistokehittämisen muotihullutuksia, joilla on pyritty ratkaisemaan ikiaikaista ongelmaa, että miksi ihmisten tekemä tietokoneiden käskyjärjestelmien laatiminen – eli ohjelmointi – on niin hidasta. Kaikki nämä ovat kaatuneet siihen, että ihmisen ruumiin ja mielen rajoitukset tulevat väistämättä vastaan.

Tämän vuoksi näiden ajatusten siirtäminen poliittisten ja hallinnollisten päättäjien omaan toimintaan tarkoittaa jatkuvaa valppautta, että jokin muotihullutus ei pääse valtaan, vaikka tosiasiallisesti kyseinen muotihullutus voi ottaa huonosti huomioon tekniikan, ihmisen ruumiin ja ihmisen mielen rajoitteet. Näiden muotihullutusten voidaan todeta kulkevan eräänlaisessa kehässä, jolloin muotihullutukset nousevat ja laskevat aikaan sidottuna.

Tämän vuoksi poliittisten ja hallinnollisten päättäjien tärkein tehtävä on aina ja kaikkialla pohdittava, että onko valittu toimintaperiaate oikeasti ajassa kestävä vastaamaan tekniikan, ihmisen mielen ja ihmisen ruumiin rajoituksia. Vai onko kyseessä sittenkin uusi muotihullutus?

SL 58.26. Rautatiet vielä erikseen tarkastellen

Tässä kohtaa pääsemme takaisin alkuun. Käytännössä eräs kansanedustaja kannatti rautatietoimintaan liittyvää yksityistämistä joillain osa-alueilla. Itse en halunnut heti tuomita ehdotusta vääräksi tai oikeaksi. Tästä tarkemmasta pohdinnasta kehitin eri vaiheissa omaa näkemystä yksityistämiseen ja/tai kansallistamiseen.

Edellä olevalla ”uuden kilpailutuksen mallilla” (kohdat 1-11) voimme pohtia kilpailutusta erityisesti rautateiden kohdalta.

1. Luonnon (tekninen) perusta? / Rautatiet = linja

Tässä kohtaa voi todeta, että (luonnon) tekniikka sitoo junat ja raiteet toisiinsa, koska junat ja vaunut painavat tuhansia kiloja, jolloin siirtyminen raiteelta toiselle vaatii erilaisia rinnakkaisia viritelmiä. Eli käytännössä jonkin junan siirtäminen linjalta toiselle vaati aivan oman osansa raiteiden järjestelmässä. (Luonnon) tekniikka on myös junien nopeus, jolloin nopeuden

vähentäminen tai junan pysäyttäminen vie oman aikansa.

2. Junaliikenne: erilaisten linjojen kanssa toimiminen

Loppujen lopuksi voi todeta, että junaliikenne on erilaisten linjojen (raide) yhteiskäyttöä.

3. Omistus, jäsenyys ja sopimus

Tähän kohtaan voi jaon seuraaviin:

* junien omistus
* rautateiden (ja niiden tekniikan) omistus.

Käytännössä on esitetty, että junien omistajia voisivat olla erilaiset yritykset. Toisaalta nykytilanteessa raiteet (+ raiteiden tekniikka) on (käsittääkseni) yhden toimijan omistuksessa.

Voisi tietysti ajatelle, että raiteiden omistusta voitaisiin hajauttaa eri toimijoille, jolloin eri toimijat vastaisivat omasta osuudestaan raiteiden ylläpidossa. Kun junaliikenteen raiteet ja junat ovat liitoksissa toisiinsa, niin käytännössä pitäisi junien omistajien ja raiteiden omistajien tehdä erilaisia sopimuksia raiteiden käytöstä.

4. Yhteyksien ja työnjaon selvittelyä

Tässä kohtaa voimme todeta seuraavat mahdollisuudet:

1 raiteiden omistaja ↔ 1 vaunujen omistaja / Sama toimija omistaa sekä raiteet että junat

1 raiteiden omistaja ↔ (esim.) 5 vaunujen omistajaa ↔ 5 yhteyttä yhteensä

5 viisi raiteiden omistajaa ↔ (esim.) 5 vaunujen omistajaa ↔ 25 yhteyttä yhteensä

Kuten laskelmasta näkyy, niin raiteiden omistuksen jakaminen useammalle toimijalle vaatisi käytännössä useamman sopimuksen (esim. 25) raiteiden käytöstä.

Jos lähtökohdaksi otetaan mahdollisimman vähäinen määrä yhteyksiä ja sopimuksia, niin vain yksi raiteiden omistaja vähentäisi sopimusten määrää.

5. Kolmas luotettava osapuoli?

Edelleen voisi pohtia, että rautateiden (ja liittyvä tekniikka) omistaisi useampi osapuoli, esim. viisi toimijaa. Jos jokainen raiteen omistaja hoitaisi pääsyn vain omille linjoille, niin tämä tarkoittaisi erilaisia sopimusten ja päätöksien verkkoa.

1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 1 raiteiden omistaja ↔ 1 vaunujen omistaja / Sama toimija

5 junaliikenteen ohjaajaa ↔ 5 raiteiden omistajaa ↔ 5 vaunujen omistajaa / Eri toimijat

Nykytilanteessa (esim. Suomessa) on monesti vain yksi kolmas osapuoli, joka päättää päivittäisestä junaliikenteestä – eli yksi junaliikenteen ohjaaja.

6. Luonnon tekniikka eri tilanteissa

Jos junien tekniikka toimii oikein, niin raiteilla (linja) liikkuu useampi juna samaan aikaan. Edellä on todettu muutama sopimuksien mahdollisuus. Lopullinen asiakas on junalipun ostanut henkilö, joka haluaa päästä kulkemaan junalla kahden paikkakunnan välillä (yleensä). Nykytilanteessa tiedämme, että junaa käyttävä ihminen ostaa junalipun (sopimus) matkaa varten johonkin junaan.

Jos rautateiden omistus ja junien omistus on hajautettu eri toimijoille (esim. 1 ↔ 5 ↔ 5 tai 5 ↔ 5 ↔ 5), niin voi todeta yksittäisen matkan takia ostettavia lippuja tarjottavat seuraavilla mahdollisuuksilla:

1) Junalippu ostettaisiin vain yhdeltä junaliikennettä hoitavalta yritykseltä (esim. viideltä)
2) Junaliput ostettaisiin keskitetysti, vaikka yksittäinen junavuoro olisi eri omistajien hoidossa.

Tässä herää kysymys, että pitäisikö yksittäisen matkan junaliput ostaa eri yrityksiltä erikseen. Käytännön elämästä tiedämme, että tällä hetkellä junaliput ostetaan vain yhdeltä toimijalta. Edelleen käytännön elämästä tiedämme, että yksittäinen matkustaja joutuu joillain junamatkoilla vaihtamaan junasta toiseen. Jos matka olisi jaettuna kahdelle (esim.) junaliikennettä harjoittavan yrityksen junavuoroon, niin junalippuja pitäisi ehkä ostaa kaksi kappaletta. Toinen ääripää on tietysti yksi lippu, jossa asiakkaan matka olisi edelleen jaettuna kahdelle junavuorolle, mutta asiakkaan ei tarvitsisi miettiä mitään junien omistussuhteista.

Tästä voimme taas tehdä erilaisia arvioita.

Lippu: 1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 1 raiteiden omistaja ↔ 1 vaunujen omistaja

Lippu: 5 junaliikenteen ohjaajaa ↔ 5 raiteiden omistajaa ↔ 5 vaunujen omistajaa
* Yksi lippu asiakkaalle?
* Useampia lippuja asiakkaalle?

7. Ylläpidosta ja vikaantumisesta

Junien käyttämät raiteet (+ tekniikka) vaativat tietysti eri tahdilla korjausta ja ylläpitoa eri puolilla rataverkkoa. Käytännössä voimme taas laskea erilaisia yhdistelmiä yhteen.

Ylläpito: 1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 1 raiteiden omistaja ↔ 1 vaunujen omistaja

Ylläpito: 1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 5 raiteiden omistajaa

Ylläpito: 1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 5 raiteiden omistajaa ↔ 5 vaunujen omistajaa

Ylläpito: 1 junaliikenteen ohjaaja ↔ 1 raiteiden omistaja ↔ 5 vaunujen omistajaa

Vikatilanne on siis ennalta arvaamaton ja vaatii tietysti nopeita toimenpiteitä. Käytännössä ylläpito ja vikaantuminen vaatii nopeitakin muutoksia aikatauluihin ja mahdollisesti junavuorojen peruuttamista.

8. Irrationaalisuudesta

Käytännön elämästä tiedämme, että ihmiset ostavat junalipun mahdollisimman lähellä junan lähtöä – nykyisin junalipun ostoon on useampia keinoja.

Edellä olemme todenneet, että junalippuja voisi tarjota yksi toimija tai useita toimijoita. Edelleenkin käytännön elämästä tiedämme, että asiakkaat haluavat päästä junalla paikkakunnalta toiselle (A ↔ B), vaikka omistussuhteet vaihtelisivatkin käytännössä. Tosiasiassa junissa matkustavista henkilöistä hyvin laaja osa ei tietysti tietäisi näistä omistuksien verkoista yhtään mitään.

Irrationaalisuudeksi voisi laittaa, että erilaisien omistuksien vuoksi tehtävä asiakasmarkkinointi kohtaisi ongelmia, jos junalipun osto vaatisi erilaisten omistussuhteiden oikeaa ymmärrystä.

Käytännössä asiakkaiden irrationaalisuus alkaisi heti junan ollessa myöhässä aikataulusta, ja nykyajasta tiedämme matkapuhelimien käytön mahdollistavan lisää irrationaalisuutta. Käytännössä asiakkaiden irrationaalisuuden vähentäminen vaatisi oikeaa tiedottamista vaihtuvista aikatauluista esimerkiksi myöhästymisen vuoksi. Tähän voimme esittää suuria lukuja:

10 000 asiakasta → 1 raiteiden omistaja ↔ 1 vaunujen omistaja

10 000 asiakasta → 1 raiteiden omistaja ↔ 5 vaunujen omistajaa

10 000 asiakasta → 5 raiteiden omistajaa ↔ 5 vaunujen omistajaa

Edelleen voi todeta, että oikea tiedottaminen pitäisi mennä kerralla oikein läpi kaikissa junissa riippumatta junien omistussuhteista.

9. Johtopäätöksiä kaikesta edellä mainitusta

Edellä on pohdittu erilaisia yhdistelmiä ja suuria lukuja:

1 ↔ 1 ↔ 1 ↔ 10000
1 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 10000
5 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 10000

Edellä olevan pyörityksen perusteella voi todeta, että junaliikenteen yksityistäminen pakottaisi sopimaan hyvin yksityiskohtaisen työnjaon eri puolille junaliikenteen toimintaa. Suurilla luvuilla tarkastellen erityisesti vikaantuminen aiheuttaa hetimmiten laajan tarpeen sovitella useiden toimijoiden toimintaa yhteen – vieläpä halliten kokonaisuus.

Kaiken edellä olevan perusteella totean itse seuraavaa.

1) Junaliikenteen eriasteiset kilpailutukset ja/tai yksityistäminen vaatii hyvin hienostuneen työnjaon kehittämisen.
2) Erityisesti vikaantuminen pakottaa junaliikenteen uudelleenohjaukseen, joka jakaantuisi eri toimijoille – tämä sovittelu pitäisi tapahtua heti vian ilmenemisen jälkeen.
3) Käytännössä junaliikenteen eriasteiset kilpailutukset ja/tai yksityistäminen voitaisiin järjestää hyvin eri tavoin.
4) Käytännössä pitäisi olla yksi tai useampi junaliikenteen ohjaaja.
5) Rautateiden (ja tekniikan) omistajia voisi periaatteessa olla useampia.
6) Junien omistajia voisi periaatteessa olla useampia.

Lopputuloksena voimme osoittaa seuraavaa:

1) **Junaliikenteen eriasteiset kilpailutukset ja/tai yksityistäminen on mahdollista tehdä täysin väärin johtuen eri syistä.**
2) **Käytännössä junaliikenteen eriasteiset kilpailutukset ja/tai yksityistäminen kohtaavat oikeasti hyvin erilaisia ongelmia.**

10) Lopputulema: Voiko linjaa kilpailuttaa tehokkaasti?

Tähän kohtaan otamme vielä kerran kertauksen vuoksi kaksisuuntaisen linjan vikaantumisen, jolloin linjalla ei ole oikeasti tilaa ohitukseen ja koko linja on yhdellä kertaa pois käytöstä.

LINJA - kaksisuuntaiset - vikaantuminen

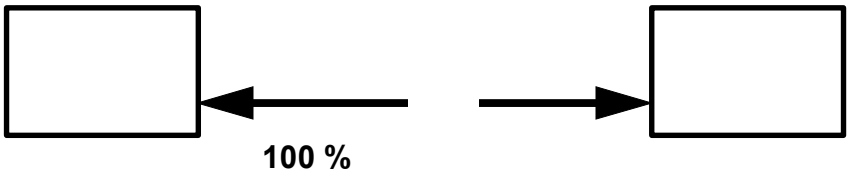

Tähän voisi lopuksi verrata tiettyjä edellä mainittuja lukuja ja/tai yhteisöjä.

Esim. 1 ↔ 1 ↔ 1 ↔ 1
Esim. 1 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 1
Esim. 5 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 5

Edellä olemme esittäneet havaintoja erilaisista yhteisöistä, jotka olisivat toisiinsa hyvin voimakkaasti liitoksissa junaliikenteen käytännön toiminnassa. Lisäksi asiakasmäärät aiheuttavat omat ongelmansa. Käytännössä linjojen vikaantuminen aiheuttaa käytännössä valtavan määrä viestintää, ja tällöin viestinnän määrä kasvaa luonnollisesti junaliikenteen hoitamisen ollessa useamman yhteisön hoidossa.

Tähän kohtaan voisi vielä laittaa asiakasmäärien aiheuttamat viestinnän ongelmat, esim. 10 000 asiakasta.

Esim. 10 000 ↔ 1 ↔ 1 ↔ 1 ↔ 1
Esim. 10 000 ↔ 1 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 1
Esim. 10 000 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 5 ↔ 5

Käytännössä junaliikenteen jakaminen useammalle toimijalle aiheuttaa monimutkaisia viestinnän verkkoja, ja esimerkinomainen 10 000 asiakasta jakaantuisi eri tavoin junaliikennettä hoitavien yhteisöjen välillä. Tietysti useampi yhteisö tarkoittaisi viestinnän jakamista ja kohdistamista hyvin eri tavoin.

11) Lopputulema: Koska junat toimivat linjoilla, niin kilpailuttaminen kaistana johtaa välittömästä erilaisiin ongelmiin

Loppujen voi todeta, että moni henkilö haluaa aivan vilpittömästi lisätä kilpailua rautateille. Edellä

olen kuitenkin osoittanut muutaman aiheen huomioitavaksi (mahdollisessa) junaliikenteen kilpailuttamisessa.

Edelleen voi todeta, eri henkilöt näkevät vain osia osakokonaisuuksista kilpailuun liittyen. Eli tekninen keksintö voidaan liittää muihin teknisiin keksintöihin joko kaistalla tai linjalla. Oma tuomio/huomio on, että eri henkilöt eivät ymmärrä kaistan tai linjan eroa, jolloin voidaan ajaa kilpailua sellaisiin teknisiin ympäristöihin, joissa kilpailutus on oikeasti hyvin hankalaa.

Oma tuomio/huomio on, että rautatiet ovat linjoja, ja niihin yritetään kohdistaa samanlaista kilpailua kuin esimerkiksi linja-autoliikenteeseen. Linja-autoliikenteessä on vikaantunut kohde helppo ohittaa, koska kyseessä on kaista. Junaliikenteessä vikaantuminen tapahtuu siis heti ja kokonaan.

12) Lopputulema: Olen jonkin verran eri mieltä erään kansanedustajan kanssa

Edellä olevan pyörityksen perusteella täytyy todeta, että junaliikenteen tehokas kilpailuttaminen on oikeasti erittäin vaikeaa. Loppujen lopuksi kannatan vain yhtä toimijaa ja yhtä omistajaa, joka hoitaa tavallisen toiminnan, ohjaa junaliikennettä, vahtii vikatilanteita ja korjaa vikatilanteet. Eli junaliikenteen yksityistäminen voi kaatua erilaisiin edellä mainittuihin ongelmiin.

Lopputuloksena on, että junaliikenteeseen liittyvän tekniikan ylläpidossa voi käyttää ulkopuolisia toimijoita, mutta kaikki muu kannattaa olla vain yhdellä toimijalalla (A <=> A) ja yhdellä omistajalla.

13) Soveltaminen muihin verkkoihin ja linjoihin – mahdollisuuksia löytyy

Jatkoselvityksen kannalta olisi mahdollista pohtia esimerkiksi televisiotoimintaan ja radiotoimintaan liittyvien tekniikoiden kansallistamista ja yksityistämistä tässä luvussa esitettyjen huomioiden perustella. Toinen esimerkki voisi olla juomaveden kuljettamiseen ja likaveden kuljettamiseen liittyvät yksityistämiset ja kansallistamiset.

14) Yksi rajoite on vielä tällekin esitykselle

Lopuksi täytyy todeta, että tässä yhteydessä en ole käynyt läpi laajemmin erilaisia teknisiä keksintöjä, jolloin voisi arvioida teknisen keksinnön erityispiirteitä läpi – onnistuisiko jonkun teknisen keksinnön kokonaistoiminta paremmin yksityistettynä vai kansallistettuna?

Lopuksi täytyy vielä todeta, että tekninen keksintö voi siis liittää muihin teknisiin keksintöihin kaistalla tai linjalla, ja näiden erityispiirteet tapauksesta riippuen antavat mahdollisuuksia onnistuneelle yksityistämiselle tai onnistuneelle kansallistamiselle.

SL 59: Lausunto nettiäänestystyöryhmän väliraporttiin

Tämän lausunnon tekstin olen lisännyt 25.8.2014 kotisivuilleni – lausuntona numero 65.

SL 59.1: Johdantotekstiä (25.8.2014)

Lausuntopyyntö nettiäänestystyöryhmän väliraportista osoitteessa
https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a8456290-30ef-4c06-bdb7-70bef5a131af

Työryhmän www-sivut:
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/kehittamishankkeita/nettiaanestystyoryhma.html

Lausunto koskien nettiäänestystyöryhmän väliraporttia
(OM:n julkaisu: 30/2014 - Mietintöjä ja lausuntoja -sarjassa, 11. kesäkuuta 2014)

Oikeusministeriö on järjestänyt hyvin mielenkiintoisen kuulemisen koskien ns. nettiäänestystä.

Tämä lausunto on yksittäisen Suomen kansalaisen mielipide, joka on hyvin huolissaan Suomessa käytetyistä ja/tai kehitetyistä julkisen sektorin tietojärjestelmistä.

Tämä lausunto ei edusta mitään rekisteröityä yhteisöä, ja on yksittäisen kansalaisen oma perusteltu lausunto.

Tämä lausunto on julkinen, joten lausuntoon liittyvän PDF-tiedoston voi lisätä tarvittaessa Oikeusministeriön ylläpitämälle sivustolle.

Ystävällisin terveisin,

Jukka S. Rannila
Suomen kansalainen

allekirjoitettu sähköisesti

SL 59.2: Lausunnon teksti kokonaisuudessaan (EDK 11 / v1)

1. Asiakirjan tunnus / EDK / 11 / versio 1

Itselläni on erilaisia itse kirjoitettuja asiakirjoja, joten on olen perustanut oman tunnuksien järjestelmän. Tämän asiakirjan tunnus ja versionumero on mainittu yllä olevassa otsikossa.

Jos haluat myöhemmin tarkistaa uudempien versioiden kehittymisen, niin kannattaa ottaa yhteyttä uusimman version hankkimiseksi.

Asiakirjan tunnus on EDK (Eduskunta), koska periaatteessa lausuntoa voivat käsitellä myös lainsäätäjät omilla aikatauluillaan.

Nähtäväksi jää, että onko tällä lausunnolla mitään erityistä merkitystä.

2. Joitain huomiota ennen versinaista lausuntoa

Tämä aloite ***EI*** enää käsittele sähköistä äänestyskonetta.

Lausunnon tekstin lukeminen ***EI*** vaadi insinööritason osaamista.
Lausunnossa mennään läpi tietotekniikkaa koskevia ilmiöitä. Lausunnon kirjoittaja itse ei ole (ohjelmistotekniikan) insinööri, ja olenkin pyrkinyt pitämään aloitteen melko yleisellä tasolla.

3. Joitain aikaisempia lausuntoja / kuvat kehittyneet eri vaiheissa

Liitteessä 1 on listaus aikaisemmista lausunnoistani (2007-2014) liittyen tietotekniikan erilaisiin ilmiöihin – erilaisia lausuntoja tietotekniikkaan on sekä englanniksi että suomeksi.

Lyhyesti voi todeta, että aikaisemmissa lausunnoissa käytetyt kuvat ovat kehittyneet eri vaiheissa, ja kehitettyjä kuvia voidaan käyttää hyödyksi myös tässä lausunnossa.

4. Tämä asiakirja ei ole tieteellistä tekstiä

Joissain aikaisemmissa lausunnoissa (kts. liite 1 listana aikaisemmista lausunnoista) on ollut jonkin verran ns. tieteellisiä lähteitä. Tämä asiakirja ei ole tieteellistä tekstiä, ja perustuu täysin omiin mielipiteisiin, vaikkakin osa mielipiteistä voi tietysti perustua johonkin tieteelliseen lähteeseen.

5. Nettiäänestyksen määritelmä?

15. marraskuuta 2013 asetetun työryhmän asettamispäätöksessä nettiäänestys määritellään seuraavasti: **äänestäminen tietoverkon välityksellä valvomattomissa olosuhteissa.**

> **Huomio: Tässä lausunnossa sähköinen äänestys tarkoittaa internet-äänestystä ja/tai mobiiliäänestystä.**

Lyhyesti voi todeta, että sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) mahdollistaisi valvomattoman äänestyksen sekä perinteisempien tietokoneiden avulla että uudempien mobiililaitteiden avulla.

6. Aikaisempaa toimintaa

Hallitus teki johtopäätöksiä internet-äänestyksestä, joka julkaistiin valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010. Tämän tiedotteen 13/2010 sisältöä voidaan kopioida tähän:

> ”Jos internet-äänestystä koskeva kokeilu päätetään käynnistää, se voisi olla mahdollinen aikaisintaan vuoden 2016 kunnallisvaaleissa. Aikataulu riippuu siitä, milloin tietoturvallinen

avoimen lähdekoodin järjestelmä on rakennettavissa.”

Oikeusministeriö julkaisi muistion 30.9.2009 sähköisen äänestyksen pilottihankkeesta vuoden 2008 kunnallisvaaleissa. Tässä muistiossa arvioitiin kokemuksia ja opittuja asioita kyseisissä vaaleissa. Tarkastushetkellä (19.7.2014) kyseinen muistio oli saatavissa seuraavalta www-sivulta:

http://www.vaalit.fi/fi/index/vaalitietoa/kehittamishankkeet/sahkoinenaanestaminen.html

Tästä (30.9.2009) muistiosta kopioida luvun seitsemän (7) alaotsikot:

1. Äänestysjärjestelmä tulisi toteuttaa avoimella lähdekoodilla
2. Äänestysjärjestelmästä tulisi tulostaa paperivarmenne
3. Tietoliikenneyhteyksien toimiminen on tärkeää
4. Äänestysjärjestelmän käyttöliittymän toiminnallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota
5. Sähköinen äänestys ei kokonaisuutena arvioiden vähentänyt vaaliviranomaisten työtä
6. Vaalivarmuus parani vahvistettujen sähköisten äänten osalta
7. Sähköinen äänestys nopeutti äänestäjien äänestystoimitusta
8. Sähköisellä äänestyksellä ei ollut vaikutusta äänestysaktiivisuuteen
9. Sähköisten äänten laskenta oli suhteellisesti ottaen melko hidasta
10. Sähköisen äänestyksen kustannukset olivat korkeat
11. Sähköinen äänestys mahdollistaisi ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän välisen ajan tiivistämisen
12. Sähköisen äänestyksen hankkeelle tulee varata riittävät henkilöresurssit ja riittävästi aikaa

Osa näistä huomiota soveltuu myös sähköistä äänestystä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) pohdittaessa.

7. Suomessa pakko kehittää oma järjestelmä?

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 34:

> Yhtään sellaisenaan Suomen yleisissä vaaleissa tai kunnallisissa kansanäänestyksissä käytettäväksi soveltuvaa järjestelmää ei kuitenkaan ole saatavilla.

Itse olen päätynyt eri vaiheiden jälkeen siihen, että suomalainen järjestelmä äänestyksien läpivientiin on verrattuna moneen muuhun järjestelmään täysin erilainen, jolloin on pakko kehittää täysin suomalainen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä.

Ongelma 1: Täysin uuden suomalaisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen pitää aloittaa täysin järjestelmien perusteista.

8. Keskeiset huomiot tietotekniikasta / tietojärjestelmistä

Tässä lausunnossa tehdään muutama keskeinen huomio tietojärjestelmistä:

* valitut näkökulmat eri aiheisiin
* tietojärjestelmät systeeminä ja tietojärjestelmät osasysteemeinä

* tietojärjestelmät prosesseina
* prosesseilla on oma elinkaarensa
* tietojärjestelmät tiloina ja tapahtumina
* tietojärjestelmät asiakirjoina
* tietojärjestelmien elinkaari.

Seuraavassa kuvassa on yritetty huomioida keskeiset huomiot tietojärjestelmistä, eli systeeminä, prosesseina, tiloina, tapahtumina, asiakirjoina ja elinkaarena.

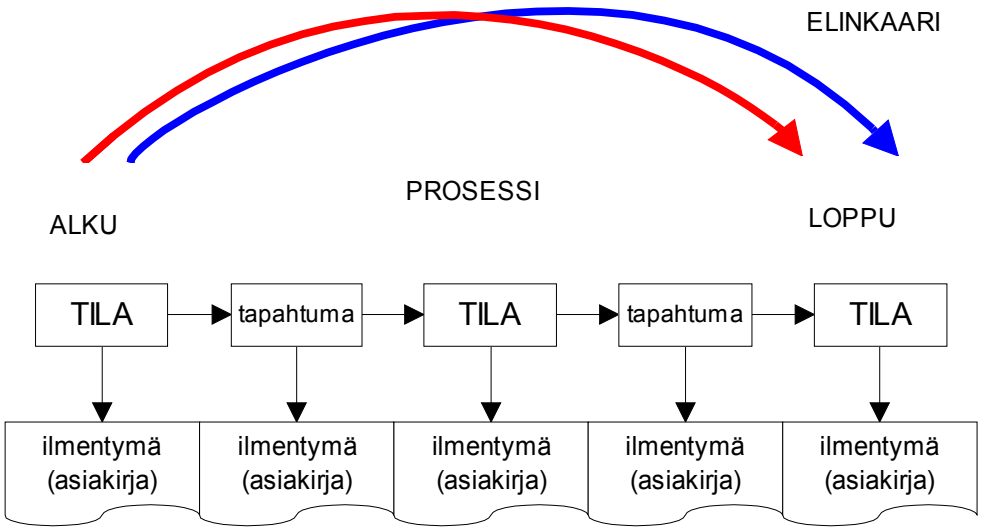

Edellä mainitulla tavalla erilaisia näkökulmia voi soveltaa tietojärjestelmien eri kohteisiin.

9. Erilaisten näkökulmien hallinta eri yhteyksissä

Näkökulmasta veivaaminen voi vaikuttaa täysin turhalta. Ensimmäisenä huomiona esitän, että näkökulmia voi olla hyvinkin erilaisia ja keskenään ristiriitaisiakin näkökulmia. Tosiasiallisesti yksi yksittäinen ihminen on vain tiettyjen hallitsemiensa näkökulmien kokonaisuus.

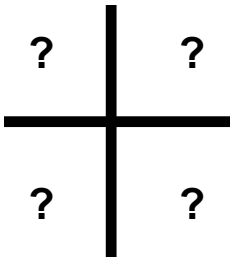

Tässä kohtaa voi irtisanoutua erilaisista ja yksinkertaistavista kahden akselin mukaisista näkökulmien esittelystä.

On kuitenkin niin, että ihmisten on pakko olla yhteistyössä eri näkökulmien edustajien kanssa, koska ei ole henkilöä, joka hallitsisi kaikki mahdolliset näkökulmat yhtä aikaa. Esimerkkejä erilaisista näkökulmista voivat olla mm. seuraavat:

* laki ja lain soveltaminen
* kuluttajansuoja

* aika
* raha
* ympäristö yleisesti ja ympäristön luonnonvarojen käyttö
* etiikka ja moraali yleisesti
* työturvallisuus
* työsuojelu
* työn tehokkuus ja työn tuottavuus
* tiedon hallinta
* eri tekniikat yleisesti ja eri tekniikat erityisesti
* tietotekniikka erityisesti
* laatu
* ihmisten (yleinen) terveys.

Yleisesti ottaen ihmiset ovat nykyaikana erikoistuneet hyvinkin pienille osaamisen (näkökulma) alueille, jolloin työjako ihmisten välillä on monesti epäsuoraa. Esimerkkinä voi pitää erilaisten yritysten tarjoamia (monimutkaisia) tuote- tai palvelukokonaisuuksia, jolloin asiakkaat tietävät oikeasti vain pienen osan näiden kokonaisuuksien sisällöstä ja tuotannosta. Käytännössä on monesti vain luotettava tuote- tai palvelukokonaisuuksien toimittajien toimintaan.

Ongelma 2: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän vaatimat kaikki näkökulmat tulevat esiin vähitellen ja epämääräisessä järjestyksessä.

Ongelma 3: Yhteisen ja yhdennetyn näkökulman kehittäminen vaatii oman työnsä.

Voi todeta yleisesti, että ihmiset ovat rajoitettuja järkiperäisyydeltään, eli yksittäinen ihminen on mukana päätöstilanteessaan vain siihen asti omaksutulla tiedollaan. Tämän perusteella voi todeta, että ihminen rajautunut omiin opittuihin näkökulmiinsa, joita jokin tietotekninen järjestelmä voi joskus käyttää hyödyksi.

Ongelma 4: Lukkiutuminen vain yhteen tiettyyn näkökulmaan aiheuttaa ongelmia eri näkökulmien hallinnalle.

Ongelma 5: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän pitäisi olla toimiva järjestelmä huomioiden eri näkökulmat.

Yksi esimerkki on tietysti voimassa oleva lainsäädäntö, jonka alaisuudessa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän pitäisi toimia.

10. Yleisten näkökulmien ja erityisten näkökulmien hallintaa eri yhteyksissä?

Yksi erottelu voi olla yleisen tiedon ja erikoistuneen tiedon välinen ero. Tosiasiassa yhden erikoistuneen näkökulman oppiminen voi vaatia kovaa työtä. Esimerkkinä voi pitää lääketieteen yleisyyttä ja erityisyyttä, jolloin lääkäritkin voivat erikoistua eri vaiheissa, vaikka osa lääkäreistä toimii yleisempää tietoa vaativissa tehtävissä, vrt. terveyskeskuslääkärit ja kirurgit.

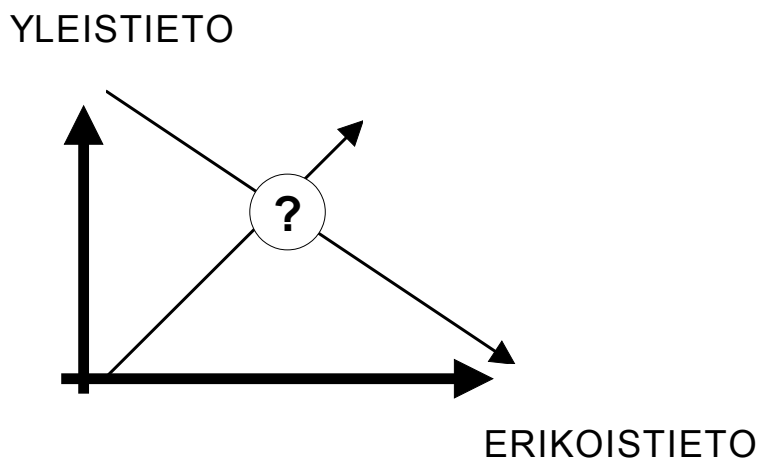

Mitä merkitystä on käydä keskustelua näkökulmasta? Vastauksena on, että kaikkia tietotekniikan osa-alueita hallitsevaa henkilö ei yksikertaisesti ole. Tämän vuoksi on todettava, että käytännössä nettiäänestyksen kehittämisessä oltava koko joukko henkilöitä, jotka voivat hallita erilaisia näkökulmia. Tämän seurauksena nettiäänestyksen järjestelmän kehittäminen kohtaisi ryhmätyöskentelyt mahdollisuudet ja heikkoudet.

Kaikella edellä olevalla on osoitettu, että lähes minkä tahansa järjestelmän kehittäminen vaatii paljon työtä, ja tehty työ pitää maksaa jollain tavoin. Avoin lähdekoodi ei pelasta oikeasti tehtävältä työltä, vaikka järjestelmään voisi tutustua kuka tahansa.

Ongelma 6: Johonkin kohdealueeseen perehtyminen, esimerkiksi sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys), vaatii runsaasti aikaa ja vaivaa.

Ongelma 7: Vaikka joku henkilö olisikin tietotekniikan huippuasiantuntija, niin hänen on oikeasti perehdyttävä kohdealueeseen hyvinkin pikkutarkalla työllä.

Ongelma 8: Vastaavalla tavalla kohdealueen asiantuntijalle tulee paljon työtä tehtäväksi, jotta hän voi perehtyä käytettävään tietotekniikkaan.

Ongelma 9: Ei yksinkertaisesti ole olemassa henkilöitä, jotka hallitsisivat kaikki mahdolliset tietotekniikan osa-alueet.

Ongelma 10: Käytännössä sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatisi koko joukon erilaisia asiantuntijoita kehittämään sähköisen äänestyksen järjestelmää (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys).

Ongelma 11: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen kohtaisi ryhmätyöskentelyn oikeat mahdollisuudet ja oikeat heikkoudet.

11. Mahdollinen ristiriita tietotekniikan näkökulmien ja muiden näkökulmien kanssa

Tietotekniikan sovellusten leviämisen vuoksi on eri yhteyksissä esitetty arvioita tietotekniikan siunauksista tai kirouksista. Yleisesti voi todeta, että tietotekniikalla on seuraavia vaikutuksia:

* tietotekniikka hävittää vanhoja työtehtäviä
* tietotekniikka tuottaa uusia lisätehtäviä
* uusien ja vanhojen tehtävien välillä on erilaisia ongelmia
* tietotekniikan käyttöönotto on erittäin iso muutosprosessi.

Edelleen voi esittää seuraavia huomioita:

* tietotekniikan osa-alueiden näkökulmien oppiminen on oma kokonaisuutensa
* kohdealueiden osa-alueiden näkökulmien oppiminen on oma kokonaisuutensa
* edellä olevasta seuraa ongelma vaadittujen osaamisalueiden välillä
* tietotekniikan soveltaminen jollekin kohdealueelle voi aiheuttaa isoja ristiriitoja.

Tässä kohtaa herää kysymys erilaisten tietotekniikan muutosohjelmien läpiviennistä: kuka käytännössä johtaa yksittäistä tietotekniikan muutosohjelmaa. Kenellä on oikeasti johtovastuu?

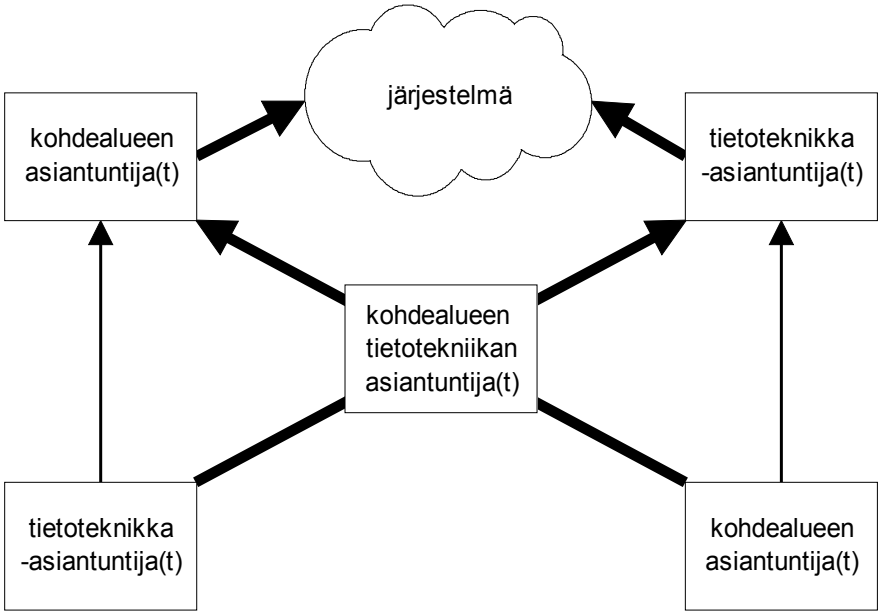

Itse olen tullut eri vaiheiden jälkeen seuraaviin johtopäätöksiin:

* tietotekniikan hankkeissa on oltava kahdenlaista koulutusta
* tietotekniikan osaajille pitää olla oma koulutuksensa kohdealueesta
* kohdealueen osaajilla pitää olla oma koulutuksensa tietotekniikasta
* johtovastuu pitää olla kohdealueen osaajalla, joka on perehtynyt tietotekniikkaan.

Ongelma 12: Tietotekniikan soveltaminen kohdealueelle menee oikeasti tietotekniikan osaajien ehdolla, jolloin osaamisalueen oikea ymmärrys tapahtuu oikeasti hyvin hitaasti ja hyvin monessa epäselvässä vaiheessa.

Ongelma 13: Tietotekniikan soveltaminen kohdealueelle kohtaa tietotekniikan osaajien oppimisen rajat, jolloin oppiminen kohdealueen erityispiirteistä tapahtuu ennalta arvaamattomien prosessien mukaisesti.

12. Oma johtopäätös

Itse olen tullut siihen tulokseen, että on parempi kouluttaa jonkin kohdealueen asiantuntijoista sen verran hyviä tietotekniikan asiantuntijoita, että he oikeasti pystyvät johtamaan omalle kohdealueelle kehitettäviä järjestelmiä.

Vastaavalla tavalla tietotekniikan osaajista on koulutettava kohdealueen ymmärtäviä henkilöitä, mutta tarkasti ottaen jotkut kohdealueet vaativat useamman vuoden opiskelun, jolloin oikeasti tietotekniikan asiantuntijoista tulee hyvin harvoin oikeita kohdealueen asiantuntijoita. Esimerkiksi lääketiede ja muut liitännäiset tieteet vaativat vuosikausien perehtymistä, ja missään tietotekniikkahankkeessa ei tietystikään voida lähteä vuosikausiksi kouluttamaan tietotekniikan asiantuntijoita jollekin kohdealueelle.

Tietotekniikan perusasioiden opiskelu ei ole salatiedettä, ja hyvällä koulutussuunnittelulla voidaan rakentaa muutaman kuukauden täysien työpäivien mukainen koulutusohjelma, jossa minkä tahansa kohdealueen edustajalle pystytään opettamaan tietotekniikan perusasiat hyväksyttävälle tasolle.

> **Ongelma 14: Valitettavasti nykytilanteessa tällaisia muutaman kuukauden tehokkaita koulutusohjelmia tietotekniikan perusasioiden läpikäyntiin on tarjolla hyvin vähän.**
>
> **Ongelma 15: Kohdealueella vaikuttavien henkilöiden oikea oppiminen tietotekniikasta vaatii oman aikansa, mikä tietysti vaikeuttaa ja hidastaa järjestelmien kehittämistä.**

13. Kansalaisten mukaan ottaminen järjestelmän kehittämiseen

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 41:

> Kansalaisten olisi hyvä olla jollain lailla mukana sitä kehitettäessä, jotta luottamus järjestelmän toiminnan oikeellisuuteen syntyisi ja säilyisi.
>
> **Ongelma 16: Keitä olisivat valitut kansalaiset kehittämään järjestelmää?**
>
> **Ongelma 17: Pitääkö poliittisten puolueiden puolesta nimetä joukko henkilöitä mukaan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämiseen?**

Voisi tietysti myönteisesti, että poliittisten puolueiden puolesta löytyisi joukko erilaisia tietotekniikan osaajia, jotka olisivat mukana sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisessä.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 45:

> Nettiäänestyksessä tietojärjestelmän käyttämisestä ja ääntenlaskennasta huolehtisivat em. vaaliviranomaiset tai niiden tapaan eri puolueiden tai äänestäjäryhmien edustajista koottu nettiäänestyslautakunta taikka vastaava.
>
> **Ongelma 18: Parasta järjestäytymisen tapaa valvonnalle ei siis tiedetä tässä vaiheessa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) ehdotuksia.**
>
> **Ongelma 19: Mahdollisesti valitaan väärä järjestäytymisen tapa valvonnalle, jolloin oikeasti sähköistä äänestystä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tehtäessä voi valvonnan järjestäytymisen tapa osoittautua vääräksi ja/tai tehottomaksi.**

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 50:

> Kuitenkin on selvää, että uskottava nettiäänestysjärjestelmä on teknisesti niin edistynyt, että järjestelmän toiminnallisuuksien kattava tarkastelu edellyttää syvällistä asiantuntemusta tietojenkäsittelystä, tietoturvasta ja salaustieteestä. Kansalaisten on siltä osin luotettava asiantuntijoiden käsityksiin järjestelmän turvallisuudesta.

Ongelma 20: Tässä kohtaa vaaditaan kansalaisten laajaa luottamusta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiseen valikoitujen ja/tai valittujen henkilöiden osaamiseen.

Ongelma 21: Loppujen lopuksi pieni määrä henkilöitä joutuu oikeasti vastaamaan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän toimivuudesta.

14. Ihmisten yhteistyön järjestämisestä

Ihmiset ovat mukana erilaisissa suhteiden verkossa, joita voi olla hyvin eri määrä riippuen henkilöistä.

Ihmisen kokemalla suhteiden määrällä on siis omat rajansa, koska ihmisen aivot pystyvät ylläpitämään vain tietyn määrän suhteita jollain aikavälillä. Selvää on, että ihmiset voivat ylläpitää hyvin erilaisia suhteita mielessään jollain ajan hetkellä, mutta ajan suhteen nämä yhteydet vahvistuvat ja heikkenevät. Mitään selvää rajaa ei ole, mutta (esim. Dunbarin luku n. 150) jokin raja voi olla kerrallaan käytössä oleville suhteille.

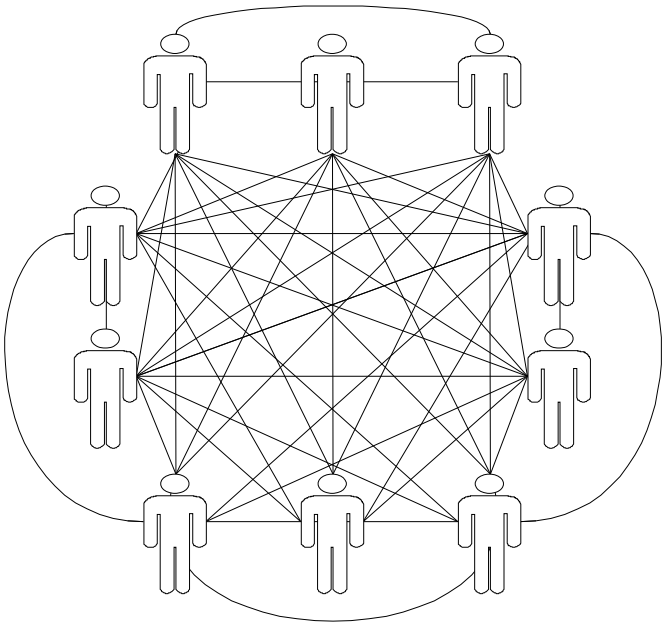

Ongelma 22: Sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) kehittävä ihmisjoukko voi kasvaessaan suuremmaksi joukoksi kohdata hyvin erilaisia (kokonais)viestinnän ongelmia.

Nykyaikaisiin yhteisöihin nähden voi todeta, että monet yhteisöt ovat (vrt. 150 verrattuna) ovat suhteellisen suuria, jolloin ei ole mahdollista tuntea jokaista yhteisön edustajaa täysin luottamuksellisesti.

15. Muodollisesti järjestyt yhteisöt

Edellä on pohdittu ihmisten järjestäytymistä vapaasti muodostuvin verkkoihin. Toisaalta tiedämme hyvin, että nykyaikaisessa toimintaympäristössä on hyvin paljon muodollisesti määriteltyjä yhteisöjä, jotka on järjestetty hyvinkin tarkasti riippuen yhteisön omista arvostuksista.

> **Ongelma 23: Yksittäisen tietotekniikan kehittämishankkeeseen voidaan valita järjestäytymismuoto(ja), joka voi osoittautua ajan kuluessa vääränlaiseksi.**

Yksi tapa muodolliseen järjestelmään on (suomalainen) osakeyhtiö, jonka sisälle voidaan järjestää ihmisten yhteistoimintaa, minkä lisäksi osakeyhtiö voi olla omistaja eri kohteille, liittyä muodollisesti jonkin yhteisön osaksi ja tehdä hyvin erilaisia sopimuksia. Esimerkkinä osayhtiö voidaan myydä, jolloin osakeyhtiöön liittyvät omistukset, jäsenyydet ja sopimukset siirtyvät mukana lain antamissa rajoissa.

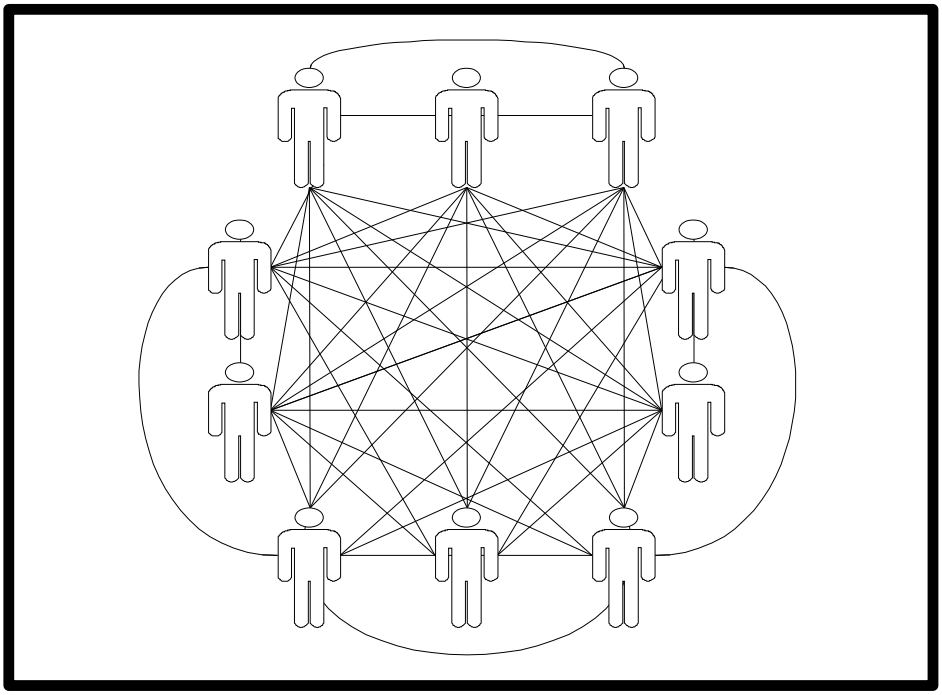

Käytännössä jokin yhteisö voi kehittää erilaisia rajoja oman yhteisön ympärille. Yksi esimerkki on työsopimuslain mukainen velvollisuus pitää koko joukko asioita vain yhteisön sisäisenä toimintana, jolloin näiden asioiden vuotaminen yhteisön ulkopuolelle katsotaan tuomittavaksi. Toinen esimerkki aatteellinen yhdistys, johon voi liittyä jäseneksi, jolloin hyväksytty jäsenyys on yksi raja yhteisön erottelijaksi.

> **Ongelma 24: Erilaiset (muodolliset) järjestäytymisen tavat luovat väistämättä erilaisia (hallinnon ja/tai toiminnan) rajoja aiheuttaen mahdollisia ongelmia.**

Aiemmin on ollut puhetta näkökulmista, ja jonkin (sisään→ käsittely → ulos) yhteisön jäsenet

voivat tarkastella samaa syötettä hyvinkin erilaisista näkökulmista, jolloin ulosmenevät syötteetkin voivat olla erilaisia. Tällöin voisi olettaa, että kaikki yhteisön jäsenet olisivat mukana syötteiden (sisään→ käsittely → ulos) käsittelyn kaikissa vaiheissa. Toisaalta kaksi erilaista yhteisöä voi käsitellä käsittelyssään (sisään→ käsittely → ulos) saman syötteen täysin eri tavalla vaikka syöte ulos voi olla täysin samanlainen.

Ongelma 25: Samojen syötteiden käsittely (sisään→ käsittely → ulos) voidaan järjestää eri yhteisöissä täysin eri tavoin.

Ongelma 26: Yhteisöjen järjestäytymisen perusteet vaihtelevat hyvin eri tavoin.

Toisaalta voisi pohtia n. 150 henkilön muodostaman yhteisön toimintaa. Pystyisivätkö kaikki yhteisöjen jäsenet toimimaan tehokkaasti, jos samat syötteet (D ja E) olisivat kaikkien 150:n ihmisen käsiteltävänä. Ongelmaksi tulee yksittäisen ihmisen oppimisen rajat ja jaksamisen rajat vastaan, koska ihmisen tajunta rajallinen kokonaisuus.

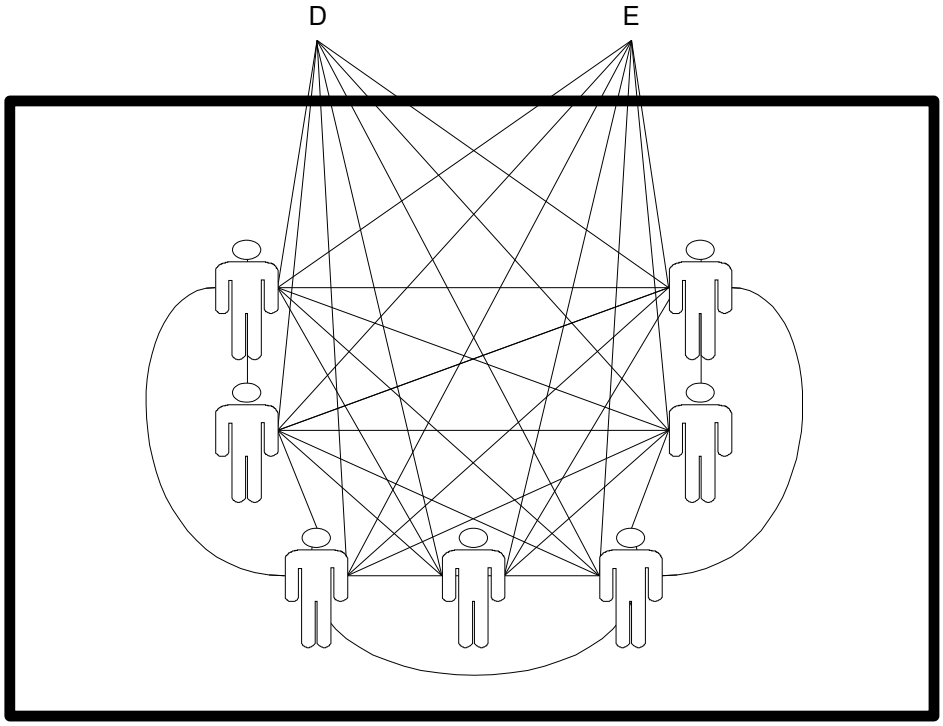

Edellä olevan perusteella voi todeta, että kaikki-kaikkiin -yhteydet voivat vaatia niin paljon yhteistoimintaa, että toiminnan tehokkuus voi kärsiä. Tämän vuoksi herää kysymys, että voisiko kaikki-kaikkiin -yhteyksiä luokitella tarkemmin, ja (sisään→ käsittely → ulos) jalostaa saapuvat syötteet tarkemmin ennen jakamista muualle yhteisöön. Tällöin joudutaan tekemään päätöksiä oikeasta työnjaosta: jotkut jossain käsittelevät (sisään→ käsittely → ulos) erilaisia syötteitä ja jalostavat ne yhteisön muuhun käyttöön.

Ongelma 27: Sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) kehittävä ihmisjoukko ei ehkä pysty toimimaan kaikki-kaikkiin -yhteyksissä.

Tämän työnjaon seurauksena on, että jonkin yhteisön rajoille voidaan sijoittaa henkilöitä käsittelemään (sisään→ käsittely → ulos) sisään tulevia syötteitä ja valvomaan ulos annettavia

syötteitä. Toisaalta (sisään→ käsittely → ulos) väliin jää koko joukko henkilöitä, jotka toimivat vain yhteisön sisällä. Jos kyseessä on kaupallinen toimija, niin tässä on määritelty ostajan ja myyjän tehtävät yhdellä tavalla. Toisaalta yhteisö voi rakentaa omaa hierarkiaansa eri tavoin, jolloin yhteisön omat arvostukset määräävät hierarkian määrää ja laatua.

Ongelma 28: Ulkopuolisen maailman yksityiskohtainen esittäminen yhteisön sisäpuolelle on monesti hyvin vaikeaa.

Hyvä esimerkki on ongelmat myynnin ja tuotannon välillä, koska myyminen tuotannon erilaisten rajojen yli aiheuttaa oikeita ongelmia. Tämän lisäksi myynnistä vastaavat henkilöt näkevät hyvin paljon yhteisön ulkopuolista toimintaa, ja joskus tämän ulkopuolisen tiedon siirtäminen yhteisön sisälle voi olla vaikeaa.

Ongelma 29: Aina on mahdollista, että tehdään myynti- ja ostopäätöksiä tuotannon oikeiden rajojen yli.

Ongelma 30: Myynti- ja ostopäätöksiä tuotannon oikeiden rajojen yli aiheuttaa hyvin paljon erilaisia ongelmia.

Ongelma 31: Tietoteknisissä kehittämishankkeissa tuotannon rajat voidaan aina käsittää täysin väärin, koska tietoteknisissä kehittämishankkeissa ei tuoteta (kilo)tavaraa, jonka määrittely on paljon helpompaa.

(ns.) Alemmilla hierarkioiden tasoilla ihmiset ovat erittäin lähellä yksittäisen yhteisön käsittelemiä kohteita (materiaali, tiedot ja/tai henkilöt). Lyhyesti voi todeta, että (ns.) alemmilla hierarkioiden tasolla tarvittavan selityksen määrä vähäinen, koska ei ole enää tarvetta selittää omaa toimintaa edelleen alemmille tasoille. Jos kaikki sujuu hyvin, niin selitystä ylemmille hierarkioiden tasolle tarvitsee tehdä vähemmän.

Ongelma 32: Tietotekninen kehittämishanke vaatii kuitenkin tehokkaan päätöksenteon järjestelmän, ja vieläpä mahdollisen työryhmän muun yhteisön hierarkian ulkopuolelle.

Ongelma 33: Tietoteknisen kehittämishankkeen vaatima päätösmäärä voi kuitenkin tukkeuttaa muun yhteisön päätöksenteon järjestelmät.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

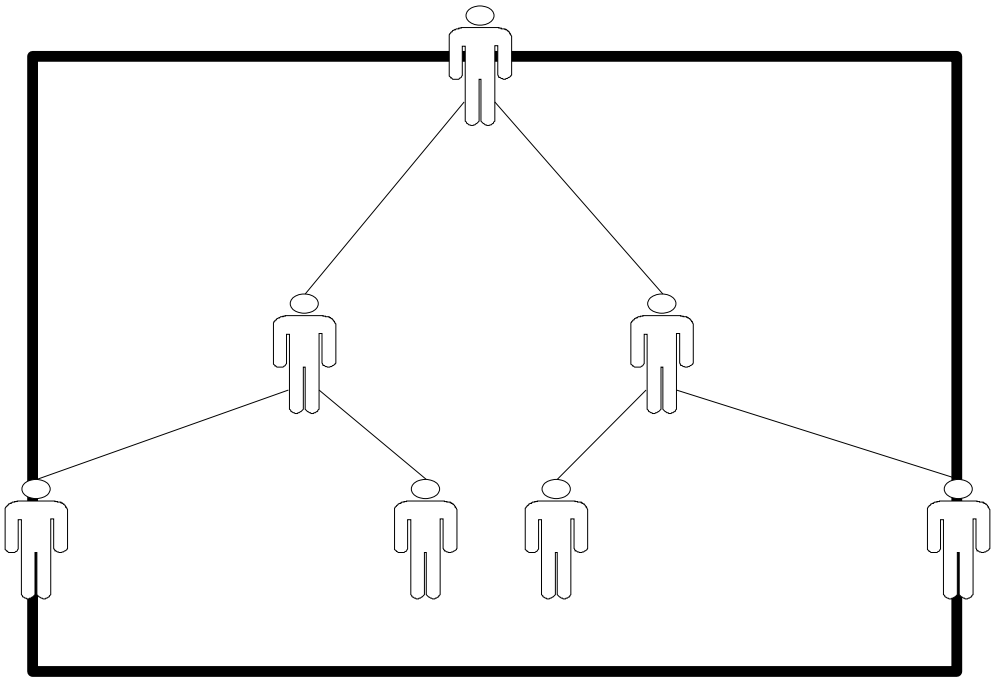

16. Kova painetilanne ja yhteisön oikea luonne (mm. väitetty ja todellinen hierarkia)

OMA väittämäni on, että vasta kovassa ja todellisessa painetilanteessa osoitetaan kunkin yhteisön oikea hierarkkisuuden taso ja luonne. Lisäksi voi todeta, että yksittäisen henkilön todellinen toiminnan luonne selviää oikeasti oikeassa kovassa painetilanteessa. Ennen painetilanteita voidaan tietysti esittää yhteisön omasta toiminnasta erilaisia väittämiä, jotka voivat osoittautua vääriksi kovassa ja todellisessa painetilanteessa.

Ulkopuolisen paineen keskelle voi joutua jonkin yhteisön reunalla olevat henkilöt, jotka ovat jatkuvasti yhteydessä yhteisön ulkopuoliseen maailmaan; esimerkiksi yksittäisen yrityksen osalta ostajat, myyjät ja johtajat voivat olla yhteyksissä ulkopuoliseen maailmaan tavalla, jota on yhteisön sisäpuolella joskus hyvin vaikea ymmärtää. Tästä voi tehdä johtopäätöksenä, että eri yhteisöissä eri henkilöt ovat hyvin erilaisten sisäisten ja ulkoisten paineiden vaikutuksessa.

> **Ongelma 34: Mahdollinen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi aiheuttaa erilaisia painetilanteita järjestelmiä kehitettäessä.**

Tärkeinä esimerkkeinä ovat vaatimustenhallinta ja aikatauluissa pysyminen. Jos vaatimukset vaihtuvat villisti viikoittain, niin tästä aiheutuu painetta järjestelmän kehittäjille. Toinen painetilanteen aiheuttaja on aikataulun muutokset. Monesti järjestelmien kehityksen vaatimat aikamäärät ja työmäärät on laskettu raskaasti alakanttiin, jolloin aikataulusta lipsuminen alkaa aiheuttaa erilaisia painetilanteita.

> **Ongelma 35: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatimustenhallinta voi epäonnistua raskaasti.**

> **Ongelma 36: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisen aikataulut ja työmäärät voidaan arvioida raskaasti väärin.**

Yhteenvetona voi tehdä, että jotain tietoteknistä järjestelmää tilaavassa yhteisössä tapahtuu kaikenlaista, varsinkin kehitettävän järjestelmän muuttaessa ihmisten työtä, hierarkiaa ja työnjakoa. Tämän päälle voi todeta, että erilaisille käytöksille ei aina löydy järjellistä syytä, ja osa toiminnasta tapahtuu puhtaasti pelkällä tunteella.

Ihmiset voivat tietysti väittää oman yhteisönsä täysin olevan tasa-arvoinen ja täysin demokraattinen. Tosiasiassa erilaiset työtehtävät ovat jo lähtökohdiltaan erilaisia, jolloin jotkut henkilöt joutuvat/pääsevät johtajiksi, ja johtajaksi joutumisen/pääsemisen arvostus riippuu oikeasti henkilöstä. Tietysti seurauksena voi olla oikeasti hyvin matala hierarkia.

Tosiasiana voi pitää yhteisön rakenteiden kehittämisen kestävän vuosia, ja jokainen yhteisö jollain tavalla opettaa uudet jäsenet yhteisön rakenteiden ymmärtäjäksi. Edelleen voi todeta, että hierarkia on järjestetty eri yhteisöissä eri tavoin: joko hyvin matalana/vapaamuotoisena tai laajempana/muodollisempana.

Ongelma 37: Eri yhteisöjen todellisten hierarkioiden (ei siis väitettyjen) kohdatessa voi oikea yhteistyö olla vaikea aloittaa oikeasti ilman ongelmia.

Hyvä esimerkki on tietystikin ison ja pienen tietoteknisen toimittajan välinen ero. Isomman toimittajien pitää asioida ehkä divisioonien/ryhmien/osastojen kanssa: Pienemmän toimittajan kanssa voi olla paljon matalampi hierarkia.

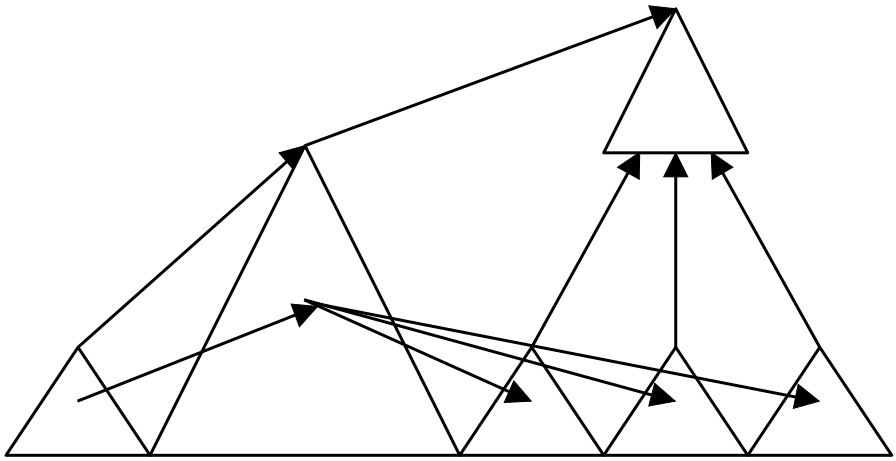

Ongelma 38: Ongelmana hierarkiassa on luonnollisesti päätösten tekemisen hitaus, jos hierarkiaa on hyvin monessa kerroksessa.

Eri yhteisöt voivat kasvaa eri syistä, jolloin alkuperäinen hierarkia voi kasvaa liian raskaaksi, jolloin yhteisön osia voidaan järjestää pienempiin osiin, jolloin pienemmässä yhteisön osassa on oikeasti mielekäs ja vähäisempi hierarkia.

17. Systeemeistä yleisesti

Yksi tapa nähdä systeemeitä on erottelu ”mustan laatikon” ja ”valkoisen laatikon” systeemeihin. Tästä erottelusta on seuraavat kuvat.

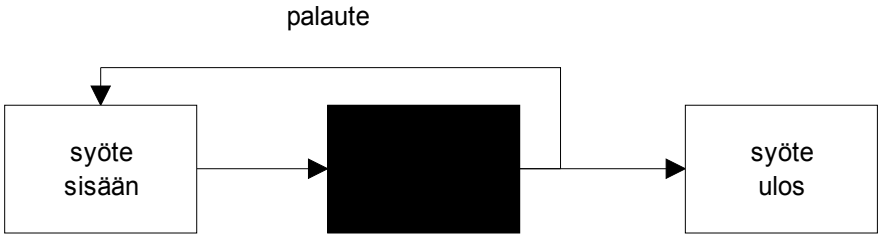

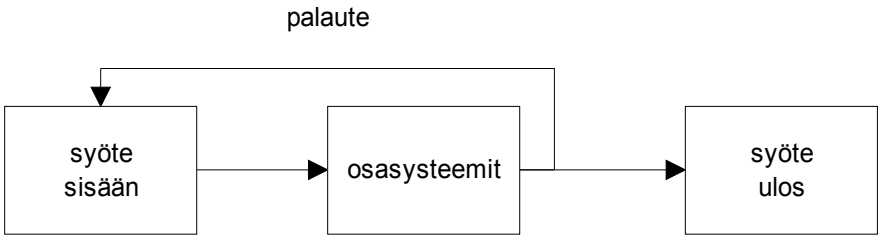

Yleisesti ottaen erilaisten tietoteknisten järjestelmien syötteet ovat heikosti tunnistettu, lajiteltu ja luokiteltu. Eli tarkasti ottaen kaikkia järjestelmän vaatimia tehtäviä ei ole tiedossa, ja monesti eri toimijat luulevat enemmän kuin tietävät järjestelmän vaatimasta toiminnasta.

Ongelma 39: Järjestelmien vaatima syötteiden määrä ja laatu voivat aiheuttaa ongelmia.

Ongelma 40: Järjestelmien yhteistoiminnan vuoksi käsiteltäviä syötteitä on määrällisesti ja laadullisesti hyvin erilaisia.

Käytännössä erilaisten syötteiden vaatimat tehtävät vaatisivat oman selvityksenä hyvin alkuvaiheessa mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämistä. Tämän selvityksen perusteella voi lähteä tarkastelemaan järjestelmien sisäistä toimintaa.

18. Muuttuvat systeemit ja muuttumattomat systeemit

Tässä kohtaa voi todeta, että sisäisen ja ulkoisen syötteen välissä voi olla systeemi, joka on koko ajan muutoksen tilassa (ns. dynaaminen systeemi). Systeemissä voi olla mukana ihmisiä, jotka eivät koskaan palaa alkuperäiseen tilanteeseen. Toisaalta systeemissä voi olla osia, jotka eivät vaihdu kovin usein. Toisaalta systeemillä on oma elinkaarensa, jolloin systeemin osat voivat vaihtua ajassa ja tilassa.

Ongelma 41: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä vaatisi erilaisia osajärjestelmiä, joiden määrä ja laatu vaihtuisivat ajan kuluessa.

Ongelma 42: Kenen on hallinnoitava erilaisien osajärjestelmien käyttöönottoa, käyttöä ja käytöstä poistoa?

Tähän kohtaan voi todeta, että Suomessa nykyisellä lainsäädännöllä vaaleja on vain tiettyinä aikoina ja äänestyksien mahdollisuuksia ei tarvita jokaisena vuoden päivänä. Käytännössä sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tarkoittaisi mahdollisesti järjestelmää, joka käynnistetään vain vaalien yhteydessä tietyksi ajaksi.

Ongelma 43: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatii järjestelmänä oman aikansa käynnistämiseen ja käyttöönottoon.

Ongelma 44: Jokaisen tietoteknisen järjestelmän käynnistäminen ja käyttöönotto voi vaatia ennakoimatonta lisätyötä, jolloin järjestelmän käynnistämiseen ja käyttöönottoon voi kulua kauemman kuin on ennakoituna.

19. Järjestelmien kehittämisen vaikeudesta

Tietotekniset järjestelmät ovat edelleenkin monimutkaisia, erityisesti ohjelmien lähdekoodi, eli ihmisen ymmärtämä teksti, joista ajetaan konekieliset käskyt tietokoneelle.

Ongelma 45: Huolimatta vuosikymmenten kehitystyöstä, on tietoteknisen järjestelmän kehittämisessä edelleen paljolti käsityötä, eli kirjoittamistyötä tietokoneella.

Ongelma 46: Kehittämistyötä työtä ei sinänsä voi nopeuttaa tai hidastaa, minkä lisäksi tuottavuudessa on eroja henkilöiden välillä.

Erityinen ongelma tulee vastaan erityisesti järjestelmien ohjelmoinnissa. Tietokoneohjelman lähdekoodia voi verrata monikymmenosaiseen kirjasarjaan, jossa jokainen osa olisi virheetön osa kokonaisuutta, ja rivejä kirjasarjassa olisi miljoonia. Vastaavalla tavalla oletamme miljoonien rivien tietokoneohjelmasta, että se olisi koko ajan hallittu ja täydellinen kokonaisuus. Perehtyminen miljoonien rivien tietokoneohjelmaan vaatii aikaa, ja se ei tapahdu nopeasti, ja perehtyminen voi viedä viikkoja tai kuukausia.

Ongelma 47: Jonkin järjestelmän ohjelmaan perehtyminen voi vielä viikkoja tai kuukausia.

Tältä pohjalta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiselle on hyvin paljon erilaisia riskejä, jotka keskittyvät pieneen joukkoon henkilöitä. Käytännössä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) olisi useita teknisiä tasoja: tekninen käyttöliittymä, tietokoneohjelma, tietokanta, itse tietokone, jne. Jokaisella teknisellä tasolla olisi omat (huippu)asiantuntijansa, joihin liittyisi aina erilaisia riskejä.

	Käskyjen määrä → Virheiden määrä			
	10 virhettä	20 virhettä	50 virhettä	100 virhettä
Käskyjen määrä				
1 000	0,1 virhe/käsky	0,02 virhe/käsky	2 virhe/käsky	10 virhe/käsky
10 000	0,001 virhe/käsky	0,002 virhe/käsky	0,005 virhe/käsky	0,01 virhe/käsky
100 000	0,0001 virhe/käsky	0,0002 virhe/käsky	0,0005 virhe/käsky	0,001 virhe/käsky
1 000 000	0,00001 virhe/käsky	0,00002 virhe/käsky	0,00005 virhe/käsky	0,0001 virhe/käsky
10 000 000	0,000001 virhe/käsky	0,000002 virhe/käsky	0,000005 virhe/käsky	0,00001 virhe/käsky

Eli tietystikin esim. 10 virheen löytäminen 10 000 000 käskyn joukosta on vaikeampaa kuin 10 000 käskynä joukosta löydettynä. Yleisesti voi todeta, että erilaiset virheet ja sitä kautta hyvin erilaiset

haavoittuvuudet edellä mainitulla tavalla ovat sekä avoimien että suljettujen järjestelmien uhka riippumatta valmistajasta tai kehittävästä yhteisöstä.

Ongelma 48: Jokaisen virheen löytäminen ja jokaisen virheenkorjaaminen vaatii oman työnmääränsä

Ongelma 49: Riippuen virheestä voi virheen korjaaminen kestää pitkäänkin.

Edelleen on laskettava henkilötyövuosia, ja oikean kehittämistyön määrää sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä. Esimerkkinä voisi laskea seuraavia työtuntimääriä vuositasolla:

1 henkilö / 37,5 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 1687,5; eli n. 1688
1 henkilö / 30 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 1350
1 henkilö / 20 tuntia viikossa / esim. 45 viikkoa / vuosi: Yhteensä 900

Tietysti voi kritisoida 45 viikon määrää, mutta kaikkien lomien, pyhäpäivien, keskimääräisten sairasteluiden, yms. perusteella esimerkiksi 45 viikkoa voi olla lähempänä totuutta kuin esim. 50 viikkoa. Edelleen voi todeta, että tietysti viikkotuntimäärää voi kasvattaa, mutta siinäkin tulee rajat vastaan.

Ongelma 50: Tarvittavan työmäärän arviointiin ja tarvittavien työtä tekevien henkilöiden määrän arviointiin ei ole mitään tarkasti todennettuja lukuja ja/tai menettelytapoja.

Ongelma 51: Aina on mahdollista, että tietoteknisen kehittämishankkeeseen valitut henkilöt joutuvat liian suurien työmäärien alaisiksi – esimerkiksi tiukkojen aikataulujen vuoksi.

	1688 vuosityötuntia	1350 vuosityötuntia	900 vuosityötuntia
Käskyjen määrä			
1 000	0,59 (noin) hlö?	0,74 hlö?	1,11 hlö?
10 000	5,92 (noin) hlö?	7,4 hlö?	11,11 hlö?
100 000	59,24 (noin) hlö?	74,07 hlö?	111,11 hlö?
1 000 000	592,42 (noin) hlö?	740,74 hlö?	1111,11 hlö?
10 000 000	5924,17 (noin) hlö?	7407,4 hlö?	11111,11 hlö?

Tässä vaiheessa voi kysyä, että kuinka monta kehittäjää pitäisi palkata sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiseen. Mikä olisi oikea määrä palkattavien henkilöiden määrälle. Olisiko henkilömäärä esimerkiksi 3, 5, 37, 59 vai jotain muuta?

Tässä kohtaa voi tehdä huomioina, että joidenkin avoimien järjestelmien kehittäjänä voi olla tuhansiakin ihmisiä, ja he ovat monesti jakaantuneet jokin osa-alueen ja/tai osajärjestelmän kehittämiseen. Näin on voivat tuhannet henkilöt olla järjestettyinä eri tavoin

Ongelma 52: Mahdollisessa kaupallisessa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä ei varmaankaan voida saada

satoja/tuhansia henkilöitä kehittämään suomalaista avointa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää/järjestelmiä.

Tämän perusteella eteen tulee vastaan erilaisia henkilöstön hallinnan oikeita ongelmia.

Ongelma 53: Järjestelmien kehittäminen lisää työtä toisaalta, ja tässä työssä on monia riskejä, koska yksittäinen ja keskeinen tietotekniikka-asiantuntija voi:

*** erota kehittämistehtävästään**
*** sairastua pitkäaikaisesti**
*** menehtyä onnettomuudessa**
*** voi lakkoilla muiden mukana**
*** ym. hallitsemattomat tilanteet: tulipalo, varkaus, yms.**

20. Päätelaitteiden ja palvelimien välisestä toiminnasta

OM:n julkaisu: 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

<u>Äänestäminen tapahtuu äänestäjän päätelaitteessa.</u>

Ongelma 54: Sivun 36 määritelmä päätelaitteesta on niin ylimalkainen, että sen pohjalta on vaikea tehdä mitään päätöksiä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) asettamista vaatimuksista päätelaitteelle.

Tähän kohtaan voisi käsitellä suuria lukuja, esim. 2000000 sähköistä äänestystä. Yksi äänestystapahtuma voisi olla seuraavanlainen ketju, jaettuna kahteen luokkaan. Tässä kohtaa voisi tehdä oletuksen, että sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voisi tapahtua selaimella, joita toimii siis perinteisemmissä tietokoneissa ja tietysti erityyppisissä mobiililaitteissa.

tietokone ↔ selain ↔ verkkolaite ↔ palvelin ↔ verkkolaite ↔ selain ↔ tietokone
mobiililaite ↔ selain ↔ verkkolaite ↔ palvelin ↔ verkkolaite ↔ selain ↔ mobiililaite

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa kuitenkin seuraavaa sivulla 36:

<u>Päätelaitteessa on äänestyksen mahdollistava ohjelma, jonka päätelaite on ladannut äänestysjärjestelmän palvelimelta.</u>

Päätelaitteisiin ladattava erillinen ohjelma aiheuttaa edelleen uusia ongelmia, koska päätelaitteiden käyttöjärjestelmät vaihtelevat tyypistä riippuen (esim. mobiililaitteiden, perinteisten työpöytäkoneiden ja kannettavien tietokoneiden käyttöjärjestelmissä on erilaisia vaihtoehtoja)

Ongelma 55: Mainitun päätelaitteeseen asennettavan erillisen ohjelman pitäisi toimia hyvin monenlaisten käyttöjärjestelmien kanssa.

Ongelma 56: Kaikki käyttäjät eivät osaa edes ladata uusia ja/tai erillisiä ohjelmia päätelaitteisiin.

Ongelma 57: Onko edes mahdollista tehdä YKSI ohjelma kaikkiin mahdollisiin päätelaitteisiin, erityisesti kaikissa mahdollisissa käyttöjärjestelmissä toimivina?

Ongelma 58: Onko oikeasti pakko tehdä USEAMPI ohjelma toimimaan eri päätelaitteissa ja/tai käyttöjärjestelmissä?

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

> Äänestäjän ja vaaliviranomaisten on varmistuttava siitä, että äänestäjän käyttämä sovellus on aito. Tämän takaamiseksi yhden toimittajan järjestelmässä äänestysohjelman tarkistussumma julkaistaan lehdistössä yhdessä tarkastusohjeiden kanssa. Jos summa täsmää äänestäjän käyttämän sovelluksen tarkastussummaan, ohjelma on aito. Mikäli riittävän usea äänestäjä tarkistaa sovelluksen, laajamittainen vaalien väärentäminen vaikeutuu tai tulee ainakin todennäköisemmin ilmi.

Ongelma 59: Kaikesta julkisuudesta ja ohjeistuksesta huolimatta osa äänestäjistä ei tietäisi ja ymmärtäisi esitetystä tarkistussummasta ja tarkistussumman tarkastuksesta yhtään mitään.

Ongelma 60: On siis oikeasti mahdollista levittää väärennettyä päätelaitteen ohjelmaa, jonka tunnisteen laadusta osa äänestäjistä ei tietäisi ja ymmärtäisi yhtään mitään.

Tämän jälkeen voisi ajatella, että kuinka paljon yhdistelmiä voisi kaiken kaikkiaan olla, tässä esimerkissä on vain kaksi mahdollisuutta – mobiilaitteet ja muuta laitteet.

1000000 ↔ 10 ↔ 100 ↔ 1 ↔ 100 ↔ 10 ↔ 1000000 (muut, mm. pöytätietokoneet)
1000000 ↔ 10 ↔ 100 ↔ 1 ↔ 100 ↔ 10 ↔ 1000000 (mobiililaitteet)

Eli esimerkiksi 1000000 palvelinpyyntöä eteenpäin, 10 (selain)ohjelmistolla, 100 verkkolaitetta, 1 palvelin, 100 verkkolaitetta, 10 (selain)ohjelmistoa, 1000000 palvelinpyyntöä takaisinpäin. Edellä oleva ketju esim. 2000000 sähköisestä äänestyksestä voisi käytännössä tarkoittaa tapahtumaketjun jakaantumista esim. seitsemälle tasolle.

Ongelma 61: Löydettäisiinkö sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisen aikana oikeasti ja varmistetusti kaikki mahdolliset osittaiset yhdistelmät ja kokonaiset yhdistelmät testattavaksi?

21. Haavoittuvuudet omana erityisenä ongelmana

Tässä kohtaa voi esittää muutaman www-sivun, joiden ylläpitäjä on Suomen CERT-FI -yksikkö.

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Palvelimet ja palvelinsovellukset
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/palvelimet.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Työasemat ja loppukäyttäjäsovellukset
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/tyoasemat.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Verkon aktiivilaitteet
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/verkonaktiivilaitteet.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Matkaviestinjärjestelmät
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/matkaviestinjarjestelmat.html

CERT-FI → Haavoittuvuudet → Kohde → Sulautetut järjestelmät
http://www.cert.fi/haavoittuvuudet/kohde/sulautetut.html

Tämän lisäksi on vielä Suomen CERT-FI -yksikön tilastot, joiden etusivu on seuraava:

http://www.cert.fi/haavoittuvuudet.html

Tältä sivulta voi ottaa vuosien 2002-2013 tilastot.

2013: 150 haavoittuvuutta yhteensä
2012: 210 haavoittuvuutta yhteensä
2011: 165 haavoittuvuutta yhteensä
2010: 193 haavoittuvuutta yhteensä
2009: 133 haavoittuvuutta yhteensä
2008: 156 haavoittuvuutta yhteensä
2007: 191 haavoittuvuutta yhteensä
2006: 63 haavoittuvuutta yhteensä
2005: 89 haavoittuvuutta yhteensä
2004: 93 haavoittuvuutta yhteensä
2003: 84 haavoittuvuutta yhteensä
2002: 93 haavoittuvuutta yhteensä

Pientä vaihtelua on eri vuosien välillä, mutta yleisesti ottaen kehitys on melko selvä: uusia haavoittuvuuksia tulee väistämättä lisää tietotekniikan levitessä uusille ja uusille alueille.

Ongelma 62: Haavoittuvuuksia käytetään hyväksi, jolloin järjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset vaarantavat tietoturvan eri tavoin.

Toisinpäin ajateltuna voisi todeta haavoittuvuuksien määrä eri tasoilla, jolloin korjaamattomia haavoittuvuuksia eri tasoilla olisi esim. 1-5%. Kovassa käytössä olevia laitteita ja/tai ohjelmistoja eivät kaikki yhteisöt ja käyttäjät ehdi tai osaa päivittää, jolloin haavoittuvuuksia jää oikeasti eri puolille tapahtumaketjua. Tällöin nämä tapahtumaketjut voisivat näyttää seuraavilta.

99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99% ↔ 99%
95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95% ↔ 95%

Ongelma 63: Lisäongelma haavoittuvuuksissa on, että erilaisten yhteisöjen järjestelmät ovat tosiasiallisesti riippuvia toisistaan, koska yksikään yhteisö ei vastaa kaikesta mahdollisesta tietotekniikasta.

Ongelma 64: Jokainen tietotekninen järjestelmän on yhdistelmä eri yhteisöjen kehittämää tietotekniikkaa, ja yksikään yhteisö ei vastaa kaikista järjestelmän osista.

Ongelma 65: Viimeiset ja ensimmäiset (ali)prosessit tapahtuisivat (esimerkiksi) miljoonilla ohjelmistoilla ja laitteistoilla, joiden käytetyissä versioissa voi olla paikkaamaton haavoittuvuus.

Ongelma 66: Miljoonien käyttäjien joukossa on aina käyttäjiä, joiden käyttämät ohjelmistot ja laitteistot voivat oikeasti toteuttaa jonkin haavoittuvuuden.

Ongelma 67: Miljoonien käyttäjien ohjelmistot ja laitteistot päivittyvät viimeisiin ja korjattuihin versioihin hyvin epävastaavina aikoina.

Tässä vaiheessa kannattaa katsoa haavoittuvuuksien kovaa todellisuutta, eli maailmanlaajuista yhtenäistettyä tietokantaa havaituista haavoittuvuuksista (Common Vulnerabilities and Exposures List, CVE) erilaisissa järjestelmissä:

http://cve.mitre.org/cve/

Seuraavaksi on avattava tämän CVE-tietokannan hakusivu:

http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search

Kun tähän hakusanaan laittaa hakutermiksi ”LINUX”, niin 19.7.2014 tilanteessa listauksessa oli 4338 tunnettua haavoittuvuutta. Toisaalta on totta, että myös suljetut tekniikat kärsivät omista ongelmistaan. Hakutermillä ”Windows” 19.7.2014 tilanteessa listauksessa oli 3467 tunnettua haavoittuvuutta.

Ongelma 68: Tunnettujen (CVE) haavoittuvuuksien tietokanta on vain tunnettujen haavoittuvuuksien lista, jonka ulkopuolella on luonnollisesti tuntemattomia/havaitsemattomia haavoittuvuuksia.

Ongelma 69: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi joutua kohtaamaan ennalta tuntemattoman haavoittuvuuden, jota ei ole vielä tunnistettu julkisesti haavoittuvuudeksi.

Ongelma 70: Jotain ennalta tuntematonta haavoittuvuutta voidaan mahdollisesti käyttää hyväksi sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän vakavaksi haitaksi – esim. tietojen poistaminen tai tietojen muuttaminen järjestelmässä ilman ylläpitäjien tiedostamista.

Valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010 todetaan, että aikataulu riippuu siitä, milloin turvallinen avoimen lähdekoodin järjestelmä on rakennettavissa. Muistion lukijat saavat odottaa pitkään tällaista turvallista avoimen lähdekoodin järjestelmää, koska esimerkiksi mainittu LINUX-käyttöjärjestelmää on kehitetty hyvin pitkään, ja vikoja havaitaan silti jatkuvasti.

Toinen ongelma on, että kehitettävä Internet-äänestyksen järjestelmä tulisi sisältämään osia, joiden tietoturvallisuudessa melkoisella todennäköisyydellä löydetään edellä mainittu vakava (CVE) uhka.

Ongelma 71: Pelkkä avoin lähdekoodi ei ratkaise sitä ongelmaa, että jokainen tietotekninen (osa)ratkaisu vaatii joukon asiasta kiinnostuneita kehittäjiä, jotka voisivat keskittyä erilaisten haavoittuvuuksien (CVE) poistamiseen.

Ongelma 72: Löytyykö Suomesta vaadittava joukko tietoteknisesti suuntautuneita ihmisiä, jotka jaksaisivat paneutua sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) avoimesti kehitetyn järjestelmän oikeisin ongelmiin (CVE)?

Ongelma 73: Jokainen tekninen ratkaisu sähköisessä äänestyksessä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi joutua edellä mainitun (CVE) haavoittuvuuksien seurantajärjestelmään huomioiduksi.

Ongelma 74: Riippuen (CVE) ongelman luonteesta, voivat yksittäisen havaitun haavoittuvuuden (CVE) korjaamiset kestää ennalta määräämättömän ajan, jolloin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kärsii korjaamattomasta haavoittuvuudesta (CVE).

Ongelma 75: Haavoittuvuuden (CVE) sisältävä järjestelmä voi olla altis erilaisille tietoturvaongelmille sekä järjestelmään kohdistettaville haavoittuvuutta (CVE) hyväksikäyttäville hyökkäyksille.

22. JAVA-ratkaisuista erityisesti

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

> Monet teknisessä vuoropuhelussa haastatellut toimittajat käyttävät Javalla kirjoitettua ohjelmistoa. JAVA-ohjelmistot vaativat päätelaitteelta luvan käyttämiseensä, mikä voi osoittautua ongelmalliseksi joissakin toimintaympäristöissä.

Edelleen on mentävä CVE-tietokannan hakusivulle:
http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search

Laittamalla hakutermiksi ”JAVA” on tuloksena (päivänä 21.7.2014) 2228 haavoittuvuutta.

Ongelma 76: JAVA-ratkaisujen virheetön toiminta pitää varmistaa eri vaiheissa, vaikkakin on aina mahdollista uusien (CVE) haavoittuvuuksien löytyminen.

Ongelma 77: JAVA-ratkaisujen uusia haavoittuvuuksia (CVE) voi tulla esille sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisen eri vaiheiden yhteydessä:

*** varsinaisen kehittämistyön aikana ennen järjestelmän oikeaa käyttöä.**
*** varsinaisen oikean käytön aikana ennen vaalien loppumista.**

Ongelma 78: Osa tietoturvajärjestelmien toimittajista kehottaa julkisesti JAVA:n käytön lopettamista ja/tai JAVA-tuen poistamista [64] selainohjelmistoista.

23. PKI-menetelmästä erityisesti

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

> Tämä voi onnistua, jos käytössä on julkisen avaimen salausmenetelmää (PKI) toteuttava tunnistustapa kuten kansalaisvarmenne tai mobiilivarmenne.

Edelleen voi mennä CVE-tietokannan hakusivulle:
http://web.nvd.nist.gov/view/vuln/search

Laittamalla hakutermiksi ”PKI” on tuloksena 123 (päivänä 21.7.2014) haavoittuvuutta, mutta ne kaikki eivät tietystikään koske tarkasti ottaen PKI-menetelmää.

Ongelma 79: PKI-menetelmää sovelletaan oikeasti hyvin monessa kohtaa eri järjestelmiä, mutta PKI-menetelmän täysin virheetön toiminta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmässä vaatisi todella tarkan ja virheettömän toteutuksen.

24. Tietokannan jatkuvat toimiminen?

OM:n julkaisu: 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

---

64 http://www.f-secure.com/en/web/labs_global/disabling-java-plugins, Esimerkki tietoturvan toimittajan www-sivusta, joka opastaa JAVA:n poistamista selainkäytöstä

Järjestelmä siirtää allekirjoitetun ja salatun äänen palvelinkoneelle. Palvelinkone saa rekisteristä äänestäjän julkisen avaimen, jolla se todentaa uloimman kuoren sähköisen allekirjoituksen. Samalla järjestelmä tarkistaa, onko äänestäjä vaalissa äänioikeutettu. Järjestelmä tallettaa äänen tietokantaansa (sähköiseen uurnaan).

Ilmeisesti on niin, että sähköinen ja salattu ääni tietokannan taulun kentissä, jossa olisi jotenkin yhdistetty äänestäjä henkilötunnus ja salattu ääni.

Äänestäjän henkilötunnus	Salattu ääni
?	?
?	?

Ongelma 80: Edellä mainitulla tavalla voisi sähköisiä äänestyksiä olla esim. 2000000, jolloin tietokannan pitäisi toimia ilman ongelmia kaikissa vaiheissa.

Ongelma 81: Tietokantoja on teknisesti ottaen hyvin erilaisia, jolloin pitää tehdä hyvin perusteltu päätös käytettävästä tietokannasta, johon voi kuitenkin kohdistua edellä mainitulla tavalla (CVE) haavoittuvuuksia.

25. Äänestäjälle jäävästä kuitista

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 37:

Siirtämisessä on otettava huomioon salauksen lisäksi mahdollisuus, että joku pääsee siirron aikana väärentämään äänen. Tätä varten neljä toimittajista on rakentanut erilaiset tavat antaa äänestäjälle kuitti, jolla äänestäjä voi myöhemmin tarkistaa, että hänen antamansa ääni on mennyt muuttumattomana perille. Useimmat kuitit perustuvat numerosarjoihin, joilla äänestäjä voi selvittää, onko hänen antamansa ääni mennyt perille digitaaliseen uurnaan.

Ongelma 82: Tässä kohtaa ei ole määritelty, että mihin kuitti ilmoitetaan
*** onko kuitti vain numerosarja päätelaitteen ohjelmassa, jolloin kuitti pitää itse kirjoittaa talteen?**
*** tuleeko kuitista ilmoitus sähköpostiviestinä?**
*** tuleeko kuitista ilmoitus matkapuhelimeen (vast.) tekstiviestinä?**
*** voiko valita useamman toimitustavan kuitille?**

Ongelma 83: Jos edellä mainittu kuitti voidaan toimittaa eri tavoin, lisää se väistämättä kehitettävän sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän monimutkaisuutta.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 42:

[] käytti nettiäänestyksestä puhuttaessa termiä blind trust, mikä tarkoittaa, että nettiäänestyksessä äänestäjän on vain luotettava siihen, että hänen antamansa ääni on kirjautunut ja laskettu oikein, muuta vaihtoehtoa ei oikeastaan ole.

Ongelma 84: Yksittäisen äänestäjän ääni voi jäädä vikatilanteen vuoksi oikeasti kirjautumatta, mutta äänestäjien on vain pakko luottaa (sokeasti?) sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 37:

Äänen perille menon varmistaminen on tärkeää sekä äänestäjälle että vaalien järjestäjälle. Mikäli äänestäjä huomaa, ettei hänen äänensä ole mennyt perille, tai varsinkin jos ääni on muuttunut matkalla, on äänestysjärjestelmässä jotain vialla: joko järjestelmässä on vika tai joku on onnistuneesti hyökännyt järjestelmän kimppuun.

Ongelma 85: Mitä tavallinen äänestäjä voi käytännössä tehdä huomatessaan vakavan vian järjestelmässä?

Ongelma 86: Millainen (puhelin)tukijärjestelmä pitäisi mahdollisten ongelmien ratkaisun vuoksi järjestää?

Ongelma 87: Onko tarvittavia (puhelin)tukijärjestelmä edes arvioitu sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) yhteyteen?

Ongelma 88: Erilaiset (puhelin)tuen järjestelmät vaativat oikeasti osaavaa henkilökuntaa.

Ongelma 89: Kuinka paljon erilaiset (puhelin)tuen järjestelmät oikeasti maksaisivat?

Ongelma 90: (Puhelin)tuen järjestelmät pitäisi kehittää sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisen yhteydessä.

Ongelma 91: Käytännössä (puhelin)tuen järjestelmät olisivat oma (kilpailutettu) hankkeensa, jossa olisi väliaikaisesti palkattua henkilökuntaa.

Ongelma 92: Käytännössä (puhelin)tuen järjestelmät vaatisivat ison kaupallisen toimijan, jolla olisi henkilöstössään varaa siirtää vaaditun (puhelin)tuen järjestelmän asiakasneuvojiksi.

Ongelma 93: Käytännössä (puhelin)tuen vaatima henkilöstö pitäisi oikeasti kouluttaa kehitetyn sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tukitehtäviin.

26. Erottelua järjestelmän vaatimista käskymääristä ja käskymäärien muuttaminen lähdekoodiksi

Tietokoneohjelmien käyttöä voi kuvata erilaisina vaiheina ja ehtoina alku- ja lopputilanteen välillä. Eli sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) olisi äänestäjälle tietty joukko vaiheita ja ehtoja, jotka tehtäisiin jonkinlaisen näytön/päätteen avulla. Mahdollisissa virhetilanteissa pitäisi päästä takaisin alkuperäiseen tilanteeseen, jotta sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) onnistuisi.

Ongelma 94: Riippuen järjestelmästä voivat ohjelman vaatimat käskyt tarkoittavat hyvin paljon rivejä (ns. lähdekoodi) luettavaksi, esim. tuhansia, satojatuhansia ja jopa miljoonia rivejä tekstiä.

Yksi ero on tehtävä tietokoneella tehtävien käskyjen määrä suhteessa järjestelmän vaatiman lähdekoodiin. Erilaisia käskyjä tietokoneille voidaan mallintaa hyvin erilaisilla menetelmillä, ja tällöin voidaan määritellä tarvittavat prosessit järjestelmän vaatimuksiksi. KUN/JOS vaatimukset

kuvataan tarpeeksi tarkasti, niin on mahdollista lähteä kehittämään järjestelmää, joka voisi toteuttaa esitetyt vaatimukset ohjelman lähdekoodina.

Ongelma 95: Vaatimusten etsiminen, kerääminen, luokittelu ja oikea ymmärrys on yksi hankalimmista tehtävistä tietoteknisissä kehittämishankkeissa.

	Työmäärä 1 h / käsky / 7,5	Työmäärä 10 h / käsky / 7,5
Käskyjen määrä		
1 000	1 000 / 7,5 = 133,33	10 000 / 7,5 = 1 333,33
10 000	10 000 / 7,5 = 1 333,33	100 000 / 7,5 = 13 333,33
100 000	100 000 / 7,5 = 13 333,33	1 000 000 / 7,5 = 133 333,33
1 000 000	1 000 000 / 7,5 = 133 333,33	10 000 000 / 7,5 = 1 333 333,33
10 000 000	10 000 000 / 7,5 = 1 333 333,33	100 000 000 / 7,5 = 13 333 333,33

Tässä kohtaa taulukossa on laskettu erilaisia tietokoneen vaatimia käskymääriä suhteessa työaikaan. Tietokoneet ovat nykyisin nopeita, mutta kaikesta nopeudesta huolimatta tietokoneiden ohjelmistojen kehittäminen on edelleen hyvin vaativaa ajattelu- ja kirjoitustyötä.

Edelleen voi naureskella, että mainitut suuret luvut (esim. 10 000 000 tietokoneen käskyä) on täysi mahdottomuus. Tähän kohtaa voi ottaa KELA:n ARKKI-hankkeen kuvauksen.

> Kelan päätökset ratkaistaan 40 eri tietojärjestelmällä ja niihin liittyvällä 90 tukijärjestelmällä. Kela uudistaa kaikki järjestelmät [ARKKI-hankkeessa] seuraavien kymmenen vuoden aikana.
>
> ARKKI on mittavin Kelassa koskaan toteutettu teknologian uudistamishanke. Uudet järjestelmät tehostavat manuaalista ratkaisutyötä ja nopeuttavat käsittelyaikoja. Yhden järjestelmän uudistaminen voi kestää jopa kolme vuotta.

Nyt voisi jakaa käskymääriä esimerkiksi järjestelmiin, esimerkiksi 10-130 järjestelmää. Edellä on ollut taulukko järjestelmien määrän ja käskyjen määrän suhteesta toisiinsa, esimerkkinä 10, 20, 50, 100, 130 järjestelmää. Toisaalta voisi ajatelle virheiden määrää käskyjä kohde, josta on seuraava taulukko.

	Järjestelmien määrä → Käskyjen määrä				
	10 järjestelmää	20 järjestelmää	50 järjestelmää	100 järjestelmää	130 järjestelmää
Käskyjen määrä					
1 000	100	50	20	10	7,69
10 000	1 000	500	200	100	76,9
100 000	10 000	5 000	2 000	1 000	769,23
1 000 000	100 000	50 000	20 000	10 000	7692,31
10 000 000	1 000 000	500 000	200 000	100 000	76923,08

Edellä olevan pulman vuoksi erilaiset tietotekniset järjestelmät jaetaan pienempiin osiin, jolloin yhtä yksittäistä osaa voi kehittää esimerkiksi viisi ihmistä. Kun edellä on kuitenkin pohdittu osajärjestelmien määrää (10, 20, 50, 100, 130 järjestelmää), niin osajärjestelmiä lisäämällä olisi esimerkiksi viidellä kehittäjällä osaa kohden seuraavat henkilötyömäärät: 50, 100, 250, 500 ja 650 henkilöä. Ja tietysti yksi henkilö yhtä osajärjestelmää kohden olisi tietysti seuraava: 10, 20, 50, 100 ja 130 henkilöä.

Edellä olevat suuret luvut voi jakaa kahteen kehittämistapaan erilaisille tietoteknisille järjestelmille:

* kehitetään yksi ISO järjestelmä
* kehitetään useampi PIENI järjestelmä.

Käytännössä on tietysti niin, että yksi ISO järjestelmä jakaantuu sisäisesti erilaisiin pienempiin osiin, mutta käyttö on yhtenä isona järjestelmänä.

Edellä oleva jako esimerkiksi 130 alajärjestelmään ei ole kaukaa haettu, koska tosiasiassa mikä tahansa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä (suljettu tai avoin) olisi oikeasti yhteyksissä suurehkoon määrään muita järjestelmiä, jolloin yhteyksiä voi tosiasiallisesti olla miljoonia, esim. 2 000 000 sähköistä äänestystapahtumaa.

27. Erikseen koodirivien määrästä ja laadusta

Suomessa suomalaiset voivat ottaa innokkaasti esiin LINUX-nimisen käyttöjärjestelmän kehittämistä, koska järjestelmän kehitys alkoi Suomessa nimenomaan avoimen lähdekoodin järjestelmänä. Tähän voi ottaa joitain tilastotietoja LINUX-järjestelmästä:

LINUX 1.0.0	176250 koodiriviä – 14.3.1994
LINUX 2.2.0	1800847 koodiriviä – 25.1.1999
LINUX 2.4.0	3377902 koodiriviä – 4.1.2001
LINUX 2.6.0	5929913 koodiriviä – 17.12.2003
LINUX 3.2	14998651 koodiriviä – vuonna 2012

Kuten LINUX-järjestelmän koodirivien määrän kasvu osoittaa, niin ohjelmistot tahtovat kasvaa koko ajan ja niihin lisätään jatkuvasti uusia ominaisuuksia. Sähköisen äänestyksen järjestelmästä voisi ajatella, että sitä ei kehitettäisi niin laajasti kuin LINUX-järjestelmää, jolloin sähköisen äänestyksen järjestelmä olisi koodirivien määrässä hallittava kokonaisuus.

Ongelma 96: Koodin määrä tahtoo lisääntyä koko ajan järjestelmää kehitettäessä.

Ongelma 97: Koodin jakaminen pienempiin osiin eri henkilöiden välille voi epäonnistua.

Edellä on ollut keskustelua järjestelmän osista ja järjestelmään liittyvistä käskymääristä. Käytännössä käskymäärien muuttaminen järjestelmän (ohjelmoitavaksi) osiksi tarkoittaa tarkkaa järjestelmän osien ja osien välisten suhteiden määrittelyä.

Ongelma 98: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän jakaminen erilaisiin (osa)järjestelmiin voi epäonnistua pahasti.

Ongelma 99: Jokaisen osajärjestelmän kehittämisessä pitää löytyä oikeasti kehittämistä tekeviä ihmisiä.

Ongelma 100: Eri osajärjestelmät voivat kärsiä aikatauluongelmista, mikä vaikeuttaa kokonaisjärjestelmän kehittämistä.

Ongelma 101: Erilaisten osajärjestelmien versioiden yhdistelmät yhdessä ja erikseen pitää hallita eri tilanteissa (ns. konfiguraatiot ajan suhteen).

Tosiasiassa järjestelmän osiin jakamiseen ei ole mitään määrättyä ja/tai muodollista virheettömäksi osoitettua työskentelymenetelmää, jolloin jokaisen järjestelmän jakaminen osiin tapahtuu kulloinkin parhaimmaksi katsotun tilanteen mukaisesti, mikä ei sinänsä takaa järjestelmän onnistumista.

Esimerkkinä voi pitää LINUX-järjestelmää, joka tarkasti ottaen perustuu järjestelmän osien tarkkaan määrittelyyn. Tarkasti ottaen LINUX-järjestelmä on jaettu kehittämistyössä pieniin osiin, ja eri osilla on erilaista kehittämistä ja ylläpitoa. Tällä tarkalla jaottelulla on osien väliset yhteydet pidetty hallittavissa ja kehittäjien työnjakoa on voitu kehittää hyvinkin tarkasti.

Ongelma 102: Järjestelmien kasvaessa jako erilaisin osiin voi muuttua alkuperäiseen tilanteeseen nähden.

Joissain yhteyksissä on esitetty, että sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) perustuisi LINUX-järjestelmän tavoin avoimeen lähdekoodiin, jolloin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämiseen ilmeisesti voisi osallistua koko joukko vapaaehtoisia järjestelmästä kiinnostuneita henkilöitä.

Ongelma 103: Löytyisikö oikeasti vapaaehtoisia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) avoimen järjestelmän kehittämiseen?

Ongelma 104: Mahdollisten vapaaehtoisten henkilöiden jakaminen eri osien kehittämiseen pitäisi tehdä tarkasti.

Ongelma 105: Suostuvatko vapaaehtoiset kehittämään vain jotain tiettyä osaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) mahdollisesta avoimesta järjestelmästä?

Ongelma 106: Jaksavatko kaikki vapaaehtoiset oikeasti kehittää loppuun saakka heille osoitetun järjestelmän osat – eli pienempien osien virheettömäksi osoitettuun toimintaan saakka?

Ongelma 107: Vapaaehtoisten johtaminen eroaisi palkattujen henkilöiden johtamisesta, mikä voi aiheuttaa erilaisia hankalia epävastaavuuksia.

Tämän perusteella voisi ehdottaa, että järjestelmän pienempien osien kehittämisessä olisi aina yksi palkattu henkilö kehittämisvastuussa jostain yksittäisestä osasta, ja näin vapaaehtoisten määrä voisi näin vaihdella eri osien välillä.

Ongelma 108: Onnistuuko palkattujen henkilöiden ja vapaaehtoisten henkilöiden yhteistyö oikeasti?

28. Yksi esimerkki prosessien, käskymäärien ja lähdekoodin välisistä eroista

Esimerkkinä olevaa LINUX-järjestelmää on kehitetty pitkään, ja sen kehittämiseen on osallistunut

tuhansia henkilöitä. Kaiken avoimen kehityksen keskellä on hyvä muistaa, että huolimatta tuhansien henkilöiden työstä myös LINUX-järjestelmästä löytyy edelleen virheitä. Tästä päästään oikeiden lähdekoodin rivien kokonaishallinnan ongelmiin. Eri yhteyksissä voi esittää erilaisia näkemyksiä perustuen lähdekoodin rivien määrään.

	Työmäärä/rivi 1 h	Työmäärä/rivi 5 h
100000 riviä	100000 h	5000000 h
200000 riviä	200000 h	1000000 h
500000 riviä	500000 h	2500000 h
1000000 riviä	1000000 h	5000000 h

Ongelma 109: Tarkkoja työmääriä riviä kohden on tietysti vaikea laskea, koska oikeasti yksittäinen (avointakin) järjestelmää kehittävä henkilö käyttää eri määriä työaikaa.

Edellä olevia lukuja voisi laskea kehittäjien määrän mukaan, esim. 1, 5, 10, 50 ja 100 kehittäjää.

Esim. 100000 h		
	1 kehittäjä	100000 h
	5 kehittäjää	20000 h
	10 kehittäjää	10000 h
	50 kehittäjää	2000 h
	100 kehittäjää	1000 h
Esim. 500000 h		
	1 kehittäjä	500000 h
	5 kehittäjää	100000 h
	10 kehittäjää	50000 h
	50 kehittäjää	10000 h
	100 kehittäjää	5000 h

Edelleen täytyy laskea, että yksi yksittäinen (palkattu) kehittäjä pystyy tekemään oikeasti vain tietyn tuntimäärän, esimerkiksi oikeaa tehokasta kehittämisen työaikaa kuukaudessa olisi n. 15-20 päivää, ja osa työajasta menisi oikeasti muuhunkin kuin järjestelmän kehittämiseen.

Ongelma 110: Palkattujen kehittäjien määrän arviointi on erittäin vaikea tehtävä.

Ongelma 111: Käytännössä on pakko jakaa osajärjestelmiin, ja joissain osajärjestelmissä on vain pakko luottaa ulkopuolella kehitettyihin (osa)järjestelmien – (osa)(osa)järjestelmät voivat olla avoimia tekniikoita ja/tai suljettuja tekniikoita.

Hyvä esimerkki on [65] OpenSSL:n yhteydessä löydetty haavoittuvuus, joka käytännössä tarkoitti kymmenien järjestelmien päivitystä. Eli käytännössä kymmenissä järjestelmissä oli luotettu yhteen ulkopuolella (OpenSSL) kehitettyyn ratkaisuun.

65 https://www.viestintavirasto.fi/tietoturva/haavoittuvuudet/2014/haavoittuvuus-2014-049.html, Haavoittuvuus OpenSSL-kirjaston versiossa 1.0.1

Kerraten voi todeta, että käytännössä järjestelmän kehittäminen pitäisi jakaa tarpeeksi pieniin osiin, ja eri osille olisi omat kehittäjänsä. Tämän jälkeen tulee kuitenkin vastaan vielä järjestelmän osien yhteistoiminta, ja yhteistoiminnan kokeilu ja varmistus asettaa vielä omat työaikamääränsä.

Kaikki ihmiset eivät tietenkään oikeasti kehitä tietokoneistettuja järjestelmiä, ja tietenkään he eivät tunne järjestelmien kehittämisen vaivalloisuutta. Monet meistä vain käyttävät tietokoneita ja niiden ohjelmia ymmärtämättä niiden oikeaa monimutkaisuutta. Kun ohjelmat ovat sisäisesti monimutkaisia, niin niiden kehittäminen vaatii oikeaa ajattelu- ja kirjoitustyötä.

> **Ongelma 112: Oikeaa ajattelu- ja kirjoitustyötä ei ole vielä osattu automatisoida, jolloin ohjelmien kehitys on sidottu ihmisten omiin rajoituksiin.**

> **Ongelma 113: Järjestelmää tilaavat tahot eivät monesti ymmärrä järjestelmien kehittämisen vaivalloisuutta ja tarvittavia työmääriä.**

Johtopäätöksenä pitää olla, että huolimatta avoimista tekniikoista ja avoimesta lähdekoodista, on oikeasti käytettävä oikeaa työaikaa mahdollisen sähköisen äänestyksen järjestelmälle. Kun oikea työaika maksaa paljon, niin on järjestelmien kehittämiselle oltava oikeasti pitävät perusteet.

> **Ongelma 114: Huolimatta mahdollisesta täydestä avoimuudesta huolimatta järjestelmän kehittäminen vaatii aivan oikeaa työtä ja oikeasti palkattua henkilöstöä.**

29. Prosesseista ja prosessien mallintamisesta

Yksi tapa nähdä tietoteknisiä aiheita on erilaisten prosessien kaaviot/virrat, joissa on erilaisia vaiheita ja erilaisia vaihtoehtoja. Todellisuudessa ihminen on oppiva järjestelmä, jolloin ihminen ei palaa takaisin samaan alkutilaan. Todellisuudessa tietotekninen järjestelmä voidaan monissa tapauksissa palauttaa takaisin alkutilaan, välivaiheisiin ja lopputilaan. Lisäksi voi todeta, että osa ihmisistä ei osaa mitään prosesseja edes nähdä, joten he elävät aina muuttuvassa tilanteessa.

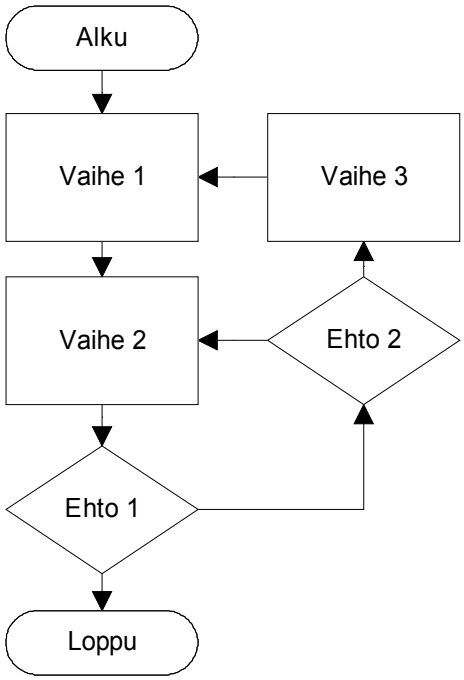

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 35 sisältää yksikertaisen prosessimallin sähköiselle äänestykselle.

> **Ongelma 115: Tosiasiassa sivulla 35 on vain erittäin karkea kuvaus, ja kyseisen prosessikuvauksen pitäisi olla paljon tarkempi, jotta siitä voitaisiin lähteä tekemään tietokoneiden vaatimalla yksityiskohtaisella tarkkuudella.**
>
> **Ongelma 116: On siis perusteellinen mallinnustyö, jotta saadaan selville erilaiset prosessivaiheet, joiden perusteella voidaan tehdä tietotekniseen järjestelmään erilaisia ratkaisuja.**

Tosiasiassa hyvin harva yhteisö on mallintanut mitään omista prosesseistaan. Koska tämä on yleinen tilanne, niin oikeasti tietoteknisen järjestelmän kehittämisen vuoksi on pakko aloittaa jonkinlainen prosessien mallinnus.

> **Ongelma 117: Ongelma on, että henkilöstö eri yhteisöissä voi suhtautua vaihtelevalla kannatuksella tai vastustuksella prosessien mallintamiseen.**
>
> **Ongelma 118: Tietokoneiden vaatima hyvin tarkkojen yksityiskohtien selvittäminen/mallintaminen ei yleensä ottaen onnistu kerralla, joten prosessien mallit elävät koko ajan tietoteknisen järjestelmän kehittämisen aikana.**

Prosessin mallintamisessa voi edetä seuraavasti: alkutila → vaiheet → lopputila. Yksi ongelma on, että prosesseja voi mallintaa aina vain yksityiskohtaisemmin, ja mitään sitovaa rajaa mallintamiselle ei käytännössä ole.

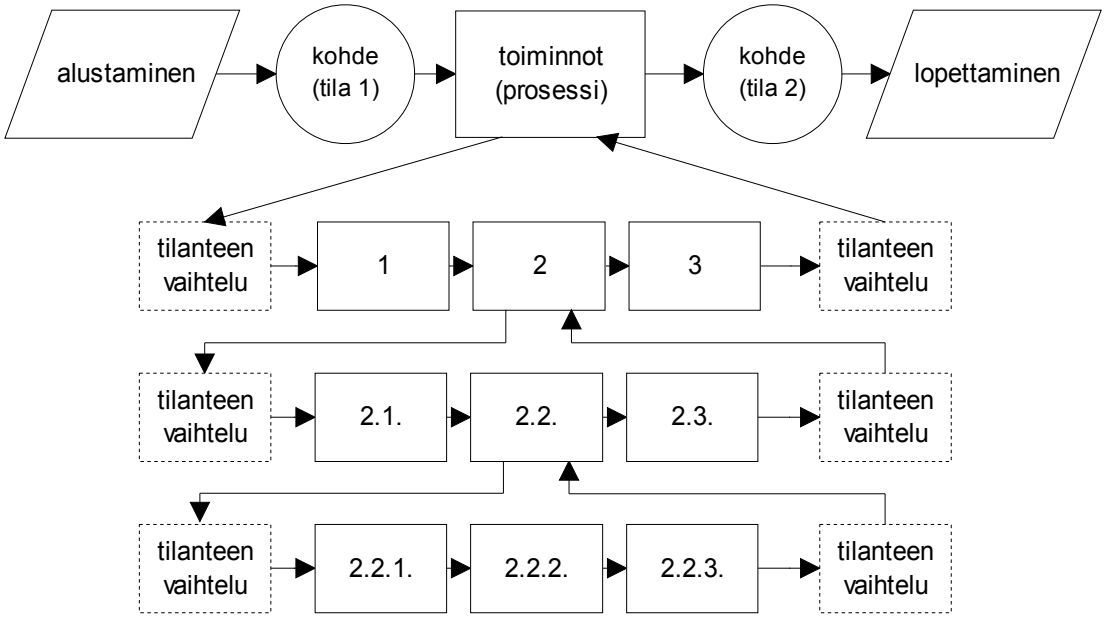

> **Ongelma 119: Ongelma on tietysti epäselvyys tai selkeys alkutilan, vaiheiden ja lopputilan suhteen, ja näitä erilaisia yhdistelmiä voidaan mallintaa eri tavoin**

Helpointa on kehittämiseen suhteen aloittaminen selvistä/selkeistä alkutiloista, lopputiloista ja

vaiheista, jolloin on selvyyttä edes jostain. Käytännössä selvistä/selkeistä alkutiloista, lopputiloista ja vaiheista voi olla vaikea päättää, koska ihmiset eivät yleensä ottaen osaa määritellä yksityiskohtaisesti mallinnettavaa todellisuutta, ja moni meistä elää aina muuttuvassa tilanteessa ilman näkemystä toistettavuudesta.

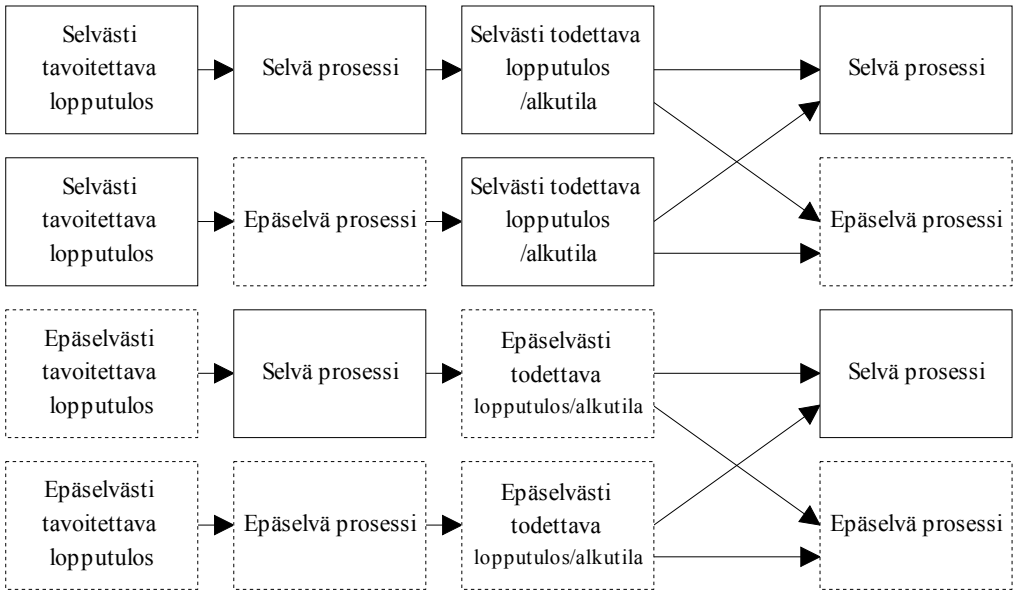

Ongelma 120: On valittava jonkin mallinnusmenetelmä (mm. prosessien) kuvaamiseen.

Ongelma 121: Jonkin mallinnusmenetelmän oppiminen vaati aikansa.

On tietysti toinen ääripää ihmisistä, jotka pystyvät mallintamaan helposti omaa toimintaansa ja kertomaan tarvittavat tiedot alkutiloista, lopputiloista ja vaiheista.

Ongelma 122: Eri yhteisöt kannattavat erilaisia mallinnuksien tapoja, ja yksittäisessä tietoteknisen järjestelmän kehittämishankkeessa on eri osapuolten pakko perehtyä valittuun mallinnuksen tapaan.

Ongelma 123: Koska eri yhteisöissä on hyvin erilaisia ihmisiä, niin (prosessien) mallinnukset voivat olla hallinnollisesti ja henkisesti hyvin raskaita hankkeita, mikä tietysti vaikeuttaa eri järjestelmien kehittämistä.

Ehdotuksena on erilaisten tarkasti määriteltyjen kohtien/kohteiden (SPEX) löytyminen mallinnettavasta todellisuudesta. Esimerkkinä tarkasti määritellyistä kohdista/kohteista (SPEX) ovat erilaiset määrämuotoiset lomakkeet, joiden tietojen perusteella voidaan aloittaa jokin prosessin vaihe.

Tosiasiassa jonkin liittymän/näytön (SPEX) ajaminen käytännön toiminnaksi voi olla hyvin vaikea hanke, joka voi herättää vastustusta. Uusien liittymien saaminen käytännöksi ja vanhojen liittymien poistaminen on vaikea hanke. Käytännössä on ehkä ajettava uudesta järjestelmästä liittymiä/näyttöjä, jotka muistuttavat aikaisemman järjestelmän (SPEX) liittymiä/näyttöjä.

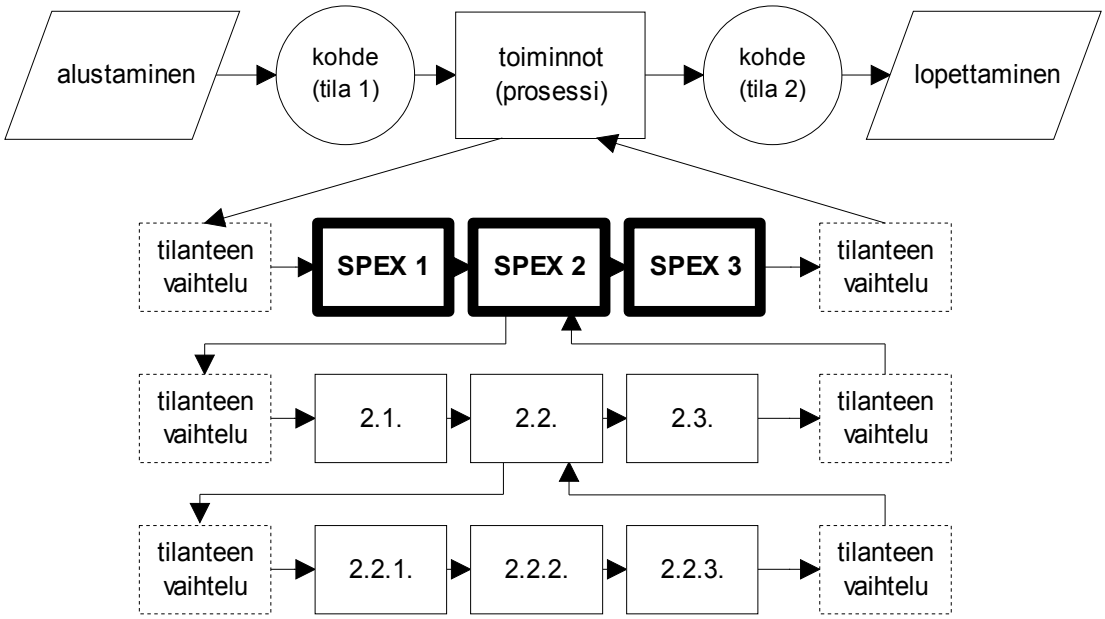

Jos prosessien mallinnus onnistuu, niin erilaiset prosessit voivat heijastua eri tasojen kautta lopullisiin teknisiin ratkaisuihin myös alimmalla tasolla. Kirjallisuudesta löytyy hyvin erilaisia määrittelemiä tasoille, eli riippuen lähteestä voidaan mallintaa todellisuutta eri tasoille. Sinällään voi todeta, että prosessien suoritus voi heijastua erilaisten tasojen kautta lopulliseen (fyysisen) tason teknisiin järjestelmiin. Eri lähteissä on kuvattuna hyvin monenlaisia tasoja prosessista päätyen lopulliseen tietotekniseen järjestelmään.

Tosiasia on kuitenkin, että ihmiset ovat oppivia ja palautumattomia järjestelmiä. Käytännössä ihmiset kehittävät ja keksivät parempia tapoja prosessien suorittamiseen

Ongelma 124: Prosessikuvaukset eivät välttämättä pysy kehittämisen tahdin mukana, jolloin voi olla koko ajan ristiriita kuvatun prosessin välillä ja todellisen prosessin välillä.

Ongelma 125: Järjestelmiin ajetut prosessimallit voivat elää omalla tavallaan omaa elämäänsä, jolloin tehdään järjestelmän vaatimat (turhat) työt ja muut (tuottavat) työt.

Ongelma 126: Lopputuloksena voi luonnollisesti olla erilaisten käyttäjien erittäin laaja tyytymättömyys käytettyyn järjestelmään, jos järjestelmä vaatii paljon tuottamatonta työtä.

30. Prosessien ajaminen järjestelmien toiminnoiksi?

Edelleen voi todeta, että hyvin tavallisessa peruskäytössä harvoin tarvitsee pohtia minkään tietoteknisen järjestelmän sisäisiä osia, ja käytössä korostuu perustoimintojen (lisäys, haku, muutos ja poisto) tehokkuus, jolloin järjestelmän ylläpitoa tekeviltä ihmisiltä tarvitsee kysyä vähemmän neuvoja.

Ongelma 127: Prosessien kuvaus on ajettava järjestelmien (osa)toiminnoiksi, mikä taas on oman mallinnuksensa arvoinen tehtävä.

Ongelma 128: Tietotekniset järjestelmät ovat hierarkkisia (osajärjestelmät), mutta prosessit menevät etenevät omassa järjestyksessä (virta/vuo).

Ongelma 129: Prosessimalleista voi olla vaikea rakentaa hierarkkista järjestelmää.

Tätä tilannetta voi kuvata ”mustan laatikon” tilanteeksi, jossa käytettävä järjestelmä tarjoaa joukon liittymiä, joiden käytön tehokkuus on ratkaisevaa järjestelmän kokonaistehokkuudelle. Tämän perusteella on nykyisen tietoteknisen ympäristön kuvauksessa käytävä huolellisesti läpi perustoimintojen (lisäys, haku, muutos, poisto ja ylläpito) eri vaiheet. Tässäkin kohtaa voi todeta, että prosessit virtaavat läpi perustoimintojen (lisäys, haku, muutos, poisto ja ylläpito) mukaisissa hierarkkisissa järjestelmissä.

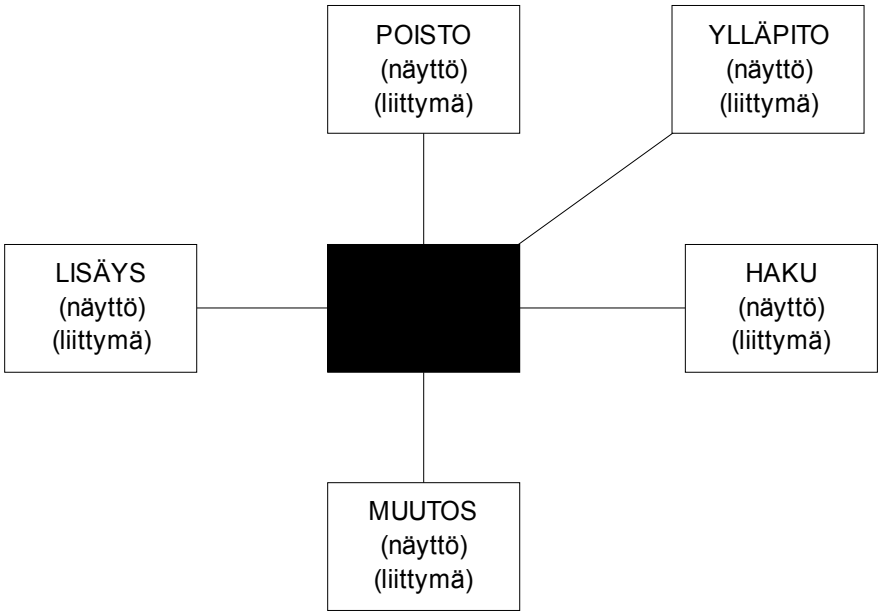

Edellä mainittuja (prosessien) kuvauksia on ajettava järjestelmän osiksi, jotka voidaan kehittää osiksi ja kokonaisuuksiksi. Edellä on todettu eri yhteyksissä ”mustan laatikon” ja ”valkoisen laatikon” tilanteet järjestelmien kehittämistyössä.

Järjestelmän oikeassa käytössä on joidenkin tahojen pakko tietää järjestelmän sisällöstä hyvinkin tarkkoja yksityiskohtia, jotta järjestelmän ylläpito on mahdollista; tätä voisi kutsua valkoisen laatikon tilanteeksi. Kuten edellä olevasta kuvasta näkyy, niin järjestelmän sisällä on yleisesti ottaen dataa, jota käytetään dokumentteina ja tietokantoina.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

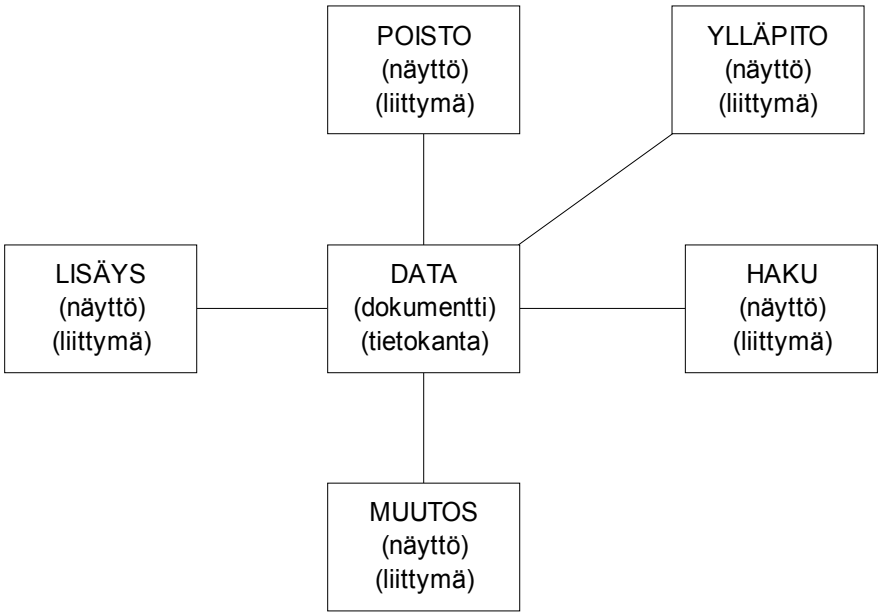

Edellä olevan perusteella on esitettävä seuraavat kohdat liittyen nykytilanteen kuvaukseen.

1) Nykyisten perustoimintojen (lisäys, haku, muutos, poisto ja ylläpito) eri vaiheet on kerättävä yhteen (mm. käyttöliittymät).
2) Nykyiset toiminnot voi (mm. käyttöliittymät) voi luokitella erilaisiin luokkiin.
3) Nykyisten ohjelmien kuvaukset voi kerätä yhteen.
4) Käytettävän datan (dokumentit ja/tai tietokanta) kuvaukset voi kerätä yhteen.

Lyhyesti voi todeta, että lähes kaikissa tietoteknisissä järjestelmissä (kehittämishanke) joudutaan painimaan näiden aiheiden yhdistelmien kanssa.

On kuitenkin huomioitava, että nykyisessä tietoverkkojen tilanteessa yksi yksittäinen järjestelmä harvoin toimii täysin itsenäisesti ilman yhteyksiä mihinkään muuhun järjestelmään. Aikanaan yhteydet eri järjestelmien kanssa hoidettiin siirrettävillä tallennusvälineillä (esim. levyke), mutta nykytilanteessa entistä harvempi järjestelmä toimii pelkästään siirrettävillä tallennusvälineillä. Eli monet vakavasti otettavat järjestelmät ovat yhteydessä joihinkin toisiin järjestelmiin.

Ongelma 130: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämishankkeessa voi tulla vastaan ulkopuolisia järjestelmiä, joihin kehittämishankkeessa ei voida vaikuttaa millään tavalla.

Tämän perusteella voi erotella seuraavat osatekijät järjestelmien välillä:

1) Perustoiminnot edelleen: lisäys, haku, muutos, poisto ja ylläpito
2) Perustoiminnoille on liittymät ja näytöt
3) Järjestelmien välillä voi olla suorat yhteydet
4) Järjestelmien välillä voi olla dokumenttien siirtoa.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

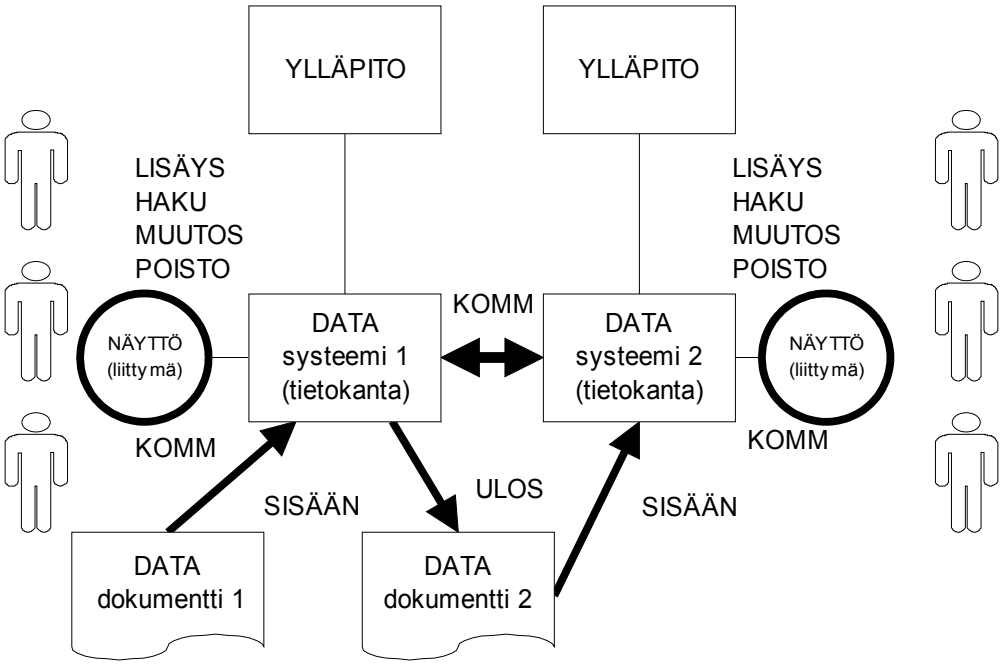

Edelleen tietoteknisen järjestelmän voi esittää vielä seuraavista osista: ohjelma, data, dokumentit, tietokannat, käyttöjärjestelmä ja laitteisto. Näiden päälle rakennettuna voi olla lisäystä, hakua, muutosta, poistaa ja ylläpitoa eri järjestelmän osille.

Yksi tapa perustoimintojen (lisäys, haku, muutos, poisto ja ylläpito) eri vaiheiden kuvausta on tietysti ”käyttöliittymän” käsite. Tällöin voi todeta, että on mahdollista kerätä kuvaukset perustoiminnoista (käyttöliittymät) yhtenäiseen esitykseen.

	Omistus? Jäsenyys? Sopimus?	**Avoin**	**Suljettu**
1. Laitteistot			
2. Käyttöjärjestelmä(t)			
3. Ohjelma(t)			
4. Tietomallit / Käsitemallit			
5. Asiakirjat			
6. Tietokannat			
7. Viestintä			
8. Haku / Liittymä / Näyttö			
9. Lisäys / Liittymä / Näyttö			
10. Poisto / Liittymä / Näyttö			
11. Muutos / Liittymä / Näyttö			

Taulukko ei ole mikään lopullinen totuus, vaan sisältää vain yhden tietotekniikasta kiinnostuneen henkilön esitystä tietotekniikan sisällöstä. Avuksi taulukko voi olla kuvattaessa nykyistä

tietotekniikan tilannetta jossain yhteisössä. Jokaisesta taulukon soluun voi laittaa erilaisia tietoja yhteisön käyttämän tietotekniikan eri osa-alueilta. Lisäksi voi tehdä huomion, että eri toimintoihin (järjestelmän osiin) liittyy eritasoisia omistuksen, sopimuksien ja jäsenyyksien yhdistelmiä. Lisäksi eri standardeilla on erilaisia avoimuuden asteita.

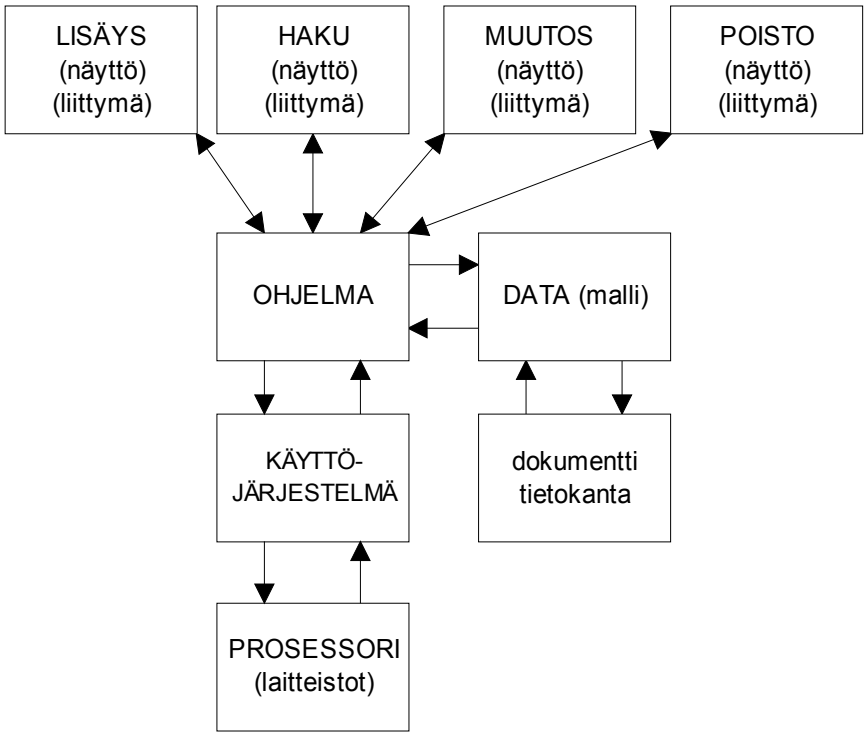

Lyhyesti:

* maailma on täynnä erilaisia kohteita
* nykyisin kohteet voivat olla myös sähköisiä
* käyttö voi perustua omistukseen, sopimukseen tai jäsenyyteen
* yhteydet omistuksen, sopimuksien tai jäsenyyden välillä voivat olla monimutkaisia
* yhteydet omistuksen, sopimuksien tai jäsenyyden välillä vaihtuvat ajassa ja tilassa
* järjestelmässä voi olla omistusta, sopimusta ja jäsenyyttä järjestelmän eri osille.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

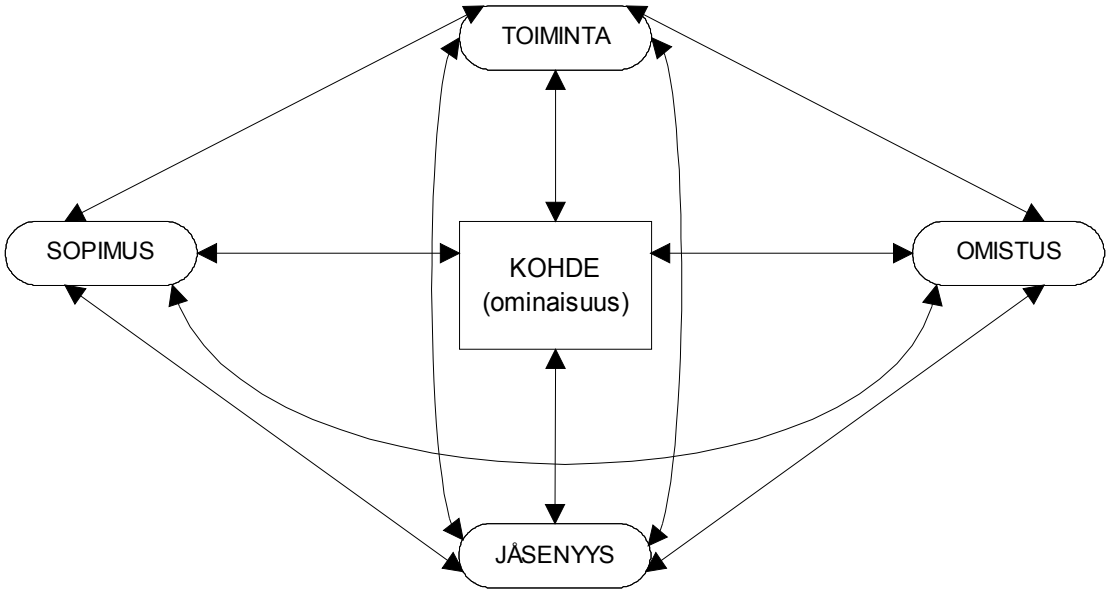

Ongelma 131: Jäsenyyksien, omistuksien ja sopimuksien yhdistelmien löytäminen ja hallinta on oma vaati työnsä.

Ongelma 132: Jäsenyyksien, omistuksien ja sopimuksien yhdistelmät rajoittavat eri tavoin mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä.

Ongelma 133: Mahdollisesti jokin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) (osa)järjestelmä voikin muuttua ajan kuluessa perintöjärjestelmäksi, jonka kaupallinen tuki oikeasti loppunut – ongelma omistuksessa.

Ongelma 134: Huolimatta mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) kehittämisenä avoimuudesta on aina mahdollista, että avointa tekniikka kehittävä yhteisön tila vaihtelee ajan kuluessa ja muuttunut yhteisön tilanne voi vaikeuttaa avoimen tekniikan kehittämistä – ongelma jäsenyydessä.

Ongelma 135: Mahdollisesti sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) (osa)järjestelmiä voidaan kehittää myös kaupallisiin sopimuksiin perustuen, jolloin kehittämistyö on sidottu sopimuksilla tietyksi ajaksi ja sopimuksien tulkinnasta voi syntyä vakaviakin ristiriitoja – ongelma sopimuksessa.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 49:

> Työryhmän johtopäätös kuitenkin on, että yksikään esitellyistä järjestelmistä ei sellaisenaan sovellu käytettäväksi Suomen vaaleissa tai neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä.

Ongelma 136: Päätyminen johonkin valmiiseen kaupallisen ratkaisuun tarkoittaisi hyvinkin laajaa uudelleensuunnittelua kaupallisen ratkaisun ollessa lähtökohtana.

Ongelma 137: Kaupallisen ratkaisun ollessa lähtökohtana voi esiintyä isoja ongelmia valitun ratkaisun sovittamisessa suomalaiseen äänestystapaan.

Ongelma 138: Onnistuisiko kaupallisen ratkaisun vaadittava laajaa uudelleensuunnittelu aina vaaleista toiseen?

31. Yleisesti järjestelmistä: Suljettu vai avoin laite?

Tarkasti ottaen on niin, että monesti laitteet ovat tietyllä tavalla suljettuja, vaikka ne käyttäisivätkin avointa käyttöjärjestelmää. Eli harvemmin tulemme pyytäneeksi laajoja selvityksiä laitteistoista, koska monelle meistä suurin päänsärky on toimiva tai toimimaton käyttöjärjestelmä. Laitteetkin voivat toteuttaa sekä avoimia että suljettuja standardeja.

Ongelma 139: Suomen valtiolla ei välttämättä ole mahdollisuuksia vaikuttaa ulkomailla kehitettyihin laitteiden standardeihin.

Ongelma 140: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä voisi tarkoittaa vahvaa luottamusta ulkomailla kehitettyihin laitteiden standardeihin (suljetut standardit erityisesti).

32. Yleisesti järjestelmistä: Käyttöjärjestelmä (laitteeseen)

Tunnetusti yksi käyttöjärjestelmä on tällä hetkellä ehdoton markkinajohtaja ns. työpöytätietokoneissa, ja monessa ns. mobiililaitteessa on tällä hetkellä muitakin käyttöjärjestelmien vaihtoehtoja. Tässäkin tapauksessa käyttöjärjestelmät voi jakaa avoimiin ja suljettuihin vaihtoehtoihin. Kummassakin vaihtoehdossa voidaan valita vääriä vaihtoehtoja, ja jokin järjestelmä ei selviäkään kaupallisessa todellisuudessa.

Ongelma 141: Kaikilla käyttöjärjestelmillä on oma elinkaarensa, ja elinkaaren loppuvaiheet voivat aiheuttaa isoja ongelmia.

Ongelma 142: Riippuen tilanteesta voi jossain yhteisössä olla entisien markkinajohtajien (käyttö?)järjestelmiä käytössä, ja entisen markkinajohtajan järjestelmä onkin ns. perintöjärjestelmä (legacy system).

Ongelma 143: Ei ole olemassa täydellistä käyttöjärjestelmää.

Ongelma 144: Jokaisessa käyttöjärjestelmässä on omat hyvät ja huonot ominaisuutensa.

Ongelma 145: Aina on mahdollista valita käyttöjärjestelmä väärin, jolloin käyttöjärjestelmään tehtyjä sitoumuksia voi olla hyvin vaikea purkaa pois, esimerkiksi (ns.) mobiililaitteiden osalta on hyvin erilaisia vaihtoehtoja arvioitavaksi.

33. Yleisesti järjestelmistä: Ohjelma(t)

Avoimissa ohjelmissa ajatus on, että jokainen kiinnostunut henkilö voi perehtyä ohjelmien monimutkaisiin käskysarjoihin, ns. lähdekoodi. Suljetuissa ohjelmissa vain erikseen nimetyt henkilöt pääsevät tutustumaan ohjelmien monimutkaisiin käskysarjoihin, ns. lähdekoodi.

Ongelma 146: Eri ohjelmilla ja ohjelmien eri versioilla on omat elinkaaren vaiheensa.

Ongelma 147: Yksittäinen ohjelma voi olla sidottu täysin johonkin käyttöjärjestelmään

ja mahdollisesti käyttöjärjestelmän tiettyyn versioon.

Ongelma 148: Yksittäisen ohjelman elinkaaren vaiheissa ja yksittäisen käyttöjärjestelmän elinkaaren vaiheissa voi olla vaikeita epävastaavuuksia.

34. Yleisesti järjestelmistä: Tietomalli / Käsitemalli

Järjestelmästä riippuen voivat erilaiset tietomallit olla hyvinkin tehtyjä, jolloin tietomallien mukaisesti voidaan ajaa esim. tiedostoja jatkokäyttöä varten. Monesti tietomallit ovat vain järjestelmien suunnittelijoiden ymmärtämiä, ja tietomalleja voidaan ajaa tiedostoista ja/tai tietokannoista. Päätyminen hyviin tietomalleihin esimerkiksi tietokantoja varten vaatii kuitenkin laajahkon perehtymisen kohdealueen ilmiöihin.

Ongelma 149: Yhteisymmärrys kohdealueen tietomalleista / käsitemalleista voi vaatia runsaasti aikaa.

35. Yleisesti järjestelmistä: Tiedosto (Standardi)

Järjestelmien elinkaaren vaiheesta riippuu järjestelmästä ajettavan tiedon standardinmukaisuus. Esimerkiksi joistain vanhoista (perintö)järjestelmistä voidaan saada ulos vain yhdenmallista tietoa vanhoilla standardeilla. Tällöin joudutaan ehkä rakentamaan erilaisia muuntimia, jotta data saadaan ajettua nykyisten standardien mukaisesti.

Ongelma 150: Tiedostojen standardeilla on oma elinkaari.

Jos joistain (vanhoistakin) järjestelmistä ajettavat tiedostomuodot ovat standardoituja, niin luonnollisesti standardoitu tiedosto voidaan käsitellä ohjelmallisesti, ja datakin voidaan jalostaa jatkokäyttöä varten.

36. Yleisesti järjestelmistä: Tietokanta (Standardi)

Tietokantoihin voi siis tietyt perustoiminnot (haku, lisäys, poisto ja muutos), ja ne voi toteuttaa tietokantojen suorina yhteyksinä tai tiedostojen avulla. Esimerkkinä voisi olla tavallinen www-sivujen haku selaimella, mikä taas voi olla liian hidasta mobiililaitteille, jolloin pitää rakentaa paljon nopeammin toimiva tietokanta ja hakujärjestelmä mobiililaitteille.

Ongelma 151: Tietokantojen standardeilla on oma elinkaari.

Tässäkin tulee jälleen vastaan avoin standardi, koska eri-ikäisiin tietokantoihin ja erimallisiin voidaan ajaa erilaisia tietokantakyselyitä.

Ongelma 152: Tietokannoilla on oma elinkaari.

Kaikkien kannalta olisi tietysti hyvä, että tietokantakyselyiden standardit eivät vaihdu villisti viikoittain, vaan hallitusti ja harkiten. Yksi vaihtoeto on tietysti, että samaan tietokantaan voidaan ajaa myös vanhojen mallien mukaisia hakuja.

37. Yleisesti järjestelmistä: Viestintä (Standardi)

Tässäkin on omat haasteensa, koska mobiililaitteet ja perinteiset tietokoneet käyttävät erilaisia

tietoliikenteen standardeja ristiin epämääräisessä järjestyksessä. Järjestelmät vaativat monenlaista viestintää, ja parhaimmillaan yksittäisen järjestelmän on tuettavia useampaakin viestinnän standardia.

Ongelma 153: Myös viestinnän standardeilla on oma elinkaarensa.

Ongelma 154: Useamman viestinnän standardin tukeminen tarkoittaa järjestelmän monimutkaisuuden lisääntymistä.

38. Yleisesti järjestelmistä: Haku / Liittymä
38. Yleisesti järjestelmistä: Lisäys / Liittymä
38. Yleisesti järjestelmistä: Poisto / Liittymä
38. Yleisesti järjestelmistä: Muutos / Liittymä

Tässä tulee vastaan erilaisten käyttäjäryhmien luokittelu, ja kunkin ryhmän oikeus käyttää jotain järjestelmää. Voi olla niin, että datan järjestelmää haluavat käyttää laajat käyttäjäryhmät, mutta vain yksi käyttäjäryhmä on sallittu tekemään muutoksia; esimerkiksi tietyt lakisääteiset järjestelmät voivat olla tähän ryhmään kuuluvia.

Edellä mainittujen esimerkkien perusteella pitää ehkä rakentaa hyvinkin erilaisia liittymiä, mikä tekee kaikesta järjestelmäkehityksestä edelleen monimutkaisempaa.

Ongelma 155: Tarvittavien käyttöliittymien määrä ja laatu voivat yllättää erilaiset sidosryhmät.

Tästä pääsemme käyttöliittymien erityisiin ongelmiin, koska täydellisen käyttöliittymän todennettua kaavaa ei ole vielä keksitty. Ihmiset voidaan jakaa tunnetulla tavalla jatkumolle (ns. Gaussin käyrä), jolloin jatkumon molemmissa päissä on erilaiset ihmiset: täydet tumpelot ja huippuasiantuntijat.

Ongelma 156: Järjestelmien perustoiminnot (Haku, Lisäys, Poisto, Muutos) voivat olla joillekin ryhmille vaikeasti hahmotettavissa.

Ongelma 157: Kaikkien kehitettyjen käyttöliittymien pitäisi toimia eri tilanteissa.

Tässä kohtaa käyttöliittymissä voi ottaa vertauksen pankkijärjestelmään, joiden helppouteen aina vedotaan esimerkkinä. Tämä vertailu ei ole sopiva eri syistä. Pankkijärjestelmiä on kehitetty vuosia, ja niiden käyttöliittymät ovat käyttäjät oppineet vuosien myötä, eivät muutamassa minuutissa. Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) osalta tätä vuosien oppimista ja vuosien kehittämistä ei välttämättä ole, koska järjestelmää käytettäisiin mahdollisesti hyvin harvoin.

Kuitenkin tässä samassa muutaman minuutin ajassa oletetaan, että KAIKKI äänestäjät hoitaisivat äänestyksen virheettömästi. Ei tarvita kuin muutama prosentti tai prosentin osia toisesta päästä kyseistä jatkumoa, eli täydet tumpelot, niin Internet-äänestyksessä on ongelmia.

Ongelma 158: Eri henkilöiden tietokoneen käyttötaidot vaihtelevat hyvin paljon, mikä aiheuttaa aina ongelmia kaikissa tietoteknisissä järjestelmissä.

Ongelma 159: Ongelmaksi kaikissa käyttöliittymissä tulevat poikkeustilanteet ja/tai käyttäjien virheet, jotka olivat juuri sähköisen äänestyskoneen ongelmia.

Oletusarvoisesti voi todeta, että kuitenkin käytön yhteydessä äänestäjille sattuisi sähkökatkoksia, tietoliikennekatkoksia, yms. katkoksia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) aikana. Ja ongelmaksi tulisi, että kuinka kauan toimimattomuutta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) käyttöliittymä sallisi: minuutin, kaksi, viisi vai viisikymmentä.

Ongelma 160: Miten sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) käyttöliittymän pitäisi kestää erilaisia virhetilanteita?

Ongelma 161: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän käytössä eri käyttäjät saattavat tehdä hyvin erilaisia virheitä, joita ei kukaan ole korjaamassa.

Pankkijärjestelmätkin katkaisevat yhteyden, jos toimimattomuutta on tietty aika.

Ongelma 162: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) yhteydessä tämä muodostuisi ongelmaksi, koska äänestystapahtuma olisi ainutkertainen, joten pitäisikö liittymän toimimattomuutta sietää päiväkausia vai tuntikausia?

39. Asiantuntijakuulemiset teknisistä yksityiskohtaisina mahdollisimman julkisina

Edellä on esitetty erilaisia teknisiä ongelmia yleisellä tasolla menemättä hyvin yksityiskohtaisesti teknisiin yksityiskohtiin. Jos sähköistä äänestystä (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) ajetaan hankkeena eteenpäin, niin esiin tulevat erilaiset tekniset ongelmat oikeasti ratkaistavaksi.

Ehdotus: Teknisten ongelmien selvittämiseksi on varmaan nimitettävä teknisten asioiden huippuasiantuntijoiden toimikunta (tai vastaava), joka voisi käydä hyvinkin yksityiskohtaisesti erilaiset tekniset aiheet huolellisesti läpi.

Jos/kun tämä toimikunta toimisi perinteisen Eduskunnan valiokuntakäytännön ohessa/alaisuudessa, niin toimikunnan (tai vastaava) toiminta voisi olla mahdollisimman julkista.

Ongelma 163: Mainittu/Ehdotettu tietotekniikan huippuasiantuntijoiden toimikunta vaatisi aivan oman rahoituksensa.

Ongelma 164: Ketkä pitäisi valita mainitun/ehdotetun tietotekniikan huippuasiantuntijoiden toimikunnan jäseniksi?

Edellä olevien syiden vuoksi voi tietysti kannattaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmään tutustuminen järjestää avoimesti, jolloin kaikki kiinnostuneet voivat perehtyä avoimesti jaossa järjestelmään ilman rajoituksia.

40. Ulkopuolisten teknisten asiantuntijoiden mahdollisuudet tutustua sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään

Mahdollisesti asetettu työryhmä suosittelee sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä ja käyttöönottoa vuoden 2015 jälkeen käytäville vaaleille. Vaaleihin kehitettävä järjestelmä vaatii kuitenkin erittäin laajaa teknistä osaamista ja erilaisten virheiden poistaminen järjestelmästä vaatii laajoja tarkastuksia. Kaikesta ongelmista

huolimatta ulkopuolisten teknisten asiantuntijoiden tekemät tarkastukset olisi varmaan hyvä järjestää asianmukaisesti, vaikka tarkastus ei ratkaisisi kaikkia ongelmia. Ulkopuolisten teknisten asiantuntijoiden tekemät tarkastukset voivat EHKÄ auttaa löytämään mahdollisia puutteita mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmästä.

Ongelma 165: Voivatko ulkopuolisten teknisten asiantuntijoiden tekemät tarkastukset löytää kaikki ongelmat ja kaikki puutteet mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmästä?

Ongelma 166: Keitä olisivat nämä ulkopuoliset teknisten asiantuntijat?

Ongelma 167: Kuka korvaa ulkopuolisten teknisten asiantuntijoiden käyttämän työajan ja nähdyn vaivan?

Ehdotus 168: Kaikista ongelmista huolimatta olisi hyvä antaa kaikille kiinnostuneille ulkopuolisille teknisille asiantuntijoille täysin vapaat ja avoimet mahdollisuudet perehtyä mahdolliseen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään.

Tätä voi verrata Ylioppilastutkintolautakunnan esittämään (osittain) sähköisesti tehtävään ylioppilaskokeeseen (vähitellen alkaen vuodesta 2016). Ylioppilastutkintolautakunta on tämän perusteella valitsemassa järjestelmän kehittämiseen ja tietoturva-asioihin eri toimittajat. Tämän lisäksi kaikilla kiinnostuneilla tahoilla on ollut mahdollisuus perehtyä sähköisen järjestelmän ensimmäisiin kokeiluversioihin. Järjestelmästä kiinnostuneet henkilöt löysivät eritasoisia ongelmia kokeiluversioista.

Ongelma 169: Kokeiluversioiden testaaminen vaatii oman työnsä.

Ongelma 170: Kokeiluversioiden virheidenhallinta on oma työnsä.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ongelmiin esitetään tietysti erilaisia tarkastuksia (auditointeja). Tällöin voitaisiin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän toimivuus tarkistaa. Tässä kohtaa on muutamia ongelmia.

Ongelma 171: Oikea testaaminen vaatisi suuren määrän yhteyksien yhtäaikaista kokeilua.

Ongelma 172: Sähköisen äänestyskoneen tavoin käyttöliittymän testaus saattaa jäädä pintapuoliseksi.

Ongelma 173: Käyttäjien joukossa on aina monenlaisia käyttäjiä, mikä vaikeuttaa testausta.

Ongelma 174: Suurien käyttömäärien mukaisen käyttäjien testiaineiston ajaminen on käytännössä todella vaikeaa.

Ongelma 175: Perusongelma ulkopuolisessa tarkistuksessa on, että käytännössä on vaikea testata järjestelmää suurella yhteyksien määränä rasituksella.

Ongelma 176: Yleinen ulkopuolinen tarkastus ei ehkä tulisi kattamaan kaikkia

mahdollisia järjestelmän rasituksia.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 38:

> Missään esitellyssä sähköisen äänestämisen järjestelmässä ei ole mahdollista varmistua laskennan oikeellisuudesta muuten kuin koodia katselmoimalla tai muuten tutustumalla järjestelmän toimintaan. Vaaliviranomaisten toimintaan on kaikissa esitellyissä ratkaisuissa näin ollen pakko luottaa.

Ulkopuolinen tarkastaja ei kuitenkaan ehdi/pysty tarkistamaan järjestelmän kaikkea järjestelmän lähdekoodia, koska lähdekoodiin perehtyminen vaatisi runsaasti aikaa.

Ongelma 177: Ulkopuolinen tarkastus voi kuitenkin jäädä vain järjestelmän ulkopuolisen toiminnan arvioinniksi.

Ongelma 178: Koodin katselmointi on hyvin hidasta työtä.

Ongelma 179: Ketkä kaikki olisivat oikeutettuja tekemään koodin katselmointia?

Ongelma 180: Kuinka paljon annettaisiin aikaa koodin (huolelliselle) katselmoinnille?

Ongelma 181: Oikeana laadun takeena vaadittaisiin laajaa perehtymistä järjestelmän lähdekoodiin, ja tämän perehtymisen pitäisi tehdä joku toinen yhteisö kuin lähdekoodia kehittävä yhteisö.

Ongelma 182: Käytännössä pitäisi tehdä tilaus vähintään kahdelta eri toimittalta: toinen toimittaja kehittäisi järjestelmän lähdekoodia ja toinen toimittaja testaisi järjestelmää eri tavoin perustuen lähdekoodiin.

Ongelma 183: Kahden toimittajan mallista (kehittäjä ja testaaja) ei ilmeisesti ole kovin paljon esimerkkejä maailmalta.

Ongelma 184: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) testaaminen vaatisi oikeaa työtä, jonka maksajasta pitäisi päättää.

Ongelma 185: Miten järjestettäisiin vielä vapaaehtoisten henkilöiden osallistuminen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämiseen ja testaaminen?

Ongelma 186: Ulkoisen toiminnan virheiden jäljittäminen eri (osa)järjestelmiin vaatii oikeaa työtä, vrt. virheellinen ulkoinen toiminta ja löydettävä lähdekoodin virhe.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 38:

> Kaikki toimittajat olivat pyydettäessä valmiita avaamaan koodinsa auditoitavaksi.

Ongelma 187: Riippuen järjestelmän toimittajasta järjestelmän koodi voi perustua eri ohjelmointikieliin.

Ongelma 188: Toimittajan järjestelmän koodin auditointi vaatisi tietyn ohjelmointikielen osaajan tai mahdollisesti useamman ohjelmointikielen osaajan valitsemista auditoimaan tiettyä järjestelmää.

Ongelma 189: Kuinka paljon aikaa ja rahaa pitäisi varata ulkopuolisten tarkastajien (auditointi) tekemään tarkastukseen?

Ongelma 190: Keiden kaikkien annettaisiin tehdä tarkastuksia (auditointi) toimittajien järjestelmien lähdekoodiin?

41. Avoin järjestelmä yleisemmin

Yksi esimerkki on ns. avoimen datan keskustelu, jossa (pääasiassa) julkisen sektorin tuottamaa dataa voidaan käyttää ilmaiseksi tai hyvin nimellisellä maksulla. Tällöin voi todeta, että hakutoiminto johonkin järjestelmään voi olla hyvin avoin eri osapuolille. Lisäys, muutos ja poisto voivat olla hyvin rajoitettuja vain joillekin osapuolille, vaikkakin haku siis voi olla (lähes) ilmaista. Jäsenyys jo(is)sain yhteisö(i)ssä antaa luvan lisätä, muuttaa ja poistaa dataa jossain järjestelmässä.

Avoimien tekniikoiden toimintamalli voi tietysti olla kannatettava aihe, mutta lisäksi pitäisi huomioida muitakin avoimien järjestelmien ominaisuuksia. EN väitä, että pitäisi taas kerran tehdä uusia (konsultti)selvityksiä, koska edellä mainituista avoimuuden ratkaisuista löytyy jo tarpeeksi erilaisia valmiita aineistoja. Lisäksi löytyy erilaisia valmiita avoimia standardeja, jotka voi koota yhteen ja hyväksyä käyttöön. Lisäksi voi todeta, että erilaiset avoimuuden ratkaisut (data, dokumentti, tietokanta, standardi, käyttöjärjestelmä, ohjelmat, laitteistot) ovat osasta saaneet erilaisia virallisia määrittelyitä, ja joissain tapauksessa on perustettu erityisiä säätiöitä vahtimaan jotain avointa ratkaisua.

Lisäksi avoin lähdekoodi erityisesti on ajatuksena pohdittava tarkasti, ja monessa tällaisessa hankkeessa hankittava tekninen laite on yleensä suhteellisen halpa: esimerkiksi kotitietokone, kannettava mobiililaite, jokin tietty kotitietokoneen ohjelmisto tai kotitietokoneelta ohjattava palvelinsovellus.

Ongelma 191: Huolimatta mahdollisesta järjestelmän täydestä avoimuudesta ja kaikkien kiinnostuneiden tahojen täysin vapaasta osallistumisesta järjestelmiin voi aina jäädä virheitä.

On kuitenkin huomioitava, että emme voi laskea sen varaan, että Internet-äänestyksen järjestelmän kehittäisivät innostuneet ihmiset ilman palkkaa. Eli Internet-äänestyksen järjestelmän kehittämiseen on varattava reilusti henkilötyövuosia. Valtioneuvoston tiedotteessa 13/2010 otetaan kovin odottava asenne, ikään kuin avoimen lähdekoodin Internet-äänestyksen järjestelmä syntyisi itsestään täysin tyhjästä.

Mahdollisesti sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi loppujen lopuksi voi tarkoittaa täysin avoimen järjestelmän kehittämistä, mutta siltikin jää jäljelle koko joukko ongelmia.

Ongelma 192: Palkkaako Suomen valtio koko joukon erilaisia avoimien tekniikoiden asiantuntijoita kehittämään mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) täysin avointa(?) järjestelmää?

Ongelma 193: Onko palkattava erikseen yksi joukko avoimien tekniikoiden asiantuntijoita kehittämään järjestelmää ja toinen joukko avoimien tekniikoiden asiantuntijoita testaamaan mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) avointa(?) järjestelmää?

Edellä oleva ei ole mitenkään avointa lähdekoodia vastaan, koska avoin lähdekoodi ainakin ajatuksena mahdollistaa kehitettävän sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän tarkastelun teknisestä näkökulmasta. Kaikkia ongelmia avoin lähdekoodi ei ratkaise.

42. Oma (voimakas) mielipide aiheesta

Aikaisemmissa lausunnoissa olen ehdottanut seuraavia laajimpana mahdollisena ratkaisuna:

* julkisen sektorin yhteisö omistaa järjestelmän laitteistot ja prosessorit
* laitteistot perustuvat avoimiin ja merkityksellisiin standardeihin
* käyttöjärjestelmä perustuu avoimiin ratkaisuihin
* julkisen sektorin yhteisö omistaa järjestelmän lähdekoodin tai järjestelmä perustuu avoimeen lähdekoodiin.
* julkisen sektorin yhteisö omistaa järjestelmän tietokannat
* tietokannat perustuvat avoimiin standardeihin
* julkisen sektorin yhteisö omistaa kaiken datan järjestelmissä.

On aivan selvää, että eri yhteisöillä on hyvin erilaisia ratkaisuja, ja laajin mahdollinen ratkaisu ei käytännön syistä onnistu oikeasti. Edellä on esitetty erilaisia ongelmia, vaikka päädyttäisiin laajimpaan mahdolliseen ratkaisuun.

Ongelma 194: Voisiko valtio yksiselitteisesti omistaa kaikki sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kaikki osat?

Ongelma 195: Tarkoittaako sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen luottamista yksityisen yhteisö(je)n suljettuun tekniikkaan?

Ongelma 196: Jos mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän perustuu yksityis(t)en yhteisö(je)n suljettuun tekniikkaan, niin miten toimintaan yksityisen yhteisö(je)n suljetun tekniikan omistussuhteiden muuttuessa?

Ongelma 197: Mahdollisesti suljetut tekniikat voivat olla muiden kuin suomalaisten yhteisöjen hallinnassa.

Ongelma 198: Voidaanko mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän suljetun tekniikan ulkomainen omistus sallia laajasti?

Ongelma 199: Erilaiset (osa)toimittajat voivat muuttaa kaupallisen todellisuuden vuoksi omaa toimintaa eri tavoilla:

*** Kaupallinen toimija voi lopettaa toimintansa kokonaan (esim. konkurssi)**
*** Kaupallinen toimija voi ostaa toisen kaupallisen toimijan**
*** Kaupallinen toimija voi päästä/joutua toisen kaupallisen toimijan omistukseen**
*** Kaupallinen toimija voi jakaantua yhdeksi tai useammaksi osaksi**
*** Kaupallinen toimija voi yhdistää aikaisemmat osat yhdeksi osaksi**
*** Näin ollen järjestelmän omistus voi muuttua ajassa ja tilassa**
*** Uudet omistajat voivat vaatia uudenlaista toimintaa asiakkailta.**

Tietysti riippuu aikaisemmin mainituista teknisistä yksityiskohdista, että millaiseen (perus)tekniikan omistukseen mahdollinen järjestelmä oikeasti perustuisi. Eri tekniikoilla on eritasoisia omistajia, ja teknisten yksityiskohtien kohta on erilaiset virhetilanteet, joita tulee väistämättä. Jos mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä olisi pääosin Suomen valtion omistuksessa, niin Suomen valtio voisi kyllä käyttää yksityisten toimijoiden palveluita, mutta Suomen valtio ei ajautuisi harvemmin omistuksen aiheuttamiin ongelmiin.

Ongelma 200: Erilaiset (osa)toimittajat voivat vastustaa hyvin voimakkaasti Suomen valtion laajaa omistusta eri (osa)järjestelmille.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 38:

> Vuoropuhelussa toimittajia pyydettiin myös selvittämään kantaansa nettiäänestysjärjestelmien avoimuuteen ja lisensointiin. Erityisesti toimittajilta kysyttiin heidän kantaansa järjestelmän tarjoamisesta avoimena koodina. Mitä avoimempi järjestelmä, sitä turvallisempi ainakin pitkällä tähtäimellä, koska sitä useampi silmäpari voisi auditoida järjestelmää." Yksikään toimittaja ei ollut halukas koodin vapaaseen jakeluun ja uudelleenkäyttöön, sillä jokainen toimittaja sanoi koodinsa sisältävän paljon liikesalaisuuksia, joita he eivät halua menettää.

Ongelma 201: Tämäkin osoittaa, että toimittajien oma omistus aiheuttaa välittömästi ongelmia järjestelmien toiminnan arvioinnille.

Tämän perusteella on paras vaihtoehto, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään avoimiin tekniikoihin perustuen, jolloin erilaisia omistusongelmia on vähemmän. Tämän jälkeen olisi parasta, että Suomen valtio omistaisi mahdollisimman monta osaa mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmästä, jolloin omistuksen ongelmia olisi vähemmän.

Ongelma 202: Suomen valtion mahdollisimman omistus kaikille (osa)järjestelmille pitää suunnitella huolellisesti, vrt. sopimukset ja lisenssit.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 50:

> Järjestelmän kehittämisessä on asetettava tavoitteeksi, että nettiäänestysprosessi ja -ohjelmisto ovat avoimia ja että järjestelmässä on vain sellaisia toiminnallisuuksia, joita voidaan tarkastella. Äänestysjärjestelmän tulee olla valtion omistuksessa tai hallinnassa sekä äänestysjärjestelmän, mukaan luettuna lähdekoodi ja järjestelmän tekniset kuvaukset, tulee olla tarkastelua varten julkinen niin kansalaisille, järjestöille, asiantuntijoille kuin vaalitarkkailijoillekin.

Noin ajatuksena valtion tarkasti määrätty omistus ja järjestelmän laaja avoimuus on erittäin kannatettava ajatus – huomioiden kuitenkin tässäkin asiakirjassa esitettyjä oikeita ongelmia.

Ongelma 203: Erilaisten kokeiluympäristöjen luominen (esim. palvelimet) on yksi ongelma liittyen erilaisten tarkastusten läpivientiin ja kokeilujen läpivientiin.

Sähköinen äänestys perustuisi kuitenkin johonkin palvelinratkaisuun, jonka virheitä ja rasituksia pitäisi kokeilla eri tavoin. Riippuen eri toimijoiden osaamisesta voivat jotkut toimijat kokeilla sähköisen äänestyksen avoin järjestelmää omilla palvelimillaan.

Ongelma 204: Erilaisten kokeiluympäristöjen kokonaisuudet muuttuisivat ajassa, esimerkiksi perustuen virheiden korjaamiseen.

Ongelma 205: Erilaisten kokeiluympäristöjen tarkat päivitykset (päätelaiteet ja palvelimet) pitää hallita tarpeeksi laajasti (ns. konfiguraatio).

43. Standardeista ja standardoinnista

Yleisesti ottaen olen kannattanut avoimia standardeja erilaisissa järjestelmissä.

Todellisuudessa tilanne tietotekniikassa on erilaisten standardisotien (myös formaattien osalta) jatkuvasti liikkeessä oleva tilanne: vanhojen standardisotien ratkaisun jälkeen tulee uusia standardeja standardisodan aiheiksi. Uusin ja paljon (täysin turhaan?) mainostettu esineiden internet (IoT, Internet of Things) on tällaisen standardisodan aihe, ja lyhyellä internethaulla löytyi mm. seuraavat standardoinnin yhteisöt:

Internet of Things Global Standards Initiative [66]
IPSO Alliance [67]
Allseen Alliance [68]
Open Internetconnect Consortium [69]
Industrial Internet Consortium [70].

Eli saman ominaisuuden kehittämiseen voi olla tarjolla kilpailevia standardeja.

Eli käytännössä esineiden internet (IoT, Internet of Things) standardoinnin kohteena ovat erilaiset kilpailevat standardit ja erilaiset kilpailevat standardoinnin yhteisöt. Yhteisymmärrys näistä standardeista (esineiden internet, IoT, Internet of Things) tulee todennäköisesti kestämään vähintään muutaman vuoden. Tilanteen vallitessa erilaiset yhteisöt saattavat valita standardin, joka oikeassa käytännössä häviää yhden standardisodan.

Ongelma 206: Jonkin standardisodan ollessa kesken voidaan myös sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään valita loppujen lopuksi standardisodan hävinneitä standardeja.

Ongelma 207: Onko sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmällä tarkoitus osallistua johonkin standardisotaan?

[jatkuu seuraavalla sivulla]

66 http://www.itu.int/en/ITU-T/gsi/iot/Pages/default.aspx
67 http://www.ipso-alliance.org/
68 https://allseenalliance.org/
69 http://www.openinterconnect.org/
70 http://www.iiconsortium.org/

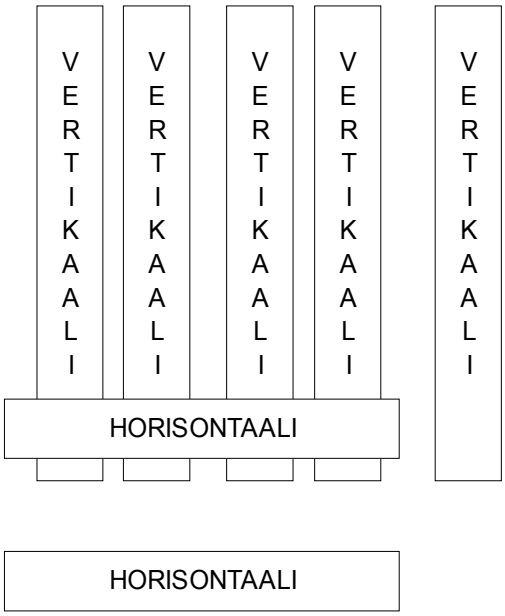

Edellä olevan selvityksen perusteella on tietotekniikan hankintaa suunnittelevan yhteisön parasta valita (ns.) horisontaalisia standardeja, jolloin vääriä standardivalintoja tulee ehkä vähemmän. Edelleen pitää valita tietoteknisiä järjestelmiä, jotka voivat käyttää oikeasti horisontaalisia standardeja. Yksi esimerkki on sähköposti horisontaalisena standardina, jolloin eri tekniikoilla toteutetut (vertikaali) sähköpostijärjestelmät voivat välittää viestejä eri järjestelmien välillä.

Ongelma 208: (Myös horisontaalisten) standardien kehittäminen vaatii oman työnsä, joka voi tarkoittaa laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

Ongelma 209: Standardien lopullisten versioiden julkaisu riippuu (laajaa kansainvälistä) yhteistyötä tekevien ihmisten oikeasta työstä, jota voi olla vaikea mitenkään erityisesti nopeuttaa.

Edelleen voi todeta, että erilaisia standardoinnin yhteisöjä on useita ja/tai erilaisia useammalle sovellusalueella, ja yhden kattavan listan [71] tarjoaa ConsortiumInfo. Tämän listan perusteella voi todeta, että aina on mahdollista, että standardien valinnassa tehdään vääriä valintoja.

Ongelma 210: Väärän standardin valinnan aiheuttama korjaaminen voi tarkoittaa paljon kustannuksia eri sidosryhmille ja paljon pahaa mieltä eri sidosryhmille.

Ongelma 211: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmään voidaan valita standardeja, jotka eivät saavuta laaja kannatusta jääden merkityksettömiksi standardeiksi.

Tämän jälkeen on mahdollisuus rakentaa järjestelmiä, joka tukee useita standardeja yhtä aikaa. Edelleen valitsemalla erilaisia standardeja on mahdollista saada kaksi erillistä järjestelmää liitettyä toisiinsa. Esimerkin vuoksi voisi esittää seuraavia standardimääriä:

* esimerkiksi 10 laitestandardia
* esimerkiksi 10 ohjelmistostandardia

71 http://www.consortiuminfo.org/links/linksall.php, Standard Setting Organizations and Standards List

Tämän jälkeen voi todeta, että yksi yksittäinen laitteen ja ohjelmiston yhdistelmä toteuttaa vain tietyn valikoidun joukon laite- ja ohjelmistostandardeja. Edelleen voi todeta, että tosiasiallisesti standardeja tarvitaan hyvin monessa kerroksessa.

Ongelma 212: Voisiko jokainen mahdollinen laitteen ja ohjelman yhdistelmä toteuttaa eri standardit virheettömästi?

Tämän jälkeen voi laskea tarvittavia standardien määrää tärkeimpien toimintojen yhteydessä:

* ohjelmistoja esim. 10 kappaletta → 10 * 10 standardia
* laitetyyppejä esim. 30 kappaletta → 30 * 10 standardia
* yhteensä toteutuksia: esimerkiksi 10 * 10 + 30 * 10.

Erityisesti mobiililaitteiden osalta voi sanoa, että markkinoilla on tietyssä ajan hetkessä hyvin paljon erilaisia laitetyyppejä, koska samalta mobiililaitteiden valmistajalta on monesti useita malleja. Perinteisempien tietokoneiden keskuudessa merkittävä tekijä on käyttöjärjestelmä, koska yksi käyttöjärjestelmä on selvä markkinajohtaja. Toisaalta samalle käyttöjärjestelmälle voidaan ajaa useita ohjelmistoja toteuttamaan sama standardi, esimerkiksi selainohjelmistoja on useampi. Ja taas toisaalta yhdestä ohjelmistosta on useita versioita, ja osa versioista voi toimia eri käyttöjärjestelmissä.

Lisäksi mainitut laitetyypit aiheuttavat melkoisen ongelman erilaisissa standardeissa, koska laitteiden ja ohjelmistojen tuki erilaisille standardeille vaihtelee. Käytännössä pitäisi aloittaa laaja standardointityö, jotta erilaiset laitteet tukisivat sähköisen äänestyksen vaatimia standardeja. Käytännössä laitteisiin liittyvälle standardointityölle ei olisi mitään rajaa, koska markkinoille tulee koko ajan uusia laitteita ja uusia laitetyyppejä. Lisäksi ohjelmistoihin liittyvä standardointityö ei loppuisi koskaan, koska erilaisia ohjelmistoja tulee koko ajan, ja käytännössä sähköisessä äänestyksessä käytettäisiin ohjelmistojen erilaisia versioita.

Ongelma 213: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) tarkoittaisi käytännössä aina välillä uusien ja vanhojen standardien versioiden toteuttamista virheettömästi.

Ongelma 214: Eri standardien toiminta erilaisten laitteiden ja ohjelmien kanssa tarkoittaisi hyvin erilaisia toteutuksen mahdollisuuksia, joita siis pitäisi testata hyvin tehokkaasti.

Ongelma 215: Löydetäänkö testauksessa oikeasti kaikkien mahdollisten laitteiden ja ohjelmien yhdistelmät (jopa kymmeniä) testauksen kohteeksi?

Ongelma 216: Käytännössä (erit. mobiililaitteet) kaupallisille markkinoille tulee koko ajan uusia laitteita, ja kunkin laitteen yhteistoiminta sähköisen äänestyksen järjestelmän kanssa pitäisi varmentaa laitekohtaisesti – lisäksi erilaiset ohjelmistopäivitykset pitäisi varmistaa vielä erikseen.

Mitä standardien suuri määrä tarkoittaisi käytännössä? Käytännössä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) yhteydessä erilaisia testattavia laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmiä pitäisi testata useammassa eri kerroksessa ja useamman kerran.

Ongelma 217: Koska yhdistelmiä (laitteet + ohjelmistot) olisi hyvin paljon, joten aina jäisi mahdollisuus tietyn laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmän toimivuudelle tai toimimattomuudelle.

Ongelma 218: Tarvittavien laitteiden ja ohjelmistojen yhdistelmien määrä vaatii joukon standardeja ja oikeita standardien toteutuksia.

On mahdollista, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään avoimiin standardeihin perustuen, jolloin erilaisia omistusongelmia on vähemmän. Avoimet standardit lisäksi mahdollistavat tarkemman tutustumisen järjestelmään, ja avoimille standardeille löytyy hyvin paljon eritasoisia asiantuntijoita. Tämän perusteella voi todeta, että tekniset asiantuntijat osaavat ehkä ehdottaa parhaat käytettävissä olevat avoimet standardit.

Ongelma 219: Kuka valitsee mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) (avoimet) standardit?

Ongelma 220: Kuka tekee arvioinnit eri standardien (erityisesti avoimet) hyväksymisestä?

Ongelma 221: Kuka lopulta päättää käytettävistä standardeista (erityisesti avoimet)?

Ongelma 222: Onko suljettuja standardeja kaikesta huolimatta oikeasti pakko käyttää?

Mahdollisesti sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä tarkoittaa oikeasti jonkin suljetun tekniikan ja/tai standardin käyttöä.

Ongelma 223: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi vaatia toimimista erilaisten suljettujen tekniikoiden kanssa – suljettuja tekniikoita voisi olla useampi eri kerroksissa.

Ongelma 224: Suljettujen tekniikoiden käyttö vaatii vahvaa luottamusta suljettuja tekniikoita kehittäviin yhteisöihin.

Ehdotus 225: Suljettujen tekniikoiden määrän ja laadun kunnollisen selvittämisen jälkeen voidaan oikeasti tehdä hyvin perusteltuja päätöksiä (joidenkin) suljettujen tekniikoiden oikeasta käytöstä.

Perusesimerkki suljetusta tekniikasta on omistajanvaihdosten aiheuttamat isot ongelmat, jolloin jollekin suljetulle tekniikalla on tullut täysin uusi omistaja, joka on voimakkaasti vaikuttanut jatkokehittämiseen; esimerkiksi omistajanvaihdosten yhteydessä voi henkilökunta vaihtua joiltain osin.

44. Monenlaisten liittymien kanssa työskentely

Edellä olevien perusteella on siis eroteltuna tarkat vaiheet prosessista (SPEX). Mahdollisesti tarkkojen määrittelyiden perustella on mahdollista laatia ehdotukset erilaisiksi liittymiksi / näytöiksi.

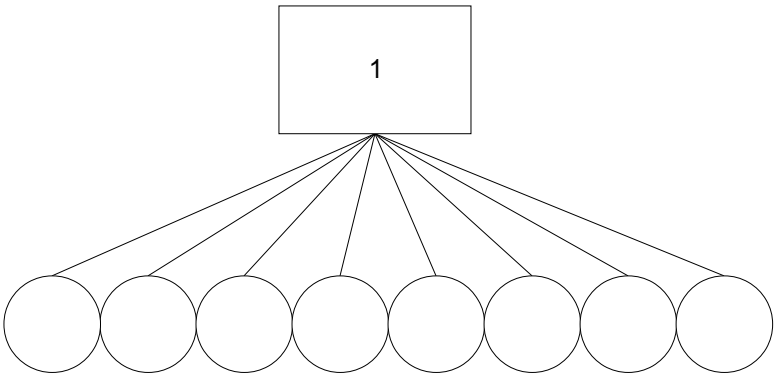

Käytännössä eri sidosryhmät arvostavat erilaisia näyttöjä / liittymiä omista lähtökohdistaan. Tämän vuoksi on todettava, että erilaisia näyttöjä / liittymiä on ehkä tehtävä useampi. Tässä kohtaa voi erottaa raskaat ja kevyet käytettävyyden kehittämisessä. Raskaana menetelmänä voi pitää useamman henkilön (esim. 10) avulla tehty yksityiskohtainen järjestelmän kokeilu erillisessä käytettävyyslaboratoriossa. Kevyenä menetelmänä voisi olla säännölliset parin ihmisen kokeilut aina välillä tietoteknisen hankkeen edetessä.

Ongelma 226: Tehokkaiden käytettävyystestauksen ajaminen eri sidosryhmille vaatii oman aikansa ja erilaisia kustannuksia.

Ongelma 227: Kaikesta testauksesta huolimatta jotkin sidosryhmät eivät oikeasti arvosta jotain käyttöliittymää.

Lisäongelmia aiheuttaa useamman näytön/ liittymän kehittäminen, jolloin käytettävyystestausta pitäisi olla esim. viidelle sidosryhmällä, jolloin raskaana menetelmänä voisi olla esim. 5x8 käytettävyyslaboratoriossa tehtyä huolellista testausta. Toisaalta voisi olla kevyttä testausta aina tietoteknisen hankkeen edetessä, esimerkiksi neljässä vaiheessa, esim. 4x2 henkilöä.

Ongelma 228: Kaikesta testauksesta (kevyt ja/tai raskas) on mahdollista, että erilaisia käytettävyyteen liittyen tulee esille vasta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän oikeassa käytössä.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 39:

> Järjestelmäkehitystyössä on muistettava, että vammaiset ovat hyvin erilaisia ja heidän toimintakykynsä vaihtelee hyvin paljon. Näkövammaisilla on erilaiset tarpeet kuin esimerkiksi kehitysvammaisilla, jotka tarvitsevat helposti hahmotettavan äänestyspäätteen, motorisista ongelmista kärsivät tarvitsevat erilaisia apuvälineitä, avustavan henkilön ja niin edelleen.

Ongelma 229: Osaavatko järjestelmien kehittäjät oikeasti kehittää kaikille vammaisryhmille soveltuvat käyttöliittymät?

Ongelma 230: Osaavatko järjestelmien kehittäjät oikeasti testata ja oikeasti varmentaa kaikille vammaisryhmille soveltuvat käyttöliittymät?

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 39:

> [] toi myös esiin, että sähköinen äänestysjärjestelmän tulisi olla saavutettavissa erilaisin apuvälinein, koska vammaiset ovat hyvin erilaisia ja myös heidän taidoissaan on suuria

eroja.

Ongelma 231: Osaavatko järjestelmien kehittäjät oikeasti kehittää erilaiset apuvälineet vammaisten (ala)ryhmille?

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 39:

> Hänen mukaansa nettiäänestys-järjestelmässä olisi huomioitava muun muassa äänestyssivuston esteettömyys, ulkoasun selkeys ja käytön yksinkertaisuus. Äänestäjän olisi saatava selkeä ilmoitus siitä, kun äänestys on tapahtunut.

Ongelma 232: Erilaisten ja eritasoisten liittymien/näyttöjen (vrt. vammaisryhmät yleisesti ja vielä erilaiset näkövammaiset erikseen) vaatii oman kehittämistyönsä, oma testaamisen ja oman varmentamisen.

Edellä oleva pohdinta ei ole tietenkään mitään yleistä tai erityistä vammaisten (ala)ryhmää vastaan, ja tietystikin heillekin pitää tarjota äänestämiseen omat mahdollisuutensa. Haasteen on tietysti tehdä eri ryhmille oikeasti sopivat (käyttö)liittymät.

Yksi näkökulma liittyy liittymää käyttävien henkilöiden jakaminen ryhmiin esim. seuraavasti:

* suurkäyttäjät
* satunnaiskäyttäjät
* kertakäyttäjät.

Suurkäyttäjät voivat käyttää jotain liittymää esim. kymmeniä kertoja päivässä, jolloin heillä on omat arvostuksensa eri liittymille. Sitten satunnaiskäyttäjät käyttävät järjestelmää esim. muutaman kerran viikossa / kuukaudessa, ja heilläkin on omat arvostuksensa. Kertakäyttäjät käyttävät järjestelmää ehkä vain yhden ainoan kerran, joten heille pitää ehkä olla hyvin opastava käyttöliittymä.

Seuraava näkökulma on tietysti, että kuka tekee erilaisia käyttöliittymän ehdotuksia. Kehittämishankkeessa on kysyttävä useammalta sidosryhmältä erilaisia käyttöliittymä malleja, ja näin voi yrittää etsiä kannatus eri käyttöliittymille.

Yksi näkökulma liittyy käyttöliittymän pysyvyyteen. Joissain järjestelmissä käyttäjät voivat lisätä tai hävittää käyttöliittymän osia (modulaarinen) omien työtehtävien perusteella. Lähtökohtaisesti järjestelmien kehityksessä on monesti pyrkimystä tehdä yksi hyvin toimiva käyttöliittymä, joten muutettava käyttöliittymä on ehkä joillekin sidosryhmille täysin uusi ajatus.

Ongelma 233: Yleensä käyttöliittymät kehitetään täysin pysyviksi – ei siis lisättäviin tai poistettaviin osiin perustuvana (modulaarisuus).

Järjestelmää kehittävät monesti henkilöt, jotka osuvat kehittämisessä vain yhteen ryhmään erilaisista käyttäjäryhmissä. Monesti järjestelmä tehdään vain kertakäyttäjän oletuksilla, jolloin suurkäyttäjät uppoavat yksityiskohtaisten valintojen mereen, monesti tietokoneen hiirellä tehtäviä valintoja on kymmeniä pahimmillaan. Suurkäyttäjät tarvitsevat hyvin riisuttuja liittymiä. Tämän vuoksi on huomioitava hyvinkin erilaiset käyttäjäryhmät. Jos näitä erilaisia käyttäjäryhmiä ei ole huomioita, niin silloin on esitettävä rakentavaa palautetta erilaisten avoimien järjestelmien kehittäjille.

Ongelma 234: Järjestelmien suurkäyttäjät (erityisesti mainiten) voivat olla hyvin

tyytymättömiä erilaisiin järjestelmiin.

Lyhyesti voi todeta, että keveitä menetelmiä voisi kehittää edelleen, jotta sekä keveillä että raskailla menetelmillä olisi oma paikkansa liittyminen kehittämisessä ja testaamisessa. Jos saadaan laadittua (uusia) keveitä menetelmiä käyttöliittymien testaamiselle, niin järjestelmiä kehittävät henkilöt voivat tällöin suhtautua käytettävyystestaukseen myönteisemmin saatuaan nopeasti rakentavaa palautetta ehdottamistaan käyttöliittymistä.

Ongelma 235: Raskaat käytettävyystestauksen menetelmät vievät paljon aikaa ja aiheuttavat paljon tekemistä.

JOS järjestelmiä kehittävät henkilöt oppivat keveillä käytettävyystestauksen menetelmillä tekemään hyvien käyttöliittymien ehdotuksia, niin tämä osaltaan mahdollistaisi useamman käyttöliittymän kehittämisen samaan tarkoituksen.

Yksi iso ja/tai ainut käyttöliittymä ei aivan joka tapauksessa välttämättä toimi, jolloin useamman ”pienen” käyttöliittymän kehittely samaan aikaan voi olla käytännön pakko. Tällöin pitää tarkasti valita oikeat paikat keveälle ja raskaalle käytettävyystestaukselle.

Ongelma 236: (Konekielisiä) liittymiä ja näyttöjä voi olla järjestelmän luonteesta riippuen jopa kymmeniä, joten niiden kartoitus on yksi osa tietoteknisen järjestelmän kehittämishanketta.

Ongelma 237: Sidosryhmien määrä ja laatu voi yllättää kaikki osapuolet, joten oikeiden sidosryhmien kartoitus on syytä tehdä tarkasti.

Kartoituksen tuloksena on siis oikeasti tunnettu ja tunnustettu määrä (konekielisiä) liittymiä ja näyttöjä. Tässäkin kohtaa on esitettävä kysymys, että kuka tekee kaikkien sidosryhmien kartoituksen ja sidosryhmien käyttämien liittymien ja näyttöjen kuvauksen. Yhteisö itse vai ulkopuolinen asiantuntija hoitaa tämän tehtäväkokonaisuuden?

45. Kolmannen luotettavan(?) osapuolen tarve eri vaiheissa?

Hyvin monessa tapauksessa tarvitaan erityinen luotettava välittäjä (kolmas osapuoli), jonka toiminta on aivan keskeistä eri yhteisöjen yhteistoiminnalle. Tässä kohtaa voi kiinnittää siihen huomiota, että erityiset luotettavat välittäjät voivat olla yksityisiä tai julkisia. Yksityisestä välityksestä esimerkkinä Suomessa on verkkopankkien tunnistautumismenetelmät. Julkisesta välityksestä esimerkki on kiinteistötiedon järjestelmä(t). Kumpikin välittäjä pyörittää isoa tietojärjestelmää, ja hyvin monet sidosryhmät ovat näistä järjestelmistä riippuvaisia.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

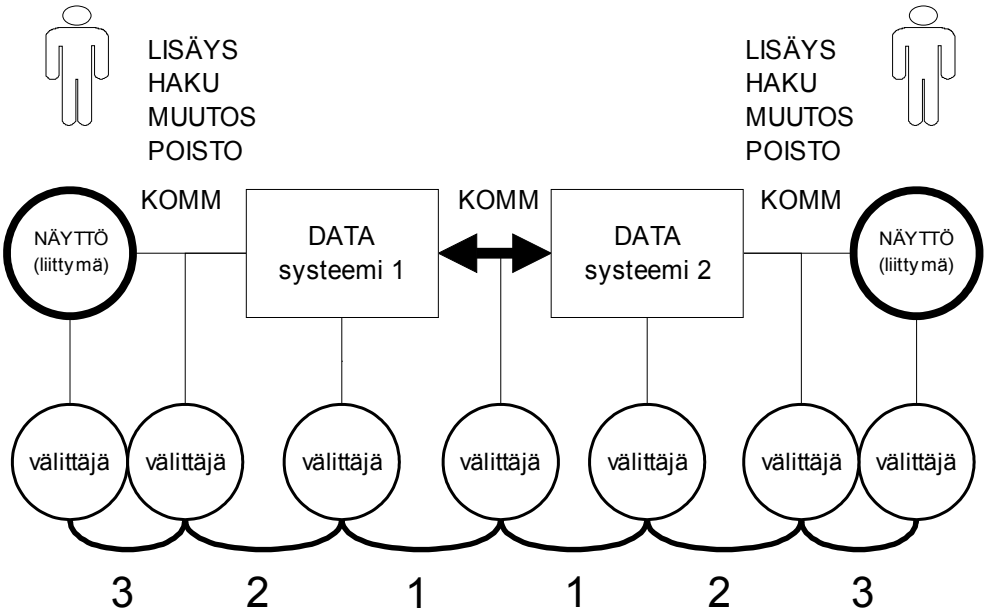

Ongelma 238: Kuinka paljon Suomen valtion pitäisi luottaa näihin kolmansiin osapuoliin?

Ongelma 239: Pitääkö sähköisessä äänestyksessä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) luottaa pelkästään kaupalliselta pohjalta toimiviin välittäjiin?

Ongelma 240: Viimeisimmän näytön/liittymän käytössä ei olisi mitään valvontaa, ja sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tapahtuisi siis valvomattomissa olosuhteissa.

Ongelma 241: Käytännössä sähköisessä äänestyksessä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) on erilaiset painostuskeinot mahdollisia, koska äänestämisen salaisuutta ei olisi kukaan tai mikään valvomassa.

Ongelma 242: Voiko sähköistä äänestystä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) näillä huomioilla edes pitää äänestyssalaisuuden turvaavana järjestelmänä?

Huomio: Perinteissä äänestyksessä äänestyssalaisuus on turvattu hyvin, koska jokainen kansalainen äänestää äänestyskopissa ilman ulkopuolista painostusta.

46. Luottaminen monenlaisiin kolmansiin ((epä)luotettaviin?) osapuoliin?

Käytännössä on niin, että erilaiset (ohjelmisto)rajapinnat (Application programming interface, API) vaativat oman lisätyn monimutkaisuutensa, ja osa näistä (ohjelmisto)rajapinnoista on suljettuja.

Tämän vuoksi erityisten luotettavien välittäjien toiminnalta pitäisi toimintamallissa vaatia seuraavia tekijöitä erilaisista rajapinnoista:

* rajapintoihin liittyvät tekniset tekijät on kuvattava avoimesti
* erilaiset rajanpintoihin liittyvät ohjelmistot on oltava avoimia

Ongelma 243: Osa käytettävistä rajapinnoista olisi suljettuja ratkaisuja, joiden todellinen toiminta pitäisi osoittaa oikeaksi jokaisessa tilanteessa.

Ongelma 244: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatisi käytännössä luottamista rajapintoihin, jotka eivät olisi vaaliviranomaisten suorassa valvonnassa.

Ongelma 245: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatisi käytännössä erilaisia luotettavia(?) kolmansia osapuolia.

Ongelma 246: Käytännössä osa kolmansista osapuolista ei olisi vaaliviranomaisten suorassa valvonnassa.

Ongelma 247: Käytännössä sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatisi siis luottamista kolmansiin osapuoliin ilman valvontamahdollisuuksia.

Ongelma 248: Voiko sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) onnistua vain luottamalla erilaisiin kolmansiin osapuoliin?

47. Erityishuomio: Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet tunnistautumisen menetelmänä

Kirjoitushetkellä voi todeta, että verkkopankkitunnukset ovat Suomessa nousseet ylivoimaisesti käytetyimmäksi tunnistautumisen menetelmäksi useissa erilaisissa palveluissa. Tämän lisäksi on kehitetty muitakin tunnistautumisen menetelmiä, mutta ne ovat käytännössä jääneet (kirjoitushetkellä) jääneet hyvin vähäiseen käyttöön.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 50:

> Nettiäänestyksen käyttö Suomen yleisissä vaaleissa edellyttäisi sen vuoksi digitaaliseen allekirjoittamiseen soveltuvaa yleisesti käytössä olevaa tunnistamisratkaisua.

Ongelma 249: Käytännössä verkkopankkitunnukset eivät siis riittäisi takaamaan tunnistautumista.

Verkkopankkitunnukset kärsivät sähköisen äänestyksen tunnistautumisen menetelmänä joistain ongelmista. (1) Verkkopankkitunnuksia voi yhdellä henkilöllä olla useampia. (2) Verkkopankkitunnuksien tekniikka ei ole valtion määräämää tekniikkaa. (3) Voiko äänestäjiä velvoittaa hankkimaan yksityiset verkkopankkitunnukset, vaikka kyseessä on julkisten yhteisöjen toimintaa?

Verkkopankkitunnukset perustuvat Tupas-standardiin, ja Finanssialan Keskusliitto toteaa Tupas-dokumentaatiossa (Pankkien Tupas–tunnistuspalvelun tunnistusperiaatteet, v2.0b, 28.3.2011) seuraavaa:

> Finanssialan Keskusliitto omistaa tekijänoikeudet ja kaikki muut standardiin liittyvät immateriaalioikeudet, kuten tekijänoikeuden Tupas-dokumentaatioon, Tupas-tuotenimikkeen (tavaramerkki) ja Tupas-palvelusta kertovan sivuston tekijänoikeudet.

Käytännön elämästä tietää hyvin, että verkkopankkitunnukset ovat hyvin laajassa käytössä, ja erilaiset valtion tietotekniset palvelut käyttävät Tupas-standardia.

Ongelma 250: Suomen valtio ei omista Tupas-standardin kaikkia osia, ja Tupas-standardin osalta Suomen valtion siis tyydyttävä jonkun muun tahon ylläpitämään standardiin.

Eräänä ajatuksena voisi luonnollisesti esittää, että suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot voisivat olla tunnistusmenetelmä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) osalta. Vastaavasti voisi esittää, että erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet olisivat osa mobiiliäänestystä (erityisesti matkapuhelimet).

Ongelma 251: Sekä pankkitunnuksessa että mobiilivarmenteissa olisi, että yksi henkilö voi asioida useampaan suuntaan, jolloin yksi henkilö voi hankkia useammat tunnuslukutaulukot ja mahdollisesti samaa mobiilivarmennetta käsiteltäisiin useammassa mobiililaitteessa (erityisesti matkapuhelimet).

Käytännössä yksittäinen henkilö voisi hankkia halutessaan tunnuslukutaulukot jokaisesta suomalaisesta pankista. Vastaavalla tavalla yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan hankkia useamman mobiililaitteen (erityisesti matkapuhelimet), ja samaa (yksityistä?) mobiilivarmennetta voisi käyttää useampi laite. Pankkien tarjoamilla tunnuslukutaulukoilla ja erilaisilla (yksityisillä?) mobiilivarmenteilla on toki paikkansa joissain julkisissa palveluissa, ja näistä alkaa olla esimerkkejä eri suunnissa.

Vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu joiltain osin, ja esimerkiksi sähköinen henkilökortti eli HST-kortti (henkilön sähköinen tunnistaminen) on todellisuudessa täysin tuntematon tunnistusmenetelmä suurelle osalla Suomen kansalaisista.

Ongelma 252: Koska ns. vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu, niin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien osalta pitäisi kehittää ehkä aivan oma ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä.

Ongelma 253: Pankkien tarjoamiin tunnuslukutaulukoihin perustuvan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi aiheuttaa erilaisia teknisiä ongelmia.

Ongelma 254: Mobiilivarmenteisin perustuvan sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi aiheuttaa erilaisia teknisiä ongelmia.

Ongelma 255: Vahvan tunnistautumisen menetelmät ovat joiltain osin vasta kehitteillä.

Ongelma 256: Voiko sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä edistää keskeneräisillä (ns.) vahvan tunnistautumiseen perustuvilla järjestelmillä?

Tässä kohtaa voi kiinnittää huomiota Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukseen 120/2006 ja toiminnantarkastuskertomukseen 161/2008, koska molemmissa kertomuksissa on käyty läpi huolellisesti erilaisien tunnistusmenetelmien mahdollisuuksia ja ongelmia.

Ongelma 257: Onko sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä luotava täysin uusi ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä?

Ongelma 258: Olisiko täysin uusi ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä pelkästään sähköistä äänestystä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) varten oikeasti järkevä tietotekninen kehittämishanke?

Valtiontalouden tarkastusviraston kanta on mielenkiintoinen, koska toisaalta arvioidaan, että vain yksi kortti Suomessa viranomaisten kanssa asiointiin ei ole oikeasti toteutunut, ja erilaisia kortteja voi yhdellä henkilöllä olla useampi. Toisaalta todetaan, että pitäisi seurata kaupallisten markkinoiden toimintaa, ja ottaa käyttöön kaupallisen kilpailun tuloksena kehitettyjä tunnistusratkaisuja. Kerraten voi todet, että Suomessa on epäonnistuttu oikein kunnolla erilaisten tunnistautumisen järjestelmien kanssa (vrt. Valtiontalouden tarkastusviraston tekemät selvitykset).

Ongelma 259: Johtavatko kaupallisen kilpailun tunnistautumisen ratkaisut vain uusiin suljettuihin ratkaisuihin, joihin Suomen valtiolla ei mitään vaikutusvaltaa?

Ongelma 260: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämishankkeessa ei voida tätä yleistä tunnistautumisen ongelmaa ratkaista, ja tunnistautumisen kehittämisen pitäisi tapahtua jossain muussa kehittämishankkeessa.

OM:n julkaisu: 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 36:

> Äänestäjä antaa äänensä sen jälkeen, kun hän on onnistuneesti todistanut henkilöllisyytensä.

Ongelma 261: Tässä kohtaa (s. 36) on todella ylimalkaista kuvausta järjestelmän toiminnasta.

Ongelma 262: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) osalta tulee lisäongelmia, jos oikeassa käytössä sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) perustuu useampaan erilaiseen tunnistuspalveluun ja tunnistusmenetelmään.

Ongelma 263: Jos kansalaisella on oikeasti useampi tunnistautumismenetelmä käytössä, niin sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmänä vaatii monenlaisia varmistuksia ja tarkistuksia, jotta voidaan todentaa yksittäinen kansalainen vain kerran äänestäneeksi.

Ongelma 264: Tarkoittaisiko sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) useamman tunnistautumistavan käyttöä yhtä aikaa, mikä aiheuttaisi hyvin paljon työtä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisessä.

Toisaalta on keskustelua yhdestä yhtenäisestä sähköisestä henkilökortista, mutta käytännössä (kirjoitushetkellä) sähköinen henkilökortti on kansalaisilla käytössä hyvin harvoin.

Nyt tietysti voidaan esittää esim. matkapuhelimiin liitettävää mobiilivarmennetta, eli sähköinen äänestys perustuisikin mobiilivarmenteeseen. Tässäkin vaihtoehdossa on joitain ongelmia. (1) Yhdellä henkilöllä voi olla useita matkapuhelimia (vast.). (2) Mobiilivarmenne vaatii jälleen kerran paljon yksityistä tekniikkaa, esimerkiksi matkapuhelinoperaattoreiden tekniikkaa. (3)

Mobiilivarmenteen toiminta kaikissa mahdollisissa puhelintyypeissä (vast.) on todella iso ongelma, koska laitteita on käytössä hyvin erilaisia useammalta eri valmistajalta. (4) Lisäksi matkapuhelimien lisäksi on erilaisia muita mobiililaitteita (esimerkiksi ns. tabletit), jolloin mobiilivarmenteen pitää toimia vielä useammassa laitetyypissä.

Sähköinen äänestys vaatisi täysin aukottoman tunnistautumisen. On aivan selvää, että tietynlaisissa palveluissa verkkopankkitunnukset ja mobiilivarmenne ovat sopivia vaihtoehtoja.

> **Ongelma 265: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tunnistautumisen menetelmiin liittyy hyvin paljon käytännöllisiä, lainsäädännöllisiä ja periaatteellisia ongelmia, joita on vielä ratkaisematta.**

48. Yhteensopivuudesta ja versioiden hallinnasta

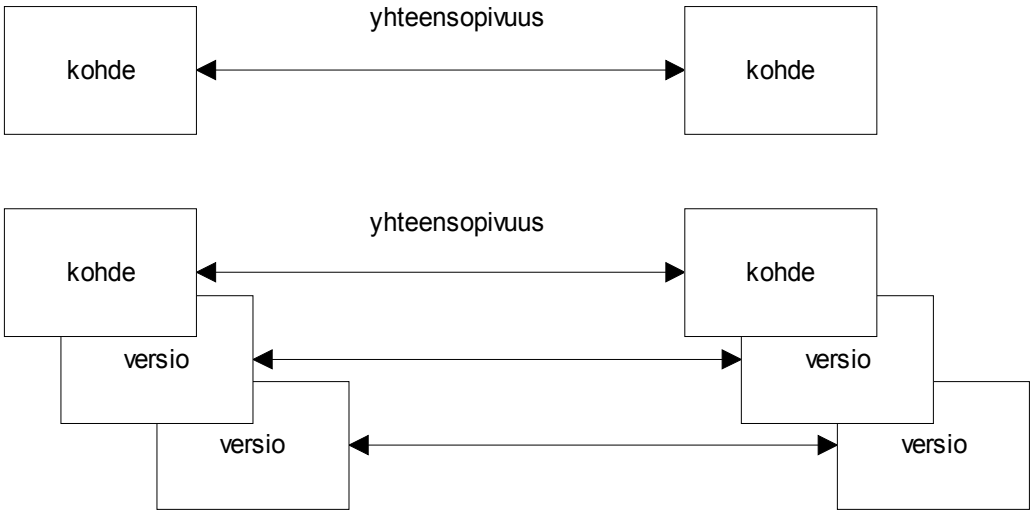

Tietoteknistä järjestelmää kehitettäessä on huomioitava erilaiset kohteet kohdealueella, esim. ihmiset, informaatio ja materiaali. Nykyisin eri kohteet voivat olla digitaalisia, jolloin niiden kopioiminen on helpompaa verrattuna materiaalin käsittelyyn.

> **Ongelma 266: Kohteiden erilaisten versioiden hallinta vaatii todella tarkkaa huolellisuutta.**

> **Ongelma 267: Kohteiden eri versioiden yhteistoiminnan kokonaishallinta (ns. konfiguraatio) vaatii oman työnsä.**

Tässä kohtaa voi todeta, että myös yhteensopivuuteen vaikuttavat erilaiset näkökulmat ja näitä näkökulmia voi olla useammassa kerroksessa.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

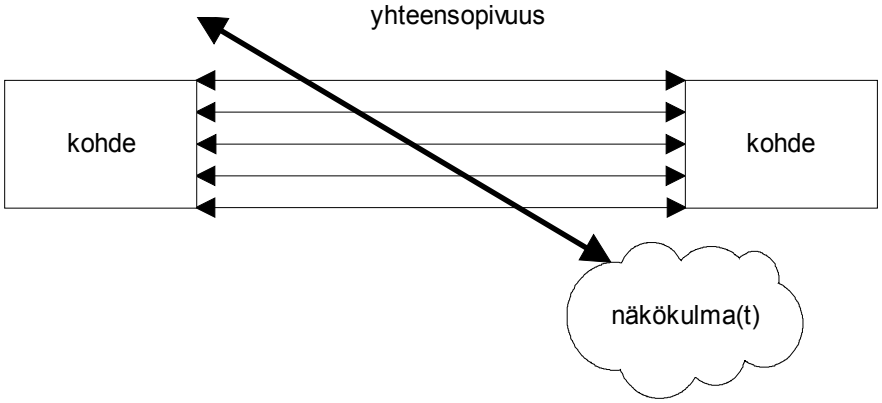

Esimerkkinä voi pitää ”yhteensopivuutta” henkilöiden välillä, koska yhteistyö eri henkilöiden välillä perustuu esim. sopimuksiin. Hyvä esimerkki on asianajajan ja asiakkaan välinen yhteistyö, jolloin asianajajalle on annettu noudatettavaksi hyvä asianajajatapa. Moni muu yhteistyö ihmisten välillä voi olla suhteellisen vapaata. Toisaalta yritystoimintaan voidaan antaa erilaisia vapaaehtoisia ohjeita ja sitovia määräyksiä, jolloin yksittäisen yrityksen ja yksittäisen asiakkaan välille tulee erilaisia ohjeita ja erilaisia määräyksiä huomioitavaksi.

49. Tietoteknisten järjestelmien esiinmarssi?

Aikaisempaa kerraten voi todeta, että tietotekniikalla on seuraavia vaikutuksia:

* tietotekniikka hävittää vanhoja työtehtäviä
* tietotekniikka vaatii uusia työtehtäviä
* tietotekniikka tuottaa uusia lisätehtäviä
* tietotekniikan käyttöönotto on erittäin iso muutosprosessi

Edellä olevan ihmisen toimintaa arvioivat hierarkian perusteella voidaan esittää seuraavanlaiset tietoteknisten järjestelmien mahdollisuudet:

* kokonaan sisäisessä käytössä olevat järjestelmät
* yhteisön reunalla olevat järjestelmät
* yhteisön ulkopuolella olevat järjestelmät.

Ongelma 268: Erilaisten järjestelmien (ulkopuolella, reunalla tai sisällä) jakaminen osajärjestelmiksi vaatii oman työnsä.

Ongelma 269: Järjestelmien luonne (ulkopuolella, reunalla tai sisällä) vaikuttaa paljon valittavaan kehittämistapaan (itse kehittäminen, ostaminen, muiden kanssa kehittäminen, jne.)

Yhteisön arvostuksista riippuu innostus kehittää ja/tai ottaa käyttöön erilaisia tietoteknisiä ratkaisuja. Toisaalta jokin järjestelmä voi alentaa hierarkian tasoja, jos järjestelmät tarjoavat eri tiedot tehokkaammin verrattuna aikaisempaan tiedottamiseen. Toisaalta syntyy oma hierarkiansa järjestelmää kehittävien henkilöiden ja järjestelmää käyttävien henkilöiden välille.

50. Järjestelmien liittäminen toisiin järjestelmien (ulkopuoliset ja sisäiset)

Tässäkin on yksi ääripää, jolloin kaikki tietotekniset järjestelmät liittyvät toisiin järjestelmiin, eli Monesta-Moneen -yhteydet.

Ongelma 270: Monimutkaiset Monesta-Moneen -riippuvat liittymät vaikeuttavat järjestelmien ylläpitoa.

Ongelma 271: Monesta-Moneen -riippuvat ratkaisuissa ongelmana on erilaisten päivitysten tekeminen, koska yksittäinen päivitys saattaa tarkoittaa päivitystä useampaan järjestelmään.

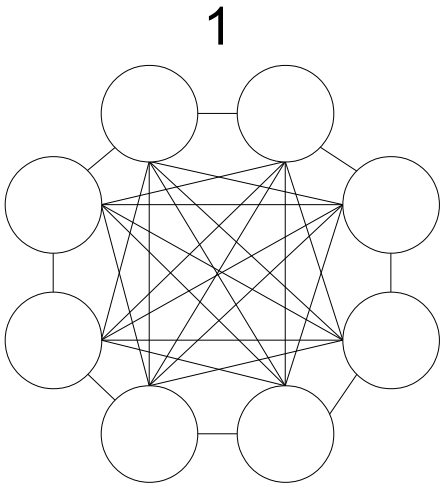

Perusongelma tässä vaihtoehdossa on erilaisten päivitysten tekeminen, koska yksittäinen päivitys saattaa tarkoittaa päivitystä useampaan järjestelmään. Tämän vuoksi erilaiset integroinnin hankkeet ovat mittaluokaltaan järkyttäviä – varsinkin järjestelmien määrän ollessa kymmenissä.

Edellä olevan ongelman vuoksi on ratkaisuna toinen ääripää, jolloin on yksi keskusjärjestelmä, johon muut järjestelmät ovat liitettynä, eli yksi-moneen -yhteydet. Riskinä tässä vaihtoehdossa on luonnollisesti keskusjärjestelmän toiminnan taso eri aikoina, jolloin laaja joukko järjestelmiä saattaa olla pois käytöstä keskusjärjestelmän toiminnan tasosta riippuen.

Ongelma 272: Keskitetyssä ratkaisussa on aina ongelmana keskusjärjestelmän oikea toimivuus eri tilanteissa.

Tässä kohtaa voimme tehdä vertailun yhteishaun järjestelmään, jonka kanssa oli suuria vaikeuksia mm. vuosina 2008 ja 2009. Kuten kaikki merkittävät järjestelmät, niin yhteishaunkin järjestelmä oli ja on kehitetty keskitettyyn palvelimeen.

Ongelma 273: Hyväkin palvelinjärjestelmä tukehtuu, jos palvelinpyyntöjä on yhtä aikaa tuhansia tai kymmeniätuhansia (jne. yhteyksien määrää).

Vastaavaa voisi verrata siihen, että joku käyttäisi tavallista lankapuhelinta, ja hänen pitäisi vastata satoihin tai tuhansiin sekunnin osia kestäviin puheluin. Huolimatta hyvästä teknisestä kehityksestä ei ole vielä kehitetty palvelinta, jolla ei olisi mitään rajaa järjestelmien yhtäaikaisessa käsittelyssä. Tämän vuoksi moni järjestelmä on kehitetty hajautettuihin palvelinratkaisuihin, jolloin samaa tehtävää on käsittelemässä kymmeniä, satoja tai tuhansia palvelimia – riippuen tehtävän

laajuudesta.

Yhteishakujen järjestelmät menivät tukkoon, koska suuri osa yhteishakua tekevistä henkilöistä teki hakunsa vasta viimeisinä päivinä.

Ongelma 274: Iso osa äänestäjistä äänestäisi kuitenkin viimeisinä tai jopa viimeisenä päivänä, jolloin keskitettyyn sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) palvelimeen tulisi valtava määrä erilaisia yhteyksiä.

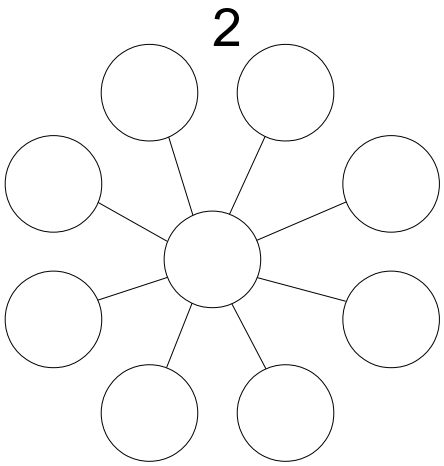

Ongelma 275: Keskitetty palvelinjärjestelmä voi kaatua kohdattuaan liian paljon erilaisia yhteydenottoja samaan aikaan.

Ongelma 276: Aina on virhemahdollisuus, että keskitetty palvelin ei kestäkään (esim.) kymmeniätuhansia tai satojatuhansia yhtäaikaisia palvelinpyyntöjä, huolimatta kaikesta mahdollisesta testauksesta.

Perusvastaus tähän on, että yksikään palveluntarjoaja ei anna millekään palvelinratkaisulle 100% ylläpitovastuuta. Käytännössä palvelinratkaisulle voidaan antaa esimerkiksi 99,99% ylläpitovastuuta, eli järjestelmä on pois käytöstä kyseiset 0,01% jossain vaiheessa järjestelmän elinkaarta.

Ongelma 277: Mikään toimittaja ei takaa 100% mukaista ylläpitoa (esim. palvelin) millekään järjestelmälle.

Tämän jälkeen on vaihtoehtona hierarkkiset järjestelmät, jossa keskusjärjestelmä on yhteyksissä esimerkiksi neljään järjestelmään, ja nämä neljä järjestelmää ovat kukin kiinni kahdessa muussa järjestelmässä, eli alimpia järjestelmiä on siis kahdeksan. Tällainen järjestelmä mahdollistaa keskitettyjen päivitysten ajamisen pienempään joukkoon järjestelmiä, ja päivitykset voivat tapahtua mahdollisesti eri aikoihin. Vastaavasti päivitykset alimmista järjestelmistä voidaan omalla tahdillaan, jolloin alempien järjestelmien päivitykset voidaan ajaa sopivilla aikaväleillä.

Tunnettuja hajautettujen palvelimien järjestelmiä ovat Google-yhtiön tuhannet hakupalvelimet ja Wikipedia-yhteisön sadat tiedostopalvelimet. Kyseisten palveluiden luonteesta johtaen niiden toiminta voidaan hajauttaa maailmanlaajuisesti, ja yhden palvelimen toiminnan loppuminen ei estä kokonaisuuden toimintaa.

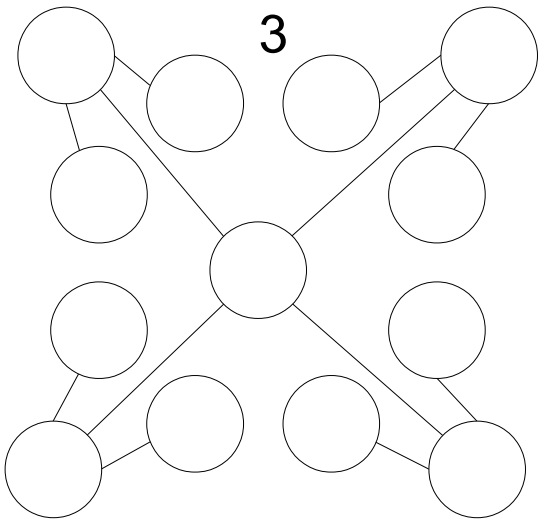

Jos laskisi, että jokainen osajärjestelmä keräisi esimerkiksi 500 000 ääntä, jotta saadaan edellä mainitut 2 000 000 ääntä osajärjestelmiin.

Ongelma 278: Osajärjestelmien tietojen ajaminen keskusjärjestelmää varten aiheuttaa eräajojen ongelmia.

Käytännössä nykymaailmassa erilaiset eräajot ajetaan omalla ajallaan, jolloin tuhansien / kymmenien tuhansien / satojen tuhansien / miljoonien tietojen ajaminen voi kestää pitkään.

Monesti tilannetta verrataan pankkijärjestelmiin, joissa ajetaan pankkien välillä valtavia määriä erilaisia tilisiirtoja. Vertailu on hyvin ontuva, koska pankkien väliset järjestelmät ovat käytössä jatkuvasti (edelleen 99,99%), ja erilaiset eräajot on saatu viritettyä toimiviksi vuosikausien kehitystyön tuloksena.

Ongelma 279: Sähköinen äänestys (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) taas olisi eräajoja esimerkiksi parin viikon aikana, ja varsinkin viimeisten eräajojen pitäisi mennä oikein ilman ongelmia.

Ongelma 280: Edelleen viimeisiin päiviin kohdistuisi kuitenkin kaikkein kovin rasite, ja viimeiset eräajot olisivat edelleen hyvin suuria.

51. Tosiasia: monessa kerroksessa olevat erilaiset järjestelmät!

Edellä on esitetty muutama ääripää mahdollisista järjestelmien toisiinsa liittymisestä. Oikeassa kovassa käytössä järjestelmiä on erilaisissa kerroksissa ja eri tavoin liittyneitä.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

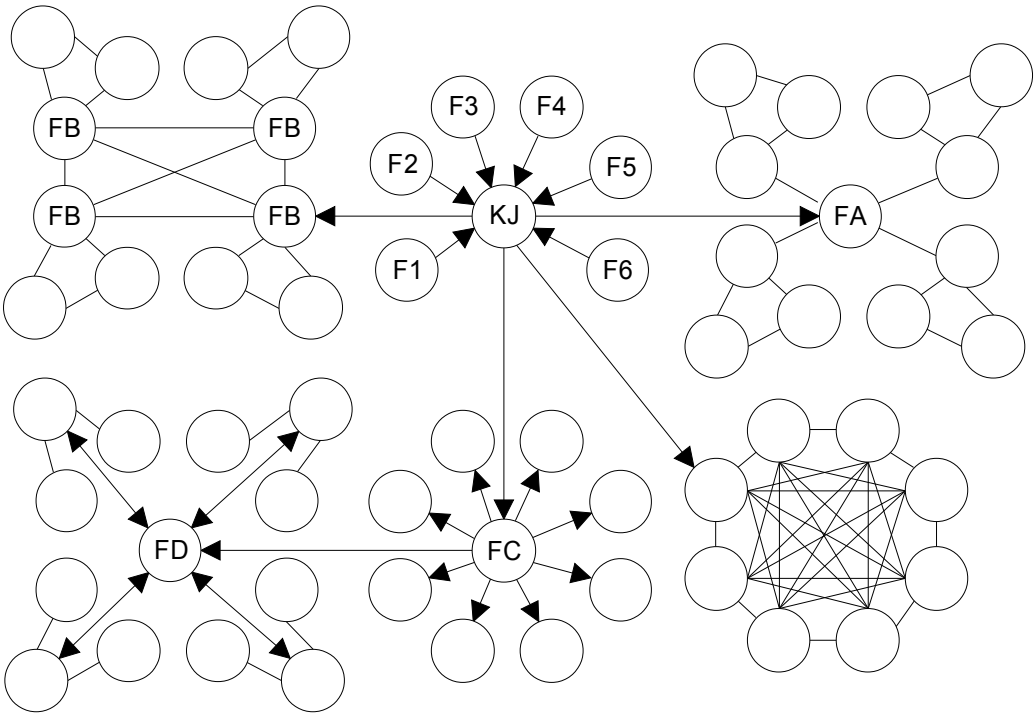

Avoimen datan kohdalla kyseeseen voi tulla vastaan keskitetty datan selvittämisen paikka, jossa keskusjärjestelmä (KJ) voisi yhdentää erilaiset formaatit (F1-F6), ja tämä yhtenäistetään useamman formaatin (FA, FB, FC) datavirraksi. Tällöin yksi järjestelmä voi hoitaa erilaisia integroinnin ratkaisuja: perinteiset EDI-ratkaisut, perinteisten tekstitiedostojen käsittely, perinteinen FTP, erilaiset XML-ratkaisut, suorat tietokantayhteydet, jne. Tällöin voidaan tarjota avoimena datana yksi formaatti (F), ja yhden formaatin käyttäjien ei tarvitse huolehtia taustalla olevista integrointiväännöistä.

Ongelma 281: Järjestelmät voivat välittää samaa formaattia (F) muihin riippuviin järjestelmiin, jolloin syntyy (avoimen? / suljetun?) datan formaattien (F) versioiden hallinnan ongelma.

Ongelma 282: Jos formaatista (F) riippuvia järjestelmiä on kymmeniä, niin joudutaan ylläpitämään formaatin (F) useampaa versiota.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 41:

> [] otti esille vaalien toimituskustannusten kohoamisen, jos nettiäänestys otettaisiin käyttöön nykyisen äänestystavan rinnalle – kahta äänestystapaa rinnakkain jouduttaisiin joka tapauksessa pitämään, sekä nettiäänestyksen mahdolliset vaikutukset demokratiaan ja kansalaisten luottamukseen vaaleihin.

Ongelma 283: Kahden rinnakkaisen järjestelmän (perinteinen ja sähköinen) ylläpito vaatii aivan omat kustannuksensa.

Käytännön esimerkki on tietysti sähköisen äänestyksen yhteydessä vaalien tulosten esittäminen (Oikeusministeriön tulos- ja tietopalvelu) hyvin monen toimijan välillä; Eli Oikeusministeriö, Tilastokeskus ja Väestörekisterikeskus järjestävät vaalien tulos- ja tietopalvelun keskenään yhteistyössä. Jokainen vähänkin asiaan perehtynyt huomaa näiden kolmen yhteisön www-sivuilta

vierailtuaan, että kyseiset yhteisöt ovat käyttäneet (täysin?) erilaisia tietotekniikan teknisiä ratkaisuja.

Ongelma 284: Kahden rinnakkaisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi vaatia Oikeusministeriön, Tilastokeskuksen ja Väestörekisterikeskuksen välille täysin uusia virityksiä järjestelmiin liittyen.

Ongelma 285: Perustekniikaltaan täysin erilaisten järjestelmien yhteistoiminta vaatii aina oman vaikean yhteyden rakentamisen eri järjestelmien välillä.

Ongelma 286: Sekä julkisen sektorin ja että yksityisen sektorin järjestelmillä on erilaisia liitoskohtia, ja näistä muodostuu suhteellisen monimutkaisia ketjuja, joiden selventämistä tehdään vaihtelevalla menestyksellä.

Edellä olevissa on esitetty muutama erilainen järjestelmien järjestysmalli, joka vaihtelee ääripäästä toiseen. Ääripäässä kaikki järjestelmät liittyvät toisiinsa ja toisessa ääripäässä on tasan yksi keskusjärjestelmä, johon liittyvät kaikki mahdolliset järjestelmät. Yksi hyvä esimerkki on yritysten tunnisteiden (esim. Y-tunnus Suomessa) julkiset ja yksityiset tunnisteet (esim. Data Universal Numbering System, DUNS), joita välitetään eri järjestelmien välillä.

52. Tosiasia: Eri järjestelmien yhteen/yhdessä toimiminen on ollut vuosien työ!

Kaikki uusi tietotekniikka sisältää mm. seuraavia vaiheita:

* järjestelmän suunnittelu
* järjestelmän kehittäminen ja testaaminen
* järjestelmän käyttöönotto
* järjestelmän sisäänajo ja käyttävien ihmisten opastaminen
* tietoteknisen järjestelmän mahdollistamana turhien töiden poisto
* uuden työjaon suunnittelu ihmisten välille
* ylläpitäminen, kehittäminen ja huolto.

Ongelma 287: Esitetty vaihejako (suunnittelu, kehittäminen, käyttöönotto, sisäänajo, työtehtävien muutokset, ylläpito ja jatkokehitys) alkaen suunnittelusta täysin ylläpidetyksi ja huolletuksi järjestelmäksi voi kestää hyvinkin pitkään, jopa vuosia.

Kun ajatellaan ihan tavallista kotitietokonetta ja yksinkertaista käsinkannettavaa pientä tietokonetta, niin näissäkin järjestelmissä uudelleenopettelu tuottaa kohtuullisen määrän lisätyötä.

Ongelma 288: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän yhteistoiminta muiden järjestelmien kanssa vaatii oman työnsä.

Ongelma 289: Eri järjestelmät ovat eri vaiheissa elinkaartaan, ja sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän yhteistoiminta muiden järjestelmien kanssa voisi vaihdella vaalista toiseen riippuen muiden järjestelmien alas ajamisista ja ylös ajamisista.

Ongelma 290: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen olisi kuitenkin riippuvaista monien muiden järjestelmien kehittämisestä ja niiden elinkaaren vaiheista.

53. (ns.) kovasta tekniikasta eri järjestelmien välillä

Edellä on esitetty, että eri järjestelmät ovat eri kerroksissa ja eri tavoin toisiinsa liittyviä. Kun kyseessä on sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys), niin luonnollisesti eri järjestelmien välillä on vaihteleva määrä tietoliikennettä ja vieläpä eri standardeilla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) aikana on täysin mahdollista, että jokin keskeinen tietoliikenneyhteys (esim. operaattoreiden nettiyhteydet) katkeaa, jolloin osasta Suomen osia voi olla hyvin hitaat tietoliikenneyhteydet tai liikenne katkeaa kokonaan joltain alueelta.

Lisäksi ongelmana on, että tietoliikennevian löytyminen on oma ongelmansa, ja tietoliikennevian korjaaminen on oma ongelmansa. Nyt tietysti oletetaan, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) aikana näitä ongelman etsimisen ongelmia ei syntyisi.

> **Ongelma 291: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi kärsiä erilaisista tietoliikenneongelmista.**
>
> **Ongelma 292: Tietoliikenneyhteyksien vikaantuminen ja korjaaminen vaatii oman aikansa (jopa päiviä), jolloin sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) ei käytännössä onnistuisi.**

Tietotekniset järjestelmät vaativat täydellisen varmistetun sähkönsyötön koko ajan, ja verrattuna mekaanisiin järjestelmiin jopa millisekunteja kestävät sähkökatkokset voivat olla hyvin vaarallisia järjestelmien ylläpidon kannalta. Edelleen tässä monesti oletetaan, että keskitetty palvelin olisi jatkuvasti täydellä sähkönsyötöllä ja täysin jatkuvalla tietoliikenneyhteydellä.

> **Ongelma 293: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi kärsiä erilaisista sähkönsyötön ongelmista.**

Tietysti on mahdollista ostaa kaupallisia palvelinympäristöjä, mutta niiden ylläpitolupaus on maksimissaan 99.99% luokkaa, ei 100% luokkaa. Tältä pohjalta ajatellen oletetaan Internet-äänestyksen järjestelmässä, että kyseisellä 99.99% varmuudella mitään sähkönsyötön tai tietoliikenneyhteyden ongelmaa ei tulisi.

> **Ongelma 294: 100% mukaista toimintaa ei voida asettaa millekään tietotekniselle järjestelmälle, ja toimittajat monesti takaava 99.99% mukaisen ylläpidon.**
>
> **Ongelma 295: 0.01% mukaiset ongelmat esiintyvät omalla tahdillaan – joskus ilman mitään ennakkovaroituksia.**
>
> **Ongelma 296: Erikseen on vielä järjestelmien vaatimat (vrt. 0.01%) huoltotyöt , joita on jokaisessa vähänkin tärkeämmässä järjestelmässä.**
>
> **Ongelma 297: Mikään avoimuus järjestelmässä ei tule poistamaan erilaisten huoltotöiden tarvetta, ja oikeisiin huoltotöihin on varattava oikeaa rahaa ja oikeaa maksettua työaikaa.**

54. Järjestelmien elinkaari järjestelmän hallinnan kannalta

Seuraavassa kuvassa voi tarkastella järjestelmää (teknisenä) ilmiönä. Tällöin käsitellään dataa

jossain systeemissä. Teknisesti katsoen sekä data että systeemi voi olla koko muutoksessa.

Järjestelmästä riippuen on datan irrottaminen järjestelmästä olla hyvinkin vaikeaa. Tämän vuoksi on aina vaara jonkin järjestelmän päätymisestä ns. perintöjärjestelmäksi (legacy system), jota on vain pakko käyttää jossain muodossa.

Mikä on resurssi? Tähän kysymykseen ei ole yksiselitteistä määritelmää, joten eri tahot esittävät erilaisia ehdotuksia resursseiksi. Yksi tapa on erotella esimerkiksi henkilöt (työvoima), materiaali, tieto/informaatio, koneet/laitteet ja raha voidaan nähdä resursseina. Toisaalta joku voi pitää aikaa resurssina, ja toiset voivat pitää aikaa yhtenä resurssien rajoitteena.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 42:

> Kustannusten osalta [] muistutti, että nettiäänestys ei ole kertainvestointi, vaan se aiheuttaa jatkuvan kehitys- ja ylläpitotarpeen. Toisin kuin perinteisessä äänestyksessä, samoilla järjestelmillä ei voida äänestää vuodesta saati vuosikymmenestä toiseen.

Ongelma 298: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatisi koko ajan kehittämistä vaalien välillä.

Ongelma 299: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäjien keskuudessa voi olla vaihtelua vaaleista vaaleihin.

Ongelma 300: Muutkin resurssit voivat muuttua ajan suhteen.

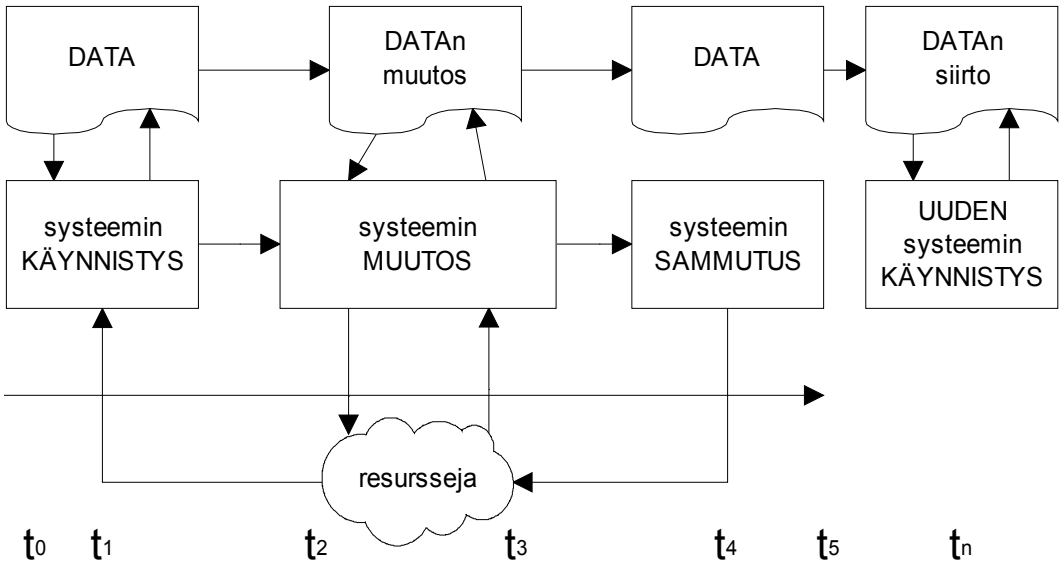

55. Järjestelmien elinkaari sopimusten ja päätösten hallinnan kannalta

Edellä olevasta datan ja systeemin muutostarpeen vuoksi on järjestelmän kehittämisestä on mahdollisesti tehtävä erilaisia sopimuksia.

Ongelma 301: Järjestelmän kehittämisessä on tehtävä paljon päätöksiä, jotka ovat osaksi sopimuksiin sidottuna.

Ongelma 302: Tehtävien päätösten määrää yleensä aliarvioidaan raskaasti, mikä

tietysti vaikuttaa järjestelmän oikeaan kehitykseen.

Ongelma 303: Sopimusten ajaminen erilaisiksi päätöksiksi voi kohdata erilaisia ongelmia, koska aina tulee vastaan erilaisia sopimuksen tulkinnan erilaisia tilanteita.

Tosiasiassa jokainen uusi sopimus tarkoittaa sekä toimittajan että tilaajan systeemien (esimerkiksi toimintajärjestelmät) käynnistämistä uudelleen. Tämän jälkeen sekä tilaajan että toimittajan systeemit käyvät läpi erilaisia muutoksia/kehitysvaiheita, ja systeemejä pitää virittää uudelleen huomioimaan uusia sopimuksia. Joskus on tietysti mahdollista, että joku tietty toimittaja lopettaa yhteistyön yksittäisen yhteisön kanssa tai yksittäinen yhteisö purkaa tai irtisanoo sopimuksen. Myös lopettamisesta seuraa systeemien uudelleenvirittämistä toimittajan luopuen joistain toiminnoista.

Ongelma 304: Sopimusten, sopimusmuutosten ja päätösten hallintaan on valittava joku päätöksenteon menetelmä aivan alussa mitä tahansa tietoteknisen järjestelmän kehittämishanketta.

Ongelma 305: Erilaiset päätöksenteon järjestelmät voivat mennä tukkoon, jos kehittämishankkeeseen ei sovita selkeää menetelmää päätöksenteolle.

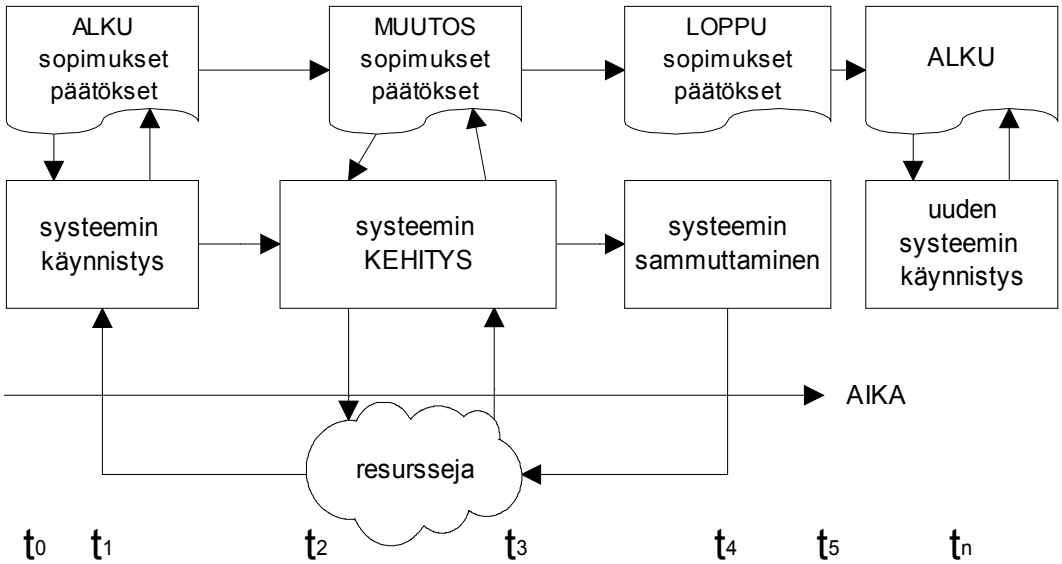

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 49:

> Nettiäänestysjärjestelmän ominaispiirteisiin kuuluu myös se, että järjestelmän kehittäminen on jatkuva prosessi. Turvallinen ja toimiva järjestelmä ei tule koskaan valmiiksi, vaan se edellyttää jatkuvaa kehittämistä muun muassa tietoturvan pitämiseksi ajan tasalla.

Ongelma 306: Onko Suomen valtiolla oikeasti resursseja pitää koko ajan palveluksessaan tarkasti valittua joukkoa tietotekniikan asiantuntijoita jatkuvasti kehittämässä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää?

Jokin yksittäinen sopimus on siis ajettava johonkin yhteisöön tehtävillä päätöksillä, ja nämä päätökset voivat olla toisiinsa nähden hyvin monimutkaisissa suhteissa, jolloin tarvittava määrä päätöksiä voi yllättää eri osapuolet. Toisaalta tarvittava päätösten määrä suojaa yhteisöä strategian kopioimisen vaikeutena. Toisaalta tarvittava päätösten määrä vaikeuttaa strategian muutosta ja

uuden strategian ajamista johonkin yhteisöön.

Ongelma 307: Kaupallisilla toimijoilla on omat strategiansa, joiden järkevyydestä voi aina olla hyvin erilaisia mielipiteitä.

Ongelma 308: Kaupalliset sopimukset pitäisi aina uusia välillä huomioiden erilaiset vaihtelut – erityisesti erilaisissa teknisissä ratkaisuissa.

Ongelma 309: Kaupalliset toimijat voivat olla sopimatta uusia (ylläpidon) sopimuksia, koska sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän jatkuva ylläpito ei ehkä tuota yksittäiselle kaupalliselle toimijalle tarpeeksi voittoja.

Ongelma 310: Uusien kaupallisten toimijoiden valinta voi olla vaikeaa perustuen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään liittyvien omistusten, sopimusten ja jäsenyyksien vuoksi.

Kerraten voi todeta, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä vaatisi erilaisten sidosryhmien toiminnan yhtäaikaista hallintaa, ja näitä voisi luokitella seuraavasti:

* lisäys → sidosryhmiä
* haku→ sidosryhmiä
* poisto→ sidosryhmiä
* muutos→ sidosryhmiä
* data / standardi → sidosryhmiä
* dokumentti / standardi → sidosryhmiä
* tietokanta / standardi→ sidosryhmiä
* ohjelma / standardi → sidosryhmiä
* käyttöjärjestelmä / standardi → sidosryhmiä
* laitteisto / standardi → sidosryhmiä.

Tässä on jälleen kaksi mahdollista näkökulmaa. Toisaalta ihmiset ja ihmisyhteisöt voivat olla erilaisissa (osin hierarkkisissa) määrämuotoisissa yhteyksissä toisiinsa. Toisaalta erilaiset myönteiset ja/tai epäviralliset suhteet ovat keskeinen osa yhteisöjen tehokasta toimintaa.

Ongelma 311: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään voi ajan kuluessa liittyä uusia ja erilaisia sidosryhmiä.

Ongelma 312: Erilaisten sidosryhmien kanssa toimiminen vaatii oman järjestäytymisen ja mahdollisesti laajan joukon erilaisia sopimuksia.

Ongelma 313: Erilaisten sidosryhmien riippuvuus sähköisen äänestyksen järjestelmästä (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaatii lisätehtäviä kaikelle ylläpidolle ja jatkokehittämiselle.

Vähänkin monimutkaisempi järjestelmä voi olla monen yhteisön yhdessä kehittämä ja ylläpitämä. Tällöin voi olla niin, että esimerkiksi järjestelmään tehtäviä lisäyksiä tekee useampi yhteisö, ja lisäyksillä on aivan omat ohjelmistonsa. Ja edelleen sama tilanne on muissa osissa järjestelmää.

Tämän vuoksi kannattaisi ehkä vielä pitää yksi (kartta)harjoitus, jossa pohditaan mm. seuraavia tilanteita.

* datan haun yhteisöjä vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan haun ohjelmisto vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan haun standardeja vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan lisäyksen yhteisöjä vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan lisäyksen ohjelmisto vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan lisäyksen standardeja vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan muutoksen yhteisöjä vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan muutoksen ohjelmisto vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan muutoksen standardeja vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan poiston yhteisöjä vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan poiston ohjelmisto vaihtuu ja/tai muuttuu
* datan poiston standardeja vaihtuu ja/tai muuttuu
* jne. voi erotella tarkemminkin.

Merkittävä ero julkisilla yhteisöillä ja avoimien järjestelmien yhteisöillä on, että julkisten yhteisöjen toiminta on lainsäädännöllä määrätty, ja ajatuksena on joidenkin yhteisöjen pitkäaikainen toiminta ilman kaupallisia pakkoja. Eli suomeksi sanoen valtio on Suomessa monessa tapauksessa julkinen yhteisö, jolle on asetettu erilaisia velvoitteita. Tietysti on niin, että valtio voi järjestää toimintansa eri tavoin, ja avoimien järjestelmien kehittämiseen osallistuva (valtion) yhteisö voi muuttaa järjestäytymistapaansa useammankin kerran eri vaiheissa.

56. Vaatimuksien ja ominaisuuksien ristiriitaa

Vaatimuksien hallinta on hyvin vaikeaa kaikissa tietoteknisissä kehittämishankkeissa.

Ongelma 314: Ihmiset yleisesti ottaen eivät osaa tehdä tietokoneen vaatimia hyvin tarkkoja ja yksityiskohtaisia määrityksiä.

Ongelma 315: Tietotekninen (muutos)hanke on erittäin suuri muutoshanke, jolloin vaatimukset voivat oikeasti muuttua hyvinkin paljon kehittämishankkeen yhteydessä.

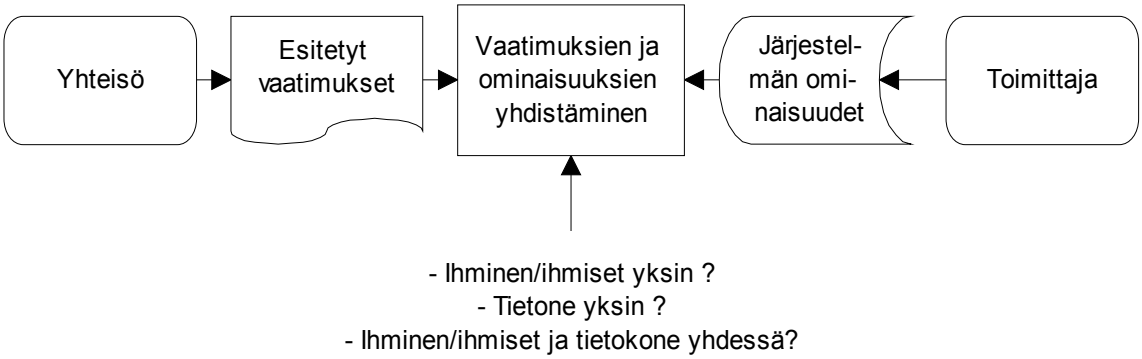

Toisaalta voi todeta, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisestä vastaava yhteisö on edellä mainituilla tavoilla riippuvainen monesta muusta yhteisöstä, jolloin esimerkiksi toimittajat voivat käyttää muiden yhteisöjen palveluita, esimerkiksi alihankintaa.

Ongelma 316: Loppujen lopuksi voi olla hyvin isoja erimielisyyksiä järjestelmän ominaisuuksien ja vaatimusten välisistä eroista.

Ongelma 317: Kaikesta huolimatta käyttäjät eivät aina arvosta toteutettuja ominaisuuksia.

Loppujen lopuksi yhteisöjen on järjestäydyttävä jollain tavalla, jolloin järjestelmän kehittämiseen saadaan määriteltyä joku ratkaisu, huomioiden esimerkiksi tekniikka, lainsäädäntö, henkilömäärät, jne. Eli jonkun yhteisön on otettava johtovastuu ja paimennettava kaikki järjestelmän vaatimukset johdonmukaiseksi kokoelmaksi. Tämän jälkeen jonkun yhteisön on otettava toimitusvastuu ja toimittava yhteisö pyrkii tekemään vaatimusten mukaiset ominaisuudet kehitettävään järjestelmään.

57. Miksi on vaikea antaa selviä lupauksia tietoteknisissä hankkeissa?

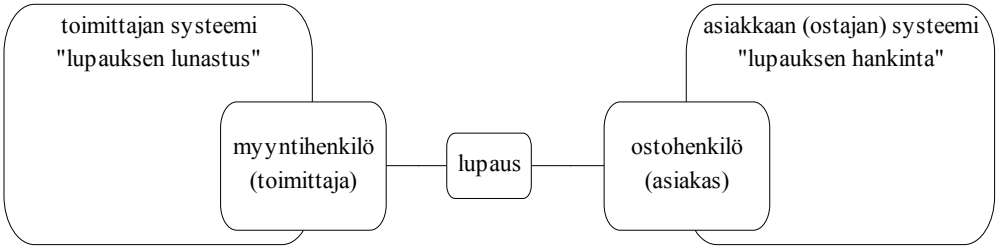

Kun heitetään ulos kaikki turha veivaus, niin loppujen lopuksi kahden yhteisön välillä voi olla erilaisia lupauksia tuotteista ja/tai palveluista. Riippuen tilanteesta yhdessä kehitetty lupaus voidaan jäljittää koko ajan hyvin erilaisilla järjestelmillä, esim. asiakirjahallinta ja/tai laatujärjestelmät.

Ongelma 318: Tietotekninen hanke vaatii tilaavan yhteisön toiminnan erilaisia muutoksia tilaavan yhteisön toimintaan.

Ongelma 319: Aina voi ilmestyä erilaisia epävastaavuuksia toimittajan toiminnan ja tilaajan toiminnan välillä, mikä voi aiheuttaa mielipahaa erilaisille sidosryhmille.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 53:

> Työryhmä on yrittänyt selvittää nettiäänestysjärjestelmän kehittämiskustannuksia kysymällä niistä sähköistä äänestystä käyttäneiltä mailta sekä teknisessä vuoropuhelussa järjestelmien toimittajilta. Vertailukelpoista tietoa nettiäänestysjärjestelmän kustannuksista ei ole kuitenkaan saatu. Työryhmä arvioi muun muassa Suomessa läpivietyjen it-hankkeiden perusteella, että nettiäänestysjärjestelmän kehittäminen saattaisi maksaa arviolta joitakin kymmeniä miljoonia euroja. Kehittämiskustannusten lisäksi järjestelmää on uudistettava jokaisiin vaaleihin, mistä aiheutuu lisäkustannuksia.

Ongelma 320: Yhden todella ison kehittämishankkeen läpivientiin liittyy aina isoja ongelmia ja ennakoimattomia riskejä.

Ongelma 321: Tarkan hinnan määrittely yksittäiselle tietotekniselle kehittämishankkeelle ei ole koskaan helppoa.

Tämän vuoksi olisi hyvä edetä pienemmissä osissa, ja tarkastella aina kutakin järjestelmän osaa kerrallaan.

Ongelma 322: Monen pienen hankkeen läpivienti vaatii paljon hallintoa eri vaiheissa.

Edellä on todettu, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmä voi tarkoittaa oikeasti hyvin erilaisten tietoteknisten järjestelmien yhteistoimintaa. Edelleen järjestelmistä tahtoo tulla hyvin isoja, ja järjestelmän koon kasvu tarkoittaa samassa suhteessa monimutkaisuutta. Edelleen monimutkaisuus ja laajuus vaatii paljon oikeaa työvoimaa huolimatta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän avoimuudesta tai suljettuudesta riippumatta.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen vaatii aivan oikeasti Suomen valtion kustantamaa oikeaa työtä. Tällöin on muutama vaihtoehto.
Edellä on laskettu erilaisia henkilötyövuosien ongelmaa, jolloin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen jakaantuu useiden (osa)järjestelmien kehittämiseksi.

Oikeasti sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen voi vaatia Suomen valtion oman työn lisäksi erilaisten toimittajien valintaa, mikä taas johtaa useisiin kilpailutuksiin.

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen vaatii aivan oikeasti Suomen valtion kustantamaa oikeaa työtä. Tällöin on muutama vaihtoehto.

* Suomen valtio tekee sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämisen omana työnään.
* Suomen valtio teettää sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän ulkopuolisena työnä.
* Suomen valtio johtaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistyötä omalla työvoimalla, mutta käyttää hyödyksi muiden yhteisöjen tekniikoita ja työvoimaa.
* Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmänkehittämisessä voidaan hyödyntää erilaisia kilpailutuksia.

Edellä on laskettu erilaisia henkilötyövuosien ongelmaa, jolloin sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen jakaantuu useiden (osa)järjestelmien kehittämiseksi. Oikeasti sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittäminen tulee vaatimaan Suomen valtion oman työn lisäksi erilaisten toimittajien valintaa, mikä taas johtaa useisiin kilpailutuksiin.

Edellä on kehotettu, että Suomen valtion omistaisi mahdollisimman suuren osan sähköisen äänestyksen järjestelmän eri osista.

Selvää on, että suuri osa tietotekniikan toimittajista vastustaa/vastustaisi hyvin voimakkaasti Suomen valtion omistuksen laajuutta ja määrää.

Ongelma 323: Tosiasiassa suuri osa tietotekniikan toimittajista haluaisi sitoa Suomen valtion mahdollisimman laajasta juuri omaan järjestelmäänsä.

Ongelma 324: Pyristely irti huonosti tehdyistä sopimuksista (esim. omistuksen väärät määrittelyt) on monesti hyvin vaikeaa.

Edellä on kehitetty, että sähköisen äänestyksen järjestelmää kehitettäisiin mahdollisimman avoimena ja mahdollisimman avoimiin tekniikoihin perustuen. Näin yksi tai muutama suuri tietotekniikan toimittaja ei pystyisi sitomaan Suomen valtion juuri heidän omaan järjestelmään.

Ongelma 325: Johtuen tietokoneiden toiminnan yhteensovittamisesta, voisi kokonaisuuden toiminnassa aina joitain osia, jotka eivät olisi Suomen valtion omistuksessa.

Ongelma 326: Johtuen eri syistä sähköisen äänestämisen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmä muuttuisi vaaleista toisiin, ja ylläpito ja kehitys ei loppuisi koskaan.

Ongelma 327: Mahdollisia kilpailutuksia olisi aina epäsäännöllisen säännöllisesti, eli jokaista kilpailutusta ei voi ennustaa vuosia eteenpäin.

Tässä kohtaa voi todeta lyhyesti, että tietotekniikan kilpailutus on oma erityiskysymyksensä laajemmissa kilpailutuksen ongelmissa. Edellä mainitulla tavalla Suomen valtion mahdollisimman laaja omistus turvaisi järjestelmän kehittämisen lainopillisia ja käytännöllisiä ongelmia.

Ongelma 328: Käytännössä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän osien kehitys- ja ylläpitovastuuta voidaan vaihtaa järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa.

Ongelma 329: Järjestelmää kehittävät henkilöt voivat vaihtua kilpailutusten seurauksena.

Ongelma 330: Alkuperäinen kehittäjä(ryhmä) kilpailutuksen seurauksena ehkä joutuisi ulkopuolelle järjestelmän kehittämistyöstä.

Ongelma 331: Uudet henkilöt (kilpailun voittanut toimittaja) joutuvat perehtymään järjestelmään ilman mitään etukäteistietoa.

Ongelma 332: Ehkä alkuperäiset kehittäjät vaihtaisivat työsuhteensa uuteen toimittajaan, joka on/olisi voittanut kilpailutuksen, mutta tätä ei välttämättä tapahtuisi käytännössä.

Ongelma 333: Erilaiset kilpailutuksien ja omistuksen ongelmat ovat suuri riskitekijä sähköisen äänestyksen järjestelmän elinkaaren eri vaiheissa.

Ongelma 334: Järjestelmän kehittämiseen liittyen voi syntyä tilanne, jossa kilpailutuksien seurauksena ongelmia ratkaistaan eri oikeusistuimissa.

Näiden riskien yhdistelmä on oikeaa todellisuutta. Koska sähköisen äänestyksen järjestelmää kuitenkin oikeasti tarvitaan suhteellisen harvoin, niin herää kysymys kyseisen järjestelmän riskien määrän suhteessa saatavaan hyötyyn.

Ongelma 335: Onko tarpeellista aloittaa sähköisen äänestyksen järjestelmän kehittäminen, koska erilaisia kilpailutuksen riskejä ja kilpailutuksen ongelmia on hyvin paljon?

58. Sähköinen äänestysjärjestelmä ei oikeasti edistä tietoyhteiskuntakehitystä

Yhtenä ajatuksena on esitetty, että erilaisia sähköisiä äänestysjärjestelmiä kehittämällä voidaan edistää tietoyhteiskuntakehitystä eri maissa. Käytännössä voi todeta, että käytännössä tämä vaatisi hyvin paljon poliittista tahtoa ja hyvin paljon päätöksiä esimerkiksi Euroopan tasolla. Esimerkiksi Yhdysvallatkaan ei ole pystynyt yhdentämään vaalijärjestelmiään ja Yhdysvalloissa eri tasoilla on hyvin erilaisia äänestysjärjestelmiä – sekä perinteisiä järjestelmiä että pahasti epäonnistuneita sähköisiä järjestelmiä.

Käytännössä suomalaisesta sähköisen äänestyksen järjestelmästä ei saisi oikeaa vientituotetta eri maiden eroavien äänestyskäytäntöjen kanssa. Lisäksi kehitettyä sähköisen äänestyksen järjestelmää ei voisi ehkä hyödyntää kaupallisesti, jos kyseessä olisi vain valtion tarpeisiin tehty järjestelmä.

Tässä voimme lainata Oikeusministeriön 30.9.2009 muistiota:

> ”Sähköisellä äänestyksellä ei ollut sanottavaa vaikutusta äänestysaktiivisuuteen.”

Eri suunnissa on esitetty väitteitä, että mahdollinen sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) olisi hyvä asia nuorten houkutteluun yhteisten asioiden seurantaan ja osallistumiseen. Edellä on kuitenkin ollut puhetta ihmisen mielen sisällöstä, jolloin yksittäisen henkilön tietämys mm. politiikasta voi vaihdella hyvinkin paljon.

Tässä kohtaa voi todeta, että äänestystapahtuman tekninen luonne ei ole olennaisin asia, jotta ihminen kiinnostuu yhteisistä asioista. Jos yhteiset asiat eivät kiinnosta, niin mikään tekninen äänestysjärjestelmä ei ratkaise henkistä ongelmaa. Tältä osin on tosiaan outoa, jos henkistä ongelmaa yritetään ratkaista tekniikalla. Parempi tapa nostaa äänestysaktiivisuutta on politiikan sisältö ja kiinnostavuus.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 41:

> <u>Nettiäänestyksen suosimiseen saattaisi esimerkiksi iällä olla vaikutusta.</u>
>
> **Ongelma 336: Löytyykö jostain selvä ja yksiselitteinen puolueeton selvitys, joka osoittaisi sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) nostavan äänestysvilkkautta – ja vielä erityisesti nuorten keskuudessa.**

Yksi esimerkki lienee joidenkin suomalaisten yliopistojen ylioppilaskuntien järjestämät sähköiset vaalit. Huolimatta sähköisestä äänestyksestä ylioppilaskuntien äänestysprosentit eivät ole nousseet merkitsevästi.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 42:

> <u>Nettiäänestys saattaisi ehkä nostaa äänestysprosenttia erityisesti ulkosuomalaisten osalta ja lisätä jonkin verran myös nuorten äänestysintoa.</u>
>
> **Ongelma 337: Nuorten äänestysvilkkauden kohoaminen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vuoksi perustuu täysin oletuksiin ilman vakuuttavaa ja luotettavaa selvitystä.**

59. Yksi vaikea peruskysymys: miten määritellään (sähköinen) peruspalvelu?

Yksi hyvin tärkeä näkökulma on tietysti kansalaisille tarjottavat sähköiset palvelut, joita Suomessakin on kehitetty eri tavoin, vaikkakin Valtiontalouden tarkastusvirasto on havainnut oikeita ongelmia sähköisten palveluiden kehittämisessä. Tämän jälkeen on otettava vielä näkökulmaksi ”peruspalveluiden” käsite. Tarkoittaako sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) yhtä uutta peruspalvelua. Tämä riippuu täysin peruspalvelun määritelmästä, ja tässä kohtaa voi kokeilla yhtä sähköisen peruspalvelun määritelmää.

* Sähköinen peruspalvelu olisi kaikkien kansalaisten käytettävissä ilman rajoituksia.
* Sähköinen peruspalvelu olisi käytettävissä jokaisena vuoden päivänä.

Ongelma 338: Tarkoittaako sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) koko ajan käytettävissä olevaa järjestelmää, siis jokaisena vuoden päivänä?

Jos peruspalvelun määrittelyssä on huomioitu, että peruspalvelu koskee hyvin suurta määrää ihmisiä, niin tietysti sähköinen äänestys voisi olla peruspalvelu. Jos peruspalvelun taas katsoo koskevan hyvin laajasti tavallista arkipäiväistä elämää joka päivä, niin sähköinen äänestys ei tällöin täytä peruspalvelun tunnusmerkkejä, koska sähköinen äänestys tapahtuisi suhteellisen harvoin.

60. Perusasia: Painostuksen määrä ja laatu

Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) osalta voi todeta, että yksityisyyden suoja voi kärsiä, koska äänestystapahtumaa ei suojaisi kukaan tai mikään. Lisäksi on niin, että sähköisen äänestyksen (internet-äänestys tai mobiiliäänestys) uhkatekijä on pakottaminen äänestämään vastoin omaa tahtoa. Riippuu tietysti henkilöstä, että kuinka tai miksi joku muu henkilö pakottaisi äänestämään tietyllä tavalla.

Perinteissä äänestyksessä äänestyssalaisuus on turvattu hyvin, koska jokainen yksittäinen kansalainen äänestää äänestyskopissa ilman ulkopuolista painostusta.

Ongelma 339: Sähköisessä äänestyksessä tätä äänestyssalaisuutta ei voi turvata, koska erilaisten tietokoneiden käyttö ei olisi valvotussa tilassa.

Ongelma 340: Sähköisen äänestyksen yhteydessä voi olla tahdonvastaista pakottamista äänestämiseen ja vielä tahdonvastaista pakottamista tietyn vaihtoehdon äänestämiseen.

Valvotuilla äänestyspaikoilla tahdonvastaista pakottamista tiettyyn valintaan äänestyksessä ei pysty järjestämään.

Ongelma 341: Ongelma on sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) suhteen on tietysti yksityisyyden ja vaalisalaisuuden suoja.

Perinteisessä äänestyksessä yksityisyyden ja vaalisalaisuuden suoja on turvattu äänestyskopin yksityisyydellä ja suojauksella.

61. Äänten myynti / Painostus / Vaalien rehellisyyden ongelma

Yksi mahdollisuus on äänten myyminen, koska perinteiseen äänestykseen verrattuna sähköisessä äänestyksessä ei olisi äänestyspaikan valvontaa. Käytännössä äänten myyminen olisi paljon helpompaa verrattuna perinteiseen äänestämiseen.

Ongelma 342: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vuoksi äänien ostaminen ja äänien myyminen voisi tapahtua nykyistä helpommin.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 37:

> Vaalien rehellisyyden ja oikeellisuuden varmistaminen on siis nettiäänestystä käytettäessä lähtökohtaisesti äänestäjien vastuulla.

Näinhän tämä on, koska äänien myynti ja erilaiset painostukset eivät tulisi oikeasti esille.

Ongelma 343: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vuoksi voi epärehellinen toiminta olla mahdollista joissain sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vaiheissa.

Ongelma 344: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) vuoksi voi epärehellinen toiminta olla vaikeasti jäljitettävissä.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 41:

> Vaalisalaisuuteen liittyen [] korosti sitä, että vaaliviranomaisen läsnä ollessa tapahtuvalla äänestämisellä varmistetaan, että äänestäminen tapahtuu ilman painostusta ja henkilö itse äänestää. Sen sijaan nettiäänestyksessä ei voida olla varmoja siitä, että henkilö on itse äänestänyt – vahva tunnistautuminen ei ole siitä riittävä todiste.

Ongelma 345: On siis mahdollista, että joitain äänestäjiä painostetaan hyvin voimakkaasti äänestämään jotain yksittäistä ehdokasta.

62. Lopullisia ongelmia

Edellä on käsitelty paljon ongelmia ja riskejä liittyen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämiseen.

Ongelma 346: Perustuen edellä mainittujen isojen ongelmien ja erilaisten luokittelujen johtopäätöksenä, että sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmänä voi epäonnistua pahastikin.

Ongelma 347: Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän todellinen tarve ja tehtävä päätös pitäisi perustella hyvin.

OM:n julkaisu 30/2014 (Mietintöjä ja lausuntoja) toteaa seuraavaa sivulla 53:

> Nettiäänestyksen käyttöön ottamisesta yleisissä vaaleissa tehdään erillinen päätös.

Tämä (vaatimaton) lausunto on pyrkinyt osoittamaan erilaisia ongelmia erilaisissa aiheissa liittyen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittämisestä tehtävälle päätökselle?

Ongelma 348: Ottaen huomioon kaikki edellä mainitut ongelmat sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi olla erittäin isojen riskien alainen hanke.

63. Lopullinen ongelma ratkaistavaksi!

Ongelma 349: Onko sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) kehittäminen oikeasti tarpeellinen ja oikeasti järkevä hanke huomioiden kaikki esitetyt ongelmat?

64. Lausunto on kuitenkin suhteellisen rajoittunut!

Lopuksi on hyvä todeta, että tämä lausunto on tietysti rajoittunut vain yhden henkilön näkökulmiin, joten muista lausunnoista saa tietysti muitakin näkökulmia.

SL 60. Lausunto Valtioneuvoston hanketiedon esiselvityksestä

SL 60.1. Lausunto / Asiakirjan tunnus / EDK / 12 / versio 1

1. Asiakirjan tunnus / EDK / 12 / versio 1

Itselläni on erilaisia itse kirjoitettuja asiakirjoja, joten on olen perustanut oman tunnuksien järjestelmän. Tämän asiakirjan tunnus ja versionumero on mainittu yllä olevassa otsikossa.

Jos haluat myöhemmin tarkistaa uudempien versioiden kehittymisen, niin kannattaa ottaa yhteyttä uusimman version hankkimiseksi.

Asiakirjan tunnus on EDK (Eduskunta), koska periaatteessa lausuntoa voivat käsitellä myös lainsäätäjät omilla aikatauluillaan.

Nähtäväksi jää, että onko tällä lausunnolla mitään erityistä merkitystä.

2. Joitain aikaisempia lausuntoja / kuvat kehittyneet eri vaiheissa

[72] on listaus aikaisemmista lausunnoistani (2007-2014) liittyen tietotekniikan erilaisiin ilmiöihin – erilaisia lausuntoja tietotekniikkaan on sekä englanniksi että suomeksi.

Lyhyesti voi todeta, että aikaisemmissa lausunnoissa käytetyt kuvat ovat kehittyneet eri vaiheissa, ja kehitettyjä kuvia voidaan käyttää hyödyksi myös tässä lausunnossa.

3. Tämä asiakirja ei ole tieteellistä tekstiä

Joissain aikaisemmissa lausunnoissa (kts. liite 1 **[liitettä 1 ei ole mukana tässä luvussa]** listana aikaisemmista lausunnoista) on ollut jonkin verran ns. tieteellisiä lähteitä. Tämä asiakirja ei ole tieteellistä tekstiä, ja perustuu täysin omiin mielipiteisiin, vaikkakin osa mielipiteistä voi tietysti perustua johonkin tieteelliseen lähteeseen.

4. Tausta-asiakirjojen määrä on kunnioitettavan laaja

Kokosin lukemista varten tausta-aineiston PDF-tiedostot yhdeksi tiedostoksi, ja sivuja on tällöin yhteensä 156 sivua, minkä lisäksi on vielä kolme muuta tiedostoa (tilanne 22.11.2014).

5. Miksi tietotekniikan hankinta on niin vaikeaa?

Tarkasti ottaen voi todeta, että tietotekniikan hankinta on aina erittäin **iso muutoshanke**, jota on vaikea etukäteen ennakoida kunnolla. Muutoshanke on aina sekä mahdollisuus käytäntöjen tehokkaalle muutokselle että uhka vallitseville käytännöille.

72 http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html, tuossa osoitteessa on kaikki antamani lausunnot

6a). Nykyisen järjestelmän (www.hare.vn.fi) toiminta nykytilanteeseen on ollut hyvin kunnioitettava saavutus

[Kappale 6 olikin tullut kahteen kertaan – korjattu 30.11.2014]

Kuten tausta-aineistosta selviää, niin nykyinen hankerekisteri on pidetty pystyssä vuodesta 1998 saakka, mikä on erittäin iso saavutus ottaen huomioon kaikki tekniset ja hallinnolliset osatekijät.

6b). Asioiden yksinkertaistaminen yksi mahdollisuus

[Kappale 6 olikin tullut kahteen kertaan – korjattu 30.11.2014]

Cooper (1999a, 1999b) sekä Krug (2006) kuvaavat erilaisia yksinkertaistamisia tietotekniikan kehittämisestä. Yksi mahdollisuus tausta-aineiston käsittelyyn on tutustua näihin lähteisiin, jolloin kehittämishankkeen tavoitteita voidaan esittää yksinkertaisemmin.

7. Miksi prosessien kuvaus on sekä erittäin vaikeaa että täysin välttämätöntä?

Itse olen esittänyt seuraavaa kuvaa kuvaamaan erilaisten mallintamisten haasteita:

- prosessien tavoiteltavat alkutilat voivat olla hyvin selviä että hyvin epäselviä
- prosessien tavoiteltavat lopputulokset voivat olla hyvin selviä että hyvin epäselviä
- itse prosessit (vaiheet alku- ja lopputilan välillä) voivat epäselviä tai selviä.

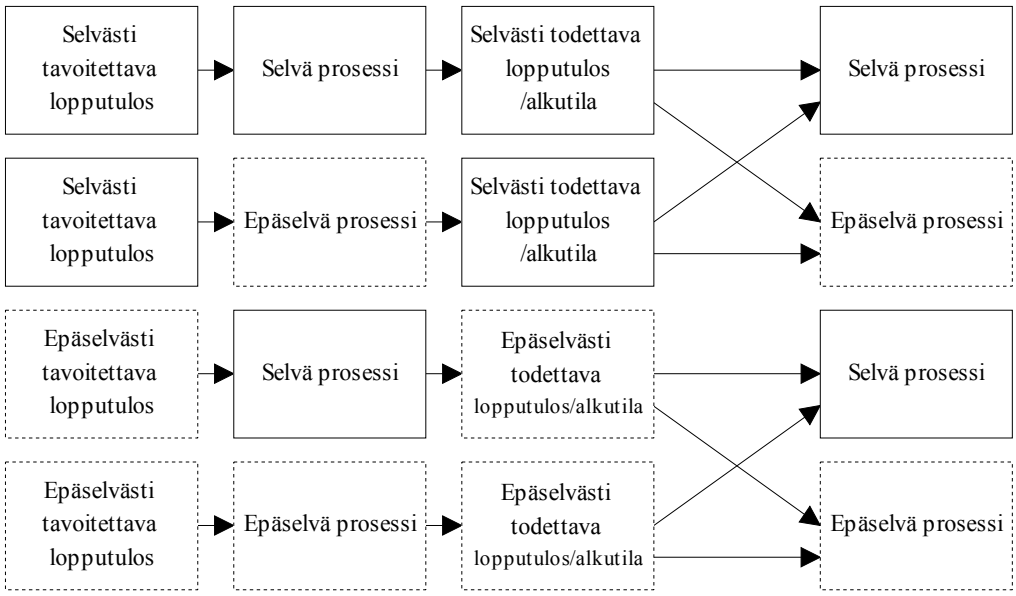

Miksi kirjoittaa prosessien mallintamisesta näinkin paljon? Oma havainto on, että kaikissa muutoshankkeissa on jossain välissä pakko tehdä prosessimallinnuksia – myös hankerekisterin yhteydessä.

Ehdotus 1: Ennen hankerekisteriin liittyviä (uusia) hankkeita ja/tai (uusia) kilpailutuksia mallinnetaan hankerekisteriin liittyvät prosessit hyvinkin tarkasti.

Ehdotus 2: Hankerekisteriin liittyvät prosessit pitää mallintaa jollakin

mallinnusmenetelmällä.

Esimerkiksi voi mainita toiminnanohjausjärjestelmät, joiden yhteydessä tulee prosessien mallinnus vastaan jollain aikataululla. Oma huomio on seuraava: prosessit on mallinnettava hyvinkin tarkasti, jotta voidaan sovittaa prosesseja hankittaviin järjestelmiin.

Ehdotus 3: Hankerekisteriin liittyvien prosessien mallinnuksien vastuu on tilaajan tehtävänä (eli valtio tässä tapauksessa), ja tätä vastuuta ei siirretä ulkopuolelle.

Esimerkinomaisesti voidaan yhtenä mallinnusmenetelmänä käyttää vuokaavioita, joiden avulla voi mallintaa erilaisia prosesseja alku- ja lopputilojen välillä – vaiheet ja ehdot eri vaiheissa.

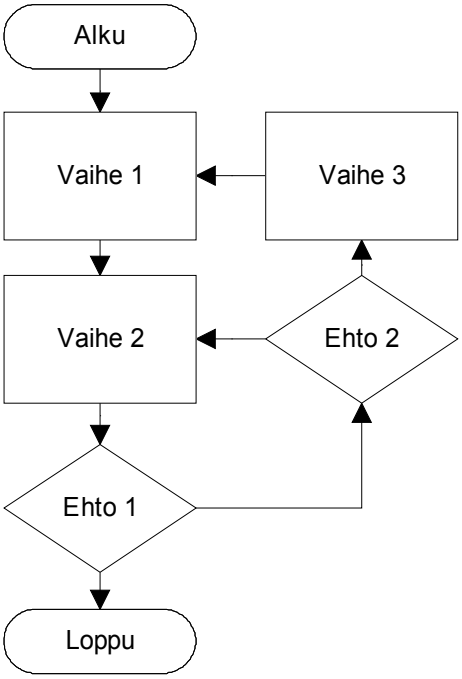

Muita mallinnusmenetelmiä on hyvinkin paljon, ja tilaajan tehtävänä (eli valtio tässä tapauksessa) on pakko valita loppujen lopuksi jokin mallinnusmenetelmä. Tietysti valittavasta mallinnusmenetelmästä voi kehitellä erilaisia kyselyitä eri sidosryhmille.

Ehdotus 4: Tarvittaessa voidaan tässä hankkeessa kysyä eri sidosryhmiltä erilaisia näkemyksiä koskien käytettävää mallinnusmenetelmää.

Tietysti on selvää, että jossain vaiheessa prosessien nykytilanteen kuvauksen jälkeen on pakko ryhtyä mallintamaan uutta toimintaa erilaisiksi malleiksi.

Tarkasti ottaen mallinnuksen tarkkuudelle ei ole oikeastaan mitään rajaa, ja tehtäviä (prosessi)mallinnuksia voidaan ajaa erilaisiksi tasoiksi hyvinkin tarkasti – tästä on kuvaus seuraavassa kuvassa.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

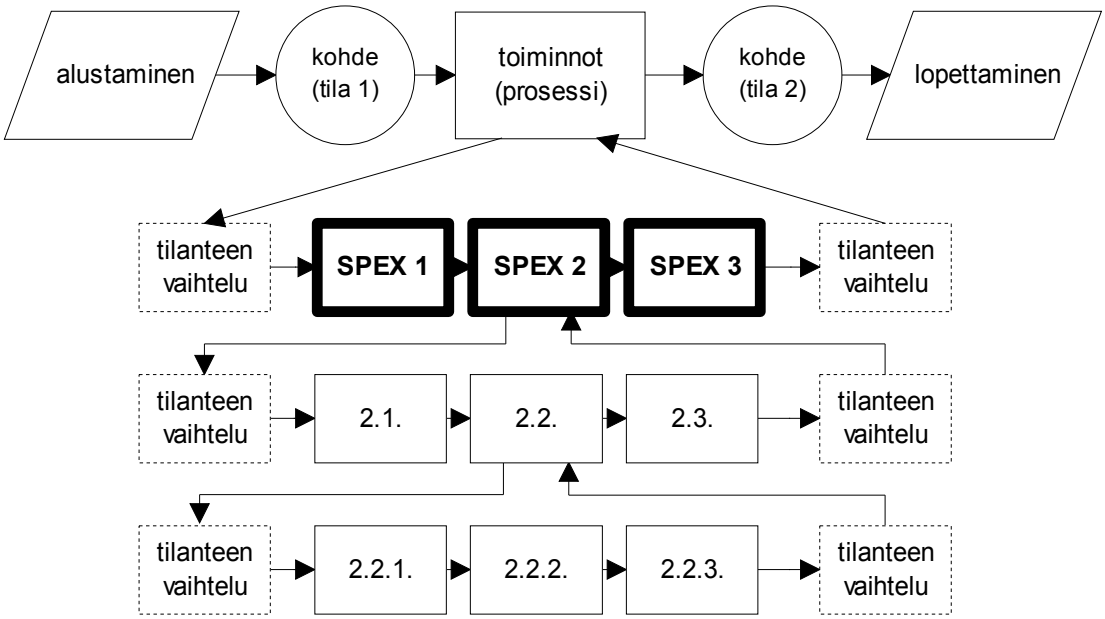

Ongelmaksi kaikessa mallintamisessa tulee vastaan tietysti tilanteen vaihtelu, joka pitäisi ottaa huomioon mallinnuksessa. Itse ehdotan mallintamaan ensiksi täysin (SPEX) riidattomat, yksiselitteisesti ja helposti löydetyt vaiheet prosesseista. Tämän jälkeen voidaan näistä hyvin määritellyistä prosessin vaiheesta (SPEX) ajaa tarkempia kuvauksia useampaankin kerrokseen tarpeen mukaan.

Ehdotus 5: Hankerekisteriin liittyvien prosessien mallinnuksissa pitää etsiä ensin etsiä täysin selvät vaiheet nykyisistä prosesseista.

Ehdotus 6: Täysin selvien vaiheiden mallintamisen jälkeen voidaan prosesseja mallintaa useammalle tasolla – hyvinkin yksityiskohtaisesti.

Hyvin harva tietokoneen käyttäjä ymmärtää tietokoneistettujen järjestelmien vaatimaa yksityiskohtaisuuden tasoa – ihmiset tahtovat antaa melko yleisiä ja epäselviä kuvauksia prosesseilla.

8. Tietotekniikan oikea huippuasiantuntijat, kohdealueen oikeat huippuasiantuntijat ja kohdealueen vaatiman tietotekniikan huippuasiantuntijat?

Itse olen tullut mm. seuraaviin johtopäätöksiin:

- kohdealueen huippuasiantuntijoiden osaaminen kertyy vuosien mittaan hyvin laajaksi
- tietotekniikan huippuasiantuntijoiden eri aihealueista kertyy vuosien mittaan hyvin laajaksi
- tietotekniikan soveltaminen jollekin kohdealueelle vaatii näiden huippuasiantuntijoiden onnistunutta yhteisymmärrystä.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

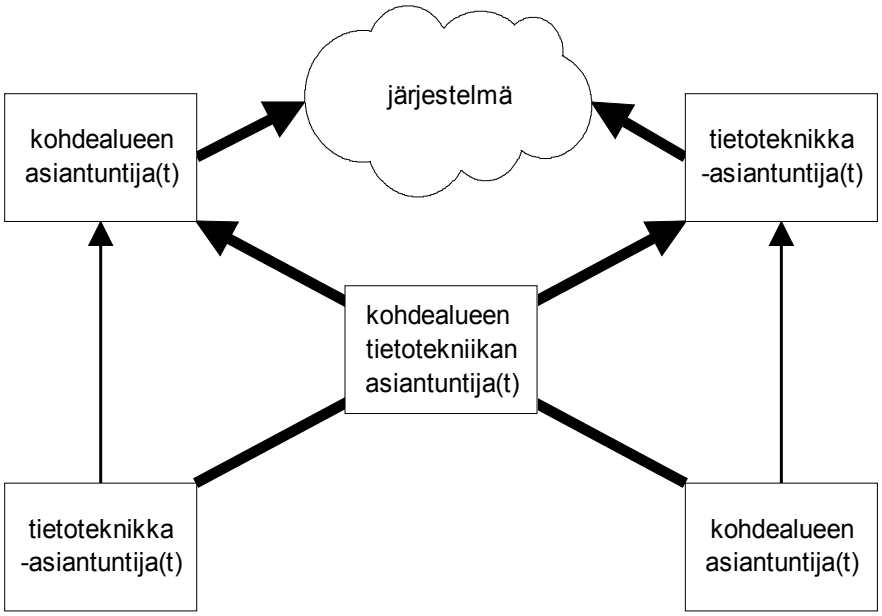

Itse olen tullut siihen tulokseen, että missään tietotekniikan muutoshankkeessa tietotekniikan huippuasiantuntijat eivät pysty omaksumaan kaikkia kohdealueen aiheita, koska kohdealueeseen perehtyminen vaatii oman aikansa. Tämän ongelman vuoksi joidenkin kohdealueiden huippuasiantuntijoiden on opeteltava jokin mallinnusmenetelmä tietotekniikan muutoshankkeen alkuvaiheessa.

Toisaalta on selvää, että ei ole olemassa tietotekniikan kaikkien osa-alueiden asiantuntijoita hyvällä tahdollakaan, joten tietotekniikan muutoshankkeessa on tietotekniikan eri osa-alueiden asiantuntijoiden on tehtävä laajaakin yhteistyötä.

> **Ehdotus 7: Kohdealueen huippuasiantuntijan / huippuasiantuntijoiden on johdettava tehtävää mallinnusta (myös prosessien mallinnus) aivan alkuvaiheesta alkaen.**

Aikaisemmin perustellulla tavalla tietotekniikan huippuasiantuntijasta ei kovin nopeasti tehdä hyvällä tahdollakaan jonkin erityisen kohdealueen asiantuntijaa. Tietysti tietotekniikan huippuasiantuntijat oppivat koko ajan lisää kohdealueesta. Tämän ristiriidan vuoksi on parempi, että mallinnusta johtaa/johtavat kohdealueen hyvin tietävät henkilö(t).

9. Uusien prosessien kuvauksien ajaminen oikeaksi käytöksi?

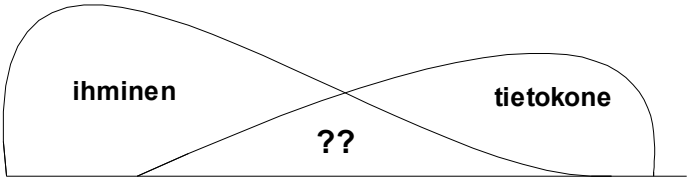

Selvää on, että tietokoneen ja ihmisen yhteistyötä/työnjakoa voidaan suunnitella eri tavoilla – joskus tietokone on ylivoiminen ja joskus ihminen on ylivoimainen. Ongelmana on väliin jäävä alue, jossa sekä ihminen että tietokone voivat tehdä samaa tehtävää. Väärin tehdyllä yhteistyöllä/työnjaolla ihmiset voivat uupua tietokoneiden vaatimien lisätehtävien vuoksi.

Edellä mainitulla tavoilla voidaan prosessimalleissa ottaa esille täysin selvät ja riidattomat vaiheet prosesseista (SPEX).

Ehdotus 8: Uusien prosessien prosessimalleissa pitää selvästi erotella ihmisten tekemät vaiheet ja tietokoneiden tekemät vaiheet.

Uusien prosessien prosessimalleissa voi siis olla mahdollista suunnitella jokin tehtävä joko ihmisten tekemäksi tai tietokoneiden tekemäksi.

10. Uusien prosessien prosessimallien ajaminen erilaisiksi vaatimuksiksi

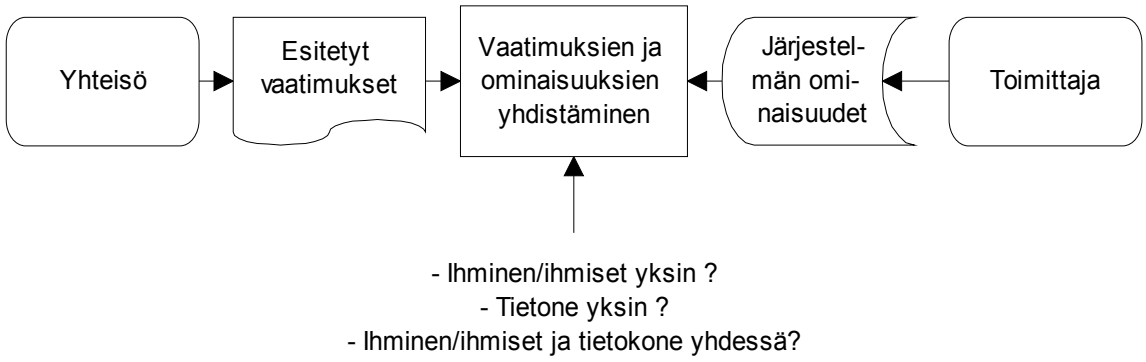

Tausta-asiakirjoissa on hyvin kunnioittavat määrät erilaisia vaatimuksia eri tasoille erilaisten alustavien prosessimallien lisäksi.

Ehdotus 9: Prosessimallien päälle voidaan tehdä laajempia vaatimuksien luetteloita.

Ehdotus 10: Järjestelmään esitetyt vaatimukset ja järjestelmän toteutetut ominaisuudet on linkitettävä selvästi kehittämishankkeen aikana.

Vaatimustenhallinta on yksi vaikeimmista tietotekniikan osa-alueista, ja aina on mahdollista vaatimuksien ja ominaisuuksien hyvin vakavat ristiriidat.

Alter (2000) kiinnittää huomioita liiketoiminnan edustajien ja tietotekniikan edustajien täysin erilaisiin käsityksiin termistä ”Vaatimus”. Tietotekniikan edustajat tarvitsevat tietokoneiden vaatiman yksityiskohtaisuuden vuoksi hyvin yksityiskohtaiset vaatimukset. Liiketoiminnan edustajat näkevät vaatimusten esittämisen ylettömän yksityiskohtaisena tehtävänä. Aiempien esitysten mukaisesti vaatimusten etsiminen kannattaa aloittaa prosessien yksiselitteisistä kohteista.

11. Erittäin iso ongelma: tietotekniset järjestelmät ovat kuitenkin hierarkkisia järjestelmiä!

Erittäin ison ongelman kaikissa tietotekniikan muutoshankkeissa on erilaisten prosessien ja vaatimusten ajaminen erilaisiksi **hierarkkisiksi** tietoteknisiksi järjestelmiksi.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

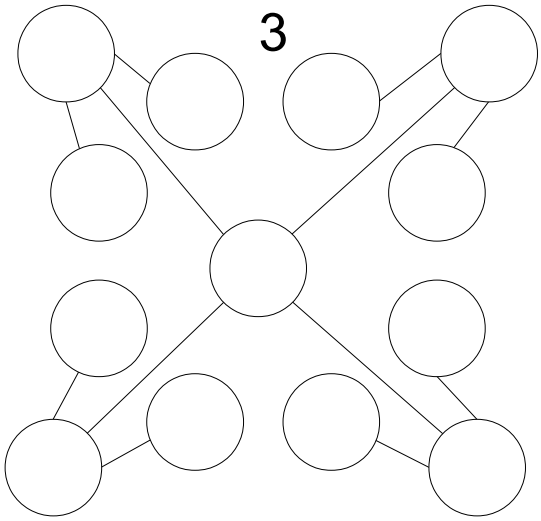

Edellä oleva kuva esittää tällaista hierarkkista tilannetta – jossain on järjestelmän keskus josta johdetaan osajärjestelmiä hierarkkisesti.

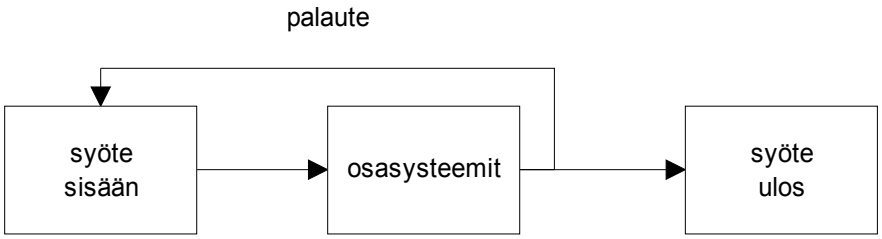

Lisäksi on huomioitava, että osajärjestelmät muodostavat yhden kokonaisjärjestelmän, joka käsittelee sisään tulevia syötteitä ja ulos annettavia syötteitä, minkä lisäksi on erilaisia palautteita takaisin järjestelmässä huomioitavaksi.

Ehdotus 11: Prosessimallien rakentamisen jälkeen ja vaatimusten laajan listauksien jälkeen on mahdollista tehdä erilaiset kokonaisjärjestelmän jakaminen osajärjestelmiksi.

Edelleenkin voi todeta, että käytännössä on tehtävä yhteistyötä kohdealueen edustajien kanssa ja tietotekniikan osa-alueiden edustajien kanssa.

Ehdotus 12: Osajärjestelmiksi jakamisessa (mahdollisesti hierarkioiksi) on osajärjestelmien väliset yhteydet pidettävä mahdollisimman yksinkertaisina.

Tosiasia on kuitenkin, että eri osajärjestelmien kaikki osat voivat olla yhteydessä toisiinsa ilman erilaisia osajärjestelmiä. Tästä on seuraava kuva.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

1

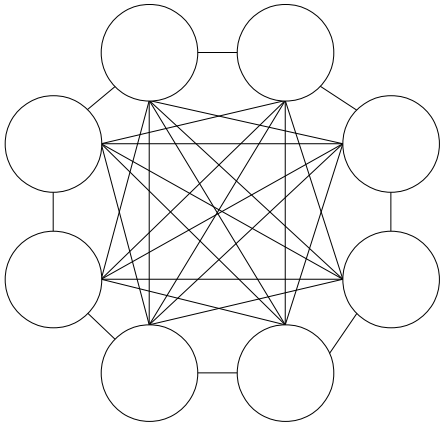

Ongelma näissä monesta-moneen -yhteyksissä on pienenkin osajärjestelmän muutoksen heijastumista muihin osajärjestelmiin – tätä voisi kutsua ns. spagettijärjestelmäksi.

2

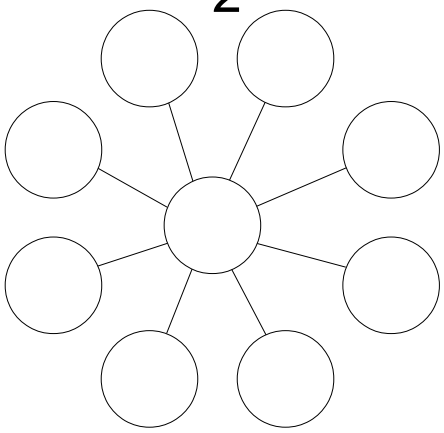

Toinen ääripää on luonnollisesti vain yhteen keskusjärjestelmään perustuva kokonaisjärjestelmä. Tässä mallissa ongelmana on, että keskusjärjestelmän toimimattomuus heijastuu välittömästi kaikkiin osajärjestelmiin. Seuraavassa kuvassa on esitetty tietoteknisen järjestelmän perustoimenpiteet:

- haku, lisäys, poisto ja muutos perustoimintoina
- ohjelma on keskeisin (eniten nuolia) osa järjestelmästä
- ohjelmat toimivat käyttöjärjestelmien päällä
- käyttöjärjestelmät toimivat laitteiden päällä
- dataa käsitellään dokumentteina ja tietokantoina
- datalle on erilaisia (tieto)malleja.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

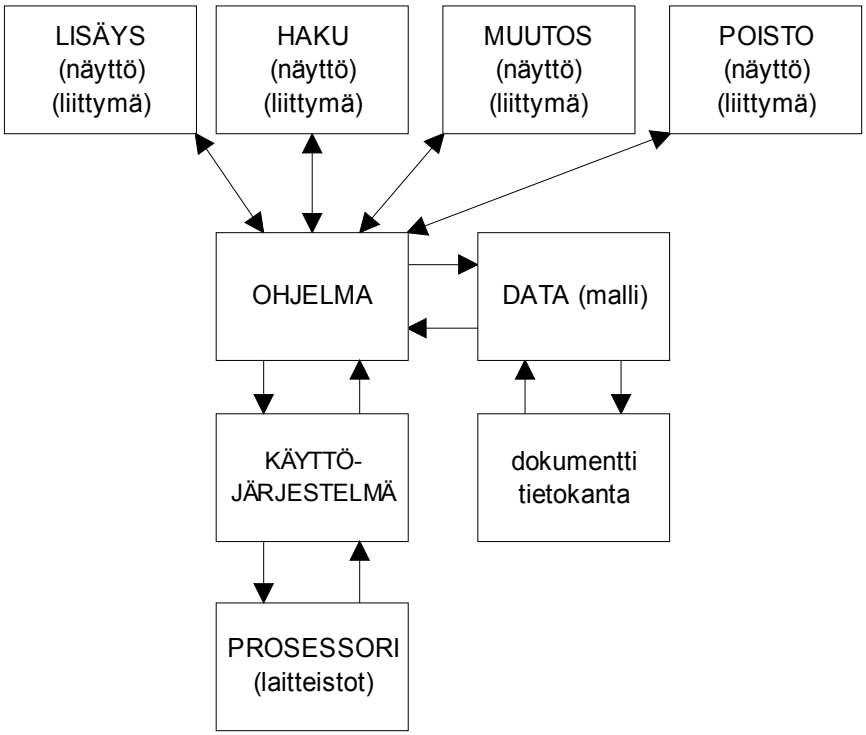

Harvan käyttäjän tarvitsee pohtia näitä aiheita tavallisessa käytössä, jos siis kaikki toimii asianmukaisesti ilman suuria ongelmia.

	Omistus? Jäsenyys? Sopimus?	**AVOIN**	**SULJETTU**
1. Laite			
2. Käyttöjärjestelmä (laitteeseen)			
3. Ohjelma(t)			
4. Tietomalli / Käsitemalli			
5. Tiedosto (Standardi)			
6. Tietokanta (Standardi)			
7. Viestintä (Standardi)			
8. Haku / Liittymä			
9. Lisäys / Liittymä			
10. Poisto / Liittymä			
11. Muutos / Liittymä			

Lyhyesti todeten voi todeta, että erilaiset osajärjestelmät voivat perustua omistukseen, jäsenyyteen, tai sopimukseen, minkä lisäksi omistus, jäsenyys ja sopimus muodostavat monimutkaisia ketjuja.

Itse olen esittänyt seuraavaa laajinta mahdollista ratkaisua:

- tilaava yhteisö omistaa kaiken laitteiston
- käyttöjärjestelmät ovat mahdollisuuksien mukaan avoimia käyttöjärjestelmiä
- tilaava yhteisö mahdollisesti omistaa kaikki järjestelmän ohjelmat
- mahdollisuuksien mukaan ohjelmistot ovat avoimia ohjelmia
- tilaava yhteisö huolehtii tietomallista / käsitemallista
- tilaava yhteisö omistaa tiedostot
- tilaava yhteisö omistaa datan tietokannoissa
- tilaava yhteisö omistaa tietokannat
- mahdollisuuksien mukaan tietokannat ovat avoimia ohjelmia
- mahdollisuuksien mukaisesti käytetään koko ajan avoimia standardeja
- haku, lisäys, muutos ja poisto perustuvat mahdollisuuksien mukaisesti avoimiin ratkaisuihin.

Selvää on, että tilaavassa yhteisöissä on jo aiemmin sidottu toimintaa kiinni erilaisiin tietoteknisiin järjestelmiin, jotka voivat olla täysin avoimia tai täysin suljettuja. Harva yhteisö voi nykytilanteessa aloittaa täysin uudesta tilanteesta ilman mitään rajoituksia. Tämä vuoksi voi todeta, että matka laajimpaan mahdolliseen ratkaisuun voidaan tehdä vähitellen eri vaiheessa useamman vuoden aikajaksona aina osajärjestelmien muutoskohdissa.

Selvää on, että osa tietotekniikan toimittajista eivät lähtökohtaisesti toimi edellä kuvatun laajimman mahdollisen ratkaisun (osa)toimittajina, mikä voi aiheuttaa ongelmia erilaisissa muutostilanteissa.

Itse painottaisin, että erilaiset avoimet ratkaisut eivät ole ilmaisia pitkällä aikavälillä, ja avoimet ratkaisut aiheuttavat **ERILAISIA** kustannuksia kuin täysin suljetut ratkaisut. Hyvä esimerkki on erilaiset ylläpidon toimittajat, vaikka itse ylläpidettävä ratkaisu voi perustua avoimiin ratkaisuihin – avoimuuteen perustuvien omien tietokantojen maksullinen ylläpito voisi olla yksi esimerkki.

Ehdotus 13: Mahdollisuuksien mukaisesti kartoitetaan markkinoilla olevat avoimet ja suljetut ratkaisut kokonaisjärjestelmälle ja osajärjestelmille: haku, lisäys, poisto, muutos, laitteet, ohjelmat, käyttöjärjestelmät ja tietokannat.

Ehdotus 14: Mahdollisuuksien mukaisesti kartoitetaan markkinoilla olevat avoimet ja suljetut standardit eri kohtiin järjestelmää: haku, lisäys, poisto, muutos, laitteet, ohjelmat, käyttöjärjestelmät ja tietokannat.

Itse olen kehottanut eri yhteyksissä käyttämään avoimia ratkaisuja mahdollisuuksien mukaan ja tämän jälkeen omaa omistusta – suljetut ratkaisut olisivat viimeinen vaihtoehto. Kuten todettua, niin totuus järjestelmien kehittämissä on monimutkaisempi, ja joskus on tyydyttävä suljettuihin ratkaisuihin jollakin aikavälillä.

Ehdotus 15: Mahdollisuuksien mukaan käytetään järjestelmän kehittämisessä avoimia standardeja ja muitakin avoimia ratkaisuja.

Kuten todettua, niin aikaisemmat sitoumukset tietotekniikkaan voivat rajoittaa tehtäviä valintoja. Taas toisaalta uudet valittavat standardit ja uudet ratkaisut mahdollistava uutta toimintaan.

12. Suorat yhteydet järjestelmien välillä vai dokumenttien välitystä järjestelmien välillä?

[jatkuu seuraavalla sivulla]

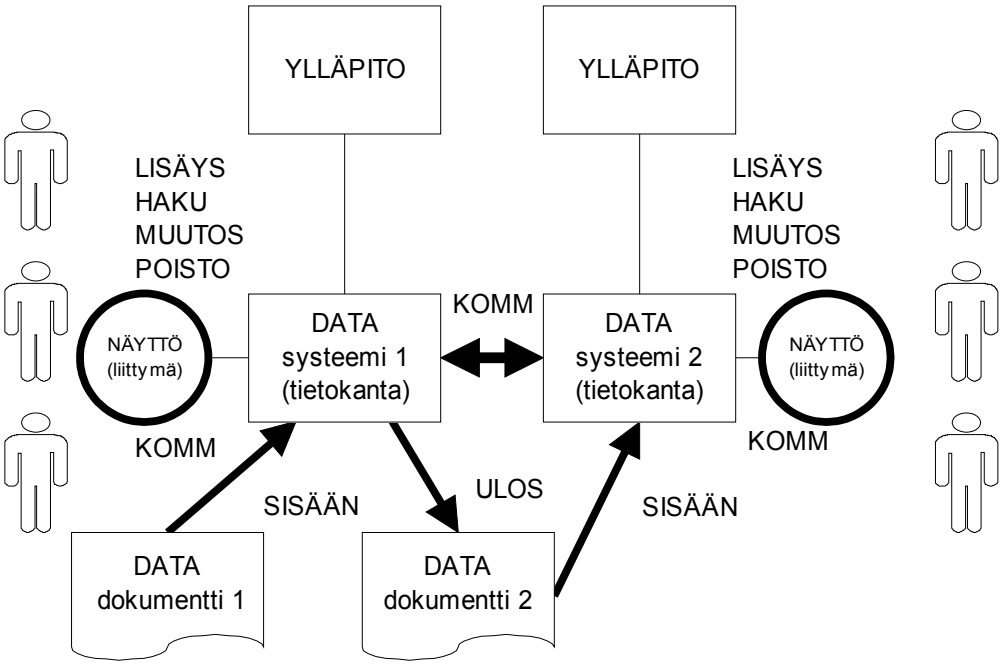

Tosiasiassa järjestelmät ovat eri tavoin yhteyksissä – joka suoraan yhteydessä tai sitten dokumenttien vaihtamisen avulla.

Ehdotus 16: Yksi osa vaatimusten kirjaamista voi olla järjestelmien välisten suorien yhteyksien kartoittaminen.

Ehdotus 17: Yksi osa vaatimusten kirjaamista voi olla järjestelmien välillä siirrettävien dokumenttien laadun ja määrän arviointi/kartoittaminen.

Oma huomio, että suorat yhteydet ovat tietysti nopeampia, mutta suorien yhteyksien on sitten toimittava koko ajan. Tiedostojen välittäminen voi tarkoittaa hyvin erilaisten tiedostomuotojen hallintaa, koska erilaisia tiedostoja tarvitaan eri yhteyksissä erilaisten standardien mukaisesti.

Yksi esimerkki tiedostojen välityksestä on RSS, jonka tunnuksena on edellä oleva kuva. Käytännössä RSS-syötteiden tarvitsemia tiedostoja pystyy lukemaan hyvin laaja joukko erilaisia ohjelmia, jolloin ei välttämättä ole tarvetta suoriin yhteyksiin järjestelmien välillä.

13. Sopimusten ja päätösten välisestä suhteesta?

[jatkuu seuraavalla sivulla]

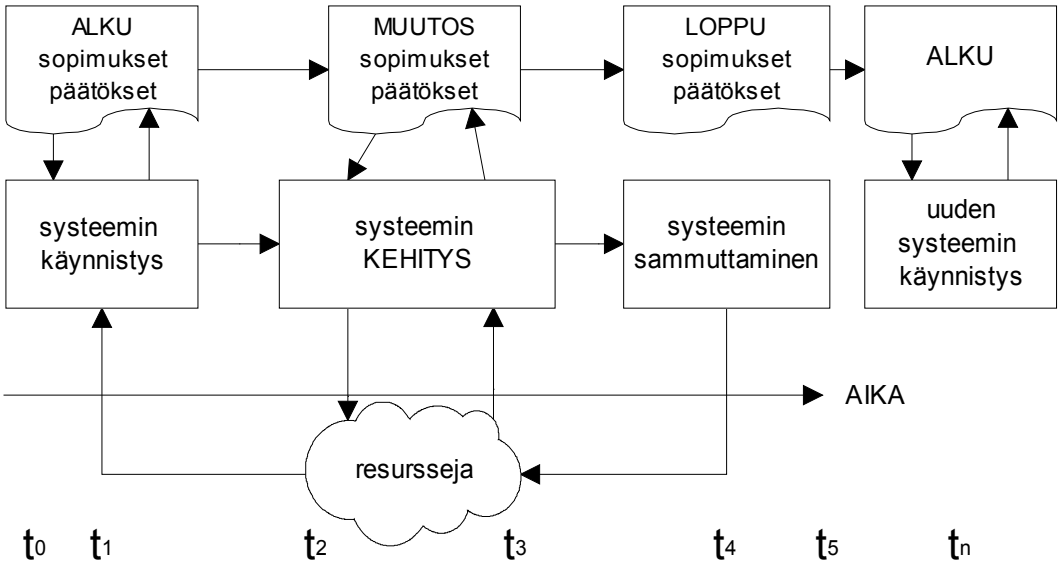

Edellä mainittujen syiden vuoksi on melko varmasti käytettävä erilaisten osajärjestelmien toimittajina kaupallisesti toimivia yrityksiä, jolloin törmätään erilaisiin kilpailutuksien isoihin ongelmiin.

Perusongelma on, että edellä kuvatulla tavalla tietotekniikan kehittäminen on erittäin iso muutoshanke, ja kaikkia tarvittavia muutoksia ei pystytä ennakoimaan muutoshankkeen alkuvaiheissa. Tämän vuoksi on otettava käyttöön jokin päätöksenteon menetelmä, johon voidaan kirjata eri vaiheissa tehtyjä päätöksiä koko ajan tietoteknisen muutoshankkeen kaikissa vaiheissa.

> **Ehdotus 18: Hyvissä ajoin jo ennen erilaisia kilpailutuksia päätetään jostain päätöksenteon menetelmästä, jolla kaikki päätökset voidaan kirjata hyvissä ajoin jo ennen varsinaista toimittajien kilpailuttamista.**

Kun jokin päätöksenteon menetelmä on valittu, niin tämän jälkeen voidaan lähteä pohtimaan varsinaista kilpailutusta. Tosiasiassa tarvittavia päätöksiä voi olla satoja tai tuhansia riippuen tietoteknisen muutoshankkeen laajuudesta. Päätökset olisi hyvä kirjata jo kauan ennen varsinaisia kilpailutuksia.

14. Ihmisten yhteistyön mahdollisuudet ja ihmisten yhteistyön erilaiset ongelmat ratkaistaviksi?

Edellä olen ehdottanut kehitettävän järjestelmän jakamista erilaisiin osiin, joiden väliset yhteydet on pidetty mahdollisimman tehokkaina ja kuitenkin mahdollisimman vähäisinä yhteyksinä.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

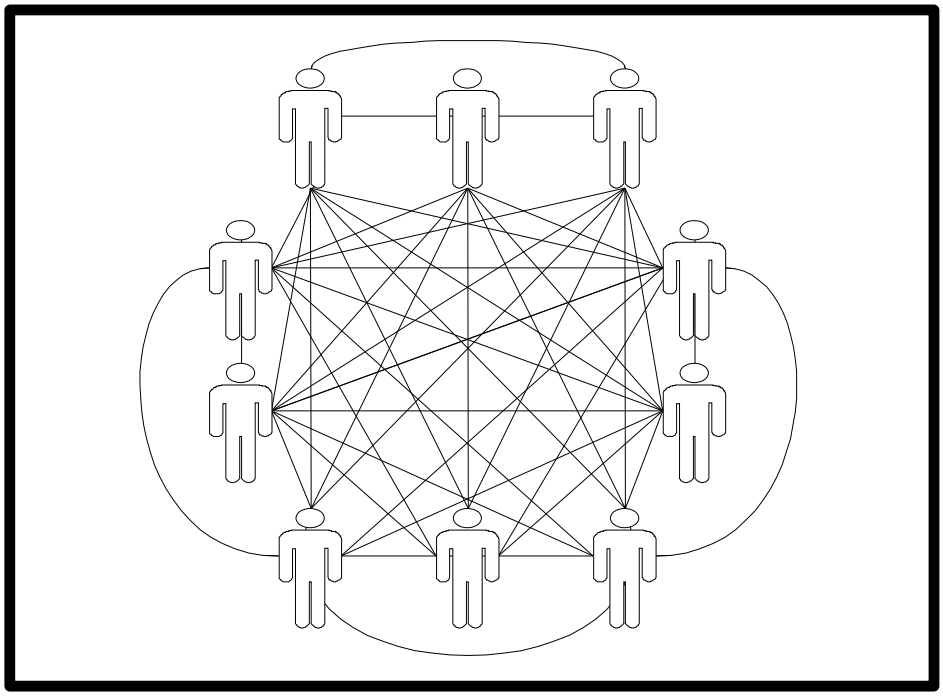

Selvää on, että kehittämishankkeen ajaksi valitaan projektiryhm(i)ä jäsenineen. Eri lähteissä on hyvin erilaisia näkemyksiä ryhmän suurimmasta tehokkaasta koosta (esim. 7-15), minkä jälkeen henkilöiden määrän lisääminen (esim. >7 tai >15) alkaa alentaa ryhmän tehokkuutta.

Ehdotus 19: Eri osajärjestelmien kehittämisen yhteydessä kannattaa arvioida parasta mahdollista ryhmäkokoa takaamaan kunkin osajärjestelmän paras mahdollinen kehitys.

Selvää on, että järjestelmää kehitettäessä voivat jotkut ryhmät kasvaa liian suuriksi, koska (hyvin) erilaisia sidosryhmien edustajia voi liittyä/kiinnittyä muutoshankkeen elinkaaren aikana. Tämän vuoksi on muutoshankkeen elinkaaren ehkä pakko jakaa joitain ryhmiä useammaksi ryhmäksi, jotta ryhmän tehokkuus ei ala kärsiä kaiken turhan oheisviestinnän vuoksi.

Ehdotus 20: Mahdollisesti eri ryhmien ryhmäkoon kasvaessa liian suureksi on ehkä jaettava ryhmiä uusiksi ryhmiksi muutoshankkeen aikana.

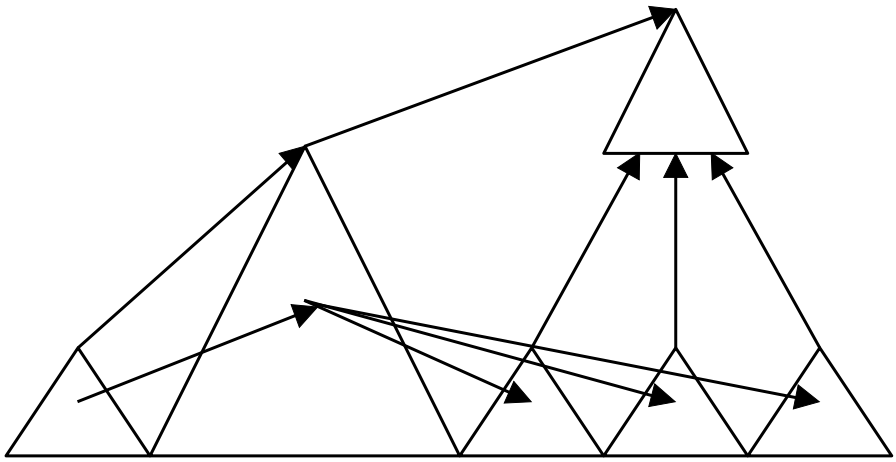

Riippuu jälleen näkökulmasta, että miten yksittäinen henkilö näkee erilaisten yhteisöjen suhteet toisiinsa. Tosiasiassa erilaiset yhteisöt ovat erilaisissa suhteissa toisiinsa, ja yhteisöjen väliin voi syntyä erilaisia tasoja/hallintorakenteita, vaikka eri yhteisöillä on erilaisia/yhteisiäkin tavoitteita.

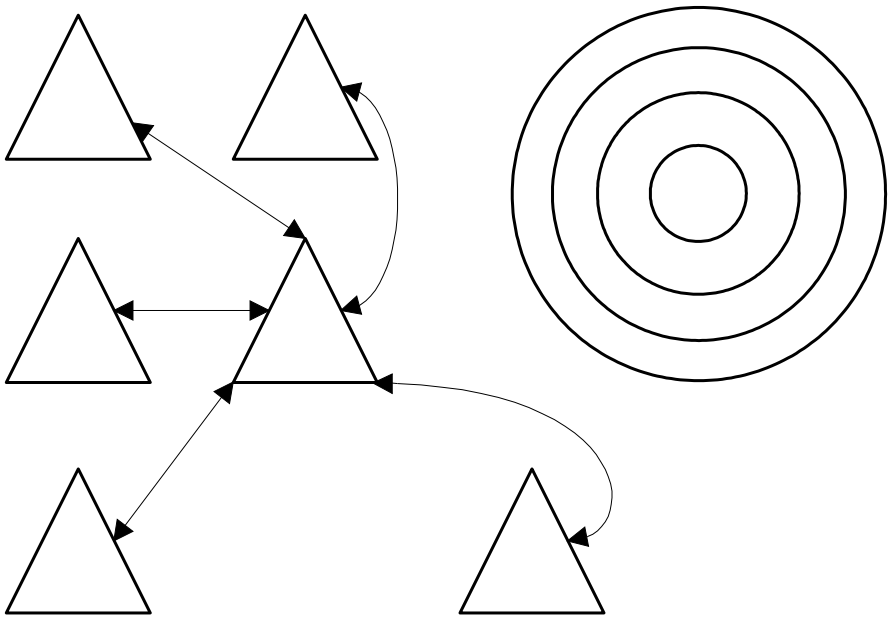

Toisena näkökulmana on tietysti koko ajan laajenevat suhteet, jolloin järjestelmän kehitys ja järjestelmästä saatava hyöty laajenee vähitellen uusille ryhmille tietotekniikan muutoshankkeen aikana.

Kumpikin näkökulma (tasot/hallintorakenteet ja/tai laajenevat suhteet) on perusteltu, ja tämän vuoksi erilaiset hallinnon rajat ja sopimuksien rajat voidaan rakentaa niin, että uusien ryhmien osallistuminen eri vaiheissa onnistuu ilman laajoja uudelleenjärjestelyitä.

> **Ehdotus 21: Erilaiset sopimukset kannattaa tarkistaa, että muutoshankkeen aikana voidaan tarvittaessa ottaa mukaan mahdollisesti uusien sidosryhmien edustajia ilman laajoja sopimusten uudelleenjärjestelyitä.**

15. Ihmisten välisestä hierarkiasta: pakko vai valinta?

Eri henkilöt suhtautuvat (ideologisesti) eri tavoin ihmisten muodostamiin hierarkioihin, ja yksittäinen henkilö voi pitää hierarkiaa siunauksena tai kirouksena.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

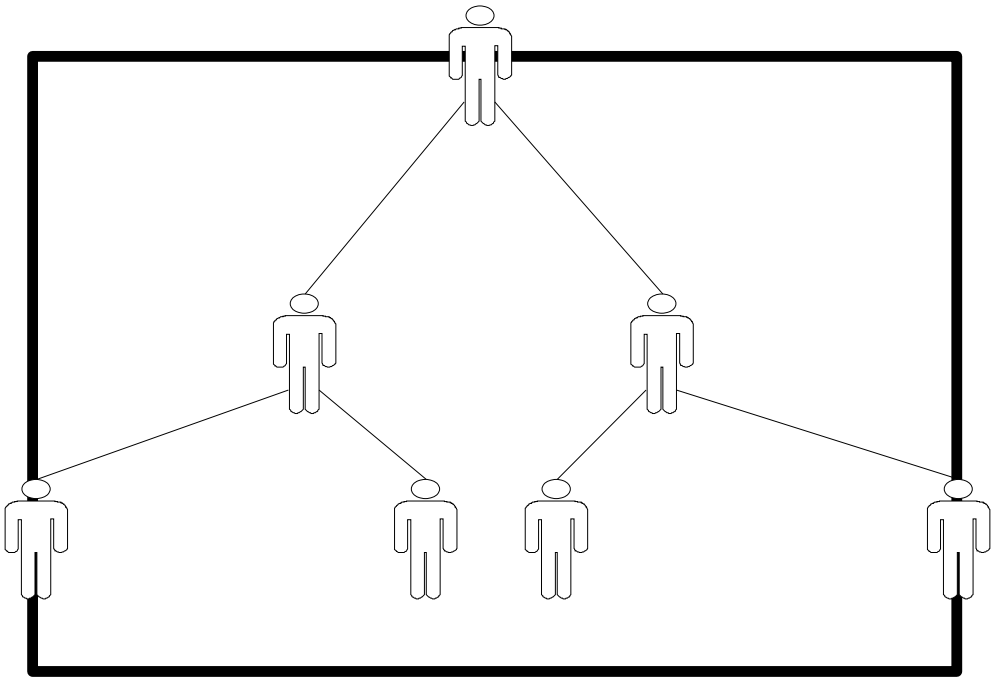

Erilaisissa yhteisöissä voivat eri henkilöt olla voimakkaasti mukana yhteisön ulkopuolisessa toiminnassa, esimerkiksi myyntihenkilöt ja osa johtajista voivat olla tällaisia henkilöitä. Riippuen yhteisöstä on ulkopuolisen maailman ymmärtäminen yhteisön sisällä paremmin tai huonommin järjestetty ja/tai ymmärretty.

Oma huomio/tuomio on, että tuotanto oikeasti rajaa (siis yhteisön sisällä) kaiken toiminnan eri tavoin. Metalliyrityksestä voisi olla esimerkkinä erilaiset toleranssit metallituotteille. Jos metalliyrityksen myynti tekee sopimuksia vääriin toleransseihin perustuen, voi tehty sopimus olla käytännössä vaikea toteuttaa oikeasti. Tietysti tietotekniikan muutoshankkeissa tuotannon rajat on paljon vaikeampi määritellä, koska ihmiset eivät ole koneita, joten tietotekniikan muutoshankkeissa ei ole toleransseja vastaavia mittatikkuja.

Tämän vuoksi täytyy vielä kerran todeta, että järjestelmän jakaminen eri osajärjestelmiksi täytyy tehdä hyvin, jotta voidaan hallita pienempiä osahankkeita.

16. Erityistä pohdintaa käyttöliittymistä

Tähän kohtaan täytyy todeta, että järjestelmiä käyttävät ihmiset voidaan jakaa erilaisille jatkumoille esimerkiksi seuraavasti:

- kertakäyttäjät
- käyttö esim. 1-2 kertaa kuukaudessa
- käyttö viikoittain
- käyttö päivittäin
- käyttö useita kertoja päivässä.

[jatkuu seuraavalla sivulla]

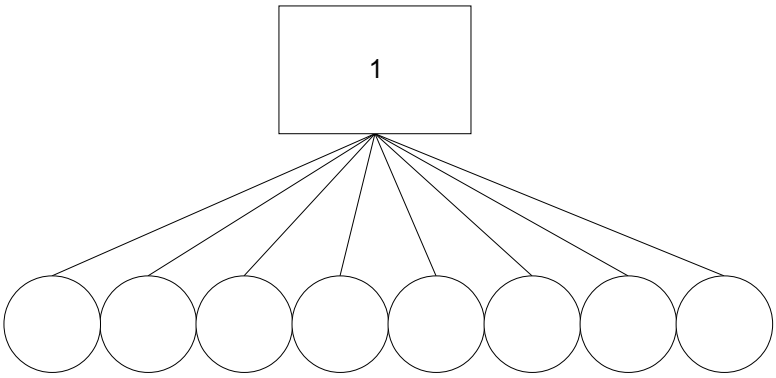

Oma huomio/tuomio on, että ensimmäisenä kannattaa kehittää järjestelmän suurkäyttäjille hyvin yksinkertaiset liittymät, joiden perusteella tarvitsee tehdä vain harvoja valintoja, minkä lisäksi kaikkiin toimintoihin löytyy erilaisia oikopolkuja ja erilaisia yhden vaiheen valintoja. Suurkäyttäjän käyttöliittymistä voi lähteä kehittämään muiden ryhmien käyttöliittymiä kohti kertakäyttäjää.

Tosiasia on, että monesti järjestelmät tehdään vain ja ainoastaan yhden liittymän varaan, jolloin eri ryhmät valittavat järjestelmät olevan tehoton ja vaikea käyttää. Esimerkiksi suurkäyttäjät voivat uupua, jos jokainen päivä pitää tehdä kymmeniä/satoja valintoja (vrt. hiiren klikkauksia), jotka eivät tuota mitään lisäarvoa suurkäyttäjille.

Ehdotus 22: Eri käyttäjäryhmille pitää kehittää erilaisia käyttöliittymiä – alkaen suurkäyttäjistä päätyen kertakäyttäjiin.

Käyttöliittymien kehittämisessä on paljon kehiteltävää edelleenkin, ja esimerkkinä on lääkärien hyvin kriittiset arviot potilastietojärjestelmistä, vrt. Vänskä ym. (2010); Winblad ym. (2010); Arvola ym. (2012).

17. Järjestelmien muodostamat monimutkaiset ketjut

Edellä on ollut mainintoja erilaisten järjestelmien mahdollisuuksista: hierarkkinen, keskitetty, monesta-moneen tai kaikki-kaikkiin. Tosiasiassa järjestelmän elinkaaren aikana yksittäisen järjestelmän suurin hyöty tulee esille eri järjestelmien yhteistyön kautta/avulla. Iso ongelma on tietysti erilaisten järjestelmien eriaikaiset elinkaaret, jolloin tulee ongelmaksi suunnitella uudelleen järjestelmien yhteistyö.

Edellä on mainittu RSS esimerkkinä standardista, jonka avulla voidaan tehdä yhteistoimintaa tiedostojen avulla ilman suoria yhteyksiä. Ongelmaksi tulee tietysti eri järjestelmistä ulos saatavat tiedostot, jotka eivät ole minkään standardin mukaisia, koska järjestelmien tekniikka ja elinkaari vaihtelevat.

Yksi esimerkki on Ohiosta (Ohio Department of Public Safety - Information Technology Office. 2012), jolloin useamman vuosikymmenen toiminut keskitetty vanha järjestelmä päätettiin vaihtaa hajautetummaksi ratkaisuksi. Kyseiseen järjestelmään oli liittynyt hyvin laaja määrä erilaisia yhteisöjä, jolloin uuden järjestelmän kehittäminen kohtasi joukon erilaisia ongelmia.

Ehdotus 23: Hankerekisterin kehittämishankkeen aikana kannattaa kartoittaa hankerekisteriin liittyvien järjestelmien noudattamien standardien määrä ja laatu.

Ehdotus 24: Kehittämishankkeen aikana kannattaa kartoittaa järjestelmät, jotka eivät noudata mitään standardia.

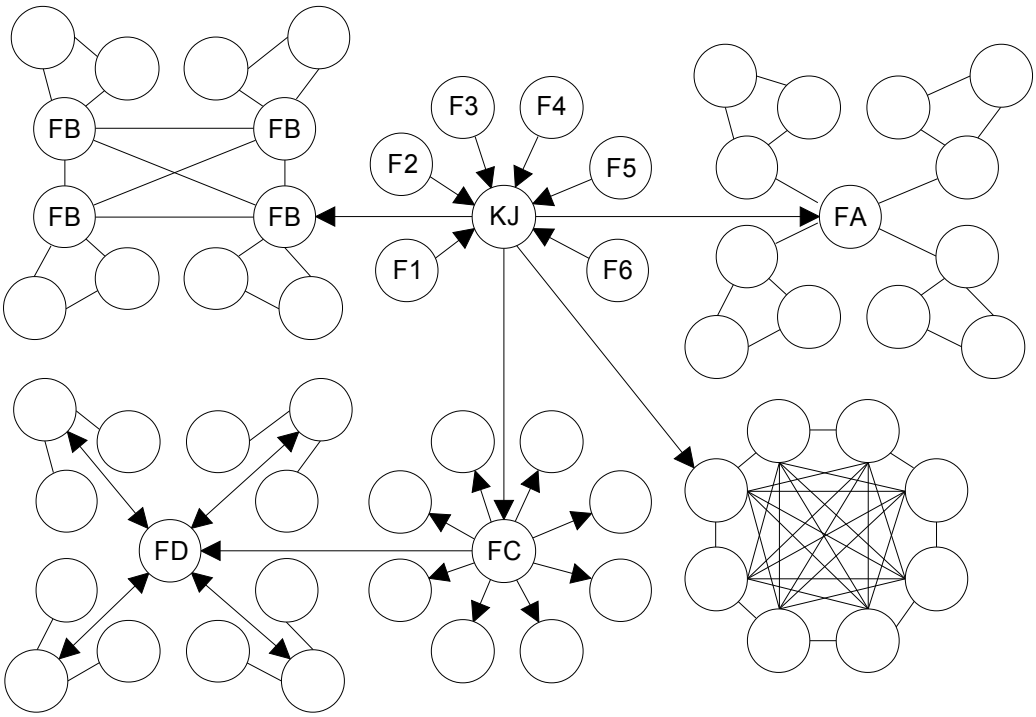

Kuten edellä oleva kuva yrittää esittää, niin erilaisia standardeja/formaatteja voi olla samaan aikaan useita, minkä lisäksi eri järjestelmät käyttävät vain joitain standardeja/formaatteja ja vielä erilaisia versioita standardeista/formaateista.

18. Useamman osahankkeen läpivienti mahdollisuutena

Vielä kerran täytyy todeta, että erilaiset tietotekniikan kehittämishankkeet ovat erittäin suuria muutoshankkeita, joilla on hyvin paljon odottamattomia sivuvaikutuksia. Esimerkkejä erilaisista ongelmia ovat mm. seuraavat:

- Tietotekniikkahanke pitää keskeyttää ja lopettaa
- Kustannukset ovat moninkertaisia alkuperäisiin arvioon nähden
- Alkuperäisistä tavoitteista saavutetaan vain osa
- Kehitetty järjestelmä ei saa loppukäyttäjien arvostusta
- Ihmisten työtehtävien muutoksien läpivienti ei tapahdu heti ja voi vaatia odotettua pidemmän ajan.

Edellä olevat ongelmat ovat kovaa todellisuutta, vrt. The Standish Group International (1995a, 1995b, 1999, 2001) käyvät läpi erilaisia epäonnistumisia.

Edellä olevat ongelmat ovat aina riskeinä kaikille tietotekniikan muutoshankkeille, ja tämän vuoksi on seuraavat ehdotukset:

Ehdotus 25: Tulevan hankerekisterin kehittämishanke jaotellaan useammaksi pienemmäksi kehittämishankkeeksi, joita voidaan tehdä joko peräkkäin tai vierekkäin.

Ehdotus 26: Pienempien kehittämishankkeiden välille laaditaan/tehdään/määritellään vain välttämättömät yhteydet.

Useamman pienen hankkeet läpivienti voi tietysti tarkoittaa jonkin verran enemmän hallintoa, joka on tietysti pidettävä mahdollisimman vähäisenä kaikissa vaiheissa.

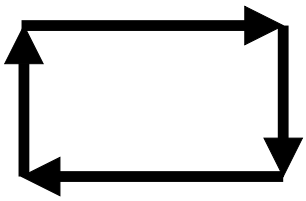

Tietotekniikan kehittämishankkeiden taustalla vaikuttaa erilaiset ideologiat, jotka ovat erilaisia, joten kehittämishankkeen aikana valituksi jokin yksittäinen kehittämistapa. Monesti voi todeta, että valituksi tulee jonkinlainen ympyrämalli, jossa kehittäminen perustuu useamman kierroksen ajatukseen.

Ehdotus 27: Kehittämishankkeen voi järjestää useamman kehittämisen kierroksen järjestelmäksi, jolloin pienemmät osahankkeet voivat seurata toisiaan hallitulla tavalla.

Edellä on ollut mainintoja erilaisista päätöksenteon menetelmistä. Tässä kohtaa voi todeta, että päätöksentekojärjestelmä käyttäen voidaan pitää hallinnassa järjestelmän kokonaiskehittäminen.

19. Paluu erikoistiedon ja yleistiedon tasapainoon

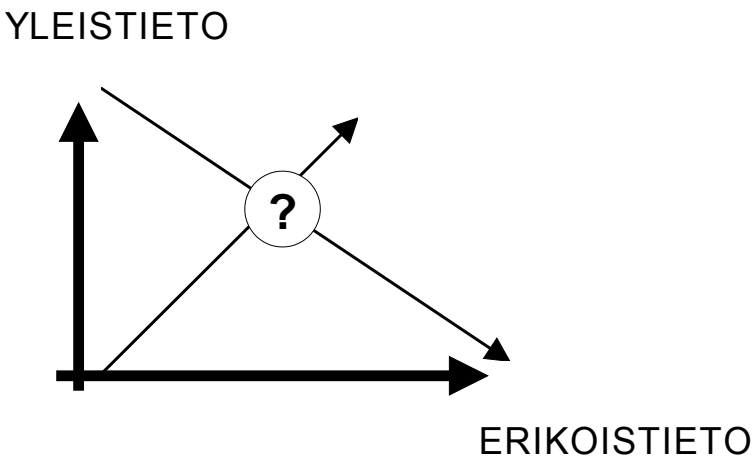

Loppujen lopuksi on vielä palattava erikoistiedon ja yleistiedon yhteensovittamisen ongelmiin ja mahdollisuuksiin. Selvää on, että erikoistumalla tiettyyn aiheeseen voi jonkin erikoistiedon huippuasiantuntijaksi. Toisaalta eri henkilöillä on suhteellisen laaja yleistieto useammasta aiheesta.

Edellä on osoitettu erilaisia aiheita eri asiantuntijoiden työskentelyn yhteensovittamiselle.

Ensimmäisenä erityishuomiona voi vielä kerrata, että hyvissä ajoin ennen kilpailutuksia valitaan jokin päätöksenteon menetelmä. Toisena erityishuomiona voi vielä kerrata, että sovellusalueen asiantuntijan (ei siis tietotekniikka-asiantuntija) olisi hyvä johtaa mallinnusta valitulla mallinnusmenetelmällä, jotta mallinnus perustuisi kohdealueen erityispiirteisiin – ei siis arvauksiin.

20. Lausunto on kuitenkin suhteellisen rajoittunut

Tämä lausunto ei kata kaikkea monimutkaisuutta liittyen tietotekniikan muutoshankkeista, joten muitakin lausuntoja kannattaa lukea hyvinkin huolellisesti.

SL 60.2. Joitain oheishuomioita?

Jätin edellä mainitun lausunnon [73] Lausuntopalvelu.fi -järjestelmään 28.11.2014.

Sinänsä on hyvin kunnioitettava saavutus pitää vuodesta 1998 saakka yksittäistä järjestelmää 28.11.2014 tilanteeseen nähden – teknistä kehitystä on ollut varmasti monenlaista tällä aikavälillä.

Tuttuun tapaan ehdotin laajinta mahdollista ratkaisua, jolloin sekä omistetaan järjestelmän joitain osia että käytetään avoimia ratkaisuja eri osissa. Selvää on, että tähän laajimpaa mahdolliseen ratkaisuun ei ehkä päästä järjestelmän tässä kehitysvaiheessa – tämä aihe vaatisi hyvin tarkan perehtymisen aiheeseen paikan päällä järjestelmän kehittäjien kanssa.

73 https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=35c0fa7f-f21e-4614-8816-28e600aafb3f, Lausuntopyynnön www-sivu 28.11.2014 tilanteessa

SL 61. Yhteenvetoa

Kaikki kirjoitukset/teos pitää aikanaan lopettaa johonkin – niin tässäkin tapauksessa

SL 61.1. Politiikan seuraaminen vai politiikkaan osallistuminen?

Kirjoitushetkellä (20.10.2014) voi todeta, että seuraan kyllä politiikkaa eri tavoin – ei siinä mitään. Toisaalta olen osallistunut politiikkaan melkoisen kevyesti eri vuosina ja joinain vuosina vähän enemmän.

Poliittisen nuorisojärjestön vaiheesta jäi jäljelle yhtenä saavutuksena tekemäni [74] selvitys nuorisoasumisen mahdollisuuksista Seinänaapurien alueella (vuonna 2000 oli vielä semmoinenkin viritys kuin Seinänaapurit).

Toinen nuorisojärjestön vaiheen saavutus oli maanpuolustuskurssin järjestäminen poliittisen nuorisojärjestön Etelä-Pohjanmaan piirille. Tässä teoksessa en ole pahemmin käsitellyt tätä maanpuolustuskurssia, koska sen aineistot ovat pääasiallisesti paperimuodossa, ja tässä teoksessa on käytetty vain sähköisiä aineistoja. Valitettavasti kurssista ei tullut mitään jatkuvaa jokavuotista perinnettä ja sitä ei ole saatu laajennettua useamman poliittisen nuorisojärjestön yhteiseksi kurssiviikonlopuksi.

Eri vaiheissa (vrt. luvut SL 4-38) olen todennut, että ihmiselle muodostuu noissa poliittisten nuorisojärjestöjen ja poliittisten opiskelijajärjestöjen myllytyksissä tietynlaiset näkökulmat, mikä on täysin ymmärrettävää tietystikin. Lisäksi olen todennut eri kirjoituksissa, että myös akateeminen maailmankuva voi jäykistyä vain tiettyjen näkökulmien varaan. Tosiasiassa meidän pitäisi tietysti pyrkiä laajentamaan maailmankuvaa eri vaiheissa.

SL 61.2. Informaatiotutkimus ja tiedotusoppi

Tässä teoksessa on tekstiä informaatiotutkimuksen ja tiedotusopin kursseilta. Kummastakin aiheesta on luonnollisesti kasa paperiaineistoa, jota ei ole vielä käyty läpi (Kirjoitelmia ja/tai LIITE) uusia teoksia varten. Paras hyöty on tietysti ollut kurssien sähköisten aineistojen uudelleenarviointi tähän teokseen. Kerraten voi todeta, että tenttiminen on erittäin huono opiskelutapa.

Tiedotusopin kurssien jälkeen voi todeta, että tiedotusvälineet luovat päiväjärjestyksen eri aiheille. Eri ryhmillä on tietysti erilaisia näkemyksiä eri aiheille, joten tiedotusvälineiden kovin voima on osoittaminen johonkin aiheeseen. Aiheita tulee ja menee päiväjärjestykseen erilaisilla voimakkuuksilla – joskus aihetta voivat käsitellä kaikki vakavasti journalismia harrastavat yhteisöt. Toisaalta jokin aihe voi jäädä vain lyhyiden mainintojen tasolle osassa tiedotusvälineistä.

Informaatiotutkimuksen osalta voi todeta, että tavoitteena on saada hankittua asianmukaista tietoa jostain yleensä jostain erityisestä aiheesta. Tällöin hankittava tieto ei ole mitään tiedotusvälineiden

74 http://www.jukkarannila.fi/selvitys/, Nuorisoasuntoselvityksen www-sivut nykytilanteessa

päiväjärjestyksen mukaista tietoa yleensä. Eli informaatiotutkimuksessa voidaan käydä rauhassa jotain ilmiötä erilaisten löydettyjen aineistojen perusteella – tietysti aihe on voinut olla joskus tiedotusvälineiden päiväjärjestyksessä jonkin aikaa.

Informaatiotutkimuksen opintojen jäljiltä on tietysti tullut oppina erilaisten tietokantojen hakumahdollisuuksien ymmärtäminen.

SL 61.3. Pro gradu – erilaiset viritelmät?

Pro gradu -työn vuoksi tein erilaisia viritelmiä ennen lopullisen aiheen varmistumista. Lyhyesti voi todeta, että ohjelmistoyrityksen vaiheen jälkeen olinkin toisenlaisissa tehtävissä, mikä tietystikin näkyy lopullisen aiheen muotoutumisena. Vinkkinä ohjauksessa oli, että kannattaa pro gradu -työssä kuvata omaa työtään kriittisesti arvioiden. Samaa vinkkiä oman työn kuvaamisesta ja kriittisestä arvioinnista olen jakanut eteenpäin eri yhteyksissä.

SL 61.4. ODF / OOXML / PDF / yksi A4-sivu tekstiä?

Miksi meluan (luku SL 48) sivukaupalla kolmesta standardista: ODF/OOXML/PDF?

Tosiasia on, että erilaisten tekstien kirjoittaminen on vastassa lähes kaikille tietokoneen käyttäjille jossain vaiheessa. Tässä kohtaa voi todeta, että osalle väestä tuottaa hyvin suurta tuskaa tuottaa edes yksi A4-sivu tekstiä.

Kun tekstien tuottaminen on noin keskeinen osa tietokoneiden oikeaa käyttöä, niin tällöin herää kysymys tekstien arkistoinnista eri yhteyksiin. Itse olen tullut siihen tulokseen, että ODF:n ja OOXML:n standardoinnin sekamelskan seurauksena PDF on voittanut taistelun, koska kaikki vakavasti otettavat ohjelmat osaavat tehdä asianmukaisen PDF-tiedoston joko käsin tehtävänä tai sitten dynaamisesti ajettuna PDF-tiedostona jostain järjestelmästä.

Oma mielenkiinto kaiken tietotekniikan seurannassa on ollut avoimien tekniikoiden leviämisen seuraukset. Esimerkiksi ODF on avoin standardi, ja ODF:n toteuttavat ohjelmat voivat olla avoimia tai suljettuja. Myös muut avoimet ratkaisut ovat mielenkiintoinen seurattava aihepiiri.

Kova tosiasia on, että jokainen uusi tietotekninen viritys joutuu painimaan avoimuuden vaatimusten kanssa ja toisaalta kaupallisen kannattavuuden ristipaineissa.

Itse olen tullut siihen tulokseen, että **yhden asian** voittoa tuottamattomat säätiöt sopisivat toimintaympäristöksi erilaisille jättimäisille järjestelmille, joiden käyttäjinä on esimerkiksi kymmeniätuhansia, satojatuhansia ja jopa miljoonia käyttäjiä.

SL 61.5. Sähköisen äänestyksen vastustaminen

Loppujen lopuksi sai puristettua vuosina 2010 ja 2014 puoluekokousaloitteet koskien sähköistä äänestystä. Valitettavasti en ole (vielä) jaksanut puristaa aloitteita puoluehallitukselle ja/tai puoluevaltuustolle.

Kaikeksi onneksi sain puristettua kasaan lausunnon nettiäänestystyöryhmän väliraporttiin, koska tähän lausuntoon annettiin mahdollisuus. Tietysti on vielä seurattava nettiäänestystyöryhmän lopullista raporttia hyvin kriittisesti (20.10.2014 tilanne) aikanaan.

SL 61.6. Yksityistäminen vai kansallistaminen?

Yksityistämisestä ja kansallistamisesta on oma lukunsa koskien teiden, rautateiden, sähköverkkojen ja postitoimintojen yksityistämisestä ja kansallistamisesta. Lopuksi pohdin, että rautateiden yksityistäminen on hyvin vaikeaa eri osa-alueilla, jolloin oikeasti tehtävä rautateiden eri toimintojen yksityistäminen kannattaa tehdä vasta hyvin seikkaperäisen selvityksen jälkeen, ja minun tekemät huomiot ovat vain hyvin pieni raapaisu erilaisiin tarkistettaviin aiheisiin.

SL 61.7. Jatkoa: uudet LIITE-teokset ja uudet Kirjoitelmia-teokset?

Kirjoitushetkellä (20.10.2014) on ollut seuraavien teosten työtiedostojen versioita käytössä.

LIITE 1: tämä teos - mielipiteitä erilaisista aiheista (1998-2014) sähköisessä muodossa.
Kirjoitelmia IV: lisää henkilökohtaisia mielipiteitä (2007-2015) tietojärjestelmistä jälkiarvioituna
LIITE 2: Nuorisoasuntoselvitys: uudelleenarviointia (2000, 2009, 2014) sähköisessä muodossa
Appendix 3: Personal opinions (2007-2014) about different issues (in electronic format) in English

Kirjoitelmia-teokset (jatkuen IV) on tarkoitettu paperimuodossa julkaistavaksi. LIITE-teokset on tarkoitettu sähköisiksi julkaisuiksi, joissa olisi laajat sivumäärät. Kirjoitushetkellä tavoite on, että LIITE 1 ja LIITE 2 olisivat julkaistuna vuoden 2014 aikana. Appendix 3 (eli LIITE 3) vaatii aivan oman aikansa, koska teksti on tarkoitettu kirjoittaa englanniksi perustuen löydettyihin sähköisiin tiedostoihin.

Johonkin on aina pakko lopettaa. Tosin maailma ei tule valmiiksi yhden teoksen kirjoittamisen jälkeenkään, joten aiheita uusille teoksille on edelleenkin.

Lähteitä

Abrahamsson, P. (2001). Rethinking the concept of commitment in software process improvement, Scandinavian Journal of Information Systems 13, 69-98.

Ackerman, M., & Halverson, C. (1998). Considering an organization´s memory. Proceedings of the 1998 ACM conference on Computer supported cooperative work. 39-48. 10.1145/289444.289461

Alenius, M. (2002) Ostaisin pitävän lupauksen. Systeemityö (4), 15.

Alter, S. (2000). Same Words, Different Meanings: Are Basic IS/IT Concepts Our Self-Imposed Tower Of Babel? The Communications of the Association for Information Systems, 3(10).

Argyres, N.S. (1991). The Impact of Information Technology on Coordination: Evidence from the B-2 "Stealth" Bomber, Communications of the ACM, 10(2), 162–180.

Artto K., Heinonen, R., Arenius, M., Kovanen, V., &Nyberg, T. (1998). Projektiliiketoiminta yrityksen menestystekijäksi. Helsinki: Teknologian kehittämiskeskus, TEKES.

Aulin-Ahmavaara, A. Y. (1979a). Notes on Regulation and Control. Kybernetes, 1979(8), 213–215. doi:10.1108/eb005523

Aulin-Ahmavaara, A. Y. (1979b). The Law of Requisite Hierarchy. Kybernetes, 1979(8), 259–266. doi:10.1108/eb005528

Autere, J., Lamberg, I., Tarjanne, & A. (1999). Ohjelmistotuotteilla kansainväliseen menestykseen. Helsinki: Teknologian kehittämiskeskus, TEKES.

Arvola, T., Pommelin, P., Inkinen, R., Väyrynen, S., & Tammela, O. (2012). Potilastietojärjestelmien turvallisuusriskit hallintaan. Suomen Lääkärilehti, 67(12), 955–961.

Baecker, R.M, Dimitrios, N., Ilona R, Posner, K. & Mawby, L., The User-centred Iterative Design of Collaborative Writing Software. Conference on Human Factors in Computing Systems (InterCHI'93), 399-405.

Banavar, G., & Bernstein, A. (2002). Software Infrastructure and Design Challenges for Ubiquitous Computing Applications. Communications of the ACM, 45(12), 92–96.

Beynon-Davies, P. (2007). Informatics and the Inca. International Journal of Information Management, 27(5), 306–318. doi:10.1016/j.ijinfomgt.2007.05.003

Booch, B. (1991). UML in Action. Communications of the ACM, 42(10), 26–28.

Borg, S. (1998). Puolueet ja edustuksellinen kunnallisdemokratia: tutkimus poliittisesta edustautumisesta ja legitimiteetistä. Tampere : Tampereen yliopisto.

Boudreau, M-C., Gefen. D., Straub. D. W. (2010). Validation in Information Systems Research: A

State-of-the-Art Assesment. MIS Quarterly, 25(1), 1–16.

Buchanan, D. A. (2001). Getting the story straight: Illusions and delusions in the organizational change process (Occasional Paper 68). Leicester Business School.

Buckley, R. (1991). Shortcomings in institutional frameworks. In: Perspectives in environmental management. Springer-Verlag. 180-195.

Carr, N. (2010a). PINNALLISET - Mitä internet tekee aivoillemme? Helsinki: Terra Cognita.

Carr, N. (2010b). THE SHALLOWS - What the Internet Is Doing to Our Brains. New York: W. W. Norton & Company.

Coghlan, D. (2001). Insider Action Reseach Projects - Implications for Practising Managers. Management Learning, Vol. 32(1), 49–60.

Conklin, J., & Begeman, M. L, gIBIS (1998). A Hypertext Tool for Exploratory Policy Discussion. ACM Transactions on Office Information Systems 6,(4), 303–331.

Cooper, A. (1999a). Nörttien valtakunta: miksi korkeateknologiatuotteet saavat meidät sekaisin ja kuinka palauttaa järki. Helsinki: Suomen atk-kustannus.

Cooper, A. (1999b). The Inmates Are Running the Asylum: Why High Tech Products Drive Us Crazy and How to Restore the Sanity. Sams - Pearson Education.

Davenport, T. H. (2005). The coming commoditization of processes. Harvard Business Review, 63(6), 101–108.

Dennis, A. R., Aronson, J. E., Heninger, W. G, & Walker, E. D. (1999). Structuring Time and Task in Electronic Brainstorming. MIS Quarterly, 23(1), 95–108.

DeLone, W. D., & McLean, E. R. (1992). Information Systems Success: The Quest for the Dependent Variable. Information Systems Research, 3(1), 60–95.

DeLone, W. D., & McLean, E. R. (2002). Information Systems Success Revisited. Proceedings of the 35th Hawaii International Conference on System Sciences, Big Island, Hawaii, p238, 12p

Dibbern, J., Goles, T., Hirschheim, R., & Jayatilaka, B. (2004). Information systems outsourcing: a survey and analysis of the literature. ACM SIGMIS Database, 35(4), 6–102. doi:10.1145/1035233.1035236

Dietz, J. L. G. (1999). Understanding and Modeling Business Processes with DEMO. In J. Akoka, M. Bouzeghoub, I. Comyn-Wattiau, & E. Métais (Eds.), Conceptual Modeling ER'99, 18th International Conference on Conceptual Modeling Paris, France, November 15-18, 1999 Proceedings (pp. 188–202). Springer.

Dietz, J. L. G., & Habing, N. (2004). The Notion of Business Process Revisited. In R. Meersman & Z. Tari (Eds.), On the Move to Meaningful Internet Systems 2004: CoopIS, DOA, and ODBASE - OTM Confederated International Conferences, CoopIS, DOA, and ODBASE 2004, Agia Napa, Cyprus, October 25-29, 2004. Proceedings, Part I (pp. 85–100). Heidelberg: Springer-Verlag.

Ellis, C. A, Gibbs, S. J., & Rein, G.L (1991). Groupware: Some Issues and Experiences. Communications of the ACM, 34(1), 38–58.

Eloranta, E. (2002). Suomalaisyrityksiä vaivaa kyvyttömyys toteuttaa muutoksia. ExBa, (1), 6–7.

Enders, A. (1989). The search for effective pollution control methods: In: Changing the global environment. Percpectives on human involvement. Botkin, D. B., Caswell, M. F., Estes, J. E. & Orio, A.A. (Eds.). Academic Press. San Diego, London. pp. 439-454.

Engeström, Y. (1987). Learning by Expanding: an activity-theoretical approach to developmental research. Helsinki: Orienta-Konsultit.

Engeström, Y. (1995). Kehittävä työntutkimus : perusteita, tuloksia ja haasteita. Helsinki: Hallinnon kehittämiskeskus.

Engeström, Y. (1999). Expansive Visibilization of Work: An Activity-Theoretical Perspective. Computer Supported Cooperative Work (CSCW), 8(1-2), 63–93. doi:10.1023/A:1008648532192

Engeström, Y. (2000). Activity theory as a framework for analyzing and redesigning work. Ergonomics, 43(7), 960 – 974. doi:10.1080/001401300409143

Engeström, Y. (2001). Expansive Learning at Work: toward an activity theoretical reconceptualization. Journal of Education and Work, 14(1), 133–156. doi:10.1080/13639080020028747

Ervasti, P. (2004). Irakgate: pääministerin nousu ja ero. Helsinki: Gummerus.

Esterling, K. M. (2007). Buying Expertise: Campaign Contributions and Attention to Policy Analysis in Congressional Committees. American Political Science Review, 101(1), 93–109. doi:10.1017/S0003055407070116

Fowler, J. H., & Dawes, C. T. (2008). Two Genes Predict Voter Turnout. The Journal of Politics, 70, 579–594. doi:10.1017/S0022381608080638

Grudin, J. (1994). Groupware and Social Dynamics: Eight Challenges for Developers. Communications of the ACM, 37(1), 92–105.

Haikala, I., & Märijärvi, J. (1998, 6. painos). Ohjelmistotuotanto. Espoo: Suomen atk-kustannus.

Halme, J. (1998). Koijärveltä kettutyttöihin: luontotietoisuus ja elämäntapakritiikki 1970-1990-lukujen Suomessa. Historiallinen aikakauskirja, 94(4), 135–323.

Harisalo, R., & Miettinen, E. (1995). Luottamuspääoma: yrittäjyyden kolmas voima. Tampere: Tampere University Press.

Huhanantti, H. (1998). Tietoturvallisuus tietojärjestelmän elinkaaren eri vaiheissa. Systeemityö (2), 14–17.

Jahnukainen, M. (1970). Yrityksen informaatiosysteemin suunnittelun kehysmetodi. Helsinki:

Kansantaloudellinen yhdistys.

Jahnukainen, M., & Vepsäläinen A. P. J. (1998, toim.). Process management works, if only implemented : reassuring experiences of global, technology-intensive companies from a Finnish perspective. Hyvinkää: Systems group.

Jian, G., & Jeffres, L. W. (2006). Understanding Employees' Willingness to Contribute to Shared Electronic Databases. Communication Research, 33(4), 242–261. doi:10.1177/0093650206289149

Järvikoski, T. (1984). Luonnonsuojelu yhteiskunnallisena vaikuttajana Suomessa. Politiikka, 26, 163–176.

Järvinen, P. (1980). On structuring problems of job design met in the development and maintenance of information systems. BIT Numerical Mathematics, 20(1), 15–24. doi:10.1007/BF01933581

Järvinen, P. (1998a). ATK-toiminnan johtaminen. Tampere: Opinpaja.

Järvinen, P. (1998b). Oman työn analyysi ja kehittäminen. Tampere: Opinpaja.

Järvinen, P., & Järvinen, A. (2000). Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.

Kalakota, R., & Robinson, M. (2001, 2. ed). e-Business 2.0: roadmap for success. Boston: Addison-Wesley.

Kangassalo, H. (1993). COMIC: a system and methodology for conceptual modelling and information construction. Data & Knowledge Engineering, 9(3), 287–319. doi:10.1016/0169-023X(93)90011-D

Karhulahti, M., & Laine, J. (2000). Vaalit vai karnevaalit? Verkkovaalitoiminnan mahdollisuudet ja rajoitukset Internet -aikana. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos.

Karjalainen, M. (2010). Large-scale migration to an open source office suite: An innovation adoption study in Finland. Tampere: Department of Computer Sciences, University of Tampere.

Karkimo, K. (1998). Tietojärjestelmien perusteet. Tampere: Tietojenkäsittelyopin laitos, Tampereen yliopisto. (raportti C-1998-1).

Kasvio, A., & Nieminen, A. (1999). Kilpailu työstä: tutkimus globalisaatiosta, maailmanlaajuisesta työpaikkakilpailusta ja Suomen mahdollisuuksista. Tampere: Tampere University Press.

Kobryn, C. (1991). UML 2001: a Standardization Odyssey. Communications of the ACM, 42(10), 40–61.

Krug, S. (2006). Älä pakota minua ajattelemaan! – tervejärkinen käsitys web-käytettävyydestä (2. laitos.). Helsinki: Readme.fi.

Kujala, S. (1998). Käyttäjätutkimukset vaatimusmäärittelyn apuna. Systeemityö, (4), s. 10–11.

Kujala, S. & Mäntylä, M. (2000). How Effective Are User Studies? In Proceedings of HCI ´2000 Conference (Sunderland, UK, 6-8 September), pp. 61–71.

Kujala, S., Kauppinen, M., & Rekola, S. (2001) Bridging the Gap between User Needs and User Requirements. In: Avouris, N. & Fakotakis, N. (Eds.) Advances in Human-Computer Interaction I (Proceedings of the Panhellenic Conference with International Participation in Human-Computer Interaction PC-HCI 2001), Typorama Publications, pp. 45–50.

Kultalahti, J. (1990). Ympäristönsuojelu. Hyvinvointi ja hyvinvointivaltio. Teoksessa: Omaisuudensuoja ympäristönsuojelussa. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja, B-sarja, nro 200, Finnpublishers Oy. Sivut 43-58. + kirjan sisällysluettelo.

Kunnallisalan kehittämissäätiö (2000). Kansalaismielipide ja kunnat: ilmapuntari 2000. Helsinki: Kunnallisalan kehittämissäätiö.

Laitila, T. (1987). Ihminen ja luonto. Elämän kunnioittaminen – uusiutumaton luonnonvara? Teoksessa: Ihmisenä maailmassa. Erilaisia elämänkatsomuksia uskontotieteen näkökulmasta. Helve, H. (Toim.). Gaudeamus, Helsinki. Sivut 181-202.

Lamming, M., & Flynn, M. (1994a). "Forget-me-not": Intimate Computing in Support of Human Memory. Proceedings of FRIEND21, ‘94 International Symposium on Next Generation Human Interface, February.

Lamming, M., & Flynn, M. (1994b). "Forget-me-not": Intimate Computing in Support of Human Memory – Technical Report EPC-1994-103. Institute for Personalized Information Environment.

Lampinen, T. (1995). Uskonto ja politiikka - neljä tapausta ja niiden ylienen tausta. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.

Lehtinen Lauri (2002). Kumppanuus säästää kantapäätä. Automaatioväylä, (2), 36–37.

Lehto, E. (1997 toim.). Monopoli vai kilpailu? Yksityistäminen, sääntely ja kilpailurajat. Helsinki: Atena Kustannus Oy, PS-kustannus ja Sitra.

Linkola, P. (1986). Vihreän liikkeen tavoiteohjelma. Esim. teoksessa: Linkola P. Ja O. Soininvaara. Kirjeitä Linkolan ohjelmasta. WSOY, Porvoo. Sivut 113-159.

Luostarinen, H., Kivikuru, U., & Ukkola, M. (1996, toim). Sopulisilppuri: mediakritiikin näkökulmia.

Löytty, T. (2003). Ota härkää sarvista ja tee prosessikartta. Automaatioväylä, (1), 28–29.

Malone, T. W., Grant, K. R., Turbak , F. A., Brobst, S. A., & Cohen, M. D. (1987). Intelligent information-sharing systems. Communications of the ACM, 30(5), 390–402. doi. 10.1145/22899.22903

Marttiin. P. (1998). Customisable Process Modelling Support and Tools for Design Environment. Jyväskylä: University of Jyväskylä.

Marttinen, K., Saastamoinen, S. & Suvanto, S. (2000). Yrityksen ympäristövastuut. Helsinki: Kauppakaari. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Massa, I. (1990). Suunnistus suomalaiseen riskiyhteiskuntaan. Teoksessa: Suomi 2017. Gummerus. Sivut 547-576.

May, M., & Andersen, P. B. (2001). Tearing up interfaces. In K. Liu (Ed.), Organisational Semiotics. Dordrecht: Kluwer.

McCloskey, M. (1991). Twenty years of change in the environmental movement: An insiders view. Society and Natural Resourcses, 4(3), 273-284.

Mertins, K., Heisig, P., Vorbeck, J. (2001). Introduction. In: Mertins,K., Heisig, P., Vorbeck, J. (Eds.) 2001. Knowledge Management - Best Practices in Europe. Springer, pp. 1–10.

Miller, A. (1993). The role of analytical science in natural resource decision making. Environmental management, 17(5), 563-574.

Mingers, J. (2001). Combining IS Research Methods: Towards a Pluralist Methodology. Information Systems Research, 12(3), 240.

Montealegre, R., & Keil, M. (2000). De-escalating Information Technology Projects: Lessons from the Denver International Airport. MIS Quarterly, 24(3), 417–447.

Mäkinen, S. (2003). Organisaation muisti – käsiteanalyysi. Tampere: Tampereen yliopisto.

Mäkäräinen, M. (2000). Software change management process in the development of embedded software. Espoo: Technical Research Centre of Finland.

Nevalainen, R. (1999). Kokemuksia ohjelmistoprosessin arvioinnista SPICE:n avulla. Systeemityö, (1), 2–8.

Niemelä; E., & Kuikka, S., Vilkuna, K., Lampola, M., Ahonen, J., Forsell, M., Korhonen, R., Seppänen, V., & Ventä, O. (2000). Teolliset komponenttiohjelmistot - Kehittämistarpeet ja toimenpide-ehdotukset. Helsinki: Teknologian kehittämiskeskus, TEKES

Niiniluoto, I. (1980). Johdatus tieteenfilosofiaan : käsitteen- ja teorianmuodostus. Helsinki: Otava

Niiniluoto, I. (1984). Tiede, filosofia ja maailmankatsomus. Helsinki: Otava

Nukari, J., Forsell, M. (1999). Suomen ohjelmistoteollisuuden kasvun strategia ja haasteet. Helsinki: Teknologian kehittämiskeskus, TEKES.

Nunamaker, J. F. , Dennis, A. R, Valacich, J. S., Vogel, D. R., & George, J. F (1991) Electronic Meeting Systems to Support Group Work. Communications of the ACM, 34(7), 40–61.

Nuorteva, P. (1991). Historialliset perspektiivit ympäristönsuojelussa. Puheenvuoro ympäristöhistorian ongelmia -seminaarissa. 8.3.1991, Turku, 5 sivua.

Ohio Department of Public Safety - Information Technology Office. (2012). Exodus Project - Pigs Really Do Fly! - A detailed account of the Ohio Department of Public Safety's journey to decommission and replace its mainframe technology. Ohio Department of Public Safety - Information Technology Office.

Oksanen, M. (1993). Ympäristö-etiikka ja moraalisen toiminnan kohde. Tiede ja edistys, 18(1), 53-61.

Ollikainen, M. (1991). Kestävä kehitys – Ongelmia ja tulkintoja. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Keskustelunaiheita n:o 361. 24 sivua.

Orlikowski, W. J. (1992). Learning from Notes: Organizational Issues in Groupware Implementation. ACM 1992 Conference on Computer-Supported Cooperative Work (CSCW'92), 362–369.

Outokumpu Zinc Oy: Jätealueen muutoksen ympäristövaikutusten arviointi, arviointiselostuksen yhteeveto, 22.4.1997.

PMBOK, 1996. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. Project Management Institute Standards Committee, Project Management Institute PMI, Upper Darby, PA, USA, 1996. (PMBOK 2000 on julkaistu).

Pohl, K. (1997). Requirements Engineering: An Overview. In A. Kent & J. Williams (Eds.), Encyclopedia of Computer Science and Technology. New York: Marcel Dekker.

Rajala, R., Rossi, M., Tuunainen, V. K, & Korri, S. (2001). Software Business Models – A Framework for Analyzing Software Industry. Helsinki: National Technology Agency TEKES.

Rannila, J. S. (2000). NUORISOASUNTOSELVITYS – Nuorisoasumisen mahdollisuuksista Seinänaapurien alueella, LOPPURAPORTTI, 28.4.2000.
Saatavilla: http://www.jukkarannila.fi/selvitys/

Rannila, J. S. (2001). Äänestysjärjestelmien käyttö ohjelmistotuotantoprosessin vaatimustenhallinnan menetelmänä. In E. Koponen (Ed.), Pieniä atk-alan tutkimuksia - Seinäjoki 2001 (pp. 137–160). Tampere: Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos.
Saatavilla: http://www.jukkarannila.fi/julkaisut.html

Rannila, J. S. (2003). Tapaustutkimus keskitetystä globaalista tietojärjestelmästä ja hajautetusta paikallisesta käytöstä: vertailu tietojärjestelmän toteutettujen vaatimusten ja paikallisen myyntipäällikön asiakasyhteyksien informaation hallinnan asettamien vaatimusten välillä. Tampere: Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos.
Saatavilla: http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-12687

Rannila, J. S. (2011). Kirjoitelmia I: mielipidekirjoitusten (16.8.2005-11.6.2011) jälkiarviointia. Jalasjärvi: Jukka S. Rannila.
Saatavilla: http://www.jukkarannila.fi/julkaisut.html

Rannila, J. S. (2012). Kirjoitelmia II: lausuntojen/luentojen/listojen (1997-2012) uudelleenarviointia. Jalasjärvi: Jukka S. Rannila.
Saatavilla: http://www.jukkarannila.fi/julkaisut.html

Rannila, J. S. (2013). Kirjoitelmia III: henkilökohtaisia mielipiteitä (1997-2006) tietojärjestelmistä jälkiarvioituna. Jalasjärvi: Jukka S. Rannila.
Saatavilla: http://www.jukkarannila.fi/julkaisut.html

Ryan, M.-L. (1985). The Modal Structure of Narrative Universes. Poetics Today, 6(4), 717–755.

Ryan, M.-L. (1991). Possible Worlds and Accessibility Relations: A Semantic Typoloty of Fiction. Poetics Today, 12(3), 53–576.

Ryan, M.-L. (2006). From Parallel Universes to Possible Worlds: Ontological Pluralism in Physics, Narratology, and Narrative. Poetics Today, 27(4), 633–674. doi:10.1215/03335372-2006-006

Salter, A. N. (2003). A Normative Approach to Modelling Action and Communication in Organisational Processes. Staffordshire University.

Sawyer & Kotonya: Software Requirements. Appeared in Guide to the software engineering body of knowledge : trial version (version 1.00), Alain Abran, James W. Moore (executive editors), Pierre Bourque, Robert Dupuis (editors). The Institute of Electrical and Electronics Engineers, 2001. Saatavilla myös sähköisessä muodossa: http://www.swebok.org

Saukkonen, S., Oivo, M. (1998). Teollinen ohjelmistoprosessi: ohjelmistoprosessin parantaminen SIPI-menetelmällä. Helsinki: TEKES.

Saunders, J.D. (2001). Lessons Learned: How to Avoid Common Mistakes. In: Jacobsen, K., Paulin. W. L., Vurpillat, V. V, Nukari, J., Peltola, E., & Saukkonen, J. (Eds.) Launching Your Software Business in America - A Handbook For Finnish Entrepreneurs. Helsinki: National Technology Agency, TEKES.

Sauter, V. L (1999). Intuitive Decision-Making. Communications of the ACM, 42(6), 109–115.

Schiano, D. J., & White, S. (1998). The First Noble Truth of CyberSpace: People are People (Even When They MOO). Proc. CHI98, 352–359.

Seppänen,V. , Kähkönen, A-M., Oivo, M., Perunka, H., Isomursu, P., & Pulli, P. (1996). Strategic Needs and Future Trends of Embedded Software. Helsinki: National Technology Agency, TEKES.

SFS-EN ISO 9001: 2000. Laadunhallintajärjestelmät. Vaatimukset. Suomen Standardisoimisliitto SFS. Vahvistettu 2001-03-12.

Shore, B. (2002). Cultural Asymmetries Between Headquarters and Foreign Subsidiaries and Their Consequence on the Integrative Role of Information Technology. In: Prashant, C. P, Shailendra, C. J. P, & Roche, E.M. (Eds.), Global information technology and electronic commerce: issues for the new millennium. Marietta, Georgia: Ivy League Publishing.

Silverman, D. (2000). Doing Qualitative Research - A Practical Handbook. London: SAGE Publications.

Sinkkonen, I., Kuoppala, H., Parkkinen, J., & Vastamäki, R. (2006). Psychology of Usability. Helsinki: IT Press.

Smith, A. (1776). An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations.

Soininvaara, O (2002). Ministerikyyti. Helsinki: WSOY.

Sphoer, A. (1956). Cultural differences in the interpretation of natural resources. In:Man´s role Changing the Face of the Earth. The University of Chigago. 4th impression. pp. 93-102.

Sotarauta, M. (1996). Kohti epäselvyyden hallintaa: pehmeä strategia 2000-luvun alun suunnittelun lähtökohtana. Tampere: Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry.

Stamper, R., Liu, K., Hafkamp, M., & Ades, Y. (2000). Understanding the roles of signs and norms in organizations - a semiotic approach to information systems design. Journal of Behaviour & Information Technology, 19(1), 15–27. doi:10.1080/014492900118768

Starbuck, W. H. (2009). The constant causes of never-ending faddishness in the behavioral and social sciences. Scandinavian Journal of Management, 25(1), 108–116. doi:10.1016/j.scaman.2008.11.005

SWEBOK, Trial Version, version 0.9. A project of Software Engineering Coordinating Committee, Joint IEEE Computer Society - ACM Committee. Tämä dokumentti on saatavissa sähköisessä muodossa osoitteesta http://www.swebok.org.

Taleb, N. N. (2010). Musta joutsen: erittäin epätodennäköisen vaikutus (2. painos). Helsinki: Terra Cognita.

Tapscott, D. (2010). Syntynyt digiaikaan: sosiaalisen median kasvatit. Jyväskylä: Docendo.

TEKES 1996. Teknologia 2000 – Osaamisella tulevaisuuteen. Helsinki: Teknologian kehittämiskeskus, TEKES.

The Standish Group International. (1995a). CHAOS.

The Standish Group International. (1995b). THE CHAOS REPORT.

The Standish Group International. (1999). CHAOS: A Recipe for Success.

The Standish Group International. (2001). EXTREME CHAOS.

Tiuri, M. (1990). Tieteellisteknisen kulttuurin uudet mahdollisuudet. Teoksessa: Maapallon mahdollisuudet. WSOY: Juva, sivut 178-198.

Tolvanen, J-P. (1998). Incremental Method Engineering: Theoretical Principles and Empirical Evidence. Jyväskylä: University of Jyväskylä.

Trux, M-L. (2001 toim.). Aukeavat ovet – kulttuurien moninaisuus Suomen elinkeinoelämässä. Helsinki: SITRA.

Tuomi, I. (2001). From Periphery to Center: Emerging Research Topics on Knowledge Society. Helsinki: National Technology Agency, TEKES.

Turner, K. L., & Makhija, M. V. (2006). The Role Of Organizational Controls In Managing Knowledge. Academy of Management Review, 31(1), 197–217. doi:10.5465/AMR.2006.19379631

Turtiainen, M. (1991). Institutionaalinen taloustiede. Teoksessa: Ympäristökysymys. Massa, I. & Sairinen, R. (toim.). Gaudeamus, Helsinki, sivut 142-161.

Vakkari, P., Savolainen, R., & Dervin, B. (1997, Toim.). Information Seeking in Context. Taylor Graham.

Veblen, T. (1899). The Theory of the Leisure Class - An Economic Study in the Evolution of Institutions. New York, London: Macmillan.

Veikkola, J. (1988). Kristillinen usko ympäristökriisin edessä. Teoksessa. Välimäki, P. (toimi.). Haavoittunut planeetta. Raportti ympäristökriisistä ja ekoteologiasta. SKSK-Kustannus: Helsinki, sivut 123-134.

Virtanen, M. (2001). Fennomanian perilliset: Poliittiset traditiot ja sukupolvien dynamiikka. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Vishvanathan, S. (1991). Laboratoriovaltion aikakirjoista. Teoksessa: Hakkarainen, O., Tammilehto, O., & Wallgren, T. (Toim.). Imperiumin ulkopuolella. Painokaari Oy, Helsinki, sivut 97-134.

Vänskä, J., Viitanen, J., Hyppönen, H., Elovainio, M., Winblad, I., Reponen, J., & Lääveri, T. (2010). Lääkärien arviot potilastietojärjestelmistä kriittisiä. Suomen Lääkärilehti, 65(50–52), 4177–4183.

Väyrynen, R. (1999). Globalisaatio ja yhteiskuntapolitiikka Suomessa. Yhteenveto Sitran globaalisaatio, hyvinvointi ja työllisyys – tutkimusohjelman tuloksista. Helsinki: SITRA.

Wartofsky Marx W 1968. Conceptual Foundations of Scientific Thought - An Introduction to the Philosophy of Science. The Macmillan Company, New York 1968.

Whitaker, S., & Sidner, C. (1996). Email Overload: Exploring Personal Information Management of Email. Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI'96), 276–283.

Wiig Karl M.1994. Knowledge Management Foundations: Thinking About Thinking – How People and Organizations Represent, Create and Use Knowledge. Schema Press, Arlington Texas 1994.

Willamo, R. (1992). Länsimainen ihminen tuntee yksityiskohdat, muttei kokonaisuutta. Tiedepolitiikka, 3, 43-50.

Winblad, I., Hyppönen, H., Vänskä, J., Reponen, J., Viitanen, J., Elovainio, M., & Lääveri, T. (2010). Potilastietojärjestelmät tuotemerkeittäin arvioitu – Kaikissa on kehitettävää. Suomen Lääkärilehti, 65(50–52), 4185–4194.

Yammarino, F. J., Dionne, S. D., Chun, J. U., & Dansereau, F. (2005). Leadership and levels of analysis: A state-of-the-science review. The Leadership Quarterly, 16(6), 879–919. doi:10.1016/j.leaqua.2005.09.002

Yates, J., Orlikowski, W. J., & Okamura, K. (1999). Expilicit and Implicit Structuring on Genres in Electronic Communication: Reinforcement and Change of Social Interaction. Communications of the ACM, 10(1), 83–101.

Yin R. K. (1994). Case study research: design and methods. Applied social research methods series ; vol. 5. Sage Publications, Thousand Oaks 1994, second edition.

Ylijoki, O.-H. (1998). Akateemiset heimokulttuurit ja noviisien sosialisaatio. Tampere: Vastapaino.

Ylijoki, O.-H., & Ursin, J. (2013). The construction of academic identity in the changes of Finnish higher education. Studies in Higher Education, 38(8), 1135–1149. doi:10.1080/03075079.2013.833036

Ympäristölainsäädäntö 2000. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

22174

22175